

Mauni Mamaga Iifaga

Mekeo New Testament

Contents

Mateo	1
Mako	59
Luka	94
Ioane	162
Acts	205
Roma	263
1 Korinto	291
2 Korinto	320
Kalatia	336
Efesus	348
Filipi	357
Kolose	364
1 Tesalonika	371
2 Tesalonika	377
1 Timoti	380
2 Timoti	390
Taitus	397
Filemon	401
Hibru	403
James	426
1 Peto	435
2 Peto	442
1 Ioane	447
2 Ioane	454
3 Ioane	455
Jude	456
Revelation	459

Mauni Mamaga Iifaga

The New Testament in the Mekeo Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Mekeo long Niugini

Language: Mekeo

Provided by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: The Bible Society of Papua New Guinea

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or excerpts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

88c6a898-26c5-53f4-8ccd-4d6537569295

ISBN: 978-1-5313-0409-6

Mateo

*Iifa Faunina Iesu Fouga
Mateo Epapua Auga*

Iesu Ufuga Apa E'i Mauni Ninina

(Luka 3:23-38)

1 I'ina auga Iesu Kristo, i'a ufu'a apa'a Abraham okogai emai auga, ke kin Davide okogai emai auga, ega mauni ninina:

²Abraham gauga auga Aisak. Aisak gauga auga Jakob. Jakob gauga auga Juda aaga akina fou. ³Juda gauga Peres ke Sera fou. Isa ina'i auga Tama. Peres gauga auga Hesron. Hesron gauga auga Ram. ⁴Ram gauga auga Amminadab. Amminadab gauga auga Nashon. Nashon gauga auga Salmon. ⁵Salmon gauga auga Boas. Boas ina Rahab. Ke Boas gauga auga Obed. Obed ina auga Ruth. Obed gauga auga Jese. ⁶Jese gauga auga kin Davide.

Davide gauga auga Solomon. Solomon ina auga Uriah akafa kai, isa ama Davide eakafania. ⁷Solomon gauga auga Rehoboam. Rehoboam gauga auga Abaija. Abaija gauga auga Asa. ⁸Asa gauga auga Jehoshafat. Jehoshafat gauga auga Joram. Joram gauga auga Usiah. ⁹Usiah gauga auga Jotam. Jotam gauga auga Ahas. Ahas gauga auga Hesehia. ¹⁰Hesehia gauga auga Manaseh. Manaseh gauga auga Amon. Amon gauga auga Josia. ¹¹Ke Josia gauga auga Jekonia. Jekonia aaga akina fou keagu kinagai, kepamani'ini'i keafii'i kelao au a'i'i koa i'opo'i Babilon ago a'inai keagu.

¹²Ke egae Babilon agogai au a'i'i koa keagu alogai, Jekonia gauga Shealtiel epamauga. Shealtiel gauga auga Serubabel. ¹³Serubabel gauga auga Abiud. Abiud gauga auga Eliakim. Eliakim gauga auga Asor. ¹⁴Asor gauga auga Sadok. Sadok gauga auga Akim. Akim gauga auga Eliud. ¹⁵Eliud gauga auga Eleasar. Eleasar gauga auga Matan. Matan gauga auga Jakob. ¹⁶Ke Jakob gauga auga Iosepa. Ke Iosepa auga Maria akafa. Ke Maria Iesu epamauga aka Mesaia keoma.

¹⁷Ega koa emia, Abraham faagagai e'ina mauni ninina 14 emia eake emai Davide faagagai. Ke Davide faagagai isafa mauni ninina 14 emia eake emai, Israel papiiau'i kepamani'ini'i keafii'i kelao ago a'inai Babiloniai keagu kinagai. Ke ega'ina kinagai e'ina, mauni ninina 14 emia emai Mesaia* emauini.

Iesu Emauni Fouga

(Luka 2:1-7)

¹⁸Ke pau Iesu Mesaia auga ega mauni fouga iina epea oma. Isa ina Maria auga pako'a iifaga kepaapa Iosepa auni'i fekeamage keoma. Kai auni'i akeagu fou koa kai, Maria Deo ega Spiritu ega isapuai epakaisau. Iosepa Maria epakaisau auga eisa elogo kai, Deo ega Spiritu ega isapuai epakaisau auga aelogo. ¹⁹Ke Iosepa Maria auni'i fekeamage keoma auga, Deo maagai alo opai auga kainai, Maria papiiau ma'oi ago'iai fepamea-gaina auga anina aeani. Ega puo iifa epaapa, Maria auni'i kepako'ania fekeamage keoma auga iifaga ogefakaei laa'i gapamia eoma.

²⁰Kai isa ega'ina opolaga eafii'a alogai, kina aga'o gapiai, Lopia ega agelo nipiai isa eapakina penia epainia einaka,

***1:17** Hibru malagai, 'Mesaia' ke Grik malagai 'Kristo.' I'ina auga 'Deo ekinaga, oiliai kania ke'efa Auga.'

“Iosepa, Davide okogai lomai aumu, Maria foafia emu e'a folaoaina, akafamu femia auga mani'ina folopa'aua. Gome imoi Maria gua alogai auga, Deo ega Spiritu ega isapuai eafia. ²¹ Isa imoi maguaega agepamauga. Ke imoi ega'ina, aka 'Iesu'[†] fooma, gome isa ifo ega papiau laomai apala ee'iai kania'i ageagamauga,” eoma.

²² Ega'ina kapa'i ma'oi ega kemia oma, ega koa Lopia profeta ake'iai kapa'ina mo eifani'i au'i ko'a'i mo fekemia eoma. ²³ Ega'ina kapa'i aga'o auga fougā profeta Aisaea iina epapua oma: “Ifiao agu'a faaga fofouga, au aga'o fou akefeufeu auga, ageinae imoi maguaega agepamauga. Ke papiau isa aka Immanuel akeoma.” Immanuel^a i'a mala'aisai auga, “Deo i'a fou aague,” auga eifania.

²⁴ Ke Iosepa e'ue aisama, Lopia ega agelo maagai kapa'ina eifa kapulania auga ekapaisa. Ke Maria eafia auni'i kelao ega e'ai akafa emia. ²⁵ Kai Iosepa akafa Maria fou akefeufeu mo elao imoi maguaega epamauga. Ke imoi epamauga aisama, aka Iesu eoma.

Mako Au'i Kemai Iesu Keisa

2 Kai Iesu aemauni koa kai, Herod kin emia Iudea ago e'imaissa. Isa kin emia alogai, Iesu Iudea agogai Beteleme taoninai emi. Ega aisama Mako au'i kina e'agau afuga kainai kemai Ierusaleme taoninai. ² Ke isa Herod eega kelao kepa'ani penia keinaka, “Iudea e'i kin emi auga kapa'i? Lai isa ega mi'imi'i kina e'agau afuga kainai emai aisa puo, amai amau afagaina aoma,” keoma.

³ Kin Herod ke Ierusaleme taonina papiau'i ma'oi fou i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, kegaagu auga aekainia.

⁴ Ke isa Iudea papiau'i e'i sakedote lopia'i ma'oi, ke Moses ega iifa pamalelega au'i ma'oi fou eifa kaigugui'i efua aisama, Mesaia kapa'i agemauni auga epa'aniaina. ⁵ Ega aisama isa keifa keinaka, “Iudea agogai Beteleme taoninai agemauni, gome profeta aga'o Deo ega iifa pukagai iina epapua oma:

⁶ “‘Oi Beteleme, Juda agogai aumu, oi alomuai au akaiki'a aga'o agemai.

Isa sipi ke'ima au'i koa agemia, Lau e'u papiau Israel papiau'i age'ima'i.

Ega puo oi Beteleme taonina aumu, taoni e'elemu laa'i kai taoni akaiki'a ipaumamu,”

keoma. *Mika 5:2*

⁷ Egae kai Herod ogefakeai Mako au'i eifani'i, ke epa'ani peni'i kina kapaigai ipauma mi'imi'i ega'ina eapakina auga maagai keifania. ⁸ Egae kai eulai'i Beteleme taonina kelao kai epaini'i einaka, “Amolao ke imoi ega'ina fokapu felo alogaina. Ke agoisa aisama, fofiakoa iifa foulaisa ega koa lau isafa faafai isa faau afagaina laoma,” eoma.

⁹ Ega'ina au'i kin aina kelogonia efua aisama, kekailai kelao. Ke mi'imi'i kina e'agau kaina afugai eapakina keisa auga, ago'iai epea elao mo imoi eagu afuga laagai eapakipo. ¹⁰ Isa mi'imi'i imoi eka afuga laagai eapakipo keisa aisama, alo'i egama alogaina. ¹¹ Ke kemai ega'ina afugai kekoko aisama, imoi ina Maria fou egae keisa. Ke kelao keloukipo imoi keau afagaina. Egae kai e'i amu afa'i akaiki'a'i keuka'i fe'a kegupuki'i, ke pipeni amu'i, gold, ke mulamula foga'i felo'i au'i, ke myrrh keoma auga fou kekagau'i imoi kepalao penia. ¹² Ega'ina afegai Deo nipi'ai aina'i epalogo Herod eega fakelao eoma puo, keaga i'o'ina keafia kemue ifo'i e'i ago kelao.

[†]1:21 'Iesu' auga Grik malagai, ke Hibru malagai auga 'Joshua.' Aka ega'ina auga 'Lopia papiau kania'i eagamauga auga fougā eifania.'

^a1:23 Aisaea 7:14

Imoi Ina Ama Fou Kepiaukoko Isipto Kelao

¹³ Isa kemue kelao afegai, Lopia ega agelo nipiai Iosepa eapakina penia epainia einaka, “Mo’ue imoi moafia ina fou amopiaukoko Isipto amolao. Ke egae mo foagu felao alapainio kai fomme pugu, gome Herod isa agekapuga gaaupugua ageoma,” eoma. ¹⁴ Ega puo isa gapiai e’ue, imoi eafia ina fou ega’ina afuga kepua’afuga Isipto ago kelao. ¹⁵ Ke kelao egae mo keagu elao, Herod emae. I’ina kapa’i kemia, ega koa Lopia profeta ake’iai kapa’ina eifafoua auga, ko’a mo femia, “Lau gau laifaga Isiptoai epealai.”^b

Herod Ega Iifai Imoi Maguae’i Keaupugui’i

¹⁶ Herod Mako au’i isa kefogeisa auga elogo aisama, gua ekupu alogaina. Ke ega au au’i eifa kapula peni’i, Mako au’i isa maagai kina keifania elogo auga koa i’opoga kina maagai imoi kemauni au’i, Betelemeai ke pagua kainagai au’i alo’iai imoi maguae inipo’i gua, ke papagai au’i ma’oai kegaaupugu’i eoma. ¹⁷ Isa ega koa ekapaisa auga profeta Jeremaia Deo ega iifa pukagai kapa’ina eifania auga ko’a mo femia kainai ekapaisa:

¹⁸ “Aufalao aga’o Rama agogai eapepe ke epinapina alogaina aina kelogonia. Ega’ina auga Rachel gauga puo’iai eapepe, ke papiu kegapaame keoma eumaka, gome isa gauga laa’i kemia.” *Jeremaia 31:15*

Imoi Ina Ama Fou Kemue Nasareta Taonina Kelao

¹⁹ Herod emae afegai, Lopia ega agelo aga’o Isiptoai nipiai Iosepa eapakina penia. ²⁰ Ke epainia einaka, “Mo’ue imoi

moafia ina fou Israel ago amolao. Gome imoi kegaaupugua keoma au’i kemae efua,” eoma.

²¹ Ega puo e’ue imoi eafia ina fou kemue Israel ago kelao. ²² Kai isa Herod gauga Akelaus ama afuga eafia Iudea ago e’ima auga fougua elogo aisama, ega felao auga emani’i. Ke Deo nipiai isa aina epalogo afegai, Kalilea ago elao. ²³ Ke elao taoni aga’o aka Nasareta taoninai eagu. Ke ega’ina auga Deo ega iifa pukagai profeta ake’iai eifafoua auga ko’a mo emia. “Isa akeifaga Nasareta auga akeoma.”

Ioane Baptista E’ina Einogo

(*Mako 1:1-8; Luka 3:1-9, 15-17; Ioane 1:19-28*)

3 Ega’ina afegai inipo ma’o kelao kai, Ioane Baptista emai Iudea agogai ago maininai einogo. ² Ke ega inogoi iina eifa oma, “Emi laomai apala’i amoumakalaini’i, gome Deo ega agofa’i emai kainagai,” eoma. ³ Ke isa fougua Deo ega iifa pukagai profeta Aisaea iina epapua oma koa i’opoga mo ekapaisa: “Ago maininai aufalao aga’o eagaga einaka,

‘Lopia ega keaga amopakaisa ke faugai amopa’opaina.” *Aisaea 40:3*

⁴ Ioane ega tiapu auga kamelo faaga’iai kekapai’i, ke peleta a’o faaga’iai kekapa auga uufa epaafiapia. Ke ega fo’ama auga apela’opu ke meme’uge feina fou. ⁵ Ierusalem taoninai, Iudea ago, ke Jordan ago fofougua papiu’i kepealai isa eega kelao. ⁶ Ke e’i laomai apala’i keifafou’i kai, Ioane Jordan agapugegai baptismo epenii’i.

⁷ Kai ega’ina alogai Faliseo ke Saduseo ikupuga papiu’i ma’o isa baptismo epipeni afuga kemai eisa’i aisama epaini’i einaka, “Oi kaapa apala ipauma gauga koa i’opomi. Oi laomai

^b2:15 Hosea 11:1

apala mo okapakapa kai, paukai Deo kaniami gaagamauga ooma. Kaisau epainimi oi Deo ega guakupu eegai agopiauukoko eoma? ⁸⁻⁹Oi ifomi alomiai foloopolaga, 'Lai Abraham okogai amai puo Deo gauga aumai,' auga agoifania agekaina folooma. Gome Deo anina ageani koa aisama, i'ina kepo'i Abraham gauga agepamia'i agekaina. Kai oi emi laomai apala'i foomakalaini'i, ke emi laomai apala'i oumakalaini'i auga gouga fokapa animi fooge. Ega'ina gouga auga au aga'o puaga felo eoge koa i'opoga, oi isafa puami felo fooge, laomai felo'i papiau ago'iai fokapa'i. Egae kai oi Abraham okogai omai aumi fooma. ¹⁰Ke oi fologo Deo emi laomai apala afa agepenimi auga, inaina au gomegai efua ekae koa i'opoga. Ke au kapa anina felo aeoge auga ageisaga, loai agei'afou.

¹¹"Lau oi emi laomai apala'i foomakalaini'i laoma puo feisai mo baptismo lapenimi. Kai muniuai agemai auga ega isapu lau e'u isapu eka'egaina. Ke lau isa ife kamataga alaafiakae alapua afaekaina. Isa Deo ega Spiritu isapugai ke loai baptismo agepenimi. ¹²Ke isa efua imagai poka eafia, laiti felo auga gaafia kai apala auga gaoge me'e eoma. Ega kainai laiti kepaogogo afugai epae, laiti felo'i au'i ageaff'i fo'ama keogeoge e'a agelaoaini'i, ke apala'i au'i ageaff'i lo aealoalo auga alogai age'afou'au'i akeaga."

Iesu Baptismo Eafia

(Mako 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³Ioane einoinogo kai, Iesu baptismo gaafia eoma puo Kalilea agogai epagai emai Jordan agapugegai Ioane eegai. ¹⁴Kai Ioane Iesu epaapakipo ke epainia einaka, "Oi lau baptismo fopeniau kai kapa puo lau eeu lomai?" eoma.

¹⁵Kai Iesu einaka, "Pau lau faagauai kapa'ina femia auga mokapa. I'ina

fakapa ega koa Deo maagai alo opai lao'i mai'i ma'oai ko'a'i mo fekemia," eoma. Ega puo Ioane isa baptismo epenia.

¹⁶Ke Iesu baptismo mo eafia ke fiakoa mo feisai e'agaukae. Ega aisama ufa eagalai, Deo ega Spiritu koofi koa i'opoga laagai eake eisa. ¹⁷Ke ufai aufalao aga'o eifa einaka, "I'ina auga Lau Gau alou ko'agai anina laani alogaina. Ke isa eegai alou egama alogaina," eoma.

Satani Iesu E'opoisa

(Mako 1:12-13; Luka 4:1-13)

4 Iesu Jordan Agapugegai baptismo eafia afegai, Deo ega Spiritu Iesu epapea ago maini elaoaina, ega koa tiapolo isa fe'opo eoma. ²Ke egae ago maininai eani gopegope kapa aga'o aenina elao kina ke gapi 40 aisama, inaega ekimu alogaina. ³Ega aisama i'opo auga Satani emai isa e'opoisa einaka, "Oi Deo Gauga koa aisama, i'ina kepo'i mopaini'i palafa kegamia," eoma.

⁴Kai Iesu einaka, "Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: 'Papiau aumauni palafa mo akeania akeagu afaekaina. Kai Deo ega iifa akegai kepealai au'i ma'oai isafa ani'i fekeani kainai fekepea ke fekeaguaina,'" eoma. *Deuteronomy 8:3*

⁵Egae kai Satani Iesu eafia elaoaina Ierusalem Deo ega taoniai. Ke elaoainia mo Deo ega e'a ofaofa au'oniai kua onina ipaumagai epaapa. ⁶Egae kai epainia einaka, "Oi Deo Gauga koa aisama, i'ina afugai ifomu mopiulaiso. Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Isa oi faumuai ega agelo ageifa kapula peni'i ake'ima feloiso. Ke ima'iai akeafiakaeiso ega koa ifemu kepoi afolo'anina,'" eoma. *Sam 91:11, 12*

⁷ Kai Iesu isa ega iifa epamue einaka, “Deo ega iifa pukagai isafa iina kepapua oma:

‘Oi emu Lopia Deo folo'opo,’

eoma. *Deuteronomy 6:16*

⁸ Ke tiapolo Iesu eafia pugu elao iku aga'o onina ipaumagai kai, agofa'a fougua ega akaiki'a ke ega felo ala koa auga epakina. ⁹ Egae kai epainia einaka, “Oi alouloukipo lau aloau afagainiau koa aisama, i'ina kapa'i ma'oai oi alapenio,” eoma.

¹⁰ Kai Iesu isa epainia einaka, “Satani! Eeuai moapa'au. Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

‘Emu Lopia Deo ifogamo foau afagaina, ke Isa mo ega pinauga fokapa,’

eoma. *Deuteronomy 6:13*

¹¹ Ega aisama Satani Iesu epua'afuga, ke Deo ega agelo kemai Iesu kepalagaina.

Iesu E'ina Kalilea Agogai Einogo

¹² Ega'ina afegai Iesu Ioane kepatipulania auga fougua elogo aisama, emue Kalilea ago elao. ¹³ Egae kai Nasareta taonina epua'afuga elao Kapenaum taoninai eagu. Ega'ina taonina auga a'u aka Kalilea keoma auga eegai, Sebulun ke Naftali auni'i ago'iai. ¹⁴ Iesu ega koa ekapaisa auga Deo ega iifa pukagai profeta Aisaea eifania ke iina epapua oma auga ko'a mo emia:

¹⁵ Iudea papiau'i laa'i au'i Sebulun ago ke Naftali ago auni'i,

Jordan agapuge apiegai ke Kalilea a'uga niegai keague au'i!

¹⁶ Egae ega'ina papiau'i uminagai keague au'i eaea akaiki'a keisa.

Isa mae afuga ogo koa i'opoga afugai keague au'i eaea akaiki'a eake ege-fai'i.” *Aisaea 9:1-2*

¹⁷ Ega'ina kinagai Iesu e'ina Kalilea agogai einogo einaka, “Oi emi laomai apala'i amoumakalaini'i, gome Deo ega agofa'a fougua emai eemiai efua,” eoma.

Iesu Imoi Ekina Kakau'i Au'i

(*Mako 1:16-20; Luka*

5:1-11; Ioane 1:41-42)

¹⁸ Iesu kina aga'ogai Kalilea a'uga foe-gai epea alogai, au aaga akina auni'i eisa'i. Ega'ina au'i auga Saimon Peto keoma auga, ke akina Andru auni'i. Isa ega'ina a'ugai fe'i keogeoge kai eisa'i gome isa inoino au'i. ¹⁹ Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, “Omai muniuai amopea. Ke lau oi papiau ipaoa'i aumi alapamiimi,” eoma. ²⁰ Peto Andru auni'i Iesu ega eifa oma aina kelogonia aisama, fiakoa mo e'i fe'i, ke amu ma'oai kepua'afuni'i Iesu muninai kelao.

²¹ Ke egae ekailai elao au i'oina aga'o akina auni'i eisa'i. Isa auni'i auga Sebedi gauga James akina Ioane auni'i. Ke isa ama'i Sebedi fou gaagai keagu fe'i kekapai'i kegaoge'i keomaoma kai eisa'i eifani'i. ²² Ega aisama isa fiakoa mo e'i gaaga ke ama'i fou kepua'afuni'i Iesu muninai kepea.

Iesu Kalilea Agogai Einogo

(*Luka 6:17-19*)

²³ Ega'ina afegai Iesu Kalilea ago fougua alogai epea, Iudea papiau'i e'i la'afou afu'iai ekoko epamalele, ke iifa faunina Deo ega agofa'a fougua einogoaina. Ega'ina alogai papiau isafa i'oi'i i'oi'i keafi'i au'i kemai ma'oai epafelo'i.

²⁴ Iesu fougua epea efoufa'a Siria ago papiau'i ma'oai kelogo. Ega puo papiau isafa i'oi'i i'oi'i keafia papiau'i kemaiseini'i isa eegai epafelo'i. Isafa ega'ina au'i kiekie akaiki'a'i keafi'i au'i, tiapolo alo'iai keagu au'i, isafai epakauaini'i faaga'i efa'i'i au'i, ke faaga'i kemae au'i.

²⁵ Iesu ega koa ekapaisa puo, papiau la'afou akaiki'agai isa muninai kepea. Ega'ina papiau'i isa Kalilea agogai kemai, isa Taoni Ou'aga keoma taoninai kemai, isa Ierusalem taoninai kemai,

isa Iudea agogai kemai, ke isa Jordan agapuge eegai keagu au'i isafa kemai.

Kaisau Deo Eegai Kapa Felo'i Keafi'i Au'i Fou'i

(Luka 6:20-26)

5 Ke Iesu papiau ma'o la'afouai eisa'i aisama, elao iku aga'ogai e'agaukae mapegai eagukipo. Ke ega imoi au'i kemai isa eegai. ²Egae kai epamaleleni'i einaka:

³“Lalau'iai keulalu au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i,

gome Deo ega agofa'a isa apu'i.

⁴Ke keapepe au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i,

gome Deo isa agepaame'i.

⁵Ke ifo'i kepaake'i e'ele'i kepamia'i au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i,

gome Deo aagoa isa apu'i agepamia.

⁶Ke alo opai lao'i mai'i inaekimuga ke aisokupuga kepa'aua au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i,

gome Deo isa alo'i agepapogua.

⁷Ke papiau gua'i keania au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i,

gome Deo isa gua'i ageania.

⁸Ke alo'i elolofa au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i,

gome isa Deo akeisa.

⁹Ke gagao kekapa au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i,

gome isa akefani'i Deo gauga akeoma'i.

¹⁰Ke alo opai lao'i mai'i kekapa'i kainai keafi apalani'i au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i,

gome Deo ega agofa'a isa apu'i.

¹¹“Ke lau puouai papiau oi akeifa apala penimi, akeafi apalanimi, ke pifogeai akepaagu fofoumi iifa apala'i i'oi'i i'oi'i ma'oai eemiai akefani'i aumi, Deo eegai kapa felo'i oafi'i aumi. ¹²Ke foalogama alomi fegama alogaina, gome afa felo ufai ekae auga akaiki'a ipauma. Ufainagai oi alomai koa kai isa profeta isafa ega keafi apala oma'i.”

Kikimalu Ke Eaea Fou Fou'i

(Mako 9:50; Luka 14:34-35)

¹³Ke Iesu eifa pugu einaka, “Oi auga aagoa kikimaluga koa i'opomi. Kai kikimalu meki'aga agefua koa aisama, ala akeoma agemeki'a pugu? Isa ega meki'a efua kainai akeafia kapa aga'o felo akekapa papiau afaekaina. Kai akeafia akepuake papiau laagai akepea akegafamu'a.

¹⁴“Ke oi auga i'ina agofa'a eaea koa i'opomi. Taoni aga'o iku e'elegai kepaapa auga akepai'ofake afaekaina koa i'opoga, oi isafa agoi'ofake afaekaina. ¹⁵Ke papiau lanepa akepaafiaua aisama, liti papagai afakeoge'unia. Kai lanepa kepapa'afa afugai akepa'afa, ega koa e'ai keagu papiau'i ma'oai eaea agepeni'i. ¹⁶Ega koa i'opoga, oi isafa laomai felo'i fokapa'i emi eaea papiau laa'iai fopagefaua, ega koa papiau oi emi laomai felo'i fekeisa'i Amami ufai eague auga fekeifagaina.”

Deo Ega Iifa Ma'oai Kapa Akaiki'a'i Ipauma'i

¹⁷Ke Iesu eifa pugu einaka, “Oi foloopolaga lau Deo ega iifa Moses epenia auga, ke Profeta kapa'ina keifania auga isafa laa'i mapamia'i laoma puo lamai folooma. Laa'i. Lau lamai auga ega'ina iifa'i laa'i fapamia'i puo alamai kai ko'a'i mo fapamia'i laoma puo lamai. ¹⁸Iifa gome maamia'i laifania. Aagoa ufa fou laa'i akemia kai, ega'ina iifa'i alogai malele e'ele mo, o peni kuagai afa'agamo mo kepaau opogaina auga afuga aga'omo mo ganinagai laa'i afaemia agelao ega'ina iifa'i ma'oai ko'a'i mo akemia. ¹⁹Ega puo kaisau i'ina iifaga kapula e'ele ipauma aga'omo mo ageaupea, ke papiau isafa agepamaleleni'i, isa ekapa koa akekapa auga Deo ega agofa'ai akeifaga au e'ele akeoma. Kai

kaisau i'ina iifa'i kai'iai mo agepea ke pamalele'i papiau agepamaleleni'i auga, Deo ega agofa'ai akeifaga au akaiki'a akeoma. ²⁰ Gome lau lapainimi, oi alomi opaina Faliseo au'i ke pamalele au'i fou e'i alo opai afaeka'egaina koa aisama, Deo ega agofa'ai afolokoko paisa."

Guakupu Fouga

²¹ Ke Iesu eifa pugu einaka, "Ufainagai Moses ega iifa kainai, papiau kepaini'i iina keoma auga a'o ologonia. 'Kai aga'o foloaupugua. Ke kaisau aufalao aga'o ageaupugua auga ega apala afa kansolo au'i ee'iai ageafia,' keoma. ²² Kai lau lapainimi. Kaisau ifo aaga akina eegai gua ekupu auga ega laomai apala afa Deo eegai ageafia. Ke kaisau aaga akina mo agepaina ama'ama auga ageoma auga kansolo au'i ago'iai iifa agepakaisa. Ke kaisau aaga akina agepaina 'Oi kafo'o aumu' ageoma auga ipeli logai agekoko ageaga.

²³⁻²⁴ "Ega puo oi Deo amu kepa'a penia afugai kapa aga'o Deo mopa'a penia loomaoma kai aamu akimu aga'o oi eemuai gua ekupu auga aloopolaga koa aisama, pipeni amuga ega'ina afuga akegai fopua'afuga feka. Egae kai folao aamu akimu eegai oi emu apala fe'agegeai kakaua fou fogagao kai fomai pugu emu pipeni Deo fopa'a penia.

²⁵ "Ke aufalao aga'o oi iifa ipakainai agepaapaukaiso aisama, fiakoa mo ega'ina papiauga aunimi kapa ega'ina oko fopakaisa. Ke iifa ipakaina auga eega alolao koa kai keagai ega koa fokapa. Laa'i koa aisama, isa ageafio au oi emu laomai afa fepenio auga imagai agepauiso. Ke isa oi tipula afuga e'ima auga imagai agepauiso, ke tipula afuga e'ima auga oi tipula afugai age'afokoiso. ²⁶ Iifa gome maamiai laifania. Oi afolopealai laa'i agelao emi moni fua eemiai ekae auga agopafua afe'aina."

Papiau Fou Akeamage Kai Fou Kefeu Auga Fouga

²⁷ Iesu eifa pugu einaka, "Ufainagai Moses ega iifa kainai papiau iina keifa oma a'o ologonia. 'Aufalao aga'o fou aloamage auga fou folofeu,' keoma. ²⁸ Kai lau oi lapainimi. Kaisau ifiao o papie eisa emaaga auga, papie fou kefeu koa laoga maina apala gua alogai ekapaisa efua. ²⁹ Oi maami kaina epaafimi laomai apala okapa koa aisama, amo'iulaisa amopuake. Oi faagami aga'o fegea kai Deo ega agofa'ai fokoko auga felo. Kai faagami fofouga mo ipeliai agoake auga apala ipauma. ³⁰ Ke oi imami kaina epaafimi laomai apala okapa koa aisama, fofoua fopuake. Oi faagami aga'o fegea kai Deo ega agofa'ai fokoko auga felo. Kai faagami fofouga mo ipeliai agoake auga apala ipauma."

Amage Papiau'i Akafa'i Kepaake'i Auga Fouga

(Mateo 19:9; Mako 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ Ke Iesu eifa pugu einaka, "Moses ega iifa kainai iina keifa oma auga isafa a'o ologonia. 'Au aga'o akafa agepaake auga, isa akafa epaake auga pepa fekapa fepenia,' keoma. ³² Kai lau lapainimi. Kaisau akafa fou keamage ke akafa ega'ina aufalao aga'o fou afakefeu mo ganinagai agepaake auga, isa akafa au i'oina aga'o fou kefeu auga laoga maina isa epagama. Ke kaisau ipaake papiega ageakafania auga, isa papie i'oina aga'o fou fakefeu auga iifaga eaupea.

Pako'a Nini'anina Auga Fouga

³³ Ke Iesu eifa pugu einaka, "Ufainagai Moses ega iifa kainai papiau iina kepaini oma'i auga isafa a'o ologonia. 'Oi emi pako'a nini'anina okapaisa auga laagai foloapagai. Kai Lopia eegai emi pako'a

nini'anina ega'ina okapaisa auga kainai fopea,' keoma. ³⁴Kai lau lapainimi. Oi pako'a nini'anina aga'omo mo ganinagai folokapa. Oi ufa akagai isafa pako'a nini'anina folokapa. Gome ufa auga Deo ega aguagu afuga. ³⁵Ke oi aagoa akagai isafa pako'a nini'anina folokapa. Gome aagoa auga Deo ife ipaapauga afuga. Ke oi Ierusalem taonina isafa akagai pako'a nini'anina folokapa. Gome Ierusalem taonina auga Kin akaiki'a Auga ega taoni. ³⁶Ke oi ifomi kaniamiai pako'a nini'anina folokapa. Gome oi ifomi kaniamiai fufumi aga'omo ganinagai keloga o umuga agopamia afaekaina. ³⁷Kai aufa kina ko'a mo foifania, ke kapa'ina agokapa auga 'E' mo fooma, ke afolokapa auga, 'Laa'i' mo fooma. Ke muniai kapa'ina agoifania auga tiapolo eegai emai."

**Papiau E'i Laomai Afa
Isogemue Auga Fouga**

(Luka 6:29-30)

³⁸Ke Iesu eifa pugu einaka, "Oi Moses ega iifa kainai papiau iina keifa oma auga a'o ologonia. 'Aufalao aga'o au aga'o maaga agepalifua koa aisama, papiau ega'ina isafa isa ima afa feoge i'opoga mo faagagai fekapa. Ke aufalao aga'o au aga'o nie agepalifua koa aisama, papiau ega'ina isafa isa ima afa feoge i'opoga mo faagagai fekapa,' keoma. ³⁹Kai lau lapainimi. Papiau apala aga'o oi eemuai apala afekapa koa aisama, ima afa folooge. Ke aufalao aga'o me'emu kaina afepoa koa aisama, apie foailao me'emu lafanina kaina isafa fepoa. ⁴⁰Ke aufalao aga'o iifa ipakainai gapaapaukaiso kai emu tiapu i'iuka gaafia ageoma koa aisama, afemu tiapuga isafa feafia. ⁴¹Ke aufalao aga'o agepaafio fou 2 kilomita amopea ageoma koa aisama, fou 4 kilomita fopea. ⁴²Ke kaisau kapa'ina agegoinimi auga fopenia, ke kaisau eemiai kapa

aga'o gaafia kai muniai fepenimueimi ageoma auga folomuniapua, kapa'ina gaafia eoma auga fopenia."

**Alomi Ko'agai Emi Ou Au'i
Ani'i Foani Auga Fouga**

(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³Ke Iesu eifa pugu einaka, "Moses ega iifa kainai papiau iina keifa oma auga a'o ologonia. 'Alomi ko'agai emi e'a ipafe au'i ani'i foani. Kai emi ou au'i auga alomi ko'agai ani'i foloani,' keoma. ⁴⁴Kai lau lapainimi. Alomi ko'agai emi ou au'i ani'i foani, ke keafi apalanimi au'i fau'iai fomegamega. ⁴⁵Ega koa Amami ufai eague auga gauga agomia agekaina. Gome Deo kina epaaga papiau felo'i ke apala'i ma ganinagai ma'oai laa'iai egefaopu. Ke imu epa'aua alo opai ke alo opai laa'i au'i isafa epeni'i. ⁴⁶Ega kainai oi papiau animi keani au'i mo ani'i agoani koa aisama, Deo eegai ega'ina laoga mainai afa felo agoafia ma? Ke tax isafina au'i isafa laomai apala ikapa au'i mo ganinagai ega koa akekapa ma? ⁴⁷Ke oi aami akimi mo agopamegoni'i koa aisama, oi kapa'ina okapa auga papiau isa'i kapa'ina kekapa auga faagagai oka'egaini'i ma? Oi kapa aga'o alokapa isa aloka'egaini'i. Gome Deo akelogonia papiau'i isafa ega koa kekapa. ⁴⁸Ega puo oi Amami ufai eague auga alo opai lao'i mai'i alo epogu koa i'opoga, oi isafa Isa koa i'opoga fomia alo opai lao'i mai'i alomi fepogu."

**Pipeni Ulalu Papiau'i
Fopeni'i Auga Fouga**

6 Ke Iesu eifa pugu einaka, "Foisa felo oi emi laomai felo'i papiau kegaisa ooma puo papiau ago'iai folokapa. Gome oi ega agokapa oma koa aisama, Amami ufai eague auga eegai afa felo afoloafia.

²"Ega puo oi ulalu papiau'i amu openi'i aisama pifoge au'i kekapa koa i'opo'i folokapa. Isa auga papiau isa

kegaisa'i au akaiki'a'i kegapamia'i keoma puo, la'afou afu'iai ke peapea afu'iai papiu ago'iai keapa e'i laomai felo auga fi'i keipina au'i kekapa koa i'opoga kekapa. Iifa gome maamia'i laifania. Isa e'i laomai afa keafiia efua. ³Kai oi ulalu papiu'i amu agopeni'i aisama, imami kaina kapa'ina ekapa auga imami lafanina faelogo. ⁴Ega koa fokapa ogefakeai ega'ina laoga maina fokapa. Ega agokapa oma koa aisama, Amami laomai ogefakeai okapa eisa auga afa felo agepenimi.”

Megamega Fouga

(Luka 11:2-4)

⁵Ke Iesu eifa pugu einaka, “Oi agomegamega aisama pifoge au'i kemegamega koa i'opoga folomegamega. Gome pifoge au'i kegamegamega keoma aisama, papiu isa fekeisa'i auga anina keani alogaina puo la'afou afu'iai, ke keaga kiu'iai keapa kemegamega. Iifa gome maamia'i laifania. Isa e'i laomai afa keafiia efua. ⁶Kai oi agomegamega aisama, folao emi e'a alogai oi mo ologo afugai fokoko pa'afi fokupuga kai, Amami eaguega kai aloisaisa auga fomegamega penia. Ega agokapa oma koa aisama, Amami ogefakeai kapa'ina okapa eisa auga afa felo agepenimi. ⁷Ke oi agomegamega aisama, Deo akelogonia au'i nini'ani ani'i laa'i ma'o keifani'i au'i koa folomia. Gome isa kepamia nini'ani ma'o keifani'i puogai Deo aina'i agelogo keoma. ⁸Ega puo oi auga isa kekapa koa folokapa. Gome oi Amami kapa'ina agogoina auga alogoina koa kai elogo efua.

⁹“Ega puo oi iina fomegamega oma: ‘Amamai ufai loague aumu, Akamu galolofa aoma.

¹⁰Ke emu agofa'a gamai.

Oi emu logoai kapa'ina anina loami ufai kekapa auga i'opoga mo agoai isafa gaikapa.

¹¹Aufa kina fo'amaga pau mopenimai.

¹²Ke lai papiu e'i apala a'agegeaini'i koa i'opoga,

Oi isafa lai emai apala mo'agegeaini'i.

¹³Ke mopapeaimai i'opo apala'i alo'iai falakoko,

ke tiapolo apala auga eegai mopa-pealimai.”[‡]

¹⁴Oi papiu e'i apala fo'agegeaini'i, gome oi papiu eemiai apala kekapa au'i e'i apala ago'agegeaini'i koa aisama, Amami ufai eague auga isafa, oi emi apala age'agegeaini'i. ¹⁵Kai oi papiu e'i apala a'agegeaini'i koa aisama, Amami ufai eague auga isafa, oi emi apala afae'agegeaini'i.”

Ani Gopegope Fouga

¹⁶Ke Iesu eifa pugu einaka, “Oi agoani gopegope aisama, pifoge au'i kekapa ko'a i'opoga folokapa alomi faemafu. Gome isa keani gopegope aisama, papiu isa keani gopegope auga fekeisa keoma puo, iisa'i keafi lilifua. Iifa gome maamia'i laifania, isa e'i laomai afa keafiia efua. ¹⁷Kai oi agoani gopegope aisama, maami foikua ke oili kaniamiai fooge. ¹⁸Ega koa oi oani gopegope auga papiu folopakina'i kai, oi Amami eaguega kai aloisaisa auga mo fopakina. Ke oi Amami kapa'ina ogefakeai okapa eisa auga afa felo agepenimi.”

Ufa Amu'iai Fopa'amu'amu Auga Fouga

(Luka 12:33-34)

¹⁹Ke Iesu eifa pugu einaka, “Oi ifomi faumiai inae aagoa amu'iai folopa'amu'amu. Gome aagoa amu'i auga moamoa ke mokemoke ageafi'i

[‡]6:13 Papiu isa'i 13 fuagai i'ina iifaga kepapua: “Gome isapu ma'oai, eaea akaiki'a ma'oai, ke agofa'a ma'oai oi apumu aoniamo. Amen.”

akelifu. Ke painao au'i isafa oi emi e'a akeaupea ega'ina amu'i akepainaoni'i. ²⁰Ega puo inae aagoa amu'iai folopa'amu'amu kai, oi ifomi faumiai ufa amu'iai fopa'amu'amu. Gome amu ufai kekae au'i moamoa ke mokemoke afaefi'i afakelifu. Ke painao au'i isafa e'a afakeaupea afakepainaoni'i. ²¹Lau ega laifa oma, gome oi alomiai afu kapagai opa'amu'amu afugai, guami fofouga isafa ega eoge."

**Maami Auga Imaaumi
Fofouga Ega Eaea**

(Luka 11:34-36)

²²Ke Iesu eifa pugu einaka, "Oi maami auga imaaumi fofouga ega eaea. Ega puo oi maami felo koa aisama, imaaumi fofouga eaea agepogu. ²³Kai oi maami apala ipauma koa aisama, imaaumi fofouga umina agepogu. Ega puo oi alomiai eaea ega'ina auga umina koa aisama, umina ega'ina oi imaaumi fofouga agepalifu afe'aina."

**Moni Foloopopoina
Kai Deo Fopako'ania**

(Luka 16:13; 12:22-34)

²⁴Ke Iesu eifa pugu einaka, "Kai aga'o lopia auni'i e'i kala'afi agemia afaekaina. Isa alo ko'agai aga'o anina afaeani, ke aga'o alo ko'agai anina ageani, o isa alo ko'agai aga'o ega iifa kainai agepea kai, aga'o auga alo ko'agai ega iifa kainai afaepea. Ega koa i'opoga mo, Deo ke moni fou e'i pinauga agokapa aga'onia mo afaekaina.

²⁵"Ega puo iifa gome maamiai laifania, oi emi agu opopo folopa'aua. Ega'ina auga kapa'ina agoania, o agoinu auga opopo folopa'aua. Ke imaaumi isafa opopo folopa'aua. Ega'ina auga kapa'ina agoi'iuka auga opopo folopa'aua. Oi emi agu auga kapa akaiki'a fo'ama aeka'egaina ma? Ke imaaumi auga kapa

akaiki'a ipauma, tiapu aeka'egaina ma? Ko'a ipauma. Oi emi agu ke imaaumi fou kapa akaiki'a'i ipauma'i. ²⁶Maami galao ufa ine'i amoisa'i. Isa kapa aga'o akefauga, o fo'ama aga'o fo'ama isoge e'agai ake'oamenia aeka. Ega mo ganinagai oi Amami ufai eague auga isa epaaniani'i. Oi auga kapa akaiki'ami ufa ine'i aloka'egaini'i ma? ²⁷Oi epomiai kaisau opopoi kina maaga aga'omo koa ega aguagu laagai eogeaua ifo ega agu epo epamaefania? Kai aga'o laa'i.

²⁸"Ega puo kapa puo oi tiapu kapa agoi'iuka auga opopo opa'aua? Maami galao ago alo kaikai'i ala keuki oma auga amoisa'i. Isa akepinauga ke kapa aga'o feke'iuka auga pinaugaga aga'o akekapa. ²⁹Kai lapainimi, Solomon epa'amu'amu alogai mo ganinagai, ega tiapu aga'omo mo ganinagai kaikai ega'ina e'i felo aeka'egaina. ³⁰Deo ago alo mukimuki'i pau kekae kai fafoko akemae, loai ake'afou'i mo ganinagai, kaikai'i tiapu felo ipauma koa epeni'i kei'iuka'i, iisa'i felo ipauma emia. Ega koa aisama, oi Deo maagai kapa akaiki'ami ipaumami puo, oi tiapu ma'o afaepenimi afolo'iuka'i ma? Oi pako'a e'ele aumi! lifa gome Isa oi tiapu ma'o agepenimi agoi'iuka'i. ³¹Ega puo foloopopo foloifa, 'Kapa'ina agaania?', o 'Kapa'ina againu?' o 'Kapa'ina agai'iuka?' folooma. ³²Gome Deo akelogonia papiau'i auga ega'ina kapa'i mo opopo'i kepa'au'i, ke muni'iai kepiu. Kai oi Amami ufai eague auga ega'ina kapa'i ma'oai ani'i oani auga elogo efua. ³³Ega puo Deo ega agofa'a, ke ega alo opai lao'i mai'i fokapu kakau'i. Egae kai ega'ina kapa'i ma'oai ani'i oani au'i isafa ega'ina fou laagai agegeaua. ³⁴Ega puo oi fafoko opopo folopa'aua. Gome fafoko kapa'ina agemia auga ifo opopo agepa'aua. Aufa kina auga ifo ega opopo egame mo ekae."

Papiau E'i Apala O E'i Felo Auga Alomia Foloopolaga

(Luka 6:37-38, 41-42)

7 Ke Iesu eifa pugu einaka, “Aufalao aga'o kapa aga'o ekapaisa auga oi alomia isa felo o apala ekapaisa folooma. Laa'i koa aisama, oi kapa aga'o alokapa aisama, aufalao aga'o isafa alogai oi felo o apala lokapaisa ageoma. ²Gome felo o apala alomia agoopolaga agoifania aisama, Deo isafa oi eemiai ega koa agekapa. Ke aufalao aga'o ega laomai felo o apala afa ala openi oma auga i'opoga mo, Deo oi afa ega agepenimi omaimi.

³“Kapa puo oi aami akimi maa'iai au keilina aeapuga e'ele ekae auga oisa kai, oi ifomi maamia au u'u'afa akaiki'a ekae auga gefa aloauga? ⁴Oi aufa kina maamia au u'u'afa ekaega maami ekaisapua kai, ala koa aami akimi opaini'i oinaka, ‘Aau o akiu, maamuai ama'ama e'ele maafilaisa ooma?’ ⁵Pifoge aumi! Foufai ifomi maamia au u'u'afa ekae auga foafilaisa kai, maami ofakaegai aami akimi maa'iai iili aeapuga ekae auga agoafilaisa agekaina.

⁶“Ke Deo maagai kapa'ina elolofa ooma ooge me'e auga, oafia amu'e folopeni'i. Ke kapa aga'o afa akaiki'agai o'afa auga oafia uma folopiu peni'i. Kai ega agokapa oma koa aisama, uma kapa felo ega'ina auga ife'iai akegafamu'a kai, ake'afoaipini oi eemi akefai ake'i'ioakimi,” eoma.

Deo Fagoina Fakapuga Ke Ega Pa'afi Fa'inipa Auga Fouga

(Luka 11:9-13)

⁷ Ke Iesu eifa pugu einaka, “Fopinoi ke agoafia. Fokapuga ke agokapulaisa. Ke pa'afi fo'inipa ke pa'afi ageagalai. ⁸Gome kaisau epinoi auga kapa'ina egoina auga eafia. Ke kaisau kapa aga'o ekapuga

aepakipo auga ekapulaisa. Ke kaisau pa'afi e'inipa auga pa'afi eagalai.

⁹“Ke oi epomia kaisau auga gauga isa agegoina palafa ageoma aisama, kepo agepenia? ¹⁰Ke kaisau gauga isa agegoina ma'a ageoma aisama, kaapa agepenia? ¹¹Oi laomai apala ikapa aumi mo ganinagai, pipeni felo gaumi ipeni'i ologo. Kai oi Amami ufai eague auga felo ipauma puo, kaisau Isa egoina auga pipeni felo'i ma'o mo agepenia papiau ageka'egaini'i. ¹²Ega puo kapa ma'oai agokapa'i alogai, papiau oi eemiai kapa'ina fekekapa ooma auga mo isa ee'iai fokapa. Gome Moses ega iifa ke profeta ma'oai e'i iifa ma'oai ega fokapa oma keoma kepapua ekae.”

Ufa Falao Keagaga

(Luka 13:24)

¹³Ke Iesu eifa pugu einaka, “Oi auga pa'afi ake e'elegai fokoko. Gome keaga ake akaiki'a auga elao afu apala ipauma papiau epalifu'i afugai epealai. Ke ega'ina afuga pa'afina ake akaiki'a. Ega puo papiau ma'o ega'ina pa'afinai kekoko. ¹⁴Kai keaga elao papiau agu pagai maunina keafia afugai epealai auga ake e'ele, ke pa'afina isafa ake e'ele. Ega puo papiau isa'i mo ega'ina pa'afinai kekoko.”

Au Puaga Iisagai Agologo

(Luka 6:43-44)

¹⁵Ke Iesu eifa pugu einaka, “Profeta pifoge'i eemi kefai au'i foisa felo'i. Isa faaga'i afe auga sipi koa i'opoga kai alo'i auga, ago alo amu'e'i a'i'i koa i'opo'i. ¹⁶Ke isa papiau kapa'i au'i e'i laomaisai agoisa'i agologo. Ke papiau ini gufugai aupua puaga akeafia agekaina ma? Ke ini gufugai au aka fik keoma auga isafa puaga akeafia agekaina ma? Laa'i afaekaina! ¹⁷Ega koa i'opoga, au felo auga puaga felo eoge kai, au apala auga puaga apala eoge. ¹⁸Ke au felo auga an-

ina apala afaeoge, ke au apala auga anina felo afaeoge. ¹⁹ Au kapa'i ani'i felo afaeoge au'i akeagai loai ake'afou'i. ²⁰ Ega puo profeta pifoge'i au'i, au puagai aisa alogo koa i'opoga, isa isafa e'i laomaisai isa kaisau auga agoisai agologo."

Lau Oi Alalogonimi

(Luka 13:25-27)

²¹ Ke Iesu eifa pugu einaka, "Papiau lau, 'Lopia, Lopia,' keomaisau au'i ma'oai mo ufai Deo ega agofa'ai afaekoko. Kai kaisau lau Amau ega logoai kapa ma'oai ekapa auga mo ega'ina agofa'agai agekoko. ²² Ega'ina kina ma'o lau akepainiau, 'Lopia, Lopia, lai oi akamuai profeta koa i'opoga emu iifa papiau maa'iai aifafoua, ke oi akamuai tiapolo papiau alo'iai keagu au'i apapealai'i, ke oi akamuai mirakulo ma'o akapai'i,' akeoma. ²³ Ega aisama lau isa maa'iai alaifa gomeisa mo alainaka, 'Lau oi egae alalogonimi mo emai pau. Oi Deo ega iifa kai'iai alopeapea aumi eeuai amokailai,' alaoma."

E'a Ipaapa Au'i Auni'i

(Luka 6:47-49)

²⁴ Ke Iesu eifa pugu einaka, "Ega puo papiau ma'oai lau e'u iifa a'o kelogo ke kekapa au'i auga, ikifa auga fopa laagai e'a epaapa auga koa i'opo'i. ²⁵ Au ega'ina ega e'a uu'uga fopai efaunia kai e'a epaapa. Ega puo imu e'au, ke kou elai, ke ameku epua ega e'a epuaise mo ganinagai aepei. ²⁶ Kai papiau ma'oai lau e'u iifa a'o kelogo kai kai'iai akepea au'i auga, kafo'o auga ega e'a figuai epaapa auga koa i'opo'i. ²⁷ Ega puo imu e'au, ke kou elai e'a eauniia, ke ameku epua e'a epuaise aisama, epei eauoka a'o akaiki'a ipauma emia."

²⁸ Iesu ega'ina kapa'i ma'oai epamalele efua aisama, egae kela'afou au'i ma'oai isa ega pamalele eegai keopofua ke

kekauai alogaina. ²⁹ Gome isa Moses ega iifa pamalelega au'i koa aepamalele kai, Deo ega isapu eafia auga koa epamalele.

Iesu Molumolu Isafaga Auga Epafelo

(Mako 1:40-45; Luka 5:12-16)

8 Iesu iku mapegai eapa epamalele efua eake emai aisama, papiau la'afou akaiki'agai isa muninai kepea. ² Ega'ina alogai au molumolu isafaga eafia auga emai Iesu agogai eanife'u kai eifa einaka, "Lopia, oi lau mopafeloisau alooma koa aisama, alopafeloisau agekaina," eoma.

³ Ega aisama Iesu ima ekalaise elao au faagagai eafiau kai eifa einaka, "Lau lalogo oi mapafeloiso laoma puo, felomu momia," eoma. Ke fiakoa mo au faaga felo emia. ⁴ Ega aisama Iesu isa epainia einaka, "Foisia oi faagamuai kapa'ina emia auga kai aga'o maagai foloifania. Kai opainai folao sakedote ee'iai faagamu fopakina'i. Ke isa oi faagamu felo emia auga fekeisa, papiau fekepakina'i. Ke faagamu felo emia laoga maina Moses ega iifai eifa kapula penio auga kainai, amu Deo fopa'a penia," eoma.

Iesu Roma Ifani Lopiaga Ega Kala'afi Epafelo

(Luka 7:1-10; Ioane 4:43-54)

⁵ Ega'ina afegai Iesu elao Kapenaum taoninai ekoko aisama, Roma ifani au'i 100 e'ima'i lopiaga emai isa eegai egoinia gapalagaina eoma. ⁶ Ke eifa einaka, "Lopia, lau e'u kala'afi faaga fofouga emae paguai ekae ekiekie alogaina," eoma.

⁷ Ega aisama Iesu einaka, "Lau alafai alapafelo," eoma.

⁸ Kai ifani lopiaga iifa epamue einaka, "Lopia, lau au e'eleu puo, oi fomai lau e'u e'ai fokoko auga afaekaina. Foloafipugu e'u e'a folomai kai, moifa mo e'u kala'afi felo gamia. ⁹ Gome lau ifou isafa e'u lopia akaiki'a'i papa'iai lapinauga, ke e'u

ifani au'i isafa papauai kepinauga. Lau i'ina au'i aga'o lapaina, 'Molao' laoma aisama, elao. Ke aga'o lapaina, 'Mamai,' laoma aisama, emai. Ke e'u kala'afi lapaina, 'i'ina mokapa,' laoma aisama, ekapa," eoma.

¹⁰ Ke Iesu ifani lopiaga ega enini'ani oma aina elogonia aisama, ekauai alogaina, ke e'afoaipini papiau isa muninai kepea au'i epaini'i einaka, "Iifa gome maamia laifania. Israel papiau'i epo'iai kai aga'o iina epako'a omaisau auga alaisa koa. ¹¹ Lapainimi, kina fuagai papiau ma'o kina e'agaukae afuga kaina, ke kina eake afuga kainai akemai Abraham, Aisak, ke Iakobo fou Deo ega agofa'ai, miamia akaiki'agai afu'i akeafia akeagu.

¹² Kai Israel papiau'i Deo ega agofa'a papiau'i auga, afegai uminagai akepiulai'i, egae akeapepe nie'i akeapalolia," eoma.

¹³ Ke Iesu enini'ani afegai, ifani lopiaga epainia einaka, "Molao! Oi lopako'ania koa i'opoga mo ageikapa," eoma. Ke ifani lopiaga ega kala'afi ega'ina kina maagai mo felo emia.

Iesu Papiau Ma'o Epafelo'i Pugu

(Mako 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Ega'ina afegai Iesu ke ega imoi fou kelao Peto ega e'ai ekoko. Egae Peto gafa papiega auama isafa eafia petiai eka eisa. ¹⁵ Ke Iesu papie ima eafi opogaina aisama, auama isafaga isa epua'afuga. Ke e'uegekae fo'ama egakunia epenii'i keaniia.

¹⁶ Ke epagapigapi aisama, papiau ma'o tiapolo alo'iai keagu au'i kemaiseini'i Iesu eegai. Ke isa eifa mo tiapolo kepealai, ke isafa papiau'i ma'oai epafelo'i. ¹⁷ Iesu ega koa ekapaisa auga, Deo ega iifa pukagai profeta Aisaea iina eifa oma auga pau ko'a mo emia:

"Isa i'a a'a apoke lao'i mai'i ma'oai eafi'au'i apuga epamia, ke a'a isafa epuai'i." *Aisaea 53:4*

Iesu Muninai Kepea Auga Mai'afa

(Luka 9:57-62)

¹⁸ Ega'ina afegai papiau ma'o alogaina kemai Iesu keapa lofe. Ega puo ega imoi eifa kapula peni'i, gaaga aga'o kegaisa gaaguka gapagai a'u apie galao eoma. ¹⁹ Ega'ina alogai Moses ega iifa pamalele-ega auga aga'o emai Iesu epainia einaka, "Pamalele aumu, oi ala folao mo ganinagai, munimuai alafai paisa," eoma.

²⁰ Ega aisama Iesu einaka, "Ago alo amu'e'i e'i feu afuga apu inegai ekae, ke ufa inei'i isafa nii'i ekae. Kai Papiau Au- mauni Gauga auga, kania feogeauga fe-laagai afuga aga'o laa'i," eoma.

²¹ Ke Iesu ega imoi aga'o Iesu epainia einaka, "Lopia, mologoiniau malao amau mafufu kakaua kai alamai munimuai alapea," eoma.

²² Kai Iesu isa epainia einaka, "Lalau'i emae au'i ifo'i e'i mae kegafufuga. Kai oi auga mai muniuai mopea," eoma.

Iesu Lanina Epaapakipo

(Mako 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Iesu ega'ina eifania afegai, gaagai eaguka ke ega imoi isafa gaagai keaguka. ²⁴ Ke kelao alogai, fiakoa mo lanina akaiki'a ipauma emai ega'ina a'uga mo epea oma. Ega puo goiso emai gaaga laagai e'afo pagainia. Kai ega'ina alogai Iesu eka efeu. ²⁵ Ega puo Iesu ega imoi kelao kepagonia kai kepainia keinaka, "Lopia, kania'a moagamauga! I'a agakogo!" keoma.

²⁶ Ke Iesu isa epaini'i einaka, "Oi pako'a e'ele ipauma aumi. Kapa puo oi ega omani'i oma?" eoma. Egae kai e'uegekae ameku a'u fou efinai'i, ke kapa ma'oai ke'olo.

²⁷ Au ma'oai ega'ina gaagagai keaguka au'i ega koa emia keisa aisama, kekauai alogaina keopofua ke kepa'ani keinaka, "I'ina au kapa? Isa ameku, a'u mo ganinagai aina keafia," keoma.

**Kerasene Agogai Iesu Au Auni'i
Alo'iai Tiapolo Keagu Au'i Epafelo'i**

(Mako 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Ega'ina afegai kelao apiegai Kadara papiau'i keagu agogai keofau ke'agaukae keagai kepea. Ega aisama au auni'i alo'iai tiapolo keagu au'i laai kemai Iesu fou kepiaogai. Isa ke'e'efa alogaina puo kai aga'o ega mo aepeapea oma. ²⁹ Isa Iesu keisa aisama, tiapolo isa alo'iai keagu au'i keagaga keinaka, "Deo Gauga aumu, kapa'ina lai eemaisai anina loani? Oi emu kina aekaina koa kai lomai lai mopakiekie alogainimai ma looma?" keoma.

³⁰ Ega'ina alogai afa'agamo aakai koa i'opoga auga, uma ma'opa'i kela'afou keapa keanimai. ³¹ Ega puo tiapolo Iesu kegoinia keinaka, "Oi lai alopapealimai koa aisama, foulaimai falao uma ega'ina ma'opa'i kela'afou keapae au'i alo'iai fakoko," keoma.

³² Ke Iesu isa elogoaini'i ke epaini'i einaka, "Amolao," eoma. Ega puo tiapolo ega'ina au'i auni'i alo'iai kepealai kelao uma alo'iai kekoko. Ke uma kekauai la'afouai poupouai kepiu keake kelao a'uai kekogo kema. ³³ Ke egae keapa uma ke'ima'i au'i kepiu kelao taoniai kapa'ina kemia au'i ma'oai keifafou'i. Ke au alo'iai tiapolo keagu au'i isafa, faaga'iai kapa'ina emia auga papiau maa'iai keifafoua. ³⁴ Ega aisama taoni papiau'i ma'oai kelao Iesu kegaisa keoma. Ke keisa aisama, kapa'ina ekapaisa auga mani'ina kepa'aua puo kegoinia e'i ago gapua'afuga keoma.

**Iesu Au Faaga Fofouga
Emae Auga Epafelo**

(Mako 2:1-12; Luka 5:17-26)

9 Ega puo Iesu gaagai eaguka pugu, ega'ina a'ugai epagai emai ifo ega taoninai eofau. ² Ega aisama au isa'i au aga'o faaga fofouga emae auga ileai eka

kai kepuaisa Iesu eega kemaiseina. Ke Iesu ega'ina au'i ma'oai, ke faaga fofouga emae auga isa agepafelo auga kepako'ania eisa aisama, faaga fofouga emae auga epainia einaka, "Gauagai, alomu gakapula, oi emu laomai apala'i la'agegeaini'i," eoma.

³ Ega aisama Moses ega iifa pamalelega au'i isa ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "Deo mo papiau e'i laomai apala age'agegeaini'i. I'ina auga Deo eegai eifa apala!" keoma.

⁴ Ke Iesu isa kapa'ina keopolaga auga elogo puo epaini'i einaka, "Kapa puo oi alomiai opola apala mo oopolani?"

⁵ Nini'ani auni'i epo'iai kapa auga mame'a foifania ooma, 'Emu laomai apala'i la'agegeaini'i,' o 'Mo'ue mopea?' Oi oopolaga lau ega'ina auga ega laomai apala'i la'agegeaini'i auga agoisa afaekaina ooma puo nini'ani mame'a mo laifania ooma. ⁶ Kai lau Papiau Aumauni Gauga au agofa'ai papiau e'i laomai apala'i fa'agegeaini'i isapuga laafiia auga agoisa," eoma. Egae kai Iesu au faaga fofouga emae auga epainia einaka, "Lau lapainio, oi lofelo efua mo'ue emu ile moafia emu e'a molao," eoma. ⁷ Ke au ega'ina e'uegekae ega ile eafiia ega e'a elao. ⁸ La'afou papiau'i iina koa emia keisa aisama kemani'i alogaina. Ke Deo papiau isapu ega koa epenii'i mirakulo kekapa auga au akaiki'a kepamia.

Iesu Mateo Eifaga

(Mako 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Ega'ina afegai Iesu ekailai elao alogai, tax isafina auga aga'o aka Mateo tax keogeoge afugai eagu epinauga eisa. Ega aisama Iesu isa epainia einaka, "Lau munuiwai mopea," eoma. Ke Mateo e'ue Iesu muninai epea.

¹⁰ Ega'ina afegai Iesu Mateo ega e'ai fou gapigapi fo'amaga kegaania keoma alogai, tax keafia au'i ma'o, ke tax keafia

au'i koa i'opo'i laomai apala'i kekapa'i au'i isafa ma'o kemai Iesu ke ega imoi fou keagu keaniani. ¹¹ Faliseo au'i iina koa emia keisa aisama, anina akeani puo Iesu ega imoi kepa'ani peni'i keinaka, "Kapa puo oi emi pamalele auga tax keafia au'i, ke laomai apala kekapa au'i fou keaniani?" keoma.

¹² Iesu isa e'i pa'ani a'o elogonia puo epaini'i einaka, "Papiau akeisafa au'i toketa anina akeani kai, keisafa au'i mo toketa anina keani. ¹³ Ega koa i'opoga, lau lamai auga papiau Deo maagai alo'i opaina au'i faifani'i puo alamai. Kai Deo maagai laomai apala'i kekapa au'i faifani'i, e'i apala fekeumakalaini'i Deo fekeaipenia laoma puo lamai. Ega puo folao i'ina iifaga kapa'ina eifania auga fo-maleleaina oko fokapulaisa: 'Lau guani anina laani kai, amu opa'a peniau auga ani'i alaani.'"^c

Ani Gopegope Pa'anina

(Mako 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Ega'ina alogai Ioane ega imoi kemai Iesu kepa'ani penia keinaka, "Ala koa i'opoga lai ke Faliseo au'i fou aani gopegope kai, oi emu imoi fou auga aloani gopegope?" keoma.

¹⁵ Ke Iesu iifa epamue einaka, "Papiau amage mamaga auga ega miamia kemai au'i, amage mamaga auga fou keaguega kai alo'i emafu gouga akekapa agekaina ma? Laa'i, afaekaina! Kai kina aga'o agemai amage mamaga auga isa ee'iai akeafi'aua aisama, egae kai isa akeani gopegope," eoma.

¹⁶ Ke Iesu isa maa'iai eifa pugu einaka, "Kai aga'o tiapu aina mamaga aeafia, afe tiapuga ufaina ine aekaiapua. Gome isa ega koa agekapa koa aisama, tiapu mamaga ega'ina, afe tiapuga ufaina age'i'ina, ke ine akaiki'a ipauma agemia. ¹⁷ Ega koa i'opoga, papiau fino ma-

maga afakeafia fino pute ufainagai afakepa'efauka. Kai isa ega koa akekapa koa aisama, fino mamaga pute ufaina efugugu puo ageau'i'ina. Ke fino agefaka ke pute isafa agelifu afe'ai. Laa'i, isa ega koa afakekapa kai, fino mamaga akeafia fino pute mamagai ake'efauka, ega koa auni'i kai'ialao akeka felo.

Ifiao Emae Auga Emaunimue Ke Ifamomogu Isafa Eafia Papiega Efelo

(Mako 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Iesu enini'ani laolao kai, Iudea papiau'i e'i la'afou afuga e'ima auga aga'o emai Iesu agogai eanife'u kai eifa einaka, "Lau gau ifiaoga pau mo emae. Kai mai alao faagagai imamu mo moogeaua kai, isa agemaunimue ageagu," eoma. ¹⁹ Ega puo Iesu e'uegekae ega'ina auga, ke ifo ega imoi isafa fou kelao.

²⁰ Ega'ina alogai papie aga'o inipo 12 alogai ifamomogu isafaga eafia auga emai Iesu afe tiapuga eafi opogaina. ²¹ Gome isa ifo mo alogai einaka, "Lau isa tiapuga mo alaafi opogaina koa aisama, felou alamia," eoma.

²² Ega aisama papie ega'ina Iesu tiapuga eafi opogaina auga gamuga eoponia puo, e'afoaipini papie eisa ke epainia einaka, "Gau ifiaomu, folo-man'i. Oi emu pako'a epafeloiso," eoma. Ke ega'ina kina maagai mo papie felo emia.

²³ Ke Iesu elao Iudea papiau'i e'i la'afou afuga e'ima auga ega e'ai ekoko. Ke egae mae filikoga keipina au'i, ke la'afou akaiki'a a'oa'o ma'o kekapa'isa au'i eisa'i. ²⁴ Ega aisama ega'ina papiau'i epaini'i einaka, "Oi amokani. Ifiao aemae kai efeu," eoma. Kai ega'ina papiau'i ifiao emae auga kelogo puo, Iesu kepa'aua kea'alaina. ²⁵ Ke la'afou papiau'i ma'oi kepepealai'i afegai aisama, Iesu ifo mo ekoko elao ifiao imagai eafi, ke ifiao

emaunimue e'ue eagu. ²⁶Iesu ega'ina ekapaisa auga fougā ega'ina ago fofougā epeaisa.

**Iesu Akeafu Ke Maakimi'i'
Au'i Fou Epafelo'i**

²⁷Iesu ifiao epamaunimue afegai, ekailai elao alogai, maakimi'i au'i auni'i isa muninai kemai keagaga keinaka, "Davide okogai lomai aumu, guamai moaniai!" keoma.

²⁸Ke Iesu elao e'a aga'o alogai ekoko aisama, isa isafa kemai ega'ina e'agai, ke Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Oi lau ega'ina alakapa agekaina auga opako'ania ma?" eoma.

Ke isa iifa kepamue keinaka, "E Lopia lai apako'ania," keoma.

²⁹Ega puo isa maa'i eafi opogaina kai, epaini'i einaka, "Oi opako'ania koa i'opoga mo faagamiai gamia," eoma.

³⁰Ke maa'i felo emia afu keisa. Egae kai epaini kapulani'i einaka, "Foisa, kai aga'o i'ina fougā faelogo," eoma. ³¹Kai isa kelao Iesu fougā ago fofougā alogai keifafoua.

³²Ke Iesu e'ai ega imoi fou kepealai alogai, papiau isa au aga'o akeafu tiapolo alogai eagu puo, aenini'ani auga isa eega kemaiseina. ³³Ke Iesu tiapolo epapealaisa aisama, akeafu auga ega'ina e'ina enini'ani. La'afou papiau'i ma'oai kapa'ina emia keisa aisama, kekauai keopofua ke keifa keinaka, "Kapa iina koa aga'o Israel agogai emia alaisaisa," keoma.

³⁴Kai Faliseo au'i auga Iesu eegai kepikupa puo keifa keinaka, "Isa tiapolo e'i lopia aka isapugai tiapolo epapealai'i," keoma.

Pinauga Au'i Ma'o Laa'i

³⁵Ega'ina afegai Iesu taoni ke pagua ma'oai alo'i epeai'i Iudea papiau'i e'i

la'afou afu'iai ekoko epamalele. Ke iifa faunina Deo ega agofa'a fougā einogoaina. Ega'ina alogai papiau isafa apala keafia au'i kemai eegai epafelo'i. Ke isafa i'oi'i i'oi'i isafa kemai epafelo'i. ³⁶Ke Iesu la'afou papiau'i eisa'i gua'i eani alogaina. Gome isa sipi koa i'opo'i kai i'ima'i auga aga'o laa'i keafipugu, ke kai aga'o isa fepalagani'i auga papiauga aga'o laa'i auga eisa. ³⁷Ega aisama ega imoi epaini'i einaka, "Tifa faunina a'o fekelogo papiau'i ma'o auga, laiti anina ma'o eoge efua i'aina kina ekainia koa i'opoga, papiau ma'o kefua keague kai pinauga au'i ma'o laa'i. ³⁸Ega puo laiti i'aina Lopiaga amogoina pinauga au'i ma'o gaulai'i, isa ega laiti afugai kegapinauga," eoma.

Iesu Ega Imoi 12 Eulai'i Kepinauga

(Mako 3:13-19; 6:7-16; Luka 9:1-6)

10 Ega'ina afegai Iesu ega imoi 12 eifa kaigugu'i. Ke kekaigugu aisama, tiapolo ma'oai fekepapealai'i, ke isafa apala'i ke isafa i'oi'i i'oi'i keafi'i au'i fekepafelo'i isapuga epenii'i.

²Iesu ega imoi 12 aka'i inamo'e: Eufai auga Saimon, Peto keoma auga, ke akina Andru. Sebedi gauga James, ke akina Ioane. ³Filip ke Batolomeo. Tomas ke Mateo tax eafia auga. James Alfeus gauga ke Tadius. ⁴Saimon, Silot^f auga, ke Judas Iskariot Iesu e'afa'afalaina auga.

⁵Iesu i'ina au'i, au'i 12 eulai'i alogai epaini'i einaka, "Oi Iudea papiau'i laa'i au'i epo'iai folokoko, ke Samaria papiau'i isafa e'i taoni aga'ogai folokoko. ⁶Kai Israel papiau'i laomai apala'i kekapa'i, sipi kegea koa i'opo'i au'i ee'i folao. ⁷Ke agolao aisama, i'ina iifaga foionogonia, 'Deo ega agofa'a emai kainagai' fooma. ⁸Ke isafa papiau'i fopafelo'i, mae au'i fopamaunimue'i, molumolu isafaga keafia au'i faaga'i fopafelo, ke tiapolo pa-

^f10:4 I'ina au'i auga, e'i ikupu aga'o kekapaisa kin Herod fou kepipaini au'i.

piau alo'iai keagu au'i fopapealai'i. Isapu i'ina oafi aagenia mo koa i'opoga, oi isafa fopipeni aage mo. ⁹Ke emi peleta paotina alogai gold, silifa, o moni aga'o folouka. ¹⁰Ke agolao alogai peagege aumi koa folokagakaga, fe'a aga'o foloafia, tiapu eo aga'o foloafia, kamata isafa eo aga'o foloafia, ke i'ini foloafia. Gome pinauga auga ega pinuga afa feafia paisa.

¹¹“Ke taoni o pagua kapagai agokoko aisama, aupalao aga'o oi fou agoagu agekaina auga fokapuga foisa fou foagu. Ke egae mo foagu felao ega'ina afuga fopua'afuga. ¹²Ke e'a alogai agokoko aisama, egae papiau keagu au'i fopako'aini'i. ¹³Ke isa oi emi pamego akeafia alo'i agegama aisama, emi gagao ega'ina e'agai feka. Kai isa oi emi pamego afakeafia alo'i afaegama koa aisama, emi gagao eemi femue femai pugu. ¹⁴Ke kai aga'o afakeifa kokoimi o ainami afakelogo koa aisama, e'a ega'ina o taoni ega'ina agopua'afuga aisama, keumakalainimi auga gouga fokapa ifemi aeapuga foauopuaina. ¹⁵Iifa gome maamiai laifania. Muni Deo papiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, taoni ke pagua ega'ina oi keumakalainimi au'i afa apala ipauma agepeni'i. Ke afa apala ega'ina auga Sodom ke Komora fou papiau'i e'i laomai apala afa agepeni'i auga afa ageka'egaina. ¹⁶Ke amoisa, lau oi sipi koa i'opomi laulaimi amu'e a'i'i ee'i olao. Ega puo oi kaapa maaga egoa felo kai epea koa i'opoga foikifa, ke koofi koa fomia kai aga'o faaga folopalifua,” eoma.

Akeafi Apalanimi Kina

(Mako 13:9-13; Luka 12:2-7; 21:12-17)

¹⁷Iesu ega imoi epaini'i pugu einaka, “Oi papiau foisa felo'i. Gome isa oi akeafimi kansolo ima'iai akepaaumi, ke e'i la'afou afu'iai akegapukimi. ¹⁸Ke lau

puouai papiau akeafimi akelaoainimi kafana, ke kin ago'iai iifa agopakaisa. Ega koa egae lau fou isa maa'iai, ke Iudea papiau'i laa'i au'i isafa maa'iai agoifafoua. ¹⁹Kai oi akeafimi isa ima'iai akepaaumi aisama, kapa'ina agoifania o nini'ani ala agoifa oma auga opopo folopa'aua. Ega kinagai oi kapa'ina agoifania auga Deo agepenimi agoifania. ²⁰Gome oi ifomi afolonini'ani kai, Amami Deo ega Spiritu oi akemiai agenini'ani.

²¹“Ega'ina kina'i alo'iai papiau ifo'i aa'i aki'i akeafi'i papiau i'oi'i ima'iai akepaaui akemae. Ke ama ageoge gauga ageafia papiau i'oi'i ima'iai agepaaua. Ke imoi ina'i ama'i fou akeaipagai, ke ina'i ama'i akeafi'i akelaoaini'i papiau isa akeaupugu'i. ²²Ke lau akau puogai papiau ma'oai alo'i ko'agai oi animi afakeani kai, kaisau agekapula lau agepako'aniau mo agelao fuagai auga kania ageisagamau. ²³Ke afu aga'ogai akeafi apalanimi aisama, fopiaukoko folao afu aga'ogai foagu. Iifa gome maamiai laifania. Oi Israel ago taoni'i ma'oai alo'iai afolopea lau fou afoloifa afe'aina koa kai, lau Papiau Aumauni Gauga au alamue alamai pugu.

²⁴“Ke malele imoina, ega pamalele auga aeka'egaina, ke pinauga auga, ega lopia aeka'egaina. ²⁵Kai malele imoina, ega pamalele auga koa i'opoga agemia, ke pinauga auga ega lopia auga koa i'opoga agemia agekaina koa aisama ekainia. Ega puo lau e'a inagome au keifaniau Belsabul, tiapolo lopiaga keomaisau koa aisama, oi lau muniuai opea kainai famili aga'omogai omai aumi, lau faagauai kekapa koa i'opoga oi faagamiai akekapa kai, oi auga akepalifu alogainimi akefanimi Belsabul akeoma afaefuafua.

²⁶“Ega puo oi ega'ina papiau'i oisa'i folomani'i. Gome kapa'ina ogefakiai kekae au'i muni akepafoki'i. Ke kapa'ina

eifania auga ma'oai agefoufa'a papiu ma'oai akelogo. ²⁷ Ke kapa'ina uminagai maamiai laifania auga, kinai foifafoua, ke kapa'ina ainamiai laifa kekefa mo auga, ofaofai foapa foifafoua. ²⁸ Ke kaisau oi imaaumi akeaupugua kai lalaumi afaekaupugua au'i folomani'aini'i. Kai kaisau oi lalaumi ke imaaumi fou ipeliai age'afolai'i agolifu afe'ai auga fomaniiaina. ²⁹ Oi ologo iilo gua penimae'i auni'iai ke'afa'afalaini'i. Kai aga'omo mo ganinagai afae'ualai aage mo, Ama'a Deo agelogo kai age'ualai. ³⁰ Ke oi kaniamiai fufu mo ganinagai pika euki auga Amami Deo epaau afe'aina elogo. ³¹ Ega puo folomani'i, gome oi afami auga iilo ma'o afa'i eka'egaina.

³² “Ke kaisau lau elogoniau auga papiu maa'iai ko'a ageifania aisama, lau isafa ufai Amau Deo agogai, isa ko'a lalagonia alaoma. ³³ Kai kaisau papiu ago'iai lau agepuniainia auga, lau isafa ufai Amau Deo agogai isa alapuniainia.

³⁴ “Ke oi foloopolaga lau lamai aagoai auga gagao lamaiseina folooma. Lau lamai auga gagao famaiseina puo alamai kai, ifani a'ifaga famaiseina laoma puo lamai. ³⁵ Gome lau lamai auga lau puouai iina agemia oma: ‘Au aga'o ama auni'i akelo'u akepipaini, ke ifiao ina auni'i akelo'u akepipaini, ke papie gafa papiega fou akelo'u akepipaini.

³⁶ Ega koa agemia, au aga'o ifo ega famili ipauma fou ake'ou.’ *Mika 7:6*

³⁷ “Kaisau ina ama ani'i ageani alogaina kai lau aniu afaeani alogaina auga, lau e'u imoi agemia afaekaina. Ke kaisau gauga maguaega o papiega anina ageani alogaina kai lau aniu afaeani alogaina auga, lau e'u imoi agemia afaekaina. ³⁸ Ke kaisau ega koloti afaepua muniuai afaepea auga, lau e'u imoi agemia

afaekaina. ³⁹ Ke kaisau ifo kania gaagamauga eoma auga ega agu agepagea. Kai kaisau lau puouai ega agu agepagea auga, ega agu mamaga agekapulaisa.

⁴⁰ “Ke kaisau oi eifa kokoimi auga lau eifa kokoisau. Ke kaisau lau eifa kokoisau auga, lau eulaisau Auga eifa koko. ⁴¹ Kaisau aufalao aga'o profeta puo eifa koko auga, profeta auga afa ala eafi oma koa i'opoga, isa isafa afa ega koa ageafia. Ke kaisau aufalao aga'o alo opaina puo eifa koko auga, alo opai auga, afa ala eafi oma koa i'opoga, isa isafa afa ega koa ageafia. ⁴² Ke kaisau papiu e'ele i'ina aga'o lau e'u imoi kainai fei keke'a kaputina agepenia ageinu auga, iifa ko'a maamiai laifania, isa afa kapa feafia auga

11 laa'i afaemia, ageafia paisa,” eoma. ¹ Iesu ega imoi 12 ega'ina iifa'i kapula'i epenii'i efua aisama, Kalilea ago taoni'iai gapamalele ke gainogo eoma puo, egae ekailai elao.

Iesu Ioane Baptista Ega Pa'ani Afa Epamue

(Luka 7:18-35)

²⁻³ Ioane Baptista tipula e'agai eaguega kai, Iesu kapa'ina ekapaisa auga fougua elogo aisama, ega imoi eulai'i kelao Iesu kepa'ani penia keinaka, “Au aga'o agemai keoma auga oi, o aufalao aga'o i'oina ma fa'ima?” keoma

⁴ Ke Iesu isa epaini'i einaka, “Omue olao kapa'ina a'o ologo, ke oisa auga Ioane maagai foifania. ⁵ Isa fopaina, maakimi'i au'i afu keisa, melo au'i kepea, molumolu isafaga keafia au'i faaga'i felo emia, aina'i efua au'i a'oa'o kelogo, mae au'i kemaunimue, ke iifa faunina ulalu papiu'i maa'iai iifafougua emia fooma. ⁶ Ke kaisau lau fauai afae'ualai auga, Deo eegai kapa felo'i eafi'i auga.”

⁷ Ke Ioane ega imoi kekailai kelao alogai, Iesu e'ina Ioane fougua la'afou pa-

piau'i maa'iai eifania einaka, "Kapa'ina foisa ooma puo opealai ago maini olao? Ameku inipo epua auga amoisa ooma puo, olao ma? ⁸Ega'ina laa'i koa aisama, kapa'ina foisa ooma puo, olao? Au afe tiapuga felo'i ei'iuka'i auga foisa ooma puo olao ma? Laa'i, kaisau tiapu felo'i kei'iuka'i au'i, kin eaguagu e'agai keague. ⁹Ega puo kapa'ina foisa ooma puo, olao egae? Profeta aga'o foisa ooma puo olao ma? E, iifa gome maamiai laifania, Ioane auga profeta kai, isa auga profeta ma'oai eka'egaini'i. ¹⁰Gome isa fougā Deo ega iifaga pukagai iina kepapua oma: "Lau e'u iifa ipapea auga oi agomuai alaulai kakaua, Isa oi emu keaga agepakaisa,' keoma *Malaki 3:1*

¹¹Iifa gome maamiai laifania, papiu aumauni ma'oai papie gua'iai kemauni au'i epo'iai, kai aga'o ae'agaukae Ioane Baptista ega akaiki'a aeka'egaina. Ega mo ganinagai Deo ega agofa'ai au e'ele aga'o eague auga, Ioane Baptista eka'egaina. ¹²Ke Ioane Baptista Deo ega iifa eifafoua mo emai pau i'ina kina alogai lau iifa faunina Deo ega agofa'a fougā papiu maa'iai laifafoua. Ke papiu kefa'i'i keuniamoimo, Deo ega agofa'ai kegakoko keoma au'i ega'ina afuga keafia. ¹³Gome Moses ega iifa, ke profeta ma'oai pau kapa'ina agemia auga keifafoua mo emai Ioane Baptista miagai. ¹⁴Ke oi Ioane opako'ania koa aisama, isa auga Elaija agemai keoma auga egamo'e emai. ¹⁵Kaisau aina ekae auga, aina gapau felo ainau galogo.

¹⁶"Pau papiu'i auga kapa'ina koa fou alaafiopo'i agekaina? Isa auga imoi e'ele'i afa'afa afugai keagu imoi i'oi'i isa'i kepaini'i iina keoma au'i koa i'opo'i:

¹⁷Lai oi faumiai filiko apa'opuania kai, oi alogefa, ke lai apepe iifina aifinia kai, oi aloapepe.

¹⁸Gome Ioane Baptista emai eani gopegope fo'ama aeania, ke fino aeinu aisama, isa keifa 'Ioane alogai tiapolo eaguega,' keoma. ¹⁹Ke Papiu Aumauni Gauga emai eaniani ke fino einu aisama, isa keifa, 'Amoisa, isa eaniani moge-moge, einu alogaina, ke laomai apala kekapa au'i, ke tax keafia au'i isafa ekefa'a'i emia,' keoma. Kai aufalao aga'o ega laomaisai aisa, isa ikifa auga ma auga alogo."

**Taoni Kapa Papiu'i E'i Laomai
Apala'i Afakeumakalaini'i Au'i
Deo Eegai Afa Apala Akeafia**

(Luka 10:13-15)

²⁰Egae kai Iesu taoni kapa'i alo'iai ega mirakulo ma'o ekapai'i au'i, e'i laomai apala'i akeumakalaini'i puo, e'ina efinai'i einaka: ²¹"Korasin ke Betsaida taonina papiuami, oi agomia mirakulo ma'o lakapai'i oisa'i kai alopako'aniau puo, Deo eegai afa apala ipauma agoafia! Kai oi agomia mirakulo lakapai'i au'i Taire ke Sidoni taoni'iai makapa'i koa aisama, ega'ina papiu'i e'i laomai apala'i kekapa'i auga fiakoa mo ofuofu tiapu'i fekei'iuka'i, ke agafa fekeafia faaga'i feke'afa. Ke pau laa'i e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i. ²²Kai maamiai laifa gomeisamo. Oi Korasin ke Betsaida taoni'i papiuami, kina fuagai Deo papiu e'i laomai felo o apala'i afa agepeni'i aisama, Taire ke Sidoni taoni'i papiu'i e'i laomai apala'i afa e'ele mo akeafia kai, oi auga emi laomai apala'i afa akaiki'a ipauma agoafia. ²³Ke oi Kape-naum taonina papiuami, oi oopolaga akami akaiki'a puo ageafiakaemi ufai ma ooma? Laa'i, oi auga agoake ipeli papa ipauma agolao. Gome oi agomia mirakulo lakapa'i au'i Sodom taonina makapa'i koa aisama, isa e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i Deo fekeaipenia puo, ala aga'o fakeoma, e'i taoniai fekeagu mo femai pau kina. ²⁴Kai iifa

gome maamiai laifania, oi Kapenaum taonina papiaumi, kina fuagai Deo papiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, oi afa apala ipauma agepenimi. Ke afa apala ega'ina auga Sodom, ke Komora fou papiau'i e'i laomai apala afa agepeni'i auga ageka'egaina."

Eeu Fomai Laagai Alapenimi

(Luka 10:21-22)

²⁵ Egae kai Iesu eifa einaka, "O Amau, aagoa ufa fou Lopiaga Aumu, tenkiu lapenio. Gome oi kapa ma'oai lau laifani'i, ke lakapai'i au'i ikifa au'i, ke malele au'i fou ee'iai loogefake'i. Kai papiau imoi e'ele'i koa i'opo'i ikifa, ke malele ma'o laa'i au'i ee'iai lopaofakaea. ²⁶ E, Amau, gome ega'ina auga oi alomu epagama alogaina kainai ega koa emia.

²⁷ "Lau Amau kapa ma'oai lau imauai epaaua. Ke kai aga'o Gauga aelogonia kai Ama auga mo Gauga elogonia. Ke kai aga'o Ama aelogonia kai, Gauga auga mo Ama elogonia. Ke Gauga Ama kaisau fepakina'i eoma au'i mo, Ama kaisau auga epalagoni'i.

²⁸ "Ke oi ma'oai emi aguai oafipugu alogaina aumi, ke emi aguai meu akaiki'a faagamiai kekae aumi lau eeu fomai. Ke lau oi laagai alapenimi. ²⁹ Lau alou gagafe, ke lau ifou e'eleu lapamiaisau puo, lau fou alao alogai eeuai fomalele. Ke oi lau eeuai lalaumi ega laagai afuga agokapulaisa. ³⁰ Gome oi lau fou kai'alao amia auga emame'a, ke e'u iifa laifani'i kai'iai fopea laoma meauga auga e'ilikae," eoma.

Kaisau Deo Isau Afagaina Kina Lopiaga Auga

(Mako 2:23-28; Luka 6:1-5)

12 Ega'ina afegai Iudea papiau'i Deo keau afagaina kinagai, Iesu ega imoi fou palafa kefauga agogai peapea

afugai kepea pagai. Ega'ina alogai Iesu ega imoi inae'i ekimu puo, palafa puaga isa au'aagai kefaipoga keania. ² Faliseo au'i Iesu ega imoi ega kekapa oma keisa'i aisama, Iesu kepainia keinaka, "Moisa! Oi emu imoi Deo aaufagaina kinagai lai emai kagakaga kainai keifa apua auga kekapa," keoma.

³ Ega aisama isa iifa epamue einaka, "Ufainagai Davide ega au fou inae'i ekimu aisama, kapa'ina ekapaisa auga fougau Deo ega iifa pukagai alokuapina ma? ⁴ Isa Deo ega e'ai ekoko, ke palafa Deo kepalao penia, Moses ega iifa kainai keifa apua isa fakeania kai, sakedote mo fekeania keoma auga eafia ega au fou keania. ⁵ Ke Moses ega iifa kainai Deo isau afagaina kinagai pinauga laa'i eoma kai, sakedote Deo ega e'a alogai kepinauga amu Deo kepa'a penia aisama, ega'ina iifaga keauepa mo ganinagai, isa laomai apala akekapaisa auga fougau Deo ega iifa pukagai alokuapina ma? ⁶ Lau lapainimi. Pau au aga'o Deo ega e'a eka'egaina auga emai efua. Lau auga isa. ⁷ Ke oi i'ina iifaga, 'Lau guani anina laani kai amu opa'a peniau auga ani'i alaani,^d auga kapa'ina eifania auga oko amologo koa aisama, papiau kapa apala aga'o akekapa auga, e'i laomai apala afa fekeafia auga foloifania. ⁸ Gome Papiau Aumauni Gauga auga Deo isau afagaina kina Lopiaga auga."

Iesu Au Ima Emelo Auga Epafelo

(Mako 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Iesu ega'ina afuga epua'afuga aisama, elao Iudea papiau'i e'i la'afou afugai ekoko. ¹⁰ Egae au aga'o ima emelo auga eagu. Faliseo au'i keaga aga'o kekapunia Iesu kegapaagu fofoua keoma puo, kepa'ani penia keinaka, "Deo isau afagaina kinagai, papiau aufalao aga'o kepapelo auga ekainia ma?" keoma.

^d12:7 Hosea 6:6

¹¹ Ke Iesu isa epaini'i einaka, "Deo isau afagaina kinagai oi emi sipi aga'o ipuai afe'ualai koa aisama, afololao afolola'aua ma? ¹² Papiau aumauni auga kapa akaiki'a ipauma sipi eka'egaina. Ega puo Deo isau afagaina kina'iai papiau felo kekapa auga ekainia," eoma.

¹³ Egae kai ima emelo auga epainia einaka, "Imamu mokalaisa," eoma. Ke au ima ekalaisa aisama, ima felo ipauma ima apie koa i'opoga emia. ¹⁴ Kai Faliseo au'i kepealai kelao Iesu ala fekeaupugu oma auga iifaga kepaapa.

Deo Ega Pinauga Auga Ekinaga Auga

¹⁵ Iesu Faliseo au'i kapa'ina fekekapa keoma auga elogo puo, ega'ina afuga epua'afuga ekailai elao. Ega'ina alogai papiau ma'o isa muninai kepea, ke keisafa au'i ma'oai epafelo'i. ¹⁶ Kai aina'i epalogo isa kaisau auga fakeifafoua eoma. ¹⁷ Iesu ega ekapa oma auga, Deo ega iifa pukagai profeta Aisaea eifafoua auga ko'a mo femia eoma:

¹⁸ "Amoisa! Lau e'u pinauga auga laki-naga auga inamo'e,
Lau alou ko'agai isa anina laani, ke eegai alou egama alogaina.

Lau e'u Spiritu isa alapenia,
ke isa agofa'a papiau'i e'i laomai felo, o apala auga fougaa maa'iai ageifafoua.

¹⁹ Isa afaelo'u, o afaeagagapea,
ke kai aga'o peapea afu'iai isa aina afaelogo.

²⁰ Isa papiau inipo keuki lilifu koa i'opo'i au'i afaefai'oni'i.

Ke papiau imaaui'iai, ke lalau'iai keapoke lanepa uikina efua lanepa agealo koa i'opoga au'i, lanepa koa afaeipi-alo'i agelao

papiau ma'oai e'i laomai afa agepeni'i ke kapa ma'oai agepalutini'i kinagai kai.

²¹ Ke agofa'a papiau'i e'i afia'ama isa aka eegai akeoge." *Aisaea 42:1-4*

Iesu Ke Tiapolo Lopiaga Belsabul Fou Fou'i

(*Mako 3:20-30; Luka 11:14-23; 12:10*)

²² Ega'ina afegai papiau au aga'o tiapolo ake epaafua, ke maaga epakimi'inia auga Iesu eega kemaiseina. Ke Iesu isa epafelo ega koa enini'ani, ke afu isafa eisa. ²³ Ega aisama papiau ma'oai kekauai alogaina keifa keinaka, "Davide okogai agemai keoma auga inamo'e ma'e afemia?" keoma.

²⁴ Kai Faliseo au'i papiau ega keifa oma aina'i kelogonia aisama, keifa keinaka, "Isa tiapolo e'i lopia Belsabul mo aka isapugai tiapolo epapealai'i," keoma.

²⁵ Iesu isa kapa'ina keifania, ke opo'iai kapa'ina emai auga elogo puo epaini'i einaka, "Agofa'a aga'o ifo ageaupea koa aisama, agelifu afe'ai. Ke taoni aga'o papiau'i ifo'i mo akeaupea'i koa aisama, taoni ega'ina ageapa afaekaina. Ke e'a aga'ogai famili ifo'i mo akeaupea'i koa aisama, e'a ega'ina isafa ageapa afaekaina. ²⁶ Ega koa i'opoga, Satani ageoge Satani mo agepapealaisa koa aisama, isa ifo eaupea. Ega puo ala koa i'opoga isa ega agofa'a ageapa? ²⁷ Ke lau Belsabul aka isapugai tiapolo lapapealai'i koa aisama, oi emi papiau auga kaisau aka isapugai tiapolo kepapealai'i? Ega puo isa oi kapa'ina oifania auga ko'a o pifoge auga akeifafoua. ²⁸ Kai lau Deo ega Spiritu ega isapuai tiapolo lapapealai'i koa aisama, Deo ega agofa'a emai oi eemiai efua.

²⁹ "Ke lau lapa'ani pugu. Aufalao aga'o au kapula aga'o afaeogope kakaua koa aisama, ala koa i'opoga ega e'ai agekoko ega amu ageafi'i agekaina? Isa agegope kakaua kai, ega e'ai agekoko ega amu agepainaoni'i agekaina.

³⁰ "Kaisau lau afeuai aeaulao auga, lau fou laa'i, ke kaisau lau fou papiau alapakai guguai'ini'i auga, papiau

epakanini'i. ³¹Ega puo maamiai laifa gomeisamo. Laomai apala'i ma'oai ke Deo eegai keifa apala au'i e'i apala Deo age'agegeaini'i. Kai kaisau Deo ega Spiritu eegai keifa apala au'i, e'i apala Deo afae'agegeaini'i. ³²Ke kaisau Papiiau Aumauni Gauga eegai iifa apala aga'o ageifania auga, Deo isa ega apala age'agegeaina. Kai kaisau Deo ega Spiritu eegai iifa apala aga'o ageifania auga, Deo isa ega apala i'ina agofa'agai, pau o muni ganinagai afae'agegeaina."

Au Ke Puaga Fou

(Luka 6:43-45)

³³Ke Iesu eifa pugu einaka, "Au aga'o felo, o apala auga puagai kekapulaisa. Ega puo au aga'o felo agopamia aisama, puaga felo ageoge, o au aga'o apala agopamia aisama, puaga apala ageoge. ³⁴Oi ikifa aumi, kaapa apala ipauma auga gauga koa i'opomi. Oi laomai apala ikapa aumi puo, ala koa kapa felo aga'o agoifania agekaina? Gome kapa'ina papiiau gua'i alo epogu auga, ake'iai epealai keifania. ³⁵Ega koa i'opoga, au felo auga, gua alogai kapa felo'i alogai eoge'i keka au'i, felo'i akegai kepealai eifani'i. Kai au apala auga, gua alogai kapa apala'i eoge'i keka au'i, apala'i mo akegai kepealai eifani'i. ³⁶Kai lapainimi. Kina fuagai Deo papiiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, papiiau e'i nini'aniai kenini'ani aage mo mo ganinagai, kapa ma'oai kapa puo keifani'i au'i Deo maagai akefafoua. ³⁷Gome Deo oi emi iifai afa felo agepenimi, ke ifomi emi iifai afa apala agoafia."

Faliseo Au'i Mirakulo Kepa'aniaina

(Mako 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸Ega'ina afegai Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i isa'i Iesu kepa'ani penia keinaka, "Pamalele aumu, lai anina aani oi eemuai

mirakulo gouga aga'o amaisa aoma," keoma.

³⁹Kai Iesu einaka, "Papiiau apala'i ipauma'i Deo kapa'ina eifania akepako'ania ke kainai akepea puo, e'i laomaisai amage au'i kai papie i'oi'i fou kefeu au'i koa i'opo'i au'i, mirakulo gouga aga'o gaikapa auga pa'anina kepa'ani. Kai mirakulo gouga aga'o afalakapa kai, profeta Jona faagagai kapa'ina emia auga mo gouga agemia. ⁴⁰Gome ufainagai Jona kina oiso ke gapi oiso ma'a akaiki'a gua alogai eka koa i'opoga, Papiiau Aumauni Gauga kina oiso ke gapi oiso a'isa alogai ageka. ⁴¹Ninife taonina papiiau'i Jona einogo aina kelogonia aisama, e'i laomai apala'i keumakalaini'i. Kai pau Jona eka'egaina auga emai einogonimi ganinagai alopako'ania. Ega puo muni Deo papiiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, Ninife taonina papiiau'i ake'ue akeifa, pau papiiumi afa apala amoafia akeoma. ⁴²Ke South kuinina isafa aaka ipaumagai mo ganinagai, emai Solomon ega ikifa a'o elogonia. Kai pau Solomon ega ikifa eka'egaina auga emai efua kai oi isa aina alologo. Ega puo muni Deo papiiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, South kuinina ega'ina isafa age'ue ageifa, pau papiiumi afa apala amoafia ageoma."

Tiapolo Apala Agemue Agemai Auga Fouga

(Luka 11:24-26)

⁴³Ke Iesu eifa pugu einaka, "Tiapolo apala aga'o au aga'o alogai epealai aisama, elao afu eogogo afugai elao emai laagai afuga ekapuga kai aeisa. ⁴⁴Ega aisama ifo alogai einaka, 'Lau e'a lapua'afuga auga e'a alamue alalao pugu,' eoma. Ke elao ega'ina e'agai aisama, kai aga'o ega'ina e'agai laa'i kai, e'a ega'ina ke'amunia alo felo, ke amu ma'oai mo kepakokopai eisa. ⁴⁵Ega

aisama elao tiapolo i'oi'i au'i imagea gua, isa ega apala keka'egaina au'i emaiseini'i fou kelao ega'ina e'agai kekoko keagu. Ke fuagai aisama, au ega'ina ega agu elifu alogaina, ufainagai ala eagu oma auga aguga eka'egaina. Pau i'ina papi-aumi apalami ipaumami aumi, ega koa i'opoga mo faagamiai agemia.”

Kaisau Auga Iesu Ega Famili Ipauma

(Mako 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶Iesu la'afou papiu'i maa'iai enini'ani laolao kai, isa ina ke akina fou kemai afegai keapa fou keganini'ani keoma. ⁴⁷Ega aisama la'afouai aufalao aga'o Iesu epainia einaka, “Oi inamu ke akimu fou kemai afegai kepae fou amonini'ani keoma,” eoma.

⁴⁸Ke Iesu isa ega iifa epamue einaka, “Kaisau lau inau, ke kaisau lau akiu?” eoma. ⁴⁹Egae kai ega imoi au'i epa'anini'i kai eifa einaka, “Tina au'i lau inau, ke akiu. ⁵⁰Gome kaisau lau Amau ufai eague Auga ega logoai mo kapa ma'oai kekapa'i au'i, lau inau, ke akiu, ke afakuau,” eoma.

Au Oga Efauga Auga Palapole

(Mako 4:1-9; Luka 8:4-8)

13 Ega'ina kinagai mo, Iesu e'ai epealai elao a'u niegai eagu. ²Ega aisama la'afou akaiki'a ipauma kemai keapa lofe puo, elao gaagai eaguka kai papiu ma'oai auga foeai mo keapa. ³Egae kai kapa ma'o palapoleai papiu maa'iai eifania einaka, “Au oga efauga auga aga'o, au oga'i gafauni'i eoma puo, epealai elao ega umai. ⁴Ke au oga'i e'afoka'i alogai, isa'i paisoai peapea afugai ke'ualai, keinei keake keanii'i. ⁵Ke isa'i fopa laagai a'isa afa'agamo mo eka auga laagai ke'ualai. Ke a'isa afa'agamo puo ke'omo kefiiaisakoa mo. ⁶Kai kina e'agau egagai'i aisama, gagamu'i laa'i puo gagau'i kekala kemae. ⁷Ke au oga isa'i au'i ini mogogo alo'iai ke'ualai,

ke keuki kai ini mogogo keuki ke'agau keafipugu'i. ⁸Kai isa'i au'i a'isa felogai ke'ualai. Ke ega'ina au'i keuki ke'agau kepua, ani'i keoge felo alogaina. Ke ani'i keoge'i auga, au oga aga'omo alogai anina 100, 60, o 30 eoge'i. ⁹Kaisau aina ekae auga, aina gapaaua kapa'ina laifania auga a'o galogo,” eoma.

Iesu Palapole Kapa'ina Eifania

Auga Fouga Eifania

(Mako 4:10-20; Luka 8:9-15)

¹⁰Egae kai Iesu ega imoi kemai kepa'ani penia keinaka, “Kapa puo papiu maa'iai Deo ega iifa loifania aisama palapoleai lonini'ani?” keoma.

¹¹Ega aisama Iesu einaka, “Deo ega agofa'a logo fouga ogefaka auga oi epeniimi efua kai isa aepeni'i. ¹²Lau ega laifa oma, gome kaisau eegai amu kekae au'i, Deo isa ma'o agepenia amu agealogai alogaina eegai akeka. Ke kaisau eegai amu oisomo mo kekae au'i, oisomo mo eegai kekae au'i mo ganinagai, Deo ega'ina amu'i isa ageafania. ¹³Lau i'ina iifaga kainai papiu maa'iai palapoleai Deo ega iifa laifania:

“Isa maa'iai keisa mo ganinagai, akeisa koa i'opoga.

Ke a'o kelogo mo ganinagai, a'o akelogo koa i'opoga,

ke kapa'ina eifania auga isafa oko akelogo.

¹⁴Isa faaga'iai ega koa emia auga, profeta Aisaea Deo ega iifa pukagai iina epapua oma auga ko'a mo emia:

‘Oi aufa kina mo Deo ega iifa a'o agologo kai,

kapa'ina eifania auga oko afolologo.

Oi aufa kina kapa'ina emia auga agoisa kai,

kapa'ina emia auga oko afolologo.

¹⁵Gome i'ina papiu'i gua'inoka au'i.

Isa ainapaauai auga, aina'i efua koa i'opoga, ke maa'i kepapufua.

Kai ega koa fakekapa koa aisama, isa kapa'ina emia auga maa'iai fekeisa, ke kapa'ina keifania auga aina'iai a'o fekelogo.

Ke kapa'ina eifania auga gua'iai oko fekelogo, ke e'i laomai apala'i feke-muni'i, ke lau isa fapaponi'i papiau felo'i fapamia'i.' *Aisaea 6:9-10*

¹⁶“Kai oi auga, pau maamiai lau kapa'ina lakapa auga oisa, ke kapa'ina laifani'i au'i ainamiai a'o ologo. Ega puo oi maami ke ainami fou Deo eegai kapa felo'i keafi'i. ¹⁷Gome iifa gome mo maamiai laifania. Profeta ma'o ke alo opai au'i ma'o isafa oi pau kapa'ina oisa auga alafai kegaoma kegaisa keoma kai akeisa. Ke kapa'ina pau a'o ologo auga a'o kegalogo keoma kai a'o akelogonia.

¹⁸“Ega puo pau ainami fopaaau, au ega umai au oga'i efauni'i auga palapole kapa'ina eifania auga oko alapakaisa ainau fologo. ¹⁹Aufalao aga'o Deo ega agofa'a fougua a'o elogonia kai ega'ina iifaga kapa'ina eifania auga oko aelogo. Ega aisama tiapolo emai ega'ina iifaga au oga koa i'opoga gua alogai kefauga auga eafilaisa. Ega'ina auga au oga uma alogai peapea afugai ke'ualai au'i. ²⁰Kai au oga'i kepo laagai a'isa afa'agamo eka auga laagai ke'ualai au'i auga, aufalao aga'o Deo ega iifa a'o elogo ke alogamai eafia auga. ²¹Kai isa Deo ega iifa au oga koa alogai efauga auga gagamuga aeoge puo, Deo ega iifa alogai eka epo aemaefa. Gome isa Deo ega iifa kainai kina apala'i eafi'i, o papiau isa keafi apalania aisama, eapoke e'ualai. ²²Ke au oga'i ini mogogo alogai ke'ualai au'i auga, aufalao aga'o Deo ega iifa a'o elogo eafia. Kai isa agu felo opopo, ke i'ina agofa'a amu'iai gapa'amu'amu eoma auga isa kefoge, ke ega'ina kapa'i Deo ega iifa au oga koa isa alogai euki auga eafipugua anina aga'o aeoge. ²³Kai au oga'i a'isa felogai ke'ualai au'i auga, aufalao aga'o Deo ega iifa a'o elogo, ke Deo ega iifa

kapa'ina eifania auga isafa oko elogo. Isa Deo ega iifa au oga koa i'opoga auga alogai euki, epua felo alogaina, au oga aga'omo alogai anina 100, 60, o 30 eoge.

Afa Apala Fougua Iesu Palapoleai Eifania

²⁴Ke Iesu palapole i'oina aga'o la'afou papiau'i maa'iai eifania pugu einaka, “Deo ega agofa'a auga, au aga'o laiti anina felo'i eafi'i ega agoai efauni'i auga koa i'opoga. ²⁵Kai gapiai papiau kefeufeue kai, isa ega ou auga afa apala pua'i eafii'i emai ega laiti ega'ina epo'iai efauni'i kai ekailai elao. ²⁶Pau laiti afa apala ega'ina fou keuki aga'omo kelao laiti e'ina e'afoisaisama, afa ega'ina isafa kefokilai.

²⁷“Ega aisama ago inagome auga ega pinauga au'i isa eega kemai kepainia einaka, ‘Au akaiki'a aumu, oi laiti anina felo emu agoai lofaunia kai, afa apala'i au'i kapai kemai egae keuki?’ keoma.

²⁸“Isa einaka, ‘Lau e'u ou auga iina koa ekapaisa,’ eoma.

“Ega aisama pinauga au'i au akaiki'a kepa'ani penia keinaka, ‘O'i anina loani lai falao afa apala'i ega'ina fafuu'u ma looma?’ keoma.

²⁹“Kai au akaiki'a einaka, ‘Laa'i, gome oi afa apala'i agofuu'u alogai laiti isafa afofuu'u. ³⁰Amopua'afuni'i fou kai'ialao kegauki galao laiti i'aina kinagai kai. Ega'ina kinagai laiti i'aina papiau'i alapaini'i, ‘Afa apala'i amopakai guguai kakau'i amo'ofa'i ega koa loai feiuma. Egae kai laiti mo amopakai guguaia amomaiseini'i e'a akaiki'a fo'ama keogege afugai amooge alaoma,’” eoma.

Mastad Oga Ke Palafa Ipaufuga Mulamula Palapole

(*Mako 4:30-32; Luka 13:18-19, 21-22*)

³¹Ke Iesu palapole i'oina aga'o la'afou papiau'i maa'iai eifania einaka, “Deo ega agofa'a auga, au aka mastad oga aufalao

aga'o eafia ega agoai efauga auga koa i'opoga. ³²Au ma'oai oga'i epo'iai mastad oga auga e'ele ipauma mo ganinagai, euki aisama, au akaiki'a emia, uma alo aupu gagau'i au'i ma'oai eka'egaini'i, ega koa ufa inei'i kemai agagai kei'oau," eoma.

³³Ke Iesu palapole i'oina aga'o la'afou papiau'i maa'iai eifania pugu einaka, "Deo ega agofa'a auga, papie aga'o palafa ipaufuga mulamula eafia palafa ma'o fou eoge lapuinia kai, fei e'efa efiuga kai epua'afuga eka, ke mulamula ega'ina palafa fofouga alogai epin-auga palafa ega'ina epaufua auga koa i'opoga," eoma.

³⁴Iesu Deo ega agofa'a fouga la'afou papiau'i maa'iai palapoleai mo eifania. Ke kapa aga'o aeifa ofakaea kai ma'oai palapoleai moa'ina eifani'i. ³⁵Iesu ega koa ekapaisa ega koa profeta Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma auga ko'a mo emia:

"Lau akeu alapaagalaisa palapoleai alanini'ani,
lau agofa'a egama mo alogai kapa ma'oai kekafake au'i alaifafou'i." *Sam 78:2*

Iesu Afa Apala'i Palapole'i Kapa'ina Eifania Auga Oko Epakaisa

³⁶Iesu palapole la'afou papiau maa'iai eifania efua aisama, epua'afuni'i elao e'a alogai ekoko. Ke ega imoi au'i kemai isa kepainia keinaka, "Afa apala'i agoai keuki auga palapole kapa'ina eifania auga maamaisai oko mopakaisa," keoma.

³⁷Ke isa einaka, "Au laiti anina felo efauga auga Papiau Aumauni Gauga. ³⁸Ke agoai laiti efauga auga, i'ina agofa'a. Ke laiti anina felo au'i Deo gauga, Deo ega agofa'ai akekoko au'i. Ke afa apala'i auga laomai apala inagome auga gauga au'i. ³⁹Ke ou auga afa apala'i efauni'i auga tiapolo. Ke laiti i'aina kina

ekaina auga, kina fua fouga eifania, ke laiti i'aina papiau'i auga agelo.

⁴⁰"Ke afa apala'i kefuau'i loa keuma'i koa i'opoga, kina fuagai isafa ega koa agemia. ⁴¹Ega kinagai Papiau Aumauni Gauga, ega agelo ageulai'i ake-lao, isa ega agofa'ai papiau laomai apala'i kepagama'i au'i, ke laomai apala'i kekapa afa apala'i koa i'opo'i kemia au'i akefuau'i. ⁴²Egae kai akeafi'i lo eufa emoge auga alogai ake'afo koko'i, egae akeapepe nie'i akeapalolia. ⁴³Ega aisama papiau kapa'i Deo maagai alo'i opaina au'i, isa Ama'i ega agofa'ai akeagu, kina eaga eaea koa i'opoga, isa isafa akeaga ega akeaea oma. Kaisau aina ekae auga aina gapaaua ainou ga-
logo," eoma.

Kapa Aga'o Afa Akaiki'a Auga Palapole

⁴⁴Ke Iesu eifa pugu einaka, "Deo ega agofa'a auga, kapa aga'o afa akaiki'a agoai keogefake auga koa i'opoga. Ke au aga'o ega'ina kapa afa akaiki'a auga ekapulaisa aisama, eafia eogefake pugu. Egae kai ekailai elao alogamai ega amu ma'oai e'afa'afalaini'i kai, monina eafia emue emai ega'ina ago e'afaisa.

⁴⁵"Ke Deo ega agofa'a auga, afa'afa auga aga'o ou'ou felo ipauma ekapuga ga'afa eoma auga koa i'opoga. ⁴⁶Ke isa ou'ou felo ipauma aga'o afa akaiki'a auga ekapulaisa aisama, elao ega amu ma'oai e'afa'afalaini'i monina eafia emai ega'ina ou'ouga e'afaisa."

Fe'i Palapole

⁴⁷Ke Iesu palapole i'oina aga'o eifania pugu einaka, "Deo ega agofa'a auga, inoino au'i fe'i a'uai keoge ma'a i'oina i'oina kemai keofa auga koa i'opoga. ⁴⁸Ke fe'i ake epogu aisama, inoino au'i fe'i kela'aua foeai. Egae kai keagukipo ma'a felo'i au'i keafi'i kepakai guguanii ale'a alogai keukai'i kai, apala'i au'i

kepuake'i. ⁴⁹Kina fuagai isafa ega koa i'opoga agemia. Ega kinagai agelo ake-mai papiu alo'i opaina au'i, ke papiu apala'i au'i fou ake'ea'i. ⁵⁰Egae kai papiu apala'i au'i lo eufa emoge auga alogai ake'afo koko'i, egae akeapepe nie'i akeapalolia," eoma.

⁵¹Iesu ega'ina palapole'i ma'oai eifani'i afegai, ega imoi epa'ani peni'i einaka, "Ega'ina kapa'i kapa'ina keifania auga oko'i ologo afe'ai ma?" eoma.

Ke isa keinaka, "E, oko'i alogo," keoma.

⁵²Ega aisama epaini'i einaka, "Ega puo Moses ega iifa pamalelega au'i ma'oai Deo ega agofa'a fouga a'o kelogo au'i auga, e'a inagome auga ega amu isoge e'a alogai amu afa'i akaiki'a'i au'i, mama'i ke ufai'i isafa fou eafilai'i ofakae-gai eoge'i auga koa i'opo'i," eoma.

Nasareta Taonina Papiu'i Iesu Keumakalaina

(Mako 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³Iesu ega'ina palapole'i ma'oai eifani'i efua aisama, afu ega'ina epua'afuga ekailai elao. ⁵⁴Ke emai Nasareta, isa ifo ega taoniai aisama, egae la'afou afugai e'ina papiu epamaleleni'i. Ke papiu isa ega pamalele a'o kelogonia, ke kekauai alogaina kepa'ani keinaka, "Tina auga i'ina ikifaga ke mirakulo isapu'i kapai eafii'i?" ⁵⁵Isa e'a ipaapa auga gauga laa'i ma? Ke isa ina aka Maria laa'i, ke akina James, Joseph, Saimon ke Judas laa'i ma? ⁵⁶Ke isa afakua ma'oai i'a fou inae alaagu ma? Iifa gome isa ega'ina auga paisa. Ega puo i'ina auga ega'ina kapa'i ma'oai kapai eafii'i?" keoma. ⁵⁷Ke ega'ina papiu'i Iesu keumakalaina.

Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Profeta aga'o ifo ega taoniai, ifo ega papiu au'i mo isa au akaiki'a afakepamia," eoma. ⁵⁸Ke papiu isa akepako'ania kainai, egae mirakulo ma'o aekapai'i.

Ioane Baptista Ega Mae Fouga

(Mako 6:14-29; Luka 9:7-9)

14 Ega'ina alogai kin Herod Kalilea ago e'ima lopiaga Iesu fouga elogo. ²Ke ega pinauga au'i epaini'i einaka, "Tina auga Ioane Baptista maeai emaanumue. Ega kainai mirakulo isapu'i isa faagagai kepinauga," eoma.

³Herod ega eifa oma, gome isa Iesu fouga aelogo koa kai, isa ifo akina Filip akafa Herodias eakafania puogai Ioane Baptista eafiiia egopeisa tipulai epaagua. ⁴Gome Ioane Baptista isa epainia einaka, "Oi ifomu akimu akafa loakafania auga keifa apua kai lokapaisa," eoma. ⁵Ioane tipulai eagu alogai, Herod isa gaaupugua eoma kai papiu emani'iaini'i, gome papiu Ioane profeta keomaisa.

⁶Kai Herod ega mauni kina miamiaga ekapaisa aisama, Herodias gauga ifiaoga emai isa ma'oai ago'iai egefa, ke Herod alo epagama alogaina. ⁷Ega kainai Herod ifiao ega'ina maagai epako'ania eifa, kapa'ina mo agegoina auga agepenia eoma. ⁸Ke ifiao ega'ina, ina isa kapa'ina fegoina eoma maagai eifania auga Herod maagai eifania einaka, "Lau anina laani Ioane Baptista kania litiai gakauga gamai maisa laoma," eoma. ⁹Ega aisama kin Herod alo emafu alogaina kai ega pako'a iifaga kainai, ke ega la'afou au'i kai'iai, ifiao kapa'ina egoina auga gaikapa eoma. ¹⁰Ke ega au au'i kelao Ioane tipulai eaguega kai aiso kefoua. ¹¹Ke litiai kania kepakauka kemaiseina ifiao imagai kepaaua, ke ifiao eafiiia elao ina epeniia. ¹²Ke Ioane Baptista ega imoi au'i kemai isa imauga keafiiia kelao kefufunia. Egae kai kelao Iesu maagai Ioane emae auga fouga keifania.

Iesu Papiau 5000 Epaaniani'i

(Mako 6:30-44; Luka
9:10-17; Ioane 6:1-14)

¹³ Iesu kapa'ina emia auga fouga elogo aisama, ogefakeai gaagai eaguka ekailai afu oapuga aga'o elao. Ke papiau isa ala elao auga fouga kelogo aisama, taoniai kepealai la'afouai ife'iai isa muninai kelao. ¹⁴ Iesu gaagai eake ke la'afou papiau'i eisa'i aisama, gua'i eani alogaina, ke keisafa au'i epafelo'i.

¹⁵ Ke epagapigapi emaiseina aisama, ega imoi isa eega kemai kepainia keinaka, "I'ina afuga oapuga ipauma, ke pau epagapigapi efua. La'afou mopakanina ega koa fekelao paguai ifo'i e'i fo'ama aga'o feke'afa fekeania," keoma.

¹⁶ Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Isa afu aga'o afakelao. Kai oi isa kapa aga'o amopeni'i kegaania," eoma.

¹⁷ Ega aisama Iesu ega imoi isa kepainia keinaka, "Lai eemaisai palafa ima ke ma'a gua mo kekae," keoma.

¹⁸ Ke Iesu einaka, "Amoafi'i amomaiseini'i," eoma. ¹⁹ Ke papiau epaini'i mukimukiai kegaagukipo eoma. Ke papiau keagukipo aisama, palafa ima ke ma'a gua fou eafii'i ufa eakae penia Deo maagai tenkiu eifania, efaiponi'i kai ega imoi epenii'i ke'eaisa papiau kepenii'i. ²⁰ Ke papiau ma'oi keaniani alo'i ekainia. Ke keaniani afegai, Iesu ega imoi palafa ame'afu'i ke isa kepua'afuni'i au'i fou kepakai guguai'i ale'a 12 ake'i kepapogu'i. ²¹ Papiau egae keaniani au'i, au mo kepaauini'i auga, au'i ma'oi mo 5000 koa i'opoga kai, imoi ke papie fou auga akepaauini'i.

Iesu A'u Laagai Epea

(Mako 6:45-52; Ioane 6:15-21)

²² Egae kai Iesu la'afou epakanina alogai, fiakoa mo ega imoi epaini'i gaagai keaguka keufai kepagai apie kelao. ²³ Ke Iesu la'afou epakanina afegai, ifog-

amo elao iku mapegai emegamega. Ke epa'umina emaiseina aisama, ifogamo ipauma ega'ina afugai epa. ²⁴ Kai isa ega imoi au'i gaagai kelao a'u ipuainagai. Ega'ina alogai goiso emai isa keaguka gaagaga eauniii elao mo emai. Ke gaaga felao auga aekainia epaafipugu alogaini'i, gome ameku gaaga eaoapua.

²⁵ Ke gani eegai, Iesu a'u laagai epea isa ee'i elao. ²⁶ Ke Iesu ega imoi isa a'u laagai epea keisa aisama, keagaga keinaka, "Isage," keoma, ke oge'i egea puo keagagapea.

²⁷ Kai Iesu fiakoa mo isa epaini'i einaka, "Alomi gakapula! Folomani'i, i'ina lau," eoma.

²⁸ Ke Peto einaka, "Lopia, ko'a oi koa aisama, mopainiau fei laagai mapea eemu mafai," eoma.

²⁹ Ke Lopia einaka, "Mai," eoma.

Ega aisama Peto gaagai epaapu fei laagai epea Iesu eega elao. ³⁰ Kai ameku epua eisa aisama, emani'i ke e'ina ekogo alogai eagaga einaka, "Lopia, kaniau moagamauga," eoma.

³¹ Ega aisama Iesu fiakoa mo ima ekalaisa Peto eafii ke epainia einaka, "Pako'a e'ele aumu. Kapa puo eeuai opomu lopama'o?" eoma.

³² Ke isa gaagai ke'agaukae aisama, ameku epakipo. ³³ Egae gaagai keaguka au'i isa ega koa ekapaisa keisa aisama, keau afagaina keinaka, "Iifa ko'a, oi Deo gauga paisa," keoma.

Iesu Kenesaret Agogai Isafa Papiau'i Epafelo'i

(Mako 6:53-56)

³⁴ Ke kepagai kelao apiegai aisama, Kenesaret taoninai keofau. ³⁵ Ke ega'ina ago au'i Iesu kaisau auga keisa felo aisama, iifa keulaisa taoni ega'ina eegai keagu papiau'i ma'oi aina'i kepalogo. Ke ega'ina papiau'i isafa au'i ma'oi Iesu eega kemaiseini'i. ³⁶ Ke kegoinia isafa papiau'i galogoini'i afe tiapuga kua mo

kegaafi opogaina keoma. Ke ma'oai isa keafi opogaina au'i felo'i kemia.

Faliseo Au'i E'i Laomai

(Mako 7:1-23)

15 Ega'ina afegai Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i Ierusaleme taoninai kemai Iesu kepa'ani penia keinaka: ²“Kapa puo oi emu imoi papiu apao'i e'i kagakaga laagai keaopagai? Gome isa ima'i akeikua kai keaniani!” keoma.

³Ega aisama Iesu isa e'i iifa epamue einaka, “Ke oi aumi kapa puo, emi kagakaga mo faugai Deo ega iifa kapula'i au'i oaupea'i?” ⁴Lau oi lapa'ani penimi gome Deo eifa, ‘Inamu amamu fou fopalopiani'i,’^e ke ‘Aufalao aga'o ina ama ageifa apala penia aisama, feisaupugu,’^f eoma. ⁵Kai oi oifa au aga'o ina o ama agepaina, ‘Pipalagai kapa'i mo lau eeuai oafii'i au'i pipeni Deo apuga,’ ooma. ⁶Ke ega'ina pipeni'iai isa ina ama faepalopiani'i ooma. Ega koa okapa oi emi kagakaga mo kainai opea kai, Deo ega iifa auga laa'i opamia. ⁷Pifoge aumi! Ufainagai profeta Aisaea oi pau kapa'ina agokapa auga fougai Deo ega iifa pukagai epapua auga ko'a:

⁸“'Iina papiu'i fifina'iai mo lau kepalopianiau kai, gua'i auga aaka ipaumagai.

⁹Ke isa e'i pamalele auga, papiu au-mauni iifa kepaapa'i au'i.

Ega puo lau keau afagai aageniau mo,”^g eoma. *Aisaea 29:13*

¹⁰Iesu ega'ina eifania afegai, la'afou papiu'i eifani'i eega kemai kai epaini'i einaka, “Ainami fopa'aua, i'ina iifaga kapa'ina eifania auga oko fologo.

¹¹Kapa'ina au ake alogai ekoko auga, isa aepaofua kai, kapa'ina isa akegai epealai auga isa epaofua,” eoma.

¹²Ega aisama isa ega imoi kemai kepainia keinaka, “Oi ega loifa oma Faliseo au'i a'o kelogonia aisama, alo'i lopalifua auga alologo ma?” keoma.

¹³Kai Iesu isa e'i iifa afa palapoleai epamue einaka, “Au ma'oai lau Amau ufai eague auga, aefauni'i au'i gagamu'iai akefuau'i. ¹⁴Amopua'afuni'i, isa maakimi'i au'i koa i'opo'i maakimi'i papiu'i kepeapea'i. Ke maakimi'i auga aga'o maakimi'i auga mo aga'o agepapea koa aisama, auni'i kai'ialao ipuai ake'ualai,” eoma.

¹⁵Ega aisama Peto Iesu epainia einaka, “Palapole i'ina maamaisai oko mopakaisa,” eoma.

¹⁶Ega aisama Iesu ega imoi epa'ani peni'i einaka, “Oi lau kapa'ina laifani'i au'i oko'i alologo felo koa ma? ¹⁷Aufalao aga'o fo'ama akegai ekoko aisama, elao inaega alogai ke imaugai epealai pugu auga aloisa ma? ¹⁸Kai kapa'ina au akegai kepealai au'i gua alogai kemai. Ega'ina iifa'i isa kepaofua. ¹⁹Gome papiu gua'i alogai kepealai au'i auga, opola apala'i, papiu isaupugua, papiu keamage kai papiu i'oina aga'o fou akeamage auga fou kefeu, ifiao o'oe fou kefeu, painao, pifogai papiu kepaagu fofou'i, Deo ke papiu fou ee'iai keifa apala au'i. ²⁰Ega'ina lao'i mai'i papiu aga'o alo kepaofua. Kai ima aeikua kai eaniani auga papiu alo aepaofua,” eoma.

Kanaan Papiega Ega Pako'a

(Mako 7:24-30)

²¹Iesu ega'ina iifaga eifania afegai, Iudea papiu'i e'i ago epua'afuga elao Iudea papiu'i laa'i au'i e'i agoai, Taire ke Sidoni taoni'i agogai ekoko. ²²Ega aisama Kanaan papiega aga'o ega'ina ago eegai emai Iesu eegai maisapepega mo eifa einaka, “Lopia, Davide okogai lomai

^g15:4 Exodus 20:12; Deuteronomy 5:16

^f15:4 Exodus 21:17; Lefitikus 20:9

aumu, guau moania! Tiapolo lau gau papiega alogai eague, epakiekie alogaina,” eoma.

²³ Kai Iesu iifa aga'o aeifania. Ega puo isa ega imoi kemai kegoi peni kapulania keinaka, “Moula gakailai galao, gome isa i'a muni'aisai eagaga aeapakipo paisa,” keoma.

²⁴ Ega aisama Iesu einaka, “Lau auga Israel papiau'i laomai apala'i kekapa'i, sipi kegea koa i'opo'i au'i mo fau'iai Deo eulaisau lamai,” eoma.

²⁵ Ega aisama papie ega'ina emai Iesu agogai eanife'u kai eifa einaka, “Lopia, mopalagainiau,” eoma.

²⁶ Ke Iesu einaka, “Imoi e'i palafa faafia amu'e fapiu peni'i auga felo laa'i,” eoma.

²⁷ Kai papie einaka, “Iifa ko'a Lopia kai, amu'e mo ganinagai isa e'i lopia eaniani alogai ega teipoloai fo'ama ame'afu'i kea'opu au'i keani'i,” eoma.

²⁸ Iesu papie ega'ina ega eifa oma aina elogonia aisama, eifa einaka, “Papie, oi emu pako'a akaiki'a ipauma lau eeuai loogeisa. Ega puo kapa'ina loifania gaikapa looma auga ageikapa paisa,” eoma. Ke ega'ina kina maagai mo papie ega'ina gauga felo emia.

Iesu Papiau 4000 Epaaniani'i

(Mako 8:1-10)

²⁹ Ega'ina afegai Iesu ega'ina afuga epua'afuga Kalilea a'uga foega nie mo elao. Egae kai elao iku mapegai eagukipo. ³⁰ Ega'ina alogai papiau la'afou akaiki'agai isa eega kemai. Ke kemai alogai, kemelo au'i, maakimi'i au'i, isafai kemelo au'i, akeafu au'i, ke isafa i'oi'i ma'o keafi'i au'i isafa kemaiseini'i Iesu agogai kepakala'i. Ke Iesu isa epafelo afe'aini'i. ³¹ Papiau

aina'i efua au'i a'oa'o kelogonia, ke kemelo au'i, ke isafai kemelo au'i fou epafelo'i, ke maakimi'i au'i afu keisa auga keisa'i aisama, kekauai alogaina keopofua. Ke isa Israel papiau'i e'i Deo Au Akaiki'a kepamia.

³² Iesu papiau epafelo'i afegai, ega imoi eifa kaigugui'i kai, epaini'i einaka, “Tina papiau'i gua'i laania, gome isa lau fou kina oiso inae aagu, ke pau fo'ama aga'o ee'iai laa'i afakeania. Lau isa inae'i maikimuga mo falaulai'i fakelao laoma. Kai alaulai'i akelao koa aisama, keagai maa'i afepiu afeke'ualai,” eoma.

³³ Ega aisama Iesu ega imoi keinaka, “Afu oapuga iina koa auga kapai palafa isa akeania agekaina auga agaafia la'afou iina koa agapaaniani'i agekaina?” keoma.

³⁴ Ega aisama Iesu isa epa'ani peni'i einaka, “Palafa iuma pika eemiai kekae?” eoma.

Ke isa keinaka, “Palafa iuma imagea gua, ke ma'a e'ele'i pika koa mo eemaisai kekae,” keoma.

³⁵ Ke Iesu papiau epaini'i aagoai keagukipo. ³⁶ Egae kai palafa iuma'i imagea gua, ke ma'a fou eafii'i Deo tenkiu epeniia efua aisama, efaiponi'i kai ega imoi epeni'i. Ke ega imoi palafa keafii'i la'afou papiau'i kepeni'i.

³⁷ Ke papiau ma'oai keaniani alo'i ekainia. Papiau keaniani afegai, Iesu ega imoi palafa ame'afu'i kea'opu au'i kepakai guguai'i ale'a imagea gua ake'i kepapogu'i. ³⁸ Ega kinagai papiau keaniani au'i, au mo kepaauni'i auga au'i ma'oai mo 4000 kai, papie imoi fou auga akepaauni'i. ³⁹ Iesu la'afou epakanina afegai, ega imoi fou gaagai keaguka kelao Makadan taonina[§] ago niegai.

[§]15:39 I'ina taonina aka aga'o auga 'Dalmanuta', o 'Maria Makdalena emai taonina.'

Pamalele Au'i Mirakulo Kepa'aniaina

(Mako 8:11-13; Luka 12:54-56)

16 Ega'ina afegai Faliseo au'i ke Saduseo au'i kemai Iesu ke'opoisa, ke kepainia gou aga'o ufa guagai gakapa kegaisa keoma.

²Ega aisama Iesu einaka, "Epagapi-gapi aisama oi oifa, 'Pau ufa gua epito puo gapiai imu afae'au,' ooma. ³Ke am-agai aisama oifa, 'Pau ufa gua epito, ke apuapu ufa gua ekaisapua puo kina apala agemia,' ooma. Oi ufa guagai kapa'ina emia oisa aisama, kina kapa auga oifania ekaina. Kai pau Mesaia emai efua auga gouga kapa'ina mo kemia oisa'i mo ganinagai, pau kina kapa auga agoifania afaekaina. ⁴Papiau apala'i ipauma'i Deo kapa'ina eifania akepako'ania ke kainai akepea au'i, e'i laomaisai amage papiau'i kai papiau i'oi'i fou kefeu au'i koa i'opo'i au'i auga, mirakulo gouga aga'o gaikapa keoma pa'anina kepa'ani. Kai mirakulo gouga aga'o afalakapa kai Jona faagagai gou emia auga mo agemia," eoma.

Faliseo Ke Saduseo Au'i Fou E'i Palafa Ipaufuga Mulamula

(Mako 8:14-21)

⁵Kai kepagai kelao a'u apiegei aisama, Iesu ega imoi ke'agege palafa akeafia. ⁶Ega'ina alogai Iesu isa epaini'i einaka, "Faliseo au'i ke Saduseo au'i e'i palafa ipaufuga mulamula auga foisa felo, ke eegai ifomi fo'imaimi," eoma.

⁷Ega aisama Iesu ega imoi isa ega'ina eifania auga fougua, ifo'i mo epo'iai keifania keinaka, "Ta palafa aga'o alaafia kainai isa ega eifa oma," keoma.

⁸Kai Iesu isa kapa'ina keifania auga elogo puo epaini'i einaka, "Oi pako'a e'ele aumi. Kapa puo oi palafa aga'o eemiai laa'i auga fougua oifania? ⁹Oi

lau kapa'ina laifania auga oko alogo felo koa ma? Ke lau palafa iuma'i ima mo laafii'i papiau 5000 lapaaniani'i, ke ale'a pika opapogu'i auga aloopolaga ma? ¹⁰Ke palafa imagea gua mo kai papiau 4000 lapaaniani'i, ke ale'a pika opapogu'i auga isafa aloopolaga ma? ¹¹Ala koa i'opoga lau palafa fougua oi maamia alaiifania auga oko alogo koa? Lau palafa fougua alaifania kai, oi Faliseo au'i ke Saduseo au'i fou e'i palafa ipaufuga mulamula auga foisa felo, ke eegai ifomi fo'imaimi laoma," eoma. ¹²Iesu ega'ina eifania aisama, ega imoi isa mulamula palafa alogai keoge auga fougua aeifania kai, Faliseo ke Saduseo au'i e'i pamalele palafa ipaufuga mulamula koa i'opoga auga fekeisa felo, ke eegai ifo'i feke'ima'i auga fougua eifania auga kelogo.

Peto Iesu Kaisau Auga Eifania

(Mako 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³Ega'ina afegai Iesu ega imoi fou kelao Sisarea Filipi taoninai kekoko aisama, epa'ani peni'i einaka, "Papiau, lau Papiau Aumauni Gauga au keifaniau kaisau keoma?" eoma.

¹⁴Ke isa keinaka, "Isa'i keifa oi auga Ioane Baptista maeai emaunimue emai keoma, ke isa'i keifa oi profeta Elaija keoma kai, isa'i au'i oi profeta Jeremaia, o ufaina profeta'i aga'o keoma," keoma.

¹⁵Ega aisama Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Ke oi auga lau kai ooma?" eoma.

¹⁶Ke Saimon Peto keoma auga iifa epamue einaka, "Oi auga Mesaia,** Deo eague aoniamo Auga Gauga aumu," eoma.

¹⁷Ega aisama Iesu eifa einaka, "Saimon Jona gauga aumu. Oi Deo eegai kapa felo'i loafi'i aumu! Gome pau mo kapa'ina loifania auga papiau aumauni oi akepalogonio kai lau Amau

**16:16 Grik malagai 'Kristo'

ufai eague Auga epalagonio loifania. ¹⁸Saimon, iifa ko'a maamuai laifania. Pau oi alaifanio Peto alaoma. (Peto i'a mala'aisai auga fopa.) Ke fopa ega'ina laagai lau e'u iifi e'a alapaapa. Ke ipeli^{††} pa'afina isapuga iifi e'a ega'ina papiau'i afaepalutini'i afaela'a pagaini'i. ¹⁹Ke lau oi Deo ega agofa'a pa'afina fopaagalaisa auga isapuga alapenio. Ke kapa'ina aagoai loifa'apua auga, ufai isafa Deo ageifa'apua, ke kapa'ina aagoai alologoaina auga, ufai isafa Deo agelogoaina," eoma. ²⁰Iesu ega'ina iifaga eifania afegai, ega imoi aina'i epalogo, isa Mesaia auga fougua kai aga'o maagai fakeifania eoma.

Iesu Ega Mae Fougua Eifania

(Mako 8:31–9:1; Luka 9:22–27)

²¹Ke ega'ina kinagai Iesu e'ina ega imoi maa'iai isa ega mae fougua eifania. Ega'ina auga isa felao Ierusalem taoninai, papiau isa Iudea au akaiki'a'i au'i, sakedote lopia'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i ima'iai fekepaua, ke kapa ma'o mo fau'iai isa fekepakiekie fekeapugua kai kina oiso aisama, femaunimue pugu auga fougua maa'iai eifania.

²²Ega aisama Peto isa eafiapia kai e'ina efinaisa einaka, "Lopia, laa'i afaekaina. Ega'ina kapa'i oi faagamuai afakemia," eoma.

²³Kai Iesu isa eaipenia kai epainia einaka, "Satani, muniu mai lao! Oi lau ifeu fa'anina fa'ualai koa kapa lomina e'u keaga lokaisapua. Oi Deo kapa'ina fekapa eoma auga alopolaga kai papiau aumauni kapa'ina fekekapa keoma auga mo loopolaga," eoma.

²⁴Egae kai ega imoi ma'oai epaini'i einaka, "Aufalao aga'o lau muniuai gapea eoma koa aisama, isa ifo

fe'agegeaina kai ega koloti fepua muniuai fepea. ²⁵Gome kaisau ifo ega agu maunina kania gaagamauga eoma auga ega agu agepagea. Kai kaisau lau puouai ifo ega agu maunina agepagea auga agu pagai maunina agekapulaisa. ²⁶Gome au aga'o agofa'a fofougua apuga agemia kai lalauga agepagea auga, kapa felo aga'o isa eegai agemia ma? Ke au aga'o lalauga agepagea koa aisama, kapa'ina agepipeni lalauga ageafimue pugu? ²⁷Gome Papiau Aumauni Gauga Ama ega eaea, ke ega isapu akaiki'agai ega agelo fou akemai aisama, ega'ina kinagai isa papiau kapa'ina kekapa auga kainai mo afa agepeni'i. ²⁸Iifa ko'a maamiai laifania. Oi isami inae oapae aumi mae gamuga afoloopo agelao Papiau Aumauni Gauga ega afuai agemai agoisa kai agomae," eoma.

Iesu Iisa Eponi

(Mako 9:2-13; Luka 9:28-36)

17 Egae kai kina imagea elao afeagai aisama, Iesu, Peto, James, ke akina Ioane fou e'afeini'i epapea'i ifo'i mo kelao iku aga'o e'agau alogaina auga ikugai ke'agaukae. ²Egae isa au'i oiso ago'iai Iesu eponi. Ke kua maaga auga kina eaga eaea koa emia, ke afe tiapuga auga eaea ekelo alogaina, eaea keloga koa i'opoga emia. ³Ega aisama Moses Elaija auni'i isa ago'iai keapafoki Iesu fou kenini'ani keisa'i.

⁴Ke Peto Iesu epainia einaka, "Lopia, lai oi fou amai inae auga felo ipauma. Oi anina loani koa aisama, lau inae efe'efe oiso alakapa'i, aga'o oi apumu, aga'o Moses apuga, ke aga'o Elaija apuga agemia," eoma.

⁵Peto enini'ani laolao kai, apuapu mai'aeaga emai eumiapu'i, ke aufalao aga'o aina apuapuai emai eifa einaka,

^{††}16:18 I'ina auga Grik malagai 'Hades', o i'a mala'aisai papiau kemae lalau'i egea elao egae eagu auga afuga.

“Tina auga Lau Gau, anina laani alogaina auga, ke eegai alou egama. Oi isa aina foafia!” eoma.

⁶Iesu ega imoi oiso ega'ina a'o kelogonia aisama, ke'ualai a'isai keomukipo ke kemani'i alogaina. ⁷Kai Iesu emai isa faaga'i eafi opogaina kai epaini'i einaka, “Folomani'i amo'uegekae” eoma. ⁸Ke kekiakae aisama, kai aga'o egae akeisa kai Iesu ifogamo keisa.

⁹Egae kai ikuai keake kemai alogai Iesu isa eifa kapula peni'i einaka, “Kapa'ina pau oisa auga, kai aga'o maagai foloifania felao Papiiau Aumauni Gauga maeai femaunimue afegai kai foifafoua,” eoma.

¹⁰Ega aisama ega imoi oiso isa kepa'ani penia keinaka, “Ega koa aisama, kapa puo Moses ega iifa pamalelega au'i keifa Elaija feufai femai keoma?” keoma.

¹¹Ke Iesu iifa epamue einaka, “Iifa ko'a, Elaija feufai femai, ega koa kapa ma'oai feoge opaini'i. ¹²Kai lapainimi, Elaija emai ke papiiau isa keisa efua kai akelogo, ke faagagai kapa ma'oai kegakapa'i keoma au'i kekapa afe'aini'i. Ega koa i'opoga, Papiiau Aumauni Gauga isa ima'iai agekiekie,” eoma. ¹³Iesu ega eifa oma aisama, ega imoi isa Ioane Baptista fouga eifania auga kelogo.

Iesu Imoi Alogai Tiapolo Apala Epapealaisa

(Mako 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴Egae kai kemai la'afou papiiau'i ee'iai aisama, au aga'o emai Iesu ife fo'inai eanife'u kai eifa einaka: ¹⁵“Lopia, lau gau gua moania. Isa eaguagu epakauaina faaga efa'i'i, ke epogai kapa'ina emia auga aelogo puo, e'ualai lo laagai ekauau ke feisai isafa e'ualai.

Ega koa ekapa ifo faaga epakiekie alogaina. ¹⁶Lau isa lamaiseina oi emu imoi ee'iai kai, oi emu imoi aekaini'i akepafelo,” eoma.

¹⁷Iesu i'ina a'o elogonia aisama eifa einaka, “O, oi ma'oai pau alomi ko'agai alopako'aniau, ke emi pako'a alopapinauga fou papiiumi. Lau inae kina pika fou afaagu, ke kina pika alou eemai afaafiapia mo afelaolao? Lau inae afalaagu pagainia mo kai emi pako'a eeuai alooqe kapulania. Imoi eeu amomaiseina,” eoma. ¹⁸Ega'ina imoina kemaiseina aisama, Iesu tiapolo imoi alogai eagu auga efinaisa epealai. Ke ega'ina kina maagai mo imoi felo emia.

¹⁹Ega'ina afegai Iesu ega imoi ogefakeai kemai kepa'ani penia keinaka, “Kapa puo lai tiapolo amapapealaisa aoma aekainimai?” keoma.

²⁰⁻²¹Ke Iesu iifa epamue einaka, “Gome oi emi pako'a e'ele ipauma puo, tiapolo amopapealaisa ooma aekainimi. Iifa ko'a maamiai laifania. Oi emi pako'a au oga e'ele ipauma aka mastad oga koa i'opoga agemia koa aisama, iku i'ina agopaina, ‘Inae mokailai molao egae,’ agooma aisama, iku ega'ina agepea age-lao egae. Ke kapa aga'o eemai afae'inoka kai ma'oai agokapa'i agekaina,” eoma. ‡

Iesu Ega Mae Fouga Eifamue Pugu

(Mako 9:30-32; Luka 9:44-45)

²²Ega'ina afegai Iesu ega imoi fou kemai Kalilea agogai kekaigugu aisama, epaini'i einaka, “Papiiau Aumauni Gauga ake'afa'afalaina papiiau ima'iai akepaaua. ²³Ke ega'ina papiiau'i isa akeaupugua kai kina oiso alogai maeai agemaunimue pugu,” eoma. Iesu ega eifa oma ega imoi aina kelogonia aisama, alo'i emafu alogaina.

‡**17:20-21** Papiiau isa'i 20-21 fuagai i'ina iifaga kepapua: “Kai tiapolo iina koa i'opoga auga agopapealaisa afaekaina kai, ani gopegopeai ke megamegai mo kai agopapealaisa agekaina.”

Deo ega E'ai Tax Isoge Fouga

²⁴Egae kai Iesu ega imoi fou kemai Kapenaum taoninai kekoko aisama, au papiu ima'iai tax monina silifa auni'i keafiafia au'i Peto eega kemai kepa'ani penia keinaka, "Oi emi pamalele auga tax Deo ega e'ai keoge auga eoge o aeoge?" keoma.

²⁵Ke Peto iifa epamue einaka, "E, isa tax eogeoge," eoma.

Egae kai Peto emai e'ai ekoko aisama, Iesu enini'ani kaukau Peto epa'ani penia einaka, "Peto oi ala loopola oma? Aagoa kini'i kaisau ee'iai pinauga afa moni'i, ke tax keafi'i? Isa ifo'i gau'i ee'iai, o papiu i'oi'i ee'iai?" eoma.

²⁶Ke Peto einaka, "Papiu i'oi'i ee'iai," eoma.

Ega aisama Iesu einaka, "Ega koa aisama, isa gau'i auga kapa aga'o afakeoge. ²⁷Kai iifaga laa'i, alo'i afapalifua puo, molao a'uai naku mopiuga. Ke ma'a kapa alola'au kakaua auga, ake foofa, ke egae silifa monina pani aloisa'i. Ega'ina monina foafia folao auni'a a'a tax fooge," eoma.

Deo Ega Agofa'ai Kaisau Au Akaiki'a?

(Mako 9:33-37; Luka 9:46-48)

18 Ke ega'ina kinagai mo, Iesu ega imoi kemai kepa'ani penia keinaka, "Deo ega agofa'ai, papiu kapa auga au akaiki'a ipauma?" keoma.

²Ega aisama Iesu imoi e'ele aga'o eifaga emai epo'iai epaapa. ³Egae kai eifa einaka, "Iifa ko'a maamiai laifania. Oi afoloponi ifomi imoi e'elemi koa afolopamiimi koa aisama, oi Deo ega agofa'ai afolokoko mo laa'i. ⁴Ega puo kaisau ifo epaake imoi e'ele i'ina auga koa epamia auga, Deo ega agofa'ai au akaiki'a ipauma. ⁵Ke kaisau lau akauai

imoi e'ele iina koa aga'o eifa koko auga, lau eifa kokoisau.

⁶"Kai kaisau i'ina imoina e'ele aga'o lau epako'aniau auga laomai apala agepakina agekapa koa aisama, felo auga isa aisogai fo'ama kepaikumua' kepo akaiki'a feipaaukopa kai, a'u moaina ipaumagai fei'afolai fekogo," eoma.

Laomai Apala Ikapa I'opo'i

(Mako 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁷Iesu eifa pugu einaka, "I'ina agofa'a, kapa ma'o mo faaga'iai papiu epa'ualai'i puogai, Deo i'ina agofa'a afa apala fepe'nia laoma. Ega'ina kapa'i auga fekemai paisa puo kemai kai, au kapa faagagai ega'ina kapa'i kemai auga, Deo isa afa apala fepe'nia laoma! ⁸Ke oi imamu o ifemu afepapeaiso laomai apala afokapa koa aisama, fofoua. Oi fomelo o faagamu aga'o femou, ega koa Deo ega agofa'ai fokoko auga felo ipauma. Kai imamu o ifemu auni'i kekaega kai lo aealoalo auga alogai fekepiu kokoiso auga apala ipauma. ⁹Ke maamu afepapeaiso laomai apala afokapa koa aisama fo'iulaisa. Oi maamu aga'omogai Deo ega agofa'ai fokoko auga felo ipauma. Kai maamu auni'i kekaega kai, lo aealoalo auga alogai fekepiu kokoiso auga apala ipauma," eoma.

Sipi Egea Auga Palapole

(Luka 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹Iesu eifa pugu einaka, "Oi auga imoi e'ele'i i'ina au'i aga'o foloisa papa'i. Gome imoi e'ele'i i'ina au'i e'i agelo aufa kina lau Amau ufai eague auga agogai keapa isa fou'i keifania aefuafua."^f

¹²"Ke au aga'o sipi 100 eegai keapae, ke aga'o afepea gea koa aisama, sipi 99 ikuai afaepua'afuni'i kai, afae-

^f**18:10-11** Papiu isa'i 10-11 fuagai i'ina iifaga kepapua: "Lau ega laifa oma, gome Papiu Aumauni Gauga emai auga, papiu sipi kegea koa i'opo'i au'i kania'i feagamauga eoma puo emai."

lao ega'ina egea auga afaekapuga ma? Oi ala oopola oma? ¹³ Iifa ko'a maamiai laifania, isa agelao agekapuga paisa, ke sipi ega'ina ageisa aisama, ega'ina aga'omo ekapulaisa auga alogama e'ele laa'i agepamia. Ke ega'ina alogama auga sipi 99 alogama'i ageka'egaina. ¹⁴ Ega koa i'opoga, oi Amami ufai eague auga anina mo aeani, imoi e'ele'i i'ina aga'o fegea eoma."

Pako'a Auga Laomai
Apala Ekapa Auga Fouga
(Luka 17:3)

¹⁵ Iesu eifa pugu einaka, "Oi aamu akimu aga'o eemuai laomai apala agekapa koa aisama, folao oi aunimi mo epomiai isa kapa'ina eemuai epalifua auga, maagai foifania fopa'opaina. Ke isa oi ainamu ageafia koa aisama, oi isa fou omia efua. ¹⁶ Kai isa oi ainamu afaefia koa aisama, papiau aga'omo, o gua fou folao, ega koa kapa'ina emia auga papiau gua, o oiso ega'ina kapa fekeisa, iifa ko'a'i ma'oai fekelogo, ke fekeifafoua. ¹⁷ Ke isa ega'ina papiau'i lomaiseini'i au'i aina'i afaefia koa aisama, pako'a papiau'i maa'iai foifafoua. Ke isa pako'a papiau'i mo ganinagai, aina'i afaefia koa aisama, Deo akelogo au'i, o tax keafia laomai apala'i kekapa'i au'i ee'iai ala lokapa oma koa i'opoga mo isa eegai fokapa.

¹⁸ "Iifa ko'a maamiai laifania. Kapa'ina aagoai oifa'apua auga ufai Deo isafa ageifa'apua. Ke kapa'ina inae aagoai agologoaina auga, ufai Deo isafa agelogoaina.

¹⁹ "Ke lapainimi pugu. Aagoai oi epomiai papiau auni'i akepako'ania kapa aga'omo akegoina aisama, lau Amau ufai eague auga, oi kapa'ina ogoina auga faumiai agekapa. ²⁰ Gome papiau gua, o

oiso lau akauai kekaigugu aisama, lau isafa egae isa epo'iai laague," eoma.

Guani Auga Laa'i Auga Palapole

²¹ Ega aisama Peto Iesu eega emai epa'ani penia einaka, "Lopia, lau aau o akiu euuai laomai apala aga'o agekapa koa aisama, ega laomai apala i'agegeaina pika fapamia? Imagea gua fapamia ma?" eoma.

²² Ke Iesu einaka, "Lau lapainio, imagea gua folopamia kai 77 fopamia.

²³ "Ega puo Deo ega agofa'a auga iina koa i'opoga. Kin aga'o ega pinauga au'i isa eegai keapitole au'i e'i apitole oko kegapakaisa eoma. ²⁴ Ega'ina ekapaisa alogai, au aga'o isa eegai talent monina 10,000^{§§} eapitole auga isa eega kemaيسةina. ²⁵ Kai isa ega'ina monina afa feoge auga eegai laa'i aekainia kainai, au akaiki'a eifa kapula isa ifo ke akafa gauga, ke kapa ma'oai eegai kekae au'i fou feke'afa'afalaini'i, ega apitole afa feoge eoma.

²⁶ "Ega aisama au ega'ina isa agogai e'ualai eanife'u kai egoinia einaka, 'Euuai alomu moafiapia mo, ke lau oi emu kapa ma'oai afa'i alapenimueiso,' eoma. ²⁷ Ega aisama pinauga auga ega au akaiki'a isa gua eaniia, ke ega apitole ma'oai laa'i epamia, epapealaisa elao.

²⁸ "Kai pinauga auga ega'ina elao aisama, pinauga auga aga'o isa fou kepinauga auga isa eegai denari monina 100^{*} eapitole auga eisa. Ega aisama eafia aiso epepekia kai epaini kapulania einaka, 'Kapa'ina lau euuai loapitoleaina auga afa mopenimueisau,' eoma.

²⁹ "Ega aisama au ega'ina fou kepinuga auga isa agogai e'ualai eanife'u kai egoinia einaka, 'Euuai alomu moafiapia mo, ke lau oi emu moni afa alapenimueiso,' eoma.

^{§§}18:24 Ega'ina monina akaiki'a ipauma puo afa ageoge auga afaekaina.

*18:28 Ega'ina monina gafa aga'omo afa koa i'opoga.

³⁰“Kai isa ega'ina auga gua aiania, ekailai elao tipula au'i epaini'i au ega'ina keafii tipula e'agai kepaagua, egae mo feagu felao ega apitole afa feoge kai fepealai eoma. ³¹Kai pinauga au'i i'oi'i isa'i kapa'ina emia auga keisa aisama, alo'i emafu alogaina. Ke kelao e'i au akaiki'a maagai kapa ma'oai kemia au'i keifani'i.

³²“Ega aisama au akaiki'a pinauga auga apala auga eifa koko emai kai epainia einaka, 'Oi pinauga apala aumu. Oi lau logoiniau emu apitole laa'i mapamia'i looma puo ma'oai laa'i lapamia'i.

³³Lau oi guamu laania emu apitole laa'i lapamia koa i'opoga, oi fou opinauga auga isafa gua foania ega apitole laa'i fopamia auga aekainia ma?’ eoma. ³⁴Ke au akaiki'a guakupuai pinauga auga tipula afugai kepinauga au'i ima'iai epaaua, egae feagu mo felao ega apitole ma'oai afa'i feoge afe'aina kai fepealai eoma.

³⁵“Oi aamu o akimu eemuai apala ekapaisa auga guamu alo ipaumagai afole'agegeaina koa aisama, lau Amau ufai eague auga isafa oi faagamuai ega koa i'opoga mo agekapa,” eoma.

Iesu Keamage Ke Kepaake'i Au'i Fou'i Epamalelenia

(Mako 10:1-12)

19 Iesu ega'ina iifa'i eifani'i efua aisama, Kalilea ago epua'afuga elao Jordan agapuge apiegai, Iudea ago nie kaina agogai ekoko. ²Ke la'afou akaiki'a isa muninai kepea, ke egae keisafa au'i ma'oai epafelo'i.

³Ega'ina alogai Faliseo au'i isa'i isa kega'opo keoma eega kemai kepa'ani penia keinaka, “Au aga'o akafa fou epo'iai kapa aga'omo elifu, o kapa ma'o kelifu kainai ifo ega logoai akafa gapaake ageoma auga ekainia ma?’ keoma.

⁴Ega aisama Iesu iifa epamue einaka, “Deo agofa'a epagama mo alogai, 'aga'o

maguae, ke aga'o papie epagama.’⁸

⁵Ke eifa, ‘Ega'ina kainai au ina ama agepua'afuni'i akafa auni'i akeagufou, ke auni'i auga imaaui'iai aga'omo agemia,^h eoma. Ega'ina fougua Deo ega iifa pukagai alokuapina ma? ⁶Deo ega eifa oma kainai, isa auga papiau auni'i laa'i kai aga'omo kemia. Ega puo kapa'ina Deo eogefoua aga'omo epamia auga, papiau aumauni fakeaupea,” eoma.

⁷Ega aisama Faliseo au'i kepa'ani pugu keinaka, “Ega koa aisama, kapa puo Moses eifa au aga'o akafa gapaake ageoma aisama, papie ipaake pepa fepapua fepenia kai feulaisa felao eoma?” keoma.

⁸Ke Iesu iifa epamue einaka, “Moses oi elogoinimi akafami fopaake'i eoma, gome oi guami e'inoka alogaina. Kai Deo agofa'a epagama alogai ega aekapa oma. ⁹Iifa gome maamiai laifania. Kaisau akafa au i'oina aga'o fou afakefue mo ganinagai agepaake, ke papie i'oina aga'o ageakafania koa aisama, Deo maagai auga, isa papie i'oina aga'o fou kefue, laomai apala kekapa” eoma.

¹⁰Iesu ega imoi i'ina iifaga a'o kelogonia aisama keifa keinaka, “Au papie auni'i epo'iai ega koa aisama, afalaam-age auga felo ipauma,” keoma.

¹¹Kai Iesu einaka, “Oi oifa felo kai, papiau ma'oai i'ina pamalelega fekeafia apu'i fekepamia auga afaekaina. Kai kaisau fau'iai i'ina pamalelega kepagama au'i mo akeafia apu'i akepamia agekaina.

¹²Gome au isa'i keogeoge au'i, isa ega kemauni oma, ke isa'i auga papiau isa imoi fakepamauni'i keoma puo, faaga'iai papie imoi fekeafia afuga auga keafilaisa. Kai isa'i auga Deo ega agofa'a faugai fekepinauga keoma kainai afakeamage. Ega puo kaisau iifa i'ina ageafia apuga agepamia koa, feafia apuga fepamia,” eoma.

**Imoi E'ele'i Ke Deo Ega
Agofa'a Fou Fou'i**

(Mako 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Ega'ina afegai papiaiu Iesu ima imoi e'ele'i kania'iai feogeaua, ke fau'iai femegamega keoma puo kemaiseini'i eegai. Kai Iesu ega imoi papiaiu imoi kemaiseini'i au'i kefinai'i.

¹⁴ Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Imoi e'ele'i folokaisapu'i eeu kegamai, gome Deo ega agofa'a auga papiaiu imoi e'ele'i iina koa'i kemia au'i apu'i," eoma. ¹⁵ Ke ima imoi kania'iai eogeaua fau'iai emegamega efua aisama, ega'ina afuga epua'afuga.

Pa'amua'amu Auga Agu'a

(Mako 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Iesu ekailai elao alogai, au aga'o emai, epa'ani penia einaka, "Pamalele aumu, kapa'ina felo fakapa, agu pagai maunina faafia?" eoma.

¹⁷ Ega aisama Iesu einaka, "Tina agofa'agai kai aga'o felo laa'i kai, Deo ifogamo mo felo ipauma. Ega puo kapa puo kapa'ina felo auga pa'anina lau lopa'ani peniau? Oi agu pagai maunina afugai mokoko looma koa aisama, Deo ega iifa kapula'i kai'iai foepa," eoma.

¹⁸ Ke au ega'ina epa'ani einaka, "Deo ega iifa kapula'i kapa'i au'i kai'iai fapea looma?" eoma.

Ke Iesu einaka, "Kai aga'o foloaupugua, au aga'o akafa fou folofeu, folopainao, ke pifogei papiaiu folopaagu fofou'i. ¹⁹ Ke inamu amamu fopalopiani'i. Ke ifomu animu loani koa i'opoga, emu e'a ipafe au'i isafa ani'i ega foani oma," eoma.

²⁰ Ega aisama au agu'a ega'ina eifa einaka, "Ega'ina iifa'i ma'oai laafi'ini'i kai kapa'ina auga alakapa koa?" eoma.

²¹ Ke Iesu iifa epamue einaka, "Oi Deo maagai alomu opaina ipauma gamia looma koa aisama, molao emu amu

ma'oai mo'afa'afalaini'i ulalu papiaiu'i mopeni'i. Egae kai fomai muniuai foepa. Ega koa ufai alopa'amua'amu," eoma.

²² Kai au agu'a ega'ina epa'amua'amu alogaina puo i'ina iifaga a'o elogonia aisama, alomafuai ekailai elao.

²³ Ega aisama Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Pa'amua'amu auga aga'o Deo ega agofa'ai gakoko ageoma auga age'inoka alogaina. ²⁴ Ke lapainimi pugu. Kamelo aga'o tiapu ikaina nilaga inegai gapagai ageoma auga afae'inoka alogaina. Kai pa'amua'amu auga Deo ega agofa'ai gakoko ageoma auga age'inoka alogaina," eoma.

²⁵ Iesu ega imoi i'ina iifaga a'o kelogonia aisama kekauai alogaina, ke Iesu kepa'ani penia keinaka, "Ega koa aisama, kai mo kania'i ageisagamau?" keoma.

²⁶ Ega aisama Iesu isa maa'i alo ipauma eisa kai epaini'i einaka, "Papiaiu ee'iai i'ina kapa'i akemia afaekaina kai Deo eegai auga, kapa ma'oai akemia agekaina," eoma.

²⁷ Ega aisama Peto einaka, "Moisa! Lai emai kapa ma'oai apua'afuni'i oi munimuai apea. Ega puo lai faumaisai kapa'ina ekae agaafia?" eoma.

²⁸ Ega aisama Iesu ega imoi ma'oai epaini'i einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Kina fuagai kapa ma'oai mama'i akemia, ke Papiaiu Aumauni Gauga ufai ega isapu akaiki'a eafia afugai ageagu aisama, oi lau muniuai opea aumi isafa, isapu akaiki'a afu'i 12 agoafi'i agoagu, Israel ikupuga 12 papiaiu'i, ke papiaiu ma'oai isafa e'i laomai felo, o apala auga afa agopeni'i. ²⁹ Ke kaisau lau akau faugai e'i e'a, aa'i aki'i, afakua'i, ina'i ama'i, gau'i, o e'i ago kepua'afuni'i au'i, kapa'ina kepua'afuga auga laagai 100 ageisogea. Ke fuagai agu pagai maunina isafa apu'i agemia. ³⁰ Kai papiaiu ma'o pau keufai

au'i akemuniai, ke ma'o pau kemuniai au'i akeufai," eoma.

Fino Agogai Kepinauga Au'i Palapole'i

20 Ke Iesu palapole aga'o eifania pugu einaka, "Lau ega laifa oma, gome Deo ega agofa'a auga iina koa i'opoga. Ago inagome auga aga'o amagai ipauma epealai elao au isa'i afa'i feoge ega fino umagai fekepinauga eoma. ²Ke pinauga au'i eisa'i aisama, elogo isa denari aga'omo[†] agepeni'i eoma kai eulai'i kelao ega fino umagai kepinauga.

³"Ke amagai kina maaga 9 o'clock koa i'opoga aisama, epealai elao afa'afa afugai au isa'i kapa aga'o akekapaisa keapa aage mo eisa'i. ⁴Ega aisama epaini'i einaka, 'Oi isafa folao lau e'u fino uma alogai fopinauga, ke lau oi kapa'ina foafia laoma auga alapenimi,' eoma. ⁵Ega puo isa kelao umai kepinauga.

"Ke kina maaga atiafa koa i'opoga alogai, ke 3 o'clock koa i'opoga alogai isafa epealai elao i'opoga mo ekapaisa. ⁶Ke 5 o'clock koa i'opoga alogai elao pugu aisama, isa'i egae keapa paisa eisa'i. Ega aisama epa'ani peni'i einaka, 'Kapa puo kina fofouga inae oapa aage mo kapa aga'o alokapaisa mo emai egapigapi?' eoma.

⁷"Ke isa keinaka, 'Kai aga'o aemai lai afamai aeogeisa puo inae aapa aage mo emai egapigapi,' keoma.

"Ega aisama fino ago inagome auga isa epaini'i einaka, 'Ega koa aisama, oi isafa olao lau e'u fino uma alogai amopin-auga,' eoma.

⁸"Ke epa'umina aisama, fino uma inagome auga ega pinauga au'i e'ima'i auga epainia einaka, 'Pinauga au'i moifani'i kegamai kai, muniai kemai au'i faaga'iai fo'ina, e'i moni fopeni'i felao, keufai kemai au'i faaga'iai fofua,' eoma.

⁹"Ke pinauga au'i 5 o'clock koa i'opoga kemai au'i, kemai aga'o aga'o denari aga'omo keafia. ¹⁰Ega puo pinauga au'i keufai kemai au'i keopolaga denari ma'o akeafi'i keoma. Kai isa ma'oai isafa denari aga'omo aga'omo keafia. ¹¹Ke isa denari aga'omo keafia aisama, ago inagome auga eegai keifa mugumugu. ¹²Ke keifa keinaka, 'Tina au'i muniai kemai kina maaga aga'omo mo kepinauga kai, lai auga pinauga meauga akapaisa, ke kinai kina isapuga aapa apua emai egapi kai, isa lai fou i'opo aga'omo lopamiamai,' keoma.

¹³"Kai ago inagome auga, pinauga auga aga'o epainia einaka, 'Ekefa'au, oi ifomi ologo denari aga'omo foafia ooma, faugai opinauga. Ke lau oi eemuai kapa apala aga'o alakapaisa. ¹⁴Ega puo emu moni mo moafia molao. Lau anina laani au muniai emai auga isafa moni oi loafia koa i'opoga mo mapenia laoma. ¹⁵Ke lau ifou e'u moni faagagai kapa'ina makapa laoma auga falakapa ma? O lau lagafegafe puo oi lopikupa ma?' eoma.

¹⁶Egae kai Iesu eifa einaka, "Ega koa i'opoga kaisau keufai au'i akemuniai, ke kaisau kemuniai au'i akeufai," eoma.

Iesu Ega Mae Fouga Eifania Oiso Epamia

(Mako 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷Ega'ina afegai Iesu Ieruseleme taonina elao alogai, ega imoi 12 e'afeini'i kelao me'egai kai epaini'i einaka: ¹⁸"Amoisa. I'a Ieruseleme taonina alao kai egae Papiu Aumauni Gauga ake'afa'afalaina sakedote lopia'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i ima'iai akepaaua. Ke ega'ina au'i isa femae iifaga akepaapa. ¹⁹Ke akeafia Iudea papiu'i laa'i au'i ima'iai akepaaua. Ke isa Papiu Aumauni Gauga akepa'aua akegapuka, ke kolotiai akeu'u'ua

[†]20:2 Kina aga'o fofouga kepinauga afa.

agemae. Kai kina oiso aisama, isa maeai agemaunimue,” eoma.

James Ioane Auni'i Ina'i Ega Pinoi

(Mako 10:35-45)

²⁰ Ega'ina afegai Sebedi gauga au'i ina'i fou kemai Iesu agogai keanife'u kai Iesu kapa felo aga'o isa gauga fepeni'i eoma.

²¹ Ega aisama Iesu papie ega'ina epa'ani penia einaka, “Oi kapa'ina anina loani?” eoma.

Ke isa einaka, “Moifa ko'ania. Oi alo-lao emu agofa'ai aisama, lau gau i'ina auni'i, aga'o oi kaimuai feagu, ke aga'o lafanimuai feagu laoma,” eoma.

²² Kai Iesu Sebedi gauga auni'i epaini'i einaka, “Oi kapa'ina ogoina auga oko alologo kai ogoi aageniau mo. Oi lau kiekie kaputina alainu auga agoinu ma?” eoma.

Ke isa keinaka, “E, lai oi kiekie kaputina aloinu auga againu agekaina,” keoma.

²³ Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, “Ko'a, oi lau e'u kaputiai kapa'ina alainu auga agoinu kai, kaiuai o lafaniuai foagu auga lau alakapa afaekaina. Ega'ina afuga auga lau Amau papiau kapa'i afu'i epafua ekae au'i agepeni'i,” eoma.

²⁴ Iesu ega imoi ou'aga isa ega eifa oma aina kelogonia aisama, Sebedi gauga auni'i ee'iai gua'i ekupu alogaina. ²⁵ Iesu isa eifa kaigugui'i kai epaini'i einaka, “Oi ologo Iudea papiau'i laa'i au'i, e'i lopia ago ke'ima au'i, e'i lopia isapugai isa ke'ima'i. Ke isa e'i au akaiki'a'i au'i, e'i isapuai isa ke'ima'i. ²⁶ Kai oi auga ega koa folokapa kai, epomia kaisau akaiki'a gamia eoma auga, oi ma'oi emi pinauga auga femia. ²⁷ Ke epomia isafa kaisau gaufai eoma auga, oi emi kala'afi koa i'opoga femia. ²⁸ Ke Papiau Aumauni Gauga isafa papiau isa ega pinauga fekekapa eoma aemai kai, fepalagaini'i ifo imauga fepipeni papiau ma'o

e'i laomai apala'i afa'i feoge eoma puo emai.”

Iesu Maakimi'i Au'i Auni'i Epafelo'i

(Mako 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ Ega'ina afegai Iesu ega imoi fou Jeriko taonina kepua'afuga Ierusalem taonina kelao alogai, la'afou akaiki'a isa muni'iai kepea. ³⁰ Amoisal Ega'ina alogai maakimi'i au'i auni'i keaga niegai Iesu epea pagai a'o kelogonia aisama, keagaga keinaka, “Lopia, Davide okogai lomai aumu, guamai moania,” keoma.

³¹ Kai la'afou papiau'i isa kefinai'i komo kegaoma keoma. Kai isa keagaga alogaina paisa keinaka, “Lopia, Davide okogai lomai aumu, guamai moania,” keoma pugu.

³² Ega aisama Iesu eapakipo eifani'i kai epa'ani peni'i einaka, “Kapa'ina anina oani eemiai makapa ooma?” eoma.

³³ Ke isa keinaka, “Lopia, lai anina aani afu amaisa aoma,” keoma.

³⁴ Iesu isa ega keifa oma aina'i elogonia aisama, gua'i eaniia puo maa'i eafi opogaina. Ega aisama fiakoa mo maa'i felo emia, ke isa muninai kepea.

Iesu Ierusalem Taoninai Ekoko Kealogamalaina Keagaga Keifugaina

(Mako 11:1-11; Luka 19:28-38; Ioane 12:12-19)

21 Egae kai Iesu ke ega imoi fou kemai Ierusalem taonina kelaisapia, ke kemai Olifa ikugai Betfake paguagai aisama, Iesu ega imoi auni'i eulai kakau'i kelao. ² Ke epaini'i einaka, “Pagua agomia auga olao ke agokoko mo alogai, egae donki ke gauga agu'a fou ufeai kepaukopa'i keapae agoisa'i. Isa auni'i fogupuki'i fomaiseini'i. ³ Ke aufalao aga'o iifa aga'o afeifania koa aisama, fopaina Lopia, ani'i eani fooma. Ke isa fiakoa mo donki gauga fou agelogoaini'i agomaiseini'i,” eoma.

⁴I'ina kapa emia ega koa profeta Deo ega iifa pukagai kapa'ina kepapua auga ko'a emia.

⁵“Sion gauga ifiaoga[‡] amopaina:

‘Moisa, oi emu kin eemu efai moisa.

Isa ifo e'ele epamia donki laagai eaguka, ega'ina auga isa donki gauga laagai eaguka efai.” *Sakaraia 9:9*

⁶Iesu ega imoi auni'i kelao, ke Iesu isa epaini'i koa i'opoga mo kekapaisa. ⁷Ke donki gauga fou kemaiseini'i, ke afe'i tiapu'i keafii'i laa'iai kepagapu pagaini'i, ke Iesu donki aga'o laagai eaguka. ⁸Ke la'afou akaiki'a ipauma papiau'i afe'i tiapu'i keagai kekauni'i, ke isa'i au aga'i kefou'i keagai kelapai'i. ⁹Egae kai la'afou papiau'i keufai kepea au'i, ke muniai kepea au'i keagaga keinaka,

“Hosana,[¶] Davide okogai emai auga amaaufagaina!”

“Lopia akagai emai auga, Deo eegai kapa felo'i eafi'i!” *Sam 118:26*

“Au'oniai keagu au'i, Hosana kegaoma isa kegaau afagaina!”

keoma.

¹⁰Ke Iesu elao Ierusalem taoninai ekoko aisama, taoni alogai keagu papiau'i ma'oi a'oa'o akaiki'a kekapaisa, ke kepa'ani keinaka, “Tina kaisau?” keoma.

¹¹Ke la'afou papiau'i Iesu muninai kemai au'i keinaka, “Tina auga Iesu profeta auga, Kalilea agogai Nasareta taoninai emai auga,” keoma.

Iesu Deo Ega E'a Alogai

(*Mako 11:15-19; Luka 19:45-48; Ioane 2:13-22*)

¹²Ke Iesu elao Deo ega e'ai ekoko. Ke ega papiau amu ke'afai au'i, ke

ke'afa'afalaini'i au'i fou euoka'i. Ke moni keau pagainia papiau'i e'i teipolo, ke keagu koofi inei'i keoge'i ke'afa'afalaini'i teipolo'i isafa epaefo pagaini'i. ¹³Ke ega'ina papiau'i epaini'i einaka, “Deo ega iifa pukagai profeta Deo aina fougaa iina kepapua oma, ‘Lau e'u e'a akeifaga megamega e'a[†] akeoma. Kai oi ‘i'ina e'a painao au'i e'i aguagu afuga opamia,”[‡] eoma.

¹⁴Ke maakimi'i au'i, ke melo au'i fou Deo ega e'a Iesu eega kemai ke isa epafelo'i. ¹⁵Kai sakedote lopia'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i, Iesu kapa akaiki'a'i ekapai'i keisa, ke imoi keagaga, ‘Hosana, Davide okogai emai auga amaaufagaina,’ keoma aina'i kelogonia aisama, gua'i ekupu alogaina.

¹⁶Ke Iesu kepa'ani penia keinaka, “Imoi kapa'ina keifania auga aina'i lologo ma?” keoma.

Ke Iesu einaka, “E, lau isa kapa'ina keifania auga aina'i lalogo. Kai Deo ega iifa pukagai kepapua keifa, ‘Oi imoi e'ele'i, ke imoi u'uai au'i fifina'iai au afagai loogeisa keifani'i,^k keoma auga fougaa, alokuapina ma?” eoma.

¹⁷Ke epua'afuni'i epealai elao Betani taoninai, ke gapiai ega e'efe.

Iesu Fik Auga Anina Laa'i Auga Eifa Apala Penia Auga Fougaa

(*Mako 11:12-14, 20-24*)

¹⁸Egani amagai ipauma Iesu emue Ierusalem taonina elao pugu alogai inaeaga ekimu. ¹⁹Ke fik auga aga'o keaga niegai eapa eisa puo, elao anina aga'o ekae ma auga gaisa eoma. Kai anina aga'o aeisa kai gagauga mo eisa'i aisama eifa einaka, “Oi animu aga'o foloogeoge pugu,” eoma. Ke fiakoa mo au eogogo.

[‡]21:5 Sion gauga ifiaoga auga Ierusalem taonina papiau'i fou'i eifani'i.

[†]21:9 I'ina iifaga Hibiru malagai auga 'kania'a isagamauga' fougaa eifania kai, papiau pau au afagai iifaga kepapua.

ⁱ21:13 Aisaea 56:7

^j21:13 Jeremaia 7:11

^k21:16 Sam 8:2

²⁰ Iesu ega imoi fik auga eogogo keisa aisama, kekauai alogaina ke kepa'ani keinaka, “Ala koa i'opoga fik auga eogogo efiaisakoa mo?” keoma.

²¹ Ke Iesu einaka, “Iifa ko'a maamia laifania. Oi lau kapa'ina laifania auga agopako'ania ke opomi gua afaemia koa aisama, pau fik auga eegai kapa'ina lakapaisa auga mo afolokapa kai iku i'ina isafa agopaina, 'Ifomu molao a'uai mo'afolaiso,' agooma aisama, oifania koa i'opoga agemia. ²² Ke megamegai kapa'ina Deo ogoina gapenimi ooma auga alomi ko'agai agopako'ania koa aisama, kapa ma'oai agoafi'i paisa,” eoma.

Iesu Isapu Kapagai Epamalele Auga Pa'anina

(Mako 11:27-33; Luka 20:1-8)

²³ Ke Iesu Deo ega e'a alogai ekoko ke egae epapamalele laolao kai, sake-dote lopia'i ke Iudea au akaiki'a'i au'i fou kemai Iesu eegai kai kepa'ani penia keinaka, “Isapu kapagai i'ina kapa'i lokapa'i? Ke kai isapu epeniio ega koa lokapa?” keoma.

²⁴ Ke Iesu einaka, “Lau isafa oi pa'ani aga'omo alapa'ani penimi. Ke afa agopamue koa aisama, egae kai lau isapu kapagai i'ina kapa'i lakapa'i au'i fou'i maamia alaifania. ²⁵ Ioane baptismo epipeni auga isapuga kapai emai? Ufai Deo eegai emai, o papiu aumauni ee'iai emai?” eoma.

Ega aisama ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, “I'a Ioane ega isapu ufai emai agaoma koa aisama, isa i'a agepa'ani peni'a, 'Ega koa aisama, kapa puo isa alopako'ania?' ageoma. ²⁶ Kai i'a agaifa, isa ega isapu papiu aumauni ee'iai emai agaoma koa aisama, papiu Ioane profeta auga keoma puo, amani'i ega afalaifa oma,” keoma.

²⁷ Ega puo isa keinaka, “Lai alalogo,” keoma.

Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, “Ega koa aisama, lau isafa isapu kapagai i'ina kapa'i lakapa'i auga, oi maamia afalaifania,” eoma.

Au Gauga Auni'i Palapole'i

²⁸ Egae kai Iesu palapole aga'o eifania einaka, “Oi ala oopola oma? Au aga'o gauga maguae'i auni'i fou keagu. Kina aga'o isa elao gauga fa'aniauga epainia einaka, 'Gau, pau folao lau e'u fino uma-gai fopinauga,' eoma.

²⁹ “Kai isa einaka, 'Lau afalalao afalapinauga,' eoma kai, muniai eopo pagai elao epinauga.

³⁰ “Egae kai au ega'ina elao gauga fa'aniauga epaina koa i'opoga mo, gauga aga'o isafa ega epaini oma. Ke gauga ega'ina einaka, 'Au akaiki'a aumu, alalao alapinauga,' eoma kai aelao aepinauga.

³¹ “Au gauga auni'i epo'iai, kapa auga ama kapa'ina anina eani auga ekapaisa?” eoma.

Ke isa keinaka, “Gauga fa'aniauga auga,” keoma. Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, “Iifa ko'a maamia laifania, tax isafina au'i, ke peage lapau papie'i au'i fou keufai oi agomia Deo ega agofa'ai kekoko. ³² Gome Ioane emai alo opai keagaga epakinaimi kai, oi isa alopako'ania kai, tax isafina au'i, ke peage lapau papie'i fou mo isa kapa'ina eifania auga kepako'ania. Kai oi auga ega'ina kapa'i oisa'i mo ganinagai, emi laomai apala'i alopua'afuni'i, ke isa alopako'ania,” eoma.

Ago Kepapinauga Ke Afa Keoge Au'i Palapole'i

(Mako 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ Ke Iesu eifa pugu einaka, “Ainami amopaauga palapole aga'o alaifania a'o amologo. Ega kinagai ago inagome auga aga'o ega fino uma aga'o ekapaisa. Egae kai pou fagapuga ekapa lofe, ke fino ikapa afuga isafa eapiia, ke au fekeapa

afu feke'ima auga taoaga epaapa. Ke kapa ma'oai epafua'i aisama, uma alogai kepinauga papiau'i isa'i epa'ima'i kepapinaugania. Kai isa ifo auga ekailai afu agoma aga'o elao. ³⁴Ke fino i'afe kina ekainia aisama, ago inagome auga ega pinauga au'i eulai'i kelao uma epa'ima'i au'i ee'iai ega fino anina afa kegaafia eoma.

³⁵“Kai uma ke'ima au'i, isa ega pin-
auga au'i keafi apalani'i, aga'o keau-
niia, aga'o keaupugua, ke aga'o ke-
poi kefounia. ³⁶Ega aisama ega pin-
auga au'i eulai kakau'i au'i koa laa'i kai,
pau auga isa au'i keka'egaina au'i eu-
lai'i kelao kai, uma ke'ima au'i isa isafa
faaga'iai ega koa kekapaisa. ³⁷Ke fuagai
aisama, ifo gauga eulaisa elao. Ke eifa
einaka, 'Laopolaga lau gau au akaiki'a
akepamia,' eoma.

³⁸“Kai fino uma ke'ima au'i isa gauga
keisa aisama, ifo'i mo keifa keinaka,
'I'ina auga ago inagome auga gauga puo
ago inagome agemae aisama, i'ina ago
isa apuga agemia. Ega puo amaaupugua
ega koa i'ina ago muni isa apuga femia
koa auga, i'a apu'a agemia,' keoma. ³⁹Ke
keafiia fino uma afegai ke'afolaisa kai
keaupugua.

⁴⁰“Ega puo uma inagome agemai
aisama, uma ke'ima au'i faaga'iai
kapa'ina agekapa?”

⁴¹Ke isa keinaka, “Isa ega'ina au'i
apala'i puo agepalifu afe'aini'i. Egae kai
papiu felo'i muni fino anina i'afe kina
agekaina aisama, anina afa akeafia isa
akepenia au'i fino uma ega'ina agepeni'i
ake'ima,” keoma.

⁴²Ke Iesu isa epaini'i einaka, “Oi Deo
ega iifa pukagai i'ina iifaga alokuapina
ma?

“E'a ipaapa au'i kepo uu'uga keu-
makalaina auga, kiuga uu'uga ka-
pula ipauma emia.

Ega'ina kapa auga Lopia ifo ekapaisa,
ke i'a maa'aisai ega'ina kapa felo
ipauma.' *Sam 118:22-23*

⁴³“Ega puo ega'ina iifaga koa i'opoga,
lau oi maamia laifa gomeisamo. Deo ega
agofa'a oi eemiai ageafi'aua, ke ageafia
papiu kapa'i pinauga ega'ina akekapa
felo anina ageoge au'i agepeni'i.

⁴⁴“Ke kepo ega'ina ega isapu akaiki'a.
Ega puo kaisau ega'ina kepo ageu-
makalaina afaepako'ania auga, ega lao-
mai apala afa ageafia. Ega'ina auga kapa
aga'o kepo laagai e'ulalai emu'amu'a koa
i'opoga, isa kepo ega'ina laagai age'ulalai
ageaumu'a agelifu afe'ai. Ke kaisau ega
laomai apala afa puogai, kepo ega'ina isa
laagai age'ulalai aisama, isa agemu'amu'a
agelifu afe'ai,” eoma.

⁴⁵Sakedote lopia'i ke Faliseo au'i Iesu
ega palapole a'o kelogonia aisama, Iesu
isa fou'i eifania auga kelogo. ⁴⁶Ega
puo keaga aga'o kekapunia kegaafia
kegagope keoma. Kai la'afou papiau'i
Iesu profeta aga'o auga kepako'ania puo,
kemani'iaini'i kapa aga'o akekapaisa.

Amagelofe Miamia Akaiki'a Palapole

(Luka 14:15-24)

22 Ke Iesu palapole aga'o isa maa'iai
eifania pugu einaka: ²“Deo ega
agofa'a auga, kin aga'o gauga ega am-
agelofe miamiaga ekapa koa i'opoga.
³Isa ega pinauga au'i eulai'i kelao papiau
iifa epeni'i miamia fekemai eoma au'i
fekepaini'i fekemai eoma. Kai ega'ina pa-
piau'i mai anina akeani.

⁴“Ke ega pinauga au'i i'oi'i eulai'i kelao
pugu kai, epaini'i einaka, 'O'la'o papiau
kapa'i mo iifa lapeni'i au'i fopaini'i, gapi-
gapi fo'amaga lapafua ekae fooma. Ke
lau e'u polomakau maguaega apaoga, ke
e'u a'o kefa'a au'i fou keaupugu'i keifai'i
kefua kekae, ke kapa ma'oai isafa kefua
kekae. Ega puo amagelofe miamiaga fo-
mai fooma,' eoma.

⁵“Kai papiau ega'ina epo'iai kai aga'o isa ega iifa gefa aeaunia. Aga'o elao ega agoai epinauga, ke aga'o elao ega titoai ega amu e'afa'afalaini'i. ⁶Ke i'oi'i isa'i au'i kin ega pinauga au'i ega'ina keafii'i keaunni'i, keafi apalani'i, ke keaupugui'i. ⁷Kin ega'ina fouga elogo aisama, gua ekupu alogaina. Ke ega ifani au'i eulai'i kelao auau au'i ega'ina keaupugu afe'aini'i, ke e'i taoni keumaisa.

⁸“Egae kai ega pinauga au'i epaini'i einaka, ‘Amagelofe miamia kina ekainia kai iifa lapeni'i fekemai laoma au'i iina fekemai auga laisa'i aekainia. ⁹Ega puo olao keaga kiu'iai kai mo egae agoisa'i au'i iifa fopeni'i i'ina miamia fekemai,’ eoma. ¹⁰Ega puo pinauga au'i kelao keagai papiau kapa'i mo egae keisa'i au'i, felo'i apala'i fou ma'oai kepaini'i kemai. Ke miamia kemai au'i amagelofe miami-aga afuga ega'ina ake kepapogua.

¹¹“Kai kin emai miamia kemai au'i gaisa'i eoma aisama, epo'iai au aga'o amagelofe tiapuga ae'iuka eisa. ¹²Ke epa'ani penia einaka, ‘Ekefa'au, oi amagelofe tiapuga aloi'iuka kai ala looma inae lokoko?’ eoma. Kai au ega'ina iifa aga'o aeifania.

¹³“Egae aisama kin ega pinauga au'i epaini'i einaka, ‘Amoafia ima ife amogope'i kai afegai uminagai amo'afolaisa. Egae isa ageapepe nie ageapalolia,’ eoma.

¹⁴Egae kai Iesu eifa einaka, “Isa ega ekapa oma, gome Deo papiau ma'o iifa epenii'i ega miamia fekelao eoma kai, ekinani'i au'i auga, au'i ma'o laa'i,” eoma.

Tax Isoge Pamalelega

(Mako 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵Egae kai Faliseo au'i kepealai kelao iifa kepaapa, Iesu ifo ega nini'aniai fekepaoa keoma. ¹⁶Ke isa e'i imoi, ke Herod ega au fou keulai'i kelao Iesu kepa'ani penia keinaka, “Pamalele aumu, lai alogo oi auga iifa ko'a mo

loifania. Ke iifa ko'agai mo Deo ega keaga papiau lopamaleleni'i. Ke papiau oi eemuai ala keopola oma auga gefa aloauga. Gome oi papiau afe'i aloisa.

¹⁷Ega puo lai oi apa'ani penio. Sisa tax fapenia auga ekainia o aekainia ma auga moifania amalogo aoma?” keoma.

¹⁸Kai Iesu isa e'i opola apalagai kepa'ani auga elogo puo epaini'i einaka, “Pifoge aumi. Kapa puo lau o'opoisau?”

¹⁹Silifa monina oafia tax oogeoge auga amopakinaisau,” eoma. Ke au ega'ina denari monina aga'o keafiiia kepeniia. ²⁰Ke Iesu ega'ina monina eafiiia epakina'i kai epa'ani peni'i einaka, “I'ina faagagai kai lalauga, ke kai aka ekae?” eoma.

²¹Ke isa keinaka, “Sisa,” keoma.

Egae aisama Iesu isa epaini'i einaka, “Ega puo kapa'ina Sisa apuga auga Sisa fopenia, ke kapa'ina Deo apuga auga Deo fopenia,” eoma.

²²Isa Iesu ega eifa oma aina kelogonia aisama, kekauai alogai keopofua. Ke Iesu kepua'afuga kekailai kelao.

Maunimue Afegai Amage Laa'i

(Mako 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³Ke ega'ina kinagai mo, Saduseo au'i papiau maeai afakemaunimue keoma au'i, Iesu pa'ani aga'o kegapa'ani penia keoma kemai eegai. ²⁴Ke kepainia keinaka, “Pamalele aumu. Moses ega iifa alogai eifa, au aga'o ageamage kai gauga aga'o afaepamauga agemae koa aisama, aafuga isa akina feakafania ega koa au emae auga gauga aga'o femauni eoma. ²⁵Pau lai epomaisai o'oe au'i imagea gua keagu. Fa'aniauga eamage kai imoi laa'i emae. Ega puo akafa epua'afuga isa akina ega'ina papiega eakafania. ²⁶Kai isa isafa ega koa i'opoga mo faagagai emia, ke isa muninai emauni auga isafa ega koa faagagai emia. Ega mo eoma elao eke afifua auga faagagai efua. ²⁷Ke fuagai papie isafa emae. ²⁸Ega puo papiau akemaunimue pugu aisama, kaisau

auga papie akafa ipauma agemia? Gome isa ma'oai papie ega'ina keakafania," keoma.

²⁹ Kai Iesu einaka, "Oi Deo ega iifa alogolo ke ega isapu ala koa auga isafa oko alogolo puo, oapagea efua. ³⁰ Papiu maeai akemaunimue aisama, afakeam-age ke afakepaamageni'i kai, isa auga ufa agelo'i koa i'opo'i akemia. ³¹ Ke Deo papiu maeai akemaunimue fougua oi maamia eifania auga, ega iifa puka alogai alokuapina ma? ³² Abraham, Aisak, ke Iakobo ufainagai kemae mo ganinagai, Deo ago alogai lo eufa auga alogai Moses eapakina penia aisama eifa, 'Lau Abraham, Aisak, ke Iakobo fou e'i Deo,' eoma. Ega puo Deo auga kemae umamo au'i e'i Deo laa'i kai, kemae kai keague au'i e'i Deo," eoma.

³³ La'afou papiu'i i'ina pamalelega a'o kelogonia aisama, kekauai alogaina.

Deo Ega Iifa Akaiki'a Ipauma Auga Pa'anina

(Mako 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Kai Faliseo au'i Iesu Saduseo au'i ake'i eafunia fougua kelogo aisama, isa kelao kela'afou. ³⁵ Egae kai pamalele auga Moses ega iifa elogo felo auga aga'o, Iesu e'opoisa, iina epa'ani peni oma einaka: ³⁶ "Pamalele aumu. Moses ega iifa kapula'i alo'iai iifa kapa auga akaiki'a ipauma?" eoma.

³⁷ Ke Iesu einaka, "'Oi alomu ko'agai, guamu fofougai, alomu fofougai, ke imaaumu fofougai emu Lopia Deo anina foani.¹ ³⁸ I'ina iifaga auga eufai, ke iifa akaiki'a ipauma. ³⁹ Ke iifa gua auga, eufai auga fou afa'agamo i'opo'i mo koa i'opoga. Ega'ina auga, oi alomu ko'agai ifomu animu loani koa i'opoga, emu e'a ipafe auga anina ega foani oma.^m ⁴⁰ Moses ega iifa ke profeta ma'oai e'i iifa, i'ina iifa'i auni'i alo'iai kekae," eoma.

Mesaia Auga Kai Gauga?

(Mako 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹⁻⁴² Ke Faliseo au'i egae kekaigugu keapaega kai, Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Oi Mesaia eegai ala oopola oma? Ke isa kaisau gauga ooma?" eoma.

Ke isa keinaka, "Isa auga Davide okogai agemai auga," keoma.

⁴³⁻⁴⁴ Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Ala koa i'opoga, Davide Deo ega Spirituai enini'ani aisama, isa Mesaia eifaga 'Lopia' eoma? Gome isa eifa, "'Lopia lau e'u Lopia epainia einaka:

"Kaiu'i moagu felaolao, oi emu ou au'i ifemu guagai alaoge'i alogafapi'i," "

eoma. *Sam 110:1*

⁴⁵ Davide isa eifaga Lopia eoma koa aisama, ala koa i'opoga isa Davide okogai agemai?" eoma. ⁴⁶ Kai isa epo'iai kai aga'o iifa aga'o aeifania Iesu ega pa'ani afa aepamue. Ke ega'ina kina afegai, kema'i'i kai aga'o isa pa'ani aga'o aepenia pugu.

Iesu Moses Ega Iifa Pamalelega Au'i Ke Faliseo Au'i Fou Efinai'i

(Mako 12:38-40; Luka 11:37-52; 20:45-47)

23 Egae kai Iesu la'afou papiu'i ke ega imoi fou epaini'i einaka: ² "Moses ega iifa pamalelega au'i, ke Faliseo au'i fou auga Moses afuga keafia, ke isa iifa papiu kepeni'i kai'iai fekepea keoma. ³ Ega puo oi isa aina'i foafia, ke kapa ma'oai kepainimi fokapa'i keoma au'i fokapa'i. Kai kapa'ina kekapa auga folokapa, gome isa kapa'ina keifania auga akekapa. ⁴ Ke isa meu akaiki'a ke'ofa papiu fago'iai keogeauga kepua, ke meu i'oina i'oina papiu kepeni'i kai'iai kegapea keoma. Kai ifo'i akelogoaini'i ima'i keke'e aga'omo mo ganina-

gai akeafiakae, ega'ina papiiau'i akepala-gaini'i fago'iai meau akeafiopua.

⁵“Kai isa kapa ma'oai kekapa'i auga, papiiau fekeisa'i keoma puo kekapa'i. Ega puo isa fe'a e'ele Deo ega iifa faagagai kepapua auga akaiki'a kepamia kai kania'iai o fago'iai keoge. Ke afe'i tiapuga kuagai ufe koa i'opo'i kepa'au opu'i, tiapu kepakaikai'i au'i kepamaefa alogaini'i. ⁶Ke anina keani miamia kina'iai ke Iudea papiiau'i e'i la'afou afu'iai au akaiki'a'i keaguagu au'i mo afu'iai fekeagu keoma. ⁷Ke anina keani afa'afa afu'iai papiiau isa fekepamegoni'i keoma. Ke anina keani, papiiau isa fekeifani'i 'Rabai' fekeoma'i keoma.

⁸“Kai oi auga fakeifanimi 'Rabai,' fakeoma, gome oi emi Pamalele Auga aga'omo. Ke isa auga Kristo. Ke oi ma'oai auga isa papagai ke oi ma'oai aami akimi. ⁹Ke aagoai kai aga'o foloifaga 'amau' folooma, gome oi Amami ko'a ipauma aga'omo, ke isa auga ufai eague. ¹⁰Ega'ina mo laa'i kai, kai aga'o oi fakeifanimi pamalele aumi fakeoma. Gome oi emi pamalele auga aga'omo, ke ega'ina auga Kristo. ¹¹Kai oi epomia kaisau akaiki'a ipauma auga, oi emi pin-auga auga agemia. ¹²Gome kaisau ifo akaiki'a epamia auga, Deo isa au e'ele agepamia. Kai kaisau ifo e'ele epamia auga, Deo isa au akaiki'a agepamia.

¹³⁻¹⁴“Moses ega iifa pamalelega aumi ke Faliseo aumi fou pifoge aumi! Deo oi afa apala fepenimi laoma! Gome oi papiiau Deo ega agofa'ai fekekoko auga pa'afina okupuga. Ega koa okapa oi ifomi alokoko, ke papiiau egae kegakoko keoma au'i isafa alologoaini'i akekoko.⁸

¹⁵“Moses ega iifa pamalelega aumi ke Faliseo aumi fou pifoge aumi! Deo oi afa apala ipauma fepenimi laoma! Gome oi

ago ma'oai ke a'u afu'i ma'oai opafua'i kai, papiiau aga'omo alo opaponia munimiai epea. Ke isa oi fou omia aisama, oi isa opalifu alogaina, ke oi isa tiapolo gauga opamia. Ke oi emi laomai apala auga aga'omo mo koa i'opoga kai, isa ega laomai apala auga gua koa i'opoga emia, oi emi laomai apala eka'egaina.

¹⁶“Moses ega iifa pamalelega aumi ke Faliseo aumi, oi auga maakimi'i au'i koa i'opomi papiiau opapea me'e'i aumi! Deo oi afa apala fepenimi laoma! Gome oi papiiau opaini'i oifa, aufalao aga'o Deo ega e'a akagai pako'a nini'anina agekapa auga kapa aga'o laa'i ooma. Kai isa Deo ega e'a alogai gold eka auga akagai pako'a nini'anina agekapa aisama, ega'ina nini'anina isa egope koa i'opoga puo laa'i agepamia afaekaina ooma. ¹⁷Oi kafo'o maakimi'i aumi! Kapa'ina auga kapa akaiki'a: Gold, o Deo ega e'a gold epalolofania auga kapa akaiki'a? ¹⁸Ke oi iina oifa oma isafa, 'Aufalao aga'o Deo amu opa'a penia afugai pako'a nini'anina agekapa auga kapa aga'o laa'i ooma. Kai aufalao aga'o pipeni amuga ega'ina afugai ekaega auga laagai pako'a nini'anina agekapa auga, ega'ina nini'anina isa egope koa i'opoga puo laa'i agepamia afaekaina,' ooma. ¹⁹Oi maakimi'i aumi! Kapa'ina auga kapa akaiki'a: pipeni amuga, o Deo amu opa'a penia afuga pipeni epalolofania auga kapa akaiki'a? Iifa ko'a Deo amu opa'a penia afuga auga kapa akaiki'a. ²⁰Ega puo kaisau Deo amu kepa'a penia afugai eapa pako'a nini'anina ekapa auga, afu ega'inagai mo pako'a nini'anina aekapa kai kapa ma'oai egae kekae au'i isafa laa'iai pako'a nini'anina ekapa. ²¹Ke kaisau Deo ega e'a akagai pako'a nini'anina ekapa auga, e'a mo akagai pako'a nini'anina aekapa

§23:13-14 Papiiau isa'i 13-14 fuagai i'ina iifaga kepapua: “Moses ega iifa pamalelega aumi ke Faliseo aumi fou pifoge aumi! Deo afa apala ipauma fepenimi laoma. Gome oi pifogeai afuafu e'i amu oanianilaini'i, ke papiiau kegaisami ooma puo megamega maefa'i ipauma'i oifani'i. Ega puo oi afa apala ipauma agoafia.”

kai, Deo egae alogai eague auga isafa akagai pako'a nini'anina ekapa. ²²Ke ufa auga Deo ega aguagu afuga. Ega puo kaisau ufa akagai pako'a nini'anina ekapa auga, Deo ega aguagu afuga, ke Deo egae eague auga akagai pako'a nini'anina ekapa.

²³“Moses ega iifa pamalelega aumi, ke Faliseo aumi auga pifoge aumi! Deo oi afa apala fepenimi laoma! Gome oi emi fo'ama gamuga felo'i fekepamia'i kapa'i au'i ou'aga alogai, aga'omo oafilaisa Deo opalao penia. Ega'ina kapa'i aka'i mint, dill ke cummin. Kai oi Moses ega iifai kapa akaiki'a'i fou'i eifani'i au'i oumakalaini'i. Ega'ina auga oi papiau ee'iai Deo maagai laomai felo fokapa, ke papiau gua'i foania. Ke oi Deo fopako'ania. Oi Moses ega iifa muni'ai laifani'i au'i fokapa'i, ke kapa'ina okapa kakaua auga isafa foloumakalaina fokapa. ²⁴Oi maakimi'i au'i koa i'opomi, papiau opapea me'e'i. Oi emi apala Deo maagai auga, kaputi alogai aguma koa i'opoga e'ele eka oisa aisama, oafilaisa. Kai emi apala Deo maagai akaiki'a ipauma kamelo koa i'opoga mo ganinagai, kaputi alogai eka oisa kai, aloisa koa i'opoga oinu okogopa. Ega koa okapa, kapa e'ele'i muni'iai opea kai, Deo maagai kapa akaiki'a auga oumakalaina.

²⁵“Moses ega iifa pamalelega aumi ke Faliseo aumi fou pifoge aumi! Deo oi afa apala fepenimi laoma! Gome oi afemi, kaputi ke liti afe koa i'opoga auga oikua iisa felo ipauma. Kai oi alomi, kaputi liti fou alo'i koa i'opoga auga aloikua eofu afe'ai. Oi alomi auga a'ao epogu, ke kapa ma'oai apala'i omaani'i au'i, ke kapa oi alomi fekepagama alogaina au'i mo oi alomi epogu. ²⁶Faliseo aumi, maami ekimi'i! Kaputi ke liti alo'i foiku kakaua kai, afe'i isafa felo agemia.

²⁷“Moses ega iifa pamalelega aumi ke Faliseo aumi fou pifoge aumi! Deo oi afa

apala fepenimi laoma! Gome oi afemi auga, la ke'ima felo iisa felo ipauma koa i'opoga. Kai alomi auga, la alogai kapa ofu'i ma'oai, ke papiau aga'o imauga efoka, ke uniaga mo ekae koa i'opoga. ²⁸Ega koa i'opoga, papiau ee'iai oi afemiai auga, alo opai papiaumi koa i'opomi. Kai alomi auga, pifoge ke laomai apala'i ipauma'i epogu.

²⁹“Moses ega iifa pamalelega aumi, ke Faliseo aumi fou pifoge aumi! Deo oi afa apala fepenimi laoma! Gome oi profeta ke alo opai au'i kemae au'i fou e'i la okapai'i ke opakaikai'i. ³⁰Ke oifa oinaka, 'Lai ufumai apamai mia'iai amaagu koa aisama, lai isa fou aga'omo falamia profeta ega'ina ifa'i falapafaka,' ooma. ³¹Oi ega ooma puo, oi ifomi papiau profeta ega'ina keaupugu'i au'i oi ufumi apami auga ko'a mo oifafoua. ³²Ke oi ufumi apami laomai apala ke'inaisa auga laagai amoapau amopafua.

³³“Oi auga kaapa ke kaapa apala ipauma auga gauga aumi! Oi ipeliai emi laomai apala afa foafia auga eegai ala agopiaukoko oma? ³⁴Oi ufumi apami laomai apala ke'inaisa auga laagai foapau fopafua laoma puo lau profeta, ikifa au'i, ke e'u iifa pamalelega au'i laulai'i eemi kefai. Ega'ina papiau'i epo'iai isa'i agoaupugu'i, ke isa'i kolotiai agoau'u'u'i. Ke isa'i emi la'afou afu'iai agogapuki'i, ke isa'i au'i agoula'i taoni aga'o aga'o alo'iai agokoko agofai agolaoaina. ³⁵Ega koa agokapa, aagoai papiau alo'i opaina au'i ifa'i efaka au'i ma'oai e'i puo oi agopuo. Ega'ina auga pau mo okapa auga mo laa'i kai, Apele faagagai age'ina agemai, Berakaia gauga, profeta Sakaraia Deo ega e'a, ke a'o Deo opa'a penia afuga fou epo'iai keaupugua auga isafa e'i puo oi agopuo. ³⁶Iifa ko'a maamia laifania, ega'ina kapa'i ma'oai oi pau oague aumi faagamiai akemia,” eoma.

Iesu Ierusalemene Taonina Gua Eaniia

(Luka 13:34-35)

³⁷Egae kai Iesu Ierusalemene taonina eisa gua eaniia puo epapinapina einaka, “O Ierusalemene, Ierusalemene! Ierusalemene taonina oagu papiaumi. Oi profeta oapugui'i, ke Deo papiau eemai eulai'i au'i isafa kepoi ofoupugui'i. Ke o'olo ina papiega gauga epakai guguai'i panina papagai epakaisogoni'i koa i'opoga, lau isafa kina ma'o alou ko'agai oi gaumi maafi kaigugui'i laoma kai, oi opamafua anina aloani. ³⁸Maami galao oi emi e'a maini emia ekae, kai aga'o egae laa'i amoisa. ³⁹Gome lau lapainimi. Oi lau afofoisau pugu agelao agoifa, 'Lopia akagai emai auga Deo eegai kapa felo'i eafi'i,ⁿ agooma kai agoisau pugu,” eoma.

Muni Kapa'ina Agemia Auga Fouga

(Mako 13:1-31; Luka 21:5-28)

24 Iesu Deo ega e'a epua'afuga elao alogai, ega imoi muninai kemai Deo ega e'a gaisa keoma kepakina. ²Ega aisama Iesu isa epa'ani peni'i einaka, “I'ina kapa'i ma'o'ai oisa'i ma? Iifa ko'a maamia laifania. Kepo i'ina e'agai oisa'i au'i, aga'omo ganinagai aga'o laagai ekauau afofoisa kai ma'o'ai akeafi'i akepiulai'i,” eoma.

³Egae kai Iesu elao Olifa ikugai eagu alogai, ega imoi ogefaka ke-lao kepa'ani penia keinaka, “Gaika i'ina kapa'i akemia, ke oi emu mai kina ke agofa'a ega fua kinagai gou kapa agemia auga maamaisai moifania?” keoma.

⁴Ke Iesu einaka, “Foisa felo kai aga'o faefogeimi. ⁵Gome papiau ma'o lau akauai akemai akeifa, 'Lau Mesaia,' akeoma, ke ma'o akefoge'i. ⁶Ke oi ifani kemia auga a'o agologo, ke ifani akemia auga fouga akeifania a'o

agologo kai, foisa ega'ina kapa'i a'o'i agologoni'i aisama, folomani'i. Ega'ina kapa'i auga fekemia auga mo akemia kai agofa'a ega fua auga muni kai agemai. ⁷Agofa'a fofouga alogai, ago, ago fou akepipaini, ke kin, kin fou akepipaini. Ke kafokau akaiki'a'i akemai ke magea akaiki'a'i akemia, afu i'o'i'i i'o'i'i papiau'i akepalifu'i. ⁸I'ina kapa'i akemia auga, papie aga'o inaegai gamauni eoma e'ina ekiekie auga kiekie koa i'opoga.

⁹“Egae kai oi akeafimi papiau ima'iai akepaumi, ke isa oi akeafi apalanimi, ke akeupuguiimi. Ke lau akau puogai ago ma'o'ai papiau'i alo'i ko'agai oi animi afakeani. ¹⁰Ega'ina agemia kina-gai, papiau ma'o e'i pako'a akepua'afuga, ke isa ifo'i mo epo'iai aga'o aga'o ake'afa'afalaini'i, ke alo'i ko'agai ani'i afakeani. ¹¹Ke profeta pifoge'i ma'o ake'ue, papiau ma'o akefoge'i. ¹²Ke laomai apala auga ma'o agemia papiau ma'o laomai apala'i akekapai puo, papiau ma'o alo'i ko'agai papiau ani'i keani auga isapuga agekeke'a. ¹³Kai kaisau ageapa kapula mo agelao fuagai auga, kania ageisagamau. ¹⁴Ke iifa faunina Deo ega agofa'a fouga lau laifania auga, agofa'a fofouga alogai akeinogonia, ega koa ago ma'o'ai papiau'i ega'ina fouga ko'a auga akeifafoua afegai kai, agofa'a ega fua kina agemai.

¹⁵“Ega puo kapa aga'o profeta Daniel fouga eifania auga kapa iisa mani'ina ipauma, Deo eifa aina'au penia auga, afu lolofagai ageapa agoisa aisama, fiakoa mo ega'ina afuga fopua'afuga femaini. I'ina kapa'ina eifania auga kaisau ekuapina auga oko felogo. ¹⁶Ke papiau Iudea agogai keagu au'i isafa fekepiu iku fekela. ¹⁷Ke kaisau mo e'a ofaofagai keapa kelaagai au'i fakeake e'i e'a alogai, kapa aga'o fakeafia. ¹⁸Ke agoai kepin-auga au'i isafa, fakelao e'i e'ai afe'i tiapu'i

ⁿ23:39 Sam 118:26

fakeafi'i. ¹⁹Ega kinagai papie inae'iai, ke imoi kepa'u'i au'i kina apala ipauma ageafi'i. ²⁰Kai oi fomegamega ega koa i'ina kapa inipo aupu, o Deo oau afa-gaina kinagai faemia. ²¹Gome ega'ina kinagai kina apala'i ipauma'i akemia, kiekie akaiki'a'i akemia. Ke ega'ina kapa agemia auga, agofa'a egama mo alogai kiekie aga'o emia emai pau koa i'opoga auga laa'i, ke muni isafa kiekie aga'o ega'ina kiekiega koa i'opoga afaemia pugu. ²²Ke Lopia kina ega'ina faefou ofola'o faepamia koa aisama, kai aga'o faeagu. Kai ekinani'i au'i fau'iai kina ega'ina agepafo'ania. ²³Ega kinagai afulao aga'o afeifa, 'Mesaia inamo'e, amoisa,' afeoma, o 'Mesaia egamo'e,' afeoma koa aisama, aina folopako'ania. ²⁴Gome mesaia pifoge'i ke profeta pifoge'i akeapafoki, gou ke mirakulo akaiki'a'i akekapa'i. Ke afekaini'i koa aisama, Deo ekinani'i au'i mo ganinagai akefoge'i. ²⁵Amoisa! Lau ega'ina kina aemai koa kai maamia i'ina kapa'i laifani'i, ega koa oi fofua foagu laoma.

²⁶"Ega puo afulao aga'o oi afe-painimi afeinaka, 'Isa egae ago maini-nai,' afeoma koa aisama, folopealai ago maini fololao. Ke afeifa, 'Isa inamo'e e'a alogai eague,' afeoma koa aisama, aina folopako'ania. ²⁷Gome kimage kina e'agau afugai eafi auga elao mo kina eake afugai koa i'opoga, Papiiau Aumauni Gauga ega mai kina auga ega koa i'opoga agemia papiiau ma'oai akeisa agekaina. ²⁸Gome mae aga'o kapai eka auga, paili isafa egae kekaigugu. Ega koa i'opoga, gaika i'ina kapa'i akemia aisama, agologo agofiakoa.

²⁹"Ke kina apala'i ega'ina akemia afe'iai mo, "kina agepa'umina, ke gafa afaepoa, mi'imi'i ufai akea'opu, ke ufai kapa ma'oai akepigugu.' *Aisaea* 13:10; 34:4

³⁰"Ke ega kinagai Papiiau Aumauni Gauga emai auga gouga, ufa guagai agefoki akeisa. Ega aisama aagoai ago fofouga papiiau'i Papiiau Aumauni Gauga akepako'ania au'i akeapepe akepinapina. Egae kai Papiiau Aumauni Gauga isapu, ke eaea akaiki'agai ufai apuapuai agemai akeisa. ³¹Ke isa fi'i a'ogai ega agelo ageulai'i akemai, ke isa ameku, afu paniai epua emai afu'iai, ufa apiegai ake'ina akemai akelao ufa apiegai papiiau kapa'i mo ekinani'i au'i akekapai guguaini'i."

Papiiau Aumauni Gauga Ega Mai Pugu Kina

(Mako 13:28-37; Luka 21:29-33;
17:26-30, 34-36; 12:41-48)

³²Ke Iesu eifa pugu einaka, "Pau oi au aka fik auga faagagai kapa'ina emia auga foisa fomalele. Isa aga eikina e'ina gagauga eoge aisama, oi ologo kinafa'a kina emai efua ooma. ³³Ega koa i'opoga, oi ega'ina kapa'i akemia agoisa'i aisama, fologo ega'ina kina emai kainagai emi pa'afi akegai mo ekae fooma. ³⁴Iifa ko'a maamia laifania. Pau papiiau'i akemae koa kai ega'ina kapa'i ma'oai akemia akeisa'i kai akemae. ³⁵Ke aagoa ufa fou akefua laa'i akemia kai, lau e'u iifa auga afaefua laa'i afaemia."

³⁶Ke Iesu eifa pugu einaka, "Kai aga'o ega'ina kapa gaika kina, ke kina maaga kapagai agemia auga aelogo. Ke agelo mo ganinagai akelogo, ke Gauga isafa aelogo kai, Ama'a Deo mo elogo. ³⁷Kai Papiiau Aumauni Gauga agemai pugu kina auga, papiiau Noa miagai ala kekapa oma koa i'opoga mo akekapa. ³⁸Gome Noa miagai kou akaiki'a aemai koa kai, papiiau keaniani keinu keamage, ke kepaamage'i mo elao Noa sikuna alogai ekoko. ³⁹Ke isa kapa'ina agemia auga oko aga'o akelogo mo elao, kou akaiki'a emai ma'oai kekogo afe'ai. Papiiau Aumauni Gauga agemai aisama, papiiau ega koa i'opoga mo akekapa. ⁴⁰Au

auni'i agoai kepinapinauga kai, Deo aga'o ageafi'aua, ke aga'o agepua'afuga. ⁴¹ Ke papie auni'i palafa ipaikumu'a kapa akeafia palafa kepapaikumu'a kai, Deo aga'o ageafi'aua, ke aga'o agepua'afuga.

⁴² "Ega puo fofua foagu isa ega mai pugu kina fo'ima. Gome kina kapagai oi emi Lopia agemai auga alologo. ⁴³ Kai oi i'ina iifaga kapa'ina eifania auga oko fologo: E'a inagome auga painao auga gapiai kina maaga kapagai agemai auga galogo koa aisama, isa ega e'a fe'ima puo, painao auga isa ega e'a faeaeupea. ⁴⁴ Ega puo oi fofua foagu, gome oi Papiau Aumauni Gauga agemai kina maaga alo'ima auga kina maagai agemai.

⁴⁵ "Ega koa aisama, kaisau auga alo ko'agai pinauga ekapa, ke ikifa auga? Isa auga isa ega au akaiki'a ageoge, isa pinauga au'i ma'oai fe'ima'i isapuga agepenia, ke e'i aniani kina maaga agekaina aisama, e'i fo'ama isafa fepeni'i fekeania eoma auga. ⁴⁶ Ke au akaiki'a agemue agemai, isa ega pinauga epeniia auga agekapa ageisa aisama, kapa felo'i pinauga auga ega'ina agepenia. ⁴⁷ Iifa ko'a maamiai laifania, au akaiki'a pinauga auga ega'ina epinauga felo puo, ega kapa ma'oai isa imagai ageoge age'ima. ⁴⁸ Kai pinauga auga iina afeifa oma auga amoopolaga, 'Lau e'u au akaiki'a elao paakai paakai agemai,' ageoma. ⁴⁹ Ke age'uegekae isa fou kepinauga au'i ageauni'i, ke ageaniani aage mo, ke inuinu au'i fou akeinuinu. ⁵⁰ Ke pinauga auga ega'ina, ega koa agekapa alogai, isa ega au akaiki'a ae'ima kinagai, ke kina maaga kapagai agemai auga aelogo auga kina maagai agemai. ⁵¹ Ega aisama au akaiki'a ageoge, pinauga auga ega'ina ageafia ageau kapulania, ke pifoge papiau'i keagu afugai agepaagua, ke egae isa ageapepe, nie ageapalolia.

Ifiao Au'i Ou'aga Palapole'i

25 Iesu eifa pugu einaka, "Ega kinagai Deo ega agofa'a auga iina koa i'opoga agemia. Ifiao agu'a'i faaga'i fofouga au'i ou'aga, au aga'o fou akefeufeu au'i e'i lanepa keafii'i amage mamaga auga kegaisa keoma kelao. ² Ega'ina ifiao'i epo'iai ima au'i ikifa ifiao'i kai, ima au'i kala'au ifiao'i. ³ Ke kala'au ifiao'i ima e'i lanepa keafii'i kai, oili eo aga'o akeafia. ⁴ Kai ikifa ifiao'i auga e'i lanepa, ke oili oga e'ele'i alo'iai kepa'efauka'i keafii'i kelao. ⁵ Ke kelao kai amage mamaga auga aepaafiia aemai puo, ma'oai keagu ke'imaisa alogai maa'i efu puo kefeu.

⁶ "Isa kefeu elao fafueu'o aisama, au falao aga'o eagaga einaka, 'Amage mamaga auga emai inamo'e, opealai omai amoisa,' eoma.

⁷ "Ega aisama ega'ina ifiao'i faaga'i fofouga au'i ou'aga, au aga'o fou akefeufeu au'i kekauai ke'ue e'i lanepa kepaafiau'i. ⁸ Ke kala'au ifiao'i au'i ikifa ifiao'i kepaini'i keinaka, 'Lai emai lanepa afa'agamo akealo puo, amogafegafe oili afa amopenimai,' keoma.

⁹ "Kai ikifa ifiao'i keinaka, 'Lai oili afa oi agapenimi aisama, fou kai'alao oili agapapinauga afaekaina. Ega puo oili afalapenimi kai, oi olao kaisau oili ke'afa'afalaina au'i ee'iai ifomi emi oili amo'afa,' keoma.

¹⁰ "Ke isa oili i'afa kelaogega kai, amage mamaga auga emai. Ke ifiao oili keafi umamo au'i, isa fou amagelofe miamiaga alogai kekoko, ke pa'afi kekupunia.

¹¹ "Ega'ina afegai ifiao ima oili i'afa kelao au'i isafa kemai keifa keinaka, 'Lopia, lopia pa'afi mopaagalaisa lai amai amakoko aoma,' keoma.

¹² "Kai isa iifa epamue einaka, 'Iifa ko'a maamiai laifania. Lau oi kaisau alalagonimi,' eoma.

¹³“Ega puo amu ma'oai fopafua'i fofua foagu. Gome oi Papiiau Aumauni Gauga gaika kina agemai, o kina maaga kapagai agemai auga alologo,” eoma.

Kin Ega Pinauga Au'i Palapole

(Luka 19:11-27)

¹⁴Egae kai Iesu eifa pugu einaka, “Deo ega agofa'a auga iina koa i'opoga. Au aga'o afu agoma galao eoma alogai, ega pinauga au'i eifa kaigugu'i, ke ega amu isa ima'iai epaaua ke'imai'i. ¹⁵Ega'ina alogai pinauga auga aga'o, talent monina ima epeniia, ke aga'o talent monina gua mo epeniia, ke aga'o auga talent monina aga'omo** epeniia. Ega koa ekapaisa auga, isa kapa aga'o akekapa agekaina eisa auga koa i'opoga, moni isafa ega koa epenii'i. Egae kai isa ekailai afu agoma elao. ¹⁶Au talent monina ima eafia auga, fiakoa mo elao ega moni ega'ina epapinauga, ke ima mo laagai eogeaua. ¹⁷Ke au talent monina gua eafia auga isafa elao, moni ega'ina epapinauga, ke laagai gua mo eogeaua pugu. ¹⁸Kai au talent monina aga'omo eafia auga elao, apu eapiia ega au akaiki'a ega moni egae eogefake efufunia.

¹⁹“Ke kina epo emaeafa afegai, au akaiki'a ega'ina emue emai ega pin-auga au'i ee'iai, ke moni epapealaisa isa epenii'i auga oko gapakaisa eoma. ²⁰Ega puo au talent monina ima eafia auga, ima mo laagai eogeaua auga fou eafii'i emai kai, eifa einaka, ‘Au akaiki'a aumu, oi lau lopako'aniau talent monina ima lopeniiau. Ke lau ima mo laagai laogeaua moisa,’ eoma.

²¹“Ega aisama isa ega au akaiki'a eifa einaka, ‘Oi lopinauga felo, pin-auga felo aumu, ke kapa'ina lapeniio fokapa laoma auga alomu ko'agai lokapaisa. Ke oi amu oisomo lapeniio au'i alomu ko'agai lokapa felo'i. Ega puo

kapa ma'o oi alapenio alo'ima'i. Ke mai emu au akaiki'a ega alogama auga fou amoalogama,’ eoma.

²²“Ega'ina afegai au talent monina gua eafia auga isafa emai eifa einaka, ‘Au akaiki'a aumu, oi lau lopako'aniau talent gua lopeniiau. Ke lau gua mo laagai laogeaua moisa,’ eoma.

²³“Ega aisama isa ega au akaiki'a iifa epamue einaka, ‘Oi lopinauga felo, pin-auga felo aumu, ke kapa'ina lapeniio fokapa laoma auga alomu ko'agai lokapaisa. Ke amu oisomo lapeniio au'i alomu ko'agai lokapa felo'i. Ega puo lau oi kapa ma'o alapenio alo'ima'i. Ke mai emu au akaiki'a ega alogama auga fou amoalogama,’ eoma.

²⁴“Ega'ina afegai au talent aga'omo monina eafia auga emai eifa einaka, ‘Au akaiki'a aumu, lau lalogo oi gua'inoka aumu, ke kapa aga'o alofauga kai au-falao aga'o efauga auga anina loafia. Ke kapa aga'o alo'afoka auga afugai au pua'i lopakai guguaini'i. ²⁵Ega puo lamani'i lalao emu talent monina apuai laogefake. Ega'ina monina oi apumu inamo'e moisa,’ eoma.

²⁶“Ke isa ega au akaiki'a iifa epamue einaka, ‘Oi apolo ke pinauga apala ipauma aumu! Oi lau kapa aga'o alafauga kai anina laafia, ke afu aga'ogai au oga'i ala'afoka'i kai ani'i laafi'i auga lologo ma? ²⁷Oi ega loopola oma koa aisama, lau e'u moni panika au'i ee'iai fooge, ega koa lamue lamai aisama, moni ega'ina laagai aga'o fekeogeaua faafia.

²⁸“‘Isa eegai talent monina aga'omo ekaega auga amoafania, au talent monina ou'aga eegai kekae auga amopenia. ²⁹Gome papiiau ma'oai ee'iai amu ma'o kekae mo ganinagai, ma'o akeafia, ke ee'iai amu akepuapua. Ke kaisau eegai kapa aga'o laa'i mo ganinagai, kapa'ina

---

**25:15 Talent monina aga'omo auga gafa auni'i monina apiegai.

isa eegai ekae auga akeafania. ³⁰Ke pinauga auga ega'ina kapa aga'o aepa-pagama auga amoafia, e'a afe uminagai amopiulaisa, egae isa ageapepe nie agea-palolia,' eoma.

Kina Fuagai Afa Ala Agaafi Oma Auga Fouga

³¹Ke Iesu eifa pugu einaka, "Papiau Aumauni Gauga Kin agemia, eaea ke isapu akaiki'agai ega agelo alo'i elolofa au'i ma'oi fou akemai pugu aisama, isa ega aguagu afugai ageagu, ke ufa eaea ke isapuga akaiki'a auga alogai ageaguka agemai. ³²Ega'ina alogai ago ma'oi papiau'i isa agogai akepakai guguaini'i, ke sipi i'ima auga sipi nani fou e'ea'i aufa afu'iai epaapa'i koa i'opoga, isa papiau aga'o aga'o age'ea'i aufa afu'i agepeni'i. ³³Ke isa papiau felo'i sipi koa i'opo'i au'i kaina kainai agepaapa'i kai, papiau apala'i nani koa i'opo'i au'i lafanina kaina agepaapa'i.

³⁴"Egae kai Kin ageoge papiau isa kaina kainai keapa au'i agepaini'i ageinaka, 'Lau Amau eegai kapa felo'i oafi'i aumi, oomai agofa'a egama mo alogai, lau Amau ega agofa'a oi apumi eoma auga amoafia apumi gamia. ³⁵Gome lau inaeu ekimu aisama, oi lau kapa aga'o openiiu laaniia. Ke aisou ekupu aisama, kapa aga'o openiiu lainu. Ke lau au a'iu lamia aisama, oi lau oifa kokoisau. ³⁶Ke tiapu anina laani aisama, tiapu opai'iukaisau, ke laisafa aisama, oi o'imaissau. Ke lau tipulai laagu aisama, omai oisau.'

³⁷"Ega aisama alo opai papiau'i isa akepaina akeinaka, 'Lopia, gaika oi inaemu ekimu aisao fo'ama apeniio loaniia, o aisomu ekupu kapa aga'o apeniio loinu? ³⁸Ke gaika oi au a'imu lomiamia, ke lai oi aifa kokoiso, o tiapu anina loani aisama, tiapu apai'iukaiso? ³⁹Ke gaika loisafa a'imaissou, o tipulai loagu afai aisao?' akeoma.

⁴⁰"Ke Kin iifa agepamue ageinaka, 'Iifa ko'a maamiai laifania. Kapa'ina mo lau aau akiu e'e'le'i i'ina aga'o eegai okapaisa auga, lau eeuai okapaisa,' ageoma.

⁴¹"Egae kai papiau lafanina kaina keapa au'i agepaini'i ageinaka, 'Oi Deo afa apala epeniimi aumi, lau eeuai okailai olao, tiapolo ega agelo fou fau'iai Deo lo aealoalo afuga ekapaisa efua ekaega auga afugai amokoko. ⁴²Gome lau inaeu ekimu kai, oi lau kapa aga'o alopeniau alaania, ke aisou ekupu kai, oi kapa aga'o alopeniau alainu. ⁴³Ke lau au a'iu lamia kai, aloifa kokoisau, ke lau tiapu anina laani kai, oi lau tiapu aga'o alopai'iukaisau. Ke lau laisafa kai, alo'imaissau, ke tipulai laagu kai, alomai aloisau,' ageoma.

⁴⁴"Ega aisama isa isafa iifa akepamue akeinaka, 'Lopia, gaika oi inaemu ekimu, o aisomu ekupu, o au a'imu lomiamia, o tiapu anina loani, o loisafa, o tipulai loagu aisao kai alapalagainio?' akeoma.

⁴⁵"Ke Kin iifa agepamue ageinaka, 'Iifa ko'a maamiai laifania. Kapa'ina mo lau aau akiu e'e'le'i i'ina aga'o eegai alokapaisa auga, lau eeuai alokapaisa,' ageoma.

⁴⁶"Egae kai papiau apala'i au'i afu aoniamu afa apala ipauma fekeafia auga afuga akelao kai, alo opai papiau'i auga, Deo agu pagai maunina epeni'i afuga akelao," eoma.

Iudea Au Akaiki'a Au'i Iesu Isaupugua Kefagaisa

(Mako 14:1-2; Luka
22:1-2; Ioane 11:45-53)

26¹⁻²Iesu ega'ina kapa'i ma'oi eifani'i efua aisama, ega imoi epaini'i einaka, "Kina auni'i mo kekae Pasover miamiaga agemia auga oi ologo. Ke ega'ina kinagai Papiau Aumauni Gauga papiau ima'iai akepaaua kolotiai akeau'u'ua," eoma.

³Ega'ina alogai sakedote lopia'i ke Iudea au akaiki'a au'i fou sakedote lopia fa'a aka Kaiafas ega e'a akaiki'agai kekaigugu. ⁴Ke isa keaga aga'o kekapunia ogefakeai Iesu fekeafia fekegope, ke fekeaupugua keoma. ⁵Kai keinaka, "Ta miamia kinagai ega'ina falakapa, o laa'i koa aisama, papiiau epo'iai kelele ke a'oa'o akaiki'a afemia," keoma.

Betaniai Papie Aga'o Oili Eafia Iesu Kania E'efaisa

(Mako 14:3-9; Ioane 12:1-8)

⁶Ega'ina afegai Iesu elao Betani taoninai au aga'o aka Saimon, Iesu isa molu-molu isafaga eafia kai, epafelo auga ega e'ai eagu. ⁷Ega'ina alogai papie aga'o oga e'ele alogai oili foga felo ipauma, ke afa akaiki'a ipauma auga eafia emai Iesu eaniani laolao kai, ega'ina oilina kania e'efaisa.

⁸Kai Iesu ega imoi papie ega ekapa oma keisa aisama, gua'i ekupu alogaina ke keifa keinaka, "Kapa puo ega'ina oilina epalifu aagenia mo? ⁹Gome ega'ina oilina afa akaiki'agai fei'afalai ke monina ulalu papiiau'i ipeni'i femia," keoma.

¹⁰Kai Iesu isa kapa'ina keifania auga elogo aisama epaini'i einaka, "Kapa puo i'ina papiega opaakekuania? Ega koa folokapa gome isa kapa felo ipauma lau euai ekapaisa. ¹¹Gome ulalu au'i auga afa kina mo eemiai akeagu kai, lau auga oi fou afalaagu mo afaelao-lao. ¹²Ke isa oili foga felo i'ina lau kaniau'ai e'efaisa aisama, lau imaaui ifufuga agemia auga, pau ekapa umania mo. ¹³Iifa ko'a maamia laifania. Agofa'a fofouga alogai kapai mo iifa faunina lau fou akeinogonia aisama, i'ina papiega lau faagauai kapa'ina ekapaisa auga isafa akeopolaga akeifafoua," eoma.

Judas Elogo Iesu Age'afa'afalaina Eoma

(Mako 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴Egae kai Iesu ega imoi 12 epo'iai aga'o aka Judas Iskariot sakedote lopia'i ee'i elao. ¹⁵Ke epa'ani einaka, "Iesu oi imamia alapaaua koa aisama, kapa'ina lau agopeniau?" eoma. Ega puo isa silifa monina 30 kepaauga kepeniia. ¹⁶Ega aisama ega'ina kinagai e'ina keaga aga'o ekapunia Iesu sakedote lopia'i ima'iai gapaaua eoma.

Pasover Fo'amaga Kepafua Eka

(Mako 14:12-21; Luka 22:7-20; Ioane 13:21-30)

¹⁷Ega'ina afegai palafa ipaufuga mulamula laa'i kai, palafa maini mo keania miamiaga aka Pasover kinagai aisama, Iesu ega imoi kemai isa kepa'ani penia keinaka, "Kapai Pasover miamiaga fo'amaga fapafua feka foania looma?" keoma.

¹⁸Ke Iesu einaka, "Olao taoni alogai okoko, egae au aga'o agoisa, ke fopaina foinaka, 'Pamalele auga eifa: Lau e'u kina emai ekainia puo, e'u imoi fou oi emu e'ai Pasover miamiaga fakapa eoma fooma.'" ¹⁹Ega puo Iesu ega imoi kelao Iesu eifania koa kekapaisa, ke egae Pasover fo'amaga kepafua eka.

²⁰Epagapigapi aisama, Iesu ega imoi 12 fou teipoloai keagukipo kegaaniani keoma. ²¹Ke keaniani laolao kai epaini'i einaka, "Iifa ko'a maamia laifania. Oi epomia ai aga'o lau age'afa'afalainiau," eoma.

²²Ega aisama alo'i emafu alogaina, ke ke'ina aga'o aga'o isa kepainia keinaka, "Lopia, lau ma?" keoma.

²³Ke Iesu einaka, "Kaisau lau fou imamai litiai agakaopua auga lau age'afa'afalainiau. ²⁴Ke Papiiau Aumauni Gauga agelao fouga kepapua auga, i'opoga mo faagagai agemia.

Kai au kapa Papiau Aumauni Gauga age'afa'afalaina auga, Deo isa afa apala ipauma agepenia! Kai au ega'ina faemauni koa aisama, fefelo alogaina," eoma.

²⁵ Ega aisama Judas Iesu age'afa'afalaina auga epa'ani einaka, "Rabai, lau ma?" eoma.

Ega aisama Iesu einaka, "E! Oi," eoma.

²⁶ Ke keaniani laolao kai Iesu palafa eafia Deo maagai tenkiu eifania, efai-poga ega imoi epenii'i kai einaka, "Amoafia amoania. Ina'ina lau imaaui," eoma.

²⁷ Egae kai fino kaputina eafia, Deo maagai tenkiu eifania, ega imoi epenii'i kai, eifa einaka, "Ma'oai amoafia amoinu. ²⁸ I'ina auga lau ifau, Deo ke papiau fou epo'iai pako'a kapula mamaga gouga lakapa auga. Ke i'ina ifa, Deo papiau ma'o e'i laomai apala'i fe'agegeaini'i puogai agefaka. ²⁹ Kai maamiai laifania, lau fino puaga i'ina feina afalainu pugu agelao ega'ina kinagai lau Amau ega agofa'ai kai, oi fou fino mamaga againu pugu," eoma.

³⁰ Ke Deo isau afagaina iifina keifinia efua aisama, kekailai Olifa ikuga kelao.

Peto Iesu Agepuniaiaina Auga Fouga

(Mako 14:27-31; Luka 22:31-34; Ioane 13:36-38)

³¹ Egae kai Iesu ega imoi epaini'i einaka, "I'ina gapinai oi ma'oai lau puouai ago'ualai, gome lau fou Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

"Lau sipi i'ima auga alaauga, ke sipi ma'oai akekani afe'ai." *Sakaraia 13:7*

³² Kai lau alamaunimue afegai, oi agomiaia alaufai alalao Kalilea agogai," eoma.

³³ Ega aisama Peto eifa einaka, "Isa ma'oai oi puomuai feke'ualai mo ganinagai, lau auga afala'ualai laa'i," eoma.

³⁴ Kai Iesu einaka, "Iifa ko'a maaumuai laifania. Pau gapiiai o'olo aeagaga

koa kai, oi lau alopuniaiainiau oiso alopamia," eoma.

³⁵ Kai Peto eifa pugu einaka, "Lau oi auni'a kai'alao mo famae ma ganinagai, oi afalapuniaiainio laa'i," eoma. Ke Iesu ega imoi i'oi'i ma'oai isafa, isa eifania koa keifania.

Iesu Ketsemaniai Emegamega

(Mako 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Egae kai Iesu ega imoi fou kelao afu aka Ketsemani, ke egae epaini'i einaka, "Inae amoagu kai malao egamogae mamegamega," eoma. ³⁷ Ke Iesu Peto, ke Sebedi gauga auni'i James, ke Ioane fou eafii'i fou kelao, ke kapa'ina mo faagagai akemia au'i eopolani'i alo emafu alogaina, ke opolaga elao mo emai. ³⁸ Egae kai isa epaini'i einaka, "Lau e'u alomafu kiekie auga akaiki'a ipauma puo, famae koa ganinagai agekaina. Oi inae foagu, folofeu lau fou fa'ima'ima," eoma.

³⁹ Egae kai isa epua'afuni'i elao afa'agamo aakai kai, e'ualai a'isaai eomu kipo kai, emegamega einaka, "Amau, afekaina koa aisama, i'ina kiekie kaputina eeuai moafi'aua. Kai lau anina laani auga faeikapa kai, oi anina loani auga gaikapa," eoma.

⁴⁰ Egae kai emue elao ega imoi oiso kefeue eisa'i. Ega aisama Peto epa'ani penia einaka, "Oi aumi, kina maaga aga'omo lau fou faagu fa'ima'ima auga afaekaina ma? ⁴¹ Foagu fo'ima'ima ke fomegamega ega koa i'opo apala'i alo'iai afolokoko. Oi lalaumi auga gaagu ga'ima'ima ke gamegamega eoma kai, imaaumi auga eapoke," eoma.

⁴² Egae kai emue kai, emegamega pugu einaka, "Amau, i'ina kiekie kaputina afofoafi'aua alainu kai kiekie ega'ina agefua koa aisama, kapa'ina anina loani auga gaikapa laoma," eoma.

⁴³ Ke emue elao ega imoi kefeue eisa'i, gome maa'i emeau. ⁴⁴ Ega puo

epua'afuni'i emue elao megamega i'opoga mo eifania oiso epamia pugu.

⁴⁵ Egae kai emue elao ega imoi ee'iai, ke epaini'i einaka, "Oi ofeu olaagai aefua koa ma? Kina maaga emai efua. Maami galao Papiiau Aumauni Gauga laomai apala'i kekapa au'i ima'iai ke'afa'afalaina amoisa. ⁴⁶ Amo'ue alao. Lau e'afa'afalainiau auga emai!" eoma.

Isu Keafiiia

(Mako 14:43-50; Luka 22:47-53; Ioane 18:3-12)

⁴⁷ Iesu enini'ani laolao kai, ega imoi au'i 12 epo'iai aga'o Judas keoma auga emai isa ee'iai. Ke sakedote lopia'i, ke au akaiki'a'i papiiau ke'ima'i au'i fou au keulai'i au'i, la'afou akaiki'agai ifani a'ifa'i ke kopi fou keafii'i isa fou kemai. ⁴⁸ Kai Judas Iesu e'afa'afalaina auga ega'ina au'i fou Iesu eega akelao koa kai epaini'i einaka, "Alagoapa auga egamo'e. Isa foafia!" eoma. ⁴⁹ Ega puo kelao Iesu eegai aisama, Judas Iesu epamegonia einaka, "Pamalele aumu, oi loague ma?" eoma, ke egoapia.

⁵⁰ Ke Iesu einaka, "Ekefa'au, kapa'ina ikapa lomai auga mokapa," eoma.

Ega aisama au Judas fou kemai au'i keapalai, Iesu keafiiia kegopeisa. ⁵¹ Ega'ina alogai Iesu fou kelao au'i aga'o ega ifani a'ifaga efuaua, sakedote lopia fa'a ega pinauga auga aga'o eauniia ke aina efoua.

⁵² Kai Iesu isa epainia einaka, "Oi emu ifani a'ifaga afugai moukamue, gome kai ima'iai a'ifa eka auga a'ifai akemae. ⁵³ Oi loopolaga lau Amau alaifaga aisama, Isa fiakoa mo lau fauai agelo 6000 aua aua e'i ikupu au'i 12 alogai afakemai ma looma? Iifa ko'a Isa ega koa agekapa agekaina. ⁵⁴ Kai Isa ega agekapa oma koa aisama, Isa ifo ega iifa pukagai lau fou keifania iina famaie oma keoma auga ala ageoma agemai ageko'a?" eoma.

⁵⁵ Egae kai e'afaoipini la'afou isa isa fina kemai au'i epaini'i einaka, "Lau painao au, o eemiai kelele akaiki'a aga'o lakapaisa ma puo, ifani a'ifa'i kopi fou oafii'i omai amoafiau ooma? Aufa kina mo Deo ega e'ai laagu lapamalele kai aloafiau alogopeisau. ⁵⁶ Kai i'ina kapa'i kemia ega koa Deo ega iifa pukagai profeta kapa'ina kepapua auga ko'a femia kainai kemia," eoma. Ega'ina papiiau'i Iesu keafiiia kegopeisa aisama, ega imoi ma'oai Iesu kepua'afuga kepiau.

Isu Kansolo Au'i Ago'iai Iifa Epakaisa

(Mako 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Ioane 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Au Iesu keafia au'i kelaoaina sakedote lopia'i, ke au akaiki'a'i papiiau ke'ima'i au'i sakedote lopia fa'a Kaiafas afugai kela'afou keagu auga eegai. ⁵⁸ Kai ega'ina alogai Peto Iesu muninai aakai epakaisa epea elao, ke epapea ukini'i elao mo sakedote lopia fa'a ega afu afeagai. Ke ekoko ima'ima au'i fou keagu kai kapa'ina agemia auga feisa eoma.

⁵⁹ Ega'ina alogai sakedote lopia'i ke kansolo au'i ma'oai pifoge nini'ani'i kekapuni'i ko'a'i koa fekepamia'i, Iesu fekepaagu fofoua, ke fekeaupugua keoma. ⁶⁰ Ke papiiau ma'o kemaiseini'i Iesu kapa aga'o aekapaisa auga, pifogei ko'a ekapaisa keoma mo ganinagai, isa Iesu fekeaupugua auga keagaga aga'o akekapulaisa.

Kai fuagai au auni'i keapalai. ⁶¹ Ke isa keifa keinaka, "I'ina auga eifa, 'Lau Deo ega e'a alaaouka agekaina kai, kina oiso alogai alapaapa pugu,' eoma aina alogonia," keoma.

⁶² Ega aisama sakedote lopia fa'a e'ue eapa kai Iesu epainia einaka, "I'ina au'i nini'ani kapa'i oi eemuai keifani'i? Oi iifa aga'o afolopamue ma?" eoma. ⁶³ Kai Iesu komo mo eoma.

Ke sakedote lopia fa'a Iesu epainia pugu einaka, "Lau Deo eague aoniamo

auga agogai pako'a nini'aninai oi laifa kapula penio, ko'a mo foifania. Oi Mesaia, Deo Gauga aumu ma auga maamaisai moifania?" eoma.

⁶⁴Ke Iesu einaka, "E! Oi loifania koa i'opoga, lau Deo gauga paisa. Kai oi ma'oai lapainimi: Muni oi Papiu Aumauni Gauga Deo Au Akaiki'a Auga kaina kainai ageagu, ufai apuapuai ageamai agoisa," eoma.

⁶⁵Ega aisama sakedote lopia fa'aga ifo afe tiapuga e'i'inia kai eifa einaka, "Isa Deo eegai eifa apala! Kapa puo isa fekeifafoua papiu'i aga'o fokapuga femai pugu? Amoisa, isa Deo eifa apala penia auga pau ifo'a aina'aisai eake. ⁶⁶Oi ma'oai ala oopola oma?" eoma.

Ke isa keinaka, "Isa femae auga ekainia," keoma.

⁶⁷Egae kai ega'ina papiu'i Iesu kua maaga ke'upeisa, ke ima'i kepafufua kai keauniia, ke isa'i isa kepoaisa. ⁶⁸Ke kepainia keinaka, "Mesaia aumu, kaisau eaunio auga profeta koa momia moifania?" keoma.

Peto Iesu Epuniaiaina

(Mako 14:66-72; Luka 22:56-62; Ioane 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Pau ega'ina alogai Peto isafa egae sakedote lopia fa'a ega e'a afegai eagu. Ega'ina alogai sakedote lopia fa'a ega pinauga ifiaoga aga'o emai isa epainia einaka, "Oi isafa Iesu Kalilea auga fou olao omaimai aumu aga'o," eoma.

⁷⁰Kai isa egae keagu au'i ma'oai mo ago'iai epunia'i einaka, "Oi kapa'ina loifania auga oko alalogo," eoma.

⁷¹Egae kai elao pealai pa'afina akegai, ke egae ifiao i'oina aga'o isa eisa aisama, papiu egae keapa au'i epaini'i einaka, "Tina auga Iesu Nasareta auga fou kelao kemaimai auga," eoma.

⁷²Kai Peto iifa ko'a ipauma keifania auga kagakaga gouga ekapaisa kai epu-

nai pugu einaka, "Lau au ega'ina alalagonia," eoma.

⁷³Ke keagu afa'agamo aisama, egae keapa au'i kelao Peto eegai ke kepainia keinaka, "Ko'a oi isafa Iesu ega imoi aga'o, gome oi emu nini'aniai akapualaiso," keoma.

⁷⁴Ega aisama Peto ifo mo eifa apala penia, ke kagakaga kainai pako'a iifaga kekapa auga gouga ekapaisa kai eifa einaka, "Iifa gome, lau au ega'ina alalagonia," eoma.

Ke fiakoa mo o'olo eagaga. ⁷⁵Ega aisama Peto Iesu kapa eoma auga iifaga eopolaga: "O'olo aeagaga koa kai lau alopuniaiainau oiso alopamia," eoma. Ke epealai elao afegai kai, eapepe alogaina.

Kansolo Au'i Iesu Femae Keoma

(Mako 15:1; Luka 22:1-2; Ioane 18:28-32)

27 Egani amagai ipauma, sakedote lopia'i ke au akaiki'a'i ega'ina fou kepako'ania keifa Iesu femae keoma. ²Ke keafia kegopeisa kepapea kelaoaina kafana Pilato imagai kepaaua.

Judas Ifo Ekopa

³Kai Judas Iesu e'afa'afalaina auga, Iesu femae keoma auga eisa aisama, alo ekiekie alogaina puo, silifa monina 30 kepenia auga emueaina elaoaina sakedote lopia'i ke au akaiki'a'i fou epenii'i. ⁴Ke einaka, "Lau laomai apala lakapaisa, gome lau au aga'o laomai apala aga'o aekapaisa auga, la'afa'afalaina," eoma.

Ke isa keinaka, "Ega'ina lai eemaisai auga kapa aga'o laa'i. Oi ifomu emu popo, ala alooma koa ifomu," keoma.

⁵Ke Judas moni ega'ina Deo ega e'a alogai epiunialao eka kai, ekailai elao ifo ekopa.

⁶Ke sakedote lopia'i moni ega'ina keafia ke keinaka, "Tina monina Deo

ega e'a alogai moni aogeoge afugai faoge auga keifa apua. Gome i'ina monina auga papiau aga'o ifa efaka auga monina," keoma. ⁷Ega puo ifo'i epo'iai kepako'ania oga ikapa auga ega ago ke'afaisa. Ke ega'ina afugai afu i'o'ina papiau'i, Ierusalem taonina papiau'i laa'i au'i kefufuni'i. ⁸Ega kainai ega'ina ago kepafaala, ifa ago keoma. Ke aka ega'ina pau keae paisa. ⁹Ega'ina kapa emia ega koa Deo profeta Jeremaia akegai eifafoua iifaga ko'a emia: "Israel papiau'i isa afa silifa monina 30 kepamia, ke ega'ina monina keafia oga ikapa auga ega ago ke'afaisa. ¹⁰Ke ega koa emia auga, Lopia lau epainiau koa i'opoga mo emia."^o

Iesu Pilato Agogai Iifa Epakaisa

(Mako 15:2-5; Luka 23:3-5; Ioane 18:33-38)

¹¹Kai ega'ina alogai Iesu kafana Pilato agogai epa iifa epakaisa. Pilato isa epa'ani penia einaka, "Oi Iudea papiau'i e'i kin ma?" eoma.

Ke Iesu einaka, "E, oi loifania koa i'opoga," eoma.

¹²Kai sakedote lopia'i ke au akaiki'a'i fou isa kepaagu fofoua aisama, e'i iifa afa aga'o aepamue. ¹³Ega aisama Pilato isa epa'ani penia einaka, "Oi isa kapa ma'o mo faaga'iai kenini'ani kepaagu fofoua auga aina'i alologo ma?" eoma. ¹⁴Kai Iesu isa kepaagu fofoua auga iifa'i aga'omo ganinagai afa aepamue puo, kafana Pilato ekauai alogaina.

Pilato Iesu Femae Auga Iifaga Epaapa

(Mako 15:6-15; Luka 23:13-25; Ioane 18:39-19:16)

¹⁵Kai ega'ina kina auga Pasover miamiaga kina. Ke ega'ina kinagai, kafana ekapakapa koa i'opoga la'afou papiau'i tipula auga aga'o kekinaga auga epapa-

pealaisa. ¹⁶Ega kinagai tipula auga aga'o apala ipauma, papiau ma'oai kelogo afe'aina auga aka Barabas eagu. ¹⁷Ega puo la'afou papiau'i kekaigugu aisama, Pilato isa epa'ani peni'i einaka, "Anina oani au kapa mapapealaisa ooma? Barabas, o Iesu keifaga Mesaia keoma auga mapapealaisa ooma?" eoma. ¹⁸Isa ega epa'ani oma, gome papiau ega'ina au'i Iesu eegai kepikupa kainai keafia isa imagai kepaaua auga elogo.

¹⁹Ke Pilato ega agu afugai eagu papiau e'i laomai felo o apala afa epeni'i afugai eaguega kai, isa akafa iifa eulaisa einaka, "Au ega'ina kapa apala aga'o aekapaisa auga faagagai kapa aga'o folokapa. Gome lau pau lanipi, ke nipiai au ega'ina puogai kiekie akaiki'a laafia," eoma.

²⁰Kai sakedote lopia'i, ke au akaiki'a'i fou la'afou papiau'i alo'i keaniia, Pilato fekegoina Barabas fepapealaisa kai, Iesu auga femae keoma.

²¹Ke Kafana Pilato isa epa'ani peni'i einaka, "I'ina au'i auni'i epo'iai kaisau mapapealaisa oi eemi gafai ooma?" eoma.

Ke isa keinaka, "Barabas mopapealaisa," keoma.

²²Ke isa epa'ani pugu einaka, "Ega koa aisama, Iesu Mesaia keoma auga faagagai kapa'ina fakapa ooma?" eoma.

Ke isa ma'oai keinaka, "Kolotiai moau'u'ua," keoma.

²³Ega aisama Pilato isa epa'ani peni'i pugu einaka, "Kapa puo isa kolotiai maau'u'ua ooma? Isa laomai apala ipauma kapa ekapaisa?" eoma.

Kai isa keagaga alogaina paisa keinaka, "Kolotiai moau'u'ua," keoma.

²⁴Ke Pilato Iesu fepealai auga keagaga aga'o ekapunia aeisa kai, a'oa'o akaiki'a mo e'uegeae auga eisa. Ega aisama fei eafia la'afou ago'iai ima eikuia kai eifa

einaka, “Au i'ina alo opai auga ifa agefaka auga lau e'u puo laa'i kai, oi emi puo!” eoma.

²⁵ Ke papiau ma'oai keinaka, “Isa ifa agefaka auga lai ke gaumai fou emai puo,” keoma.

²⁶ Pilato papiau ega keifa oma aina'i elogonia aisama, Barabas epapealaisa ee'i elao kai, ega imoi epaini'i Iesu kegapukia kai, Roma ifani au'i ima'iai epaaua, kolotiai fekeau'u'ua eoma.

Ifani Au'i Iesu Kepa'aua Kea'alaina

(Mako 15:16-20; Ioane 19:2-3)

²⁷ Egae kai kafana Pilato ega ifani au'i Iesu keafiia kafana eagu e'agai kekokoaina kai, ifani au'i fofouga kemaieini'i keapa lofe. ²⁸ Egae kai tiapuga kepai'iulaisa kai, ifani au'i tiapuga kei'iuka tiapuga iisa pitoga kai eaea auga aga'o isa kepai'iuka. ²⁹ Egae kai a'ifu keafipo'e kin kania'iai kraon keogeoge auga koa kepamia kaniagai keogeisa. Ke inipo auga keafiia i'ini koa kepamia ima kainai kepaafia, ke agogai keanife'u kai kepa'aua kea'alaina keinaka, “Iudea papiau'i e'i kin, amaaufagaina!” keoma.

³⁰ Egae kai ke'upeisa, ke inipo auga imagai keafiia kania keauniia ke keauauga pugu. ³¹ Ke ifani au'i Iesu kepa'aua ke keauniia afegai, e'i tiapuga kepai'iuka auga kepai'iukamue pugu. Egae kai kolotiai kegaau'u'ua keoma, kepapea kelaoaina.

Iesu Kolotiai Keau'u'ua

(Mako 15:21-32; Luka 23:26-43; Ioane 19:17-27)

³² Ifani au'i Iesu kolotiai kegaau'u'ua keoma kelaoaina alogai, Sairene auga aga'o aka Saimon fou kepiaogai. Ke ifani au'i isa kepamani'inia Iesu ega koloti

epuaisea fou kelao. ³³ Ke kelao mo afu aka Kolkota keoma auga afugai. Kolkota i'a mala'aisai auga Papiau Kania'i Uniaga afuga. ³⁴ Egae ifani au'i Iesu fino aukelo fou keoge lapuinia auga kepeniia gainu keoma kai, Iesu einu opogaina gamuga eoponia aisama eumaka aeinu. ³⁵ Egae kai kolotiai keau'u'ua afegai, Iesu afe tiapuga kapa kaisau ageafia auga kagakaga kainai ke'opoisa, opuuga kepa'aua. Ke ifo'i mo epo'iai afe tiapuga ke'eaisa.†† ³⁶ Egae kai egae keagukipo kai, keagu ke'imaisa. ³⁷ Ke kania laagai isa kapa puo kolotiai keau'u'ua auga iifaga iina kepapua oma keau'u'ua eka:

I'INA AUGA IESU, IUDEA
PAPIAU'I E'I KIN AUGA

³⁸ Ke painao au'i auni'i isafa isa fou kolotiai keau'u'ui'i, aga'o kaina kainai ke aga'o lafanina kaina. ³⁹ Ke papiau egae kepea pagai au'i isa keifa apala penia ke kania'i ke'afosa. ⁴⁰ Ke keinaka, “Oi loifa Deo ega e'a aloauoka kai, kina oiso alogai alopaapamue pugu looma! Ega kainai ifomu kianamu moagamauga! Ke oi Deo Gauga koa aisama, kolotiai moake!” keoma.

⁴¹ Ega koa i'opoga sakedote lopia'i, Moses ega iifa pamalelega au'i, ke au akaiki'a'i fou isafa isa kepa'aua keinaka: ⁴² “Isa papiau isa'i kania'i eagamauga kai, ifo auga kania ageagamauga afaekaina. Ke isa Israel papiau'i e'i kin koa aisama, pau ifo kolotiai gaake ega koa faisa fapako'ania. ⁴³ Isa Deo epako'ania. Ke isa eifa, ‘Lau Deo Gauga,’ eoma puo, Deo isa anina eani koa aisama, Deo isa kania gaagamauga,” keoma. ⁴⁴ Ega koa i'opoga, painao au'i auni'i isa fou kolotiai keau'u'ui'i au'i isafa, iifa apala'i isa eegai keifani'i.

††27:35 Papiau isa'i puka isa'i kepapua'i au'i alo'iai iina kepapua oma: “Ega koa Deo ega iifa profeta keifania auga ko'a mo emia.”

Iesu Emae

(Mako 15:33-41; Luka
23:44-49; Ioane 19:28-30)

⁴⁵ Iesu kolotiai keau'u'ua afegai, atiafai elao 3 o'clock alogai umina akaiki'a ega'ina ago fofouga eumi apua. ⁴⁶ Ke kina maaga 3 o'clock koa i'opoga aisama, Iesu eagaga akaiki'a einaka, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" eoma. Ega'ina nini'anina i'a mala'aisai auga, "E'u Deo, e'u Deo kapa puo lopua'afuniau?" eoma.

⁴⁷ Papiu isa'i egae keapa au'i Iesu ega eifa oma aina kelogonia aisama, keifa keinaka, "Isa Elaija eifaga," keoma.

⁴⁸ Ke fiakoa mo epo'iai au aga'o epiau elao tiapu manipina eafiia, fino pi'igugai ei'iupia, inipo augai egopeisa kai, Iesu epeniia gainu eoma. ⁴⁹ Kai isa'i au'i keinaka, "Mopua'afuga kai Elaija age-mai isa kania ageagamauga ma auga amaisa," keoma.

⁵⁰ Ke Iesu eagaga akaiki'a pugu afegai aisama, lalauga epua'afuga emae.

⁵¹ Ega aisama tiapu akaiki'a Deo ega e'a alogai ke'e'e pagainia auga ipuainagai a'uoniai e'i'ipea eake papagai, ke aagoa epigugu, ke fopa kefafapea.

⁵² Ega'ina alogai la ake'i keagalai, ke Deo ega papiu kemae au'i ma'o imau'iai kemaunimue. ⁵³ Ke isa kemaunimue laai kepealai kai Iesu emauunimue aisama, kelao Deo ega taoni Ierusalemiai kekoko papiu ma'o keapakina peni'i.

⁵⁴ Iesu emae alogai ifani lopiaga, ifani au'i 100 e'ima'i auga, ke egae keapa Iesu ke'ima au'i fou kafokau akaiki'a e'ue, ke kapa ma'oai kemia au'i keisa'i. Ega aisama kemani'i alogaina ke keifa keinaka, "Iifa gome isa Deo Gauga paisa," keoma.

⁵⁵ Ke papie ma'o isafa egae aakai mo keapa kai maa'i elao Iesu keisa. Ega'ina papie'i auga, Kalilea agogai Iesu muninai kepeapea kapa'ina mo anina

eani aisama, kepapalagaina au'i. ⁵⁶ Papie ega'ina epo'iai Maria Makdalena, James ke Iosepa fou ina'i aka Maria, ke Sebedi gauga au'i ina'i.

Iesu Imaauga Laai Keogeisa

(Mako 15:42-47; Luka
23:50-56; Ioane 19:38-42)

⁵⁷ Iesu emae kinagai epagapigapi aisama, pa'amumu auga aga'o Arimatea taoninai emai auga aka Iosepa emai. Isa ifo isafa Iesu ega imoi aga'o emia. ⁵⁸ Isa Pilato eega elao Iesu imauga feafia auga pinoina epinoi. Ke Pilato ega imoi eifa kapula peni'i Iesu imauga isa kegapenia eoma. ⁵⁹ Ke Iosepa Iesu imauga eafiia tiapu felo ipauma aka linen tiapugai emokaisa. ⁶⁰ Egae kai eafiia elaoaina ifo la mamaga fopai eapi kanina auga alogai epakala. Ke kepo akaiki'a la ega'ina ake epae apua kai ekailai elao. ⁶¹ Ke Maria Makdalena ke Maria aga'o auga fou la apie kaina keagu.

⁶² Iesu laai keogeisa kina auga, Deo keau afagaina kina agogai auga, ke pin-auga kepafua afe'aina kinagai. Ke egani aisama, sakedote lopia'i ke Faliseo au'i fou Pilato eega kelao. ⁶³ Ke kepainia keinaka, "Au akaiki'a aumu. Pifoge auga ega'ina aemae koa kai iina eifa oma auga aopolaga puo amai, 'Kina oiso afegai ala-maunimue,' eoma. ⁶⁴ Ega puo moifa kapulania isa laaga ake kegakaisapua, ke kina oiso ima'ima gamia. Oma'e kai ega imoi isa imauga afekepainaoga kai papiu maa'iai afekeifa isa maeai emauni afekeoma. Ke isa ega koa akekapa koa aisama, pifoge akaiki'a agemia. Ega'ina auga pifoge ufaina isa ekapa kakaua auga ageka'egaina," keoma.

⁶⁵ Ega aisama Pilato einaka, "Oi eemiai ima'ima au'i keague. Olao la amo'ima, ke la ala ago'ima felo oma auga okapa," eoma. ⁶⁶ Ega puo isa ima'ima au'i fou kelao Iesu keoge auga

laaga pa'afina kekaisapua, ke kai aga'o faepaagalaisa auga gouga pa'afi akegai keogeisa. Ke au isa'i isafa egae kepaapa'i la ke'imaaisa.

Iesu Maeai Emaunimue

(Mako 16:1-8; Luka 24:1-12; Ioane 20:1-10)

28 Iudea papiau'i Deo keau afagaina kina epagai, ke egani iifi aga'o alogai kina eufai auga kinagai amagai ipauma Maria Makdalena, ke Maria aga'o auga auni'i Iesu laaga kegaisa keoma kelao.

²Ke amoisa, kafokau akaiki'a ipauma e'ue, gome Lopia ega agelo aga'o ufai eake emai, ke elao la akegai fopa kepae apua auga epaemue kai laagai eagu.

³Isa iisa auga kimage eafi eaea koa i'opoga, ke ega tiapu auga keloga snou koa i'opoga. ⁴Ega aisama egae keapa ke'ima'ima au'i, agelo ega'ina kemani'iai alogaina kepigugu, ke mae au'i koa kemia.

⁵Agelo papie epaini'i einaka, "Folomani'i. Gome lau lalogo oi Iesu kolotiai keau'u'ua auga okapuga. ⁶Isa eifania koa i'opoga, isa emaunimue inae laa'i. Omai isa eka afuga amoisa. ⁷Egae kai ofiakoa olao ega imoi au'i amopaini'i: 'Isa maeai emaunimue, ke agomiai ageufai agelao Kalilea ago. Oi agolao egae isa agoisa.' Pau lau oi lapainimi efua," eoma.

⁸Ega aisama papie mani'iai ke alogamai fiakoa mo kekailai kelao, ke kepiu Iesu ega imoi au'i ipaini'i kelao. ⁹Ke fiakoa mo Iesu eapafoki fou kepiao-gai, ke epamegoni'i einaka, "Oi oague ma?" eoma. Ega aisama isa kelao Iesu ife fo'inai keomukipo ifegai keafi kai keau afagaina. ¹⁰Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Folomani'i kai olao lau e'u imoi[‡] opaini'i Kalilea ago kegalao egae isa lau akeisau," eoma.

Au Akaiki'a'i Ima'ima Au'i Ke'afai'i Fakenini'ani Keoma

¹¹Papie ega'ina Iesu ega imoi ipaini'i kelaolao kai, ima'ima au'i isa'i kelao Ierusalem taoninai kapa ma'oai kemia au'i sakedote lopia'i maa'iai keifania.

¹²Ke sakedote lopia'i kelao au akaiki'a'i au'i fou kela'afou, ke kapa'ina fekekapa auga iifaga kepaapa. Egae kai ifani au'i la ke'ima au'i moni akaiki'a ipauma kepenii'i. ¹³Ke kepaini'i keinaka, "Oi foifa, 'Lai gapiai afeufeu kai, Iesu ega imoi kemai isa imauga kepainoaga fooma.' ¹⁴Ke oi ofeu auga fouga kafana agelogo aisama, lai agalao kapa'ina isa alo aekainia auga oko agapaka-paisa, ke kelele aga'o oi eemi afaemai," keoma. ¹⁵Ega puo ifani au'i moni keafiia ke kepaini'i koa kekapaaisa. Ke isa kapa'ina keifania auga fouga Iudea papiu'i epo'iai epea kepalofe aisoge mo emai pau kina.

Iesu Ega Imoi E'i Pinauga Epenii'i

(Mako 16:14-18; Luka 24:36-49; Ioane 20:19-23)

¹⁶Egae kai Iesu ega imoi au'i 11 au'i kelao Kalileai Iesu epaini'i iku fekelao eoma auga ikugai. ¹⁷Ke isa Iesu keisa aisama, keau afagaina kai epo'iai isa'i auga alo'i kepama'o. ¹⁸Ega aisama Iesu emai ee'iai eapa kai epaini'i einaka, "Deo, ufai ke agoai isapu ma'oai lau epeniiu. ¹⁹Ega puo olao agofa'ai ago ma'oai papiu'i lau e'u imoi opamia'i. Ke Ama, Gauga ke Deo ega Spiritu akagai papiu baptismo fopeni'i. ²⁰Ke kapa ma'oai oi maamiai laifa kapulani'i au'i isa fopamaleleni'i, ega koa kai'iai fekepea. Ke iifa gome maamiai laifania, lau oi eemiai alaagu mo agelao agofa'a ega fua auga kina agemai kai," eoma.

[‡]28:10 Grik malagai 'aau akiu'

Mako

*Iifa Faunina Iesu Fouga
Mako Epapua Auga*

Ioane Baptista ega Inogo

*(Mateo 3:1-12; Luka 3:1-9,
15-17; Ioane 1:19-28)*

1 Iifa faunina Iesu Kristo, Deo gauga fougā auga inae e'ina. ²Profeta Aisaea Deo ega iifa pukagai iina epapua oma: Deo eifa,

“Lau e'u iifa ipapea auga oi agomuai alaulai kakaua, emu keaga agepakaisa.” *Malaki 3:1*

³“Aufalao aga'o ago maininai eagaga, 'Lopia faugai keaga amopakaisa, amopa'opaina,”

eoma. *Aisaea 40:3*

⁴Ega'ina iifaga kainai, Ioane emai ago maininai eapa papiau einogoni'i e'i laomai apala'i kegaumakalaini'i, ega koa Deo e'i laomai apala'i fe'agegeaini'i, ke baptismo fekeafia eoma. ⁵Ega'ina alogai Iudea ago pagua'i papiau'i ke Ierusalemē taonina papiau'i ma'oai kepealai Ioane eega kelao. Egae e'i laomai apala'i keifafou'i kai, Jordan agapugegai baptismo epenii'i. ⁶Ioane auga kamelo faaga puinai tiapu kekapa auga ei'iuka, ke peleta a'o faaga'iai kekapa auga uufagai epaaga, ke ago alo meme'uge feina ke apela'opu fou eanii'i. ⁷Isa egae Jordan agapugegai papiau kela'afou au'i epaini'i einaka, “Aufalao aga'o lau muniuai agemai auga akaiki'a ipauma. Isa lau eka'egainiau puo, alaloukipo ife kamataga ufe mo ganinagai alagupuka afaekaina. ⁸Ke lau auga feisai baptismo lapenimi kai, isa auga Deo ega Spiritu isapugai baptismo agepenimi,” eoma.

Iesu Ega Baptismo Ke Ega I'opo Fou Fou'i

(Mateo 3:13-17; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹Ega'ina kinagai Iesu Kalilea agogai, Nasareta taoninai eake emai Jordan agapugegai, ke Ioane isa baptismo epeniia. ¹⁰Ke Iesu feisai e'agau aisama, ufa eagalai eisa, ke Deo ega Spiritu, koofi koa emia eake penia. ¹¹Ke ufai aufalao aga'o aina eifa opu einaka, “Oi auga lau Gau animu laani alogaina aumu, ke eemuai alou egama alogaina,” eoma.

¹²Ega'ina afegai Deo ega Spiritu fiakoa mo Iesu epapealaisa elao ago maininai epakoko. ¹³Iesu egae ago maininai a'o a'i'i epo'iai eagu, ke kina ma'oai mo ou'aga pani alogai Satani emai Iesu e'opoisa. Ega'ina afegai agelo kemai kepalagaina.

Iesu Inoino Au'i Pani Eifani'i

(Mateo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴Pau Ioane kepatipulania afegai, Iesu Kalilea ago elao iifa faunina Deo ega agofa'a fougā einogo. ¹⁵Ke isa einaka, “Kina ekainia, Deo ega agofa'a emai efua kainagai. Ega puo emi laomai apala'i amoumakalaini'i kai, Deo ega iifa faunina amopako'ania,” eoma.

¹⁶Egae kai Iesu elao Kalilea a'uga foegai epea alogai, au aka Saimon, ke akina Andru auni'i a'uai fe'i keogeisa eisa'i, gome isa inoino au'i. ¹⁷Ke Iesu isa epaini'i einaka, “Omai muniuai amopea. Ke lau oi papiau ipaoa'i aumi alapami-aimi,” eoma. ¹⁸Ke isa fiakoa mo e'i fe'i kepua'afuni'i, Iesu muninai kepea.

¹⁹Ke kepea afa'agamo aisama, Sebedi gauga James akina Ioane auni'i gaagai keaguka fe'i kekapa felo'i eisa'i. ²⁰Ke fiakoa mo isa eifani'i. Ke isa ama'i Sebedi ke pinauga au'i afa'i keoge fou kepinauga au'i gaagai kepua'afuni'i keaguega kai, kelao Iesu muninai kepea.

Iesu Tiapolo Apala Epapealaisa

(Luka 4:31-37)

²¹ Ke Iesu ega imoi fou kelao Kape-naum. Ke Iudea papiau'i Deo keau afa-gaina kina emai aisama, Iesu la'afou afu-gai ekoko, e'ina epamalele. ²² Ke papiau isa ega pamalele a'o kelogonia aisama, kekauai ke keopofua. Gome isa Moses ega iifa pamalelega au'i koa aepamalele kai, isapuai epamalele. ²³ Ke Iesu epamalele laolao kai, egae au aga'o tiapolo alogai eagu auga eagaga einaka, ²⁴ "Iesu Nasareta aumu, lai mopua'afunimai. Lai oi eemuai kapa'ina akapaisa? Oi lomai lai mopalifuimai ma looma? Lau oi kaisau auga lalogo. Oi Alo Lolofa Aumu Deo Akaiki'a Auga eegai lomai," eoma.

²⁵ Kai Iesu tiapolo au ega'ina alogai eagu auga efinaisa einaka, "Komo mooma kai isa alogai mopealai," eoma.

²⁶ Ega aisama tiapolo au epapigugunia kai, maisagaga mo au alogai epealai.

²⁷ Ke papiau ega koa emia keisa aisama, kekauai alogaina keopofua, ke ifo'i mo epo'iai kepa'ani keinaka, "Ina'ina kapa'ina? Pamalele mamaga mai'isapuga. Gome isa tiapolo apala'i mo ganinagai eifa kapula peni'i mo aina keafia," keoma. ²⁸ Ke Iesu fougaga Kalilea ago fofouga alogai epea efaaisakoa.

Iesu Papiau Ma'o Epafelo'i

(Mateo 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Egae kai Iesu ega imoi, ke Ioane James fou Iudea papiau'i e'i la'afou afuga kepua'afuga aisama, kelao Saimon ke Andru auni'i e'i e'ai kekoko. ³⁰ Kai Saimon gafa papie auama isafa eafia petiai eka auga fougaga maagai keifania. ³¹ Ke Iesu papie eega elao imagai eafi, epalagaina epa'uegenia. Ke fiakoa mo auama isafaga papie epua'afuga, ke isa eoge fo'ama egakunia Iesu ega imoi fou epeni'i keania.

³² Ega'ina gapigapinai kina eake epa'umina aisama, papiau isafa au'i ma'oai, ke tiapolo alo'iai keagu au'i Iesu eega kemaiseini'i. ³³ Ke ega'ina taonina papiau'i ma'oai kemai pa'afi akegai kela'afou. ³⁴ Ke Iesu, isafa i'oi'i i'oi'i keafii'i au'i ma'o epafelo'i. Ke tiapolo papiau alo'iai keagu au'i isafa epapealai'i. Kai tiapolo isa kaisau auga kelogo puo, ake'i eafunia fakenini'ani eoma.

Iesu Kalilea Agogai Einogo

(Luka 4:42-44)

³⁵ Amagai ipauma, afu e'umina laolao kai, Iesu e'ue epealai elao afu oapugai emegamega. ³⁶ Ke Saimon, fou egae keagu au'i Iesu kekapunia. ³⁷ Ke kelao keisa aisama kepainia keinaka, "Papiau ma'oai oi kekapunio," keoma.

³⁸ Kai Iesu einaka, "Ta afu i'oina aga'o alao. Alao pagua kainagai au'i alo'iai amakoko ega koa egae isafa fainogo laoma. Gome lau ega'ina puogai lamai," eoma. ³⁹ Ke Iesu Kalilea pagua'i ma'oai epei'i, Iudea papiau'i e'i la'afou afu'iai einogo, ke tiapolo apala'i papiau alo'iai keagu au'i epapealai'i.

Iesu Molumolu Auga Epafelo

(Mateo 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Ke kina aga'ogai, au aga'o molumolu isafaga eafia auga emai Iesu agogai eanife'u egoinia einaka, "Anina aloani koa aisama, faagau alopafelo," eoma.

⁴¹ Ke Iesu maiguaniai ima ekalaisa au eafi opogaina kai einaka, "Anina laani faagamu felo gamia laoma," eoma. ⁴² Iesu ega'ina eifania aisama, fiakoa mo molumolu isafaga au epua'afuga, faaga felo emia.

⁴³ Ke Iesu isa eifa kapula penia ke fiakoa mo eulaisa elao. ⁴⁴ Kai epainia einaka, "Foisa kai aga'o maagai kapa'ina emia auga foloifania. Kai molao faagamu sakedote mopakina.

Egae kai folao faagamu efelo auga laoga maina Moses eifania koa i'opoga mo fokapa, pipeni amu'i Deo fopa'a penia. Ega koa faagamu felo emia auga isa fepako'ania feifafoua," eoma. ⁴⁵ Kai au ega'ina epealai elao kapa'ina emia auga e'ina eifafou ofakaenia mo, ke ega'ina fougua epapea afu ma'oai elao. Ega puo Iesu taoni aga'ogai fepea ofakae auga aekainia kai, isa taoni afe'iai afu oapugai eagu elao emai. Ke afu aga'o aga'o papiu'i kepealai Iesu eega kemai aefua.

Iesu Au Faaga Fofougua Emelo Auga Epafelo

(Mateo 9:1-8; Luka 5:17-26)

2 Ke kina isa'i kelao afegai, Iesu emue Kapenaum elao pugu aisama, emai ega paguai auga papiu kelogo. ² Ega puo papiu ma'o kela'afou afu keagu pogua elao mo pa'afi ake. Ke afe ganinagai afu ma'oai keapa pogua kai, Iesu Deo ega iifa einogo. ³ Ega'ina alogai au au'i pani melo auga aga'o kepuaisa kai, papiu isa'i fou au ega'ina Iesu eega kemaiseina. ⁴ Kai la'afou papiu'i kai'iai isa Iesu eega felaelaoaina auga aekaini'i keisa aisama, au ega'ina kepuaisa ke'agaukae kelao e'a ofaofagai Iesu eagu kania laagai kepakaala. Ke ine aga'o keapi kanina aisama, ega'ina inegai melo auga mai'ilega mo kepake elao. ⁵ Ke Iesu ega'ina au'i e'i pako'a eisa aisama, melo auga epainia einaka, "Gau, oi emu laomai apala'i la'agegeaini'i," eoma.

⁶ Kai Moses ega iifa pamalelega au'i isa'i egae keagu au'i ifo'i alo'iai keifa keinaka, ⁷ "Kapa puo au i'ina ega eifa oma, Deo eegai eifa apala? Kai aga'o papiu e'i laomai apala'i age'agegeaini'i afaekaina kai, Deo ifogamo papiu e'i laomai apala'i age'agegeaini'i agekaina," keoma.

⁸ Kai Iesu fiakoa mo isa kapa'ina keopolaga auga Deo ega Spiritu epalogo aisama, epaini'i einaka, "Kapa puo oi alomia oopolaga, Deo mo papiu e'i laomai apala'i age'agegeaini'i, ke agekapa felo'i ooma? ⁹ Nini'ani auni'i epo'iai kapa auga mame'a, melo auga maagai foifania ooma: Emu laomai apala'i la'agegeaini'i, o mo'ue emu ile moafia molao? Oi oopolaga lau ega'ina auga ega laomai apala'i la'agegeaini'i auga agoisa afaekaina ooma puo, nini'ani mame'a mo laifania ooma? ¹⁰ Kai Lau Papiu Aumauni Gauga, iifa gome agofa'ai papiu e'i laomai apala'i fa'agegeaini'i, ke fapafelo'i auga isapuga eeuai ekae, ke kapa aga'o agomia foisa fologo auga alakapa," eoma. Ke melo auga epainia einaka, ¹¹ "Lau lapainio, oi lofelo efua, mo'ue emu ile moafia, emu e'a molao," eoma. ¹² Ke fiakoa mo melo auga papiu ago'iai e'ue ega ile eafia epealai elao. Ke keisa au'i kekauai alogaina, ke Deo keau afagaina keinaka, "Kapa aga'o iina koa emia alaisaisa," keoma.

Iesu Lefi Eifaga

(Mateo 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Egae kai Iesu epealai a'u nie elao pugu. Ke papiu ma'o la'afouai Iesu eega kemai, ke e'ina epamaleleni'i. ¹⁴ Ke isa foe nie mo epea elao alogai, Iudea auga aka Lefi, Alfeus gauga Roma kamanina papagai epinauga tax eafia auga, tax keogeoge afugai eagu eisa. Ke epainia einaka, "Muniuai mopea," eoma. Ke Lefi e'ue Iesu muninai epea.

¹⁵ Ega'ina kinagai Iesu Lefi ega e'ai eaniani alogai, tax isafina au'i ma'o, ke tax keafia au'i koa i'opo'i, laomai apala'i kekapa au'i ma'o isafa Iesu ke ega imoi fou egae keagu keaniani. Gome isa au'i ma'o Iesu muninai kepea. ¹⁶ Ke Moses ega iifa pamalelega au'i Faliseo ikupugai kemai au'i Iesu tax isafina au'i, ke tax isafina au'i koa i'opo'i laomai apala'i

kekapa'i au'i fou keaniani keisa aisama, ega imoi kepaini'i keinaka, "Ala koa i'opoga isa tax isafina au'i ke tax isafina au'i koa i'opo'i laomai apala ikapa au'i fou keaniani?" keoma.

¹⁷ Kai Iesu isa aina'i elogonia aisama epaini'i einaka, "Papiau felo'i, akeisafa au'i toketa eega afakelao kai, keisafa papiaui mo toketa eega kelao. Ega koa i'opoga, lau lamai auga Deo maagai alo opai papiaui faifani'i puo alamai. Kai laomai apala'i kekapa papiaui faifani'i e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i laoma puo lamai," eoma.

Ani Gopogope Pa'anina Iesu Kepa'ani Penia

(Mateo 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Ioane Baptista ega imoi ke Faliseo au'i e'i imoi fou keani gopogope. Isa kemai Iesu eegai kai kepa'ani penia keinaka, "Kapa puo Ioane ega imoi ke Faliseo au'i e'i imoi fou keani gopogope kai, oi emu imoi auga akeani gopogope?" keoma.

¹⁹ Ega puo Iesu isa epaini'i einaka, "Amage mamaga auga aga'o papiaui isa ega miamia kemai au'i fou keaguega kai akeani gopogope agekaina ma? Laa'i, afaekaina. Isa amage mamaga auga fou keaguega alogai afakeani gopogope. Ega koa i'opoga, lau auga amage mamaga au koa i'opou. Ega puo lau e'u imoi fou aaguega kai akeani gopogope afaekaina. ²⁰ Kai kina aga'o agemai amage mamaga auga akeafi'aua aisama, egae kai isa ega'ina kinagai akeani gopogope.

²¹ "Ke kai aga'o tiapu mamaga aina afaefafia, afe tiapuga ufaina e'i'i auga afaekai apua. Kai isa ega agekapa oma koa aisama, tiapu aina mamaga auga afe tiapuga ufaina age'i'ina, ke ine afuga akaiki'a agemia puo, agepalifua. ²² Ega koa i'opoga, kai aga'o fino mamaga eafia fino kepapa'efauka pute ufaina auga alogai aepa'efauka. Kai isa fino ma-

maga agefia pute ufainagai age'efauka koa aisama, fino mamaga pute ufaina efugugu puo, ageau'i'ina pute agepali-fua. Ke fino isafa agefaka. Ega puo isa fino mamaga ageafia fino pute mamaga alogai age'efauka," eoma.

Kaisau Deo Isau Afagaina Kina Lopiaga Auga

(Mateo 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Iudea papiaui Deo keau afagaina kina aga'ogai, Iesu ega imoi fou palafa uma alogai peapea afugai kepea pagai. Ega aisama Iesu ega imoi palafa ani'i au'aa'iai kefaiponi'i keafii'i kepealaina. ²⁴ Ke Faliseo au'i Iesu ega imoi ega koa kekapa'isa auga keisa'i puo, Iesu kepainia keinaka, "Moisa! Kapa puo Deo aau afagaina kinagai oi emu imoi ega koa kekapa? Ega'ina auga Moses ega iifa kainai keifa apua puo, fakekapa koa kai kekapa," keoma.

²⁵ Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Davide ega au fou inae'i ekimu kapa aga'o anina keani aisama, kapa'ina ekapaisa auga Deo ega iifa pukagai alokuakuapina ma? ²⁶ Sakedote lopia fa'aga aka Apiata eagu miagai, Davide elao Deo ega e'ai ekoko palafa Deo kepalao penia sakedote mo fekeania keoma auga eafia eaniia, ke afa ega au au'i isafa epenii'i keaniia," eoma.

²⁷ Ke epaini'i pugu einaka, "Moses ega iifa kainai keifa apua mo ganinagai, kapa aga'o Davide faagagai aemia. Ke papiaui aumauni faugai Deo keau afagaina kina egama kai, Deo keau afagaina kina faugai papiaui aumauni aegama. ²⁸ Ega puo Lau Papiaui Aumauni Gauga au, Deo keau afagaina kina Lopiaga au. Ega kainai lau e'u imoi kapa'ina kekapa auga lau mo fanini'ani," eoma.

Ima Melo Auga

(Mateo 12:9-14; Luka 6:6-11)

3 Ega'ina afegai kina aga'ogai, Iesu Iudea papiaui e'i la'afou afugai

ekoko pugu, ke au aga'o ima emelo auga isafa egae eagu. ²Ke papiau isa'i egae keagu Iesu keagouka, Deo keau afa-gaina kinagai au ega'ina afepafelo koa aisama, fekeisa ega koa fekepaagu fofoua keoma. ³Kai Iesu ima melo auga epainia einaka, "Mo'uegekae moapalai papiau ma'oai ago'iai moapa," eoma.

⁴Ke au ega'ina e'uegekae papiau ma'oai ago'iai eapa aisama, Iesu papiau epa'ani peni'i einaka, "Moses ega iifa kainai Deo aau afagaina kinagai auga, kapa'ina fakapa auga keifa apua? Felo fakapa o apala fakapa? Ke papiau kania'i faagamauga, o faaupugu'i?" eoma. Kai isa komo mo keoma.

⁵Ega puo Iesu guakupuai maaga egoaisa eisa'i. Ke gual'i e'inoka alogaina auga eisa puo, alo emafu alogaina. Ke ega alomafuai melo auga epainia einaka, "Imamu mokalaisa," eoma. Ke melo auga ima ekalaisa aisama, ima felo ipauma, ima apie koa i'opoga emia. ⁶Faliseo au'i Iesu ega koa ekapaisa keisa afegai, kepealai kelao Herod ega imoi fou keapafou kai, Iesu ala fekeaupugu oma auga fougau keifania.

Iesu Foeai Papiau Epafelo'i

⁷Kai Iesu ega imoi fou kepealai a'u nie kelao. Ke Kalilea ago papiau'i ke Iudea ago papiau'i la'afou akaiki'a ipaumagai isa muni'iai kelao. ⁸Ke egae Iesu kapa ma'oai ekapai'i auga fougau kelogo aisama, Ierusalem taoninai, Idumea taoninai, Jordan apiegai pagua'iai, Taire taonina eegai pagua'i, ke Sidoni taonina eegai pagua'i papiau'i ma'o la'afou akaiki'agai isa eega kemai. ⁹Ke Iesu ega imoi epaini'i la'afou akaiki'a ipauma emia puo gaaga e'ele aga'o isa faugai fekepafua feka eoma. O laa'i koa la'afou papiau'i isa afekepapepe eoma. ¹⁰Gome isa papiau ma'o epafelo'i, ega koa papiau ma'o alogaina keisafa au'i kepikoni Iesu kegaafi opogaina keoma. ¹¹Ke Iesu pa-

piau epafelo'i alogai tiapolo apala'i Iesu keisa aisama, agogai ke'ualai keomukipo kai keagaga keinaka, "Oi Deo Gauga Aumu," keoma. ¹²Kai Iesu tiapolo aina'i epalogo ke eifa kapula peni'i, ke aelogoaini'i isa kaisau auga akeifafoua.

Iesu Ega Imoi 12 Ekinani'i Apostolo Epamia'i

(Mateo 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³Ke Iesu ikuai e'agaukae, ke ifo ega imoi ani'i eani au'i eifani'i eega kemai. ¹⁴Ke kemai aisama, au'i 12 ekinani'i apostolo epamia'i, ega koa ega'ina au'i isa fou fekeagu, ke feulai'i fekeinogo eoma. ¹⁵Ke isapu isafa fepeni'i tiapolo fekepapealai'i eoma. ¹⁶Isa ega'ina au'i ekinani'i apostolo epamia'i au'i aka'i inamo'e: Saimon epafaala Peto eoma auga. ¹⁷Sebedi gauga James, ke akina Ioane Iesu epafaala'i Boaneke eoma'i au'i. Boaneke auga ufa eauga auga gauga au'i: ¹⁸Ke Andru, Filip, Batolomeo, Mateo, Tomas, James Alfeus gauga, Tadaeus, Saimon Kanaan auga. ¹⁹Ke Judas Iskar-iot Iesu e'afa'afalaina auga isafa.

Iesu Ke Tiapolo Lopiaga Belsabul Fou Fou'i

(Mateo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰Iesu ega apostolo 12 ekinani'i afe-gai, kelao e'a aga'ogai kekoko. Ega'ina alogai la'afou akaiki'a kekaigugu pugu puo, isa ega imoi fou keagukipo keganiani auga aekaini'i. ²¹Ke Iesu aaga akina i'ina fougau kelogo aisama, kemai Iesu kegalaoaina keoma. Gome papiau iina keifa oma, "Isa ekafo'o," keoma.

²²Ke Moses ega iifa pamalelega au'i Ierusalem ai kemai au'i keifa keinaka, "Iesu alogai Belsabul eague. Ke isa Belsabul, tiapolo e'i lopia aka isapugai tiapolo epapealai'i," keoma.

²³Ega puo Iesu isa eifani'i eega kemai kai, maa'iai palapoleai enini'ani einaka, "Ala koa Satani ageoge Satani mo ageula

agekaina? ²⁴ Ke agofa'a aga'o ifo mo ageaupea koa aisama, ageapa afaekaina, age'ualai paisa. ²⁵ Ke e'a aga'ogai famili ifo'i mo ake'ea'i koa aisama, akeagu afaekaina, ake'ualai paisa. ²⁶ Ega koa i'opoga Satani ifo mo ega imoi fou akepipaini, ake'ea'i koa aisama, ageapa afaekaina age'ualai, ke ega agu fua egae agemia. ²⁷ Iifa gome aufalao aga'o au kapula aga'o afaeogoepo kakaua koa aisama, ega e'ai agekoko, ega e'a amu'i agepainaoni'i afaekaina. Kai isa ega'ina auga agegoepo kakaua aisama kai, ega e'ai agekoko ega amu agepainaoni'i agekaina. ²⁸ Iifa gome maamiai laifania. Papiu e'i laomai apala'i ma'oai, ke Deo keifa apala peni aagenia mo au'i e'i laomai apala'i Deo age'agegeaini'i. ²⁹ Kai papiu kapa'i Deo ega Spiritu keifa apala peni aagenia mo au'i, e'i laomai apala'i ega'ina Deo afae'agegeaini'i. Kai e'i laomai apala'i ega'ina au'i afa'i akeafi'i aoniamo," eoma.

³⁰ Iesu ega eifa oma gome papiu isa'i iina keifa oma: "Tiapolo isa alogai eague," keoma.

Kaisau Auga Iesu Ega Famili Ipauma

(Mateo 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Egae kai Iesu e'a alogai eagu einoinogo kai, ina ke akina fou kemai e'a akegai keapa. Ke aufalao aga'o keulaisa Iesu gapaina keoma. ³² Ke la'afou papiu'i Iesu keagu lofe au'i, Iesu kepainia keinaka, "Moisa, oi inamu ke akimu fou kekapunio afegai keapae," keoma.

³³ Kai Iesu einaka, "Kaisau auga lau inau, ke aau akiu?" eoma.

³⁴ Ke maaga egoaisa papiu isa keagu lofe au'i eisa'i kai, eifa einaka, "I'ina au'i lau inau, ke aau akiu. ³⁵ Gome kaisau Deo ega logoai kapa'ina anina eani kapa'i au'i mo eka'pa'i auga, lau inau, akiu, ke afakuau," eoma.

Au Oga Efauni'i Auga Palapole

(Mateo 13:1-23; 13:18-23;

Luka 8:4-8, 11-15)

4 Ke kina aga'ogai Iesu elao Kalilea a'uga foegai eapa papiu epamaleleni'i pugu. Ke la'afou akaiki'a ipauma kekaigugu Iesu keapa lofe. Ega puo papiu ma'oai foeai, fei niegai keapa a'u keaipenia kai, Iesu auga gaagai eagua afa'agamo epealai inafa'ai. ² Egae gaagai eagu kai, palapoleai kapa ma'o mo papiu epamaleleni'i. Ke ega pamaleleai iina eifa oma einaka: ³ "Ainami amopaaua kapa'ina alaifania auga ainau fologo! Amoisa! Au oga'i ifauga auga aga'o, au oga'i gafauni'i eoma puo epealai ega uma elao. ⁴ Elao egae au oga'i epiuoka'i alogai, isa'i peapea afugai kea'opu, ke inei keake keani afe'aini'i. ⁵ Ke isa'i fopa laagai a'isa afa'agamo eka auga laagai ke'ualai. Ke a'isa ma'o laa'i puo, keuki kefaiaisakoa. ⁶ Kai kina e'agaukae egagai'i aisama, gagamu'i laa'i kainai, gagau'i kekala kemae. ⁷ Ke isa'i ini mogogo alogai kea'opu ini fou keuki. Ke ini mogogo keuki keafipugu'i, ke puai aga'o akeogeisa. ⁸ Kai au oga'i isa'i au'i aagoa felogai kea'opu. Ke keuki ke'agau aisama, puai keoge'i, ke isa'i puai ma'oai mo 30 keoge'i, ke isa'i puai 60 keoge'i, ke isa'i puai 100 keoge'i. Ega koa emia puai au oga'i pika efauni'i auga eka'egaini'i," eoma.

⁹ Iesu palapole ega'ina eifania efua aisama, epaini'i einaka, "Kaisau ainami ekae auga ainami opaaua," eoma.

¹⁰ Kai Iesu ifogamo eapa aisama, ega apostolo 12 ke ega imoi isa'i fou egae keagu lofe au'i palapole kapa'ina eifania auga fougua kepa'aniaina. ¹¹ Ke Iesu isa epaini'i einaka, "Deo oi eemiai, ega agofa'a fougua eogefake kai ega logoai epalagonimi. Kai papiu isa'i lau fou laa'i au'i maa'iai kapa ma'oai palapoleai laifani'i. ¹² Ega koa,

“aufa kina maa'iai akeisa kai afakeisa
koa i'opoga,
ke aufa kina a'o akelogo kai kapa'ina
eifania auga afakelogo.

Laa'i koa aisama, e'i laomai apala
afekeumakalaini'i,
ke Deo isa e'i laomai apala'i
afe'agegeaini'i!”

eoma. *Aisaea 6:9*

¹³ Ke epaini'i pugu einaka, “Oi i'ina
palapole kapa'ina eifania auga alogo
ma? Ega koa aisama, ala koa palapole
ma'oai kapa'ina keifania auga agologo?

¹⁴ Au oga efauga auga, Deo ega iifa
e'afoka. ¹⁵ Papiiau isa'i auga, au oga kea-
gai ke'ualai koa i'opo'i, Deo ega iifa
a'o kelogo alo'iai eka. Kai Satani emai
e'opo'i aisama, fiakoa mo iifa alo'iai eka
auga eafilaisa. ¹⁶ Ega koa i'opoga mo,
papiiau isa'i auga, au oga'i kepo laa-
gai a'isa afa'agamo eka laagai ke'ualai
au'i koa i'opo'i. Isa Deo ega iifa a'o kel-
ogo aisama, alogamai mo keafia kefi-
akoa. ¹⁷ Kai alo'iai aeuki gagamuga laa'i
puo, e'i uki epo aemaefa. Ke muniai Deo
ega iifa kainai kelele akaiki'a'i faaga'iai
emia, o papiiau isa keafi apalani'i aisama,
fiakoa mo ke'ualai Deo ega iifa keu-
makalaina. ¹⁸ Ke papiiau isa'i auga, au
oga'i ini mogogo alogai ke'ualai au'i
koa i'opo'i. Isa Deo ega iifa a'o kelogo-
nia efua. ¹⁹ Kai keagu alogai aagoa i'ina
aguga opopo, ke kegapa'amu'amu opopo
isa efoge'i, ke kegaalogama opopo'i
kepa'au'i. Ega puo isa kapa'ina kemaani'i
au'i ini mogogo koa i'opo'i kemai Deo
ega iifa alo'iai eka auga keafipugu'i. Ega
kainai Deo ega iifa alo'iai eka auga aeuki
anina aeoge. ²⁰ Kai papiiau isa'i auga, au
oga'i a'isa felogai ke'ualai au'i koa i'opo'i.
Isa Deo ega iifa a'o kelogo keafia, ke isa'i
pua'i 30, ke isa'i pua'i 60, ke isa'i pua'i
100 keoge'i. Ega puo i'opo kina emai
aisama, keafiapi'i mo kelaolao Deo maa-
gai laomai felo'i mo kekapa'i, ani'i ma'o
keoge.”

Lanepa Palapole

(*Luka 8:16-18*)

²¹ Ke Iesu ega imoi ma'oai maa'iai
palapole aga'o eifania pugu einaka,
“Oi lanepa opaafiaua omaiseina aisama,
litiai opaomuapia, o peti isafa papa-
gai opaagu'unia ma auga amoopolaga?
Iifa gome oi ega koa alokapa kai,
oafia e'afa'afa afugai opa'afa. ²² Gome
muni Deo ega iifa ogefakaei kekae au'i
akeifafou'i akepafoki'i. Ke Deo ega iifa
kapa'ina eifania auga isafa, ma'oai age-
foufa'a papiiau ma'oai akelogo. ²³ Kaisau
aina ekae auga, aina gapaaua ainau gal-
ogo,” eoma.

²⁴ Ke eifa pugu einaka, “Kapa'ina a'o
ologonia auga foopola felo. Kapa'ina pa-
piau faaga'iai okapa auga i'opoga mo
oi faagamiai ageikapa. Ke oi kaisau lau
ainau ologo aumi, laagai kapa ma'o
faagamiai ageikapa. ²⁵ Gome kaisau aina
epaau felo Deo ega iifa a'o elogo felo
auga, muni Deo isa ma'o agepalogo. Kai
kaisau aina aepaau felo Deo ega iifa a'o
aelogo auga, afa'agamo ipauma mo el-
ogo ganinagai ageafania.”

Au Oga Euki Auga Palapole

²⁶ Ke Iesu eifa pugu einaka, “Deo ega
agofa'a auga iina koa i'opoga. Au aga'o
a'isaai au oga'i e'afoka'i. ²⁷ Aufa kina, ki-
nai ke gapiai efu o eagu ma ganinagai,
au oga ala keoma ke'omo, ke keuki auga
aelogo. ²⁸ Gome isa ifo'i a'isaai keuki ke
ani'i keoge. Kai akeuki ani'i akeoge koa
kai, ke'ina oma'i kekaaua, ke kegapupea
kakau'i. Egae kai keuki akaiki'a'i kemia
aisama, ani'i keoge. ²⁹ Ke ani'i kemia
aisama, i'afe'i kina ekaina puo, fo'ama
i'afe a'ifagai eganini'i.”

Mastad Oga Palapole

(*Mateo 13:31-32, 34-35; Luka 13:18-19*)

³⁰ Ke Iesu eifa pugu einaka, “Deo
ega agofa'a auga kapa'ina koa i'opoga,

o palapole kapagai Deo ega agofa'a agaifa'opo? ³¹ Deo ega agofa'a auga, au aga'o aka Mastad oga koa i'opoga. Mastad oga a'isaai ofauga aisama, aagoai au oga'i ma'oai epo'iai e'ele ipauma. ³² Kai ofauga aisama, euki akaiki'a ipauma emia, ke uma alo aupu gagau'i ma'oai eka'egaini'i. Ke aga akaiki'a'i ipauma'i kemia, ega koa ufa gua inei'i agagai kei'ouu ogoagai kelaagai."

³³ Ke Iesu Deo ega iifa papiau akelogo agekaina auga, palapole ma'o ega koa i'opo'iai maa'iai eifani'i. ³⁴ Ke Iesu nini'ani ma'oai eifani'i auga palapoleai mo enini'ani. Kai ega'ina afegai ega imoi mo fou keagu aisama, palapole kapa'ina keifania auga oko'i epakai afe'aina.

Iesu Lanina Epaapakipo

(Mateo 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Ega'ina mo kinagai epagapigapi aisama Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Amapagai ofuga akaiki'a apie alao," eoma. ³⁶ Ke la'afou kepua'afuni'i egae keaguega kai, Iesu ega imoi isa'i Iesu ala eagu oma auga i'opoga mo eaguega kai, isa ega'ina gaagagai keaguka. Ke isa'i gaaga e'ele'i isa'iai keaguka fou kekailai kelao. ³⁷ Ke kepagai kelaolao kai, lanina akaiki'a ipauma epua. Ega aisama goiso akaiki'a'i ipauma'i kemai gaaga laagai ke'afo pagainia, emia feau fufuni'i fekekogo. ³⁸ Kai ega'ina alogai, Iesu auga gaaga uguga kaina iifaniai eifaniau eka efu. Ke ega imoi isa kepagonia kai, kepainia keinaka, "Pamalele Aumu, i'a afakogo auga opopo alopa'aua ma?" keoma.

³⁹ Ega aisama Iesu e'ue ameku efinaisa, ke a'u epainia einaka, "Mo'olo! Moka umamo!" eoma. Ke ameku eapapakipo, ke a'u eka umamo.

⁴⁰ Kai Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Kapa puo oi omani'i alogaina? Ala koa

i'opoga oi pako'a aga'o eemiai laa'i?" eoma.

⁴¹ Kai isa kemani'i alogaina, ke ifo'i mo epo'iai keinaka, "Tina auga kaisau? Ameku ke a'u mo ganinagai isa aina keafia keapakipo," keoma.

Iesu Tiapolo Eulai'i Uma Alo'iai Kekoko

(Mateo 8:28-34; Luka 8:26-39)

5 Egae kai Iesu ega imoi fou a'uai kepagai kelao mo Kadara taonina papiau'i[¶] keagu agogai keofau. ² Ke Iesu gaagai eapa opu aisama, fiakoa mo au aga'o tiapolo apala alogai eagu auga laai epealai emai Iesu epea apua. ³ Isa laai mo eaguagu, ke kai aga'o isa tieiniai ganinagai fekegope faekaina. ⁴ Gome kina epogai papiau i'ina auga tieiniai ima kegopei'i ke auliai ife kepaaga'i kai, isa tieini ega'ina eapau'i, ke auli ifegai auga efaiponi'i. Ke kai aga'o i'ina auga fepaapakipo auga aekainia. ⁵ Ke egae aufa kina, kinai ke gapiai la alo'iai, ke ikuai eagaga ekapaisa efai elaoaina. Ke kepo eafii'i ifo faaga eifai'i.

⁶ Kai i'ina auga aakai maaga elao Iesu eisa aisama, epiau elao agogai e'ualai eanife'u. ⁷ Ke tiapolo au alogai eagu auga eagaga einaka, "Iesu, Deo ufai au'oniai Au Akaiki'a Ipauma Auga Gauga Aumu! Lau oi eemuai kapa'ina lakapaisa? Lau afoloafi apalaniau auga, Deo maagai moifa ko'ania!" eoma. ⁸ Gome isa epainia einaka, "Tiapolo apalamu! Ega'ina auga alogai mopealai," eoma.

⁹ Egae kai Iesu au epa'ani penia einaka, "Oi akamu kapa'ina?"

Ke tiapolo au'i ealogai alogaina au ega'ina alogai keagu puo, eifa einaka, "Lau akau Ma'o, gome lai aumai ma'o," eoma. ¹⁰ Ke isa Iesu egoinia aeaponia ega koa ega'ina afugai faepapealai'i eoma.

[¶]5:1 Kerasene agogai keagu au'i.

¹¹ Ega'ina alogai, kainagai mo iku e'ele mapegai uma la'afouai keapa keani-ani. ¹² Ke tiapolo ma'oai Iesu kegoinia keinaka, "Moulaimai uma ee'i alao, ke mologoainimai alo'iai amakoko," keoma. ¹³ Ke Iesu tiapolo elogoaini' i puo, au alogai kepealai kelao uma alo'iai kekoko. Ega aisama ega'ina uma'i au'i ma'oai mo 2000 koa i'opoga auga, poupouai kepiau kelao a'uai kegotolai kekogo.

¹⁴ Ke uma kepani' i au'i kepiau kelao taoni, ke taoni afegai keagu papiau'i ma'oai maa'iai i'ina foug keifafoua. Ke papiau kelao kapa'ina emia auga kegaisa keoma. ¹⁵ Ke kelao Iesu eegai aisama, au alogai tiapolo ealogai alogai keagu auga mino felo emia, ke tiapu ei'iuaka'i egae eagu keisa. Ke ma'oai kemani' i alogaina. ¹⁶ Ke au alogai tiapolo keagu auga faagagai kapa'ina emia keisa au'i, papiau maa'iai keifania, ke uma isafa ala keoma auga fou'i keifania. ¹⁷ Ega aisama papiau kemani' i alogaina puo, Iesu kegoi penia e'i ago gapua'afuga keoma.

¹⁸ Ke Iesu emai gaagai gaaguka eoma aisama, au alogai tiapolo eagu kai, epafelo auga Iesu egoinia fou kegalao eoma. ¹⁹ Kai Iesu epamafua, ke epainia einaka, "Oi emu pagua aamu akimu ee'i molao. Ke isa maa'iai Lopia oi eemuai kapa'ina mo ekapai' i au'i, ke guamu ala eani oma epafeloiso auga foifania," eoma. ²⁰ Ke ega'ina auga elao Taoni Ou'aga keoma auga alogai, Iesu isa faagagai kapa'ina ekapaisa auga e'ina eifafoua. Ke papiau ma'oai ega'ina a'o kelogonia aisama, kekauai alogaina keopofua.

Iesu Mae Ifiaoga Epamaunimue Ke Isafa Papiega Efelo

(Mateo 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ Ke Iesu gaagai epagai a'u apie elao pugu aisama, a'u niegai epaepaga kai, la'afou akaiki'a kemai keapa lofe. ²² Ke

amoisa, Iudea papiau' i e' i la'afou afuga e'ima auga aga'o aka Jairus emai egae. Ke isa Iesu eisa aisama, ife fo'inai e'ualai eomukipo. ²³ Ke egoi kapulania einaka, "Gau ifiaoga e'ele afa'agamo age-mae. Mogafegafe momai imamu laagai moogeaua ega koa felo agemia ageagu," eoma.

²⁴ Ega puo Iesu au ega'ina fou kelao. Ke elao alogai la'afou akaiki'a Iesu muninai kepea kepi'ifu kelaoaina. ²⁵ Ega'ina la'afouga alogai papie aga'o inipo 12 alogai ifamomogu isafaga eafia auga isafa eapa. ²⁶ Ke isa toketa ma'o ee'i elao, ke isa kapa ma'o kepeniia faaga kepakiekie alogaina. Ke ega amu ma'oai toketa faaga'iai epafua afe'aina. Ega mo gani-nagai isa aepafelo kai, ega isafa ega'ina elifu elaoaina. ²⁷ Kai isa Iesu foug elogo aisama, la'afouai Iesu muninai elao afe tiapuga eafi opogaina. ²⁸ Gome ifo alogai einaka, "Lau isa afe tiapuga mo alaafi opogaina koa aisama, felou alamia," eoma. ²⁹ Ke fiakoa mo ifa eake auga epakipo. Ke ifo mo faagagai ega kiekie epealai efua auga gamuga eoponia.

³⁰ Ke Iesu fiakoa mo faagagai isapu epealai auga elogo puo, la'afou alogai e'afuapini epa'ani einaka, "Kaisau lau afu tiapuga eafi opogaina?" eoma.

³¹ Kai Iesu ega imoi isa kepainia keinaka, "Papiau ma'o kela'afou faagamu kekagu opogaina loisai kai, lopa'ani kaisau lau e'u tiapu eafi opogaina looma?" keoma.

³² Kai Iesu maaga egoa aisoge kaisau ekapaisa auga gaisa paisa eoma. ³³ Ke papie kapa'ina faagagai emia auga elogo puo, emani' i, maipiguguga mo emai e'ualai Iesu ife fo'inai eomukipo kai, maagai kapa'ina faagagai ko'a mo emia auga eifania. ³⁴ Ke Iesu isa epainia einaka, "Gauagai, oi emu pako'a kainai pau felomu lomia. Gagaoi molao, ke i'ina kiekie gapua'afu umano mo," eoma.

³⁵ Iesu enini'ani laolao kai, au isa'i Jairus Iudea papiau'i e'i la'afou afuga e'ima auga ega e'ai kemai kepainia keinaka, "Oi gaumu ifiaoga emae efua. Ega puo Pamalele Auga folopaafipugua," keoma.

³⁶ Kai Iesu isa aina'i elogonia aisama, la'afou afuga e'ima auga epainia einaka, "Folomani'i kai mopako'ania mo," eoma.

³⁷ Iesu kai aga'o aelogoaina isa muni-nai aelao kai Peto, James, ke akina Ioane mo fou kelao. ³⁸ Ke kelao la'afou afuga e'ima auga ega e'ai aisama, papiau ma'o keapepe akaiki'a ke kepapinapina eisa'i. ³⁹ Ke ea'i ekoko aisama epa'ani peni'i einaka, "Kapa'ina apepega, ke pinapina opa'aua? Imoi aemae, ekae efue," eoma. ⁴⁰ Kai papiau ifiao emae efua auga kel-ogo puo, Iesu kepa'aua kea'alaina.

Kai isa papiau ma'oai epapealai'i afe-gai aisama, ifiao ina, ama, ke ega imoi isa fou egae keapa au'i mo ifiao eka afu-gai kekoko. ⁴¹ Ke Iesu ifiao imagai eafi kai epainia einaka, "Talita kumi," eoma. Talita kumi i'a mala'aisai auga, 'Ifiao e'elemu lau lapainio, mo'ue!' ⁴² Ke fiakoa mo ifiao e'ue epea aisoge. Gome ega'ina ifiaoga inipoga 12. Ke ifiao ina ama ke Iesu ega imoi fou iina koa emia keisa aisama, kekauai alogaina. ⁴³ Kai Iesu isa epaini kapulani'i kapa'ina emia auga kai aga'o maagai fakeifania eoma. Ke imoi ina ama epaini'i kapa aga'o imoi kegape-nia gaania eoma.

Iesu Nasareta Taoninai Keumakalaina

(Mateo 13:53-58; Luka 4:16-30)

6 Egae kai Iesu ega'ina afuga epua'afuga, ega imoi fou kelao ifo ega pagua. ² Ke Iudea papiau'i Deo keau afagaina kina emai aisama, Iesu elao la'afou afugai e'ina epamalele. Ke papiau ma'o isa aina kelogonia au'i kekauai alogaina, ke ifo'i mo alo'iai keifa keinaka, "I'ina auga kapai i'ina

kapa'i eafii'i? Ke i'ina ikifa kapa isa kepeniia kai, mirakulo ekapa'i? ³ Isa e'a ipaapa auga laa'i ma? Ke isa Maria gauga, ke James, Iosepa, Judas, Saimon aa'i laa'i ma? Ke afakua isafa inae fou alaagu ma?" keoma. Ke iina keifa oma keifa apala penia, ke keumakalaina.

⁴ Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Pagua i'oina papiau'i auga profeta aga'o au akaiki'a kepamia keifa koko. Kai ifo ega paguai, aaga akina epo'iai, ke ifo ega e'ai auga kai aga'o isa au akaiki'a aepamia aeifa koko," eoma. ⁵ Ke papiau Iesu akepako'ania puo, egae ifo ega paguai mirakulo aga'o aekapaisa. Kai isafa au'i isa'i mo kania'iai ima eogeaua epafelo'i. ⁶ Ke Iesu papiau isa akepako'ania auga eisa aisama, ekauai alogaina. Ke ega'ina afegai Iesu ekailai pagua pagua epeai'i epamalele efai elaoaina.

Iesu Ega Apostolo 12 Eulai'i Kepinauga

(Mateo 10:1, 5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Iesu pagua pagua epeai'i epamalele efai elao alogai, kina aga'ogai ega apostolo 12 eifa kaigugui'i kai gua gua eulai'i. Ke eulai'i aisama, tiapolo fekepapealai'i auga isapuga epenii'i. ⁸ Ke eifa kapula peni'i, akelao alogai palafa aga'o fakeafia, putepute fakeafia, ege'iai moni aga'o fakeuka kai, i'ini mo fekeafia. ⁹ Ke kamata fekegafauka kai tiapu i'iuka eo aga'o fakeafia eoma. ¹⁰ Ke iina isafa epaini oma'i, "Afu ka-pagai e'a aga'ogai agokoko aisama, ega'ina mo e'agai foagu felao, afu ega'ina fopua'afuga. ¹¹ Ke afu aga'ogai papiau afakeifa kokoimi, o ainami afakelogo koa aisama, afu ega'ina agopua'afuga aisama, keumakalainimi gouga fokapa ifemi aeapuga foauopuaina. Iifa gome maamiai laifania. Muni Deo papiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, taoni ega'ina oi keumakalainimi au'i, afa apala ipauma agepeni'i. Ke afa apala

ega'ina auga Sodom, ke Komora fou papiâu'i e'i laomai apala afa agepeni'i auga ageka'egaina," eoma.

¹² Ke Iesu isa epaini'i efua aisama, ke-pealai kelao papiâu'e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i auga inogoga keinogo.

¹³ Ke tiapolo ma'o papiâu alo'iai keagu au'i kepapealai'i, ke oiliai isafa papiâu'i kania'i ke'efaisa, ke kepafelo'i.

Herod Iesu Eegai Opo Ema'o

(Mateo 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Ega kina'iai kin Herod, Iudea ago e'ima auga Iesu fougua elogo. Gome Iesu aka afu ma'oai mo alo'iai efoufa'a. Ke isa einaka, "Ioane Baptista emaunimue. Ega kainai mirakulo isapu'i isa faagagai kepinauga," eoma.

¹⁵ Kai papiâu isa'i keinaka, "Isa Elaija," keoma. Ke papiâu isa'i auga keinaka, "Isa profeta auga, o ufaina profeta'i koa i'opo'i aga'o," keoma.

¹⁶ Kai Herod i'ina fougua elogo aisama, ifo mo eifa einaka, "Isa auga Ioane, aiso lafoua auga. Ke isa emaunimue," eoma.

¹⁷ Gome Herod ifo, isa akina akafa Herodias puogai ega au au'i eulai'i kelao Ioane keafiia kepatipulania. Gome isa Herodias eakafania. ¹⁸ Isa ega koa ekapaisa, gome Ioane Herod epainia einaka, "Oi akimu akafa loakafania auga felo laa'i," eoma. ¹⁹ Ega puo Herodias Ioane fou epo'iai akekua eka, ke gaapugua eoma kai, aekainia. ²⁰ Gome Herod Ioane emani'iana, ke elogo Ioane auga alo opai ke alo lolofa auga. Ega puo isa Ioane eafiapia mo fou keagu. Ke isa Ioane aina elogonia aisama, kapa ma'o mo ekapai'i ke alogamai mo isa aina elogonia.

²¹ Ke fuagai kina felo aga'o Ioane femae auga kina emai. Ega'ina auga Herod ega mauni kina emai aisama, lopia akaiki'a'i, ifani lopia'i, ke Kalilea lopia'i akaiki'a'i fau'iai miamia akaiki'a ekapaisa. ²² Ke Herodias gauga ifiaoga

emai egefa, Herod ke ega la'afou au'i alo'i epagama aisama, Herod ifiao epainia einaka, "Kapa'ina anina loani auga eeuai mogoina, lau oi alapenio," eoma. ²³ Ke epako'ania isa maagai pako'a iifaga eka-paisa, ke epainia einaka, "Kapa'ina alo-goiniau auga alapenio. Oi lau e'u ago fougua apie moafia alooma alogoiniau mo ganinagai alapenio," eoma.

²⁴ Ke ifiao elao ina epainia einaka, "Kapa'ina alagoina?" eoma.

Ke ifiao ina einaka, "Ioane Baptista kania fooma," eoma.

²⁵ Ke ifiao efiaisakoa mo elao Herod eegai epainia einaka, "Lau anina laani Ioane Baptista kania pau litiai gakauka mopeniau," eoma.

²⁶ Ke Herod i'ina iifaga a'o elogonia aisama, alo emafu alogaina kai, ega pako'a iifaga, ke ega la'afou au'i kai'iai, ifiao ega iifa aepamafua. ²⁷ Ke fiakoa mo Herod ega au, painao au'i eaupugu'i auga eifa kapula penia galao Ioane kania gamaiseina eoma. Ke isa elao tipulai Ioane aiso efoua. ²⁸ Ke kania litiai eogeuka emaiseina ifiao epeniia, ke ifiao eafiia ina epeniia. ²⁹ Ke Ioane ega imoi i'ina fougua kelogo aisama, kemai imauga keafiia kelao laai keogeisa.

Iesu Papiâu 5000 Epaaniani'i

(Mateo 14:13-21; Luka 9:10-17; Ioane 6:1-14)

³⁰ Iesu apostolo 12 eulai'i au'i kemue kemai Iesu eegai keapa lofe kai, maagai kapa'ina mo kekapai'i, ke kepamaleleni'i au'i fou'i keifani'i. ³¹ Ke epaini'i einaka, "Oi ifomi mo oomai lau fou alao, afu oapugai afa amalaagai," eoma. Gome papiâu ma'o alogaina egae kelao kemai, ke isa ifo'i mo fekeagu fekelaagai auga aekaini'i ke fekeaniani mo ganinagai aekaini'i.

³² Ke Iesu, ke apostolo ifo'i mo fou gaagai keaguka afu oapuga kelao. ³³ Kai papiâu ma'o isa keisa'i kekailai au'i, isa

kaisau auga keisa felo'i puo, papiau taoni ma'o alo'iai keagu au'i ife'iai kepiu keufai kelao Iesu ega apostolo fou akekoko afugai kepealai. ³⁴ Ke Iesu gaagai eapa opu aisama, la'afou akaiki'a ipauma eisa. Ke eisa'i gua'i eani alogaina, gome isa auga sipi koa i'opo'i kai i'ima'i auga laa'i. Ke e'ina kapa ma'o mo epamaleleni'i.

³⁵ Ke Iesu papiau epamaleleni'i mo elao kina eapa pagai aisama, ega imoi eega kemai kepainia keinaka, "Pau kina maaga efua, ke i'ina afugai kai aga'o aeagu. ³⁶ Ega puo moulai'i kegalao ega koa pagua kainagai, ke taoni afe pagua'iai ifo'i e'i fo'ama aga'o feke'afa, gome isa ee'iai kapa aga'o laa'i afakeania," keoma.

³⁷ Kai isa einaka, "Oi kapa aga'o isa amopeni'i kegaania," eoma.

Ke isa keinaka, "Ega'ina auga lai au aga'o gafa imagea kuagai gua epinauga afa monina^{§§} agaafia fo'ama aga'afa kai agekaina. Kai lai eemaisai moni ega koa laa'i kai, amalao moni ega koa palafa faagagai amapapinauga i'ina papiau'i amapeni'i kegaania looma ma?" keoma.

³⁸ Ke Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Palafa pika eemiai ekae? Amolao amoisa," eoma.

Ke kelao keisa aisama kemue kemai keinaka, "Palafa ima, ke ma'a gua," keoma.

³⁹ Ke ega imoi epaini'i papiau kega'ea'i la'afou e'ele'i e'ele'iai mukimukiai kegaagukipo eoma. ⁴⁰ Ke ke'ea'i la'afou isa'iai papiau 100, ke isa'iai auga papiau 50 keagu. ⁴¹ Ke Iesu palafa ima, ma'a gua fou eafii'i aisama, ufa eakae penia, Deo maagai tenkiu eifania, ke palafa efaiponi'i. Ke ega imoi epenii'i papiau ago'iai kegaoge'i eoma. Ke ma'a gua isafa e'ea'i ma'oai epenii'i. ⁴² Ega

aisama mirakulo akaiki'a ipauma emia, papiau ma'oai keanipugu alo'i ekainia. ⁴³ Keaniani afegai, palafa ma'a fou keani'i isa'i, ke ame'afu'i au'i Iesu ega imoi kepakai guguaini'i, ale'a 12 ake'i kepapogu'i. ⁴⁴ Ega kinagai Iesu papiau epaaniani'i au'i, au mo kepaani'i auga au'i ma'oai mo 5000.

Iesu Fei Laagai Epea

(Mateo 14:22-33; Ioane 6:15-21)

⁴⁵ Ke fiakoa mo Iesu ega imoi epaini'i gaagai keaguka keufai Betsaida kelao kai, isa ifo auga eapakipo la'afou epakainini'i. ⁴⁶ Ke isa epakanini'i kelao aisama, gamegamega eoma puo elao iku aga'ogai.

⁴⁷ Ke epagapigapi isa ega imoi gaagai keaguka au'i kelao a'u ipuainagai aisama, Iesu ifogamo aagoai eapa. ⁴⁸ Ke Iesu ega imoi gaaga kepokeisa kegalao keoma auga aekaini'i eisa'i, gome ameku epua apu'i. Ke afa emageisa aisama, a'u laagai epea ee'i elao. Ke Iesu elao isa afa'agamo feka'egaini'i. ⁴⁹ Kai isa maa'i elao Iesu a'u laagai epea keisa aisama, keopolaga isage aga'o keoma puo keagagapea. ⁵⁰ Gome ma'oai maa'i elao isa keisa, ke kemani'i alogaina.

Kai Iesu fiakoa mo isa epaini'i einaka, "Folomani'i! I'ina lau! Alomi gakapula," eoma. ⁵¹ Egae kai elao ee'iai gaagai eapauka aisama, ameku eapakipo. Ke isa kekauai alogaina ke keopofua. ⁵² Gome isa palafai papiau epaaniani'i auga gouga akelogo felo. Ke isa ega'ina oko akelogo gome isa gua'i epa'inokania.

Iesu Kenesaret Agogai Isafa Papiau'i Epafelo'i

(Mateo 14:34-36)

⁵³ Ke kepagai kelao aisama, kelao Kenesaret foegai keofau egae gaaga

§§6:37 Grik malagai kepapua auga 200 denari. Ke denari aga'omo auga kina aga'omo kepinauga afa.

kegopeisa. ⁵⁴Ke gaagai keapa opu aisama, fiakoa mo papiau Iesu keisa felo. ⁵⁵Ke kepiu pagua pagua alo'iai kekoko, isafa papiau'i mai'ile'i mo kepuai'i Iesu kapai eagu fouga kelogo auga afuga kelaoaini'i. Ke Iesu ega'ina papiau'i ma'oai epafelo'i. ⁵⁶Ke Iesu ala elao, pagua ma, taoni ma, taoni afe ma pagua'i elao ma ganinagai, papiau isafa au'i kemaiseini'i afa'afa afu'iai kepakala'i. Ke ega'ina papiau'i Iesu kegoinia afe tiapuga kua mo kegaafi opogaina keoma. Ke ma'oai isa keafi opogaina au'i felo'i kemia.

Faliseo E'i Kagakaga

(Mateo 15:1-9)

7 Egae kai Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i isa'i Ierusalem-eai kemai au'i kemai Iesu keapa lofe. ²Ke isa Iesu ega imoi e'i kelele aga'o kekapulaisa auga, isa ima'i akeikuisa kai ima'i maiofuga mo palafa keafiia keania keisa'i. ³(Gome Faliseo au'i ke Iudea papiau'i ufu'i apa'i e'i kagakaga keafi'inia kainai, ima'i keiku felo kai keaniani. ⁴Ke afa'afa afugai kemai aisama, keufeke kai keaniani. Ega koa i'opoga, kagakaga ma'o keafiapi'i. Ega'ina auga kaputi iiku'i, liti iiku'i, ke oga iiku'i kagakaga'i.) ⁵Ega puo Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i Iesu kepa'ani penia keinaka, "Kapa puo oi emu imoi ufu apa kagakaga kainai akepea kai, ima'i maiofuga mo keaniani?" keoma.

⁶Ke Iesu einaka, "Oi pifoge aumi, malami e'aga'aga! Deo ega profeta Aisaea, ufainagai foumi Deo ega iifa pukagai eifa kakaua auga ko'a. Ega'ina fougua iina epapua oma:

"I'ina papiau'i fifina'iai mo Lau au akaiki'au kepamiiasau.

Kai isa aagoa kapa'i mo keguakaeaini'i puo, alo'i ipauma auga Lau eeuai laa'i.

⁷Ke isa papiau aumauni e'i iifa kepagama'i au'i mo kai'iai papiau kepamaleleni'i.

Ega puo isa Lau keau afagainiau auga keau afagai aageniau mo." *Aisaea 29:13*

⁸"Gome oi Deo ega iifa ooge me'e'i kai, papiau aumauni e'i kagakaga au'i oafi'ini'i. Ega'ina au'i, oga ke kaputi alo'i oiku'i ke kapa ega koa i'opo'i mo okapa'i," eoma.

⁹Ke epaini'i pugu einaka, "Oi ala fooma Deo ega iifa fooge me'e'i, ega koa ifomi emi kagakaga foafiapi inokania auga ologo felo. ¹⁰Gome ufainagai Moses eifa einaka: 'Inamu amamu aina'i foafia fopalopiani'i,' eoma. Ke iina isafa eifa oma: 'Kaisau ina ama epaina, Deo isa afa apala fepenya eoma auga feisaupugu,' eoma. ¹¹Kai oi oifa, au aga'o ina o ama agepaina ageinaka: 'Pipalagai kapa'i mo lau eeuai loafia auga, pipeni ega'ina auga Deo ipalao penia emia,' ooma. ¹²Ke isa ega'ina eifania afegai, oi isa alologoaina kapa aga'o aekapa ina o ama aepalagaina. ¹³Oi ega koa okapa emi kagakaga ofake opua aisama, Deo ega iifa kapa aga'o laa'i opamia. Ke kapa ma'o mo isafa ega okapa oma'i," eoma.

Papiau Alo'i Ipaofuga Kapa'i

(Mateo 15:10-20)

¹⁴Ke Iesu la'afou eifaga pugu eega kemai aisama, epaini'i einaka, "Ma'oai mo ainami amopaaau ainu amologo, ke i'ina iifaga kapa'ina eifania auga fologo felo. ¹⁵Kapa aga'o afegai elao au aga'o alogai ekoko auga isa aepaofua. Kai kapa'ina au alogai epealai emai auga isa epaofua. ¹⁶Kaisau aina ekae auga aina gapaaau," eoma.

¹⁷Ke Iesu la'afou epua'afuga afegai elao e'ai ekoko aisama, isa ega imoi ega'ina palapole kapa'ina eifania auga kegalogo keoma puo kepa'ani penia.

¹⁸ Ke Iesu isa epaini'i einaka, "Oi isafa i'ina iifaga kapa'ina eifania auga alologo felo ma? Kapa'ina au alogai ekoko auga isa aepaofua auga alologo felo ma?"

¹⁹ Gome kapa'ina au eania auga gua fopa alogai aekoko kai, inaega alogai ekoko ke epealai pugu," eoma. (Iesu ega'ina eifania auga fo'ama ma'oai aiofu'i eoma.)

²⁰ Ke eifa pugu einaka, "Kapa'ina au gua alogai epealai auga isa alo epaofua. ²¹ Gome au gua alogai opola apala'i kemai. Ega'ina auga ifiao o'oa fou feuga, aufalao aga'o eamage kai papiau i'oina aga'o eamage efua auga fou kefeu aagemo, ke papiau aga'o fou fofeu auga opolaga. ²² Ke painao, auau, mogemoge, guakupu, pifoge, pikupa, papiau e'i kapa imaani'i, papiau ipaagu fofou'i, aina'au, ke pakafo'o. ²³ I'ina lao'i mai'i ma'oai au alogai kepealai kepaofua," eoma.

Papie Iesu Epako'ania Auga

(Mateo 15:21-28)

²⁴ Egae kai Iesu Kalilea ago epua'afuga elao Taire ke Sidoni taoni'i ago'iai ekoko. Ke kai aga'o faelogo eoma puo, elao e'a aga'ogai ekoko. Kai isa elao egae auga ogefaka gapamia eoma kai aekainia, papiau kelogo paisa. ²⁵ Gome papie aga'o gauga papiega e'ele alogai tiapolo ekoko auga Iesu fougā elogo, ke emai Iesu ife fo'inai e'ualai eomukipo. ²⁶ Ega'ina papiega auga Grik papiega, Siria, Fenisia agogai emauni. Isa Iesu egoi penia gauga papiega alogai tiapolo gapapealaisa eoma.

²⁷ Kai Iesu isa epainia einaka, "Lau e'u papiau Iudea papiau'i imoi e'ele'i koa i'opo'i au'i alapalagai kakau'i alo'i agekaina aisama kai, oi papiau aagemi alapalagainimi. Gome imoi e'ele'i e'i palafa foafia amu'e fopeni'i auga felo laa'i," eoma.

²⁸ Kai papie einaka, "Iifa gome e'u Lopia kai, amu'e ganinagai imoi e'i

palafa ame'afu'i teipolo papagai kea'opu au'i keani'i," eoma.

²⁹ Ke Iesu papie epainia einaka, "Loifa felo! Oi emu iifa ega'ina kainai momue molao, tiapolo gaumu epua'afuga efua," eoma.

³⁰ Ke papie emue ega e'a elao aisama, gauga petiai eka, ke tiapolo isa epua'afuga eisa.

Iesu Ainagea Akeafu Auga Epafelo

³¹ Ke Iesu Taire ke Sidoni taoni'i ago'i foega epua'afuga pugu elao Kalilea a'ugai, ke foe mo elao Taoni Ou'aga keoma afugai epealai. ³² Egae papiau isa'i ainafua ke akeafu auga aga'o Iesu eega kemaiseina, ke kegoi penia ima kania laagai gaogea keoma.

³³ Ke Iesu ega'ina auga la'afouai epealaisa auni'i kelao me'egai kai, ima keke'e'i au ainagai ekauka'i, e'upe, ke au ega'ina mala eafi opogaina. ³⁴ Ke ufa eakae penia eapoki kai eifa einaka, "Efata!" eoma. Efata auga i'a mala'aisai, 'Moalai,' fougā eifania. ³⁵ Ke fiakoa mo au aina keagalai, mala emame'a, ke e'ina enini'ani felo.

³⁶ Ke Iesu papiau epaini kapulani'i kapa'ina emia auga kai aga'o maagai fakeifania eoma. Kai isa epaini'i ma'o epamia kai aga'o maagai fakeifania eoma mo ganinagai, isa kelao kapa'ina emia auga fougā keifania akeapakipo. ³⁷ Ke papiau kekauai keopofua ke keifa keinaka, "Kapa ma'oai ekapa felo'i. Isa ainafua au'i epafelo'i a'oa'o kelogo, ke akeafu au'i isafa epafelo'i kenini'ani," keoma.

Iesu Papiau 4000 Epaaniani'i

(Mateo 15:32-39)

8 Ega'ina kina alo'iai la'afou akaiki'a ekaigugu pugu. Kai fo'ama laa'i puo, Iesu ega imoi eifani'i eega kemai, ke epaini'i einaka, ² "Lau la'afou papiau'i i'ina gua'i laani alogaina. Gome isa lau

fou inae aagu kina oiso elao efua. Ke pau fo'ama laa'i afakeaniani. ³Ke lau isa inae'i maikimuga mo alaulai'i e'i pagua akelao koa aisama, keagai maa'i agepiu ake'ualai. Gome isa isa'i agomaai kemai," eoma.

⁴Ke Iesu ega imoi keinaka, "Afu oa-puga iina koa auga, kapai aufalao aga'o palafa ma'o ageafia papiiau agepaaniani'i?" keoma.

⁵Ke Iesu epa'ani einaka, "Palafa pika eemiai ekae?" eoma. Ke isa keinaka, "Imagea kuagai gua," keoma.

⁶Iesu palafa pika auga keifania elogo aisama, papiiau epaini'i aagoai keagukipo. Ke palafa imagea kuagai gua ega'ina eafii'i Deo maagai tenkiu eifania efua aisama, efaiponi'i ega imoi epenii'i papiiau ago'iai kegaoge'i eoma. Ke Iesu ega imoi isa eifania koa kekapa-paisa. ⁷Ke ma'a e'ele'i isa'i isafa ee'iai eka puo, Iesu ega'ina ma'a'i eafii'i Deo maagai tenkiu eifania kai ega imoi epaini'i kegafake papiiau kegapeni'i eoma. Ke Iesu ega imoi isa eifania koa kekapa-paisa ⁸Ke papiiau keaniani alo'i ekainia. Egae kai Iesu ega imoi papiiau palafa keani'i isa'i kepua'afuni'i au'i, ke ame'afu'i fou kepakai guguaiini'i, ale'a imagea kuagai gua ake'i kepapogu'i. ⁹Papiiau au'i ma'oi mo 4000 koa i'opoga egae epaaniani'i. Ke keaniani afegai Iesu la'afou epakanini'i. ¹⁰Egae kai fiakoa mo ega imoi fou gaagai keaguka Dalmanuta ago kelao.

Faliseo Au'i Mirakulo Kepa'aniaina

(Mateo 16:1-4)

¹¹Ke kelao Dalmanuta agogai aisama, Faliseo au'i kemai ke'ina Iesu kepa'ani penia, ke ke'opoisa kepainia gou aga'o ufa guagai gakapa kegaisa keoma. ¹²Ega aisama Iesu eapoki kai eifa einaka, "Kapa puo i'ina papiiau'i Deo ega isapu gougua mirakulo kepa'aniaina? Iifa ko'a maamiai laifania Deo ega isapu

gougua i'ina papiiau'i afalapeni'i," eoma. ¹³Egae kai Iesu ega imoi fou Faliseo au'i kepua'afuni'i gaagai keaguka kepa-gai ofuga apie kelao.

Faliseo Au'i Herod Fou E'i Palafa Iuma Mulamula

(Mateo 16:5-12)

¹⁴Ke kelao alogai, Iesu ega imoi ke'agege palafa ma'o akeafia kai, aga'omo gaaga alogai eka auga eisa. ¹⁵Ega aisama ega imoi aina'i epalogo einaka, "Maami fekiakae! Herod ke Faliseo au'i e'i pifoge auga, palafa iuma mulamula palafa alogai keoge eufu koa i'opoga, isa e'i pifoge isafa euki papiiau epo'iai ekoko epalifu'i auga foisa felo," eoma.

¹⁶Ega aisama Iesu ega imoi ifo'i mo epo'iai i'ina nini'anina fougua keifania keinaka, "I'a ee'aisai palafa laa'i puo, isa ega eifa oma," keoma.

¹⁷Ke Iesu isa kapa'ina fougua keifania auga elogo aisama, epa'ani peni'i einaka, "Kapa puo palafa aloafi'i auga fougua oifania? Oi aloisa felo, ke kapa'ina laifania auga oko alologo felo koa ma? Guami e'inoka alogaina! ¹⁸Oi maami ekae kai aloisa. Ainami ekae kai a'oa'o alologo koa i'opoga. Ke kapa aga'o aloopolaga ma? ¹⁹Lau palafa ima papiiau 5000 fau'iai lafaiponi'i keaniiia aisama, palafa akeani'i eo'i au'i ale'a pika ake'i opapogu'i?"

Ke ega imoi keinaka, "Ale'a 12," keoma.

²⁰Ke Iesu epa'ani pugu einaka, "Ke papiiau 4000 fau'iai palafa imagea kuagai gua lafaiponi'i keaniiia aisama, palafa akeani'i eo'i au'i ale'a pika ake'i opapogu'i?" eoma.

Ke isa keinaka, "Ale'a imagea kuagai gua," keoma.

²¹Ega aisama Iesu einaka, "Ega'ina auga kapa'ina eifania auga oko alologo koa ma?" eoma.

Iesu Maakimi'i Auga Maaga Epafelo

²² Iesu ega imoi fou gaagai kemai Bet-saida paguagai keofau. Ega aisama papiau isa'i maakimi'i auga aga'o Iesu eega kemaiseina, ke kegoinia gaafi opogaina keoma. ²³ Ega aisama Iesu maakimi'i auga imagai eafi epapealaisa pagua afe elaoaina. Ke egae au maaga e'upeisa, ke ima maagai eogeaua aisama, epainia einaka, "Kapa aga'o loisa ma?" eoma.

²⁴ Ke au ekiakae kai einaka, "Papiau laisa'i kai, au keuki koa i'opo'i kepealao kepeamai laisa'i," eoma.

²⁵ Ega aisama Iesu ima au maagai eogeaua pugu, ke epainia gaakae eoma. Ke eakae aisama, maaga ekiakae felo emia, ke kapa ma'oi eisa felo'i. ²⁶ Ke Iesu au eulaisa ega e'a elao kai epainia einaka, "Pagua alogai folokoko,"* eoma.

Peto Iesu Kaisau Auga Eifafoua

(*Mateo 16:13-20; Luka 9:18-21*)

²⁷ Egae kai Iesu ega imoi fou Kalilea ago kepua'afuga, ife'iai Sisarea Filipi ago pagua'i kelao. Ke kelao keagai kepeapea kai, ega imoi epa'ani peni'i einaka, "Papiau lau kaisau keoma?" eoma.

²⁸ Ke isa keinaka, "Isa'i keifa 'Oi Ioane Baptista emae emaunimue' keoma. Ke isa'i keifa 'Oi Elaija' keoma. Ke isa'i keifa 'Oi auga ufaina profeta'i aga'o emau-nimue emai,' keoma."

²⁹ Ega aisama Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Ke oi, oi auga lau kai ooma?" eoma.

Ega aisama Peto einaka, "Oi auga Kristo aumu," eoma.

³⁰ Ke Iesu ega imoi eifa kapula peni'i kai aga'o maagai isa kaisau auga fakeifania eoma.

Iesu Agekiekie Agemae Auga Fouga Eifa

(*Mateo 16:21-28; Luka 9:22-27*)

³¹ Egae kai Iesu e'ina ega imoi epa-maleleni'i. Ke maa'iai Papiau Aumauni Gauga kapa ma'o mo fau'iai fekiekie, ke au akaiki'a'i, sakedote lopia'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i isa fekeu-makalaina fekeaupugua kai, kina oiso afegai femaunimue pugu auga fouga eifania. ³² Iesu ifo fouga iina eifa ofakae oma puo, Peto Iesu epapea auni'i kelao me'egai kai, efinaisa ega faeifa oma eoma.

³³ Kai Iesu e'afaoipini ega imoi eisa'i kai, Peto efinaisa einaka, "Satani! Muniu mai lao. Oi auga Deo ega amu foafia auga opolaga aloafia kai, papiau aumauni e'i amu foafia auga opolaga loafia," eoma.

³⁴ Egae kai Iesu ega imoi ke la'afou papiau'i fou eifani'i eega kemai kai epaini'i einaka, "Kaisau lau muniuai gapea eoma auga, ifo fe'agegeaina kai ega koloti fepua muniuai fepea. ³⁵ Gome kaisau ifo kania gaagamauga eoma auga agepagea. Kai kaisau lau fauai, ke iifa faunina faugai agemae auga, ifo kania ageagamauga. ³⁶ Gome au aga'o agofa'ai kapa ma'oi ega kapa agepamia kai lalauga agepagea koa aisama, kapa felo aga'o isa eegai agemia ma? Laa'i! ³⁷ Ke au aga'o lalauga agepagea koa aisama, kapa'ina agepipeni lalauga ageafimue? Kapa aga'o laa'i! ³⁸ Ega puo kaisau Deo anina aeani, ke i'ina agofa'agai papiau Deo aina akeafia, amage koa laoga maina kekapa, ke opo'i alo'i fou apala au'i koa agemia lau agemeagaiainiau, ke e'u iifa isafa agemeagaiaina auga, Papiau Aumauni Gauga Ama ega Akaiki'a Isapu-

*8:26 Papiau isa'i 26 auga iina kepapua oma: "Pagua alogai folokoko kai aga'o maagai foloifania."

gai, ke agelo Deo maagai alo'i elolofa au'i fou akemai aisama, isa isafa ega'ina auga agemeagaiaina," eoma. ¹ Ke Iesu ega imoi epaini'i pugu einaka, "Iifa ko'a maamia laifania, pau isa'i inae keapae au'i, Deo ega agofa'a mai'isapuga agemai akeisa kai akemae," eoma.

Iesu Iisa Eponi

(Mateo 17:1-13; Luka 9:28-36)

² Kina imagea elao afegai, Iesu ega imoi Peto, James, Ioane fou e'afeini'i kelao iku e'agau alogaina auga iku-gai ke'agaukae. Kelao egae ifo'i mo keaguea kai Iesu ago'iai eponi. ³ Isa afe tiapuga kimage eafi eaea koa emia, ekelo alogaina snou koa i'opoga emia, kai aga'o agofa'ai ega tiapu feikua isa ega tiapu ekelo koa femia faekaina. ⁴ Ke egae ago'iai Elaija Moses auni'i keapafoki, Iesu fou kenini'ani keisa'i.

⁵ Ega aisama Peto Iesu epainia einaka, "Rabai, lai inae oi fou aague auga felo. Efe'efe oiso amakapa'i, aga'o oi apumu, aga'o Moses apuga, ke aga'o Elaija apuga," eoma. ⁶ Peto, ke James Ioane auni'i isafa kemani'i alogaina, ke kapa'ina fekeifania auga akelogo puo, Peto ega eifa oma.

⁷ Egae kai apuapu emai Iesu, Elaija ke Moses fou eumi apu'i, ke apuapu alogai nini'ani a'o emai kelogonia, "Ina'ina auga lau Gau, anina laani alogaina. Ega puo oi isa aina foafia," eoma.

⁸ Ke fiakoa mo apostolo au'i oiso maa'i kegoaisa aisama, kai aga'o isa fou egae akeapa akeisa'i kai, Iesu ifogamo egae eapa keisa.

⁹ Ke ikuai keake kemai alogai, Iesu isa epaini kapulani'i kapa'ina emia keisa auga, kai aga'o maagai fakeifania felao Papiu Aumauni Gauga maeai femaunimue afegai kai, fekeifafoua eoma. ¹⁰ Ke Peto James, ke Ioane au'i oiso ega'ina iifaga alo'iai mo eka, ke ifo'i mo epo'iai "maeai femaunimue

auga kapa'ina," eifania auga pa'anina kepa'ani.

¹¹ Egae kai isa Iesu kepa'ani penia keinaka, "Kapa puo Moses ega iifa pamalelega au'i Elaija femai kaukau keoma?"

¹² Ke isa einaka, "Elaija femai kaukau auga iifa ko'a, ke kapa ma'oai fepa'uegeni'i pugu. Kai kapa puo Papiu Aumauni Gauga kapa ma'o mo fau'iai fekiekie alogaina, ke papiu isa fekeumakalaina auga profeta Deo ega iifa pukagai kepapua? ¹³ Kai lapainimi, Elaija emai efua kai Deo ega iifa pukagai isa fougua papiu anina keani akekapa keoma kepapua auga, i'opoga mo isa faagagai kekapa afe'aina," eoma.

Iesu Imoi Maguaega Alogai Tiapolo Apala Epapealaisa

(Mateo 17:14-20; Luka 9:37-43)

¹⁴ Ke Iesu ega apostolo au'i oiso fou kemai ega imoi isa'i ee'iai aisama, la'afou akaiki'a isa keapa lofe'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou keakekua eisa'i. ¹⁵ Ke papiu ma'oai Iesu keisa aisama, kekauai alogaina ke kepiu apua kepamegonia.

¹⁶ Ke Iesu Moses ega iifa pamalelega au'i epa'ani peni'i einaka, "Kapa'ina akekua opa'aua?" eoma.

¹⁷ Ke au aga'o la'afou alogai einaka, "Pamalele Aumu, tiapolo lau gau alogai eague ake eafunia puo aenini'ani. ¹⁸ Kina isa'i tiapolo imoi eafia a'isaai efougua, ke akegai fukofuko ea'alai, nie eapalolia, faaga efa'i'i. Ke lau oi emu imoi lapaini'i tiapolo kegapealaisa laoma kai aekaini'i," eoma.

¹⁹ Ega aisama Iesu einaka, "Oi i'ina papiumi alomi ko'agai lau alopako'aniau! Lau inae kina pika fou afaagu, ke kina pika alou eemiai afaafiapia mo afelao-lao? Imoi eeu amomaiseina," eoma.

²⁰ Ega puo imoi kemaiseina. Ke tiapolo Iesu eisa aisama, efiaisakoa

imoi imauga fofouga epapigugunia, ke e'ualai a'isaai elakalaka, akegai fukofuko ea'alai.

²¹ Ega aisama Iesu imoi ama epa'ani penia einaka, “Kina pika iina emia oma?” eoma. Ke imoi ama einaka, “E'elegai koa ega koa mo emai pau.” ²² Ke tiapolo imoi gapamaea eoma puo kina isa'i loai e'afoua o feisai e'afolaisa. Ega puo kapa aga'o afokapa koa, guamai moania mopalagainimai,” eoma.

²³ Ke Iesu einaka, “Afokapa koa! Kaisau epako'ania auga eegai kapa ma'oai agekaina,” eoma.

²⁴ Ke imoi ama maaga mai'iuiuga mo efiaisakoa mo eagaga einaka, “Lau lapako'anio. Mopalagainiau e'u pako'a eapoke auga eegai mopapealaisau, mapako'a kapulania,” eoma.

²⁵ Ke Iesu maaga elao papiu la'afouai kepiau isa eega kemai eisa'i aisama, tiapolo efinaisa einaka, “Akeafu, ke ainafua tiapolomu! Laifa kapula penio, imoi alogai mopealai, ke folokoko pugu,” eoma.

²⁶ Ke tiapolo eagagapea, imoi eafia a'isaai efonua epapigugunia kai, alogai epealai. Ke imoi emae koa eka puo, papiu ma'o egae keapa au'i keinaka, “Imoi emae,” keoma. ²⁷ Kai Iesu imoi imagai eafi epa'uegenia eapa.

²⁸ Ega'ina afegai Iesu emai e'ai ekoko aisama, ega imoi ogefakaei kepa'ani penia keinaka, “Kapa puo lai tiapolo amapealaisa aoma aekainia?” keoma.

²⁹ Ke Iesu einaka, “Tiapolo iina koa i'opoga auga megamegai† mo akepealai agekaina kai, kapa i'oinai auga afaekaina,” eoma.

Iesu Agemae Auga Fouga Eifania Pugu

(Mateo 17:22-23; Luka 9:43-45)

³⁰ Iesu ega imoi fou ega'ina afuga kepua'afuga kelao Kalilea agogai kepea pagai. Ega'ina alogai isa kapai keague auga kai aga'o oko faelogo eoma. ³¹ Gome isa ega imoi gapamaleneni'i eoma, ke ifo'i mo keagu alogai ega imoi epaini'i einaka, “Papiu Aumauni Gauga, papiu ima'iai akepaaua, akeaupugua kai, kina oiso aisama age maunimue pugu,” eoma. ³² Ke ega imoi isa kapa'ina eifa auga oko akelogo kai kemani'i puo, akepa'ani penia.

Kaisau Akaiki'a Ipauma?

(Mateo 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Egae kai Iesu ega imoi fou kemai Kapenaum taoninai kepealai. Ke kelao e'a aga'o alogai kekoko aisama, ega imoi epa'ani peni'i einaka, “Keagai kapa'ina akekua opa'aua?” eoma. ³⁴ Kai ega iifa afa akepamue, gome isa keagai ifo'i epo'iai kaisau akaiki'a ipauma auga akekua kepa'aua.

³⁵ Ke Iesu eagukipo kai, ega apostolo au'i 12 au'i eifani'i, epaini'i einaka, “Kaisau anina eani gaufai eoma auga, femuniai ke papiu ma'oai e'i kala'afi koa i'opoga femia,” eoma.

³⁶ Egae kai Iesu imoi e'ele aga'o eafia ago'iai epaapa, ke imagai eafi kai epaini'i einaka: ³⁷ “Kaisau lau akauai imoi e'ele'i eifa koko'i auga, lau eifa kokoisau, ke kaisau lau eifa kokoisau auga, lau aeifa kokoisau kai, lau eulaisau auga eifa koko,” eoma.

Iesu Akagai Kepinauga Au'i

(Luka 9:49-50)

³⁸ Ega'ina afegai Iesu ega imoi aga'o aka Ioane Iesu epainia einaka, “Pamalele

†9:29 Puka isa'i 29 auga iina iifaga kepapua: “megamegai ke ani gopegopeai kai agekaina.”

Aumu, au aga'o oi akamuai tiapolo epa-pealai'i aisa aisama, apainia gaapakipo aoma, gome isa i'a fou laa'i," eoma.

³⁹ Kai Iesu einaka, "Folopaapakipo. Gome kaisau lau akauai mirakulo ekapa auga fiakoa mo afae'afoaipini, afaeifa apala peniau. ⁴⁰ Gome kaisau i'a afe'aisai eaulao auga i'a fou aga'omo. ⁴¹ Gome kaisau oi lau Kristo au e'u imoi puogai akauai kaputi feina agepenimi auga, iifa gome maamiai laifania, afa felo ageafia paisa," eoma.

Papiau Ipapea Me'e'i Foug

(Mateo 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² Ke Iesu eifa pugu einaka, "Kaisau imoi e'ele i'ina aga'o lau epako'aniau auga laomai apala aga'o agepakina agekapa koa aisama, aisogai fo'ama kepaikumu'a kepo akaiki'a fekepaaukopa kai, a'uai feke'afolaisa. ⁴³⁻⁴⁴ Ke imamu epagagapainio apala lokapa koa aisama, fofoua. Imamu aga'omogai agu pagai afugai alokoko auga felo kai, imamu gua lo aealoalo afugai alokoko auga apala ipauma.[‡] ⁴⁵⁻⁴⁶ Ke ifemu epagagapainio apala lokapa koa aisama, ifemu fofoua. Ifemu aga'omogai agu pagai afugai alokoko auga felo kai ifemu gua lo aealoalo afugai alokoko auga apala ipauma.[¶] ⁴⁷ Ke maamu epagagapainio apala lokapa koa aisama, fo'iulaisa. Maamu aga'omogai Deo ega agofa'ai alokoko auga felo kai, maamu gua lo aealoalo afugai alokoko auga apala ipauma. ⁴⁸ Ega'ina afugai ugeuge akemaemae, ke lo aealoalo.^p ⁴⁹ Gome kiki-malu fo'ama epafelo koa i'opoga, papiau ma'oi alo'i ke laomai apala'i loai ageuma'i.

⁵⁰ Kikimalu kapa felo kai ega meki'a agefua koa aisama, ala alokapa oma alopameki'ania pugu? Iifa gome maamiai laifania, ifomi alomiai kikimalu meki'aga feka ega koa papiau fou gagaoai foagu," eoma.

Keamage ke Akafa'i Kepaake'i Auga Foug

(Mateo 19:1-12; Luka 16:18)

10 Iesu ega'ina afuga epua'afuga Iudea agogai epea pagai elao Jordan agapuge apiegai. Ke la'afou ekaigugu pugu puo, ekapakapa koa i'opoga ekapaisa papiau epamaleleni'i.

² Ke Faliseo au'i isa'i Iesu eega kemai ke'opoisa, kepa'ani penia keinaka, "Au aga'o akafa agepaake auga keifa apua ma?" keoma.

³ Ke Iesu einaka, "Moses ega iifa alogai epaini kapulanimi kapa eoma?"

⁴ Ke isa keinaka, "Moses epapua auga au aga'o akafa fepaake malelega fepapua kai akafa fepaake eoma," keoma.

⁵ Ega aisama Iesu einaka, "Oi guami e'inoka alogai kainai Moses i'ina iifaga epapua. ⁶ Kai agofa'a egama mo alogai, Deo maguae papie fou epagama'i. ⁷ Ega'ina kainai au ina ama agepua'afuni'i akafa auni'i akekaifou aga'omo akemia. ⁸ Ke isa auni'i auga imaaui aga'omo agemia. Ega kainai isa imaaui auni'i laa'i kai aga'omo. ⁹ Ega puo Deo kapa'ina eogefoua auga papiau aumauni faeapea," eoma.

¹⁰ Iesu ega'ina eifania afegai, e'ai kekoko pugu aisama, ega imoi ega'ina iifaga kapa'ina eifania auga pa'anina kepa'ani penia pugu. ¹¹ Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Au aga'o akafa

[‡]9:43-44 Papiau isa'i 43-44 fuagai i'ina iifaga kepapua: "Egae isa e'i ugeuge akemaemae, ke lo isafa aealoalo."

[¶]9:45-46 Papiau isa'i 45-46 fuagai i'ina iifaga kepapua: "Egae isa e'i ugeuge akemaemae, ke lo isafa aealoalo."

agepaake ke papie aga'o ageakafania auga, papie epaake auga eegai amage koa laoga maina apala agekapa, papie i'oina aga'o fou amagelofe laa'i kai fou kefeu aage mo auga agemia. ¹²Ke papie akafa agepaake au aga'o ageakafania auga, amage koa laoga maina apala agekapa, au i'oina aga'o fou amagelofe laa'i kai fou kefeu aagemo papiega agemia," eoma.

Iesu Imoi E'ele'i Eifa Felo Peni'i

(Mateo 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³Papiau gau'i Iesu gaafi opogaini'i keoma puo, eega kemaiseini'i kai, Iesu ega imoi papiau kefinai'i. ¹⁴Kai Iesu ega'ina eisa aisama, gua ekupu ke ega imoi epaini'i einaka, "Imoi e'ele'i folokaisapu'i eeu kegamai. Gome Deo ega agofa'a auga imoi iina koa i'opo'i au'i apu'i. ¹⁵Iifa gome maamiai laifania. Kaisau imoi e'ele koa afaemia Deo ega agofa'a afaefia auga, ega'ina afugai afaekoko," eoma. ¹⁶Ke imoi eafii'i kania'iai ima eogeaua, ke Deo ega gafegafe akaiki'a fekeafia eoma eifa felo peni'i.

Pa'amu'amu Auga Agu'a

(Mateo 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷Iesu ekailai epea aisama, au aga'o isa epiau apua, agogai eomukipo, epa'ani penia einaka, "Pamalele felo aumu, kapa'ina fakapa agu pagai maunina faafia?" eoma.

¹⁸Ke Iesu einaka, "Kapa puo lau au felou loomaisau? Kai aga'o felo laa'i, Deo ifogamo felo ipauma. ¹⁹Oi Deo ega iifa Moses epenia auga ma'oi lologo afe'ai. Ega'ina auga kai aga'o foloapugua, amage papiau'i fou folofeu aagemo, folopainao, aufalao aga'o pifogeai folopaagu fofoua, pifogeai kapa aga'o foloafia, ke inamu amamu fopalopiani'i," eoma.

²⁰Ke isa einaka, "Pamalele aumu, ega'ina kapa'i ma'oi e'eleuai laafi'ini'i mo emai pau," eoma.

²¹Ega aisama Iesu au maaga eisa anina eani puo epainia einaka, "Kapa aga'omo alokapa koa. Molao emu amu ma'oi mo'afa'afalaini'i, ke monina ulalu au'i mopeni'i ega koa ufai alopa'amu'amu. Egae kai fomai muniuai fopea," eoma.

²²Au i'ina iifaga a'o elogonia aisama, alo emafu alogaina, ke alokiekieai elao. Gome eegai amu ma'o keka.

²³Ega aisama Iesu e'afoaipini ega imoi epaini'i einaka, "Pa'amu'amu au'i Deo ega agofa'ai kegakoko akeoma kai age'inoka alogaina," eoma.

²⁴Ke Iesu ega imoi i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, kekauai alogaina. Kai Iesu isa epaini'i pugu einaka, "E'u imoi, aagoa amu'i kepako'ani'i au'i, Deo ega agofa'ai kegakoko akeoma kai age'inoka alogaina! ²⁵Kamelo tiapu ikaina nilaga inegai gapagai auga afae'inoka alogaina agepagai. Kai pa'amu'amu auga Deo ega agofa'ai gakoko ageoma auga age'inoka alogaina," eoma.

²⁶Ke Iesu ega imoi kekauai alogaina ke ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "Ega koa aisama, kaisau koa kania'i afeisagau?" keoma.

²⁷Kai Iesu isa maa'i eisa kai epaini'i einaka, "Papiau aumauni ee'iai i'ina agemia afaekaina keoma kai, Deo eegai auga ega koa laa'i. Gome kapa ma'oi Deo eegai agekaina moa'ina," eoma.

²⁸Ega aisama Peto Iesu epainia einaka, "Moisa! Lai kapa ma'oi apua'afuni'i oi munimui apea," eoma.

²⁹⁻³⁰Ke Iesu einaka, "Iifa ko'a maamiai laifania. Kaisau lau puouai, ke iifa faunina puogai ega e'a, aaga akina, ina, ama, gauga, ke ega ago epua'afuni'i auga pau i'ina agofa'agai kapa'ina aga'omo epua'afuga auga laagai 100 ageafia. Ega'ina mo laa'i

kai, papiau isafa isa akeafi apalania, ke muni aisama agu pagai maunina ageafia. ³¹Kai papiau ma'o keufai au'i akemuniai ke kemuniai au'i akeufai," eoma.

**Iesu Ega Mae Fouga
Eifania Oiso Epamia**

(Mateo 20:17-19; Luka 18:31-34)

³²Egae kai Iesu ega imoi fou Ierusalemela. Ke kelao keagai aisama, Iesu Ierusalemela taonina kelao auga afekeafi apalania auga mani'ina aepa'aua kai ifogamo eufai epea puo, ega imoi isa keisa kekauai alogaina. Ke papiau muni'iai kepea au'i isafa isa ega koa ekapaisa keisa aisama, kemani'i alogaina. Ega aisama Iesu ega imoi au'i 12 au'i eafii'i me'e elaoaini'i pugu kai, kapa'ina isa faagagai agemia auga maa'iai fouga eifania. ³³Ke eifa einaka, "Amoisa! Pau aga'agau Ierusalemela agalao, ke ega Iudea papiau'i Papiau Aumauni Gauga akeafia, e'i sakedote lopia'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i ima'iai akepaaua, ke femae akeoma. Egae kai akeafia Iudea papiau'i laa'i au'i ima'iai akepaaua. ³⁴Ke ega'ina papiau'i isa akepa'aua, ake'upe, akegapuka, ke akeaupugua kai kina oiso aisama agemaunimue pugu," eoma.

James Ioane Auni'i E'i Pinoi

(Mateo 20:20-28)

³⁵Egae aisama Sebedi gauga, James Ioane auni'i Iesu eega kemai kepainia keinaka, "Pamalele aumu, lai kapa'ina anina aani auga agagoinio fokapa aoma," keoma.

³⁶Ke Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Kapa'ina anina oani faumiai makapa ooma?" eoma.

³⁷Ke isa keinaka, "Oi kin alomia isapu akaiki'a aloafia aisama, fologoainimai, aga'o kaimuai faagu, ke aga'o lafanimuai faagu," keoma.

³⁸Kai Iesu einaka, "Oi kapa'ina ogoiniau auga oko alologo kai ogoiniau. Lau kiekie kaputina alainu auga agoinu ma? Ke baptismo laafia auga i'opoga mo agoafia ma?" eoma.

³⁹Ke isa keinaka, "Ega koa agakapa agekaina," keoma. Ke Iesu isa epaini'i pugu einaka, "Ko'a, lau kiekie kaputina alainu auga agoinu, ke baptismo laafia auga agoafia. ⁴⁰Kai kaiuai o lafanimuai ma foagu auga lau afalakapa. Kai Deo ifo mo kaisau fau'iai ekapaisa ekae ke ani'i eani au'i mo ega'ina afuga agepeni'i," eoma.

⁴¹Iesu ega apostolo au'i ou'aga au'i i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, James Ioane auni'i ee'iai gua'i ekupu. ⁴²Kai Iesu isa ma'oi eifa kaigugui'i kai, maa'iai eifa einaka, "Oi ologo, agofa'ia Iudea papiau'i laa'i au'i, papiau lopia keoma'i au'i, e'i lopia isapugai isa ke'ima'i, ke au akaiki'a'i au'i e'i isapuai mo, ega'ina papiau'i kepapea'i. ⁴³Kai oi epomia iina koa faemia, kaisau akaiki'a gamia eoma auga oi emi pinauga auga femia. ⁴⁴Ke kaisau gaufai eoma auga kala'afi auga femia. ⁴⁵Gome Papiau Aumauni Gauga emai auga kegalagaina eoma puo aema'i kai, papiau galagaini'i eoma puo emai. Ke isa papiau fau'iai ifo imauga Deo agepa'a penia agemae papiau ma'o kania'i ageagamauga," eoma.

Iesu Maakimi'i Auga Maaga Epafelo

(Mateo 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶Egae kai Iesu ega imoi fou kemai Jeriko taonina. Ke la'afou akaiki'a Iesu ega imoi fou Jeriko taonina kepua'afuga alogai, maakimi'i auga aka Patimaus, Timaeus gauga keagai eagu epinoi. ⁴⁷Ke isa Iesu Nasareta auga ega epea oma fouga elogo aisama, eagaga einaka, "Iesu, Davide okogai lomai aumu, guau moania!" eoma.

⁴⁸Kai papiau ma'o ega'ina auga kefinaisa kepainia komo gaoma keoma kai,

eagaga ke eagaga alogaina paisa einaka, “Davide okogai lomai aumu, guau moania,” eoma.

⁴⁹ Ke Iesu eapakipo kai eifa einaka, “Amoifaga,” eoma. Ega puo maakimi'i auga keifaga keinaka, “Alomu gagama. Mo'ue moapa. Iesu oi eifanio,” keoma. ⁵⁰ Ega aisama maakimi'i auga fiakoa mo afe tiapuga epiume'e e'uegekae Iesu eega elao.

⁵¹ Ke Iesu isa epa'ani penia einaka, “Kapa'ina anina loani emuai makapa looma?” eoma.

Ke maakimi'i auga einaka, “Pamalele aumu, maau felo gamia laoma,” eoma.

⁵² Ke Iesu einaka, “Oi emu pako'a epafeloiso efua, molao,” eoma. Ke fiakoa mo au maaga felo emia, keagai Iesu muninai epea.

Iesu Ierusalemene Taoninai Ekoko Kealogamalaina Keagaga Keifugaina

(Mateo 21:1-11; Luka 19:28-40; Ioane 12:12-19)

11 Iesu ega imoi fou kemai Olifa ikugai, Ierusalemene taonina niegai, Betfake ke Betani taoni'iai aisama ega imoi auni'i eulai'i keufai kelao.

² Ke epaini'i einaka, “Amolao ega'ina paguaga agomia auga alogai okoko. Ke agokoko mo aisama, donki gauga kai aga'o aeaguaguka auga kepaaukopa agoisa. Ega'ina donkina fogupuka fomaiseina. ³ Ke aufalao aga'o afepa'ani kapa puo ega'ina okapa afeoma koa aisama, foifa Lopia anina eani ke agepamue agefiakoa eoma fooma,” eoma.

⁴ Ke kelao keagai pa'afi akegai donki gauga kepaaukopa keisa, ke kegupukia.

⁵ Ega aisama egae keapa papiaui isa'i isa kepa'ani peni'i keinaka, “Kapa puo donki gauga ogupuka?” keoma. ⁶ Ke isa Iesu eifania auga i'opoga mo keifa, ke

papiau isa kelogoaini'i donki kepapea kelaoaina. ⁷ Ke donki gauga kemaiseina laagai afe'i tiapu'i kepagapu pagaini'i, ke Iesu donki laagai eaguka. ⁸ Ke papiaui ma'o afe'i tiapu'i keagai kekauni'i, ke isa'i au aga'i kefaiponi'i keagai kelapai'i. ⁹ Ke keufai kepea ke muniai kepea papiaui ma'oai maialogama'i mo keagaga keinaka:

“Hosana!”[§] “Davide okogai emai auga amaaufagaina!”

“Lopia akagai emai Auga Deo ega gafegafe akaiki'a eafia!” *Sam 118:25-26*

¹⁰ “Ufu'a Davide ega agofa'a agemai pugu auga

Deo ega gafegafe akaiki'a eafia!”

“Ufai au'oniai keague au'i hosana kegaoma isa kegaau afagaina!” keoma.

¹¹ Ke Iesu Ierusalemene taoninai ekoko aisama, elao Deo ega e'ai maaga egoaisa kapa ma'oai egae keka au'i eisa'i kai, kina eake epagapigapi efua puo ega apostolo 12 fou Betani kelao.

Iesu Au Aka Fik Eifa Apala Penia Emae

(Mateo 21:18-19)

¹² Egani Betani kepua'afuga aisama, Iesu inaega ekimu. ¹³ Ke maaga elao agomaai fik auga maigagauga eapa eisa, ke puaga eogeisa ma gaisa eoma. Kai elao gomegai aisama, gagauga mo eisa gome ega pua kina aekainia. ¹⁴ Ega aisama Iesu au epainia einaka, “Puamu kai aga'o afaeania pugu,” eoma. Ke ega imoi i'ina iifaga eifania auga aina kelogonia.

Iesu Deo Ega E'ai Afa'afa Au'i Euoka'i

(Mateo 21:12-17; Luka 19:45-48; Ioane 2:13-22)

¹⁵ Egae kai kemai Ierusalemene taoninai, ke Iesu elao Deo ega e'ai ekoko egae

[§]11:9 I'ina iifaga Hibru malagai auga 'kania'a isagamauga' fougua eifania kai, papiaui pau au afagai iifaga kepamia.

amu ke'afa'i au'i, ke ke'afa'afalaini'i au'i fou euoka'i. Ke moni keau pagainia au'i e'i teipolo, ke koofi ine'i'i ke'afa'afalaini'i au'i e'i aguagu afu'i epaefo pagaini'i. ¹⁶Ke kai aga'o aelogoaina Deo ega e'ai afa'afa amu'i aeafi'i aepea pagai. ¹⁷Ke epamaleleni'i einaka, "Profeta Deo ega iifa iina kepapua oma:

"Lau e'u e'a akeifaga megamega e'a akeoma." *Aisaea 56:7*

Kai oi pau i'ina e'a, 'painao au'i e'i feufeu afuga opamia,'"^q eoma.

¹⁸Sakedote lopia'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, Iesu ala fekeaupugu oma auga keagaga kekapunia. Gome isa kemani'iaina. Ke isa kemani'iaina, gome la'afou fofouga Iesu ega pamalele a'o kelogonia auga anina keani, ke kekauai, ke alo'i egama alogaina keisa'i. ¹⁹Ke egapigapi aisama, Iesu ke ega imoi fou Ierusalemepua'afuga kelao.

Fik Auga Eogogo Auga Pamalelega

(Mateo 21:20-22)

²⁰Egani amagai keagai kepea kelao aisama, fik auga gagamugai eogogo e'agau elao gagaugai keisa. ²¹Ke Peto Iesu kapa'ina eifa auga eopolaga puo Iesu epainia einaka, "Pamalele aumu! Fik loifa apala penia auga eogogo moisa," eoma.

²²Ega aisama Iesu isa ma'oai epaini'i einaka, "Deo amopako'ania. ²³Gome iifa gome maamia'i laifania, aufalao aga'o i'ina ikuga agepaina, 'Molao ifomu a'uai mo'afolaiso,' ageoma, ke opo gua afaepamia kai, alo ko'a ipaumagai agepako'ania koa aisama, kapa'ina eifania auga agegama. ²⁴Ega puo lapainimi, kapa'ina megamegai agogoina aisama, fopako'ania oafia efua fooma ega koa apumi agemia.

²⁵Ke agoapa agomegamega aisama, aufalao aga'o eemiai apala ekapaisa koa aisama, ega apala fo'agegeaina, ega koa Amami ufai eague auga emi apala age'agegeaini'i. ²⁶Kai oi papiu e'i apala afolo'agegeaini'i koa aisama, Amami ufai eague auga isafa oi emi apala afae'agegeaini'i," eoma.

Iesu Isapu Kapagai Epamalele Auga Pa'anina

(Mateo 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷Iesu ega imoi fou Ierusalemepua'afuga kelao, ke elao Deo ega e'a alogai epea alogai, sakedote lopia'i, Moses ega iifa pamalelega au'i, ke Iudea au'i akaiki'a'i au'i isa eega kemai. ²⁸Ke kemai eegai aisama, kepa'ani penia keinaka, "Isapu kapagai i'ina kapa'i lokapa'i? Ke kaisau i'ina isapuga epeniio i'ina kapa'i lokapa'i?" keoma.

²⁹Ke Iesu einaka, "Lau isafa pa'ani aga'omo oi alapenimi, ke afa fooge. Egae kai lau isapu kapagai i'ina kapa'i lakapa'i auga maamia'i alaifania. ³⁰Ioane Baptista ega baptismo ufai emai, o papiu aumauni ee'iai emai? Maauai amoifania!" eoma.

³¹Ke isa ifo'i mo epo'iai i'ina pa'anina fouga keifania keinaka, "Agaifa ufai emai agaoma koa aisama, agepa'ani peni'a ageinaka, 'Kapa puo alapako'ania ageoma?'" keoma. ³²Ke kegaifa 'papiu aumauni ee'iai emai' kegaoma keoma kai, papiu kemani'iaini'i, ega akeifa oma. Gome papiu ma'o kepako'ania Ioane auga Deo ega profeta ipauma keoma.

³³Ega puo isa keinaka, "Lai alalogo," keoma.

Ke Iesu einaka, "Ega koa aisama, lau isafa isapu kapagai i'ina kapa'i lakapa'i auga maamia'i afalaifania," eoma.

Pinauga Au'i Fino Uma Alogai Kepinauga Au'i Palapole'i

(Mateo 21:33-46; Luka 20:9-19)

12 Egae kai Iesu palapole aga'o isa maa'iai eifania einaka, "Au aga'o fino uma ekapaisa, pou fagapuga epapea lofe, fino ipaikuga afuga epiia, ke ima'ima taoaga aga'o epaapa. Ke kapa ma'oai epafua'i aisama, uma alogai kepinauga au'i epa'ima'i kepapinaugania. Kai isa ifo auga afu agoma elao. ²Ke fino puaga i'afe kina ekainia aisama, fino inagome auga ega pinauga auga aga'o eulaisa fino uma ke'ima au'i ee'i elao, ega koa ega uma alogai fino puaga feafia eoma. ³Kai fino uma ke'ima au'i pinauga auga keafii keaunii ima maini keumue elao. ⁴Ke fino uma inagome pinauga auga i'oina aga'o eulaisa ee'i elao pugu kai, pinauga auga ega'ina isafakania keau kanina kepameagaina. ⁵Ke i'oina aga'o eulaisa pugu kai, i'ina auga isafa keaupugua. Ke pinauga au'i i'oi'i ma'o eulai'i kai, isa isafa isa'i keaunii'i ke isa'i keaupugu'i.

⁶"Ke pau aga'omo eagu auga isa ifo gauga anina eani alogaina auga. Ke fua ipaumagai isa ifo gauga ega'ina eulaisa aisama, ifo alogai eifa einaka, 'Lau gau akepalopiana,' eoma.

⁷"Kai pinauga au'i ifo'i epo'iai keinaka, 'Tina auga ago inagome auga gauga puo ago inagome agemae aisama, i'ina ago isa apuga agemia. Ega puo amaupugua, ega koa ago i'ina muni isa apuga femia koa auga i'a apu'a agemia,' keoma. ⁸Ega puo keafii keaupugua, ke fino uma afegai kepiulaisa.

⁹"Ke pau fino inagome auga kapa'ina agekapu? Isa agemai pinauga au'i ageaupugu'i kai, fino uma pinauga au'i i'oi'i agepeni'i. ¹⁰Oi Deo ega iifa pukagai i'ina iifaga ekae auga alokuakuapina ma?

"E'a ipaapa au'i kepo keumakalaina auga,

kiuga uu'uga kapula ipauma emia.

¹¹Ega'ina kapa auga kai aga'o aekapaisa kai, Lopia ifo ekapaisa, ke i'a maa'aisai ega'ina kapa felo ipauma,"

eoma. *Sam 118:22-23*

¹²Iudea papiiau'i ke'ima'i au'i Iesu ega eifa oma aina kelogonia aisama, kelogo palapole ega'ina auga isa fou'i eifania puo, gua'i ekupu, keaga kekapunia Iesu kegaafia kegagope keoma. Kai la'afou papiiau'i kemani'iaini'i puo, Iesu kepua'afuga kelao.

Tax Isoge Pamalelega

(Mateo 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³Ke ega'ina papiiau'i Faliseo au'i ke Herod ega au isa'i fou keulai'i kelao Iesu ifo ega nini'aniai fekepaoa keoma.

¹⁴Ke isa Iesu eega kemai aisama kepainia keinaka, "Pamalele aumu, lai alogo oi iifa ko'a mo loifania. Oi kai aga'o gefa aloauga, gome oi papiiau e'i akaiki'a kainai alokai kai, Deo ega iifa okogai mo, ke ko'a mo papiiau lopamaleleni'i. Ega puo lai Sisa tax fapenia auga felo o apala? ¹⁵Lai faoge o falaoge?" keoma.

Kai Iesu isa e'i pifoge ke e'i opola elogo felo puo einaka, "Kapa puo lau o'opoisau? Silifa monina aga'o amopeniau maisa," eoma. ¹⁶Ke silifa monina kemaiseina aisama, epa'ani peni'i einaka, "Tina kaisau lalauga ke aka," eoma.

Ke isa keinaka, "Sisa," keoma.

¹⁷Ega aisama Iesu einaka, "Ega koa aisama, kapa'ina Sisa apuga auga, Sisa fopenia, ke kapa'ina Deo apuga auga Deo fopenia," eoma.

Ke i'ina iifaga a'o kelogonia au'i kekauai alogaina.

Maunimueai Amage Fouga

(Mateo 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Egae kai Saduseo au'i papiiau maeai afakemaunimue keoma au'i, Iesu eega kemai kepa'ani penia keinaka: ¹⁹ "Pamalele aumu, Moses Deo ega iifa lai faumaisai epapua epainimai, au aga'o akafa imoi aga'o afaepamauga kai agemae koa aisama, isa aaga o akina i'ina afuafuga feakafania, ega koa emae auga gauga aga'o femauni eoma. ²⁰ Ke pau o'oe aa'i aki'i au'i imagea kuagai gua keagu. Fa'aniauga eamage kai imoi laa'i emae. ²¹ Muninai akina, afuafu eakafania kai, isa isafa imoi laa'i emae. Ke muninai akina aga'o isafa i'opoga mo faagagai emia. ²² Ega koa i'opoga au'i imagea kuagai gua ma'oai afuafu ega'ina keakafania kai imoi laa'i kemae. Ke muniai afuafu ega'ina isafa emae. ²³ Ega puo maeai ake-maunimue pugu aisama, kaisau ina'ina papiega akafa agemia? Gome isa ma'oai mo ega'ina papiega keakafania," keoma.

²⁴ Ke Iesu einaka, "Oi Deo ega iifa ke ega isapu alologo felo puo oapagea efua. ²⁵ Gome isa maeai akemaunimue aisama, afakeamage ke afakepaamageni'i kai, isa ufa agelo'i koa i'opo'i akemia. ²⁶ Ke pau maeai maunimue fougalaifania. Ufainagai Moses auai lo eufa kai aeaga auga alogai, Deo ega iifa epapua auga alokuapina ma? Abraham Aisak ke Iakobo kemae mo gani-nagai, Deo Moses iina epaini oma; 'Lau Abraham ega Deo, ke Aisak ega Deo, ke Iakobo ega Deo,' eoma. ²⁷ Ega puo Deo auga lalau'iai kemae au'i e'i Deo laa'i kai, lalau'iai afakemae au'i e'i Deo. Ega puo i'a alogo imaa'u'a emae mo gani-nagai lalau'a auga ageagu pagainia. Kai oi i'ina iifaga alologo puo oapagea alogaina," eoma.

Deo Ega Iifa Akaiki'a Ipauma Auga

(Mateo 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Iesu ega'ina papiiau'i fou keakeakekua kai, Moses ega iifa pamalelega auga aga'o emai keakekua aina'i elongonia. Ke Iesu Saduseo au'i e'i pa'ani afa felo epenii'i eisa puo Iesu epa'ani penia einaka, "Deo ega iifa ma'oai epo'iai iifa kapa auga akaiki'a ipauma?" eoma.

²⁹ Ke Iesu einaka, "Israel papiiumi, ainami amopaaui! Iifa eufai auga, Lopia, a'a Deo auga ifogamo mo Lopia. ³⁰ Ke alomi fofougai, lalaumi fofougai, opomi fofougai, ke imaaumi fofougai, emi Lopia Deo anina foani. ³¹ Ke iifa akaiki'a gua auga, oi ifomu animu loani koa i'opoga emu e'a ipafe auga anina ega foani oma. Iifa i'oina aga'o akaiki'a ipauma iina koa laa'i," eoma.

³² Ke Moses ega iifa pamalelega auga Iesu epainia einaka, "Pamalele aumu oi iifa ko'a loifania. Gome Deo aga'omo, ke kai aga'o laa'i isa ifogamo mo Deo. ³³ Ke alomu fofougai, opomu fofougai, imaaumu fofougai Lopia anina foani, ke ifomu animu loani koa i'opoga papiiau isafa ani'i ega foani oma auga iifa akaiki'a ipauma. Ina'ina iifa'i auni'i au'i, kapa'ina auma'i Deo apa'a penia au'i, ke amu Deo apa'a penia au'i ma'oai eka'egai afe'aini'i," eoma.

³⁴ Ke Iesu, au ega nini'ani ikifaga a'o elongonia aisama, epainia einaka, "Oi Deo ega agofa'a eegai loapae," eoma. Ega'ina afegai kai aga'o Iesu pa'ani aga'o aezenia pugu.

Mesaia Kai Gauga?

(Mateo 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ Iesu Deo ega e'ai epapamalele lalao kai, papiiau epa'ani peni'i einaka, "Ala koa Moses ega iifa pamalelega au'i Kristo auga Davide okogai agemai keoma?"

³⁶ Gome Davide ifo Deo ega Spirituai i'ina iifaga eifania einaka:

“Lopia lau e'u Lopia epainia einaka:
“Kaiuai moagu felaelao

Lau oi emu ou au'i

ifemu guagai alaoge'i alogafapi'i,” ’

eoma. *Sam 110:1*

³⁷ Davide ifo isa eifaga Lopia eomaisa puo, pau ala koa Lopia auga Davide okogai agemai aoma? Isa Davide gauga mo laa'i kai, ega Lopia isafa,” eoma.

La'afouai papiau aage'i Iesu ega enini'ani oma aina kelogonia aisama, alo'i egama alogaina.

Iesu Pamalele Au'i Fou'i Eifa

(*Mateo 23:1-36; Luka 20:45-47*)

³⁸ Iesu ega pamaleleai eifa einaka, “Maami foga, pamalele au'i foisa felo'i. Isa tiapu felo'i mo fekei'iuka'i fekepea aisoge, ke afa'afa afu'iai papiau isa fekepamegoni'i auga anina keani alogaina. ³⁹ Ke isa la'afou afugai ke miamia alogai au akaiki'a'i mo afu'iai fekeagu auga anina keani alogaina. ⁴⁰ Ke isa afuafu kefoge'i e'i kapa ma'oai keafi'i ke papiau kegaisa'i keoma, megamega maefa'i keifani'i. I'ina papiau'i afa apala ipauma akeafia,” eoma.

Afuafu Ega Pipeni

(*Luka 21:1-4*)

⁴¹ Egae kai Iesu moni keogeoge afuga apie kaina eagu kai papiau ma'o kemai Deo ega e'ai moni keogeoge afugai moni keogeisa auga eisa'i. Ega'ina alogai pa'amumu papiau'i ma'o kemai moni akaiki'a keogeisa eisa'i. ⁴² Kai afuafu aga'o emai kopa moni'i auni'i mo eegai keka auga eoge'i. Ke ega'ina moni'i auga 10 toea koa i'opoga. ⁴³ Ega aisama Iesu ega imoi eifani'i eega kemai kai epaini'i einaka, “Iifa gome maamiai laifania. Ulalu afuafuga kapa'ina eogeisa auga akaiki'a ipauma, papiau ma'oai e'i pipeni eka'egaina. ⁴⁴ Gome papiau ma'oai kapa

ma'o ee'iai kekae au'i epo'iai pika koa mo keafi'i kemai keoge'i kai, ulalu afuafuga i'ina o'amega ega'ina mo fepalagaina auga eafia emai eoge afe'aina,” eoma.

Iesu Muni Kapa'ina Agemia Auga Fouga Eifania

(*Mateo 24:1-14; Luka 21:5-19*)

13 Iesu ega imoi fou Deo ega e'a kepua'afuga alogai, ega imoi aga'o eifa einaka, “Pamalele aumu, kepo felo'i ipauma'i, ke Deo ega e'a felo ipauma kepaapa moisa,” eoma.

² Kai Iesu einaka, “I'ina e'a felo ipauma loisa? I'ina kepo aga'omo ganinagai kepo aga'o laagai ekaauau afoisoa, ma'oai akea'opu afe'ai,” eoma.

³ Ega'ina afegai Iesu elao Deo ega e'a epaai pagainia afugai Olifa ikugai eaguga kai Peto, James, Ioane ke Andru fou isa eega kemai ogefakai kepa'ani penia keinaka: ⁴ “Gaika i'ina kapa'i akemia, ke gou kapa'i akemia aisama i'ina kapa'i ma'oai akeko'a auga maamaisai moifania?” keoma.

⁵ Ke Iesu einaka, “Foisa felo kai aga'o faefogeimi. ⁶ Gome papiau ma'o lau akauai akemai akeifa, ‘Lau Kristo’ akeoma ke papiau ma'o akefoge'i akepeapea me'e'i. ⁷ Ke ifani ko'a'i akemia ke ifani fou'i mo agologo aisama, folo-man'i. Gome ega'ina kapa'i au'i fekemia paisa puo akemia. Kai agofa'a i'ina fua auga afaemai kaukau. ⁸ Gome ago aga'o ago aga'o fou akeifani, ke agofa'a aga'o agofa'a aga'o fou akeifani'i. Ke afu i'oi'i i'oi'iai kafokau agepea ke magea akaiki'a, ke kekele akaiki'a agemia. Ega'ina kina auga papie aga'o einae ega mauni kina kiekie'i e'ina mo koa i'opoga agemia.

⁹ Kai oi maami foga felo. Gome lau fauai oi kansolo au'i ima'iai akepaumi, ke la'afou afu'iai oi akeanumi, ke agofa'a lopia'i akaiki'a'i ke kin ago'iai agoapa, lau fou agoifafoua. ¹⁰ Ke iifa

faunina lau fou agofa'a fofouga alogai foinogoai kakaua. ¹¹Kai oi akeafimi iifa ipakainai agoapa aisama, kapa'ina agoifania auga foloopola kakaua, ke opopo isafa folopa'au kakaua. Kai ega'ina kina maagai Deo ega Spiritu kapa'ina agepenimi auga foifania. Gome ega'ina kinagai oi ifomi afolonini'ani kai, Deo ega Spiritu agenini'ani.

¹²“Ke ega'ina kinagai aaga ifo akina age'afa'afalaina akeaupugua, ke akina isafa aaga faagagai i'opoga mo agekapa. Ama gauga age'afa'afalaina akeaupugua. Ke imoi ake'ue ina'i ama'i fou akeakekua, ke ina'i ama'i papiu ima'iai akepaau'i akeaupugu'i. ¹³Ke lau akau puogai papiu ma'oai alo'i ko'agai oi animi afakeani. Kai kaisau afaepoke ageapa kapula agelao fuagai auga, kania ageisagamau.”

Aina'au Afiapala Auga

(Mateo 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴Iesu eifa pugu einaka, “Kapa aga'o profeta Daniel fouga eifania auga kapa, iisa mani'ina ipauma, Deo eifa aina'au penia auga, afu aga'ogai faeapa auga afugai ageapa agoisa aisama, Iudea agogai keagu au'i fekepiau iku fekelao. (Kaisau i'ina fouga ekuapina auga i'ina kapa'ina eifania auga oko felogo.) ¹⁵Ke kaisau e'a ofaofagai eagu auga, faeake e'a alogai faekoko kapa aga'o faeafia. ¹⁶Ke kaisau agoai eapae auga faemue faelao e'ai afe tiapuga faeafia. ¹⁷Kai ega'ina kina'iai papie inae'iai, ke imoi kepa'u'i au'i e'i kina apala ipauma agemia. ¹⁸Ke fomegamega ega koa i'ina kapa'i inipo aupu kinagai fakemia. ¹⁹Gome ega'ina kina'i kiekie auga apala ipauma agofa'a egama mo alogai kina kiekie ega koa i'opoga aga'o aemia mo emai pau. Ke muni kiekie aga'o ega koa i'opoga afaemia pugu. ²⁰Ega'ina kina'iai kiekie akaiki'a ipauma agemia puo, Lopia ega'ina kina'i ofola'o'i

faepamia'i koa aisama, kai aga'o kania faemauni. Kai ekinani'i au'i fau'iai kina ega'ina epafo'oani'i. ²¹Ke ega'ina kina'iai aufalao aga'o afeifa, 'Amoisa Kristo inamo'e,' afeoma, o 'Isa egamo'e' afeoma koa aisama, folopako'ania. ²²Gome Kristo fofefoge'i, ke profeta fofefoge'i akemai, Deo ega pinauga gouga koa akekapa'i, ke mirakulo akekapa'i Deo ekinani'i au'i kegafoge'i akeoma. Ke afekaini'i koa aisama, Deo ekinani'i au'i mo ganinagai akefoge'i. ²³Amoisa! Kapa ma'oai akemia koa kai maamiai laifani'i ega koa maami foga.”

Iesu Ega Mai Pugu Fouga

(Mateo 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴Ke Iesu eifa pugu einaka, “Ega'ina kiekie'i muni'iai mo, “kina agepa'umina, gafa afaepoa eaea afaepipeni.

²⁵Mi'imi'i ufai akea'opu, ke ufa kapa'i ma'oai akepigugu.’ *Aisaea 13:10; 34:4*

²⁶“Egae kai Papiu Aumauni Gauga isapu akaiki'a ipauma ageafia, ke Deo ega eaea akaiki'a ipaumagai apuapuai agemai akeisa. ²⁷Ke ega agelo ageulai'i akelao agofa'a fuagai, ke akelao ufa fuagai ameku pani kepua kemai afu'iai ekinani'i au'i ma'oai akepakai guguaini'i,” eoma.

Au Aka Fik Palapole

(Mateo 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸Iesu eifa pugu einaka, “Ke pau au aka fik fomaleleaina. Fik auga aga eikina gagauga eoge aisama, ologo kinafa'a emai kainagai ooma. ²⁹Ega puo ega koa i'opoga mo, ega'ina kapa'i akemia agoisa'i aisama, Papiu Aumauni Gauga ega mai kina emai kainagai ipauma, emi pa'afi akegai auga agologo. ³⁰Iifa gome maamiai laifania. Pau papiu'i afakemae i'ina kapa'i akegama akeisa'i kai akemae.

³¹ Ufa aagoa fou akefua laa'i akemia kai lau e'u iifa afaefua laa'i afaemia.

Kai Aga'o Ega'ina Kina Aelogo

(Mateo 24:36-44)

³² “Kai ega'ina kina ke kina maaga kapa auga, kai aga'o aelogo. Agelo ufai akelogo ke Deo ifo Gauga mo ganinagai aelogo kai, Deo Ama ifogamo elogo. ³³ Maami fogoia ke fomegamega, gome ega'ina kina gaika agemai auga alologo. ³⁴ Ega'ina kina auga, au aga'o agoma elao aisama, ega pinauga au'i aua e'i pinauga epeni'i, e'a epa'ima'i, ke pa'afi akegai eapa auga epaina fe'ima'ima eoma koa i'opoga. ³⁵ Ega puo oi maami fogoia fo'ima'ima. Gome oi e'a inagome gaika agemai auga alologo. Isa gapigapi ma, fafuai ma, o'olo ageagaga kai ma, o amagai ma agemai auga alologo. ³⁶ Ke afolo'imaimi koa aisama, isa fiakoa mo agemai, ke oi ofeu ageisami. ³⁷ Kapa'ina maamiai laifania auga papiau ma'oai isafa maa'iai laifania. Maami fogoia.”

Iesu Maega Kefagaisa

(Mateo 26:1-5; Luka 22:1-2; Ioane 11:45-53)

14 Palafa iuma mulamula laa'i kai palafa maini mo keania miamia aka Pasover kina emai kainagai, kina gua mo ekaega kai sakedote lopia'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou pifogeai Iesu ala fekeafi oma, ke fekeaupugua auga keagaga kekapunia. ² Kai isa keinaka, “Miamia kinagai ega'ina falakapa, o agakapa koa aisama, papiau a'oa'o akaiki'a afekapa,” keoma.

Betaniai Papie Aga'o Oili Foga Felogai Iesu Kania E'efaisa

(Mateo 26:6-13; Ioane 12:1-8)

³ Ke Iesu Betaniai molumolu auga epafelo auga, aka Saimon ega e'ai fou keaniani alogai, papie aga'o apupu gagauga aka nad maifoga auga gaga-

muga keafia oili kekapa auga, oga e'elegai eafiiia emaiseina eaupea kai Iesu kania e'efaisa.

⁴ Kai papiau isa'i egae keagu au'i gua'i ekupu alogaina puo, ifo'i epo'iai keifa keinaka, “I'ina oilina afa akaiki'a kai, kapa puo epapinauga aagenia mo. ⁵ Gome ama'afa'afalaina koa aisama, inipo aga'o pinauga afa femia, ke monina ulalu au'i fapeni'i,” keoma. Ke papie kelo'u peni kapulania.

⁶ Ega aisama Iesu eifa einaka, “Papie opua'afuga, kapa puo opaakekua? Isa kapa felo ipauma eeuai ekapaisa. ⁷ Gome ulalu au'i auga afa kina mo eemiai akeagu, ke kina kapagai amopalagaini'i agooma agekaina kai, lau auga oi fou afalaagu mo afaelaolao. ⁸ Papie i'ina kapa'ina fekapa auga mo ekapaisa. Isa lau kaniau'ai oili e'efaisa auga lau imau akefufuga pinauga auga ekapa umania mo. ⁹ Iifa ko'a maamiai laifania, iifa faunina agofa'ai akeifafoua aisama, i'ina papiega kapa'ina ekapaisa auga akeopolaga akeifafoua,” eoma.

Judas Iesu E'afa'afalaina

(Mateo 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Ega'ina afegai Iesu ega apostolo 12 au'i epo'iai aga'o aka, Judas Iskariot keoma auga, Iesu ga'afa'afalaina sakedote lopia'i ima'iai gapaaua eoma puo ee'i elao. ¹¹ Ke isa ega'ina fougua kelogo aisama, alo'i egama alogaina, ke maa-gai keifa ko'ania moni akepenia keoma. Ke Judas Iesu isa ima'iai ala fepaau oma auga kina felo aga'o e'imaisa.

Iesu Ega Apostolo Fou Pasover Miamia Fo'amaga Keaniia

(Mateo 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Ioane 13:21-30)

¹² Palafa maini iuma keania miamia aka Pasover kina eufai auga alogai, kagakaga kainai, sipi agu'a aga'o Deo kapa'a penia. Ega'ina kinagai Iesu ega

apostolo isa kepa'ani penia keinaka, “Falao, kapai ina'ina miamia fo'amaga fakapa foania looma?” keoma.

¹³Ega puo Iesu ega apostolo auni'i eulai'i kai, epaini'i einaka, “Folao taoniai au aga'o oga feina e'upia auga age-mai fou agopiaogai. Ega aisama oi isa munina folao. ¹⁴Ke agolao e'a kapa alogai agekoko aisama, e'a inagome auga fopaina, 'Pamelele auga epa'ani: Lau e'u miamia afuga e'a alogai auga kapai, ke e'u imoi fou miamia fo'amaga kapai agaania eoma?’ fooma. ¹⁵Ke isa ifo e'a au'oniai afu akaiki'a aga'o kekapa umania mo auga agepakinaimi, egae i'a a'a miamia fo'amaga fokapa,” eoma.

¹⁶Ke Iesu ega apostolo ega'ina auni'i kelao taoniai aisama, eifania auga i'opoga mo keisa. Ke egae miamia fo'amaga kepapua eka.

¹⁷Epagapigapi aisama Iesu ke ega apostolo 12 au'i fou kemai kela'afou. ¹⁸Ke aniani afugai keagukipo keaniani alogai Iesu isa epaini'i einaka, “Iifa gome maamia laifania, epomia pau fou aani-ani aumi aga'o age'afa'afalainiau,” eoma.

¹⁹Ke alo'i emafu alogaina ke aga'o kepa'ani penia keinaka, “Lau ma?” keoma.

²⁰Ke Iesu einaka, “Ega'ina auga, aumi 12 aumi epomia aga'o, lau fou palafa litiai aga'iupa auga lau age'afa'afalainiau. ²¹Papiau Aumauni Gauga agelao auga Deo ega iifa pukagai kepapua koa i'opoga mo agemia kai, kaisau Papiau Aumauni Gauga e'afa'afalaina auga afa apala ipauma ageafia. Au ega'ina faemauni koa fefelo alogaina,” eoma.

Iesu Ega Aniani Fua Auga

(Mateo 26:26-30; Luka

22:15-20; 1 Korinto 11:23-25)

²²Ke keaniani laolao kai Iesu palafa eafia, Deo tenkiu epenia kai efai-

poga ega imoi epeni'i einaka, “Amoafia amoania. Ina'ina lau imaau,” eoma.

²³Ke fino kaputina eafia, Deo tenkiu epenia efua aisama, ega imoi epeni'i ma'oai keinu. ²⁴Ke Iesu einaka, “Ina'ina auga lau ifau, papiau ma'o fau'iai agefaka auga. Ega'ina ifa auga Deo papiau fou epomia pako'a kapula gouga mamaga alakapa. ²⁵Iifa gome maamia laifania. Fino i'ina au puagai emai auga, afalainu pugu agelaolao, muni Deo ega logoai kapa ma'oai akefua afegai, Deo ega agofa'ai kai, fino mamaga alainu pugu,” eoma.

²⁶Ke Deo isau afagaina iifina keifina efua aisama, kepealai Olifa ikuga kelao.

Peto Iesu Agepuniaiaina Auga Foug

(Mateo 26:31-35; Luka

22:31-34; Ioane 13:36-38)

²⁷Iesu ega imoi fou keagai kepeapea kai, epaini'i einaka, “Pau gapiai oi ma'oai lau agopiauaniau. Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

“Lau sipi i'ima auga alaauga, ke sipi ma'oai akekani.’ *Sakaraia 13:7*

²⁸Kai lau alamaunimue afegai aisama, alaufai agomia Kalilea alalao,” eoma.

²⁹Kai Peto isa epainia einaka, “Ma'oai fekepuniaianio mo ganinagai lau oi afalapuniaianio mo laa'i,” eoma.

³⁰Ke Iesu einaka, “Iifa gome maamuai laifania, pau gapiai o'olo agagaga gua aemia koa kai lau alopuniaianiau oiso alopamia,” eoma.

³¹Kai Peto aeapakipo eifa fa'i'i einaka, “Oi auni'a fou famae mo ganinagai, oi afalapuniaianio,” eoma. Ke ma'oai isafa ega mo keifa oma.

Iesu Ketsemaniai Emegamega

(Mateo 26:36-46; Luka 22:39-46)

³²Ega'ina afegai Iesu ega apostolo fou kelao afu aka Ketsemani aisama, ega apostolo epaini'i einaka, “Inae mo foagu kai lau famegamega,” eoma. ³³Egae kai

Peto James ke Ioane eafii'i fou kelao koa kai, e'ina eopopo ekiekie, ke alo emafu alogaina. ³⁴ Ke epaini'i einaka, "Lau e'u alomafu kiekie auga akaiki'a ipauma puo, famae koa ganinagai agekaina. Ega puo oi inae foagu fo'ima'ima," eoma.

³⁵ Egae kai afa'agamo epea kua elao aakai koa i'opoga kai, e'ualai a'isaai eomukipo emegamega, ke afekaina koa ega'ina kiekie'i fekepagai eoma. ³⁶ Ke ega megamegai eifa einaka, "Abba,** Amau! Oi kapa ma'oai alokapa'i agekaina. Ega puo i'ina kiekie kaputina eeuai moafi'aua. Kai lau anina laani auga faekapa kai, oi anina loani auga gaikapa," eoma.

³⁷ Ke ega emegamega oma efua aisama, emue elao ke ega apostolo au'i oiso kefeu eisa'i. Ega puo Peto epainia einaka, "Saimon, lofeu ma? Kina maaga aga'omo afo'lo'ima'ima ma? ³⁸ Fo'ima'ima ke fomegamega ega koa Satani age'opoimi aisama afo'lo'ualai. Oi lalaumi anina eani kai imaaumi auga eapoqe," eoma.

³⁹ Ke emue elao pugu, ke megamega i'opoga mo eifania pugu. ⁴⁰ Ke emue ega apostolo ee'i emai aisama, kefeu pugu eisa'i, gome maa'i emeau. Ke ega apostolo feuai kekauai Iesu keisa aisama, kapa'ina isa maagai fekeifania auga akelogo.

⁴¹ Ke mue oiso epamia aisama epaini'i einaka, "Ofeu, olaagai alofua koa ma? Mo'o! Kina maaga ekainia. Amoisa, Papiu Aumauni Gauga papiu apala'i ima'iai akepaua ake'afa'afalaina. ⁴² O'ue, fou amalao! Lau e'afa'afalainiau auga emai!" eoma.

Iesu Keafiia

(Mateo 26:47-56; Luka 22:47-53; Ioane 18:3-12)

⁴³ Iesu ega'ina eifaifania kai, ega apostolo 12 epo'iai aga'o aka Judas auga fiakoa mo Iesu eega emai. Ke isa fou la'afouai kemai au'i ifani a'ifa'i ke kopi fou keafii'i kemai. Ega'ina papiu'u'i auga sakedote lopia'i, Moses ega iifa pamalelega au'i, ke Iudea au akaiki'a'i au'i keulai'i kemai.

⁴⁴ Ke au Iesu e'afa'afalaina auga gou aga'o agekapa Iesu akeafia auga fougaga ega'ina papiu'u'i maa'iai eifania einaka, "Au alagoapa auga Iesu, ke foafia i'ima fopagome folaoaina," eoma. ⁴⁵ Ke Judas emai aisama, fiakoa mo Iesu eega elao einaka, "Pamalele aumu," eoma, ke egoapia. ⁴⁶ Ega aisama ega'ina au'i kelao Iesu keafiia. ⁴⁷ Ke au aga'o Iesu fou keaguaga auga ifani a'ifaga efuaa, sakedote lopia fa'a ega kala'afi aga'o aina efoua.

⁴⁸ Kai Iesu ega'ina papiu'u'i epaini'i einaka, "Lau painao au'i koa i'opo'i oi eemiai kelele akaiki'a aga'o lakapaisa ma puo, ifani a'ifa'i kopi fou oafii'i omai amoafiau ooma? ⁴⁹ Kina ma'oai Deo ega e'ai fou aagu lapamalele kai aloafiau. Kai Deo ega iifa pukagai kapa'ina keifania auga ko'a femia kainai pau oi oafiau," eoma. ⁵⁰ Ke Iesu ega apostolo ma'oai papiu ega'ina Iesu keafiia keisa aisama, kepua'afuga kepiu afe'ai.

⁵¹ Kai au agu'a aga'o tiapu aga'o ae'iuka kai tiapu manipina mo eapunia Iesu muninai epea. Ke au ega'ina au'i au agu'a ega'ina keafiia. ⁵² Ega aisama ega tiapu epua'afuga faaga maini epiau.

**14:36 Hibru malagai, 'Amau'

**Iesu Iifa Ipakaina
Akaiki'agai Kepakoko**

(Mateo 26:57-68; Luka 22:54-55,
63-71; Ioane 18:13-14, 19-24)

⁵³ Iesu keafia au'i kelaoaina sakedote lopia fa'a eegai. Ke egae isa afugai, sakedote lopia'i, Moses ega iifa pamalelega au'i, ke Iudea au akaiki'a'i ma'oai kemai fou kekaigugu keagu. ⁵⁴ Ega'ina alogai Peto Iesu fou epo'i aakai kai, muni-nai epea elao sakedote lopia fa'a ega iifa ipakaina afugai ekoko. Ke egae ima'ima au'i fou lo eegai keagu lo egagaisa.

⁵⁵ Ke sakedote lopia'i ke iifa ipakaina au'i akaiki'a'i ma'oai Iesu fekeaupugua auga iifaga ko'a kekapunia kai iifa ko'a aga'o akekapulaisa. ⁵⁶ Gome papiau ma'o pifoge iifa'i Iesu eegai keifani'i kai, e'i iifa ma'oai i'opo'i aga'omo aemia.

⁵⁷ Egae kai isa'i ke'ue Iesu eegai pifoge iifa'i iina keifa oma'i keinaka: ⁵⁸ "Lai isa iina eifa oma aina alogonia: 'Lau Deo ega e'a papiau ima'iai kepaapa auga alaa'uoka, ke kina oiso alogai i'oina aga'o papiau ima'iai afakepaapa auga alapaapa pugu,'" keoma. ⁵⁹ Isa ega keifa oma mo ganinagai, kapa'ina keifania auga i'opo'i aga'omo akemia.

⁶⁰ Egae kai sakedote lopia fa'a isa ma'oai ago'iai e'ue Iesu epa'ani penia einaka, "Oi isa e'i iifa afa aga'o afolopamue ma? I'ina papiau'i i'ina iifa'i kapa'i mo oi faagamuai keifani'i?" eoma.

⁶¹ Kai Iesu komo mo eoma, iifa afa aga'o aepamue.

Ega aisama sakedote lopia fa'a epa'ani pugu einaka, "Oi Mesaia, Deo aau afa-gaina Auga Gauga aumu ma?" eoma.

⁶² Ke Iesu einaka, "E! Ega'ina lau ke Papiau Aumauni Gauga Ama Au Akaiki'a Auga ima kaina kainai ageagu ke mai'isapuai ufa apuapu'iai agemai agoisa," eoma.

⁶³ Ega aisama sakedote lopia fa'a ifo tiapuga e'i'inia ke einaka, "Mo'o! Maa'iai

keisa au'i fekenini'ani auga ani'i alaani. ⁶⁴ Isa Deo eifa apala peni aagenia mo aina ologonia efua. Kapa'ina oopolaga?" eoma.

Ke ma'oai keifa apala penia femae auga iifaga kepako'ania.

⁶⁵ Egae kai papiau isa'i isa ke'upeisa, maaga kemokaisa, ke ima'iai keaunua ke keinaka, "Kaisau pau eaunio auga profeta koa momia moifania," keoma. Ke ima'ima au'i isafa Iesu keafia, me'e kepoaisa.

Peto Iesu Epuniaiaina

(Mateo 26:69-75; Luka 22:56-62;
Ioane 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Ega'ina alogai Peto iifa ipakaina afuga papagai eaguega kai, sakedote lopia fa'a ega kala'afi ifiaoga aga'o ega mo epea oma. ⁶⁷ Isa Peto lo niegai eapa lo egagaisa eisa aisama, elao eegai eisa felo kai epainia einaka, "Oi isafa Iesu Nasareta auga fou oaguagu," eoma.

⁶⁸ Kai isa epuniaia einaka, "Kapa'ina loifania auga alalogo ke oko isafa alalogo," eoma. Ke epealai kekoko kemai auga pa'afina ake elao aisama, o'olo eagaga.

⁶⁹ Ke elao egae ke kala'afi ifiaoga aga'o Peto eisa pugu aisama egae keapa au'i epaini'i einaka, "I'ina auga isafa isa aga'o'i," eoma. ⁷⁰ Kai Peto epuniaia pugu.

Oma'e kai egae keapa au'i Peto kepainia pugu keinaka, "Iifa ko'a oi isafa isa aga'o'i, gome oi Kalilea aumu, ke emu nini'ani epafokio," keoma.

⁷¹ Kai Peto e'ina ifo eifa apala penia, ke maa'iai eifa ko'ania einaka, "Au i'ina oifania auga alalogonia," eoma.

⁷² Peto ega'ina eifania aisama, fiakoa mo o'olo agagaga gua emia. Ke Peto Iesu maagai o'olo agagaga gua aemia koa kai agepuniaiaina oiso agepamia auga eopolaga, alo emafu eapepe alogaina.

Iesu Pilato Eega Kelaoaina

(Mateo 27:1-2, 11-14; Luka
23:1-5; Ioane 18:28-38)

15 Amagai ipauma sakedote lopia'i, Iudea au akaiki'a'i, Moses ega iifa pamalelega au'i, ke kansolo au'i fofouga kela'afou Iesu faagagai kapa'ina feikapa auga keifania kepako'ania. Egae kai Iesu kegopeisa kepapea kelaoaina Pilato imagai kepaaua.

² Ke Iesu Pilato agogai kepaapa aisama Pilato Iesu epa'ani penia einaka, "Oi Iudea au'i e'i kin ma?"

Ke Iesu einaka, "E, oi loifania koa," eoma.

³ Ke sakedote lopia'i Iesu eegai kapa ma'o mo keifani'i kepaagu fofoua. Kai Iesu iifa aga'o aeifania. ⁴ Ega puo Pilato Iesu epa'ani penia pugu einaka, "Iifa aga'o afofoifania ma? Papiiau eemuai kapa ma'o keifani'i kepaagu fofouso moisa'i," eoma.

⁵ Kai Iesu iifa aga'o aeifania paisa puo, Pilato ekauai alogaina.

Pilato Iesu Femae Nini'anina Epako'ania

(Mateo 27:15-26; Luka
23:13-25; Ioane 18:39-19:16)

⁶ Ega kinagai kagakaga kainai miamia kinagai papiiau e'i iifai, tipula auga aga'o kepapapealaisa. ⁷ Ega kina'iai au aga'o aka Barabas papiiau alo'i eaniia kelele ma'o kekapai'i. Ega'ina alogai papiiau isa'i eaupugu'i puo, tipulai eagu. ⁸ Papiiau la'afouai kemai keagaga akaiki'a Pilato kepainia miamia kinagai kapa'ina ee'iai ekapakapa auga gakapa keoma.

⁹ Kai Pilato isa epa'ani peni'i einaka, "Oi anina oani Iudea papiiau'i e'i kin mapapealaisa eemi gafai ma ooma?"

¹⁰ Gome sakedote lopia'i e'i pikupai Iesu keafiia isa imagai kepaaua auga elogo.

¹¹ Kai sakedote lopia'i la'afou papiiau'i alo'i keaniia Pilato Iesu faepapealaisa kai, Barabas gapapealaisa keoma.

¹² Ega aisama Pilato epa'ani pugu einaka, "Ke pau Iudea papiiau'i e'i kin ooma auga ala faoma ooma?" eoma.

¹³ Ke papiiau keagaga pugu keinaka, "Kolotiai gaisau'u'ui," keoma.

¹⁴ Ega aisama Pilato epa'ani einaka, "Kapa puo, kapa'ina apala ekapaisa?" eoma.

Kai isa keagaga alogaina paisa keinaka, "Kolotiai gaisau'u'ui," keoma.

¹⁵ Ega aisama Pilato papiiau alo'i gapagama eoma puo, Barabas tipulai epapealaisa, ke ega au au'i Iesu kegapukia afegai aisama, papiiau ima'iai epaaua keafiia kolotiai isau'u'ua kelaoaina.

Ifani Au'i Iesu Kepa'aua

(Mateo 27:27-31; Ioane 19:2-3)

¹⁶ Ega'ina afegai ifani au'i Iesu keafiia kafana auga afuga, e'a akaiki'a alogai kekokoaina ke ifani au'i fofouga keifa kaigugu'i. ¹⁷ Egae kai tiapu umuga eaea^{††} auga keafiia kepaapuga, a'ifu keafipo'e kin kania'iai kraon keogeoge auga koa kepamia kaniagai keogeaua. ¹⁸ Ke ke'ina kepako'aina keinaka, "Iudea au'i e'i kin, loagu felo ma?" keoma. ¹⁹ Ke inipo auga keafiia kania keaunია, ke ke'upeisa. Ke kepakafo'onia agogai keanife'u keau afagaina. ²⁰ Ke kepa'aua efua aisama, tiapu umuga eaea faagagai eka auga keafilaisa, ke ifo afe tiapuga kepai'iuka pugu, ke kepapealaisa kolotiai isau'u'ua kelaoaina.

Iesu Kolotiai Keau'u'ua

(Mateo 27:32-44; Luka
23:26-43; Ioane 19:17-27)

²¹ Ke kelao keagai aisama, Sairene auga aka Saimon, Aleksanda ke Rufus

^{††}15:17 Pilitani malagai 'purple'.

auni'i ama'i ega paguai eake emai keisa. Ke ifani au'i isa kepamani'inia Iesu ega koloti gapua keoma. ²² Ke Iesu kelaoaina afu aka Kolkota. I'a mala'aisai auga kania uniaga eifania. ²³ Egae kai fino, aupu gagauga foga ekapula[‡] auga fou keoge lapuinia kai Iesu kepeniia gainu keoma kai epamafua. ²⁴ Ke Iesu kolotiai keau'u'ua afegai aisama, afe tiapuga ke'eaisa kai, aga'o aga'o kapa akeafia auga egeai ke'opoisa keafia.

²⁵ Iesu kolotiai keau'u'ua kina maaga auga, amagai 9 o'clock. ²⁶ Ke isa kapa puo kolotiai keau'u'ua auga iifaga kania laagai kepapua keau'u'ua:

IUDEA AU'I EI KIN keoma.

²⁷ Ke painao au'i gua isafa kolotiai keau'u'uini'i, aga'o kaina kainai, aga'o lafanina kainai. ²⁸ Ega koa emia auga, Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma auga ko'a mo emia: 'Isa laomai apala ikapa au'i fou aga'omo kepamia'i.' ²⁹ Ke papiau egae kepea pagai au'i keakae isa keisa, kania'i ke'afoisa ke keinaka, "Ooo! Deo ega e'a aloauoka ke kina oiso alogai alopaapa pugu aumu. ³⁰ Pau kolotiai moake ifomu kaniamu moagamauga," keoma.

³¹ Ke ega koa i'opoga mo, sakedote lopia'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou ifo'i mo epo'iai Iesu kepa'aua keinaka, "Isa'i kania'i eagamauga kai, ifo kania ageagamauga afaekaina. ³² Israel e'i kin, Mesaia aumu, pau kolotiai moake ega koa amaisao amapako'anio," keoma. Ke Iesu fou kolotiai keau'u'uini'i au'i isafa isa keifa apala penia.

Iesu Emae

(Mateo 27:45-56; Luka 23:44-49; Ioane 19:28-30)

³³ Kina maaga atiafai koa i'opoga aisama, umina emai aagoa fofouga eumi apua elao mo gapigapi kina maaga 3

o'clock eafia. ³⁴ Ega'ina kina maagai aisama, Iesu eagaga einaka, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" eoma. Ega'ina auga i'a mala'aisai, "E'u Deo, E'u Deo, kapa puo lopua'afuniau?"

³⁵ Ke egae keapa au'i isa'i Iesu aina kelogonia aisama, keifa keinaka, "Amoisa, isa Elaija eifaga aina amologo," keoma.

³⁶ Ke au aga'o elao tiapu manipina eafia, fino pi'igugai e'iupia, isepeai egopeisa kai Iesu epeniia gainu eoma ke einaka, "Amopua'afuga kai, Elaija age-mai ageafiopua ma auga amaisa," eoma.

³⁷ Ke Iesu eagagapea afegai, la'aina egu fua, ela'afuga emae.

³⁸ Ega aisama Deo ega e'a alogai tiapu ke'e'e auga au'oniai ipuainagai e'i'ipea eake elao papagai, gua emia. ³⁹ Ke ifani lopiaga, ifani au'i 100 e'ima'i auga, Iesu agogai eapa, ke ala emae oma eisa aisama einaka, "Iifa gome i'ina Deo Gauga paisa," eoma.

⁴⁰ Iesu kolotiai emae alogai, papie isa'i agomaai keapa kai maa'i mo elao keisa. Ega'ina papie'i epo'iai Maria Makdalena, Maria Joses ke James ina'i, ke Salome fou. ⁴¹ I'ina papie'i Iesu Kalileai elao emai aisama, isa muninai kepeapea, ke kepapalagaina. Ke papie ma'o Iesu muni-nai kepea Ierusalemema au'i isafa, egae keapa.

Iesu Laai Keogeisa

(Mateo 27:57-61; Luka 23:50-56; Ioane 19:38-42)

⁴² Ega'ina kina auga Iudea papiau'i e'i pinauga ma'oai kepapua afe'aina kina. Ke egani aisama, Iudea papiau'i Deo keau afagaina auga kina. ⁴³ Ega'ina kinagai au aka Iosepa, Iudea agogai taoni aka Arimatea keoma auga eagu. Isa auga Deo ega agofa'a agemai auga eagu e'ima'isa. Ke Iudea au'i akaiki'a'i epo'iai kansolo akaiki'a aga'o. Isa Iesu

[‡]15:23 Pilitani malagai 'myrrh'.

emae efua auga fougā elogo aisama, aimani'ina mo elao Pilato eegai Iesu imaauga gaafia eoma pa'anina epa'ani. ⁴⁴ Kai Pilato Iesu emae efiaisakoa auga fougā elogo aisama, ekauai alogaina. Ega puo ifani lopiaga, ifani au'i 100 e'ima'i auga, eifaga emai kai Iesu emae efua ma auga pa'anina epa'ani. ⁴⁵ Ke Pilato ifani lopiaga eegai Iesu emae auga iifaga eafia aisama, Iesu imaauga Iosepa epeniia. ⁴⁶ Ke Iosepa tiapu manipina felo ipauma aka linen auga e'afaisa, Iesu imaauga kolotiai eafiopua, tiapu manipina ega'inagai emokaisa. Ke fopa laaga keapi umania mo auga alogai eogeisa. Egae kai fopa akaiki'a pa'afi ake epae apua. ⁴⁷ Maria Makdalena, ke Maria Joses ina fou, Iesu kapai eogeisa auga afuga keisa.

Iesu Emaunimue

(*Mateo 28:1-8; Luka 24:1-12; Ioane 20:1-10*)

16 Ke Iudea papiau'i Deo keau afagaina kina epagai aisama, Maria Makdalena, Maria James ina, ke Salome fou mae au'i kepakuma'i mulamula foga'i felo'i au'i ke'afai'i, ega koa fekelaio Iesu imaauga fekepakuma keoma. ² Ke egani iifi aga'o epogai kina eufai auga kinagai aisama, isa la kelao. ³ Ke kelao alogai, ifo'i mo kepa'ani peni'i keinaka, "Kaisau agepalagaini'a la ake pa'afina kepo agepaelaisa?" keoma.

⁴ Kai maa'i elao la keisa aisama, kepo akaiki'a ipauma auga eelai keisa. ⁵ Ke laai kekoko aisama, au agu'a aga'o tiapu keloga ipauma ei'iuka kai'i kaina eagu keisa ke kemani'i alogaina.

⁶ Kai isa epaini'i einaka, "Folomani'i, Iesu Nasareta auga, kolotiai keau'u'ua auga okapuga kai, isa emaunimue inae laa'i. Isa keogeisa afuga inamo'e amoisā. ⁷ Kai amolao ega imoi ke Peto fou amopaini'i, 'Maamiai eifania koa

i'opoga, isa ageufai Kalilea agelao, egae agoisa," eoma.

⁸ Ega aisama papie kepealai kefi-aisakoa mo la kepua'afuga. Gome isa kemani'i alogaina ke kepigugu ke kekauai alogaina. Ke kai aga'o maagai kapa'ina keisa auga akeifania, gome kemani'i alogaina.

Ufainagai puka isa'i kepapua'i au'i Mako ega pukai 16:9-20 auga laa'i.

Iesu Maria Makdalena Eapakina Penia

(*Mateo 28:9-10; Ioane 20:11-18*)

[⁹ Pau Iesu iifi aga'o epogai kina eufai auga kinagai amagai ipauma emau-nimue aisama, Maria Makdalena alogai tiapolo imagea kuagai gua keagu kai epapealai'i auga eapakina peni kakaua. ¹⁰ Ke Maria Makdalena elao, Iesu fou keaguagu au'i alo'i ekiekie keapeapepe kai Iesu fougā maa'iai eifania. ¹¹ Kai isa Iesu emaunimue auga fougā maa'iai eifania aina kelogonia, ke eisa eoma mo ganinagai akepako'ania.

Iesu Ega Imoi Auni'i Eapakina Peni'i

(*Luka 24:13-35*)

¹² Ega'ina afegai Iesu ega imoi auni'i pagua kelao keagai kepeapea kai, iisa i'oinagai isa eapakina peni'i. ¹³ Ke isa kelao Iesu ega imoi isa'i au'i maa'iai keifania kai, isa isafa akepako'ani'i.

Iesu Ega Imoi Pinauga Epenii'i

(*Mateo 28:16-20; Luka 24:36-49; Ioane 20:19-23; Acts 1:6-8*)

¹⁴ Ega'ina afegai Iesu ega apostolo au'i 11 au'i keaniani laolao kai eapakina peni'i. Ke Iesu elo'u peni'i, gome isa gua'i e'inoka, alo'i aekapula, Iesu emaunimue keisa keifania au'i akepako'ani'i.

¹⁵ Ke epaini'i einaka, "Fopealai folao iifa faunina lau fou Deo ega pagama kapa'i ma'oi maa'iai foifafoua. ¹⁶ Ke kaisau agepako'ania ke baptismo ageafia

auga kania ageisagamau. Kai kaisau afaepako'ania auga Deo isa afa apala agepenia. ¹⁷Ke kepako'ania au'i i'ina isapuga gouga akeafia: Isa Lau akauai tiapolo papiau alo'iai akepapealai'i, mala mamagai akenini'ani. ¹⁸Ke isa ima'iai kaapa akeafi'i, ke mulamula apala'i akeinu mo ganinagai afaepalifu'i, ke isafa au'i faaga'iai ima'i akeogeaua au'i felo'i akemia," eoma.

Iesu Ufai E'agaukae

(Luka 24:50-53; Acts 1:9-11)

¹⁹Lopia Iesu ega'ina iifa'i eifani'i afe-gai aisama, Deo Iesu ufai e'agauaina ke

egae Deo kaina kainai eagu. ²⁰Ega'ina afegai isa ega apostolo au'i kepealai kelao agofa'a fofouga maa'iai Deo ega iifa keinogonia, ke Lopia isa fou kepinauga puo, isapu gougai ega iifa ma'oai ko'a'i mo kemia.]

Luka

Iifa Faunina Iesu Fouga Luka Epapua Auga

Kapa Puo l'ina Puka Lapapua Auga Alaifania

1¹⁻² Papiu ma'o Iesu e'ina ega pin-
auga ekapaisa, ke ala epafua oma
auga ifo'i maa'iai keisa. Isa kapa'ina
keisa auga kepako'ania, ke ega'ina pa-
piau'i epo'iai isa'i, Iesu fouga papiu
maa'iai fekeifafoua auga pinauga keka-
paisa. Ke isa ega'ina fou'i maa'aisai keifa-
nia, ke kepapua kepeni pagaini'a. Ega
kainai Iesu fouga keifania auga iifa ko'a
apamia, ke alo'a ko'agai apako'ania. Ke
i'a epo'aisai papiu ma'o Iesu fouga ala
e'ina oma a'o kelogonia auga okogai mo
kepapua.³⁻⁴ Teofilus, au akaiki'a aumu,
papiu isa'i oi maamuai Iesu fouga keifa-
nia auga fouga lalogo. Kai lau alou
ko'agai anina laani auga, oi Iesu fouga
ko'a ipauma auga fologo laoma. Ega
kainai lau ifou Iesu e'ina kapa'ina eka-
pai'i fou'i ma'oai oko'i ipaumagai lamale-
laini'i. Ke fuagai oi faumuai fapapua
fapenio auga laopolaga felo laoma. Ega
puo Iesu fouga lapapua eemu efai.

Ioane Baptista Agemauni Auga Fouga

⁵ Ega kinagai Kin Herod, Iudea ago fo-
fouga[¶] e'imaisa alogai, sakedote auga
aga'o aka Sakaraia eagu. Isa sakedote
ikupuga alogai gopu aga'o aka Abaija
keoma auga gopugai emai. Isa akafa aka
Elisabeta isafa sakedote lopia fa'a aka
Aaron keoma auga ega gopuai emai.
⁶ Sakaraia akafa auni'i auga Deo maa-
gai alo opai au'i, ke alo'i ko'agai Deo

ega iifa ma'oai, ke sakedote lao'i mai'i
ma'oai kai'iai kepea. Ega kainai kai aga'o
isa kapa aga'o apala kekapaisa auga puo
aepeni'i. ⁷ Ke isa imoi eega laa'i gome
isa akafa Elisabeta eogeoge. Ke isa auni'i
auga pau keapao alogaina.

⁸⁻⁹ Sakaraia ega sakedote gopuga au'i
Deo ega e'ai kepinauga kina'iai, isa isafa
sakedote pinauga ekapaisa. Ega'ina
alogai Iudea papiu'i sakedote kekinani'i
kagakagagai Sakaraia kekinaga. Ke keu-
laisa Lopia Deo ega e'a alogai sakedote
lopia fa'a'i mo kekoko, a'o Deo kepa'a
penia afugai fekoko, amu foga'i felo'i^{§§}
feuma'i ke femegamega keoma. ¹⁰ Ke
amu foga'i felo'i iuma kina maaga emai
aisama, papiu Deo ega e'a afe kaina
kemegamega kai, Sakaraia ifogamo Deo
ega e'a alogai ekoko, amu foga'i felo'i eu-
mai'i ke emegamega.

¹¹ Ega aisama Lopia ega agelo aga'o,
a'o Deo kepa'a penia afuga kaina kainai
isa eapakina penia. ¹² Sakaraia agelo
eisa aisama, oge egea emani'i alo-
gaina. ¹³ Kai agelo isa epainia einaka,
"Sakaraia, folomani'i. Gome Deo oi emu
megamega a'o elogonia, ke lau eu-
laisau lamai. Oi akafamu Elisabeta imoi
maguaega agepamauga. Ke imoi ega'ina
aka Ioane fooma. ¹⁴ Isa oi alogama
agepenimi, ke oi isa agomalaniaina.
Ke papiu ma'o isafa isa emauni auga
alogama akepa'aua. ¹⁵ Gome isa Lopia
maagai au akaiki'a agemia. Isa fino, o
mulamula inoka aga'o faeinu. Ke ina gua
alogai ekaega kai, Deo ega Spiritu isa
alo agepapogua. ¹⁶ Ke isa Israel papiu'i
ma'o agemueaini'i Lopia isa e'i Deo eega
agemaiseini'i. ¹⁷ Ke ufainagai Elaija Deo
ega Spiritu isapuga eafia epinauga koa
i'opoga, isa ega'ina isapuga ageafia. Ke
Lopia aemai koa kai, isa imoi ama'i alo'i

[¶]1:5 Iudea ago fofouga auga, Samaria ago ke Iudea ago fofouga auga, pau Palestine ago keoma.

^{§§}1:8-9 Pilitani malagai 'incense'

agepaefo pagainia gau'i akeaipe'i, ke papiau Deo aina akeafia au'i isafa alo'i agepaefo pagainia, papiau Deo maagai alo opai au'i e'i ikifa keagagai akepea. Ke Lopia faugai papiau agepafua'i akeagu," eoma.

¹⁸ Ke Sakaraia agelo epainia einaka, "Ega'ina iifaga mapako'ania auga afa'agamo e'inoka. Gome lau laapao alogaina ke akafau isafa eapao, imoi aga'o fepamauga koa kina auga efua," eoma.

¹⁹ Ke agelo einaka, "Lau Gabriel Deo agogai laapae, ke lau Deo eulaisau oi maamuai Deo ega iifa faunina i'ina faifafoua eoma lamai. ²⁰ Ke moisa, oi akemu ageafu, afolonini'ani agelao lau laifani'i kapa'i ma'oai ko'a'i akemia kinagai kai, alonini'ani pugu. Gome lau Deo ega iifa oi maamuai laifania auga, ega logoai ega kina agekaina aisama ko'a mo agemia auga oi alopako'ania," eoma.

²¹ Ke papiau Deo ega e'a afe kaina kemegamega au'i Sakaraia ke'imaisa. Ke Sakaraia Deo ega e'a alogai eapa alogaina, aepealai aemai puo kekauai keopofua. ²² Ke epealai aisama, maa'iai ganini'ani eoma auga aekainia. Ke kelogo isa Deo ega e'a alogai, laulau aga'o eisa keoma. Gome isa imagai mo gou ekapaisa kai, akegai ganini'ani eoma aekainia auga keisa.

²³ Isa ake eafu aenini'ani mo elao Deo ega e'ai ega pinauga epafua, ke ega pagua elao. ²⁴ Ke ega'ina kina'i afegai, isa akafa Elisabeta einae. Ke gafa ima alogai, isa e'a alogai mo eagufake eagu ke eifa einaka: ²⁵ "Lopia Deo lau faagauai iina koa ekapaisa. Paukai Isa ega gafegafe akaiki'a epenia, papiau epo'iai imoi aga'o alapamauga auga meagaina eafi'aua," eoma. Ke isa faagagai kapa'ina emia auga ko'a ma auga gakapulaisa

eoma puo, gafa ima e'a alogai eagu, Deo mo eopolaga.

Iesu Agemauni Auga Fouga

²⁶⁻²⁷ Ega kinagai ifiao faaga fofouga aga'o, au aga'o fou akefeufeu auga ifiaoga aka Maria eagu. Isa kin Davide okogai emai auga aga'o aka Iosepa fou fekeamage keoma auga papiau maa'iai keifafoua. Elisabeta einae gafa ima epagai afegai, kina aga'ogai Deo agelo Kabriel eulaisa, Kalilea agogai, Nasareta paguaga elao. ²⁸ Agelo elao Maria eapakina penia epainia einaka, "Maria, oi loague? Lopia ega gafegafe akaiki'a epenio, ke eemuai eague," eoma.

²⁹ Agelo Maria epamegonia auga, pamego aage laa'i puo a'o elogonia aisama, emani'i eopofua. Ke ega'ina pamegoga kapa'ina eifania auga oko ekapunia galogo eoma. ³⁰ Maria agelo ega iifa eopopolaga kai, agelo eifa pugu einaka, "Maria, folomani'i. Deo oi ekinanio ega gafegafe akaiki'a epenio. ³¹ Fologo oi aloinae, imoi maguaega aga'o alopamauga. Imoi ega'ina aka Iesu fooma. ³² Ke isa au akaiki'a ipauma agemia, ke papiau isa akeifaga Deo ufai au'oniai eagu, Au Akaiki'a Ipauma Auga Gauga akeoma. Ke imoi ega'ina apa Davide okogai agemai. Ke ufainagai Davide isapu akaiki'agai Israel papiau'i e'ima'i koa i'opoga, Lopia Deo isa isapu akaiki'a agepenia. ³³ Ke isa Israel papiau'i, Iakobo okogai kemai au'i* aoniamo age'ima afe'aini'i. Ke isa agofa'a e'ima auga afaefua ageka aoniamo," eoma.

³⁴ Ega aisama Maria eifa einaka, "Agekaina kai lau fofou au aga'o fou alafeufeu kai, ala koa i'opoga faagauai iina koa agemia agekaina?" eoma.

³⁵ Ke agelo einaka, "Deo ega Spiritu oi ageake penio, ke Deo ufai au'oniai

*1:33 Grik malagai, 'Iakobo ega e'a'

eague, Au Akaiki'a Ipauma Auga ega isapu'ai agepakaisogonio aloinae. Ega puo oi Deo maagai alo lolofa imoina alopamauga, ke papiau isa akeifaga Deo Gauga akeoma. ³⁶Oi aamu Elisabeta isafa apaogai ganinagai imoi aga'o agepamauga. Ke isa eogeoge keoma auga pau einae gafa imagea elao. ³⁷Gome Deo eegai kapa aga'o ae'inoka."

³⁸Maria agelo ega eifa oma aina elogonia aisama, eifa einaka, "Lau Lopia Deo ega pinauga ikapa papiau aga'o. Ega puo oi loifania koa i'opoga faagauai gamia," eoma. Ega'ina afegai agelo Maria epua'afuga elao.

Maria Elisabeta Eega Elao

³⁹Agelo Maria epua'afuga afegai aisama, Maria fiakoa mo ekailai Elisabeta eega elao. Elisabeta akafa Sakaraia ega e'a auga, Iudea ago taonina, iku afuga agogai eapa.

⁴⁰Maria ega'ina e'agai ekoko Elisabeta epamegonia. ⁴¹Ke Elisabeta Maria ega pamego a'o elogonia aisama, gua alogai imoi isafa alo egama egopokae, ke Elisabeta Deo ega Spiritu alo epogu.

⁴²Ega aisama alo egama alogaina eifa akaiki'a einaka, "Papie ma'oai epo'iai Deo ega gafegafe akaiki'a epeniio, ke imoi oi alopamauga auga isafa Deo ega gafegafe akaiki'a epeniia! ⁴³Kai kapa puo lau papie akaiki'au koa i'opoga lamia, e'u Lopia ina emai eisau? ⁴⁴Lau ega laifa oma, gome oi emu pamego a'o lalogonia mo aisama, fiakoa mo guau alogai imoi alo egama egopokae. ⁴⁵Oi Lopia ega iifa loafia auga lopako'ania Lopia agekapa paisa looma aumu, Deo eegai kapa felo'i loafi'i," eoma.

Maria Deo Eau Afagaina

⁴⁶Ega aisama Maria isafa alo egama alogaina puo eifa einaka:

"Lau alou ko'agai Deo laau afagaina.

⁴⁷Ke Deo kaniau isagamauga Auga eegai alou egama alogaina.

⁴⁸Gome lau Deo ega pinauga ikapa papie'u, akaiki'au laa'i kai papie mainiu.

Kai Deo lau eopolaniau ega gafegafe epeniiau.

Ega kainai papiau pau keague au'i ke muni akemai au'i aoniamo akeifaniau, Deo ega gafegafe akaiki'a epeniiau papie'u akeoma.

⁴⁹Gome Deo Isapu Akaiki'a Auga kapa ma'oai agekapa agekaina auga, kapa akaiki'a'i lau faagauai ekapai'i.

Isa aka elolofa.

⁵⁰Ke kaisau Deo kemani'iaina, ega iifa muninai kepea au'i gua'i eania.

Ke pau keague au'i ke muni akemai au'i isafa ee'iai ega koa agekapa aoniamo.

⁵¹Isa ega isapu akaiki'a epapinauga, kapa akaiki'a'i ekapai'i, papiau kapa'i opo'iai keaina'au au'i euokai'i.

⁵²Ke keaina'au au'i epo'iai, papiau ke'ima'i lopia'i au'i e'i lopia eafani'i.

Kai akeaina'au au'i, au akaiki'a'i epamia'i.

⁵³Ke inae'i ekimu keulalu au'i, amu felo'i epagafuni'i kai,

pa'amumu au'i ima'i maini epalao'i.

⁵⁴⁻⁵⁵Deo ufainagai lau apau Abraham, ke okogai kemai au'i ee'iai pako'a nini'anina ekapaisa.

Ega'ina iifaga afae'agege, aoniamo gua'i ageania.

Ega koa i'opoga, Isa ega pinauga ikapa Israel papiau'i gua'i eaniia ae'agegeaini'i,"

eoma.

⁵⁶Maria ega eifa oma afegai, Elisabeta fou keagu gafa oiso koa i'opoga elao afegai kai, emue ega pagua elao.

Ioane Baptista Emauni

⁵⁷Ega'ina afegai Elisabeta ega mauni kina emai ekainia aisama, imoi maguaega epamauga. ⁵⁸Isa aaga akina ke e'a ipafe au'i imoi epamauga foug kelogo aisama, eega kelao. Ke Deo isa gua eani alogaina eogeoge meagaina eafi'aua imoi epamauga puo, fou kealogamalaina.

⁵⁹Ke imoi emauni kina imagea kuagai oiso aisama, Iudea papiau'i e'i kagakaga kainai, imoi kelaoaina maguaega faaga iifalaina gouga faagagai kekapaisa. Ke imoi ama akagai kegapafaala Sakaraia kegaoma keoma. ⁶⁰Kai imoi ina isa epaapakipo'i eifa einaka, "Sakaraia folooma! Ioane amooma," eoma.

⁶¹Ega aisama isa kepainia keinaka, "Oi aamu akimu au'i epo'iai, kai aga'o aka ega koa laa'i," keoma.

⁶²Egae kai ega'ina papiau'i Sakaraia imoi aka kapa'ina ageoma auga ima'iai gouga kekapaisa kepa'ani penia.

⁶³Ega aisama Sakaraia kapa aga'o kegamaiseina imoi aka gapapua eoma, gouga imagai ekapaisa. Ke kemaiseina aisama iina epapua oma, 'Imoi aka Ioane' eoma. Egae keapa au'i isa akafa eifania koa i'opoga mo epapua auga keisa puo, kekauai alogaina keopofua.

⁶⁴Ke imoi aka epapua aisama, fiakoa mo mala emame'a ake epaagalaisa, enini'ani pugu, ke Deo eau afagaina.

⁶⁵Ke Sakaraia ega e'a ipafe au'i keisa, ke i'ina laoga maina foug kelogo au'i ma'oai epo'iai Deo kapa'ina ekapaisa auga mani'ina kepa'aua. Ke Iudea ago fofougua iku afugai keagu au'i ma'oai kapa'ina kemia au'i ma'oai fou'i keifani'i aefuafua. ⁶⁶Ke papiau ma'oai imoi ega'ina Deo ima alogai eagu auga keisa, ke ega'ina foug alo'iai eka. Ke ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "Imoi i'ina

auga muni ala agemia oma auga oko alalogo," keoma.

Sakaraia Profeta Koa

I'opoga Enini'ani

⁶⁷Ioane ama Sakaraia mala emame'a enini'ani pugu aisama, Deo ega Spiritu alo epogu, Deo eau afagaina, ke profeta koa i'opoga iina eifa oma:

⁶⁸"Lopia Israel papiau'i e'i Deo ega papiau eopolani'i emai e'i ou au'i ee'iai epapealai'i, kania'i eagamauga.

Ega puo i'a Isa amau afagaina.

⁶⁹Isa ega pinauga ikapa auga, kin Davide okogai au aga'o ekinaga eulaisa.

Ega'ina auga, Au Akaiki'a,[†] i'a kania'a I-agamauga auga.

⁷⁰Ega'ina auga ufainagai isa ega profeta alo'i elolofa au'i ake'iai eifafoua auga i'opoga mo emia.

⁷¹Ega'ina iifaga auga Isa Mesaia ageulaisa,

i'a a'a ou au'i ani'a akeani au'i e'i isapu papagai aagu auga ee'iai agepapealai'a eoma.

⁷²Deo ufainagai i'a ufu'a apa'a gua'i eaniia, ke fou pako'a nini'anina kapula ipauma kai aga'o laagai afaeaopagai auga ekapaisa. Ke pako'a nini'anina kapula ega'ina auga Deo maagai lolofaga ipauma.

Ega'ina auga Deo eopolaga puo iina ekaoma.

⁷³Ega'ina auga, Deo i'a apa'a Abraham auni'i kepako'ania keifa kapulania auga.

⁷⁴⁻⁷⁵I'ina iifaga ko'a ipauma! Deo anina eani i'a a'a ou au'i akeafi apalani'a auga mani'ina falapa'aua, ke Isa faugai fapinauga, ke faau afagaina eoma.

Ega kainai Isa i'a a'a ou au'i ima'iai epapealai'a.

[†]1:69 Grik malagai, 'pa'o'. Pa'o auga kapula foug eifania.

Ke Isa anina eani auga, aufa kina i'a Isa aau afagaina ke faugai apinauga alogai, alo'a ko'agai laomai apala'i faumakalaini'i, ke maagai alo lolofa, ke alo opai au'a famia eoma.

Ega kainai Deo pako'a nini'anina kapula ipauma ekapaisa.

⁷⁶Ke oi Ioane gau aumu, papiau oi akeifanio Deo Au Akaiki'a, ufai au'oniai eague Auga ega profeta akeoma.

Gome oi Lopia Mesaia agogai aloufai alolao ega keaga alopakaisa.

⁷⁷Ke keaga alopakaisa alogai Deo ega papiau, Deo isa e'i laomai apala'i ala age'agegeai oma'i,

ke kania'i ala ageagamau oma auga alopalogoni'i.

⁷⁸⁻⁷⁹Iifa gome i'a uminagai aagu Deo alalogo felo, ke a'a laomai apala ipauma emokai'a puo amae koa i'opoga.

Kai Deo ega'ina auga anina aeani, gagao keagagai gapapeai'a, i'a fou gagaoai faagu eoma.

Ega kainai Deo kapa ma'oai ekapai'i auga, ega guani ke ega gafegafe akaiki'a epakinai'a.

I'ina auga, kina egefau eaea koa i'opoga ufai ageake agegefai'a," eoma.

⁸⁰Sakaraia iina eifa oma afegai, inipo epea kainai gauga Ioane Deo ega Spirituai euki eminifa'a. Ke eminifa'a afegai, elao ago maininai eagu mo elao ega pinauga kina ekainia kai, Israel papiau'i ago'iai eapafoki.

Iesu Emauni Fouga

(Mateo 1:18-25)

2Ioane Baptista aemauni koa kai, Roma ago fofouga e'ima lopia fa'aga aka Augustus iifa eulaisa Roma kaman-

ina papagai keagu au'i fofouga census fekekapa eoma. ²Census ega'ina auga kafana Kurinius Siria ago e'ima kina-gai e'ina emia. ³Ke Iesu ega mauni kina ekaialiali alogai, census ega'ina Siria ke Iudea ago'i fofouga alogai emia. Ega puo papiau ma'oai aga'o aga'o kelao e'i mauni afugai aka'i fekepapua keoma.

⁴Iosepa ega mauni afuga auga Davide okogai kemai au'i afu'i puo, Kalilea agogai Nasareta taonina epua'afuga, Iudea agogai Beteleme, Davide ega taoni keoma auga taonina elao. ⁵Ega aisama Maria isa auni'i keifa ko'ania fekeam-age keoma auga einae kai, fou aka'i fekepapua keoma puo, kelao Beteleme taonina. ⁶⁻⁷Ega aisama Maria imoi agepamauga auga kina ekainia. Kai feufeu e'ai ma'oai kepogu puo, e'a aga'ogai fekefegu auga aekainia. Ega puo kelao iku e'ele aga'o inegai sipi ke polomakau kepaaniani'i afugai keagu. Egae imoi fa'aniauga maguaega epamauga, ke tiapuai emokaisa, fafaoai epakauka.

Agelo Ke Sipi I'ima Au'i Fou

⁸Iesu emauni gapinai, sipi i'ima au'i isa'i Beteleme taonina afegai, kainagai sipi keanimai afugai keagu e'i sipi ke'ima'i. ⁹Ega'ina alogai fiakoa mo Lopia ega agelo aga'o eapakina peni'i, ke Deo ega eaea akaiki'a ipauma eailofe'i. Ega aisama sipi i'ima au'i kemani'i alogaina. ¹⁰Kai agelo isa epaini'i einaka, "Lau iifa faunina ipauma papiau ma'oai alo'i agepagama alogaina auga iifaga lamaiseina. Ega puo folomani'i. ¹¹Pau oi epomiai Betelemeai, Davide ega taoniai kaniami Isagamauga Auga emauni. Isa Lopia, ke Mesaia[‡] auga. ¹²Oi agolao aisama, imoi aga'o tiapuai kemokaisa fafaoai kepakauka agoisa. Ega'ina agoisa

[‡]2:11 Hibru malagai, 'Mesaia' ke Grik malagai 'Kristo.' I'ina iifaga auga 'Deo ekinauga, oiliai kania ke'efa Auga.'

aisama, fologo lau kapa'ina laifania auga ko'a fooma," eoma.

¹³ Agelo ega'ina eifania efua aisama, fiakoa mo ufa agelo'i ealogai alogaina kemai keapakina, agelo ega'ina fou Deo keau afagaina keifi keinaka,

¹⁴ "Deo au'oniai ufa eague auga, Au Akaiki'a Ipauma apamia, ke aagoai Deo papiu au'i eani au'i gagao epeni'i,"

keoma.

¹⁵ Agelo keifi afegai, kemue ufa kelao. Ega aisama sipi i'ima au'i ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "Amalao Beteleme taoninai Lopia ega agelo kapa'ina emia maa'aisai eifania auga amaisa," keoma.

¹⁶ Ega puo fiakoa mo kelao Maria Iosepa auni'i, ke imoi fafaoai ekauka auga afuga kekapunia kelao kekapulaisa. ¹⁷ Ke imoi keisa aisama, agelo imoi ega'ina fougala ala eifa oma auga, Iosepa Maria auni'i, ke papiu isa'i isa fou kemai au'i maa'iai keifania kepalogoni'i.

¹⁸ Papiu ma'oai sipi i'ima au'i i'ina iifaga keifania a'o kelogonia aisama, kekauai alogaina keopofua. ¹⁹ Kai Maria auga ega'ina iifa'i ma'oai kapa'ina keifani'i au'i, alogai mo keka eopolani'i aefuafua.

²⁰ Sipi i'ima au'i imoi keisa afegai kemue. Ega'ina alogai agelo kapa'ina eifani'i au'i ma'oai i'opo'i mo kemia keisa'i puo, Deo Au Akaiki'a kepamia keau afagaina kelaoaina.

Imoi Iesu Deo Ega E'a Kelaoaina

²¹ Imoi ega'ina emauni kina imagea oiso aisama, Iudea papiu'i e'i kagakaga kainai, au maguae'i faaga iifalaina gouga kina emai ekainia aisama, imoi faagagai ega'ina gouga kekapaisa. Ke Maria guagai imoi aagama koa kai, agelo imoi aka epeniia auga kepeniia kepafala Iesu keoma.

²² Maria imoi epamauga emegomego puo, Iudea papiu'i e'i kagakaga kainai, kina pika koa i'opoga Deo maagai alo eofu. Ke alo ofuga efua kina afegai, Moses ega iifa kainai Maria Iosepa auni'i imoi keafiia Deo ega e'a kelao, Deo fekepalao penia keoma. Ega kainai imoi keafiia Ierusalem taonina kelao, ke Deo ega e'ai sakedote ee'i kelao, imoi Deo kepalao penia. ²³ Deo ega iifa Moses epeniia auga epo'iai aga'o auga iina epapua oma: 'Imoi maguae'i fa'aniau'i au'i, Lopia Deo fekepalao penia, Isa apuga fekemia," eoma. Ega kainai Maria Iosepa auni'i ega kekapa oma. ²⁴ Ke Moses ega iifa kainai, Maria faugai inei auni'i koofi koa i'opo'i, o inei e'ele'i auni'i⁸ fekeafi'i fekelao sakedote fekepeni'i eoma. Ega kainai Maria Iosepa auni'i inei keafii'i kelao sakedote kepeni'i. Ke sakedote Maria faugai inei ega'ina Deo kepa'a penia.

²⁵ Kai ega'ina kekapai'i kinagai, Ierusalem taoninai au aga'o aka Simion eagu. Isa auga Deo maagai alo opaina, ke alo ko'agai Deo ega iifa muninai epea. Isa Deo Israel papiu'i agepalagani'i, kania'i ageagamauga auga kina e'imaia, ke Deo ega Spiritu isafa isa alogai eagu. ²⁶ Deo ega Spiritu isa afaemae ageagu agelao Lopia Deo ega Mesaia ageisa afegai kai, agemae auga epalogo. ²⁷ Ke Deo ega Spiritu isa epapea elao Deo ega e'a alogai ekoko. Ega aisama Moses ega iifa kagakagagai, imoi Iesu faugai kapa'ina fekekapa keoma auga kainai, ina ama isa keafiia Deo ega e'ai kekokoaina. ²⁸ Ega aisama Simion elao imagai imoi eafiia kai Deo eau afagaina einaka:

²⁹ Lopia Deo Akaiki'a Aumu, oi emu pako'a iifaga lokapaisa auga pau ko'a mo emia.

Pau oi emu pinauga au, emu gagaoai alamae.

³⁰ Gome oi papiau kania'i aloagamauga auga, pau lau ifou maauai laisa.

³¹ Ega'ina auga papiau ma'oai ago'iai lokapaisa puo, muni ma'oai akelogo.

³² Ega'ina auga isa Iudea papiau'i laa'i au'i ee'iai eaea agemia,

Oi emu logo agepalogoni'i.

Ke Israel papiau'i epo'iai papiau kania'i isagamauga auga emauni puo,

Israel papiau'i aka'i akaiki'a agemia eoma.

³³ Imoi ina ama auni'i Simion imoi fouga ega eifa oma aina kelogonia aisama, kekauai alogaina keopofua.

³⁴ Ke Simion Deo eau afagaina afegai, imoi ina ama ke imoi fou ee'iai Deo ega gafegafe akaiki'a iifaga epenii'i.

Egae kai Simion imoi ina Maria epainia einaka, "iifa gome, i'ina imoina Deo ega logoai ekinaga, Israel papiau'i ma'o

isa puogai papiau akaiki'a'i au'i e'ele'i akemia, ke e'ele'i au'i akaiki'a'i akemia.

Ke ega'ina imoina Deo eegai emai auga gouga agemia. Kai papiau isa eegai akeifa apala ke akeumakalaina.

³⁵ Ega'ina akekapa alogai, papiau gual'i opo'i fofougai isa anina keani, o anina akeani auga agepafoki'i. Ke Maria, oi gaumu puo papiau akeumakalaina aloisa aisama, aufalao aga'o ifani a'ifagai guafopa keoga ekiekie koa i'opoga, oi alomu ega agekiekie oma, guamu agemou," eoma.

³⁶ Ke imoi ega'ina ina ama fou Deo ega e'ai ega'ina kekapai'i alogai, profeta papiega aga'o aka Ana isafa egae eagu.

Isa auga Fanuel gauga, Israel papiau'i e'i ikupu aga'o aka Aser keoma auga ikupugai emai. Isa ufainagai eamage, ke akafa auni'i inipo imagea gua mo fou keagu kai akafa emae.

³⁷ Ega'ina afegai afuafu mo eagu elao pau eapao alogaina, ini-

poga 84 emia.[¶] Isa aufa kina gapi gani Deo ega e'ai mo eagu, eani gopegope emegamega.

³⁸ Isa imoi ega'ina ina ama fou Deo ega e'ai keapaega kai eisa'i. Ega aisama ee'i elao Deo tenkiu epeniia. Egae kai Deo Israel papiau'i e'i ou au'i ee'iai kania'i ageagamauga ke'ima au'i ma'oai maa'iai imoi ega'ina fouga eifafoua.

³⁹ Iosepa Maria auni'i kapa ma'oai Lopia Deo ega iifa kainai fekekapa eoma auga pinauga kekapisia efua aisama, kemue Kalilea ago, isa afu'i Nasareta taonina kelao.

⁴⁰ Imoi ega'ina euki eminifa'a, ekapula elaoaina. Ega'ina alogai Deo ega ikifa alo epogu, ke ega gafegafe akaiki'a alogai eka.

Imoi Iesu Deo Ega E'a Alogai

⁴¹ Imoi Iesu euki eminifa'a alogai, ina ama auni'i Iudea papiau'i e'i miamia aga'o aka Pasover kina ekainia aisama, e'i kagakaga kainai aufa inipoai Ierusalem taonina kelao.

⁴² Ke Iesu inipoga 12 emia aisama, miamia ega'ina puogai ina ama aufa inipoai kekapakapa koa i'opoga Ierusalem taonina kelao. Kai pau auga Iesu isafa fou kelao.

⁴³ Ke miamia ega'ina efua aisama, Iesu ina ama auni'i kemue afu'i kelao. Ega aisama Iesu Ierusalem taonina eagu kai, isa ina ama auga akelogo.

⁴⁴ Isa keopolaga gau'i papiau ma'o ega'ina miamia puogai kemai au'i epo'iai eapauka fou kemue kelao keoma. Ega puo akekapunia kai kina aga'o epagai aisama, ke'ina aa'i aki'i ke ekefa'a'i fou epo'iai kekapunia.

⁴⁵ Kai gau'i akekapulaisa puo kekapunia kemue Ierusalem taonina kelao.

⁴⁶ Isa Ierusalem taonina kepua'afuga, kina oiso afegai kai, Deo ega e'a alogai Iudea papiau'i e'i pamalele au'i fou keagu keisa. Ke isa kapa'ina keifania auga a'o elogonia, ke isa isafa epa'ani peni'i.

⁴⁷ Pamalele au'i isafa isa kepa'ani penia.

[¶]2:37 Kai papiau isa'i keopolaga isa inipo 84 alogai afuafu mo emia eagu keoma.

Ega aisama isa e'i iifa epamue, nini'ani ma'oai okogai mo elaoaina puo, egae keagu aina kelogo au'i ma'oai keopofua kapa'ina kegakapa auga akelogo. ⁴⁸Ke Iesu ina ama isa imoi e'ele kai, pamalele au'i fou keagu kenini'ani auga keisa puo, kekauai alogaina. Ke ina elao eifa einaka, "Oi inae loague kai oi amamu aunimai aopopo alogaina, akapuno afu apafua. Oi lai eemaisai iina lokapa oma auga felo laa'i," eoma.

⁴⁹Kai Iesu epa'ani einaka, "Kapa puo lau okapunia? Lau Amau eegai lamai puo, lau Isa ega e'ai faagu auga alologo ma?" eoma ⁵⁰Kai isa kapa'ina eifania auga, isa ina ama oko akelogo.

⁵¹Egae kai Iesu ina ama fou kemue afu'i Nasareta taonina kelao. Ke ina ama fou keagu alogai, kina ma'oai aina'i eafiia. Kai ina Maria Iesu faagagai kapa ma'oai kegama au'i eafiapi'i alogai mo keka. ⁵²Ke inipo epea kainai Iesu euki eminifa'a. Ega'ina alogai ega ikifa isafa euki aefuafua, ke Deo ega gafegafe eafiia, ke papiau isafa isa anina keani alogaina.

Ioane Baptista E'ina Einogo

(Mateo 3:1-12; Mako 1:1-8; Ioane 1:19-28)

3 Inipo ma'o elao afegai, Roma kamanina e'ima lopia fa'aga aka Tiberius, Roma ago ke Roma papagai keagu ago'i ma'oai e'imai'i. Isa Roma agofa'a fofouga e'imaisa inipo 15 elao. Ega aisama Roma kamanina papagai, Roma auga aka Pontio Pilato Iudea ago fofouga[§] kafanaga emia. Kai isa Iudea ago ae'ima koa kai, kin Herod Iudea ago fofouga eaupea pani epamia. Ke pau kin Herod gauga, aka isafa Herod auga Kalilea ago e'imaisa. Ke isa akina Filip auga, Iturea ke Trakonitis fou ago'i e'imai'i, ke au aga'o aka Lisianias auga

Abilene ago e'imaisa. ²Ega'ina kina'iai Iudea au'i gua Anas ke Kaiafas auni'i sakedote lopia fa'a'i kemia Iudea papiau'i ke'imai'i. Ega aisama Deo ega iifa Sakaraia gauga Ioane, ago maininai eagu auga eake penia. ³Ega kainai ago maini epua'afuga, Jordan agapuge eegai keagu pagua'i ma'oai maa'iai e'ina Deo ega iifa eifafoua. Isa ega nini'anai papiau epaini'i e'i laomai apala'i kegau-makalaini'i, ega koa Deo isa e'i laomai apala'i age'agegaini'i, ke baptismo fekeafia eoma. ⁴Ioane ega koa ekapaisa auga ufainagai profeta Aisaea epapua Deo ega iifa pukagai ekae koa i'opoga. Ega'ina iifaga iina epapua oma:

"Ago maininai aufalao aga'o eagaga einaka:

'Lopia faugai keaga amopakaisa amopa'opaina.

⁵Deo laloa ma'oai agefufuni'i ake'i akepogu, ke iku e'ele'i, akaiki'a'i ma'oai agepaake'i i'opo'i aga'omo akemia.

Keaga kefaefa au'i agepa'opaini'i, ke kelifu au'i agekapa felo'i.

⁶Ega koa agofa'a fofouga papiau'i ma'oai aga'omo akemia, Deo papiau kania'i ageagamauga auga akeisa." *Aisaea 40:3-5*

⁷Ioane papiau e'i laomai apala'i fekeu-makalaini'i, ke baptismo fekeafia auga inogoga epa'aua alogai, papiau baptismo kegaafia keoma puo, ma'o kepealai eega kemai. Ega aisama Ioane la'afou papiau'i epaini kapulani'i einaka, "Oi laomai apala'i mo okapakapa'i alomi aeponi kai, paukai baptismoai mo Deo kaniami ageagamauga ooma ma? Kaisau oi maamia eifa Deo ega guakupu eegai agopiaukoko agekaina eoma? Oi ikifa aumi, kaapa apala ipauma gauga koa i'opomi! ⁸Deo anina ageani koa aisama, i'ina kepo'i ageafi'i Abraham gauga agepagama'i agekaina. Ega puo

[§]3:1 Luka 1:5 amoisia

oi ifomi epomiaia foloifa, 'Lai Abraham okogai amai aumai puo, Deo gauga aumai,' folooma kakaua. Kai oi laomai apala'i founakalaini'i auga gouga fokapa. Ega'ina auga au aga'o euki puaga felo eoge koa i'opoga, oi isafa puami felo mo feoge, papiau ago'iai laomai felo'i mo fokapa'i. Egae kai oi Abraham okogai omai fooma. ⁹ Oi fologo Deo emi laomai apala'i afa agepenimi auga, inaina au gagamugai efua ekae auga koa i'opoga. Ega puo au kapa puaga felo aeoge auga ageisaga loai agei'afoua," eoma.

¹⁰ Papiau la'afouai i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, Ioane kepa'ani penia keinaka, "Ega koa aisama, lai kapa'ina fakapa looma?" keoma.

¹¹ Ioane einaka, "Kaisau eegai tiapu i'iuka auni'i kekae aisama, aga'o feafia kaisau eegai laa'i auga fepeniam. Ke kaisau eegai fo'ama ekae auga, kaisau eegai fo'ama laa'i auga fepeniam. Ega agokapa oma koa aisama emi laomai felo'i mo akemia," eoma.

¹² Ega'ina papiau'i epo'iai Roma kamantina papagai keagu tax papiau ima'iai keafia au'i isafa baptismo kegaafia keoma puo, Ioane eega kemai. Kemai aisama, Ioane kepa'ani penia keinaka, "Pamalele aumu! Lai kapa'ina fakapa looma?" keoma.

¹³ Ioane iifa epamue einaka, "Papiau ima'iai moni pika foafia keoma auga mo foafia. Kai laaga foloafi aauga," eoma.

¹⁴ Ke ifani au'i** isa'i isafa Ioane kepa'ani penia keinaka, "Lai isafa kapa'ina fakapa looma?" keoma.

Ioane iifa epamue einaka, "Oi papiau folopaafi'i ke folopamani'ini'i e'i moni foloafia. Ke pifogeai papiau folopaagu

fofou'i. Kai emi pinauga afa monina oafia auga mo foafia. Ke ega'ina mo alogama fopa'aua," eoma.

¹⁵ Papiau Ioane ega inogo auga isapu'i einogo a'o kelogonia aisama, Mesaia^{††} kaina kekai auga afia'amaga akaiki'a emia. Ke ifo'i alo'iai keopolaga keifa keinaka, "Mesaia agemai keoma auga inamo'e ma?" keoma. ¹⁶ Ioane i'ina iifaga elogo aisama, ega'ina papiau'i ma'oai epaini'i einaka, "Lau feisai baptismo lapenimi. Iifa gome lau auga au e'eleu. Kai muniuai agemai auga au akaiki'a ipauma, ega isapu lau e'u isapu eka'egaina. Ega puo lau isa ega kamata ufe mo ganinagai alagupuka afaekaina. Isa Deo ega Spirituai ke loai^{‡‡} baptismo agepenimi. ¹⁷ Isa imagai poka ageafia laiti kepagopo afugai ageapa, laiti felo auga gaafia kai, apala auga gaoge me'e'i ageoma. Ega kainai laiti kepaogogonia afugai ageapa laiti agepagopo. Ke felo auga ageafia, laiti keogeoge afugai ageoge. Kai apala auga ageafia lo aealoalo logai ageafo'aua ageaga," eoma.

¹⁸ Ioane ega'ina mo aeifania kai, nini'ani ma'o i'oi'i i'oi'iai papiau magogo'i eauniia. Ke iifa faunina Deo papiau e'i laomai apala'i age'agegeaini'i auga fouga maa'iai eifafoua. ¹⁹ Kai Herod Kalilea ago e'ima auga akina akafa aka Herodias eakafania, ke laomai apala'i ipauma'i isafa ma'o ekapa'i puo, Ioane isa efinaisa ke epaini kapulania. ²⁰ Ega aisama Herod Ioane epatipulania. Isa laomai apala'i ma'o ekapai'i. Ega mo aeoma kai Ioane isafa epatipulania puo, laomai apala'i ega'ina laa'iai, laomai apala aga'o eogeaua pugu.

**3:14 Roma ifani au'i koa i'opoga laa'i.

††3:15 Grik malagai 'Kristo'

‡‡3:16 Loai baptismo agepenimi auga papiau e'i laomai apala'i afa Deo agepeni'i koa i'opoga.

Iesu Baptismo Eafiia

(Mateo 3:13-17; Mako 1:9-11)

²¹ Herod Ioane aepatipulania koa kai, papiiau ma'oi Ioane eega kelao baptismo epenii'i. Ega aisama Iesu isafa elao baptismo eafiia. Ega'ina alogai Iesu emegamega aisama, ufa eagalai. ²² Ke Deo ega Spiritu koofi imaaugai Iesu eake penia. Ega aisama Deo ufai eifa opu einaka, "Oi Lau Gau animu laani alogaina aumu. Oi eemuai alou egama alogaina," eoma. ²³ Iesu inipoga 30 koa i'opoga alogai, baptismo eafiia ke e'ina ega pinauga ekapaisa.

Iesu Ufuga Apa E'i Mauni Ninina

(Mateo 1:1-17)

Iesu ega mauni ninina iina eka oma. Iesu ama auga Iosepa puo, papiiau isa Iosepa gauga keoma. Ke Iosepa ama auga Heli. ²⁴ Heli ama auga Mathat. Mathat ama auga Lefi. Lefi ama auga Melki. Melki ama auga Jannai. Jannai ama auga Iosepa. ²⁵ Iosepa ama auga Matatias. Matatias ama auga Amos. Amos ama auga Nahum. Nahum ama auga Esli. Esli ama auga Nakai. ²⁶ Nakai ama auga Maat. Maat ama auga Matatias. Matatias ama auga Semein. Semein ama auga Josek. Josek ama auga Joda. ²⁷ Joda ama auga Joanan. Joanan ama auga Resa. Resa ama auga Serubabel. Serubabel ama auga Sealtiel. Sealtiel ama auga Neri. ²⁸ Neri ama auga Melki. Melki ama auga Adi. Adi ama auga Kosam.

Kosam ama auga Elmadam. Elmadam ama auga Er.

²⁹ Er ama auga Josua. Josua ama auga Elieser.

Elieser ama auga Jorim. Jorim ama auga Mathat.

Mathat ama auga Lefi. ³⁰ Lefi ama auga Simion.

Simion ama auga Juda. Juda ama auga Iosepa.

Iosepa ama auga Jonam. Jonam ama auga Eliakim.

³¹ Eliakim ama auga Melea. Melea ama auga Mena.

Mena ama auga Matata. Matata ama auga Nathan.

Nathan ama auga Davide. ³² Davide ama auga Jese.

Jese ama auga Obed. Obed ama auga Boas.

Boas ama auga Salmon. Salmon ama auga Nason.

³³ Nason ama auga Aminadab. Aminadab ama auga Ram.

Ram ama auga Hesron. Hesron ama auga Peres.

Peres ama auga Juda. ³⁴ Juda ama auga Iakobo.

Iakobo ama auga Aisak. Aisak ama auga Abraham.

Abraham ama auga Tera. Tera ama auga Nahor.

³⁵ Nahor ama auga Seruk. Seruk ama auga Reu.

Reu ama auga Pelek. Pelek ama auga Eber.

Eber ama auga Sela. ³⁶ Sela ama auga Kainan.

Kainan ama auga Arfaksad. Arfaksad ama auga Sem.

Sem ama auga Noa. Noa ama auga Lamek.

³⁷ Lamek ama auga Medusela. Medusela ama auga Enok.

Enok ama auga Jared. Jared ama auga Mahalalil.

Mahalalil ama auga Kenan. ³⁸Kenan ama auga Enos. Enos ama auga Set. Set ama auga Adamo. Ke Deo Adamo epagama.

Satani Iesu E'opoisa

(Mateo 4:1-11; Mako 1:12-13)

4 Kai Iesu ae'ina ega pinauga aekapa koa kai Jordan agapugegai baptismo eafia. Ega'ina alogai Deo ega Spiritu alo epogu. Egae kai Jordan epua'afuga emue afuga Kalilea ago elao. Elao alogai Deo ega Spiritu epapea elao ago maininai ekoko. ²Ke kina 40 alogai kapa aga'o aeania kai, Deo ega Spiritu isa e'imaia epapea. Ega'ina kina'iai Satani isafa isa e'opoisa. Kina 40 efua aisama, inaega ekimu alogaina.

³Ega aisama Satani Iesu e'opoisa pugu eifa einaka, "Oi Deo Gauga koa aisama, i'ina kepo mopaina palafa gamia," eoma.

⁴Kai Iesu einaka, "Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: 'Papiau au-mauni palafa ifogamo akeania akeagu afaekaina.'^t Kai Deo isafa anina fekeani, ke ega iifa kainai fekeagu," eoma.

⁵Ke Satani Iesu eafia e'agauaina afu aga'o au'oniai, ke fiakoa mo agofa'a fofouga epakina. ⁶Egae kai epainia einaka, "Lau i'ina agofa'a isapuga ma'oi ke kapa felo'i ma'oi i'ina agofa'agai kekae au'i isafa oi alapenio apumu akemia. Gome i'ina agofa'a fofouga lau kepeniiu la'ima. Ke lau kaisau anina laani auga alapenia agekaina. ⁷Ega puo oi lau ainu aloafia ke aloau afagainiau koa aisama, i'ina kapa'i ma'oi oi apumu akemia," eoma.

⁸Kai Iesu einaka, "Deo ega iifa pukagai isafa iina kepapua oma: 'Emu Lopia Deo ifogamo foau afagaina, ke Isa mo ega pinauga fokapa,'"^u eoma.

⁹Egae kai Satani Iesu eafia pugu Ierusalem taonina elaoaina. Egae Deo ega e'a ofaofa kua onina ipaumagai auni'i keapa kai epainia einaka, "Oi Deo Gauga koa aisama, i'ina afugai mogopolai moake. ¹⁰Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

"Isa oi faumuai ega agelo ageifa kapula peni'i ake'ima feloiso.

¹¹Ke agelo ima'iai oi akeafiakaeiso, ega koa ifemu kepoi afolo'anina,"

eoma. *Sam 91:11-12*

¹²Kai Iesu einaka, "Deo ega iifa pukagai isafa iina kepapua oma: 'Oi emu Lopia Deo folo'opo,'"^v eoma.

¹³Satani ega'ina mo aekapai'i kai, i'opo i'oi'i i'oi'iai Iesu e'opoisa kai aekainia. Ega aisama Satani Iesu epua'afuga, kina felo aga'ogai kai fe'opo pugu eoma.

Nasareta Taonina Papiu'i Iesu Keumakalaina

(Mateo 4:12-17; 13:53-58;

Mako 1:14-15; 6:1-6)

¹⁴Ega'ina afegai Iesu Deo ega Spiritu isapuga alo epogu, ago maini epua'afuga emue Kalilea ago elao. Egae isa e'ina ega pinauga ekapaisa. Ega aisama isa e'ina epinauga paguaga eegai, Kalilea ago pagua'i ma'oi alo'iai isa fouga efo-ufa'a. ¹⁵Ke Iudea e'i la'afou afugai ekoko epamalele. Ega aisama papiau ma'oi aina kelogo au'i isa au akaiki'a kepamia keifagaina.

¹⁶Kai Iesu ega pinauga ekapaisa alogai elao Nasareta taonina, efa'a afugai ekoko. Ke Iudea papiau'i Deo keau afagaina kinagai ekapakapa koa i'opoga elao Iudea e'i la'afou afugai ekoko. Egae Iudea papiau'i e'i kagakaga kainai, Deo ega iifa puka gakuapina eoma puo e'ue eapa. ¹⁷Ega aisama ega'ina afugai kepipalagai au'i aga'o profeta Aisaea

^t4:4 Deuteronomy 8:3

^u4:8 Deuteronomy 6:13

^v4:12 Deuteronomy 6:16

Deo ega iifa epapua puka ipaofe auga eafiia epeniia. Egae kai Iesu puka ipaofe eafiia epagufa epaeisakaea. Ke Deo ega iifa Aisaea iina epapua oma auga eisa ekuapinia:

¹⁸⁻¹⁹“Lopia ega Spiritu eake peniau, gome isa lau isapu epeniiau.”[¶]

Ega koa iifa faunina ulalu au'i maa'iai faifafoua eoma.

Ke eulaisau ketipula au'i akepealai auga, ke maakimi'i au'i maa'i felo agemia auga faifafoua eoma.

Ke laomai apala'i ma'oai emokai'i au'i akepealai auga, ke Deo inipo kapagai ega gafegafe agepeni'i auga isafa faifafoua eoma.” *Aisaea 61:1-2*

²⁰Iesu ega'ina iifaga ekuapinia efua aisama, puka eofeisa ke pipalagai auga epenimue pugu. Ke Iudea e'i kagakaga kainai gapamalele eoma puo, elao kepamalele afugai eagukipo. Ega aisama papiau la'afou alogai keagu au'i ma'oai maa'i alo ipaumagai Iesu keisa. ²¹Ke Iesu e'ina papiau epaini'i einaka, “Pau kapa'ina lakuapinia a'o ologonia auga, lau faagauai ko'a emia efua,” eoma.

²²Ega aisama papiau ma'oai Iesu akegai Deo ega gafegafe fouga epealai eifania auga kelogo. Ega puo kekauai alogaina keopofua, ke keifa felo penia. Kai isa Iosepa gauga auga kelogo aisama, fiakoa mo keifa keinaka, “Tina auga Iosepa gauga laa'i ma? Iifa gome isa Iosepa gauga ipauma!” keoma.

²³Iesu ega'ina papiau'i mirakulo mo fekeisa keoma auga eisa puo epaini'i einaka, “Oi i'ina iifaga ologo felo: Toketa, lai mopafeloimai alooma koa aisama, oi ifomu fopafelo kakauiso. Iifa gome maamiai laifania. Oi ega onini'ani oma koa i'opoga, pau lau euai iina oifa oma: Kapenaum taoninai kapa'ina mo lokapai'i fou'i alogo au'i, pau oi emu paguai mokapa amaisa ooma,” eoma.

²⁴Iesu eifa pugu einaka, “Ko'a ipauma mo maamiai laifania. Profeta epo'iai kai aga'o ifo ega paguai akepako'ania puo afaifeifa koko. ²⁵Deo ega iifa pukagai isonioni ko'a'i mo kemia au'i maamiai alaifani'i. Ufainagai profeta Elaija eagu kina'iai, inipo oiso ke gafa imagea alogai, Deo ufa ekupunia puo, imu aga'omo ganinagai aeake. Ega kainai Israel ago fofougai magea akaiki'a emia. Ega'ina alogai afuafu ma'o isafa egae keagu. ²⁶Kai Deo Elaija aeulaisa Israel papiau'i ee'i aelao aepalagani'i. Kai eulaisa Israel papiau'i laa'i au'i afu'i, Sidoni agogai Sarefat taoninai afuafu aga'o egae eagu auga eega elao epalagaina. ²⁷Egae kai profeta i'oina aga'o aka Elisa eagu kina'iai, Israel agogai papiau ma'o molu-molu isafaga keafiia keagu. Kai Deo Elisa Israel papiau'i ee'iai aeulaisa kai aga'o aepafelo. Kai Deo isa eulaisa Israel papiau'i laa'i au'i afu'i Siria ago elao, ifani lopiaga aka Naaman, molumolu isafaga eafia auga epafelo,” eoma.

²⁸La'afouai papiau keagu au'i ma'oai Iesu Deo agogai Israel papiau'i laa'i au'i aka'i eafiakae kai, isa auga aka'i epaake alogaina puo gua'i ekupu alogaina. ²⁹Ega puo ke'uegekae Iesu la'afou ega'ina alogai keafiia kela'alaisa. Ke kelaoainia mo iku e'elegai, Nasareta taonina afegai kegaafia laloi kegapiulaisa gamae keoma. ³⁰Kai Iesu ega'ina la'afouga papiau'i epo'iai epeauka epealai elao.

Iesu Tiapolo Apala Epapealaisa

(Mako 1:21-28)

³¹Ega'ina afegai Iesu Nasareta taonina ikuai auga epua'afuga eake elao Kalilea agogai Kapenaum taoninai ekoko. Egae Iudea papiau'i Deo keau afagaina kina'iai, elao la'afou afugai ekoko papiau epamaleleni'i pugu.

[¶]4:18-19 Grik malagai 'oiliai kaniau e'efaisa'

³²Ega'ina alogai papiu Iesu kapa'ina eifani'i auga isapuga ipauma gamuga keoponia puo, ega pamalele eegai kekauai alogaina keopofua. ³³Ke Iesu ega'ina la'afougai epamalele alogai, au aga'o alogai tiapolo apala^{§§} eagu auga aiso gomegai eagama einaka: ³⁴“Ei! Iesu Nasareta aumu! Lau ke tiapolo ma'oai alogo oi auga Alo Lolofa ipauma aumu, Deo eegai lomai. Kapa puo iina lomai? Kapa'ina lai eemaisai mokapa looma? Oi lai moauokaimai ma looma?” eoma.

³⁵Kai Iesu ega'ina auga alogai tiapolo eagu auga efinaisa einaka, “Komo mooma! Au ega'ina alogai mopealai,” eoma. Ega aisama papiu ma'oai ago'iai tiapolo ega'ina auga eafiia afuai efoundia kai alogai epealai. Kai ega'ina auga faaga aga'o aepalifua.

³⁶Papiu ma'oai kapa'ina emia keisa aisama, kekauai alogai keopofua, ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, “Isa isapu ipauma, ke kapula ipauma auga! Isa tiapolo eifa kapula peni'i aisama, aina keafia papiu alo'iai kepealai. Iifa gome isa ega nini'ani kapula ipauma!” keoma. ³⁷Iesu ega'ina ekapaisa auga fougai Kapenaum taonina eegai pagua'i ma'oai alo'iai epea efoufa'a.

Iesu Papiu Ma'o Epafelo'i

(Mateo 8:14-17; Mako 1:29-39)

³⁸Iesu tiapolo epapealaisa afegai, Iudea papiu'i e'i la'afou afuga epua'afuga. Ke ega'ina kinagai mo elao au aga'o aka Saimon ega e'ai ekoko. Egae Saimon gafa papiega auama isafaga akaiki'a eafiia puo, faaga ekiekie alogaina. Ega aisama Iesu kepalogo kepainia gapafelo keoma. ³⁹Ega puo Iesu Saimon gafa eega elao, mape kaina eapa, eaisopu penia kai ega isapuai isafa ega'ina efinaisa gapealai eoma. Ega

aisama ega'ina isafaga papie epua'afuga. Ke fiakoa mo papie e'uegekae fo'ama egakunia Iesu fou keagu au'i epenii'i.

⁴⁰Iesu ega'ina ekapai'i auga papiu ma'o kelogo. Kai ega'ina kina auga, Iudea papiu'i Deo keau afagaina kina puo, Iudea papiu'i keifa apua, kinai fakepea aisoge agoma fakelao keoma. Ega puo keagu egapigapi kina eake aisama, papiu isafa i'oi'i i'oi'i keafia au'i ma'oai kemaiseini'i Iesu eegai. Ega aisama Iesu papiu aga'o aga'o kania'iai ima eogeaua epafelo'i. ⁴¹Ke Iesu papiu ma'o alo'iai tiapolo keagu au'i isafa epafelo'i. Kai ega'ina alogai tiapolo papiu alo'iai keagu au'i Iesu Mesaia auga kelogo puo, kepealai aisama keagaga keinaka, “Oi Deo Gauga!” keoma. Kai Iesu isa Mesaia auga papiu akelogo aisama, ega pinauga afaekapa felo eoma puo tiapolo efinai'i, aelogoaini'i akenini'ani pugu.

⁴²Ke egani aisama Iesu gamegamega eoma puo taoni afe, afu oapuga elao. Ega'ina alogai papiu isa kekapunia. Ke kemai isa emegamega afugai aisama, kegoi penia faepua'afuni'i keoma. ⁴³Kai Iesu eifa einaka, “Deo anina eani taoni i'oi'i isafa falao, egae iifa faunina Isa ega agofa'a fougai fainogonia eoma. Ega kainai eulaisau lamai puo alalao paisa,” eoma.

⁴⁴Iesu eifania koa i'opoga, ekailai Iudea ago fofougai epei'i. Ega'ina alogai Iudea papiu'i e'i la'afou afu'iai ekoko einogo efai elaoaina.

Iesu Imoi Ekina kakau'i Au'i

(Mateo 4:18-22; Mako 1:16-20; Ioane 1:40-42)

5 Ega'ina afegai kina aga'ogai Iesu Kenesaret a'uga keoma auga* foe-gai eapa einogo. Ega aisama papiu

§§4:33 Grik malagai, 'ofu tiapolo'

*5:1 Papiu isa'i auga 'Kalilea a'uga' keoma.

ma'o la'afouai Iesu keapa lofe, Deo ega iifa eifania auga aina kegalogo keoma puo, kepikoni kepi'ifu Iesu eega kelao. ²Ega'ina alogai Iesu inoino gaaga'i auni'i foeai kela'au'i kai, inoino au'i auga feisai keapa e'i inoino fe'i'i keikui'i eisa'i. ³Ega aisama elao au aka Saimon keoma auga ega gaagai e'agaukae eapa. Ke Saimon epainia gaaga ekonilaisa afa'agamo fei inaega koa elao. Egae kai gaagai eagukipo kai papiau einogoni'i ke epamaleleni'i.

⁴Ke Iesu enini'ani efua aisama, Saimon epainia einaka, "Emu pinauga au'i fou gaaga amopapealaisa moaina alao kai, fe'i amooe ma'a amoafi'i," eoma.

⁵Kai Saimon iifa epamue einaka, "Au akaiki'a aumu, lai apinauga alogai gapiai ainoino gani kai kapa aga'o alaafia. Kai oi loifa kainai fe'i agaoge," eoma.

⁶Ke kelao inafa'ai aisama, Iesu eifania koa i'opoga mo kekapaisa, fe'i keogeisa. Ega aisama ma'a ealogai alogaina fe'iai keofa. Ega'ina alogai fe'i kegala'aua keoma aisama, fe'i ufe'i ke'ina kemou. ⁷Ega puo isa gaaga i'oina aga'o papiau'i fou kepinapinauga au'i kemai kegalagaini'i auga gouga kekapaisa. Ke ega'ina papiau'i kemai kepalagaini'i fou fe'i kela'aua aisama, gaaga auni'i kai'ialao ake'i epogu. Ega puo gaaga auni'i kai'ialao mo ke'ina kefufu.

⁸Saimon, Peto keoma auga Iesu ega iifai mo ma'a ma'o keafii'i auga eisa aisama, ekauai emani'i alogaina. Ke Iesu agogai a'isai eomukipo kai eifa einaka, "Lopia, lau laomai apala ikapa au: Mopua'afunia molao!" eoma. ⁹Gome isa ega pipalagai au'i fou ma'a ma'o keafii'i auga keisa kekauai kemani'i alogaina. ¹⁰Ke Sebedi gauga James Ioane auni'i Peto fou kepinapinauga au'i isafa kekauai kemani'i alogaina.

Ega aisama Iesu Saimon epainia einaka, "Folomani'i. Oi ma'a lopaoa koa i'opoga, pau ke kina ma'o alogai

papiau ma'o aloafi'i eeu alomaiseini'i," eoma. ¹¹Ega aisama Peto, ke fou kepinapinauga keinoino au'i isafa e'i gaaga foeai kela'au'i afegai, kapa ma'oi kepu'a'afuni'i, Iesu muninai kepea.

Iesu Molumolu Auga Epafelo

(Mateo 8:1-4; Mako 1:40-45)

¹²Ega'ina afegai Iesu taoni aga'ogai eagu aisama, au molumolu isafaga eafia auga aga'o isa eega emai. Ke emai Iesu eisa aisama, e'ualai a'isai eomukipo kai egoinia einaka, "Lopia, oi lau mopafeloisau alooma koa aisama, alopafeloisau," eoma.

¹³Ega puo Iesu ima ekalaisa elao au faagagai eafiau kai eifa einaka, "Lau lalogo oi mapafeloiso laoma. Ega puo felomu momia," eoma. Iesu ega'ina eifania aisama, fiakoa mo molumolu isafaga ega'ina auga epua'afuga, faaga felo emia.

¹⁴Egae kai Iesu au ega'ina eifa kapula penia einaka, "Oi faagamuai kapa'ina emia auga kai aga'o maagai foloifania. Kai opainai folao sakedote ee'iai faagamu fopakina'i. Isa oi faagamu felo emia auga fekeisa, ke papiau maa'iai fekeifafoua. Egae kai oi faagamu efelo auga laoga maina Moses ega iifa kainai fokapa, a'o Deo fopa'a penia," eoma.

¹⁵Iesu au ega'ina epainia kai aga'o maagai faeifania eoma mo ganinagai, au epafelo auga fougua afu ma'oi epea efofa'a papiau ma'o kelogo. Ega kainai papiau ma'o la'afouai Iesu ega inogo a'o fekelogo, ke isafa au'i fepafelo'i keoma puo eega kemai. ¹⁶Kai kina isa'iai ekapakapa koa i'opoga, gamegamega eoma puo, ega'ina papiau'i epua'afuni'i afu oapuga elao emegamega.

Iesu Au Faaga Fofouga Emelo Auga Epafelo

(Mateo 9:1-8; Mako 2:1-12)

¹⁷Kina aga'ogai Iesu e'a aga'o alogai eagu papiau epamaleleni'i. Ega'ina alo-

gai Kalilea ke Iudea ago pagua'i ma'oai, ke Ierusaleme taoninai Faliseo ikupuga au'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i kemai Iesu epamelele aina kelogonia. Ega aisama Lopia Deo ega Isapu akaiki'a Iesu epeniia isafa papiiau'i epafelo'i. ¹⁸Ega'ina alogai au isa'i au aga'o faaga fofouga emelo auga koko'eai kepuaisa kemai e'a alogai kegakokoaina Iesu agogai kegapakala auga keagaga kekapunia. ¹⁹Kai papiiau ma'o kekaigugu puo, ala fekekokoai oma auga keagaga aga'o akeisa. Ega puo e'a ofaofagai ke'agaukae kai, ine aga'o kekapaisa. Ke koko'e kua ufeai kegopeapi'i kai, ega'ina inegai melo auga la'afou ipuainagai Iesu ago ipaumagai kepaake eka.

²⁰Iesu ega'ina papiiau'i ma'oai isa au ega'ina agepafelo auga alo'i ko'agai kepako'ania eisa puo, melo auga epainia einaka, "Ekefa'au, lau oi emu laomai apala'i la'agegeaini'i," eoma.

²¹Iesu ega eifa oma aisama, Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i, egae keagu au'i ifo'i epo'iai ke'ina opola'i kekapunia ke keifa keinaka, "Kai aga'o papiiau e'i laomai apala'i age'agegeaini'i afaekaina. Deo mo papiiau e'i laomai apala'i age'agegeaini'i agekaina. I'ina au kapa kai Deo koa i'opoga papiiau e'i laomai apala'i e'agegeaini'i eoma? Iifa gome, isa Deo eegai eifa apala," keoma.

²²Iesu ega'ina papiiau'i kapa'ina keopolaga ke keifania auga elogo puo epa'ani peni'i einaka, "Kapa puo oi alomia Deo mo papiiau e'i laomai apala'i age'agegeaini'i, ke agekapa felo'i auga oopolaga? ²³Nini'ani auni'i epo'iai kapa auga mame'a foifania ooma: Emu laomai apala'i la'agegeaini'i, o mo'ue emu ile moafia molao? Oi oopolaga lau ega'ina auga ega laomai apala'i la'agegeaini'i auga agoisa afaekaina ooma puo, nini'ani mame'a mo laifania ooma? ²⁴Kai lau Papiiau Aumauni Gauga, iifa gome

agofa'ai papiiau e'i laomai apala'i fa'agegeaini'i, ke fapafelo'i isapuga kapa aga'o agomia agoisa agekaina auga alakapa alapalagonimi," eoma. Egae kai Iesu melo auga epainia einaka, "Lau lapainio, oi lofelo efua mo'ue emu koko'e moafia emu e'a molao," eoma. ²⁵Ega aisama au ega'ina fiakoa mo papiiau ago'iai e'ue, ekauau koko'ega eafia, efelo alogama epa'aua, Deo eau afagaina elaoaina, elao mo ega e'a. ²⁶Egae keagu papiiau'i ma'oai au ega'ina efelo keisa aisama, kekauai alogaina, ke Deo keau afagaina. Ke Iesu isapu akaiki'agai eifa mo au efelo puo, kemani'i alogaina keifa keinaka, "Lai kapa akaiki'a ipauma alaisaisa auga pau aisa!" keoma.

Iesu Lefi Eifaga Muninai Epea

(Mateo 9:9-13; Mako 2:13-17)

²⁷Ega'ina afegai Iesu e'a ega'ina epua'afuga elao Iudea auga aga'o aka Lefi, Roma kamanina papagai epinauga auga tax keogeoge e'a e'elegai eagu epinauga eisa. Ega aisama epainia einaka, "Lau muniuai mopea," eoma. ²⁸Ke fiakoa mo Lefi e'ue ega pinauga amu'i ma'oai epua'afuni'i Iesu muninai epea.

²⁹Egae kai Iesu Lefi eifaga auga alogama epa'aua puo, ega e'ai Iesu faugai miamia akaiki'a ekapaisa. Ke Lefi koa i'opoga, papiiau ima'iai tax keafia au'i ma'o la'afouai kemai. Ke tax keafia au'i koa i'opo'i laomai apala'i kekapa'i au'i isafa kemai Iesu fou keagu keaniani. ³⁰Kai ega'ina alogai, Faliseo ikupuga Moses ega iifa pamalelega au'i, ke Faliseo ikupuga papiiau'i fou Iesu kapa'ina ekapa auga kegaisa keoma puo kemai. Kai Iesu tax keafia au'i, ke isa koa i'opo'i laomai apala'i kekapa'i au'i fou keaniani auga keisa aisama, kemai Iesu ega imoi fou ega kekapa oma auga anina akeani puo, kepaakekuani'i keinaka,

“Tina papiâu'i tax keafia au'i, ke isa koa i'opo'i laomai apala'i kekapa'i. Kai kapa puo isa fou oaniani?” keoma.

³¹ Kai Iesu isa aina'i elogonia puo, e'i iifa epamue einaka, “Papiâu felo'i akeisafa au'i toketa eega afakelao kai, keisafa au'i mo toketa eega kelao. ³² Ega koa i'opoga, lau lamai auga papiâu Deo maagai alo opai au'i faifani'i puo alamai. Kai Deo maagai laomai apala'i kekapa'i au'i faifani'i e'i apala fekeumakalaini'i, Deo fekeaipenia laoma puo lamai,” eoma.

Ani Gopogope Fouga Iesu Kepa'ani Penia

(Mateo 9:14-17; Mako 2:18-22)

³³ Egae kai Faliseo au'i ke pamalele au'i ega'ina Iesu kepainia keinaka, “Ioane ega imoi au'i keani gopogope ke kemegamega aefuafua. Ke ega koa i'opoga mo, Faliseo ikupuga au'i e'i kagakaga alo'i ko'agai muninai kepea au'i isafa keani gopogope ke kemegamega aefuafua. Kai oi emu imoi au'i akeani gopogope kai keaniani aage mo,” keoma.

³⁴ Ega aisama Iesu isa e'i iifa afa palapoleai epamue einaka, “Papiâu amage mamaga auga ega miamia kemai au'i, isa fou keagu aisama, akeani gopogope agekaina ma? Laa'i, afaekaina! Kai amage mamaga auga isa agepua'afuni'i afegai aisama kai, akeani gopogope agekaina. ³⁵ Ega koa i'opoga, lau auga amage mamaga au koa i'opou. Ega puo lau e'u imoi fou aague alogai akeani gopogope afaekaina. Kai kina aga'o agemai Deo lau ageafiau age-laoainiau puo lau isa alapua'afuni'i aisama, ega'ina kina'iai kai, isa akeani gopogope agekaina,” eoma.

³⁶ Egae kai Iesu palapole aga'o maa'iai eifania einaka, “Kai aga'o afe mamaga ae'i'ina aeafia, tiapu ufainagai aekaiapia. Kai isa tiapu mamaga aina ageafia

ufainagai agekaiapia koa aisama, tiapu ufaina mamaga fou akeogefoua auga iisa apala agemia. Ke ega'ina mo laa'i kai, tiapu mamaga age'i'ina puo, tiapu mamaga ega'ina agepalifua. ³⁷ Ke kai aga'o fino mamaga aeafia fino kepapa'efauka pute ufainagai aeapa'efauka. Kai isa fino mamaga ageafia ega'ina pute ufainagai agepa'efauka koa aisama, fino mamaga pute ufaina efugugu puo ageau'i'ina agepalifua. Ke fino isafa agefaka. ³⁸ Ega kainai fino mamaga auga fino pute maagai fouka, ega koa auni'i kai'ialao afakelifu. ³⁹ Kai papiâu ma'oai kelogo fino ufaina gamuga felo puo, fino ufaina keinu au'i fino mamaga anina afakeani afakeinu. Ega koa i'opoga, papiâu kagakaga ufaina anina keani au'i, lau e'u laomai mamaga auga anina afakeani,” eoma.

Kaisau Deo Isau Afagaina Kina Lopiaga Auga

(Mateo 12:1-8; Mako 2:23-28)

6 Iudea papiâu'i Deo keau afagaina kina aga'ogai, Iesu ega imoi fou palafa kefauga agogai peapea afugai kepea pagai. Ega'ina alogai Iesu ega imoi palafa puaga isa au'aagai kefaiponi'i keafii'i ima'iai kemukuni'i faaga'i kepealai kai ani'i keanii'i. ² Ega aisama Faliseo au'i isa kepaini'i keinaka, “Kapa puo Deo aau afagaina kinagai Moses ega iifa kainai keifa apua auga okapa?” keoma.

³ Ega aisama Iesu Faliseo au'i epaini'i einaka, “Ufainagai Davide ega au fou inae'i ekimu aisama, kapa'ina ekapaisa auga fouga Deo ega iifa pukagai alokuapina ma? ⁴ Isa Deo ega e'ai ekoko palafa Deo kepalao penia, Moses ega iifa kainai keifa apua, sakedote mo fekeania keoma auga eafia eaniia. Ke afa ega au au'i isafa epenii'i keaniia,” eoma. ⁵ Ke Iesu Faliseo au'i epaini'i pugu einaka, “Moses ega iifa kainai

keifa apua ganinagai kai, Davide faagagai kapa aga'o aemia. Ke ega koa aisama, lau Papiiau Aumauni Gauga, Deo keau afagaina kina auga Lopiaga au. Ega puo e'u imoi kapa'ina kekapaisa auga lau mo fanini'ani," eoma.

Iesu Ima Melo Auga Epafelo

(Mateo 12:9-14; Mako 3:1-6)

⁶Iudea papiiau'i Deo keau afagaina kina aga'o emai pugu aisama, Iesu elao Iudea papiiau'i e'i la'afou afugai ekoko epamalele. Ega aisama au aga'o ima kaina emelo auga isafa egae eagu, Iesu aina elogonia. ⁷Ega'ina alogai Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i isafa egae keagu Iesu fekepaagu fofoua auga keagaga kekapunia. Ega kainai ega'ina kinagai aufalao aga'o afepafelo koa aisama, fekeisa keoma. Ke alo'i ko'agai keagu keagouka. ⁸Kai Iesu isa kapa'ina keopolaga auga elogo puo, ima melo auga epainia einaka, "Mo'uegekae papiiau ma'oai ago'iai moapa," eoma. Ega puo au ega'ina e'uegekae eapa.

⁹Egae kai Iesu Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i epaini'i einaka, "Lau oi lapa'ani penimi. Deo keau afagaina kinagai Moses ega iifa kainai, kapa'ina fakapa auga keifa apua: Felo fakapa o apala fakapa? Ke papiiau kania'i faagamauga, o e'i agu fapalifua?" eoma.

¹⁰Iesu ega'ina eifania afegai, maaga egoaisa ma'oai eisa'i. Ke ima melo auga epainia einaka, "Imamu mokalaisa," eoma. Ke au ega'ina ima ekalaisa aisama, ima felo ipauma emia. ¹¹Kai Faliseo au'i ke pamalele au'i Iesu ega koa ekapaisa keisa aisama, gua'i ekupu alogaina puo, ke'ina ifo'i epo'iai Iesu faagagai kapa'ina fekekapa auga ninina ke'aninia.

Iesu Imoi 12 Ekinani'i

(Mateo 10:1-4; Mako 3:13-19)

¹²Ega'ina alogai kina aga'ogai, Iesu gamegamega eoma puo elao ikuai. Ke egae gapi fofouga Deo emegamega penia. ¹³Egani aisama Iesu ega imoi ma'oai eifani'i kemai. Ke kemai aisama, epo'iai au'i 12 mo ekinani'i, epafaala'i apostolo eomai'i, ke aekinani'i au'i keake iku papagai isa ke'imai'i. ¹⁴Ega'ina au'i 12 ekinani'i au'i aka'i inamo'e: Saimon, Iesu epafaala Peto eoma auga, ke akina Andru fou. James, Ioane, Filip, Batolomeo. ¹⁵Mateo, Tomas, James Alfeus gauga, Saimon Silot[†] ikupuga auga. ¹⁶Judas James gauga, ke Judas Iskariot, Iesu e'afa'afalaina auga.

Iesu Papiiau Epafelo'i Ke Epamaleleni'i

(Mateo 4:23-25; 5:1-12)

¹⁷Ega'ina afegai Iesu ega apostolo 12 fou ikuai keake kelao afu falapagai. Ega'ina afugai Iesu ega imoi i'oi'i isafa ma'oai egae keapa. Ke Iudea ago fofouga papiiau'i, Ierusalem taonina papiiau'i, ke Taire, Sidoni taoni'i niegai, foeai keagu papiiau'i ma'oai isafa kemai, la'afou akaiki'a ipauma ega'ina alogai keapa. ¹⁸Ega'ina papiiau'i Iesu aina kegalogo, ke e'i isafa gapafelo'i keoma puo kemai. Ke tiapolo apala'i papiiau kepalifu'i au'i isafa kemai aisama epafelo'i. ¹⁹Ke papiiau Iesu faagagai isapu epealai isafa papiiau'i epafelo'i auga keisa puo, ma'oai kelao faaga kegaafi opogaina keoma.

²⁰Ega'ina alogai Iesu ega apostolo 12, ke ega imoi isa'i au'i ma'oai fou eaipeni'i ke epaini'i einaka:

"Ulalu aumi, Deo eegai kapa felo'i oafi'i, gome Deo ega agofa oi apumi.

[†]6:15 Iudea papiiau'i e'i agu felo gamia keoma puo, ogefakeai Roma kamanina fou kepipaini au'i aka'i Silot ikupuga.

²¹ Inaemi ekimu aumi, Deo eegai kapa felo'i oafi'i, gome Deo inaemi agepapogua.

Oapepe aumi, Deo eegai kapa felo'i oafi'i, gome muni agoa'a.

²² Papiau Aumauni Gauga puogai papiau oi animi afakeani ee'iai akepapealaimi, akeifa apala penimi, ke akami apala akepamia akeumakalainimi aumi, Deo eegai kapa felo'i oafi'i.

²³ Ega'ina kina agemai aisama, afa akaiki'a ipauma ufai agoafia. Ega puo alomi fegama, alogamai fogopo aisoge. Ega'ina papiau'i ufu'i apa'i ega koa i'opoga mo Deo ega profeta faaga'iai kekapaisa.

²⁴ Kai pa'amu'amu aumi, Deo emi laomai apala'i ipauma'i afa agepenimi, gome oi kapa felo'i ma'o pau oafi umani'i mo.

²⁵ Pau oanipugu aumi, muni inaemi agekimu, gome Deo emi laomai apala'i ipauma'i afa agepenimi.

Pau oa'a aumi, muni agoapepe agonioniolainimi, gome Deo emi laomai apala'i ipauma'i afa agepenimi.

²⁶ Papiau ma'oi pau keifagainimi aumi, Deo emi laomai apala'i ipauma'i afa agepenimi, gome oi keifagainimi au'i ufu'i apa'i ega koa i'opoga mo, profeta pifoge'i ega keifagai oma'i," eoma.

Alomu Ko'agai Emu Ou Au'i Ani'i Foani

(Mateo 5:43-48)

²⁷ Ke Iesu eifa pugu einaka, "Ke pau kai mo ainau ologo aumi lapainimi: Alomi ko'agai emi ou au'i ani'i foani, ke papiau kapa'i alo'i ko'agai animi akeani au'i ee'iai felo fokapa. ²⁸ Ke pa-

piau keifa apala penimi Deo afa apala fepenimi keoma au'i ee'iai Deo ega gafegafe agepeni'i auga maa'iai foifania. Ke keafi lilifunimi au'i fau'iai fomegamega. ²⁹ Ke aufalao aga'o me'emu agepoa koa aisama, apie foailao me'emu apie isafa fepoa. Ke aufalao aga'o afemu tiapuga afeafia koa aisama, alogai lo'i'uuka tiapuga isafa folopoiseina feafia. ³⁰ Ke papiau ma'oi kapa'ina eemiai akegoina au'i fopeni'i. Ke aufalao aga'o emi kapa afeafia koa aisama, foloifa kapula penia faepeni mueimi pugu. ³¹ Papiau oi faagamiai kapa'ina fekekapa ooma auga, oi isafa ega koa isa faaga'iai fokapa.

³² "Papiau alo'i ko'agai oi animi keani au'i mo ani'i agoani koa aisama, kapa felo aga'o eemiai femia auga opolaga foloafia. Gome laomai apala kekapa'i au'i isafa, kaisau isa alo'i ko'agai ani'i keani au'i isafa ani'i keani. ³³ Ke papiau eemiai laomai felo kekapa au'i mo ee'iai laomai felo agokapa koa aisama, kapa felo aga'o eemiai femia auga opolaga foloafia. Gome laomai apala kekapa au'i isafa, kaisau isa ee'iai laomai felo kekapa aisama, isa isafa ega'ina papiau'i ee'iai laomai felo kekapa. ³⁴ Ke oi aufalao aga'o emi pipeni afa agepenimueimi mo auga amu openia koa aisama, kapa felo aga'o eemiai femia auga opolaga foloafia. Gome laomai apala kekapa au'i isafa aufalao aga'o amu kepenia aisama, anina keani afa fofouga fekeafimue keoma. ³⁵ Kai oi alomi ko'agai emi ou au'i ani'i foani, ke ee'iai laomai felo mo fokapa. Ke kapa aga'o agopeni'i aisama, isa oi imami afa fekeoge fekepenimueimi auga opolaga foloafia. Ega agokapa oma koa aisama, muni Deo eegai afa akaiki'a ipauma agoafia, ke Deo ufai au'oniai eague auga gauga agomia. Gome Isa kapa aga'o aufalao aga'o epenia kai tenkiu aepenia, ke laomai apala ekapa mo ganinagai, Isa gafegafe akaiki'a ipauma auga puo,

ega'ina papiauga eegai egafegafe. ³⁶Ke Oi Amami Deo guami eania koa i'opoga, oi isafa ega koa fokapa papiau gua'i foania," eoma.

Papiau E'i Apala O E'i Felo Auga Foloopolaga

(Mateo 7:1-5)

³⁷⁻³⁸Ke Iesu eifa pugu einaka, "Papiau kapa aga'o kekapa aisama, oi alomiai felo o apala folooma. Ega koa oi papiau e'i laomai felo o apala afa afolopeni'i koa aisama, Deo isafa oi emi laomai felo o apala auga afa afaepenimi. Ke papiau kapa aga'o kekapa aisama, oi ega'ina papiau'i ee'iai foloifa apala. Ega koa oi papiau e'i laomai ee'iai afoloifa apala koa aisama, Deo isafa oi emi laomai ee'iai afaeifa apala. Kai papiau eemiai laomai apala'i akekapa'i koa aisama, oi isa e'i laomai apala fo'agegeaini'i. Ega agokapa oma aisama, Deo kapa felo'i ma'o paisa agepenimi, ke ma'o eemiai kekae mo ganinagai, ma'o mo laagai ageogeau'i agepenimi," eoma.

³⁹Iesu ega'ina eifania efua aisama, i'ina palapole maa'iai eifania einaka, "Oi oopolaga maakimi'i auga aga'o maakimi'i mo auga agepapea agekaina ma ooma? Laa'i, afaekaina! Maakimi'i auga aga'o maakimi'i mo auga agepapea koa aisama, auni'i kai'ialao ipuai ake'ualai. ⁴⁰Ega koa i'opoga mo, malele imoina pamalele auga ageka'egaina afaekaina. Kai isa ega malele agepafua koa aisama, pamalele auga fou i'opo'i mo akemia.

⁴¹"Oi ifomi maamiai au u'ufa akaiki'a ekae maami ekaisapua auga aloisa kai, kapa puo aami akimi maa'iai ama'ama e'ele ipauma ekae auga oisa ooma? ⁴²Oi maamiai au u'ufa akaiki'a ekae maami ekaisapua auga aloisa felo kai, ala koa aami akimi opaini'i oinaka, 'Aau

o akiu, maamiai ama'ama e'ele'i maafilai'i' ooma. Pifoge aumi, afaekaina! Oi fofai ifomi maamiai au u'ufa akaiki'a ekae auga foafilai kakaua. Egae kai maami ofakaegai, aami akimi maa'iai ama'ama e'ele ipauma ekae auga agoafilaisa agekaina," eoma.

Au Ke Puaga Fou

(Mateo 7:17-20; 12:34-35)

⁴³Iesu eifa pugu einaka, "Au felo auga puaga apala aeoge. Ega koa i'opoga au apala isafa puaga felo aeoge. ⁴⁴Au kapa felo o apala auga puagai kekapulaisa. Papiau ini gufugai au aka 'fik' puaga afafeafia. Ke papiau ini gufugai isafa aupua puaga afafeafia. ⁴⁵Au felo auga gua alogai kapa felo'i keka au'i, felo'i mo akegai kepealai eifani'i. Ega koa i'opoga, au apala auga gua alogai kapa apala'i kekae au'i, apala'i mo akegai kepealai eifani'i. Gome papiau gua'i alogai kapa'ina epogu auga ake'iai epealai keifania."

E'a Ipaapa Au'i Auni'i Fou'i

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶Ke Iesu eifa pugu einaka, "Kapa puo oifaniau, 'Lopia, Lopia,' ooma kai, kapa'ina laifania auga alokapa? ⁴⁷Kaisau mo lau eeu kemai ainu kelogo, ke kainai kepea au'i fou'i maamiai alaifania. ⁴⁸Ega'ina au'i auga, e'a ipaapa auga aga'o fopa eapiia eake alogaina, uu'u efaunia, e'a epaapa koa i'opoga. Ega kainai kou emai aisama, pugepuge akaiki'a e'a eauniia kai, e'a ekapa felo puo aepiu aelao aemai. ⁴⁹Kai kaisau ainu kelogo kai kainai akepea au'i auga, e'a ipaapa auga uu'u laa'i kai a'isaai mo e'a epaapa auga koa i'opoga. Ke kou emai pugepuge akaiki'a e'a eauniia aisama, epoi eauoka afe'aina," eoma.

Iesu Roma Ifani Lopiaga Ega Kala'afi Epafelo

(Mateo 8:5-13)

7 Iesu i'ina iifa'i ma'oai papiau fekelogo eoma maa'iai eifania efua aisama, epua'afuni'i elao Kapenaum taonina'i ekoko. ²Ega aisama egae Roma ifani au'i 100 e'ima'i lopiaga alo ko'agai ega kala'afi aga'o anina eani auga eisafa emia femae. ³Ega'ina lopiaga Iesu emai auga fougā elogo puo, Iudea au akaiki'a au'i isa'i feulai'i, Iesu eega fekelao fekegoina femai ega kala'afi fepafelo eoma. ⁴Ke ega'ina au'i Iesu eega kelao aisama, kegoi kapulania keifa keinaka, "Tina auga faagagai ega'ina alokapa auga felo ipauma. Ke isa au felo puo, fou falao ega kala'afi fopafelo aoma. ⁵Gome isa alo ko'agai i'a a'a ago anina eani, ke i'a a'a la'afou afuga epaapa," keoma. ⁶Ega puo Iesu isa fou kelao.

Ke Iesu elao Roma lopiaga ega e'a kainagai aisama, ega'ina lopiaga ega iifa ekefa'a epenii'i eulai'i Iesu kegapaina eoma. Ke isa kemai Iesu maagai ega'ina lopiaga ega iifa keifania keinaka, "Lopia, oi fomai lau e'u e'a alogai fokoko auga laopolaga afaekaina. Gome lau au e'eleu. ⁷Ega'ina kainai lau ifou famai faisao mo auga laopolaga aekainia. Kai moifa mo e'u kala'afi felo gamia. ⁸Gome lau ifou isafa e'u lopia akaiki'a'i papa'iai lapin-auga, ke e'u ifani au'i isafa lau papauai kepinauga. Lau i'ina auga aga'o lapaina 'mola' laoma aisama elao. Ke aga'o lapaina 'mai' laoma aisama emai. Ke e'u kala'afi auga lapaina i'ina mokapa' laoma aisama ekapa," eoma.

⁹Iesu ega'ina iifaga a'o elogonia aisama, ekauai alogaina ke e'afoaipini muninai la'afou akaiki'a kepea au'i epaini'i einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Israel papiau'i mo ganinagai

epo'iai kai aga'o iina epako'a omaisau alaisa koa," eoma. ¹⁰Egae kai Iesu ega'ina lopiaga ekefa'a au'i eulai'i kemue kelao. Ke kelao e'ai aisama, ega'ina lopiaga ega kala'afi felo emia keisa.

Iesu Afuafu Gauga Maeai Epamaunimue

¹¹Ega'ina afegai mo, Iesu taoni aga'o aka Nain keoma auga taonina elao. Ega aisama ega imoi ma'oai ke la'afou akaiki'a fou kelao. ¹²Ke kelao taoni pa'afina eegai aisama, papiau mae auga aga'o kepuaisa kemai. Mae ega'ina auga afuafu gauga, ega mo aga'omo kai emae. Ke mae ega'ina muninai afuafu ega'ina la'afou akaiki'a fou kepea. ¹³Lopia Iesu afuafu ega'ina eisa aisama, gua eani alogaina, ke elao epainia einaka, "Foloapepe," eoma.

¹⁴Egae kai Iesu elao mae kofugai eafiau aisama, papiau mae kepua au'i keapakipo. Ega aisama Iesu mae auga epainia einaka, "Au agu'amu! Lapainio mo'ue," eoma. ¹⁵Ega aisama mae auga e'ue eagu, e'ina enini'ani pugu. Ke Iesu au agu'a emaunimue auga imagai eafi ina epenimue.

¹⁶Egae keapa papiau'i ma'oai i'ina emia keisa aisama, kemani'i alogaina, ke Deo keau afagaina keifa keinaka, "Lai Deo ega profeta akaiki'a emai epomaisai," keoma. Ke keifa pugu keinaka, "Deo ega papiau gapalagaini'i eoma puo emai," keoma. ¹⁷Ke Iesu au epamaunimue auga fougā Iudea ago fofougā,[‡] ke Iudea ago eegai ago'iai isafa efoufa'a.

Iesu Ioane Baptista Ega Pa'ani Afa Epamue

(Mateo 11:2-19)

¹⁸Ioane ega imoi i'ina a'o kelogonia aisama, kelao Ioane Baptista maa-

[‡]7:17 1:5 moisa.

gai Iesu kapa'ina ekapai'i auga ma'oai keifania. Ega aisama Ioane ega imoi auni'i eifani'i kemai. ¹⁹Ke eulai'i kelao Iesu iina fekepa'ani peni oma eoma, "Au aga'o agemai auga oi ma? O aupalao aga'o i'oina ma fa'ima?" eoma.

²⁰Ke i'ina au'i kemai Iesu eegai aisama, kepainia keinaka, "Ioane Baptista eulaimai oi fapa'ani penio eoma puo amai. Ioane eifa, 'Au aga'o agemai auga oi ma? O aupalao i'oina aga'o ma fa'ima?'" keoma.

²¹Ke kepa'ani penia alogai, Iesu auga isafa e'ele'i au'i, isafa akaiki'a au'i, ke tiapolo apala'i alo'iai keagu au'i epafelo'i. Ke maakimi'i au'i isafa epafelo'i. ²²Ega puo Iesu Ioane Baptista ega imoi e'i iifa epamue einaka, "Maakimi'i au'i amu keisa'i pugu, melo au'i kepea, molumolu au'i felo'i kemia, aina'i efua au'i a'oa'o kelogo, mae au'i kemaunimue, ke ulalu au'i iifa faunina a'o kelogo. Pau oi fomue folao Ioane Baptista maagai kapa'ina oisa ke a'o ologonia auga foifania. ²³Ke foifa, 'Kaisau lau epako'aniau ke opo gua aemia auga Deo eegai kapa felo'i ageafi'i fooma,'" eoma.

²⁴Ioane Baptista ega imoi kemue kelao afegai, Iesu Ioane Baptista fougua la'afou maa'iai e'ina eifa einaka, "Kapa'ina foisa ooma puo Ioane eagu afuga ago maini olao? Ameku inipo epua foisa ooma puo olao ma? ²⁵Ega'ina laa'i aisama, kapa'ina foisa ooma puo olao? Au afe tiapuga felo ei'iuka foisa ooma puo olao ma? Laa'i ipauma! Tiapu afa akaiki'a kei'iuka au'i, ke aufa kina keagu felo alogaina au'i auga, kin eaguagu e'agai keagu. ²⁶Kai kapa'ina foisa ooma puo opealai olao? Profeta aga'o foisa ooma puo olao ma? E, iifa gome maamiai laifania, Ioane auga profeta ma'oai eka'egaini'i. ²⁷Ega kainai isa fougua Deo iifa ega pukagai iina kepapua oma:

"Lau e'u iifa ipapea auga oi ago-muai alaulai kakaua, emu keaga agepakaisa.' *Malaki 3:1*

²⁸Iifa gome maamiai laifania. Papiu ma'oai papie gua'iai kemauni au'i epo'iai kai aga'o Ioane Baptista ega akaiki'a koa i'opoga laa'i. Kai Ioane Baptista, Deo ega agofa'ai au e'ele ipauma aga'o aeka'egaina," eoma.

²⁹Papiu tax keafi'i au'i isafa, Ioane baptismo epeni'i au'i ma'oai Iesu ega nini'ani a'o kelogonia aisama, Deo ega keaga opaina ipauma auga kepako'ania, ke ko'a keoma. ³⁰Kai Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou, Ioane eegai baptismo kepamafua akeafia au'i, isa fau'iai Deo ega logo ekapaisa auga keumakalaina.

³¹Iesu kapa'ina eifania auga aina akeafia puo eifa einaka, "I'ina papiu'i kapa'ina koa fou alaoge'opo'i agekaina? Isa kaisau koa i'opo'i? ³²Isa imoi e'ele'i koa i'opo'i, afa'afa afugai keagu ke ifo'i epo'iai iina keifa oma:

"Lai oi faumiai filiko apa'opuania kai alogefa,
ke lai alomafu iifina aifinia kai aloapepe.'

³³Ega'ina iifaga koa i'opoga, oi kapa aga'o faagamiai emia kai kainai alokai. Ke oi emi laomai ega koa kainai, Ioane Baptista emai alogai palafa aenia ke fino aeinu aisama, oi oifa, 'Isa alogai tiapolo eague' ooma. ³⁴Kai Papiu Aumauni Gauga emai alogai, eaniani ke fino einu aisama, oi oifa, 'Amoisa, isa eaniani mogemoge, einuinu alogaina, laomai apala'i kekapa au'i epo'iai tax keafia au'i isafa fou kepaekafa'a kelao kemai' ooma. ³⁵Kai pau lau lapainimi. Kaisau Deo aina keafia ke muninai kepea au'i mo ega ikifa epakina'i."

Laomai Apala Papiuga Iesu Ife Eikuisa

³⁶Kai Faliseo auga aga'o aka Saimon, Iesu eifa koko ega e'ai fou fekeaniani

eoma. Ega puo Iesu ega imoi fou Faliseo auga ega'ina ega e'a kelao keagukipo kegaaniani keoma. ³⁷Ega aisama papie aga'o ega'ina taoninai laomai apalagai eaguagu auga, Iesu Saimon ega e'ai fou keaniani auga elogo. Ega puo isa mulamula foga felo ipauma kafapuga eafiai elao. ³⁸Ekoko aisama, Iesu muninai eapa ife fo'inai eomukipo eapepe, ke e'ina maaga iugai Iesu ife epafeisa. Egae kai fufugai Iesu ife epaigu fugania, ke ife egoapi'i, ke mulamula foga felo ipaumagai ife e'efai'i.

³⁹Faliseo auga ega'ina Iesu eifa koko auga, papie ega'ina ega koa ekapaisa eisa aisama, ifo alogai eifa einaka, 'Tina auga profeta ko'a gamia koa aisama, kaisau isa faaga eafi opogaina auga felogo. Ke papie laomai apala ipauma ekapakapa auga isafa felogo,' eoma.

⁴⁰Iesu Faliseo auga ega'ina kapa'ina eopolaga auga elogo puo epainia einaka, "Saimon, kapa aga'o maamuai maifania laoma," eoma.

Ke Saimon eifa einaka, "Pamalele aumu, maauai moifania," eoma.

⁴¹Ega puo Iesu eifa einaka, "Au aga'o moni eegai keapiapitoleaina auga eegai au auni'i moni keapitoleaina. Au aga'o 500 denari^f eapitoleaina ke aga'o auga 50 denari eapitoleaina. ⁴²Ke auni'i kai'ialao moni fekepenimue auga aekainia. Ega puo e'i apitole ea'ini'i. Ega koa aisama, ega'ina au'i auni'i epo'iai kaisau auga alo ko'agai moni eegai keapitoleaina auga anina ageani alogaina. Oi moopolaga moifania," eoma.

⁴³Saimon iifa epamue einaka, "Laopolaga, moni akaiki'a eapitoleaina auga," eoma.

Ke Iesu eifa pugu einaka, "Oi opolamu felo," eoma.

⁴⁴Ke Iesu ega'ina papiega eaipenia kai Saimon epainia pugu einaka, "Tina pap-

iega loisa. Lau oi emu e'a alogai lakoko aisama, kagakaga kainai ifeu foikua feina aga'o fopeniau koa i'opoga kai alopeniau. Kai isa emai aisama, maaga iugai ifeu epafe'i ke fufugai epaigu fugania. ⁴⁵Lau lamai aisama, kagakaga kainai foogoapiu kai alogoapiu. Kai i'ina papiega eeu emai aisama, gaifa kokoisau eoma puo ifeu egoapia aepakipo. ⁴⁶Lau lamai aisama, kagakaga kainai au akaiki'au fopamiaisau oili kaniauai fooge kai aloogeisa. Kai isa mulamula foga felo ipaumagai ifeu e'efaisa. ⁴⁷Ega puo iifa gome maamuai laifania. Deo kaisau ega laomai apala'i ma'o e'agegeaini'i aisama, isa auga Deo anina eani alogaina. Kai Deo kaisau ega laomai apala e'ele'i mo e'agegeaini'i aisama, isa Deo afa'agamo anina eani. Deo i'ina papiega ega laomai apala'i ma'o e'agegeaini'i puo, alo ko'agai aniu eani auga papiau epakina'i," eoma.

⁴⁸Egae kai Iesu ega'ina papiega epainia einaka, "Deo emu laomai apala'i e'agegeaini'i," eoma.

⁴⁹Ega aisama Saimon papiau eifa koko'i au'i ifo'i epo'iai ke'ina keifa keinaka, 'Deo mo laomai apala'i e'agegeaini'i kai, isa isafa papiau e'i laomai apala'i e'agegeaini'i eoma. I'ina auga kaisau?' keoma.

⁵⁰Kai Iesu ega'ina papiega epainia einaka, "Oi lopako'aniau puo Deo emu laomai apala'i e'agegeaini'i, ke kaniamu eagamauga. Gagaoai molao," eoma.

Papie Iesu Fou Kepea Kepalagaina Au'i

8 Ega'ina afegai Iesu taoni aga'o aga'o, ke pagua aga'o aga'o fou alo'iai ekoko iifa faunina Deo ega agofa'a fougua papiau maa'iai einogo ke eifafoua. Ega'ina alogai ega imoi 12 isa fou kelao. ²Ke papie isa'i alo'iai tiapolo apala'i epa-

^f7:41 'Denari' aga'omo auga au aga'o kina aga'o epinauga afa.

pealai'i, ke keisafa epafelo'i au'i isafa isa fou kelao. Ega'ina papie'i epo'iai Maria Makdalena keoma, alogai tiapolo im-agea gua epapealai'i auga. ³Ke Kusa, Herod ega e'a i'ima kaniagai auga akafa aka Ioanna auga. Ke Susanna, ke papie ma'o isa'i isafa Iesu fou kelao. I'ina papie'i ifo'i e'i amu moni fou keafii'i Iesu ke ega imoi fou kepenii'i kepapinaugani'i.

Au Oga Efauga Auga Palapole

(Mateo 13:1-9; Mako 4:1-9)

⁴Ke taoni ma'oai papiau'i Iesu eega kemai la'afou akaiki'a emia aisama, i'ina palapole maa'iai eifania einaka: ⁵“Au oga efauga auga aga'o au oga'i gafauini'i eoma puo, epealai elao ega umai. Ke au oga e'afoka'i alogai, isa'i paisoai peapea afugai ke'ualai. Ke papiau au oga'i ega'ina au'i isa'i laa'iai kepea, ke isa'i auga ufa ine'i'i keake keanii'i. ⁶Ke isa'i auga fopa laagai a'isa afa'agamo eka auga laagai ke'ualai. Kai keuki afa'agamo afegai, fei laa'i puo gagau'i kekala kemae. ⁷Ke isa'i auga ini mogogo alogai ke'ualai ini fou keuki. Ke keuki afa'agamo afegai ini eafipugu'i. ⁸Kai isa'i auga a'isa felogai ke'ualai keuki felo. Ega'ina au'i oga aga'o aga'o kepua alogaina, aga'omo alogai puaga 100 eogeisa,” eoma.

Iesu ega'ina palapole eifania afegai, eifa akaiki'a einaka, “Kaisau ainami ekae auga ainami opaaau,” eoma.

Iesu Palapole Kapa'ina Eifania Auga Fouga Eifania

(Mateo 13:10-23; Mako 4:10-20)

⁹Ega'ina afegai Iesu ega imoi ega'ina palapole kapa'ina eifania auga fouga kepa'aniaina. ¹⁰Ega aisama Iesu einaka, “Deo ega agofa'a fouga logo ogefake kapa auga oi epeniimi efua kai, papiau isa'i aepalogoni'i au'i maa'iai palapoleai lanini'ani, ega koa

“Isa maa'iai keisa mo ganinagai afakeisa koa i'opoga, kapa'ina emia auga afakelogo. Ke a'o kelogo mo ganinagai, kapa'ina eifania auga afakelogo.” *Aisaea 6:9*

¹¹“Pau palapole ega'ina kapa'ina eifania auga maamiai fouga alaifania. Au oga auga Deo ega iifa. ¹²Paisoa peapea afugai ke'ualai au'i aina'i kepaaua Deo ega iifa a'o kelogo. Kai Satani emai Deo ega iifa gua'i alogai eafilaisa. Ega koa isa Deo fakepako'ania ke Deo kania'i faeagamauga eoma. ¹³Fopa laagai a'isa afa'agamo eka afugai ke'ualai au'i, Deo ega iifa a'o kelogo aisama alogamai keafia. Kai fekeuki auga gagamu'i laa'i puo, Deo ega iifa afa'agamo kepako'ania kai i'opo kina emai aisama, keapoke ke'ualai. ¹⁴Ini mogogo alogai ke'ualai au'i, Deo ega iifa a'o kelogo. Kai keagu alogai, agu felo opopo, kegapa'amu'amu opopo, ke kegaalogama opopo'i fou kepa'au'i puo, keapoke alo'iai Deo ega iifa aeuki. ¹⁵Kai a'isa felogai ke'ualai au'i, Deo ega iifa alo'i ko'agai ke alo'i felogai a'o kelogo keafi kapulania. Ega puo i'opo kina emai aisama, keafiapi'i mo elaolao Deo maagai laomai felo'i mo kekapa'i ani'i keoge,” eoma.

Lanepa Palapole

(Mako 4:21-25)

¹⁶Iesu palapole aga'o eifania pugu einaka, “Papiau aga'o lanepa epaafiaua aisama, aeafia oga alogai aeapaaguka ke peti papagai isafa aeoge'unia. Kai lanepa kepa'afa afugai epa'afa. Ega koa papiau kapa'i kemai au'i eaea fekeisa eoma. ¹⁷Gome Deo ega iifa ogefakeai kekae au'i, muni Deo ageifafou'i agepafoki'i. Ke Deo ega iifa kapa'ina eifania auga ma'oai agefoufa'a papiau ma'oai akelogo. ¹⁸Ega puo pau kapa'ina laifania auga ainami fopaaufelo ainau fologo. Aufalao aga'o aina epaaaua Deo ega iifa a'o elogo felo

auga, muni Deo ma'o agepalogo. Kai au-falao aga'o aina aepaau felo Deo ega iifa a'o aelogo auga, Deo isa kapa'ina eopolaga ke afa'agamo ipauma elogo mo ganinagai ageafania," eoma.

Kaisau Auga Iesu Ega Famili Ipauma

(Mateo 12:46-50; Mako 3:31-35)

¹⁹Ega'ina afegai Iesu ina ke akina fou kemai kegaisa keoma. Kai la'afou akaiki'a puo eega kegalao keoma aekainia. ²⁰Ega aisama la'afouai aufalao aga'o Iesu epainia einaka, "Oi inamu ke akimu fou afegai keapae kegaisao keoma," eoma.

²¹Ke Iesu einaka, "Kaisau lau Amau Deo ega iifa a'o kelogo ke kainai kepea au'i, lau inau ke aaui akiu ipauma'i," eoma.

Iesu Lanina Epaapakipo

(Mateo 8:23-27; Mako 4:35-41)

²²Ke kina aga'ogai Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Ofuga akaiki'agai apagai apie alao," eoma. Ega puo gaagagai keaguka kelao. ²³Ke kelao alogai Iesu efeu'afai. Iesu efeufeu kai lanina akaiki'a ofuga mo epea oma emai. Ega puo goiso emai gaagagai e'afouka, ke mae mauni epogai kelao.

²⁴Ega kainai Iesu ega imoi kelao kepagonia keinaka, "Lopia, Lopia, i'a agakogo," keoma.

Ega puo Iesu e'uegekae ameku ke goiso akaiki'a ipauma fou efinai'i. Ega aisama fiakoa mo lanina akaiki'a epapakipo, ke kapa ma'oi ke'olo. ²⁵Ke Iesu e'afouai emai ega imoi epaini'i einaka, "Oi emi pako'a lau eeuai auga kapai?" eoma.

Ega aisama Iesu ega imoi kekauai keopofua kemani'i alogaina ifo'i epo'iai keifa keinaka, "Iina auga kaisau?"

Ameku ke goiso mo ganinagai epaini'i mo aina keafia keapakipo," keoma.

Iesu Tiapolo Eulai'i

Uma Alo'iai Kekoko

(Mateo 8:28-34; Mako 5:1-20)

²⁶Ega'ina afegai gaagai kelao mo Kadara taonina papiau'i⁸ keagu agogai keofau. Ega'ina ago ofuga akaiki'a epaapagainia apieagai auga Kalilea ago.

²⁷Iesu gaagai eake foeai aisama, Kadara taonina auga aga'o alogai tiapolo eagu auga emai fou kepiaogai. Ega'ina auga inipo ma'o tiapu laa'i faaga maini mo elao emai, ke e'ai isafa aeaguagu. Kai laai mo eaguagu. ²⁸Au ega'ina Iesu eisa aisama, eagama kai elao Iesu ife fo'inai eomukipo, ke aiso gomegai eagama einaka, "Iesu, Deo ufai au'oniai Au Akaiki'a Ipauma Auga Gauga aumu, kapa'ina lau eeuai mokapa looma? Lagoinio, kiekie akaiki'a folopeniau!" eoma. ²⁹Au ega'ina ega eifa oma, gome Iesu tiapolo au alogai eagu auga epainia gapealai eoma. Tiapolo ega'ina kina ma'o au ega'ina eafiia puo, tieniai ife ima kepaaga, ke i'ima kepagome mo ganinagai, isa ekapula alogaina tieni epau'i. Ke tiapolo isa epapea elaoaina afu oapugai elao emai.

³⁰Ke Iesu isa epa'ani penia einaka, "Oi akamu kapa'ina?" eoma

Isa alogai tiapolo ealogai alogaina kekoko keagu puo iifa epamue einaka, "Lau akau Ma'o,"** eoma. ³¹Egae kai ega'ina tiapolo'i Iesu kegoiania akeaponia, faeulai'i e'i afu uminaga ipauma auga afuga fakelao keoma.

³²Ega'ina alogai iku e'ele mapegai uma ma'o keapa keanimai. Ega kainai ega'ina tiapolo'i Iesu kegoi penia uma alo'iai gapakoko'i keoma puo, elogaini'i fekelao eoma. ³³Ke tiapolo au alogai ke-

⁸8:26 Kerasene agogai keagu au'i.

**8:30 Grik malagai 'legion'

pealai aisama, kelao uma alo'iai kekoko. Ke fiakoa mo ega'ina uma'i kekauai, iku mapegai kepiau kelao ofuga akaiki'a poupougai kegotolai, feisai kekogo.

³⁴Egae papiau isa'i uma kepaani'i au'i kapa'ina emia auga keisa aisama, kepiau kelao taoniai ke taoni afegai keagu papiau'i ma'oai isafa maa'iai uma kekogo au'i fou'i keifania. ³⁵Ega kainai papiau kapa'ina emia auga kegaisa keoma puo kelao. Isa kelao Iesu keisa aisama, tiapolo au alogai eagu auga alo felo emia, tiapu ei'iuka'i Iesu ife fo'inai eagu keisa. Ega aisama kekauai kemani'i alogaina. ³⁶Ke papiau kapa'i egae keapa Iesu au epafelo keisa au'i, pau mo kemai au'i maa'iai Iesu ega'ina auga ala epafelo oma auga fougua keifania. ³⁷Ega aisama Kadara taonina ke taoni afegai keagu papiau'i ma'oai kemani'i alogaina puo, Iesu kepainia gapua'afuni'i keoma. Ega puo Iesu ega'ina afuga epua'afuga, ega imoi fou gaagai keaguka kegakailai keoma.

³⁸Ega'ina alogai au tiapolo alogai kepealai auga Iesu egoi penia fou kegalao eoma. Kai Iesu isa eulaisa ega pagua elao alogai epainia einaka: ³⁹“Momue, emu pagua molao, ke Deo faagamuai kapa'ina ekapaisa auga papiau maa'iai foifafoua,” eoma. Ke Iesu ega iifa kainai ega'ina auga elao taoni fofougua alogai papiau ma'oai maa'iai Iesu isa faagagai kapa'ina ekapaisa auga eifafoua.

Iesu Mae Ifiaoga Epamaunimue Ke Isafa Papiega Efelo

(Mateo 9:18-26; Mako 5:21-43)

⁴⁰Iesu ofuga ega'ina apiegai epagai apie elao pugu aisama, la'afou egae keagu au'i Iesu ke'imaisa puo keifa koko. ⁴¹Ega aisama fiakoa mo Iudea papiau'i e'i la'afou afuga e'ima auga aka Jairus, Iesu eega emai ife fo'inai eomukipo kai, egoinia fou ega e'a kegalao eoma. ⁴²Gome isa gauga papiega ega

mo aga'omo inipoga 12 auga, eisafa afa'agamo femae koa i'opoga.

Ega puo Iesu Jairus ega e'a pea epea alogai, la'afou papiau'i kepapepe fou kepea. ⁴³Ega'ina alogai papie aga'o inipo 12 alogai ifamomogu isafaga eafiia kai, kai aga'o aepafelo auga la'afou ega'ina alogai eapauka fou kepea. ⁴⁴Isa Iesu muninai elao afe tiapuga kua eafi opogaina. Ega aisama fiakoa mo ifamomogu isafaga eapakipo.

⁴⁵Ega aisama Iesu la'afou papiau'i epa'ini peni'i einaka, “Kaisau lau eafi opogainiau?” eoma. Kai papiau ma'oai akekapaisa keoma aisama, Peto eifa einaka, “Au akaiki'a Aumu, papiau la'afou akaiki'a ipauma kepikoni kepapifi puo, kai eafi opogainio auga oko alalogo,” eoma.

⁴⁶Kai Iesu eifa pugu einaka, “Lau faagauai isapu epealai puo lalogo aufalao aga'o epagome e'u tiapu eafi opogaina,” eoma.

⁴⁷Ega aisama papie ega'ina agei'ofake afaekaina elogo puo, maipiguguga mo emai Iesu ife fo'inai e'ualai eomukipo. Egae kai papiau ma'oai ago'iai kapa puo Iesu ega tiapu eafi opogaina, ke fiakoa mo ala eoma efelo auga eifafoua. ⁴⁸Egae kai Iesu isa epainia einaka, “Gau, oi emu pako'a kainai pau lofelo. Gagaoi molao,” eoma.

⁴⁹Iesu enini'ani laolao kai, aufalao aga'o Jairus Iudea papiau'i e'i la'afou afuga e'ima auga ega e'ai emai Jairus epainia einaka, “Oi gaumu emae efua puo, Pamalele auga folopaafipugua,” eoma.

⁵⁰Iesu ega'ina iifaga a'o elogonia aisama, Jairus epainia einaka, “Folomanii' foloopopo. Mopako'ania mo, isa felo agemia,” eoma.

⁵¹Ke Iesu elao mo Jairus ega e'ai ekoko aisama, aufalao i'oina aga'o aelogoaina fou akekoko kai, Peto, Ioane, James ke imoi ina ama mo fou

kekoko. ⁵²Ega'ina alogai papiau e'ai keagu au'i ma'oai mae laagai keapepe kepapinapina. Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Foloapepe. Isa aemae, ekae efu," eoma.

⁵³Ega aisama ega'ina papiau'i Jairus gauga emae auga kelogo puo, Iesu ega iifa akepako'ania kea'alaina. ⁵⁴Kai Iesu ifiao imagai eafi epainia einaka, "Gauagai, mo'ue!" eoma.

⁵⁵Ega aisama imoi lalauga emue emai, fiakoa mo e'ue eapa. Egae kai Iesu papiau epaini'i fo'ama aga'o kegapenia gaania eoma. ⁵⁶Imoi ega'ina ina ama kekauai keopofua kai, Iesu isa epaini kapulani'i kapa'ina emia auga kai aga'o maagai fakeifafoua eoma.

Iesu Ega imoi 12 Eulai'i Kepinauga

(Mateo 10:5-15; Mako 6:7-13)

9 Ega'ina afegai Iesu ega apostolo 12 eifa kaigugui'i. Ke kekaigugu aisama, tiapolo ma'oai fekepapealai'i, ke isafa apala'i keafi'i au'i fekepafelo'i auga kapulaga ke isapuga fou epeni'i. ²Ke Iesu isa feulai'i fekelao Deo ega agofa'a fougua fekeinogoina, ke isafa papiau'i fekepafelo'i eoma. ³Ega'ina alogai epaini'i einaka, "Agolao alogai oi peagege aumi auga gouga folokapa i'ini foloafia, fe'a aga'o foloafia, fo'ama aga'o foloafia, ke moni aga'o foloafia, ke alo tiapuga i'iuka eo aga'o isafa foloafia. Ke kapa aga'o mo ganinagai foloafia. ⁴E'a kapagai akeifa kokoimi aisama, egae mo foagu felao ega'ina taonina fopua'afuga. ⁵Kai papiau afakeifa kokoimi koa aisama, taoni agopua'afuga alogai keumakalainimi gouga fokapa, ifemi aeapuga foauopuaina," eoma. ⁶Egae kai eulai'i kelao pagua aga'o aga'o alo'iai kekoko, afu ma'oai iifa faunina Iesu fougua keinogoina, ke isafa papiau'i kepapafelo'i.

Herod Iesu Eegai Opo Ema'o

(Mateo 14:1-12; Mako 6:14-29)

⁷Kalilea ago e'ima lopiaga Herod Iesu ega imoi fou kapa'ina mo kekapai'i au'i fou'i ma'oai elogo. Ke isa opo epama'o, gome papiau isa'i keifa Ioane Baptista emauimue keoma. ⁸Ke isa'i keinaka Elaija emue emai keoma. Ke isa'i auga ufaina profeta'i aga'o emauimue pugu keoma. ⁹Ke Herod einaka, "Lau Ioane Baptista aiso lafoua kai, i'ina auga au kapa fougua emai lalogo?" eoma. Ke keaga aga'o ekapunia, ala mo gaoma Iesu gaisa eoma.

Iesu Papiau 5000 Epaaniani'i

(Mateo 14:13-21; Mako 6:30-44; Ioane 6:1-14)

¹⁰Iesu ega apostolo 12 e'i pinauga kepafua kemue kemai aisama, kapa'ina mo kekapai'i au'i ma'oai Iesu maagai keifania. Egae kai Iesu ega apostolo mo e'afeini'i fou keagu afuga kepua'afuga kelao taoni aga'o aka Betsaida taoninai kepealai. ¹¹Kai la'afou papiau'i isa ala kelao auga fougua kelogo puo muni'iai kelao. Ke kelao aisama, Iesu eifa koko'i, ke Deo ega agofa'a fougua maa'iai eifania. Ke isafa papiau'i kapa'i felo'i kegamia keoma au'i epafelo'i.

¹²Ke epagapigapi efua aisama, apostolo 12 kemai Iesu kepainia keinaka, "La'afou mopakanina ega koa fekelao pagua kainagai, ke taoni afe pagua'iai fo'ama ke feufeu afuga aga'o fou fekeisa'i. Gome i'a afu oapuga ipaumagai aaguega," keoma.

¹³Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Oi isa kapa aga'o amopeni'i kegaania," eoma.

Kai isa keinaka, "Lai afalalao la'afou papiau'i fofougua fau'iai fo'ama aga'o afala'afa koa aisama, palafa ima ke ma'a gua mo imamaisai kekae puo akeania afaekaina," keoma. ¹⁴Gome egae au au'i ma'oai mo 5000 koa i'opoga keagu.

Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Papiau amo'ea'i au'i 50, 50 koa i'opoga opaagu'i," eoma. ¹⁵ Ke apostolo Iesu eifania koa i'opoga mo kekapaisa, ke papiaiu ma'oai keagukipo. ¹⁶ Egae kai Iesu palafa ima ma'a gua fou eafi'i ufa eakae penia, Deo maagai tenkiu eifania ke efaiponi'i kai, ega imoi epenii'i papiaiu ago'iai kegaoge'i eoma. ¹⁷ Ke keoge'i efua aisama, mirakulo akaiki'a emia, papiaiu ma'oai keanipugu, alo'i ekainia. Keaniani afegai, Iesu ega apostolo palafa ma'a fou keanii'i isa'i, ke amefu'i fou kepakai guguai'i, ale'a 12 ake'i kepapogu'i.

Peto Iesu Kaisau Auga Eifafoua

(Mateo 16:13-20; Mako 8:27-30)

¹⁸ Kina aga'ogai Iesu ifogamo emegamega alogai, ega imoi isafa isa eegai keagu. Ke emegamega afegai, ega imoi epa'ani peni'i einaka, "Papiau lau kaisau keoma?" eoma.

¹⁹ Isa iifa kepamue keinaka, "Papiau isa'i keifa 'Oi auga Ioane Baptista maeai emaanumie,' keoma. Ke isa'i keifa 'Oi profeta Elaija,' keoma. Ke isa'i au'i 'Oi ufaina profeta'i aga'o emaanumie emai keoma,'" keoma.

²⁰ Kai Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Ke oi auga lau kai ooma?" eoma.

Ega aisama Peto iifa epamue einaka, "Oi auga Deo ega Mesaia^{††} Aumu," eoma.

²¹ Ega aisama Iesu imoi eifa apu'i Peto kapa'ina eifania auga kai aga'o maagai fakeifania eoma.

Iesu Ega Mae Fouga Eifania

(Mateo 16:21-28; Mako 8:30-9:1)

²² Egae kai Iesu eifa pugu einaka, "Papiau Aumauni Gauga kapa ma'oai fau'iai fekiekie. Ega'ina alogai Iudea au akaiki'a

au'i, sakedote lopia'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i isa fekeumakalaina ke fekeaupugua. Kai kina oiso aisama femaanumie pugu," eoma.

²³ Iesu ega'ina eifania afegai, papiaiu kemai aisama, ega imoi, ke papiaiu ma'oai fou epaini'i einaka, "Oi epomiaia aufalao aga'o lau muniuai gapea eoma koa aisama, isa ifo fe'agegeaina kai, aufa kina ifo ega koloti feua muniuai fepea. ²⁴ Gome pau kaisau ifo kania gaagamauga eoma auga, muni Deo ega agofa'a afaefia. Kai kaisau pau lau puouai ifo ega agu maunina agepagea auga, muni agu pagai maunina agekapulaisa. ²⁵ Au aga'o agofa'a fofouga ageafia kai ifo imauga agepamaea, o ega amu ma'oai mo agepagea afe'aini'i koa aisama, kapa felo aga'o isa eegai agemia ma? Laa'i! ²⁶ Ke kaisau lau emeagaiainiau ke e'u iifa isafa emeagaiaina auga, muni Papiaiu Aumauni Gauga ega isapu akaiki'a, ke agelo Deo maagai alo'i elolofa au'i fou e'i isapu akaiki'a ipaumagai akemai pugu aisama, Papiaiu Aumauni Gauga isafa isa agemeagaiaina. ²⁷ Iifa ko'a mo maamia laifania. Inae oapae aumi isami Deo ega agofa'a afa'agamo agoisa, ke gamuga agoopo kai agomae," eoma.

Iesu Iisa Eponi

(Mateo 17:1-13; Mako 9:2-8)

²⁸ Ke Iesu ega'ina eifania afegai kina imagea oiso elao afegai aisama, gamegamega eoma puo, Peto, Ioane ke James fou e'afeini'i kelao ikuai ke'agaukae. ²⁹ Ke Iesu egae emegamega alogai, iisa i'oina emia, ke ega tiapu kimage eafi eaea koa i'opoga emia. ³⁰⁻³¹ Ega'ina alogai Moses Elaija auni'i eaea akaiki'a ipaumagai keapakina Iesu fou kenini'ani. Ke isa e'i nini'ani alogai Iesu Ierusalem taonina Deo

^{††}9:20 Grik malagai 'Kristo', Hibru malagai 'Mesaia'. Auni'i nini'ani aga'omo keifania. Ega'ina auga Deo ekinaga oiliai kania ke'efa auga.

ega logoai agemae iifaga ageko'a auga fouga keifania. ³²Kai ega'ina emia alogai, Peto, Ioane, ke James fou maa'i efeu alogaina puo kefeu. Kai kekauai maa'i ekiakae aisama, Iesu eaea akaiki'a ipauma eailofe, ke au auni'i isa fou keapa keisa'i. ³³Kai ega'ina au'i auni'i Iesu kepua'afuga kelao alogai, Peto Iesu epainia einaka, "Au Akaiki'a Aumu, inae faagu auga felo. I'a efe'efe oiso fakapa, aga'o oi apumu, aga'o Moses apuga, ke aga'o Elaija apuga," eoma. (Peto kapa'ina eifania auga oko aelogo felo kai eifa aagenia mo.)

³⁴Kai Peto enini'ani laolao kai, apuapu emai eumi apu'i. Ke Peto, Ioane ke James fou apuapu alogai keapauka aisama, kemani'i alogaina. ³⁵Ega'ina alogai aufalao aga'o aina ufai eake emai, eifa einaka, "Tina auga Lau Gau lakinaga auga. Oi isa aina foafia!" eoma. ³⁶Aufalao aga'o aina ufai emai auga enini'ani efua aisama, apostolo au'i oiso Iesu mo egae eapa keisa. Ke Iesu aagoai eagu epinauga alogai, apostolo au'i oiso kapa'ina emia keisa auga alo'iai mo eka, kai aga'o maa-gai akefania.

Iesu Imoi Alogai Tiapolo Apala Epapealaisa

(Mateo 17:14-18; Mako 9:14-27)

³⁷Ke egani Iesu, Peto, Ioane ke James fou ikuai keake kemai aisama, la'afou akaiki'a isa fou kepiaogai. ³⁸Ega aisama la'afou alogai au aga'o eaga-gaga einaka, "Pamalele aumu, lagoinio gau moisa laoma. Gome lau gau iina mo aga'omo. ³⁹Kai tiapolo aga'o isa eafia. Ke fiakoa mo epaagagania, eafia a'isaai efouga emae'afu, akegai fukofuko ea'alai. Tiapolo isa aepuapua'afuga, ke aufa kina epalifu alogaina. ⁴⁰Lau oi emu imoi inae keagu au'i lagoi peni'i isa alogai tiapolo kegapealaisa laoma kai aekaini'i," eoma.

⁴¹Iesu au ega'ina ega eifa oma aina elogonia aisama, muninai kepea au'i ma'oai epaini'i einaka, "Oi ma'oai alomi ko'agai alopako'aniau, ke emi pako'a alopapinauga felo. Lau inae kina pika fou afaagu, ke kina pika alou eemiai afaafiapia mo afelaolao? Lau inae afalaagu pagainia mo kai, emi pako'a euai alooge kapulania," eoma. Egae kai Iesu imoi ama epainia einaka, "Gaumu momaiseina," eoma.

⁴²Ke papiu imoi keafia kemaiseina alogai mo ganinagai, tiapolo imoi eafia a'isaai efounia emae'afu. Kai kemaiseina Iesu agogai aisama, Iesu tiapolo apala imoi alogai eagu auga efinaisa epapealaisa, imoi felo emia. Egae kai Iesu imoi eafia ama epenimue. ⁴³Ke egae keapa au'i ma'oai Deo ega isapu akaiki'a ipauma keisa puo, kekauai alogaina keopofua.

Iesu Agemae Auga Fouga Eifania Pugu

(Mateo 17:22-23; Mako 9:30-32)

Papiu ma'oai Iesu kapa'ina mo eka-pai'i au'i ma'oai keisa'i aisama, kekauai alogaina. Ke ega'ina kapa'i keopopolani'i kai Iesu ega imoi epaini'i einaka: ⁴⁴"Lau pau kapa'ina alaifania auga ainami fopaaau a'o fologo. Aufalao aga'o Papiu Aumauni Gauga age'afa'afalaina papiu ima'iai agepaaau," eoma. ⁴⁵Kai Deo ega logoai Iesu kapa'ina eifania auga, pau fakelogo eoma puo eogefake. Ega kainai Iesu ega imoi Iesu ega nini'ani oko akelogo felo. Ke imoi Iesu ega nini'aniai kapa'ina eifania auga kegalogo keoma kai, kemani'i puo akepa'ani penia.

Kaisau Au Akaiki'a

(Mateo 18:1-5; Mako 9:33-37)

⁴⁶Ega'ina afegai Iesu ega imoi epo'iai, kaisau au akaiki'a ipauma femia auga akekua kepa'aua. ⁴⁷Iesu ega'ina akekua opo'iai emai auga elogo aisama, imoi e'ele aga'o eafia mape kaina epaapa.

⁴⁸ Egae kai epaini'i einaka, "Kaisau i'ina imoina e'ele lau akauai ageifa koko aisama, lau ageifa kokoisau. Ke kaisau lau ageifa kokoisau aisama, lau eulaisa auga isafa ageifa koko. Iifa gome, oi epomiai kaisau Deo ega pinauga ikapagai ifo e'ele agepamia aisama, isa auga Deo maagai au akaiki'a ipauma," eoma.

Iesu Akagai Kepinauga Au'i

(Mako 9:38-40)

⁴⁹ Ega'ina afegai Ioane eifa einaka, "Au akaiki'a aumu, au aga'o i'a fou laa'i kai oi akamuai tiapolo epapealai'i aisa puo a'opoisa amapaapakipo aoma," eoma.

⁵⁰ Kai Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Kaisau oi afemiai eaulao auga oi fou. Ega puo folopaapakipo," eoma.

Samaria Papiau'i Iesu Keumakalaina

⁵¹ Deo ega logoai Iesu ufai fe'agauaina auga kina ekaialiali aisama, Iesu opo eoge aga'onia mo Ierusalem taonina galao eoma puo pea epea. ⁵² Ega'ina alogai Iesu ega imoi eulai'i fekeufai fekelao Samaria paguagai Iesu ageagu afuga fekekapai'a eoma. Ega puo kelao ega'ina paguagai papiau' kepaini'i.

⁵³ Kai kagakaga kainai Samaria papiau'i auga, Iudea papiau'i ani'i akeaniani. Ega kainai Iesu Ierusalem taonina galao eoma auga a'o kelogonia aisama, akeifa koko. ⁵⁴ Ega aisama Iesu ega apostolo James Ioane auni'i Iesu kepa'ani penia keinaka, "Lopia, oi anina loani lai ufai lo amaifaga gaake gamai ega'ina papiau'i gapamae'i ma looma?" keoma. ⁵⁵ Kai Iesu e'afoaipini isa auni'i efinai'i. ⁵⁶ Ke ega imoi fou kekailai pagua i'oina aga'o kelao.

Iesu Muninai Kepea Auga Mai'afa

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Ega'ina afegai keagai kepea alogai, au aga'o emai Iesu epainia einaka, "Ala

folao mo ganinagai munimuai alafai paisa," eoma.

⁵⁸ Ega aisama Iesu einaka, "Ago alo amu'e'i e'i feu afuga ekae, ke ufa inei'i isafa nii'i ekae. Kai Papiau Aumauni Gauga auga kania feogeaua felaagai afuga aga'o laa'i," eoma.

⁵⁹ Egae kai au i'oina aga'o epainia einaka, "Muniuai mopea," eoma.

Kai ega'ina auga iifa epamue einaka, "Lopia, mologoainiau malao amau mafufu kakaua kai munimuai fapea laoma," eoma.

⁶⁰ Kai Iesu au ega'ina epainia einaka, "Pako'a au'i laa'i, lalau'i emae au'i mae ega'ina kegafufuga. Kai oi molao Deo ega agofa'a fougua, papiau maa'iai moifafoua," eoma.

⁶¹ Ke au i'oina mo aga'o eifa einaka, "Lopia, lau munimuai alapea. Kai mologoainiau malao inau amau mapamego kakau'i kai alamue alamai munimuai alapea," eoma.

⁶² Kai Iesu einaka, "Kaisau ago kefanina aulina eafia ago efanina kai munina eisa auga, Deo ega agofa'a faugai agepinuga afaekaina," eoma.

Iesu Ega Imoi 72 Eulai'i

10 Ega'ina afegai Lopia Iesu ega imoi i'oi'i 72 ekinani'i eulai'i, ke gua gua fekeufai taoni aga'o aga'o, ke afu kapa'i mo agelao afuga fekelao eoma. ² Ega'ina alogai epaini'i einaka, "Iifa faunina a'o fekelogo au'i auga laiti i'aina kina ekainia koa i'opoga kai pinauga au'i ma'o laa'i. Ega puo laiti i'aina Lopiaga amogoina ega pinauga au'i ma'o gaulai'i ega laiti afugai kegapinauga. ³ Ke pau lau oi sipi gauga koa i'opomi laulaimi agolao amu'e a'i'i epo'iai agokoko! ⁴ Ke agolao alogai paoti aga'o, o fe'a aga'o foloafia. Ke kamata eo aga'o isafa foloafia. Ke kaisau keagai agoisa aisama folopamegoinia.

⁵“Ke e'a aga'ogai agokoko aisama, i'ina iifaga foifa kakaua. ‘Gagao i'ina e'agai gaka,’ fooma. ⁶Ke e'a inagome auga ega'ina eegai gagao iifaga agoifania alo agekaina koa aisama, emi gagao isa eegai ageka. Kai laa'i koa aisama, gagao ega'ina mo agemue eemi agemai pugu. ⁷Ke e'a aga'o aga'o folopaa apua kai, e'a kapagai keifa kokoimi e'agai mo foagu. Ke e'a ega'inagai kapa'ina keania ke keinu auga akepenimi aisama, foafia mo. Gome Deo ega pinauga au'i e'i pin-uga afa fekeafia paisa.

⁸“Ke taoni aga'ogai agokoko ega'ina papiau'i akeifa kokoimi aisama, kapa'ina agomia akeoge auga mo foania. ⁹Ke oagu afugai isafa au'i akeagu aisama, fopafelo'i ke fopaini'i foifa, ‘Deo ega agofa'a emai eemiai ekae,’ fooma. ¹⁰Kai taoni aga'ogai agokoko ega'ina papiau'i afaifeifa kokoimi aisama, folao taoni alogai peapea afu'iai foifa foinaka, ¹¹‘Oi emi laomai apala kainai emi taoni aeapuga ifemai kamatagai auuopuaina apaigulaisa. Ega'ina akapa auga oi Deo oumakalaina auga gouga akapa. Kai iifa gome fologo, Deo ega agofa'a emai kainagai,’ fooma. ¹²Iifa gome maamia laifania, kina fuagai Deo papiau e'i laomai apala'i afa agepeni'i aisama, oi keumakalainimi taonina papiau'i afa apala ipauma akeafia. Sodom taonina papiau'i afa keafia auga e'ele kai, isa auga afa akaiki'a ipauma akeafia,” eoma.

**Taoni Kapa Papiau'i E'i Laomai
Apala'i Afaifeumakalaini'i Au'i
Deo Eegai Afa Apala Akeafia**

(Mateo 11:20-24)

¹³Iesu enini'ani alogai taoni kapa'i papiau'i isa akeumakalaini'i papiau'i eopolani'i puo iina eifa oma, “Korasin taonina papiaumi, maamia mirakulo lakapai'i kai oumakalainiau. Ega puo Deo eegai afa apala ipauma agoafia! Betsaida taonina papiaumi,

maamia mirakulo lakapai'i kai oi isafa oumakalainiau. Ega puo oi isafa Deo eegai afa apala ipauma agoafia! Oi maamia mirakulo lakapai'i au'i Taire ke Sidoni taoni'iai makapa'i koa aisama, ega'ina papiau'i e'i laomai apala'i kekapa'i auga kekiekie puo, fiakoa mo ofuofu tiapu'i feke'iuka'i, ke agafa fekeafia faaga'i feke'afa. Ke pau laa'i e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i. ¹⁴Kai oi Korasin ke Betsaida taoni'i papiaumi, Deo papiau e'i laomai apala'i afa agepeni'i aisama, oi auga afa apala ipauma agoafia. Taire ke Sidoni taoni'i papiau'i e'i laomai apala'i afa e'ele'i akeafi'i kai oi auga akaiki'a ipauma agoafia. ¹⁵Ke oi Kapenaum taonina papiaumi, oi oopolaga akami akaiki'a aoniamo ageka, ageafiakaeimi ufai ma ooma? Laa'i ipauma! Oi aumi agoake ipeli afu uminaga ipauma agolao,” eoma.

¹⁶Egae kai ega imoi epaini'i einaka, “Kaisau oi ainami elogo auga, lau isafa ainau elogo. Ke kaisau eumakalainimi auga, lau isafa eumakalainiau. Ke kaisau lau eumakalainiau auga, lau eulaisau auga isafa eumakalaina,” eoma.

Iesu Ega Imoi 72 Kemue Kemai

¹⁷Ega'ina afegai Iesu ega imoi 72 eulai'i au'i kelao e'i pinauga kepafua aisama, maialogama'i mo kemue kemai. Ke Iesu kepainia keinaka, “Lopia, oi akamuai aifa aisama tiapolo mo ganinagai ainamai keafia,” keoma.

¹⁸Ega aisama Iesu eifa einaka, “Kim-age eafi efiakoa koa i'opoga, ufai Satani ega e'ualai oma laisa. ¹⁹Lau oi isapu akaiki'a lapeniimi efua. Ega puo oi kaapa aoao fou agogafamu'a'i. Ke emi ou Satani ega isapu akaiki'a ma'oai afaepalifuimi. ²⁰Kai tiapolo apala'i ainami keafia aisama, ega'ina mo alogama folopa'aua kai Deo oi akami ufai epapua auga alogama akaiki'a fopa'aua,” eoma.

²¹ Iesu ega imoi 72 kemue kemai kapa ma'oai kekapai'i au'i keifafou'i kinagai, Deo ega Spiritu Iesu alo epagama alogaina. Ke Iesu eifa einaka, "Amáu, aagoa ufa fou ma'oai Lopiaga Aumu, e'u imoi kapa ma'oai kekapai'i au'i, ikifa au'i malele au'i fou ee'iai loogefake. Kai e'u imoi, imoi e'ele'i koa i'opoga, ikifa malele ma'o laa'i au'i ee'iai lopaofakaea. E, iifa gome Amáu, i'ina auga Oi emu logoai anina loani auga koa i'opoga mo emia. Ega kainai lau Oi laau afagainio," eoma.

²² Iesu Ama Deo eau afagaina efua aisama, eifa pugu einaka, "Lau Amáu kapa ma'oai lau imauai epaaua. Ke kai aga'o Gauga kaisau auga aelogo kai, Ama auga mo elogo. Ke kai aga'o Ama kaisau auga aelogo kai, Gauga auga mo elogo. Ke Gauga kaisau ekinani'i au'i mo Ama kaisau auga epalogoni'i."

²³ Egae kai Iesu e'afoaipini ega imoi mo epaini'i einaka, "Kaisau maagai kapa'ina oi oisa'i au'i eisa'i auga, maaga Deo eegai kapa felo'i eafi'i. ²⁴ Gome lau oi lapainimi, profeta ma'o ke kin ma'o fou oi kapa'ina oisa auga fekeisa keoma kai akeisa. Ke kapa'ina oi a'o ologo auga isafa a'o fekelogo keoma kai a'o akelogonia," eoma.

Samaria Auga Aga'o Felo Auga Palapole

²⁵ Ega'ina afegai kina aga'ogai, Moses ega iifa pamalelega auga aga'o Iesu ga'opo eoma puo, e'uegekae epa'ani penia einaka, "Pamelele aumu, kapa'ina fakapa agu pagai maunina faafia?" eoma.

²⁶ Ke Iesu einaka, "Moses ega iifa pukagai kapa'ina epapua? Ke ala lokuapi oma?" eoma.

²⁷ Ke pamalele auga iifa epamue einaka, "Oi alomu ko'agai guamu fofougai, imaaumu fofougai, alomu fo-

fougai, ke emu kapula fofougai emu Lopia Deo anina foani. Ke alomu ko'agai ifomu animu loani koa i'opoga, emu e'a ipafe au'i isafa alomu ko'agai ani'i foani," eoma.

²⁸ Ega aisama Iesu einaka, "Egamo'o loifa. Ega'ina fokapa kai agu pagai maunina aloafia," eoma.

²⁹ Kai pamalele auga ifo alo opaina auga papiau fepakina'i eoma puo, Iesu epa'ani penia pugu einaka, "Ega koa aisama, kaisau auga lau e'u e'a ipafe auga?" eoma.

³⁰ Ke Iesu isa ega iifa palapoleai epamue einaka, "Au aga'o Ierusalem taonina epua'afuga Jeriko taonina elao. Ega'ina alogai keagai painao au'i isa keafia tiapu faagagai keafilai'i. Ke keauauga keau mamaego egae kepua'afuga ekaega kai kekailai kelao.

³¹ Ke ega'ina kinagai sakedote aga'o kapa'ina emia auga aelogo kai, ega'ina keagaga eafia elao au ega'ina eisa. Ega aisama keaga me'e mo eafia efai elao.

³² Egae kai Lefi ikupuga auga, Deo ega e'ai epipalagai auga aga'o emai ega'ina afugai au ega'ina eisa. Ke isa isafa keaga me'e mo eafia efai elao. ³³ Kai ega'ina afegai, Samaria auga aga'o Iudea papiau'i ani'i akeaniani auga ega'ina keagaga eafia elao. Isa elao au ega'ina keauga auga afugai mo eka eisa aisama gua eaniia. ³⁴ Ke elao faaga kelifu au'i oili, ke fino mulamulagai e'efai'i ke emokai'i. Egae kai eafia ifo ega donki laagai epaaguka elaoaina feufeu e'agai egae e'imaia. ³⁵ Ke egani aisama, gakailai eoma puo, denari^{‡‡}

auni'i eafilai'i e'a e'ima auga epeniia ke epainia einaka, "I'ina monina foafia kai au i'ina fo'ima felo. Ke moni i'ina afefaanio koa aisama, alamue alamai kai emu moni pika alopapinauga auga afa alapenimueiso,' eoma."

^{‡‡}10:35 'Denari' aga'omo auga au aga'o kina aga'omo epinauga afa monina.

³⁶Iesu i'ina palapole eifania efua aisama, au ega'ina epa'ani penia einaka, "Painao au'i au ega'ina keauniia auga eegai, sakedote auga, Lefi ikupuga auga, ke Samaria auga au'i oiso epo'iai, loopolaga kaisau auga isa ega e'a ipafe auga koa i'opoga emia?" eoma.

³⁷Ke Moses ega iifa pamalelega kania auga iifa epamue einaka, "Laopolaga, au ega'ina gua eania auga isa ega e'a ipafe auga," eoma.

Ega aisama Iesu isa epainia einaka, "Oi isafa folao ega koa fokapa," eoma.

Iesu Marta Maria Auni'i E'i E'a Elao

³⁸Ega'ina afegai Iesu ega imoi fou kekailai kemai pagua aga'ogai aisama, papie aka Marta ega e'ai eifa koko'i. ³⁹Ke Marta akina aka Maria auga Lopia Iesu ife fo'inai eagukipo kai kapa'ina eifania auga aina elogonia. ⁴⁰Kai Marta auga Iesu ega imoi fou fekeaniani fo'amaga gapafua auga pinaugaga maaga ela'a me'e. Isa emai Lopia Iesu eegai kai epainia einaka, "Lopia, lau akiu fepi-palagai kai epua'afuniau ifou mo lapin-auga auga guau aloania ma? Mopaina gapalagainiau!" eoma.

⁴¹Ega aisama Lopia iifa epamue einaka, "Marta, Marta, oi loopopo alogai, kapa ma'o alomafu'i lopa'au'i.

⁴²Kai foloopopo alogaina kapa aga'omo moopolaga. Maria auga kapa felo ekinaga, ke kai aga'o ega'ina kapa isa afaefania," eoma.

Iesu Ega Imoi Megamega Epalogoni'i

(Mateo 6:9-15; 7:7-11)

11 Ega'ina afegai kina aga'ogai Iesu afu aga'ogai emegamega. Emegamega efua aisama, ega imoi aga'o emai epainia einaka, "Lopia, Ioane Baptista ega imoi megamega epalogoni'i koa i'opoga, lai isafa megamega mopalogonimai," eoma.

²Ega puo Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Agomegamega aisama iina fomegamega oma:

“Amamai,

Akamu Akaiki'a Ipauma, galolofa.

Emu agofa'a gamai.

³Aufa kina fo'amaga mopenheimai.

⁴Oi emai apala ma'oai mo'agegeaini'i, gome lai papiau eemaisai apala kekapa au'i e'i apala a'agegeaini'i.

Ke mopapeaimai i'opo apala'i alo'iai falakoko”

eoma.

⁵Egae kai ega imoi epaini'i pugu einaka, "Amoopolaga, oi epomiau au aga'o ologonia auga eague. Kai kina aga'ogai isa ekefa'a aga'o agomaai emai kai isa eegai fo'ama aga'o laa'i. Ega puo fafuai isa au aga'o elogo auga eega elao epainia einaka, 'Ekefa'au, palafa iuma oiso mopeniau. ⁶Gome lau ekefa'au aga'o epea aisoge eeu emai. Kai lau eeuai fo'ama aga'o laa'i fapenia auga aekainiau,' eoma.

⁷"Kai isa ekefa'a e'a alogai iifa epamue einaka, 'Lau e'u pa'afi ekupu efua, ke lau gau fou afeu puo, ala'uegekae fo'ama aga'o alapenio afaekaina. Ega puo folo'augainiau,' eoma. ⁸Kai iifa gome maamia laifania. Isa ekefa'a mo kainai afae'uegekae fo'ama afaepenia. Kai isa ega pi'augai kainai age'ue kapa'ina mo anina eani auga agepenia.

⁹"Ega puo lapainimi, Deo fोगoina, Isa agepenimi. Fokapuga, agokapulaisa. Ke pa'afi fo'inipa, pa'afi ageagalai. ¹⁰Gome kaisau mo kepinoi au'i auga, Deo isa kapa'ina kegoina auga agepeni'i. Ke kekapuga auga, akekapulaisa. Ke pa'afi ke'inipa au'i auga ee'iai pa'afi ageagalai.

¹¹"Ke oi au aumi epomiau gaumi ma'a akegoina koa aisama, kaapa agopeni'i ma? Laa'i ipauma! ¹²Ke o'olo aoina akegoina koa aisama, aoao agopeni'i ma? Laa'i ipauma! ¹³Oi laomai apala'i ikapa aumi kai gaumi kapa felo'i ipeni'i

ologo. Kai oi Amami ufai eague auga felo ipauma. Ke Isa kaisau egoina auga apala agepenia ooma ma? Laa'i ipauma! Iifa gome, Isa kapa felo'i ipauma'i ma'oai agepenimi, ke ega Spiritu isafa agepenimi!" eoma.

Iesu Ke Tiapolo Lopiga Belsabul Fou Fou'i

(Mateo 12:22-45; Mako 3:20-27)

¹⁴ Kina aga'ogai Iesu akeafu tiapolo au aga'o alogai eagu auga epapealaisa. Ke tiapolo ega'ina au epua'afuga aisama, akeafu auga enini'ani. Ke la'afou papiu'i Iesu au ega'ina epafelo keisa aisama, kekauai keopofua. ¹⁵ Kai papiu' isa'i auga keinaka, "Isa tiapolo e'i lopia Belsabul aka isapugai tiapolo epapealai'i," keoma. ¹⁶ Ke isa'i auga Iesu ke'opoisa kepainia ufa guagai kapa aga'o gouga gakapa kegaisa keoma.

¹⁷ Kai Iesu ega'ina papiu'i kapa'ina keopolaga auga elogo puo epaini'i einaka, "Agofa'a aga'o ifo ageaupea koa aisama, agelifu afe'ai. Ke e'a aga'ogai famili ifo'i mo akeaupea'i koa aisama, ega'ina familina age'ualai. ¹⁸ Ega koa i'opoga, Satani isafa ifo ega agofa'a ageaupea koa aisama, ala koa i'opoga isa ega agofa'a ageapa? Lau ega laifa oma, gome oi oifa lau Belsabul aka isapugai tiapolo laula'i ooma. ¹⁹ Pau oi oifa koa i'opoga, lau Belsabul aka isapugai tiapolo lapapealai'i koa aisama, oi epomia papiu' isa'i tiapolo kepapealai'i au'i, kaisau aka isapugai tiapolo kepapealai'i? Ega puo oi kapa'ina oifania auga ko'a o pifoge auga isa akeifafoua. ²⁰ Kai lau Deo ima isapugai tiapolo lapapealai'i koa aisama, Deo ega agofa'a emai oi eemiai efua.

²¹ "Au kapula pipaini amu'i ma'oai eafi'i ifo ega e'a e'ima aisama, ega amu ma'oai keka felo. ²² Kai afulao aga'o kapula ipauma auga agemai auni'i akepi-

paini aisama, isa ekapula alogai puo ageauga ega amu ma'oai ageafi'i. Ke auau amu'i epako'ani'i au'i ageafi'i, ke painao amu'amu'i auga age'ea'i. Ega koa i'opoga, lau tiapolo lapapealai'i aisama, lau e'u isapu isa ega isapu eka'egaina.

²³ "Kaisau lau afeuai aeaulao auga lau fou laa'i. Ke kaisau lau fou alamia papiu' alapakai guguaini'i auga, papiu' epakanini'i," eoma.

²⁴ Iesu ega'ina eifania afegai, eifa pugu einaka, "Tiapolo apala au aga'o alogai epealai aisama, elao ago maininai laagai afuga ekapuga kai aeisa. Ega aisama ifo alogai einaka, 'Lau e'a la-pua'afuga auga e'a alamue alalao pugu,' eoma. ²⁵ Ke elao ega'ina e'agai aisama, e'a alo ke'amunia ke amu ma'oai mo kepakokopai eisa. ²⁶ Ega aisama epealai elao tiapolo i'oi'i au'i imagea gua, isa ega apala keka'egaina au'i emaiseini'i fou kelao ega'ina e'agai kekoko keagu. Ke fuagai aisama, au ega'ina ega agu elifu alogaina, ufainagai ala eagu oma auga aguga eka'egaina," eoma.

²⁷ Iesu ega'ina iifa'i eifani'i alogai, la'afouai papie aga'o Iesu eegai eifa akaiki'a einaka, "Oi inamu epamaunio ke e'imaio auga Deo eegai kapa felo'i eafi'i," eoma.

²⁸ Kai Iesu einaka, "Kaisau Deo ega iifa a'o kelogo ke kainai kepea au'i Deo eegai kapa felo'i keafi'i," eoma.

Papiu' Mirakulo Kepa'aniaina

(Mateo 12:38-42; Mako 8:12)

²⁹ La'afou akaiki'a emia elaoaina alogai, Iesu papiu' epaini'i einaka, "Tina papiu' alo'i apala ipauma. Isa lau Deo eegai lamai ma auga fekelogo keoma puo, mirakulo gouga kepa'aniaina. Kai lau mirakulo gouga aga'o afalakapa kai, Jona kapa'ina ekapaisa auga mo alakapa. ³⁰ Gome Jona mirakulo aga'o aekapaisa kai, ega inogo auga Ninife papiu' ee'iai mirakulo koa i'opoga emia.

Ega koa i'opoga mo, Papiau Aumauni Gauga isafa i'ina papiau'i ee'iai ega mo agekapa oma. ³¹Ke ufainagai kin Solomon eagu miagai, South ago kuinina Siba, Solomon ega ikifa akaiki'a fougā elogo aisama ega ikifa a'o galogo eoma. Ega puo ago fuagai ipauma mo ganinagai, emai Solomon ega ikifa a'o elogonia. Ega kainai Deo papiau e'i laomai felo, o apala'i afa agepeni'i kinagai aisama, ega'ina kuinina age'ue Deo maagai i'ina papiau'i e'i laomai apala ageoma. Pau lau Solomon ega ikifa laka'egaina au inamo'eu. ³²Ke Deo papiau ma'oai e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, Ninife taonina papiau'i isafa ake'ue Deo maagai i'ina papiau'i e'i laomai apala'i akeoma. Gome isa Jona ega inogo a'o kelogonia aisama, e'i laomai apala'i keumakalaini'i. Ke pau lau Jona laka'egaina au lamai inamo'eu," eoma.

Imaa'u'a Lanepa Koa Eaea Femia

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³Ke Iesu eifa pugu einaka, "Aufalao aga'o lanepa epaafiaua kai ogefāke afugai aepaagufake, o liti papagai isafa aeoge'unia. Kai eafia lanepa kepapa'afa afugai epa'afa, ega koa papiau kemai au'i eaea fekeisa eoma. Ega koa i'opoga, lau Deo ega iifa alaogefake, oi maamia lai'afoua. ³⁴Ke oi maami auga lanepa koa i'opoga, imaaumi fofougā epaeaea. Ke oi maami felo aisama, imaaumi fofougā isafa ageeaea afe'ai. Kai oi maami apala koa aisama, imaaumi fofougā uminagai ageagu. ³⁵Ke alomia eaea ekaega auga, foisa felo umina faemia. ³⁶Ega koa aisama, oi imaaumi fofougā ageeaea afe'ai. Ke imaaumi aga'omo mo ganinagai afae'umina koa aisama, lanepa eaea efai imaaumi egefa koa i'opoga, Deo ega iifa eaea ko'a ipauma auga, alomi agepaeaea. Ega puo lau fou agologo felo," eoma.

Iesu Faliseo Au'i Ke Pamalele Au'i Fou Fou'i Eifania

(Mateo 23:1-36; Mako 12:38-40; Luka 20:45-47)

³⁷Iesu enini'ani efua afegai aisama, Faliseo auga aga'o Iesu epainia fou fekelao ega e'ai fekeaniani eoma. Ega puo Iesu elao au ega'ina ega e'ai ekoko fou kegaaniani keoma. ³⁸Kai Faliseo auga ega'ina Iudea e'i kagakaga kainai Iesu ima aeiku kakaua kai gaaniani eoma auga eisa aisama, ekauai alogaina eopofua.

³⁹Kai Lopia isa kapa'ina eopolaga auga elogo puo epainia einaka, "Oi Faliseo aumi amoisa. Oi auga kaputi ke liti fou afe'i keiku'i koa i'opoga, emi kagakaga kainai faagami afe mo oikua kai, alomi auga mogemoge ke opola apala'i fou epogu. ⁴⁰Oi kafo'o papiami! Deo afemi epagama auga alomi isafa aepagama ma? E! Isa oi afemi ke alomi fofougā fou epagama'i. ⁴¹Oi auga emi kagakaga kainai mo ulalu au'i folopalgaini'i. Kai kapa'ina eemiai kekae au'i alomi ko'agai ulalu au'i fopeni'i fopalgaini'i. Ega koa aisama, Deo maagai alomi fofougā afae'ofu, papiau felomi agomia.

⁴²"Kai oi Faliseo aumi, Deo maagai papiau ee'iai laomai felo'i fokapa'i, ke alomi ko'agai Deo anina foani auga lao'i mai'i ooge me'e'i. Kai oi emi kagakaga kainai mo opea, aupu gagauga aga'o aka mint, ke rue, ke uma alo aupu gagau'i ma'oai oafi'i, o'uaga epo'iai, aga'omo Deo opa'a penia. Oi Deo amu ipa'a penia auga mo laoga maina okapa. Kai oi ega'ina mo folokapa kai, laomai felo'i fokapa'i, ke alomi ko'agai Deo anina foani. Kai ega koa alokapa puo, Deo oi emi laomai apala afa fepenimi laoma!

⁴³"Faliseo aumi, oi la'afou afu'iai, au akaiki'a'i keaguagu au'i mo afu'iai foagu auga anina oani alogaina. Ke

afa'afa afu'iai papiaua fekepamegonimi auga isafa anina oani alogaina. Ega puo Deo oi emi laomai apala afa fepenimi laoma!

⁴⁴“Ke oi afemi auga la koa i'opoga, ke alomi auga laai papiaua aga'o imauga efoka koa i'opoga. Kai papiaua oi alomi ala efoka oma auga akelogo puo, laagai kepea pagai oi fou opea olao omai. Ke ega koa emia oi isa opagaga'i puo, isa oi koa i'opomi mo kekagakaga. Ega puo Deo oi emi laomai apala afa fepenimi laoma!” eoma.

⁴⁵Ega aisama Moses ega iifa pamalele-ega auga aga'o Iesu epainia einaka, “Pamalele aumu, oi Faliseo au'i ee'iai i'ina kapa'i loifani'i auga, lai isafa loifa apala penimai,” eoma.

⁴⁶Kai Iesu einaka, “Oi pamalele aumi, papiaua meau akepua afaekaina auga openi'i fekepua ooma. Ke oi ifomi auga imami keke'e aga'omo mo ganinagai alofiakae ega'ina papiaua alopalagani'i. Ega puo Deo oi emi laomai apala afa fepenimi laoma!

⁴⁷“Pamalele aumi, pifoge aumi! Papiaua oi au akaiki'ami fekepamiami ooma puo, ufumi apami profeta keaupugu'i au'i e'i la felo'i okapai'i. Ega puo Deo oi emi laomai apala afa fepenimi laoma! ⁴⁸Oi ufumi apami profeta keaupugu'i, ke oi auga isa e'i la okapai'i. Ega puo ufumi apami kapa'ina kekapai'i auga, Deo maagai felo opamia papiaua ago'iai ega koa okapa. ⁴⁹Ega kainai Deo ega ikifai eifa einaka, 'Lau profeta ke imoi isa ee'iai alalulai'i. Kai isa ega'ina papiaua isa'i akeaupugu'i, ke isa'i akeafi apalani'i,' eoma. ⁵⁰Ega puo agofa'a e'ina mo alogai profeta keaunii'i ifa'i efaka auga afa i'ina papiaua pau keague au'i akeafia. ⁵¹Ega'ina profeta'i auga Apele faagagai e'ina ifa efaka emai Sakaraia faagagai. Ke papiaua isa Deo ega e'a alogai amu Deo kepa'a penia afuga, ke Deo ega e'a alo ipaumagai,

Deo ifo mo eaguagu afuga fou epo'iai keaupugua ifa efaka. Iifa gome mo maamiai laifania. I'ina papiaua pau keague au'i ega'ina profeta'i ma'oai kema ega ifa'i afa isa akeafia.

⁵²“Pamalele aumi, Deo ega iifa kapa'ina eifania auga oko ipauma papiaua fekelogo auga okogai mo alopamaleleni'i puo, oi Deo ega iifa okaisapua. Oi ifomi isafa Deo ega iifa ko'a ipauma auga alomiai aekoko felo, ke papiaua Deo ega iifa alo'iai gakoko keoma au'i isafa okaisapu'i. Ega puo Deo oi emi laomai apala afa fepenimi laoma!” eoma.

⁵³Iesu ega'ina eifania afegai, epua'afuni'i elao. Ega'ina alogai Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou ke'ina Iesu eegai gua'i ekupu alogaina, pa'ani ma'o mo kepa'ani. ⁵⁴Ke ke'imaisa kapa apala aga'o afeifania koa aisama, fekeafia iifa ipakainai fekepaapauka keoma.

Falamani'i Iesu Fougā Papiaua Maa'iai Faifafoua

(Mateo 10:26-33; 12:32; 10:19-20)

12 Ega'ina alogai papiaua ma'o alogaina kemai Iesu eapa afugai kela'afou. Ke papiaua ealogai alogaina, kegagea auga aekainia kainai kepa'ifu aga'o aga'o laa'iai keapau kelaoaina. Ega'ina alogai Iesu e'ina ega imoi epaini kakau'i einaka, “Faliseo au'i e'i pifoge auga palafa ipaufuga mulamula palafa alogai keoge eufu auga koa i'opoga. Ega kainai isa e'i pifoge euki papiaua epo'iai ekoko epalifu'i auga foisa felo. ²Ke kapa ma'oai pifogeai keogefake'i au'i akekapulai'i akelogo. Ke amu ma'oai keogefake'i au'i akefoki. ³Ega puo kapa'ina gapiai oifani'i papiaua akelogo au'i, kinaisai oifafoua koa i'opoga akelogo. Ke e'a alogai oifa kekefa mo kapa'ina oifania auga ofaofai akeifafoua koa i'opoga papiaua ma'oai akelogo.

⁴“Ekefa’au aumi, iifa gome maamia laifania. Kaisau papiu imaau’i mo keaupugu’i au’i akeaupugu’i afegai, kapa aga’o afaekapa pugu puo folomani’iaini’i. ⁵Kai pau oi kaisau fomani’iaina auga alapakinaimi. Isa oi imaami ageaupugua afegai, lalaumi ipeliai agepiulai’i isapuga eafia auga fomani’iaina. Ko’a ipauma, lapainimi pugu. Oi ega’ina auga fomani’iaina paisa. ⁶Oi ologo iilo ima penimae’i auni’iai mo ke’afa’i. Kai Deo ega’ina inei’i aga’omo mo ganinagai afae’agegeaina. ⁷Ke kaniamiai fufu auga kapa aga’o laa’i mo ganinagai, Deo fufu pika keuki auga ma’oai epaau afe’aini’i. Ega kainai Deo agogai oi afami auga iilo ma’o afa’i eka’egaina. Ega puo oi papiu folomani’iaini’i kai Deo fomani’iaina,” eoma.

⁸Iesu ega’ina eifani’i efua aisama, epaini’i pugu einaka, “Iifa gome maamia laifania. Kaisau papiu maa’iai eifa isa lau e’u imoi eoma auga, lau isafa muni Deo ega agelo ago’iai isa lau Papiu Aumauni Gauga au, e’u imoi alaoma. ⁹Kai kaisau papiu maa’iai lau muniuai epea auga epuniaiaina auga, muni lau isafa isa Deo ega agelo ago’iai alapuniaiaina. ¹⁰Ke kaisau Papiu Aumauni Gauga eumakalaina auga, Deo isa ega laomai apala afa age’agegeaina. Kai kaisau Deo ega Spiritu eegai eifa apala auga, Deo isa ega laomai apala afa afae’agegeaina.

¹¹“Ke muni papiu oi akeafimi Iudea papiu e’i la’afou afuga ke’ima, ke isapu keafia au’i ago’iai akepaapaimi aisama, oi kapa’ina agoifania ke iimi ala agooge oma auga opopo folopa’aua. ¹²Gome Deo ega Spiritu oi kapa’ina foifania auga agepamalelenimi agoifania,” eoma.

Kafo’o Pa’amua’amu Auga Palapole

¹³Iesu ega imoi maa’iai enini’ani efua aisama, la’afou alogai au aga’o Iesu

epainia einaka, “Pamelele aumu, lau aau mopaina lai amamai ega amu ga’ea lau apu gapeniau laoma,” eoma.

¹⁴Kai Iesu einaka, “Akiuagai, kaisau lau ekinaniau oi epomia kapa’ina apala, o felo auga faifania, ke afemiai faaulao eoma? Lau ega’ina puogai alamai,” eoma. ¹⁵Egae kai Iesu papiu ma’oai epaini’i einaka, “Mogemoge kapa’i ma’oai foumakalaina. Papiu akepa’amua’amu mo puogai e’i agu felo agemia afaekaina,” eoma.

¹⁶Egae kai Iesu i’ina palapole papiu maa’iai eifania einaka, “Pa’amua’amu auga aga’o ega umai fo’ama ani’i keoge felo alogaina. ¹⁷Ega aisama isa ifo mo alogai eifa einaka, ‘Tina fo’ama’i alaafi’i kai isoge’i afuga i’oina aga’o laa’i. Ega puo kapa’ina alakapa?’ eoma.

¹⁸“Egae kai eifa einaka, ‘Lau iina alakapa oma: Fo’ama isoge afu’i ufai’i au’i alaaouka’i kai, akaiki’i’i ipauma’i alakapa’i. Ke ega’ina afu’iai e’u fo’ama ma’oai ke e’u amu ma’oai fou alaoge’i. ¹⁹Ke ifou alapainiau alainaka, ‘Oi amu felo’i ma’o eemuai kekae puo, inipo ma’o afolopinauga mo ganinagai kapa aga’o laa’i. Ke pau folopinauga foagu aage mo, foafia foania, foinu, ke foalogama mo alaoma,’ eoma.

²⁰“Kai Deo isa epainia einaka, ‘Oi kafo’o aumu! Iina’i mo gapinai lau oi emu agu maunina alaafi’aua. Ega aisama kaisau oi ifomu faumuai amu lokapa’i au’i ageafi’i? Oi alomae puo oi apumu afakemia’ eoma.”

²¹Iesu palapole ega’ina eifania afegai eifa einaka, “Kaisau ifo faugai epa’amua’amu kai Deo faugai aepa’amua’amu auga, iina koa faagagai agemia,” eoma.

Kapa Ma’oai Ee’iai Foloopopo

(Mateo 6:25-34; 6:19-21)

²²Ke Iesu ega imoi ma’oai epaini’i einaka, “Iifa gome maamia laifania.

Pa'amu'amu auga faagagai iina koa agetia kainai, oi emi agu, ke kapa'ina agoania, ke imaaumi faugai tiapu kapa ago'iuka auga opopo folopa'aua.²³ Gome oi emi mauni aguga auga, fo'ama eka'egaina, ke imaaumi auga tiapu eka'egaina.²⁴ Pau maami galao inei aka'i oagu amoisai'. Isa kapa aga'o akefauga, o anina isafa akeafia. Ke isa e'i fo'ama isoge afuga aga'o laa'i. Ega mo ganinagai, Deo isa epaani'i. Kai oi auga Deo maagai kapa akaiki'a ipaumami, inei oka'egaini'i.²⁵ Ke oi epomia'i au-falao aga'o opopoi ega agu kina maaga aga'omo koa i'opoga epo agepamaefania agekainia ma? Laa'i! Kai aga'o ega koa agekapa afaekaina.²⁶ Oi kapa e'ele'i iina koa'i mo ganinagai agokapa'i afaekaina kai, kapa puo amu ma'o isa'i opopo'i opa'au'i?

²⁷ "Pau maami galao ago alo kaikai'i felo'i ipauma'i au'i amoisai'. Isa akepinauga ke tiapu akekapa'i. Kai iifa gome mo maamiai laifania. Ufainagai kin Solomon epa'amu'amu alogaina, ega amu ma'oai felo'i mo ganinagai, ega'ina amu'i e'i felo ago alo kaikai'i e'i felo akeka'egaini'i.²⁸ Ke ago alo kaikai'i ega'ina pau kekae kai fafoko aisama, papiau akeafi'i loai ake'afou'i mo ganinagai, Deo isa kaikai'i felo auga, tiapu koa i'opoga epai'iuka'i. Kai oi aumi kaikai ega'ina aloka'egaini'i ma? Ke Deo kapa felo'i ipauma'i agepenimi afaekaina ma ooma? E! Isa agepenimi paisa. Kai oi pako'a e'ele papiaumi! Oi Deo fopako'ania koa kai alopako'ania.²⁹ Ke kapa'ina agoania ke agoinu auga foloopolani'i, ke minomi ega'ina kapa'i ee'iai folooge. Ke foloopopolaini'i.³⁰ Gome Deo akepako'ania au'i auga, kapa'ina kegaania ke kegainu auga mo muninai kepiu. Kai oi Amami auga kapa'ina anina oani auga elogo felo.³¹ Kai Deo ega agofa'a fokapu kakaua.

Ega aisama Deo kapa'ina mo ani'i oani opopo'i opa'au'i au'i isafa agepenimi.

³² "Oi Amami ega agofa'a ega alogamai epenimi. Ega puo oi aumi aema'o mo ganinagai folomani'i.³³ Kai emi amu amo'afa'afalaini'i ulalu au'i amopalagaini'i. Ega koa agokapa aisama, emi amu paoti ufai ekae auga alogai agoogeuka. Ke ega'ina paotina afaegeagea, ke painao auga aga'o paoti ega'ina eega afaemai. Ke amu paoti alogai keka au'i isafa afakemokemoke, ke afaegeagea.³⁴ Gome oi emi amu mo opopo'i agopa'au'i aisama, ega'ina mo kapa'i ani'i agoani," eoma.

Papiau Aumauni Gauga Agepakauai Agemai Auga Fouga

(Mateo 24:45-51; Mako 13:32-37)

³⁵⁻³⁶ Iesu ega'ina iifa'i eifani'i afegai, ega imoi ma'oai epaini'i pugu einaka, "Oi pinauga ikapa au'i koa i'opo'i fomia, emi au akaiki'a gaika ega amagelofe miamiaga agefua agemai auga kina fo'ima. Ke isa ago'ima alogai tiapu felo'i foi'iuka'i, lanepa fopaafiau'i fofua foagu, emi pinauga ago'ina agokapa auga pin-augaga fo'ima. Ega koa isa agemai pa'afi age'inipa aisama, oi pinauga ikapa au'i koa i'opo'i, fiakoa fo'uegekae isa faugai pa'afi fopaagalaisa.³⁷ Ke au akaiki'a agemai, ke pinauga ikapa au'i isa ke'ima au'i auga, isa eegai kapa felo'i akeafi'i. Iifa gome maamiai laifania, isa ifo pin-auga fekapa auga tiapu'i age'iuka'i, ega pinauga au'i agepaini'i aniani afugai akeagukipo. Egae kai fo'ama agekapa ee'i agelaoaina agepeni'i akeania.³⁸ Ke au akaiki'a ega'ina gapi atiafagai, o gani eegai femai mo ganinagai, ega pinauga ikapa au'i kefua keague au'i isa eegai kapa felo'i akeafia.³⁹ Kai i'ina iifaga kapa'ina laifania auga fologo. E'a in-agome aga'o painao auga kina maaga kapagai agemai e'a ageaupea auga agelogo koa aisama, e'a age'ima puo painao auga

e'a afaeaupea. ⁴⁰ Ega koa i'opoga, Papiiau Aumauni Gauga agepakauai kina maaga kapagai agemai auga alogo puo, oi isafa fofua foagu," eoma.

⁴¹ Iesu ega'ina eifania afegai aisama, Peto isa epa'ani penia einaka, "Lopia, ega'ina palapole lai oi emu imoi mo lopainimai, o papiiau ma'oai mo lopaini'i?" eoma.

⁴² Kai Iesu Peto ega pa'ani afa palapoleai iina epamue oma einaka, "Pinauga ikapa au'i epo'iai kaisau auga eikifa, ke alo ko'agai ega au akaiki'a ega e'a e'ima? Au ega'ina auga ega au akaiki'a isa e'a fofouga epa'ima. Ke isa pinauga ikapa au'i ma'oai e'i fo'ama fekeania auga kina maaga ekaina aisama epeni'i. ⁴³ Ke au akaiki'a ega'ina agemai e'a epa'ima auga ega koa agekapa ageisa auga, isa eegai kapa felo'i ageafi'i. ⁴⁴ Iifa gome maamiai laifania. Au akaiki'a ega'ina, e'a e'ima auga amu ma'oai agepa'ima afe'aina. ⁴⁵ Kai iina koa afemia auga amopolaga. E'a e'ima auga ifo mo ageifa ageinaka, 'Lau e'u au akaiki'a aepaafi'ia aemai,' ageoma. Ega puo age'uegekae pinauga au'i ma'oai, au ke papie fou ageauni'i. Ke ageinu ageaniani, ke ageinuinu alogaina. ⁴⁶ Isa laomai ega koa ekapakapa kai, kina maaga kapagai ega au akaiki'a, agepakauaina agemai auga afaelogo. Kai ega'ina kina agemai aisama, agepakauaina ega pinauga afuga apala ageisa. Ega aisama au akaiki'a ega'ina, isa ageafia afa apala ipauma agepenia. Ke pako'a au'i laa'i au'i afu'iai agepiulaisa.

⁴⁷ "Ega kainai pinauga ikapa auga ega au akaiki'a kapa'ina isa fekapa eoma auga elogo kai aefua aeagu aekapa koa aisama, au akaiki'a agemai aisama, isa ageauga kiekie akaiki'a agepenia. ⁴⁸ Kai pinauga ikapa auga kapa'ina fekapa auga aelogo puo, afa feafia koa i'opoga kapa aga'o ekapaisa koa aisama, au

akaiki'a agemai aisama, ageauga kai kiekie e'lega mo agepenia. Ega koa i'opoga, Deo kaisau ma'o epenia fe'ima eoma auga, muni ma'o eegai gaafimue auga pa'anina agepa'ani.

Iesu Puogai Ke'ea'i

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Iesu eifa pugu einaka, "Lau agofa'i papiiau e'i laomai apala'i fauma'i laoma puo, lo laafia lamaiseina. Lo ega'ina, laomai apala'i fauma'i laoma auga agofa'ai gaufa koa aisama, pau alou fegama alogaina! ⁵⁰ Ke pau lau Deo pinauga epeniiu auga alapafua koa kai, baptismo aga'o kiekie akaiki'a ipauma auga ekae. Alou kiekiega ega'ina ageka mo agelao ega'ina kiekiega alaafia kai agefua. Ke lau ega'ina kiekie laopolaga aisama, alou ekiekie alogaina. ⁵¹ Ke lau agofa'a lamai aisama, oi oopolaga gagao ma lamaiseina ooma? Laa'i, iifa gome mo maamiai laifania. Lau gagao alamaiseina kai agukua lamaiseina. ⁵² Pau kina alogai famili aga'o alogai papiiau au'i ima epo'iai lau puouai ake'ea'i. Papiiau oiso ake'ue auni'i akepaakekuani'i, ke auni'i ake'ue oiso akepaakekuani'i. ⁵³ Ke ega'ina familina alogai ake'ea'i, ama gauga fou akeakekua, ke gauga ama fou akeakekua. Ke ina gauga ifiaoga fou akeakekua, ke ifiao ina fou akeakekua. Ke papie, gafa papiega fou akeakekua, ke papie gafa, gafa papiega fou akeakekua. Ega koa agemia famili fofouga epo'iai ake'ea'i.

Kina Kapa Auga Fologo Felo

(Mateo 16:2-3)

⁵⁴ Egae kai Iesu la'afou papiiau'i epaini'i einaka, "Oi apuapu epa'umina oisa aisama, fiakoa mo oifa imu ageake ooma ke imu eake. ⁵⁵ Ke a'uai ameku epua emai aisama, oifa kina age'isapu ooma ke kina e'isapu. ⁵⁶ Oi aagoai ke

ufa guagai kapa'ina mo kemia oisa'i aisama, ologo oifani'i. Kai ala koa i'opoga pau kapa'ina mo kemia au'i alogo aloifani'i. Oi pifoge ipauma aumi!

⁵⁷ “Ke oi ifomi faumiai kapa'ina Deo maagai felo, o apala auga kapa puo alologo felo? Ega'ina kapa'i oi fologo felo koa kai alogo felo. ⁵⁸ Au aga'o oi iifa ipakainai agepaapaukaiso iifa ipakaina auga eega agolao koa aisama, agolao alogai keagai fokapula fo'opo epomia foga. Ega afaemia oma koa aisama, isa oi agela'a pupugeiso iifa ipakaina afuga agelaoainio, iifa ipakainai laomai felo, o apala afa epipeni auga oi ipitimagu imagai agepauiso. Ke ega'ina auga oi tipula afugai age'afokoiso. ⁵⁹ Iifa gome maamiai laifania, oi tipula afugai afolopealai tipula e'a afa agooge, emi moni agopafua afe'aina afegai kai agopealai,” eoma.

Laomai Apala'i Fouloumakalaini'i

13 Ega'ina alogai papiau isa'i egae Iesu fou keapa au'i, Iesu maagai Pilato Kalilea au'i Deo amu kepapa'a penia kai eaupugu'i ifa'i ega'ina amu'i alo'iai ekoko fou elapui auga foga keifania. ² Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, “Oi oopolaga isa ega kemaie oma puo, Kalilea papiau'i ma'oai epo'iai isa au'i e'i laomai apala ipauma, Kalilea papiau'i e'i apala eka'egaina ma ooma? ³ Iifa gome maamiai laifania, laa'i ipauma! Oi emi laomai apala'i afouloumakalaini'i koa aisama, oi ma'oai isafa agomae afe'ai. ⁴ Ke Siloam taoaga e'ualai aisama, papiau 18 eaupugu'i auga ologo. Kai oopolaga ega'ina papiau'i e'i laomai apala auga, Ierusalem taoninai keagu papiau'i e'i apala eka'egaini'i ma ooma? ⁵ Iifa gome maamiai laifania, laa'i ipauma! Kai oi

emi laomai apala'i afouloumakalaini'i koa aisama, Deo oi ma'oai emi laomai afa agepenimi,” eoma.

⁶ Egae kai Iesu papiau e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i eoma puo, i'ina palapole maa'iai eifania einaka, “Au aga'o ega uma alogai”^f ega uma e'ima auga, au aka fik efaunia eapa. Ega'ina afegai uma inagome elao anina aga'o eogeisa ma auga gaisa eoma kai anina aga'o aeogeisa eisa. ⁷ Ega puo elao au ega'ina uma alo e'ima auga epainia einaka, ‘Inipo oiso alogai fik auga anina aga'o eogeisa ma auga maisa laoma puo lamai kai anina aga'o alaisa. Kapa puo a'isa fepapinauga aagenia mo? Moaga mopuake!’ eoma.

⁸ “Kai au, uma alo e'ima auga iifa epamue einaka, ‘Au akaiki'a aumu, mo-gafegafe inipo aga'omo mo mopeniau. Ega'ina inipoga alogai gome ala'ima alakapa felo. ⁹ Ega'ina alakapa afegai, inipo aga'ogai anina ageoge koa aisama, felo puo feka. Kai anina aga'o afaeoge koa aisama, foaga fopuake,’ eoma.”

Iesu Papie Ofa Ekopi Auga Epafelo

¹⁰ Ega'ina afegai Iudea papiau'i Deo keaufagaina kina aga'ogai, Iesu la'afou afuga aga'ogai papiau epamaleleni'i. ¹¹ Ega'ina alogai melo papiega aga'o, tiapolo apala alogai ekoko puo, inipo 18 ofa epakopia eagu. Ega kainai gapea opai auga aekainia, elou mo epea. ¹² Iesu ega'ina papiega eisa aisama, eifaga elao kai epainia einaka, “Papie, oi ofamu ekopi auga eegai lapafeloiso,” eoma. ¹³ Egae kai Iesu ima isa laagai eogeau aisama, fiakoa mo ofa e'opai eapa opai, ke Deo eau afagaina.

¹⁴ Kai Iesu Deo keau afagaina kinagai papie epafelo puo, la'afou afuga e'ima lopiaga gua ekupu alogaina. Ega kainai isa papiau epaini'i einaka, “Iifi aga'omo

^f13:6 Grik malagai ‘fino uma alogai’

alogai, pinauga kina'i imagea aga'omo kekae. Ega puo ega'ina kina'iai fomai fekepafeloimi kai, Deo aau afagaina kinagai folomai fakepafeloimi," eoma.

¹⁵Ega aisama Lopia Iesu au ega'ina ega iifa epamue einaka, "Deo oau afagaina kinagai oi epomiau au aga'o ega polomakau o ega donki fei fepenia eoma aisama, ega feufeu afugai aegupuka fei aepenia pagu? Oi pifoge aumi! Isa elao polomakau o donki egupuka elaoaina fei epenia. ¹⁶Kai i'ina papiega i'a ufu'a apa'a Abraham okogai amai auga gauga, Satani inipo 18 alogai egopeisa ofa ekopi. Kai Deo oau afagaina kinagai puo, kapa'ina isa egopeisa auga eegai falapa-pealaisa ma ooma? Laa'i, fapapealaisa paisa," eoma.

¹⁷Iesu ega'ina eifania aisama, anina akeani au'i ma'oai kemeagai alogaina. Kai papiau auga Iesu kapa akaiki'a i ma'o Deo fekeifagaina kapa'i ekapai'i keisa'i puo, alo'i egama alogaina.

Mastad Oga Palapole

(Mateo 13:31-32; Mako 4:30-32)

¹⁸Egae kai Iesu i'ina palapole papiau maa'iai eifania einaka, "Deo ega agofa'a auga ala koa i'opoga? Ke kapa'ina fou alaafi opo'i? ¹⁹Ega'ina afuga auga, au aka mastad oga e'ele ipauma auga koa i'opoga. Au aga'o au oga ega'ina eafia ega umai efaunia, ke euki elao au akaiki'a emia. Ke ufa inei'i kemai agagai kei'oua," eoma.

Palafa Ipaufuga Mulamula Palapole

(Mateo 13:33)

²⁰Ke Iesu palapole aga'o eifania pugu einaka, "Deo ega agofa'a auga kapa'ina fou alaoge opo'i? ²¹Ega'ina afuga auga, papie aga'o palafa ipaufuga mulamula eafia palafa ma'o fou eoge lapuinia, fei e'efa efiuga kai epua'afuga eka, ke mulamula ega'ina palafa fofouga alogai epin-

auga, palafa epaufua auga koa i'opoga," eoma.

Deo Ega Agofa'a Pa'afina Eopeope

(Mateo 7:13-14, 21-23)

²²Ega'ina afegai Iesu Ieruseleme taonina pea epea alogai, taoni ke pagua aga'o aga'o alo'iai ekoko papiau epamaleleni'i. ²³⁻²⁴Ega'ina alogai aufalao aga'o Iesu epa'ani penia einaka, "Lopia, papiau oisomo mo Deo kania'i ageagamauga ma?" eoma.

Kai Iesu isa ega iifa epamue alogai, papiau ma'oai mo maa'iai eifa einaka, "Iifa gome maamiau laifania. Papiau ma'o ake'opo Deo ega agofa'ai kegakoko akeoma kai, ega agofa'a pa'afina eopeope puo ma'o afaekaini'i. Ega puo oi founiaimoimo Deo ega agofa'a pa'afina eopeope mo ganinagai alogai fokoko. ²⁵Ke kina aga'ogai ega'ina afuga inagome auga age'uegekae pa'afi agekupuga aisama, oi afegai agoapa pa'afi ago'inipa agogoina agoinaka, 'Mogafegafe pa'afi mopaagalaisa amakoko' agooma.

"Kai isa iifa agepamue ageinaka, 'Oi kaisau ke kapai omai okomi alalogo,' ageoma.

²⁶"Kai oi agoinaka, 'Lai oi fou aaniani, ke oi isafa emai keagai lopea lopamalelenimai,' agooma.

²⁷"Kai isa iifa agepamue pugu ageinaka, 'Oi kaisau ke kapai omai auga alalogo. Oi apala ikapa aumi, ma'oai eeuai okailai!' ageoma.

²⁸"Ke oi isa eegai agepiulaimi, ke egae ufu'a apa'a Abraham, Aisak, Iakobo, ke profeta ma'oai Deo ega agofa'ai keague au'i agoisa'i. Ega aisama agoapepe niemi agoapalolia. ²⁹Ke agofa'a fofouga kiuga aga'o aga'ogai papiau ma'oai ake-mai Deo ega agofa'ai miamia akaiki'a ipauma agemia, egae e'i agu afugai akeague akemiamia. ³⁰Kai amoisia, iifa

gome kaisau kemuniai au'i akeufai, ke kaisau keufai au'i akemuniai," eoma.

Iesu Ierusalemene Taonina Gua Eaniia

(Mateo 23:37-39)

³¹Ega aisama Faliseo au'i isa'i Iesu eega kemai kepainia keinaka, "Herod oi gaaupuguiso eoma puo, i'ina afuga mopua'afuga afu i'oina aga'o molao," keoma.

³²Kai Iesu einaka, "Folao ago alo amu'ega, pifoge kupuga auga fopaina, 'Lau pau papiu alo'iai tiapolo keagu au'i alapapealai'i, ke isafa papiu'i alapafelo'i agelaolao kapa'ina makapa laoma auga alapafua,' fooma. ³³Iifa gome maamiai laifania, profeta epo'iai kai aga'o Ierusalemene taonina afegai agemae afaekaina. Ega puo pau kapa'ina lau faagauai femia mo ganinagai, alapinauga mo agelao fuagai mo agefua," eoma.

³⁴Egae kai Iesu Ierusalemene taonina eisa gua eaniia puo eifa einaka, "O Ierusalemene, Ierusalemene! Ierusalemene taonina oagu papiuami, oi profeta oaupugu'i, ke Deo papiu eemai eulai'i au'i isafa kepoi ofoupugu'i. Ke o'olo papiega gauga epakai guguai'i panina papagai epakaisogoni'i koa i'opoga, lau isafa kina ma'o alou ko'agai oi lau gau aumi maafi kaiguguimi laoma kai, oi opamafuisau aniu aloani! ³⁵Maami galao oi emi e'a maini ekae, kai aga'o egae laa'i amoisia. Iifa gome maamiai laifania. Oi lau afoleisau pugu mo agelao agoifa, 'Lopia akagai emai auga Deo eegai kapa felo'i eafia,"^w agooma kai agoisau pugu," eoma.

Iesu Au Faaga Eufu Auga Epafelo

14 Ega'ina afegai Iudea papiu'i Deo keau afagaina kina aga'ogai, Iesu Faliseo auga akaiki'a aga'o fou fekea-

niani eoma puo ega e'a elao. Elao e'ai ekoko aisama, egae keagu au'i Iesu kapa aga'o afekapa koa aisama fekeisa keoma puo, alo'i ko'agai keagu keagouka. ²Ega'ina alogai au aga'o faaga kepiufuaina puo, faaga ekiekie alogai auga Iesu agogai eagu. ³Ke Iesu ega'ina auga eisa aisama, Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou epa'ani peni'i einaka, "Pau kinagai isafa papiuaga aga'o ipafelo auga, Moses ega iifa kainai keifa apua o akeifa apua?" eoma. ⁴Isa isafa auga fefelo auga anina keani kai, Deo keau afagaina kina puo keagu komo mo keoma. Ega puo Iesu ega'ina auga faagagai eafi epafelo kai eulaisa elao.

⁵Egae kai Iesu isa epa'ani peni'i pugu einaka, "Deo oau afagaina kinagai oi epomia aufalao aga'o gaumu, o emu polomakau ipuai afe'ualai koa aisama, fiakoa mo afololao afolola'aua ma? Iifa gome, agolao agola'aua paisa!" eoma. ⁶Kai isa komo mo keoma iifa aga'o akeifania.

Ifomi E'elemi Fopamiaimi

⁷Ke Faliseo auga ega'ina, papiu i'oi'i isafa Iesu fou eifa koko'i fou egae keagu. Kai ega'ina papiu'i kelao aniani afugai au akaiki'a'i fekeagu keoma auga mo afu'iai keagu auga eisa. Ega aisama Iesu isa maa'iai i'ina palapole eifania. ⁸"Aufalao aga'o ega amagelofe miamiaaga amolao amoisia iifaga afepenimi afo-lao afoisa koa aisama, au akaiki'a aga'o oi eka'egainimi auga isafa afemai puo, au akaiki'a'i keagu afu'iai foloagu. ⁹Kai oi au akaiki'a'i fekeagu keoma auga afugai afoagu koa aisama, miamia inagome auga au akaiki'a'i oi keka'egainimi au'i isafa afekemai ega'ina afugai fekeagu afeoma. Ke isa akemai aisama, miamia inagome auga oi agepainimi, 'Oi

oagu afuga i'ina au'i amopeni'i kegaagu,' ageoma. Ega aisama oi agomeagai alo-gaina, ke afu kepogu afe'ai kainai, ago-lao papiau aage'i keagu au'i fou afu'iai agoagu. ¹⁰ Kai iifa kepenimi ega'ina mi-amiaga folao keoma koa aisama, folao papiau aage'i keaguagu afugai foagu. Ega koa miamia ekapa auga agemai aisama agepainimi ageinaka, 'Ekefa'au, amo'ue amolao afu felogai amoagu,' ageoma. Ega aisama oi fou miamia omai au'i ago'iai, oi au akaiki'ami koa i'opo'i agomia. ¹¹ Gome kaisau ifo akaiki'a epamia auga, e'ele agemia. Kai kaisau ifo e'ele epamia auga, akaiki'a agemia," eoma.

¹² Egae kai Iesu Faliseo auga miamia ega'ina ekapa auga epainia einaka, "Oi miamia o gaku aga'o alokapa papiau alopaini'i kegamai alooma aisama, ekefa'amu o emu famili ipauma, o aamu akimu o pa'amu'amu au'i fou e'a opaafe au'i mo folopaini'i fakemai. Kai oi isa mo alopaini'i akemai koa aisama, oi imamu afa kegaoge afekeoma puo afekepainio e'i miamia o gaku afolao. Ega koa agemia aisama, oi imamu afa akeoge. ¹³ Kai oi miamia alokapa aisama, ulalu papiau'i, faaga'i emelo au'i, ife'i emelo au'i, ke maakimi'i au'i fou fopaini'i feke-mai fou fomiamia. ¹⁴ Ega alokapa oma aisama, isa oi imamu afa afakeoge mo ganinagai, Deo eegai kapa felo'i oi agepenio, ke pako'a papiau'i Deo maagai alo'i opaina kemia au'i akemaunimue kinagagai afa felo aloafia," eoma.

Miamia Akaiki'a Palapole

(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Iesu fou keagu keaniani au'i aga'o Iesu ega eifa oma aina elogonia aisama epainia einaka, "Deo ega agofa'ai miamia agemia aisama, au kapa egae ageaniani auga Deo eegai kapa felo'i ageafi'i," eoma.

¹⁶ Ega aisama Iesu au ega'ina ega iifa palapoleai epamue einaka, "Au aga'o miamia akaiki'a gakapa eoma puo, papiau ma'o epaini'i fekemai eoma. ¹⁷ Ega'ina miamia kina ekainia aisama, ega pin-auga auga eulaisa elao miamia fekemai eoma au'i epaini'i einaka, 'Kapa ma'oi kefua kekae puo pau omai fou alao,' eoma.

¹⁸ "Kai ega'ina papiau'i ma'oi afake-lao auga iifaga aga'omo keifania, ke aua mo e'i pinauga akekapa keoma. Ke epo'iai au aga'o eifa kaukau einaka, 'Lau ago aga'o pau mo la'afaisa, ke falao faisalaoma. Ega puo lagoinio afalafai auga alomafuga folopa'aua,' eoma.

¹⁹ "Ke au i'oina aga'o eifa einaka, 'Lau pau mo polomakau aiso'iai lailai kegope'i au'i ima la'afai'i, ke lalao kepinauga felo ma ma'opo'i laoma. Ega puo lagoinio afalafai auga alomafuga fopa'aua,' eoma.

²⁰ "Ke au i'oinaga mo aga'o eifa einaka, 'Lau pau mo laamage puo alafai afaekaina,' eoma.

²¹ "Ega puo pinauga auga miamia fekemai papiau'i epiauni'i auga, emue elao ega au akaiki'a maagai kapa'ina mo keifania auga eifania. Ega aisama e'a in-agome auga gua ekupu, ke ega pinauga auga epaini kapulania einaka, 'Mopaafi-afi molao pugu taoni alogai keaga akaiki'a'iai ke e'ele'iai isafa mokoko, ulalu au'i, faaga'i emelo au'i, maakimi'i au'i, ke ife'i emelo au'i fou momaiseini'i,' eoma.

²² "Ega kainai pinauga auga ega'ina elao kapa'ina fekapa auga ekapaisa efua aisama, emue emai einaka, 'Au akaiki'a aumu, kapa'ina loifania auga lakapaisa efua kai afu ekae paisa,' eoma.

²³ "Ega aisama au akaiki'a ega pinauga auga epainia pugu einaka, 'Molao pagua keaga'iai, ke epoepoi papiau keagu au'i momaiseini'i ega koa e'u e'a ake g-pogu. ²⁴ Iifa gome maamuai laifania, pa-

piau kapa'i lapaini kakau'i kai akemai au'i epo'iai aupalao aga'omo mo ganinagai lau e'u miamia fo'amaga afaeani opogaina,' eoma."

Iesu Ega Imoi Famia Auga Fouga

(Mateo 10:37-38)

²⁵ Ega'ina afeagai papiu ma'o la'afouai Iesu fou kepea. Ega'ina alogai Iesu e'afoaipini isa epaini'i einaka: ²⁶ "Kaisau lau eeu emai kai ifo ina ama, akafa, gauga, aaga akina, afakua ke isa mo laa'i kai, ifo mo ganinagai anina ageani alogaina koa aisama, lau e'u imoi agemia afaekaina. ²⁷ Ke kaisau ifo ega koloti afaepua, muniuai afaepea auga, lau e'u imoi afaemia.

²⁸ "Amoopolaga, oi epomia aupalao aga'o taoa aga'o gapaapa eoma aisama, isa ageagukipo moni pika agepapin-auga taoa ega'ina agepaapa agepafua auga, ageafi'opo kakaua. ²⁹ Kai isa ega koa afaekapa koa aisama, age'ina taoa uu'uga mo agefauga kai afaepafua. Ega aisama papiu ma'oai isa akeisa akepa'aua akea'alaina ke akeinaka: ³⁰ 'Tina auga augai aeaukipo kai taoa epaapa pau aepafua,' akeoma.

³¹ "O amoopolaga, kin aga'o ega ifani au'i 20,000 ke kin i'oina aga'o ega ifani au'i 10,000 auga fou kegaifani eoma. Ega aisama kin aga'o auga ega imoi oisomo mo puo, ageagukipo fou akepipaini agekaina ma, afaekaina ma auga ageisa felo kakaua kai fou akepipaini. ³² Kai ageisa afaekaina aisama, agoma ipaumagai akeapa kai ega imoi isa'i ageulai kakau'i gagao iifaga akelaoaina. ³³ Ega koa i'opoga, oi epomia kaisau lau e'u imoi gamia eoma aisama, isa feagukipo feopola felo kai muniuai fepea. Ke kapa ma'oai ageumakalaini'i kai e'u imoi agemia agekaina. Kai kaisau kapa ma'oai afaeumakalaini'i aisama, e'u imoi agemia afaekaina.

³⁴ "Iifa gome kikimalu kapa felo. Kai kikimalu meki'aga agefua aisama, ala akeoma akepameki'ania pugu? Akepameki'ania pugu afaekaina. ³⁵ Ke kikimalu meki'aga agefua aisama, a'isa o ae igoa fou akegefou'i akepapinaugani'i agekaina ma? Laa'i, afaekaina! Ega puo akeafia akepuake.

"Kaisau aina epaaua auga ainu galogo," eoma.

Sipi Egea Auga Palapole

(Mateo 18:12-14)

15 Kina aga'ogai laomai apala'i kekapa'i au'i epo'iai tax keafia au'i, ke laomai apala'i kekapa'i au'i isa'i ma'oai kemai Iesu aina kegalogo keoma puo keapa lofe. ² Kai Faliseo au'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou ega koa emia keisa aisama, keifa mugumugu keinaka, "Tina auga laomai apala'i kekapa'i au'i mo ganinagai eifa koko'i fou keaniani," keoma.

³ Ega aisama Iesu i'ina palapole maa'iai eifania einaka: ⁴ "Amoopolaga! Oi epomia aupalao aga'o sipi 100 eegai keapae kai aga'o egea. Ega aisama isa sipi 99 afu ofakaegai afaepua'afuni'i kai afaelao aga'omo egea auga afaekapuga ma? Laa'i, agelao agekapuga paisa! ⁵⁻⁶ Ke isa agekapuga ageisa aisama, ageafia alogamai mo fagogai ageogeaua agepua ega e'a agelaoaina. Egae kai ekefa'a ke e'a ipafe au'i fou ageifa kaigugui'i kai ageinaka, 'E'u sipi egea kai lakapulaisa puo omai fou amaalogama,' ageoma. ⁷ Iifa gome maamiai laifania. Laomai apala ekapa auga aga'omo mo ega laomai apala'i eumakalaini'i aisama, ufai Deo agogai alogama akaiki'a emia, papiu au'i 99 alo'i opaina e'i apala aga'o laa'i au'i e'i alogama eka'egaina."

Moni Egea Auga Palapole

⁸“Ke papie aga'o eegai silifa monina ou'aga kekae kai aga'omo epagea auga amoopolaga. Ega aisama isa lanepa afaepafiaua eaeagai e'a alo afae'amuga, ke afu afaegagai felo afaelao afaeisa ma? Iifa gome isa lanepa agepaafiaua eaeagai e'a alo age'amuga, ke afu agegagai felo agelao ageisa kai ageapakipo. ⁹Ke isa moni aga'omo ega'ina agekapulaisa aisama, ekefa'a ke e'a ipafe au'i fou ageifa kaigugui'i kai ageinaka, 'E'u silifa monina egea kai lakapulaisa puo omai fou amaalogama,' ageoma. ¹⁰Iifa gome maamia laifania. Laomai apala ekapa auga aga'omo mo ega laomai apala eumakalaina aisama, Deo ega agelo ago'iai alogama akaiki'a emia,” eoma.

Au Gauga Egea Auga Palapole

¹¹Ke Iesu aeapakipo palapole aga'o eifania pugu einaka, “Ega kinagai au aga'o ke gauga auni'i fou keagu. ¹²Kai kina aga'ogai eke auga ama epainia einaka, 'Amau, kapa'ina lau apu looma auga pau mopeniau,' eoma. Ega kainai ama gauga auni'i epo'iai amu e'ei'i epeni'i.

¹³“Ega'ina afegai epo aemaefa eke auga kapa'ina mo isa apuga auga epakai guguai'i eafii'i. Egae kai e'a epua'afuga ekailai ago agoma elao. Egae ega amu ma'oai epalaka'i ekapa aage mo alogama mo ekapunia. ¹⁴Ega koa ekapaisa ega kapa ma'oai epafua afe'aini'i afegai aisama, eagu ago fofouga alogai magea akaiki'a emia. Ega aisama inaega ekimu eulalu alogaina. ¹⁵Ega puo elao ifo elogoina ago inagome'i auga aga'o papagai epinauga. Ega'ina auga isa eulaisa ega ago elao ega uma epaani'i. ¹⁶Kai inaega ekimu alogaina puo, uma fo'ama keania auga fo'amaga gaania inaega gakapua eoma. Ke kai aga'o fo'ama aepenias puo aekainia.

¹⁷“Kai muniai opolaga eapa opai aisama, ifo mo epainia einaka, 'Amau ega pinauga au'i ee'iai fo'ama ma'o paisa ekae keania ke afa eka aage mo. Kai i'ina afugai fo'ama laa'i inaekimu mo maega lapa'aua! ¹⁸Lau alamue amau eega alalao alapaina alainaka, 'Amau, oi ke Deo fou eemiai laomai apala ipauma lakapaisa. ¹⁹Lau oi gaumu fopamiaisau auga afaekaina. Ega puo lau oi emu pinauga au'i aga'o koa i'opoga fopamiaisau alaoma,' eoma. ²⁰Ega eopola oma aisama, e'uegekae ekailai ama eega elao.

“Kai isa keagai epea elalao kai, ama aakai maaga elao isa eisa. Eisa aisama gua eani alogaina, epiau gauga eega elao uufagai ekoko egoapia.

²¹“Ega aisama gauga ama epainia einaka, 'Amau, oi ke Deo fou eemiai laomai apala ipauma lakapaisa. Lau oi gaumu fopamiaisau pugu auga afaekaina,' eoma.

²²“Kai ama ega pinauga au'i epaini'i einaka, 'Ofiako! Tiapu felo ipauma omaiseina opai'iuka. Ke lau e'u isapu lapipeni gouga okapa ring imagai amooge. Ke lau gau ko'a ipauma auga gouga okapa kamata opagafauka. ²³Ke polomakau gauga efa'a auga amoafia omaiseina amoaupugua kai miamia amakapa amaalogama. ²⁴Gome lau gau i'ina egea kai pau lakapulaisa. Emae kai pau emaunimue koa i'opoga,' eoma. Ega kainai ke'ina miamia kekapaisa kealogama.

²⁵“Ega'ina emia alogai, aaga fa'aniauga agoai eapa epinauga. Epinauga efua emai e'a eegai aisama, kela'afou kegefa kemiamia auga a'ologonia. ²⁶Ega puo ega pinauga au'i aga'o eifaga kai kapa'ina emia auga pa'anina epa'ani. ²⁷Ke ega pinauga auga einaka, 'Oi akimu faagagai kapa aga'o aemia emue emai puo, amamu polomakau gauga efa'a auga eaupugua amiamialaina,' eoma.

²⁸“Aaga fa'aniau ega'ina iifaga a'o elogonia aisama, gua ekupu alogaina, e'ai koko epamafua. Ega puo ama epealai elao egoinia fou kekoko kelao eoma. ²⁹Kai isa ama epainia einaka, 'Moisa! Inipo ma'o oi faumuai lala'afi lapinauga, ke ainamu alapapamafua. Kai oi nani gauga aga'omo mo ganinagai, alopeniau ekefa'au fou alamiamia. ³⁰Kai gaumu i'ina peage lapau papie'i faaga'iai emu amu epalaka afe'aina kai emue emai. Ega mo ganinagai oi lo'ue isa faugai polomakau gauga efa'a auga loaupugua omiamialaina!' eoma.

³¹“Ega aisama ama eifa einaka, 'Gauagai, oi kina ma'o mo lau fou aagu, ke kapa ma'oai lau apu auga oi apumu. ³²Kai akimu i'ina auga egea kai lakapulaia. Isa auga emae kai emaunimue koa i'opoga. Ega puo i'a miamia alogai akoko fou amaalogama,' eoma.”

Pifoge Ikifagai Amu E'ima Auga Palapole

16 Iesu palapole ega'ina eifania afegai, palapole i'oina aga'o ega imoi maa'iai eifania einaka, “Pa'amumu auga aga'o au aga'o eafia ega amu fofouga e'imai'i. Kai papiu isa pa'amumu auga ega amu epalaka keoma puo maagai keifania. ²Ega puo pa'amumu auga ega pinauga auga eifaga ekoko emai aisama epa'ani penia einaka, 'Oi lau e'u amu lopalaka auga fouga lalogo. Ega'ina auga kapa'ina koa lokapa? Pau oi lau eeuai afolopinauga pugu. Ega puo oi lopinauga alogai kapa ma'oai lokapai'i au'i fopapua'i fomaiseini'i faisai,' eoma.

³“Ega aisama egae epinauga auga ifo epainia einaka, 'E'u au akaiki'a pinauga eafaniau puo, pau kapa'ina alakapa e'u agu felo agemia? Lau alakapula puo uma alo pinaugaga alakapa afaekaina. Ke papiu ee'iai fapinoi auga lameagai. ⁴Kai lau pinauga i'ina alafua aisama, pa-

piau e'i e'ai fekeifa kokoisau laoma. Ega puo pau kapa'ina alakapa auga lalogo,' eoma.

⁵“Ega puo isa kapa'ina eopolaga auga ekapaisa. Isa ega au akaiki'a auga eegai keapitole au'i eifani'i kemai eegai. Ke au aga'o eufai emai aisama epa'ani penia einaka, 'Lau e'u au akaiki'a eegai amu pika loapitoleaini'i?' eoma.

⁶“Ega'ina auga iifa epamue einaka, 'Olive oilina galons ma'oai 800 laafii,' eoma.

“Ke pinauga auga ega'ina, apitole auga epainia einaka, 'Oi emu apitole pepa inamo'e. Moagukipo mofiakoa pepai 800 auga moau'afuga 400 mopapua,' eoma.

⁷“Ke ega'ina afegai au i'oina aga'o emai aisama epainia einaka, 'Lau e'u au akaiki'a eegai amu pika loapitoleaini'i?' eoma. Ke apitole auga iifa epamue einaka, 'Palafa pute'i ma'oai 1000 laapitoleaini,' eoma.

“Ega aisama pinauga auga ega'ina isa epainia einaka, 'Oi emu apitole pepa inamo'e. Moafia pepai 1000 auga moau'afuga 800 mopapua,' eoma.

⁸Ega'ina afegai Iesu eifa pugu einaka, “Iifa gome maamia laifania. Au akaiki'a ega'ina ega pinauga auga ima afuga apala eisa. Kai i'ina agofa'a papiu'i keikifa alogaina, ifo'i kapa aga'o akepali-fua kai akekapa akefiakoa ima'i afuga afoloisa. Isa auga pako'a papiu'i e'i ikifa eka'egaina. Ega kainai ega pinauga apala ipauma mo ganinagai, ega pin-augai efaisakoa mo, ega opopo epafua. Ega puo isa pifogei epinauga auga, au akaiki'a anina aeani. Kai ega mo ganinagai pinauga auga fiakoa mo pinauga epafua kainai au akaiki'a isa eifa felo penia. ⁹Agofa'a amu'i agoafi'i aisama, fiakoa mo kapa aga'o ee'iai laa'i au'i fau'iai ega'ina amu'i fopapinauga ekefa'a fokapa. Ega koa agokapa emi amu age-lao afe'ai aisama, muni ekefa'ami oi

akeifa kokoimi pugu. Ega koa i'opoga, Deo ega agofa'ai oi isafa ageifa kokoimi.

¹⁰Ke Iesu eifa pugu einaka, "Kaisau alo ko'agai ega pinauga e'ele ekapa felo alogaina auga, pinauga akaiki'a isafa agekapa felo agekaina. Ke kaisau ega pinauga e'ele kai pifogeai ekapa koa aisama, pinauga akaiki'a isafa pifogeai agekapa. ¹¹Ega kainai kai aga'o alo ko'agai agofa'a amu'i afaekapa felo'i koa aisama, kaisau Deo ega agofa'ai pa'amu'amu ko'a ipauma auga agepenimi ago'ima? Kai aga'o afaepenimi. ¹²Ke ega koa i'opoga, oi alomi ko'agai au-falao aga'o ega amu afolo'ima felo'i koa aisama, kaisau oi ifomi emi amu aga'o agepenimi ago'ima? Kai aga'o afaepenimi.

¹³Iesu eifa pugu einaka, "Pinauga auga aga'o au akaiki'a'i auni'i e'i pinauga afaekapa aga'onia mo. Isa alo ko'agai aga'o anina ageani, ke alo ko'agai aga'o anina afaeani. Ke isa aga'o aina ageafi felo, ke aga'o aina afaeafi felo. Ega koa i'opoga, oi isafa Deo moni fou agopaa-pafou'i e'i pinauga agokapa afaekaina," eoma.

¹⁴Kai Faliseo au'i moni anina keani alogaina au'i Iesu ega eifa oma aina kelogonia aisama, Iesu kepa'aua kea'alaina. ¹⁵Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Oi auga papiu ago'iai ifomi alo opai aumi koa i'opoga opamiimi kai, Deo guami alo eisa. Gome kapa'ina papiu maa'iai keisa kapa akaiki'a ipauma keoma auga, Deo maagai auga kapa aga'o laa'i," eoma.

Moses Ega Iifa Ke Iifa Faunina Iesu Fouga Fou

(Mateo 11:12-13)

¹⁶Ke Iesu eifa pugu einaka, "Moses ega iifa ke profeta e'i iifa papiu maa'iai keifafoua mo emai Ioane Baptista mia-

gai. Ke Ioane Baptista miagai emai mo pau i'ina kina alogai, lau iifa faunina Deo ega agofa'a fouga papiu maa'iai laifafoua. Ke papiu i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, ifo'i kepaafi'i keunaiimo Deo ega agofa'ai kegakoko keoma. ¹⁷Kai iifa gome, Deo ega iifa auga ufa aagoa fou eka'egaini'i. Ega kainai aagoa ufa fou akefua laa'i akemia auga agemame'a alogaina kai, Deo ega iifa alogai peni kuagai afa'agamo mo kepaau opogaina auga afuga aga'omo mo ganinagai afaeagea," eoma.

¹⁸Ke Iesu eifa pugu einaka, "Au aga'o akafa agepaake ke papie i'oina aga'o ageakafania koa aisama, amagelofe akeafia kai fou kefeu aage mo puo apala akekapa. Ke au i'oina aga'o ipaake papiuga ageakafania koa aisama, amagelofe akeafia kai kefeu aage mo puo isa isafa apala akekapa.

Pa'amu'amu Auga Ke Lasarus Fou

¹⁹Ke Iesu eifa pugu einaka, "Pa'amu'amu auga aga'o tiapu felo'i ipauma'i umuga eaea^{§§} aka linen au'i ei'iuka'i, kina ma'oai eagu felo ke kapa ma'oai ani'i eani au'i eegai keka. ²⁰Ega'ina alogai fo'ama egoigoina auga aka Lasarus, faaga kua epogu auga isafa isa ega fagapu pa'afina akegai eagu. ²¹Ke amu'e kemai faaga kua kekemai'i. Isa inaega ekimu alogaina puo alafai gaoma pa'amu'amu auga eaniani teipologai fo'ama ame'afu'i ke'ualai au'i gaani'i eoma.

²²"Ega'ina afegai pinoi auga ega mae kina emai aisama emae. Ke Deo ega agelo kemai isa keafiia kelaoaina Abraham eegai kepaagua. Egae kai pa'amu'amu auga isafa emae, ke papiu isa kelaoaina kefufunia. ²³Kai isa ipeli elao egae eagu ekiemie alogaina. Kai isa maaga ekiakae aisama, maaga

§§16:19 Pilitani malagai 'purple'

elao agoma ipaumagai Abraham eegai Lasarus eagu eisa. ²⁴Ega aisama isa Abraham eifaga einaka, 'Amau Abraham, guau moania. Lau i'ina logai laaga faagau e'isapu, ke lakiekie alogaina puo Lasarus moulaisa ima keke'e kuagai fei afa'agamo ga'iupa gamai malau mo gapakeke'ania,' eoma.

²⁵"Kai Abraham iifa epamue einaka, 'Gauagai, oi aagoai loagu aisama, emu agu alogai kapa ma'oai felo'i mo loafil'i lopapinaugani'i kai Deo ega iifa kai'iai alopea auga moopolaga. Kai ega'ina alogai Lasarus kapa apala'i mo eafii'i kai isa Deo epako'ania puo, Deo isa agu felo epeniia inae eague. Kai oi auga egae lokiekie alogaina. ²⁶Ega'ina mo laa'i kai, Deo i'a epo'aisai laloe akaiki'a ipauma ekapaisa ekae. Ega puo kaisau inae keagu au'i ega kegafai akeoma afaekaina. Ke ega koa i'opoga mo, egae keagu au'i isafa afakepagai iina afakemai,' eoma.

²⁷Ega aisama pa'amu'amu auga iifa epamue einaka, "Amau lagoinio, Lasarus moulaisa amau ega e'a galao. ²⁸Gome lau akiu ima egae keague. Lasarus isa aina'i fepalogo ega koa isa isafa lau lakapa koa i'opoga fakekapa, i'ina kiekie akaiki'a ipauma afuga fakemai,' eoma.

²⁹"Kai Abraham iifa epamue einaka, 'Isa Moses ke profeta e'i iifa ee'iai kekae puo mopua'afuni'i ega'ina iifa'i a'o'i kegalogo,' eoma.

³⁰"Kai pa'amu'amu auga eifa pugu einaka, 'Laa'i, amau Abraham, isa e'i iifa a'o kelogo kai afakepako'ania. Kai mae afugai aufalao aga'o agelao agepaine'i koa aisama, ega iifa a'o akelogo ke e'i laomai apala'i akeumakalaini,' eoma.

³¹"Kai Abraham isa epainia pugu einaka, 'Isa Moses ke profeta e'i iifa a'o afakelogo koa aisama, aufalao aga'o maeai agemaunimue agelao agepaine'i mo ganinagai afakepako'ania aina afafeafia,' eoma."

Laomai Apala Fougā

17 Iesu ega imoi epaini'i pugu einaka, "Kapa'ina papiau e'i laomai apala epamia au'i akemai afakefuafua. Kai au kapa faagagai ega'ina kapa'i kemai auga, Deo isa ega laomai apala afa fepenia laoma. ²Ke kaisau apoke papiau'i i'ina aga'o laomai apala agepakina agekapa auga, ega laomai apala ipauma agemia. Ega puo felo auga ega'ina auga aisogai fo'ama kepaikumu'a kepo akaiki'a fekepaaukopa a'uai fekepiulaisa fekogo. Kai isa feagu apoke papiauga aga'o laomai apala fepakina fekapa auga apala ipauma. ³Ega kainai kapa aga'o amokapa agooma aisama, foisa felo kai fokapa.

"Ke aami akimi aga'o laomai apala agekapa aisama, fofina. Ke isa ega laomai apala ageumakalaina koa aisama, ega apala fo'agegeina. ⁴Ke isa kina aga'omo alogai eemuai laomai apala ikapa imagea kuagai gua agepamia kai, agemue agemai ipainimu imagea kuagai gua agepamia ageinaka, 'Lau e'u laomai apala laumakalaina,' ageoma koa aisama, ega laomai apala fo'agegeina," eoma.

Pako'a Kapula

⁵Ke Lopia Iesu ega imoi isa kepainia keinaka, "Lai emai pako'a akaiki'a mopamia!" keoma.

⁶Ega aisama Lopia palapoleai eifa einaka, "Oi pako'a au aka mastad oga e'ele ipauma koa i'opoga mo ganinagai eemiai ageka koa aisama, apani'i auga agopaina, 'Ifomu mofuauiso molao a'uai mofaunio,' agooma, ainami ageafia," eoma.

Kala'afi Auga Ega Laomai

⁷Ke Iesu eifa pugu einaka, "Ke oi eemiai kala'afi aga'o eague sipi e'ima'i,

o emi agoai efani auga amoopolaga. Isa ega pinauga agepafua agemai aisama, oi isa afopaina gafiakoa gaagukipo gaaniani afooma ma? Laa'i! ⁸Isa ega pinauga agepafua agemue agemai, ke afolopaina gapigapi fo'amaga mokapa mofua moagu lau alaaniani alogai fo'imaisau, egae kai oi ifomu foaniani afooloma ma? E, ega alooma! ⁹Ke kala'afi auga oi kapa'ina loifania auga ma'oai ekapa'i puo, maagai tenkiu afoifania ma? Laa'i! ¹⁰Ega puo oi isafa lau kapa'ina lapainimi auga ma'oai okapa afe'aini'i aisama foifa, 'Lau oi emu pinauga ikapa au. E'u pinauga fakapa auga mo lakapaisa fooma,'" eoma.

Iesu Molumolu Au'i Ou'aga Epafelo'i

¹¹Ega'ina afegai Iesu ega imoi fou Ierusalem taonina pea kepea alogai, Kalilea Samaria ago'i fou paisoa'iai kepea pagai. ¹²Ke pagua aga'ogai kekoko aisama, molumolu isafaga keafia au'i, au'i ou'aga fou kepiaogai. Kai Iudea papiau'i e'i kagakaga kainai molumolu au'i papiau epo'iai fakelao fakemai keoma. ¹³Ega puo aakai mo keapa kai aiso'i gomegai keagaga Iesu keifaga keinaka, "Iesu, au akaiki'a aumu, guamai moania!" keoma.

¹⁴Ke Iesu maaga elao isa eisa'i aisama epaini'i einaka, "Amolao faagami sakedote amopakina'i ega koa sakedote faagami felo emia auga emi kagakaga kainai papiau maa'iai fekeifafoua," eoma. Ke Iesu ega iifa kainai, molumolu au'i keagai kelaolao kai faaga'i felo emia.

¹⁵Ega'ina alogai molumolu au'i ou'aga epo'iai aga'o faaga felo emia eisa aisama, aiso gomegai eagaga Deo eau afagaina, ke emue Iesu eega elao. ¹⁶Elae Iesu eisa aisama, ife fo'inai e'ualai eomukipo tenkiu epenia. Au ega'ina Iesu tenkiu epenia auga Samaria auga.

¹⁷Ke Iesu au ega'ina epa'ani penia einaka, "Oi aumi ma'oai ou'aga faagami aefelo ma? Oi ma'oai lapafeloimi. Kai imagea kuagai pani au'i kapai?" ¹⁸I'ina Samaria paguama auga faemai koa i'opoga kai emue emai Deo eau afagaina. Kai ega'ina isa'i au'i ma'oai ala kelao ake-mai Deo akeau afagaina!" eoma. ¹⁹Egae kai Iesu au ega'ina epainia einaka, "Mo'ue molao, oi emu pako'a epafeloiso, ke kaniamu isafa eagamauga," eoma.

Deo Ega Agofa'a Emai Efua

(Mateo 24:23-28, 37-41)

²⁰Kina aga'ogai Faliseo au'i Deo ega agofa'a gaika agemai auga pa'anina Iesu kepa'ani penia. Ega puo Iesu eifa einaka, "Deo ega agofa'a emai efua epomia kai oi alologo. Ega'ina afuga auga kapa aga'o maamia oisa felo emai koa i'opoga laa'i. Ega puo kai aga'o afaeisa afaeifa afaeinaka, 'Inamo'e amoisa' afaeoma. ²¹O 'Egamo'e amoisa' afaeoma," eoma.

²²Iesu Faliseo au'i maa'iai enini'ani efua aisama, ega imoi epaini'i einaka, "Papiau Aumauni Gauga kina aga'o agekaina aisama agemue agemai. Oi alafai amooma ega'ina kina'i aga'omo ganinagai amoisa agooma kai, kina alologo auga kinagai agemai puo afaekainimi afoloisa. ²³Ke papiau oi akepainimi, 'Papiau Aumauni Gauga inamo'e amoisa!' o 'Egamo'e amoisa!' akeoma mo ganinagai, muni'iai folopiau fololao. ²⁴Gome Papiau Aumauni Gauga ega mai pugu kina auga, kimage koa i'opoga ageafi, eaea ufa apie ageafia agelao ufa apie ageafia papiau ma'oai akeisa felo. ²⁵Kai isa ega kina aemai koa kai i'ina papiau'i isa akeumakalaina kainai, kapa ma'o mo kiekie'i agepa'au kakau'i.

²⁶⁻²⁷"Ke Papiau Aumauni Gauga agemai kina auga, Noa miagai koa i'opoga. Noa sikuna ekapaisa alogai, papiau faaga'iai kapa'ina agemia auga

akepako'ania. Kai keaniani keinuinu, ifo'i epo'iai keamage elao mo Noa ega famili fou sikunai kekoko. Ke kou akaiki'a ipauma emai aisama, papiau epaoka afe'aini'i. Ega koa i'opoga, Papiau Aumauni Gauga agemai kina aisama, pau papiau'i isafa ega koa akekapa.

²⁸“Ke Papiau Aumauni Gauga agemai kina auga isafa, Lot miagai emia koa i'opoga agemia. Lot miagai papiau e'i laomai apala'i ipauma'i akeumakalaini'i, ke Deo akepako'ania. Kai keaniani keinuinu, amu keafii'i, ke isa'i ke'afa'afalaini'i. Ke fo'ama kefauni'i, ke e'a ma'o kepaapa'i. ²⁹Kai Lot ega famili fou Sodom taonina kepua'afuga aisama, ufai lo ke mulamula isapuga ipauma laofaga, imu koa i'opoga eake papiau epaoka afe'aini'i. Ega koa i'opoga, Papiau Aumauni Gauga agemai kina aisama, pau papiau'i isafa ega koa akekapa.

³⁰“Iifa gome Papiau Aumauni Gauga ifo papiau ee'iai ageapafoki kina iina koa i'opoga. ³¹Ega'ina kinagai kina maaga aga'o laa'i puo, aufalao aga'o e'a ofaofagai laagai afugai ageagu auga, ega amu e'a alogai kekae auga faeake faeafi'i. Ega koa i'opoga, aufalao aga'o agoai eapae auga kapa aga'o isafina faelao. ³²Ega'ina kinagai Lot akafa faagagai kapa'ina emia auga foopolaga. ³³Kaisau ifo kania gaagamauga ageoma aisama, ega agu agepagea. Ke kaisau lau puouai ega agu felo agepagea aisama, ega agu afa ageafia. ³⁴Iifa gome maamiai laifania. Ega'ina kina gapinai, au auni'i afu aga'omogai akefeu kai Deo aga'o ageafi'aua, ke aga'o agepua'afuga. ³⁵⁻³⁶Ke papie auni'i palafa kepapaikumua kai, Deo aga'o ageafi'aua, ke aga'o agepua'afuga,” eoma.*

³⁷Iesu ega eifa oma afegai, ega imoi isa kepa'ani penia keinaka, “Lopia, kapai i'ina kapa'i akemia?” keoma.

Ke Iesu einaka, “Mae aga'o kapai eka auga, paili isafa egae kekaigugu. Ega koa i'opoga, kapai i'ina kapa'i akemia auga agologo agofiakoa puo afolopa'ani,” eoma.

Afuafu Epinoi Aeapakipo Auga Palapole

18 Egae kai Iesu ega imoi aufa kina fekemegamega fakeapakipo auga fouga palapoleai maa'iai eifania. ²Isa einaka, “Taoni aga'ogai iifa ipakainai, au aga'o papiau e'i nini'ani a'o elogo kai, felo o apala eifania auga eagu. Isa Deo aemani'iaina ke papiau isafa gefa'i aeunia. ³Ke ega'ina mo taoninai afuafu aga'o isafa eagu. Ke isa aufa kina ega'ina auga eega elao egoinia einaka, ‘Mogafegafe mopalagainiau lau eeuai apala ekapa auga iifa ipakainai mopa'opaina,’ eoma.

⁴“Kai kina ma'o elao epainia mo ganinagai, au ega'ina iifa ipakaina eumaka. Kai afuafu isafa aeapakipo, isa eega elao egoinia aefuafua. Ke fuagai aisama, iifa ipakaina auga ifo alogai eifa einaka, ‘Lau Deo alamani'iaina ke papiau isafa gefa'i alaauga. ⁵Kai i'ina afuafuga aau epa-ufa aefuafua puo ega iifa alapakaisa. Ega koa alakapa aisama, isa ageapakipo afaemai, ke afaepaafipuguisau pugu!’ eoma.

⁶Iesu ega'ina palapole eifania afegai, eifa pugu einaka, “Au ega'ina ega laomai apala, Deo ke papiau aemani'iaini'i auga ifo mo kapa'ina eifania auga a'o amologo. ⁷Kai oi emi Deo auga felo ipauma. Ega puo Isa ekinani'i au'i aufa kina gapi gani eega kemai keagaga penia auga aina'i afaefia, e'i iifa afaepakaisa ke paakai paakai aina'i afaelogo ma?

*17:35-36 Papiau isa'i 35-36 fuagai i'ina iifaga kepapua: “Papiau auni'i agoai akepin- auga aisama, aga'o ageafi'aua kai aga'o agepua'afuga.”

Ko'a ipauma, kaisau Isa eega kelao keagaga penia au'i aina'i agelogo paisa!⁸ Iifa gome maamia laifania. Isa papiau ega'ina e'i iifa agepakaisa agefiakoa. Ega mo ganinagai Papiau Aumauni Gauga agemai kinagai agofa'ai papiau ma'oai e'i pako'ai akemegamega afakeapakipo ma ageisa'i? Laa'i ipauma!

Faliseo Auga Aga'o Ke Tax Eafia Auga Aga'o Fou Palapole'i

⁹Ke Iesu papiau ifo'i Deo maagai alo opai au'i keoma kai papiau isa'i auga keisa papa'i au'i kai'iai i'ina palapole eifania. ¹⁰Isa ega nini'anai iina eifa oma einaka, "Faliseo auga aga'o ke tax eafia auga aga'o auni'i kegamegamega keoma puo kelao Deo ega e'ai kekoko. ¹¹Egae kai Faliseo auga ega'ina e'ue eapa kai emegamega Deo maagai ifo fougua eifania einaka, 'Deo, lau auga papiau isa'i koa laa'i. Lau alou opaina, alapainao, amagelofe keafia au'i fou alafeu aage mo. Ke lau au i'ina tax eafia auga koa i'opoga laa'i. ¹²Lau iifi aga'omo alogai, gope auni'i lapamia ke kapa ma'oai euuui kekae au'i ou'aga epo'iai aga'omo laoge me'e, Deo oi lapa'a penio,' eoma.

¹³"Kai tax eafia auga ifo eopolaga Deo maagai ageapa afaekaina eoma puo, agomai mo eapa ke ufa isafa aeake penia. Kai ifo ega laomai apala'i eopolani'i puo olaga eauniia kai eifa einaka, 'Deo lau laomai apala ipauma au, guau moania,' eoma.

¹⁴Iesu palapole ega'ina eifania afeagai, iina eifa oma einaka, "Iifa gome maamia laifania. Kaisau ifo eau afagaina auga e'ele agemia. Ke kaisau ifo e'ele epamia auga akaiki'a agemia. Ega puo ega'ina au'i auni'i epo'iai tax eafia auga Deo maagai alo opaina emia emue ega e'a elao. Kai Faliseo auga auga Deo maagai alo opaina aemia," eoma.

Iesu Imoi E'ele'i Eifa Felo Peni'i

(Mateo 19:13-15; Mako 10:13-16)

¹⁵Kina aga'ogai papiau Iesu imoi e'ele'i isafa gaafi opogaini'i keoma eega kemaiseini'i. Kai Iesu ega imoi papiau iina kekapa oma keisa'i aisama kefinai'i. ¹⁶Kai Iesu imoi e'ele'i eifani'i eega kemai kai eifa einaka, "Imoi e'ele'i folokaisapu'i eeu kegamai. Gome Deo ega agofa'a auga papiau imoi e'ele'i iina koa'i kemia au'i apu'i. ¹⁷Iifa gome maamia laifania. Kaisau imoi e'ele koa afaemia Deo ega agofa'a afaepako'ania koa aisama, Deo ega agofa'ai afaekoko," eoma.

Pa'amumu Auga Agu'a

(Mateo 19:16-30; Mako 10:17-31)

¹⁸Ega'ina afegai pa'amumu auga akaiki'a aga'o Iesu epa'ani penia einaka, "Pamalele felo aumu, lau kapa'ina fakapa agu pagai maunina faafia?" eoma.

¹⁹Ke Iesu isa ega iifa epamue einaka, "Kapa puo loifaniau au felou looma? Oi loopolaga lau Deo eegai lamai puo, loifaniau au felou looma, o oi ifomu opomuai lau loifaniau felou looma? Agofa'a fofougua alogai kai aga'o felo laa'i kai Deo ifogamo mo felo ipauma. ²⁰Ke oi Deo ega iifa Moses epenia au'i a'o'i lologonia efua. Ega'ina iifa'i alo'iai eifa: 'Amage lofe akeafia au'i fou folofeu. Kai aga'o foloapugua, folopainao, pifogei papiau aga'o puo folopenia, ke inamu amamu fopalopiani'i,'" eoma.

²¹Kai au ega'ina eifa einaka, "Ega'ina kapa'i ma'oai e'eleuui laafi'ini'i mo emai pau," eoma.

²²Iesu i'ina a'o elogonia aisama, au ega'ina epainia pugu einaka, "Ma'oai lokapai'i kai aga'omo alokapa koa. Emu amu ma'oai fo'afa'afalaini'i, monina foafia ulalu au'i fopeni'i. Ega alokapa oma aisama, emu amu aagoai

lo'afa'afalaini'i au'i afa ufai aloafia. Egae kai fomai muniuai fopea," eoma.

²³ Kai ega'ina auga Iesu ega eifa oma aina elogonia aisama, eegai amu ma'o keka puo eopolani'i alo emafu alogaina.

²⁴ Ke Iesu ega'ina auga alo emafu alogaina eisa aisama, ega imoi epaini'i einaka, "Pa'amu'amu auga Deo ega agofa'ai gakoko ageoma auga age'inoka alogaina. ²⁵ Ko'a ipauma! Kamelo tiapu ikai nilaga inegai agekoko agekaina. Kai pa'amu'amu auga Deo ega agofa'ai gakoko auga age'inoka alogaina," eoma.

²⁶ Iesu ega imoi i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, kekauai alogaina, ke Iesu kepa'ani penia keinaka, "Ega koa aisama, Deo kaisau kania ageagamauga? Amaopolaga aoma aekaina!" keoma.

²⁷ Ke Iesu isa e'i iifa epamue einaka, "Kapa'ina papiau ee'iai afaekaina auga, Deo eegai agekaina," eoma.

²⁸ Ega aisama Peto Iesu epainia einaka, "Lai oi munimuai fapea aoma puo kapa ma'oai apua'afuni'i!" eoma.

²⁹⁻³⁰ Ega aisama Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Kaisau Deo ega agofa'a kainai ega e'a, akafa, aaga akina, ina ama fou, o gauga agepua'afuni'i aisama, i'ina agofa'agai ageagu alogai amu epua'afuni'i mo afaeafi'i kai, laagai kapa i'oi'i isafa ageafi'i. Ke muni isa Deo ega agofa'ai agu pagai maunina isafa ageafia," eoma.

Iesu Ega Mae Fouga Eifania Oiso Epamia

(Mateo 20:17-19; Mako 10:32-34)

³¹ Kina aga'ogai Iesu ega apostolo 12 e'afeini'i la'afou kepu'a'afuga kelao me'egai kai epaini'i einaka, "Ta Ierusalem taonina agalao. Ke profeta Papiau Aumauni Gauga fouga kepapua auga ma'oai, Deo ega logoai ko'a'i mo egae akemia. ³² Egae Iudea au akaiki'a'i au'i Papiau Aumauni Gauga akeafia Iudea papiau'i laa'i au'i

ima'iai akepaua. Ke ega'ina papiau'i isa akepa'aua akea'alaina, ake'upe, akegapuka, ke akeaupugua. ³³ Kai kina oiso aisama agemaunimue pugu," eoma.

³⁴ Kai Iesu ega imoi Iesu ega nini'ani ega'ina ma'oai aga'omo mo ganinagai oko akelogo. Ke Deo isa ee'iai eogefake'i puo Iesu kapa'ina fouga eifania auga oko akelogo.

Iesu Maakimi'i Auga Epafelo

(Mateo 20:29-34; Mako 10:46-52)

³⁵ Ega'ina afegai Iesu ega imoi fou kelao Jeriko taonina kainagai aisama, maakimi'i auga aga'o ega'ina keagaga me'egai eagu epinoi. ³⁶ Isa papiau la'afouai kepea pagai a'o'i elogonia aisama, kapa'ina emia auga pa'anina epa'ani. ³⁷ Ke papiau isa kepainia keinaka, "Iesu Nasareta auga emai elao," keoma.

³⁸ Ega aisama maakimi'i auga eagaaga einaka, "Iesu, Davide okogai lomai aumu, guau moania!" eoma.

³⁹ Kai Iesu agogai kepea keaga kea'a mala au'i, maakimi'i auga kefinaisa komo gaoma keoma. Kai maakimi'i auga eagaaga alogaina paisa einaka, "Davide okogai lomai aumu, guau moania!" eoma.

⁴⁰ Ega aisama Iesu eapakipo papiau isa'i epaini'i au ega'ina isa eega kegamaiseina eoma. Ke kemaiseina eegai aisama, Iesu isa epa'ani penia einaka, ⁴¹ "Oi kapa'ina anina loani eemuai makapa looma?" eoma.

Ke isa einaka, "Lopia, maau gakiakae afu maisa laoma," eoma.

⁴² Ega aisama Iesu isa epainia einaka, "Oi lopako'aniau kainai, maamu gafelo," eoma. ⁴³ Ega aisama fiakoa mo au maaga felo emia Deo eau afagaina ke Iesu muni-nai epea. Egae papiau ma'oai au maaga felo emia keisa aisama, isa isafa Deo keau afagaina.

Sakeo Tax Isafina Auga

19 Ega'ina afegai Iesu ega imoi fou Jeriko taonina alogai kekoko kepea. ²Ega'ina taonina alogai pa'amumu auga ke tax keafia au'i kania'iai auga aka Sakeo eagu. ³Iesu epea pagai alogai Sakeo Iesu kaisau auga gaisa eoma. Kai la'afou akaiki'a alogaina, ke isa paoga ofola'o ipauma puo Iesu feisa auga aekainia. ⁴Kai Sakeo Iesu ala agepea oma auga elogo. Ega puo eufai epiau elao au aka sikamo keoma augai e'agaukae eagu Iesu e'imaisa.

⁵Ke Iesu emai au ega'ina papagai aisama, eakae Sakeo auai eagu eisa. Ega puo epainia einaka, "Sakeo moake mofiakoa. Pau oi emu e'ai fou agaagu," eoma. ⁶Iesu ega eifa oma aisama, Sakeo eake efiaisakoa mo ke alogamai mo Iesu eifa koko ega e'a elaoaina.

⁷Papiau ma'oai Sakeo Iesu eifa koko ega e'ai fou kekoko keisa aisama, keifa mugumugu keinaka, "Iesu laomai apala ipauma ikapa auga ega e'ai fou kekoko keaniani," keoma.

⁸Iesu Sakeo ega e'ai fou keagu keaniani alogai, Sakeo e'ue Iesu epainia einaka, "Lopia moisa. Lau pau e'u amu fofouga ipuainagai maaupea ma'ea, apie ulalu au'i mapeni'i laoma. Ke pifogeai kaisau ee'iai kapa isa'i laafii'i koa aisama, ega'ina kapa'i laafii'i au'i afa'i alapenimue'i, ke laagai pani koa i'opoga alao-geaua," eoma.

⁹⁻¹⁰Ega aisama Iesu Sakeo epainia einaka, "Lau Papiau Aumauni Gauga, laomai apala kekapa Deo maagai kegea au'i makapuni'i, ke kania'i maagamauga laoma puo lamai. Ke pau kina Deo i'ina e'a papiau'i kania'i eagamauga. Ke Sakeo ega laomai apala'i epua'afuni'i auga, ufu'a apa'a Abraham ekapakapa koa i'opoga, Deo maagai laomai felo

ekapaisa. Ega puo Deo isa isafa kania eagamauga, ke Abraham ufuga apa emia efua," eoma.

Kin Ega Pinauga Au'i Palapole'i

(Mateo 25:14-30)

¹¹Sakeo ega e'ai keagu papiau'i Iesu ega eifa oma auga aina kelogonia. Ke Iesu emai Ierusalem taonina kainagai puo, papiau keopolaga isa Ierusalem taonina agekoko aisama, fiakoa mo Deo ega agofa'a mamaga agepa'uegenia keoma. Ega puo Iesu enini'ani aepakipo, papiau Deo ega agofa'a ala feke'ima oma auga fouga palapoleai eifania. ¹²Ke ega nini'aniai papiau epaini'i einaka, "Au akaiki'a aga'o lopia ifagai emauni auga, afu agoma ipauma elao egae ifo faugai kin ega isapu feafia ke femue femai eoma. ¹³Ega puo ega pinauga au'i ou'aga eifani'i kemai ke mina[†] aga'o aga'o epenii'i ke epaini'i einaka, 'Lau afu agoma alalao puo moni i'ina foafia fopapinauga felaolao alamue alamai kai fopeniau pugu,' eoma.

¹⁴"Egae kai ega'ina auga isa epua'afuni'i afu agoma elao. Kai isa ega agofa'a papiau'i isa kin femia auga kepamafua, anina akeani. Ega puo ega'ina papiau'i au isa'i keulai'i isa muninai kelao kin akaiki'a ipauma fekepaina, au ega'ina isa e'i kin faepamia keoma.

¹⁵"Kai papiau isa kin faemia keoma mo ganinagai, isa kin emia paisa kai emue emai afugai pugu. Ega aisama isa ega pinauga au'i moni epeni'i kepapinauga au'i, ega'ina monina ala kepapinauga oma auga feisa eoma puo eifani'i kemai.

¹⁶"Ke ega pinauga auga eufai emai auga isa epainia einaka, 'Oi mina aga'omo lopeniau kai lapapinauga alo-

[†]19:13 'Mina' aga'o auga au aga'o gafa oiso epinauga koa i'opoga afa.

gai, mina ou'aga mo laagai laogeaua inamo'e,' eoma.

¹⁷“Ega aisama au akaiki'a einaka, 'E'u pinauga felo aumu, kapa e'ele lapeniio kai alomu ko'agai lopinauga felo pau akaiki'a lopamia puo, ega'ina pinauga afa taoni ou'aga alapenio fo'ima'i,' eoma.

¹⁸“Ega'ina afegai pinauga auga i'oina aga'o emai eifa einaka, 'Au akaiki'a aumu, oi mina aga'omo lopeniiu kai lapinauga alogai, mina ima mo laagai laogeaua inamo'e,' eoma.

¹⁹“Ega aisama au akaiki'a einaka, 'Oi isafa pinauga felo aumu, lopinauga felo puo ega'ina pinauga afa taoni ima alapenio fo'ima'i,' eoma.

²⁰⁻²¹“Ega'ina afegai pinauga auga i'oinaga mo aga'o emai eifa einaka, 'Au akaiki'a aumu. Oi a'ao aumu ke guamu inoka puo kapa aga'o oi apumu laa'i kai apumu lopamia. Ke kapa aga'o alofauga kai aufalao aga'o kapa felo efauga auga anina loafia. Ke moni lopeniiu auga fapapinauga felo, o fapapinauga apalania mo ganinagai lomai aisama, fofouga foafi afe'aina auga lalogo. Ega puo lamani'i alogaina emu moni alapapinaugania kai tiapu'ai lamokaisa laoge me'e. Ega'ina monina oi apumu auga pau inamo'e,' eoma.

²²“Ega aisama au akaiki'a pinauga auga ega'ina epainia einaka, 'Oi pau kapa'ina loifania auga i'opoga mo faagamu'ai alakapa. Oi laomai apala ikapa aumu! Oi lologo lau apalau gua'inoka au, ke kapa aga'o alafauga kai aufalao aga'o kapa felo efauga auga anina laafia looma? ²³Ega koa aisama, kapa puo moni lapeniio auga panikai aloogeisa. Moni panikai mooge koa aisama, pau lau lamai aisama, panikai epinauga afa aga'o laagai fekeogeaua faafia,' eoma.

²⁴“Egae kai au akaiki'a auga, egae keapa au'i epaini'i einaka, 'Isa ega moni imagai amoafia au epinauga felo mina ou'aga eafia auga amopenia,' eoma.

²⁵“Kai papiau egae keapa au'i isa ega iifa kepamue keinaka, 'Au akaiki'a aumu, isa mina ou'aga eafia efua!' keoma.

²⁶“Kai au akaiki'a iifa epamue einaka, 'Iifa gome maamiai laifania. Kaisau lapaina ke ainu eafia epinauga felo auga afa felo ageafia. Ke afa felo ega'ina pau eafia koa i'opoga, ke laagai ma'o alapenia. Kaisau lapaina kai ainu aeafia aepinauga felo auga e'ele lapenia auga mo ganinagai alaafimue pugu. ²⁷Ke lau e'u ou au'i lau kin famia, ke isa fa'ima'i auga anina akeani au'i ma'oi amomaiseini'i inae agouai amoaupugu'i,' eoma.”

Iesu Ierusalemme Taoninai Ekoko Kealogamalaina Keagaga Keifugaina

(Mateo 21:1-11; Mako

11:1-11; Ioane 12:12-19)

²⁸Iesu ega'ina palapole eifania afegai, eufai Ierusalemme taonina elao kai ega imoi au'i muniai kai kelao. ²⁹⁻³⁰Ke kelao Betani ke Betfake pagua'i kelaisapi'i iku aka Olifa keoma auga ikugai aisama, Ierusalemme taonina kainagai ipauma. Ega'ina alogai Iesu ega imoi auni'i epaini'i einaka, “Folao pagua ago'aisai auga alogai fokoko, ke egae donki agu'a aga'o kai aga'o laagai aeaguaguka auga kepaukopa eapae agoisa. Ega'ina donkina fogupuka foafia fomaiseina inae. ³¹Ke aufalao aga'o agepa'ani penimi ageinaka, 'Kapa puo donki ogupuka?' ageoma koa aisama fopaina, 'Lopia anina eani' fooma,” eoma.

³²Ega puo ega'ina au'i eulai'i au'i kelao ke kapa'ina eifania auga i'opoga mo emia keisa. ³³Ke donki kegupukia alogai, donki inagome auga epa'ani einaka, “Ei, oi kapa puo donki ogupuka?” eoma.

³⁴Ke isa ega'ina auga ega iifa kepamue keinaka, “Lopia anina eani puo agupukia alaoaina,” keoma. Ega aisama isa donki elogoina keafiai kelao.

³⁵ Isa donki kemaiseina, ke afe'i tiapu'i keafii'i donki laagai kepagapu pagaini'i. Egae kai Iesu kepalagaina e'agaukae donki laagai eaguka. ³⁶ Ke ekailai elao alogai papiau afe'i tiapu'i keafii'i keagai kekauni'i kai laa'iai epea pagai.

³⁷ Ke Iesu eake elao Olifa ikuga keagaga niegai aisama, ega imoi ma'oai ke muninai kepea au'i fofouga la'afou akaiki'agai, Iesu mirakulo ekapai'i ma'oai ifo'i maa'iai keisa'i puo, ega'ina alogamagai aiso'i gomegai ke'ina keagaga Deo keau afagaina keinaka,

³⁸ "Lopia akagai kin emai auga Deo eegai kapa felo'i eafi'i,"

keoma.

Ke keifa pugu keinaka,

"Ufai Deo ke papiau aagoai fou gagagaoni'i,

ke au'oniai Lopia Au Akaiki'a apamia aau afagaina,"

keoma.

³⁹ Kai papiau Iesu kin kepamia iina keau afagai oma auga, la'afou alogai Faliseo au'i isa'i anina akeani puo Iesu kepainia keinaka, "Pamalele aumu, emu imoi ke emu papiau ma'oai mofina'i ega fakeifa oma," keoma.

⁴⁰ Kai Iesu einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Isa komo akeoma koa aisama, kepo inamo'e'i akeagaga akeau afagainiau. Ega puo isa afalapaini'i komo afakeoma," eoma.

Iesu Ierusalem Taonina Apepega Epa'aua

⁴¹⁻⁴² Ke Iesu papiau fou kelao Ierusalem taonina kelaisapia alogai, maaga elao taoni eisa aisama eapepe einaka, "Ierusalem taonina papiaumi, i'ina kina'i aga'ogai kapa'inai Deo oi fou gagao fokapa auga amologo koa aisama, fefelo alogaina. Kai paukai mo ganinagai amologo koa aisama fefelo

alogai. Kai Deo oi maamiai eogefake puo alogo. ⁴³⁻⁴⁴ Ke lau lamai auga Deo oi emai penimi fepalagainimi eoma koa i'opoga. Kai oi ega'ina auga alogo felo. Ega puo oi emi laomai apala afa agoafia. Oi emi ou au'i akemai Ierusalem taonina pouga akaiki'a akeapa lofeimi, afu kiu'i ma'oai akeapa, akeaipe kegaunimi akeoma auga kina agemai. Egae kai emi taoni alogai akekoko oi ke gaumi fou akeafimi a'isaai akegapukimi, ke taoni pougai akefounimi. Ke taoni fofouga akeauoka afe'aina puo kapa aga'omo mo ganinagai kepo laagai afaekauau afaeka," eoma.

Iesu Deo Ega E'a Alogai

(Mateo 21:12-17; Mako

11:15-19; Ioane 2:13-22)

⁴⁵ Egae kai Iesu elao Deo ega e'ai ekoko aisama, papiau ma'o egae e'i amu ke'afa'afalaini'i eisa'i. Ega aisama e'ina afa'afa au'i euoka'i. ⁴⁶ Ke epaini'i einaka, "Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: 'Lau e'u e'a auga megamega afuga.'^x Kai oi auga megamega afuga, 'painao au'i afu'i opamia,'" eoma.

⁴⁷ Ega'ina afegai Iesu aufa kina Deo ega e'a alogai papiau epamaleleni'i. Kai papiau ep'o'iai sakedote lopia'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i, ke papiau ke'ima'i au'i fou ke'opoisa Iesu kegaaupugua keoma. ⁴⁸ Kai papiau ma'oai Iesu ega iifa anina keani ke kainai kepea puo, kegaaupugua keagaga aga'o kekapunia kai aekaini'i.

Iesu Isapu Kapagai Epamalele Auga Pa'anina

(Mateo 21:23-27; Mako 11:27-33)

20 Kina aga'ogai Iesu Deo ega e'a alogai Deo ega iifa faunina papiau epamaleleni'i ke einogonia. Ega'ina

^x19:46 Aisaea 56:7

alogai sakedote lopia'i, Moses ega iifa pamalelega au'i, ke au akaiki'a'i isafa fou kemai. ²Ke isa Iesu kepainia keinaka, "Isapu kapagai i'ina kapa'i lokapa'i, ke kai isapu epeniio ega koa lokapa auga maamaisai foifania?" keoma.

³⁻⁴Ega aisama Iesu einaka, "Lau isafa oi pa'ani aga'o alapenimi. Ioane ega inogo ke baptismo epipeni auga ufai Deo eegai emai, o papiiau aumauni ee'iai emai auga maauai amoifania malogo?" eoma.

⁵Ega aisama isa ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "I'a Ioane ega isapu ufai Deo eegai emai agaoma koa aisama, isa i'a agepa'ani peni'a ageinaka, 'Kapa puo isa alopako'ania?' ageoma. ⁶Kai i'a agaifa, isa ega isapu papiiau aumauni ee'iai emai, 'agaoma koa aisama, papiiau i'a kepoai akefoupugui'a, gome papiiau ma'oai Ioane profeta auga kepako'ania," keoma.

⁷Ega puo isa iifa kepamue keinaka, "Lai Ioane ega isapu kapai emai auga alalogo," keoma.

⁸Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Ega koa aisama, lau isafa isapu kapagai i'ina kapa'i lakapa'i auga, oi maamiaia afalaifania," eoma.

Ago Kepapinauga Ke Afa Keoge Au'i Palapole'i

(Mateo 21:33-46; Mako 12:1-12)

⁹Egae kai Iesu i'ina palapole papiiau maa'iai eifania einaka, "Au aga'o fino ago ekapaisa ke fino efauni'i efua aisama, pinauga papiiau'i isa'i epa'ima'i kepapinaugania. Kai isa ifo auga ekailai afu i'oina elao egae eagu epo emaefa. ¹⁰Ke fino ani'i eoge'i, ke i'afe kina ekainia aisama, fino ago inagome auga ega pinauga auga aga'o eulaisa elao, fino ago epa'ima'i au'i, fino ani'i afa fekepenia femaiseini'i eoma. Kai ega'ina au'i isa ega pinauga auga keauniia, ke ima maini keumue. ¹¹Ke fino ago inagome ega pinauga auga i'oinaga mo aga'o eu-

laisa elao pugu. Kai isa isafa keauniia kepameagaina ke ima maini keumue. ¹²Ega aisama fino ago inagome ega pin-auga auga i'oinaga mo aga'o eulaisa elao pugu. Kai isa faaga kepalifu alogaina keafiiia fino umagai kepiulaisa.

¹³"Ega aisama fino ago inagome auga, ifo mo eifa einaka, 'Kapa'ina fakapa? Lau gau anina laani alogaina ega alaulaisa. Laopolaga isa auga akepalopania fino anina afa akepenia,' eoma.

¹⁴"Ega puo au gauga eulaisa elao, ke fino ke'ima au'i isa keisa aisama, ifo'i mo epo'iai kapa'ina fekekapa auga fougua keifania keinaka, 'Isa fino ago inagome auga gauga puo, muni fino ago inagome auga agemia. Ega puo agaaupugua aisama, fino ago i'ina i'a apu'a agemia,' keoma. ¹⁵Ega kainai keafiiia fino umagai kepiulaisa keaupugua."

Iesu ega'ina palapole eifania efua aisama, papiiau epa'ani peni'i einaka, "Ega koa aisama, fino ago inagome auga isa faaga'iai kapa'ina agekapaa ooma? ¹⁶Isa ifo agemue agelao fino ago epa'ima'i au'i ageaupugu'i, ke fino ago papiiau i'oi'i agepeni'i ake'ima," eoma.

Papiiau Iesu iina eifa oma aina kelogonia aisama, kelogo isa au akaiki'a'i fou'i eifania puo keifa keinaka, "Iina koa afaemia!" keoma.

¹⁷Ega aisama Iesu papiiau maa'i alo ipauma eisa kai epa'ani peni'i einaka, "Deo ega iifa pukagai i'ina iifaga ekae auga kapa'ina eifania?

"E'a ipaapa au'i kepo uu'uga keumakalaina auga,

kiuga uu'uga kapula ipauma emia.' *Sam*
118:22

¹⁸Ke kepo ega'ina ega isapu akaiki'a. Ega puo kaisau ega'ina kepo ageumakalaina afaepako'ania auga, ega laomai apala afa ageafia. Ega'ina auga kapa aga'o kepo laagai e'ualai emu'amu'a koa i'opoga, isa kepo ega'ina laagai age'ualai aisama ageaumua afe'aina. Ke

kaisau ega laomai apala afa puogai, kepo ega'ina isa laagai age'ualai koa aisama, isa ageaumu'a aeapu koa agemia," eoma.

¹⁹ Ega aisama Moses ega iifa pamalele-ega au'i ke sakedote lopia'i fou kefi-aisakoa mo keaga aga'o kekapunia Iesu kegaafia kegagope keoma. Gome Iesu palapole ega'ina eifania auga isa fou'i eifania auga kelogo. Kai isa papiau ke-mani'iaini' puo Iesu akeafia akegopeisa.

Tax Isoge Pamalelega

(Mateo 22:15-22; Mako 12:13-17)

²⁰ Ega'ina afegai Moses ega iifa pamalelega au'i ke sakedote lopia'i fou Iesu kapa aga'o afeifa apalania aisama, fekeafia Roma kafanaga imagai fekepaauga ega isapuai fepa'ani penia keoma. Ega puo papiau isa'i keulai'i pifogei papiau felo'i koa kekagakaga kai, Iesu kapa'ina ekapaisa ke eifani'i auga alo'i ko'agai keagu keagouka. ²¹ Ega'ina alogai Moses ega iifa pamalelega au'i ke sakedote lopia'i fou au keulai'i kelao au'i, Iesu kepa'ani penia keinaka, "Pamalele aumu, lai alogo oi kapa ma'oai opai'i mo loifani'i, ke lopamaleleni'i. Ke oi ulalu ma, lopia ma aumai ma ganinagai, ma'oai eemaisai i'opoga mo lokapa, Deo ega keaga, ke ega iifa ko'a auga kai'iai mo lopakai'i lopamalelenimai. ²² Kai pa'ani aga'omo agapenio. Roma lopia fa'a akaiki'a Sisa ega tax apenia auga Moses ega iifa kainai felo o apala?" keoma.

²³ Kai Iesu isa e'i nini'ani ikifagai kegapauga keoma auga elogo puo epaini'i einaka: ²⁴ "Silifa monina aga'o amopak-inaisau maisa," eoma. Ke moni kemai-seina kepeniia eisa aisama, epa'ani peni'i pugu einaka, "Kaisau lalauga ke aka fou moniai keogeisa oisa?" eoma.

²⁵ Ke isa iifa kepamue keinaka, "Sisa lalauga ke aka fou," keoma.

Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Ega koa aisama, kapa'ina Sisa apuga

auga, Sisa fopenia, ke kapa'ina Deo apuga auga, Deo fopenia," eoma.

²⁶ Iesu isa e'i iifa ega epamue oma aina kelogonia aisama, kekauai alogaina keopofua. Ke Iesu la'afouai kapa'ina eifania auga ega nini'aniai fekepaoa keoma kai aekaini'i puo, keagu komo mo keoma.

Maunimue Afegai Amage Laa'i

(Mateo 22:23-33; Mako 12:18-27)

²⁷ Ega'ina afegai Saduseo ikupuga papiau'i, papiau maeai afakemaunimue keoma au' isa'i Iesu eega kemai. ²⁸ Ke Iesu kepa'ani penia keinaka, "Pamalele aumu, Moses ega iifa ufainagai lai fau-maisai epapua eifa, au aga'o aaga eamage imoi laa'i kai emae koa aisama, isa afuafu ega'ina feakafania, ega koa aaga gauga aga'o fepamauga eoma. ²⁹ Pau amoopolaga, famili aga'ogai maguae au'i imagea kuagai gua keagu. Kai au fa'aniauga eamage kai imoi laa'i emae. ³⁰⁻³¹ Fa'aniauga muninai emauni auga afuafu ega'ina eakafania, ke isa isafa imoi laa'i emae. Ke isa augai aga'o auga isafa afuafu ega'ina eakafania kai, isa isafa imoi laa'i emae. Ke ega koa i'opoga mo emia elao, afifua isafa afuafu ega'ina eakafania kai imoi laa'i emae. ³² Ke fua-gai ipauma afuafu isafa emae. ³³ Ega koa emia kai, pau isa au'i imagea kuagai gua afuafu ega'ina keakafania puo, maunimue kina agemai aisama, kaisau afuafu ega'ina akafa ipauma agemia?" keoma.

³⁴ Ega aisama Iesu einaka, "Tina agofa'a papiau'i auga keamage ke kepaamage'i. ³⁵ Kai papiau keopolaga muni maeai akemaunimue ke ufai akeagu agekaina keoma au'i, afakeamage o afakepaamage'i. ³⁶ Ega'ina au'i agelo koa i'opo'i puo afakemaemae. Ke maeai akemaunimue kainai Deo gauga ipauma'i akemia aoniamo. ³⁷ Ufainagai au aga'ogai lo

eufa alogai, Lopia Deo Moses eapakina penia. Ega aisama ufu'a apa'a Abraham, Aisak, ke Iakobo fou kemaefua kai Moses Lopia eifaga, 'Abraham, Aisak, ke Iakobo e'i Deo' eoma. Ega'ina auga Deo ega iifa pukagai epapua ekae. Ega puo Moses isafa, papiu maesai akemaunimue auga epakinai'a. ³⁸Ke Abraham, Aisak, ke Iakobo fofouga kemaefua kai kemaunimue Deo fou keague kemaefua auga Moses elogo puo, ega eifa oma. Ega puo Deo auga mae papiu'i e'i Deo laa'i kai, kemaefua kai kemaunimue keague au'i e'i Deo," eoma.

³⁹Moses ega iifa pamalelega au'i isa'i, Saduseo e'i opola anina akeani au'i Iesu ega eifa oma aina kelogonia aisama, keifa keinaka, "Pamalele aumu, lonini'ani felo alogaina," keoma. ⁴⁰Ega'ina afegai Iesu ega logo akaiki'a ipauma kai aga'o fou akeakekua auga afaekaina keisa puo, pa'ani aga'o akepenia puu.

Mesaia Auga Kai Gauga?

(Mateo 22:41-46; Mako 12:35-37)

⁴¹Egae kai Iesu Moses ega iifa pamalelega au'i ma'oai epaini'i einaka, "Ala koa i'opoga papiu keifa Mesaia auga Davide okogai emai auga keoma? ⁴²⁻⁴³Gome ufainagai Davide ifo Deo ega iifa puka Sam alogai iina epapua oma: "Lopia lau e'u Lopia epainia einaka, "Kaiuai moagu mo felaolao emu ou au'i ifemu guagai alaoge'i alogafapi'i,"' eoma. Sam 110:1

⁴⁴Davide Mesaia eifaga 'Lopia' eoma kai ala koa i'opoga papiu Mesaia Davide okogai emai auga keoma? Mesaia auga Davide okogai mo aemai kai, isa isafa Davide ega Lopia.

Moses Ega Iifa Pamalelega Au'i Foisa Felo'i

(Mateo 23:1-36; Mako 12:38-40; Luka 11:37-54)

⁴⁵Papiu ma'oai Iesu aina kelogologo kai, Iesu ega imoi epaini'i einaka: ⁴⁶"Moses ega iifa pamalelega au'i foisa felo'i. Isa auga au akaiki'a'i fekepamia'i keoma puo, au akaiki'a'i tiapu maefa'i kei'iuka'i mo tiapu'i kei'iuka'i. Ke afa'afa afu'iai papiu isa mo fekepamegoni'i auga anina keani alogaina. Ke anina keani la'afou afu'iai au akaiki'a'i mo fekeagu keoma au'i mo afu'iai keagu. Ke miamia alo'iai au akaiki'a'i mo fekeagu keoma au'i mo isafa afu'iai keagu. ⁴⁷Ega'ina mo laa'i kai, isa pifogeai afuafu e'i amu keanianilaini'i, ke papiu kegaisa'i keoma puo, megamega maefa'i ipauma'i keifani'i. Deo papiu ega koa'i au'i e'i laomai apala'i kainai, afa apala ipauma agepeni'i," eoma.

Afuafu Ega Moni Deo Epalao Penia

(Mako 12:41-44)

21 Iesu Deo ega e'ai eagukipo ega imoi maa'iai ega'ina iifaga eifaifania kai, ekiakae pa'amumu au'i e'i amu Deo kepapalao penia afugai keoge'i auga eisa'i. ²Ke ulalu afuafuga aga'o isafa emai kopa moni'i auni'i eoge'i auga eisa. ³Ega aisama Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Papiu ma'o moni keogeisa kai ulalu afuafuga ega pipeni auga papiu ma'oai e'i pipeni eka'egaina. ⁴Gome i'ina papiu'i ma'oai e'i pa'amumu amu'i epo'iai moni keafilai'i keoge'i. Kai i'ina afuafuga ulalu ipauma, ke kopa moni'i auni'i mo eegai keka isa fekepalagaina auga eafii'i Deo epalao penia," eoma.

Muni Kapa'ina Agemia Auga Fouga

(Mateo 24:1-21; Mako 13:1-19)

⁵Egae kai Iesu ega imoi isa'i papiau e'i pipeni moninai ke kepo felo'i ipauma'iai Deo ega e'a kekapaisa, iisa efelo alogaina auga fouga keifa. Kai Iesu eifa einaka: ⁶“Pau kapa'ina inae oisa auga, muni isauoka kina agemai aisama, kepo ma'oai akeafi'i akepiulai'i, ke kepo aga'omo mo ganinagai, kepo i'oina aga'o laagai afaekauau,” eoma.

⁷Iesu ega eifa oma aisama, ega imoi isa kepa'ani penia keinaka, “Pamalele aumu, gaika kina i'ina kapa'i akemia? Ke gou kapa agemia, lai agepalogonimai ega'ina kina emai ekainia agaoma?” keoma.

⁸Ke Iesu einaka, “Muni papiau ma'o akepifoge lau akauai akemai, isa lau akeoma, ke ega'ina kina emai efua akeoma. Kai oi foisa felo fakefogeimi muni'iai folopea. ⁹Ke ifani agemia, ago i'oina i'oina fou epo'iai, a'oa'o akaiki'a'i ipauma'i akemia a'o'i agologoni'i aisama, kina fua emai efua auga mani'ina folopa'aua. Ega'ina kapa'i au'i fekemia kakaua kai, agofa'a ega fua auga muni kai agemai,” eoma.

¹⁰Egae kai Iesu epaini'i pugu einaka, “Agofa'a fofouga alogai ago, ago fou akepipaini, ke kin, kin fou akepipaini.

¹¹Ke kafokau akaiki'a'i, magea akaiki'a'i, ke isafa apala'i akemai afu i'oi'i i'oi'i papiau'i akepalifu'i. Ke mani'i kapa'i akemia, ke ufa guagai mirakulo gou'i akaiki'a'i akemia papiau akepamani'ini'i.

¹²“Kai ega'ina kapa'i ma'oai akemia koa kai, oi lau akau opako'ania kainai papiau oi akeafi apalanimi. Ke akelaoainimi la'afou afu'iai iifa agopakaisa, ke tipula afu'iai akepatipulanimi. Ke akeafimi kin ke kafana fou ee'i akelaoainimi iifa agopakaisa. ¹³Oi isa ago'iai agoapa iina koa faagamiai akemia aisama, ega'ina

laoga maina agepalagainimi lau fou alao amai auga fouga isa maa'iai agoifafoua. ¹⁴⁻¹⁵Kai lau oi kapa'ina foifania auga alapalagonimi agoifania ke ikifa isafa alapenimi. Ega koa ega'ina papiau'i fou iifa agopakaisa kai afaekaini'i, ke fou agoakekua kai afaekaini'i paisa. Ega puo muni kapa'ina akemia alogai, ifomi iimi ala agooge oma auga opopo folopa'aua. ¹⁶Ke oi ifomi inami, amami, aami akimi fou omauni au'i, ke aami akimi, ke ekefa'ami mo ganinagai oi akeafimi papiau ima'iai akepaaumi, ke ake'afa'afalainimi. Ke ega'ina papiau'i oi isami akeaupuguimi. ¹⁷Ke lau puouai papiau ma'oai alo'i ko'agai oi animi afakeani. ¹⁸Kai Deo afaelogoainimi koa aisama, fufumi aga'omo mo ganinagai afakeafi opogaina. ¹⁹Ega kainai alomi fopakapulania, lau eeuai foafia'ama, ega koa agu pagai maunina agoafia,” eoma.

²⁰Ke Iesu eifa pugu einaka, “Oi ifani au'i Ierusalem taonina akeapa lofe agoisa'i aisama, agologo Ierusalem isauoka kina auga emai efua agooma. ²¹Iudea agogai keagu au'i fekepiiau iku afuga felaelao. Ke Ierusalem taoninai keagu au'i taoni fekepua'afuga, ke taoni afegai keagu au'i taoniai fakekoko. ²²Gome ega'ina kina auga, ufainagai profeta Deo ega iifa pukagai kepapua kakaua koa i'opoga mo agemia, Deo ega logoai Ierusalem taonina papiau'i e'i laomai apala'i afa agepeni'i. ²³Ega'ina kina'iai Ierusalem taonina papiau'i Deo ega guakupu afa agepeni'i puo, kiekie akaiki'a ipauma agemia. Ega kainai papie inae'iai au'i, ke papie imoi kepa'u'i au'i fou fekefiakoa fekepiiau auga afaekaina puo, kiekie akaiki'a akeafia. ²⁴Ega'ina papiau'i isa'i ifani a'ifa'iai akeaupugu'i, ke isa'i tipula au'i koa i'opo'i akeafi'i ago i'oina i'oina akelaoaini'i. Ke Iudea papiau'i laa'i au'i ife'iai Ierusalem taonina akegafamu'a. Ke akepalifu afe'aina agelaolao taoni

alogai Iudea papiau'i laa'i au'i agepogu, Ierusalem taonina isa ake'ima," eoma.

Iesu Agemai Pugu Auga Fouga

(Mateo 24:29-31; Mako 13:24-27)

²⁵ Iesu eifa pugu einaka, "Ufai kina, gafa, ke mi'imi'i faaga'iai gou akemia. Ke aagoai a'u agemoge goiso akaiki'a'i ipauma'a'aisama, agofa'a' fofouga papiau'i akeopopo alogaina, kapa'ina fekekapa auga afakelogo. ²⁶ Ke kina, gafa, ke mi'imi'i fofouga akepigu puo, muni aagoai kapa'ina agemia auga akelogo kainai akemani'i alogaina ake-mae'afu. ²⁷ Ega'ina kinagai Papiau Aumauni Gauga isapu ke Deo ega eaea akaiki'a' ipauma fou ageafi'i apuapuai agemai akeisa. ²⁸ Kai pau laifani'i au'i kapa'i ake'ina akemia aisama, Deo kaniami ageagamauga kina emai kainagai puo, fofua fo'ue foapa fo'ima," eoma.

Au Aka Fik Palapole

(Mateo 24:32-35; Mako 13:28-31)

²⁹ Egae kai Iesu i'ina palapole eifania einaka, "Maami galao au aka fik, ke au ma'oai isafa amoisa'i. ³⁰ Isa gagau'i mama'i keoge'i aisama, ifomi maamiai oisa'i ologo, inipo aupu agemai kina ekainia ooma. ³¹ Ega koa i'opoga, pau lau kapa'ina mo laifani'i au'i akegama agoisa'i aisama, Deo ega agofa'a kina emai ekainia auga fologo.

³² "Iifa gome mo maamiai laifania. I'ina papiau'i agofa'ai keaguega kai i'ina kapa'i ma'oai akemai akeko'a kai ake-mae. ³³ Ufa aagoa fou laa'i akemia kai lau e'u iifa auga laa'i afakemia, akeka aoniamo," eoma.

Ifomi Fo'ima Feloimi

³⁴ Ke Iesu eifa pugu einaka, "Oi miamia ma'o, inuinu, ke aagoa amu'i mo

agouakaeaini'i alogai, afolologo Deo afa apala agepipeni auga kina fiakoa mo agemai, agepakauainimi agepaoaimi. Ega'ina auga anina alaani kainai ifomi fo'ima feloimi laoma. ³⁵ Gome ega'ina kinagai Deo agofa'a papiau'i fofouga e'i laomai apala afa agepeni'i. ³⁶ Oi muni kapa'ina akemia au'i ee'iai fopiauokoko, ke Papiau Aumauni Gauga agogai agoapa aisama, afa apala faepenimi laoma. Ega puo aufa kina ifomi fo'ima feloimi, fomegamega fofua foagu," eoma.

³⁷ Ega'ina kina'iai aufa kina Iesu Deo ega e'ai epamalele ke egapigapi aisama, elao iku aka Olifa keoma auga ikugai elaagai. ³⁸ Kai papiau ma'o Iesu aina kegalogo keoma puo, amagai ipauma kelao Deo ega e'ai kekoko keagu.

Iudea Au Akaiki'a'i Au'i Iesu Isaupugua Kefagaisa

(Mateo 26:1-5, 14-16; Mako 14:1-2, 10-11; Ioane 11:45-53)

22 Egae kai palafa ipaufuga mulamula laa'i kai palafa maini mo keania auga miamaia aka Pasover emai ekaiialiali. ² Ega'ina alogai sakedote lopia'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou papiau kemani'iaini'i kainai, ogefakeai Iesu fekeaupugua keoma keagaga kekapunia.

³ Ega aisama Iesu ega apostolo 12 epo'iai aga'o aka Judas Iskariot keoma auga alogai Satani ekoko. ⁴ Ke isa sakedote lopia'i ke Deo ega e'a ke'ima kaniagai au'i ee'i elao, Iesu ala age'afa'afalai oma auga fouga keifania. ⁵ Ega aisama ega'ina papiau'i alo'i egama alogaina, ke kelogo moni fekepenia keoma. ⁶ Ke isa kapa'ina keifania auga Judas felo eoma puo aina'i efiia. Ke elao keaga aga'o ekapunia la'afou afaemia aisama, Iesu fe'afa'afalaina isa ima'iai fepaaua eoma.

Pasover Fo'amaga Kepafua Eka

(Mateo 26:17-25; Mako
14:12-21; Ioane 13:21-31)

⁷Ega'ina afegai palafa ipaufuga mula-mula laa'i kai, palafa maini mo keania miamiaga aka Pasover ke sipi gauga Deo kepa'a penia auga kina emai ekainia. ⁸Ega aisama Iesu ega apostolo Peto, Ioane auni'i epaini'i einaka, "Amoufai amolao i'a fau'aisai Pasover miamiagai fo'ama agaania auga opafua gaka," eoma. Egae kai eulai'i kelao.

⁹Ega aisama isa Iesu kepa'ani penia keinaka, "Anina loani kapai ega'ina fo'amaga fapafua feka looma?" keoma.

¹⁰Ke Iesu einaka, "Agolao Ierusalem taoninai agokoko mo alogai, au aga'o oga eafiia fei eakoaua epuaise auga fou agopiaogai. Isa muninai folao e'a kapagai agekoko auga foisa. ¹¹Egae kai folao e'a inagome auga fopaina foinaka, 'Pamalele auga epa'ani, lau e'u imoi fou Pasover miamiaga fo'amaga faania laoma kai, lai fofougai agaani auga afuga kapai?' fooma. ¹²Ke isa e'a au'oniai, afu akaiki'agai amu ma'oai epafua'i auga agepakinai. Ke folao egae miamia fo'ama'i fopafua'i fekeka," eoma.

¹³Ke Peto Ioane auni'i kelao, ke Iesu kapa'ina maa'iai eifania auga i'opoga mo emia keisa. Ega puo egae Pasover fo'amaga, ke amu ma'oai kepa'ua'i keka.

Iesu Ega Imoi Fou Keaniani Fua

(Mateo 26:26-30; Mako
14:22-26; 1 Korinto 11:23-25)

¹⁴Egae kai aniani kina maaga ekainia aisama, Iesu ega apostolo 12 fou kelao teipoloai keagukipo. ¹⁵Ke Iesu isa epaini'i einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Lau alakiekie koa kai oi fou Pasover miamiagai faaniani auga alou ko'agai anina laani. ¹⁶Gome lau oi fou afalaaniani pugu agelao Pasover miamiaga pau agoai akapa, Deo kaniami

ageagamauga auga gouga muni ufai ko'a ipauma mo agemia kai fou agaani pugu," eoma.

¹⁷Egae kai Iesu fino kaputina eafiia Deo maagai tenkiu eifania kai epaini'i einaka, "Fino kaputina i'ina amoafia epomia amoea amoinu. ¹⁸Gome fino i'ina au puagai emai auga afalainu pugu agelaolao muni Deo ega logoai kapa ma'oai akefua afegai, Deo ega agofa'ai kai alainu pugu," eoma.

¹⁹Egae kai palafa eafiia Deo maagai tenkiu eifania, efaipoga kai ega imoi epaini'i einaka, "I'ina palafaga auga lau imaaui oi faumiai alapipeni auga. Muni iina koa agokapa aisama, foopolanai kai fokapa," eoma.

²⁰Ega koa i'opoga, keaniani efua aisama Iesu fino kaputina eafiia kai ega imoi epaini'i einaka, "I'ina fino kaputina auga oi faumiai lau ifau agefaka auga. Ke Deo oi fou epomia pako'a kapula iifaga mamaga gouga lakapaisa. ²¹Kai amoisa! Epomia aufalao aga'o lau age'afa'afalainu auga isafa inae fou aague. Ega'ina auga lau fou fo'ama aga'omo agaania auga. ²²Papiau Aumauni Gauga auga Deo ega logoai femae eoma puo agemae kai, kaisau isa age'afa'afalaina auga, Deo isa afa apala ipauma agepenia," eoma. ²³Ega aisama Iesu ega apostolo ifo'i mo epo'iai kaisau ega koa agekapa auga pa'anina kepa'ani.

²⁴Ke isa epo'iai papiau maa'iai kaisau au akaiki'a agemia auga isafa akekua kepa'aua. ²⁵Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Agofa'a papiau'i e'i kin isa kelopialaini'i, ke isapuui papiau ke'ima'i au'i ifo'i keifani'i papiau fau'iai kapa felo'i mo kekapa'i au'i keoma. ²⁶Kai oi auga ega'ina papiau'i koa folomia. Oi epomia kaisau Deo maagai au akaiki'a gamia eoma auga ifo e'ele fepamia. Ke kaisau papiau e'ima'i auga, papiau feopolani'i fau'iai fepinauga. ²⁷Amoisa! I'ina papiau'i epo'iai kaisau auga au

akaiki'a ooma? Eagukipo eaniani auga, o fo'ama e'ea auga? Iifa gome eagukipo eaniani auga au akaiki'a. Kai lau oi epomiai fo'ama i'ea auga koa i'opoga lamia oi faumiai lapinauga. ²⁸ Lau kina apala'i alo'iai lakoko i'opo laafii'i mo ganinagai, alopua'afunia fou kai'alao aagu. ²⁹ Ke Amau ega agofa'a lau epeniiu fa'ima eoma koa i'opoga, oi isafa apumi alapenimi ago'ima. ³⁰ Ega koa oi lau e'u agofa'ai fou faagu faaniani, ke papiu fo'ima'i isapuga foafia foagu, Israel ikupuga 12 papiu'i e'i laomai afa fopeni'i laoma," eoma.

Peto Iesu Agepuniaiaina Auga Fouga

(Mateo 26:31-35; Mako

14:27-31; Ioane 13:36-38)

³¹ Egae kai Iesu Saimon eifaga kai epainia einaka, "Saimon, Saimon akiuagai, Satani Deo egoi penia elogo oi palafa kepagopo koa i'opoga fe'opoiso eoma. ³² Kai Saimon, Satani age'opoiso alogai, kapa'ina lopako'ania auga eegai folo'ualai laoma puo faumuai lamegamega. Kai oi alo'ualai mo ganinagai, alomu agekapula alopako'aniau pugu aisama, aamu akimu e'i pako'a fopakapulaniana," eoma.

³³ Kai Saimon iifa epamue einaka, "Lopia, lau lafua laague oi fotipula ma, fomae mo ganinagai fou agalao paisa," eoma.

³⁴ Ega aisama Iesu einaka, "Peto, iifa gome maamuai laifania. Pau o'olo aeagaga koa kai, oi lau alogoniau auga puniaina oiso alopamia," eoma.

³⁵ Egae kai Iesu isa ma'oai epa'ani peni'i einaka, "Oi laulaimi mo alogai, paoti, fe'a, o kamata i'oina aga'o aloafia alogai kapa aga'o eegai oafi'afu ma?" eoma.

Ke isa iifa kepmue keinaka, "Laa'i," keoma.

³⁶ Ega aisama Iesu isa epaini'i pugu einaka, "Pau amofua amoagu paoti, o fe'a eemiai kekae koa aisama amoafi'i, ke ifani a'ifa'i eemiai laa'i koa aisama, afemi tiapu'i amo'afa'afalaini'i ifani a'ifa'i amo'afa'i. ³⁷ Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: 'Isa laomai apala'i kekapakapa au'i epo'iai kepaapauka laomai apala ikapa auga kepamia.'^y Ega'ina iifaga auga pau lau faagauai ko'a mo agemia alamae. Ke iifa gome lau faagauai kapa'ina agemia kepapua auga kina emai ekainia," eoma.

³⁸ Iesu ega eifa oma aisama, ega imoi isa kepainia keinaka, "Lopia, lai afua aague, a'ifa auni'i inamo'e moisa'i," keoma.

Ke Iesu kapa'ina eifania auga ega imoi oko akelogo auga eisa aisama, iifa epamue einaka, "Mo'o ekainia," eoma.

Iesu Olifa Ikugai Emegamega Fua

(Mateo 26:36-46; Mako 14:32-42)

³⁹ Egae kai Iesu Olifa ikuga elao laolao koa i'opoga elao, ke ega apostolo 11 isafa muninai kelao. ⁴⁰ Ke kelao Iesu elao laolao auga afugai kepealai aisama epaini'i einaka, "Amomegamega ega koa Satani age'opoimi aisama afo'ualai," eoma.

⁴¹ Egae kai Iesu ega imoi epua'afuni'i, kepo kepiuga elao e'ualai koa i'opoga epo, egae eanife'u emegamega einaka; ⁴² "Amau, anina loani koa aisama, i'ina kiekie akaiki'a kaputina eeuai moafia. Kai lau anina laani auga faeikapa kai oi anina loani auga mo gaikapa," eoma.

⁴³ Ega aisama ufai agelo aga'o isa epakina penia alo epakapulaniana. ⁴⁴ Iesu faagagai kapa'ina agemia auga eopolaga ekiekie alogaina mo ganinagai, alo ko'a ipaumagai emegamega. Ega'ina alogai mamaoge ifa elolo koa i'opoga elolo eake a'isaai.

⁴⁵ Ke Iesu emegamega efua aisama, e'ue emue ega imoi ee'i elao kai kefeu eisa'i aisama, alo emafu alogaina. ⁴⁶ Ke epagoni'i kai epa'ani peni'i einaka, "Kapa puo ofeu? Amo'ue amomegamega ega koa Satani age'opoimi aisama afolo'ualai," eoma.

Iesu Keafiaa Kegopeisa

(Mateo 26:47-56; Mako 14:43-50; Ioane 18:3-11)

⁴⁷ Iesu ega imoi epaipaini'i kai, papiaiu isa'i la'afouai Iesu ega imoi fou keagu afuga kemai. Ega'ina la'afouga auga Iesu ega apostolo 12 epo'iai aga'o aka Judas keoma auga eoge isa epapea'i kemai. Ke kemai aisama, Judas Iesu eega elao kagakaga kainai egoapia. ⁴⁸ Kai Iesu Judas epa'ani penia einaka, "Judas, oi Papiau Aumauni Gauga pigoapi'ai ma fo'afa'afalaina looma?" eoma.

⁴⁹ Ega'ina alogai Iesu fou keapa au'i kapa'ina agemia auga keisa aisama, Iesu kepainia keinaka, "Lopia, oi anina loani, lai emai ifani a'ifa'iai isa amaauni'i looma ma?" keoma. ⁵⁰ Ke fiakoa mo epo'iai apostolo aga'o a'ifa'efuaua, sakedote lopia fa'a ega pinauga auga aina kaina kaina efoua.

⁵¹ Kai Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Amoapakipo, ega'ina folokapa," eoma. Ke ega'ina auga aina eafi opogaina epafelo.

⁵² Egae kai Iesu sakedote lopia'i, Deo ega e'a ke'ima kaniagai au'i, ke Iudea au akaiki'a'i isa kegaafia keoma kemai au'i epaini'i einaka, "Lau painao au'i koa i'opo'i oi eemiai kelele akaiki'a'aga'o lakapaisa ma puo, ifani a'ifa'i kopi fou oafii'i omai amoafiau ooma?" ⁵³ Aufa kina mo oi fou Deo ega e'ai aagu kai, imami aga'omo ganinagai faagauai alooageaua. Kai pau Deo ega logoai Satani umina ipauma auga elogoaina fepinauga auga, kina emai efua. Ega puo kapa'ina lau

faagauai amokapa ooma auga okapa," eoma.

Peto Iesu Epuniaiaina

(Mateo 26:57-58, 69-75; Mako 14:53-54, 66-72; Ioane 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Egae kai isa Iesu keafiaa kegopeisa kepapea kelaoainia mo, sakedote lopia fa'a ega e'ai kekokoaina. Ega aisama Peto isafa isa muni'iai aakai mo epea elaoaina. ⁵⁵ Ega'ina afegai ifani au'i iifa ipakaina afuga ipuainagai lo kepaaga keagu lofe. Ega aisama Peto isafa isa fou egae keagu. ⁵⁶ Egae kala'afi ifiaoga aga'o lo eaeagai Peto eagu auga eisa. Ke isa eisa felo aisama eifa einaka, "Tina auga Iesu fou keagu auga aga'o," eoma.

⁵⁷ Kai Peto epunia'i einaka, "Laa'i, lau isa alalagonia," eoma.

⁵⁸ Ke keagu afa'agamo aisama, aufalao aga'o Peto eisa felo puo epainia einaka, "Oi isafa Iesu ega imoi aga'o," eoma.

Kai Peto iifa epamue einaka, "Lau laa'i!" eoma.

⁵⁹ Ke kina maaga aga'o elao afegai, aufalao i'oina aga'o Peto ega nini'ani a'o elogonia aisama eifa fa'i'i einaka, "Tina auga Kalilea auga. Ko'a ipauma isa Iesu fou kelao kemaimai auga aga'o," eoma.

⁶⁰ Kai Peto iifa epamue einaka, "Laa'i, oi kapa'ina loifania auga oko alalogo!" eoma. Peto enini'ani laolao kai o'olo eaggaga. ⁶¹ Ega aisama Lopia Iesu egae eapa e'afoaipini maaga opainai elao Peto eisa. Ke fiakoa mo Peto Lopia ega nini'aniai eifa, 'Pau o'olo aeaggaga koa kai lau alopuniaiainau oiso alopamia,' eoma auga iifaga eopolaga. ⁶² Ega aisama Peto ega'ina afugai epealai elao afegai kai eapepe alogaina.

Ifani Au'i Iesu Kepa'aua Keauniia

(Mateo 26:67-68; Mako 14:65)

⁶³ Ifani au'i Iesu ke'ima au'i ke'ina Iesu kepa'aua ke keauniia. ⁶⁴ Ke maaga tiapuai kemokaisa kai kepa'ani penia

keinaka, “Kaisau oi eaunio auga profeta koa momia moifania,” keoma. ⁶⁵Ke ega'ina mo akekapai'i kai nini'ani apala'i isafa ma'o eegai keifani'i.

Iesu Iifa Ipakaina Afugai Kekokoaina

(Mateo 26:59-66; Mako 14:55-64; Ioane 18:19-24)

⁶⁶Egani aisama, iifa ipakaina afugai au akaiki'a'i au'i, sakedote lopia'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i fou kemai kela'afou. Egae kai Iesu kemaiseina ago'iai kepaapa. ⁶⁷Ke kepa'ani penia keinaka, “Oi Mesaia koa aisama maa-maisai moifa gomeisa mo,” keoma.

Ke Iesu einaka, “Lau alaifa gomeisa mo ganinagai, afolopako'aniau. ⁶⁸Ke Mesaia kaisau auga pa'anina alapa'ani koa aisama, e'u iifa afa afolopamue. ⁶⁹Kai pau iina kina agelao alogai, Papiu Aumauni Gauga Deo isapu akaiki'a ipauma auga, ima kaina kainai ageagu agoisa,” eoma.

⁷⁰Ega aisama ma'oai Iesu kepa'ani penia keinaka, “Ega koa aisama, oi Deo Gauga ma?” keoma.

Ke Iesu einaka, “Oi oifania auga ko'a. Lau Deo Gauga paisa,” eoma.

⁷¹Ega aisama keifa keinaka, “Ifo akegai eifa isa Deo Gauga eoma. Ega'ina auga Deo eegai eifa apala puo femae. Lai ifomai ainamaisai eifa a'o alogonia efua. Ega puo papiu aga'o isa fepa'ani penia ifo fougau feifania pugu auga apamafua,” keoma.

Iesu Pilato Agogai Iifa Epakaisa

(Mateo 27:1-2, 11-14; Mako 15:1-5; Ioane 18:28-38)

23 Egae kai la'afou fofougai ke'uegekae Iesu keafiia kelaoaina Roma kamanina kafanaga Iudea papiu'i e'ima'i auga aka Pilato agogai kepaapa. ²Ke ke'ina Iesu kapa'ina ekapaisa auga fougau iifa ipakainai keifania keinaka, “Tina auga papiu

ekaisapu'i Sisa eegai tax fakeoge eoma. Ke isa ifo eifaga Mesaia kin aga'o eomaisa. Ega koa ekapaisa, papiu efogei'i keaga i'oinagai kepea auga akapulaisa,” keoma.

³Ega aisama Pilato Iesu epa'ani penia einaka, “Oi Iudea papiu'i e'i kin ma?” eoma.

Ke Iesu einaka, “E! Oi loifania koa i'opoga, lau Iudea papiu'i e'i kin paisa,” eoma.

⁴Ke Pilato Iesu iina epa'ani peni oma kai kapa apala aga'o ekapaisa auga aekapulaisa puo, fiakoa mo sakedote lopia'i ke la'afou papiu'i fou epaini'i einaka, “Tina auga fetipula koa kapa aga'o ekapaisa auga alakapulaisa,” eoma.

⁵Kai isa keifa paisa keinaka, “Tina auga Kalilea agogai e'ina emai inae ega pamalelei Iudea papiu'i keagu afu'i ma'oai elao, papiu alo'i eaniia a'oa'o akaiki'a epa'uegenia,” keoma.

⁶Pilato ega'ina keifania a'o elogonia aisama, Iesu Kalilea auga ma pa'anina epa'ani. ⁷Ke Pilato Iesu Kalilea auga fougau elogo aisama, Herod Kalilea papiu'i e'ima'i puo eulaisa elao isa eegai oko fepakaisa eoma. Ega'ina kina'iai Herod isafa Ierusalem taoninai eagu puo eulaisa eega elao.

⁸Herod Iesu kapa'ina ekapai'i auga fougau elogo. Ke ifo maagai Iesu mirakulo isa'i fekapai'i feisa'i eoma, kina ma'o eagu Iesu gaisa eoma kai aekainia. Ega puo Herod pau kina Iesu eisa aisama, alo egama alogaina. ⁹Herod pa'ani ma'o epa'ani kai Iesu iifa aga'o aepamue. ¹⁰Kai sakedote lopia'i ke Moses ega iifa pamalelega au'i Iesu fou kemai au'i Iesu kapa ko'a'i mo ekapai'i ganinagai, iifa ipakainai pifogeai keifa kapulania. ¹¹Ega aisama Herod ega ifani au'i fou Iesu keisa papa, kepa'aua ke keifa apala penia. Ke Iesu ifo kin eoma auga a'o kelogonia puo, lopia tiapu felo kei'iuka auga tiapuga kepai'iuka kai, keulaisa emue

Pilato eega elao pugu. ¹² Herod Pilato auni'i auga ou au'i kai, i'ina kinagai Iesu ega iifa ipakaina kainai fou kepaekefa'a.

Pilato Iesu Femae Auga Iifaga Epaapa

(Mateo 27:15-26; Mako 15:6-15; Ioane 18:39-19:16)

¹³ Egae kai Pilato sakedote lopia'i, Iudea papiau'i ke'ima'i lopia'i, ke papiau fou eifa kaigugu'i. ¹⁴ Ke ma'oai kemai aisama epaini'i einaka, "Oi i'ina auga papiau efogei'i keaga i'oinagai kepea ooma eeu omaiseina. Ega kainai lau isa oi agomia lapa'ani penia kai, oi isa iifa ipakainai opaapauka auga kelele-ega aga'o ekapaisa auga alakapulaisa. ¹⁵ Herod isafa isa ega kelele aga'o aekapulaisa puo, eumue eeu emai pugu. Oi iifa ipakainai ifomi maamia oisa, isa femae koa kelelega aga'o aekapaisa.

¹⁶⁻¹⁷ Ega puo e'u imoi akegapuka afa'agamo kai alapapealaisa," eoma.[‡]

¹⁸ Kai kemai egae au'i ma'oai aina'i aga'omogai keagaga keinaka, "I'ina auga moaupugua kai Barabas mopapealaisa!" keoma. ¹⁹ Barabas auga papiau alo'i eaniia Ierusalem taoninai kelele akaiki'a epa'uegenia alogai papiau eaupugu'i kainai tipulai eagu.

²⁰ Kai Pilato Iesu gapapealaisa eoma puo papiau epaini'i pugu. ²¹ Kai isa keagaga paisa keinaka, "Iesu kolotiai moau'u'ua, kolotiai moau'u'ua," keoma.

²² Kai Pilato papiau ipaini'i oiso epamia einaka, "Kapa puo isa kolotiai amoau'u'ua ooma? Isa kelele kapa ekapaisa? Lau isa femae koa kelelega aga'o ekapaisa auga alakapulaisa. Ega puo e'u imoi akegapuka mo kai alapapealaisa," eoma.

²³ Kai papiau Iesu kolotiai femae paisa auga aiso'i gomegai agagaga kepa'aua Pi-

lato opo kepaefo pagainia. ²⁴ Ega puo Pilato isa e'i pinoi kainai mo femia auga iifaga epako'ania. ²⁵ Ega kainai Pilato kepainia koa i'opoga mo eka-paisa, au aka Barabas, papiau alo'i eania kelele akaiki'a epa'uegenia alogai papiau eaupugu'i auga epapealaisa. Ke Iesu isa ima'iai epa'aua kapa'ina faagagai akekapu koa fekekapu eoma.

Iesu Kolotiai Keau'u'ua

(Mateo 27:32-44; Mako 15:21-32; Ioane 19:17-27)

²⁶ Ega'ina afegai Roma ifani au'i Iesu kolotiai kegaau'u'ua keoma kelaoaina. Ega'ina alogai Sairene taonina auga aka Saimon ega paguai emai Ierusalem taoninai ekoko aisama keafii. Egae kai Iesu koloti epuaisa auga aekainia puo keafii Saimon fagogai keogeisa epuaisa Iesu muninai epea. ²⁷ Ega'ina alogai papiau ma'o Iesu muninai kepea. Ke ega'ina papiau'i epo'iai papie kepea Iesu puogai keapepe kepapinapina kepealaina. ²⁸ Ega aisama Iesu e'afoaipini ega'ina papie'i epaini'i einaka, "Ierusalem papiemi, lau puouai foloapepe kai oi ifomi ke gaumi fou puo'iai amoapepe. ²⁹ Gome kina aga'o kiekie akaiki'a kina agemai. Ega aisama oi iina agoifa oma: 'Papie kegeoge au'i ke imoi akepamauni'i au'i, ke u'u'iai imoi akepapa'u'i au'i Deo eegai kapa felo'i akeaff'i,' agooma. ³⁰ Ke ega'ina kinagai kiekie akaiki'a puo, papiau fekemae fekefiakoa akeoma iku akaiki'a'i akepaini'i akeinaka, 'Lai laamaisai amo'ualai amoaupuguimai amofiakoa,' akeoma. Ke iku e'ele'i akepaini'i akeinaka, 'Amo'ualai amofufunimai amofiakoa,'^z akeoma. ³¹ Pau lau auga au maaga maunina

[‡]23:16-17 Papiau isa'i 16-17 fuagai i'ina iifaga kepapua: "Pasover miamiaga kinagai tipula auga aga'o kepapapealaisa koa i'opoga pau isafa fepapealaisa."

^z23:30 Hosea 10:8

ipauma loai aeaga aefiakoa koa mo ganinagai, papiau iina koa keafiiu kefiiaisakoa mo akeaupuguisau. Kai oi auga au eogogo koa i'opomi puo, ega'ina kina agemai aisama ala akeomaimi? Isa oi kiekie akaiki'a ipauma akepenimi," eoma.

³² Roma ifani au'i Iesu kelaoaina alogai, painao au'i auni'i isafa kolotiai kegaau'u'i keoma puo Iesu fou kelaoaini'i. ³³ Ke kelao afu aka 'Kania Uniaga' keoma auga afugai aisama, egae Iesu kolotiai keau'u'ua. Ke painao au'i auni'i aga'o Iesu lafanina kainai ke aga'o kaina kainai keau'u'u'i. ³⁴ Ega'ina afeagai Iesu eifa einaka, "Amau, kapa'ina kekapa auga akelogo puo e'i laomai apala'i mo'agegeaini'i," eoma. Ke ifani au'i ifo'i mo epo'iai kai mo Iesu afe tiapuga fekeafia auga e'i laomai kainai ke'opoisa efua kai ke'eaisa keafii'i.

³⁵ Papiau egae keapa kepime'e au'i, ke Iudea papiau'i ke'ima'i lopia'i fou Iesu kepa'aua kepakafo'onia keinaka, "Isa papiau isa'i kania'i eagamauga. Ega puo Deo isa ekinaga Mesaia koa aisama, amopua'afuga ifo kania gaagamauga amaisa," keoma.

³⁶ Ke ifani au'i isafa kemai Iesu kepakafo'onia, fino epi'igu auga kepeniia gainu keoma. ³⁷ Ke kepainia keinaka, "Oi Iudea papiau'i e'i kin koa aisama, ifomu kaniamu moagamauga," keoma.

³⁸ Egae kai Iesu kania laagai i'ina iifaga kepapua keogeisa: 'I'ina auga Iudea papiau'i e'i kin,' keoma.

³⁹ Painao au'i aga'o egae fou ke'afa auga Iesu eifa apala penia einaka, "Oi Mesaia laa'i ma? Oi loifa Mesaia looma. Ega puo ifomu ke lai fou kaniamai moagamauga!" eoma.

⁴⁰ Kai painao auga aga'o auga isa efinaisa einaka, "Oi Deo alomani'iaina ma? Gome isa oi fou afa i'opoga ofafia. ⁴¹ I'a a'a laomai afa aafia auga felo, gome i'a kapa'ina apala akapaisa auga afa kainai

mo aafia. Kai isa auga kapa apala aga'o aekapaisa," eoma.

⁴² Egae kai isa Iesu epainia einaka, "Iesu, oi emu agofa'ai alokoko aisama lau foopolaniau," eoma.

⁴³ Ke Iesu einaka, "Iifa gome maamuai laifania. Pau oi lau fou afu felo ipaumagai agu pagai afugai agaagu," eoma.

Iesu Emae

(Mateo 27:45-56; Mako 15:33-41; Ioane 19:28-30)

⁴⁴ Iesu kolotiai keau'u'ua kinagai, kina maaga elao atiafai koa i'opoga aisama, umina akaiki'a ago fofouga eumi apua elao atiafa epagai 3 o'clock gapigapi. ⁴⁵ Gome kina eaea eapakipo aeaga. Ke ega'ina alogai Deo ega e'ai Deo mo eagu afuga tiapu ekaisapua auga tiapuga e'i'ipea auni'i emia. Ega'ina auga i'a Deo eega agalao auga keagaga epaagalaisa. ⁴⁶ Ega'ina emia afeagai Iesu eaga-gapea einaka, "Amau, lau lalau Oi imamuai laogeauga," eoma. Iesu i'ina iifaga eifania afeagai ela'a'afuga emae.

⁴⁷ Ke Roma ifani au'i 100 e'ima'i au'i aga'o egae eapa kapa'ina mo kemia auga eisa'i aisama, Deo eau afagaina eifa einaka, "Iifa gome i'ina auga Deo maagai alo opai ipauma auga," eoma. ⁴⁸ Ke papiau Iesu agemae auga fekeisa keoma kemai au'i, kapa'ina mo kemia keisa'i aisama, alo'i emafu alogaina auga gouga kekapaisa, olaga'i keauniia kemue kelao. ⁴⁹ Ke Iesu kelogo papiau'i ma'oai kemai aakai mo keapa kai maa'i mo elao kapa'ina emia auga keisa. Ega'ina papiau'i epo'iai papie Kalileai Iesu muni-nai kemai au'i isafa egae keapa, maa'i mo elao kapa'ina emia auga keisa.

Iesu Imaauga Laai Keogeisa

(Mateo 27:57-61; Mako 15:42-47; Ioane 19:38-42)

⁵⁰ Ega kinagai au aka Iosepa, Iudea agogai taoni aga'o aka Arimatea keoma

auga taoninai emai. Isa au felo ipauma, papiau ke Deo fou maa'iai laomai felo ipauma auga. Isa Deo ega agofa'a age-mai auga e'imaissa. ⁵¹Ke isa Iudea au akaiki'a'i au'i epo'iai kansolo auga mo ganinagai, Iesu faagagai kapa'ina fekekapa foug keifania auga anina aeani kai'iai aepa. ⁵²Iesu emae aisama, isa Pilato eega elao Iesu imauga feafia eoma, ke Pilato isa elogaina. ⁵³Egae kai isa eega elao Iesu imauga kolotiai eafiopua. Ke Iudea papiau'i e'i kagakaga kainai, mae papiau'i tiapui kemoka'i tiapuga eafia Iesu imauga emokaisa. ⁵⁴Ke agegani aisama Iudea papiau'i Deo keau afagaina kina puo, fiakoa mo afu aga'ogai fopa mapegai la mamaga keapi kanina, kai aga'o aepapinauga auga alogai eogeisa.

⁵⁵Kalilela papie'i Iesu fou kelao kemai au'i Iosepa muninai mo kelao Iesu eoge laaga keisa, ke ala eoge oma auga isafa keisa. ⁵⁶Egae kai kemue kelao paguai kai e'i kagakaga kainai Iesu imauga oili, ke amu foga'i felo'iai fekepakuma keoma au'i amu'i kepafua'i keka. Kai Moses ega iifa kainai Deo keau afagaina kinagai auga kelaagai.

Iesu Maeai Emaunimue

(Mateo 28:1-8; Mako 16:1-8; Ioane 20:1-10)

24 Deo keau afagaina kina efua egani amagai ipauma ega'ina papie'i Iesu ooga fekepakuma keoma puo, amu o kepakuma au'i amu'i kepafua'i keka au'i keafii'i la kelao. ²Kelao laai aisama, kepo la ake kepae apua auga eelai keisa. ³Ega puo kekoko kai Lopia Iesu imauga akeisa. ⁴Ega kainai keapa kapa'ina emia auga keopololaga kai fiakoa mo au gua tiapu eaea'i, kimage koa i'opoga keeaea alogaina au'i kei'iuka'i ee'iai keapafoki. ⁵Ega aisama ega'ina

papie'i kekauai kemani'i alogaina puo ke'ualai keomukipo. Kai au auni'i isa kepaini'i keinaka, "Kapa puo oi maaga maunina auga mae au'i epo'iai okapuga? ⁶Iesu inae laa'i isa emaanimue! Ke isa oi fou Kalilela oagu alogai maamia iina eifa oma auga amopolaga: ⁷'Papiau Au-mauni Gauga laomai apala'i kekapa'i au'i ima'iai fekepaaua kolotiai fekeau'u'ua femae, ke kina oiso aisama femaanimue pugu,' eoma." ⁸Ke au auni'i ega'ina iifaga keifania efua aisama, ega'ina papie'i Iesu ega iifa keopolaga.

⁹Ke isa laai kemue kelao aisama, kapa'ina mo kemia auga ma'oai Iesu ega imoi au'i ke egae kai mo kai mo keagu au'i, ma'oai maa'iai keifafoua. ¹⁰Ega'ina papie'i kelao laai kapa'ina kemia keisa imoi maa'iai keifafou'i au'i aka'i, Maria Makdalena, Ioanna, ke James ina Maria. Ke papie isa'i fou la kelao au'i isafa, imoi maa'iai keifafoua. ¹¹Kai ega'ina papie'i kapa'ina keifania auga kafo'o koa nini'ani'i kepamia puo, imoi ma'oai ega'ina iifa'i akepako'ani'i. ¹²Kai Peto e'ue epiau elao laai aiso eokoko aisama, Iesu imauga kemoka tiapuga mo egae eka eisa. Ega aisama emue kai kapa'ina mo kemia auga oko aelogo felo puo, ekauai alogaina eopofua, ifo mo opogai eopolani'i.

Emmaus Paguaga Keagagai

(Mako 16:12-13)

¹³Ega'ina kinagai mo Iesu muninai kepea au'i auni'i pagua aka Emmaus kelao. Ega'ina paguaga auga Ierusalem taonina fou epo'i 11 kilomita. ¹⁴Isa kelao alogai Iesu kolotiai ala emae oma auga foug ma'oai keifani'i kepealaina. ¹⁵Isa kepea kenini'ani ke Iesu faagagai kapa'ina mo kemia au'i fou'i keifaifani'i kai Iesu ifo emai fou kai'ialao kepea.

^{24:13}Epo Ogofoina paguaga elao Hiritano keagaga koa i'opoga.

¹⁶Kai Deo isa maa'i ekaisapua puo kaisau isa fou kepea auga oko akelogo.

¹⁷Ke Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Oi aunimi kapa'ina fouga oifania opealaina?" eoma.

Ega aisama isa keapakipo kai Iesu keopolaga alo'i emafu alogaina.

¹⁸Ke auni'i epo'iai aga'o aka Kleopas keoma auga Iesu epa'ani penia einaka, "Ierusalem taonina keagu au'i ma'oai kapa'ina mo kemia au'i kelogo afe'ai. Kai oi peagege aumu ma puo ifomu mo i'ina kina'iai kapa'ina kemia au'i alogo?" eoma.

¹⁹Ke Iesu isa epa'ani peni'i pugu einaka, "Kapa'ina mo kegama?" eoma.

Ke isa iifa kepamue keinaka, "Iesu Nasareta auga faagagai kapa'ina kemia au'i fou'i aifania. Isa profeta aga'o Deo ke papiu ma'oai maa'iai ega nini'ani, ke ega pinauga fou isapu'i ipauma'i.

²⁰⁻²¹Ega kainai isa lai Israel papiaumai Roma kamanina ima'iai agepapealaimai auga afia'amaga apa'aua. Kai sakedote lopia'i ke lai ke'imaimai lopia'i fou isa keafia Roma papiu'i ima'iai kepaaua iifa ipakainai femae keoma. Ke isa kolotiai keau'u'ua emae. Ke pau kina oisa elao efua. ²²Ega'ina mo laa'i kai papie lai Iesu fou muninau au'i isa'i pau amagai ipauma kelao laai. ²³Kai isa Iesu imauga akeisa. Egae kai isa kemue kemai lai maamaisai agelo keapaina peni'i keisa'i auga keifania. Ke agelo Iesu emaunimue fouga maa'iai keifania auga, lai maamaisai isafa keifania puo kepakauai alogainimai. ²⁴Egae kai lai epomaisai papiu isa'i kelao laai aisama, ega'ina papie'i keifania koa i'opoga mo keisa kai, Iesu auga egae akeisa.

²⁵Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Oi kafo'o aumi. Ufainagai profeta Mesaia auga fouga ma'oai keifani'i kai oapoke alogaina, alomi ko'agai alopako'ania! ²⁶Oi Mesaia auga i'ina kapa'i fekiekielaini'i kai Deo ega isapu

akaiki'a afugai fekoko auga fologo kai alogo ma?" eoma. ²⁷Egae kai Iesu Deo ega puka ma'oai alo'iai isa ifo fouga Moses faagagai e'ina ke profeta ma'oai kapa'ina mo keifani'i au'i maa'iai oko epakaisa.

²⁸Ke kelao isa kelao paguaga kainagai aisama, Iesu pagua i'oina aga'o koa aelao pea epea. ²⁹Kai isa auni'i Iesu kegoi peni kapulania keinaka, "Pau egapigapi efua kina afa'agamo agefua puo, moapakipo inae fou amaagu," keoma. Ega puo Iesu isa fou kelao egae keagu.

³⁰Egae kai kegaaniani keoma alogai Iesu palafa eafia Deo tenkiu epeniia efaipoga epeni'i. ³¹Ega aisama alo'i eagalai maa'i ekiakae isa kaisau auga kelogo. Kai Iesu fiakoa mo isa ago'iai eapagea akeisa pugu. ³²Ega aisama isa ifo'i mo kepa'ani peni'i keinaka, "Keagai fou apea anini'ani alogai, Deo ega iifa pukagai enini'ani aisama, isa kaisau auga falogo auga gua'a aeafi opogaina ma? Iifa gome isa kapa'ina eifania auga gua'a eafi opogaina kai isa kaisau auga alalogo paisa," keoma.

³³Ega aisama ega'ina kinagai mo kefiakisakoa mo kemue Ierusalem taonina kelao pugu. Egae Iesu ega apostolo 11 ke papiu isa'i Iesu muninau kepea au'i fou kekaigugu keagu au'i keisa'i. ³⁴Ke egae keagu au'i epo'iai kenini'ani keifa keinaka, "Lopia Iesu emaunimue auga ko'a ipauma. Ke Saimon Peto keoma auga isafa eapakina penia," keoma. ³⁵Egae kai ega'ina au'i auni'i kapa'ina mo keagai kemia ke Iesu palafa ifaipogai isa kaisau auga epalogoni'i auga fouga maa'iai keifafoua.

Iesu Ega Imoi Ma'o Eapakina Peni'i

(Mateo 28:16-20; Mako 16:14-18; Ioane 20:19-23)

³⁶Ega'ina au'i auni'i kapa'ina emia auga fouga keifaifania kai, Iesu ifo emai

epo'iai eapafoki ke epaini'i einaka, "Deo ega gagao eemiai gaka," eoma.

³⁷ Kai isa Iesu keisa aisama, kekauai kemani'i alogaina, ke keisa isage aga'o keoma puo akepako'ania. ³⁸ Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Kapa puo alopako'aniau, alomia i oopopo alogaina? Foloopopo. ³⁹ Imau ke ifeu amoisa'i. I'ina lau Iesu ifou imaaui! Omai amoafi opogainiau amoisa. Isage auga pitioga ke uniaga laa'i kai, lau auga pitiou ke uniau fou kekae amoisa'i," eoma.

⁴⁰ Isa ega'ina eifania afegai, ife ima fou epakinai'i. ⁴¹ Kai kekauai alogai keopofua ke ko'a ipauma Iesu emanimue auga keisa puo, alo'i egama alogaina. Kai akepako'ania paisa puo Iesu isa epa'ani peni'i einaka, "Oi eemiai kapa aga'o ekaega ma alaania?" eoma. ⁴² Ega aisama ma'a iuma aga'o afa kepeniia. ⁴³ Ke isa eafiia ago'iai keisaisa kai eaniia.

⁴⁴ Egae kai epaini'i einaka, "Moses ega iifa profeta kepapua, ke Sam puka alo'iai lau fou kepapua'i au'i ma'oai ko'a'i mo fekemia. I'ina iifaga auga lau oi fou aaguega kai maamiai laifani'i," eoma.

⁴⁵ Iesu ega eifa oma aisama, alo'i epaagalaisa, opo'i epaeaea, ega koa Deo ega iifa pukai kekae au'i fekelogo felo eoma. ⁴⁶ Ke epaini'i einaka, "Deo ega

iifa pukagai iina kepapua oma: Mesaia agekiekie agemae, ke kina oiso aisama agemaunimue. ⁴⁷ Ega'ina afegai Mesaia kepako'ania au'i isa akagai papiau e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i, ke Deo isa e'i laomai apala'i age'agegeaini'i auga fouga Ierusalem taoninai ake'ina akeinogonia, ke akelao agofa'a fofouga papiau'i ma'oai isafa maa'iai akeinogonia. ⁴⁸ Oi kapa ma'oai maamiai oisa auga papiau maa'iai foifafoua. ⁴⁹ Lau Amau kapa'ina epako'ania eifania auga eemiai alaulaisa. Alaulaisa agoafia aisama, isapu ufai ageake alomi agepapogua. Kai pau aloafia koa puo inae Ierusalem taoninai mo foagu felao ega'ina kinagai kai," eoma.

Deo Iesu Ufai E'agauaina

(Mako 16:19-20; Acts 1:9-11)

⁵⁰ Ega'ina afegai kina aga'ogai Iesu ega'ina papiau'i epapealai'i kelao Betani taonina eegai kai, ima eafiakae eifa felo peni'i Deo eegai kapa felo'i fekeafi'i eoma. ⁵¹ Iesu Deo ega gafegafe ega'ina papiau'i epenii'i alogai, Deo Iesu eafiia ufai e'agauaina. ⁵² Egae kai isa Iesu keau afagaina kai maialogama'i mo kemue Ierusalem taonina kelao. ⁵³ Ke egae Deo ega e'ai aufa kina mo keagu Deo keau afagaina aefuafua.

Ioane

Iifa Faunina Iesu Fouga Ioane Epapua Auga

Deo Ega Iifa Papiau Aumauni Emia

1 Ufainagai aagoa ufa fou akegama koa kai Iifa eagu. Ke Iifa ega'ina auga Iesu Deo fou keagu, ke isa ifo isafa Deo. ²Ke aagoa ufa fou akegama koa kai isa Deo fou keagu. ³Ke agofa'ai kapa ma'oai Deo epagama'i au'i isa faagagai epagama'i. Ke kapa aga'omo ganinagai ifo aegama kai, ma'oai mo isa faagagai kegama. ⁴Isa alogai mauni ekae ke ega'ina maunina eaea papiau aumauni ee'i emaiseina. ⁵Ke eaea ega'ina umina egefa kai umina eaea ega'ina ageafialo afaekaina.

⁶Kai eaea ega'ina aemai koa kai Deo au aga'o aka Ioane ekinaga eulaisa emai. ⁷Isa emai auga eaea ega'ina fouga ko'a auga feifafoua, ega koa papiau ma'oai isa aina fekelogo, ke eaea ega'ina fekepako'ania eoma. ⁸Kai isa ifo auga eaea ega'ina laa'i. Isa emai auga eaea ega'ina fouga mo feifafoua puogai emai. ⁹Ke afa'agamo oma'e koa kai ega'ina eaea ko'a ipauma, papiau ma'oai eaea fepeni'i auga agemai agofa'ai.

¹⁰Isa emai agofa'ai ke agofa'a isa faagagai egama mo ganinagai, agofa'a isa kaisau auga aelogo. ¹¹Isa emai ifo ega agoai ega papiau epo'iai eagu kai, isa ifo ega papiau isa anina akeani akeafia. ¹²Ega mo ganinagai kaisau isa keafia ke aka kepako'ania au'i Deo gauga fekemia auga isapuga epenii'i. ¹³Ega koa emia auga, isa papiau aumauni oko'iai kemauni kainai Deo gauga akemia. Ke isa papiau aumauni e'i iifai kemauni kainai Deo gauga akemia. Ke isa papie akafa'i e'i logoai kemauni kainai Deo gauga

akemia kai, Deo ifo ega logoai kemauni kainai isa Deo gauga kemia.

¹⁴Iifa ega'ina papiau aumauni emia emai aagoai epo'aisai eagu. I'a isa ega eaea ke ega isapu akaiki'a aisa. Ega'ina eaea ke isapuga akaiki'a auga Ama Deo Gauga aga'omo mo auga eegai emai. Ke isa gafegafe akaiki'a alo epogu ke Deo ega iifa ko'a ipauma auga.

¹⁵Ke Ioane isa fouga eifa ko'ania eaga eina, "Lau au aga'o fouga laifania lainaka, 'Lau muniuai agemai auga lau eka'egainiau, gome isa lau alamauni koa kai eagu,' laoma. Ega'ina auga isa. ¹⁶Ke isa gafegafe akaiki'a alo epogu auga faagagai i'a ma'oai kapa felo'i ma'o eegai eegai aafi'i. ¹⁷Gome Deo papiau kapa'ina fekekapa eoma iifaga auga Moses epeniia papiau epenii'i. Kai ega gafegafe akaiki'a ke ega iifa ko'a ipauma auga Iesu Kristo faagagai emai papiau keafia. ¹⁸Ke kai aga'o Deo aei-saisa kai, Deo Gauga aga'omo, ifo isafa Deo, ke Ama kaina kainai eague auga Ama kaisau auga i'a epalagoni'a.

Ioane Baptista Ifo Mesaia Laa'i Auga Fouga Eifafoua

*(Mateo 3:1-12; Mako
1:2-8; Luka 3:15-17)*

¹⁹Pau Iudea papiau'i Ierusalemiai keagu au'i keoge sakedote au'i ke Lefi ikupuga au'i fou keulai'i Ioane eega ke-lao, ke isa kaisau auga fekepa'ani penia keoma aisama, i'ina auga isa ifo fouga eifafou ko'ania auga. ²⁰Isa kaisau auga fouga ko'a mo eifania ke eifa ofakaea mo einaka, "Lau Mesaia laa'i," eoma.

²¹Ega aisama isa kepa'ani pugu keinaka, "Ega koa aisama, oi kaisau? Oi Elaija ma?" keoma.

Isa einaka, "Lau Elaija laa'i," eoma.

Ke isa keinaka, "Ke oi Profeta Aumu ma?" keoma.

Isa einaka, "Laa'i," eoma.

²²Ke kepa'ani penia pugu keinaka, “Ega koa aisama, oi kaisau? Oi ifomu foumu ala aloifa oma? Iifa aga'o mopamue lai mopenimai, ega koa agalao aisama, keulaimai papiiau'i maa'iai faifania,” keoma.

²³Ega aisama Ioane profeta Aisaea ega iifai isa e'i iifa epamue einaka, “Lau auga aufalao aga'o ago maininai eagaga einaka, ‘Lopia faugai keaga amopa'opaina^a eoma au,” eoma.

²⁴Ke Faliseo au'i isa'i keulai'i kemai au'i egae keapa. ²⁵Isa Ioane kepa'ani penia keinaka, “Oi Mesaia laa'i, Elaija laa'i, o Profeta aumu laa'i looma koa aisama, kapa puo baptismo lopipeni?” keoma.

²⁶Ega aisama Ioane einaka, “Lau feisai mo baptismo lapipeni. Kai epomiiai au aga'o oi alologonia auga eapae. ²⁷Isa lau muniuai agemai auga au akaiki'a ipauma, ega isapu lau e'u isapu eka'egaina. Ega kainai lau isa ife kamataga ufe mo ganinagai alagupuka afaekaina,” eoma.

²⁸I'ina kapa'i ma'oai Jordan agapuge apiegai, afu aka Betani, Ioane baptismo epipeni afugai kemia.

Iesu Auga Sipi Gauga Deo Eegai Emai Auga

²⁹Ke egani aisama, Ioane maaga elao Iesu epea isa eega emai eisa ke eifa einaka, “Maami galao Sipi Gauga Deo eegai emai, agofa'a papiiau'i ma'oai e'i laomai apala'i epua'i auga emai amoisai. ³⁰Lau maamiai laifa kakaua auga isa fougau laifania lainaka, ‘Au aga'o lau muniuai agemai auga lau eka'egainiau, gome isa lau alamauni koa kai eagu,’ laoma. ³¹Lau ifou auga isa alologonia kai, lau lamai feisai baptismo lapipeni ega koa Israel papiiau'i isa kaisau auga fekelogo laoma,” eoma.

³²Ioane ega'ina iifa'i eifani'i afegai, Iesu faagagai kapa'ina emia auga fougau eifafoua einaka, “Lau Deo ega Spiritu koofi koa i'opoga emia ufai eake emai isa kania laagai laisa. ³³Lau isa kaisau auga falalogo koa kai, lau eulaisau feisai baptismo fapipeni eoma auga epainiau einaka, ‘Au aga'o kania laagai Lau e'u Spiritu ageake ke eegai ageka aloisa auga, isa Lau e'u Spiritu'uai baptismo agepipeni eoma.’ ³⁴Ke Deo kapa'ina lau maaui eifania auga emia laisa puo, isa Deo Gauga auga ko'a mo laifafoua,” eoma.

Iesu Ega Apostolo Ekina Kakau'i Au'i

³⁵Ke egani aisama, Ioane ega imoi auni'i fou ega'ina afugai mo keapa pugu. ³⁶Ke egae keapaega kai maaga elao Iesu epea pagai eisa aisama eifa einaka, “Maami galao Sipi Gauga Deo eegai emai auga amoisai,” eoma.

³⁷Ioane ega imoi auni'i Ioane ega eifa oma aina kelogonia aisama, kelao Iesu muninai kepea. ³⁸Ke Iesu e'afaoipini isa muninai kepea eisa'i aisama epa'ani peni'i einaka, “Kapa'ina anina oani?” eoma.

Ke isa keinaka, “Rabai, oi kapai loagu?” keoma. (Rabai, i'a mala'aisai auga ‘Pamalele Aumu.’)

³⁹Ke Iesu einaka, “Omai alao lau kapai laagu auga afuga agoisa,” eoma.

Ega puo isa Iesu fou kelao kapai eagu auga afuga keisa. Ke ega'ina kinagai egae fou keagu. Ke ega'ina kina maaga auga 4 o'clock gapigapi.

⁴⁰Ioane ega imoi auni'i Ioane kapa eoma aina kelogonia, ke kelao Iesu muninai kepea au'i aga'o auga aka Andru, Saimon Peto keoma auga akina. ⁴¹Andru Iesu epua'afuga elao aisama, kapa'ina ekapa kakaua auga, isa felogai mo elao aaga Saimon eisa, ke epainia

^a1:23 Aisaea 40:3

einaka, “Lai Mesaia akapulaisa,” eoma. Mesaia i'a mala'aisai auga, Deo ekinaga kania oili'ai e'efa auga fougua eifania.

⁴²Ke Andru Saimon elaoaina Iesu eegai. Ke Iesu Saimon eisa aisama eifa einaka, “Oi Saimon Ioane gauga aumu. Oi akeifanio Sefas akeoma,” eoma. Sefas auga Hibru mala'i kai Grik malagai auga Peto. Ke i'a mala'aisai auga Fopa.

Iesu Filip Ke Natanael Auni'i Eifani'i Muninai Kepea

⁴³Ke egani aisama, Iesu gakailai Kalilea ago galao eoma. Ega'ina alogai au aka Filip eisa ke epainia einaka, “Muniu'ai mopea,” eoma.

⁴⁴Filip auga Andru Peto auni'i Bet-saida taonina au'i koa i'opo'i isa isafa ega'ina taonina auga. ⁴⁵Iesu Filip eifaga afegai Filip elao Natanael eisa epainia einaka, “Ufainagai Moses Deo ega iifa pukagai au aga'o fougua epapua ke profeta isafa fougua kepapua auga akapulaisa. Isa auga Iesu Nasareta paguuga auga, Iosepa gauga,” eoma.

⁴⁶Kai Natanael einaka, “Nasareta! Kapa aga'o felo egae agemai ma?” eoma.

Ke Filip einaka, “Mai alao moisa,” eoma.

⁴⁷Ke Iesu Natanael isa eega emai eisa aisama, isa fougua eifania einaka, “Amoisa! Israel auga ko'a ipauma auga inamo'e. Ke isa alogai pifoge kapa'i aga'o laa'i,” eoma.

⁴⁸Natanael Iesu ega eifa oma aina elogonia aisama epa'ani penia einaka, “Ala looma lau lologoniau?” eoma.

Ke Iesu einaka, “Filip oi aeifanio koa kai oi fik auga papagai loapaega kai laisao,” eoma.

⁴⁹Natanael Iesu ega eifa oma aina elogonia aisama eifa einaka, “Rabai, oi Deo Gauga aumu ke oi Israel e'i Kin Aumu,” eoma.

⁵⁰Ega aisama Iesu einaka, “Lau oi fik auga papagai loapa laisao laoma puo oi

lau lopako'aniau. Oi kapa akaiki'a'i i'ina kapa'i keka'egaini'i au'i akemia aloisa'i,” eoma. ⁵¹Ke eifa pugu einaka, “Iifa gome maamiai laifania, ufa ageagalai ke oi ma'oai Papiiau Aumauni Gauga kania laagai Deo ega agelo akeake ake'agau agoisa'i,” eoma.

Iesu Fei Fino Epamia

2 Ke kina auni'i kelao afegai kina oiso aisama, amagelofe miamiaga aga'o Kalilea agogai, Kana taoninai emia. Ke Iesu ina elao ega'ina miamiagai. ²Ke miamia inagome auga iifa eulaisa Iesu ega imoi isafa fou ega'ina miamia kelao. ³Ke miamia ega'inagai keaguega kai fino efua aisama, Iesu ina isa epainia einaka, “Isa ee'iai fino efua,” eoma.

⁴Kai Iesu isa ina epainia einaka, “Papie, lau e'u kina aekaina koa puo, kapa puo i'ina kapa'i makapa'i looma?” eoma.

⁵Kai Iesu ina pinauga au'i epaini'i einaka, “Kapa'ina fokapa ageoma auga fokapa,” eoma.

⁶Ega'ina miamia emia alogai Iudea papiiau'i e'i kagakaga kainai ima'i iikuga feina oga ma'oai mo imagea alo'iai fei kepa'efauka'i ee'iai mo kepaagu'i keagu. Ke oga ega'ina alo'iai fei 80 liters elao 90 liters koa i'opoga alo'iai keka.

⁷Iesu pinauga au'i epaini'i einaka, “Oga omaiseini'i fei ake'i opapogu'i,” eoma. Ke pinauga au'i oga kemaiseini'i fei ake'i kepapogu'i.

⁸Egae kai epaini'i einaka, “Pau afa amoakoaua amolaoaina miamia e'ima lopiaga amopenia,” eoma.

Ke pinauga au'i Iesu eifania koa keka-paisa. ⁹Ke miamia e'ima lopiaga fei fino emia auga einu opogaina. Fei keakoaua au'i mo fino ega'ina kapai emai auga kelogo kai, miamia lopiaga fino ega'ina kapai emai auga aelogo. Ega puo fei fino emia auga einu opogaina aisama, amage mamaga auga eifaga ega elao. ¹⁰Ke epainia einaka, “Papiiau ma'oai fino iin-

uga felo auga kepapealai kakaua elao la'afou au'i keinu. Ke fino ma'o keinu afe-gai kai, fino iinuga aefelo alogaina auga muniyai kai keafilaisa papiau keinu. Kai oi auga fino felo ipauma auga lo'oamenia emai fuagai kai loafilaisa," eoma.

¹¹ I'ina auga Iesu mirakulo ekapa kakaua auga, ke ega'ina mirakulo auga, Kalilela agogai Kana taoninai emia. Ega koa ekapaisa, isa ega isapu ke ega eaea akaiki'a auga epafokia, ke ega imoi isa kepako'ania.

Iesu Deo Ega E'ai Papiau Euoka'i

¹² Ega'ina afeagai Iesu ina, aaga akina, ke ega imoi fou kelao Kapenaum taonina, egae kina pika koa mo fou keagu.

¹³ Ke Iudea papiau'i Pasover miamiaga kekapa auga kina emai e'ani aisama, Iesu Ierusalem taonina elao. ¹⁴ Ke elao egae Deo ega e'ai au keagu polomakau sipi, ke koofi inei'i fou ke'afa'afalaini'i, ke papiau isa'i auga, teipoloai keagu moni keau pagainia eisa'i. ¹⁵ Ke isa apa'u eafia uipi ekapaisa efua aisama, a'o ma'oai, polomakau ke sipi isafa fou euoka'i Deo ega e'a alogai epa'alai'i. Ke moni keau pagainia papiau'i isafa e'i silifa monina eafia efopuoka, ke e'i teipolo epaefo pagaini'i. ¹⁶ Ke koofi inei'i ke'afa'afalaini'i au'i epaini'i einaka, "Tina kapa'i inae amopa'alai'i! Lau Amau ega e'a afa'afa afuga folopamia!" eoma.

¹⁷ Ke Iesu ega imoi isa kapa'ina ekapaisa keisa, ke ega eifa oma aina kelogonia aisama, ufainagai Iesu fougua profeta Deo ega iifa pukagai iina keapua oma auga keopolaga, "Deo, lau alou ko'agai oi emu e'a anina laani alogaina kainai, e'a ega'ina faagagai kapa'ina agemia auga lau alou agepalifua."^b

¹⁸ Iudea papiau'i Iesu ega ekapa oma keisa aisama, kepaini kapulania keinaka, "Mirakulo gougua kapa alokapa ega koa

agalogo oi i'ina kapa'i ma'oai alokapa'i agekaina auga isapuga eemuai ekaega agaoma?" keoma.

¹⁹ Ke Iesu einaka, "Deo ega e'a i'ina foauoka, ke kina oiso alogai alapa'uegenia pugu," eoma.

²⁰ Ega aisama Iudea papiau'i keifa keinaka, "Deo ega e'a i'ina kepaapa auga inipo ou'aga pani kuagai imagea eafia kai kepafua kai, oi auga kina oiso alogai alopa'uegenia ma looma?" keoma. ²¹ Kai Iudea papiau'i Iesu Deo ega e'a ko'a auga aeifania kai, isa ifo imauga Deo ega e'a koa i'opoga auga fougua eifania auga akelogo. ²² Kai muniyai Iesu maeai emau-nimue aisama kai, ega imoi isa kapa'ina eifania auga keopolaga. Ega aisama isa Deo ega iifa ufainagai profeta keapua'i au'i, ke Iesu kapa'ina eifania auga fou kepako'ani'i.

²³ Pau Iesu Pasover miamiagai Ierusalem eagu alogai, papiau ma'o isa mirakulo gou'i ekapai'i keisa'i aisama, isa aka kepako'ania. ²⁴ Kai Iesu alo fofougua ega'ina papiau'i ee'iai aeogeisa, gome isa papiau ma'oai alo'i ala koa auga elogo. ²⁵ Ke isa aufalao aga'o feafia maagai papiau ala koa auga feifania faekaina, gome isa papiau alo'iai kapa'ina keopolaga auga elogo efua.

Iesu Nikodemus Fou Kenini'ani

3 Ega'ina kinagai Iudea papiau'i ke'ima'i lopiaga aga'o Faliseo ikupugai emai auga aka Nikodemus eagu. ² Isa gapiai emai Iesu eegai kai epainia einaka, "Rabai, lai alogo oi auga pamalele aumu Deo eegai lomai. Gome Deo aufalao aga'o eegai aeagu auga mirakulo gou'i oi lokapa'i koa afaekapa'i," eoma.

³ Ke Iesu einaka, "Iifa gome maamuai laifania, au aga'o Deo ega mauniai afae-

^b2:17 Sam 69:9

mauni pugu koa aisama, isa Deo ega agofa'a ageisa afaekaina," eoma.

⁴Kai Nikodemus einaka, "Au aga'o eapao efua auga ala koa i'opoga agemauni pugu? Ko'a isa afaemue ina gua alogai afaekoko, ke afaemauni pugu!" eoma.

⁵Ke Iesu einaka, "Iifa gome maamuai laifania, au aga'o ega laomai apala'i afaemakalaini'i kai feisai ke Deo ega Spirituai baptismo afaefia ega koa mauni mamaga afaefia auga, Deo ega agofa'ai agekoko afaekaina. ⁶Iifa ko'a, kaisau papiau aumauni faaga'iai emauni auga papiau aumauni. Kai kaisau Deo ega Spirituai emauni auga mauni mamaga Deo ega Spiritu eegai emai auga eafia. ⁷Lau oi 'Deo ega mauniai fomauni pugu' laoma iifaga a'o lologo folokauai.

⁸Ameku anina eani kapai gapua gamai eoma aisama, egae epua emai. Ke oi ameku epua auga a'o alologo kai, kapai emai o ala elao auga afoloifania. Ega koa i'opoga mo, papiau ma'oai Deo ega Spirituai kemauni au'i isafa ala kemauni oma auga agoisa agoifania afaekaina," eoma.

⁹Ke Nikodemus epa'ani einaka, "Ala koa iina koa agemia agekaina?" eoma.

¹⁰Iesu einaka, "Oi Israel papiau'i e'i pamalele aumu lakoa, alakoa i'opoga i'ina kapa'i oko'i alologo? ¹¹Iifa gome maamuai laifania. Lau ke e'u imoi fou kapa'ina alogo auga fougua oi maamiai aifania, ke aisa auga ko'a mo oi maamiai aifafoua. Ega mo ganinagai oi lai kapa'ina ko'a mo aifafoua auga alopako'ania paisa. ¹²Ke lau aagoa kapa'i fou'i oi maamiai laifani'i kai, oi lau alopako'aniau paisa. Ega koa aisama ufa kapa'i fou'i maamiai alaifani'i aisama, ala koa lau agopako'aniau? ¹³Ke kai aga'o ufa aelaolao kai, kaisau egae eake emai auga mo ufa elao. Ega'ina auga Papiau Aumauni Gauga. ¹⁴Ke ufainagai ago maininai Moses kopai[§] kaapa

iisa ekapaisa au uufagai eogeisa kai eafiakae epaapa. Ke papiau kaapa eagai'i fekemae koa i'opoga kai, maa'i elao auli kaapaga ega'ina au uufagai keisa aisama, felo'i kemia. Ega koa i'opoga, Papiau Aumauni Gauga isafa au kolotinai fekeafiakae. ¹⁵Ega koa papiau ma'oai isa akepako'ania au'i agu pagai maunina fekeafia eoma."

¹⁶"Gome Deo agofa'a papiau'i ani'i eani alogaina kainai, Gauga ega mo aga'omo auga eulaisa emai i'ina agofa'a papiau'i ee'iai, ega koa kaisau mo isa akepako'ania au'i fakemae umamo kai, agu pagai maunina fekeafia eoma.

¹⁷Gome Deo, Isa Gauga i'ina agofa'a papiau'i e'i laomai apala'i afa fepeni'i puo aeulaisa aemai kai, Isa Gauga faagagai agofa'a papiau'i kania'i feagamauga eoma puo eulaisa emai. ¹⁸Ega puo kaisau isa epako'ania auga afa apala afaepenia. Kai kaisau isa aepako'ania auga afa apala eafia efua, gome isa Deo Gauga ega mo aga'omo auga aka aepako'ania. ¹⁹Deo papiau kapa'i ega kekapa oma au'i afa iina epeni oma'i: Eaea emai agofa'ai kai, papiau aumauni alo'i ko'agai umina anina keani kai eaea auga anina akeani, gome isa e'i laomai apala. ²⁰Isa ega kekapa oma, gome kaisau laomai apala ekapa auga, alo ko'agai eaea anina aeani, ke ega laomai apala'i ega'ina afekefoki auga mani'ina epa'aua puo, afaemai eaea alogai afaekoko. ²¹Kai kaisau Deo ega iifa ko'a ipauma auga agugai eagu auga, elao eaea alogai ekoko. Ega koa kapa'ina isa ekapa auga Deo anina eani kainai mo ekapa auga papiau fekeisa felologo eoma."

Ioane Baptista Iesu Fougua Eifafoua

²²Ega'ina afegai Iesu ega imoi fou kepealai kelao Iudea ago afegai, egae

[§]3:14 Pilitani malagai, 'copper'

ega imoi mo fou keagu ke baptismo epipeni. ²³Ke ega'ina alogai Ioane isaafa afu aka Aenon keoma, Salim paguaga eegai mo auga afugai eapa baptismo epipeni, gome ega'ina afuga fei afuga. Ke papiu ma'o kemai baptismo keafia. ²⁴Gome i'ina kapa'i auga Ioane tipulai aeagu koa kai kemia. ²⁵Ega'ina alogai Ioane ega imoi isa'i, ke Iudea auga aga'o fou Iudea e'i kagakaga kainai papiu alo'i ofuga iikuga emia auga akekua kepa'aua. ²⁶Ke isa kemai Ioane kepainia keinaka, "Rabai, au ega'ina oi fou Jordan apiegai oapa, ke fougā loifafoua auga baptismo epipeni, ke papiu ma'oai isa eega kelao," keoma.

²⁷Kai Ioane einaka, "Au aga'o kapa'ina ufai kepenia auga mo ageafia. ²⁸Oi ifomi lau iina laifa oma auga foifafoua, 'Lau Kristo laa'i kai Deo eulaisau isa agogai laufai lamai au' fooma. ²⁹Ifiao eamage auga, au kapa isa eakafania auga apuga. Ke ekefa'a, amage mamaga auga eega elao auga, eagu isa e'ima, ke aina epaaua kapa'ina ageifania auga aina felogo eoma. Ke muniai amage mamaga auga ega'ina enini'ani aina elogo aisama, alo egama alogaina. Lau auga Kristo ekefa'a au. Ke alogama ega'ina auga lau apu, ke pau ega'ina alogama laaloga-malaina efua. ³⁰Isa au akaiki'a femia kai lau auga e'eleu famia.

³¹"Ke isa au'oniai emai auga papiu ma'oai eka'egai afe'aini'i. Kai aagoai emai auga aagoa isa apuga, ke ega nini'ani auga aagoa papiu'i kenini'ani koa i'opoga mo enini'ani. Ke isa ufai emai auga papiu ma'oai eka'egai afe'aini'i. ³²Isa kapa'ina eisa ke a'o elogonia auga ko'a mo eifafoua kai, kai aga'o isa ega iifa anina aeani aeafia. ³³Kai papiu kapa isa ega iifa ega'ina eafia epako'ania auga, isa ega'ina pako'agai Deo ko'a gome auga eoma. ³⁴Gome Deo au aga'o eulaisa auga Deo ega iifa eifania, gome Deo ega Spiritu

isa epenia auga, epenia afaefuafua. ³⁵Ke Ama alo ko'agai Gauga anina eani, ke kapa ma'oai isa imagai epaaua. ³⁶Ega puo kaisau Deo Gauga epako'ania auga agu pagai maunina eafia kai, kaisau Deo Gauga aepako'ania auga, ega'ina maunina afaeisa, gome Deo ega guakupu isa eegai ekae," eoma.

Iesu Samaria Papiega Fou Kenini'ani

4 ¹⁻²Ke Iesu kai aga'o baptismo aepe-nia kai, ega imoi mo baptismo papiu kepenii'i. Ega mo ganinagai Faliseo au'i auga Iesu papiu isa ega imoi epamia'i ke baptismo epenii'i auga fougā kelogo auga Iesu elogo. Ke isa ega koa ekapaisa auga Ioane eka'egaina. ³Ke Lopia Iesu ega'ina fougā elogo aisama, Iudea ago epua'afuga emue Kalilea ago elao pugu.

⁴Ke ega felao auga isa Samaria ago mo fepea oma felao, gome ega'ina keagaga auga ofola'o. ⁵Ega puo elao Samaria agogai taoni aka Sika keoma auga alogai ekoko. Ega'ina taonina auga ufainagai Iakobo ago e'ele gauga Iosepa epeniia auga afuga eegai. ⁶Ke ega'ina afugai fei ipuga Iakobo eapiia kainai kepafaala Iakobo ega ipu keoma auga eka. Ke Iesu ega imoi fou kemai ipu ega'ina niegai aisama, kina maaga atiafa koa i'opoga. Ke Iesu epea eafipugu puo ega'ina ipuga eegai eagukipo elaagai.

⁷Ke Samaria papiega aga'o emai fei gala'a eoma aisama, Iesu isa epainia einaka, "Fei afa mopeniau mainu," eoma. ⁸Gome Iesu ega imoi au'i fo'ama i'afa taoni kelao.

⁹Ke Samaria papiega Iesu epainia einaka, "Oi Iudea aumu ke lau auga Samaria papieu kai kapa puo lau logoiniau fei mapenio moinu looma?" eoma. Samaria papiega ega eifa oma, gome Samaria papiu'i liti o kaputi kepapinauga auga Iudea papiu'i afakepapinauga.

¹⁰Kai Iesu einaka, “Oi Deo kapa'ina epipeni, ke kaisau oi fei egoinio auga mologo koa aisama, oi isa fogoina, ke isa oi agu pagai feina fepenio,” eoma.

¹¹Ega aisama papie Iesu epainia einaka, “Au akaiki'a aumu, oi fei isakoaua kapa aga'o eemuai laa'i ke ipu isafa eake alogaina. Ega puo kapai agu pagai feina ega'ina aloafia?” ¹²Lai ufumai apamai lakobo i'ina ipuga eapiia epeniimai. Isa i'ina ipuga feina einu ke gauga isafa keinu. Ke gauga au'i e'i sipi polomakau fou isafa i'ina feina keinu. Kai oi auga Iakobo loka'egaina ma puo iina loifa oma?” eoma.

¹³Iesu einaka, “Papiau ma'oai i'ina feina keinu au'i aiso'i agekupu pugu.

¹⁴Kai kaisau lau fei isa lapenia auga ageinu auga aiso afaekupukupu pugu. Kai fei ega'ina isa lapenia auga isa alogai afaefuga age'uki agelao ageka aoniamo, ke agu pagai maunina ageafia,” eoma.

¹⁵Ke papie isa epainia einaka, “Au akaiki'a aumu, fei ega'ina mopeniau, ega koa aisou afaekupu pugu, ke fei ila'a iina afalamaimai pugu,” eoma.

¹⁶Ke Iesu papie epainia einaka, “Molao akafamu moifaga kai fomue fomai pugu,” eoma.

¹⁷Ke papie einaka, “Lau akafau aga'o laa'i,” eoma.

Ega aisama Iesu papie epainia einaka, “Oi akafamu aga'o laa'i looma auga ko'a loifania. ¹⁸Gome iifa ko'a auga, oi au ima loakafani'i, ke au pau aunimi oague auga oi akafamu laa'i. Oi kapa'ina pau mo loifania auga iifa ko'a,” eoma.

¹⁹Ke papie einaka, “Au akaiki'a aumu, lau lalogo oi profeta aumu. ²⁰Lai ufumai apamai i'ina ikugai Deo keau afagaina kai, oi Iudea aumi oifa, i'a Deo faau afagaina afuga auga Ierusalemelai ooma,” eoma.

²¹Ke Iesu isa epainia einaka, “Papie lau mopako'aniau, gome kina aga'o

emai, ke ega'ina kinagai oi i'ina ikugai, o Ierusalemelai Ama'a Deo afoloau afagaina. ²²Oi Samaria papiaumi kaisau oau afagaina auga alologo kai oau afagaina. Kai lai Iudea papiaumai auga kaisau aau afagaina auga alogo, gome papiau Kania'i Isagamauga auga Iudea papiau'i faaga'iai emai. ²³Ega mo gani-nagai kina aga'o agemai, ke ega'ina kina auga emai efua puo papiau alo'i ko'agai Deo keau afagaina au'i Deo ega Spiritu ega isapuai, ke Deo ega iifa ko'agai mo Deo akeau afagaina. Gome Ama'a Deo papiau isa ega keau afagai oma au'i ekapuni'i. ²⁴Ke Deo auga Spiritu kainai, Isa keau afagaina papiau'i au'i Deo ega Spiritu ega isapuai Isa fekeau afagaina, ke Deo ega iifa ko'a'i mo kai'iai fekepea Deo fekeau afagaina,” eoma.

²⁵Ke papie eifa einaka, “Lau lalogo Mesaia agemai. (Mesaia auga keifaga Kristo keoma.) Ke isa agemai aisama, lai maamaisai kapa ma'oai ageifafou afe'aini'i,” eoma.

²⁶Ke Iesu isa epainia einaka, “Lau oi maamuai lanini'ani au, lau isa,” eoma.

²⁷Ke Iesu papie maagai ega'ina eifania afegai mo, isa ega imoi kemue kemai, ke isa papie fou kenini'ani keisa aisama kekauai alogaina. Ke kai aga'o aepa'ani aeinaka, “Kapa'ina anina loani, o kapa puo ega'ina papiega aunimi onini'ani?” aeoma.

^{28–29}Ke Iesu ega imoi kemai aisama, papie ega oga fei eakoaua auga egae epua'afuga ekaega kai, emue elao taoniai papiau epaini'i einaka, “Omai, au aga'o lau kapa ma'oai lakapai'i au'i eifani'i auga amoisia. Isa Mesaia afemia isafa?” eoma. ³⁰Ega aisama isa taoniai kepealai Iesu eega kelao.

³¹Ke papiau Iesu eega kemaimai kai, Iesu ega imoi isa kegoi kapulania keinaka, “Rabai, kapa aga'o moania,” keoma.

³² Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Lau oi fo'ama oko alogo auga eeuai ekae alaa-nia," eoma.

³³ Ega aisama Iesu ega imoi au'i ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "Aufalao aga'o fo'ama emaiseina eaniia ma?" keoma.

³⁴ Kai Iesu isa kapa'ina keifania auga elogo puo eifa einaka, "Lau e'u fo'ama auga lau eulaisau auga kapa'ina anina eani auga fakapa ke ega pinauga fapafua. ³⁵ Oi iina aloifa oma, 'Gafa pani mo akelao afegai kai, fo'ama isafina kina agekaina alooma ma?' Amoisa, lau oi lapainimi, maami amopakiakaea fani afuga amoisa. Gome fo'ama ani'i keogei'i efua i'afe'i kina ekainia. ³⁶ Ke fo'ama isafina auga afa isoge emia fo'ama eafia, agu pagai maunina afugai eoge'i. Ega koa au fo'ama efauga auga ke au fo'ama eafia auga, auni'i kai'ialao alo'i fegama. ³⁷ Ega kainai i'ina iifa ko'a ipauma, 'Au aga'o auga fo'ama efauga, ke aga'o auga fo'ama eafia.' ³⁸ Lau oi laulaimi olao kapa'ina oi afipugu'i alopa'au'i au'i oafii'i omaiseini'i. Papiu i'oi'i isa'i ega'ina afipuguga kepa'aua kai, oi auga isa e'i afipuguai fo'ama anina eoge auga olao oafii omaiseina," eoma.

Samaria Papiu'i Ma'o Iesu Kepako'ania

³⁹ Ke Samaria papiu'i ma'o ega'ina taoninai keagu au'i Iesu kepako'ania, gome papie Iesu fouga, iina eifafou oma a'o kelogonia. "Isa lau kapa ma'oi lakapai'i au'i maauai eifani'i," eoma. ⁴⁰ Ega puo Samaria papiu'i kemai Iesu eegai aisama, kegoinia egae fou kegaagu keoma. Ke Iesu egae kina auni'i eagu. ⁴¹ Ke isa ega nini'ani kainai, papiu ma'o mo isafa isa kepako'ania.

⁴² Ke ega'ina papiu'i papie kepainia keinaka, "Lai oi loifa puo Iesu alapak'o'ania, gome pau lai ifomai isa aina alogonia, ke alogo isa Mesaia, i'ina

agofa'a papiu'i kania'i Isagamauga auga paisa," keoma.

Iesu Au Akaiki'a Aga'o Gauga Maguaega Epafelo

⁴³ Ke kina gua afegai, Iesu ega'ina afuga epua'afuga elao Kalilea ago. ⁴⁴ Ke Iesu ifo eifa, profeta aga'o ifo ega paguai auga papiu isa afakeifa koko, ke au akaiki'a afakepamia eoma. ⁴⁵ Kai isa elao Kalilea agogai ekoko aisama, Kalilea papiu'i Iesu keifa koko, gome isa isafa Pasover miamia kinagai egae Ierusalem-ei keagu Iesu kapa'ina mo ekapai'i auga keisa'i.

⁴⁶ Ega puo Iesu emai Kalilea agogai Kana taoninai fei fino epamia auga taoninai ekoko pugu. Ke au akaiki'a aga'o Roma kamanina papagai epinauga auga gauga eisafa Kapenaum taoninai eka auga egae eagu. ⁴⁷ I'ina auga Iesu Iudea agogai emai Kalilea agogai ekoko auga fouga elogo aisama, elao Iesu eegai egoinia gaake galao gauga gapafelo eoma. Gome isa gauga afa'agamo age-mae eoma.

⁴⁸ Ega aisama Iesu isa epainia einaka, "Oi mirakulo gou'i afakemia afoloisa'i koa aisama, lau afolopapako'aniau," eoma.

⁴⁹ Kai au akaiki'a ega'ina einaka, "Au akaiki'a aumu, lau gau aemae koa kai, mai alao mopafelo," eoma.

⁵⁰ Ke Iesu isa epainia einaka, "Molao, oi gaumu ageagu," eoma.

Ke au ega'ina Iesu kapa'ina isa maa-gai eifania auga iifaga epako'ania, ke ekailai elao. ⁵¹ Ke isa keagai epeapea kai, ega pinauga au'i kemai isa gauga aemae auga fouga maagai keifania keinaka, "Oi gaumu aemae, eaguega," keoma. ⁵² Ke isa gauga kina maaga kapagai efelo auga pa'anina epa'ani aisama, ega pinauga au'i keinaka, "Faai kinai 1 o'clock auama isafaga isa epua'afuga," keoma.

⁵³Ega koa emia aisama, au ega'ina elogo Iesu kina maaga ega'inagai isa epainia, "Oi gaumu ageagu," eoma. Ega puo isa ifo ke ega e'ai kai mo kai mo keagu au'i fofougai Iesu kepako'ania.

⁵⁴Iesu Iudea agogai emai Kalileai aisama i'ina mirakulo ekapaisa. Ke i'ina mirakulo auga Kalilea agogai Iesu ega mirakulo ikapa gua epamia auga.

Iesu A'u Niegai Isafa Auga Epafelo

5 Egae kai kina isa'i kelao afegai, Iudea papiau'i e'i miamia aga'o Ierusalem-eai emia puo Iesu Ierusalem-e elao. ²Ke egae Ierusalem-eai pa'afi kepafaala Sipi Pa'afina keoma auga eegai ofuga e'ele aga'o eka. Ke ega'ina ofugaga, Hibru papiau'i mala'iai keifaga Betesda keoma. Egae paapa ima kepoi kepaapa'i keapa. ³Ke egae, isafa papiau'i ma'o kekaaka. Ega'ina papiau'i auga maakimi'i au'i, ife'i emelo au'i, ke faaga'i fofouga emelo au'i. Isa egae keka kai fei agelao agemai auga ke'imaisa. ⁴Gome egae kekaega kai, Lopia ega agelo kina aga'o epogai mo emai fei ega'ina epalagulagua. Ke ega'ina emia afegai mo kaisau eufai feisai eake auga, isafa kapa eafia auga faagagai laa'i emia, efelo. ⁵Ke au aga'o egae eka auga inipo ou'aga oiso kua-gai imagea oiso alogai eisafa. ⁶Iesu elao ega'ina auga eka eisa aisama, elogo isa auga inipo ealogai eisafa eka. Ke epa'ani penia einaka, "Oi anina loani felomu momia looma ma?" eoma.

⁷Ke isafa auga einaka, "Au akaiki'a aumu, ofuga feina elagulagu alogai aufalao aga'o lau fepalagainiau ofugai faake auga papiauga laa'i. Ega puo egae maake laomaoma kai aufalao i'oina aga'o eufai lau agouai eake," eoma.

⁸Ega aisama Iesu au ega'ina epainia einaka, "Mo'ue, emu ile moafia mopea," eoma. ⁹Ke fiakoa mo au ega'ina felo emia, e'ue ega ile eafia epea.

Ke mirakulo i'ina auga Iudea papiau'i Deo keau afagaina kinagai emia. ¹⁰Ega puo Iudea papiau'i au felo emia auga kepainia keinaka, "Pau kina auga Deo isau afagaina kina. Ke lai emai kagakaga auga Deo isau afagaina kinagai oi emu ile foafia foepa auga eifa apua," keoma.

¹¹Kai isa einaka, "Au lau epafeloisau auga epainiau, 'Emu ile moafia mopea eoma,' puo lau e'u ile laafia lapea," eoma.

¹²Ega aisama Iudea papiau'i au ega'ina kepa'ani penia keinaka, "Au kapa oi epainio emu ile moafia mopea eoma?" keoma.

¹³Ke au felo emia auga kaisau isa epafelo auga aelogo, gome Iesu papiau' egae kela'afou au'i epo'iai eepouka elao.

¹⁴Kai muniyai Iesu isa Deo ega e'ai eisa aisama epainia einaka, "Loisa, oi felomu lomina efua. Ega puo laomai apala'i folokapa'i pugu, o laa'i koa aisama, kapa apala ipauma ega'ina isafaga eka'egaina auga aga'o oi faagamuai afemia," eoma. ¹⁵Ke au ega'ina elao Iudea papiau'i maa'iai Iesu isa epafelo auga eifania.

¹⁶Ega puo Iudea papiau'i Iesu keafi apalania, gome isa Deo isau afagaina kinagai ega'ina kapa'i ekapai'i. ¹⁷Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Lau Amau aufa kina epinauga mo emai i'ina kina. Ke lau isafa lapinauga," eoma. ¹⁸Ega'ina kainai Iudea papiau'i guakupuai keuniamaimo keaga aga'o kekapunia isa kegaaupugua keoma. Gome isa Moses ega iifa kainai Deo isau afagaina kinagai papiau pin-auga aga'o fakekapa eoma auga mo iifaga aeaupea kai, Deo isafa eifaga isa Ama eoma. Ega koa ekapaisa Deo auga isa fou i'opo'i mo epamia.

Iesu Ifo Deo Gauga Auga Papiau Maa'iai Eifafoua

¹⁹Kai Iesu Iudea papiau'i isa kegaaupugua keoma auga elogo aisama, i'ina iifagai e'i iifa epamue

einaka, “Iifa gome maamiai laifania. Gauga kapa aga'o ifogamo afaekapa kai, isa Ama kapa'ina ekapa eisa auga agekapa. Gome Ama kapa'ina mo ekapa auga Gauga isafa i'opoga mo ekapa. ²⁰Gome Ama Gauga alo ko'agai anina eani alogaina ke kapa'ina Isa ekapa auga Gauga epakina. Ke Ama isa kapa akaiki'a'i ipauma'i i'ina kapa'i keka'egaini'i auga agepakina agekapa'i, ega koa fokauai alogaina eoma. ²¹Gome Ama mae papiaui epamaunimue'i mauni mamaga epenii'i koa i'opoga, Gauga isafa kaisau anina eani auga mauni mamaga epenia. ²²Gome Ama kai aga'o afa felo o apala aepenia kai, ega'ina pinauga Gauga imagai eogeaua, isa papiaui e'i laomai felo o apala auga afa agepeni'i. ²³Ega koa papiaui ma'oai Ama au akaiki'a kepamia koa i'opoga, Gauga isafa au akaiki'a fekepamia eoma. Kai kaisau Gauga au akaiki'a aepamia auga Ama, Gauga eulaisa auga au akaiki'a aepamia.

²⁴“Iifa gome maamiai laifania, kaisau lau iifa laifania auga ainou elogo, ke lau eulaisau auga epako'ania auga agu pagai maunina eafia, ke Deo eegai afa apala afaefafia. Kai isa mae afugai epealai, epagai agu pagai maunina afugai ekoko efua. ²⁵Iifa gome maamiai laifania, mae au'i Deo Gauga aina akelogo ke kaisau isa aina kelogo ke kainai akepea au'i akemaunimue akeagu auga kina agemai. Pau auga ega'ina kina emai efua kainagai. ²⁶Gome Ama ifo eegai mauni ekae koa i'opoga, Ama Gauga elogaina ega koa Gauga ifo isafa mauni eegai feka eoma. ²⁷Ke Ama Gauga isapu epeniia papiaui e'i laomai felo o apala auga afa fepeni'i eoma, gome isa Papiaui Aumauni Gauga.

²⁸“Oi lau i'ina iifaga laifania ainou ol-ogo folokauai alogaina, gome kina aga'o agemai aisama, papiaui ma'oai kemae laai kekae au'i Papiaui Aumauni Gauga

aina akelogo. ²⁹Ke ega'ina papiaui laai akepealai, ke kaisau laomai felo'i kekapai'i au'i ake'ue mauni mamaga akeafia. Kai kaisau laomai apala'i kekapai'i au'i, e'i laomai apala afa akeafia. ³⁰Lau ifou mo kapa aga'o alakapa afaekaina. Kai lau papiaui e'i laomai felo o apala auga Amau eifania aina lalogo auga mo lakapa. Ke lau papiaui e'i laomai afa lapipeni auga laomai felogai mo lakapa, gome lau auga lau ifou anina laani auga mo alakapuga kai eulaisau auga kapa'ina anina eani auga mo lakapuga,” eoma.

Iesu Ifo Fouga Eifafoua

³¹Ke Iesu eifa pugu einaka, “Lau ifou fou laifafoua ko'a laoma koa aisama, lau kapa'ina laifania auga kai aga'o afaelogo ke afaeifafoua puo ega'ina iifaga auga ko'a laa'i. ³²Kai aufalao i'oina aga'o lau fou eifafoua koa aisama, ega'ina auga ko'a epamia. Ke lau lalogo isa lau fou eifafoua auga ko'a ipauma.

³³“Ke oi papiaui oulai'i Ioane eega kelao, ke isa iifa ko'a mo eifania. ³⁴Ega'ina emia auga, papiaui aumauni lau fou keifafoua auga ko'a fapamia laoma puo ega laifa oma folooma kai, lau oi maamiai laifafoua ega koa kaniami feisagamau laoma. ³⁵Ioane auga lanepa eaga koa i'opoga emia eaga eaea eipipeni, ke oi kina pika koa mo isa ega eaea okinaga oisa oalogamalaina.

³⁶“Kai lau fou feifafoua auga papiauga aga'o Ioane eka'egaina auga eague. Gome pinauga lau Amau epeniiau fakapa fapafua eoma auga pau lakapa, ke ega'ina pinaugaga, lau Amau eulaisau lamai auga ko'a mo eifafoua. ³⁷Ke Amau lau eulaisau lamai auga, Isa ifo lau isa eegai lamai auga eifafoua. Oi isa aina alologologo, ke iisa isafa ala koa auga aloisaisa. ³⁸Ke Isa ega iifa isafa oi alomia aeka, gome oi Isa eulaisa emai papiauga alopako'ania. ³⁹Oi alomi ko'agai Deo ega iifa puka omaleleaina,

gome oopolaga ega'ina iifa'iai agu pagai maunina oafia ooma. Ke Deo ega iifa ega'ina au'i lau fou keifania. ⁴⁰ Kai oi lau eeu fomai ega koa agu pagai maunina foafia auga oumakalaina.

⁴¹ “Lau papiau fekeau afagainiau auga lapamafua. ⁴² Kai lau oi alomi ala koa auga lalogo. Ega'ina auga, Deo alo ko'agai papiau ma'oai ani'i eani auga laoga maina oi alomiai aeka. ⁴³ Ke lau Amau akagai lamai, ke oi lau foifa kokoisau auga anina aloani. Kai papiau i'oina aga'o ifo akagai agemai koa aisama, oi isa agoifa koko. ⁴⁴ Ke oi ifomi mo isau afagainimi auga anina oani kai, alouniainoimo Deo ega mo aga'omo auga eegai au afagai emai auga alokapuga koa aisama, ala koa lau agopako'aniau agekaina?”

⁴⁵ “Lau ega laifa oma mo ganinagai, lau Amau agogai oi felo o apala ma okapaisa auga puo alapenimi auga opolaga foloafia. Oi agu pagai maunina amoafia ooma auga afia'amaga Moses eegai ooge puo, Moses oi felo o apala ma okapaisa auga pa'anina agepa'ani penimi. ⁴⁶ Gome oi alomi ko'agai Moses opako'ania koa aisama, lau isafa fopako'aniau, gome Moses lau fou epapua. ⁴⁷ Kai oi isa kapa'ina epapua auga alopako'ania puo, ala koa lau kapa'ina laifania auga agopako'ania?” eoma.

Iesu Papiau 5000 Epaaniani'i

(Mateo 14:13-21; Mako 6:30-44; Luka 9:10-17)

6 Iesu ega'ina eifania afegai, epagai elao Kalilea a'uga kua oma kaina. Ke ega'ina a'uga auga kepafaala Tiberias a'uga keoma. ² Ke la'afou akaiki'a isa muninai kelao, gome isa mirakulo gou'i isafa papiau'i faaga'iai ekapai'i keisa. ³ Ke Iesu ega imoi fou ke'agau kelao ikuai keagukipo. ⁴ Ke ega'ina kinagai auga Iudea papiau'i e'i miamia aka Pasover keoma auga kina emai kainagai.

⁵ Iesu ega imoi fou egae keaguega kai, maaga elao la'afou akaiki'a eega kemai eisa'i aisama, Filip epainia einaka, “Kapai palafa aga'afa papiau i'ina akeania?” eoma. ⁶ Iesu, Filip ga'opo eoma puo ega epa'ani peni oma, gome isa ifo kapa'ina agekapa auga minogai eopolaga efua.

⁷ Filip einaka, “Papiau aga'o gafa imagea kuagai oiso epinauga auga afa monina agaafia ganinagai, palafa ma'o afala'afa, ega koa afa'agamo mo ganinagai i'ina papiau'i ma'oai aga'o aga'o ake'i ageiku opogaina afaekaina,” eoma.

⁸⁻⁹ Ega aisama Iesu ega imoi aga'o Andru, Saimon Peto keoma auga akina eifa einaka, “Imoi maguaega inamo'e palafa iuma e'ele'i ima, ke ma'a e'ele'i gua eegai kekae. Kai papiau iina ema'o oma auga, palafa ega'ina ke ma'a gua auga faaga'iai kapa aga'o agapagama ma?” eoma.

¹⁰ Ke Iesu einaka, “Papiau amopaini'i kegaagukipo,” eoma. Ke ega'ina afugai mukimuki ma'o keuki kainai papiau keagukipo. Ke ega'ina papiau'i epo'iai au mo au'i 5000 koa i'opoga. ¹¹ Ke papiau ega'ina keagukipo afegai, Iesu palafa iuma'i eafii'i Deo tenkiu epeniia aisama, mirakulo akaiki'a emia, palafa ma'o emia, ke ega imoi fou ke'eaisa papiau egae keagu au'i pika anina keani auga kepenii'i. Ke ma'a isafa eafii'i ega koa ekapaisa.

¹² Ke papiau ma'oai keaniani alo'i ekainia aisama, Iesu ega imoi epaini'i einaka, “Palafa ame'afu'i kekae au'i amopakai guguaini'i, ega koa aga'o egae faeka faelifu aage mo,” eoma. ¹³ Ega puo ega imoi papiau palafa iuma'i ima ega'ina keanii'i ame'afu'i au'i kepakai guguaini'i, ale'a 12 ake'i kepapogu'i.

¹⁴ Ke ega'ina papiau'i Iesu ega'ina mirakulo gouga ekapaisa keisa aisama, keifa keinaka, “Iifa ko'a i'ina auga Profeta agemai agofa'ai keoma auga inamo'e,” keoma. ¹⁵ Ke Iesu ega'ina papiau'i isa kegapaafia kin kegapamia

keoma auga elogo puo, epua'afuni'i pugu ifogamo elao ikuai.

Iesu A'u Laagai Epea

(Mateo 14:22-33; Mako 6:45-52)

¹⁶Ke epagapigapi aisama, Iesu ega imoi keake kelao a'uai. ¹⁷Egae gaagai keaguka kai, a'uai kepagai Kapenaum taonina kelao. Ke kelao alogai egapi efua kai kelao. Kai Iesu auga isa fou akelao. ¹⁸Ega'ina alogai ameku kapula epua puo a'u emoge. ¹⁹Ke isa kepoke afa'agamo epo emaeafa, kina maaga amagai 5, o 6 o'clock koa i'opoga aisama, Iesu a'u laagai epea, isa keaguka gaagaga eega emai keisa. Ega aisama isa Iesu keisa is-age aga'o keoma puo kemani'i alogaina. ²⁰Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Tina lau puo folomani'i," eoma. ²¹Iesu ega imoi Iesu ega eifa oma aina kelogonia kai, kelogo isa Iesu. Ega puo kelao gaagai keukaisa aisama, fiakoa mo gaaga elao isa afu kelao auga foegai eofau.

²²Ke egani aisama, la'afou akaiki'a a'u apie foegai keagu au'i gaaga aga'omo egae eka auga keisa kelogo. Ke Iesu ega imoi fou ega'ina gaagagai akeaguka kai, ega imoi ifo'i mo gaagai keaguka kelao auga keisa'i. ²³Kai gaaga isa'i Tiberias foegai kemai au'i Iesu Deo tenkiu epeniia kai, palafa papiu epeni'i keaniia auga afugai keofau. ²⁴Ke la'afou papiu'i Iesu ke ega imoi fou egae akeisa'i aisama, fiakoa mo gaagai keaguka, Iesu ikapuga Kapenaum taonina kelao.

Iesu Auga Palafa Mauni Epipeni Auga

²⁵Papiu ega'ina Iesu kekapuga au'i kemai Iesu a'u apiegai kekapulaisa aisama, kepa'ani penia keinaka, "Rabai, oi gaika lomai inae?" keoma.

²⁶Kai Iesu isa e'i pa'ani afa aepamue kai, iifa i'oina eifania einaka, "Iifa gome maamiaia laifania, oi lau mirakulo gou'i

lakapai'i au'i oisa'i puo muniuai alopea alokapuniaui kai, oi palafa iuma'i oanii'i inaemi epogu puogai lau muniuai opea. ²⁷Oi fo'ama elifu auga faugai foloafipugu kai, fo'ama ageka aoniamo, agu pagai maunina afuga age-laoainimi auga afipuguga fopa'aua. Ke ega'ina fo'amaga auga Papiu Aumauni Gauga oi agepenimi. Gome Deo Ama auga isa Gauga ega'ina fo'amaga fepipeni auga gouga ko'a isa faagagai eogeisa," eoma.

²⁸Ega aisama kepa'ani penia keinaka, "Lai kapa'ina fakapa Deo ega pinauga fakapa?" keoma.

²⁹Ke Iesu einaka, "Deo ega pin-uga auga i'ina: Oi Isa eulaisa auga amopako'ania," eoma.

³⁰⁻³¹Ega puo Iesu kepa'ani penia pugu keinaka, "Mirakulo gouga kapa alokapa agaisa ega koa oi agapako'anio? Moses Deo ega iifa pukagai iina epapua oma: 'Isa ufa palafaga epeni'i keaniia,'^c eoma. Moses ega eifa oma koa i'opoga, ago maininai lai ufumai apamai mana ufai ke'ualai keaniia," keoma.

³²Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Iifa gome maamiaia laifania, Moses oi ufa palafaga ega'ina aepenimi kai, lau Amau palafa ko'a ipauma ufai emai auga oi epeniimi. ³³Gome Deo ega palafa auga, kaisau ufai eake emai i'ina agofa'a papiu'i mauni epeni'i auga," eoma.

³⁴Ega aisama isa keinaka, "Au akaiki'a aumu, pau kinagai ega'ina palafaga fopenimai faefuafua," keoma.

³⁵Iesu papiu ega keifa oma aina'i elogonia aisama eifa einaka, "Palafa papiu mauni mamaga epeni'i auga lau. Kaisau lau eeu emai auga inaega afaekimukimu, ke kaisau lau epako'aniau auga aiso afaekupukupu. ³⁶Kai lau oi lapainimi koa i'opoga, oi lau kapa'ina lakapai'i au'i oisa'i kai, alopako'aniau paisa. ³⁷Kai

^c6:30-31 Exodus 16:4; Nehemia 9:15; Sam 78:24-25

Amāu lau epeniau au'i ma'oai eeu ake-
mai, ke kaisau lau eeu akemai au'i
afalaula'i. ³⁸ Gome lau ufai laake lamai
auga lau ifou anina laani auga makapa
laoma puo alamai kai, lau eulaisau auga
kapa'ina anina eani auga fakapa laoma
puo lamai. ³⁹ Ke lau eulaisau auga anina
eani Isa kaisau mo lau epeniau au'i aga'o
falapagea'i kai, kina fuagai aisama, fa-
pamaunimue'i eoma. ⁴⁰ Gome lau Amāu
anina eani auga, papiāu ma'oai maa'i
elao Gauga keisa ke kepako'ania au'i,
agu pagai maunina fekeafia eoma. Ke
kina fuagai aisama, lau isa alapamau-
nimue'i mauni mamaga akeafia," eoma.

⁴¹ Iesu ega eifa oma aisama, Iudea
papiāu'i isa eegai keifa mugumugu,
gome isa eifa, "Palafa ufai emai auga
lau," eoma. ⁴² Ke isa keifa mugumugu
keinaka, "I'ina auga Iesu Iosepa gauga.
Isa ina ama fou alogoni'i efua. Kai pau
ala koa isa eifa, 'Lau ufai lamai,' eoma?"
keoma.

⁴³ Ega aisama Iesu eifa einaka, "Oi
ifomi epomia'i foloifa mugumugu. ⁴⁴ Kai
aga'o lau eeu agemai afaekaina kai,
Amāu lau eulaisau auga isa lau eeu
agemaiseina koa aisama, ega'ina pa-
piauga mo lau eeu agemai agekaina.
Ke kina fuagai aisama, lau ega'ina pa-
piauga alapamaunimue. ⁴⁵ Ke ega koa
agemia auga ufainagai profeta Deo ega
iifa pukagai iina kepapua oma, 'Deo
isa ma'oai agepamaleleni'i,'^d keoma. Ega
koa i'opoga, kaisau aina epaaua lau
Amāu aina elogo ke eegai emalele auga
lau eeu emai. ⁴⁶ Ke kai aga'o Deo Ama
auga aeisaisa kai, Deo eegai emai auga
mo Ama eisa. ⁴⁷ Iifa gome maamia'i laifa-
nia. Kaisau lau epako'aniau auga agu pa-
gai maunina eafia. ⁴⁸ Gome palafa pa-
piaū mauni mamaga epeni'i auga lau.
⁴⁹ Ufainagai oi ufumi apami ago main-
inai mana keania mo ganinagai ma'oai

akeagu pagainia kai kemae. ⁵⁰ Kai palafa
ufai eake inamo'e. Ke kaisau ega'ina
palafaga ageania auga afaemae. ⁵¹ Lau
auga palafa maaga maunina ufai eake
emai au. Au aga'o i'ina palafaga agea-
nia auga ageagu pagainia. Palafa i'ina
auga lau pitiou agofa'a papiāu'i fau'iai
Deo alapa'a penia, ega koa isa agu pagai
maunina akeafia," eoma.

⁵² Iesu ega eifa oma aisama, Iudea pa-
piaū'i ifo'i mo epo'iai keakekua keinaka,
"Ala koa i'ina auga ifo pitioga papiāu
agepeni'i akeania eoma?" keoma.

⁵³ Kai Iesu isa epaini'i einaka, "Iifa
gome maamia'i laifania. Oi Papiāu Au-
mauni Gauga pitioga afoloania ke ifa
afoloinu koa aisama, oi alomia'i mauni
aga'o laa'i. ⁵⁴ Kai kaisau lau pitiou eania
ke ifau einu auga, agu pagai maunina
eafia. Ke kina fuagai aisama, alapamau-
nimue mauni mamaga alapenia. ⁵⁵ Gome
lau pitiou auga fo'ama ko'a, ke ifau auga
inuinu kapa ko'a. ⁵⁶ Kaisau lau pitiou ea-
nia ke ifau einu auga lau alouai eague,
ke lau isa alogai laague. ⁵⁷ Ke Ama eague
aoniamo auga eulaisau koa i'opoga, lau
Amāu puogai laague. Ega puo kaisau lau
pitiou eania ke ifau einu auga, lau pu-
ouai ageagu. ⁵⁸ I'ina palafaga auga ufai
eake emai auga. I'a ufu'a apa'a mana
keania mo ganinagai kemae kai, kaisau
i'ina palafaga ageania auga, ageagu pa-
gainia," eoma. ⁵⁹ Iesu i'ina kapa'i ma'oai
Kapenaum taoninai Iudea papiāu'i e'i
la'afou afugai epamalele alogai eifafou'i.

Iesu Muninai Kepea Au'i Ma'o Isa Kepua'afuga

⁶⁰ Iesu muninai kepea au'i ega'ina pa-
malelega a'o kelogonia aisama, ma'o
keifa keinaka, "Pamalele ega'ina e'inoka
alogaina puo, kaisau ega'ina pamalelega
kainai agepea agekaina?" keoma.

^d6:45 Aisaea 54:13

⁶¹Ke Iesu ega imoi i'ina pamalele-ega puogai keifa mugumugu auga elogo aisama epaini'i einaka, "I'ina pamalele-ega oi alomi epalifua ma?" ⁶²Oi Papiiau Aumauni Gauga afe'agau afelao, emai afugai afeagu afoisa aisama, kapa'ina afokapa? ⁶³Deo ega Spiritu auga mauni mamaga epipeni. Kai agofa'ai papiiau aumauni imaauga auga kapa aga'o afaepagama. Ke iifa oi maamia laifani'i au'i Deo ega Spiritu ega iifa, ke ega'ina iifa'i mauni mamaga kepipeni. ⁶⁴Kai oi epomia isami lau kapa'ina laifania auga alopako'ania," eoma. Gome Iesu e'ina mo aisama, kaisau mo isa akepako'ania ke kaisau isa age'afa'afalaina auga elogo efua puo ega eifa oma. ⁶⁵Ke eifa pugu einaka, "Ega kainai oi lapainimi laifa, kai aga'o ifo lau eeu afaemai kai, lau Amau isa agepapea eeu agemaiseina aisama kai, isa lau eeu agemai agekaina laoma," eoma.

⁶⁶Iesu ega eifa oma aisama, muninai kepea au'i ma'o isa kepua'afuga, ke muninai akepea pugu.

⁶⁷Ega aisama Iesu e'afaoipini ega apostolo 12 au'i epa'ani peni'i einaka, "Oi isafa olao ma ooma?" eoma.

⁶⁸Kai Saimon Peto keoma auga einaka, "Lopia, lai kai eega agalao? Agu pagai iifa'i oi eemuai kekae. ⁶⁹Lai apako'ania ke alogo oi auga Alo Lolofa Aumu Deo eega lomai Aumu," eoma.

⁷⁰Ega aisama Iesu einaka, "Lau oi aumi 12 aumi alakinanimi ma? Iifa gome lau oi lakinanimi kai, oi epomia ai aga'o auga tiapolo!" eoma. ⁷¹(Iesu ega'ina eifania auga, isa ifo ega imoi 12 auga epo'iai aga'o aka Judas, au aka Saimon Iskariot gauga muniai isa age'afa'afalaina auga fougua eifania.)

Iesu Akina Isa Akepako'ania

7 Ega'ina afegai Iesu Iudea papiiau'i isa kegaapugua keoma puo, epagome Iudea ago aelao kai Kalilea agogai mo elao emai. ²⁻³Kai Iudea papiiau'i e'i miamia aga'o aka Efe'efe Miamia** keoma auga kina emai kainagai aisama, Iesu akina isa kepainia keinaka, "Oi i'ina afuga fopua'afuga folao Iudea, ega koa emu imoi mirakulo lokapa'i auga fekeisa'i. ⁴Gome aufalao aga'o papiiau ma'oai isa kegalogo aka gafoufa'a eoma auga ogefakaei kapa aga'o aekapa. Oi i'ina kapa'i lokapa'i kainai, moapalai ofakae-gai agofa'a fofougua oi kaisau auga kegalogo," keoma. ⁵Iesu akina ipauma'i au'i ega keifa oma, gome isa ifo'i isafa isa akepako'ania.

⁶Ega puo Iesu isa epaini'i einaka, "Lau kapa aga'o fakapa auga kina aemai koa kai, oi auga kina aage ma ganinagai kapa aga'o agokapa agekaina. ⁷Agofa'a papiiau'i oi animi keani kai lau auga aniu akeani, gome lau isa kapa'ina kekapa auga apala laoma. ⁸Oi ega'ina miamia olao. Lau auga ega'ina miamia afalafai. Gome lau e'u kina aekaina koa," eoma. ⁹Ke ega'ina eifania afegai, ega Kalilea agogai mo eagu.

¹⁰Kai isa akina kekailai ega'ina miamia kelao afegai, isa ifo isafa ega'ina miamia elao. Kai elao aisama, aepea ofakae mo aelao. ¹¹Miamia ega'ina alogai Iudea papiiau'i isa'i Iesu kekapunia ke kepa'ani keinaka, "Ega'ina auga kapai?" keoma.

¹²Iudea papiiau'i ega keifa oma aisama, la'afou papiiau'i keifa mugumugu isa fougua keifa kefai kelaoaina. Ke isa'i keinaka, "Isa au felo," keoma.

**7:2-3 I'ina miamia auga Iudea papiiau'i efe'efe kekapai'i papa'iai kefeu kainai kepafaala aka 'Efe'efe' miamia keoma.

Kai isa'i keinaka, "Laa'i, isa papiaua efoge'i," keoma. ¹³Kai papiaua ega'ina ma'oai Iudea papiaua'i kemani'iaini'i kainai kai aga'o ega'ina iifaga kalafa'ai aeifania.

Iesu Deo Ega E'ai Epamalele

¹⁴Ega'ina miamia emia elao ipuainagai aisama, Iesu elao Deo ega e'ai ke e'ina epamalele. ¹⁵Ke Iudea papiaua'i isa aina kelogonia aisama, kekauai alogaina ke kepa'ani keinaka, "Tina auga Deo ega iifa aemaleleina kai ala koa malele ega koa elogo?" keoma.

¹⁶Ega aisama Iesu einaka, "Lau e'u pamalele auga lau ifou apu laa'i. Ega'ina pamalelega auga lau eulaisau auga eegai emai. ¹⁷Aufalao aga'o anina afeani Deo kapa'ina anina eani auga gakapa afeoma koa aisama, isa lau e'u pamalele Deo eegai emai, o lau ifou ainu fougalaifania auga agekapulaisa. ¹⁸Kaisau ifo aina fougalaifania auga, ega koa ekapa auga papiaua isa au akaiki'a fekepamia eoma puo ekapa. Kai kaisau isa eulaisa auga au akaiki'a fekepamia eoma puo epin-auga auga iifa ko'a auga, ke pifoge kapa'i aga'o isa eegai afoloisa. ¹⁹Ke Deo ega iifa Moses epeniia auga oi aeopenimi ma? Iifa gome Moses iifa ega'ina oi epeniimi. Kai oi epomia kai aga'o Moses ega iifa ega'ina kai'iai alopea. Kai kapa puo lau amoaupuguisau ooma?" eoma.

²⁰Ega aisama la'afou papiaua'i iifa kepamue keinaka, "Oi alomuai tiapolo eague. Kaisau oi gaaupuguiso eoma?" keoma.

²¹Ke Iesu isa epaini'i einaka, "Lau mirakulo aga'omo mo lakapaisa kai, oi ma'oai oisa okauai alogaina. ²²Ke Moses oi au maguae'i faaga'i iifalaina gougakagakaga epeniimi puo, Deo isau afagaina kina mo ganinagai, au maguae'i faaga iifalaina gougakapaka. Kai ega'ina kagakaga auga Moses faagagai aemai kai i'a ufu'a apa'a gauga fou faaga'iai emai.

²³Ke Deo isau afagaina kinagai imoi aga'o maguae'ega faaga oifalaisa, ega koa Moses ega iifa afolaupea ooma. Ega koa aisama kapa puo lau Deo isau afagaina kinagai au faaga fofouga lapafelo auga guakupuga opa'aua? ²⁴Oi papiaua iisagai mo oisa papiaua felo, o apala ooma auga kagakaga amopaapakipo kai, alo opai laoga mainai afa amopipeni'i," eoma.

Papiaua Iesu Mesaia Auga Ma Auga Kepa'aniaina

²⁵Iesu ega eifa oma aisama, Ierusalem papiaua'i isa'i ke'ina kepa'ani keinaka, "Papiaua i'ina auga kegaupugua akeoma ma? ²⁶Amoisa! Isa inamo'e la'afouai eapae enini'ani kai, ega'ina papiaua'i iifa aga'o akeifania. Ke au akaiki'a'i isapu keafii au'i fuagai kelogo isa Mesaia ma'e keoma? ²⁷Kai lai i'ina auga kapai emai auga alogo. Kai Mesaia agemai aisama, isa kapai emai auga kai aga'o afaelogo," keoma.

²⁸Ega aisama Iesu Deo ega e'ai epamalele kai eifa akaiki'a einaka, "Ko'a, oi lau ologoniau ke kapai lamai auga isafa ologo. Kai lau ifou mo iina alamai kai lau eulaisau auga iifa ko'a inagome auga kai, oi Isa alologonia. ²⁹Kai lau auga Isa lalogonia, gome lau Isa eegai lamai, ke Isa lau eulaisau," eoma.

³⁰Iesu ega eifa oma aisama, papiaua isa kegaafia kegagope keoma kai, ega kina aekainia puo kai aga'o ima isa faagagai aeogea. ³¹Ke papiaua isa'i ega keoma mo ganinagai, la'afouai papiaua ma'o isa'i auga isa kepako'ania ke keifa keinaka, "Mesaia agemai aisama, isa i'ina auga mirakulo gou'i ekapa'i au'i ageka'egaina ma'o ma agekapa'i?" keoma.

³²Faliseo au'i la'afou papiaua'i keifa kekefa mo Iesu fougalaifania ega keifa oma auga fougakelogo. Ega aisama sakedote lopia'i ke Faliseo au'i fou Deo ega e'a ke'ima au'i keulai'i kelao Iesu kegaafia kegagope keoma.

³³Ega aisama Iesu einaka, “Lau oi fou kina epo afaemaefa agaagu. Egae kai lau eulaisau auga eega alalao. ³⁴Ega aisama oi lau agokapuniaui kai afofoisau. Ke oi lau alalao afuga agomai afaekaina,” eoma.

³⁵Ega aisama Iudea papiiau'i ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, “Au i'ina ala agelao kai i'a isa agakapuga afalaisa eoma? Ke isa i'a a'a papiiau Grik ago papiiau'i epo'iai keagu okaoka au'i ee'i agelao, egae Grik papiiau'i agepamaleleni'i ma? ³⁶Ke isa iina eifa oma 'Oi lau agokapuniaui kai afofoisau', ke 'Lau alalao afuga oi afolao eoma,' auga kapa'ina eifania?” keoma.

³⁷Ke miamia kina fua, miamia kina ma'oai eka'egaini'i auga kinagai Iesu e'ue eapa kai eifa akaiki'a einaka, “Kaisau aiso ekupu auga gamai lau eeuai fei gainu. ³⁸Kaisau lau epako'aniaui auga, Deo ega iifa pukagai kepapua koa i'opoga, ega'ina papiauga alogai mauni umamo feina age'uki, agekipolai,” eoma. ³⁹Iesu ega'ina eifania auga Deo ega Spiritu fougua eifania. Ke kaisau isa kepako'ania au'i muniai Deo ega Spiritu ega'ina akeafia auga fougua eifania. Ke Iesu ega eifa oma kinagai auga, Iesu ufai ae'agaukae au akaiki'a aemia koa puo, Deo ega Spiritu aeulaisa aemai aepinauga.

⁴⁰Papiiau isa'i Iesu ega eifa oma aina kelogonia aisama keifa keinaka, “Iifa gome i'ina auga Profeta auga,” keoma.

⁴¹Ke isa'i keifa keinaka, “Isa Mesaia auga,” keoma.

Kai isa'i auga kepa'ani keinaka, “Mesaia ala koa Kalilea agogai agemai? ⁴²Deo ega iifa pukagai aeifa Mesaia Davide okogai agemai, ke Beteleme Davide eagu taoninai agemai aeoma ma?” keoma. ⁴³Ega koa emia papiiau Iesu puogai ke'eai'i. ⁴⁴Ke isa'i au'i isa kegaafia kegagope keoma kai, kai aga'o ima isa faagagai aeogeaua.

⁴⁵Ega puo Deo ega e'a ke'ima au'i kemue kelao sakedote lopia'i, ke Faliseo au'i ee'iai. Ega aisama sakedote lopia'i ke Faliseo au'i fou ega'ina au'i kepa'ani peni'i keinaka, “Kapa puo oi isa aloafia alomaiseina?” keoma.

⁴⁶Ke Deo ega e'a ke'ima au'i keinaka, “Kai aga'o ega'ina auga enini'ani koa aenini'ani,” keoma.

⁴⁷Ega aisama Faliseo au'i kepa'ani keinaka, “Isa oi isafa efogeimi ma? ⁴⁸Ke au akaiki'a'i isapu keafia au'i aga'o o Faliseo auga aga'o isa epako'ania o aepako'ania ma? ⁴⁹Laa'i, i'ina papiiau'i Moses ega iifa aga'o akelogo au'i, Deo isa afa apala fepeni'i aoma,” keoma.

⁵⁰Kai Faliseo auga aga'o aka Nikodemus, gapi aga'ogai elao Iesu eisa auga isa epa'ani peni'i einaka: ⁵¹“Moses ega iifa alogai papiiau aga'o kapa aga'o ekapa aisama, kapa'ina ekapa auga fougua maamiaie aifania alologo koa kai ega'ina papiauga afa apala feafia ma eoma?”

⁵²Kai isa keinaka, “Oi isafa Kalilea aumu ma? Ke Deo ega iifa puka alo foisa kai profeta aga'o Kalilea agogai emai ma auga fologo,” keoma.

Ufainagai papiiau isa'i Ioane ega puka kepapua auga 7:53 elao 8:11 auga ega'ina puka'i alo'iai akepapua'i.

[⁵³Ega'ina afegai au akaiki'a'i ma'oai kekani aua mo e'i e'a kelao.

Iesu Papie Au Fou Kefeu Aage Mo Auga Ega Laomai Apala'i E'agegaini'i

8 Kai Iesu auga e'agaukae Olifa ikuga elao. ²Ke epagapigapi alogai, Iesu elao Deo ega e'a afegai pugu. Ke egae papiiau ma'oai kemai keapa lofe, ke isa eagukipo epamaleleni'i. ³Ega'ina alogai Moses ega iifa pamalelega au'i ke Faliseo au'i fou paafau peage lapau papiega aga'o, au aga'o fou kefeufeu kai keisa'i auga keafiia kemaiseina la'afou ega'ina ago'iai kepaapa. ⁴Egae kai Iesu kepainia keinaka, “Pa-

malele aumu, i'ina papiega au fou akeamage au'i fou kefeu aisa. ⁵Ke Moses ega iifa kainai eifa kapulania eifa, papie ega koa'i au'i kepoai fafoupugu'i eoma. Ega puo oi kapa looma?" keoma. ⁶Isa i'ina pa'anina kepa'ani auga Iesu kegapaoa keagaga aga'o kekapunia kegapaagu fofoua keoma.

Kai Iesu eloukipo a'isaai ima keke'egai malele epapua'i. ⁷Ke kepa'ani penia akeaponia aisama, e'ue eapa kai epaini'i einaka, "Oi epomia i aufalao aga'o laomai apala aga'o aekapaisa auga kepo gaafia isa gafou kakaua," eoma. ⁸Egae kai eloukipo pugu a'isaai malele epapua.

⁹Iesu ega eifa oma aisama, ega keapa aina kelogo au'i epo'iai, au apao'i au'i keufai aga'omo aga'omo kekani kaukau. Ke papiau agu'a'i isafa aga'omo aga'omo kekanikani kai elao Iesu mo papie ega'ina auni'i ega keapa. ¹⁰Ega aisama Iesu e'ue eapa kai, papie epa'ani penia einaka, "Papie, isa kapai? Kai aga'o oi emu laomai apala afa aepenio ma?" eoma.

¹¹Ke papie einaka, "Au akaiki'a aumu, kai aga'o laa'i," eoma.

Ke Iesu einaka, "Ega koa aisama, lau isafa oi emu laomai apala afa afalape-nio. Ke pau folao kai, emu laomai apala aguga fopua'afuga" eoma.]

Agofa'a Alogai Iesu Auga Eaea

¹²Ega'ina afegai Iesu papiau maa'iai enini'ani pugu aisama, eifa einaka, "Agofa'a alogai lau auga eaea. Ega puo kaisau lau muniuai agepea auga, uminagai afaepeapea kai eaea mauni mamaga epipeni auga ageafia," eoma.

¹³Kai Faliseo au'i isa kepainia keinaka, "Oi inae loapae ifomu foumu loifafoua. Ega puo oi ifomu foumu ala loifafou oma auga, ko'a laa'i," keoma.

¹⁴Kai Iesu einaka, "Lau ifou fou laifafoua mo ganinagai, lau kapa'ina laifafoua auga ko'a, gome lau kapai

lamai auga lalogo, ke ala alalao auga isafa lalogo. Kai oi auga, lau kapai lamai o ala alalao auga oko alogo. ¹⁵Ke oi auga papiau aumauni, papiau e'i felo o apala fekepeni'i keoma auga mo laoga mainai papiau afa openi'i. Kai lau auga kai aga'o afa felo o apala feafia alaoma. ¹⁶Kai lau papiau aga'o ega laomai felo o apala afa afapenia koa aisama, lau laomai felogai mo afa alapipeni. Gome lau ifou mo laa'i kai, Amau eulaisau auga aunimai aapae. ¹⁷Ke Moses ega iifa epapua oi epeniimi auga alogai eifa, papiau gua kapa aga'omo fougai akeifafoua aisama, ega'ina kapa ko'a eoma. ¹⁸Ega koa i'opoga, lau auga ifou fou laifafoua. Ke Amau lau eulaisau auga isafa lau fou eifafoua," eoma.

¹⁹Ega aisama isa Iesu kepa'ani penia, "Ke oi amamu kapai?" keoma.

Ke Iesu einaka, "Oi lau alologoniau ke Amau isafa alologonia. Kai oi lau amologoniau koa aisama, lau Amau isafa fologo," eoma. ²⁰Iesu Deo ega e'ai Deo moni kepalao penia afuga eegai eapa epamalele alogai i'ina kapa'i eifani'i. Ega mo ganinagai kai aga'o isa aeafia ae-gopeisa, gome isa ega kina aekainia.

²¹Ke Iesu papiau epaini'i pugu einaka, "Lau oi alapua'afunimi alalao, ke oi lau agokapunia kai laomai apala'i okapakapa'i kai lalaumiai agomae. Ega puo lau alalao afuga oi agolao afaekaina," eoma.

²²Ke Iesu iina eifa oma, 'Lau alalao afuga oi agolao afaekaina eoma,' kainai, Iudea papiau'i kepa'ani keinaka, "Isa ifo ageaupugua ma?" keoma.

²³Kai Iesu eifa pugu einaka, "Oi auga i'ina aagoa papiaumi kai, lau auga au'oni ufa papiau. Ke oi auga i'ina agofa'a papiaumi kai, lau auga i'ina agofa'a papiau laa'i. ²⁴Lau lapainimi oi emi laomai apala'i agokapa'i lalaumiai agomae laoma. Iifa gome oi lau kaisau laoma auga afolopako'ania koa aisama, ko'a oi

laomai apala'i agokapa'i lalaumiai agomae paisa," eoma.

²⁵ Ega aisama isa Iesu kepa'ani penia keinaka, "Oi kaisau?" keoma.

Ke Iesu einaka, "Lau la'ina mo ifou fou ala laifafou oma auga, lau inamo'eu.

²⁶ Lau kapa ma'o kekae oi emi laomai apala o felo auga faifani'i ega koa oi emi laomai felo o apala auga fologo laoma. Kai lau eulaisau lamai auga ko'a eague, ke lau isa eegai kapa'ina a'o lalagonia auga agofa'a papiau'i maa'iai laifania," eoma.

²⁷ Kai Iudea papiau'i Iesu isa Ama fougua isa maa'iai eifania kai isa akelogo.

²⁸ Ega puo Iesu einaka, "Oi Papiau Aumauni Gauga kolotiai agoafiakae aisama, egae kai lau kaisau laoma auga agologo. Ke lau ifou mo kapa aga'o alakapa kai, Amau kapa'ina epamaleleniau auga mo laifania auga isafa agologo. ²⁹ Ke lau eulaisau auga lau fou aague. Isa lau aepua'afuniau ifou mo alaagu, gome lau isa kapa'ina alo epagama auga mo lakapa," eoma.

³⁰ Iesu enini'ani alogai papiau ma'o isa kepako'ania.

Iesu Deo Gauga Ko'a'i Au'i Fou'i Eifania

³¹ Egae kai Iesu Iudea papiau'i isa kepako'ania au'i epaini'i einaka, "Oi lau e'u pamalele agoafi inokania koa aisama, oi lau e'u imoi ko'ami. ³² Ega aisama oi Deo ega iifa ko'a auga agologo, ke pako'a iifaga ega'ina, oi kapa'ina papagai kala'afi koa omia oagu auga eegai agepapealaimi," eoma.

³³ Ega aisama isa keinaka, "Lai auga Abraham ufuga apa aumai, ke kai aga'o ega kala'afi alamiamia. Kai kapa puo lai kapa aga'o papagai akala'afi auga papagai agapealai looma?" keoma.

³⁴ Kai Iesu einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Kaisau mo laomai apala kekapa au'i, isa laomai apala ega'ina ega kala'afi

kemia. ³⁵ Ke famili epo'iai kala'afi auga ega e'a aga'o aepagome. Kai e'a inagome auga gauga, e'a ega'ina isa apuga agemia aoniamo. ³⁶ Ega puo Gauga oi laomai apala ega'ina ee'iai agepapealaimi koa aisama, iifa gome oi ega'ina papagai agepapai paisa. ³⁷ Lau lalogo oi Abraham ufuga apa. Ega mo ganinagai, oi alomiai auga ofua oague lau amoaupuguisau ooma. Gome lau e'u iifa oi alomiai fekoko auga afuga aga'o aeka aage mo. ³⁸ Ke lau Amau agogai kapa'ina laisa auga oi maamiai laifania, ke oi auga oi amami maamiai kapa'ina keifania auga okapa," eoma.

³⁹ Ega aisama isa keinaka, "Iifa gome Abraham auga lai ufumai," keoma.

Kai Iesu einaka, "Oi Abraham ufuga apa koa aisama, Abraham kapa'ina ekapai'i au'i fokapa'i. ⁴⁰ Lau kapa aga'o i'oina alakapaisa kai, Amau eegai iifa ko'a laafia auga oi maamiai laifafoua mo ganinagai, oi lau amoaupuguisau ooma. Kai Abraham kapa ega koa aga'o aekapaisa. ⁴¹ Oi auga, oi ifomi amami kapa'ina kekapaisa auga mo okapa," eoma.

Kai isa keinaka, "Lai auga kalufa piakele imoimai laa'i kai, Amamai aga'omo, Deo mo ifogamo," keoma.

⁴² Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Deo oi Amami koa aisama, lau aniu foani, gome lau Deo eegai lamai, ke pau lau inamo'eu. Ke lau ifou alamai kai Isa lau eulaisau lamai. ⁴³ Kai kapa puo lau kapa'ina laifania auga a'o aloafi felo? Oi a'o aloafi felo, gome oi lau kapa'ina laifania auga ainu agologo afaekaina. ⁴⁴ Oi auga tiapolo gauga, ke tiapolo auga oi amami. Ega puo oi anina oani, amami kapa'ina anina eani auga mo amokapa ooma. Agofa'a e'ina mo alogai, isa i'ina agofa'agai papiau eaupugu'i. Ke isa iifa ko'a auga aeafia alogai aeka, gome isa alogai kapa aga'o ko'a laa'i. Ke isa epifoge aisama, isa kapa'ina fekapa auga mo ekapa, gome isa pifoge auga, ke isa pi-

foge ma'oai ama'i. ⁴⁵ Kai lau auga iifa ko'a laifania kai oi lau alopako'aniau! ⁴⁶ Oi epomia i afulao aga'o lau apala lakapaisa auga ageifafoua agekaina ma? Ke laa'i koa aisama, lau iifa ko'a laifania puo kapa puo lau alopako'aniau? ⁴⁷ Ke kaisau Deo gauga auga Deo kapa'ina eifania auga aina elogo. Kai oi Deo gauga laa'i puo, ainami alopaua lau ainau alogo," eoma.

Iesu Ageagu Aoniamo Auga Fouga Eifania

⁴⁸ Ega aisama Iudea papiau'i iifa kepamue keinaka, "Lai oi Samaria aumu, ke tiapolo alomuai eague aoma auga apifoge ma?" keoma.

⁴⁹ Ke Iesu einaka, "Lau tiapolo alouai aeagu kai, lau auga Amau au akaiki'a lapamia. Kai oi auga lau au e'eleu opami-aisau. ⁵⁰ Ke lau ifou fauai isapu akaiki'a faafia, ke au akaiki'au famia auga keagaga alakapuga. Kai afulao aga'o auga, isa ifo au akaiki'a femia ke isapu akaiki'a feafia auga keagaga ekapuga, ke isa oi felo o apala okapa auga afa agepenimi. ⁵¹ Iifa gome maamiai laifania. Kaisau lau e'u iifa ageafia apuga agepamia auga afaemae ke mae gamuga afaeopo," eoma.

⁵² Ega aisama Iudea papiau'i keinaka, "Pau lai alogo, oi tiapolo alomuai eague! Gome Abraham emae ke profeta ma'oai isafa kemae kai oi loifa kaisau oi emu iifa ageafia apuga agepamia auga afaemae, ke mae gamuga afaeopo looma. ⁵³ Oi lai ufumai apamai Abraham loka'egaina ma puo ega loifa oma? Isa emae ke profeta ma'oai isafa kemae. Kai oi loopolaga oi kai looma?" keoma.

⁵⁴ Ke Iesu einaka, "Lau ifou akaiki'au alapamiaisau koa aisama, lau e'u akaiki'a ega'ina auga kapa aga'o laa'i. Ega puo lau Amau oi oifaga emi Deo ooma auga lau au akaiki'au epamiaisau. ⁵⁵ Ke oi isa alogonia mo ganinagai lau isa lalogo-

nia. Kai lau maifa isa alalogonia maoma koa aisama, lau oi koa i'opomi, pifoge au famia. Kai lau isa lalogonia ke ega iifa isafa laafia apu lapamia. ⁵⁶ Oi ufumi Abraham lau e'u mai kina aeisa kai, minogai e'u mai kina feisa eoma eopolaga mo alo egama," eoma.

⁵⁷ Kai Iudea papiau'i isa kepainia keinaka, "Oi inipomu 50 aeafia koa kai ala koa Abraham loisa?" keoma.

⁵⁸ Ke Iesu einaka, "Iifa gome maamiai laifania, Abraham aemauni koa kai lau laagu!" eoma.

⁵⁹ Iudea papiau'i Iesu ega eifa oma aina kelogonia aisama, keloukipo kepo keafii'i kegafouga keoma kai, ifo ei'ofake Deo ega e'ai epealai elao.

Iesu Au Aga'o Mauniai Maaga Ekimi'i Auga Epafelo

9 Iesu ekailai elao alogai, au aga'o mauniai maaga ekimi'i auga eisa. ² Ke Iesu ega imoi isa kepa'ani penia keinaka, "Rabai, kaisau laomai apala ekapaisa? I'ina auga ifo, o isa ina ama laomai apala kekapaisa puo isa maaga ekimi'i?" keoma.

³ Kai Iesu einaka, "Laa'i, isa laomai apala aekapaisa, ke isa ina ama isafa laomai apala aekapaisa. Kai isa faagagai iina koa emia ega koa Deo ega pinauga ala koa auga isa ega agu alogai fefoki eoma. ⁴ Ke pau aegapi koa kai, i'a lau eulaisau auga ega pinauga fakapa, gome agegapi aisama, afulao aga'o agepin-auga afaekaina. ⁵ Ke lau agofa'ai laague alogai lau agofa'a eaea," eoma.

⁶ Ega eifa oma afegai, a'isa e'upeisa ke alo fefe eafia mi'iu ekapaisa kai eafia maakimi'i auga maaga elakaisa. ⁷ Egae kai epainia einaka, "Molao Siloam ofugagai moufele," eoma. Siloam i'a mala'aisai auga iulai fouga eifania. Ega puo maakimi'i auga elao ega'ina ofugagai eufe, ke maaga felo emia afu eisa emue emai ega pagua.

⁸Ke isa ega e'a ipafe papiâu'i, ke kai mo isa epinoi keisaisa au'i kepa'ani keinaka, "T'ina auga maakimi'i auga eagu epipinoi auga laa'i ma?" keoma. ⁹Ega aisama isa'i keifa ega'ina auga egamo'e keoma.

Ke isa'i keifa, "Laa'i, isa ega'ina auga laa'i kai au aga'o isa iisa i'opoga mo auga," keoma.

Kai isa ifo eifa einaka, "Lau inamo'eu," eoma.

¹⁰Ega puo ega'ina papiâu'i isa kepa'ani penia keinaka, "Ala emia oma, oi maamu ekiakae afu loisa?" keoma.

¹¹Ke isa einaka, "Au keifaga Iesu keoma auga mi'iu ekapaisa maau elakaisa, ke epainiau malao Siloam ofugagai maufele eoma. Ega puo lau lalao laufele aisama, maau ekiakae afu laisa," eoma.

¹²Ega aisama ega'ina papiâu'i isa kepa'ani penia keinaka, "Au ega'ina kapa'i?" keoma.

Ke isa einaka, "Lau alalogo," eoma.

Maakimi'i Auga Maaga Ala Eoma Felo Emia Auga Pa'anina

¹³Egae kai ega'ina papiâu'i maakimi'i auga maaga felo emia auga keafiai kelaoaina Faliseo au'i ee'iai. ¹⁴Ke Iesu alo fefeagai mi'iu ekapaisa au maaga epakiakaea kina auga, Iudea papiâu'i Deo keau afagaina kina. ¹⁵Ega puo Faliseo au'i isafa au ega'ina kepa'ani penia maaga ala eoma felo emia auga fougga gaifania keoma. Ke isa einaka, "Isa lau maauai mi'iu elakaisa, ke lau lalao laufele aisama, maau felo emia afu laisa," eoma.

¹⁶Ega aisama Faliseo au'i isa'i keinaka, "T'ina auga oi maamu epafelo auga Deo eegai aemai, gome isa i'a Iudea au'a Deo aau afagaina kina oko kainai aepea," keoma.

Kai isa'i keinaka, "Laomai apala ikapa auga ala koa mirakulo gou'i iina koa'i

agekapa'i agekaina?" keoma. Ega koa emia ifo'i mo epo'iai ke'eai'i.

¹⁷Ke fuagai aisama, kemuniaipini maakimi'i auga maaga felo emia auga kepa'ani penia keinaka, "Isa oi maamu epakiakaea puo, fougga ala loifa oma?" keoma.

Ke isa einaka, "Au ega'ina profeta auga aga'o," eoma.

¹⁸Kai Iudea papiâu'i au ega'ina maaga ekimi'i kai pau felo emia auga akepako'ania mo elao iifa keulaisa ina ama kemai. ¹⁹Ke isa ina ama kemai aisama kepa'ani peni'i keinaka, "T'ina oi ma gaumi? Oi isa ma mauniai maaga ekimi'i ooma? Ala koa isa pau afu eisa?" keoma.

²⁰Ke isa ina ama iifa kepamue keinaka, "Lai alogo isa lai gaumai, ke alogo isa mauniai maaga ekimi'i. ²¹Kai pau ala eoma afu eisa, ke kaisau isa maaga epakiakaea auga lai alalogo. Oi isa amopa'ani penia. Isa eminifa'a efua puo, ifo fougga ageifania," keoma. ²²Isa ina ama Iudea papiâu'i kemani'iaini'i puo ega keifa oma. Gome Iudea au akaiki'a'i au'i keifa kakaua keinaka, kaisau Iesu Mesaia ageoma auga isa e'i la'afou afugai akepapealaisa keoma. ²³Ega puo isa ina ama keinaka, "Isa eminifa'a efua puo oi isa ifo amopa'ani penia," keoma.

²⁴Ke au maaga efelo auga ipainina gua kepamia keinaka, "Oi Deo au akaiki'a mopamia, gome lai alogo ega'ina auga epafeloiso auga laomai apala ikapa auga," keoma.

²⁵Ke isa einaka, "Isa laomai apala ikapa auga ma auga lau alalogo. Kai kapa aga'omo lalogo auga, lau maau ekimi'i kai epafelo pau afu laisa," eoma.

²⁶Ega aisama isa kepa'ani penia keinaka, "Isa kapa'ina oi faagamuai ekapaisa? Ke maamu ala epakiakaea oma?" keoma.

²⁷ Ke isa einaka, “Lapainimi efua kai ainau alogonia. Kapa puo maifania ainau amologo pugu ooma? Oi isafa isa ega imoi amomia ma ooma?” eoma.

²⁸ Ega aisama ega'ina papiaui isa keifa apala penia keinaka, “Oi auga isa ega imoi, ke lai auga Moses ega imoi! ²⁹ Lai alogo Deo Moses maagai enini'ani kai ega'ina auga kapai emai auga lai alalogo,” keoma.

³⁰ Ke maaga efelo auga einaka, “Oko i'oina ipauma! Oi isa kapai emai auga alogolo kai lau maau epakiakaea. ³¹ Ke i'a alogo Deo papiau laomai apala'i kekapa'i au'i aina'i aeafia. Kai kaisau Isa au akaiki'a epamia, ke ega logoai pinauga anina eani gakapa eoma auga ekapa auga aina eafia. ³² Ke Deo agofa'a epagama mo alogai, kai aga'o aufalao aga'o mauniai maaga ekimi'i auga maaga epakiakaea auga fougua keifania alalogologo. ³³ I'ina auga Deo eegai faemai koa aisama, kapa aga'o faekapa,” eoma.

³⁴ Isa ega eifa oma aisama, Faliseo au'i isa kepainia keinaka, “Oi auga laomai apalagai lomauni ke lofa'a kai pau lai mopamalelenimai ma looma,” keoma. Ke keafia Iudea papiaui e'i la'afou afuagai keapealaisa.

Iesu Lalau'iai Maa'i Ekimi'i Au'i Fou'i Eifania

³⁵ Iesu au maaga epafelo auga la'afou afugai keapealaisa auga fougua elogo, ke elao eisa aisama epainia einaka, “Oi Papiau Aumauni Gauga lopako'ania ma?” eoma.

³⁶ Kai au ega'ina epa'ani einaka, “Au akaiki'a aumu, isa kaisau auga maauai moifania ega koa lau isa fapako'ania laoma,” eoma.

³⁷ Ke Iesu einaka, “Oi pau isa loisa. Iifa gome isa pau oi fou onini'ani,” eoma.

³⁸ Ega aisama au ega'ina einaka, “Lopia lau oi lapako'anio,” eoma, ke eau afagaina.

³⁹ Ke Iesu einaka, “Lau i'ina agofa'a lamai auga papiau e'i laomai felo, o apala auga afa fapeni'i, ega koa maakimi'i au'i maa'i fekiakae afu fekeisa, ke maa'i felo au'i maa'i fekimi'i laoma puo lamai,” eoma.

⁴⁰ Kai Faliseo au'i isa'i egae fou keapa au'i Iesu aina kelogonia aisama kepa'ani keinaka, “Aa, kapa'ina? Lai isafa maamai ekimi'i ma looma?” keoma.

⁴¹ Ke Iesu einaka, “Oi maami gakimi'i koa aisama, laomai apala okapa auga kelelega laa'i femia. Kai pau oi oifa oi maami felo ooma puo, ega'ina kelelega eemiai ageka mo,” eoma.

Sipi I'ima Auga Ega Sipi Fou

10 Ke Iesu eifa pugu einaka, “Iifa gome maamiai laifania. Aufalao aga'o sipi e'i fagapu pa'afinai aekoko kai elao keaga i'oi'iai e'uapagai ekoko auga, painao auga papiau eauni'i kai e'i amu eafi'i auga. ² Kai au kapa pa'afiai ekoko auga sipi ega'ina e'ima'ima'i auga. ³ Ke ima'ima auga pa'afi epagalaisa isa ekoko, ke ega sipi isa aina kelogo kefiakoa. Ke isa ega sipi aka'iai ekae eifani'i epapealai'i. ⁴ Ke isa ifo ega sipi ma'oai epapealai'i afegai aisama, isa eufai kai ega sipi auga isa muninai kelao, gome sipi isa aina kelogo magakania. ⁵ Kai sipi au a'ina akelogonia auga muninai afakelao. Iifa gome auga, sipi au a'ina ega'ina eegai akepiaukoko, gome isa aina akelogo magakania,” eoma. ⁶ Iesu i'ina palapole isa maa'iai eifania kai kapa'ina eifania auga oko akelogo.

⁷ Ega puo Iesu eifa pugu einaka, “Iifa gome maamiai laifania. Sipi e'i fagapu pa'afina auga lau. ⁸ Ke au ma'oai lau agouai kemai au'i painao au'i, ke isa auga painao au'i papiau keauni'i kai e'i amu keafi'i au'i koa i'opo'i. Kai sipi isa aina'i akelogonia. ⁹ Lau auga pa'afi. Au kapa i'ina pa'afinai agekoko auga kania ageisagamau. Ke isa ega'ina pa'afinai

agekoko agemai, ke agepealai agelao sipi e'i animai afuga felo ipauma aga'o ageisa. ¹⁰ Kai painao papiauga auga sipi gapainaoni'i, gaaupugu'i, ke gapalifu'i mo puogai emai. Kai lau lamai auga kaisau lau ainau keafia au'i mauni mamaga fekeafia laoma, ke ega'ina maunina isa alo'iai fepogu, fepafakaua laoma puo lamai.

¹¹ “Ke lau auga Sipi I'ima felo au. Sipi i'ima felo auga ifo elogoaina ega sipi fau'iai emae. ¹² Kai au aga'o afa keoge sipi e'ima'i auga, sipi i'ima inagome auga laa'i. Ega puo ago alo amu'ega emai eisa aisama, sipi epua'afuni'i epiaukoko. Ega aisama ago alo amu'ega ega'ina elao sipi eaga'i euoka'i kekani okaoka. ¹³ Ke au ega'ina epiaukoko, gome isa afa keogeisa puogai epinauga kai, sipi ega'ina ala fekeoma auga gefa'i aga'o aeauga.

¹⁴⁻¹⁵ Iesu eifa pugu einaka, “Lau auga Sipi I'ima felo au. Gome lau Amau elogoniau koa i'opoga, lau isafa e'u sipi lalagoni'i, ke e'u sipi isafa lau kelogoniau. Ke lau ifou imaaui lalogoaina, sipi fau'iai alamae. ¹⁶ Kai sipi isa'i i'ina fagapuga alogai akeapapa au'i isafa keapae. Lau sipi ega'ina au'i isafa famaiseini'i fagapu i'ina alogai fekeapa, lau e'u sipi fou aga'omo fekemia laoma. Ke ega'ina sipi'i isafa lau ainau akelogo, ke ma'oai aga'omo akemia lau e'u sipi akemia, ke lau ifou mo sipi i'ima au alamia. ¹⁷ Ega kainai lau Amau alo ko'agai lau aniu eani alogaina. Gome lau ifou imaaui lalogoaina alamae. Ke alamae auga afalamae umamo kai, mauni ega'ina faafimue pugu eoma puo alamae. ¹⁸ Lau e'u mauni kai aga'o afaefaniau kai, lau ifou lalogoiniau ega koa alakapa. Ke lau ifou imaaui fapipeni auga isapuga eeuai ekae, ke faafimue pugu auga isafa isapuga eeuai ekae. Iifa kapulaga i'ina auga lau Amau eegai laafiia,” eoma.

¹⁹ Iesu ega eifa oma aisama, Iudea papiu'i ifo'i mo epo'iai ke'eai'i. ²⁰ Ke pa-

piau ma'o keifa keinaka, “Isa tiapolo alogai eague, ekafo'o alogaina. Kapa puo isa aina falogo?” keoma.

²¹ Kai isa'i keifa keinaka, “Au aga'o alogai tiapolo eague auga ega nini'ani a'o iina koa laa'i. Ke au aga'o alogai tiapolo eagu auga ala koa maakimi'i auga maaga agepakiakaea agekaina?” keoma.

Iudea Papiu'i Iesu Akepako'ania

²² Ega'ina afegai ufainagai Iudea papiu'i Deo ega e'a Deo kepalao penia auga miamia kina emai. Ke ega'ina miamia kina auga inipo aupu alogai emia. ²³ Ega'ina alogai Iesu elao Deo ega e'a alogai afu aka Solomon ega A'ama keoma auga afugai epea. ²⁴ Ega aisama Iudea papiu'i kemai Iesu keapa lofe kai kepa'ani penia keinaka, “Oi Mesaia koa aisama, maamaisai moifa gomeisa mo. Gaika koa maamaisai iifa ko'a aloifania?” keoma.

²⁵ Ke Iesu einaka, “Lau oi maamia laifania efua kai oi lau alopako'aniau paisa. Ke lau Amau akagai mirakulo lakapai'i au'i lau fauai kenini'ani. ²⁶ Kai oi lau alopako'aniau paisa, gome oi lau e'u sipi epo'iai laa'i. ²⁷ Lau e'u sipi ainau kelogo, ke lau isa lalagoni'i, ke isa lau muniuai kepea. ²⁸ Lau isa agu pagai maunina lapeni'i, ke isa afakemae laa'i afakemia. Ke kai aga'o isa lau imauai afaefilai'i. ²⁹ Ke lau Amau isa lau epeniau Auga, kapa ma'oai eka'egaini'i. Ega puo kai aga'o isa lau Amau imagai afaefilai'i. ³⁰ Gome lau ke lau Amau fou aga'omomai.”

³¹ Ega aisama Iudea papiu'i kepo keafii'i isa kegafouga pugu keoma. ³² Kai Iesu isa epaini'i einaka, “Lau Amau eegai mirakulo akaiki'a'i ma'o kemai au'i lakapai'i lapakinaimi. Mirakulo ega'ina epo'iai kapa auga puogai kepoai amofouniau ooma?” eoma.

³³ Kai Iudea papiu'i iifa kepamue keinaka, “Lai ega'ina mirakulo'i puo'iai

amafounio alaoma. Kai oi papiau aumauni mainimu kai, ifomu Deo loomaiso auga, Deo eegai loifa apala puo amafounio aoma,” keoma.

³⁴Ega aisama Iesu einaka, “Ufainagai profeta Deo ega iifa pukagai Deo papiau isa'i eifani'i deo eomai'i auga fougaa iina kepapua oma, 'Lau oi deo laomaimi.’^e ³⁵Deo isa eifani'i deo eomai'i mo ganinagai, ega iifa isa epeni'i. Ega puo Deo ega iifa ega'ina auga, iifa ko'a ipauma, ke ageka aoniamo. ³⁶Kai lau auga, lau Amau ekinaniau, alo lolofa au epamiaisau, eulaisau i'ina agofa'a lamai. Ega puo kapa puo lau Deo Gauga laoma auga, oi oifa lau Deo eegai laifa apala ooma. ³⁷Ke lau Amau ekapa auga afalakapa koa aisama, oi lau folopako'aniau. ³⁸Kai lau Amau ekapa auga lakapa koa aisama, oi lau afolopako'aniau mo ganinagai, mirakulo lakapa'i au'i fopako'ani'i, ega koa Amau lau alouai eague, ke lau Isa alogai laague auga agologo felo afaefuafua,” eoma.

³⁹Iesu ega eifa oma aisama, Iudea papiau'i isa kegaafia pugu keoma kai, isa papiau epo'iai epagea puo akeafia.

⁴⁰Ega'ina afegai Iesu Jordan agapugegai epagai elao Ioane mamagai mo bap-tismo epipeni auga afugai eagu. ⁴¹Ke egae eaguega kai, papiau ma'o isa eega kemai au'i keifa keinaka, “Ioane mirakulo gougaa aga'o aekapaisa mo ganinagai, i'ina auga fougaa eifania au'i ma'oai ko'a'i moa'ina,” keoma. ⁴²Ke papiau ma'o egae Iesu kepako'ania.

Lasarus Eisafa Emae

11 Ega'ina afegai au aga'o aka Lasarus eisafa eka. Isa ifiao aka Maria ke aaga Marta auni'i e'i pagua aka Betani paguuga auga. ²Ifiao i'ina aka Maria auga mulamula foga felogai Lopia Iesu ife e'efaisa, ke fufugai epaigu

fugania auga afakua aka Lasarus eisafa eka. ³Ega puo Lasarus afakua gua iifa keulaisa Iesu kepainia keinaka, “Lopia, moisa oi alomu ko'agai anina loani alogaina auga eisafa ekae,” keoma.

⁴Ke Iesu i'ina iifaga elogo aisama eifa einaka, “Isafa ega'ina auga agelao mae afaemia kai, Deo ega akaiki'a ke ega isapu fou fefoki kainai isa eisafa. Ega koa isafa ega'ina faagagai papiau, Deo Gauga au akaiki'a fekepamia eoma kainai ega emia oma,” eoma. ⁵Iesu Maria aaga Marta ke afakua'i Lasarus fou ani'i eani alogaina. ⁶Ega mo ganinagai Lasarus eisafa fougaa elogo aisama, fiakoa isa ee'i pagua aelao kai, kina gua mo isa eagu paguugai eagu.

⁷Ega'ina afegai Iesu ega imoi epaini'i einaka, “'Ta amamue Iudea ago amalao pugu,” eoma.

⁸Kai isa ega imoi keinaka, “Rabai, pau mo egae Iudea papiau'i oi kepoi kegafounio keoma kai pau momue ega molao pugu looma,” keoma.

⁹Ke Iesu einaka, “Kina aga'omo alogai kina maaga ou'aga laagai gua laa'i pagu? Au aga'o kinai epea koa aisama, ife afae'anina, gome isa i'ina agofa'a eaeagai afu eisa epea. ¹⁰Kai gapiai agepea aisama kai ife age'anina, gome eaea laa'i,” eoma.

¹¹Iesu ega'ina iifaga eifania afegai, ega imoi epaini'i pugu einaka, “'Ta ekefa'a'a Lasarus efue efua, alalao egae alapago age'uegekae,” eoma.

¹²Kai Iesu ega imoi keifa keinaka, “Lopia isa efue koa aisama, felo agemia,” keoma. ¹³Iesu Lasarus emae efua auga fougaa eifania kai, isa ega imoi auga kapa'ina eifania auga akelogo puo keopolaga efue ipauma mo keoma.

¹⁴Ega puo Iesu isa maa'iai eifa ofakaea einaka, “Lasarus emae efua. ¹⁵Ke oi faumiai lau isa fou egae laa'i auga alogama

lapa'aua, ega koa oi lau fopako'aniau. Pau omai isa eega alao," eoma.

¹⁶ Ega aisama ega imoi aga'omo Tomas kepafaala Didimas, i'a mala'aisai kafela keoma auga, Iesu kapa'ina eifania auga aelogo felo puo Iesu ega imoi isa'i au'i epaini'i einaka, "Ta isafa isa fou alao, ega koa Lopia fou kai'alao fama," eoma.

Iesu Lasarus Maeai Epamaunimue

¹⁷ Ke Iesu elao Betani paguagai epealai aisama, Lasarus kina pani la alogai eka auga elogo. ¹⁸ Betani auga Ierusaleme fou epoi' i afa'agamo kilomita oiso koa i'opoga. ¹⁹ Ke Iudea papiau'i ma'o kemai Marta akina Maria auni'i afakua'i emae puo kegapaame'i keoma. ²⁰ Marta Iesu emai fougaa elogo aisama, epea apua elao kai, Maria auga e'ai mo eagu.

²¹ Ke Marta elao Iesu eisa aisama epainia einaka, "Lopia, oi inae moagu koa aisama, afakuau faemae. ²² Kai lalogo pau ganinagai, Deo kapa'ina alogoina auga agepenio," eoma.

²³ Ke Iesu Marta epainia einaka, "Oi afakuamu agemaunimue pugu," eoma.

²⁴ Ke Marta einaka, "Lau lalogo kina fuagai papiau ma'oai maeai akemaunimue aisama, isa isafa agemaunimue," eoma.

²⁵ Ega aisama Iesu isa epainia einaka, "Papiau maeai ipamaunimue'i, ke mauni mamaga pipenina gome auga lau. Ega puo kaisau lau agepako'aniau auga emae mo ganinagai, mauni mamaga ageafia paisa. ²⁶ Ke kaisau pau eague auga, lau agepako'aniau auga afaemaemae. Oi i'ina iifaga lopako'ania ma?" eoma.

²⁷ Ke Marta einaka, "E Lopia, lau lapako'ania, oi Mesaia Deo Gauga aumu, alomai inae agofa'ai keoma auga," eoma.

²⁸ Ke i'ina iifaga eifania afegai, elao akina Maria eifaga elao me'egai kai epainia einaka, "Pamalele auga emai efua, ke oi epa'aniainio," eoma. ²⁹ Maria Iesu emai efua auga fougaa elogo aisama,

e'ue efiaisakoa mo eega elao. ³⁰ Kai ega'ina alogai Iesu auga pagua alogai aekoko kai Marta elao auni'i kepiaogai, ega'ina afugai mo eapa. ³¹ Iudea papiau'i Maria fou keagu kepaame au'i Maria e'ue efiaisakoa mo epealai keisa aisama, keopolaga isa la apepe elao keoma puo, muninai mo kelao.

³² Ke Maria elao Iesu eapa afugai epealai Iesu eisa aisama, ife fo'inai e'ualai eomukipo kai epainia einaka, "Lopia, oi inae moagu koa aisama afakuau faemae," eoma.

³³ Iesu isa eapepe eisa, ke Iudea papiau'i isa fou kemai au'i isafa keapepe eisa'i aisama, gua'i eani alogaina, ke alo isafa ekiekie alogaina. ³⁴ Ega puo epa'ani peni'i einaka, "Kapai oogeisa?" eoma.

Ke isa keinaka, "Lopia, ifomu momai moisa," keoma.

³⁵ Ega aisama Iesu isafa e'ina eapepe.

³⁶ Ke Iudea papiau'i isa eapepe keisa aisama, keifa keinaka, "Ko'a isa anina ala eani oma auga amoisa," keoma.

³⁷ Kai ega'ina papiau'i isa'i au'i keinaka, "Isa maakimi'i auga maaga epafelo puo, gaifa Lasarus faemae gaoma koa, femae ma?" keoma.

³⁸ Iesu Maria eapepe eisa ke Iudea papiau'i isa fou kemai au'i isafa keapepe eisa'i gua'i eani alogaina, ke alo isafa ekiekie alogaina puo emai laai eapa. Ke ega'ina laaga auga iku inegai ke fopa akaiki'a ake kepae apua. ³⁹ Ega puo Iesu papiau egae keapa au'i epaini'i einaka, "Fopa amopaelaisa," eoma.

Kai mae auga afakua Marta einaka, "Lopia, isa kina pani emae eka puo, pau auga isa foga apala emia efua," eoma.

⁴⁰ Ega aisama Iesu eifa einaka, "Lau oi alapainio, oi lau alopako'aniau aisama, Deo ega isapu ke ega eaea akaiki'a fou afoloisa'i alaoma ma?" eoma.

⁴¹ Ega puo fopa la ake kepae apua auga kepaelaisa. Egae kai Iesu ufa eakae penia kai eifa einaka, "Amau, ainau lologo-

nia kainai tenkiu lapenio. ⁴²Lau lalogo oi aufa kina mo ainau lologo kai, i'ina papiau'i inae keapae au'i fau'iai i'ina iifaga laifania, ega koa isa lau oi eemuai lamai auga fekepako'ania laoma,” eoma.

⁴³Iesu ega'ina eifania efua aisama, eifa akaiki'a einaka, “Lasarus, mopealai mai!” eoma. ⁴⁴Ega aisama mae auga tiapu manipina faaga ke kania fou tiemoka auga faagagai kekaega kai epealai emai.

Ega aisama Iesu papiau egae keapa au'i epaini'i einaka, “La tiapuga faagagai ekaega auga amoafilaisa kai amopua'afuga galao,” eoma.

Iudea Papiau'i Iesu Isaupugua Iifaga Kepaapa

(Mateo 26:1-5; Mako
14:1-2; Luka 22:1-2)

⁴⁵Ega puo Iudea papiau'i Maria iisa kemai au'i ma'o Iesu kapa'ina ekapaisa keisa aisama, Iesu kepako'ania. ⁴⁶Kai ega'ina papiau'i isa'i au'i Faliseo au'i ee'i kelao Iesu kapa'ina ekapaisa auga maa'iai fougua keifania. ⁴⁷Ega aisama sakedote lopia'i, ke Faliseo au'i fou iifa ipakaina afugai kansolo au'i fou la'afou aga'o keifaga.

Ega'ina alogai ifo'i mo epo'iai kepa'ani keinaka, “Au ega'ina emai mirakulo gou'i ma'o ekapa'i puo i'a kapa'ina fakapa? ⁴⁸I'a isa maaga mo agaisaoga ega'ina agekapa'i koa aisama, papiau ma'oai isa akepako'ania. Ega aisama Roma kamanina papiau'i akemai i'a afu'a ke a'a ago fou akeafi'i,” keoma.

⁴⁹Ega aisama epo'iai au aka Kaiafas inipo ega'ina alogai sakedote lopia fa'a emia auga eifa einaka, “Oi kapa aga'o alologo mo laa'i! ⁵⁰Au aga'omo papiau fau'iai femae auga felo kai, isa puogai ago fofougua papiau'i fekemae laa'i fekemia auga apala ipauma auga aloisa,” eoma.

⁵¹Isa ega'ina iifaga eifania auga, isa ifo ega logoai aeifania kai, ega'ina inipogai isa sakedote lopia fa'a emia kainai, profeta koa emia Iesu Iudea ago papiau'i fau'iai agemae auga fougua eifafoua.

⁵²Kai Iesu auga ega'ina ago papiau'i mo fau'iai afaemae kai, Deo gauga kekani okaoka ago i'oi'i i'oi'iai keagu au'i isafa fekemai afu aga'omogai fekeagu papiau aga'omo fekemia eoma kainai agemae.

⁵³Ega puo ega'ina papiau'i ega'ina kina-gai ke'ina Iesu isaupugua iifaga kepaapa.

⁵⁴Ega puo Iesu Iudea papiau'i epo'iai kalafa'ai aelao aemai kai, elao ago maini kainagai pagua aga'o aka Efraim, egae ega imoi fou keagu.

⁵⁵Ke Iudea papiau'i e'i Pasover miamiaga kina emai kainagai aisama, papiau ma'o taoni afegai keagu au'i kelao Ierusalem taoninai. Ke miamia aemia koa kai isa ifo'i e'i kagakaga kainai alo'i ofuga keikuisa efua kai, keagu ega'ina miamia ke'imaisa, alogai fekekoko keoma. ⁵⁶Ega'ina alogai isa Deo ega e'a eapa afugai keapa Iesu kekapunia, ke ifo'i mo epo'iai kepa'ani keinaka, “Ala oopola oma? Isa i'ina miamia afaemai ma?” keoma. ⁵⁷Kai sakedote lopia'i ke Faliseo au'i fou papiau keifa kapula peni'i keifa, aufalao Iesu kapa'i afeisa koa, femai maa'iai feifa fefikoa ega koa fekeafia fekegope keoma.

Papie Mulamula Foga Felogai Iesu Iife E'efaisa

(Mateo 26:6-13; Mako 14:3-9)

12 Kina imagea mo keka Pasover miamiaga agemia auga kinagai, Iesu emai Betaniai Lasarus eagu, ke maeai epamaunimue auga paguagai. ²Ke egae gapigapi fo'amaga Iesu faugai kekapaisa eka. Ke Marta fo'ama eakogai, Lasarus auga teipoloai papiau akeani au'i fou keagu. ³Ega'ina alogai Maria mulamula afa akaiki'a ipauma, ke foga felo aka nad auga eafia emai

Iesu ife e'efaisa. Egae kai fufugai Iesu ife epaigu fugania. Ega aisama ega'ina e'a alo mulamula ega'ina foga epogu.

⁴Kai Iesu ifo ega apostolo aga'o aka Judas Iskariot muniai isa age'afa'afalaina auga Maria ega koa ekapaisa auga anina aeani. ⁵Ega puo eifa einaka, "I'ina mulamula afa auga inipo aga'o papiau epin-auga afa eafiia koa i'opoga. Ega puo kapa puo i'ina mulamula i'afalaina aemia, ke monina ulalu au'i ipeni'i aemia kai isa faagagai lopafua aagenia mo," eoma. ⁶Judas Iskariot ega eifa oma auga, isa ulalu papiau'i gefa'i eauniia kainai ega aeifa oma kai, isa ifo painao auga kainai ega eifa oma. Isa Iesu ega imoi au'i e'i moni fe'a e'imaisa kainai, fe'a alogai moni pika keukaisa auga eafiia kapa'ina anina eani auga e'afaisa ifo epalagaina.

⁷Kai Iesu Judas epainia einaka, "Isa mopua'afuga. Isa mulamula foga felo i'ina afa eegai ekae auga, eegai feka mo felao lau laai akefufuniau kinagai kai fepapinauga. ⁸Gome ulalu papiau'i auga oi epomia akeagu afaefua kai lau auga oi fou afalaagu pagainia," eoma.

⁹Ke Iesu egae eaguega kai Iudea papiau'i Iesu egae eagu auga foug kelogo. Ega puo la'afou akaiki'agai kemai isa mo kegaisa akeoma kai, Lasarus maeai epamaunimue auga isafa kegaisa keoma. ¹⁰Ega puo sakedote lopia'i iifa kepaapa Lasarus isafa fekeaupugua keoma. ¹¹Gome isa emaunimue puogai, Iudea papiau'i ma'o kepagai Iesu eega kelao kepako'ania.

Iesu Ierusalem Taoninai Ekoko Kealogamalaina Keagaga Keifugaina

(Mateo 21:1-11; Mako 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹²Ke egani aisama, la'afou akaiki'a mi-
amia kemai au'i Iesu Ierusalem pea

epea auga foug kelogo. ¹³Ega aisama isa pa'ogo aga'i kefaiponi'i keafii'i kai, kepea apua keagaga keinaka:

"Hosana!"††

"Lopia akagai emai auga Deo isa kapa felo'i epenia!" *Sam 118:25-26*

"Israel e'i Kin auga Deo eegai kapa felo'i eafi'i!"

keoma.

¹⁴Ke profeta Iesu foug iina kepapua oma koa i'opoga, donki agu'a aga'o eisa laagai eaguka elao:

¹⁵"Sion gauga ifiaoga aumu, folomani'!
Oi emu kin donki gauga laagai eaguka emai moisa." *Sakaraia 9:9*

¹⁶I'ina iifaga kaisau eifania auga Iesu ega imoi mamagai mo auga akelogo. Kai Iesu maeai emaunimue ufai e'agaukae afegai kai, i'ina iifaga Iesu foug eifania auga kelogo. Ke Deo ega iifa pukagai kapa'ina kepapua'i au'i i'opo'i mo papiau isa faagagai kekapaisa auga isafa kelogo.

¹⁷Ke Iesu Lasarus emae kai la alogai eifaga epealai, epamaunimue keisa papiau'i la'afouai ega'ina foug keifa aefua puo efoufa'a. ¹⁸Ke papiau ma'o Iesu mirakulo gouga ega'ina ekapaisa auga foug kelogo kainai, kepea apua kegaisa keoma. ¹⁹Ega puo Faliseo au'i ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "Amoisa, i'a a'a akekuai kapa aga'o alapagama. Maami galao papiau ma'oai mo isa muninai kepea amoisa'i," keoma.

Iesu Ega Mae Foug Eifafou Kakaua Auga

²⁰Ke ega'ina kinagai Pasover Miamia kainai, papiau kelao Deo kegau afa-gaina keoma au'i epo'iai Grik papiau'i isa'i isafa fou kelao. ²¹Ke Grik papiau'i ega'ina, Filip Kalilea agogai Betsaida taoninai emai auga kegoinia keinaka, "Au akaiki'a aumu, lai anina aani Iesu

††12:13 I'ina iifaga Hibru malagai auga kania isagamauga foug eifania kai, papiau pau au afagai iifaga kepamia.

amaisa aoma,” keoma. ²²Ke Filip elao Andru epainia, ke Andru Filip auni'i kai'ialao keoge Iesu kepainia.

²³Kai Iesu einaka, “Papiau Aumauni Gauga isapu akaiki'a feafia, ke papiau ma'oai isa au akaiki'a fekepamia fekeau afagaina auga kina maaga emai ekainia.

²⁴Iifa gome maamiai laifania, palafa puaga afae'ualai a'isaai afaemae koa aisama, puaga ma'o afaemia kai aga'omo mo agemia. Kai palafa puaga ega'ina agemae ke ageuki pugu koa aisama, puaga ma'o ageoge. ²⁵Ke au kapa i'ina agofa'agai ifo ega agu maunina anina eani alogaina auga, ega agu agepagea. Kai au kapa i'ina agofa'agai ifo ega agu maunina anina aeani auga, ageagu mo agelao agu pagai maunina ageafia. ²⁶Ke kaisau lau e'u pinauga ekapa auga lau muniuai fepea, gome lau kapai alaagu auga, lau e'u pinauga auga isafa egae ageagu. Ke kaisau lau e'u pinauga ekapa auga, lau Amau isa au akaiki'a agepamia agepalopiania.

²⁷“Ke pau lau alou ekiekie alogaina kai kapa'ina alaifania? ‘Amau kina maaga i'ina alogai kaniau mogagaoga alaoma pagu?’ Laa'i, lau fakiekie puogai i'ina kina maagai lamai. ²⁸Amau, Oi emu isapu ke Oi au akaiki'amu auga papiau mopakina'i, ifomu akamu akaiki'a fopamia,” eoma.

Iesu ega eifa oma aisama, aufalao aga'o aina ufai emai einaka, “Lau e'u isapu ke e'u akaiki'a papiau lapakina'i ke alapakina'i pugu,” eoma. ²⁹Kai la'afou egae keapa au'i a'oa'o ega'ina kelogonia aisama, keifa ufa eauga keoma. Ke isa'i au'i keifa, agelo aga'o isa maagai enini'ani keoma.

³⁰Ega aisama Iesu einaka, “Aufalao aga'o aina ega'ina ologonia auga lau fauai laa'i kai oi faumiai. ³¹I'ina agofa'a papiau'i e'i laomai felo, o apala akeafia auga kina inamo'e. Ke lau alamae ke alamaunimue aisama, i'ina agofa'a lop-

iaga i'ina agofa'agai alapapealaisa. ³²Ke lau kolotiai akeafiakaisau aisama, papiau ma'oai alala'a'i eeu akemai,” eoma. ³³Iesu ega'ina eifania auga, isa ala age-mae oma auga papiau epalogoni'i.

³⁴Ega aisama la'afou papiau'i keifa keinaka, “Ufainagai lai Deo ega iifa pukagai alogo auga, Mesaia ageagu pagainia auga fougaa alogo keoma. Ega puo ala koa oi loifa, ‘Papiau Aumauni Gauga’ kolotiai akeafiakae looma? Papiau Aumauni Gauga auga kaisau?” keoma.

³⁵Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, “Eaea oi eemiai ageka epo afaemaefa. Ega puo umina aemai aeafimi koa kai, eaea eemiai ekaega auga eaeagai amopea. Gome au kapa uminagai epea auga ala elao auga aelogo. ³⁶Ega puo eaea eemiai ekaega auga amopako'ania, ega koa oi eaea gauga fomia,” eoma. Ke enini'ani efua aisama, ekailai elao ke fakeisa eoma puo ei'ofake.

Iudea Papiau'i Iesu Akepako'ania

³⁷Iesu mirakulo gou'i ma'o Iudea papiau'i ago'iai ekapai'i keisa'i mo ganinagai akepako'ania. ³⁸Ega koa emia auga profeta Aisaea iina eifa auga ko'a'i mo kemia:

“Lopia kaisau i'a a'a iifa aifani'i au'i epako'ani'i?

Ke Lopia ima isapuga papiau kapai epakina'i?” *Aisaea 53:1*

³⁹Aisaea ega eifa oma kainai papiau ega'ina Iesu akepako'ania. Ke Aisaea Deo ega iifa pukagai afu aga'ogai iina eifa oma pugu einaka:

⁴⁰“Isa maa'i epakimi'inia, ke gua'i oma ekupunia.

Ega koa isa maa'iai kapa'ina emia auga afakeisa,

ke gua'i omagai kapa aga'o oko afakelogo,

ke afakepuaipini eeu afakemai,

ke lau isa felo'i afalapamia'i.” *Aisaea 6:10*

⁴¹ Aisaea Iesu fougā ega eifa oma, gome isa Iesu ega isapu ke ega akaiki'a ifo'eisa'i.

⁴² Ke au akaiki'a'i au'i epo'iai isafa ma'o Iesu kepako'ania mo ganinagai, isa ifo'i e'i la'afou afugai Faliseo au'i isa afekepapealai'i auga mani'ina kepa'aua puo, e'i pako'a akeifafoua. ⁴³ Isa ega kekapa oma, gome papiāu isa fekeifagaini'i auga anina keani alogaina kai, Deo isa feifagaini'i auga afa'agamo anina keani.

⁴⁴ Ke Iesu eifa akaiki'a einaka, "Au aga'o lau epako'aniau aisama, lau mo aepako'aniau kai lau eulaisau auga isafa epako'ania. ⁴⁵ Isa lau eisau aisama, lau eulaisau auga isafa eisa. ⁴⁶ Ke lau eaea koa lamia lamai i'ina agofa'agai ega koa kaisau lau epako'aniau auga uminagai afaeagu.

⁴⁷ "Kai kaisau lau e'u iifa a'o elogo kai kai'iai aepea auga, lau isa ega laomai felo, o apala auga afa afalapenia. Gome lau lamai agofa'ai auga papiāu e'i laomai felo, o apala afa fapeni'i laoma puo alamai kai, kania'i faagamauga laoma puo lamai. ⁴⁸ Kaisau lau eumakalainiau ke e'u iifa kainai aepea auga, aufalao aga'o isa ega laomai afa felo, o apala afa fepenīa auga papiāuga eague. Lau iifa ega'ina laifania auga, kina fuagai aisama, ega'ina iifaga isa ega laomai apala afa agepenīa. ⁴⁹ Gome lau ifou aināu fougā alaifania kai lau Amau eulaisau auga, lau kapa'ina faifania ke ala faifa oma eoma auga mo laifania. ⁵⁰ Ke lau lalogo isa ega iifa kapula auga papiāu epapea'i kelao agu pagai maunina afugai kekoko. Ega puo kapa'ina mo laifani'i au'i, lau Amau epainiau maifani'i eoma au'i mo laifani'i," eoma.

Iesu Ega Apostolo Ife'i Eikuisa

13 Ke kina aga'omo eka Pasover mi-
amia agemia auga kinagai, Iesu
i'ina agofa'a agepua'afuga Ama eega age-

lao auga kina emai ekainia auga elogo. Ke ifo ega papiāu i'ina agofa'agai keagu au'i, alo ko'agai ani'i eani alogaina mo emai pau kai, pau auga isa ani'i eani alogaina auga fua ipauma pau epakina'i.

² Ega'ina kinagai Iesu ega imoi fou gapigapi fo'amaga keaniia. Kai ega'ina alogai tiapolo Judas Iskariot, Saimon gauga, Iesu fe'afa'afalaina auga opolaga apala alogai eogeisa efua kai, isa keagu keaniia. ³ Iesu isa Ama kapa ma'oai isa ega isapu papagai epamia'i e'ima'i auga elogo. Ke isa Deo eegai emai ke age-mue Deo eega agelao pugu auga isafa elogo. ⁴ Ega puo anianiai e'uegekāe afe tiapuga ei'iuka auga eafilaisa eoge me'e kai, tauele uufagai egopeisa. ⁵ Egae kai fei eafiia litiai e'efauka kai, e'ina ega imoi ife'i eikuisa. Ke tauele uufagai egope auga eafiia ife'i epaigu fugania.

⁶ Iesu emai Saimon, Peto keoma auga ife gaikua eoma aisama, Saimon einaka, "Lopia, oi lau ifeu aloiku'i ma?" eoma.

⁷ Ke Iesu einaka, "Lau kapa'ina lakapa auga pau afoloisa kai, muniai aisama aloisa alogo," eoma.

⁸ Kai Peto einaka, "Laa'i, iifa gome ifeu afoloiku'i laa'i," eoma.

Ke Iesu einaka, "Oi ifemu afalaiku'i koa aisama, oi lau e'u imoi afolomia," eoma.

⁹ Ega aisama Saimon Peto keoma auga einaka, "Lopia, ega koa aisama ifeu mo foloiku'i kai, imau ke kaniau isafa fou moiku'i," eoma.

¹⁰ Kai Iesu einaka, "Papiāu aga'o eufele efua auga ife mo feikua, gome isa faaga fofougā auga aeofu. Ke oi ma'oai auga alomi felo kai, epomia'i aga'o auga alo eofu," eoma. ¹¹ Gome Iesu kaisau isa age'afa'afalaina auga elogo puo, aeifa isa ma'o'iai alo'i felo aeoma.

¹² Iesu isa ma'oai ife'i eikuisa efua aisama, afe tiapuga ei'iuka pugu kai, elao afugai eagukipo. Egae kai ega imoi epa'ani peni'i einaka, "Oi faagamiai

kapa'ina lakapaisa auga ologo ma? ¹³ Oi lau oifaniau 'Pamalele Aumu' ke 'Lopia' ooma. Oi lau ega oifa oomaisau auga oifa feloisau, gome lau ega'ina au. ¹⁴ Pau lau oi emi Lopia ke emi Pamalele Au oi ifemi laikuisa koa i'opoga, oi isafa ifomi aga'o aga'o ifemi foikua. ¹⁵ Ke lau laomai felo oi lapakinaimi auga oi faumiai lakapaisa koa i'opoga oi isafa fokapa. ¹⁶ Iifa gome maamiai laifania. Pinauga auga ega au akaiki'a ega akaiki'a aeka'egaina. Ega koa i'opoga, iifa ipapea auga kaisau isa eulaisa auga aeka'egaina. ¹⁷ Pau i'ina kapa'i ologo ke agokapa'i koa aisama, Deo kapa felo'i agepenimi.

¹⁸ "Lau oi ma'oi mo fumi alaifania, gome lau kaisau mo lakinani'i au'i lal-ogoni'i. Kai i'ina iifa'i laifani'i au'i Deo ega iifa pukagai iifa kekae au'i ko'a'i mo fekemia kainai: 'Kaisau lau fou lau e'u palafa aania auga, lau ageumakalainiau ke age'afa'afalainiau.'^f

¹⁹ "Lau faagauai ega'ina kapa'i akemia koa kai oi maamiai laifani'i, ega koa faagauai akemia aisama, lau Mesaia auga fopako'ania laoma. ²⁰ Iifa gome maamiai laifania. Papiiau kapa lau au aga'o laulaisa auga ageifa koko koa aisama, isa lau eifa kokoisau. Ke kaisau lau eifa kokoisau auga, lau Amau eulaisau auga eifa koko," eoma.

²¹ Iesu ega'ina eifania afegai, alo maikiekiegai eifa einaka, "Iifa gome maamiai laifania. Oi epomiaufalao auga'o lau age'afa'afalainiau," eoma.

²² Ega aisama Iesu ega imoi Iesu kaisau eifania auga akelogo puo ifo'i mo maa'i keisa. ²³ Isa ega imoi epo'iai aga'o Iesu anina eani alogaina auga Iesu eegai eagu eaniani. ²⁴ Saimon Peto keoma auga imoi ega'ina Iesu gapa'ani penia kaisau eifania auga gouga ekapaisa einaka, "Kaisau eifania auga mopa'ani penia gaifania," eoma.

²⁵ Ke isa Iesu eega elao faagagai e'afeau kai epa'ani penia einaka, "Lopia kaisau oi age'afa'afalainio?" eoma.

²⁶ Ke Iesu einaka, "Palafa i'ina ala'iupa au kapa alapenia auga, isa lau age'afa'afalainiau," eoma. Egae kai palafa eafiia auga e'iupia kai Saimon gauga, Judas Iskariot epeniia. ²⁷ Ke Judas palafa eafiia aisama, fiakoa mo Satani isa alogai ekoko. Ega aisama Iesu isa epainia einaka, "Kapa'ina mokapa looma auga fokapa fofiakoa," eoma. ²⁸ Kai ma'oi egae keagu keaniani au'i kapa puo Iesu isa ega epaini oma auga akelogo. ²⁹ Gome Judas moni e'imaia kainai isa'i keopolaga Iesu isa epaina, kapa'ina miamiai akepapinauga auga ga'afa eoma keoma, o kapa aga'o ulalu papiau'i gapeni'i eoma keoma. ³⁰ Judas palafa eafiia aisama, fiakoa mo e'ue epealai. Ke ega'ina auga gapiai emia.

Iesu Peto Isa Agepuniaiaina Auga Fouga Eifania

*(Mateo 26:31-35; Mako
14:27-31; Luka 22:31-34)*

³¹ Judas elao efua aisama, Iesu eifa einaka, "Pau Papiiau Aumauni Gauga isapu akaiki'a eafiia, ke au akaiki'a emia, ke Deo isafa ega akaiki'a ala koa auga Papiiau Aumauni Gauga faagagai eafiia efua. ³² Isa faagagai Deo ega isapu ke ega akaiki'a ala koa auga eafiia koa aisama, Deo faagagai Isa Gauga ega akaiki'a, ke ega isapu ala koa auga agefoki agoisa. Ke fiakoa mo Deo isa isapu agepenia, ke au akaiki'a agepamia.

³³ "E'u imoi aumi, lau oi fou agaagu epo afaemaefa. Ke Iudea papiau'i lapaini'i koa i'opoga, pau oi isafa lapainimi. Oi lau agokapunia kai lau ala lalao auga oi ega afololao.

³⁴ "Ke lau iifa kapula mamaga oi lapenimi. Oi alomi ko'agai aga'o aga'o

^f13:18 Sam 41:9

animi foani. Ke lau alou ko'agai oi animi laani koa i'opoga, oi isafa aga'o aga'o animi ega foani oma. ³⁵Oi aga'o aga'o animi agoani aisama, oi lau e'u imoi auga papiiau ma'oai akelogo," eoma.

³⁶Ega aisama Saimon Peto keoma auga isa epa'ani penia einaka, "Lopia, oi ala alolao?" eoma.

Ke Iesu einaka, "Lau ala alalao auga pau muniuai afololao kai, muniuai kai alomai," eoma.

³⁷Ke Peto Iesu epa'ani penia pugu einaka, "Lopia, kapa puo pau munimui afalafai? Lau ifou lalogoainiau oi faumuai alamae," eoma.

³⁸Ega aisama Iesu einaka, "Ko'a oi lau puouai alomae ma? Iifa gome maamui laifania. O'olo aeagaga koa kai oi lau alopuniaianiau oiso alopamia," eoma.

Iesu Auga Ama Deo Eega Kelao Auga Keagaga

14 Iesu ega imoi epaini'i pugu einaka, "Folooopo alomi faemafu. Deo fopako'ania ke lau isafa fopako'aniau. ²Lau Amau ega e'ai afu ma'o kekae. Ke lau alalao egae oi afumi aga'o alaafia ageka. Laa'i koa aisama, ega'ina afuga fougua maamiai falaifania. ³Ke lau alalao afumi alapafua ageka aisama, alamue alamai alaafimi fou agalao, ega koa oi isafa lau kapai alaagu egae fou faagu laoma. ⁴Ke lau afu kapa alalao auga keagaga oi ologo," eoma.

⁵Ega aisama Tomas Iesu epainia einaka, "Lopia, oi ala alolao auga lai alalogo puo ala koa keaga ega'ina agalogo?" eoma.

⁶Ke Iesu einaka, "Amau ega e'a ke eega olao ooma auga keagaga lau. Ke lau Deo ega iifa ko'a auga lapafokia. Ke lau mauni mamaga papiiau lapeni'i. Ega puo kai aga'o ifo lau Amau eega afaelao kai, lau faagauai kai Amau eega agelao. ⁷Oi lau amologoniau koa aisama, lau Amau isafa fologo. Ke pau lau ologoniau ke

oisau kainai, lau Amau isafa ologonia ke oisa," eoma.

⁸Ega aisama Filip einaka, "Lopia, oi Amamu lai mopakinaimai, ega koa alomai agekaina," eoma.

⁹Ke Iesu einaka, "Filip, pau laa'i epomiafou alao amai mo ganinagai, oi lau alologoniau koa ma? Kaisau lau eisau auga Amau isafa eisa. Ega puo kapa puo Amau mapakinaimi looma?

¹⁰Lau Amau alogai laague, ke Amau lau alouai eague auga alopako'ania ma? Ke iifa laifani'i au'i lau ifou e'u iifa laa'i. Kai Amau alouai eague auga ega pinauga ekapa. ¹¹Lau laifa Amau alogai laague, ke Amau lau alouai eague laoma auga iifaga amopako'ania. Ke laa'i koa aisama, mirakulo lakapa'i au'i gou'i amoisai'i lau Amau amopako'ania.

¹²Iifa gome maamiai laifania. Kaisau lau epako'aniau auga, lau kapa'ina lakapa'i au'i agekapa'i. Ke lau Amau eega alalao kainai, isa lau pinauga lakapa'i au'i mo afaekapa'i kai, laagai pinauga akaiki'a'i ipauma'i isafa agekapa'i. ¹³Ke lau akauai kapa'ina agogoina auga alakapa, ega koa Gauga Ama ega akaiki'a ala koa auga agepafokia. ¹⁴Ke oi kapa aga'o lau akauai agogoina auga alakapa," eoma.

Iesu Deo Ega Spiritu Ageulaisa Auga Fougua Eifania

¹⁵Iesu ega imoi epaini'i pugu einaka, "Oi alomi ko'agai lau aniu oani koa aisama, lau iifa kapula oi lapenimi fokapa laoma auga agokapa. ¹⁶Ke lau Amau alagoina Pipalagai Auga aga'o ageulai penimi. Ega koa isa oi fou agoagu aoniamo. ¹⁷Ke ega'ina auga Deo ega Spiritu, Deo ega iifa koa'i epafokia auga oi alomiafou ageagu aoniamo. Agofa'a papiiau'i Deo akelogonia au'i, Pipalagai Auga ega'ina akeisaisa ke akelogonia puo akeumakalaina. Kai oi auga isa fou oagu puo, ologonia ke isa oi alomiafou ageagu. ¹⁸Ke lau oi is-

agepa koa afalapua'afunimi kai, alamue eemi alafai. ¹⁹Ke pau kina epo afaemaefa agofa'a papiau'i lau afakeisau kai, oi auga lau agoisau. Ke lau laague aoniamo kainai, oi isafa agoagu aoniamo. ²⁰Ke ega kinagai Deo ega Spiritu ageake penimi aisama, lau Amau alogai laague, ke oi lau alouai oague, ke lau oi alomiai laague auga agologo. ²¹Ke kaisau lau e'u iifa kapula eafi'i kai'iai epea auga, alo ko'agai lau aniu eani auga. Ke kaisau alo ko'agai lau aniu eani auga, lau Amau isafa alo ko'agai isa anina ageani. Ke lau isafa alou ko'agai isa anina alaani, ke lau ifou lau kaisau auga isa alapakina," eoma.

²²Ega aisama Judas (Judas Iskarriot laa'i kai, aga'o auga) eifa einaka, "Lopia, kapa puo oi kaisau auga lai alopakinaimai kai, agofa'a papiau'i auga afolopakina'i looma?" eoma.

²³Ke Iesu einaka, "Kaisau alo ko'agai lau aniu eani auga, e'u pamalele kai'iai agepea. Ega aisama lau Amau alo ko'agai isa anina ageani, ke lau Amau fou isa eega agamai alogai agapagua agaagu. ²⁴Kai kaisau alo ko'agai lau aniu aeani auga, e'u pamalele kai'iai afaepea. I'ina iifa'i a'o'i ologoni'i au'i, lau ifou apu laa'i kai, Amau lau eulaisau auga apuga.

²⁵"Lau oi fou aaguega kai, i'ina kapa'i maamiai laifani'i. ²⁶Kai Amau Pipalagai Auga, Isa ega Spiritu, lau akauai ageulai penimi. Ke isa kapa ma'oi agepamalelenimi, ke kapa ma'oi maamiai laifani'i au'i isafa agepaopolaniami afaefuafua. ²⁷Lau gagao oi lapenimi, ega'ina auga lau e'u gagao eemiai lapua'afuga. Ke lau kapa'ina lapenimi auga agofa'a papiau'i kepipeni koa i'opoga koa alapipeni. Ega puo foloopopo alomi faemafu ke folomani'i.

²⁸"Lau alalao ke alamue eemi alamai auga fougua laifania ainu ologonia. Oi alomi ko'agai lau aniu oani koa aisama, lau Amau eka'egainiau auga eega alalao

puo alogama fopa'aua. ²⁹Lau ega'ina kapa'i akemia koa kai maamiai laifani'i, ega koa akemia aisama fopako'aniau laoma. ³⁰Ke i'ina agofa'a lopiaga emai puo, lau oi fou aganini'ani epo afaemaefa. Isa ega isapuai kapa'ina lau faagauai ekapa auga, kapa aga'o lau faagauai aemia. ³¹Kai lau Amau anina laani, ke lau Amau kapa'ina fakapa eoma auga i'opoga mo lakapa auga agofa'a felogo laoma," eoma. Iesu ega'ina iifa'i eifani'i efua aisama, ega imoi epaini'i einaka, "Omiai, i'ina afuga amapua'afuga alao," eoma.

Au Ke Aga Fou Palapole'i

15 Ke kekailai kepea alogai Iesu ega imoi epaini'i einaka, "Lau auga au euki auga, ke lau Amau auga uma alogai epinauga auga. ²Isa lau faagauai au aga epealai kai puaga aga'o aeoge auga efoua. Kai au aga kapa puaga eoge auga ekanina, ega koa puaga ma'o paisa feoge eoma. ³Lau Deo ega iifa oi maamiai laifani'i au'i kai'iai oi alomi ofuga auga iikuga emia efua. ⁴Oi lau alouai foagu ke lau oi alomiai alaagu. Au aga aga'o ifo puaga afaeoge. Kai isa au ega'inagai age'afauka aisama kai puaga ageoge. Ega koa i'opoga, oi lau alouai afoloagu koa aisama, animi aga'o afolooge.

⁵"Lau laifa pugu. Lau auga au, ke oi auga au ega'ina aga aumi. Au aga'o lau alouai ageagu, ke lau isa alogai alaagu koa aisama, isa au aga koa i'opoga puaga ma'o ageoge. Gome oi lau fou afalamia koa aisama, kapa aga'o agokapa afaekaina. ⁶Ke kaisau lau fou afalaagu auga, au aga kefoua kepuake eka eogogo auga koa i'opoga. Au aga'i ega koa i'opo'i au'i keafiakae'i loai kepiuau'i keaga. ⁷Kai oi lau alouai agoagu, ke e'u iifa alomiai ageka koa aisama, kapa'ina anina oani auga lau Amau fogoina, ke Isa oi kapa'ina ogoina auga agepenimi. ⁸Oi kapa'ina lau Amau

ogoina auga agepenimi aisama, au aga puaga ma'o eoge koa i'opomi agomia, ke oi lau e'u imoi ko'ami auga papiiau akelogo. Ega'ina agemia auga, oi faagamiai lau Amau ega akaiki'a ke ega isapu fou akefoki.

⁹“Ke lau Amau alo ko'agai lau aniu eani koa i'opoga, lau isafa alou ko'agai oi animi laani. Oi lau alou ko'agai animi laani auga agugai foagu. ¹⁰Ke lau Amau kapa'ina fakapa eoma eifa kapula peniau auga kai'iai lapea kainai, lau Isa alo ko'agai aniu eani auga laoga maina alogai laague, ke Isa alo ko'agai lau aniu eani. Ega koa i'opoga oi lau kapa'ina fokapa laoma auga kai'iai mo agopea koa aisama, oi lau alou ko'agai animi laani auga agugai agoagu. ¹¹Lau ega'ina iifaga oi maamiai laifania, ega koa lau alou ala egama oma auga, oi isafa alomi ega fegama oma. Ke oi emi alogama ega'ina fepagai laoma. ¹²Lau e'u iifa kapula auga i'ina; Lau alou ko'agai oi animi laani koa i'opoga, oi isafa alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani. ¹³Kai aga'o ifo imaauga afaelogoaina ekefa'a faugai afaemae. Kai kaisau ifo agelogoaina ekefa'a ega'ina faugai agemae auga, iifa ko'a isa alo ko'agai ekefa'a anina eani alogaina auga. Ega'ina laoga maina auga kapa ma'oai eka'egaina. ¹⁴Oi lau kapa'ina laifa kapulania auga agokapa aisama, oi lau ekefa'au. ¹⁵Lau pau oi alaifanimi e'u pinauga aumi alaomaimi, gome pinauga auga, ega au akaiki'a pinauga kapa ekapa auga aelogo. Kai lau oi laifanimi ekefa'au laomaimi, gome lau Amau eegai kapa ma'oai lamaleleaini'i au'i oi lapalagonimi. ¹⁶Oi lau alokinaniau kai lau oi lakinanimi, ega koa folao puami ma'o fooge laoma. Ke puami ega'ina auga akeka aoniamo au'i pua'i fooge. Ega koa lau akauai kapa'ina Amau agogoina auga agepenimi. ¹⁷I'ina auga

lau e'u iifa kapula auga; Oi alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani,” eoma.

Agofa'a Papiiau'i Iesu Muninai Kepea Papiiau'i Ani'i Akeani

¹⁸Iesu eifa pugu einaka, “Agofa'a papiiau'i oi animi afakeani koa aisama, isa lau aniu akeani kaukau auga foopolaga. ¹⁹Oi i'ina agofa'a apuga afoomia koa aisama, oi isa apuga ipauma koa i'opomi puo alo ko'agai animi feani. Kai agofa'a alogai lau oi lakinanimi laafilaimi puogai, i'ina agofa'a papiiau'i oi animi akeani. ²⁰Ke lau oi maamiai iifa i'ina laifania auga foopolaga alo-miai feka: ‘Pinauga auga ega au akaiki'a aeka'egaina,’ laoma. Ke agofa'a papiiau'i lau keafi apalaniau koa aisama, oi isafa akeafi apalanimi. Ke isa lau e'u pamalele kai'iai kegapea koa aisama, oi emi pamalele isafa kai'iai fekepea. ²¹Lau akau puogai isa oi ma'oai ega akeafi apala omaimi, gome isa lau eulaisau auga oko akelogo. ²²Lau falamai isa maa'iai falanini'ani koa aisama, isa laomai apala kekapauga auga kelelega alo'iai faeka. Kai pau lau lamai ke kapa'ina apala auga lapakinai'i puo, isa laomai apala kekapauga kelelega alo'iai ageka paisa. ²³Ke kaisau lau aniu aeani auga, lau Amau isafa anina aeani. ²⁴Lau papiiau'aga'o pinauga aekapakapa'i au'i isa epo'iai lakapai'i puo, isa laomai apala'i kekapa'i au'i kelele'i alo'iai kekae. Ke pau isa lau mirakulo lakapai'i keisa'i mo ganinagai, alo'i ko'agai lau ke Amau fou animai akeani. ²⁵Kai iina koa emia auga, Deo ega iifa pukagai Moses ega iifa i'ina kepapua auga ko'a mo emia: ‘Lau kapa apala aga'o isa ee'iai alakapaisa kai isa alo'i ko'agai lau aniu akeani.’⁸

²⁶“Pipalagai Auga Deo ega Spiritu, ke Deo ega iifa ko'a epafokia auga lau Amau eegai alaulaisa oi eemi agemai

aisama, isa lau fou ko'a mo ageifafoua. ²⁷Kai la'ina lapamalele aisama, oi lau fou alao amai puo, oi isafa lau fou ko'a mo foifafoua," eoma.

16 Ke Iesu ega imoi epaini'i pugu einaka, "Lau oi maamiai ega'ina iifa'i ma'oai laifani'i ega koa oi keaga i'oina foloafia laoma. ²Ke papiau oi la'afou afugai akepapealaimi. Ke kina aga'o agemai, ke ega'ina kinagai aufalao aga'o oi ageaupuguimi aisama, ageopolaga isa Deo ega pinauga ekapa ageoma. ³Isa lau Amau ke lau fou akelogonimai puo, i'ina kapa'i oi faagamiai akekapa'i. ⁴Lau i'ina kapa'i maamiai laifani'i, ega koa ega'ina kina agemai aisama, kapa laoma oi ainami lapalogo auga foopolaga laoma. Ke lau i'ina iifa'i oi maamiai alaifa kakau'i, gome lau oi fou aagu paisa."

Deo Ega Spiritu Ega Pinauga

⁵Ke Iesu eifa pugu einaka, "Pau lau eulaisau auga eega alalao kai, oi epomiai kai aga'o alopa'ani peniau aloinaka, 'Oi ala alalao?' alooma. ⁶Ke laifa lau eulaisau auga eega alalao laoma kainai, oi alomi emafu alogaina. ⁷Kai iifa gome maamiai laifania. Lau alalao auga oi faumiai felo. Gome lau afalalao koa aisama Pipalagai Auga afaemai. Kai lau alalao koa aisama, isa alaulaisa agemai. ⁸Ke Pipalagai Auga ega'ina agemai aisama, agofa'a papiau'i e'i laomai apala'i kapa'ina auga agepakina'i. Ke Deo agogai alo opai lao'i mai'i kapa'ina auga isafa agepakina'i. Ke Deo papiau e'i laomai felo o apala afa agepeni'i auga kapa'ina auga isafa agepakina'i. ⁹Ke isa lau akepako'aniau kainai laomai apala'i kekapa'i auga isafa agepakina'i. ¹⁰Ke lau Amau eega alalao ke oi afofoisau pugu kainai, papiau ala fekeoma alo'i opaina femia auga agepakina'i. ¹¹Ke lau puouai Deo i'ina agofa'a i'ima auga Satani ega laomai afa peniia efua, ke Deo ageoge

lau akepako'aniau au'i e'i laomai apala afa agepeni'i auga agepakina'i.

¹²"Lau iifa ma'o kekae maamiai faifani'i kai ma'oai alaifani'i a'o'i agologo afaekaina. ¹³Kai Deo ega Spiritu, Deo ega iifa ko'a epafokia auga agemai aisama kai, isa oi agepapeaimi Deo ega iifa ko'a'i au'i ma'oai agepalogonimi. Ke isa ifo ega logoai afaenini'ani kai, isa Deo eegi kapa'ina a'o elogo auga mo ageifania. Ke isa kapa'ina muni akemai au'i isafa ageifani'i. ¹⁴Ke isa kapa'ina lau apu auga ageafia oi maamiai ageifafoua kainai, isa lau isapu akaiki'a ke eaea akaiki'a laafia auga agepafokia ke au akaiki'au agepamiaisau. ¹⁵Ke kapa ma'oai lau Amau apuga auga lau apu. Ega kainai lau laifa, Deo ega Spiritu kapa'ina lau apu auga ageafia oi maamiai ageifafoua laoma. ¹⁶Ke kina emai afa'agamo afofoisau pugu kai muniai kina epo afaemaefa agoisau pugu," eoma.

Iesu Ega Imoi Alo'i Emafu Kai Alo'i Agegama Pugu

¹⁷Ega aisama Iesu ega imoi isa'i ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "Isa eifa lau Amau eega alalao puo, kina emai afa'agamo afofoisau pugu, ke kina epo afaemaefa agoisau pugu eoma auga kapa'ina eifania?" keoma. ¹⁸Ke epo'iai kepa'ani paisa keinaka, "Isa kina emai afa'agamo eoma auga kapa'ina eifania? Ke isa kapa'ina eifania auga i'a oko alalogo," keoma.

¹⁹Ega aisama Iesu isa kapa'ina kegapa'ani penia keoma auga elogo puo, epaini'i einaka, "Oi lau laifa, kina emai afa'agamo afofoisau, ke muniai kina epo afaemaefa agoisau pugu laoma iifaga kapa'ina eifania auga pa'ani ifomi epomiai opa'ani ma? ²⁰Iifa gome maamiai laifania. Agofa'a papiau'i alo'i agegama alogai, oi auga agoapepe agopinapina. Oi

alomi agemafu kai, emi alomafu ega'ina agepopo alomi agegama. ²¹Ke papie aga'o imoi gapamauga eoma aisama, ega mauni kina ekaina puo kiekie akaiki'a eafia. Kai imoi agofa'ai emauni aisama, ega alogamai mauni kiekie ega'ina e'agegeaina. ²²Ega koa i'opoga, oi isafa eemiai ega koa agemia. Pau oi emi alomafu kina kai lau oi alaisami pugu, ke alomi agegama alogaina. Ke kai aga'o ega'ina alogama afaefanimi. ²³Ke ega kinagai oi lau eeuai kapa aga'o afologoina. Iifa gome maamia laifania. Lau akauai kapa'ina Amau agogoina auga agepenimi. ²⁴Oi lau fou alao amai mo alogai, ke emai mo i'ina kinagai auga, lau akauai kapa aga'o lau Amau alogoinia. Kai pau lau akauai Amau amogoina, ke kapa'ina ogoina auga agoafia ega koa alomi agegama alogaina.

²⁵“Lau palapoleai oi maamia lanini'ani. Kai kina aga'o agemai aisama, lau palapoleai oi maamia afalanini'ani pugu. Kai lau Amau fougua oi maamia alaifa ofakaea agologo. ²⁶Ke ega kinagai oi lau akauai Amau agogoina. Lau alaifa lau oi faumiai lau Amau alagoina alaoma. ²⁷Gome oi alomi ko'agai lau aniu oani, ke lau Amau eegai lamai auga opako'ania puo, lau Amau ifo isafa alo ko'agai oi animi eani. ²⁸Iifa gome, lau Amau eegai lamai i'ina agofa'a alogai lakoko. Ke pau lau i'ina agofa'a alapua'afuga alamue Amau eega alalao,” eoma.

²⁹Ega aisama Iesu ega imoi keifa keinaka, “Moisa! Pau palapoleai alonini'ani kai loifa ofakaea mo ainamu alogo. ³⁰Pau lai alogo oi kapa ma'oai lologo. Ega puo aufalao aga'o oi fepa'ani penio auga anina aloani. I'ina kapa'i kai'iai oi Deo eegai lomai auga lai apako'ania,” keoma.

³¹Ega aisama Iesu einaka, “Oi pau fua-gai kai lau opako'aniau. ³²Kai kina aga'o

emai ke ega'ina kina emai efua. Ega'ina kinagai oi agokani okaoka aua mo emi pagua agolao. Kai oi lau agopua'afunia mo ganinagai, lau Amau fou aaguega puo lau ifou mo afalaagu.

³³“Lau i'ina kapa'i maamia laifani'i, ega koa oi lau fou agaagu puogai oi gagao alomia ageka. I'ina agofa'agai oi kiekie akaiki'a'i agoafi'i. Kai alomi fekapula folomani'i. Lau i'ina agofa'a lapalutinia efua,” eoma.

Iesu Ega Imoi Fau'iai Emegamega

17 Iesu ega'ina iifa'i eifani'i afegai, ufa eakae penia kai emegamega einaka, “Amau, kina emai efua. Ega puo Oi Gaumu ega isapu, ke ega akaiki'a ala koa auga papiau mopakina'i, ega koa Oi Gaumu isafa Oi emu isapu, ke emu akaiki'a ala koa auga papiau fepakina'i. ²Gome Oi isa isapu lopeniia papiau ma'oai fe'ima'i ega koa papiau ma'oai isa lopenia au'i, agu pagai maunina fepeni'i looma. ³Ke papiau agu pagai maunina kegaafia keoma auga iina koa; isa Oi ifomu mo Deo ipaumamu aumu fekelogonio, ke lau Iesu Kristo Oi loulaisau au isafa fekelogoniau looma. ⁴Lau Oi pin-auga lopeniiau auga lakapaisa efua faagagai, Oi emu isapu ke emu akaiki'a ala koa auga aagoai papiau lapakina'i efua. ⁵Ke Amau, agofa'a aegama koa kai lau Oi fou aagu kinagai emu akaiki'a, ke emu isapu fou aafia. Ke pau Oi loague agomuai emu akaiki'a, ke emu isapu ega'ina fou mopakina'i laoma.

⁶“Oi papiau kapa'i mo agofa'ai lopa-pealai'i lau lopeniiau au'i, Oi kaisau auga lapalogoni'i efua. Ega'ina papiau'i Oi emu papiau kai lau lopeniiau, ke isa Oi emu iifa kai'iai mo kepea. ⁷Ega puo kapa ma'oai lopeniau au'i Oi eemuai kemai auga isa kelogo. ⁸Gome Oi iifa lau lopeniiau au'i isa lapeni'i, ke isa ega'ina iifa'i keafii'i kai'iai kepea. Ke lau Oi eemuai lamai auga isa kelogo felo, ke

Oi lau loulaisau auga kepako'ania. ⁹Lau isa fau'iai lamegamega. Ke lau agofa'a faugai alamegamega kai papiau lau lopeniau au'i fau'iai lamegamega, gome isa Oi emu papiau. ¹⁰Kapa ma'oai lau apu kemia au'i Oi apumu. Ke kapa ma'oai Oi apumi kemia au'i lau apu. Lau e'u isapu ke e'u akaiki'a ala koa auga ega'ina kapa'i ma'oai faaga'iai keisa'i. ¹¹Lau Oi eemu lafai puo, agofa'ai afalaagu mo afaelao kai isa auga i'ina agofa'agai akeagu mo agelao. Ega puo Amau, Alo lolofa Aumu, Oi akamu isapuga lau lopeniau auga isapugai isa kapa apala'i ee'iai mopakaisapu'i, ega koa Oi lau fou aga'omo amia koa i'opoga, isa isafa aga'omo kegamia laoma. ¹²Lau isa fou aague alogai lau aka lopeniau auga isapugai isa kapa apala'i ee'iai lapakaisapu'i ke kania'i laagamauga. Ke isa epo'iai kai aga'o aegea kai Oi emu iifa ko'a femia kainai au ipeliai emai auga mo egea.

¹³“Lau pau Oi eemu alafai kai, lau agofa'ai laaguega kai i'ina kapa'i laifani'i, ega koa lau e'u alogama ala koa auga isa isafa alo'iai fepogu laoma. ¹⁴Lau Oi emu iifa isa lapeni'i ke agofa'a isa ani'i aeani. Gome isa auga lau koa i'opou i'ina agofa'a papiau'i laa'i. ¹⁵Lau e'u megamega auga, Oi isa i'ina agofa'agai foafi'au'i alaoma kai, Oi isa laomai apala ikapa auga eegai fopakaisapu'i laoma. ¹⁶Ko'a ipauma, lau i'ina agofa'a papiau laa'i koa i'opoga, isa isafa i'ina agofa'a papiau'i laa'i. ¹⁷Ke Oi ifomu emu iifa ko'a ipaumagai alo lolofa au'i mopamia'i. Iifa gome Oi emu iifa auga ko'a ipauma. ¹⁸Oi lau loulaisau lamai agofa'ai koa i'opoga, lau isafa isa laulai'i kepealai i'ina agofa'a kelao. ¹⁹Ke isa fau'iai lau ifou imaa elolofa emu pinauga lakapaisa Oi lapeniio, ega koa isa isafa ifo'i imaaui felolofa Oi emu pinauga alo'i ko'agai fekekapa laoma.

²⁰“Lau e'u imoi au'i mo fau'iai alamegamega kai, isa lau fou akeifafoua

alogai kaisau lau akepako'aniau au'i isafa fau'iai lamegamega. ²¹Ega koa Amau, Oi lau alouai loague ke lau Oi alomuai laague koa i'opoga, isa isafa ma'oai aga'omo fekemia. Ke isa i'a fou aga'omo'a famia, ega koa agofa'a papiau'i Oi lau loulaisau auga fekepako'ania laoma. ²²Oi emu isapu ke emu akaiki'a fou lau lopeniiau auga isa lapeni'i, ega koa Oi lau fou aga'omo amia koa i'opoga, isa isafa aga'omo fekemia laoma. ²³Ke lau isa alo'iai faagu, ke Oi lau alouai foagu. Ke iifa gome isa moafi kaigugu'i aga'omo kegamia, ega koa Oi lau loulaisau auga agofa'a papiau'i fekelogo. Ke Oi lau aniu loani koa i'opoga, isa isafa ani'i ega loani oma auga isafa agofa'a papiau'i fekelogo laoma.

²⁴“Amau, agofa'a aegama koa kai lau aniu loani kainai, emu isapu ke emu akaiki'a fou lopeniiau. Ke pau lau anina laani papiau Oi lopeniau au'i, lau e'u aguagu afugai fekeagu, ega koa e'u isapu ke e'u akaiki'a fou lopeniau auga fekeisa laoma.

²⁵“Amau, Alo Opai Aumu, agofa'a papiau'i Oi akelogonio mo ganinagai lau Oi lalogonio, ke Oi lau loulaisau auga lau e'u imoi kelogo. ²⁶Lau Oi kaisau auga isa lapalogoni'i ke alapalogoni'i afaefuafua ega koa Oi alomu ko'agai lau aniu loani auga laoga maina isa alo'iai feka, ke lau ifou isafa isa alo'iai faagu laoma.”

Iesu Isafina Kelao

(Mateo 26:47-56; Mako 14:43-50; Luka 22:47-53)

18 Iesu ega emegamega oma efua aisama, ega imoi fou ega'ina afuga kepua'afuga laloo aka Kidron keoma auga afugai feisai kepea pagai. Ke kelao apiegai aisama uma aga'o egae keisa ke ega'ina uma alogai kekoko.

²Pau Judas, Iesu e'afa'afalaina auga ega'ina afuga elogo, gome kina ma'o

Iesu ega imoi fou egae kela'afou. ³Ega puo Judas ke Faliseo au'i fou ifani au'i ma'o, ke sakedote lopia'i keulai'i au'i isa'i e'afeini'i kemai. Ke isa ikui, lanepa, ke pipaini amu'i fou keafii'i kelao ega'ina afugai.

⁴Ega aisama Iesu kapa'ina isa faaga-gai agemia auga ma'oai elogo puo, elao ega'ina papiiau'i ma'oai epa'ani peni'i einaka, "Oi kaisau okapuga?" eoma.

⁵Ke isa keinaka, "Iesu Nasareta auga akapuga," keoma.

Ke Iesu einaka, "Lau inamo'eu," eoma. (Ega'ina alogai Judas Iesu e'afa'afalaina auga isafa isa fou egae keapa.) ⁶Ke Iesu eifa einaka, "Lau inamo'eu," eoma aisama keapakua ke'u'alai a'isaa.

⁷Ke Iesu isa epa'ani peni'i pugu einaka, "Oi kaisau okapuga?" eoma.

Isa keinaka, "Iesu Nasareta auga akapuga," keoma.

⁸Ke Iesu einaka, "Lau lapainimi lau inamo'eu. Oi lau okapunia koa aisama, i'ina au'i amopua'afuni'i kegalao," eoma.

⁹Iina koa emia ega koa isa ifo iifa iina eifa oma auga ko'a femia kainai: "Oi lau papiiau lopeniau au'i aga'o alapagea."

¹⁰Ega'ina alogai Saimon Peto keoma auga ifani a'ifaga egegai eka auga efuaua, sakedote lopia fa'aga ega pin-auga auga aga'o aina kaina kaina efoua. Pinauga auga ega'ina aka Malkus.

¹¹Kai Iesu Peto eifa kapula penia einaka, "Oi emu ifani a'ifaga afugai mofaukamue! Oi loopolaga lau Amau, fakiekie eoma auga kaputina falainu ma looma?" eoma.

Iesu Keafii Anas Eega Kelaoaina

(Mateo 26:57-58; Mako 14:53-54; Luka 22:54)

¹²Egae kai Roma ifani au'i ma'o, ke ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga, ke Iudea papiiau'i ke'ima'i au'i fou Iesu keafii kegopeisa. ¹³Egae kai keafii Anas eega kelaoai kakaua. Anas auga

Kaiafas ega'ina inipogai sakedote lopia fa'a emia auga gafa. ¹⁴Kaiafas ega'ina Iudea papiiau'i magogo'i eauniia einaka, au aga'omo papiiau ma'oai fau'iai agemae auga felo eoma auga.

Peto Iesu Epuniaiai Kakaua Auga Fouga

(Mateo 26:69-70; Mako 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵Iesu keafii kelaoaina alogai, Saimon Peto keoma auga imoi aga'o fou Iesu muninai mo kelao. Ke sakedote lopia fa'a auga ega'ina imoina auni'i kelogoni'i puo isa Iesu fou keapafou sakedote lopia fa'a afugai kekoko. ¹⁶Kai Peto auga ega'ina afuga pa'afina afegai eapa isa e'imaisa. Iesu ega imoi ega'ina sakedote lopia fa'a fou kelogoni'i auga emue emai ifiao egae pa'afi akegai eapa epinauga auga epainia elogo kai Peto epakoko.

¹⁷Ega aisama ifiao pa'afi akegai eapa auga Peto epa'ani penia einaka, "Iifa gome oi ega'ina auga ega imoi aga'o laa'i ma?" eoma.

Ke Peto einaka, "Laa'i, lau isa ega imoi aga'o laa'i," eoma.

¹⁸Ke afu ekeke'a alogaina puo sakedote lopia fa'a ega pinauga au'i ke papiiau ke'ima'i au'i fou lo kepaaga kai keapa lofe egagai'i. Ke Peto isafa isa fou egae keapa lo egagaisa.

Iesu Sakedote Lopia Fa'a Agogai Iifa Epakaisa

(Mateo 26:59-66; Mako 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹Ega'ina alogai sakedote lopia fa'a Iesu ega pamalele ke ega imoi fou pa'ani'i epa'ani.

²⁰Ega aisama Iesu einaka, "Lau la'afouai papiiau ago'iai lanini'ani ofakae mo. Ke aufa kina oi emi la'afou afu'iai, ke Deo ega e'ai Iudea papiiau'i ma'oai kemai kela'afou ago'iai lapamalele. Ke

kapa aga'o ogefakēai alaifania. ²¹ Kai kapa puo lopa'ani peniau? Lau ainau kelogo au'i mopa'ani peni'i. Moisa! Isa lau kapa'ina laifania auga kelogo," eoma.

²² Iesu ega eifa oma aisama, Iudea papiau'i ke'ima'i au'i aga'o egae eapa auga Iesu epa'isa kai einaka, "Isa sakedote lopia fa'a kai ala koa ega lopaini oma?" eoma.

²³ Ke Iesu einaka, "Lau iifa aga'o laifa apalania koa aisama, ega'ina fouga moifania. Kai lau iifa ko'a laifa koa aisama, kapa puo lau lopoaisau?" eoma.

²⁴ Ke Anas Iesu epa'ani penia afegai, ima igope auga ekaega kai eulaisa sakedote lopia fa'a Kaiafas eega elao.

Peto Iesu Epuniaiaina Pugu

(Mateo 26:71-75; Mako 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵ Ega'ina alogai Saimon Peto keoma auga lo eegai eapa egagaisa alogai, egae fou keapa au'i isa kepainia keinaka, "Iifa gome, oi ega'ina auga ega imoi aga'o laa'i ma?" keoma.

Ke Peto epuniai einaka, "Laa'i, lau isa ega imoi aga'o laa'i," eoma.

²⁶ Ega aisama sakedote lopia fa'a ega pinauga auga aga'o Peto aina efoua auga aaga akina auga Peto epainia einaka, "Oi ega'ina auga fou uma alogai oapa alaisami ma?" eoma. ²⁷ Kai Peto epuniai pugu. Ega aisama fiakoa mo o'olo eagaga.

Iesu Pilato Agogai Iifa Epakaisa

(Mateo 27:11-18, 20-23; Mako 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Iesu Kaiafas agogai iifa epakaisa afegai, amagai ipauma keafia Roma kafanaga ega e'a kelaoaina. Kai isa e'i kagakaga kainai alo'i aiofugai Pasover miamia fo'amaga fekeania keoma puo, kafana ega e'ai akekoko. ²⁹ Ega puo Pi-

lato emai isa ee'iai kai epa'ani peni'i einaka, "Oi i'ina auga kapa'ina apala ekapaisa puo iifaga fopakaisa ooma?" eoma.

³⁰ Ke isa keinaka, "Isa painao auga laa'i koa aisama, lai isa oi imamuai falapaaua," keoma.

³¹ Ke Pilato einaka, "Oi ifomi amoafia ke isa kapa'ina apala ekapaisa auga, ifomi emi iifa Moses epenimi auga kainai afa amopenia," eoma.

Ega aisama Iudea papiau'i iifa kepamue keinaka, "Lai aufalao aga'o fapamaea auga isapuga eemaisai laa'i," keoma. ³² Ega koa emia auga, Iesu ifo ala agemae oma eoma auga iifaga, ko'a mo femia kainai ega emia oma.

³³ Ke Pilato emue elao ega e'ai Iesu eifaga kai epa'ani penia einaka, "Oi Iudea au'i e'i kin ma?" eoma.

³⁴ Ega aisama Iesu pa'aniai isa ega iifa epamue einaka, "Ega'ina iifaga oi ifomu opolamuai emai loifania, o papiau isa'i lau fou maamuai keifania ma puo loifania?" eoma.

³⁵ Ke Pilato einaka, "Oi loopolaga lau Iudea au ma looma? Oi ifomu emu papiau ke sakedote lopia'i fou oi lau imauai kepaauso. Oi kapa'ina lokapaisa?" eoma.

³⁶ Ke Iesu einaka, "Lau e'u agofa'a auga i'ina agofa'a alogai laa'i. Lau e'u agofa'a inae gamia koa aisama, e'u pin-auga au'i fekemai fauai fekepipaini puo, Iudea papiau'i lau keafiau au'i fekepapakipo'i fakeafiau. Kai lau e'u agofa'a auga afu i'oinagai ekae," eoma.

³⁷ Ega puo Pilato einaka, "Ega koa aisama oi kin ma?" eoma.

Ke Iesu einaka, "Oi lau kin looma auga egamo'e loifania. Iifa gome, ega'ina kainai lau lamauni, ke ega'ina kainai lau lamai i'ina agofa'agai ega koa Deo ega iifa ko'a auga faifafoua laoma. Ke papiau ma'oai Deo ega iifa ko'a agugai keagu au'i, lau ainau kelogo," eoma.

³⁸Iesu ega eifa oma aisama, Pilato epa'ani einaka, “Kapa'ina auga iifa ko'a?” eoma.

**Iesu Kolotiai Femae
Auga Iifaga Kapaapa**

*(Mateo 27:15-31; Mako
15:6-20; Luka 23:13-25)*

Ke ega'ina pa'anina epa'ani afegai, epealai Iudea papiau'i ee'i elao pugu epaini'i einaka, “Lau isa ega kelele afa aga'o fapenia koa auga alakapula-laisa. ³⁹Kai oi emi kagakaga kainai afa inipoi Pasover miamiagai lau tipula auga aga'o lapapealaisa. Ega puo oi anina oani lau oi Iudea aumi emi kin mapapealaisa ma ooma?” eoma.

⁴⁰Kai isa ma'oi keagaga pugu keinaka, “Laa'i, isa laa'i kai Barabas anina aani,” keoma. Barabas auga painao auga apala

19 ipauma auga, papiau eaniii'i kai e'i amu epainaoni'i auga. ¹Ega'ina afegai Pilato ega ifani au'i epaini'i Iesu keafiia kelaoaina kegapukia. ²Ke ifani au'i ega'ina a'ifu keafipo'e kin kania'iai kraon keogeoge auga koa kepamia Iesu kaniagai keogeisa. Egae kai kepa'aua Roma ifani lopia'i au'i mo afe'i tiapuga umuga eaea[‡] kei'iuka auga tiapuga kepai'iuka. ³Ke kela eegai kai keifa keinaka, “Iudea au'i e'i kin, amaa afagaina,” keoma. Ega'ina keifania ke me'e kepoaisa.

⁴Ke Pilato epealai emai pugu kai Iudea papiau'i epaini'i einaka, “Lau isa kelele aga'o ekapaisa, ke afa fapenia koa auga alakapula-laisa. Ega puo lapapealaisa oi eemi lamaiseina amoisa laoma,” eoma. ⁵Ke a'ifu keafipo'e kraon koa kepamia Iesu kaniagai keoge auga eka ke afe tiapuga umuga eaea kepai'iuka auga fou faagagai kekaega kai

epealai emai aisama, Pilato Iudea papiau'i egae keapa au'i epaini'i einaka, “Au inamo'e amoisa,” eoma.

⁶Sakedote lopia'i ke Iudea papiau'i ke'ima'i au'i Iesu keisa aisama keagaga keinaka, “Kolotiai moau'u'ua! Kolotiai moau'u'ua!” keoma.

Kai Pilato einaka, “Lau isa ega kelele aga'o ekapaisa, ke afa fapenia koa auga alakapula-laisa puo oi isa amoafia kolotiai amoau'u'ua,” eoma.

⁷Kai Iudea papiau'i iifa kepamue keinaka, “Lai Moses ega iifa epeniimai eemaisai ekae. Ke ega'ina iifaga kainai isa femae, gome isa ifo eifaga Deo Gauga eoma,” keoma.

⁸Pilato papiau ega keifa oma aina'i elogonia aisama emani'i alogaina. ⁹Ega puo ega e'a alogai ekoko pugu. Egae kai Iesu epa'ani penia einaka, “Oi afu kapa-gagai lomai?” eoma. Kai Iesu iifa aga'o aepamue. ¹⁰Ega puo Pilato Iesu epainia pugu einaka, “Oi lau e'u iifa afa afolopamue ma? Oi fapapealaiso o kolotiai fapamaeiso auga isapuga lau eeuai ekaega auga aloisa ma?” eoma.

¹¹Ega aisama Iesu einaka, “Deo oi isapu epeniio puo oi lau lo'imaisau. Ega puo papiau kapa lau oi imamuai epaausio auga ega laomai apala akaiki'a ipauma auga alogai gamuga ageopo,” eoma.

¹²Pilato Iesu ega eifa oma aina elogonia aisama, keaga aga'o ekapunia Iesu gapapealaisa eoma. Kai Iudea papiau'i keagaga paisa keinaka, “Oi i'ina auga alopapealaisa agelao koa aisama, oi Sisa ekefa'a laa'i. Kaisau ifo eifaga kin eoma auga Sisa ega ou auga,” keoma.

¹³Pilato papiau ega keifa oma aina'i elogonia aisama, Iesu epapealaisa emai afegai, ke isa ifo auga iifa ipakainai papiau e'i laomai felo, o apala afa kepeni'i auga afugai eagu. Ke ega'ina afuga auga

[‡]19:2 Pilitani malagai, 'purple'

kepo akaiki'a'iai aguau afuga kekapaisa puo kepafaala 'Kepo Afuga' keoma. Ke ega'ina afuga Hibru mala'iai keifaga Kabata keoma. ¹⁴Ega'ina kapa'i auga fafoko Pasover miamia agemia, ke pau atiafa koa i'opoga auga ega'ina kapa'i kemia.

Ke Pilato Iudea au'i epaini'i einaka, "Oi emi kin inamo'e amoisia," eoma.

¹⁵Kai isa keagaga pugu keinaka, "Moafia molaoaina kolotiai moau'u'ua," keoma.

Ke Pilato epa'ani einaka, "Oi anina oani lau oi emi kin kolotiai maau'u'ua ma ooma?" eoma.

Kai sakedote lopia'i iifa kepamue keinaka, "Lai emai kin i'oina aga'o laa'i kai Sisa mo ifogamo," keoma.

¹⁶Ega puo Pilato fuagai isa ima'iai epaaua, kolotiai kegaau'u'ua eoma.

Iesu Kolotiai Keau'u'ua

(Mateo 27:32-44; Mako 15:21-32; Luka 23:36-43)

Pilato Iesu isa ima'iai epaaua puo, ifani au'i kelao Iesu keafiai kelaoaina.

¹⁷Ke koloti keafiai Iesu kepeniia, ke isa ifo ega koloti epuaisa elao afu aka 'Kania Uniaga' keoma auga afugai. Ega'ina afuga Hibru malagai auga Kolkota keoma. ¹⁸Egae Iesu ke au auni'i fou kolotiai keau'u'u'i, aga'o kainai ke aga'o lafaninai ke isa auga ipuainagai emia.

¹⁹Ke Pilato malele aga'o epapua umania mo kolotiai Iesu kania laagai keau'u'ua. Ega'ina malelega iina eifa oma:

IESU NASARETA AUGA IUDEA AU'I E'I KIN.

²⁰Iudea papiau'i ma'o ega'ina malele-ega keakae keisa kekuapinia, gome Iesu kolotiai keau'u'ua afuga auga Ierusalem taonina eegai mo. Ega'ina malelega auga

Hibru, Latin, ke Grik mala'iai kepapua. ²¹Kai Iudea papiau'i e'i sakedote lopia'i ega'ina malelega keisa aisama, Pilato kelo'u penia keinaka, "Iudea Au'i E'i Kin folopapua kai, 'Tina auga eifa lau Iudea au'i e'i kin' eoma auga mopapua," keoma.

²²Kai Pilato einaka, "Lau kapa'ina lapapua auga, lapapua efua," eoma.

²³Ke ifani au'i Iesu kolotiai keau'u'ua aisama, afe tiapuga auga keafiai ke'i'inia pani kepamia kai, epo'iai aga'o aga'o keafiai. Ke ega tiapu afe tiapuga eegai auga isafa keafiai. I'ina tiapuga auga falapa ipauma tiapu aga'o fou akekaifoua. Kai papa tiapuga auga eka mo.

²⁴Ke ifani au'i ega'ina tiapuga keisa aisama, ifo'i mo epo'iai keifa keinaka, "Tina tiapuga fala'i'ina kai, egeai ama'opo kaisau ageafia auga amaisa," keoma.

Ega'ina emia ega koa Deo ega iifa pukai, Deo ega iifa iina kepapua oma auga ko'a mo emia.

"Lau afeu tiapuga isa epo'iai ke'eaisa kai egeai ke'opoisa kaisau ageafia auga kegaisa,"

keoma. *Sam 22:18*

Ega puo ifani au'i iina kekapa oma Iesu afe tiapuga keafiai.

²⁵Ke Iesu ina Maria, ke Iesu akina, ke Kleopas akafa aka Maria, ke Maria Makdalena fou egae Iesu ega koloti eegai keapa. ²⁶Ke Iesu isa ina, ke ega imoi anina eani alogaina auga fou egae keapa eisa'i aisama, ina epainia einaka, "Moisa! Papie, i'ina oi gaumu," eoma. ²⁷Ke imoi ega'ina auga epainia einaka, "Moisa! I'ina oi inamu," eoma. Ke ega'ina kina afegai, Iesu ega imoi ega'ina auga ina Maria elaoaina auni'i isa ega e'ai keagu.

Iesu Emae

(Mateo 27:45-56; Mako
15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸Ke Iesu kolotiai e'afaega kai, isa kapa ma'oai fekapa'i eoma auga eka-pai'i efua, ega koa Deo ega iifa pukagai isa fouga kepapua au'i ma'oai ko'a'i mo kemia auga elogo puo eifa einaka, "Aisou ekupu," eoma. ²⁹Ega'ina alogai oga aga'o alogai fino epi'igu auga ake epogu egae kainagai mo eagu. Ega puo ifani au'i tiapu aga'o finoai keka-fufuunia, ke hisop keoma auga agagai kegopeisa kai, kekaaua Iesu fininagai keogeisa gainu keoma. ³⁰Ke Iesu fino einu afegai, eifa einaka, "Mo efua," eoma. Ke kania eogekipo emae.

³¹Ke Iesu kolotiai keau'u'ua kina auga, Iudea papiau'i pinauga ma'oai kepa-fua'i auga kina. Ke agegani auga Iudea papiau'i Deo keau afagaina kina kai, ega'ina kina auga Pasover miamia kina puogai, kina akaiki'a ipauma aga'o. Ke Iudea papiau'i au au'i oiso kolotiai ke'afa au'i imaaui Deo keau afagaina kinagai egae kolotiai feke'afa auga anina akeani. Ega puo Pilato kepainia ife'i kegaauoni'i kegamae kai imaaui fekeafiopu'i keoma. ³²Ega puo ifani au'i kemai au aga'o Iesu fou kolotiai keau'u'i au'i auga aga'o ife keaupo kakau'i. Ke kelao aga'o isafa ife keauponi'i. ³³Kai kemai Iesu eegai aisama emae efua keisa puo, ife akeauoni'i. ³⁴Kai ifani auga aga'o ega iso eafia Iesu mape efau kanina. Ega aisama fiakoa mo Iesu mapegai ifa fei fou kelolo. ³⁵Ke au aga'o kapa'ina emia eisa auga eifafoua, ega koa oi isa fopako'ania eoma. Isa kapa'ina eifania auga ko'a, ke elogo ko'a'i mo eifani'i. ³⁶I'ina kapa'i kemia auga Deo ega iifa pukagai kapa'ina kepapua'i au'i ko'a'i mo kemia: "Isa uniaga aga'omo mo ganina-

gai afakeaupoga,"^h keoma. ³⁷Ke Deo ega iifa pukagai afu i'oina aga'ogai isafa iina kepapua oma: "Papiau akeakae mape ke-fau kanina auga afuga akeisa,"ⁱ keoma.

Iesu Imaauga Laai Keogeisa

(Mateo 27:57-61; Mako
15:42-47; Luka 23:50-56)

³⁸Ega'ina afegai Arimatea taonina auga aka Iosepa elao Pilato egoinia Iesu imauga gaafia eoma. Isa isafa Iesu epako'ania muninai epea kai Iudea papiau'i emani'iaini'i puo, ogefakeai mo Iesu muninai elao emai. Ke Pilato elogo puo isa elao Iesu imauga eafia. ³⁹Ke isa elao alogai Nikodemus, gapiai elao Iesu eisa auga fou kelao. Kelao aisama, Nikodemus mulamula foga'i felo'i aka'i myrrh ke aloes keoma auga fou eafii'i elao. Mulamula ega'ina e'i meau auga 34 kilo. ⁴⁰Isa Iesu imauga keafia aisama, auni'i faaga mulamula kepakuma kai, tiapu manipina aka linen keoma auga tiapugai kemokaisa. I'ina auga Iudea papiau'i e'i kagakagai mae au'i ega keoma'i kai laai keoge'i. ⁴¹Ke Iesu kolotiai keau'u'ua afugai uma aga'o eka. Ke ega'ina uma alogai la mamaga akepapinaugania auga eka. ⁴²Kai ega'ina kina auga Iudea papiau'i pinauga ma'oai kepapua'i kina ke la ega'ina kainagai puo, Iesu imauga ega'ina laagai keogeisa.

Iesu Emaunimue

(Mateo 28:1-10; Mako
16:1-8; Luka 24:1-12)

20Egani iifi kina amagai ipauma kina ae'agau koa kai, Maria Makdalena la elao. Ke elao laai aisama, kepo akaiki'a la ake kepae apua auga eelai eisa. ²Ega puo epiau elao Saimon Peto keoma auga, ke Iesu ega imoi i'oina aga'o Iesu anina eani alogaina auga auni'i

^h19:36 Exodus 12:46; Namba 9:12; Sam 34:20   ⁱ19:37 Sakaraia 12:10

epaini'i einaka, "Lopia laai keafilaisa kai kapai keogeisa auga alalogo," eoma.

³Ega puo Peto ke imoi ega'ina fou kekailai la kelao. ⁴Auni'i kepiau kelao kai imoi ega'ina Peto epiau'egaina laai epealai kaukau. ⁵Ke isa aiso mo la alogai eokoko maaga elao Iesu kemoka tiapu'i keka eisa'i kai, la alogai aekoko. ⁶Ke Saimon Peto keoma auga isa muninai emai aisama la alogai ekoko. Isa Iesu kemoka tiapuga egae keka eisa'i. ⁷Ke tiapu Iesu kania kemoka auga isafa afugai mo eka eisa. Kai ega'ina tiapuga auga ifo eofeisa me'egai eka, ke imaauga kemoka tiapuga auga i'oinagai eka eisa. ⁸Ega aisama imoi eufai laai epealai auga isafa, Iesu eka laaga alogai ekoko. Ke isa eisa ke kapa'ina kemia au'i ma'oi epako'ani'i. ⁹Kai Deo ega iifa pukagai eifa Iesu maeai femaunimue eoma auga iifaga kapa'ina eifania auga oko akelogo paisa. ¹⁰Ke imoi ega'ina auni'i kemue afu'i kelao.

Iesu Maria Makdalena Eapakina Penia

(Mako 16:9-11)

¹¹Kai Maria Makdalena la afegai eapa eapepe. Ke maisapepega mo aiso la alogai eokoko. ¹²Ega aisama agelo auni'i tiapu kelo'i kei'iuka'i au'i Iesu imaauga eka afugai, aga'o kania eka kaina ke aga'o ife eka kaina keagu eisa'i.

¹³Ke agelo isa kepa'ani penia keinaka, "Papie, kapa puo loapepe?" keoma.

Ke isa einaka, "Lau e'u Lopia keafiia kai kapai keogeisa auga alalogo," eoma.

¹⁴Maria ega'ina eifania afegai e'afoaipini aisama, Iesu egae eapa eisa. Kai eisa aisama isa Iesu auga aelogo.

¹⁵Ke Iesu eifa einaka, "Papie, kapa puo loapepe? Oi kaisau lokapuga?" eoma.

Ke Maria eopolaga Iesu auga au la alogai epinauga auga eoma puo

epainia einaka, "Au akaiki'a aumu, oi isa imaauga loafiia lolaoaina koa, kapai loogeisa auga maaui moifania ega koa malao maafia laoma," eoma.

¹⁶Kai Iesu isa eifaga einaka, "Maria," eoma.

Ega aisama Maria Iesu eaipenia kai Hibru malagai eifa einaka, "Raboni!" eoma. Ke eega elao gaafi opogaina eoma. (Raboni i'a mala'aisai auga Pamalele Aumu.)

¹⁷Kai Iesu isa epainia einaka, "Lau Amau eega alalao koa puo foloafi opogainiau. Kai molao lau e'u imoi au'i^f fopaini'i foinaka, 'Lau lamue Amau ke oi Amami eega lalao, ke lau e'u Deo ke oi emi Deo eega lalao fooma,'" eoma.

¹⁸Ega puo Maria Makdalena Iesu ega imoi au'i ee'i elao, ke isa Lopia eisa auga maa'iai fougua eifania. Ke Lopia isa maa'gai kapa'ina eifania auga isafa Iesu ega imoi au'i maa'iai eifania.

Iesu Ega Imoi Eapakina Peni'i

(Mateo 28:16-20; Mako

16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹Ke iifi kina egapigapi alogai, Iesu ega imoi Iudea papiau'i kemani'ianini puo, e'a pa'afi'i kekupuni'i kai alogai kekaigugu keagu. Ega'ina alogai Iesu emai ago'iai eapafoki epaini'i einaka, "Gagao eemiai gaka," eoma. ²⁰Ke ega'ina eifania afegai, ima ife ikoko afuga, ke mape iso afuga fou epakina'i. Ke Iesu ega imoi Lopia keisa aisama, alo'i egama alogaina.

²¹Ega aisama Iesu eifa pugu einaka, "Gagao eemiai gaka! Lau Amau eulaisau koa i'opoga, oi isafa laulaimi," eoma.

²²Ega'ina eifania afegai, alo mapuga isapuga eipilaisa epenii'i kai, epaini'i einaka, "Deo ega Spiritu amoafia alo-miai gaagu. ²³Oi papiau laomai apala'i kekapai'i au'i ago'agegeaini'i koa aisama,

^f20:17 Grik malagai, 'aau akiu'

Deo isafa isa e'i apala age'agegeaini'i. Kai isa laomai apala'i kekapai'i au'i afolo'agegeaini'i koa aisama, Deo isafa isa e'i apala afae'agegeaini'i," eoma.

Iesu Tomas Eapakina Penia

²⁴ Iesu ega imoi ma'oi eapakina peni'i alogai, apostolo au'i 12 au'i epo'iai aga'o aka Tomas kafela keoma auga maaga e'afu. ²⁵ Ega puo Iesu ega imoi Lopia Iesu keisa auga fougai isa maagai keifania aisama, isa einaka, "Lau ikoko afuga isa imagai afalaisa, ke imauai ikoko afuga afalaafi opogaina, ke imau isa mapegai afalapakoko koa aisama, kapa'ina oifania auga afalapak'o'ania," eoma.

²⁶ Ke iifi aga'o elao afegai, Iesu ega imoi pa'afi kekupuni'i e'a alogai keagu pugu aisama, Tomas isafa egae fou keagu. Ke pa'afi kekupuni'i mo ganinagai Iesu emai epo'iai eapafoki ke epaini'i einaka, "Gagao eemiai gaka!" eoma. ²⁷ Egae kai Tomas epainia einaka, "Imamu keke'e imauai mooge kai ikoko afuga moisa. Ke imamu mokalaisa mapeuai iso afugai mokaauka. Ke oi opomu gua folopamia kai mopako'ania," eoma.

²⁸ Ega aisama Tomas Iesu epainia einaka, "E'u Lopia, e'u Deo," eoma.

²⁹ Kai Iesu isa epainia einaka, "Oi lau loisau puo lopako'aniau kai kaisau lau aeisau kai epako'aniau auga Deo eegai kapa felo'i eafi'i," eoma.

³⁰ Iesu ega imoi ago'iai mirakulo gou'i i'oi'i ma'o ekapai'i kai, i'ina pukagai ipapua'i aemia. ³¹ Kai oi Iesu Mesaia ke Deo Gauga auga fopako'ania, ke ega'ina pako'agai agu pagai maunina foafia eoma kainai i'ina kapa'i ipapua'i emia.

Iesu Ega Apostolo Au'i Imagea Kuagai Gua Eapakina Peni'i

21 Ega'ina afegai Iesu Tiberias a'uga, keifaga Kalilea a'uga keoma auga

a'ugai ega apostolo eapakina peni'i pugu. Isa eapakina peni'i aisama iina ekapa oma: ² Saimon Peto keoma auga, Tomas kafela keoma auga, Natanael Kalilea agogai Kana taoninai emai auga, Sebedi gauga auni'i, ke Iesu ega imoi auni'i isafa fou egae keagu. ³ Ke egae keaguega kai, Saimon Peto keoma auga Iesu ega imoi fou egae keagu au'i epaini'i einaka, "Lau lapealai inoino lalao," eoma. Ke isa keinaka, "Lai oi fou agafai," keoma. Ega puo isa kelao gaagai keaguka inoino kelao kai ega'ina gapinai ma'a aga'o akeafia.

⁴ Ke egani amagai ipauma aisama, Iesu foeai eapa kai, ega imoi isa keisa ganinagai, akelogo isa Iesu.

⁵ Ega aisama Iesu isa eifani'i einaka, "Ekefa'au, ma'a aga'o alopaoa ma?" eoma.

Ke isa iifa kepamue keinaka, "Laa'i," keoma.

⁶ Ke Iesu epaini'i pugu einaka, "Emi fe'i gaaga kaina kainai amopiulaisa ke ma'a ma'o agopaoa'i," eoma. Ke Iesu eifania koa kekapisaisama, ma'a ealogai alogaina fe'iai keofa puo fe'i gaagai kegala'aua keoma aekaini'i.

⁷ Ega aisama Iesu imoi anina eani alogaina auga Peto epainia einaka, "Ega'ina Lopia," eoma. Ke Saimon Peto keoma auga imoi ega'ina eifa, "Ega'ina Lopia," eoma aina elogonia aisama, afe tiapuga ei'ulaisa puo, fiakoa mo eafia eapunia kai a'uai egopolai Iesu eega foe elao.

⁸ Kai imoi isa'i auga gaagai keaguka kai, isa muninai ma'a fe'iai keofa auga kela'aisa foe kelaoaina, gome isa kelao foe kainagai epo'i 100 mita koa i'opoga. ⁹ Ke isa kelao foeai keofau aisama, lo ei'a keisa. Ke ega'ina logai ma'a keka keaga, ke palafa isafa egae keka keisa'i.

¹⁰ Ega aisama Iesu isa epaini'i einaka, "Ma'a isa pau mo opaoa'i au'i amoafi'i omaiseini'i," eoma.

¹¹ Ke Saimon Peto keoma auga gaa-gai e'agaukae kai fe'i foeai ela'aua. Ke ega'ina fe'inai ma'a akaiki'a'i ma'oai mo 153 keofa mo ganinagai fe'i ae-mou. ¹² Ke Iesu ega imoi ma'oai epaini'i einaka, "Omai amagai fo'amaga amoa-nia," eoma. Ke imoi ma'oai kelogo isa Lopia Iesu puo, kai aga'o alo kapulagai isa aepa'ani penia aeinaka, "Oi kaisau?" aeoma. ¹³ Ke imoi kemai aisama, Iesu emai palafa eafia epenii'i, ke ma'a isafa eafia epenii'i keania. ¹⁴ Iesu maeai emaunimue afegai, i'ina auga isa ega imoi eapakina peni'i oiso epamia auga.

Iesu Peto Fou Kenini'ani

¹⁵ Ke Iesu ega imoi keaniani afegai, Iesu Saimon Peto keoma auga epa'ani penia einaka, "Saimon Ioane gauga aumu, imoi ma'oai lau aniu keani kai oi auga alomu ko'a ipaumagai lau aniu loani ma?" eoma.

Ke Saimon Peto keoma auga einaka, "E, Lopia lau alou ko'agai oi animu laani auga oi lologo," eoma.

Ega aisama Iesu isa epainia einaka, "Lau e'u sipi fo'ima'i," eoma.

¹⁶ Ke Iesu epamue pugu einaka, "Saimon Ioane gauga aumu, oi alomu ko'a ipaumagai lau aniu loani ma?" eoma.

Ke Peto einaka, "E, Lopia, lau alou ko'agai oi animu laani auga oi lologo," eoma.

Ke Iesu eifa einaka, "Lau e'u sipi fo'ima'i," eoma.

¹⁷ Ke Iesu Peto ipainina oiso epamia einaka, "Saimon Ioane gauga aumu, oi alomu ko'a ipaumagai lau aniu loani ma?" eoma.

Ega aisama Peto alo emafu, gome Iesu isa iina epa'ani peni oma oiso epamia einaka, "Oi alomu ko'a ipaumagai lau aniu loani ma?" eoma. Ega puo Peto Iesu epainia einaka, "Lopia, oi kapa ma'oai lologo puo lau oi animu laani auga isafa lologo," eoma.

Ke Iesu einaka, "Lau e'u sipi fo'ima'i. ¹⁸ Iifa gome maamuai laifania. Oi agu'amuai aisama, oi ifomu emu tiapu loafii'i loi'iuka'i kai lokilai ala molao looma auga afuga lolao. Kai aloapao aisama, imamu alokalaisa aufalao aga'o oi emu tiapu agepai'iukaiso, ke agepapeaiso afu aga'o anina aloani auga afuga agelaoainio," eoma. ¹⁹ Iesu iina eifa oma auga Peto ala agemae oma, ke ega maeai Deo isapu akaiki'a auga, ke au akaiki'a agepamia auga fouga eifania. Ke ega'ina eifania afegai, Iesu Peto epainia einaka, "Muniuai mopea," eoma.

²⁰ Ke Peto e'afoaipini aisama, Iesu ega imoi anina eani alogaina auga isa muni'iai epea eisa. Imoi ega'ina auga Iesu ega imoi fou keaniani alogai, elao Iesu faagagai e'afeau kai epainia, "Lopia kai, age'afa'afalainio?" eoma auga. ²¹ Peto isa eisa aisama Iesu epa'ani penia einaka, "Lopia, isa auga ala agaoma?" eoma.

²² Ega aisama Iesu einaka, "Lau anina alaani isa faemae kai feagu mo felao lau famue famai pugu alaoma koa aisama, oi kapa'ina afokapa? Oi auga muniuai mo mopea," eoma. ²³ Iesu ega eifa oma kainai, Iesu ega imoi ke Iesu muninai kepea au'i epo'iai nini'ani epea, Iesu ega imoi anina eani alogaina auga afaemae keoma. Kai Iesu isa afaemae auga iifaga aeifania kai, iina eifa oma, "Lau anina alaani isa faemae kai feagu mo felao lau famue famai pugu alaoma koa aisama, oi kapa'ina afokapa?" eoma.

²⁴ Iesu ega imoi ega'ina auga i'ina kapa'i kemia au'i ko'a mo eifafou'i ke fou'i pukai epapua'i. Ke i'a alogo isa kapa'ina eifani'i au'i ma'oai ko'a'i.

²⁵ Ke Iesu kapa ma'o i'oi'i isafa ekapai'i. Kai ega'ina kapa'i aga'o aga'o pukai ipapua'i gamia koa aisama, lau laopolaga i'ina puka'i agofa'a ake fepogu puo fekeka faekaina.

Acts

Apostolo Deo Ega Spirituai Kepinauga

Deo Iesu Ufai E'agauaina

1 Teofilo, lau Luka Iesu fougā puka aga'ogai lapapua kakaua lapeniio. Ega'ina pukagai Iesu ala e'ina oma ega pinauga ekapaisa, ke epamalele mo au'i fou'i egae lapapua'i. ²Isa apostolo ekinani'i au'i Deo ega Spiritu ega isapuai eifa kapula peni'i afegai, Deo isa ufai e'agauaina. ³Kai Iesu ufai ae'agau koa kai, papiu Iesu keauniia, faaga kepakiekie, ke keaupugua. Kai kina oiso aisama maeai emaunimue. Ke kina ou'aga pani alogai ifo apostolo ekinani'i au'i eapakina peni'i fou kenini'ani. Ke Deo ega agofa'a fougā maa'iai eifania aefuafua. Ke isa iifa ko'a emau-nimue auga ega apostolo epakina'i. Ega puo apostolo alo'i ko'agai Iesu emau-nimue auga kepako'ania. ⁴Ega'ina kina'i aga'ogai, Iesu ega imoi fou kela'afou keaniani alogai epaini kapulani'i einaka, "Ierusalem taonina folopua'afuga kai Deo eifa ko'ania ega Spiritu agepenimi eoma fougā maamiai laifania auga kina fo'ima. ⁵Gome Ioane papiu feisai baptismo epenii'i kai, oi auga kina epo afaemaefa, Deo ega Spirituai baptismo agoafia," eoma.

⁶Ega puo Iesu apostolo fou kekaigugu pugu aisama, kepa'ani penia keinaka, "Lopia, ufainagai lai emai papiu ke'ima'i lopia'i koa i'opo'i, oi pau lai alo'imaimai alopapea feloimai ifomai emai ago aga'ima pugu ma?" keoma.

⁷Ke Iesu einaka, "Lau Amau ifo ega logo isapugai gaika agemia, o kina

maaga kapagai agemia auga epako'ania efua. Ega puo oi fologo apuga laa'i. ⁸Kai pau oi kapa'ina fologo auga alaifania. Deo ega Spiritu oi ageake penimi aisama, isapu kapula ipauma alomiai ageka, Ierusalem taonina, Iudea, ke Samaria ago'i ma'oai, ke agofa'a ma'oai agolao, papiu maa'iai lau fou ko'a auga agoifafoua," eoma.

⁹Pau Iesu i'ina iifa'i eifani'i efua aisama, apostolo ago'iai Deo, Iesu ufai e'agauaina. Ke keisaisa kai apuapu Iesu eumi apua akeisa pugu.

¹⁰Apostolo alo'i ko'agai maa'i eakae Iesu e'agaukae afuga keisaisa kai, fiakoa mo au auni'i tiapu kelo'i kei'iuka'i ee'iai keapafoki. ¹¹Ke keifa keinaka, "Kalilea aumi, kapa puo egae oapae ufa oakae penia? Deo Iesu eemiai eafi'aua ufai e'agauaina pau oisa. Iesu ega'ina Deo ufai e'agauaina oisa auga, muni ega koa i'opoga mo agemue agemai pugu," keoma ke keapagea. I'ina kapa'i ma'oai Olifa ikugai kemia.

Apostolo Ke Pako'a Papiu'i Kemegamega

¹²Egae kai apostolo Olifa ikuga kepua'afuga kemue Ierusalem taonina kelao. Ega'ina afuga Ierusalem taonina fou epo'i auga maefa laa'i, Kilomita aga'omo koa i'opoga.^{§§} ¹³Ke kelao Ierusalem taonina aisama, e'a aga'o au'oniai, papiu alogai keaguagu afugai kekoko. Peto, Ioane, James, ke Andrea; Filip, ke Tomas; Batolomeo, ke Mateo; James Alfeus gauga, Saimon Silot* ikupuga auga, ke Judas Iesu e'afa'afalaina auga laa'i kai, au i'oina aga'o aka James keoma auga gauga fou ega kelao. ¹⁴I'ina au'i, Iesu ina Maria, ke Iesu akina ma'oai, ke papie isa'i

§§1:12 Grik malagai, 'Iudea au'i Deo keau afagaina kinagai fekepea aisoge fekaina auga i'opoga mo.'

*1:13 Iudea papiu'i e'i agu felo gamia keoma puo ogefakaei Roma kamanina fou kepipaini au'i aka'i Silot ikupuga au'i keoma.

fou kekaigugu, alo'i opo'i aga'omogai kemegamega aefuafua.

Judas Afuga Isafina Auga

¹⁵ Ega'ina kina'iai Iesu kepako'ania papiau'i,[†] au'i 120 koa i'opoga epo'iai, Peto e'uegekae eapa. ¹⁶ Egae kai eifa einaka, "Aau akiu, ufainagai Deo ega Spiritu, Davide akegai enini'ani, Judas fougā eifania auga pau ko'a emia. Isa papiau Iesu keafia au'i eisaoni'i kelao Iesu keafia. ¹⁷ Kai Iesu isa ekinaga pin-auga epeniia, i'a fou pinauga aga'omo akapaisa," eoma.

¹⁸ (Kai Judas laomai apala Iesu eegai ekapaisa auga afa monina eafia. Ke ega'ina moninai ago aga'o e'afaisa. Egae ifo epamaea auai ekopa, e'ualai kania iina eake,[‡] inaega efoupea fofouga ea'alai emae. ¹⁹ Ierusalemē taoninai keagu papiau'i ma'oai i'ina fougā kelogo. Ega puo isa ifo'i mala'iai ago ega'ina aka Akeldama keoma. Akeldama i'a mala'aisai auga 'Ifa ago.')

²⁰ Peto enini'ani paisa einaka, "Judas faagagai kapa'ina agemia auga fougā, ufainagai Sam pukagai Davide epapua auga alogai iina epapua oma:

"Isa afuga gamaini, ke kai aga'o isa afugai faeagu.' Sam 69:25

Ke i'ina isafa epapua:

"Isa afuga aufalao aga'o feafia fepinauga,"

eoma. Sam 109:8

²¹ "Ega puo anina aani, au aga'o Judas afuga feafia aoma. Ega'ina auga i'a a'a Lopia Iesu fou aagu alogai, isa isafa i'a fou alao amaimai, ke i'a fou apeapea auga femia. ²² Ke isa Ioane Baptista e'ina einogo eisa, ke elao mo Deo, Iesu ufai e'agauaina auga isafa eisa auga femia.

I'a ega'ina auga fakinaga apostolo femia fou, Iesu ega maunimue fougā ko'a auga faifafoua," eoma.

²³ Ke isa au aga'o aka Iosepa kai keifaga Basabas keoma, ke aka aga'o Justus keoma auga, ke au aga'o aka Matias auni'i keafi opo'i. ²⁴⁻²⁵ Egae kai kemegamega keinaka, "Lopia, oi kapa ma'oai lologo afe'ai ke papiau gua'i alo isafa loisa. Judas apostolo pin-auga epua'afuga emae. Ke mae afuga oi lopenia auga afuga elao efua. Ega puo i'ina au'i auni'i epo'iai aga'o lokinaga auga mopakinaimai Judas afuga feafia, oi emu apostolo femia aoma," keoma. ²⁶ Egae kai Iosepa ke Matias auni'i aka'i kepapua, Iudea e'i kagakagai papiau kekinani'i auga laoga maina kekaisa. Ke Matias aka keafilaisa apostolo emia. Ega'ina afegai egae kekaigugu kemegamega au'i ma'oai kepako'ania, isa apostolo ipauma kepamia. Ega puo apostolo au'i 11 keagu kai isa kekinaga aisama, au'i ma'oai 12 emia pugu.

Deo Ega Spiritu Eake Fougā

2 Ke Iudea papiau'i e'i miamia kina aga'o aka Pentikost^f emai aisama, apostolo ke pako'a papiau'i ma'oai kemai alo'i aga'omogai afu aga'omogai kekaigugu. ² Egae keaguega kai, fiakoa mo ufai ameku kapula ipauma koa i'opoga a'o eake emai keagu e'a fofougā alo epapogua. ³ Ke kekiakae aisama, lo mala koa i'opoga eake peni'i, ekani okaoka isa aga'o aga'o kania'i laagai eaguau keisa. ⁴ Ke isa ma'oai Deo ega Spiritu alo'i epogu, ke Deo ega Spiritu isa maa'iai kapa'ina eifania auga koa i'opoga mo, ke'ina mala i'oina i'oinai kenini'ani.

[†]1:15 Grik malagai, 'aaga akina'

[‡]1:18 Grik malagai, 'epoi e'ualai'

^f2:1 Iudea papiau'i Isipto agogai kepealai kina miamia aka 'Pasover.' Ega'ina miamia afegai, kina 50 epagai aisama miamia aga'o aka 'Pentikost' emai.

⁵Ega'ina alogai agofa'a fofouga alogai Iudea papiu'i kapa'i kapa'i keagu alo'i ko'agai Deo keau afagaina au'i ega'ina miamia puogai kemai, Ierusaleme taoninai kela'afou keagu. ⁶Ega'ina papiu'i i'ina a'oa'o kelogonia aisama, la'afouai kemai. Ke kapa'ina fekekapa auga akelogo, gome apostolo ke pako'a papiu'i mala i'oina i'oinagai kenini'ani, ke egae kela'afou au'i ma'o'ai aua mala'iai isa kenini'ani aina'i kelogonia. ⁷Ke isa kekauai alogaina, keopofua ke iina keifa oma keinaka, "Amoisa'i! Papiu iina kenini'ani oma au'i, Kalilea au'i laa'i ma? Iifa gome isa Kalilea au'i!" ⁸Kai ala koa i'a aga'o aga'o mala amauniaina auga malagai kenini'ani aina'i alogo. ⁹Ke i'a afu i'oina i'oina papiu'a. I'a isa'a Patia, isa'a Media, isa'a Elamia, isa'a Mesopotamia, isa'a Iudea, isa'a Kapadosia, isa'a Pontos, ke isa'a Asia ago'i papiu'a. ¹⁰Ke isa'a auga Frikia, Pamfilia, Isipto ke Libia, Sairene taonina eegai ago'iai amai. Ke isa'a Roma au'a laa'i kai, Romai aagu au'a. ¹¹(Ega'ina au'i isa'i Iudea papiu'i, ke isa'i Iudea papiu'i laa'i kai Iudea e'i kagakaga kainai kepea au'i.) Ke isa'a Krete kelepuaga ke Arabia ago papiu'a isafa. Kai ala koa, Deo kapa akaiki'a'i eka'apai'i au'i, mala'aisai keifani'i aina'i alogo ekaina," keoma. ¹²Ke isa kekauai alogaina keopofua, kapa'ina fekekapa auga akelogo, ke ifo'i mo aga'o aga'o kepa'ani peni'i keinaka, "Ei! Ina'ina kapa'ina emia kai oko alalogo?" keoma. ¹³Kai epo'iai papiu isa'i pako'a papiu'i kepa'au'i kea'alaini'i keifa keinaka, "I'ina papiu'i fino mamaga ma'o keinu, kekafo'o," keoma.

Peto Ega Inogo

¹⁴Kai la'afou alogai Peto apostolo au'i 11 fou kai'ialao ke'ue keapa kai eifa akaiki'a einaka, "Iudea aumi, ke Ierusaleme taoninai oagu aumi ma'o'ai ainami opaaua, kapa'ina emia auga

fouga alaifania ainau fologo. ¹⁵Gome oi oopolaga lai ainuinu ooma kai, pau mo kina maaga 9 o'clock amagai megamega kina, ke i'ina kina maagai fainuinu fakafo'o koa auga afaekaina. ¹⁶Kai kapa'ina pau egama auga, profeta Joel ufainagai Deo ega iifa Iudea papiu'i maa'iai eifania, ke Deo ega iifa pukagai iina epapua oma:

¹⁷"Deo eifa,
'Muni kina fua'iai,
Lau e'u Spiritu papiu ma'o'ai ee'iai alafakeopua.

Ke gaumi maguae'i, ke papie'i fou profeta koa i'opo'i akemia,
Lau e'u iifa papiu maa'iai akeifafoua.
Oi emi au agu'a'i Deo ega paikifa kapa'i laulauai akeisa'i,
ke au apao'i Deo ega paikifa kapa'i nipiai akenipi'i.

¹⁸Lau kepako'aniau papiu'i, au ke papie fou,
e'u Spiritu ee'iai alafakeopua, profeta koa i'opo'i akemia,
e'u iifa papiu maa'iai akeifafoua.

¹⁹⁻²⁰Ke Lau e'u mirakulo a'uoniai, ufa guagai alakapa,
kina agepa'umina, gafa maaga ifa koa agepito.

Ke aagoai agofa'ai e'u isapu gouga auga, ifa, lo, ke aku akaiki'a'i ipauma'i alakapa'i akeisa'i.

Egae kai fuagai Lopia ega kina akaiki'a auga mai'isapuga ke maieaeagai agemai.

²¹Ega'ina kina aemai koa kai, papiu ma'o'ai Lau akau Lopia akeifaga au'i kania'i ageisagamau,'

eoma. *Joel 2:28-32*

²²"Israel papiuami, ainami amopaaua i'ina iifa'i a'o'i amologo. Iesu Nasareta auga papiu aumauni ipauma. Kai oi epomia, Iesu Deo ega isapu epapin-auga, mirakulo ke kapa akaiki'a'i ma'o'ai eka'apai'i. Oi ifomi isafa i'ina kapa'i epomia keagama oisa'i ologo felo alogaina.

Deo iina koa ekapai'i, Iesu ko'a Isa eegai emai auga epakinai'a. ²³Deo muni kapa'ina agemia elogo afe'ai mo auga, ifo ega logoai Iesu oi imamiai fepaaua eoma. Ega kainai oi Deo oko akelogo au'i ologoaini'i, isa kolotiai keau'u'ua. Ega koa okapaisa oi Iesu oaupugua. ²⁴Iesu emae kai Deo Gauga kainai, isa femae umamo koa afaekaina. Ega puo Deo Iesu maeai epamaunimue. Ega'ina auga afulalao aga'o papiuau aga'o tipulai ekiekie kai epapealaisa auga koa i'opoga. ²⁵Gome Davide ufainagai Iesu fougua iina epapua oma kai pau emai emia.

“Lau Lopia aufa kina agouai laisa aefuafua.

Gome Isa lau kaiu kaina feagu fepalagainiau, ega koa guau faekae falakaagai eoma.

²⁶Ega puo lau alou egama alogaina, e'u nini'aniai kapa ma'oai laifani'i au'i, oi laau afagainio.

Ke alamae lalogo ganinagai, e'u afia'ama akaiki'a oi eemuai laoge.

²⁷Gome oi lau lalau afolopua'afuga, afu apala ipeli[§] mae afuga afaelao.

Ke emu pinauga ikapa auga, alo opaina auga isafa lopalagaina puo, imauga agefoka afaekaina.

²⁸Oi lau ala koa famaunimue pugu auga keagaga lopakinaisau.

Ke kina ma'oai oi agomuai alou alopagama alogaina.' *Sam 16:8-11*

²⁹“Aau akiu, i'a ufu'a apa'a, Davide fougua maamiai alaifa kapulania. Isa ufainagai emae, papiuau isa kapai keogeisa auga laaga i'a ma'oai aisa alogo efua. Ega'ina laaga pau i'a mia'aisai ekae. ³⁰Ega puo Davide ega'ina iifaga eifania auga, isa ifo fougua aeifania. Kai isa profeta auga puo, Deo maagai

kapa'ina epako'ania eifania auga, elogo kaukau. Ega'ina iifaga auga, isa okogai au aga'o agemai, isa koa i'opoga Lopia akaiki'a, Mesaia** agemia auga fougua. ³¹Isa kapa'ina agemia auga elogo kaukau puo, Mesaia maeai age-manimue auga fougua iina eifa oma: 'Deo Mesaia imauga mae au'i afu'iai aepua'afuga aefoka,' eoma.

³²“Mesaia ega'ina auga Iesu. Deo isa maeai epamaunimue auga, lai ma'oai aisa, pau ko'a mo aifafoua. ³³Ke Deo isa ufai e'agauaina kaina kainai epaagua. Egae kai isa epako'ania Ama, ega Spiritu agepenimai eoma auga, Ama eegai eafia. Pau kapa'ina a'o ologo, ke oisa auga, Iesu, Spiritu ega'ina eemaisai efakeopua. ³⁴⁻³⁵Gome Deo Davide imauga ufai ae'agauaina mo ganinagai, isa Deo ega iifa iina eifa oma einaka:

“Lopia lau e'u Lopia epainia einaka:

“Kaiuai moagu felaolao, Lau oi emu ou au'i ifemu guagai alaoge'i alogafapi'i,”

eoma. *Sam 110:1*

³⁶“Ega puo Israel papiuami ma'oai, iifa gome fologo, oi Iesu ega'ina kolotiai ou'u'ua kai, Deo isa epamaunimue, Lopia ke Mesaia epamia,” eoma.

³⁷Papiuau i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, gua'i ekae kemani'i kepikaisai alogaina. Ke Peto ke apostolo ma'oai fou kepa'ani peni'i keinaka, “Aamai akimai kapa'ina fakapa ooma?” keoma.

³⁸Ke Peto einaka, “Emi laomai apala'i amoumakalaini'i. Ke Iesu amopako'ania, ke akagai aga'o aga'o baptismo amoafia. Ega koa Deo oi emi laomai apala'i age'agegeaini'i, ke ega ipeni Spirituga agepenimi. ³⁹Gome Deo ifo epako'ania eifa, oi ke okomiai akemai au'i, ke agofa'a agomaai au'i ma'oai isafa, i'a a'a

[§]2:27 Grik malagai, 'Hades'

**2:30 'Mesaia' auga Hibru malagai, ke Grik malagai auga 'Kristo.' Iina iifa'i auni'i auga, au aga'o Deo ega isapu oilinai kaniagai epa'efa.

Lopia Deo papiau kapa'i ageifani'i au'i ega Spiritu agepeni'i eoma."

⁴⁰Ke Peto ega'ina mo aeifania kai nini'ani i'o'i'i i'o'i'iai eifani'i papiau aina'i epalogo. Ke magogo kapula epenii'i einaka, "Pau papiau kapa'i Deo aina akeafia au'i, afa apala agepeni'i. Ega puo i'ina papiau'i ee'iai opealai, ifomi kaniami amoagamauga," eoma. ⁴¹Papiau Peto i'ina iifa'i eifani'i a'o'i kelogonia aisama, ma'o iifa gome keoma puo Iesu kepako'ania. Ke kepako'ania au'i mo baptismo keafia. Ega'ina kinagai papiau au'i 3000 koa i'opoga, pako'a papiau'i e'i gopuai kekoko. ⁴²Ke pako'a papiau'i fofougai, kina ma'oai alo'i ko'agai apostolo e'i pamalele kai'iai kepea aefuafua. Ke isa alo'i aga'omogai kekaigugu Deo keau afagaina. Ke Iesu ega mae keopolaga, la'afouai fou kai'ialao keaniani ke kemegamega.

Pako'a Papiau'i E'i Laomai

⁴³Deo apostolo faaga'iai mirakulo, ke isapu akaiki'a gou'i ma'o ekapai'i. Ega puo papiau ma'oai kekauai alogai ke kemani'i. ⁴⁴Ke pako'a papiau'i ma'oai kekaigugu, alo'i aga'omo emia e'i amu aga'o aga'o epo'iai kepipeni. ⁴⁵Ke kina isa'iai, pako'a papiau'i isa'i e'i ago, amu fou ke'afa'afalaini'i. Ega'ina moni'i keafii'i papiau aga'o aga'o pika anina keani auga i'opoga mo kefakeisa kepenii'i. ⁴⁶Ke kina ma'oai Deo ega e'a alogai ma'oai alo'i aga'omogai kekaigugu. Ke kina isa'iai aufa e'i gopu e'a'iai isafa kekaigugu. Egae Iesu ega mae keopolaga kemegamega, alo'i ko'agai gafegafeai guaniai fo'ama aga'o aga'o kepipeni, ke alo'i egama alogaina. ⁴⁷Ke Deo keau afagaina. Ega koa kekapaisa aisama, Ierusalem taoninai papiau keagu au'i ma'oai, pako'a papiau'i e'i laomaisai aga'o

aga'o ani'i keani alogaina auga fougakeifania. Ke aufa kina Deo papiau kania'i eagamauga pako'a papiau'i e'i gopu alogai epakoko'i.

Peto Au Ife Emelo Auga Epafelo

3 Kina aga'ogai gapigapi, Iudea papiau'i e'i megamega kina maaga 3 o'clock aisama, Peto, Ioane auni'i Deo ega e'a alogai kegamegamega keoma kelao. ²Ega'ina kina'iai papiau isa'i kina ma'oai au aga'o mauniai ife emelo auga kepuaisa kelao Deo ega e'a pa'afina kepafaala 'Pa'afi Felo Ipauma'^{††} keoma auga akegai kepaagua. Isa ega'ina afugai eaguagu, papiau megamega keoma kemai au'i ee'iai moni egoinea. ³Ke isa Peto, Ioane auni'i pa'afi akegai kegakoko keoma alogai eisa'i aisama, egoinei moni kegapenia eoma. ⁴Ke Peto Ioane auni'i keapakipo au maaga alo ipauma keisa kai Peto eifa einaka, "Lai moisamai!" eoma. ⁵Ega puo au ega'ina eakae isa maa'i eisa ke epamia kapa aga'o akepenia eoma.

⁶Kai Peto eifa einaka, "Lai eemaisai silifa o gold laa'i kai kapa'ina eemaisai ekae auga agapenio. Nasareta auga Iesu Kristo aka isapugai, mofelo mo'ue mopea," eoma.

⁷Peto ega'ina eifania afegai, melo auga ima kainai eafi epa'uegenia. Ega aisama fiakoa mo, ife auni'i fofouga keagauka ke'opai. ⁸Ke isa egopo'uege eapa epea aisoge. Ke isa Peto Ioane auni'i fou Deo ega e'a alogai kekoko aisama, epea egopokae Deo eau afagaina epealaina. ⁹Papiau egae keapa au'i ma'oai melo auga epea Deo eau afagaina auga keisa. ¹⁰Ega aisama kelogo kefi-aisakoa mo ega'ina auga pa'afi kepafaala 'Felo Ipauma' keoma auga akegai eagu moni egoigoina auga. Ke isa faagagai

^{††}3:2 Pilitani malagai 'Beautiful Gate'.

kapa'ina emia auga keisa puo, kekauai alogaina keopofua.

Peto Einogo

¹¹Ega'ina auga Peto Ioane auni'i faaga'iai eafiau fou Deo ega e'ai peapea afuga aka Solomon ega A'ama keoma auga afugai keapa. Ke egae keapa papi'au'i isa keisa aisama, kekauai alogaina kepiau ee'i kelao. ¹²Peto papi'au isa ee'i kemai eisa'i aisama epaini'i einaka, "Israel aumi, oi i'ina auga efelo oisa auga folokauai foloopofua. Ke lai maamai alo ipauma foloisa. Oi oopolaga lai ifomai emai isapu'ai akapaisa ooma, o Deo maagai au felomai kainai i'ina auga apafelo epea ooma ma? Laa'i ipauma!" ¹³Kai Abraham, Aisak, Iakobo, ke ufu'a apa'a e'i Deo ega pinauga auga Iesu Kristo epamaunimue, isapu epeniia Lopia epamia. Kai oi ega'ina Lopiaga papi'au apala'i ima'iai opaaua, kegaupugua ooma. Ke Pilato alafai gaoma isa gapapealaisa eoma mo ganinagai, oi Pilato agogai isa opuni'aiaina. ¹⁴Ega koa okapaisa, oi Iesu Deo ega Pinauga Auga Deo maagai alo elolofa auga, ke alo opai auga opuni'aiaina. Ke Pilato ogoinia auau auga gapapealaisa oi eemi gafai ooma. ¹⁵Ke mauni gome Lopiaga oupugua. Kai Deo isa maeai epamaunimue. Lai Iesu ega'ina emaunimue auga ifomai maamaisai aisa aumai, fougau pau ko'a mo aifafoua. ¹⁶Ke lai Iesu ega'ina apako'ania kainai, aka isapugai melo auga ife eagauka e'opai. Ko'a ipauma lai Iesu apako'ania ke aka isapugai au i'ina felo ipauma emia, pau oi agomia eapae oisa.

¹⁷"Ke auu akitu, pau lau lalogo, oi Iesu kaisau auga alologo felo kainai ega koa okapaisa. Ke emi lopia isafa oi koa i'opomi akelogo felo kainai kekapaisa. ¹⁸Kai ega'ina okapaisa auga, ufainagai Deo ega profeta ma'oai epalagoni'i

ake'iai eifafou kakaua eifa, Isa Gauga Mesaia agekiekie agemae eoma. Pau ega'ina iifaga emai eko'a. ¹⁹Ega puo oi emi laomai apala'i amoumakalaini'i Lopia amoaipenia. Ega koa Lopia eegai Deo ega Spiritu oi fepakapulanimi auga kina agemai aisama, Deo oi emi laomai apala'i ma'oai laa'i fepamia'i laoma. ²⁰Ke ufainagai oi faumiai Mesaia ekinaga auga, Iesu Kristo feulaisa oi eemi fefai laoma. ²¹Iesu ega'ina auga ufai feagu mo felao, muni Deo kapa ma'oai mama'i agepagama'i kinagai kai agemai. Ega'ina iifaga auga ufainagai profeta Deo maagai alo'i elolofa au'i epako'ania epalagoni'i ake'iai eifafoua. ²²Gome ufainagai Moses Iudea papi'au'i maa'iai iina eifa oma einaka: 'Ta a'a Lopia Deo, oi aami akimi fou epomia profeta aga'o lau koa i'opou ageulaisa. Ke profeta ega'ina kapa ma'oai maamiai ageifani'i au'i aina fologo. ²³Ke kaisau isa aina afaeafia auga, Deo ega papi'au epo'iai isa agepalifu afe'aina,^j eoma.

²⁴"Ke pau kapa'ina emia auga, profeta Samuel e'ina eifania, ke profeta ma'o alogaina isa muninai kemai au'i isafa keifania. ²⁵Oi ega'ina profeta'i gau'i. Ke Deo ufainagai Abraham epainia einaka, "Oi okomuai muni akemai au'i fau'iai, Lau agofa'a fofougau papi'au'i kapa felo'i alapeni'i,"^k eoma. Ega'ina auga, Deo pako'a kapula nini'anina isa ee'iai ekapaisa. Ke i'a ufu'a apa'a ee'iai isafa ega koa i'opoga ekapaisa. Ke oi isafa ega'ina iifaga oafiia apumi opamia. ²⁶Deo oi fepalagainimi emi laomai apala'i foumakalaini'i auga anina eani alogaina. Ega puo ega pinauga auga Iesu maeai epamaunimue eemiai eulai kakaua. Ega koa kapa felo'i eemiai gakapa'i eoma. Ega kainai oi emi laomai apala'i amoumakalaini'i Deo mo amoaipenia," eoma.

Peto Ioane Auni'i Iifa Kepakaisa

4 Peto Ioane auni'i papiu maa'iai kenini'ani laolao kai sakedote au'i, Deo ega e'a e'ima lopiaga, ke Saduseo au'i fou isa ee'i kemai. ²Isa alo'i elifu, gome apostolo papiu maa'iai Iesu emae ke emaanimue auga fouga keifafoua. Ke Iesu emaanimue koa i'opoga, mae au'i isafa akemaunimue auga papiu kepa-maleleni'i. ³Isa kemai Peto, Ioane auni'i keafii'i, iifa fekepakaisa keoma. Kai tip-ula e'agai kefau apu'i, fegani kai iifa fekepakaisa keoma, gome egapi efua. ⁴Isa kepatipulani'i mo ganinagai, papiu apostolo e'i iifa a'o kelogonia au'i ma'o Iesu kepako'ania. Ke Iesu kepako'ania papiu'i epo'iai, au mo kepauni'i auga, au'i ma'oai mo 5000 koa i'opoga.

⁵Egani aisama, Iudea ago ke'ima lopia'i, Iudea au'i akaiki'a'i, ke Moses ega iifa pamalelega au'i fofouga, Ierusalem taoninai kekaigugu. ⁶Ega'ina la'afouga alogai Anas sakedote lopia fa'a, ega ikupu papiu'i ma'o, ke sakedote au'i oiso, Kaiafas, Ioane, ke Aleksanda isafa kemai egae keagu. ⁷Egae kai Peto Ioane auni'i kemaiseini'i la'afouai kepaapalai'i aisama kepa'ani peni'i keinaka, "Oi isapu kapagai o kaisau akagai i'ina kapa'i okapa'i?" keoma.

⁸Ega aisama Peto Deo ega Spiritu alo epogu ke eifa einaka, "E'u lopia Iudea ago o'ima aumi, ke au akaiki'ami Israel papiu'i o'ima'i aumi! ⁹Pau kapa felo melo auga faagagai akapaisa, ke ala koa melo auga apafelo auga pa'anina opa'ani. ¹⁰Oi lai opa'ani penimai koa aisama, oi ma'oai ke Israel papiu'i ma'oai i'ina iifaga fologo. Iesu Kristo Nasareta auga oi kolotiai oau'uua emae kai Deo isa maeai epamaanimue. Isa aka isapugai i'ina auga felo emia efua pau agomia eapae oisa. ¹¹Iesu foug, Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

“Oi e'a ipaapa aumi kepo uu'uga oumakalaina auga, pau ega'ina kepo e'a ega'inagai kiuga uu'uga kapula ipauma emia.” *Sam 118:22*

Ega koa i'opoga, Iesu auga oi kepo oumakalaina auga koa i'opoga kai, Deo isa Au Akaiki'a epamia. ¹²“Ke kai aga'o akagai papiu kania'i ageisagamu afaekaina. Gome Deo agofa'a alogai kania'a isagamauga isapuga kai aga'o aepe-nia. Kai Iesu mo aka isapugai kania'a ageagamauga agekaina,” eoma.

¹³La'afouai papiu ma'oai, Peto Ioane auni'i akemani'i kenini'ani kapula alogaina keisa. Ke isa e'i nini'ani a'o kelogonia auga au aage'i, malele ikifaga au'i laa'i. Ega aisama kekauai alogaina, paukai kelogo isa Iesu fou kelao kemaimai auga keopolaga. ¹⁴Ke au felo emia auga Peto Ioane fou keapa keisa'i puo, iifa aga'o fekepamue auga aekainia. ¹⁵Kai Peto Ioane auni'i iifa ipakaina afugai kepapealai'i aisama, ifo'i mo epo'iai kenini'ani. ¹⁶Ke e'i nini'aniai keinaka, “I'ina au'i faaga'iai kapa'ina agakapa? Gome Ierusalem taoninai keagu papiu'i ma'oai maa'i ipaumagai isa mirakulo kekapaisa keisa. Ke i'a agapuni'ai afaekaina. ¹⁷Kai i'ina kapa papiu epo'iai fefoufa'a, papiu mama'i ma'o fekelogo auga anina alaani. Ega puo amapamani'ini'i kegaapakipo, pau agelao muni auga Iesu keoma auga aka fakeifania pugu,” keoma.

¹⁸Isa kenini'ani efua aisama Peto Ioane auni'i keifani'i kekoko kemai pugu. Ke kemai ago'iai keapa aisama, kepaini kapulani'i Iesu akagai fakepamalele, ke foug fakeifafoua pugu keoma. ¹⁹Kai Peto Ioane auni'i iifa kepamue keinaka, “Oi ainami amaafia o Deo aina amaafia? Oi ifomi Deo maagai kapa'ina felo auga amoopolaga. ²⁰Gome lai kapa'ina maa-maisai aisa, ke a'o alogonia auga agaifania afalaapakipo,” keoma.

²¹Ega puo kepamani'i kakau'i koa i'opoga kai, pau auga kepamani'i kapulani'i, ke kepaini kapulani'i mo pugu kai kepapealai'i. Ke papiiau fau'iai isa auni'i afa ala fekepeni oma'i auga keagaga aga'o akekapulaisa, gome papiiau ma'oai kapa'ina emia keisa au'i Deo au akaiki'a kepamia. ²²Gome au ega'ina mirakuloai felo emia auga, inipoga 40 epagai.

Pako'a Papiiau'i Kemegamega

²³Peto Ioane auni'i kepealai aisama, ifo'i e'i papiiau ee'i kelao. Egae kai sake-dote lopia'i, ke au akaiki'a'i fou kapa'ina isa auni'i maa'iai keifania auga, e'i papiiau maa'iai keifafoua. ²⁴Ega puo pako'a papiiau'i i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, ma'oai alo'i aga'omogai aina'i akaiki'agai Deo kemegamega penia keinaka, "Oi Lopia Akaiki'a Aumu! Ufa, aagoa, a'u fou lopagama'i, ke alo'iai amu ma'oai lopagama afe'aini'i aumu. ²⁵Ke oi emu Spirituai emu pinauga auga, lai ufu-mai apamai Davide lopalogo akegai eifa einaka,

“Kapa puo Deo akelogonia papiiau'i ke'e'efa alogaina, ke kapa aga'o afakepagama kapa'i au'i keopola aageni'i mo?

²⁶Ke aagoa kini'i afu'i keafiia keapa, ke ago ke'ima'i au'i ma'oai kekaigugu Lopia ke ega Mesaia fou kegapiaini keoma.' *Sam 2:1-2*

²⁷“Iifa ega'ina ko'a ipauma. Gome Herod, Pontio Pilato auni'i Iudea papiiau'i laa'i au'i, ke Iudea papiiau'i fou i'ina taoninai kekaigugu oi emu pinauga auga Iesu alo elolofa, ke lokinaga Mesaia lopamia auga akekua kepa'aua. ²⁸Isa ega kekapa oma, gome ufainagai oi emu isapuai ke logoai kapa'ina lokapaisa efua fegama looma auga pau egama efua. ²⁹Ke Lopia, pau isa lai eemaisai kepamani'i ke keafi apalanimai au'i moisa'i. Agoinio Oi emu pinauga aumai kapula mopenimai ke falamani'i Oi

emu iifa amaifa kapulania. ³⁰Ke imamu mokalaisa emu isapu mopenimai. Ega koa Oi emu pinauga auga maamuai alo elolofa auga Iesu akagai emu isapu gougau mirakuloai amakapa ke isafa papiiau'i amapafelo'i aoma,” keoma.

³¹Ke kemegamega efua aisama kekaigugu afuga epigugu, ke Deo ega Spiritu eake alo'i epapogua, ke aimani'i mo Deo ega iifa keifafou kapulania.

Pako'a Papiiau'i E'i Amu Kepipeni

³²Pako'a papiiau'i ma'oai opo'i alo'i aga'omo emia. Ke ifo'i epo'iai e'i amu kepipeni. Ke kai aga'o ega amu akekua aepa'aua aeifa isa apuga aeoma. ³³Ke apostolo isapu akaiki'agai, Lopia Iesu maeai emaunimue auga fougua keifafoua. Ke Deo ega gafegafe akaiki'a isa ma'oai epenii'i. ³⁴Ke epo'iai kai aga'o kapa aga'o eegai aeafi'afu. Gome kina isa'i ago ke e'a inagome'i au'i e'i ago, e'a fou ke'afa'afalaini'i, ke moni'i keafii'i kemaiseini'i. ³⁵Ke ega'ina moni'i apostolo ife'i fo'inai keoge'i. Egae kai isa kefakeisa papiiau aga'o aga'o moni pika anina keani auga kepenii'i.

³⁶Au aga'o aka Iosepa, Lefi ikupuga auga apostolo keifaga Banabas keoma auga Saiprus keleipuagai emai. Banabas i'a mala'aisai auga magogo kapula ipenina auga gauga. ³⁷I'ina auga ifo ega ago e'afa'afalaina. Ke ega'ina monina eafiia emai apostolo ife'i fo'inai eogeisa.

Ananias Ke Safira Auni'i Fou'i

5 Kai au aga'o aka Ananias akafa Safira auni'i e'i ago aga'o ke'afa'afalaina monina keafiia. ²Ke isa moni afa eafiapia auga akafa isafa elogo. Kai moni isa mo elaoaina apostolo ife'i fo'inai eogeisa.

³Ega aisama Peto einaka, “Ananias, kapa puo Satani alomu epogu Deo ega Spiritu lofogeisa? Oi emu ago lo'afa'afalaina, ke moni isa loafiapia kai iisa auga moni fofougua koa i'opoga

lomaiseina. ⁴Ago alo'afalaisa koa kai, oi ifomu apumu laa'i ma? Ke pau lo'afalaisa aisama, ega'ina monina faagagai kapa'ina fokapa auga oi ifomu emu isapu'ai mo fokapa. Kai kapa puo oi alomu'ai ega'ina kapa loopolaga. Oi papiau alofoge'i kai Deo lofogeisa," eoma.

⁵Ananias i'ina iifaga a'o elogonia aisama, fiakoa mo e'ualai emae. Ke papiau ma'oai Ananias faagagai kapa'ina emia a'o kelogonia au'i kemani'i alogaina. ⁶Egae kai au agu'a'i isa'i ke'tue kelao Ananias imaauga kemokaisa keafiia la kelaoaina kefufunia.

⁷Kina maaga oiso koa i'opoga afegai, Ananias akafa, Safira isafa ekoko emai. Isa akafa faagagai kapa'ina emia auga oko aelogo. ⁸Ke Peto isa epa'ani penia einaka, "Oi moifa, Ananias aunimi ago o'afa'afalaina auga monina fofouga inamo'e ma?" eoma.

Safira einaka, "E, fofouga egamo'e."

⁹Ega aisama Peto isa epainia einaka, "Ala koa i'opoga oi akafamu aunimi opako'ania, Lopia ega Spiritu o'opo ooma? Ega'ina afa agoafia auga fologo kai alologo. Moisa! Oi akafamu kefufuga au'i kemai pau pa'afi akegai keapae. Oi isafa akeafio akelaoainio," eoma.

¹⁰Ega aisama fiakoa mo Safira Peto ife fo'inai e'ualai emae. Ke au agu'a'i ega'ina isa akafa kefufuga au'i kekoko kemai, Safira emae keisa. Ega puo isa isafa imaauga keafiia la kelaoaina akafa eegai kefufunia. ¹¹Papiau ma'oai ke Iesu kepako'ania papiau'i isafa Ananias Safira auni'i kepifoge kainai kemae auga fouga kelogo aisama, kemani'i alogaina.

Apostolo Papiau Ma'o Kepafelo'i

¹²Apostolo papiau epo'iai mirakulo ke isapu gou'i ma'o kekapai'i. Ke pako'a papiau'i ma'oai alo'i opo'i aga'omo kepamia kemai Deo ega e'ai peapea afuga aka Solomon ega A'ama keoma afugai kekaigugu. ¹³Pako'a laa'i papiau'i

ma'oai, pako'a papiau'i ee'iai iifa felo'i keifani'i. Kai kemani'i puo kai aga'o pako'a papiau'i e'i la'afou alogai aekoko.

¹⁴Ega'ina emia mo ganinagai au ke papie ma'o Lopia Iesu kepako'ania. Ke pako'a papiau'i au'i ma'o emia aefuafua.

¹⁵Papiau apostolo mirakulo ma'o kekapai'i auga keisa. Ega puo isafa au'i keagai ileai ke petiai fou kepakala'i, Peto epea aisama feafi opogaini'i felo'i fekemia keoma. Ke kapa'i ageafi opogaini'i afaekaina au'i epo'iai isa'i Peto ogogai mo felo'i fekemia keoma.

¹⁶Ke taoni ma'o Ierusalem taonina eegai taoni'i papiau'i isafa kekaigugu kela'afou, ke isafa au'i ke tiapolo apala'i alo'iai keagu kepalifu'i au'i, apostolo ee'i kemaiseini'i ma'oai kepapelo'i.

Apostolo Keafi Apalani'i

¹⁷Kai sakedote lopia fa'a ke ega Saduseo ikupuga au'i ma'oai fou kepin-auga au'i apostolo ee'iai kepikupa alogaina. ¹⁸Ke apostolo keafii'i la'afou tipulaga e'a alogai kepaagu'i. ¹⁹Kai gapiai Deo ega agelo aga'o elao, tipula pa'afi'i epaagalai'i epapealai'i kai, eifa einaka:

²⁰"Amolao Deo ega e'a alogai amoapa, Deo mauni mamaga, Iesu kepako'ania papiau'i agepeni'i auga iifa'i ma'oai papiau maa'iai amoifafoua," eoma.

²¹Ke isa i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, egani amagai ipauma i'ina iifaga kainai kelao Deo ega e'a alogai kekoko, kapa'ina agelo eifania auga papiau kepapaleleni'i.

Kai sakedote lopia fa'a ega papiau fou kemai kansolo papiau'i ke Iudea papiau'i e'i au akaiki'a'i ma'oai fou keifani'i kekaigugu. Egae kai papiau isa'i keulai'i tipula e'a kelao apostolo kegamaiseini'i keoma. ²²Kai ega'ina au'i kelao tipula afugai apostolo egae laa'i keisa aisama, kemue isa maa'iai keifafoua keinaka: ²³"Iifa gome, lai tipula pa'afina ekupu, kai aga'o fekoko faekaina auga aisa. Ke

ima'ima au'i pa'afi akegai keapa au'i isafa afu ke'ima felo. Kai pa'afi apaa-galaisa aisama, kai aga'o tipula e'a alogai alaisa," keoma. ²⁴Deo ega e'a i'ima lopi-aga ke sakedote lopia'i fou i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, opo'i egea apostolo faaga'iai kapa'ina egama auga akelogo, ke muni kapa'ina agegama auga isafa akelogo.

²⁵Ega'ina keopopolaga kai au aga'o emai eifa einaka, "Amoisa, oi opatipulani'i au'i Deo ega e'ai keapae papiau kepamaleleni'i," eoma. ²⁶Ega aisama Deo ega e'a i'ima lopiaga ega papiau isa'i fou kelao apostolo keafii'i pugu. Kai kepapea felo'i kelaoaini'i iifa ipakaina afugai kepakoko'i. Gome papiau isa kepoi afekefoupugu'i auga mani'ina kepa'aua.

²⁷Ke isa kemaiseini'i aisama, iifa ipakaina au'i ma'oai ago'iai kepaapalai'i kai sakedote lopia fa'a isa epaini'i einaka: ²⁸"Lai oi alapaini kapulanimi Iesu akagai folopamalele pugu alaoma ma? Amoisa! Oi Ierusalem taoninai Iesu fougua oifafoua papiau ma'oai kelogo. Ega koa okapa, alomi ko'agai Iesu ifa efaka auga puo lai opapuomai," eoma.

²⁹Ega aisama Peto ke apostolo isa fou keinaka, "Lai Deo aina agaafi kakaua kai papiau aumauni aina'i agaafia. ³⁰Ainami amopaaua! Oi Iesu kolotiai oau'u'ua[‡] emae kai, i'a ufu'a apa'a e'i Deo isa maeai epamaunimue. ³¹Israel papiau'i e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i auga Deo anina eani alogaina. Egae kai Deo isa e'i laomai apala age'agegeaini'i eoma. Ega puo Deo Iesu ufai e'agauaina kaina kainai epaagua, Lopia isapuga epeniia, ke kania'a isagamauga Lopiaga epamia. ³²Lai i'ina iifaga a'o alogonia, ke kapa'ina emia maamaisai aisa puo ko'a mo aifafoua. Ke kaisau Deo aina eafiia auga ega Spiritu epeniia. Ke Spir-

itu ega'ina isafa, i'ina iifaga ko'a auga epalogoni'a," keoma.

³³Iifa ipakaina papiau'i i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, gua'i ekupu alogaina. Ega puo kepako'ania apostolo kegaaupugui'i keoma. ³⁴Kai Faliseo auga aga'o aka Kamaliel, Moses ega iifa pamalelega auga, Iudea papiau'i ma'oai aina kepako'ania, au akaiki'a kepamia auga, isa epo'iai e'ue, iifa ipakaina au'i epaini'i, apostolo kegapealalai'i eoma. ³⁵Apostolo kegapealalai'i afegai aisama, isa iifa ipakaina papiau'i epaini'i einaka, "Israel papiaumi, i'ina au'i faaga'iai kapa'ina amokapa ooma auga foopola felo kai fokapa. ³⁶Gome inipo pika koa kelao efua kai, kapa'ina kemia au'i oi ologo felo. Au aga'o aka Teudas emai papiau epo'iai ifo au akaiki'a epamia. Ke papiau 400 koa i'opoga isa muninai kepea kai papiau isa keaupugua. Ega aisama aina keafia muninai kepea au'i kekani okaoka, ke pau ega'ina ikupuga laa'i emia. ³⁷Ega'ina afegai census kinagai Kalilea auga aka Judas epifoge papiau isa muninai kepea. Kai papiau isa isafa keaupugua ke aina keafia muninai kepea au'i kekani okaoka, ega ikupu efua pau laa'i emia. ³⁸Ega puo pau kapa'ina emia auga eegai ainami lapalogo. Au i'ina amopua'afuni'i! Gome isa kapa'ina kekapa auga papiau aumauni e'i logoai, o ee'iai emai koa aisama laa'i agemia. ³⁹Kai isa Deo ega logoai e'i pinauga kekapa koa aisama, kapa'ina kekapa auga agopaapakipo'i afaekaina. Gome oi isa agopaapakipo'i koa aisama, oi Deo fou agopipaini.

⁴⁰Iifa ipakaina papiau'i ma'oai Kamaliel kapa'ina eifania auga felo keoma puo aina keafiia. Ke apostolo keifani'i kekoko kemai, ke au isa'i kepaini'i apostolo kegapuki'i ke kepaini kapulani'i

[‡]5:30 Grik malagai auga auai opa'afa.

keifa, Iesu aka fakeifania pugu keoma. Egae kai kepapealai'i kelao.

⁴¹ Apostolo iifa ipakaina afuga kepua'afuga aisama, Iesu isa fau'iai faaga kepakiekie koa i'opoga, isa isafa Iesu faugai faaga'i ekiekie auga keopolaga, Deo maagai felo mo keoma. Ega puo kegapuki'i auga akemeagai kai alo'i egama alogaina. ⁴² Ke aufa kina apostolo Deo ega e'a alogai, ke papiau e'i e'ai kekoko iifa faunina Iesu Mesaia auga fougua papiau maa'iai keifafoua ke kepamalele aefuafua.

Pipalagai Au'i Imagea Kuagai Gua Kekinani'i

6 Ega'ina kina'iai Iesu kepako'ania papiau'i au'i ma'o emia elaoaina. Ega aisama Iudea papiau'i Grik malagai kenini'ani au'i, ke Hibru mala ipaumagai kenini'ani au'i, epo'iai akeku emia. Hibru mala papiau'i kina ma'oai fo'ama kefakeisa aisama, Grik mala afuafu'i akeopolani'i akepeni'i puo, Grik mala papiau'i keifa mugumugu. ² Ega aisama apostolo 12 au'i isa muni'iai kepea au'i ma'oai keifani'i kemai kai kepaini'i keinaka, "Lai emai pinauga auga, Deo ega iifa aifafoua. Ke fo'ama ifake mo puogai, i'ina pinauga agaoge me'e koa aisama, Deo maagai felo laa'i. ³ Ega puo aau akiu, au au'i imagea kuagai gua, oi ologo felo'i, Deo ega Spiritu alo'i ke ikifa alo'i epogu au'i fokinani'i, isa fo'ama ifake pinauga agapeni'i. ⁴ Kai lai ifomai auga alomai opomai fofougua megamega ke Deo ega iifa faifafoua eegai faoge aoma," keoma.

⁵ La'afou fofougua apostolo e'i opola a'o kelogonia alo'i egama. Ke isa Stefano pako'a kapula auga, ke Deo ega Spiritu alo epogu auga kekinaga. Ke Filip, Prokoros, Nikanor, Timon, Parmenas, ke Nikolas, Antiok agogai emai, Iudea auga laa'i kai Iudea e'i kagakaga kainai epea

auga fou kekinani'i. ⁶ I'ina au'i apostolo ago'iai kepaapalai'i, ke apostolo ima'i isa kania'i laagai keogeaua kemegamega.

⁷ Ke Deo ega iifa afu ma'oai epeaisa, ke Ierusalem taoninai Iesu kepako'ania papiau'i au'i ma'o emia aefua. Ke sake-dote ma'o isafa Deo ega iifa a'o kelogonia kepako'ania ke kainai kepea.

Stefano Keafiia

⁸ Au au'i imagea kuagai gua epo'iai Stefano auga Deo ega gafegafe akaiki'a ke ega isapu alo epogu. Isa papiau ma'o epo'iai mirakulo, isapu gougua akaiki'a'i ekapai'i. ⁹ Kai kina aga'ogai papiau isa'i, Iudea papiau'i kela'afou Deo keau afagaina afuga kemai. Ega'ina au'i, 'Peaage' ikupuga keoma au'i, Sairene, ke Aleksandria taoni'iai kemai. Isa ke Silisia, Asia ago'iai kemai papiau'i fou keapafou kai Stefano fou keakekua. ¹⁰ Kai Deo ega Spiritu Stefano ikifa epeniia. Isa ega'ina ikifagai enini'ani puo nini'aniai fou keakekua kai aekaini'i.

¹¹ Ega aisama Stefano iifa ipakaina pifogegai fekepaagu fofoua keoma. Ke papiau isa'i ogefakai ke'afai'i iina fekeifa oma keoma, "Stefano, Moses Deo auni'i ee'iai eifa apala aina alogonia," fekeoma keoma.

¹² Ega koa kekapaisa, isa papiau ke au akaiki'a'i au'i, Moses ega iifa pamalelega au'i gua'i kepafaugaina gua'i kepakupua. Ke isa kemai Stefano keafiia kelaoaina kansolo au'i ago'iai kepaapa. ¹³ Ke pifoge au'i kemaiseini'i nini'ani pifoge'i keifani'i keinaka, "I'ina auga Deo ega e'a i'ina, ke Moses ega iifa fou ee'iai eifa apala aefuafua. ¹⁴ Gome lai isa Iesu Nasareta auga, i'ina afuga agepalifua, ke Moses eegai kagakaga kemai au'i isafa ageoge pagaini'i eoma aina alogonia," keoma.

¹⁵ Ke egae kansolo keagu au'i ma'oai Stefano kua maaga keisa aisama, agelo iisa eaea koa i'opoga keisa.

Stefano Einogo

7 Stefano eegai keifa apala efua aisama, sakedote lopia fa'a Stefano epainia einaka, "Papiau i'ina nini'ani'i keifani'i au'i ko'a'i ma?" eoma.

²Ega aisama Stefano einaka: ³"Amau aumi, ke aa ukiu aumi ainu amologo! Ufainagai i'a ufu'a apa'a Abraham Mesopotamia agogai eagu. Ke isa Haran taonina aelao koa kai, Lopia Deo akaiki'a eaea ke isapu gome auga Abraham epakina penia epainia einaka, 'Oi emu ago, emu ikupu papiau'i fou fopua'afuni'i ago alapakinaiso ago folao,¹ eoma.

⁴"Abraham Deo ega iifa kainai Mesopotamia agogai, Kaldaios papiau'i keagu afuga epua'afuga elao afu aka Haran. Isa ama emae afegai Deo isa epapealaisa emai pau oi oagu agogai eagu. ⁵Ke Deo Abraham ago e'ele mo ganinagai aga'o aepenia apuga aemia. Ke ega'ina kina'iai Abraham gauga laa'i ganinagai, Deo Abraham maagai epako'ania eifa ega'ina ago isa agepenia, ke isa okogai akemai au'i isafa i'ina ago pau oi oague auga agepeni'i eoma. ⁶Kai Deo Abraham iina epaini oma einaka: 'Oi okomuai akemai papiau'i, ago i'oinagai au a'i'i akemia. Ke ago inagome'i isa pinauga meauga akepeni'i, inipo 400 alogai egae akekala'afi. ⁷Kai lau e'u papiau kala'afi akepamia'i agofa'a auga afa apala alapeni'i. Egae kai okomuai akemai papiau'i, ago ega'inagai akepealai akemai i'ina agogai Lau akeau afagainiau,^m eoma. ⁸Egae kai Deo pako'a nini'anina kapula gouga Abraham epeniia. Ega'ina auga au maguae'i faaga iifalaina gouga. Abraham gauga Aisak emauni kina imagea kuagai oiso aisama, Abraham Aisak faagagai ega'ina pako'aga gouga ekapaisa. Ega'ina afegai Aisak Iakobo

epamauga. Isa isafa ega koa i'opoga faagagai emia. Ega'ina afegai Iakobo gauga 12 kemauni ke isa i'a ufu'a apa'a kemia.

⁹"Ke i'a ufu'a apa'a Iosepa aaga au'i Iosepa eegai kepikupa kainai kala'afi koa i'opoga ke'afa'afalaina. Ke afa'afa au'i Iosepa keaffia Isipto kelaoaina. Kai kina ma'oai Deo Iosepa eegai eagu epalagaina. ¹⁰Ega kainai Isiptoai kelele akaiki'a'i ma'o alo'iai epauka femae koa i'opoga kai, Deo isa ega'ina kelele'i ma'oai ee'iai epapealaisa. Ke Deo Iosepa epaikifania kainai, Isiptoai kin Faro isa anina eani alogaina. Faro, Iosepa eikifa alogaina eisa puo ega e'a fofouga ke Isipto ago kafanaga epamia.

¹¹"Ega'ina kina'iai Isipto ke Kanaan ago'i fofougai magea apala e'ue aisama, ago fofouga alogai fo'ama laa'i emia. Ega puo i'a ufu'a apa'a fo'ama aga'o e'i agoai akekapulaisa inae'i ekimu, kekiekie keulalu alogaina. ¹²Kai Iakobo Isipto agogai fo'ama eka fouga elogo aisama, gauga i'a ufu'a apa'a au'i eulai'i Isipto kelao'ina. ¹³Ke kepamue kelao pugu aisama, Iosepa ifo fouga aaga maa'iai eifafoua. Ke isa ega famili fofouga fou'i efo'ufa'a aisama, Faro Iosepa ega famili fou'i elogo. ¹⁴Egae kai Iosepa iifa eulaisa ama Iakobo ke ega famili au'i 75 ma'oai fekemai Isipto eoma. ¹⁵Ega puo Iakobo ega famili ma'oai kelao Isiptoai keagu egae ufu'a apa'a gauga fou kema. ¹⁶Egae kai papiau isa imaaui keaffi'i kemue kelaoaini'i Abraham ufainagai au aka Hamor gauga ima'iai ago aga'o aka Sekem afa akaiki'agai e'afaisa auga agogai kefufuni'i.

¹⁷"Kai Deo Abraham maagai pako'a nini'anina kapula ekapaisa auga kina emai ekai ali'ali aisama, i'a a'a papiau Isiptoai keagu au'i, au'i ma'o emia kealogai alogaina. ¹⁸Ke ega'ina kina'iai Isip-

¹7:3 Genesis 12:1   ^m7:7 Genesis 15:13, 14

toai kin mamaga Iosepa fouga aelogo auga Isipto ago e'imaia. ¹⁹ Isa i'a a'a papiau efoge'i eafi apalani'i. Ke epamani'ini'i epaafi'i imoi u'uai au'i e'a afegai fekeogelai'i feaupugu'i eoma. Ega koa i'a a'a papiau ma'oai feaupugu'i eoma.

²⁰ "Ega'ina kina'iai Deo ega logoai Moses emauni ke Deo maagai isa auga imoi aage laa'i. Ke isa afegai akepua'afuga kai gafa oiso alogai ifo ama ega e'ai ke'imaia. ²¹ Kai imoi feke'ima mo felao auga aekainia puo, afegai kepua'afuga. Ega aisama Faro gauga ifiaoga isa eisa eafiia elao epafa'a gauga epamia. ²² Ke Moses eminifa'a emalele Isipto e'i ikifa ma'oai elogo, ega nini'ani ke ega pinauga ekapula alogai.

²³ "Kai Moses inipoga 40 emia aisama, kina aga'ogai aaga akina Israel papiau'i eopolani'i gaisa'i eoma puo ee'i elao. ²⁴ Kai elao aisama, Isipto auga aga'o Israel auga eafi apalania eisa. Ega aisama elao Israel auga iina eogeisa Isipto auga ega'ina eaupugua. Moses ega koa ekapaisa Isipto auga ega laomai apala afa eogeisa. ²⁵ Gome Moses ega koa ekapaisa auga, eopolaga Deo isa agepalagaina, ega papiau kania'i ageagamauga auga aaga akina fekelogo eoma. Kai isa oko akelogo. ²⁶ Ke egani Moses Israel papiau'i ee'i elao pugu, ke Israel au'i auni'i kepipaini eisa'i. Ke epo'iai gagao gamia eoma puo eifa einaka, 'Oi aunimi! Oi auga aami akimi kai kapa puo opipaini?' eoma.

²⁷ "Kai au aga'o isa aaga akina eegai apala ekapa auga Moses ekoni me'e, ke epainia einaka, 'Kaisau oi lai emai ima'ima aumu epamiaisoi, ke lai felo o apala akapa auga maamaisai foifania aumu epamiaisoi?' ²⁸ Faai oi Isipto auga loaupugua koa i'opoga, pau lau isafa moaupuguisau ma looma?'ⁿ eoma.

²⁹ Moses i'ina iifaga a'o elogonia aisama emani'i puo, epiau Midian ago elao au a'ina koa egae eagu. Ke egae eamage gauga auni'i kemauni.

³⁰ "Moses Midian agogai eagu inipo 40 elao afegai, Sinai ikuga niegai ago maininai au gagau'i laa'i kai aga'i mo kekaania kefai kelaoaina au'i epo'iai lo eufa eisa. Ke lo ega'ina alogai agelo Moses eapakina penia. ³¹ Moses ega'ina eisa aisama ekauai alogaina. Ke gaisa felo eoma epeakua lo eega elalao kai, Lopia iina eifa oma aina elogonia: ³² 'Lau auga ufumu apamu, Abraham, Aisak, ke Iakobo e'i Deo,'^o eoma. Ke Moses lo alogai kaisau enini'ani auga gaisa eoma kai emani'i epigugu alogai puo aekainia.

³³ "Ke Lopia isa epainia pugu einaka, 'Oi ifemu kamataga moafilaisa. Gome oi loapae a'isaga auga a'isa lolofaga. ³⁴ Iifa gome Isipto agogai Israel papiau'i kala'afi kepamiai'i auga laisa'i. Ke isa kekiekie ke keagaga auga isafa a'o lalogo. Ke Lau isa ega'ina kiekie eegai mapapealai'i laoma puo laake lamai. Pau oi alaulaiso alomue Isipto alolao pugu,'^p eoma.

³⁵ "Kai Israel papiau'i Moses ega'ina auga keumakalaina kepainia keinaka, 'Kaisau oi lai emai ima'ima aumu epamiaisoi, ke lai felo o apala akapa auga foifania aumu epamiaisoi!' keoma. Kai Deo isa Israel papiau'i e'i ima'ima auga femia, ke Isipto agogai ipapealai'i auga femia eoma. Ke ega koa ekapaisa auga, ega agelo eulaisa, Moses au lo eufa auga alogai eapakina penia. ³⁶ Ke isa Isipto agogai, ke A'u pitogai, ke inipo 40 ago maininai mirakulo isapu'i akaiki'a'i gou'i ekapai'i afegai aisama epapealai'i.

³⁷ "Ke Moses ega'ina i'ina iifaga Israel papiau'i maa'iai eifania einaka 'Lopia oi emi Deo profeta aga'o lau koa i'opou, oi ifomi emi papiau epo'iai ageulaisa age-

^m7:28 Exodus 2:14^o7:32 Exodus 3:6^p7:34 Exodus 3:5, 7, 8, 10

mai. Oi isa aina foafia,³⁹ eoma. ³⁸Ke isa Sinai ikugai agelo fou kenini'ani. Ke isa i'a ufu'a apa'a fou ago maininai keagu⁴⁰ kelao kemai aisama, Deo ega agu pagai nini'ani'i agelo eegai eafii'i auga i'a fepeni pagaini'a eoma. Ega puo isa ega'ina iifa'i i'a ufu'a apa'a epeni pagaini'i.

³⁹“Kai i'a ufu'a apa'a Moses aina akeafia ke keumakalaina. Kai gua'i alogai auga kegamue Isipto kegalao keoma. ⁴⁰Isa Aaron kepainia keinaka, ‘Moses Isiptoai epapealimai auga eegai kapa'ina emia auga alalogo. Pau lai ifomai emai deo agomaisai akepea akepapeaimai au'i mokapa'i mopenimai,⁴¹ keoma. ⁴¹Ke ega'ina kinagai pifoge deoga, iisa polomakau gauga koa i'opoga kekapaisa. Ke a'o keaupugui'ifo'i ima'iai e'i deo kekapaisa auga kepalao penia, ke keau afagaina kemi-amialaina. ⁴²Ega aisama Deo isa emunii'i epua'afuni'i ufa guagai kina, gafa, mi'imi'i ke kapa ma'oi epalao peni'i keau afagaini'i. Ke isa ega'ina kekapaisa auga Deo ega iifa pukagai profeta iina kepapua oma koa i'opoga mo emia:

“Israel papiaumi!

Oi inipo ou'aga pani alogai ago maininai a'o oaupugui'i opalao peniau auga, lau alopalao peniau kai, ufa deo'i pifoge'i au'i opalao peni'i.

⁴³Oi Molok keoma auga ega e'a opuaisa, ke emi deo pifoge Rapan keoma auga isafa ega mi'imi'i opuaisa.

Ega koa okapaisa lau aloau afagainiau kai,

oi imamiai deo okapa'i au'i oau afagaini'i.

Ega puo Lau oi emi agoai alapapealaimi, alaulaimi

Babilon ago apie, aaka ipauma agolao,' eoma. *Amos 5:25-27*

⁴⁴“I'a ufu'a apa'a epo'iai Deo eague auga gouga, ega e'a⁴⁵ isafa kepuaisa, ago maini alogai kepea. Ega'ina e'a auga Deo Moses epainia fekeka eoma auga. Ega puo Deo Moses epakina koa i'opoga mo, ega papiau fou kekapaisa. ⁴⁵Ega kai ufu'a apa'a muni'iai kemai au'i Deo ega e'a keafia ee'iai eka. Ke Deo Kanaan ago ekinaga, papiau egae keagu au'i fepapealai'i ke ega'ina ago i'a ufu'a apa'a fepeni'i eoma. Ega kainai ega'ina agogai kekoko aisama, Josua isa e'imai'i Deo ega e'a ega'ina kepuaisa kelao. Ke e'a ega'ina egae mo eka elao Davide lopia emia kinagai. ⁴⁶Ke Davide ega'ina auga Deo ega gafegafe eafia. Ke isa Deo egoinia ufu'a apa'a Iakobo okogai kemai au'i,* Deo akeau afagaina afuga Deo faugai fepaapa eoma. ⁴⁷Kai Davide Deo ega e'a fekapa auga Deo eumaka kai, isa gauga Solomon elogaina e'a ekapaisa.

⁴⁸Kai Deo Au'oniai Ipauma Auga, papiau aumauni e'a kekapa auga alogai aeagu. Ke ega'ina fougua profeta Aisaea ufainagai Deo kapa eoma auga fougua eifania einaka:

⁴⁹“Lopia eifa,

“Ufa auga Lau e'u aguagu afuga, ke agofa'a auga Lau ifeu ipaapa afuga.

Ega puo fauai e'a kapa agokapa, ke e'u laagai afuga kapai agemia?

Iifa gome laifania, lau e'u e'a oi agokapa afaekaina.

⁵⁰Gome ufai ke agofa'ai kapa ma'oi Lau ifou imauai lapagamai, ke ma'oi mo Lau apu,'

eoma. *Aisaea 66:1-2*

⁵¹“Ke pau oi lau Deo ega e'a, ke Moses ega iifa fou ee'iai laifa apala ooma, iifa

³⁹7:38 Grik malagai 'eklesia' kai Pilitani malagai 'Church'

⁴⁰7:44 Pilitani malagai apapua pagainia auga 'tabernacle'

⁴¹7:46 Pilitani malagai apapua pagainia auga 'the house of Jacob'

ipakainai opaapaisau. Kai oi auga ainafua, ke gua inoka papiaumi! Oi kina ma'oai Deo ega Spiritu opafiulaisa aefuafua. Ke oi ufumi apami kekapaisa koa i'opoga, oi isafa i'opoga mo okapa.⁵² Ke oi ufumi apami aufa kina profeta ma'oai keafi apalani'i. Ke alo opai ipauma auga agemai fouga keifania au'i isafa keaupugu'i. Ke pau oi isafa alo opai ipauma auga ega'ina o'afa'afalaina, oafi apalania, ke oaupugua.⁵³ Oi aumi, Deo ega iifa agelo Moses epeniia auga ufumi apami epenii'i. Oi ega'ina iifa'i isafa oafii'i kai kai'iai alopea," eoma.

Stefano Kepoi Kefoupugua

⁵⁴ Iifa ipakaina alogai papiau ma'oai, Stefano i'ina iifa'i eifani'i a'o'i kelogonia aisama, gua'i ekupu alogaina, a'i'i keagaisa, ke'e'efa alogaina.⁵⁵ Kai Stefano alo Deo ega Spiritu epapogua, ke maaga eakae ufai Deo ega eaea ke isapu akaiki'a, ke Iesu Deo kaina kainai eapa auga eisa.⁵⁶ Ke eifa einaka, "Amoisa! Ufa eagalai, Papiau Aumauni Gauga, Iesu Deo kaina kainai eapae laisa," eoma.

⁵⁷ Ega aisama papiau egae keapa au'i ma'oai mo aina'i kefau apua, aiso'i gomegai keagaga Stefano kepiu penia.⁵⁸ Ke kelao keafiia, kela'a pupuge, taoni afe kelaoaina. Ke ifo'i afe'i tiapui keafilai'i, au agu'a aga'o aka Saulo ife fo'inai keoge'i kai kepo keafii'i Stefano kefounia.

⁵⁹ Papiau Stefano kepoi kefounia alogai emegamega einaka, "Lopia, Iesu lalau moafia!" eoma.⁶⁰ Ke eanife'u kai eagaga einaka, "Lopia, e'i laomai apala'i mo'agegeaini'!" eoma. I'ina eifania efua aisama emae.

8 Ega'ina alogai Saulo egae eapa, Stefano emae auga eisa eopolaga felo mo eoma.

Saulo Pako'a Papiau'i Eafi Apalani'i

Ega kinagai Ierusalem taoninai afi apala akaiki'a iifi e'a pako'a papiau'i faaga'iai emia. Ke pako'a papiau'i ma'oai kekani okaoka kelao, Iudea ke Samaria ago'iai keagu. Kai apostolo au'i Ierusalem taoninai mo keagu.² Kai ega'ina aemia koa kai, alo'i ko'agai Deo keau afagaina au'i isa'i kelao Stefano emae auga imauga keafiia kelao kefufunia. Ke isa Stefano gua keaniia faugai keapepe alogaina.³ Kai Saulo auga, e'ina iifi e'a pako'a papiau'i ma'oai eauoka'i. Isa elao e'a aga'o aga'ogai ekoko, pako'a au'i ke papie'i fou elal'ai'i elaoaini'i epatipulani'i.

Filip Samaria Agogai Einogo

⁴ Ega puo pako'a papiau'i kekani okaoka afu aga'o aga'o kelao au'i, iifa faunina Iesu fouga keinogonia.⁵ Ega'ina alogai Filip elao Samaria agogai taoni aga'ogai ekoko egae papiau maa'iai Iesu Mesaia auga fouga einogonia.⁶ Ke la'afou papiau'i Filip aina kelogonia, ke mirakulo isapu'i gou'i ekapai'i keisa'i aisama, aina'i kepauu felo kapa'ina eifania auga a'o kelogonia.⁷ Gome Filip ega pinauga ekapula alogaina, papiau alo'iai tiapolo apala'i maisagaga'i mo epapealai'i. Ke apoke ipauma papiau'i, ke melo papiau'i ma'o fou epafelo'i.⁸ Ke ega'ina taoninai papiau alo'i egama alogaina.

Saimon Ugauga Auga

⁹ Ega'ina kina'iai au aga'o aka Saimon Samaria taoninai eagu. Isa ugauga ekapaisa Samaria papiau'i epakauai alogaini'i. Ke isa eaina'au ifo eau afagaina, au akaiki'a ipauma epamia.¹⁰ Egae lopia ke ulalu papiau'i ma'oai isa kapa'ina ekapaisa auga maa'iai keisa ke aina kainai kepea. Isa aina kainai kepea au'i keifa keinaka, "I'ina auga isapu akaiki'a auga

deo ega isapu aoma auga koa i'opoga eafiai," keoma. ¹¹ Isa kina ma'o ugaugai pifoge isapu'iai ega koa ekapai'i papiu epakauai alogaini'i puo muninai kepea. ¹² Kai Filip einogo iifa faunina Deo ega agofa'a fouga ke Iesu Kristo aka eifania aisama, au papie fou Filip eifania auga kepako'ania ke baptismo keafiai. ¹³ Ke Saimon ifo isafa epako'ania baptismo eafiai. Ke Filip mirakulo isapu'i gou'i akaiki'a'i ekapai'i eisa'i aisama ekauai alogaina. Ega puo kina ma'oai Filip ala elao aisama muninai epea.

¹⁴ Samaria papiu'i Deo ega iifa a'o kelogonia, ke kepako'ania auga apostolo, Ierusalem taoninai keagu au'i fouga kelogo. Ega aisama, Peto, Ioane auni'i keulai'i isa ee'i Samaria kelao. ¹⁵ Ke auni'i Samaria taoninai kekoko aisama, ega'ina papiu'i fau'iai feke-megamega, ega koa Deo ega Spiritu fekeafia keoma. ¹⁶ Gome Deo ega Spiritu isa aga'o laa'iai aeake. Kai isa Lopia Iesu Kristo akagai baptismo mo keafiai. ¹⁷ Ega puo Peto Ioane auni'i ima'i isa kania'iai keogeaua kemegamega aisama, isa Deo ega Spiritu keafiai.

¹⁸ Saimon, apostolo ima'i papiu kania'iai keogeaua, Deo ega Spiritu eake peni'i auga eisa. Ega aisama apostolo moni epenii'i. ¹⁹ Egae kai epaini'i einaka, "Lau anina laani imau papiu kania'iai alaogeaua aisama, ma'oai Deo ega Spiritu fekeafia laoma. Ega puo ega'ina logo isapuga isafa amopeniau," eoma.

²⁰ Kai Peto einaka, "Oi emu moni moafia fou amogea. Gome oi loopo-laga emu moniai Deo ega ipeni Spirituga alo'afa agekaina looma. ²¹ Oi alomu auga Deo maagai apala ipauma! Ega puo Deo ega pinauga iina'i auga oi emu pinauga laa'i, ke apumu isafa laa'i. ²² Oi i'ina lao'i mai'i apala'i ipauma'i founakalaini'i kai, Lopia fomegamega penia. Laopolaga

Deo oi guamuai apala ega koa loopo-laga lokapaisa auga afe'agegeina isafa. ²³ Gome oi laisao auga apala alomu epogu, ke laomai apala'i oi kegopeisa," eoma.

²⁴ Saimon i'ina a'o elogonia aisama Peto epainia einaka, "Fauai Lopia momegamega penia oi loifani'i kapa'i au'i aga'o faagauai faemia," eoma.

²⁵ Ega'ina afegai Peto Ioane auni'i Lopia Iesu Kristo fouga ko'a ipauma auga, papiu maa'iai keifafou kapulania. Egae kai kemue Ierusalem taonina kelao. Ke kelao alogai Samaria taonina eegai pagua'i papiu'i ma'o maa'iai isafa iifa faunina Iesu fouga keinogonia.

Deo Ega Agelo Filip Eulaisa Etiopia Auga Eega Elao

²⁶ Kina aga'ogai Deo ega agelo Filip epainia einaka, "Mo'ue, Ierusalem taonina keaga South elao ago maininai epagai Kasa taonina elao auga moafia molao," eoma. ²⁷ Ega puo Filip e'ue keaga ega'ina eafiai elao. Elao aisama keagai Etiopia auga eisa. Ke ega'ina auga au akaiki'a, Etiopia kuinina[†] aka Kandas ega amu'amu e'ima'i auga. Isa elao Ierusalem taoninai Deo eau afagaina efua pau pulietai eaguka emue ega e'a elao. ²⁸ Elao alogai Aisaea profeta ega puka ekuapinia elaoaina. ²⁹ Filip ega'ina auga eisa aisama, Deo ega Spiritu isa epainia einaka, "Molao pulieta molaisaoga," eoma.

³⁰ Ega puo Filip epiau elao pulieta elaisaoga aisama, au ega'ina Aisaea profeta ega puka ekuapinia aina elogonia. Ega aisama epa'ani penia einaka, "Kapa'ina lokuapina auga oko lologo ma?" eoma.

³¹ Ke isa einaka, "Aufalao aga'o maauai oko afaepakaisa koa aisama, ala koa i'opoga alalogo?" eoma. Ega puo

[†]8:27 Pilitani malagai 'queen'

isa Filip eifa koko ga'agaukae gamai fou kegaagu eoma.

³² Au ega'ina Deo ega iifa pukagai i'ina iifaga ekuapinia:

“Papiau isa sipi koa i'opoga keafiia ke-laoaina keaupugua.

Ke sipi gauga faaga puina kepaepe a'oa'o aga'o aekapa koa i'opoga,

isa isafa iifa ipakainai iifa aga'o aeifania.

³³ Iifa ipakainai papiau isa kepamea-gaina, pifoge keifania, iifa ipakaina ko'agai akepea.

Agofa'ai papiau isa kepamaea efua, kai aga'o aeagu puo,

kai aga'o isa okogai akemai au'i fou'i ageifania afaekaina.” *Aisaea 53:7-8*

³⁴ Ke au ega'ina Filip epa'ani penia einaka, “I'ina iifaga kaisau fougua eifania? Profeta ega'ina ifo, o papiau i'oina aga'o fougua eifania?” eoma. ³⁵ Ega aisama Filip, profeta Aisaea ega iifa gomegai e'ina, iifa faunina Iesu fougua eifania.

³⁶⁻³⁷ Ke keagai kelao alogai fei afuga aga'o keisa. Ega aisama Etiopia auga eifa einaka, “Fei inamo'e moisa. Baptismo alopeniau agekaina koa aisama mopeniau,” eoma.[‡] ³⁸ Egae kai Etiopia auga ega papiau epaini'i, pulieta keagai kepaapakipo. Ke Filip Etiopia auga auni'i keake kelao feisai baptismo epeniia.

³⁹ Isa auni'i feisai ke'agaukae aisama, Deo ega Spiritu Filip eafiia epagea puo Etiopia auga Filip aeisa pugu. Kai isa Filip aeisa mo ganinagai, alo egama alogaina puo aeopopo ekailai afuga elao.

⁴⁰ Kai Filip auga Deo ega Spiritu isa Aso-tus^f taoninai epaapafokia. Egae kai Sisarea taonina elao alogai taoni ma'oi alo'iai ekoko iifa faunina Iesu fougua einogo aefua elao mo Sisarea taonina.

Saulo Alo Eponi

9 Kai Saulo Ierusalem taoninai eagu auga, Lopia ega papiau epamani'ini'i, ke gaapugu'i paisa eoma puo elao sakedote lopia fa'a eegai. ² Ke egoinia malele aga'o fepapua feafia felao, Damaskus taoninai Iudea papiau'i e'i la'afou afugai, au akaiki'a'i fepeni'i eoma. Ega koa isa fekepalagaina au papie fou Iesu ega iifa kainai kepea au'i ageisa'i aisama, fegope'i femaiseini'i Ierusalem taoninai eoma. Sakedote lopia fa'a ega'ina malelega epapua efua aisama, Saulo malele eafiia Damaskus taonina elao. ³ Ke Saulo elao alogai emai Damaskus taonina eegai aisama, fiakoa mo eaea akaiki'a ufai egefaopu eake eailofe. ⁴ Ega aisama maaga e'umina e'ualai a'isaai, ke aufalao aga'o iina eifa oma aina elongonia, “Saulo! Saulo! Kapa puo lau loafi apalaniau?” eoma.

⁵ Ke Saulo einaka, “Lopia, oi kaisau?” eoma.

Ke Lopia einaka, “Lau Iesu, loafi apalaniau au. ⁶ Pau mo'ue Damaskus taonina alogai mokoko. Egae oi kapa'ina fokapa auga maamuai akeifania,” eoma.

⁷ Ke Saulo fou kelao au'i isafa, egae keapa a'oa'o kelogonia kai, kai aga'o akeisa puo kekauai alogaina iifa aga'o akeifania. ⁸ Egae kai Saulo a'isaai e'ue ke maaga epakiakaea aisama kapa aga'o aeisa. Kai fou kelao au'i isa imagai keafi kepapea Damaskus taonina alogai kekoko. ⁹ Ke egae Saulo kina oiso alogai maaga ekimi'i eagu, ke kapa aga'o aeania ke ainu.

¹⁰ Ega'ina kina'iai Iesu epako'ania auga aga'o aka Ananias Damaskus taoninai eagu. Lopia laulauai isa eifaga einaka,

[‡]8:36-37 Papiau isa'i 36-37 fuagai i'ina iifaga kepapua: “Filip isa epainia einaka, “Oi guamu alo ipaumagai lopako'ania koa aisama, baptismo aloafia agekaina.” Ke isa einaka, “E, lau Iesu Kristo lapako'ania isa Deo Gauga,”

^f8:40 Pilitani malagai 'Ashdod'

“Ananias!” eoma. Ke Ananias einaka, “Lopia, lau inamo'e,” eoma.

¹¹ Ke Lopia isa epainia einaka, “Mo'ue keaga aka Opaina keoma auga keagaga moafia molao egae Judas ega e'ai Tarsus auga aka Saulo fopa'aniaina. Gome isa pau eague emegamega. ¹² Ke ega megamegai maaga elaulau au aka Ananias eisa elao ima faagagai eogeaua ega koa maaga efelo afu eisa pugu eoma.”

¹³ Ega aisama Ananias einaka, “Lopia, papiau ma'o ee'iai i'ina auga Ierusalem taoninai oi emu papiau ala epalifu oma'i auga fougala logo. ¹⁴ Ke sakedote lopia'i isa isapu kepeniia, papiau inae oi akamu keifania au'i ma'oai fegope'i keoma,” eoma.

¹⁵ Kai Lopia isa epainia einaka, “Molao. Gome isa lau fauai lakinaga e'u pin-auga agekapa. Isa afu i'oi'i i'oi'i age-lao akeloniau papiau'i, ke e'i kin ke Israel papiau'i isafa maa'iai lau akau ageifafoua. ¹⁶ Gome isa lau akau kainai ala fekiekie oma auga alapakina,” eoma.

¹⁷ Ega puo Ananias elao Saulo eagu e'agai ekoko. Ke ima Saulo faagagai eogeaua kai einaka, “Akiu Saulo, oi iina lomai alogai Lopia Iesu oi keagai eapakina penio auga eulaisau lamai. Ega koa oi afu foisa pugu ke Deo ega Spiritu alomu fepogu eoma.” ¹⁸ Ega aisama fiakoa mo Saulo maagai ma'a oga koa i'opo'i ke'ualai ke afu eisa pugu. Ke e'ue Ananias isa baptismo epeniia. ¹⁹ Ke isa fo'ama eaniia aisama, ega kapula eafimue pugu.

Saulo Damaskus Taoninai Einogo

Saulo kina pika koa i'opoga Damaskus taoninai pako'a papiau'i fou keagu. ²⁰ Ega'ina alogai fiakoa mo Iudea papiau'i e'i la'afou afuga elao, Mesaia fougala einogonia, ke eifa Mesaia auga Deo Gauga eoma. ²¹ Ega aisama papiau ma'oai isa aina kelogonia au'i kekauai alogaina, ke keinaka, “Tina auga

Ierusalem taoninai Iesu aka keifania papiau'i epalifu'i. Ke isa ega'ina fekapa eoma puogai, iina emai ega koa i'ina papiau'i fegope'i, sakedote lopia'i ee'i felaoaini'i eoma. Kai ala koa pau eapae Iesu fougala eifafoua?” keoma. ²² Kai Saulo ega inogo kapulaga euki elaoaina, ke Iesu Mesaia auga ko'a ipauma mo papiau maa'iai eifafoua. Ega koa eka-paisa Iudea papiau'i Damaskus taoninai keagu au'i alo'i epama'o alogaina, kapa'ina fekekapa auga akelogo.

²³ Ke kina ma'o kelao afegai, Iudea papiau'i iifa kepaapa Saulo kegaaupugua keoma. ²⁴ Ke isa kinai ke gapiai Damaskus taonina pa'afina akegai keapa ke'imaia aefuafua, fekeaupugua keoma. Kai Saulo isa fekeaupugua iifaga kepaapa auga fougala elogo. ²⁵ Ega aisama Saulo muninai kepea au'i, gapiai Saulo keafia, koko'eai keukaisa, pou inegai kepaake. Ke isa Damaskus taoninai epealai, Ierusalem taonina pea epea.

Saulo Ierusalem taoninai ekoko

²⁶ Ke Saulo emai Ierusalem taoninai ekoko aisama, egae pako'a papiau'i fou kegamia eoma. Kai ega'ina papiau'i ma'oai, isa alo ko'agai Iesu epako'ania auga akepako'ania puo, kemani'aina. ²⁷ Kai Banabas Saulo eafia apostolo ee'i elaoaina. Ke Saulo Damaskus taonina keagagai maagai Lopia ala koa eisa, ke Lopia isa maagai enini'ani auga fougala apostolo maa'iai eifania. Ke isa Damaskus taoninai aimani'ina mo Iesu akagai ala einogo kapula oma auga isafa fougala maa'iai eifania. ²⁸ Ega puo pako'a papiau'i Saulo akemani'aina, fou Ierusalem taoninai keagu. Ke Saulo Ierusalem taoninai elao emai aisama, kai aga'o isa aekaisapua, ke aimani'ina mo Lopia Iesu akagai einogo kapula alogaina. ²⁹ Kina aga'ogai Saulo, Iudea papiau'i Grik malagai kenini'ani au'i fou

nini'aniai keakekua. Ega puo isa keoge Saulo kegaapugua keoma. ³⁰ Kai pako'a papiau'i[§] i'ina fougā kelogo aisama, Saulo keafia Sisarea taonina kelaoaina, ke ega keulaisa Tarsus taonina elao.

³¹ Ega'ina afegai Iudea, Kalilea, ke Samaria ago'i fofouga pako'a papiau'i ma'oai gaga'ai keagu. Ke Deo ega Spiritu isa epalagani'i e'i pako'a epakapula-nia, ke Deo kemani'aina keau afagaina, ke ega ikupu akaiki'a emia.

Peto Lida Ke Joppa Taoni'iai Epinauga

³² Ega'ina kina'iai Peto afu ma'oai epeai'i alogai, elao Deo ega papiau Lida taoninai keagu au'i isafa ee'iai.

³³ Egae au aga'o aka Aeneas faaga fo-fouga emae auga inipo imagea kua-gai gua petiai ekaaka mo auga eisa.

³⁴ Ke Peto isa epainia einaka, "Aeneas, Iesu Kristo epafeloiso mo'ue emu peti mokapa felo," eoma. Ke isa fiakoa mo felo emia e'uegekāe. ³⁵ Lida taonina ke Saron agogai keagu au'i ma'oai Aeneas efelo keisa, ke isa Lopia keaipenia.

³⁶ Ke Joppa taoninai pako'a papiega aga'o aka Tabita eagu. (Isa Grik malagai keifaga Dorkas** keoma.) Ega'ina papiega kina ma'oai papiau ee'iai pin-auga felo mo ekapai'i, ke ulalu papiau'i isafa epapalagani'i. ³⁷ Kai ega'ina kina-gai eisafa emae. Ke papiau isa imauga kepauepia efua aisama, keafia e'a au'oni aga'ogai kepakala. ³⁸ Ke Joppa taonina ke Lida taonina fou epo'i agoma laa'i kainai, pako'a papiau'i, Peto Lida taoninai eagu auga fougā kelogo. Ke isa au gua keulai'i kelao Peto kegoinia keinaka, "Mogafegafe mopaafiai fou emai taoni alao," keoma.

³⁹ Ega aisama Peto e'ue isa fou Joppa taonina kelao. Ke kelao e'ai kekoko

aisama, Peto kepapea ke'agauaina e'a au'oniai Tabita eka afugai kekoko. Ke afuafu ma'oai Peto keapa lofe keapepe, ke Tabita eagu miagai afe'i tiapu'i i'oi'i i'oi'i ma'oai ekaini'i au'i keafii'i kepakina.

⁴⁰ Egae kai Peto e'a alogai papiau ma'oai epapealai'i kai, eanife'u emegamega. Ke Tabita emae auga imauga eaipenia eifa einaka, "Tabita mo'ue," eoma. Ke Tabita maaga epakiakāe Peto eisa aisama e'uegekāe eagu. ⁴¹ Ke Peto isa epalagaina imagai eafi epa'uegenia eapa. Egae kai Deo ega papiau ke afuafu fou eifani'i kemai epamaunimue auga epakina'i.

⁴² Peto i'ina ekapaisa auga fougā Joppa taoninai efoufa'a. Ke papiau ma'o Lopia Iesu kepako'ania. ⁴³ Ke Peto kina ma'o Joppa taoninai, au aga'o aka Saimon, a'o faaga'i eafii'i tiapu ekapakapa auga ega e'ai fou keagu.

Konelius Peto Eifaga

10 Roma auga aga'o aka Konelius, Roma ifani au'i 100 e'ima'i lop-iaga Sisarea taoninai eagu. Ifani au'i ega'ina keifani'i Itali ifani au'i keoma. ² Konelius ke ega famili ma'oai fou, Deo kemani'aina, ke Isa mo keopolaga, keau afagaina, ke ega iifa kainai kepea. Isa ega gafegafe akaiki'agai ulalu au'i epalagani'i, ke Deo emegamega penia ae-fuafua. ³ Kina aga'o gapigapi 3 o'clock aisama, Konelius maaga elaulau alogai Deo ega agelo eisa ko'ania. Ke agelo isa eapakina penia auga isa eifaga einaka, "Konelius," eoma.

⁴ Konelius agelo eisa felo aisama, emani'i ke eifa einaka, "Lopia, kapa'ina?" eoma.

Agelo einaka, "Oi aufa kina lomemegamega, ke ulalu logafe'i auga Deo eopolani'i puo, eulaisau lamai.

§9:30 Grik malagai 'brothers'

**9:36 Pilitani malagai apapua pagainia auga 'gazelle' ('deer' koa i'opoga)

⁵Pau au isa'i moulai'i, Joppa taonina kegalao, au aka Saimon, Peto keoma auga kegamaiseina. ⁶Isa au aga'o aka Saimon a'o faaga'i eafi'i tiapu ekapa auga fou keague. Ke Saimon ega e'a auga a'u niegai," eoma.

⁷Agelo Konelius epainia efua elao aisama, Konelius au auni'i ega e'ai kepin-auga au'i, ke ega pipalagai au'i epo'iai, ifani auga aga'o Deo maagai alo ko'agai ega pinauga ekapa auga fou eifani'i ke-mai. ⁸Ke maa'iai kapa'ina emia auga ma'oai eifania efua aisama, eulai'i Joppa taonina kelao.

Peto Maaga Elaulau

⁹Ke egani atiafa eafiia aisama, ega'ina au'i kelao Joppa taonina eegai. Ega'ina kina maagai, Peto gamegamega eoma puo e'agaukae laagai afugai e'a ofaofa-gai. ¹⁰Ega aisama inaega ekimu alo-gaina kapa aga'o gaania eoma. Kai papiau fo'ama kegakugakuga laolao kai isa maaga elaulau. ¹¹Ke laulau ega'ina alogai ufa eagalai, ke kapa aga'o tiapu akaiki'a koa i'opoga, kiuga pani apa'uai koa i'opoga kegopei'i eake emai eegai a'isaai eisa. ¹²Ke ega'ina tiapuga alogai aagoa a'o'i i'oi'i i'oi'i ife'iai ima'iai kepea au'i, gua'iai keku au'i fou, ke ufa ine'i i'oi'i i'oi'i egae keka eisa'i. ¹³Ke aufalao aga'o aina emai einaka, "Peto mo'ue ega'ina amu'i moaupugu'i moani'i," eoma.

¹⁴Kai Peto einaka, "Lopia afaekaina. Gome lau ega'ina amu'i apala'i, ofu amu'i alaaniani'i," eoma.

¹⁵Kai aufalao aga'o aina emai isa ipainina gua epamia einaka, "Deo kapa ma'oai felo'i eoma auga oi apala'i ofu'i folooma," eoma.

¹⁶Ega koa i'opoga oiso emia afe-gai aisama, Lopia ega'ina tiapuga ufai e'agauaina pugu.

¹⁷Peto laulau eisa auga kapa'ina eifania auga eopopolaga kai Konelius au

eulai'i au'i Saimon ega e'a kekapulaisa pa'afina akegai keapa. ¹⁸Ke keifalao Saimon Peto keoma auga egae ma eague auga pa'anina kepa'ani.

¹⁹Peto ega'ina laulaua kapa'ina eifania auga eopopolaga kai Deo ega Spir-itu isa epainia einaka, "Moisa, au oiso oi kekapunio. ²⁰Ega puo mo'ue moake ke opomu folopama'o isa fou folao. Gome lau ega'ina au'i laulai'i iina ke-mai," eoma.

²¹Egae kai Peto eake emai, ke ega'ina au'i epaini'i einaka, "Amoisa. Oi au oka-puga auga lau inamo'eu. Kapa puo iina omai?" eoma.

²²Ke isa keinaka, "Konelius, Roma ifani au'i 100 e'ima'i lopiaga eulaimai. Isa Deo maagai alo opai auga, ke Deo emani'iaina, Isa mo eopolaga. Iudea papiau'i ma'oai isa ega koa ekapa auga kelogo puo aina keafia. Ke Deo ega agelo alo elolofa auga aga'o emai isa epainia, iifa feulaisa oi fomai isa ega e'ai, ke isa oi kapa'ina aloifania auga a'o felogo eoma," keoma. ²³Egae kai Peto ega'ina au'i e'ai epakoko'i, gapi aga'omo fou egae kefeu.

Peto Elao Sisarea Taonina

Egani aisama, Peto ega'ina au'i fou ke'ue kelao ke Joppa taoninai Peto aaga akina pako'a au'i isa'i isafa isa keisaoga fou Sisarea taonina kelao. ²⁴Ke egani aisama Sisarea taoninai kekoko. Ega'ina alogai Konelius aaga akina ipauma'i, ke ekefa'a ipauma'i au'i fou eifani'i ega e'ai kekaigugu, Peto ke ega'ina au'i fou ke'imai'i. ²⁵Ke Peto emai e'a pa'afina akegai ekoko alogai, Konelius elao Peto auni'i kepiaogai. Ke Konelius Peto ife fo'inai e'ualai eomukipo eau afagaina. ²⁶Kai Peto isa epa'uegenia kai epainia einaka, "Mo'ue, lau ifou isafa papiau au-mauni oi koa i'opomu," eoma.

²⁷Ke Peto isa auni'i kenini'ani ke-pealaina e'a alogai kekoko. Ke egae papiau ma'o kela'afou eisa'i. ²⁸Ega aisama

Peto isa epaini'i einaka, "Moses ega iifa kainai lai Iudea papiaumai, Deo akelogonia au'i fou fanini'ani, faaniani, ke fou faagu auga ala eifa apu oma auga ologo felo. Kai lau maau elaulau alogai, Deo kapa ma'oai epagama'i au'i felo'i moa'ina auga epakinaisau. Ega koa i'opoga papiau isafa, Deo akelogonia mo folooma alo'i eofu, o alo'i apala folopamia'i eoma. ²⁹ Ega puo oi iifa loulaisa famai looma aisama, nini'ani kapa aga'o laa'i, lau lamai mo. Ega puo lau lapa'ani, kapa puo iifa loulaisa lamai?" eoma.

³⁰ Ke Konelius einaka, "Kina pani elao efua, ke ega'ina kinagai i'ina kina maagai 3 o'clock gapigapi, lau e'u e'a alogai lamegamega. Moisa, ega'ina alogai fiakoa mo au aga'o tiapu keloga ipauma eaea eailofe auga ei'iuka agouai eapa laisa. ³¹ Ke isa einaka, "Konelius! Oi aufa kina lomegamega auga Deo a'o elogonia, ke ulalu logafe'i auga Deo eopolaga. ³² Oi au isa'i moulai'i Joppa taonina kegalao, egae au aka Saimon, Peto keoma auga kegamaiseina eoma. Isa au aka Saimon a'o faaga'i eafi'i tiapu ekapa auga fou keague. Ega'ina auga ega e'a a'u niegai eoma. ³³ Ega puo fiakoa mo, iifa laulaisa oi iina fomai laoma. Ke oi iina lomai auga felo ipauma lokapaisa. Ke Deo kapa'ina oi maamuai eifa kapulania auga ma'oai lai maamaisai mogafe-gafe moifafou afe'aini'i. Lai ega'ina a'o amalogo aoma puo, pau ma'oai iina amai Deo agogai akaigugu a'imaiso," eoma.

Iudea Papiiau'i Laa'i Au'i Deo Ega Iifa A'o Kelogonia

³⁴ Ega aisama Peto ake epaagalaisa enini'ani einaka, "Iifa ko'a, pau lalogo felo Deo papiau aga'omo afegai aeaulao. ³⁵ Kai ago aga'o aga'o alogai papiau kapa'i Isa kemani'iaina, ke maagai laomai opai'i mo kekapa'i au'i isafa eafi'i ega papiau epamia'i. ³⁶ Oi Deo ega iifa Israel papiau'i ee'iai eulaisa auga ol-

ogo felo. Ega'ina fougua auga, Deo Iesu Kristo eulaisa, ke Iesu kainai papiau Isa fou fekegagao eoma. Ke Iesu auga Israel papiau'i mo e'i Lopia laa'i kai, agofa'a fofougua papiau'i isafa e'i Lopia. ³⁷ Iesu ega'ina ega pinauga ae'ina koa kai Kalilea agogai Ioane e'ina einogo papiau e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i, ke baptismo fekeafia eoma auga fougua ologo. ³⁸ Ega'ina afegai Iesu Nasareta auga ega pinauga e'ina. Ke Deo ega Spiritu efakeopua, isa isapu epeniia. Ke isa Iudea agogai pagua ma'oai elao aisama, kapa felo'i ma'o ekapai'i ke papiau tiapolo ega isapuai keagu au'i epafelo'i. Gome Deo Iesu fou keagu. Ke Deo Iudea ago fofougua alogai iina epinauga oma, kapa ma'oai kegama au'i, oi a'o'i ologoni'i efua.

³⁹ "Isa Iudea agogai, ke Ierusalem taonina fofougua alogai, kapa ma'oai ekapai'i auga lai ifomai maamaisai aisa'i, ke pau ko'a mo aifafoua. Papiau isa kolotiai keau'u'ua kepamaea. ⁴⁰ Kai kina oiso aisama, Deo isa maeai epamaunimue. Ega'ina afegai Deo isa lai epakinaimai. ⁴¹ Ke papiau ma'oai isa akeisa. Kai Deo ega logoai lai ekina kakaumai, ke maeai emaunimue afegai fou aaniani aumai mo isa aisa. ⁴² Ke Deo lai eifa kapula penimai, Deo isa ekinaga mae au'i, ke maa'i maunina au'i fou, e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i auga papiau ma'oai maa'iai fainogonia, ke ko'a mo auga faifafoua eoma. ⁴³ Ke profeta ma'oai ko'a mo keifafou kakaua keinaka, isa akagai kaisau mo isa akepako'ania au'i, Deo isa e'i laomai apala'i age'agegeaini'i eoma."

⁴⁴ Peto ega'ina iifa'i eifaifani'i kai, Deo ega Spiritu papiau ma'oai isa ega iifa a'o kelogonia au'i eake peni'i. ⁴⁵ Ke Iudea pako'a papiau'i maguae'i faaga iifalaina emia au'i, Peto fou kemai egae au'i, Deo ega Spiritu ega ipeni Iudea papiau'i laa'i au'i mo ganinagai epeni'i keisa aisama, kekauai alogaina. ⁴⁶ Gome isa Iudea pa-

piau'i laa'i au'i, mala i'oina i'oinagai kemegamega Deo keau afagaina aina'i kelogonia.

⁴⁷Ega aisama Peto eifa einaka, "Tina papiau'i, lai koa i'opomai, Deo ega Spiritu keafia efua. Ega puo feisai baptismo alapeni'i auga kai aga'o ageifa apua afaekaina," eoma. ⁴⁸Ke Peto pako'a papiau'i eifa kapula peni'i, Lopia aka-gai baptismo fekeafia eoma. Ke baptismo keafia efua aisama, Peto kepaina kina pika koa mo fou fekeagu keoma.

Peto Kapa'ina Ekapaisa Auga Eifafoua

11 Iudea ago fofouga alogai apostolo, ke pako'a papiau'i, Iudea papiau'i laa'i au'i isafa Deo ega iifa keafia auga fouga kelogo. ²Ega puo Peto emue Ierusalem taonina emai aisama, Iudea pako'a papiau'i, maguae'i faaga iifalaina emia au'i Peto keifa apala penia. ³Ke keinaka, "Oi au maguae'i faaga iifalaina gouga akeafia au'i e'i e'ai lokoko fou oaniani," keoma.

⁴Kai Peto faagagai kapa ma'oai kemia auga gomegai e'ina okogai epakaisa isa maa'iai eifania einaka: ⁵"Lau Joppa taoninai laagu lamegamega. Ke e'u megamegai maa elaulau, ke kapa aga'o tiapu akaiki'a koa i'opoga, kiuga pani apa'uai koa kegopeisa ufai eake emai eeuai. ⁶Ke lau maa elao laisa felo aisama, aagoa a'o'i i'oi'i i'oi'i ife'iai ima'iai kepea au'i, gua'iai keku au'i fou, ke ufa inei'i i'oi'i i'oi'i ega'ina tiapuga alogai keka laisa'i. ⁷Ke aufalao aga'o lau iina epaini omaisau aina lalogonia, 'Peto mo'ue moaupugu'i moani'i,' eoma.

⁸"Kai lau lainaka, 'Lopia, afaekaina! Gome kapa aga'o apala, o ofuga auga lau akeu aekuiku opogaina' laoma.

⁹"Kai aufalao aga'o ufai eifa pugu einaka, 'Deo kapa ma'oai ekapai'i felo'i eoma auga oi apala'i ofu'i folooma,' eoma. ¹⁰Ega koa i'opoga oiso emia afe-

gai, Lopia kapa ma'oai ufai e'agauaini'i pugu.

¹¹"Ega aisama pau mo Sisarea taoninai au oiso keulai'i au'i, lau laagu e'a pa'afina akegai keapakipo. ¹²Ke Deo ega Spiritu epainiau, fou agalao auga eegai opou falapama'o eoma. Ke lau aau akiu pako'a au'i imagea i'ina au'i keisao-niau fou Sisarea taonina alao Konelius ega e'ai akoko. ¹³Egae kai Konelius ega e'ai agelo isa ala eapakina peni oma, ke kapa'ina eifania auga, lai maamaisai eifafoua einaka, 'Papiau isa'i moulai'i Joppa taonina kegalao au aka Saimon Peto keoma auga fekemaiseina. ¹⁴Ke isa oi ke emu famili papiau'i ma'oai fou maamiai Deo ega iifa ageifafoua. Ke ega'ina iifaga oi kaniami ageagamauga,' eoma.

¹⁵"Ke egae la'ina lanini'ani aisama, Deo ega Spiritu e'ina lai eake penimai koa i'opoga, isa isafa eake peni'i. ¹⁶Ega aisama Lopia ega iifa maamaisai iina eifa oma auga laopolaga, 'Ioane iifa ko'a feisai baptismo epipeni kai, oi auga Deo ega Spirituai baptismo agoafia,' eoma. ¹⁷Ega puo lai Lopia Iesu Kristo apako'ania aisama, Deo ega ipeni Spirituga epenimai koa i'opoga, isa isafa Iesu kepako'ania aisama, Deo ega ipeni Spirituga epenii'i. Ega koa aisama, lau auga kai puo Deo ago alakaina? Iifa gome lau Deo ago alakaina afaekaina," eoma.

¹⁸Iudea pako'a papiau'i i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, komo mo keoma. Ke Deo keau afagaina keinaka, "Iifa gome Deo ega Spiritu Iudea papiau'i laa'i au'i isafa eulai peni'i, ke isa e'i laomai apala'i keumakalaini'i, ke mauni mamaga isafa epenii'," keoma.

Antiok Taonina Pako'a Papiau'i

¹⁹Pau papiau Ierusalem taoninai pako'a papiau'i keafi apalani'i, ke Stefano kepoi kefoupugua auga faagagai, pako'a papiau'i kekani okaoka. Isa isa'i

kelao mo Fenisia agogai, ke isa'i kelao mo Saiprus keleipuagai, ke isa'i kelao mo Antiok taoninai. Ke isa iifa faunina Iesu fougai kai aga'o aage maagai akeinogonia kai, Iudea papiau'i mo maa'iai keinogonia. ²⁰ Kai epo'iai au isa'i auga Saiprus keleipuaga, ke Sairene ago au'i. Isa kelao Antiok taoninai aisama, Iudea papiau'i Grik malagai kenini'ani au'i isafa maa'iai, iifa faunina Lopia Iesu fougai keinogonia. ²¹ Ke Lopia ega isapu ee'iai eka epalagaini'i, ke papiau ma'o alo'i eponi Iesu kepako'ania keaipenia.

²² T'ina iifaga efoufa'a Ierusalem taoninai pako'a papiau'i fougai kelogo, ke isa Banabas keulaisa felao mo Antiok taoninai keoma. ²³ Ke isa elao Antiok taoninai aisama, Deo ega gafegafe akaiki'a isa isafa epenii'i eisa, ke alo egama alogaina. Ke magogo kapula epenii'i, ma'oai alo'i gua'i fofougai Lopia fekepak'o'ania fekeagu felo faefuafua eoma. ²⁴ Gome Banabas auga au felo ipauma, Deo ega Spiritu alo epogu, ke alo ko'agai Deo epako'ania. Ke papiau ma'o paisa Lopia kepako'ania, ke pako'a papiau'i au'i ma'o emia.

²⁵ Egae kai Banabas Saulo ikapuga Tarsus taonina elao. ²⁶ Ke elao Tarsus taoninai Saulo eisa aisama, eafia fou kemue Antiok taonina kelao. Egae Banabas Saulo auni'i inipo aga'o fofougai keagu, pako'a papiau'i ma'o paisa fou kekaigugu, ke papiau ma'o kepa-maleleni'i. Ke egae Antiok taoninai papiau i'oi'i pako'a papiau'i aka mamaga kepenii'i ke'ina keifani'i 'Kristiano' keoma.

²⁷ Ega'ina kina'i alogai, profeta isa'i Ierusalem taoninai kemai, ke kelao Antiok taoninai kekoko. ²⁸ Isa epo'iai au aga'o aka Akabus e'ue eapa Roma papagai keagu agofa'a fofougai alogai, magea akaiki'a agemia auga fougai Deo ega Spiritu epapolaga puo eifafoua. (Sisa Klaudius papiau e'ima'i kinagai i'ina

mageaga Akabus eifania koa i'opoga mo emia.) ²⁹ Ega aisama Antiok taoninai pako'a papiau'i aga'o aga'o e'i agu kainai, Iudea ago pako'a papiau'i ee'iai moni fekeulaisa fekepalagaini'i keoma auga iifaga kepako'ania. ³⁰ Ke kepako'ania koa i'opoga, pako'a papiau'i e'i pipalagai monina kepakai guguaina, Saulo Banabas auni'i ima'iai kepaaua keafiai kelaoaina Ierusalem taoninai au akaiki'a'i pako'a papiau'i ke'ima'i au'i kepenii'i.

Agelo Peto Tipulai Epapealaisa

12 Pau ega'ina kina'iai kin Herod, pako'a papiau'i gaafi apalani'i eoma puo, ega papiau eulai'i, pako'a papiau'i epo'iai isa'i keafii'i. ² Ke Herod ega iifai, apostolo aga'o Ioane aaga, James ifani a'ifagai aiso kefoua emae. ³ Ke Herod i'ina laoga mainai Iudea papiau alo'i epagama auga eisa kainai, ealogai Peto isafa gaafia eoma. Ega'ina auga Iudea e'i miamia aka 'Pasover,' palafa iuma mulamula laa'i kai, palafa maini'i mo keania kinagai emia. ⁴ Herod ega au au'i kelao Peto keafiai kemaiseina aisama, isa eafia tipulai epaagua. Ke ega ifani au'i 16 eulai'i pani pani aufa e'i kina maagai kemai Peto ke'imaia. Ega koa ekapaisa eopolaga, ega'ina mi-amiaga agefua afegai kai, Peto papiau ago'iai iifa fepakaisa eoma.

⁵ Ega puo Peto tipula e'agai mo kepaagua. Kai pako'a papiau'i auga, isa faugai alo'i ko'agai Deo kemegamega peni kapulania.

⁶ Ke Herod agegani aisama, Peto papiau ago'iai iifa fepakaisa eoma. Ega'ina kina gapiai, tipulai tieini auni'i keafii'i Peto ima aga'o ifani auga aga'o imagai kepaaga. Ke ima apie ifani auga aga'o imagai kepaaga kai, auni'i epo'iai efu. Ke ima'ima au'i isafa tipula pa'afina akegai kepa ke'ima'ima. ⁷ Ega'ina alogai fiakoa mo Deo ega agelo emai Peto eegai eapa. Ega aisama eaea akaiki'a tipula

alo epogu. Ke agelo Peto mape ekoninia epagonia einaka, “Mo'ue fiakoa,” eoma. Ke Peto imagai tieini ke'ualai.

⁸Ke agelo Peto epainia einaka, “Emu tiapu moi'iuka'i ifemu kamataga mo-gafauka,” eoma. Ke Peto agelo eifa koa ekapaisa. Ke agelo eifa pugu einaka, “Oi afemu tiapuga moapuga muniuai mai,” eoma. ⁹Ega puo Peto agelo muninai epea auni'i tipula afugai ke-pealai. Ke agelo kapa'ina ekapaisa auga ko'a ipauma kai, Peto aelogo, eopolaga maaga elaulau eoma. ¹⁰Ke agelo Peto auni'i kemai ima'ima au'i keapaufai au'i kepea'egaini'i. Ke ima'ima au'i muniai keapa au'i isafa kepea'egaini'i. Ke kemai taoni keagaga emai, auli pa'afina akegai aisama, pa'afi ifo eagalai ke-pealai. Ke agelo Peto fou kelao keaga ki-uga aga'ogai kepealai aisama, agelo fiakoa mo Peto epua'afuga.

¹¹Ke Peto kapa'ina faagagai emia auga elogo aisama, ifo alogai einaka, ‘Herod feaupuguisau eoma, ke Iudea papiiau'i kapa'ina agemia fekeisa keoma. Kai paukai lalogo iifa gome Deo ega agelo eulaisa kaniau eagamauga,’ eoma.

¹²Ke kapa'ina emia auga elogo aisama, opainai elao Ioane, aka Mako keoma auga ina Maria ega e'ai. Egae papiiau ma'o kekaigugu kemegamega. ¹³Ke Peto ega'ina e'a afe pa'afina e'inipia alogai, kala'afi ifiaoga aka Roda emai pa'afi gapaagalaisa eoma. ¹⁴Kai isa Peto aina elogonia aisama, alo egama alogaina puo, pa'afi ipaagalaina e'agege, epiaukoko e'a alogai kela'afou kemegamega au'i epaini'i einaka, “Peto e'a afegai eapae,” eoma.

¹⁵Kai isa ifiao kepainia keinaka, “Oi lokafo'o!” keoma. Kai isa aeapakipo eifa kapula einaka, “Ko'a ipauma!” eoma. Ega puo isa keinaka, “Lai aopolaga isa ega agelo ma'e!” keoma.

¹⁶Kai Peto pa'afi e'inipia aeapakipo. Ega puo isa kelao pa'afi kepaagalaisa Peto keisa aisama kekauai alogaina.

¹⁷Kai Peto ima eafiakae komo kegaoma eoma. Egae kai Lopia isa tipula e'agai ala epapealai oma auga fouga maa'iai eifafoua. Ke ega'ina eifani'i efua aisama epaini'i einaka, “Folao James, ke pako'a papiiau'i^{††} fou maa'iai i'ina fouga foifafoua,” eoma. Ega'ina eifania afegai epua'afuni'i, afu i'oina elao.

¹⁸Egani aisama ifani au'i Peto akeisa puo ifo'i mo epo'iai kepa'ani, “Peto faagagai kapa'ina emia,” keoma. Kai kapa'ina emia auga akelogo puo, ifo'i mo epo'iai a'oa'o akaiki'a ipauma e'uegekae. ¹⁹Kai Herod ifani au'i eifa kapula peni'i, afu ma'oai fekelao Peto fekekapuga eoma. Ke isa afu ma'oai kelao Peto kekapunia kai akeisa aisama, Herod ima'ima au'i epagaga'i. Kai isa kapa'ina emia auga akelogo puo, gua ekupu alogaina, ega iifai isa fekemae eoma.

Herod Emae

Egae kai Herod Iudea ago epua'afuga Sisarea taonina elao egae eagu. ²⁰Ega kina'iai Herod Taire ke Sidoni taoni'i papiiau'i ee'iai gua ekupu alogaina. Kai isa ma'oai kemai kekaigugu kai eega kelao. Ke isa kelao Blastus, Herod epako'ania ega e'a epa'ima auga fou kepaekefa'a puogai, isa eega kelao kaukau, kegoinia Herod fou fekegagao keoma. Gome ega'ina papiiau'i e'i fo'ama, kin Herod ega agoai keafii. ²¹Ega puo Herod kina aga'o ekinaga kinagai, papiiau fou kela'afou, ke isa ega lopia tiapuga ei'iuka, ke ega aguagu afugai eagu kai, la'afouai papiiau maa'iai enini'ani. ²²Ega aisama papiiau keagaga keinaka, “Tina auga papiiau aumauni aina'i laa'i kai, deo aga'o koa aina,” keoma. ²³Ega aisama fiakoa mo, Lopia ega agelo aga'o isa

^{††}12:17 Grik malagai 'aaga akina'

eauniia, gome papiiau isa keau afagaina auga a'o elogonia kai, isa ega'ina au afagaina Deo aepalao penia. Ke Lopia ega isapuai ugeuge Herod keaniia elao mo emae.

²⁴ Kai ega'ina kina'iai Deo ega iifa epea efoufa'a.

²⁵ Ke Banabas Saulo auni'i Ierusalem taoninai, pako'a papiiau'i kepalagaini'i efua aisama, Ioane Mako keoma auga isafa keafiia fou kemue Antiok taonina kelao.

Deo Ega Spiritu Banabas Saulo Auni'i Ekinani'i Eulai'i

13 Pau Antiok taoninai pako'a papiiau'i epo'iai, profeta ke pamalele au'i isafa keagu. I'ina au'i auga Banabas, Simion Niker keoma auga, Lusius Sairene taonina auga, Manaen, kin Herod auni'i kefa'a auga, ke Saulo. ² Isa Lopia keau afagaina, ke keani gopegope kemegamega alogai, Deo ega Spiritu isa epaini'i einaka, "Lau e'u logoai Banabas ke Saulo auni'i lakinani'i efua. Isa oi epomia amoafilai'i, fekelao e'u pin-auga alapaini'i fekekapa'i alaoma auga fekekapa'i," eoma. ³ Ke keani gopegope, kemegamega, ke Banabas Saulo auni'i Deo ega pinauga akekapa faugai, ima'i kania'iai keogeaua afegai aisama, keulai'i kelao.

Saiprus Keleipuagai

⁴ Ega puo Deo ega Spiritu epapeai' kainai, isa kelao Seleusia. Ke egae lontiai keaguka kepagai kelao Saiprus keleipuagai. ⁵ Ke kelao Salamis ufapogai keofau aisama, kelao Iudea papiiau'i e'i la'afou afugai Deo ega iifa keinogonia. Ega'ina kekapaisa alogai, pipalagai auga Ioane Mako keoma auga isafa fou keagu epalagaini'i.

⁶ Ega'ina afegai kepea kelao Pafos taoninai, Saiprus keleipuaga kua apie-gai aisama, egae Iudea ugauga auga

aka Ba-Iesu profeta fogefoge auga keisa. ⁷ I'ina auga kansolo kania'iai auga aka Serkius Paulus fou keagu. Ega'ina kansologa eikifa alogaina. Ke isa Deo ega iifa a'o galogo eoma puo, Banabas Saulo auni'i ee'iai iifa eulaisa, isa eega kega-mai eoma. ⁸ Kai kemai aisama, ugauga ega'ina Ba-Iesu, ke Grik malagai keifaga Elimas keoma auga isa ekaisapu'i. Ega koa ekapaisa keaga aga'o ekapunia kansolo ega'ina gakaisapua, Deo ega iifa a'o faelogo, Iesu faepako'ania gamunia eoma. ⁹ Ega aisama Saulo, keifaga Paulo keoma auga, Deo ega Spiritu alo epogu, isa maaga alo ipauma eisa, ke eifa einaka: ¹⁰ "Oi tiapolo gauga! Oi pifoge kapa'i i'oi'i i'oi'i alomu epogu. Ke kina ma'oai alo opai lao'i mai'i kekapakapa au'i lokaisapu'i. Ega puo kina ma'oai Deo ega iifa lokaisapua, pifogei lopafaefania aefuafua. ¹¹ Moisa, pau Lopia ima isapugai afa apala agepenio, maamu agepakimi'inia, kina eaea afoleisa, age-lao Deo emu apala age'agegeaini'i afegai kai," eoma.

Ke fiakoa mo ama ke umina akaiki'a apuapu koa i'opoga isa maaga ekaisapua afu aeisa. Ke eafi gapunini papiiau aga'o imagai gaafi gapalagaina eoma. ¹² Kansolo ega'ina ugauga auga faagagai kapa'ina emia eisa aisama, Lopia epako'ania. Gome isa Lopia ega pamalele a'o elogonia ekauai alogaina.

Paulo Banabas Auni'i Pisidia Agogai Antiok Taonina Kelao

¹³ Paulo ke ega au fou Pafos taonina kepua'afuga lontiai kepagai Pamfilia ago Perka taonina kelao. Egae Ioane Mako keoma auga isa epua'afuni'i emue Ierusalem taonina elao. ¹⁴ Egae kai Perka taonina kepua'afuga kelao, Pisidia ago Antiok taoninai kepealai. Egae Iudea papiiau'i Deo keau afagaina kina-gai, Paulo Banabas auni'i kelao la'afou afugai kekoko keagukipo. ¹⁵ Ke egae Deo

ega iifa puka kekuapinia, aga'o Moses ega iifa ke aga'o auga profeta e'i iifa kekuapinia. Ega'ina puka'i kekuapini'i efua aisama, la'afou afuga ke'ima au'i au aga'o keulaisa elao Paulo Banabas auni'i epaini'i einaka, "Aamai akimai Iudea aumi, i'a a'a papiau fau'iai, emi magogo akaiki'a fepakapulani'i auga aga'o ekaega koa, amogafegafe amoifania," eoma.

¹⁶Ega puo Paulo e'ue eapa aina kegalogo eoma puo ima eafiakae ke einaka, "Israel papiaumi ke Iudea papiaumi laa'i aumi, Deo oau afagaina aumi ainau amologo! ¹⁷Israel papiau'i e'i Deo lai ufumai apamai ekinani'i Isiptoai au a'i'i koa i'opo'i kemia keagu aisama, epakaisogoni'i eafiakae'i. Ega puo isa au'i ma'o emia. Egae kai ega isapu kapula ipaumagai Isiptoai epapealai'i. ¹⁸Ega'ina afegai inipo 40 ago maininai kepea aisama, Deo aina akeafia, kapa ma'o apala'i Deo eegai kekapai'i. Kai Deo isa e'i laomai apala'i eafiapi'i mo. ¹⁹Ke isa Kanaan agogai, ago imagea kuagai gua papiau'i eauoka'i afegai aisama, ega'ina ago'i e'eaisa Isa ega papiau au'i apu'i epamia. ²⁰Isa Isiptoai kepealai Kanaan ago'i keafii'i ke inipo 450 alogai egae keagu.

"Egae kai Deo ega'ina papiau'i, e'i ima'ima au'i epenii'i isa ke'ima'i mo elao profeta Samuel eagu miagai. ²¹Ke profeta Samuel isa e'imai'i alogai, papiau Samuel kepainia kin aga'o gapeni'i ga'ima'i keoma. Ega puo Deo Benjamin ikupuga auga aka Kis gauga Saulo ekinaga epenii'i. Ke Saulo inipo 40 isa e'ima'i. ²²Kai Deo kin Saulo epaapa'aua afegai aisama, Davide ekinaga isa e'i kin epamia. Ke Deo Davide fougai iina eifa oma, 'Lau Jese gauga Davide, Lau maauai au felo ipauma, anina laani alogaina auga lakapulaisa. Ke Lau kapa ma'oai ani'i laani fekapa'i laoma auga agekapa'i,' eoma.

²³"Deo pako'a iifaga ekapaisa koa i'opoga, Davide okogai Israel papiau'i kania'i isagamauga auga, Iesu eulaisa emai. ²⁴Kai Iesu aemai koa kai, Ioane Israel papiau'i ma'oai einogoni'i, e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i, ke bap-tismo fekeafia eoma. ²⁵Ke Ioane ega pin-auga afa'agamo epafua alogai, Israel papiau'i iina epaini oma'i einaka, 'Oi oopolaga lau kaisau ooma? Oi o'ima auga lau laa'i. Kai amoisai, isa auga lau nunuai agemai. Ke lau isa ife kamataga alagupuka afaekaina' eoma.

²⁶"Aau akiu, Abraham okogai omai aumi, ke Iudea papiaumi laa'i kai Deo oau afagaina, ega iifa kainai opea aumi, Deo i'a kania'a isagamauga iifaga eulaisa oi eemi emai. ²⁷Gome Ierusaleme taoninai keagu papiau'i e'i lopia au'i fou, Iesu kaisau auga oko akelogo. Ke profeta kapa'ina keifania auga aufa kina Deo keau afagaina kina'iai kekuapini'i mo ganinagai, oko akelogo kainai isa faaga'iai Iesu femae keoma iifaga auga ko'a mo emia. ²⁸Ke ega'ina papiau'i isa femae auga gome ipauma auga akekapulaisa mo ganinagai, isa Pilato kegoinia fekeaupugua keoma. ²⁹Ke isa fougai Deo ega iifa pukagai kepapua'i au'i faagagai kekapa afe'aini'i afegai aisama, kolotiai keafiopua laai keogeisa. ³⁰Kai Deo isa maeai epamaunimue. ³¹Egae kai kina ma'o alogai papiau Kalilea ago kepua'afuga, isa fou Ierusaleme taoninai kemai au'i eapakina peni'i. Pau isa i'a a'a papiau maa'iai Iesu fougai ko'a auga keifafoua.

³²"Ke pau iifa faunina Iesu fougai oi maamiai aifafoua. Ega'ina auga ufainagai Deo i'a ufu'a apa'a maa'iai Iesu maeai agepamaunimue auga epako'ania eifania. ³³Deo pau pako'a iifaga ega'ina i'a ufu'a apa'a ega'ina oko'iai amai au'a, fau'aisai ko'a mo epamia, Iesu maeai epamaunimue. Ega'ina emia auga Isa ega

iifa pukagai Sam 2 alogai iina eifa oma koa i'opoga mo emia:

“‘Oi Lau Gau, pau Lau oi Amamu lamia,’
eoma *Sam 2:7*

³⁴Deo Iesu epamaunimue, ke imaauga aepua'afuga aefoka auga fougua Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

“‘Ufainagai Davide maagai lapako'ania laifania,

isa okogai akemai au'i e'u pipeni fauni'i alapeni'i laoma.

Ega koa i'opoga pau Lau Gau, oi faagamuai alakapa,'

eoma. *Aisaea 55:3*

³⁵Ega puo Sam pukagai afu aga'ogai isafa Iesu maeai emaunimue auga fougua iina eifa oma:

“‘Oi ainamu eafia maamuai Alo Elolofa Auga imaauga afolopua'afuga afaefoka,'

eoma. *Sam 16:10*

³⁶“Gome Deo ega logoai anina eani, Davide eagu miagai papiau keagu au'i e'i pinauga fekapa eoma auga ekapaisa efua afegai emae. Ke isa imaauga keafia ufuga apa kefufuni'i au'i ee'iai kefufunia, ke isa imaauga efoka. ³⁷Kai Deo Iesu maeai epamaunimue, imaauga aefoka.

³⁸“Ega kainai aau akiu, oi kapa'ina fologo laoma auga alaifania. Isa faagagai Deo oi emi laomai apala'i age'agegeaini'i auga fougua maamia ai'afafoua. ³⁹Ke oi Moses ega iifa ma'oai kai'iai fopea alo opai aumi fomia auga aekainia. Kai kaisau isa kepako'ania au'i, isa faagagai alo opai au'i kemia. ⁴⁰Ega puo fo'ima feloimi ega koa ufainagai profeta iina keifa oma auga oi faagamiai faemia:

⁴¹“‘Amoisa! Oi Lau kapa'ina laifania auga eegai oifa apala, opamafua aumi!

Oi emi aguagu kina alogai eemiai kapa aga'o apala ipauma alakapa.

Ke faagamiai apala ipauma agemia aisama, agoisa agokauai alogaina agomae.

Gome oi emi agu kinagai kapa aga'o alakapa, ke aufalao aga'o ega'ina iifaga oi maamia ageifafoua mo ganinagai, afolopapako'ania,”

eoma. *Habakuk 1:5*

⁴²Paulo einogo efua Banabas auni'i Iudea papiau'i e'i la'afou afuga kepua'afuga kelao. Ega'ina alogai papiau isa kepaini'i, Deo keau afagaina kina aga'ogai fekemai pugu, ega'ina iifa'i fekeinogoini'i pugu keoma.

⁴³Ega'ina la'afougua ekani aisama, Iudea papiau'i ma'o ke Iudea papiau laa'i kai Iudea e'i kagakaga muninai kepea au'i fou, Paulo Banabas auni'i muni'iai kepea. Ke Paulo Banabas auni'i isa fou kenini'ani, magogo kapula kepenii'i kina ma'oai Deo ega gafegafe akaiki'a isapugai fekeagu felo keoma.

⁴⁴“Ke iifi aga'o elao afegai, Deo keau afagaina kinagai aisama, Antiok taoninai papiau fofougua koa i'opoga kemai la'afou afugai kekaigugu Deo ega iifa a'o kegalogo keoma. ⁴⁵Kai Iudea papiau'i la'afou akaiki'a keisa aisama, alo'i pikupa epogu. Ke Paulo kapa'ina eifania au'i ee'iai keifa apala.

⁴⁶Ega aisama Paulo Banabas auni'i alo'i eaipa ke keifa keinaka, “Lai Deo ega iifa, oi Iudea papiaumi maamia faifa kakaua auga ekainia puo aifania. Kai oi i'ina oumakalaina, ke agu pagai maunina foafia auga ifomi oisami aekainimi ooma. Ega kainai amoisa, lai Iudea papiau laa'i au'i aaipeni'i. ⁴⁷Gome Lopia lai epaini kapulanimai iina eifa oma:

“‘Lau oi Iudea papiau'i laa'i au'i fau'iai eaea lapamiaimi.

Ega koa oi agofa'a fofougua papiau'i ee'i folao kania'i foagamauga,”

eoma. *Aisaea 49:6*

⁴⁸Ke Iudea papiau'i laa'i au'i i'ina iifaga a'o kelogonia aisama alo'i egama alogaina. Ke Lopia ega iifa kapa akaiki'a kepamia. Ke Deo ega logoai ekinani'i agu

pagai maunina afuga epenii'i au'i ma'oai Iesu kepako'ania.

⁴⁹ Ke Lopia Iesu fouga ega'ina ago fofouga epeaisa. ⁵⁰ Kai Iudea papiiau'i kelao Antiok taonina ke'ima au'i, ke Iudea papiiau'i e'i kagakaga kainai kepea au'i akaiki'a'i au'i akafa'i fou ee'iai. Ke alo'i keaniia kepaafi'i Paulo Banabas auni'i keafi apalani'i, ke agoai kepaalalai'i. ⁵¹ Ega puo Paulo Banabas auni'i, isa iifa faunina Iesu fouga keumakalaina kainai kemuni apu'i, afakemai pugu gouga kekapaisa ife'i aeapuga keauopuaina. Egae kai Antiok taonina kepua'afuga Ikonium taonina kelao. ⁵² Kai Antiok taoninai Iesu kepako'ania papiiau'i, Deo ega Spiritu alo'i epogu, ke alo'i egama alogaina.

Paulo Banabas Auni'i Kelao Ikonium Taoninai

14 Paulo, Banabas auni'i kelao Ikonium taoninai aisama, aufa kina kekapakapa koa i'opoga kekapaisa, kelao Iudea papiiau'i e'i la'afou afugai kekoko. Egae Deo ega isapuai Deo ega iifa papiiau maa'iai keifa kapulania. Ega puo Iudea papiiau'i ke Iudea papiiau laa'i au'i ma'o paisa Iesu kepako'ania. ² Kai Iudea papiiau'i isa'i Iesu akepako'ania au'i kelao Iudea papiiau'i laa'i au'i alo'i keaniia. Ega koa kekapaisa, Iudea papiiau laa'i au'i opo'i kepalifu alogaina. Ega puo Ikonium taoninai Iudea papiiau'i laa'i au'i Iesu kepako'ania papiiau'i, ke Paulo, Banabas auni'i fou keumakalaini'i. ³ Ega puo Paulo Banabas auni'i kina ma'o ega'ina taoninai keagu. Ke egae keagu alogai aimani'i'i mo Lopia Iesu fouga papiiau maa'iai keifafoua. Ke Lopia isa epalagaini'i puo mirakulo ke isapu gou'i akaiki'a'i kekapai'i. Ega koa kekapaisa, Deo ega gafe gafe pipenina isa epenii'i auga fouga ko'a mo emia. ⁴ Kai Ikonium taoninai papiiau ifo'i ke'eai'i, isa'i Iudea papiiau'i afe'iai

keaulao, ke isa'i au'i apostolo afe'iai keaulao. ⁵ Ega aisama Iudea papiiau'i, Iudea papiiau laa'i au'i, ke isa ke'ima'i au'i fou epo'iai iifa kepaapa apostolo fekeafi apalani'i kepoai fekefoupugu'i keoma. ⁶ Kai apostolo i'ina iifaga fouga kelogo puo, kepiauokoko Likaonia ago akaiki'a kelao. Ke kelao egae aisama, Lистра ke Derbe taoni'iai kekoko, ke egae kai kelao ega'ina taoni'i afe'iai isafa alo'iai kekoko. ⁷ Ke egae papiiau maa'iai iifa faunina Iesu fouga keinogonia.

Paulo Banabas Auni'i Listra ke Derbe Taoni'iai

⁸ Paulo Banabas auni'i Lистра taoninai keagu, iifa faunina Iesu fouga keinogonia alogai, au aga'o mauniai ife emelo aepeapea auga isafa egae eagu. ⁹ Ega'ina auga Paulo enini'ani auga aina elogonia. Ke Paulo maaga elao melo auga eisa, ke au ega'ina epako'ania felo agemia auga eisa elogo. ¹⁰ Ega aisama eifa akaiki'a einaka, "Mo'ue ifemuai moapa opai," eoma. Ke fiakoa mo melo auga egopo'uege e'ina epea.

¹¹ Pau la'afou papiiau'i Paulo kapa'ina ekapaisa auga keisa aisama, Likaonia malagai aiso'i gomegai keagaga keinaka, "Deo i'a papiiau aumauni koa i'opo'a emia eake emai ee'aisai," keoma. ¹² Ke Banabas kepafaala, isa e'i deo akagai Seus keoma. Kai Paulo isa e'i deo akagai kepafaala, Hermes keoma. Gome isa nini'ani auga. ¹³ Egae kai sakedote Seus keau afagaina e'a taoni afegai eapa auga e'agai epinauga auga aga'o ke kela'afou papiiau'i fou a'o keaunii'i, e'i deo fekepa'a peni'i keoma puo, polomakau ke salusalu fou eafii'i emaiseini'i taoni pa'afina akegai.

¹⁴ Kai apostolo Banabas Paulo auni'i fou i'ina a'o'a'o kelogonia aisama, afe'i tiapu'i ke'i'ioka'i, la'afou alogai kepiauokoko keagaga keinaka: ¹⁵ "Au, oi kapa puo i'ina kapa'i okapa'i? Lai isafa pa-

piau aumauni oi koa i'opomi. Kai lai oi maamia ai nogo ega koa oi i'ina kapa'i kapa aga'o afakepagama au'i fomuni'i kai Deo eague aoniamo, ufa, aagoa, a'u, ke kapa ma'oai alo'iai epagama'i auga foaipenia aoma. ¹⁶Ufainagai Deo agofa'a ma'oai epua'afuni'i ifo'i kapa'ina anina keani auga mo kekapai'i. ¹⁷Ega mo ganinagai Isa ko'a eague auga papiu epakina'i aefuafua. Isa ega gafegafe i'a epakina'i'a, ufa'i imu epa'aua, ke fo'ama i'oi'i i'oi'i au'fa e'i kinai epeni'a. Deo ega koa ekapa fo'ama ma'o i'a epeni'a alo'a epagama," eoma. ¹⁸Isa ega'ina iifaga keifania mo ganinagai, la'afou kegapaapakipo'i a'o isa fakepa'a peni'i keoma auga e'inoka alogaina. Kai fuagai kepaapakipo'i.

¹⁹Egae kai Iudea papiu'i isa'i Antiok ke Ikonium taoni'iai kemai au'i, papiu la'afou alogai alo'i keaniia kela'fa pagaini'i isa fou kemia. Ke ega'ina papiu'i Paulo kepoi kefounia. Ke kefounia afegai keopolaga emae keoma puo kela'alaisa taoni afe kelaoaina. ²⁰Kai Iesu kepako'ania au'i kelao Paulo keapa lofe aisama, e'uegekae taoni alogai ekoko pugu. Ke egani aisama, Banabas auni'i Listra taonina kepua'afuga Derbe taonina kelao.

Paulo Banabas Auni'i Kemue Siria Agogai Antiok Taonina Kelao

²¹Ke isa Derbe taonina kekoko iifa faunina Iesu foug keinogonia, ke ega'ina papiu'i ma'o paisa kela'fa pagaini'i Iesu kepako'ania afegai aisama, kemue Listra, Ikonium, ke Pisidia ago Antiok taonina kelao pugu. ²²Ke ega'ina taoni'iai kekoko aisama, pako'a papiu'i magogo kapula kepeni'i, Deo fekepako'ania ega iifai fekeagu felo keoma. Ke kepaini'i keinaka, "Deo ega agofa'ai amakoko aoma koa aisama, kina ma'o Iesu faugai papiu akeafi apalani'a, agakiekie kakaua kai, Deo

ega agofa'ai agakoko agekaina," keoma. ²³Egae kai Paulo Banabas auni'i ega'ina taoni'iai pako'a papiu'i epo'iai iifi e'a au akaiki'a'i au'i kekinani'i, pako'a papiu'i feke'ima'i keoma. Ke kekinani'i aisama, keani gopegope, ima'i kania'iai keoge'i ke Deo kepako'ania auga kemegamega penia isa fepalagani'i ega'ina pinauga fekekapa felo keoma. ²⁴Ke Pisidia ago kepeaisa efua afegai aisama, kepua'afuga Pamfilia ago kelao. ²⁵Ke egae Perka taonina iifa faunina Iesu foug keinogonia afegai aisama, kekailai Atalia taonina kelao.

²⁶Atalia taonina lontiai kemue, Siria ago Antiok taonina kelao pugu. Antiok taonina ega'ina auga, ufainagai Deo anina eani Paulo, Banabas auni'i, Isa Ega pinauga fekekapa eoma. Ega puo pako'a papiu'i, Paulo Banabas auni'i kekinani'i Deo ega pinauga kepeni'i, Deo ega gafegafe akaiki'agai fekekapa keoma. Pau ega'ina pinauga kepeni'i auga kepa'fua aisama, kemue kelao ega'ina afugai pugu. ²⁷Ke kemai ega'ina afugai kekoko aisama, pako'a papiu'i keifa kaigugu'i. Ke maa'iai Deo isa auni'i faaga'iai kapa'ina ekapai'i, ke ala koa Deo pa'afi epagalaisa Iudea papiu laa'i au'i Lopia kepako'ania auga foug keifafoua. ²⁸Ke egae Iesu kepako'ania papiu'i fou kina ma'o keagu.

Pako'a Papiu'i Iudea Papiu'i E'i Kagakaga Kainai Fekepea Auga Foug

15 Iudea au'i isa'i Ierusalem taonina kemai au'i kelao Siria ago Antiok taonina, pako'a papiu'i kepa'maleleni'i keinaka, "Oi Moses ega kagakaga kainai au maguae'i faaga iifalaina goug faagamiai afolokapa koa aisama, Deo kaniami afaeagamauga," keoma. ²I'ina a'oa'o puogai Paulo Banabas auni'i ke'ue, ega'ina papiu'i kepagaga'i ke keakekua alogaina. Ega puo Antiok taonina pako'a papiu'i, Paulo Ban-

abas auni'i kekinani'i, ke pako'a papiiau'i isa'i fou fekeulai'i, Ierusalem taonina fekelao keoma. Ke egae apostolo, ke pako'a papiiau'i epo'iai au akaiki'a'i au'i fekeisa'i, i'ina a'oa'o fougaa maa'iai fekeifania keoma. ³Ke Antiok taonina pako'a papiiau'i, Paulo Banabas auni'i, ke pako'a papiiau'i isa'i fou keulai'i kelao alogai, Fenisia ufapoga, ke Samaria agogai kepea pagai. Ke ega mo kelao alogai, pako'a papiiau'i maa'iai Iudea papiiau'i laa'i au'i alo'i eponi, Deo kepako'ania auga keifafoua. Ke pako'a papiiau'i ega'ina a'o kelogonia aisama, ma'oai alo'i egama alogaina. ⁴Ke kelao Ierusalem taonina aisama, pako'a papiiau'i apostolo ke pako'a papiiau'i epo'iai au akaiki'a'i au'i isa keifa koko'i. Ke Paulo Banabas auni'i, ke fou kemai au'i Deo isa faaga'iai kapa'ina ekapai'i auga Ierusalem taonina pako'a papiiau'i ma'oai maa'iai keifafoua.

⁵Kai Faliseo ikupuga au'i isa'i Iesu kepako'ania au'i ke'ue keinaka, "Iudea papiiau'i laa'i au'i isafa, au maguae'i faaga iifalaina gouga fekeafia, ke fapaini kapulani'i, Moses ega iifa munina fekepea," keoma.

⁶Ega aisama apostolo, ke pako'a papiiau'i epo'iai au akaiki'a'i au'i fou kekaigugu, i'ina iifaga oko fekepakaisa keoma. ⁷Ke ifo'i mo epo'iai kenini'ani epo emafa afegai aisama, Peto e'ue epaini'i einaka, "Aau akiu pako'a papi-aumi ma'oai, oi ologo oma'e pagu epomi'ia Deo lau ekinaniau, Iudea papiiau'i laa'i au'i maa'iai, iifa faunina Iesu fougaa faifafoua eoma. Ega koa ega'ina papiiau'i isafa Iesu fougaa fekelogo fekepak'o'ania eoma. ⁸Ke Deo, papiiau ma'oai gua'i alo eisa auga, ega Spiritu, i'a epenii'a koa i'opoga, Iudea papiiau'i laa'i au'i isafa epenii'i. Ega koa ekapaisa, Deo i'a ani'a eani koa i'opoga mo, isa isafa ani'i eani auga ko'a mo epakina'i. ⁹Ega koa ekapaisa i'a Iudea papiiau'a, ke Iudea pa-

piau'i laa'i au'i fou epo'aisai i'oina aga'o laa'i, ma'oai i'opo'a aga'omo. Gome isa Iesu kepako'ania faagagai Deo isa e'i laomai apala'i e'agegeaini'i. ¹⁰I'a ke ufua'apa'a fou, Moses ega iifa ma'oai kai'iai alapea, fapea koa auga e'inoka alogaina auga alogo felo. Ega puo kapa puo Iudea papiiau'i laa'i au'i, ega'ina meau'i amopeni'i ooma? Ega koa okapa auga Deo ega logoai kapa'ina ekapa auga okaisapua. Oi Deo ago'opo agekaina ma ooma? ¹¹Kai i'a apako'ania i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega gafegafeai Deo i'a kania'a eagamauga aoma. Ega koa i'opoga mo isa isafa faaga'iai emia," eoma.

¹²La'afou alogai papiiau ma'oai i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, komo mo keoma. Egae kai aina'i kepaaua, Iudea papiiau'i laa'i au'i epo'iai, Deo Banabas, Paulo auni'i epalagaini'i puo, mirakulo ke isapu akaiki'a'i gou'i kekapai'i auga fou'i keifafou'i a'o'i kelogonia. ¹³Ke isa kenini'ani efua aisama, pako'a papiiau'i epo'iai au akaiki'a'ia auga, apostolo James e'ue papiiau epaini'i einaka, "Aau akiu Iesu opako'ania aumi ainu amologo. ¹⁴Iudea papiiau'i laa'i au'i Deo ega gafegafeai ekinani'i, isa ifo ega papiiau epamia'i. Ega koa Deo ega'ina papiiau'i ani'i eani auga epakinai'a. Ega'ina auga Peto i'a maa'aisai eifafoua efua. ¹⁵Ke i'ina iifa'i ufainagai profeta keifani'i koa i'opoga. Ega'ina fougaa Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

¹⁶"I'ina afegai lau alamue alalao Davide ega e'a e'ualai auga alapaapamue pugu.

Ke ega e'a kapa elifu auga alapaapa pugu, ke afugai alapalaoa.

¹⁷Ega koa agofa'ai papiiau ma'oai keague au'i, ke Iudea papiiau'i laa'i kai lau akau keafia au'i,

Lopia fekekapuga laoma.

¹⁸Deo ega pinauga ma'oai ekapa'i au'i ufainagai elogo,' eoma. *Amos 9:11-12*

¹⁹“Peto, Banabas auni'i keifania auga, Deo ega iifa pukagai kekae au'i fou i'opo'i mo puo, lau e'u nini'ani fuagai auga Iudea papi'au'i laa'i au'i alo'i eponi Deo keaipenia au'i e'i keaga falapa'inokania. ²⁰Kai i'a malele fapapua ee'iai faulaisa fapaini'i, i'ina lao'i mai'i fakekapa'i. Fo'ama deo pifoge'i kepa'a peni'i au'i fakeani'i. Ke amage koa lao'i mai'i apala'i fakekapa'i. Ke a'o aiso'i kepepe apua, ke ufeai aiso'i kela'a apua au'i fakeani'i ke ifa'i isafa fakeania. ²¹Gome taoni ma'oai alo'iai Iudea papi'au'i Deo keau afagaina kina'iai, Iudea papi'au'i e'i la'afou afu'iai, Moses ega iifa ufainagai keifafoua mo emai pau kina,” eoma.

**Iudea Papi'au'i Laa'i
Kai Iesu Kepako'ania Au'i
Ee'iai Malele Keulaisa**

²²Egae kai apostolo ke pako'a papi'au'i epo'iai au akaiki'a'i au'i, ke pako'a papi'au'i ma'oai fou epo'iai ifo'i e'i au isa'i fekekinani'i, Paulo Banabas auni'i fou Antiok taonina fekelao keoma. Ke isa pako'a papi'au'i fau'iai kaniagai kepinauga au'i auni'i, Judas, kepafaala Basabas keoma auga, ke Silas auni'i kekinani'i. ²³Ke malele kepapua kepenii'i kelao. Ega'ina malelega alogai iina kepapua oma:

Antiok taonina, ke Siria ke Silisia agogai oague, Iudea papi'au'i laa'i kai Iesu opako'ania aumi, oi ma'oai oagu felo ma?

Lai apostolo, pako'a papi'au'i epo'iai au akaiki'amai aumai, ke aami akimi Iesu apako'ania aumai, i'ina malelega apapua eemiai aulaisa.

²⁴Papi'au isa'i lai kepua'afunimai kefai e'i nini'aniai oi alomi kepama'o, ke opofua kepenimi

auga a'o alogonia. Kai lai ega'ina nini'ani'i isa alapeni'i, isa ifo'i opo'iai oi kepainimi. ²⁵Ke lai ainamai aga'omo emia, au isa'i akinani'i, Banabas Paulo auni'i ani'i aani alogaina au'i fou aulai'i kefai. ²⁶Isa ifo'i imaau'i Deo kepalao penia, mae mauni epogai Lopia Iesu Kristo aka faugai kepinauga. ²⁷Ega puo lai Judas, Silas auni'i akinani'i aulai'i, ke isa auni'i kapa'ina apapua auga isafa i'opoga mo akeifafoua. ²⁸Gome Deo ega Spiritu felo eoma auga, ke lai aopolaga felo aoma auga, oi meau akaiki'a ipauma falapenimi kai, kapa'ina oi agokapa'i agekaina auga fokapa'i aoma. ²⁹Ega'ina auga oi fo'ama, deo pifoge'i kepa'a peni'i au'i foloani'i, ke amagelofe aloafia aumi papi'au aga'o fou folofeu aage mo, ke a'o aiso'i opepe apu'i au'i, ke ufeai aiso'i ola'a apu'i au'i foloani'i, ke ifa'i isafa foloinu. Oi lai kapa'ina aifani'i au'i agokapa'i aisama, felo ipauma agokapa. Mo'o, iifa inae efua. Ke foagu felo aoma.

³⁰Ke ega'ina malelega keafia au'i kelao Antiok taoninai kekoko. Ke egae pako'a papi'au'i keifa kaigugu'i kai malele kepenii'i. ³¹Ke pako'a papi'au'i ega'ina malelega kekuapinia, ke magogo kapula a'o kelogonia aisama alo'i egama alogaina. ³²Ke Judas, Silas auni'i isafa profeta au'i puo, aa'i aki'i Iesu kepako'ania au'i magogo kapula kepenii'i, alo'i ko'agai Iesu fekepak'o'ania fekeagu felo keoma. ³³⁻³⁴Judas Silas auni'i egae keagu kina pika koa elao afagai kai, pako'a papi'au'i isa auni'i gagao iifa'iai fekeulai'i fekemue Ierusaleme taonina pako'a papi'au'i keulai'i kemai au'i ee'i fekelao keoma.††

††15:33-34 Papi'au isa'i 33-34 fuagai i'ina iifaga kepapua: “Kai Silas auga egae gaagu eoma puo eagu.”

³⁵ Kai Paulo Banabas auni'i isafa Antiok taoninai mo keagu. Egae isa ke pako'a papiaui ma'o isa'i fou kepamalele, ke Lopia Iesu fougā keinogaina.

Paulo Banabas Auni'i Keakekua Keagukua

³⁶ Egae kai kina isa'i kelao afegai, Paulo Banabas epainia einaka, "Amamue amalao, Lopia Iesu fougā ainogonia taoni'i ma'oai alo'iai amakoko, aa'a aki'a Iesu kepako'ania au'i ala keagu oma auga amaisa'i," eoma. ³⁷ Ega aisama Banabas anina eani Ioane kepafaala Mako keoma auga gaafia fou kegalao eoma. ³⁸ Kai Paulo isa fekeafia fou fekelao auga eopolaga felo laa'i eoma. Gome Ioane Mako keoma auga Pamfilia agogai isa epua'afuni'i, ke isa fou akelao akepinauga. ³⁹ Ke isa Banabas auni'i epo'iai akekua akaiki'a emia auni'i kepua'afuni'i. Ega puo Banabas Mako eafia lontiai keaguka Saiprus keleipuaga kelao. ⁴⁰ Kai Paulo auga Silas ekinaga, ke Antiok taoninai Iesu kepako'ania au'i kemegamega, Paulo Silas auni'i Lopia imagai kepaau'i, Lopia ega gafegafe akaiki'agai fepalagaini'i keoma. Egae kai keulai'i kelao. ⁴¹ Ke isa Antiok taonina kepua'afuga aisama, ife'iai kelao mo Siria, ke Silisia ago'iai kekoko pako'a papiaui magogo kapula kepenii' kekapapalani'i.

Timoti Paulo Silas Fou Kelao

16 Paulo Silas auni'i kelao Derbe taoninai ke kelao mo Lистра taoninai. Egae pako'a auga aga'o aka Timoti eagu. Isa ina auga Iudea pako'a papiega kai ama auga Grik auga. ² Lистра ke Ikonium taoni'iai Iesu kepako'ania au'i Timoti fougā felo mo keifania. ³ Paulo, Timoti anina eani fou fekelao eoma. Ke Iudea papiaui egae keagu au'i kai'iai isa Timoti eafia maguaega faaga iifalaina gougā faagagai ekapaisa. Gome Iudea

papiaui egae keagu au'i kelogo Timoti ama auga Grik auga. ⁴ Ke isa Lистра taonina kepua'afuga kelao afu ma'oai kepeai'i alogai, taoni aga'o aga'ogai Ierusalem taonina apostolo'i, ke pako'a papiaui epo'iai au akaiki'iai au'i fou nini'ani kepako'ania malelai kepapua auga pako'a papiaui maa'iai keifania, ega koa kainai fekepea keoma. ⁵ Ega koa kekapaisa, pako'a papiaui e'i pako'a Iesu eegai eakaiki'a kapula emia. Ke kina ma'oai papiaui ma'o Iesu kepako'ania, e'i la'afou akaiki'a emia elaoaina.

Paulo Maaga Elaulau Masedonia Auga Eisa

⁶ Pau Paulo, Silas ke Timoti fou Frikia ke Kalatia taoni'i fofougā kepeai'i. Kai Deo ega Spiritu isa aelogoaini'i, Deo ega iifa egae Asia ago'iai akeifafougā. ⁷ Ke isa kelao Misia agogai kekoko aisama, kelao mo Misia ago paisogai kepealai. Egae Bistinia agogai kegakoko keoma kai, Iesu ega Spiritu isa aelogoaini'i. ⁸ Ega puo Misia agogai kepea pagai, kelao Troas taoninai kekoko. ⁹ Egae keaguega kai, gapi aga'ogai Paulo maaga elaulau Masedonia agogai au aga'o eapa isa egoinia, einaka, "Mopagai mai Masedonia agogai mopalagainimai," eoma. ¹⁰ Ke Paulo laulau eisa afegai aisama, lai aopolaga Deo epalagonimai, Masedonia agogai keagu au'i maa'iai iifa faunina Iesu fougā faifafougā eoma aoma. Ega puo Deo eifanimai, Masedonia ago falao fafiakoa, ega'ina papiaui maa'iai iifa faunina Iesu fougā faifafougā auga apako'ania.

Filipi Taoninai Papie Aka Lidia Alo Eponi

¹¹ Troas taoninai lonti aafia opainai apagai Samotrasia ago alao. Ke egani aisama Neapolis ufapogai aofau. ¹² Egae aake ifemaisai apea alao Filipi taoninai. Masedonia ago alogai Filipi taonina

auga Roma papiaui kekapaisa. Ke taoni ega'ina auga taoni ma'oai kania'iai auga. Egae Roma papiaui ma'o keagu Masedonia ago ke'imaia. Ke lai egae aagu kina pika koa elao. ¹³Ke Iudea papiaui Deo keau afagaina kinagai, lai taoni pa'afinai apealai alao agapuge laagai. Ke egae megamega afuga aga'o amaisa amamegamega aoma. Ke egae aagukipo ke a'ina papie kemai egae kela'afou au'i maa'iai anini'ani. ¹⁴Papie egae aina'i kepaaua au'i epo'iai aga'o Tiatira taonina papiega aka Lidia. Isa mulamula pitoga ke ageage fou keafi lapuinia tiapu kepaaga auga tiapu'i e'afa'afalaini'i. Ke isa kina ma'oai Deo eau afagaina. Ke Lopia ega'ina papiega alo epeaeae puo Paulo kapa'ina eifania auga elogo felo ke minogai ekoko. ¹⁵Ke isa ke ega famili fou Paulo kapa'ina eifania auga kepako'ania ke baptismo keafiia afegai aisama egoinimai einaka, "Oi alomiai oopolaga lau Lopia lapako'ania ooma koa aisama, fomai e'u e'ai fou faagu," eoma. Ke isa efaegai alogaina puo, fou ega e'a alao.

Paulo Silas Auni'i Kepatipulani'i

¹⁶Kina aga'ogai lai megamega afuga alao alogai, kala'afi ifiaoga aga'o fou apiaogai. Tiapolo ega'ina ifiaoga alogai eagu puo, profeta koa i'opoga muni kapa'ina agemia auga epalogo. Isa tiapolo kapa'ina epalogo auga papiaui maa'iai eifania. Ke isa ke'ima au'i fau'iai, ega'ina pinauga ekapaisa, ke moni eafiia ke'ima au'i epenii'i. ¹⁷Ega'ina ifiaoga Paulo ke lai fou munimaisai epea eagaga einaka, "Tina au'i auga Deo akaiki'a ufai au'oniai eague Auga ega pinauga au'i. Ke isa oi kaniami isagamauga keagaga maamia keifafoua," eoma. ¹⁸Ke ega koa ekapaisa elalao Paulo alo epakiekie alo-

gaina. Ega puo epuaipini ifiao eisa ke alogai tiapolo eagu auga epainia einaka, "Iesu Kristo aka isapugai lau laifa kapula penio, isa alogai mopealai!" eoma. Ega aisama fiakoa mo tiapolo ega'ina ifiaoga alogai epealai.

¹⁹Kala'afi ifiaoga ke'ima au'i, ifiao faagagai moni keafiafia auga afia'amaga pau laa'i emia auga keisa. Ega aisama Paulo Silas auni'i keafi'i afa'afa afuga kelaoaini'i, ke isapu keafia papiaui ke'ima'i au'i ago'iai fekepaapa'i keoma. ²⁰Ke kelaoaini'i iifa ipakaina ago'iai kepaapa'i kai keifa keinaka, "Tina au'i Iudea au'i kelele akaiki'a'i i'a a'a taoni alogai kekapai'i. ²¹Ke isa kagakaga i'oi'i lai Roma papiaumai aifa apu'i au'i maamaisai keifafoua. Ke ega'ina kagakaga'i agaafi'i ke agakapa'i isafa afaekaina," keoma.

²²Ega aisama egae papiaui kela'afou au'i isafa, isa ee'iai keifa apala. Ke iifa ipakaina papiaui isa'i kepaafi'i Paulo Silas auni'i afe'i tiapuga kegapai'iulai'i ke kegagapuki'i keoma. ²³Ke uipiai kegapu lala'o'i efua afegai, tipulai kepiu koko'i. Egae kai tipula afuga e'ima auga kepainia fe'ima'ima felo keoma. ²⁴Tipula e'ima auga i'ina iifaga eafiia aisama, Paulo, Silas auni'i eafi'i tipula e'a alo ipaumagai epaagu'i, ife'i apie apie tieiniai lailai kafilina[¶] epaagapi'i.

²⁵Kai fafuai koa i'opoga Paulo, Silas auni'i kemegamega keifi, Deo keau afagaina ke tipula au'i isa aina'i kelogonia. ²⁶Ke fiakoa mo kafokau akaiki'a ipauma emai, tipula e'a afuga fofouga epapigugunia. Ke fiakoa mo tipula pa'afi'i ma'oai keagalai, ke tipula au'i ma'oai faaga'iai tieini loka'i keagalai. ²⁷Ega'ina alogai tipula e'ima auga feuai ekauai e'ue. Ke tipula pa'afi'i keagalai eisa'i aisama, eopolaga tipula au'i kepiu efua eoma puo, ega ifani a'ifaga efuaa ifo

[¶]16:24 Lailai kafilina i'ina auga ufainagai tipula afugai kepapinauga, papiaui kepaaga'i faaga'i kepakiekie.

gafaupugua eoma. ²⁸Kai Paulo aiso gomegai eagaga einaka, “Ifomu faagamu folopakiekie! Gome lai ma'oi inamo'e!” eoma.

²⁹Ke afu e'umina puo tipula e'ima auga eaea gamai agagaga epa'aua. Ke eaea kemaiseina aisama, eafii tipula e'a alogai epiaukoko, ke maipiguguga mo Paulo, Silas auni'i ife'i fo'inai eomukipo. ³⁰Egae kai Paulo Silas auni'i epapealai'i fou afe kemai kai, epa'ani peni'i einaka, “E'u lopia! Kapa'ina fakapa ega koa kaniau ageisagamau?” eoma.

³¹Ke isa keinaka, “Lopia Iesu mopako'ania ega koa oi emu famili fou kaniami ageagamauga,” keoma. ³²Ke Paulo Silas auni'i tipula e'ima auga maagai Lopia ega iifa keifania, ke ega famili papiau'i ma'oi isafa maa'iai keifania. ³³Ke ega'ina gapinai mo, tipula e'ima auga Paulo Silas auni'i elaoaini'i faaga'i kegapu kafa'i au'i ifa'i eikulai'i. Egae kai fiakoa mo ega famili papiau'i ma'oi fou Iesu kepako'ania ke baptismo keafii. ³⁴Ega'ina afegai ega e'ai ekokoaini'i fo'ama epenii'i keaniia. Ke isa ega famili fou ma'oi Deo kepako'ania puo alo'i egama alogaina.

³⁵Egani amagai aisama, iifa ipakaina au'i e'i papiau isa'i keulai'i kelao iifa ipakaina au'i isa maa'iai kapa'ina keifania auga, tipula e'ima auga maagai keifania keinaka, “Tina au'i auni'i mopapealai'i,” keoma. ³⁶Ke tipula e'ima auga ekoko elao ega'ina iifaga Paulo maagai eifania einaka, “Iifa ipakaina iifa keulaisa oi Silas aunimi fapapealaimi keoma. Ega puo pau agopealai agekaina, ke gagaoai amolao,” eoma.

³⁷Kai Paulo iifa ipakaina au'i papiau keulai'i au'i epaini'i einaka, “Lai isafa Roma papiaumai. Kai faai iifa ipakainai iifa ipakaina au'i lai kelele kapa'i akapai'i au'i akekapulai'i kai la'afouai kegapukimai, tipula e'a alogai kepiu kokoimai. Ke pau lai ogefakeai kepapealai aagenimai

mo keoma. Iifa gome maamiai laifania, ega koa afaemia! Ega puo isa ifo'i feke-mai lai fekepapealimai,” eoma.

³⁸Ke iifa ipakaina au'i papiau keulai'i au'i i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, kemue kelao iifa ipakaina au'i maa'iai Paulo kapa'ina eifania auga keifania. Ke iifa ipakaina au'i Paulo Silas auni'i Roma papiau'i auga kelogo aisama, kemani'i alogaina. ³⁹Ke ifo'i kemai Paulo Silas auni'i ee'iai kapa'ina kekapai'i auga, feke'agegaini'i keoma. Ke kepaini lopi-ani'i mo, ega'ina taonina fekepua'afuga keoma. Egae kai tipula e'agai kepapea felo'i kelaoaini'i kepealai. ⁴⁰Ke Paulo Silas auni'i tipula e'agai kepealai ke kelao Lidia ega e'ai. Ke egae Iesu kepako'ania au'i keisa'i aisama, magogo kapula'i kepenii'i ke fekeagu felo keoma. Egae kai auni'i isa kepua'afuni'i kelao.

Paulo Elao Tesalonika Taoninai

17 Pau Paulo Silas auni'i Amfipolis ke Apolonia taoni'iai kepea pagai kelao aisama, kelao mo Tesalonika taoninai kekoko. Ega'ina taoninai Iudea papiau'i e'i la'afou afuga aga'o eka. ²Ke Paulo afu i'oi'iai ekoko aisama, Iudea papiau'i e'i la'afou afugai ekokoko koa i'opoga, Tesalonika taoninai isafa ega'ina afugai ekoko. Egae Iudea papiau'i Deo keau afagaina kina'i oiso alogai, Deo ega iifa pukagai Deo ega iifa eafii'i maa'iai oko eifa felo. ³Ke ko'a Mesaia fekiekie ke maeai femaunimue pugu auga fouga eifafoua einaka, “Pau Iesu ega'ina fouga maamiai laifania auga Mesaia,” eoma. ⁴Ke Iudea papiau isa'i, Grik papiau'i ma'o Deo keau afagaina au'i, ke au akaiki'a'i ma'o akafa'i isafa, Paulo ega iifai alo'i eafi opogaina puo Iesu kepako'ania ke isa Paulo Silas fou kemia.

⁵Kai Iudea papiau'i kepikupa puo, afa'afa afugai laomai apala kekapai'i au'i isa'i kepakai guguaini'i, la'afouai

taoni alogai kekoko kepakafo'o, a'oa'o akaiki'a'i kekapai'i. Ke kepiau au aga'o aka Jason ega e'a kelao ke Paulo Silas auni'i kekapuni'i, kegaafi'i la'afou papiiau'i e'e'i kegalaoaini'i keoma. ⁶Kai isa akeisa'i aisama, Jason ke aaga akina pako'a papiiau'i isa'i fou kela'alai'i taoni ke'ima au'i e'e'i kelaoaini'i, ke keagaga keinaka, "Paulo Silas auni'i agofa'a fofouga alogai kelele akaiki'a'i kekapa'i au'i pau kemai inae. ⁷Ke Jason isa eifa koko'i ega e'ai fou keagu. Isa ma'oai iina keifa oma, 'Kin aga'o aka Iesu eague keoma. Ega koa kekapa Roma agofa'a fofouga e'ima lopiaga, Sisa ega iifa keumakalaina, kainai akepea,'" keoma. ⁸La'afou papiiau'i ke taoni ke'ima lopia'i, i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, kelele akaiki'a kekapai'i ke a'oa'o akaiki'a ipauma emia. ⁹Egae kai Jason aaga akina pako'a papiiau'i fou e'i kelele afa keogeisa kai kepapealai'i.

Paulo Silas Auni'i Berea Taonina Kelao

¹⁰Ke egapi aisama, Iesu kepako'ania au'i fiakoa mo Paulo Silas auni'i keulai'i Berea taonina kelao. Ke kelao Berea taonina aisama, Iudea papiiau'i e'i la'afou afugai kekoko. ¹¹Berea taonina papiiau'i auga alo'i gagafe. Ke isa Tesalonika taonina papiiau'i e'i laomai koa i'opoga laa'i. Gome isa Paulo Silas auni'i Iesu fougaga keifafouga aisama aina'i akepamafua. Kai alo'i ko'agai aina'i kepaaua, Paulo kapa'ina eifania auga kina ma'oai Deo ega iifa puka alo keisa, Paulo iifa ko'a ma eifania, o laa'i ma auga kegalogo keoma. ¹²Ega puo egae Iudea papiiau'i ma'o, ke Grik papie'i akaiki'a'i au'i, ke Grik au'i ma'o isafa Iesu kepako'ania.

¹³Kai Iudea papiiau'i Tesalonika taonina keagu au'i, Paulo Berea taoni-

nai Deo ega iifa eifafouga auga fougaga kelogo aisama, isa isafa ega kelao. Ke ega'ina papiiau'i alo'i keaniia, gua'i kepakupua ke ega'ina papiiau'i Paulo Silas auni'i keumakalaini'i. ¹⁴Ega aisama Iesu kepako'ania au'i fiakoa mo, Paulo keulaisa elao a'u niegai. Kai Silas, Timoti auni'i auga Masedonia agogai mo keagu. ¹⁵Ke au isa'i Paulo keisaoga fou kelao au'i fou kelao mo Atens taonina. Egae isa kepua'afuga ke Paulo ega iifa keafiia Silas, Timoti auni'i fekepaini'i fekefiakoa felaelao Paulo fou Atens taonina fekepiaoagai keoma.

Paulo Atens Taonina Eagu

¹⁶Pau Paulo Atens taonina Silas Timoti auni'i e'imai'i alogai, pifoge deo'i ega'ina taonina alo epogu auga eisa aisama, alo emafu ke gua ekupu alogaina. ¹⁷Ega puo kina ma'oai Iudea papiiau'i e'i la'afou afugai ekoko, egae Iudea papiiau'i, ke Grik papiiau'i Deo keau afa-gaina au'i fou keakekua, ke Deo ega iifa maa'iai fougaga eifa felo alogaina. Ke afa kina afa'afa afuga isafa, elao papiiau kapa'i mo egae eisa'i au'i maa'iai Deo ega iifa eifa felo alogaina. ¹⁸Ega'ina eka'aisa alogai, kina aga'ogai au isa'i Epikurius pamalelega^{§§} munina kepea au'i, ke isa'i Stoik pamalelega* munina kepea au'i, Paulo fou ake'i kepakua. Ega'ina papiiau'i isa'i keifa keinaka, "Tina nini'ani aage auga kapa'ina gaifania eoma," keoma. Ke isa'i au'i keinaka, "Isa i'a deo oko'i alalogo au'i fou'i eifania," keoma. ¹⁹Egae kai Paulo keafiia la'afouai kekaigugu kenini'ani afuga aka Areopakus keoma auga afuga kelaoaina. Ke egae kepainia keinaka, "Lai anina aani pamalele mamaga i'ina fougaga loifania auga kapa'ina auga, oko amalogo felo aoma. ²⁰Gome oi lai kapa mama'i

§§17:18 I'ina papiiau'i auga e'i agu alogai alogama ma'oai ani'i akeani.

*17:18 I'ina papiiau'i anina keani e'i agu alogai alogama mo kekapukapuga au'i.

a'o'i alalogologo au'i loifani'i a'o'i alogoni'i. Ega puo oko'i mopakai felo amalogo felo aoma," keoma. ²¹ Gome Atens taonina papiau'i ma'oai ke papiau i'o'i'i Atens taoninai keagu au'i isafa, kina maaga akaiki'a keagu kapa i'oina aga'o akekapaisa kai, ifo'i mo epo'iai kapa mama'i fou'i keifani'i, ke laa'i koa aisama, aufalao aga'o kapa mama'i fou'i eifani'i au'i a'o'i kelogoni'i.

²² Ega aisama Paulo iifa ipakaina afuga aka Areopakus keoma afugai kela'afou papiau'i epo'iai e'ue eapa kai eifa einaka, "Atens taonina aumi! Oi alomi ko'agai emi deo oau afagai alogaini'i auga pau lalogo. ²³ Gome oi emi taoni lapeaisa alogai afu ma'oai pifoge deo'i, oauau afagaini'i au'i alou ko'agai laisa felo alogaini'i. Ke amu deo opa'a penia afuga aga'ogai iifa iina kepapua oma laisa: 'Deo oko alalogo auga amu apa'a penia,' keoma. Ega puo oi Deo oko alologo felo kai oau afagaina auga fougamaamiaia alaifania.

²⁴ "Deo ega'ina auga agofa'a ke agofa'a alogai amu ma'oai epagama'i auga. Deo ega'ina auga Lopia, ufa ke aagoa kapa'i ma'oai inagome auga. Ke Isa papiau aumauni ima'iai Isa faugai e'a kekapa'i au'i alo'iai aeagu. ²⁵ Ke Isa ifo i'a a'a agu maunina, lalau'a epenii'a, ke kapa ma'oai ani'i aani au'i isafa epenii'a. Isa kapa ma'oai inagome, ke kapa ma'oai Isa apuga. Ega puo papiau aumauni ima'aisai, kapa ma'oai fakapa'i Deo fapa'a penia fapalagaina auga anina aeani. ²⁶ Ke ufainagai Isa ifo au aga'o epagama. Ke ega'ina auga aga'omo faagagai agofa'a papiau'i ma'oai kemai, ega koa isa agofa'a fofouga alogai fekeagu eoma. Ke ega logoai ega'ina papiau'i kina kapa'iai fekemauni, fekemae, ke afu kapa'iai fekeagu auga isafa ekapaisa. ²⁷ Deo ega'ina ekapai'i, ega koa papiau Isa fekekapuga eoma. Ke Isa i'a aga'o aga'o ee'aisai aakai laa'i mo ganinagai,

i'a agakailai Isa agakapuga aisama, Isa gamuga afaopo, ke afaisa isafa. ²⁸ Gome oi epomiaia au isa'i iifiai iina kepapua oma, 'Ta ma'oai deo gauga,' keoma. Ega koa i'opoga, Isa i'a e'imai'a, ke i'a Isa imagai aague alao amai.

²⁹ "Ega puo i'a Deo gauga kainai, i'a papiau aumauni opola'iai Deo keopolaga, e'i ikifa ke logoai gold, silifa ke kepoi Deo koa iisa kegauni'i au'i aisa'i Deo falapamia'i. ³⁰ Ufainagai i'a Deo alalogo felo puo, Deo i'a a'a laomai apala'i eisa'aoni'i. Kai pau auga Deo afu ma'oai papiau'i eifa kapula peni'i, e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i eoma. ³¹ Gome Deo ifo ega logoai au aga'o ekinaga, ke kina aga'o eogeisa au ega'ina faagagai alo opai laoga mainai afa agepipeni, ke papiau e'i laomai felo, o apala auga afa agepeni'i. Ke Deo au ega'ina maeai epaunimue faagagai, isa i'a a'a laomai felo, o apala afa agepeni'a auga iifaga ko'a mo emia."

³² Paulo papiau maa'iai maeai maunimue fougai eifania aina kelogonia aisama, papiau isa'i isa kepa'aua kea'alaina. Kai isa'i au'i keinaka, "Lai ega'ina nini'anina moifania a'o amalogo pugu aoma," keoma. ³³ Ega puo Paulo la'afou afuga epua'afuga elao. ³⁴ Kai papiau isa'i Paulo muninai kepea, ke Iesu kepako'ania. Ega'ina papiau'i epo'iai Areopakusai kela'afou auga aga'o aka Dionisius, ke papie isafa aga'o aka Damaris, ke papiau isa'i isafa pako'a papiau'i kemia.

Paulo Korinto Taoninai

18 Ega'ina afegai Paulo Atens taonina epua'afuga elao Korinto taonina. ² Ke egae Iudea auga aga'o aka Akuila, Pontus ago auga, akafa Prisila auni'i pau mo koa i'opoga Itali ago kepua'afuga, Korinto taonina kelao au'i ekaifaini'i. Gome Sisa Klaudius, Roma agofa'a fofouga e'ima auga iifa

eulaisa, Iudea papiâu'i ma'oai Roma fekepua'afuga eoma. ³Ke Paulo elao isa eisa'i. Ke Paulo, Akuila koa i'opoga feufeu e'a'i palai'i ikapa auga kainai, egae isa fou keagu kepinauga. ⁴Ke Paulo Korinto taoninai eagu alogai, Iudea papiâu'i Deo keau afagaina kina'iai, la'afou afugai, Iudea ke Grik papiâu'i alo'i ko'agai Iesu fekepako'ania eoma puo, Iesu fougua maa'iai eifa felo alogaina aefuafua.

⁵Ke Silas Timoti auni'i Masedonia ago kepua'afuga, Korinto taonina kemai aisama, Paulo e'a palai'i ikapa pinaugaga eapakipo. Kai opo alo fofougai Iudea papiâu'i maa'iai, Deo ega iifa mo einogo, Iesu Mesaia auga fougua ko'a mo eifafou kapulania. ⁶Kai Iudea papiâu'i Paulo fou keaipagai ake'i kepakua, ke eegai keifa apala aisama, Paulo Iudea papiâu'i ee'iai gua ekupu alogaina auga gougua eka-paisa, afe tiapuga e'afoisia ke epaini'i einaka, "Oi emi laomai apala afa agoafia auga oi ifomi emi puo, lau puo laa'i. Lau oi eemiai kapa'ina fakapa auga lakapaisa efua. Ke pau kina auga lau Iudea papiâu'i laa'i au'i ee'i alalao, egae Deo ega iifa alaifafoua," eoma.

⁷Egae kai Paulo Iudea papiâu'i e'i la'afou afuga epua'afuga, au aga'o aka Taitus Justus Deo eau afagaina auga ega e'a elao. Isa ega e'a auga la'afou e'a eegai mo. ⁸Ke Iudea papiâu'i e'i la'afou afuga e'ima lopiaga aka Krispus, ke ega famili ma'oai fou Lopia Iesu kepako'ania. Ke Korinto taonina papiâu'i ma'o Paulo aina kelogo au'i Iesu kepako'ania, ke baptismo keafia.

⁹Gapi aga'ogai Lopia laulauai Paulo epainia einaka, "Folomani'i, komo folooma, e'u iifa foifafoua paisa. ¹⁰Gome lau oi fou aague, ke kai aga'o oi afaepalifuiso. Gome lau e'u papiâu ma'o i'ina taoninai keague," eoma. ¹¹Ega puo Paulo inipo aga'o ke gafa imagea egae eagu Deo ega iifa papiâu epamaleleni'i.

¹²Ke Akaia agogai au aga'o aka Kalio Roma kansologa emia aisama, Iudea papiâu'i alo'i aga'omo emia Paulo keafia kegopeisa, iifa ipakaina afuga kelaoaina. ¹³Ke kelaoaina aisama, kansolo Kalio agogai kepaapa kai keifa keinaka, "Tina auga papiâu alo'i eaniia, kagakaga oko i'oinai Deo kegaau afagaina eoma. I'ina kagakaga auga Moses ega iifa kainai aepakaisa," keoma.

¹⁴Ke Paulo ganini'ani eomaoma kai, Kalio Iudea papiâu'i epaini'i einaka, "Iudea papiâu! Ainami opaaua. Iifa gome isa laomai apala, o kelele akaiki'a aga'o ekapaisa koa aisama, oi kapa'ina oifania auga ainami alalogo agekaina. ¹⁵Kai oi ifomi akami, ke emi nini'ani epalifua, ke Moses ega iifa kainai aepea kainai koa aisama, ega'ina kapa'i e'ele'i ipauma'i puo, oi ifomi oko opakaisa opa'opaina. Lau ega'ina kapa'i iifa'i afalapakaisa," eoma. ¹⁶Ke ega au au'i epaini'i Iudea papiâu'i keulai'i kepa-pealai'i. ¹⁷Ega aisama isa fofougai kelao, au aga'o aka Sostenes, Iudea e'i la'afou afuga e'ima auga keafia kemai-seina iifa ipakaina e'a akegai keauniia. Kai isa kapa'ina kekapaisa auga Kalio aepaopopo.

Paulo Emue Siria Ago Antiok Taonina Elao

¹⁸Paulo kina ma'o egae Korinto taoninai eagu. Egae kai Korintoai pako'a papiâu'i epua'afuni'i. Ke ega'ina alogai Prisila, ke Akuila isa fou lontiai Siria ago kelao. Kai lontiai akekailai koa kai Kenkrea ufapogai Paulo fufuga kepaepe. Gome isa Deo maagai pako'a iifaga eka-paisa auga kina ekainia. ¹⁹Isa lontiai kelao Efesus taoninai. Ke egae Paulo, Prisila Akuila auni'i epua'afuni'i. Ke isa ifo auga elao Iudea papiâu'i e'i la'afou afugai ekoko, egae Deo ega iifa Iudea papiâu'i maa'iai eifa felo alogaina. ²⁰Ke egae Iudea papiâu'i Paulo kepainia fou

fekeagu epo afa'agamo femaefa keoma aisama eumaka. ²¹ Kai epua'afuni'i alogai, iifa ko'a mo maa'iai eifania einaka, "Deo anina ageani koa aisama, alamue alamai pugu," eoma. Egae kai lontiai eaguka Efesus taonina epua'afuga. ²² Ke lontiai elao Sisarea taonina aisama, egae e'agaukae elao Ierusalem taonina pako'a papiau'i epamegoni'i. Egae kai ifegai eake elao Antiok taonina. ²³ Ke isa Antiok taonina eagu kina pika koa elao afegai kai, epua'afuga. Ke elao Kalatia, ke Firikia ago'iai ekoko, ega'ina afu'i aga'o aga'o epei'i Iesu ega papiau egae keagu au'i ma'oai maa'iai enini'ani, ke alo'i ko'agai Iesu fekepako'ania fekeagu felo eoma.

²⁴ Kai ega'ina kina'iai Iudea auga aga'o aka Apolos, Aleksandria taonina emauni auga emai Efesus taonina. Isa malele akaiki'a auga, ke Deo ega iifa elogo felo ke nini'ani ikifaga auga. ²⁵ Isa auga papiau isa'i e'i nini'aniai, Lopia ega keaga fougama emaleleaina. Isa alo ko'agai ke pamalele ko'agai Iesu fougama papiau maa'iai eifafoua. Kai isa Ioane Baptista feisai baptismo epipeni auga mo inogoga fougama elogo. Kai Deo ega Spirituai baptismo epipeni auga fougama aelogo. ²⁶ Isa Iudea papiau'i e'i la'afou afugai ekoko, e'ina enini'ani kapula alogaina. Ega'ina alogai Prisila Akuila auni'i egae keagu isa aina kelogonia aisama, kepainia fou e'i e'a kelao. Ke egae isa Apolos maa'gai Deo ega iifa oko ipauma auga oko kepakai felo alogaina.

²⁷ Ega'ina afegai Apolos Akaia ago galao eoma aisama, Efesus taonina pako'a papiau'i au'i, Akaia agogai pako'a papiau'i keagu au'i Apolos fekeifa koko auga malelega kepapua. Egae kai Apolos Akaia ago elao. Ega koa kekapaisa Apolos kekapulania. Kai Apolos Akaia ago aelao koa kai, egae papiau ma'o, Deo ega gafegafe epenii'i alo'i eponi, Iesu kepak'o'ania aefua. Ke isa elao Akaia

agogai ekoko aisama, pako'a papiau'i epalagai felo'i. ²⁸ Gome isa Iudea papiau'i fou, la'afouai nini'aniai keakekua. Kai Apolos Deo ega iifai Iesu Mesaia auga fougama Iudea papiau'i maa'iai eifa kapulania ke epaapokeni'i.

Paulo Efesus Taonina

19 Apolos Korinto taonina eaguega kai, Paulo ago alo keagaga eafia elao Efesus taonina epealai. Ke egae pako'a papiau'i isa'i ekapulai'i. ² Ke epa'ani peni'i einaka, "Oi Iesu opako'ania aisama, Deo ega Spiritu isafa oafia ma?" eoma.

Ke isa keinaka, "Laa'i, lai Deo ega Spiritu aga'o fougama alalogo, ke oko isafa alalogo," keoma.

³ Ega puo Paulo epa'ani pugu einaka, "Ega koa aisama, oi baptismo kapa oafia?" eoma.

Ke isa keinaka, "Ioane ega baptismo auga mo aafia," keoma.

⁴ Ega aisama Paulo einaka, "Ioane papiau baptismo epenii'i auga, papiau e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i auga baptismoga. Ke isa papiau epaini'i eifa munina au aga'o agemai aka Iesu auga fekepako'ania eoma," ⁵ Isa i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, Lopia Iesu akagai baptismo keafia. ⁶ Ke Paulo isa kania'iai ima eogeaia aisama, Deo ega Spiritu eake peni'i. Ke mala i'oi'i i'oi'iai kenini'ani, ke profeta koa i'opo'i kemia Deo ega iifa keifafoua. ⁷ Ega'ina au'i auga au'i ma'oai mo 12 koa i'opoga.

⁸ Ke Paulo egae gafa oiso eagu, ke Iudea papiau'i e'i la'afou afugai ekoko, Deo ega agofa'a fougama fekepako'ania eoma puo, aimani'ina mo enini'ani kapula alogaina. ⁹ Kai papiau isa'i alo'i e'inoka alogaina kainai Paulo ega iifa keumakalaina, ke akepako'ania. Ke la'afou alogai papiau ago'iai, pako'a papiau'i e'i laomai keifa apala penia. Ega puo Paulo ega'ina papiau'i

epua'afuni'i, pako'a papiiau'i eafii'i fou kelao pamalele e'a aka Tairanus keoma auga alogai kekoko. Isa kina ma'oai ega'ina afugai papiiau ma'iai Deo ega iifa eifani'i. ¹⁰Ega mo ekapa oma elao inipo gua eafia. Ega koa Iudea papiiau'i ke Grik papiiau'i Asia agogai keagu au'i ma'oai, Lopia ega iifa a'o kelogonia.

¹¹Ke Deo Paulo faagagai mirakulo akaiki'a'i ipauma'i ekapai'i. ¹²Ega puo Paulo muko ke tiapu aina'i isa faaga keafi opogaina au'i keafii'i kelao isafa papiiau'i faaga'iai keoge'i'i aisama, isafa papiiau'i kefelo, ke alo'iai tiapolo apala'i keagu au'i kepealai.

¹³Iudea au'i isa'i kepea aisoge, papiiau alo'iai tiapolo keagu au'i, ifo'i e'i isapuui kepepealai'i. Isa ega'ina kekapaisa alogai, kega'opo Lopia Iesu aka kegapapinaugania, papiiau alo'iai tiapolo apala'i keagu au'i kegapapealai'i keoma. Ke isa iina keifa oma keinaka, "Iesu, Paulo fougua einogonia auga akagai, laifa kapula penio, mopealai," keoma. ¹⁴Iudea sakedote lopiaga aka Skefa gauga imagea kuagai gua au'i ega'ina laoga maina kekapaisa. ¹⁵Kai tiapolo au aga'o alogai eagu auga isa epaini'i einaka, "Lau Iesu lalogonia, ke Paulo isafa lalogonia kai, oi auga kaisau?" eoma. ¹⁶Egae kai tiapolo alogai eagu auga isa laa'iai egopou, ke isa ma'oai ekapula'egaini'i. Ke eau kapulani'i, ke tiapu'i e'i'inia puo faaga'i maini, ke faaga'i mai'ifaifaga mo e'ai kepiaulai.

¹⁷Ke ega'ina fougua efoufa'a Iudea ke Grik papiiau'i Efesus taoninai keagu au'i kelogo. Ke isa ma'oai kemani'i alogaina ke Lopia Iesu aka keafiakae akaiki'a ipauma kepamia. ¹⁸Ke Iesu kepako'ania papiiau'i ma'o kemai laomai apala'i kekapai'i au'i la'afouai keifafou'i. ¹⁹Ke ugauga kekapa au'i ma'o isafa e'i mega puka'i kemaiseini'i, la'afouai keoge guguaini'i kai, loai keumai'i. Mega puka'i

ega'ina afa'i kepaau aga'oni'i mo auga 50,000 drakoma. [†] ²⁰Pako'a papiiau'i iina kekapa oma puo, Deo ega iifa efoufa'a, Deo ega isapuui papiiau ma'o alo'i eponi, e'i laomai apala'i keumakalaini'i.

²¹Ega'ina ma'oai kemia afegai, Paulo alogai epako'ania, Masedonia ke Akaia ago'iai fepagai Ierusalem taonina felao eoma. Ke eifa einaka, "Lau ega'ina afu'i alalao. Ega'ina afegai Roma isafa falao laoma," eoma. ²²Ke isa ega pipalagai au'i auni'i, Timoti ke Erastus auni'i eulai'i Masedonia ago kelao kai, isa ifo auga Asia agogai eagu afa'agamo epo emaeafa.

Kelele Akaiki'a Efesus Taoninai Emia

²³Pau ega'ina alogai, papiiau Iesu kepako'ania ke ega keagai kepea auga puogai a'oa'o akaiki'a Efesus taoninai emia. ²⁴Gome au aga'o aka Demetrius, silifai amu ekapa auga, pifoge deoga papiiega aka Artemis ega e'a e'ele ekapai'i papiiau ima'iai e'afa'afalaini'i. Iina koa ekapaisa, ega pinauga au'i fau'iai moni ma'o eafii'i. ²⁵Kai Paulo emai Efesus taoninai eagu aisama, Iesu fougua eifania papiiau Iesu kepako'ania, isa e'i amu ake'afai'i auga eisa. Ega puo ega pinauga papiiau'i, ke isa ega pinauga koa kekapa papiiau'i fou eifa kaiguguaini'i kai eifa einaka, "Aau akiu, oi ologo felo, i'ina amu'i faaga'iai moni ma'o akapa. ²⁶Oi i'ina auga Paulo oisa ke fougua ologo. Isa Efesus taonina, ke Asia ago ma'o epeaisa. Ega'ina alogai einogo eifa papiiau ima'iai deo kekapa'i au'i, deo laa'i eoma. Ega koa ekapaisa papiiau ma'o alo'i eaniia ela'a pagaini'i ega'ina iifaga kepako'ania. ²⁷Ega koa ekapa papiiau pau kapa'ina akapa auga apala'i akeoma. Ke Artemis ega e'a e'ele silifai akapa'i au'i afake'afa'i, ke i'a a'a pinauga age'ualai. Ke Artemis, deo papiiega akaiki'a auga afakepako'ania, ega e'a, papiiau ee'iai

[†]19:19 'Drakoma' aga'o auga papiiau aga'o kina aga'omo epinauga auga afa.

ama'ama akeoma. Ega puo Asia agogai ke agofa'a fofougai Artemis aka akaiki'a keau afagaina kai, aka ega'ina age'ualai," eoma.

²⁸ Ega'ina papiau'i i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, gua'i ekupu alogaina, ke ke'ina keagaga keinaka, "Artemis, lai Efesus papiaumai emai deo akaiki'a ipauma!" keoma. ²⁹ Ke fiakoa mo taoni fofouga alogai kelele akaiki'a kekapaisa. Ke kelao Masedonia au'i auni'i, Kaius ke Aristakus, Paulo fou kepea au'i keafii'i, ke la'afouai kelaoaini'i papiau kekaigugu kenini'ani afuga akaiki'a alogai kepiau'aukoko. ³⁰ Ke Paulo ega'ina la'afouga alogai gakoko eoma kai, pako'a papiau'i isa kekaisapua faekoko keoma. ³¹ Ke Asia ago ke'ima lopia'i isa'i, Paulo ekefa'a au'i isafa, iifa keulaisa kegoinia, fae'opo ega'ina la'afougai faekoko keoma.

³² Ega'ina la'afouga alogai, papiau kegagapai alogaina. Ega kainai a'oa'o akaiki'a mo kekapaisa, keagaga aage mo, isa'i agaga aga'ogai keagaga, ke isa'i agaga i'o'inagai keagaga. Ke papiau ma'o kapa puo egae kela'afou auga oko akelogo. ³³ Ega'ina alogai Iudea papiau'i, au aka Aleksanda, papiau maa'iai fenini'ani keoma puo kekoninia kelao kepaapalaisa. Ke papiau isa'i, isa ala fenini'ani oma auga maagai keagaga keifania. Egae kai eapalai ima eafiakae komo kegaoma, ega koa isa ke Iudea papiau'i fou ii'i gaoge, isa a'oa'o akepa'uegenia auga maa'iai gaifania eoma. ³⁴ Kai la'afou papiau'i isa Iudea auga auga fouga kelogo aisama, fofougai keagaga keinaka, "Artemis, lai Efesus papiaumai emai deo akaiki'a ipauma!" keoma. Ke isa kina maaga gua[‡] ega keagaga oma.

³⁵ Ke taoniai, au akaiki'a aga'o, iifa ipakaina afugai epinauga auga emai, komo mo fekeoma eoma. Ke a'oa'o eapakipo aisama, eifa einaka, "Efe-

sus papiiumi! Efesus taonina papiau'i auga, Artemis deo akaiki'a ega e'a ke'ima. Ke Artemis kepo ufai e'ualai iisa i'opoga mo kepoai kepaapa afuga fou ke'ima. Ega'ina auga agofa'a fofouga papiau'i ma'oi kelogo felo. ³⁶ Papiu ma'oi i'ina iifa'i ko'ai keoma puo, oi komo mo fooma, fopakaisa mo laafuai kapa aga'o folokapa. ³⁷ I'ina au'i Artemis ega e'ai kapa aga'o akepainaoga, ke akeifa apala peni aageinia mo kai, oi isa oafii'i iina omaiseini'i. ³⁸ Kai Demetrius ke ega pinauga au'i fou iifa gome aufalao aga'o fou iifa kegapakaisa keoma koa aisama, isa iifa ipakaina afu'i keagalai kekae, ke Roma kansolo'i kaniagai au'i isafa keague puo, iifa ipakaina agemia agekaina. ³⁹ Kai kapa akaiki'a'i isa'i alo'i aekainia koa aisama, taoni kansolo'i akaiki'a'i iifa fekepakaisa, ega'ina kansolo'i fekeoge opaina. ⁴⁰ Kai oi iina koa okaigugu oagaga aage mo kelele akaiki'a okapaisa. Ega'ina kelelega Roma papiu akaiki'a'i isa'i iifa ipakainai afekepaapa ukaimai auga opopo lapa'aua. Isa ega akekaapa oma koa aisama, lai pau kelele i'ina oko alalogo felo puo, fouga agaifania afaekaina, ke afa afaafia isafa," eoma. ⁴¹ Isa ega'ina eifania afegai, la'afou epakanina.

Paulo Masedonia Ke Grik Ago'i Epeai'i

20 Ega'ina a'oa'o akaiki'a efua aisama, Paulo pako'a papiau'i eifa kaigugui'i. Ke magogo'i eau kapulania, ke epamegoni'i, ke epua'afuni'i Masedonia ago elao. ² Elao egae afu epeai'i pako'a papiau'i egae keagu au'i eisa'i, ke magogo kapula epeni'i afegai aisama, elao Grik agogai ekoko. ³ Ke egae gafa oiso eagu. Ega'ina afegai isa lontiai Siria ago galao eoma alogai, Iudea papiau'i iifa kepaapa

[‡]19:34 Pilitani malagai 'two hours'

isa fekeauga keoma auga fouga elogo aisama, eopo pagai emue Masedonia ago mo felao eoma puo ega mo elao. ⁴Ke elao alogai, i'ina papiu'u'i ke lau isafa isa aisaoga fou alao: Sopater, Pirus gauga Berea taonina auga, Aristakus ke Sekundus Tesalonika taonina au'i, Kaius⁴ Derbe taonina auga, ke Timoti isafa, ke Tikikus ke Tropimus Asia ago au'i auni'i. ⁵Alao alogai, lau Paulo fou Filipi taoninai aagu kai, ega'ina papiu'u'i auga, lontiai keufai kelao Troas taoninai keagu lai ke'imaimai. ⁶Ke palafa iuma mulamula laa'i kai, palafa maini mo keania miamia efua afegai, lai lontiai Filipi taonina apua'afuga. Ke kina ima afegai, Troas taoninai a'agaukae, egae ke'imaimai au'i fou apiaogai. Ke egae iifi aga'o aagu.

Paulo Troas Taoninai

⁷Iifi kinagai Iesu ega mae aopolaga fo'amaga faania aoma puo amai akaigugu. Ke Paulo papiu' maa'iai einogo, ke isa ganiai fekailai eoma puo, enini'ani mo elao fafu eu'o. ⁸Ke lai ala'afou afuga auga, e'a maefa mo kai, ninina oiso. Lai e'a ninina oiso auga alogai ala'afou, ke egae lanepa ma'o kepaafiau'i keka. ⁹Ke Paulo enini'ani elao alogai, au agu'a aga'o aka Eutikus e'a ninina oiso uindogai eagu efu. Ke isa efu'afai aisama, uindouai e'ualai eake aagoai. Ke papiu' isa'i keake kelao, isa keafiakae kai, emae efua keisa. ¹⁰Ke Paulo eake elao e'ualai au ega'ina laagai ekaauau, uufagai ekoko eafiakae, epamaunimue kai, epaini'i einaka, "Folooopo! Isa maaga maunina," eoma. ¹¹Egae kai isa e'agaukae pugu, Iesu ega mae eopolaga fo'amaga eaniia. Ke enini'ani pugu elao mo egani aisama, ega'ina afuga epua'afuga ekailai elao. ¹²Papiu' au ega'ina uindouai e'ualai

auga maaga maunina keafiia fou ega e'a kelao ke alo'i ekai'ia'ia, keameame.

Paulo Troas Epua'afuga Miletus Taoninai Ekoko

¹³Lai aufai alao lontiai ke Asos taonina alao egae Paulo lontiai fauka aoma, gome isa ifegai ega agelao auga iifaga epaapa efua. ¹⁴Isa emai Asos taoninai lai fou apiaogai aisama, lontiai aukaisa fou alao Mitilene keleipuagai. ¹⁵Ke egani aisama, Mitilene keleipuaga apua'afuga, lontiai alao Kios keleipuagai. Ega'ina kina afegai aisama, Kios keleipuaga apua'afuga lontiai apagai alao Samos keleipuagai. Ke egani aisama, Samos keleipuaga apua'afuga, lontiai alao Miletus taoninai. ¹⁶Ke Paulo afekaina koa aisama, Ierusalem taoninai Pentikost miamaiga feisa eoma. Ke isa opo epaapa aga'onia mo, Asia agogai kina ma'o falapafua eoma puo, Efesus taoninai falakoko, fapaafiafi lontiai faaulai mo falao eoma.

¹⁷Lai Miletus taoninai aofau aisama, Paulo iifa eulaisa, Efesus taonina pako'a papiu'u'i epo'iai au akaiki'a'i au'i isa eega fekemai eoma. ¹⁸Ke isa kemai aisama, epaini'i einaka, "Lau Asia ago lamai mo kinagai, oi fou aagu ke kina ma'oai, ala laagu oma auga oisa ologo. ¹⁹Iudea papiu'u'i i'opo akaiki'a'i ipaumai lau euu'ai kekapai'i, iifa kepaapa lau fekeafi apalaniau keoma mo ganinagai, lau ifou e'eleu ipaumau lapamiaisau, ke maau mai'iu'iuga mo Lopia ega pinauga lakapaisa. ²⁰Oi ologo kapa ma'oai oi fekepalagainimi au'i alappuuu lainogonia, ke la'afouai lapamalelenimi, ke e'a aga'o aga'ogai isafa lakoko lapamalelenimi. ²¹Ke lau Iudea ke Grik papiu'u'i maa'iai laifa, isa e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i, ke Lopia Iesu fekepakonia laoma.

⁴20:4 Kaius Masedonia agogai emai auga au i'oina. 19:29 foisa.

²² “Ke pau Deo ega Spiritu epaafiau kainai, lau Ierusalem taonina lalao. Egae lau faagauai kapa'ina agemia auga alalogo. ²³ Kai pau lau lalogo auga, taoni ma'oai alo'iai lakoko alogai, Deo ega Spiritu lau ainu epalogo eifa, tipula ke kiekie akaiki'a'i lau ke'imaissau eoma. ²⁴ Kai lau ifou e'u agu maunina auga lau euuai kapa aga'o laa'i koa lapamia. Ega koa lau alogamai e'u pinauga fapafua laoma. Ke Lopia Iesu pinauga epeniaiu auga, iifa faunina Deo ega gafegafe fougua papiaiu maa'iai faifafou ko'ania eoma auga fapafua laoma.

²⁵ “Ke lau pau lalogo oi epomia lalao lamai, Deo ega agofa'a fougua maamia lainogonia aumi kai aga'o afofoisau pugu. ²⁶ Ega puo pau lau oi maamia laifania, epomia kaisau Deo aina aeafia kai, muni agemae koa aisama, lau e'u puo laa'i, isa ifo ega puoai afa ageafia. ²⁷ Gome lau Deo ega logo ma'oai fougua alapapua maamia laifafou afe'aini'i. ²⁸ Ifomi fo'ima feloimi, ke Deo ega Spiritu oi ima'ima aumi epamiaimi, papiaiu ma'oai oi imamia epaau'i au'i fo'ima'i. Ke sipi i'ima au'i koa fomia Deo Gauga eulaisa papiaiu fau'iai emae, ifagai e'afai'i ega papiaiu epamia'i au'i isafa fo'ima'i. ²⁹ Lau lalogo alapua'afunimi aisama, papiaiu isa'i ago alo amu'e'i a'i'i koa i'opo'i akemia akemai epomia ke pako'a papiaui sipi koa i'opo'i au'i ake'i'ini'i. ³⁰ Ke oi epomia ganinagai, papiaiu isa'i ake'ue pako'a papiaui fekela'a pagaini'i, isa muni'iai fekepea akeoma puo, Deo ega iifa pifogai akepaefo pagainia akeifani'i. ³¹ Ega puo oi ifomi fo'ima feloimi! Ke inipo oiso alogai, gapi gani aga'o aga'o, ke kina isa'i maau mai'iu'iuga mo ainami lapalogo alaa-pakipo auga folo'agege.

³² “Ke pau lau oi Deo imagai lapaaumi, ke ega gafegafe iifagai lapua'afunimi. Ke Deo ega iifa ega'ina oi agepakukimi Deo agopako'ania, ke agepakapulanimi age-

lao, Deo papiaiu alo'i elolofa au'i epo'iai kapa'ina oi apumi eoma auga agoafia. ³³ Lau kai aga'o ega silifa, gold ke tiapu alamaaga. ³⁴ Oi ifomi ologo, kapa'ina lau ke fou apinauga au'i ani'i aani au'i ifou imauai lakapai'i. ³⁵ Lau Lopia Iesu ifo ega iifa laopolaga, 'Epipeni auga Deo eegai kapa felo'i ma'o ageafi'i, ke eafia auga Deo eegai kapa felo'i oisomo mo ageafi'i,' eoma. Ega puo kapa ma'oai lakapai'i alogai, pinauga kapula ega'inagai kaisau keapoke au'i fapalagaini'i auga oi lapakinaiimi,” eoma.

³⁶ Paulo ega'ina iifa'i eifani'i efua aisama, ma'oai fou keanife'u kemegamega. ³⁷ Ega'ina afegai keapepe, uufagai kekoko kepamegonia. ³⁸ Paulo ega nini'ani ma'oai alo'i epakiekie kai, afakeisaisa pugu nini'anina eifania aisama, alo'i ekiemie alogaina. Egae kai keisaoga kelaoaina mo lontiai kepa'agaua.

Paulo Ierusalem Taonina Elao

21 Ega'ina afegai Paulo, ke lai ma'oai, isa apamegoni'i apua'afuni'i, lontiai a'agaukae. Egae kai lontiai opainai mo alao Kos keleipuaga. Egae afeu egani kai, Rodes keleipuaga alao, ke egae alao mo Patara ufapogai. ² Egae lonti aga'o a'uai agepagai Fenisia ago agelao auga akapulaisa aafia ega alao. ³ Alao alogai, maamai elao Saiprus keleipuaga aisa aisama, kua apie South kaina mo apiau oma, Siria ago alao. Ke egae Taire ufapogai, Taire amu'amu'i fekeafiopu'i keoma puo Taire ufapogai aofau. ⁴ Lontiai aake aisama, pako'a papiaui egae keagu au'i akapuni'i. Ke aisa'i aisama, egae iifi aga'o fou aagu. Ega'ina alogai Deo ega Spiritu, egae pako'a papiaui Ierusalem taoninai Paulo faagagai kapa'ina agemia auga epalogoni'i. Ega puo pako'a papiaui Paulo kepaini kapulania, Ierusalem taonina faelao keoma. ⁵ Kai Ierusalem

taonina agalao kina emai aisama, pako'a papiau'i ma'oai akafa'i, ke gau'i fou keisaonimai alao taoni afegai foeai fou aanife'u amegamega. ⁶Egae kai aga'o aga'o ima'i aafia apamegoni'i kai apua'afuni'i lontiai a'agaukae akailai. Ke isa auga kemue e'i e'a kelao.

⁷Lai Taire ufapoga apua'afuga alao, Tolemais ufapogai aofau. Egae aake aisama, pako'a papiau'i egae keagu au'i aisa'i, ke keagu felo ma pa'anina apa'ani. Ke isa fou kina aga'omo egae aagu. ⁸Ke egani aisama, apua'afuni'i lontiai alao Sisarea taoninai. Egae Sisarea taoninai, au aka Filip ega e'ai akoko fou aagu. Filip auga kina ma'oai iifa faunina Iesu fougua papiau maa'iai eifafoua auga. Ke ufainagai Ierusalemelai apostolo, pako'a papiau'i fekepalagaini'i keoma puo, epo'iai kekinani'i pipalagai au'i imagea kuagai gua kepamia'i au'i aga'o.⁸ ⁹Isa gauga ifiao'i pani keagu profeta koa i'opo'i Deo ega iifa keifafoua.

¹⁰Egae Sisarea taoninai aagu kina pika koa elao afegai, profeta auga aka Akabus, Iudea agogai emai auga emai lai aagu taoninai. ¹¹Isa emai Paulo ega tiapu peletaga eafia, ifo ife ima fou egopei'i kai eifa einaka, "Deo ega Spiritu eifa, 'Pau lau lagopeisau koa i'opoga, Ierusalemelai taoninai Iudea papiau'i, peleta inagome auga akeafia, ega akegope oma. Egae kai akeafia Iudea papiau'i laa'i au'i ima'iai akepaaua,'" eoma.

¹²Lai ke pako'a papiau'i fou egae aagu aumai i'ina iifaga a'o alogonia aisama, Paulo agonia Ierusalemelai taonina faelao aoma. ¹³Kai Paulo eifa einaka, "Lau ifou lalogoainiau, Ierusalemelai taoninai isa lau fagegopeisau mo kai, Lopia Iesu faugai egae fama'e laoma. Ega puo foloapepe alou folopakiekie ke folopaapokenia," eoma. ¹⁴Lai isa alo aaniia kai aekaina puo, aapakipo kai apainia ainaka, "Deo

ega logoai anina eani kainai mokapa," aoma.

¹⁵Ega'ina afegai amu aukai'i Ierusalemelai taonina alao. ¹⁶Egae aisama pako'a papiau'i isa'i Sisareai keagu au'i, Neison ega e'ai faagu keoma puo, keisaonimai kelaoainimai mo egae. Isa Saiprus keleipuuga auga, ke mamagai mo Iesu kepako'a kakaua papiau'i aga'o.

Paulo Ierusalemelai Taoninai

¹⁷Egae kai lai Ierusalemelai taoninai akoko aisama, pako'a papiau'i alo'i gamagai mo keifa kokoimai. ¹⁸Egae afegu egani aisama, Paulo lai ma'oai fou James amaisa aoma puo eega alao. James auga Ierusalemelai taoninai pako'a papiau'i e'ima'i lopiaga. Isa afugai akoko aisama, pako'a papiau'i ke au akaiki'a'i au'i isafa ma'oai egae keagu. ¹⁹Paulo isa epamegoni'i. Egae kai Iudea papiau'i laa'i au'i epo'iai, Paulo Deo ega pin-auga ekapaisa alogai, Deo isa epalagaina kapa'ina ekapai'i auga, aga'o aga'o fougua maa'iai eifania. ²⁰Paulo i'ina eifania a'o kelogonia aisama, Deo keau afagaina, ke Paulo kepainia keinaka, "Akimai, oi lologo Iudea papiau'i isafa ealogai alogaina pau Iesu kepako'ania. Ega'ina au'i Iesu akepako'ania koa kai, alo'i ko'agai Moses ega iifa muninai kepea au'i. ²¹Kai isa a'oa'o kelogonia, oi Iudea papiau'i, Iudea papiau'i laa'i au'i fou keagu au'i ma'oai lopamaleleni'i, isa gau'i maguae'i faaga iifalaina gouga fakekapa, ke Iudea papiau'i ega'ina, i'a a'a kagakaga muninai fakepea looma. Iina koa kekapa isa Moses ega iifa muninai fakepea, fekemuni apua auga maa'iai lopamalelenia. ²²Ke oi lomai inae auga iifa gome isa fougua akelogo. Ega aisama a'oa'o akaiki'a agemia. Lai auga ega'ina iifaga ko'a laa'i auga fapalogoni'i aoma. Ega puo pau kapa

⁸21:8 6:1 elao 6:6 foisa.

aga'o oi faagamuai fakapa aoma. ²³ Ega kainai pau kapa'ina agaifania auga ainamai kainai fopea fokapa. Papiiau pani lai eemaisai keague. Isa ufainagai ifo'i Deo maagai pako'a nini'anina kekapaisa, Deo kepako'ania. ²⁴ Au i'ina au'i pani moafi'i fou lai emai kagakagai alomu felo femia, laomai apala fopua'afuga mi-amiaga fokapa. Ke isa a'o Deo fekepa'a penia au'i afa'i foogle. Egae kai Deo kepako'ania efua auga gouga fekekapa kania'i fekekagolaisa. Ega aisama Iudea papiiau'i ma'oai akeisa, oi foumu kelogo kakaua auga ko'a laa'i akeoma. Ke oi isafa Moses ega iifa kainai lopea auga akepako'ania. ²⁵ Kai Iudea papiiau'i laa'i au'i, Iesu kepako'ania au'i ee'iai, alo-maisai opola kapa apaapa auga maleleai apapua aulaisa efua. Ega'ina maleleaga alogai fo'ama pifoge deo'i kepa'a peni'i au'i fakeani'i, ke amagelofe akeafia au'i papiiau fou amage koa laoga maina fakekapa, ke a'o aiso'i kepepe apua, ufeai aiso'i kela'a apua au'i fakeani'i, ke ifa'i isafa fakeinu aoma," keoma.

²⁶ Isa keifa kainai egani aisama, Paulo au ega'ina au'i pani eafii'i fou kagakaga kainai alo'i felo femia, laomai apala fekepua'afuga auga miamia kekapaisa. Egae kai Paulo gaika isa ifo'i alo'i ofuga agefua afeagai ke gaika aga'o aga'o fau'iai a'o Deo agepa'a penia auga kina, sakedote maagai gaifania eoma puo Deo ega e'ai ekoko, sakedote eega elao.

Paulo Deo Ega E'ai Keafia

²⁷ Paulo ke au au'i pani alo'i ofuga agefua kinagai, iifi aga'o fepagai koa i'opoga alogai, Iudea papiiau'i isa'i Asia agogai kemai au'i, Paulo Deo ega e'ai keisa. Ega aisama la'afouai papiiau ma'oai alo'i keaniia puo Paulo eegai gua'i ekupu. ²⁸ Ke Paulo keafia keagaga keinaka, "Israel papiiumi! Amopalagainimai. I'ina auga afu ma'oai papiiau'i epamaleleni'i Deo ega e'a, Moses ega iifa, ke Israel

papiiau'i keifa apala peni'i. Ega'ina mo laa'i kai, Grik papiiau'i i'a a'a kagakaga kainai akepea au'i emaiseini'i Deo ega e'a elolofa auga alogai epakoko'i. Ega'ina auga i'a a'a kagakaga kainai Deo maagai apala ipauma puo e'a alo epaofua," keoma. ²⁹ Efesus taonina auga aga'o aka Tropimus, Paulo fou Ierusalem taonina alogai kelao kemai kakaua auga keisa puo, keopolaga Paulo isa emaiseina Deo ega e'a Iudea papiiau laa'i au'i fakekoko keoma auga afuga alogai epakoko keoma. Ega puo isa ega keifa oma.

³⁰ Ierusalem taonina papiiau'i ma'oai i'ina iifaga a'o kelogonia aisama, gua'i ekupu alogaina puo fofougai kepiau kelao Paulo keafia ega'ina afugai kela'a pupuge Deo ega e'a afe kelaoaina. Ke fiakoa mo Deo ega e'a pa'afina kekupunia. ³¹ Ke Paulo kegaupugua keomaoma kai, Roma ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga, Ierusalem taonina alogai a'oa'o akaiki'a emia auga fouga elogo. ³² Ega puo isa fiakoa mo ifani au'i 100 ke'ima'i lopia'i isa'i, ke ifani au'i fou kepiau keake la'afou kelao. La'afouai papiiau Paulo keauauga kai ifani au'i ke ifani lopia'i kemai auga keisa'i aisama, Paulo keauga au'i keapakipo.

³³ Ke ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga elao Paulo eafia ega ifani au'i epaini'i, tieini gua keafii'i kegopeisa. Egae kai Paulo kaisau auga ke kapa'ina ekapaisa auga la'afou epa'ani peni'i. ³⁴ Ega aisama la'afou alogai papiiau isa'i keagaga aage mo aua aua e'i opola keifania. Isa a'oa'o i'oina i'oina kekapaisa puo, ega'ina lopiaga kapa'ina ko'a auga aekapulaisa. Ega puo ega ifani au'i epaini'i Paulo kegaafia isa keaguagu afuga kegalaoaina eoma. ³⁵ Ega kainai Paulo kelaoaina ifani au'i keaguagu e'a fakagaga kelaisapia aisama, la'afou papiiau'i au'i ma'o ke'e'efa alogaina, isa muni'iai kepea puo, ifani au'i Paulo keafiake kepuaisa ke-

laoaina. ³⁶Ega'ina la'afouga papiaui isa muni'iai kepea keagaga iina keoma ke-laoaina, "Amoaupugua! Amoaupugua!" keoma.

Paulo La'afou Papiau'i Maa'iai Enini'ani

³⁷Ifani au'i Paulo keafia e'i aguagu afuga alogai kegakokoaina keomaoma kai, Paulo ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga epa'ani penia einaka, "Lau oi maamuai manini'ani laoma kai agekaina ma?" eoma.

³⁸Ke ega'ina lopiaga einaka, "Ei! Alalogo, oi Grik mala lologo! Ke ega kinagai Isipto auga aga'o, lai emai Roma kamana eegai kelele akaiki'a ekapaisa, kelele papiaui 4000 e'ima'i, ago maininai epakoko'i. Ega'ina auga oi ma," eoma.

³⁹Kai Paulo einaka, "Laa'! Lau Iudea au, Silisia agogai Tarsus taoni akaiki'a ipauma auga au. Mogafegafe papiaui maa'iai manini'ani laoma," eoma.

⁴⁰Ega aisama ifani lopiaga Paulo egafegafe penia. Ke Paulo fakagai epa, imagai papiaui komo fekeoma auga gouga ekapaisa. Ke la'afou fofouga komo keoma aisama, Aramik** malagai

22 enini'ani. ¹Ke Paulo ega nini'aniai iina eifa oma einaka, "Amau ke aau akiu, pau ifou fou alaifania ainu fologo," eoma.

²Papiaui isa Hibru malagai enini'ani aina kelogonia aisama, komo mo keoma.

³Ke Paulo isa epaini'i pugu einaka, "Lau Iudea au, Tarsus taonina, Silisia agogai lamauni kai, lamai inae Ierusalem taoninai lafa'a. Egae kai lau pamalele auga au akaiki'a aka Kamaliel epamaleleniau. Isa lau i'a ufu'a apa'a Moses ega iifa ma'oai fofougai epamaleleniau. Ega puo pau inae ma'oai oapae koa i'opoga mo, lau isafa alou ko'a

ipaumagai Deo ega iifa kainai lapea. ⁴Ufainagai lau Iesu ega iifa muninai kepea au'i, au ke papie fou laafii'i lagopei'i ke lapatipulani'i. Ega koa i'opoga lakapaisa laafi apalani'i, ke isa'i isafa lapamae'i. ⁵Sakedote lopia fa'a'i ke kansolo ma'oai lau kapa'ina lakapai'i auga kelogo felo puo, pau kapa'ina laifania auga ko'a mo maamiai akeifania agekaina. Isa Damaskus taonina papiaui, Iesu kepako'ania au'i faafi'i fagope'i malelega kepapua kepeniiu. Ega puo lau pako'a papiaui faafi'i, fagope'i Ierusalem taonina famaiseini'i, fapatipulani'i laoma kainai, Damaskus taonina lalao.

⁶"Kina maaga atiafa koa i'opoga lalao Damaskus taonina eegai aisama, fiakoa mo eaea akaiki'a ufai eake eailofeisau. ⁷Ega aisama maau epa'uminania la'ualai a'isai. Ke ufai aufalao aga'o enini'ani epainiau einaka, "Saulo! Saulo! Kapa puo loafi apalaniau?" eoma.

⁸"Ke lau lainaka, 'Lopia! Oi kaisau?' laoma.

"Isa einaka, 'Lau Iesu Nasareta au, loafi apalaniau au,' eoma. ⁹Kai lau fou alao au'i eaea akaiki'a keisa kai a'oa'o ega'ina auga a'o akelogonia, ke kaisau fou anini'ani auga akelogo.

¹⁰"Ke lau lapa'ani pugu lainaka, 'Lopia! Kapa'ina fakapa looma?' laoma.

"Lopia einaka, 'Mo'ue Damaskus taonina alogai mokoko. Egae Deo ega logoai au aga'o ekinaga kapa'ina fokapai'eoma au'i ma'oai maamuai ageifani'i,' eoma.

¹¹Kai eaea akaiki'a maau epakimi'inia puo, fou apea au'i imauai keafi kepa-peisau Damaskus taonina alogai akoko.

¹²"Damaskus taoninai au aga'o aka Ananias eagu. Isa alo ko'agai Moses ega iifa muninai epea. Ega puo Iudea papiaui Damaskus taoninai keagu au'i ma'oai ega'ina auga kelogo felo ke aina kainai kepea. Isa lau gaisau eoma puo

**21:40 Hibru mala isafa agekaina

eeu emai. ¹³ Emai eeuai eapa aisama epainiau einaka, 'Akiu Saulo! Maamu felo gamia pugu!' eoma. Ega aisama pau pau maau ekiakae isa laisa.

¹⁴ "Ke isa epainiau einaka, 'Ufu'a apa'a e'i Deo ega pinauga kapa'ina auga fologo fokapa eoma puo ega lo-goai ekinanio. Ega kainai Iesu alo opaina auga keagai epakina penio loisa ke akegai nini'ani a'o lologonia. ¹⁵ Oi kapa'ina loisa ke a'o lologonia auga fougau ma'oi papiau maa'iai foifafoua. ¹⁶ Ega puo pau kina maaga folopafua! Mo'ue Iesu mopako'ania, akagai bap-tismo moafia, ke emu laomai apala'i moumakalaini'i. Egae kai Deo emu lao-mai apala'i age'agegeaini'i,' eoma.

¹⁷ "Ega'ina afegai lamue Ierusalem taonina lamai. Inae Deo ega e'a alo-gai lakoko lamegamega laolao kai maau elaulau Lopia Iesu laisa. ¹⁸ Isa lau epainiau einaka, 'Paafiafi Ierusalem taonina mopua'afuga, gome oi lau fou aloifafoua auga afakepako'ania,' eoma.

¹⁹ "Ke lau isa lapainia lainaka, 'Kai Lopia, lau Iudea e'i la'afou afu'i aga'o aga'o lalao, papiau oi kepako'anio au'i laafii'i, laaunii'i, ke lapatipulani'i. ²⁰ Ke papiau ifo'i afe'i tiapu'i kei'iulai'i emu pinauga auga Stefano keaupugua ifa efaka aisama, lau egae laapa isa afe'i tiapu'i la'imai'i, ke ega mae auga lapamia felo mo laoma. I'ina lakapai'i au'i Ierusalem taonina papiau'i ma'oi kel-ogo felo,' laoma.

²¹ "Kai Lopia eifa pugu einaka, 'Molao lau alaulaiso agofa'a fua Iudea papiau'i laa'i au'i ee'i alolao,'" eoma.

²² Papiau Paulo aina kelogonia elaolao, Iudea papiau'i laa'i au'i fou'i eifania aisama, aiso'i gomegai keagaga keinaka, "Isa ama'ama auga. I'ina agofa'agai ageagu afaekaina. Ega puo amoaupugua!" keoma.

²³ Ke isa gua'i ekupu alogaina puo, keagaga afe'i tiapu'i kei'iulai'i

kepuake'i, aeapu keafiia ke'afoka. ²⁴ Ega aisama ifani lopiaga ega au au'i eifa kapula peni'i, Paulo aguagu afugai fekekokoaina eoma. Ke kekokoaina aisama, Iudea papiau'i kapa puo, iina koa isa puogai keagaga aage mo auga fekekapulaisa eoma. Ega puo isa ega au au'i epaini'i, uipiai kegagapuka ke kegapa'ani penia eoma. ²⁵ Paulo ima keafiakae kania laagai kegopeisa ke kegagapuka keomaoma kai, ifani 100 e'ima'i lopiaga egae eapa auga epainia einaka, "Lau Roma au. Roma auga ega kelele kapa auga alokapulaisa kai agogapuka auga felo ma opamia?" eoma.

²⁶ Ke ega'ina lopiaga i'ina iifaga a'o elogonia aisama, elao ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga auga maagai fougau eifania einaka, "I'ina auga Roma auga. Isa kapa apala aga'o ekapaisa auga alaka-pulaisa. Ega puo faagagai kapa aga'o fakapa koa auga afaekaina," eoma.

²⁷ Ifani lopiaga i'ina iifaga a'o elogonia aisama, Paulo eega elao epa'ani penia einaka, "Moifa, iifa gome oi Roma aumu ma?" eoma.

Paulo einaka, "E, lau Roma au," eoma.

²⁸ Ke ifani lopiaga eifa einaka, "Lau Roma au mamia laoma aisama, moni akaiki'a laogeisa kai Roma au lamia," eoma.

Kai Paulo eifa einaka, "Lau amau Roma auga puo, lau Roma au," eoma.

²⁹ Ega puo kegapa'ani penia keoma au'i Paulo fougau kelogo aisama, fiakoa mo keapamue. Ke ifani lopiaga ega'ina ifo Paulo Roma auga ke ega kelele aga'o akekapulaisa kai tieiniai kegopeisa auga Roma kamanina eifa apua. Ega puo emani'i alogaina.

Paulo Iifa Epakaisa

³⁰ Kai ifani lopiaga kapa puo Iudea papiau'i Paulo iifa fepakaisa auga oko galogo eoma. Ega puo egani aisama

Paulo epapealaisa. Ke iifa eulaisa sakedote lopia fa'a'i ke kansolo ma'oai fekekaigugu fekenini'ani eoma. Ke kekaigugu aisama, Paulo elaoaina ma'oai

23 ago'iai epaapa. ¹ Paulo kansolo au'i maa'i alo ipauma eisa ke eifa einaka, "Aau akiu, lau alou opou fofougai Deo ega pinauga lakapa, ke Deo maagai laomai felo'i mo lakapai'i emai iina kina. Lau alouai lapako'ania kapa aga'o alapalifua," eoma. ² Ega aisama sakedote lopia fa'a aka Ananias Paulo eegai keapa au'i eifa kapula peni'i ake kegapoa eoma. ³ Kai Paulo Ananias epainia einaka, "Oi egae loague lau Moses ega iifa laaupea looma kainai lopa'ani peniau. Kai papiiau lopaini'i akeu kegapoa looma puo, oi ifomu Moses ega iifa ega'ina auga loauepa." ⁵ Oi afemu felo kai alomu auga eofu afe'ai. Ega puo Deo oi agepoaiso!" eoma.

⁴ Ega aisama Paulo eegai keapa au'i Paulo kepainia keinaka, "Oi Deo ega sakedote lopia fa'a eegai foloifa apala!" keoma.

⁵ Kai Paulo einaka, "Aau akiu, lau alalogo felo. Moses ega iifai iina eifa oma, 'Papiiau ke'ima'i au'i ee'iai foloifa apala,' eoma. Ega puo isa sakedote lopia fa'a auga malogo koa aisama, falaifa apala penia,"^t eoma.

⁶ Ega'ina alogai Paulo iifa ipakaina e'a alogai papiiau isa'i Saduseo ikupuga au'i, ke isa'i Faliseo ikupuga au'i eisa'i. Ega aisama Paulo eagaga einaka, "Aau akiu, lau Faliseo au. Lau inau amau isafa Faliseo papiiau'i. Lau inae iifa lapakaisa, gome Deo papiiau maeai agepamaunimue'i auga lapako'ania la'ima," eoma. ⁷ Paulo ega'ina eifania aisama, Saduseo au'i ke Faliseo au'i epo'iai akekua e'uegekae, la'afouai kekani aua aua e'i ikupuai keagu. ⁸ Faliseo au'i keifa

Deo papiiau maeai agepamaunimue'i keoma. Ke agelo ke isage isafa ko'a'i keague auga kepako'ania. Kai Saduseo au'i auga i'ina iifa'i ko'a'i laa'i keoma.

⁹ Ke fou keakekua keagaga a'oa'o akaiki'a emia. Faliseo epo'iai, Moses ega iifa kepamalelenia au'i isa'i ke'uegekae Saduseo au'i kelo'u peni'i keinaka, "Lai i'ina auga faagagai kapa aga'o apala alakapulaisa. Iifa gome isage o agelo i'ina auga fou kenini'ani koa aisama, apala aga'o aekapaisa puo faagagai kapa aga'o fakapa koa afaekaina," keoma. ¹⁰ Ke akekua akaiki'a ipauma emia aisama, ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga, Paulo kela'a aisoge eisa'i afemae eoma puo emani'i alogaina. Ega kainai ifani au'i eifa kapula peni'i, kegaake papiiau epo'iai Paulo kegala'alaisa, isa keaguagu afuga kegalaoaina eoma.

¹¹ Ega'ina gapinai, Lopia emai Paulo eegai eapa kai, epainia einaka, "Folomani'i, alomu mopakapulania! Ierusalem taoninai lau fou loifafou kapulania koa i'opoga mo, Romai isafa ega koa fokapa," eoma.

Paulo Ogefakai Fekeaupugua Auga Ninina Ke'aninia

¹² Egani aisama Iudea papiiau'i kekaigugu, Paulo ala fekeaupugu oma auga ninina ke'aninia. Ke ifo'i alo'i ko'agai kepako'ania afakeaniani, kapa aga'o afakeinu, Paulo akeaupugua afegai kai keoma. ¹³ Au ma'oai au'i 40 apiegai iifa ega'ina kepaapa. ¹⁴ Egae kai ega'ina au'i sakedote lopia fa'a'i, ke au akaiki'a'i fou ee'i kelao kepaini'i keinaka, "Lai ifomai alomai ko'agai apako'ania, afalaaniani ke kapa aga'o afalainu agelao Paulo agaaupugua afegai kai. ¹⁵ Ega puo oi ke kansolo au'i fou ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga eega folao, Paulo felo o apala ekapai'i

auga fokapulai'i fologo felo ke pifogeai fogoina fepapealaisa fomaiseina. Ke ifani lopiaga isa agepapealaisa iina agemaiseina keagai aisama, lai afua aague isa agaaupugua," keoma.

¹⁶ Kai Paulo afakua gauga o'oe i'ina fougua elogo aisama, elao ifani au'i e'i aguagu afugai Paulo maagai eifania.

¹⁷ Ega aisama Paulo ifani au'i 100 e'ima'i lopiaga eifaga emai ke epainia einaka, "I'ina auga agu'a ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga maagai nini'ani aga'o gaifania eoma puo, molaoaina," eoma.

¹⁸ Ega puo ifani au'i 100 e'ima'i auga isa elaoaina, ifani lopiaga eegai ke epainia einaka, "Paulo, tipula auga eifaniau. Ke lau lalao aisama, isa epainiau eifa, i'ina auga oi maamuai kapa aga'o gaifania eoma puo isa oi eemu lamaiseina," eoma.

¹⁹ Ke ifani lopiaga ega'ina auga imagai eafi epapea elao me'egai kai epa'ani penia einaka, "Kapa'ina maauai moifania looma?" eoma.

²⁰ Ke au ega'ina einaka, "Iudea papiau'i alo'i aga'omo emia, fafoko eemu fekemai, Paulo felo o apala ekapai'i au'i fekekapulai'i fekelogo felo, ke pifogeai akepainio, isa fopapealaisa, fekelaoaina kansolo ago'iai fekepaapa keoma. ²¹ Papiau 40 apiegai ifo'i alo'i ko'agai kepako'ania, afakeaniani ke kapa aga'o afakeinu agelao Paulo akeaupugua afegai kai keoma. I'ina papiau'i pau kefua kei'ofake oi mo emu iifa kaina kekai. Ega puo isa akemai akepainio aisama, aina'i folofia Paulo folopapealaisa," eoma.

²² Ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga, au agu'a ega'ina epainia elao kai, eifa kapula penia einaka, "Kapa'ina maauai loifania auga kai aga'o maagai foloifania," eoma.

Paulo Keulaisa Kafana Feliks Eega Elao

²³ Egae kai isa ifani au'i 100 ke'ima'i au'i auni'i eifani'i. Isa kemai aisama eifa kapula peni'i einaka, "Ifani au'i 200 ke ifani au'i otiai keaguka au'i, au'i ma'oai 70, ke auli iso keafi'i au'i, au'i ma'oai 200 amoafi kaigugui'i amofua amoagu, gapiai kina maaga 9 o'clock koa i'opoga Sisarea taonina folao. ²⁴ Ke Paulo isafa ega oti aga'o fopagome, feaguka fo'ima felo kafana Feliks afugai fopakoko kai fo-mai," eoma.

²⁵ Ke malele isafa epapua epenii'i. Malele ega'ina iina epapua oma:

²⁶ Kafana Feliks, au akaiki'a ipaumamu aumu. Oi loagu felo ma? Lau Klaudius Lisias, eemuai i'ina malele-ega lapapua laulaisa.

²⁷ Iudea papiau'i i'ina auga keafiia kegaaupugua keoma. Kai isa Roma auga, auga a'o lalagonia aisama, lau e'u ifani au'i fou alao isa aafiia kania agagaoga. ²⁸ Ke kapa puo Iudea papiau'i, isa iifa ipakainai kepaapauka auga malogo laoma puo, isa e'i kansolo ee'i lalaoaina. ²⁹ Ke iifa kepakaisa a'o lalagonia aisama, lalogo isa Moses ega iifa kainai puo iifa kepakaisa. Kai isa fetipula femae koa kapa'i aga'o aekapai'i puo laopolaga aekainia. ³⁰ Ke au aga'o emai Iudea papiau'i isa akeaupugua iifaga kepaapa auga fougua maauai eifania aisama, fiakoa mo laulaisa eemu efai. Ke iifa kepakaisa au'i isafa laifa kapula peni'i oi eemu fekefai maamuai isa kapa'ina apala ekapaisa auga fekeifania laoma. Mo efua.

³¹ Ega puo ifani au'i e'i lopia ega iifa kainai kepea, gapiai Paulo keafiia kelaoainia mo Antipatria taoninai. ³² Eganai aisama, ifani au'i otiai keaguka au'i mo Paulo keisaoga kelaoaina kai, ifani au'i fofougua kemue e'i aguagu afuga

kelao. ³³ Paulo fou kelao au'i, Sisarea taoninai kepealai aisama, malele kafana kepeniia. Ke Paulo isafa kafana imagai kepaaua. ³⁴ Kafana malele ega'ina ekuapinia efua aisama, Paulo epa'ani penia einaka, "Oi ago kapagai lomai?" eoma. ³⁵ Ke Paulo Silisia agogai emai auga eifania a'o elogonia aisama, epainia einaka, "Ekainia, iifa ipakaina kekapaisa au'i iina akemai aisama, oi emu iifa ipakaina a'o alalogo," eoma. Egae kai ega au au'i eifa kapula peni'i, isa fekelaoaina kin Herod ega e'a, kafana eagu afugai feagu kai feke'ima eoma.

Paulo Kafana Feliks Agogai Iifa Epakaisa

24 Kina ima afegai, sakedote lopia fa'a Ananias, au akaiki'a'i isa'i, ke au aga'o iifa ipakainai epipalagai enini'ani auga aka Tertulus fou iifa ipakaina fekekapa keoma puo, kelao Sisarea taonina. Egae kafana Feliks agogai Paulo ega iifa ipakaina fougaa maagai keifania. ² Ke Paulo keifaga ekoko emai aisama, Tertulus e'ina Kafana maagai iifa epakaisa einaka, "Oi lo'ima feloimai puo gagaoi mo aagu epo emae'fa emai mo pau kina. ³ Feliks au akaiki'a aumu, oi emu pinauga ikifagai emai ago ma'oai felo mo lopamia'i. Ega puo lai auga kina ma'oai afu ma'oai, kapa'ina eemaisai lokapai'i au'i kai'iai, tenkiu akaiki'a apenio. ⁴ Lau auga i'ina iifa ipakainai falapaafi puguiso laoma. Kai nini'ani e'elega mo maamuai alaifania auga emu gafeafeai ainau fologo.

⁵ "Tina auga Iudea papi'au'i agofa'a ma'oai alo'iai keagu au'i ee'i elao a'oa'o akaiki'a mo epa'uegenia auga aisa alalogo. Ke isa Nasareta auga ega ikupu papi'au'i e'i lopia fa'a aga'o. ⁶⁻⁷ Isa isafa Deo ega e'a gapaofua eoma ekapakapa kai

aisa puo, aafiia iina amaiseina. ^{†† 8} Pau oi ifomu alopa'ani penia aisama, kapa puo lai isa iifa ipakainai apaapauka, eemu amaiseina auga ma'oai ko'a mo auga, alalogo felo," eoma.

⁹ Ke Iudea papi'au'i isafa, Tertulus ega nini'ani laagai keapau ko'a mo keoma.

¹⁰ Ega aisama kafana Feliks ima efiakae Paulo epa'anina ganini'ani eoma. Ke Paulo eifa einaka, "Oi auga inipo ma'o i'ina ago lo'ima'isa auga alalogo. Ega puo inae laapae ifou iitu laoge auga alou egama alogaina. ¹¹ Lau kina 12 mo kelao alogai, Ierusalem taonina lalao, Deo maau afagaina laoma. Ke lau ko'a mo laifania auga oi alopa'ani aisama alalogo felo. ¹² Iifa ipakaina i'ina kekapa au'i, Deo ega e'ai kai aga'o fou aakekua akeisau. Ke Iudea papi'au'i e'i la'afou afugai, o Ierusalem taoninai la'afou papi'au'i alo'i laaniia, o aufalao aga'o alo laaniia, a'oa'o akaiki'a lakapaisa auga akeisau isafa. ¹³ Ke isa lau iifa ipakainai kepaapa ukaisau kai, kapa'ina lakapaisa auga maamuai ko'a ipauma afaifeifania. ¹⁴ Kai lau ko'a mo maamuai laifania. Isa keifa lau Nasareta auga ega ikupu papi'au'i e'i laomai muninai lapea keoma. Iifa gome lau ega koa lakapa. Kai keaga i'o'inagai alapea, lau isafa lai ufumai apamai e'i Deo laau afagaina. Lau auga Moses ega iifa, ke profeta kapa'ina kepapua auga ma'oai, lapako'ani'i kai'iai lapea isafa. ¹⁵ Ke i'ina papi'au'i muniai au felo'i, ke au apala'i isafa maeai Deo agepamaunimue'i auga kepako'ania ke'ima. Lau isafa isa koa i'opo'i, ega'ina lapako'ania la'ima. ¹⁶ Ega puo lau alou ko'agai aufa kina, Deo maagai ke papi'au aumauni maa'iai, ifou la'ima feloisau puo, kapa apala aga'o alakapaisa.

^{††} **24:6-7** Papi'au isa'i 6-7 fuagai i'ina iifaga kepapua: "Lai Moses ega iifa kainai afa amapenia aoma. Kai ifani lopiaga aka Lisias emai ega isapu'ai isa imamaisai eafiia. Ke eifa kapula peni'i, iifa ipakaina kekapaisa papi'au'i oi eemu fekemai eoma."

¹⁷“Lau Ierusalem taonina lapua'afuga, inipo pika koa kelao. Ke pau lamue lalao Ierusalem taonina. Ega aisama aau akiu, Iudea papiu'i ulalu au'i, pipeni monina mapeni'i laoma, ke Deo isafa amu mapa'a penia laoma puo lalaoaini'i. ¹⁸Ega kainai Deo ega e'a alogai lakoko, ega'ina lakapakapa kai, Iudea papiu'i egae laapa keisau. Ega'ina alogai lai emai kagakaga kainai, alou felo femia laomai apala fapua'afuga miamiaga lakapaisa efua. Kai la'afouai alaagu, ke a'oa'o akaiki'a isafa alapa'uegenia. ¹⁹Kai Iudea papiu' isa'i, Asia agogai kemai au'i egae fou aapa. Lau isa e'i kapa aga'o lapalifua puo pau iifa lapakaisa koa aisama, isa isafa oi agomuai fou faagu inae iifa fapakaisa. ²⁰Kai isa akemai koa aisama, inae keague au'i kansolo afugai laapae alogai, kelele kapa lakapaisa kekapulaisa auga maamuai kegaifania. ²¹Kai lau laopolaga, isa iifa aga'omo laifania auga oi maamuai akeifania agekaina. Ega'ina auga isa epo'iai laapa aisama, laagaga iina mo laifa oma: 'Papiu' maeai akemaunimue auga lapako'ania.' Ega'ina laifania puogai, pau oi agomuai laapae iifa lapakaisa,” eoma.

²²Feliks auga Iesu kepako'ania papiu'i e'i laomai elogo felo puo, iifa ipakaina epaapakipo kina eogelaisa ke epaini'i einaka, “Lisias, ifani au'i 1000 e'ima'i lopiaga agemai aisama, oi emu iifa ipakaina agemia pugu,” eoma. ²³Ke ifani au'i 100 e'ima auga eifa kapula penia Paulo fe'ima eoma. Kai Paulo Roma auga ke ega kelele aga'o aekapulaisa puo, isa epainia, Paulo felogoina afa'agamo fepea aisoge, ke ekefa'a isafa fekemai fekeisa fekepalagaina eoma.

²⁴Kina pika koa elao afegai, Feliks akafa Iudea papiega aka Drusila fou kemai. Ega aisama Feliks iifa eulaisa Paulo femai eoma. Paulo emai ke pako'a pa-

piau'i Iesu Kristo ala kepako'a oma auga fougaa maa'iai eifania a'o kelogonia. ²⁵Ke Paulo papiu' ala koa Deo maagai alo'i opaina femia, ala koa ifo'i alo'i feke'ima felo, ke agofa'a fuagai Deo ala koa papiu' e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i auga epamaleleni'i. Feliks i'ina iifa'i a'o'i elogonia aisama, emani'i puo epainia einaka, “Mo'o, ekainia. Pau oi molao. Ke kina aga'o felogai iifa alaulaisa aisama kai fomai pugu,” eoma. ²⁶Ega koa ekapaisa alogai Paulo isa moni fepenia kai fepepalaisa auga anina eani. Ega puo kina ma'o mo iifa eulaisa, fou kenini'ani. Kai Paulo isa moni aepenia.

²⁷Kai Feliks Iudea papiu'i alo'i gapagama eoma puo, Paulo tipulai epua'afuga eagu. Inipo auni'i elao afegai, au aka Posius Festus, Feliks afuga eafia.

Paulo Kafana Festus Agogai Iifa Epakaisa

25 Festus Feliks afuga eafia emai Sisarea taonina ekoko kina oiso elao. Egae kai Sisarea taonina epua'afuga Ierusalem taonina elao. ²Ega aisama sakedote lopia'i ke Iudea papiu'i ke'ima'i au'i fou Festus eega kelao maagai Paulo kapa'ina apala ekapaisa auga fougaa keifania. ³Ke kegoinia ega gafegafe isa fepakina'i Paulo feulaisa Ierusalem taonina felao keoma. Gome isa iifa kepaapa keagai fekei'ofake Paulo fekeaupugua keoma. ⁴Kai Festus einaka, “Paulo Sisarea taonina ifani au'i ke'ima eague. Lau ifou afa'agamo Sisarea ago alalao. ⁵Ega puo oi ke'imaimi au'i isa'i fou falao, isa kapa aga'o apala ekapaisa koa aisama, iifa ipakainai fougaa fekeifania,” eoma.

⁶Festus kina 8, o 10 koa Ierusalem taonina fou keagu. Egae kai Ierusalem taonina epua'afuga elao Sisarea taonina ekoko. Egani aisama, iifa ipakaina epaagalaisa, afugai eagu ke ega au au'i

eifa kapula peni'i Paulo fekeafia feke-maiseina eoma. ⁷ Isa Paulo kemaiseina aisama, Iudea papiu'i Ierusalem taonina kemai au'i, Paulo keapa lofe ke kelele akaiki'a'i ma'o ekapai'i au'i fou'i iifa ipakainai keifani'i. Kai ifo'i ko'a kegapamia auga aekainia.

⁸ Kai Paulo ifo iina eogeisa einaka, "Lau Moses ega iifa o Deo ega e'a, ke Roma lopia fa'a kaniagai Sisa ega iifa kainai kapa apala aga'o alakapaisa," eoma.

⁹ Kai Festus ega gafegafe Iudea papiu'i gapakina'i eoma puo Paulo epa'ani penia einaka, "Oi anina loani Ierusalem taonina molao egae lau agouai i'ina iifa'i fopakai'i looma ma?" eoma.

¹⁰ Kai Paulo einaka, "Oi lologo felo, lau Iudea papiu'i faaga'iai kapa aga'o alapalifua. Ke pau inae Sisa ega isapuai iifa ipakaina fe'opai afugai lapae puo, inae mo iifa fapakaisa laoma. ¹¹ Iifa gome lau kapa apala'i ipauma'i lakapai'i puo mamae keoma koa aisama, alamae auga alapamafua. Kai lau kapa'ina apala'i lakapai'i kainai Iudea papiu'i iifa ipakainai kepaapa ukaisau au'i ko'a'i laa'i koa aisama, kai aga'o lau isa ima'iai agepauisau afaekaina. Ega puo pau lagoinio Roma iifa ipakaina afuga falao Sisa agogai iifa fapakaisa laoma," eoma.

¹² Ega'ina afegai Festus, kansolo isa kepalagaina au'i fou kenini'ani. Egae kai Paulo epainia einaka, "Oi Sisa ega iifa ipakaina afuga molao auga fougaloifa kapulania puo, Sisa eega alaulaiso alolao," eoma.

Festus Kin Akripa Maagai Paulo Fougaloifa

¹³ Kina oiso koa elao afegai, Kin Akripa ke afakua aka Benise fou Festus, kafana emia auga kegaifa felo penia keoma puo eega Sisarea taonina kelao. ¹⁴ Isa kina ma'o egae keagu puo Festus

Paulo ega iifa ipakaina fougaloifa kin Akripa maagai eifania einaka, "Inae au aga'o Feliks epatipulania epua'afuga eague. ¹⁵ Kai Ierusalem taonina lalao aisama, sakedote lopia'i, ke Iudea au'i akaiki'a'i fou i'ina auga kapa apala'i ipauma'i ekapai'i auga fougaloifa maauai keifania kepainia iifa ipakainai afa fapenia keoma.

¹⁶ "Kai lau iifa lapamue laifa Roma e'i kagakaga kainai kaisau au aga'o iifa ipakainai kepaapauka koa aisama, ega'ina papiu'i ago'iai au ega'ina ifo iina ageoge kakaua. Egae kai iifa ipakainai kapa apala aga'o ekapaisa koa aisama, isa ima'iai alapaaua laoma. ¹⁷ Ega puo isa lau fou amai inae aisama, iifa ipakaina alaafiapia. Egani aisama, lau e'u au laifa kapula peni'i au ega'ina kegapamaiseina agouai fou iifa kegapakaisa laoma. ¹⁸ Ke isa kemaiseina aisama, fou iifa kepakaisa au'i ke'uegeke kenini'ani. Isa au ega'ina kapa apala aga'o ekapaisa auga fougaloifa kegaifania a'o malogo laoma kai kapa aga'o akeifania. ¹⁹ Kai isa e'i akekua auga, isa ifo'i e'i kagakaga faagagai. Ke au aga'o aka Iesu emae kai, au ega'ina aka Paulo epako'ania eifa, maeai emaunimue eoma puo, faagagai iifa kepakaisa. ²⁰ Lau i'ina iifaga ipakaina kekapaisa auga, oko alalogo felo puo, ala fakapulai oma auga alalogo. Ega puo Paulo lapa'ani penia, Ierusalem taonina galao eoma koa aisama, egae i'ina iifa'i faaga'iai iifa fepakai'i laoma. ²¹ Kai Paulo eifa kapula fa'ima faulaisa Sisa agogai ega iifa fepakaisa eoma. Ega puo alaulaisa Sisa eega aelao koa kai, e'u au au'i laifa kapula peni'i, isa tipulai feke'ima felo laoma," eoma.

²² Kin Akripa i'ina a'o elogonia aisama, Festus epainia einaka, "Lau i'ina auga ganini'ani ifou aina malogo laoma," eoma.

Ke Festus einaka, "Fafoko kai isa agenini'ani aina alalogo," eoma.

**Paulo Kin Akripa
Agogai Eapa Enini'ani**

²³Egani aisama, kin Akripa ke afakua Benise auni'i lopia e'i miamia tiapu'i kei'iuka'i, ke maifi'i'i kemai. Ke ifani au'i 1000 ke'ima'i lopia'i, ke taoni lopia'i fou kin ega miamia afugai kekoko. Egae kai Festus ega au eifa kapula peni'i, Paulo fekemaiseina eoma puo kemaiseina. ²⁴Ega aisama Festus eifa einaka, "Kin Akripa ke papiau inae fou oague aumi ma'oai i'ina auga amoisia. Iudea au'i inae Sisarea agogai ke Ierusalem taoninai keagu au'i fofougai i'ina auga puogai kegoi peni kapulaniau keagaga keifa, isa femae fefiakoa keoma. ²⁵Kai lau isa femae koa kelelega aga'o eka-paisa auga alakapulaisa. Ke isa egoi peni kapulaniau, Sisa eega felao agogai iifa fepakaisa eoma puo, alouai lapako'ania faulaisa Roma felao laoma. ²⁶Kai lau isa lamaiseina ma'oai mo agomia, ke oi ipaumamu kin Akripa agomuai. Ega koa iifa ipakaina afegai, kapa'ina ko'a agokapulaisa auga fapapua laoma. ²⁷Gome lau tipula auga i'ina, papiau fou iifa kepakaisa kai ega kelele ko'a aga'o alakapulaisa puo, fapapua Roma lopia fa'aga Sisa eegai faulaisa auga aekainia. Ke tipula auga ega kelele aga'o laa'i puo alaulai aagenia mo auga isafa laopolaga aekaina," eoma.

26 Ega aisama kin Akripa, Paulo epainia einaka, "Oi lalogoinio ifomu foumu moifania," eoma.

Ega puo Paulo ifo fougaga gaifania eoma, ima eafiakae ifo iina eogeisa eifa einaka: ²"Kin Akripa, Iudea papiau'i iifa ipakainai kepaapa ukaisau kainai, laopolaga Deo lau kapa felo'i epeniiau puo, pau oi agomuai laapae ega'ina iifa'i kai'iai ifou iiu laoge. ³Lau e'u kina felo laoma auga oi Iudea papiau'i e'i kagakaga ma'oai lologo felo. Ke e'i kagakagai a'oa'o ke'uegekae au'i fou'i isafa lologo

felo. Ega puo lagoi penio, folopaafiafi ainau mologo.

⁴"Lau e'u maumi afugai e'eleuai laagu, ke lalao Ierusalem taoninai ala laagu oma auga fougaga ma'oai Iudea papiau'i ma'oai kelogo. ⁵Lai emai ikupu ma'o, Deo aau afagaina epo'iai, Faliseo ikupuga papiau'i auga alo'i ko'agai Deo keau afagaina, ke e'i laomai ma'oai kai'iai kepea auga e'inoka alogaina. Lau Faliseo ikupuga ega'ina au aga'o, ke Faliseo au'i keagu koa i'opoga mo laagu. Iudea papiau'i ma'oai kapa ma'oai lakapai'i fougaga alo'i ko'agai kegaifania keoma koa aisama, ufainagai kelogo feloisau puo fekeifafoua.

⁶⁻⁷"Kin Akripa, ufainagai Deo lai ufu-mai apamai maa'iai pako'a nini'anina eka-paisa. Pako'a nini'anina ega'ina auga, Deo papiau maeai agepamaunimue'i eoma. Lai emai ikupu 12 papiau'i ega'ina nini'anina kepa'ania puo, kina ma'oai kinai ke gapiai, Deo keau afagaina, ke pipeni kepa'a penia, ke ko'a agemia auga ke'imaisa. Lau isafa pako'a nini'anina ega'ina lapako'ania la'ima. Lau ega'ina nini'anina lapako'ania la'ima puogai, Iudea papiau'i iifa ipakainai kepaapa ukaisau, pau inae laapae iifa lapakaisa. ⁸Lau Deo papiau maeai agepamaunimue'i auga alou ko'agai lapako'ania kai, inae oague papiami ma'oai alomia oopolaga ega'ina iifaga amopako'ania auga aekaina ooma. Ke Deo papiau maeai isafa afaepamaunimue'i ooma.

⁹"Lau ifou isafa ufainagai laopolaga, papiau Iesu Nasareta auga kepa'ania au'i alou fofougai fakaisapu'i Iesu aka fakeifania pugu laoma. ¹⁰Ega puo laopolaga koa i'opoga mo, Ierusalem taoninai lakapai'i. Ega'ina au'i, sakedote lopia fa'a e'i iifa isapugai lapea Deo ega papiau ma'o lapatipulani'i. Ke iifa ipakaina afegai, papiau isa keaupugu'i aisama, lau isafa papiau afe'iai laaulao Deo ega papiau keaupugu'i. ¹¹Ke kina ma'o

Iudea papiau'i e'i la'afou afu'i, aga'o aga'o alo'iai lakoko, pako'a papiau'i Iesu kepako'ania auga, Deo maagai apala ipauma lapamia, laafi apalani'i. Ke lapanani'ini'i Iesu eegai kegaifa apala laoma. Ke ega'ina papiau'i ani'i aga'o alaani mo laa'i aefuafua puo, agoma taoni'i i'oi'i i'oi'i isafa lalao laafi apalani'i.

¹²“Kin Akripa, lau i'ina lakapai'i alogai, sakedote lopia'i e'i isapuai, iifa kepeniau keulaisau puo, Ierusalem taonina lapua'afuga Damaskus taonina lalao. ¹³Lalao Damaskus taonina keagagai atiafa koa i'opoga alogai, ufai eaea akaiki'a ipauma, kina eaea eka'egaina auga eake laisa. Eake aisama lau ke fou alao au'i eailofeimai. ¹⁴Ega aisama lai ma'oai a'ualai a'isaai. Ke aufalao aga'o Hibu malagai enini'ani aina lalagonia. Isa lau epainiau einaka, 'Saulo, Saulo, kapa puo loafi apalaniau! Au polomakau e'ima kai polomakau isa anina aeani puo gagafa eoma kai ifo egafa. Ega koa i'opoga mo, oi lau loafi apalaniau auga oi ifomu logafaiso,' eoma.

¹⁵“Ke lau lapa'ani lainaka, 'Lopia, oi kaisau?' laoma.

“Ke Lopia einaka, 'Lau Iesu, loafi apalaniau au. ¹⁶Pau mo'ue ifemuai moapa. Lau oi e'u pinauga aumu fomia laoma puo lakinanio ke laapakina penio. Pau kapa'ina lapakinaiso auga ke muni alapakinaiso pugu auga fofouga papiau maa'iai foifafoua. ¹⁷Oi emu papiau Iudea papiau'i ke Iudea papiau'i laa'i au'i fou kegaupuguiso akeoma kai lau oi kaniamu alaagamauga. ¹⁸Ke alaulaiso Iudea papiau'i ke Iudea papiau'i laa'i au'i ee'i alolao lau fou aloifafoua. Ke maa'i alopakiakaea, uminagai akepealai eaeagai akepea, ke Sataani ega isapu akemunia Deo akeaipenia. Ke isa e'i laomai apala'i akeumakalaini'i Deo e'i apala age'agegeaini'i. Papiau lau kepako'aniau puo Deo maagai alo lolofa au'i kemia efua au'i, Deo ega agofa'a

apu'i eoma auga agepeni'i. Ke muni lau akepako'ania au'i isafa, Deo ega agofa'a agepeni'i,' eoma.

¹⁹“Ega puo kin Akripa, ufai Lopia Iesu eake epakina peniau, epainiau auga aina alapamafua. ²⁰Kai aina laafiia Damaskus taonina lalao kaukau, Iudea papiau'i egae keagu au'i maa'iai isa fouga laifafoua. Egae kai Ierusalem taonina, Iudea ago fofouga, ke agofa'ai Iudea papiau'i laa'i au'i isafa ee'i lalao, isa fouga laifafoua. Laifafoua aisama, isa e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i ke Deo fekeaipenia laoma. Egae kai laomai felo mo fekekapa, iifa gome e'i laomai apala'i keumakalaini'i auga ko'a mo papiau fekepaina'i laoma.

²¹“Papiau ega koa fekekapa auga lainogaina puo, Iudea papiau'i, lau Deo ega e'ai keafiiu kegaupuguisau keoma. ²²Kai Deo epalagainiau kaniau eagamauga puo, laagu emai pau au akaiki'ami ke papiau aagemi fou agomia laapae maamiai Iesu fouga laifafoua. Ufainagai Moses ke profeta kapa'ina muni ai agemia keifania auga mo fouga laifania. ²³Isa keifa Mesaia agekiekie agema'e, ke maeai ageufai agemaunimue keoma. Ke keifa Iudea papiau'i isa ifo ega papiau, ke Iudea papiau'i laa'i au'i fou Deo kania'i isagamauga eaeaga isafa agepakina'i keoma. Lau ega'ina iifaga laagai i'oina aga'o alaifania kai i'opoga mo laifania,” eoma.

²⁴Paulo ifo iina eogeoge kai Festus eaga Paulo ega nini'ani epuniia einaka, “Paulo! Oi kafa'o ipaumamu. Oi emu malele akaiki'a ikifaga epakafo'onio,” eoma.

²⁵Kai Paulo einaka, “Festus, lopia akaiki'a aumu. Lau kapa'ina laifania auga ko'a'i, ke opolau felogai emai auga mo laifania. ²⁶Iesu faagagai kapa'ina emia auga ogefakai aemia puo kapa aga'o agaofekae afaekaina. Kin Akripa isafa i'ina lao'i mai'i elogo felo puo, ala-

mani'i iifa ko'a mo maagai alaifania," eoma.

²⁷ Kai Paulo Festus emuniia, kin Akripa eaipenia kai epainia einaka, "Kin Akripa, oi profeta kapa'ina keifania au'i lopako'ani'i ma? Lalogo oi lopako'ani'i," eoma.

²⁸ Kai Akripa Paulo epainia einaka, "Oi pau mo nini'ani e'elegai, alou loania, Kristiano fopamiaisau auga loopolaga ekainia ma?" eoma.

²⁹ Ke Paulo einaka, "Nini'ani epo maefa o ofola'o ma ganinagai, lau Deo lamegamega penia ega koa oi mo laa'i kai, pau inae ainau kelogo au'i ma'oai isafa, lau koa i'opou Kristiano fekemia laoma. Kai lamegamega lau tieiniai kegopeisau tipula au lamia koa i'opoga, isa fakemia laoma," eoma.

³⁰ Egae kai kin Akripa, kafana Festus, Benise ke egae fou keagu au'i ke'uegekae iifa ipakaina afuga kepua'afuga. ³¹ Ega'ina alogai kenini'ani keifa keinaka, "Iifa gome i'ina auga femae, ke fetipula koa kelelega aga'o aekapaisa," keoma.

³² Kin Akripa Festus epainia einaka, "Tina auga Sisa agogai iifa faepakaisa gaoma koa aisama, pau kapa aga'o laa'i puo fapapealaisa," eoma.

Paulo Ke Fou Kepea Au'i Lontiai Roma Kelao

27 Egae kai Sisarea taoninai Roma au akaiki'a'i iifa kepaapa, lai lontiai fekeulaimai, Itali ago falao keoma. Ega aisama Paulo, lai, ke tipula au'i isa'i fou Sisa ifo ega ifani auga aga'o ifani au'i 100 e'ima'i auga aka Julius imagai kepaaumai. ² Ke alao lonti aga'o Adramitium ufapogai emai auga Asia ago foe nie ufapo'i mo agepiau oma auga aisa. Ega'ina lontina alogai a'agaukae aaguka alao. Alao aisama Masedonia auga aga'o

Tesalonika taoninai emai auga aka Aristakus isafa fou alao.

³ Egani aisama, Sidoni ufapogai aofau. Julius Paulo egafegafe penia, elogaina ekefa'a ee'i elao kapa'ina anina eani auga fekepenia eoma. ⁴ Ke lai i'ina afuga lontiai apua'afuga. Alao aisama, ameku eao apuimai puo, Saiprus keleipuaga afe foega mo apiau oma. ⁵ Egae kai Silisia ke Pamfilia ago'i foe'i apua'afuni'i opainai mo a'u inaegai apiau pagai. Ke Lisia agogai Maira ufapogai aofau. ⁶ Egae Julius ifani au'i 100 e'ima'i lopiaga, Isipto agogai Aleksandria taonina lontina Itali ago elao auga ekapulaisa. Ega puo i'ina lontinai epa'agaumai aaguka. ⁷ Kai alao aisama, ameku akaiki'a emai eao apuimai pugu puo, amapiau alao auga e'inoka alogaina. Ega puo kina ma'o paakai paakai mo alao Snaidus ufapoga eegai mo. Kai ameku lai aaguka lontina, eao apua, alao auga aekainia. Ega puo apapopo alao Salmone kua oma apiegei Krete keleipuaga eega mo apiau oma. ⁸ Krete keleipuaga foega mo apiau oma aoma auga, e'inoka alogaina. Kai fuagai Krete keleipuagai ufapo aga'o, Lasea taonina niegai kepafaala 'Ufapo Felo Ipauma' keoma afugai aofau.

⁹ Alao aisama kina ma'o apafua. Ega puo Iudea papiiau'i kegope kina'iai amalao koa aisama, fapea felo kai ega'ina kina'i kepagai, inipo aupu^{‡‡} emai efua. Inipo aupu kina'iai lanina akaiki'a e'uegekae. Ega puo falao koa aisama kina apala ipauma feafimai. Paulo iina koa agemia auga eisa puo, lontiai keaguka au'i ma'oai aina'i epalogo einaka, ¹⁰ "Oi aumi ainami amopaaaua. Lau laisa auga pau agalao koa aisama, mae mauni epogai agalao, ke lonti agapalifua, amu'amu agapakogo'i ke i'a ifo'a isafa afamae," eoma. ¹¹ Kai lonti epapea lopiaga ke

^{‡‡}27:9 Pilitani malagai 'winter'

lonti inagome auga fou, Julius alo keaniia fekelao paisa keoma puo, isa Paulo aina aeafia. ¹²Ke 'Ufapo Felo Ipaumagai' faagu, inipo aupu felao fefua auga aekainia. Ega puo papiau ma'o iifa kepaapa keafia'ama, lontiai falao, Feniks ufapogai, egae faagu inipo aupu fepagai keoma. Feniks ufapoga auga Krete keleipuagai eka, apie South-west elao, ke apie auga North-west elao.

A'uai Lanina Akaiki'a Epua

¹³Ameku South kaina epua paakaisa mo emai aisama, papiau lontiai kepin-auga au'i keopolaga, kapa'ina anina keani auga egamo'e emai keoma. Ega puo anka kela'au'i, 'Ufapo Felo Ipauma' apua'afuga, Krete keleipuaga nie mo api-aunia. ¹⁴Kai apiau afa'agamo aisama, lanina akaiki'a, aka 'North-Easter' epua, Krete keleipuagai emai, goiso akaiki'a'i ekapai'i. ¹⁵Ega puo ameku lonti epaa-pakipo, lai afu alao aoma auga alalao. Kai lanina akaiki'a lonti ekoninia ala alao eoma auga kainai mo apakaisa. ¹⁶Ke alao alogai, keleipua e'ele aka Kauda foega mo apiau oma ogogai akaisogo. Ega aisama ameku afa'agamo epakaisa mo puo, gaaga e'ele[¶] lonti muninai epea auga, amafia amagopeapi fai'inia aoma kai e'inoka. ¹⁷Kai fuagai papiau lontiai kepinauga au'i, gaaga lonti kela'aua aisama, apa'uai gaaga lonti fou kegopeapi'i. Ke Libia agogai Siritis foega nie mo alao, figu egoa o'oinia laagai afaaguau auga mani'ina kepa'aua puo, lonti palai'i kepaake'i kai ameku mo epuaimai alao. ¹⁸Kai lanina akaiki'a epua goiso akaiki'a'i ekapai'i kemai lonti keauniia puo, lonti elao emai alogaina. Ega kainai egani aisama, lontiai papiau ke'ina e'i amu a'uai kepiulai'i. ¹⁹Ke kina oiso aisama, isa ifo'i lonti palai'i ke lonti

amu'amu'i kepapinaugani'i au'i kepakai guguaini'i kepiulai'i. ²⁰Ke kina ma'o elao efua kai, lanina ekapula alogai aeapakipo puo, kina ke mi'imii isafa aga'o alaisa'i. Fuagai aisama, lai emai mauni keagaga aga'o afia'amaga alapa'aua.

²¹Ega koa emia, kina ma'o mo elao puo, papiau lontiai akeaniani. Ega aisama Paulo epo'iai e'ue epaini'i einaka, "Oi lau ainau amoafia Krete keleipuaga falapua'afuga koa aisama, inae mae mauni epogai falalao falamai, ke emi amu folopagea'i, ke emi lonti isafa folopalifua. ²²Kai i'a epo'aisai kai aga'o afaemae kai, lonti mo agelifu afe'ai. Ega puo pau lagoinimi folomani'i, alomi amopakapulania. ²³Gome gapiai lau e'u Deo, ega pinauga lakapa auga, ega agelo eapakina peniau, mapeu kaina eapa. ²⁴Ke epainiau einaka, 'Paulo folomani'i. Sisa agogai iifa fopakaisa. Deo ega gafegafe akaiki'a epenio, oi ke fou olao au'i ma'oai kaniami ageagamauga,' eoma. ²⁵Deo ega agelo iina epaini omaisau auga lapako'ania ko'a agemia paisa. Ega puo pau lagoinimi folomani'i, alomi amopakapulania. ²⁶Kai iina koa falao, keleipua aga'ogai lonti feagu," eoma.

Lonti Efafa Elifu

²⁷Lontiai ufapo aka 'Felo Ipauma' apua'afuga afegai, kina 14 elao efua gapinai, a'u aka Adria^{§§} a'u fa'agai mo, amekuai alao amai. Gapi atiafagai koa i'opoga, lonti ipapea au'i, ago aga'o eega alao auga gamuga keoponia. ²⁸Ega puo ufe kuagai kapa aga'o meauga kegopeisa kai a'uai kepaake. Ke keisa aisama, 37 mita emoai keisa. Ke afa'agamo alao kai ke'opoisa pugu aisama, 27 mita keisa. ²⁹Iina koa keisa aisama, lonti afefi-akoa afelao fopa a'u papagai kekae au'i faaga'iai afegapupea keoma kemani'i.

[¶]27:16 Pilitani malagai 'lifeboat'

^{§§}27:27 Pilitani malagai 'Mediterranean Sea'

Ega puo lonti kegapaapakipo keoma ugugai anka pani kepaake'i. Ke keagu gani ala gaoma gamai gafiakoa keoma. ³⁰Ega'ina alogai lonti kepapea au'i isa'i kegapiu keoma puo, anka isa'i ipaake'i pifogegai, maagai lonti gaagaga apa'uai kepaake a'uai. ³¹Kai Paulo ifani au'i ke ifani au'i 100 e'ima'i lopiaga fou epaini'i einaka, "Tina papiu'i lonti akepua'afuga koa aisama, Deo oi kaniami afaeagamauga," eoma. ³²Ega puo ifani au'i apa'u kefou'i gaaga e'ualai ekipu.

³³Gani eegai, Paulo isa ma'oai egoi peni'i keganiani eoma puo epaini'i einaka, "Kina 14 elao kai ega'ina kina'iai pinauga ma'o okapai'i, ke oopopo alogaina puo fo'ama aga'omo ganinagai kai aloania. ³⁴Pau lau lagoi penimi fo'ama amoania, fepakapulanimi foagu kainai. Oi epomiai kai aga'o faagamiai kelele aga'o afaemia," eoma. ³⁵Paulo i'ina eifania afegai palafa eafiia ma'oai ago'iai Deo tenkiu epeniia. Egae kai palafa ei'ipea eaniia. ³⁶Ega koa eka-paisa, ma'oai e'i opopo kepua'afuga, alo'i kepakapulania, ke ifo'i fo'ama keafiia keaniia. ³⁷Lontiai aagu aumai, aumai ma'oai mo 276. ³⁸Isa fo'ama keaniia keanipugu aisama lonti kegapa'ilikaea keoma puo, e'i fo'ama lontiai keka au'i a'uai kepiulai'i.

³⁹Egani aisama, lonti kepapea au'i, ago kapagai aagu auga akelogo. Kai figu foega ufapo koa i'opoga lonti kepapa'agau'i afuga aga'o keisa. Ke keopolaga afekaina koa aisama, egae lonti fekepa'agaua keoma. ⁴⁰Ega puo isa'i anka ufe'i kefou'i a'uai kepua'afuni'i, isa'i tali ufe'i kepagumaini'i, isa'i lonti palai'i kepa'agau'i. Ke lonti epiau foe nie alao. ⁴¹Ke alao aisama, a'u alogai figu egoa o'oinia auga, laagai lonti elao eaguau. Ega aisama lonti maaga eaguau aelao aemai, uguga auga a'u emoge emai eauka.

⁴²Ega aisama ifani au'i tipula au'i afekegau afekepiu auga opopo kepa'aua puo kegaupugu'i keoma. ⁴³Kai ifani au'i 100 e'ima'i lopiaga, Paulo kania gaagamauga eoma puo, ifani au'i kapa'ina kekapa keoma auga epaapakipo'i akekapaisa. Egae kai eifa kapula peni'i, kaisau gau kelogo au'i, fekegopolai fekeufai fekegau, foe fekelao eoma. ⁴⁴Ke gau akelogo au'i, lonti amu'i ke lilai fekeafi'i fekeomuau fekegau foe fekelao eoma. Iina koa akapaisa, kai aga'o aemae kai ma'oai agau alao foeai a'agaukae.

Malta Keleipuagai

28 Papiu ma'oai foeai a'agaukae afegai, egae keagu au'i apa'ani peni'i aisama, ega'ina keleipuaga aka Malta keoma. ²Ke keleipua papiu'i eemaisai kegafegafe alogaina. Imu e'au, afu ekeke'a puo, lo kepaaga ma'oai keifa kokoimai. ³Egae kai Paulo aufo i'ofa emaiseina lo epaaga. Ega aisama kaapa aga'o, papiu eaga'i kemaie auga, lo isapugai epiaulai, Paulo imagai ekafi'u'uinia. ⁴Keleipua ega'ina papiu'i Paulo imagai kaapa ekafiu'ui e'afauka keisa aisama, ifo'i epo'iai kenini'ani keinaka, "Iifa gome ega'ina auga auau auga ma'e. Isa a'uai femae kai aemae pau emai inae ega laomai afa Deo pau epeniia," keoma. ⁵Kai Paulo kaapa imagai e'afolaisa loai ekauau. ⁶Ke papiu keopolaga, Paulo faaga fofouga akepiufuaina, o age'ualai agemae agefiakoa keoma. Kai kaina kekai epo emae alogai afegai, faagagai kapa apala aga'o aemia puo, keopopagai keifa isa deo aga'o keoma.

⁷Lai aagu eegai ega'ina keleipuaga papiu'i e'ima'i lopia fa'a aka Publius, ega afu akaiki'a aga'o eka. Egae isa ega e'a ma'o puo, eifa kokoimai, kina oiso fou aagu, ke egafegafe e'ima feloimai alomai epagama. ⁸Ega'ina kina'iai Pub-

lius ama, auga eama ke emeimei puo, faaga ekiekie. Ke e'a alogai petiai mo eka. Paulo, Publius ama eisafa auga fougā elogo aisama, ekoko elao eisa faugai emegamega ke ima kaniagai eogea, epafelo. ⁹Papiau iina koa emia fougā kelogo aisama, keleipuai papiau ma'oai keisafa au'i kemaiseini'i fau'iai emegamega ke felo'i kemia. ¹⁰Ega puo papiau lai au akaiki'amai kepamaimai, e'i laomai i'oi'i i'oi'iai gafegafe akaiki'a kepakinaimai. Egae kai Malta amapua'afuga aoma alogai, amu'amu aukauka'i kai, isa lai kapa'ina ani'i aani au'i isafa kemaiseini'i lontiai keukai'i.

Lontiai Alao Roma

¹¹Malta keleipuaga alapua'afuga koa kai, gafa oiso egae aagu. Ega'ina afegai lonti aga'o inipo aupu Malta keleipuagai ekoko eagu auga alogai aaguka. Ega'ina lontina Aleksandria taonina lontina, ke isa e'i deo pifoge'i maguae'i auni'i kafela, 'Kasta ke Polkus' keoma auga aka'i lonti maagai kepapua. ¹²Malta apua'afuga alao, Sisili keleipuagai, Sirakus ufapogai aofau. Egae kina oiso aagu. ¹³Ega'ina afegai Sirakus apua'afuga, lontiai alao Itali agogai Rekiu ufaogai aofau. Egani aisama, Rekiu apua'afuga alogai ameku South kaina elao epuaimai puo kina aga'omo afegai Puteoli ufapogai aofau egae a'agaukae. ¹⁴Egae pako'a papiau'i isa'i akaifaini'i. Isa keifa kokoimai kegoimaimai, iifi aga'o fou faagu keoma puo egae fou aagu. Faagamaisai iina koa emia alao Roma agogai akoko. ¹⁵Ke Roma taonina alao alogai, Roma taoninai pako'a papiau'i isa'i foumai kelogo. Ega puo papiau'i isa'i kemai Apius taonina afa'afa afugai ke'imaimai, ke isa'i kemai taoni aga'o aka 'Feufeu Afu'i Oiso' keoma afugai ke'imaimai. Ke Paulo ega'ina papiau'i eisa'i aisama, alogai kapula emai, Deo tenkiu epeniia. ¹⁶Egae kai Roma taonina alogai akoko aisama,

Paulo e'ima lopiaga, isa elogaina ifogamo e'a aga'ogai eagu kai, ifani auga aga'o epainia isa fe'ima eoma.

Paulo Roma Taoninai Einogo

¹⁷Paulo Roma taoninai eagu kina oiso elao afegai, Iudea papiau'i ke'ima'i lopia'i ee'iai iifa eulaisa isa eagu e'agai fekekaigugu eoma. Ke kekaigugu aisama epaini'i einaka, "Aau akiu, lau Iudea papiau'i faaga'iai, ke ufu'a apa'a e'i kagakaga kainai kapa apala aga'o alakapaisa. Kai Ierusalem taoninai Iudea papiau'i keafiiu Roma papiau'i ima'iai kepaausau kepatipulaniau. ¹⁸Isa lau famae koa kapa apala aga'o akekapulaisa puo, kegapapealaisau keoma. ¹⁹Kai Iudea papiau'i lau fapealai auga anina akeani keumaka. Ega puo keaga laa'i, lau Sisa agogai iifa fapakaisa laoma. Lau Sisa agogai, i'a a'a papiau fou iifa fapakaisa auga anina alaani kai, keaga laa'i puo lakapaisa. ²⁰Ega'ina puogai fou faisa'a fanini'ani laoma, laifa kaiguguimi. Lau Mesaia Israel papiau'i kania'i ageagamauga ke'ima auga lapako'ania puogai, tieiniai kegopeisau iina koa tipula au kepamiaisau.

²¹Isa Paulo kepainia keinaka, "Iudea agogai Iudea papiau'i, oi foumu malelega aga'o eemaisai akeulaisa. Ke aa'a aki'a, Iudea agogai kemai au'i, kai aga'o foumu apala maamaisai akeifania. ²²Kai lai afu ma'oai papiau'i, oi Iesu opako'ania papiaumi keifa apala penimi auga alogo. Ega puo iifa gome oi emu opola Iesu kepako'ania papiau'i ee'iai auga ala koa auga moifania amalogo aoma," keoma.

²³Ke kenini'ani afegai, kina keogeisa Paulo fou fekenini'ani pugu keoma. Ega'ina kinagai Iudea papiau'i ma'o mo kemai isa eagu afugai. Ega aisama Paulo Deo ega agofa'a fougā maa'iai eifafou kapulania. Ke Moses ega iifai ke profeta kapa'ina kepapua auga faaga'iai Iesu Mesaia fougā ko'a ipauma auga

fekepako'ania eoma puo, eifa felo alogaina. ²⁴Papiau isa'i, Paulo kapa'ina eifania auga kepako'ania kai, isa'i auga akepako'ania. ²⁵Ke papiau ifo'i mo epo'iai Paulo kapa'ina eifania auga ee'iai nini'ani i'oi'i i'oi'i keifani'i. Ega aisama Paulo ega nini'ani fuagai iina eifa oma: “Deo ega Spiritu i'a ufu'a apa'a maa'iai profeta Aisaea akegai eifania auga pau ko'a mo emia. Aisaea oi founi ufainagai Iudea papiau'i maa'iai iina eifa oma:

²⁶“Deo eifa,

‘Tina papiau'i eei folao fopaini'i foinaka: “Oi ainami agopaaua ke agopaaua a'o amologo agooma kai afaekaina.

Ke maamiai agoisa ke agoisa kai, kapa'ina emia auga afolologo.

²⁷Gome oi aumi guami e'inoka alogaina, oi ainami ofau apua, maami okaisapua.

Ega koa afolokapa koa aisama maamiai afoisa,

ainamiai aina afologo ke opomiai afologo, Deo afoaipenia, ke Lau felomi afapamiaimi,' eoma. *Aisaea 6:9-10*

Paulo iina eifa oma aisama, papiau isa'i isa ega nini'ani anina akeani au'i aga'o aga'o kekani kepua'afuga.

²⁸⁻²⁹Ega aisama Paulo eifa pugu einaka, “Ega koa i'opoga, oi Deo ega iifa oumakalaina puo, lapalagonimi Deo kania'a isagamauga auga fougua, Iudea papiau'i laa'i au'i ee'i eulaisa elao. Isa i'ina fougua a'o akelogo,” eoma.*

³⁰Paulo Roma taoninai e'a aga'o afa eogeisa, inipo auni'i fofougua egae eagu. Ke isa kegaisa keoma au'i ma'oi eifa koko'i. ³¹Paulo papiau maa'iai Deo ega agofa'a fougua einogaina, ke Lopia Iesu Kristo fougua epamaleleni'i. Ega koa ekapaisa alogai, papiau aemani'iaini'i, ke kai aga'o isa aekaisapua epinauga aage mo.

---

*28:28-29 Papiau isa'i 28-29 fuagai i'ina iifaga kepapua: “Paulo iina eifa oma afegai, Iudea papiau'i isa kepua'afuga aisama ifo'i epo'iai keakekua alogaina.”

Roma

*Paulo Malele Epapua Roma Taonina
Kristiano Papiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1 Lau Paulo Iesu Kristo ega pinauga au. Lau auga Deo ega iifa faunina Iesu Kristo fougā faugai papiāu epo'iai eifalaisau apostolo epamiaisau. ² Ke iifa faunina Iesu fougā ega'ina auga Deo ega iifa puka elolofa alogaina auga alogai, ega pako'a iifaga profeta faaga'iai eifafou kakaua auga. ³ Ega'ina puka alogai Deo Gauga fougā eifania. Ke ega'ina auga papiāu aumauni aga'o Davide okogai age-mai auga fougā eifania. ⁴ Ke Deo ifo ega Spiritu lolofagai, ega'ina auga Isa gauga epamia. Ke ega'ina kapa auga, isa maeai emaunimue auga isapugai egama. Ke isa auga i'a a'a Lopia Iesu Kristo. ⁵ Isa faagagai, ke isa aka faugai i'a Deo eegai gafegafe akaiki'a aafia, ke apostolo pinaugaga aafia, ega koa Iudea papiāu'i laa'i au'i ma'oai epo'iai, papiāu Iesu fekepako'ania aina fekeafia eoma. ⁶⁻⁷ Ega'ina papiāu'i epo'iai oi Roma taoninai oague aumi isafa Deo eifaniami Iesu Kristo ega papiāu epamiamimi. Lau i'ina malelega lapapua oi Deo alo ko'agai animi eani aumi, ke eifaniami ega papiāu epamiamimi aumi eemiai laulaisa.

Lau lamegamega ega koa i'a Ama'a Deo, ke a'a Lopia Iesu Kristo fou e'i gafegafe akaiki'a ke gagao fou fekepenimi fougā felo laoma.

Paulo Roma Papiāu'i Fau'iai Emegamega Deo Tenkiu Epeniia

⁸ Lau kapa'ina maifa kakaua laoma auga, oi ma'oai faumiai Iesu Kristo faagagai lau e'u Deo tenkiu lapenia. Gome oi emi pako'a agofa'a fofougā alogai keifafoua papiāu ma'oai kelogo. ⁹⁻¹⁰ Lau ega laifa oma, gome lau aufa kina e'u

megamegai oi ala laopola omaimi auga Deo ko'a mo eoma. Lau iifa faunina Deo Gauga Iesu Kristo fougā lainogonia alogai, alou ko'agai Isa faugai lapinauga. Ke lau lamegamega ega koa pau fuagai Deo ega logoai keaga fepaagalaisa oi eemi faafai laoma.

¹¹ Gome lau auga alou ko'agai alafai maoma mafai maisami laoma, ega koa Deo ega Spiritu ipeni'i isa'i eeuai kekāe au'i oi fapenimi fapakapulaniami laoma. ¹² Ega koa lau e'u pako'ai oi fapakapulaniami, ke oi emi pako'ai lau fopakapulaniami laoma. ¹³ Aau akiu Kristiano papiāumi, Iudea papiāu'i laa'i au'i isa'i epo'iai Iesu Kristo kepako'ania auga, e'u pin-auga puaga aga'o laafiia koa i'opoga. Ega koa i'opoga, lau kina ma'o mo opou la-paapa oi eemi mafai, ega koa oi isafa Iesu fopako'ania ega koa e'u pinauga puaga aga'o eemiai faafia laoma. Kai lau oi eemi fafai auga keagaga ekupu mo emai i'ina kina. Ega'ina auga oi fologo felo laoma.

¹⁴ Lau e'u pinauga auga Grik papiāu'i o Grik papiāu'i laa'i, ke ikifa au'i o ikifa au'i laa'i ma ganinagai, fou kai'ialao fau'iai fapinauga paisa. ¹⁵ Ega'ina kainai lau alou ko'agai anina laani iifa faunina Iesu fougā oi Roma taoninai oague aumi isafa maamiai fainogonia laoma.

¹⁶ Lau ega laifa oma, gome iifa faunina Iesu Kristo fougā meagaina alapa'aua. Gome ega'ina auga Deo ega isapu, ke kai mo kai mo iifa faunina Iesu fougā ega'ina kepako'ania au'i, Deo isa kania'i ageagamauga. Ke Deo Iudea papiāu'i kania'i ageagamau kakaua afegai kai, Iudea papiāu'i laa'i au'i kania'i ageagamauga. ¹⁷ Gome iifa faunina Iesu fougā alogai, papiāu Deo maagai alo opai au'i akemia auga epafokia. Ke Deo papiāu epalagaini'i ke'ina e'i pako'a Iesu eegai keoge auga, ega koa mo agelao fuagai,

isa Deo maagai alo opai au'i akemia.[†] Ega'ina auga Deo ega iifa pukagai iina eifa oma koa i'opoga: "Deo maagai alo opai auga emia auga ega pako'ai ageagu aoniamo,"^u eoma.

Deo Ega Guakupu Papiau Epenii'i Efua

¹⁸ Deo ega iifa pukagai ega eifa oma, gome pako'a laa'i aisama, papiau Deo aina kainai akepea au'i, ke maagai alo opai au'i laa'i, e'i laomai apala'iai Deo ega iifa ko'a kekaisapua au'i, ufai Deo ega guakupu isa epakina'i. ¹⁹ Gome Deo ala fekelogo oma auga epalogoni'i. Lau ega laifa oma, gome Deo eague auga kapa ma'oai faaga'iai epakina'i efua. ²⁰ Ke isa epakina'i efua laoma, gome Deo ega isapu akaiki'a ageka aoniamo auga, ke Deo egama mo egama, ke kai aga'o aeisaisa auga agofa'a epagama mo kina-gai kapa ma'oai papiau epakina'afe'aini'i. Ke papiau ma'o Deo kaisau auga kelogo efua. Ega puo kai aga'o Deo oko aelogo ageoma afaekaina.

²¹ Lau ega laifa oma, gome isa Deo oko kelogo mo ganinagai, isa Deo akeau afagaina, au akaiki'a akepamia, ke tenkiu akepenia. Kai isa opo'iai kapa aga'o afakepagama kapa'i au'i mo keopolani'i. Ke gua'i kapa'ina felo, o apala auga aelogo auga isa alo'i epa'uminania. ²² Ke isa ifo'i keifa ikifa au'i keoma kai isa kafo'o au'i kemia. ²³ Ega kainai isa Deo eague aoniamo auga ega akaiki'a keoge pagainia iisa i'oina kepamia, papiau aumauni afakeagu aoniamo, keinei, ke a'o, ke gua'iai keku au'i koa i'opo'i kepamia.

²⁴ Ega puo Deo isa epua'afuni'i isa ifo'i gua'iai kapa'ina kemaani'i au'i kekapa'i, ke laomai apala'i kekapa'i aga'o aga'o ifo'i faaga'i kelogaina amage koa laoga maina kekapa'i, faaga'i ama'ama koa

kepamia. ²⁵ Ega'ina papiau'i auga Deo ega iifa ko'a ipauma auga pifogeai keoge pagainia. Ke Deo epagama kapa'i au'i mo keau afagaini'i, ke e'i pinauga kekapa. Kai isa ega koa fakekapa kai, Deo kapa ma'oai epagama'i auga fekeau afagaina aoniamo. Amen.

²⁶ Ega'ina puogai Deo isa epua'afuni'i meagai lao'i mai'i kemaani'i au'i mo kekapa'i. Ega'ina alogai isa epo'iai papie au'i au fou fekeamage auga laoga maina keoge pagainia kai, isa ifo'i papie mo papie mo fou kefeu. ²⁷ Ega koa i'opoga au isafa papie fou fekeamage fekeagu auga laoga maina kepua'afuga kai, ifo'i epo'iai aga'o aga'o fou fekefeu auga laoga maina alo'iai lo koa i'opoga eaga. Ke isa au mo au mo fou kefeu. Ke isa Deo maagai laomai apala'i ipauma'i kekapa'i. Ke isa e'i kelele afa fekeafia auga isa ifo'i kepenii'i efua koa i'opoga.

²⁸ Ega'ina mo laa'i kai, Deo ega iifa logo oko fekelogo auga keopolaga kapa aga'o laa'i keoma puo, Deo isa epua'afuni'i, ega koa Deo isa opola'i eumakalaina auga opolagai Isa maagai kapa'ina fakekapa eoma auga kekapa. ²⁹ Ke isa Deo maagai alo opai lao'i mai'i laa'i au'i, ke amage koa lao'i mai'i apala'i ipauma'i au'i, ke mogemoge, ke tiapolo e'i laomai au'i ma'oai isa alo'i epogu. Ke isa keifa mugumugu. Ke pikupa, auau, akeku, pifoge, ke kelogo laomai apala kai fekekapa'i au'i lao'i mai'i ma'oai alo'i epogu. ³⁰ Ke isa papiau keifa apala peni'i. Ke isa alo'i ko'agai Deo anina akeani. Ke papiau kepa'au'i kepameagaini'i. Ke ifo'i keau afagaini'i, ke keaina'au alogaina. Ke laomai apala'i kepagama'i. Ke ina'i ama'i aina'i akeafia. ³¹ Ke kapa'ina felo o apala auga akelogo. Ke pako'a iifaga kekapa kai, kainai akepea. Ke guani au'i laa'i, ke kai aga'o gefa akeaga. ³² Isa

[†]1:17 Grik malagai auga, pako'a faagagai e'ina, pako'a faagagai efua.

^u1:17 Habakuk 2:4

kelogo Deo ega iifa kai'iai ega'ina lao'i mai'i kekapa'i au'i afa auga fekemae. Ega mo ganinagai isa ega'ina lao'i mai'i kekapa'i aefuafua, ke papiaua laomai ega koa'i kekapa'i au'i isafa ekainia keoma.

Deo Papiaua E'i Laomai Afa Agepipeni Auga Fouga

2 Ega puo oi papiaua aga'o ega lao-mai afa feafia ooma aumi, oi ifomi emi laomai apala afa openimi. Oi ega'ina okapa aumi, Deo agogai iifa aga'o foifania, ifomi iimi fooge auga afaekaina. Gome oi laomai kapagai papiaua ega'ina laomai apala'i ekapai'i auga afa openia kai, oi ifomi isafa isa laomai apala'i afa openia auga mo lao'i mai'i okapa'i. ²Kai i'a alogo Deo ega iifa ko'a auga kainai ega'ina lao'i mai'i apala'i kekapa'i au'i afa agepeni'i. ³Ke oi papiaua aumauni mainimi puo laomai apala kekapa afa openi'i kai, oi isafa ega koa i'opoga okapa aumi, oi oopolaga Deo oi emi apala afa agepenimi auga eegai agopi-aukoko agekaina ma ooma? ⁴O Deo ega gafegafe epenimi epapeaimi emi laomai apala'i foumakalaini'i auga alogo ma puo, oi Deo ega gafegafe akaiki'a ipauma, ke laomai apala okapa mo ganinagai, afa aepenimi kai eafiapia mo auga lao'i mai'i oisa papa'i?

⁵Kai oi guami e'inoka, ke alomiaia laomai apala'i alopua'afuni'i kainai, Deo ega guakupu oi ifomi faagamiai ogoa mo agelao Deo ega guakupu kina agemai, ke Isa papiaua e'i laomai felo o apala auga afa ko'a mo agepeni'i kinagai kai. ⁶Deo auga papiaua aga'o aga'o kapa'ina kekapa auga, afa ega koa i'opoga mo agepeni'i. ⁷Ke papiaua laomai felo kekapa alogai, isa Deo au akaiki'a akepamia, akeau afa-gaina, ke alo'i akeafiapia mo kapa'ina akeka aoniamo kapa'i akekapuni'i au'i, Deo isa agu pagai maunina agepeni'i. ⁸Kai kaisau ifo'i mo keopolani'i, ke Deo ega iifa ko'a auga keumakalaina,

ke Deo maagai laomai apala'i ipauma'i muni'iai kepea au'i, Deo ega guakupu akaiki'a ipauma akeafia. ⁹Ke papiaua kapa'i laomai apala'i kekapa'i au'i, kiekie akaiki'a'i ke alomafu akaiki'a akeafi'i. Ega'ina auga papiaua ma'oai faaga'iai agemia kai, Iudea papiaua'i auga faaga'iai agemia kaukau. Egae kai Iudea papiaua'i laa'i au'i faaga'iai agemia. ¹⁰Kai papiaua kapa'i laomai felo'i kekapa'i au'i, Deo isa au akaiki'a agepamia'i, ega papiaua akemia, ke ega gagao agepeni'i. Ega'ina auga papiaua ma'oai faaga'iai agemia kai, Iudea papiaua'i faaga'iai agemia kaukau kai, Iudea papiaua'i laa'i au'i faaga'iai agemia. ¹¹Gome Deo papiaua aga'omo afegai aeaulao.

¹²Lau ega laifa oma, gome Iudea papiaua'i laa'i, Moses ega iifa akeafia kai laomai apala'i kekapa'i au'i, Moses ega iifa afegai Deo isa agepamae umani'i mo. Ke Iudea papiaua'i Deo ega iifa papagai keagu kai, laomai apala'i kekapa'i au'i, Deo ega'ina iifagai isa e'i laomai apala afa agepeni'i. ¹³Gome Deo ega iifa a'o kelogo au'i Deo maagai alo opai au'i akemia kai, Deo ega iifa kainai kepea au'i, Deo isa alo opai au'i agepamia'i. ¹⁴Gome Iudea papiaua'i laa'i, Deo ega iifa papagai akeagu au'i isa ifo'i e'i laomaisai Deo ega iifai kapa'ina fekekapa eoma auga kekapa aisama, Deo ega iifa akelogo mo ganinagai, ifo'i laomai kekapa'i au'i isa ee'iai Deo ega iifa koa i'opoga kemia. ¹⁵Ega'ina papiaua'i auga Deo ega iifa kapa'ina fekekapa eoma auga gua'i alogai ekae, ke isa alo'i kapa'ina felo o apala auga epalogoni'i, ke alo'i opola'i fou kepipaini, ifo'i mo puo kepeni'i, ke ii'i keoge auga kepakinai'a. ¹⁶Deo papiaua e'i laomai ma'oai afa agepeni'i. Ega'ina auga lau iifa faunina Iesu fouga lainogonia koa i'opoga, Iesu Kristo faagagai papiaua ma'oai e'i ogefaka kapa'i kekapa'i au'i, Deo isa afa felo o apala

agepeni'i kinagai aisama, ma'e mo kapa laifa kakaua au'i isa faaga'iai akemia.

Iudea Papiiau'i Ke Deo Ega iifa Fou Fou'i

¹⁷ Oi Iudea papiiumi pau oi kapa'ina okapa? Oi ifomi oifaniami Iudea aumi ooma. Ke oi Deo ega iifa eemiai ekae ooma, ke oi Deo opako'ania auga aina'auga opa'aua. ¹⁸ Ke Deo ega iifa oi epamalelenimi puo, oi oifa Deo kapa'ina anina eani auga ologo efua ooma. Ke Deo maagai kapa akaiki'a auga felo ooma. ¹⁹ Oi ifomi opako'ania oi maakimi'i au'i ipapea'i au'i oomaimi. Ke uminagai keagu au'i e'i eaea omia ooma. ²⁰ Ke oi opako'ania oi auga malele akelogo au'i e'i pamalele aumi ooma. Ke oi opako'ania oi papiiau imoi e'ele'i koa i'opo'i kemia au'i e'i pamalele aumi ooma. Gome Deo ega iifa alogai, logo ke kapa'ina ko'a ipauma oko ekae auga oafiia ooma. ²¹ Oi ega ooma puo, oi papiiau i'oi'i opamaleleni'i aumi, oi ifomi afolopamalelenimi ma? Ke oi papiiau opaini'i fakepaina ooma kai, oi alopaina ma? ²² Oi papiiau amagelofe laa'i au'i fakekapa aage mo ooma kai, oi ega'ina laoga maina alokapa ma? Ke oi alomi ko'agai deo pifoge'i ani'i aloani kai, oi deo pifoge'i e'i e'ai e'i amu alopainaoni'i ma? ²³ Ke oi Deo ega iifa eemiai ekae auga aina'auga opa'aua kai, oi ega'ina iifaga laagai aloaopagai, Deo au e'ele alopamia ma? ²⁴ Oi ega okapa oma puo, Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

“Oi puomia Iudea papiiau'i laa'i au'i epo'iai Deo aka keifa apala penia.”

Aisaea 52:5; Esekial 36:22

²⁵ Lau ega laifa oma, gome oi Deo ega iifa kainai opea koa aisama, oi Deo ega papiiau omia auga gouga maguaemi faaga iifalaina emia auga oi faagamiai felo mo emia. Kai oi Deo ega iifa laagai oaopagai koa aisama, oi au

maguae'i faaga iifalaina aemia au'i koa i'opo'i omia. ²⁶ Kai kaisau maguae'i faaga iifalaina aemia au'i kai Deo ega iifa kapa'ina fekekapa eoma auga kainai kepea koa aisama, isa ega'ina gouga faaga'iai aemia mo ganinagai, Deo isa ega'ina gouga keafiia au'i koa i'opo'i afaepamia'i ma? ²⁷ Ke kaisau ega'ina gouga faaga'iai aemia kai, Deo ega iifa kainai kepea au'i, oi kaisau Deo ega iifa kepapua oafia aumi, ega'ina gouga oafiia mo ganinagai, isa oi Deo ega iifa laagai oaopagai aumi afa apala agoafia akeoma.

²⁸ Gome au aga'o alo laagai mo Iudea auga emia, o faagagai mo maguaega faaga iifalaina emia koa aisama, isa auga Iudea papiauga laa'i ke Deo isafa ega papiiau ko'a laa'i. ²⁹ Kai kai mo alo'i ipaumagai maguae'i faaga iifalaina emia au'i, ega'ina gouga auga Deo ega iifa kainai aemia kai, Deo ega Spirituai emia. Ega'ina papiiau'i auga Iudea papiiau'i Deo ega papiiau ko'a'i au'i. Ke isa Deo ega papiiau kemia auga au afagaina papiiau aumauni ee'iai aemai kai, Deo eegai emai.

Deo Kapa'ina Eifania Agekapa Eoma Auga Agekapa Paisa

3 Ega koa aisama, oi Iudea papiiumi omia auga, oi Iudea papiiau'i laa'i au'i kapa'ina faagagai oka'egaini'i? Ke maguaemi faaga iifalaina emia auga kapa aga'o felo eemiai egama ma? ² Kapa felo'i ma'o oi faagamiai kemia. Ega'ina epo'iai kapa'ina maifa kakaua laoma auga, Deo Iudea papiiau'i epako'ani'i ega iifa epenii'i.

³ Kai Iudea papiiau'i epo'iai isa'i Deo ega iifa ko'a mo eifania auga afakepako'ania koa aisama, isa afakepako'ania puogai Deo ega iifa eifa ko'ania kapa'ina agekapa eoma iifaga auga laa'i akepamia ma? ⁴ Laa'i afaekaina! Ega'ina auga Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

“Ega koa oi lonini'ani aisama, kapa'ina loifania auga opaina mo fekeoma. Ke papiâu oi iifa ipakainai koa kepaa-paukaiso, kapa'ina lokapa auga felo o apala keoma aisama, oi papiâu fou iifa opakaisa au'i lopa'ualai'i, iifa ipakaina ega'ina oi loafiaa.” *Sam 51:4*

Deo ega iifa auga ko'a ipauma koa i'opoga, papiâu ma'oai pifoge au'i kai, Deo ifogamo auga ko'a ipauma mo fopamia.

⁵Kai ega koa i'opoga i'a papiâu aumauni a'a alo opai lao'i mai'i laa'i au'i, Deo ega alo opai lao'i mai'i epafoki'i koa aisama, kapa agaoma? (Lau papiâu aumauni e'i nini'aniai lanini'ani.) Ega koa aisama, kapa puo Deo ega guakupu i'a agepeni'a? Deo ega ekapa oma auga afa epipeni lilifu ma? ⁶Laa'! Deo afa epipeni lilifu koa aisama, Isa agofa'a papiâu'i e'i laomai felo o apala auga afa ala agepeni oma'i? ⁷Kai aufalao aga'o afeifa afeinaka, “Lau e'u pifogeai Deo ko'a ipauma auga akaiki'a lapamia, ke lalalopia alogaina koa aisama, kapa puo lau laomai apala ikapa au paisa lamia, Deo lau e'u apala afa agepeniau?” ⁸Ke aufalao aga'o iina afaeifa oma ma? “I'a laomai apala'i amakapa'i, ega koa Deo eegai kapa felo'i femai.” Papiâu isa'i lai ega aifa oma keoma, keifa apala penimai. Ega'ina papiâu'i ega keifa oma puo afa apala Deo fepeni'i auga ekainia.

Papiâu Aumauni Ma'oai Laomai Apala Ikapa Au'a

⁹Ega puo pau kapa'ina agaifania? I'a Iudea papiâu'a a'a felo Iudea papiâu'i laa'i au'i e'i felo eka'egaina ma? Laa'! Ufainagai Deo ega iifa pukagai kepapua koa i'opoga, i'a Iudea papiâu'a, ke Iudea papiâu'i laa'i au'i ma'oai fou laomai apala'i papa'iai aagu, laomai apala'i akapai'i auga puo epenii'a efua. ¹⁰Ega'ina fougua Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Deo maagai aufalao aga'omo mo ganinagai alo opaina laa'i.

¹¹Ke kai aga'o Deo ega iifa oko aelogo, ke kai aga'o Deo aekapuga.

¹²Ke ma'oai Deo kemunia, ke ma'oai kapa aga'o felo ee'iai afaegama.

Ke kai aga'omo mo ganinagai kapa felo aga'o aekapa.” *Sam 14:1-3; 53:1-3; Ekle-siastik 7:20*

¹³“Papiâu aiso'i gome auga la eagalai alogai kapa apala'i aisa'i koa i'opo'i. Ke isa pifoge nini'ani'i ake'iai keifani'i.” *Sam 5:9*

“Ke kaapa papiâu keaga'i kemae koa i'opoga, isa ake'iai papiâu keaupugu'i.” *Sam 140:3*

¹⁴“Isa papiâu afa apala fekeafia, ke nini'ani kimuga mo fekeifani'i au'i ake'i epogu.” *Sam 10:7*

¹⁵“Ke isa kefiakoa kepealai papiâu kegaaupugu'i ifa'i gafaka keoma.

¹⁶Isa ala kelao auga auokaoka, ke kiekie akaiki'a kepagama.

¹⁷Ke isa gagao ikapa laoga maina akelogo.” *Aisaea 59:7-8*

¹⁸“Isa e'i aguai kapa ma'oai kekapa'i alogai Deo afakemani'iaina.” *Sam 36:1*

¹⁹Kai i'a alogo Deo ega iifa ega'ina au'i, Iudea papiâu'i laa'i au'i aeifani'i kai, Deo ega iifa kapa'ina eifania auga, papiâu kapa'i Deo ega iifa papagai keagu au'i eifani'i. Deo ega koa ekapaisa ega koa papiâu ma'oai i'opo'i aga'omo laomai apala'i kekapa'i puo ma'oai komo mo fekeoma eoma. Ke agofa'a fofougua alogai keagu au'i ma'oai e'i laomai felo o apala afa Deo agepeni'i paisa. ²⁰Gome kai aga'o Deo ega iifa kai'iai mo agepea Deo maagai alo opai auga agemia afaekaina. Lau ega laifa oma, gome Deo ega iifa faagagai i'a a'a laomai apala'i auga oko alogo felo.

Papiau E'i Pako'ai Deo Maagai Alo Opai Au'i Kemia

²¹ Kai pau papiau Deo ega iifa kainai fekepea alo opai au'i fekemia auga keagaga laa'i kai, papiau Deo maagai alo opai au'i fekemia auga keagaga aga'o Deo eegai emai auga i'a epakinai'a. Ke ega'ina keagaga auga Deo ega iifa alogai Moses ega iifa, ke profeta fou muni kapa'ina agemia fougā keifafouga auga. ²² Ega'ina keagaga auga papiau Deo maagai alo opai au'i fekemia auga keagaga. Ke ega'ina keagaga auga Deo eegai emai. Papiau ma'oai Iesu Kristo kepako'ania pako'agai ega'ina keagaga emai eko'a, ke Deo maagai papiau ma'oai auga i'oi'i aga'o laa'i. ²³ Gome papiau ma'oai laomai apala'i kekapai'i, Deo ega agu afugai ega eaea, ke ega isapu akaiki'a afugai afakekoko. ²⁴ Kai Deo ega gafegafe akaiki'a kainai Iesu Kristo faagagai papiau e'i laomai apala'i afa'i eogeisa. Ega puo papiau Iesu Kristo kepako'ania au'i, isa e'i laomai apala afa akeogeisa kai, Deo isa maagai alo opai au'i epamia aageni'i mo. ²⁵ Deo Iesu Kristo elogoaina, a'o koa i'opoga emia imauga Deo epalao penia, ke kaisau isa ifa i'a fau'aisai efaka auga epako'ania auga, Deo isa ega laomai apala'i ea'ini'i. Deo ega ekapa oma auga, Isa ega alo opai ala koa auga epakinai'a. Gome aulalao aga'o Iesu aepako'ania koa kai laomai apala'i ekapai' au'i Deo isa ega laomai ega'ina au'i afa apala aepenia eafiapi'i mo emai pau e'agegeaini'i. ²⁶ Deo ega koa ekapaisa, Isa ega alo opai ala koa auga pau epakinai'a. Ega koa Deo ifo ega alo opai ala koa auga, ke Iesu Kristo kepako'ania au'i alo opai au'i epamia'i auga i'a fepakinai'a eoma.

²⁷ Deo ega ekapa oma puo, i'a kapa'ina aina'auga agapa'aua? I'a a'a aina'au keagaga aga'o laa'i. Ke i'a laomai kapagai againa'au? I'a Deo ega iifa kainai apea

puo againa'au ma? Laa'i, i'a a'a pako'a laoga mainai i'a Deo maagai againa'au. ²⁸ Gome lai apamia papiau aga'o Deo ega iifa kainai epea puogai Deo maagai alo opai auga aemia kai, ega pako'a kainai Deo maagai alo opai auga emia aoma. ²⁹ Ke Deo auga Iudea papiau'i mo e'i Deo ma? Ke Isa Iudea papiau'i laa'i au'i isafa e'i Deo laa'i ma? E, Isa Iudea papiau'i laa'i au'i isafa e'i Deo. ³⁰ Gome Deo aga'omo mo. Isa auga maguae'i faaga iifalaina emia au'i e'i pako'a kainai alo opai au'i agepamia'i. Ke maguae'i faaga iifalaina aemia au'i isafa ega'ina mo pako'agai Deo isa alo opai au'i agepamia'i. ³¹ Ega puo i'a ega'ina pako'agai Deo ega iifa aa'uoka ma? Laa'i. I'a a'a pako'ai Deo ega iifa ega'ina apakapulanā. Ega puo aina'au kapai? Isa afuga inae laa'i. Kapa'ina faagagai? Moses ega iifa kainai opea kainai ma? Laa'i kai, oi emi pako'a Iesu Kristo eegai ooge auga kainai.

Abraham Ega Pako'ai Deo Isa Alo Opai Auga Epamia

4 Ega koa aisama i'a ufu'a apa'a Abraham, ega laomaisai kapa'ina ekapulaisa auga faagagai pau kapa'ina agaifania? ² Gome Abraham ega pinaugai isa Deo maagai alo opai auga gamia koa aisama, isa pinauga kapa ekapaisa auga aina'auga fepa'aua. Kai ega koa gamia koa aisama, Deo kapa aga'o aekapaisa isa alo opai auga aemia puo, isa Deo agogai afaeaina'au. ³ Gome Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Abraham Deo epako'ania, ke Deo isa alo opai auga koa epamia.” *Genesis 15:6*

⁴ Pau au aga'o epinauga aisama, ega pinauga afa feafia paisa puo eafiia kai, pipeni kapa koa akepamia akepeni aagenia mo. ⁵ Kai au aga'o Deo faugai aepinauga kai, Deo papiau laomai apala'i kekapai' au'i alo opai au'i epamia'i auga epako'ania aisama, Deo isa ega pako'a kainai alo opai auga koa epamia. ⁶ Da-

vide isafa papiau akepinauga kai, Deo isa alo opai au'i koa epamia'i au'i, Deo isa kapa felo'i epeni'i. Ega'ina fougā Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

⁷“Lopia papiau kapa'i Isa ega iifa laagai keaopagai au'i e'i apala e'agegeaini'i, ke laomai apala'i kekapa'i au'i epaogu'i, ke isa Lopia eegai kapa felo'i keafi'i.

⁸Lopia papiau kapa ega laomai apala laa'i epamia aeopolaga auga, Lopia eegai kapa felo'i eafi'i.” *Sam 32:1-2*

⁹Ega'ina iifa'i alogai Deo eegai kapa felo'i Davide fougā eifani'i au'i, Iudea papiau'i maguae'i faaga iifalaina emia au'i mo keafiia, o faaga'iai ega'ina gougā aemia au'i isafa keafiia? Laa'i, ma'oai keafiia. Gome oma'e aifa kakaua koa i'opoga, Abraham Deo epako'ania kainai, Deo isa alo opai auga koa epamia.

¹⁰Ala emia oma Deo Abraham faagagai ega koa ekapaisa? Isa maguaega faaga iifalaina aemia koa kai emia, o emia afegai kai ega koa i'opoga emia? Isa ega'ina gougā faagagai aemia koa kai, Deo isa alo opai auga koa epamia. ¹¹Ke Abraham ega'ina gougā faagagai aemia koa kai, isa Deo epako'ania puo, isa Deo maagai alo opai auga koa epamia. Ke ega'ina afegai isa maguaega faaga iifalaina emia. Ega'ina gougā auga isa alo opai ipauma emia auga gougā ko'a ipauma auga faagagai emia. Ega puo Abraham papiau ma'oai maguae'i faaga iifalaina aemia kai Deo kepako'ania au'i ufu'i apa'i emia. Ega koa Deo isa alo opai au'i koa fepamia'i eoma. ¹²Ke Abraham papiau kapa'i maguae'i faaga iifalaina emia au'i isafa ufu'i apa'i emia. Kai isa maguae'i faaga iifalaina mo emia puogai isa ufu'i apa'i aemia kai, i'a ufu'a apa'a Abraham maguaega faaga iifalaina aemia koa kai ega pako'a Deo eegai eoge auga pako'aga isafa kainai mo kepea au'i isafa ufu'i apa'i emia.

¹³Gome Deo eifa ko'ania Abraham faagagai agofa'a papiau'i kapa felo'i agepeni'i, ke agofa'a isa apu'i agemia eoma. Ke Abraham gauga au'i isafa pako'a iifaga ega'ina keafiia. Kai pako'a iifaga ega'ina auga Moses ega iifa faagagai aemai kai, Abraham ega pako'a Deo eegai eogeisa, ke Deo isa alo opai auga epamia auga faagagai emai. ¹⁴Gome papiau Moses ega iifa papagai keagu au'i, Deo eifa ko'ania kapa felo'i agepeni'i eoma au'i kapa'i keafi'i koa aisama, e'i pako'a anina aga'o afaeoge, ke Deo ega pako'a iifaga ega'ina isa ee'iai laa'i koa i'opoga agemia. ¹⁵Gome papiau Moses ega iifa ma'oai kai'iai akepea afaekaina kainai, Deo ega guakupu Moses ega iifa faagagai emai. Kai Moses ega iifa laa'i aisama, papiau ega'ina iifaga aga'o laagagai afakeaopagai.

¹⁶Ega puo Deo ega pako'a iifaga auga, pako'a faagagai emai. Ega koa Deo ega gafegafe akaiki'a kainai, pako'a iifaga ega'ina femai feko'a eoma. Ke Abraham gauga ma'oai Moses ega iifa papagai keagu au'i, ke Abraham ega pako'a muni-nai kepea au'i isafa ee'iai pako'a iifaga ega'ina ko'a mo femia eoma. Ke Abraham auga i'a Deo apako'ania au'a ma'oai ufu'a apa'a. ¹⁷Abraham fougā Deo ega iifa pukagai Deo ifo iina eifa oma: “Lau oi ago ma'o papiau'i ufu'i apa'i lapamaiso,”^v eoma.

Abraham Deo epako'ania auga maagai i'a ufu'a apa'a emia. Deo ega'ina auga papiau kemae au'i mauni mamaga epeni'i, ke kapa'ina akeka au'i, kekae koa i'opo'i eifani'i kegama.

¹⁸Ke afia'ama aga'o laa'i koa iisa ganinagai, Abraham ega afia'ama Deo eegai eogeisa Deo epako'ania, ega koa isa ago ma'o papiau'i ufu'i apa'i femia eoma. Ega'ina auga Deo ega iifa pukagai Deo Abraham maagai iina eifa

oma koa i'opoga: "Oi gaumu isafa ega koa i'opoga faagagai agemia,"^w eoma. ¹⁹Kai ega koa aemia koa kai, elogo isa imaauga auga femae koa i'opoga, gome isa inipoga 100 koa i'opoga. Ke isa akafia Sara imoi fepamauga auga kina efua auga isafa elogo. Kai ega pako'a Deo ega pako'a iifaga ekapa auga eegai eoge auga pako'agai aeapoke. ²⁰⁻²¹Ke isa Deo ega pako'a iifaga ekapa auga faepako'ania koa i'opoga kai, isa opo gua aepamia kai, ega pako'ai ekapula. Ke isa Deo isapu akaiki'a eegai ekae ega pako'a iifaga ega'ina ko'a mo agepamia auga alo ko'agai epako'ania, ke au akaiki'a epamia. ²²Ega kainai Deo isa alo opai auga koa epamia. ²³Kai Deo ega iifa pukagai i'ina iifaga, "Deo isa alo opai auga koa epamia," auga iifaga Abraham mo faugai akepapua. ²⁴Kai i'a Deo i'a a'a Lopia Iesu Kristo maeai epamaunimue auga apako'ania au'a alo opai au'a koa agepamiai'a auga isafa fougua kepapua. ²⁵Deo Iesu Kristo papiau ima'iai eogeaua, i'a a'a laomai apala'i fau'iai emae. Ke i'a Deo maagai alo opai au'a famia eoma puo, isa maeai epamaunimue.

Alo Opai Aguga

5 Ega puo i'a a'a pako'ai alo opai au'a amia kainai, i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai Deo i'a fou agagao. ²Deo ega gafegafe akaiki'agai, pau i'a fou gagaoai aagu. Ke Iesu Kristo i'a apako'ania auga faagagai agalao gafegafe ega'ina alogai agakoko agekaina. Ke i'a a'a afia'amai Deo ega isapu ke ega eaea akaiki'a agaisa auga alogama apa'au alogaina. ³I'a ega'ina mo alogama alapa'aua kai, a'a kiekie isafa alogama apa'aua. Gome i'a alogo kiekie i'a alo'a faafiapia mo auga laoga maina epagama. ⁴Ke akiekie kai alo'a aafiapia mo laoga maina auga,

i'a a'a laomai felo epagama. Ke ega'ina laoga maina afia'ama epagama. ⁵Ke ega'ina afia'amaga i'a alo'a afaepamafua. Gome Deo ega Spiritu i'a epenii'a auga faagagai Isa alo ko'agai i'a ani'a eani auga laoga maina i'a gua'a alogai e'efauka.

⁶Lau ega laifa oma, gome i'a papiau aumauni laomai apala ikapa au'a, kapa aga'o fakapa Deo maagai alo opai au'a famia faekaina kina alogai mo, Deo ega logoai kina ekainia aisama, Iesu Kristo papiau Deo akeau afagaina au'i fau'iai emae. ⁷Ega'ina auga kapa akaiki'a, gome aufalao aga'o papiau aga'o alo opaina auga faugai afemae auga oi emu agu alogai aga'omo mo koa afemia afoisa. Ke aufalao aga'o felo auga faugai papiau aga'o alo afepakapulanian faugai afemae afoisa. ⁸Kai i'a laomai apala'i akapakapa'i kai, Iesu Kristo fau'aisai emae. Deo ega ekapa oma puo, Isa alo ko'agai i'a ani'a eani auga epakinai'a.

⁹Ega puo pau i'a Iesu Kristo ifagai Deo maagai alo opai au'a amia kainai, isa faagagai Deo ega guakupuai i'a a'a laomai apala'i afa fepeni'a auga eegai kania'a ageagamauga paisa. ¹⁰Gome i'a a'a laomai apala'i kainai Deo ega ou au'a amia. Kai Deo Gauga ega maeai i'a Deo fou agagao. Ega koa aisama, i'a Deo fou agagao efua auga, Iesu Kristo ega maunimueai Deo i'a kania'a ageagamauga paisa. ¹¹Ega'ina mo laa'i kai, i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai Deo i'a fou epo'aisai gagao emia. Deo ega koa ekapaisa kainai, i'a Deo fou aagu auga alogama amapa'aua.

Adamo Faagagai Mae Emai Ke Kristo Faagagai Mauni Emai

¹²Ega puo i'a pau iina agaifa oma agekaina. Adamo Deo maagai laomai apala ekapaisa aisama, isa ifogamo faa-

gagai laomai apala emai agofa'a fofouga alogai ekoko, ke laomai apala faagagai mae emai. Ega koa i'opoga Adamo muninai kemai au'i ma'oai isafa laomai apala'i kekapai'i puo, mae papiau aumauni ma'oai ee'i emai. ¹³Lau ega laifa oma, gome Deo ega iifa Moses faagagai papiau aepeni'i koa kai, laomai apala emai agofa'a alogai ekoko efua. Kai Deo ega iifa Moses aepenia alogai, papiau laomai apala'i kekapai'i kai, Deo maagagai ega'ina lao'i mai'i apala'i akeomai'i. ¹⁴Ega mo ganinagai, Adamo faagagai mae e'ina, papiau kemae mo emai Moses Deo ega iifa eafia kinagai. Ke papiau kapa'i Adamo Deo ega iifa kapula laagai eaopagai koa i'opoga akekapaisa mo ganinagai, isa isafa kemae. Ke Adamo ifogamo faagagai mae emai auga, muni aufalao aga'o agemai isa faagagai mauni mamaga agemai auga gouga emia.

¹⁵Adamo auga muni aufalao aga'o agemai auga gouga emia kai, Deo papiau alo'i opaina femia pipenina epipeni auga, Adamo Deo aina laagai eaopagai auga koa i'opoga laa'i. Gome au aga'omo mo Deo aina laagai eaopagai faagagai papiau ma'o kemae. Ega koa aisama, Deo ega gafegafe ke ega'ina pipenina auga au aga'omo mo Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a faagagai epafakaua emai papiau ma'o keafia. ¹⁶Ke Deo ega pipeni ega'ina auga au aga'omo laomai apala ekapaisa kainai, papiau ma'oai kemae auga koa i'opoga laa'i. Gome Adamo laomai apala ekapaisa kainai, Deo isa ega laomai apala afa epeniia emae, ke papiau ma'oai kemae. Kai Iesu Kristo faagagai Deo ega pipeni emai, ke papiau ma'o Deo aina laagai keaopagai au'i, Deo maagagai alo'i opaina epamia. ¹⁷Kai Deo ega pipeni ega'ina auga i'oina, gome Adamo ifogamo laomai apala ekapaisa faagagai papiau ma'oai kemae. Ega koa aisama, papiau kapa'i au aga'omo mo Iesu Kristo faagagai Deo ega gafe-

gafe akaiki'a epafakaua auga, ke alo'i opaina femia pipenina keafia au'i, Iesu Kristo faagagai mauni mamaga keafia. Ke isa agofa'a fofouga alogai kapa ma'oai ake'ima'i paisa.

¹⁸Ega puo lau laifa kakaua koa i'opoga, Adamo Deo aina laagai aopagai aga'omo epamia puogai, Deo papiau ma'oai fekemae eoma, ke ma'oai kemae. Ega koa i'opoga, Iesu Kristo Deo maagagai alo opai laoga maina aga'omo mo ekapaisa faagagai, papiau ma'oai alo'i opaina agemia, akeagu aoniamo auga maunina emaiseina. ¹⁹Gome Adamo ifogamo Deo aina aeafia faagagai, papiau aumauni ma'oai apala ikapa au'i kemia. Ega koa i'opoga, Iesu Kristo isafa ifogamo Deo aina eafia faagagai, Deo papiau ma'o Isa maagagai alo opai au'i agepamia'i.

²⁰Kai Deo anina eani papiau Isa ega iifa laagai keaopagai auga logo ma'o fekelogo eoma puo, ega iifa Moses epeniia. Kai papiau kapa'i laomai apala'i ma'o kekapai'i au'i, Deo ega gafegafe ala eakaiki'a oma auga isafa kelogo. ²¹Ega koa laomai apala papiau e'imai'i kelao kemae. Ega koa i'opoga, Deo ega gafegafe isafa papiau fe'ima'i, i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai papiau alo opai au'i fekemia, agu pagai maunina fekeafia eoma.

Laomai Apala'i Ee'iai Omae Ke Iesu Kristo Faagagai Omaunimue Pugu

6 Ega koa aisama, pau kapa'ina agaifania? I'a agaifa i'a laomai apala'i fakapa'i faefuafua, ega koa Deo ega gafegafe i'a ee'aisai auga akaiki'a femia felaoaina agaoma ma? ²Laa'i afaekaina! I'a Iesu fou amia kainai laomai apala'i fakapa'i auga eegai amae efua koa i'opoga au'a, ala koa i'opoga ega'ina lao'i mai'i apala'i au'i agugai agaagu paisa? ³Ke i'a ma'oai Iesu Kristo fou famia aoma puo, baptismo aafia. Ke

Iesu Kristo laomai apala'i fau'iai kolotiai emae koa i'opoga, i'a ma'oai isafa laomai apala'i ee'iai famae auga baptismoga aafiia auga alologo ma? Iifa gome oi ologo. ⁴Ega puo Iesu laomai apala'i fau'iai emae keogeisa koa i'opoga, i'a isafa baptismoai laomai apala'i ee'iai amae isa fou keoge'i'a koa i'opoga. Ega koa Ama'a Deo ega isapu akaiki'agai Iesu Kristo maeai epamaunimue koa i'opoga, i'a isafa laomai apala'i ee'iai famaunimue, agu magagai faagu eoma.

⁵Gome Iesu laomai apala'i fau'iai emae koa i'opoga, i'a isafa laomai apala'i ee'iai agamae isa fou agamia koa aisama, isa emaunimue koa i'opoga, i'a isafa laomai apala'i ee'iai agamaunimue, isa fou agaagu. ⁶Gome i'a alogo isa kolotiai emae aisama, i'a papiu aumauni laoga maina ufaina akapa auga, isa fou kolotiai keau'u'u'i. Ega koa laomai apala'imaau'a e'ima auga isapuga feauoka, ke laomai apala papagai kala'afi koa falaagu eoma. ⁷Gome kaisau mo papiu aumauni laoga maina ufaina eegai Iesu Kristo fou kemae au'i, Deo isa laomai apala'i ee'iai epapealai'i efua.

⁸Ke pau i'a Iesu Kristo fou laomai apala'i ee'iai amae koa aisama, isa emaunimue mauni mamaga eafiia koa i'opoga, i'a isafa isa fou mauni magagai agaagu auga apako'ania. ⁹Gome Iesu Kristo maeai emaunimue puo, isa afaemae pugu, ke mae isapuga isa age'ima pugu afaekaina auga isafa alogo. ¹⁰Gome isa emae auga, laomai apala'i fau'iai emae aga'omo. Kai maeai emaunimue pau eague auga Deo faugai eague. ¹¹Ega koa i'opoga oi ifomi isafa laomai apala'i ee'iai omae koa fopamiaini kai, oi Iesu Kristo fou omia, Deo faugai oague aumi koa fopamiaini.

¹²Ega puo laomai apala folologoaina oi imaaumi agemae auga fae'ima, ega koa oi imaaumi laomai apala'i emaanii au'i kai'iai folopea. ¹³Ke oi imaaumi

kapa'i aga'o Deo maagai laomai apala ikapa kapa koa folopamia, folologoaina laomai apala folopa'a penia. Kai papiu maeai kemaunimue, mauni mamaga keafiia koa i'opoga, oi ifomi imaaumi Deo fopa'a penia. Ke oi ifomi imaaumi kapa'i, alo opai laoga maina ikapa kapa'i koa fopamia'i, Deo fopa'a penia. ¹⁴Ega koa aisama, laomai apala oi afae'imauni, gome kaniami isagamauga kainai auga, oi Moses ega iifa papagai aloagu kai, Deo ega gafegafe akaiki'a papagai oague.

Alo Opai Lao'i Mai'i Ega Kala'afi Fomia

¹⁵Ega koa aisama, pau kapa'ina fakapa? I'a Moses ega iifa papagai alaagu kai, Deo ega gafegafe akaiki'a papagai aaguega puo, laomai apala'i fakapa'i ma? Laa'i! ¹⁶Oi ifomi imaaumi ologoaina aufalao aga'o opa'a penia, kala'afi koa isa aina agoafia ooma aisama, oi kaisau aina oafia auga ega kala'afi omia auga alologo ma? Iifa gome oi kaisau aina oafia auga ega kala'afi omia. Oi laomai apala aina agoafia koa aisama, oi isa ega kala'afi agomia agomae, ke oi Deo aina agoafia koa aisama, oi Deo ega kala'afi agomia. Deo maagai alo opai aumi agomia. ¹⁷⁻¹⁸Kai ufainagai oi laomai apala ega kala'afi omia mo ganinagai, papiu Deo ega iifa pamalele'i oi kepeniimi au'i alomi ko'agai kai'iai opea. Ke Deo oi laomai apala'i papagai epapealaimi, ke pau alo opai laoga maina ega kala'afi omia. Ega puo Deo tenkiu amapenia.

¹⁹Oi papiu aumauni imaaumiai auga oapoke puo, lau papiu aumauni e'i nini'aniai manini'ani laoma. Ufainagai oi imaaumi kapa'i ologoaini'i amage koa lao'i mai'i opa'a penia kala'afi koa omia, ega'ina lao'i mai'i papa'iai oagu. Ke oi isafa Deo aina laagai oapagai aefuafua puo, isa maagai laomai apala'i ipauma'i mo okapai'i. Ega koa i'opoga mo, pau oi imaaumi kapa'i alo opai lao'i mai'i,

ke alo lolofa lao'i mai'i amopa'a penia, kala'afi koa amomia ega'ina lao'i mai'i mo amokapa'i. ²⁰Ke oi laomai apala ega kala'afi omia kinagai, oi alo opai lao'i mai'i fokapa'i auga eegai opealai. ²¹Kai ega'ina lao'i mai'i pau meagai'i opa'au'i au'i okapai'i alogai, anina aga'o oafia ma? Laa'! Gome ega'ina lao'i mai'i okapai'i anina auga mae umamo. ²²Kai pau Deo oi laomai apala'i ee'iai epapealaimi, ke Deo ega kala'afi aumi omia. Ke pau ega'ina anina auga oi alomi elolofa, ke muniai afa auga agu pagai maunina agoafia. ²³Gome laomai apala afa auga mae umamo. Kai i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai Deo ega pipeni auga agu pagai maunina.

Amage Faagagai Kapa Aga'o Alaafi'opo

7 Aau akiu Kristiano papiaumi, lau kapa'ina laifa kakaua auga alomi aekainia koa aisama, lau oi Moses ega iifa ologo aumi maamiai lanini'ani. Au aga'o maaga mauninai eague alogai, Moses ega iifa isapuga isa e'ima auga alologo ma? ²Pau amage papiau'i alaafi'opo'i. Moses ega iifa kainai auga, papie aga'o akafa auni'i keague alogai, Moses ega iifa isa akafa auni'i egopei'i. Kai isa akafa agemae koa aisama, Moses ega iifa isa akafa auni'i keamage iifaga egopei'i auga egae egupu. ³Ega puo papie ega'ina akafa eaguega kai age'uegekae au i'oina aga'o ageakafania koa aisama, papiau isa akeifaga amage papiega kai, au i'oina aga'o fou kefeu laomai apala kekapa akeoma. Kai isa akafa agemae koa aisama, Moses ega iifa isa akafa auni'i egopei'i auga egae agegupu. Ke isa au i'oina aga'o feakafania mo ganinagai, isa amage papiega kai au i'oina aga'o fou kefeu laomai apala ikapa papiega afaemia.

⁴Ega puo aau akiu Kristiano papiaumi, lau kapa'ina maifania laoma auga, Iesu Kristo imaugai oi isafa Moses ega iifai oi Deo maagai alo opai aumi fomia auga eegai omae. Ega koa oi papiau i'oina aga'o, Deo isa maeai epamau-nimue auga apuga fomia. Ke ega koa Deo faugai i'a pua'a felo faoge eoma. ⁵Gome papiau aumauni laoga maina apala i'a e'imai'a kinagai aisama, laomai apala'i amaani'i au'i i'a alo'aisai keka kepinauga. Ega'ina auga Moses ega iifa epaini'a ega'ina lao'i mai'i falakapa'i eoma au'i i'a kepaafi'a koa i'opoga, ega'ina lao'i mai'i akapai'i. Ke i'a ega akapa oma puo, pua'a auga, i'a lalau'aisai amae koa i'opoga. ⁶Kai pau auga, Moses ega iifa ufainagai egopei'a auga eegai amae, ke papagai apealai. Ega koa i'a Deo ega Spiritu ega keaga mamagai aapauka apin-auga. Kai keaga ufaina, Moses ega iifa papiau fougua kepapua auga keagagai alaapa alapinauga.

Moses Ega Iifa Ke Laomai Apala

⁷Ega koa aisama, pau kapa'ina faifania? I'a agaifa Moses ega iifa auga papiau e'i laomai apala epagama agaoma ma? Laa'i afaekaina! Iifa gome lau laomai apala kapa'ina auga falalogo kai, Moses ega iifa faagagai laomai apala kapa'ina auga lalogo. Gome Moses ega iifa faeifa, "Kapa apala'i folomaani'i,"^x faeoma koa aisama, kapa'ina aka kapa apala'i folomaani'i auga falalogo. ⁸Kai laomai apala Moses ega iifa kapula ega'ina epapin-auga, kapa'ina apala'i falakapa'i eoma auga, lau epaopolaniau alouai laomai apala'i i'oi'i ma'o mo lamaani'i. Gome Moses ega iifa laa'i aisama, papiau laomai apala kapa'ina auga akelogo. Ega puo laomai apala emae koa i'opoga. ⁹Ufainagai Moses ega iifa kapa'ina eifania auga alalogo felo aisama, lau e'u

^x7:7 Exodus 20:17; Deuteronomy 5:21

agu alogai laomai apala aga'o alakapaisa koa i'opoga agugai laagu. Kai muniai Moses ega iifa kapula ega'ina emai aisama, lau laomai apala kapa'ina auga lalogo kainai, Moses ega iifa laomai apala eafimauga koa i'opoga. Ke lau laomai apala'i lakapai'i puo, Deo maagai lamae koa i'opoga. ¹⁰ Ke Moses ega iifa ega'ina ma'oai kai'iai fapea mauni femaiseina faafia eoma auga mo iifa'i ma'oai kai'iai fapea aekainia puo, Moses ega iifa ega'ina mae emaiseina auga lakapula. ¹¹ Lau ega laifa oma, gome laomai apala Moses ega iifa kapula ega'ina epapinauga, kapa'ina apala'i falakapa'i eoma auga, lau epaopolaniau, efogeisau laomai apala lakapaisa. Ke ega koa emia lau Moses ega iifa kapula kainai auga lau Deo maagai fama. ¹² Ega koa aisama Moses ega iifa auga Deo maagai elolofa, ke Deo eifa kapula peni'a kapa'ina fakapa eoma auga isafa Deo maagai elolofa, opaina ke felo ipauma.

¹³ Ega koa aisama, Deo maagai kapa'ina felo auga mae lau eeu emaiseina ma? Laa'i! Laomai apala mae emaiseina. Ega emia oma ega koa papiau Deo maagai laomai apala kapa'ina auga fekeisa fekelogo eoma. Ega puo laomai apala kapa'ina felo auga epapinauga laomai apala lakapaisa, Deo maagai fama eoma. Ega koa emia Deo eifa kapula peniau kapa'ina fakapa eoma auga iifaga faagagai, laomai apala ega'ina auga laomai apala ipauma femia eoma.

¹⁴ Lau ega laifa oma, gome Moses ega iifa auga Deo ega Spirituai emai. Kai lau auga, papiau aumauni laomai apala ikapa au, laomai apala lau e'afaisau ega kala'afi lamia, laomai apala fakapa eoma. ¹⁵ Lau ega laifa oma, gome lau ifou kapa'ina lakapa auga oko alalogo kai, lakapaisa mo. Gome lau kapa'ina anina laani makapa laoma auga alakapa

kai, alou ko'agai kapa'ina anina alaani auga lakapa. ¹⁶ Ke lau kapa'ina falakapa laoma auga lakapa koa aisama, lau isafa Moses ega iifa kapa'ina eifania auga ekainia ke felo laoma. ¹⁷ Ke pau auga lau kapa'ina anina alaani auga lakapa auga, lau ifou alakapa kai laomai apala lau alouai ekae auga lau epaafiau lakapa. ¹⁸ Lau ega laifa oma, gome lau lalogo lau papiau aumauni imaaugai alogai auga kapa'ina felo auga laomai apala lau alouai ekae auga lau epaafiau lakapa. ¹⁹ Gome lau felo makapa laoma auga alakapa. Kai laomai apala falakapa laoma auga lakapa aefua-fua. ²⁰ Pau lau kapa'ina falakapa laoma auga lakapa koa aisama, ega'ina auga lau ifou alakapa kai, laomai apala lau alouai ekae auga epaafiau lakapa.

²¹ Ega puo lau alouai i'ina iifaga ekae epinauga: Lau alouai laomai felo makapa laoma alogai, laomai apala isafa ega'ina lau alouai eka. ²² Gome lau guau alo ipaumagai auga Deo ega iifa eegai alou egama. ²³ Kai imaaugai kapa'i isa'iai auga iifa i'oina aga'o isa faaga'iai epinauga laisa. Ke iifa i'oina ega'ina lau imaaugai epinauga auga iifaga, lau alouai kapa'ina laopolaga felo laoma auga fou kepipaini. Ke laomai apala lau imaaugai epinauga auga iifaga lau epatipulaniau laomai apala lakapa. ²⁴ Ega kainai lau lalifu afe'ai! Kaisau koa i'opoga lau imaaugai ega koa lakapaisa puo fama auga eegai agepapealaisau? Kai aga'o laa'i! ²⁵ Kai Deo tenkiu aapenia! Isa i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai laomai apala'iai epapealai'a.

Ega koa aisama, lau alouai auga Deo ega iifa ega kala'afi lamia. Kai papiau aumauni laoga maina apala kainai imaaugai auga laomai apala fakapa iifaga ega kala'afi lamia.

Deo Ega Spiritu Aguga

8 Ega puo pau kaisau Iesu Kristo fou kemia au'i,³ Deo isa e'i laomai apala afa afaepeni'i. ²Gome Iesu Kristo faagagai Deo ega Spiritu mauni epipeni auga ega iifa, lau laomai apala ke mae fou e'i iifa papagai epapealaisau. ³Gome i'a papiau aumauni a'a laomai apala kainai Moses ega iifa ega isapuai kapa'ina fekapa aekainia auga Deo ekapaisa. Ega'ina auga Isa ifo Gauga papiau aumauni a'a laomai apala au'a iisa'aisai eulaisa emai, laomai apala'i fau'iai ifo imaauga Deo fepa'a penia eoma. Ke ega kainai Deo papiau e'i laomai apala kainai afa fekemae eoma auga Iesu Kristo epeniia. ⁴Deo ega koa ekapaisa, ega koa papiau Moses ega iifa kai'iai fekepea alo'i opaina femia eoma auga iifaga, i'a papiau aumauni laoga maina apala agugai alaagu kai, Deo ega Spiritu agugai aagu au'a faaga'aisai ega'ina iifagai ega pin-uga fepafua eoma.

⁵Gome kaisau papiau aumauni laoga maina apala agugai keague au'i, opo'i papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina emaaga auga eegai keoge. Kai kaisau Deo ega Spiritu agugai keagu au'i, opo'i Deo ega Spiritu kapa'ina emaaga auga eegai keoge. ⁶Gome kaisau papiau aumauni laoga maina apala mino keafia muninai kepea au'i Deo maagai kemae. Kai kaisau Deo ega Spiritu alo'iai eague auga muninai kepea au'i, mauni keafia ke gagaoi keagu. ⁷Lau ega laifa oma, gome papiau aumauni laoga maina apala mino auga Deo fou ke'ou. Gome papiau aumauni laoga maina apala mino auga, Deo kapa'ina eifania auga kainai afaepea, ke agekapa isafa afaekaina. ⁸Ke kaisau papiau aumauni laoga maina

apala mino muninai kepea au'i, Deo alo akepagama afaekaina.

⁹Kai oi aumi Deo ega Spiritu alomia eaguega koa aisama, oi papiau aumauni laoga maina apala auga ae'imaimi kai, Deo ega Spiritu e'imaimi. Ke aufalao aga'o Deo ega Spiritu, Iesu Kristo ega Spiritu auga isa alogai laa'i koa aisama, isa Iesu Kristo apuga laa'i. ¹⁰Ke Iesu Kristo oi alomia eaguega koa aisama, laomai apala kainai, oi imaaumi auga emae koa i'opoga. Kai Deo, oi Isa maagagai alo opai aumi epamiamimi kainai, pau oi lalaumi auga maaga maunina eague. ¹¹Ke Deo auga Iesu Kristo maeai epamaunimue. Ke Isa ega Spiritu oi alomia eaguega koa aisama, Spiritu Iesu Kristo maeai epamaunimue, ke oi alomia eaguega auga faagagai, Isa isafa oi mauni mamaga oi imaaumi agemae auga agepenia agoagu.

¹²Ega puo aau akiu Kristiano papi- aumi, i'a au'a a'a pinauga aga'o ekae. Kai pinauga ega'ina auga, i'a papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina anina eani auga agugai falaagu. ¹³Gome oi ega'ina laoga maina apala auga agugai agoagu koa aisama, oi laomai apala'i agokapa'i, Deo maagai agomae. Kai oi Deo ega Spiritu agugai agoagu, ke imaaumi kapa'ina apala ekapaisa auga agopamae'i koa aisama, oi agoagu aoniamo. ¹⁴Gome kaisau Deo ega Spiritu epapea'i kapa'ina kekapa au'i, Deo gauga. ¹⁵Lau ega laifa oma, gome oi auga, laomai apala ega kala'afi koa fomia, Deo oi afa apala agepenimi auga, mani'ina fopa'ua pugu auga spirituga aloafia. Kai oi Spiritu Deo gauga epamiamimi auga Spirituga oafiia. Ke Spiritu ega'inagai i'a aagaga, "Abba,^f Amamai," aoma. ¹⁶Ke Spiritu ega'ina ifo i'a a'a

³8:1 Papiau isa'i i'ina iifaga isafa kepapua: "papiau kapa'i papiau aumauni ega laomai apala agugai akeagu kai, Deo ega Spiritu agugai keagu."

^f8:15 Hibu malagai, 'Amamai'

spirituai epaini'a, i'a Deo gauga auga ko'a ipauma eoma. ¹⁷Ke i'a Deo gauga koa aisama, Deo gauga kapa'ina akeafia eoma auga, i'a isafa agaafia. Ke Deo kapa'ina Iesu Kristo apuga eoma auga isafa Iesu fou kai'alao agaafia. Gome Iesu Kristo kapa'ina kiekie epa'aua auga koa i'opoga, i'a a'a agu alogai ega agakiekie oma koa aisama, Deo isa isapu ke eaea akaiki'a epeniia auga, i'a isafa isa fou agaafia.

Pau Akiekie Ke Muni Kapa Akaiki'a Faaga'aisai Agemia Auga Fouga

¹⁸Lau ega laifa oma, gome lau e'u opola auga pau kapa'ina kiekie'i apa'aua au'i, muni Deo isapu akaiki'a ke eaea i'a agepakinai'a auga kapa akaiki'a ipauma puo, ega'ina kiekie'i fou agaoge opo'i afaekaina. ¹⁹Gome Deo ega pagama kapa'i ma'oai auga Deo Isa gauga au'i kina fuagai agepaapafoki'i auga alo'i ko'agai keague ke'ima. ²⁰Gome laomai apala puogai, pagama kapa'i ma'oai auga kapa aga'o laa'i kemia. Kai isa ifo'i logo'iai ega koa aemia kai, Deo isa ega fekemia oma eoma auga ega logoai ega koa emia. Kai afia'ama i'ina auga mo ekae. ²¹Pagama kapa'i ma'oai fekefugugu laa'i fekemia auga laoga maina isa egopei'i koa auga, Deo isa ega'ina laoga maina eegai agepapealai'i. Ke Isa gauga laomai apala'i ma'oai papa'iai epapealai'i Deo fou keagu auga afuga eega agemaiseini'i.

²²Gome i'a alogo Deo ega pagama kapa'i ma'oai auga, laomai apala kainai ega omagai kekiekie alogaina kepinapina mo emai i'ina kina. ²³Ke isa mo laa'i kai, i'a ifo'a Deo ega Spiritu aafi kakaua au'a isafa, kina fuagai Deo i'a ageafi'a agepafa'aia gauga agepamiai'a, imau'u kania ageagamauga auga kina alo'a ko'agai a'ima alogai, i'a isafa alo'aisai apinapina. ²⁴Gome i'a muni kapa'ina agaafia auga afia'amagai Deo i'a kania'a

eagamauga. Kai kapa'ina afia'amaga apa'aua, ke aisa auga, afia'ama ko'a laa'i. Gome aufalao aga'o eegai kapa aga'o ekae eisa auga afia'amaga aepa'aua. ²⁵Kai i'a auga kapa aga'o alaafia koa auga eegai a'a afia'ama aoge koa aisama, kapa'ina mo faaga'aisai fekemia mo gani-nagai, gamuga mo agaopo agaafiapia mo ega'ina kapa agaafia paisa auga a'ima.

²⁶Ke i'a alo'aisai apinapina koa i'opoga, Deo ega Spiritu isafa i'opoga mo ekapa i'a a'a apokeai epalagaini'a. Gome i'a ala famegamega oma auga alalogo kai, Deo ega Spiritu ifo maipinapinaga mo, nini'ani agaifa'opo'i afaekaina au'i nini'ani'iai i'a fau'aisai Deo emegamega penia. ²⁷Ke Deo i'a gua'a alo eisa auga, Spiritu kapa'ina eopolaga auga elogo. Gome Deo ega Spiritu Deo ega papiau fau'iai, Deo kapa'ina anina eani auga kainai mo emegamega.

²⁸Ke i'a alogo, Deo kapa ma'oai ekapa'i auga, papiau kapa'i alo'i ko'agai Isa anina keani, ke ifo kapa'ina fekekaapa eoma kainai eifani'i au'i fau'iai felo mo femia eoma puo ekapa'i. ²⁹Gome Deo papiau elogoni'i efua au'i, feafi'i Isa Gauga Iesu Kristo koa iisagai fepalao'i eoma. Ega koa Iesu Kristo aaga akina ma'o fekemia, ke isa epo'iai Iesu Kristo auga fa'aniau femia eoma. ³⁰Ke kaisau Isa Gauga Iesu Kristo iisagai fepalao'i eoma au'i isafa, eifani'i. Ke kaisau eifani'i au'i, Isa maagai laomai felo ikapa au'i isafa epamia'i. Ke kaisau Isa maagai laomai felo ikapa au'i epamia'i au'i, epalopiani'i isafa, ke Isa afugai ega isapu, eaea, ke ega akaiki'a fou alogama kepa'aua.

Deo Alo Ko'agai Papiau Ani'i Eani Auga Laoga Maina Kapula Ipauma

³¹Ega koa aisama, i'a ega'ina faagagai kapa'ina agaifania? Deo i'a afe'aisai eaulao koa aisama, kai aga'o i'a agekaisapui'a afaekaina. ³²Ke Deo ifo Gauga aeafiapia kai, elogoina i'a

ma'oai fau'aisai emae koa aisama, i'a Isa Gauga fou amia au'a, ega gafegafe akaiki'agai kapa ma'oai isafa agepeni'a. ³³Deo ifo papiau isa maagai alo opai au'i epamia'i. Ega puo kaisau ageoge Deo papiau ekinani'i au'i kapa'ina kekapa auga felo o apala kekapa ageoma? ³⁴Iesu Kristo i'a fau'aisai emae, ke ega'ina mo laa'i kai, Deo isa maeai epamaunimue. Ke isa Ama kaina kainai eague, ke isa isafa i'a fau'aisai Deo egoina. Ega puo kaisau i'a laomai apala akapaisa auga afa famaie eoma? Kai aga'o ega ageoma afaekaina. ³⁵⁻³⁶I'a Iesu Kristo apako'ania au'a ala aagu oma auga fougua, Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

“Lopia oi faumuai, lai auga sipi keaupugu'i au'i koa kepamiamai. Ega koa aufa kina lai mae mauni epogai aagu.” *Sam 44:22*

Kai kaisau i'a Iesu Kristo alo ko'agai ani'a eani auga laoga maina eegai agepapealai'a? Kina apala'i ma? O alo kiekie kina'i ma? O afi apala kina'i ma? O magea kina'i ma? O aulalu alogaina tiapu ee'a laa'i auga ma? O mae mauni epogai falao famai auga ma? O a'ifai fekeaupugui'a auga ma? Ega'ina epo'iai kapa aga'o Iesu Kristo alo ko'agai i'a ani'a eani auga laoga maina eegai agepapealai'a afaekaina. ³⁷Ega'ina mo laa'i kai, Iesu Kristo alo ko'agai i'a ani'a eani auga faagagai, ega'ina kapa'i ma'oai agapalutini'i. ³⁸⁻³⁹Gome lau alou ko'agai lapako'ania auga, kapa aga'omo ganinagai, i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai Deo alo ko'agai i'a ani'a eani epakinai'a auga eegai agepapealai'a afaekaina. Iifa gome mae, o mauni, agelo o tiapolo, pau aague auga o muni agaagu auga, o isapu, o ufa gua o a'isa papagai, o Deo ega pagama kapa'i aga'omo ganinagai,

Deo alo ko'agai i'a ani'a eani auga eegai agepapealai'a afaekaina.

Deo Papiau Ekinani'i Au'i

9 Pau Iesu Kristo agogai kapa'ina laifania auga ko'a mo laifania. Deo ega Spiritu lau epalogoniau lau ifou isafa ko'a mo laifania, alapifoge ko'a mo eoma. ²Ega'ina auga lau ifou e'u papiau fau'iai alou emafu alogaina, ke e'u alo kiekie afaefuafua. ³Gome lau ifou e'u ago papiau'i, aau akiu ipauma'i au'i Iesu Kristo akepako'ania koa aisama, Deo lau isa fau'iai afa apala fepeniau, ke Iesu Kristo eegai fepapealaisau mo ganinagai, lau eeuai auga kapa aga'o laa'i. ⁴Isa auga Israel papiau'i Deo ekinani'i au'i. Deo isa eafii'i epafa'a'i gauga epamiai'i. Ke isa Deo ega isapu ke eaea akaiki'a keisa au'i. Ke Deo isa fou pako'a nini'anina kapula kekapaisa au'i. Ke isa Moses ega iifa keafiia au'i. Ke isa Deo ega e'ai Deo ala fekeau afagai oma auga kelogo au'i. Ke isa Deo ega pako'a iifagai muni kapa'ina agepeni'i eoma keafiia au'i. ⁵Isa auga Abraham, ufuga apa fou oko'iai kemai au'i. Ke Iesu Kristo papiau aumauni emia auga, isa oko'iai emai. Ke isa auga Deo kapa ma'oai eka'egaini'i auga, amaaufagaina aoniamo. Amen.

⁶Ega mo ganinagai, Israel papiau'i Iesu akepako'ania puo, Deo ega pako'a iifaga isa ee'iai ekapaisa auga ko'a aemia alaoma. Gome Israel papiau'i keoma'i au'i ma'oai epo'iai isa'i mo Deo ega papiau kemia. ⁷Ke isa Abraham okogai kemai au'i puo, isa ma'oai Deo ega papiau akemia kai, epo'iai isa'i mo Deo ega papiau kemia. Ega'ina auga Deo ega iifa pukagai Deo ega pako'a iifaga Abraham maagai iina eifa oma: “Aisak faagagai oi gaumu ko'a'i akemai,”^y eoma. ⁸Ega'ina iifaga auga, Deo ega pako'a iifaga kainai kemauni au'i mo, Abraham gauga koa

epamia'i. Kai kaisau papiu aumauni ma'oai kemauni koa i'opoga mauninai kemauni au'i Deo gauga laa'i. ⁹Gome Deo ega pako'a iifaga auga fougua Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Lau kina lapaapa auga kina agekaina aisama, alamue alamai, ke Sara imoi maguaega agepamauga,"^z eoma.

¹⁰Ega'ina mo laa'i kai, Rebeka gauga kafela auni'i ama'i aga'omo, i'a ufu'a apa'a Aisak faagagai kemai. ¹¹⁻¹²Gome Deo papiu ekinani'i, ega koa kapa'ina gakapa eoma auga ko'a mo femia eoma. Kai Isa ega koa ekapaisa auga papiu e'i pinauga kainai laa'i kai, Isa papiu eifani'i auga kainai ekapaisa. Ega kainai imoi kafela akemauni koa kai, o kapa felo o apala aga'o akekapa koa kai, Deo Rebeka maagai eifa ko'ania iina eifa oma: "Imoi fa'aniauga auga imoi eke auga ega kala'afi agemia,"^a eoma. ¹³Ega'ina auga Deo ega iifa pukagai afu i'oina aga'ogai iina eifa oma koa i'opoga mo emia: "Lau alou ko'agai Iakobo anina laani kai, Esau auga alou ko'agai anina alaani."^b

¹⁴Ega koa aisama, i'a kapa'ina agaifania? Deo ifo ega koa ekapaisa puo, Isa alo opai auga laa'i ma? Laa'i, Isa alo opai auga paisa! ¹⁵Gome Deo ega iifa pukagai Isa Moses epainia iina eifa oma:

"Lau kaisau gua laania auga gua alaania. Ke alaifamue pugu. Lau kaisau gua laania auga gua alaania,"

eoma. *Exodus 33:19*

¹⁶Deo ega eifa oma puo, papiu kapa'ina anina keani auga, o kapa'ina felo kekapa auga puogai, isa gua'i aeania kai, Deo ifo kaisau gua feania eoma auga puogai isa gua eania. ¹⁷Lau ega laifa oma, gome Deo ega iifa pukagai Deo Isipto ago e'ima auga Faro epainia iina eifa oma: "Oi faagamuai

Lau e'u isapu papiu fekeisa, ke agofa'a fofougua alogai Lau akau fekeifafoua laoma. Ega'ina puogai Lau oi kin lapamiaiso,"^c eoma. ¹⁸Ega puo Deo kaisau gua feania eoma auga gua eania, ke kaisau gua fepa'inokania eoma auga, gua epa'inokania.

Deo Ega Guakupu Ke Ega Guani

¹⁹Lau ega laifa oma aisama, oi epomia aufalao aga'o lau afepainiau afeinaka: "Deo ifo kapa ma'oai ekapa koa aisama, kai aga'o Deo ifo kapa'ina fekapa eoma auga agekaisapua afaekaina. Ega kainai kapa puo Deo i'a puo epeni'a paisa?" ²⁰Aai, papiu aumauni! Oi kai puo Deo ega iifa afa opamue? "Kapa'ina egama auga, isa epagama auga agepaina ageinaka, 'Kapa puo lau iina lopagama omaisau?' ageoma agekaina ma?" Laa'i, afaekaina! ²¹Oi amoopolaga. Oga ikapa auga a'isa ega'inagai mo oga isa ekapa'i, au akaiki'a'i fekepapinaugani'i, ke isa'i auga papiu aage'i fekepapinaugani'i eoma. Isa ega koa ekapa auga, isapu eegai laa'i ma? E, Isa ifo ega isapuai ega koa ekapa.

²²Papiu aumauni isa'i auga Deo ega guakupu akeafia. Ke isa kefua keague Deo isa feauoka afe'aini'i auga papiu'i. Kai Deo ega isapu ala koa auga papiu fekelogo eoma puo, ifo logogai Isa ega guakupu papiu fepakina'i eoma auga ee'iai alo eafiapia mo. ²³Kai papiu isa'i auga Deo isa gua'i feania au'i. Ke Deo isa epafua'i keague Isa ega isapu ke eaea fekeisa eoma au'i. Deo ega'ina papiu'i Isa ega isapu ke eaea ala eakaiki'a oma auga fekeisa fekelogo eoma. Ega mo ganinagai, kai aga'o Deo kapa'ina ekapaisa auga eegai iifa aga'o faefania. ²⁴Ega'ina papiu'i epo'iai Deo i'a isafa eifani'a. Kai

⁹9:9 Genesis 18:10, 14   ^a9:11-12 Genesis 25:23   ^b9:13 Malaki 1:2, 3
^c9:17 Exodus 9:16

Deo i'a Iudea papiiau'a mo aeifani'a kai, Iudea papiiau'i laa'i au'i isafa eifani'i.
²⁵ Ega'ina fougā profeta Hosea Deo ega iifa pukagai iina epapua oma:

“Lau e'u papiiau laa'i au'i alaifani'i e'u papiiau alaoma'i.

Ke Lau kaisau anina alaani auga, alaifaga alou ko'agai anina laani auga alaoma,”

eoma. *Hosea 2:23*

²⁶ Ke iina isafa eifa oma:

“O'i auga Lau e'u papiiau laa'i eoma, ega'ina afugai iina agemia oma; papiiau Isa akeifani'i ‘Deo eague aoniamo auga gauga au'i’ akeoma,”

eoma. *Hosea 1:10*

²⁷ Ke Deo ega iifa pukagai profeta Aisaea Israel papiiau'i fou'i eifania iina eagaga oma:

“Israel au'i agealogai alogaina a'uai figu koa i'opoga fekemia mo ganinagai, keagu au'i isa'i mo kania'i ageisagamau.

²⁸ Gome Lopia kapa'ina eifania auga, fougā agofa'ai agekapa agefiakoa,”

eoma. *Aisaea 10:22-23*

²⁹ Deo ega iifa pukagai Aisaea eifa kakaua koa i'opoga:

“Lopia Isapu Akaiki'a auga, i'a ufu'a apa'a isa'i faepua'afuni'i koa aisama, Sodom taonina papiiau'i laa'i kemia koa i'opoga famia,

ke Komora taonina papiiau'i laa'i kemia koa i'opoga famia,”

eoma. *Aisaea 1:9*

Israel Papiiau'i Iesu Akepako'ania Auga Fougā

³⁰ Ega koa aisama, kapa'ina agaifania? Iudea papiiau'i laa'i au'i Deo maagai alo opai laoga maina muninai akepea au'i Iesu Kristo kepako'ania kainai, Deo isa alo opai au'i epamia'i. ³¹ Kai Israel papiiau'i alo'i opaina gamia keoma Moses ega iifa muninai kepea au'i,

Deo isa alo opai au'i aepamia'i. ³² Kapa puo? Gome isa e'i pako'ai alo'i opaina femia auga muninai akepea kai, pinauga isa alo'i opaina agepamia koa ega'ina muninai kepea. Ega koa kekapa'isa, isa e'i pako'a Iesu Kristo eegai akeogeisa puo, Iesu auga kepo keagai eka papiiau ife'i ke'anina auga koa kepo emia ife'i ke'anina ke'ualai. ³³ Ega'ina fougā Deo ega iifa pukagai Deo iina eifa oma:

“Amoisa, Lau Sion ikugai papiiau ife'i feke'anina kepo laogeisa.

Ke papiiau epa'ualai'i auga fopa egae laogeisa.

Kai kaisau mo isa kepako'ania au'i afakemeagai,”

eoma. *Aisaea 8:14*

10 Auu akiu Kristiano papiiaumi, lau Israel papiiau'i fau'iai alou ko'agai anina laani, ke e'u megamega Deo eegai auga, Deo isa kania'i feagamauga laoma. ² Gome isa alo'i ko'agai Deo muninai kepea kai, Deo ega iifa ko'a logo auga kainai akepea auga ko'a mo laifafoua. ³ Gome Deo eegai alo opai laoga maina emai auga oko akelogo kai, ifo'i Deo maagai alo opai au'i fekemia auga keagaga kekapunia. Ega koa kekapa'isa, Deo isa alo'i opaina fekemia eoma auga kainai akepea. ⁴ Gome Iesu Kristo auga, Moses ega iifa papiiau Deo maagai alo opai au'i fepamia'i eoma pinauga auga isa epafua. Ega koa kaisau mo isa kepako'ania au'i Deo maagai alo opai au'i fekemia eoma.

⁵ Lau ega laifa oma, gome Moses ega iifa pukagai ega iifa muninai kepea alo opai au'i kegamia keoma auga fougā iina eifa oma: “Kaisau i'ina iifa'i ma'oai agekapa'i auga, ega'ina iifa'i kai'iai ageagu,”^d eoma. ⁶ Kai pako'a puogai Deo maagai alo opai au'i kemia auga fougā iina eifa oma: “O'i guami alogai foloifa foloinaka, ‘Kaisau ufai

^d10:5 Lefitikus 18:5

age'agau?^e folooma. (Ega'ina iifaga auga Iesu Kristo feake femai auga fougā eifania.)⁷ “Ke oi guami alogai foloifa foloinaka, ‘Kaisau ageake agelao a'isa papagai ipauma?’⁸ folooma. (Ega'ina iifaga auga Iesu Kristo maeai femaunimue auga fougā eifania.)⁸ Ega koa aisama, Moses Deo ega iifa pukagai kapa'ina feifania eoma. Isa iina eifa oma: “Lopia ega iifa oi eemuai ekae; Ega'ina iifaga oi akemuai, ke guamuai isafa ekae,”^f eoma. Ega'ina iifaga pau aifafougā auga pako'a fougā eifania.⁹ Pako'a iifaga ega'ina auga oi akemiai Iesu Kristo Lopia auga agoifafougā, ke alomi ko'agai Deo isa maeai epamaunimue auga agopako'ania aisama, Deo oi kaniami ageagamauga.¹⁰ Gome oi alomi ko'agai Iesu agopako'ania aisama, Deo maagai alo opai aumi agomia. Ke oi akemiai Iesu Kristo Lopia auga agoifafougā aisama, Deo oi kaniami ageagamauga.¹¹ Ega koa emia auga Deo ega iifa pukagai kepapua koa i'opoga mo emia: “Kaisau isa epako'ania auga, afaemeagai.”^g ¹²Ega'ina iifaga auga papiau ma'oai mo fou'i eifania. Gome Iudea papiau'i ke Iudea papiau'i laa'i au'i fou epo'iai i'oina aga'o laa'i, Deo auga ifogamo isa ma'oai e'i Lopia emia. Ke kaisau mo Isa aka keifaga au'i, kapa felo'i ma'o agepeni'i.¹³ Gome ega'ina fougā Deo ega iifa pukagai iina eifa oma: “Papiau ma'oai Lopia aka keifaga au'i, kania'i ageisagamau,”^h eoma.

¹⁴Ega kainai papiau Lopia akepako'ania koa aisama, ala koa i'opoga Isa aka akeifaga? Ke Isa fougā a'o akelogonia koa aisama, ala koa i'opoga Isa akepako'ania agekaina? Ke kai aga'o Isa fougā afaeinogonia koa aisama, ala koa i'opoga Isa fougā

akelogo?¹⁵ Ke Deo isa afaulai'i koa aisama, ala koa i'opoga isa akeinogo agekaina? Ega kainai Deo ega iifa pukagai iina eifa oma: “Deo ega iifa faunina kepapea au'i auga ife'i efelo alogaina,”ⁱ eoma.

¹⁶Kai profeta Aisaea Deo ega iifa pukagai iina eifa oma: “Lopia, kaisau i'a a'a iifa epako'ania?”^j eoma. Ega'ina iifaga koa i'opoga, Israel papiau'i ma'oai laa'i kai, isa'i mo iifa faunina Iesu fougā kainai kepea.¹⁷ Ega mo gani-nagai, papiau iifa a'o kelogo aisama, Iesu kepako'ania. Ke ega'ina iifaga auga Iesu ega iifa faagagai emai.¹⁸ Kai lau lapa'ani. Israel papiau'i ega'ina iifaga a'o akelogonia ma? Laa'i, isa ega'ina iifaga a'o kelogonia. Ega'ina fougā Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Lopia fougā iifafougā emia auga aina'i elao agofa'a fofougā a'o kelogonia, ke e'i iifa elao agofa'a fua eafia,”

eoma. *Sam 19:4*

¹⁹Kai lau lapa'ani pugu. Israel papiau'i ega'ina iifaga oko akelogo ma? Laa'i, oko kelogo efua. Gome Moses eufai Deo ega iifa iina eifa oma:

“Oi Lau e'u ago papiau'i laa'i au'i ee'iai fopikupa auga laoga maina alakapa. Ke Lau oi ago aga'o papiau'i kapa aga'o akelogo au'i ee'iai guami fekupu auga laoga maina alakapa,”

eoma. *Deuteronomy 32:21*

²⁰Ke profeta Aisaea isafa aimani'ina mo Deo ega iifa iina eifa oma:

“Papiau Lau afakekapunia au'i, akekapulaisau.

Ke papiau Lau afakepa'ani ainiau au'i, Lau ifou isa alaapakina peni'i,”

eoma. *Aisaea 65:1*

²¹Kai Deo Israel papiau'i eifani'i auga fougā Aisaea iina eifa oma:

§10:7 Deuteronomy 30:13 Grik malagai auga, ‘Abyss’.

^e10:6 Deuteronomy 30:12   ^f10:8 Deuteronomy 30:14   ^g10:11 Aisaea 28:16

^h10:13 Joel 2:32   ⁱ10:15 Aisaea 52:7   ^j10:16 Aisaea 53:1

“Papiau Lau ainau akeafia au'i, ke keu-makalainiau au'i ee'iai aufa kina Lau imau lakalaisa,”
eoma. *Aisaea 65:2*

Deo Israel Papiaui Isa'i Keague Au'i Gua'i Eaniia

11 Ega koa aisama, lau lapa'ani pugu. Deo isa ega papiaui, Israel papiaui eumakalaini' efua ma? Laa'i! Gome lau ifou isafa Israel papiaui aga'o. Lau Abraham okogai lamai, ke lau Israel ikupu'i epo'iai ikupu aka Benjamin keoma auga ikupuga au. ² Iifa gome Deo ega papiaui ufainagai elogo kakau'i au'i, aeumakalaini'i. Ke oi Deo ega iifa pukagai profeta Elaija Israel papiaui kapa'ina kekapaisa auga Deo maa-gai fou'i ala eifa oma auga fougaa alologo ma? Laopolaga oi ologo. ³ Elaija Deo epainia einaka: “Lopia, isa Oi emu profeta keaupugui'i, ke amu Oi kepa'a penio au'i afu'i keauoka'i. Ke lau ifou mo laague, ke isa lau isafa kekapunia kegaupuguisau keoma,”^k eoma. ⁴ Ega aisama Deo isa ega iifa afa ala epenimue oma? Deo isa epainia einaka, “Lau papiaui 7000 deo pifoge aka Baal agogai akeanife'u au'i Lau fauai lapaagu me'e'i keague,”¹ eoma. ⁵ Ega puo pau kina isafa ega koa i'opoga, Deo ega gafegafeai Israel papiaui isa'i ekinani'i keague. ⁶ Ke Deo ega gafegafeai ega koa eka-paisa koa aisama, papiaui e'i pinaugai Deo ega koa afaekapa pugu. Kai papiaui e'i pinaugai Deo ega gakapa oma pugu koa aisama, Isa ega gafegafe auga gafegafe ko'a laa'i femia. ⁷ Kai kapa'ina emia efua? Israel papiaui e'i pinaugai Deo maagai alo opai au'i fekemia auga kekapunia aefuafua kai, isa Deo maagai alo'i opaina aemia paisa. Kai Deo ekinani'i au'i mo, Deo maagai alo opai au'i kemia. Kai aekinani'i au'i gua'i e'inoka, Deo eifani'i

auga aina akelogonia. ⁸ Isa fou'i Deo ega iifa pukagai iina eifa oma: “Deo isa ainafua spirituga epenii'i, ke isa maa'i ekae kai kapa aga'o akeisa, ke isa aina'i ekae kai kapa aga'o a' akelogonia mo emai pau kina,”

eoma. *Deuteronomy 29:4; Aisaea 29:10*

⁹ Ke Deo ega iifa pukagai Davide isafa isa fou'i iina eifa oma:

“Isa e'i miamia fo'amaga ma'o auga pa, nio, ke isa ife'i feke'anina feke'ualai kapa'i koa fekemia, ke e'i laomai apala afa fekeafia auga ife'i feke'anina kapa koa femia.

¹⁰ Ke isa maa'i fe'umina ega koa kapa aga'o fakeisa, ke ofa'i felou umamo,”
eoma. *Sam 69:22-23*

Deo Iudea Papiaui Laa'i Au'i Kania'i Eagamauga Auga Fougaa

¹¹ Israel papiaui faaga'iai ega koa emia koa aisama, lau lapa'ani pugu. Isa ke'ualai aisama, kelifu afe'ai puo, feke'ue Deo ega gafegafe fekeafia auga afaekaina ma? Laa'i, agekaina! Kai isa Deo ega iifa laagai keaopagai puo, Deo papiaui kania'i feagamauga eoma auga laoga maina Iudea papiaui laa'i au'i ee'i elao. Ega koa Israel papiaui isa ee'iai fekepikupa eoma. ¹² Kai Israel papiaui Deo ega iifa laagai keaopagai, ke isa Deo ega gafegafe kepagea auga, agofa'a fofougaa alogai Iudea papiaui laa'i au'i Deo ega kapa felo'i ma'oai isa faaga'iai kemia. Ega koa aisama, Deo ega logoi Israel papiaui kania'i ageisagamau eoma auga ko'a ipauma agemia aisama, agofa'a fofougaa papiaui Deo ega kapa felo'i keafi kakaua auga koa i'opoga kai, pau isa auga laagai ma'o alogaina akeafi'i.

¹³ Kai lau oi Iudea papiaumi laa'i aumi lapainimi. Lau Iudea papiaui laa'i au'i e'i apostolo lamia, isa fau'iai ega'ina pinauga lakapa paisa koa aisama, lau

^k11:3 1 Kings 19:10, 14   ¹11:4 1 Kings 19:18

e'u pinauga ega'ina auga Deo maagai kapa akaiki'a ipauma lapamia. ¹⁴ Lau ega lakapa oma auga, lau ifou e'u papiau Deo Iudea papiau'i laa'i au'i kania'i eagamauga auga fekeisa fekepikupa, ega koa isa Iudea papiau'i laa'i au'i koa kegamia akeoma aisama, Deo isa epo'iai papiau isa'i kania'i feagamauga laoma. ¹⁵ Gome Deo isa eumakalaini'i auga, Deo agofa'a fofouga fou kegagao. Ega koa aisama, Deo isa ageafimue'i pugu aisama, Deo maagai kema'e koa i'opoga auga agepamaunimue'i akeagu aoniamo.

¹⁶ Kai Iudea papiau'i Deo ekinani'i au'i alaafi'opo'i alaifania. Palafa isa mo Deo kepa'a peni kakaua auga Deo maagai elolofa koa aisama, palafa fofouga Deo maagai elolofa. Ke au gagamuga Deo maagai elolofa koa aisama, au aga au'i isafa Deo maagai kelolofa. ¹⁷ Kai Iudea papiau'i auga olive auga ko'a ipauma auga koa i'opo'i. Ke oi Roma Kristiano papiami auga, ago alogai olive auga euki auga koa i'opomi. Kai olive auga ko'a ipauma auga aga isa'i kefaiponi'i. Ke oi, ago alo olive auga koa i'opoga aumi auga, Deo eafimi olive ko'a ipauma auga faagagai eogefoumi. Ke pau olive ko'a gagamugai fo'ama felo eafia auga, oi fou kaimialao oafia. ¹⁸ Deo ega koa ekapaisa koa aisama, olive auga ko'a auga aga kefaiponi'i au'i ee'iai foloaina'au. Kai oi afoaina'au koa aisama, i'ina foopolaga. Oi auga au aga mainimi, ke oi au gagamuga fo'ama alopenia kai, au gagamuga oi fo'ama epenimi.

¹⁹ Ega puo oi iina foifa oma, "Olive ko'a auga aga kefaiponi'i, ega koa lau fekeafiau olive ko'a auga faagagai fekeogefouisau," fooma. ²⁰ Iifa gome, ega'ina iifaga ko'a ipauma. Kai Iudea papiau'i olive aga ko'a ipauma au'i isa'i e'i pako'a laa'i kainai kefaiponi'i. Ke oi auga emi pako'a kainai, oi isa afu'i oafiia olive auga ko'a ipauma auga faagagai oafiiau oapae. Ega puo oi

ifomi foloau afagainimi kai, Deo maagai fomani'i. ²¹ Gome Deo Israel papiau'i olive auga ko'a auga aga mo ganinagai, aepua'afuni'i kai, efaiponi'i koa aisama, oi olive auga ago alogai euki auga aga aumi isafa, afaepua'afunimi kai agefaiponimi agekaina.

²² Ega puo Deo ega gafegafe akaiki'a auga, ke ega gua'inoka auga fou foopola felo'i. Deo kaisau e'i pako'ai ke'ualai au'i ee'iai gua e'inoka kai, oi Isa ega gafegafe akaiki'a alogai agoagu afaefuafua koa aisama, Isa oi eemiai agegafegafe. Kai oi Isa ega gafegafe akaiki'a alogai afoloagu mo afaelao koa aisama, oi isafa olive auga ko'a auga faagagai agefaiponimi. ²³ Kai Israel papiau'i e'i pako'a laa'i auga akepua'afuga Lopia akepako'ania aisama, akemue akelao olive ko'a auga faagagai akeafiau pugu. Gome Deo auga au aga efaipoga auga ageafia afugai ageogemue pugu agekaina. ²⁴ Lau ega laifa oma, gome oi Iudea papiami laa'i aumi, olive auga ago alogai euki auga aga kefaipoga auga koa i'opomi. Kai oi alomue afumi ipauma alolao kai, olao olive ko'a kefauga auga faagagai keogefoumi. Ega koa aisama, Israel papiau'i, olive auga ko'a auga aga kefaiponi'i au'i, Deo isa ageafi'i isa ifo'i e'i au ko'a auga faagagai ageogefou'i auga afae'inoka agemame'a alogaina.

Israel Papiau'i Kania'i Ageisagamau Auga Fouga

²⁵ Auu akiu Kristiano papiami, lau ega laifa oma, gome Israel papiau'i faaga'iai ogefake kapa aga'o ekae auga, fouga fologo felo laoma. Ega koa oi ifomi ikifa aumi folooma laoma. Ega'ina ogefake auga, Israel papiau'i auga Deo agogai gua'i age'inoka mo agelao Deo ega logoai Iudea papiau'i laa'i kania'i feagamauga eoma au'i ma'oai kania'i ageagamauga kinagai aisama, isa e'i gua'inoka agefua. ²⁶ Ega puo Deo ega iifa

pukagai eifania koa i'opoga Israel papiaui ma'oai kania'i ageisagamau. Deo iina eifa oma:

“Oi kaniami isagamauga auga aga'o Sion ikugai agemai.

Ke isa Iakobo okogai kemai au'i, Deo afakeau afagaina auga laoga maina eegai ageafilai'i.

²⁷ Ke Lau isa e'i laomai apala'i laa'i alampamia aisama, ega'ina auga Lau nini'ani kapula ipauma isa ee'iai lakapa auga agemia,”

eoma. *Aisaea 59:20-21; 27:9*

²⁸ Israel papiaui iifa faunina Iesu fougua keumakalaina kainai, oi ega'ina iifaga a'o ologonia. Ega koa emia puo, oi faumiai isa Deo ega ou au'i kemia. Kai Deo isa ekinani'i kainai auga, Abraham ke okogai kemai au'i e'i papiaui kemia, Deo alo ko'agai isa ani'i eani. ²⁹ Gome Deo opo i'oina afaepamia kaisau gaifani'i eoma auga ageifani'i paisa, ke ega pipeni kaisau gapeni'i eoma auga agepeni'i paisa. ³⁰ Lau ega laifa oma, gome oi Iudea papiaumi laa'i aumi isafa ufainagai Deo aina aloafia. Kai pau Israel papiaui Deo aina akeafia kainai, oi Deo aina oafia aisama, Deo ega guani oi oafia. ³¹ Oi Deo ega guani oafia auga kainai, pau Israel papiaui Deo aina akeafia, ega koa isa isafa Deo ega guani fekeafia eoma. ³² Gome Deo papiaui aumauni ma'oai isa aina fakeafia auga laoga mainai egopei'i. Ega koa ega'ina papiaui ma'oai gua'i feania eoma.

Deo Isau Afagaina Fougua

³³ Deo ega ekapa oma puo, ega ikifa ke ega logo akaiki'a ipauma emoai alogaina.

Ke Isa ega laomai fofougua ala koa auga kai aga'o agekapulaisa afaekaina.

Ke Isa ega keaga fofougua ala koa auga kai aga'o agelogo afe'ai afaekaina.

Ega'ina fougua auga Deo ega iifa pukagai iina eifa oma koa i'opoga:

³⁴ “Papiau kapa Deo kapa'ina eopolaga auga elogo, o papiau kapa Isa magogoga eauga?” *Aisaea 40:13*

³⁵ “Papiau kapa Deo kapa aga'o epenia, ega koa Deo isa ima afa feoge?” *Job 41:11*

³⁶ Gome kapa ma'oai auga Isa epagama'i, ke Isa faagagai, ke Isa faugai kapa ma'oai kekae. Deo ega'ina auga au akaiki'a fapamia aoniamo. Amen.

Kristiano Papiaui E'i Agu Mamaga

12 Ega puo aau akiu Kristiano papiaumi, Deo ega guani akaiki'a i'a epenii'a kainai, lau lapaini kapulanimi. Oi maami mauninai oaguega kai, ifomi imaaumi Deo maagai felolofa, ke Deo alo opagama auga kapa koa fopamia isa fopa'a penia. Ega'ina auga oi alomi ko'agai Deo foau afagaina auga laoga maina. ² Ke oi i'ina agofa'a laoga maina muninai folopea kai, oi Deo maagai alomi fofougua mamaga auga faagagai oi alomi feponi. Ega koa oi Deo ega logo felo ipauma, eegai alo egama, ke kapa aga'o eegai aeafiafi'afu auga logo kapa'ina auga foisa fologo felo eoma.

³ Ke Deo ega gafegafe akaiki'a lau epeniiu auga kainai, lau oi ma'oai aga'o aga'o lapainimi: Oi ifomi kaisau auga foopola felo kai, ega'ina laagai auga foloopologa. Kai Deo pako'a ala koa oi epeniimi auga faagagai, oi alomi felogai ikifai ifomi kaisau auga foopola felo alogaina. ⁴ Gome i'a aga'o aga'o imaa'u'a aga'omo kai, imaa'u'aisai kapa'a ma'o kekae. Kai imaa'u'aisai kapa'a ma'o ega'ina au'i, e'i pinauga aga'omo laa'i. ⁵ Ega koa i'opoga, i'a aalogai alogaina mo ganinagai, Iesu Kristo fou amia kainai, Iesu faagagai i'a ma'oai imaa'u'a aga'omo emia. Ke i'a aga'o aga'o faaga'aisai aafiau aague. ⁶ Ke Deo ega gafegafe akaiki'a i'a epenii'a auga faagagai, i'a pipeni i'oi'i i'oi'i aafii'i. Au aga'o

profeta koa i'opoga Deo ega iifa feifafoua auga pipenina eafiia koa aisama, Deo isa ega pako'a ala koa epeniia auga faagagai, pipeni ega'ina fepapinauga. ⁷Ke au aga'o Deo ega pinauga fekapa auga pipenina eafiia koa aisama, isa Deo ega pinauga fekapa. Ke au aga'o fepamalele auga pipenina eafiia koa aisama, isa fepamalele. ⁸Ke au aga'o magogo kapula feauga auga pipenina eafiia koa aisama, isa magogo feauga. Ke au aga'o ega amu papiau kapa'ina anina keani auga fou feke'ea auga pipenina eafiia koa aisama, isa gafegafeai ega amu ega'ina papiau'i fou feke'ea. Ke au aga'o kapa ma'oai fe'ima'i auga pipenina eafiia koa aisama, isa alo ko'agai kapa ma'oai fe'ima'i. Ke au aga'o papiau gua'i feania auga pipenina eafiia koa aisama, isa alogamai papiau gua'i feania.

⁹Ke alomi ko'agai papiau ani'i oani aisama, pifogeai folokapa kai alomi ko'agai fokapa. Ke kapa'ina apala auga alomi ko'agai anina foloani kai kapa felo'i au'i foafiapi'i. ¹⁰Ke Iesu Kristo akagai aami akimi ko'a ipaumami koa fopamiaimi, alomi ko'agai animi foani. Ke epomiaia aga'o aga'o fopalopia kakaumi. ¹¹Ke folo'apolo kai fopinauga alogaina. Ke Deo ega Spiritu oi alomia lo koa fepaaga, Lopia ega pinauga fokapa. ¹²Ke Deo fou agoagu auga afia'amagai alogamai foagu. Ke kina apala'i agoafi'i mo ganinagai, gamuga mo foopo. Ke aufa kina alomi ko'agai fomegamega faefuafua. ¹³Ke Deo ega papiau kapa aga'o anina keani au'i fou emi amu fo'ea. Ke emi e'ai papiau foifa koko'i faefuafua.

¹⁴Ke papiau oi keafi apalanimi au'i, Deo kapa felo'i isa fepeni'i fooma. Deo kapa felo'i isa fepeni'i fooma kai, afa apala gapeni'i folooma. ¹⁵Ke papiau kapa'i alo'i egama au'i fou alomi fegama. Ke kapa'i keapepe au'i fou foapepe. ¹⁶Ke aga'o aga'o alomi aga'omo femia foagu.

Ke folo'aina'au kai, papiau e'ele'i au'i fou fomia folao fomai. Ke oi ifomi mo ikifa aumi folopamiaimi.

¹⁷Ke aufalao aga'o apala oi faagamiai ekapa aisama, oi isafa isa eegai apala folokapa. Ke foisa felo papiau ma'oai ago'iai kapa'ina felo auga mo fokapa.

¹⁸Ke oi faagamiai afekaina koa aisama, papiau ma'oai fou gagaoai foagu.

¹⁹Ekefa'au aumi, aufalao aga'o oi faagamiai kapa'ina ekapaisa auga afa foloogemue. Kai Deo afuga foa'amala Isa guakupugai ega'ina oko fepakaisa. Gome Deo ega iifa pukagai Lopia iina eifa oma:

“Afa isogemue auga Lau apu, Lau ega'ina afa alapipeni,”

eoma. *Deuteronomy 32:35*

²⁰Kai Deo ega iifa pukagai iina eifa oma koa i'opoga mo fokapa:

“Oi emi ou auga inaega ekimu koa aisama,

fo'ama fopenia feania. Ke aiso afekupu koa aisama, kapa aga'o fopenia feinu.

Ega agokapa oma alogai, kania laagai lo i'a agogoa,”

eoma. *Proverbs 25:21-22*

Ega'ina auga i'a lo isapuga gamuga aopo koa i'opoga, isa meagai isapuga gamuga ageopo agemeagai alogaina. ²¹Ke laomai apala oi faepalutinimi kai, oi laomai felogai laomai apala ega'ina fopalutinia.

Isapu Keafia Papiau Ke'ima'i Au'i Aina'i Foafia

13 Papiau ma'oai auga, papiau kapa'i isapu keafia papiau ke'ima'i au'i aina'i fekeafia. Gome ega'ina isapuga auga Deo afaepeni'i koa aisama, isa isapu afafeafia papiau afafe'ima'i. Kai pau isa isapu keafia papiau ke'ima'i auga, Deo epagama puo, isa isapu keafia papiau ke'ima'i. ²Ega puo kaisau isapu keafia au'i ageumakalaini'i koa aisama, Deo

epagama auga eumakalaina. Ke kaisau ega ekapa oma auga, isa ifo ega laomai apala afa epenia koa i'opoga. ³Gome isapu keafia papiau ke'ima'i au'i auga, papiau laomai felo kekapa au'i ee'iai auga, isa papiau ipamani'ini'i au'i laa'i. Kai papiau laomai apala kekapa au'i ee'iai auga, isa papiau ipamani'ini'i au'i kemia. Oi anina oani isapu eafia epamani'inimi auga papagai fopealai ooma ma? Ega ooma koa aisama, kapa'ina felo auga mo fokapa ega koa isa oi ageifa felo penimi. ⁴Gome isa Deo ega pinauga auga, oi faumiai felo mo fekapa. Kai oi kapa'ina apala'i au'i agokapa'i aisama fomani'i, gome isa ifani a'ifaga aeafi aagenia mo. Gome isa Deo ega pinauga auga, ke isa Deo ega guakupu papiau kapa kapa'ina apala'i ekapa'i auga agepenia auga. ⁵Ega puo oi isapu keafia papiau ke'ima'i au'i aina'i foafia paisa. Kai ega'ina agokapa auga Deo ega guakupu kainai laa'i kai, oi alomiai isa aina foafia auga felo kainai ega koa fokapa.

⁶Ega'ina puogai oi tax ooge, gome isapu keafia papiau ke'ima'i au'i auga, Deo ega pinauga au'i, ke aufa kina ega'ina mo pinauga kekapa. ⁷Ega kainai oi kaisau kapa'ina fopeni'i auga fopeni'i paisa. Ke moni tax fooge keoma koa aisama fooge paisa. Ke moni laa'i aisama, amu tax fopamia fooge keoma koa aisama, ega'ina fokapa paisa. Ke kaisau fomani'iaina keoma auga, fomani'iaina paisa. Ke kaisau au akaiki'a fopamia keoma auga, au akaiki'a fopamia paisa.

Alomi Ko'agai Aga'o Aga'o Animi Foani

⁸Ke kai aga'o eegai foloapitole kai, alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani

auga apitole fopa'aua faefuafua. Gome kaisau alo ko'agai aufalao aga'o anina eani auga, Moses ega iifa kapa'ina fakapa eoma auga, isa ma'oai ekapa'i koa i'opoga. ⁹Gome Moses ega iifa kapula ega'ina auga, "Kaisau fou aloamage auga fou folofeu amage koa laoga maina apala folokapa," "Ke kai aga'o foloapugua," "Ke folopainao," "Ke kapa apala'i folo maani'i."^m Ke iifa kapula'i ega ko'i ma'oai auga, iifa kapula i'ina alogai keka afe'ai: "Oi alomu ko'agai ifomu animu loani koa i'opoga, emu e'a ipafe auga isafa anina ega foani oma."ⁿ ¹⁰Ke aufalao aga'o alo ko'agai papiau ma'oai ani'i eani koa aisama, ega'ina papiau'i afaepalifu'i. Ega puo kaisau alo ko'agai papiau ma'oai ani'i eani auga, Moses ega iifa alogai kapa'ina fakapa eoma auga ma'oai ekapa afe'aini'i.

¹¹Ke pau kina kapa auga i'a alogo. Pau auga i'a a'a feuai fa'ue auga kina maaga ekainia. Gome i'a Iesu apako'ania mo kinagai, Deo fuagai i'a kania'a feagamauga auga kina aakai. Kai pau auga ega'ina kina emai efua. ¹²Gapi auga ega kina efua pau afa'agamo egani. Ega puo umina lao'i mai'i apala'i au'i amapua'afuni'i kai, eaea lao'i mai'i auga ifani au'i e'i pipaini amu'i koa amapamia'i amaafi'i. ¹³Ke kinai apea koa i'opoga, laomai felo'i isafa mo amakapa'i. Kai a'oa'o akaiki'a'i akapa'i, ke inuinu auga miamia'i falakapa'i. Ke papiau fou akeamage kai fou kefeu amage koa lao'i mai'i apala'i i'oi'i i'oi'i isafa falakapa'i. Ke ifo'a mo epo'aisai falaakekua, ke falapikupa. ¹⁴Kai Lopia Iesu Kristo fou aga'omo fomia tiapu koa foi'iuka, ke papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina emaaga auga ala agokapa oma auga opolaga foloafia.

Pako'ai Kekapula Ke Keapoke Au'i Fou Fou'i

14 Pau kaisau ega pako'ai eapoke auga foifa koko. Kai isa kapa'ina ageifania auga opolamiai foloopolaga felo, o apala folooma. ²Iifa gome au aga'o ega pako'ai fo'ama ma'oai ageani'i agekaina eoma. Kai au i'oina aga'o ega pako'a eapoke auga titi aiania. ³Ega puo au fo'ama ma'oai eani'i auga, au titi aiani'i auga faeisa papa. Ke au titi aiania auga, au fo'ama ma'oai eani'i auga laomai apala ekapa faeoma. Gome Deo au fo'ama ma'oai eani'i auga isafa eafia. ⁴Ke oi aumi, oi kai puo, aufalao aga'o ega pinauga auga, felo o apala ekapa ooma? Isa e'ima auga mo, isa ega pin-augai eapa inoka, o e'ualai auga fougai feifania. Oi ega foifa oma mo ganinagai, isa ageapa agekaina, gome Lopia isa ega pinaugai agepakapulaniania ageapa agekaina.

⁵Ke au aga'o eopolaga kina aga'o auga, kina aga'o eka'egaina eoma. Kai au aga'o auga, kina ma'oai i'opo'i aga'omo eoma. Kai isa auni'i alo'iai kapa'ina keopolaga auga alo'i ko'agai fekekapa. ⁶Au kapa kina aga'o akaiki'a eoma auga, Lopia faugai ega ekapa oma. Ke au kapa fo'ama ma'oai eani'i auga Lopia faugai eania. Gome isa Deo tenkiu epenia kai eania. Ke au kapa fo'ama isa'i mo eani'i auga, Lopia faugai ekapa, ke Deo tenkiu epenia. ⁷Gome kai aga'o ifo mo faugai eague auga, i'a epo'aisai laa'i. Ke kai aga'o ifo mo faugai emae auga isafa, i'a epo'aisai laa'i. ⁸I'a aaguega koa aisama, i'a Lopia faugai aague. Ke i'a agamae koa aisama, Lopia faugai agamae. Ega puo i'a faagu, o famae mo ganinagai, i'a ma'oai Lopia apuga.

⁹Gome ega'ina puogai Iesu Kristo emae ke emaunimue pugu, ega koa kemae au'i ke keague au'i fou kai'ialao e'i Lopia femia eoma. ¹⁰Ega koa aisama,

kapa puo oi aami akimi Kristiano au'i laomai felo o apala kekapa ooma? O kapa puo oi aami akimi oisa papa'i? Oi ega'ina folokapa, gome i'a ma'oai Deo eagu papiau e'i laomai felo, o apala afa epeni'i auga afuga agogai agaapa. ¹¹Gome ega'ina fougai Deo ega iifa puk-agai iina kepapua oma:

'Lopia eifa,

“Iifa ko'a, Lau laague alogai papiau ma'oai Lau agouai akeanife'u.

Ke mala ma'oai papiau'i Deo maagai ko'a mo akeifafoua”

eoma. *Aisaea 45:23*

¹²Ega puo Deo ega eifa oma koa i'opoga, i'a aga'o aga'o kapa'ina akapaisa auga fougai, ifo'a Deo maagai agaifa felo.

¹³Ega puo i'a aga'o aga'o apaini'a kapa'ina akapa auga felo, o apala aoma auga laoga maina fapaapakipo. Kai oi opomi fokapuga, ega koa aami akimi ago'iai ife'i feke'anina feke'ualai auga kepo folooge ke isa e'i keaga fokaisapua auga kapa aga'o ago'iai folooge. ¹⁴Lau auga Lopia Iesu Kristo fou amia. Ke lau alou ko'agai lapako'ania auga, fo'ama ma'oai ifo'i auga akeofu. Kai kaisau kapa aga'o eofu eoma koa aisama, isa eegai ega'ina kapa auga eofu paisa. ¹⁵Ke oi aamu akimu Kristiano auga oi kapa'ina loania kainai, alo emafu koa aisama, oi alomu ko'agai papiau ma'oai ani'i loania auga laoga mainai alokagakaga. Oi emu aniania aamu akimu Kristiano papiau'i, Iesu Kristo fau'iai emae au'i folopalifu'i.

¹⁶Ega koa aisama, oi kapa'ina felo ooma auga, papiau folologoaini'i ega'ina kapa, Deo maagai apala fakeoma. ¹⁷Gome Deo ega agofa'ai auga, oi kapa'ina oania, ke oinu auga kapa aga'o laa'i. Kai Deo ega Spirituai oi Isa maagai alo opai aumi omia, gagaoai ke alogamai oagu auga kapa akaiki'a. ¹⁸Gome kaisau Iesu Kristo faugai ega epinauga oma auga, Deo alo epagama, ke papiau isa eegai keifa felo.

¹⁹Ega puo i'a papiau fou gagaoai faagu ke aga'o aga'o fapalagaini'a fapakapulan'i'a auga laoga maina muninai fapea. ²⁰Kai i'a fo'ama mo puogai Deo papiau fau'iai kapa'ina ekapaisa auga falapifua. Iifa gome fo'ama ma'oai akeofu. Kai au aga'o fo'ama eania kainai, aaga akina Kristiano auga epa'ualaisa koa aisama, ega'ina auga apala. ²¹Ega kainai titi oania, o fino oinu, o kapa'ina mo okapa aami akimi Kristiano au'i opa'ualai'i koa aisama, ega'ina kapa'i apala'i puo folokapa'i.

²²Ega puo i'ina kapa'i ala opako'a oma'i auga, oi Deo mo fou epomia'i feka. Kaisau ifo mo kapa'ina ekapa auga apala afaeoma koa aisama, isa auga Deo eegai kapa felo'i eafi'i auga. ²³Kai kaisau opo gua epamia kai eaniani koa aisama, isa ifo ke Deo isafa isa apala ekapa eoma. Gome isa kapa'ina eania auga fo'ama ma'oai akeofu auga pako'aga faagagai aemai. Ke kapa ma'oai

15 ega'ina pako'agai akemai auga, Deo maagai laomai apala. ¹Ega koa aisama, i'a a'a pako'ai akapula au'a, kaisau e'i pako'a aekapula au'i, e'i apoke fapua fou kai'alao faagu. Kai i'a ifo'a mo alo'a falapagama. ²T'a aga'o aga'o a'a e'a ipafe papiau'i felo'i fekemia kainai alo'i fapagama, ega koa fapalagaini'i e'i pako'a feuki. ³Gome Deo ega iifa pukagai Iesu Kristo fougua iina kepapua oma: "Kaisau oi eemiai keifa apala au'i e'i iifa apala'i lau faagauai kemia."^o Iifa ega'ina koa i'opoga Iesu Kristo ganinagai, ifo alo aepagama. ⁴Ufainagai Deo ega iifa pukagai i'a fekepamaleleni'a keoma puo, kapa ma'oai kepapua'i. Ega koa kina apala'i akemia mo ganinagai gamuga mo faopo faafiapia mo, ke Deo ega iifai ma-

gogo kapula epenii'a auga faagagai, i'a agu pagai afugai agaagu auga afia'amaga fapa'aua keoma.

⁵Lau lamegamega, ega koa oi Iesu Kristo muninai opea alogai, Deo papiau alo'i fekeafiapia mo ekapa auga, ke magogo kapula ipenina inagome auga, oi alomi aga'omo femia auga Spirituga fepenimi laoma. ⁶Ega koa oi alomi aga'omogai ke akemiai Deo, i'a a'a Lopia Iesu Kristo Ama auga aka akaiki'a fopamia laoma.

⁷Ke Iesu Kristo oi au afagai Deo fopenia eoma kainai eafiimi koa i'opoga, oi aga'o aga'o isafa foifa kokoimi. ⁸Gome lau lapainimi, Iesu Kristo Deo ega iifa ko'a auga faugai Iudea papiau'i** e'i pin-auga auga emia. Ega koa Deo Iudea papiau'i ufu'i apa'i maa'iai iifa kapula ekapaisa auga ko'a fepamia eoma. ⁹Ega koa Iudea papiau'i laa'i au'i isafa Deo papiau gua'i eania auga faugai, Deo aka akaiki'a fekepamia eoma. Iesu ega koa ekapaisa auga fougua Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

"Ega'ina kainai lau Iudea papiau'i laa'i au'i epo'iai oi alaau afagainio. Ke au afagai iifi'i alaifini'i akamu alaau afagaina." *2 Samuel 22:50; Sam 18:49*

¹⁰Ke iina isafa kepapua oma:

"Iudea papiami laa'i aumi, Deo ega papiau fou amoalogama." *Deuteronomy 32:43*

¹¹Ke i'ina isafa kepapua:

"Oi Iudea papiami laa'i aumi ma'oai Lopia amoau afagaina, ke papiau ma'oai Isa amoau afagaina." *Sam 117:1*

¹²Ke profeta Aisaea isafa Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

"Jese^{††} okogai au aga'o agetamai.

** 15:8 Grik malagai auga, 'papiau maguae'i faaga iifalaina emia au'i e'i pinauga auga emia.'

†† 15:12 Kin Davide ama

Isa age'uegekae Iudea papiaui laa'i au'i age'ima'i.

Ke Iudea papiaui laa'i au'i Isa eegai akeafia'ama,"

eoma. *Aisaea 11:10*

¹³ Lau lamegamega Deo i'a a'a afia'ama inagome auga opako'ania alogai, Isa alogama ke gagao ma'oai oi alomi fepapogua laoma. Ega koa Deo ega Spiritu isapugai, oi Deo ega isapu, ke eaea fou agoisa'i afia'amaga opa'aua auga, afia'amaga akaiki'a ipauma femia laoma.

Paulo Iudea Papihui Laa'i Au'i Fau'iai Ega Pinauga Ekapa

¹⁴ Aau akiu Kristiano papiaumi, Deo maagai laomai felo'i, ke Deo ega iifa ma'oai ke aga'o aga'o fopamalelenimi fekaina auga lao'i mai'i ma'oai oi alomi epogu auga lau alou ko'agai lapako'ania.

¹⁵ Kai Deo ega gafegafe akaiki'a lau epenihau auga kainai, lau alou ekapula alogaina, i'ina malelega alogai nini'ani isa'i lapapua'i, oi fapaopolaniami pugu laoma. ¹⁶ Deo ega gafegafe lau epenihau auga, lau Iudea papiaui laa'i au'i fau'iai Iesu Kristo ega pinauga ikapa au famia eoma. Ega'ina pinaugaga auga sakedote au'i Deo ega pinauga kekapa koa i'opoga, lau iifa faunina Iesu fougua Deo eegai emai auga, ega'ina papiaui maa'iai faifafoua eoma. Ega koa Iudea papiaui laa'i au'i Deo ega Spirituai alo lolofa au'i fekemia, ke amu Deo kepalaoenia, ke Deo ega'ina amu'i ani'i eani eafi'i au'i koa i'opo'i fekemia eoma.

¹⁷ Ega puo lau Iesu Kristo fou amia kainai, lau Deo faugai lapinauga auga aina'auga lapa'aua. ¹⁸⁻¹⁹ Gome lau Deo ega Spiritu isapugai kapa'ina laifania auga, ke Deo ega isapu akaiki'a gougua, ke mirakulo isapu'i lakapai'i au'i faaga'iai Iesu Kristo Iudea papiaui laa'i au'i epapea'i elaoaini'i, Deo aina keafiia. Lau kapa i'oina aga'o fougua afalaifania kai, Iesu Kristo lau faagauai kapa'ina eka-

pai'i efua au'i mo fou'i alou kapulagai alaifani'i. Ega puo lau iifa faunina Iesu Kristo fougua fofougua Ierusalem taonina i'ina laifafoua mo lalao ago agoma ipauma Illirikum foegai. ²⁰ Lau Iesu Kristo akelogo afu'iai iifa faunina fainogonia auga alou ko'agai launimoimo fakapa laoma. Ega koa lau papiaui aga'o pinauga ekapa kakaua auga laagai falaapau pinauga falakapa laoma. ²¹ Kai Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma koa i'opoga mo fakapa laoma:

"Kaisau isa fougua maa'iai akeifania au'i isa akeisa,

ke kaisau isa fougua a'o akelogonia au'i, isa kaisau auga oko akelogo felo." *Aisaea*

52:15

²² Ega kainai lau oi eemi mafai laoma kai kina ma'o keagau ekupu. ²³⁻²⁴ Kai pau auga lau e'u pinauga i'ina afu'iai lapafua efua, ke pau afu aga'o falao auga afuga aga'o laa'i. Ke lau inipo ma'o alafai maoma maisami laoma kainai lau Spain alalao aisama, ega koa fakapa laoma. Gome lau anina laani lau Spain alalao alogai, ke oi afumiai alapea pagai alogai oi faisami laoma. Ke lau oi fou faagu ega'ina alogama fapa'aua afa'agamo afegai kai, oi lau e'u inegeai fopalagainiau Spain falao laoma. ²⁵ Kai pau auga lau Deo ega papiaui Ierusalem taonina keagu au'i fau'iai pinauga aga'o fakapa laoma puo, ega lalao. ²⁶ Gome Deo ega papiaui Masedonia, ke Akaia ago'iai keague au'i, Ierusalem taonina Deo ega papiaui epo'iai ulalu au'i keague au'i fau'iai alogamai moni kepagago. ²⁷ Isa alogamai ega kekapa oma, ke iifa ko'a isa Deo maagai auga Ierusalem taonina papiaui ee'iai keapitole. Gome Iudea papiaui laa'i au'i, Iudea papiaui Deo ega Spiritu kapa felo'i epipeni au'i isa fou kai'ialao keafiia auga isa Iudea papiaui ee'iai keapitole koa i'opoga. Ega koa aisama, isa ee'iai agofa'a kapa'i kekua au'i Iudea papiaui fou kai'ialao

feke'ea laoma. ²⁸ Ega puo lau isa Deo ega papiau kemia auga, puaga koa eogeisa auga monina alafakelaisa Iudea papiau'i alapeni'i, ke ega'ina pinauga alapafua aisama Spain alalao. Ke ega alalao alogai, alafai oi isafa alaisami. ²⁹ Lau lalogo oi eemi alafai aisama, Iesu Kristo kapa felo'i ma'oai epipeni auga fofouga alaafi'i eemi alafai.

³⁰ Aau akiu Kristiano papiaumi, lau i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai, ke Deo ega Spiritu alo ko'agai papiau ani'i eani auga Spiritugai lagoi kapula penimi, oi lau fou famia fauniaimoimo lau fauai Deo famegamega penia. ³¹ Ke fomegamega, ega koa Deo lau Iudea agogai pako'a papiau'i laa'i au'i ee'iai fepapealaisau. Ke Deo ega papiau Ierusalem taoninai keagu au'i, alogamai lau isa fau'iai pin-auga alakapa auga fekeafia laoma. ³² Ke fomegamega isafa, ega koa Deo ega logoai lau alogamai oi eemi fafai, ke oi lau fou kai'alo alo'a fekakipo laoma. ³³ Lau lamegamega Deo gagao inagome auga oi ma'oai fou foagu laoma. Amen.

Pamego Fua

16 Lau i'a afakua'a Kristiano papiega Febe Kenkrea ufapogai iifi e'agai epinauga auga fouga oi maamiai alaifania. ² Lau oi lagoinimi Lopia akagai, Deo ega papiau ala foifa koko oma'i eoma auga laoga mainai foifa koko'i. Ke lagoinimi pipalagai kapa oi eemiai feafia eoma auga isafa fopenia. Gome isa papiau ma'o epalagaini'i, ke lau isafa epalagai aloganiau.

³ Ke papie aka Prisila ke au aka Akuila Iesu Kristo faugai lau fou apinauga au'i e'u pamego iifa'i fopeni'i. ⁴ Isa lau fauai mae mauni epogai kelao kemai. Lau mo laa'i kai iifi e'a papiau'i Iudea papiau'i laa'i au'i ma'oai isafa isa tenkiu akaiki'a kepeni'i.

⁵ Ke Kristiano papiau'i Prisila Akuila auni'i e'i e'ai kekaigugu au'i isafa lau e'u pamego iifa'i isa fopeni'i.

Ke lau ekefa'au Epaenetus Asia agogai eufai eponi Iesu Kristo epako'ania auga, lau e'u pamego iifa'i isa fopenia.

⁶ Ke papie aka Maria oi faumiai epinauga kapula auga, lau e'u pamego iifaga fopenia.

⁷ Ke aau akiu au'i au aka Andronikus, ke papie aka Junias auni'i lau fou atipula au'i, lau e'u pamego iifa'i fopeni'i. Ke apostolo ma'oai isa au akaiki'a'i kepamia'i, ke lau Iesu Kristo alapako'ania koa kai, isa keufai Iesu Kristo kepako'ania.

⁸ Ke au aka Ampliatius, Lopia fou kemia kainai alou ko'agai anina laani auga, e'u pamego iifa'i fopenia.

⁹ Ke Iesu Kristo faugai fou apinauga auga aka Ubanus, ke ekefa'au aka Stakis fou e'u pamego iifa'i fopeni'i.

¹⁰ Ke au aka Apeles, Iesu Kristo faugai ke'opoisa, ke Kristiano auga ko'a emia auga, e'u pamego iifa'i fopenia.

Ke au aka Aristobulus ega famili au'i fou e'u pamego iifa'i fopeni'i.

¹¹ Ke aau akiu aka Herodion auga e'u pamego iifa'i fopenia.

Ke au aka Nasisus ega famili epo'iai Lopia fou kemia au'i e'u pamego iifa'i fopeni'i.

¹² Ke papie aka'i Trifaena, ke Trifosa Lopia faugai kepinauga alogaina papie'i, e'u pamego iifa'i fopeni'i.

Ke papie i'oina aga'o aka Pesis, lau ekefa'au Lopia faugai epinauga alogaina auga, e'u pamego iifa'i fopenia.

¹³ Ke au aka Rufus, Lopia ekinaga auga, ke isa ina, lau isafa inau koa emia auga fou e'u pamego iifa'i fopeni'i.

¹⁴ Ke au aka'i Asinkritus, Flekon, Hermes, Patrobas, Hermas, ke aa'a aki'a

isa fou keagu au'i, e'u pamego iifa'i fopeni'i.

¹⁵Ke au aka Filolokus, ke papie aka Julia, ke au aka Nereus ke afakua, ke au aka Olimpas, ke Deo ega papiau isa fou keagu au'i ma'oi lau e'u pamego iifa'i fopeni'i.

¹⁶Ke alomi lolofagai aami akimi Kristiano papiau'i fopamegoni'i.

Ke Iesu Kristo ega iifi e'a papiau'i ma'oi e'i pamego iifa'i kepenimi.

¹⁷Aau akiu Kristiano papiaumi, lau oi lagoi kapula penimi, oi kapa'ina omaleleaina auga kainai akepea, ke oi epomi'ai ke'eaimi, ke emi pako'a kekaisapua au'i foisa felo'i. Ke ega'ina papiau'i fomuni'i. ¹⁸Gome ega'ina papiau'i auga, i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega pinauga akekapa. Kai isa ifo'i inae'i mo pinauga kekapa. Isa nini'ani felogai, ke papiau alo'i fekeania auga nini'ani'iai papiau kapa'i kapa ma'oi keafi'i kepako'ani'i au'i kefoge'i. ¹⁹Lau ega laifa oma, gome papiau ma'oi oi iifa faunina Iesu fougua kainai opea auga fougua kelogo. Ega puo lau oi faumiai alou egama alogaina. Kai lau anina laani oi Deo maagai kapa'ina felo auga eegai foikifa. Kai Deo maagai kapa'ina apala auga oko fologo laoma. ²⁰Ke Deo gagao inagome auga, afa'agamo Satani oi ifemi papagai agegafamu'a.

Lau lamegamega i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a oi eemiai feka laoma.

²¹Ke Timoti lau fou apinauga auga ega pamego iifa'i oi eemiai eulaisa. Ke lau aau akiu aka'i Lusius, Jason, Sosipater fou e'i pamego iifa'i oi eemiai keulai'i.

²²Ke Tertius, lau kapa'ina laifania epapua auga, ega pamego iifa'i Lopia akagai oi eemiai eulai'i.

²³Ke Kaius, lau ke iifi e'a papiau'i ma'oi egafegafe penimai auga ega pamego iifa'i eemiai eulaisa.

Ke Erastus, taoni papiau'i e'i pinauga e'ima'i auga, ke aa'a aki'a Kristiano auga Kuartus auni'i e'i pamego iifa'i eemiai keulaisa.

²⁴Lau lamegamega i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a oi eemiai feka laoma.

²⁵Lau iifa faunina Iesu fougua lainogonia auga, ke Iesu Kristo fougua laifafoua auga faagagai, Deo oi emi pako'ai foapa inokania fekaina auga ekapaisa. Lau kapa'ina lainogonia, ke laifafoua auga, Deo mo agepafokia auga, ufainagai Deo ega logoai eogefake. ²⁶Kai Deo eague aoniamo auga eifa kapula peni'a kainai, profeta Deo ega iifa kepapua au'i faaga'iai ega'ina ogefaka pau i'a maa'aisai epafokia epalogoni'a. Ega koa agofa'a papiau'i ma'oi Isa fekepako'ania, ke aina kainai fekepea eoma. ²⁷Deo ega'ina ifogamo mo eikifa auga, Iesu Kristo faagagai au akaiki'a fapamia aoniamo. Amen.

1 Korinto

*Paulo Malele Epapua Kakaua
Korinto Taonina Kristiano
Papiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1 Lau Paulo, Deo ifo ega logoai ekina-
niau Iesu Kristo ega apostolo epami-
aisau. Ke lau i'a aa'a aki'a Kristiano auga
aga'o aka Sostenes aunimai akamaisai
i'ina malelega lapapua.

²Ke laulaisa oi Deo ega iifi e'a papi-
aumi Korinto taonina oague aumi eemi
efai. Ke oi Iesu Kristo opako'ania kainai,
Deo oi emi laomai apala'i e'agegeaini'i,
ke eifaniami Isa maagai alo lolofa aumi
fomia eoma. Ke lau malele i'ina oi mo
eemiai alaulaisa kai, agofa'ai kai mo kai
mo Lopia Iesu Kristo aka keifaga au'i
isafa ee'iai laulaisa. Ke ega'ina papiau'i
Iesu keifaga Lopia keoma kainai, Iesu isa
ke i'a isafa a'a Lopia emia.

³Lau i'a Ama'a Deo, ke a'a Lopia Iesu
Kristo fou lamegamega peni'i, ega koa
e'i gafegafe, ke e'i gagao fou fekepenimi
foagu felo laoma.

Paulo Deo Tenkiu Epeniia

⁴Ke oi Iesu Kristo opako'ania kainai,
Deo ega gafegafe epeniimi auga fougā
lalogo. Ega kainai aufa kina Deo tenkiu
lapenia aefuafua. ⁵Ke oi Iesu Kristo
opako'ania kainai, Deo ega Spiritu ipeni'i
ma'oai epeniimi eemiai kekae. Ega
kainai aufa kina Deo tenkiu lapenia
aefuafua. Ega'ina ipeni'i au'i, oi pa-
piau maa'iai kapa'ina foifania auga, Deo
ega Spiritu epalagonimi oifani'i. Ke isa
oi epalagainimi kainai, Deo ega iifa
kapa'ina eifania auga isafa ologo felo.
⁶Ke oi ifomi ologo felo koa i'opoga,
Deo ega ipeni epeniimi kainai, lai Iesu
Kristo fougā oi maamiai aifafoua auga,
oi epomia ko'a mo emia. ⁷Ega puo
i'a a'a Lopia Iesu Kristo agemai pugu

ageapakina peni'a auga kina o'ima alo-
gai, Deo ega Spiritu ega ipeni aga'o ee-
gai aloafi'afu kai, ma'oai oafi afe'aini'i.
⁸Ke Deo oi agepakapulaniami kainai, Iesu
agopako'ania mo agelao kina fuagai, ega
koa Iesu Kristo agemai pugu aisama,
oi kapa apala aga'o okapaisa auga puo
afaepenimi. ⁹Ke Deo oi eifaniami ega
Spirituai i'a a'a Lopia Iesu Kristo fou fo-
mia foagu felo eoma. Deo ega koa ekapa
auga, kapa'ina eifania auga ko'a agekapa
paisa.

Iifi E'a Papiau'i Ifo'i Ke'ea'i

¹⁰Aau akiu Kristiano papiaumi, i'a a'a
Lopia Iesu Kristo akagai magogo kapula
lapenimi. Oi ma'oai ainami aga'omo
femia, ega koa epomia folo'eaimi
kai, alomi ko'agai opomi minomi fou
aga'omo femia. ¹¹Ke aau akiu Kristiano
papiaumi, lau i'ina kapa'i laifani'i, gome
oi epomia akekua emia auga, Kloe
aaga akina isa'i kemai fougā maauai
keifania. ¹²Lau kapa'ina a'o lalagonia
auga i'ina: Oi isami oifa, "Lau Paulo
muninai lapea," ooma. Ke isami oifa,
"Lau Apolos muninai lapea," oma. Ke
isami oifa, "Lau Peto muninai lapea,"
ooma. Kai isami auga oifa, "Lau Kristo
muninai lapea," ooma.

¹³Kai oi oopolaga Iesu ifo e'eaisa
ooma ma? Ke lau Paulo oi faumiai kolo-
tai lamae ma? Ke oi, lau Paulo akauai
baptismo oafia ma? Laa'i ipauma!
¹⁴Kai lau Deo tenkiu akaiki'a lapenia,
gome lau oi ma'oai baptismo alapenimi
kai, Krispus, Kaius auni'i mo baptismo
lapeni'i. ¹⁵Ega puo kai aga'o afaeifa, lau
akauai baptismo eafia afaeoma. ¹⁶Ke
ko'a lau Stefanas ega famili au'i isafa
fou baptismo lapeni'i kai, ega'ina afegai
auga, aufalao aga'o baptismo lapeniia
ma auga alaopolaga. ¹⁷Gome Iesu Kristo
lau baptismo fapipeni puo aeulaisau ala-
mai kai, lau isa ega iifa fainogonia eoma
puo, eulaisau lamai. Ke lau papiau au-

mauni e'i nini'ani ikifagai fainogo puo aelaisau alamai kai, Deo ega Spiritu ega ikifai iifa faunina Iesu fouga fainogonia eoma puo, eulaisau lamai. Kai lau ega'ina falakapa koa aisama, Iesu Kristo kolotiai emae auga, kapa aga'o laa'i koa i'opoga femia. Ke isa kapa puo emae auga isapuga isafa laa'i femia.

Kristo Auga Deo Ega Ikifa Ke Ega Isapu

¹⁸ Gome papiau kapa'i Iesu akepako'ania au'i lalau'iai kemaie kelaoaina puo, Iesu kolotiai emae fouga a'o kelogo auga, isa ee'iai kapa aga'o laa'i, kafo'o iifaga koa kepamia. Kai i'a, Deo kania'a eagamauga au'a alogo, Iesu Kristo kolotiai emae auga, Deo ega isapu i'a epakinai'a. ¹⁹ Lau ega'ina laifania, gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma:

“Lau aagoa ikifaga au'i e'i ikifa alaa'uoka afe'aina,
ke mino'i felo ipauma, logo akaiki'a au'i, e'i logo alapaapagea, alaoge me'e.” *Aisaea*
29:14

²⁰ Deo ega iifa pukagai ega eifa oma koa i'opoga, Deo kapa'ina kolotiai ekapaisa auga kainai, aagoa ikifaga au'i e'i ikifai kapa aga'o kepagama ma? Ke Moses ega iifa papiau epeni'i auga iifaga kemaleleaina au'i isafa, e'i maleleai kapa aga'o kepagama ma? Ke i'ina kina alogai papiau agofa'a amu'i kemaleleaini'i au'i isafa, e'i maleleai kapa aga'o kepagama ma? Laa'i! Deo i'ina agofa'agai keagu au'i ma'oai e'i ikifa, kafo'o kapa epamia. ²¹ Gome Deo ifo ega ikifa logo kainai, papiau agofa'a ikifagai Isa kaisau auga fekelogo auga aekainia. Ke lai Iesu Kristo papiau kania'i gaagamauga eoma puo, emai kolotiai emae auga fouga ainogonia, ke papiau kapa'i ega'ina iifaga akepako'ania au'i, Deo alogamai isa kania'i ageagamauga aoma. Kai agofa'a ikifagai keikifa au'i keifa, ega'ina kafo'o

iifaga keoma. ²²⁻²³ Ega mo ganinagai Iudea papiau'i auga, mirakulo gou'i mo kegamia kegaisa'i keoma puo, i'a Iesu Mesaia, kolotiai emae fouga aifafoua auga, isa ee'iai meagai iifaga kepamia. Ega kainai ega'ina iifaga keumakalaina, ke a'o ilogo isafa anina akeani. Ke Grik papiau'i auga, aagoa ikifaga, ke logo auga mo kekapuga puo, i'a Iesu kolotiai emae fouga aifafoua auga, kafo'o iifaga kepamia. ²⁴ Kai Iudea ke Grik papiau'i epo'iai papiau kapa'i Deo eifani'i au'i ma'oai, i'a Iesu kolotiai emae fouga aifafoua auga, isa ee'iai kafo'o ke meagai iifaga laa'i. Kai ega'ina iifaga auga Deo ega isapu, ke ega ikifa keoma. ²⁵ Gome Deo kapa'ina ekapaisa auga, papiau maa'iai kafo'o ke apoke kapa koa i'opoga. Kai iifa gome maamiai laifania, Deo ega kafo'o auga papiau aumauni e'i ikifa eka'egaina. Ke Deo ega apoke auga, papiau aumauni e'i kapula eka'egaina.

²⁶ Aau akiu Kristiano papiaumi, Deo oi eifanimi mo aisama, oi papiau kapami auga amoopolaga. Papiau aumauni e'i logoai auga, oi epomia papiau isa'i mo keikifa, ke isa'i mo ee'iai isapu eka papiau kepaini'i kapa aga'o kegakapa keoma. Ke epomia papiau isa'i mo lopia mauninai kemauni. ²⁷ Kai Deo agofa'a alogai ikifa au'i gapameagaini'i eoma puo, ikifa au'i laa'i, kafo'o koa i'opoga papiau'i au'i ekinani'i. Ke Deo agofa'a alogai isapu keafia papiau'i isafa gapameagaini'i eoma puo, isapu laa'i au'i, apoke papiau'i ekinani'i. ²⁸ Ke Deo agofa'a papiau'i e'i ikifai kapa'ina akaiki'a'i keoma au'i, kapa aga'o laa'i gapamia'i eoma puo, papiau isa'i e'ele'i keoma'i keifa apala peni'i, ke kapa aga'o afakepagama keoma au'i ekinani'i. ²⁹ Ke Deo ega ekapa oma, ega koa kai aga'o isa agogai faeaina'au eoma. ³⁰ Kai Deo oi faumiai ega koa ekapaisa kainai, oi auga Iesu Kristo fou omia. Ke Iesu Kristo auga i'a a'a ikifa Deo eegai emai auga. Ke isa fau-

gai i'a Deo maagai alo opai au'a amia, ke alo lolofa au'a amia. Ke isa faugai Deo i'a kania'a eagamauga. ³¹Ega puo oi Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma koa i'opoga mo fokapa: "Kaisau eaina'au auga, Lopia isa faugai kapa'ina ekapaisa auga aina'auga fepa'aua."P

Paulo Einogo

2 Aau akiu Kristiano papiaumi, lau oi eemi lafai mo aisama, Deo ega iifa kapa'ina eifania auga maamiai laifafoua. Ke ega'ina lakapaisa alogai, lau nini'ani maefa'i alaifani'i, ke ikifa akaiki'agai alanini'ani. ²Gome lau oi fou aagu alogai, kapa ma'oi fa'agegeaini'i kai Iesu Kristo kolotiai emae, oi kaniami eagamauga auga mo fougua, alou ko'agai maamiai faifafoua laoma. ³Ke lau oi fou aagu lapinauga alogai, faagau eapoke lamani'i, ke lapigugu alogaina. ⁴Ega'ina mo laa'i kai, lau oi fou aagu alogai, papiau aumauni e'i ikifa iifa'i alaifani'i alomi alaania kai, Deo ega Spiritu isapugai kapa ma'oi laifani'i, ke lainogoni'i. ⁵Ega koa lakapaisa auga, oi emi pako'a, papiau aumauni ikifaga eegai folooge kai, Deo ega isapu eegai emi pako'a fooge laoma puo lakapaisa.

Deo Ega Ikifa Auga Deo Ega Spiritu Epafokia

⁶Kai lau ke papiau fou apinauga au'i, papiau e'i pako'ai keapao au'i maa'iai ikifa iifaga aifania. Kai ikifa ega'ina auga, i'ina agofa'a ikifaga laa'i, o i'ina agofa'agai papiau ke'ima'i lopia'i au'i e'i ikifa laa'i. Gome isa keagu alogai, e'i isapu ikifaga ega'ina eka kai, kemaie aisama ega'ina isapuga laa'i emia. ⁷Ega puo lai agofa'a ikifaga ega'ina auga fougua alaifania kai, Deo ega ogefaka ikifaga fougua aifania. I'ina ikifaga auga ufainagai Deo agofa'a aepagama koa kai,

ega logoai i'a Isa fou faagu aoniamo auga ekapaisa, ke papiau aelogoaini'i ee'iai eogefake auga ikifaga fougua aifania. ⁸Ke i'ina ikifaga auga, i'ina agofa'a ke'ima lopia'i epo'iai kai aga'o ganinagai ikifa ega'ina oko akelogo. Gome isa kegalogo koa aisama, Lopia Iesu isapu, ke ikifa akaiki'agai kapa ma'oi e'ima'i auga kolotiai fakeau'uua. ⁹Kai isa ega koa kekapaisa auga, Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma auga, ko'a femia kainai ega emia oma:

"Deo alo ko'agai papiau ani'i eani au'i fau'iai kapa'ina epafua eka auga, papiau aumauni epo'iai kai aga'o maagai ega'ina kapa aeisa.

Ke ainagai ega'ina kapa a'o aelogonia, ke minogai isafa ega'ina kapa aeopolaga." *Aisaea 64:4*

¹⁰Kai ega'ina kapa auga, Deo ega Spiritu i'a epalogoni'a. Gome Deo ega Spiritu, kapa ma'oi elogo afe'ai, ke Deo ega ogefaka kapa'i ganinagai ma'oi elogo afe'ai puo, isa Deo kapa'ina eopolaga auga i'a epalogoni'a. ¹¹Gome papiau aumauni epo'iai, papiau kapa auga aufalao aga'o minogai kapa'ina eopolaga auga elogo? Kai aga'o isa kapa'ina eopolaga auga aelogo kai, isa ifo alogai lalauga eague auga mo, isa kapa'ina eopolaga auga elogo. Ega koa i'opoga, kai aga'o Deo kapa'ina eopolaga auga aelogo kai, Deo ega Spiritu auga mo elogo. ¹²Ke i'a auga, spiritu agofa'ai papiau e'ima'i kapa'ina kekapa auga spirituga alaafia kai, Deo apako'ania aisama, Deo ifo eegai Spiritu emai auga aafia. Ke Deo ega Spiritu aafia kainai, Deo i'a kania'a eagamauga, kapa'ina epeni aageni'a mo auga oko alogo felo. ¹³Ke lai auga, Deo i'a kapa'ina epeni aageni'a mo auga fougua aifania. Kai ega'ina akapa alogai, lai iifa papiau aumauni e'i ikifai kepamalelenimai auga iifa'iai alanini'ani

kai, Deo ega Spiritu iifa epamalelenimai auga iifa'iai anini'ani. Ke ega koa akapa puo, lai Deo ega Spiritu iifa ko'a maamaisai eifania auga mo, papiiau kapa'i alo'iai Deo ega Spiritu eague au'i maa'iai aifania. ¹⁴Kai papiiau kapa alogai Deo ega Spiritu aeagu auga, Deo ega Spiritu eegai kapa'ina kemai au'i, isa eegai auga kafo'o kapa'i puo eumakalaini'i. Ke isa ega'ina kapa'i oko'i afaelogo paisa, gome ega'ina kapa'i auga, papiiau kapa alogai Deo ega Spiritu eague auga mo agelogo agekaina. ¹⁵Au aga'o alogai Deo ega Spiritu eague auga, Deo ega Spiritu isa epalagaina puo kapa'ina felo o apala auga elogo. Kai aufalao aga'o alogai Deo ega Spiritu aeagu auga, au ega'ina alogai Deo ega Spiritu eagu auga kapa'ina eifania auga ko'a, o ko'a laa'i ma auga ageifania afaekaina. ¹⁶Gome ega koa agemia auga fouga Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Papiiau kapa, Deo kapa'ina eopolaga auga elogo, ega koa isa Deo agepaina kapa aga'o gakapa ageoma?" *Aisaea 40:13* Iifa ko'a, aufalao aga'o alogai Deo ega Spiritu aeagu auga, Deo kapa'ina eopolaga auga afaelogo, ke agepaina kapa aga'o gakapa ageoma afaekaina. Kai i'a auga, Deo ega Spiritu alo'aisai eaguega, ke epalogoni'a kainai, i'a opola'a auga Iesu Kristo opolaga koa i'opoga emia.

Deo Ega Iifi E'a Papiiau'i Ifo'i Ke'ea'i Auga Fouga

3 Aau akiu Kristiano papiiumi, lau papiiau alo'iai Deo ega Spiritu eagu au'i lapaini'i koa i'opoga, oi ega alapaini omaimi. Kai lau oi auga agofa'a papiiau'i Deo ega Spiritu alo'iai aeagu au'i koa lapainimi. Oi Kristiano papiiumi mo ganinagai, emi laomai auga, imoi e'ele'i kapa aga'o akelogo koa i'opomi. Ega puo imoi e'ele'i ala ke pamalele oma'i koa i'opoga, lau oi ega lapamalele omaimi. ²Ke lau lapamalelenimi aisama, anina

laani fo'ama ipauma oi mapenimi amoania laoma. Kai oi auga imoi e'ele'i u'uai au'i koa i'opo'i omia. Ega puo lau u'u mo oi lapeniimi oaniia. Kai ega'ina kinagai emai pau ganinagai, oi auga alominifa'a koa puo, fo'ama ipauma alapenimi agoania afaekaina. ³Lau oi foumi ega laifa oma, gome oi auga agofa'a lao'i mai'i mo oapae okapa'i paisa. Oi epomia'i piapu, ke akekua emia auga, oi agofa'a lao'i mai'i alokapa'i ma ooma? Ke oi papiiau aumauni koa alokagakaga ma ooma? ⁴Lau pa'ani ega'ina lapa'ani, gome aufalao aga'o eifa, "Lau Paulo muninai lapea," eoma, ke aga'o eifa, "Lau Apolos muninai lapea," eoma. Oi ega okapa oma auga, papiiau aumauni ega laomai ega koa laa'i ma?

⁵Kai Apolos auga kaisau? Ke lau Paulo auga kaisau? Lau isa aunimai auga, Deo ega pinauga aumai mo. Ke Deo lai aunimai pinauga epeniimai auga akapaisa, ke emai pinaugai oi Iesu opako'ania. ⁶Lau e'u pinauga auga, au oga lafaunia koa i'opoga, ke Apolos ega pinauga auga, au oga ega'ina e'efaisa koa i'opoga kai, Deo eoge au oga ega'ina epaukia. ⁷Ega puo kaisau au oga efauga auga, ke kaisau au oga e'efa auga auni'i, kapa akaiki'a'i laa'i. Kai Deo au oga epaukia auga mo, au akaiki'a ipauma. ⁸Ke kaisau au oga efauga auga, ke kaisau au oga e'efa auga, auni'i e'i pinauga i'oina kai, e'i pinauga fuagai auga, kapa aga'omo emia. Ke isa aga'o aga'o e'i pinauga kainai, afa kapa fekeafia auga mo Deo maagai akeafia. ⁹Gome lai ifomai auga Deo ega pinauga aumai, ke oi auga lai apumai laa'i kai, Deo apuga, ega uma, ke ega e'a koa i'opoga omia.

¹⁰Ke Deo ega gafegafeai, lau e'a ipaapa kelogo alogaina au'i koa lamia, uu'u lafaunia. Ke papiiau isa'i uu'u ega'ina laagai e'a kepaapa. Ega mo ganinagai isa aga'o aga'o uu'u ega'ina laagai e'a kepaapa auga, ala akepaapa

oma auga fekeisa felo kai, fekepaapa. ¹¹ Gome kai aga'o uu'u i'oina aga'o agefauga afaekaina kai, lau uu'u lafau kakaua auga mo laagai e'a ipaapa agemia agekaina. Ke uu'u ega'ina auga Iesu Kristo. ¹² Ke e'a ipaapa au'i ega'ina uu'uga laagai e'a akepaapa alogai, isa'i au'i gold, silifa, ke kepo afa'i akaiki'a'i au'i akeafi'i e'a akepaapa. Kai isa'i au'i, au, upi, ke ao akeafi'i e'a akepaapa. ¹³ Ke isa aga'o aga'o e'i pinauga ala kekapa oma auga agefoki, gome Kristo ageimai kinagai aisama, e'a ega'ina eaeai ageapa, papiu ma'oi akeisa. Ke ega'ina kinagai aisama, isa e'i pinauga kekapa felo, o kekapa apalania ma auga, ma'oi loi agei'opo akeisa. Ke isa e'i pinauga ega'ina loi agefoki. ¹⁴ Ke e'a ipaapa au'i kapa'i e'i e'a kepaapa auga, loi agei'opo kai afaeaga koa aisama, Deo isa e'i pinauga kekapa felo auga afa felo agepeni'i. ¹⁵ Kai e'a ipaapa au'i e'i e'a kepaapa auga loi agei'opo kai ageaga aisama, isa e'i e'a ega'ina eaga auga, kiekie akepa'aua. Kai isa ifo'i auga, aufalao aga'o lo alogai feaga koa i'opoga kai, epialui ifo kania eagamauga koa i'opoga, e'i amu auga akeaga kai, ifo'i auga ega'ina logai akepiului, kania'i ageisagamau.

¹⁶ Ke oi ifomi auga Deo ega e'a, ke Deo ega Spiritu oi alomia eague auga alologo ma? Iifa gome oi Deo ega Spiritu alomia eague auga ologo. ¹⁷ Ega kainai aufalao aga'o Deo ega e'a agepalifua koa aisama, Deo isa ageauoka, gome Deo ega e'a ega'ina auga elolofa. Ke Deo ega e'a ega'ina auga oi.

¹⁸ Oi ifomi folofogeimi. Oi epomia aufalao aga'o eopolaga i'ina agofa'a ikifagai eikifa eoma auga ifo efoge, gome Deo agogai auga ega'ina ikifaga kapa aga'o aepagama. Kai isa i'ina agofa'a ikifaga fepua'afuga kai, Deo ega iki-fai feikifa. Ke isa ega agekapa oma

aisama, papiu isa kafo'oga akeifania. Ega mo ganinagai isa Deo agogai auga, ikifa auga agemia. ¹⁹ Gome Deo agogai i'ina agofa'a ikifaga auga kafo'o ikifaga. Ke ega'ina fougua Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Lopia, papiu agofa'a ikifagai kepipifoge kai, eafii'i epafoki'i, ke e'i ikifa ega'ina auga anina laa'i emia."^q ²⁰ Ke Deo ega iifa pukagai, afu aga'ogai isafa iina kepapua oma: "Papiu i'ina agofa'a ikifagai keikifa au'i, opo'iai kapa'ina keopolaga auga kapa aga'o afaepagama auga Lopia elogo."^r ²¹ Ega puo Deo ega iifa pukagai ega kepapua oma koa aisama, oi papiu aumauni foloau afagaini'i foloifa, "Lau Paulo muninai lapea," o "Lau Apolos muninai lapea," o "Lau Peto muninai lapea," folooma. Gome kapa ma'oi oi apumi. ²² Paulo, Apolos, Peto au'i oiso ganinagai oi apumi, gome isa oi faumiai keague kepinauga. Ke isa mo laa'i kai, agofa'a, mauni, mae, ke pau kapa'ina kemia au'i, ke muni kapa'ina akemia au'i isafa ma'oi oi apumi. ²³ Ke oi auga Iesu Kristo apuga, ke Iesu Kristo auga, Deo apuga.

Iesu Kristo Ega Apostolo Au'i

4 Ke papiu lai fekeisamai Iesu Kristo ega pinauga aumai fekeoma, ke fekeifa Deo lai epako'animai kainai, ega ogefaka kapa'i imamaisai epaaua fekeoma. ² Ke pau pinauga au'i kaisau isa epako'ani'i pinauga epeni'i au'i, kapa'ina fekekapa eoma auga fekekapa. ³ Ke oi, o iifa ipakaina au'i lau pinauga lakapa felo, o lakapa apalania ma fekeoma ganinagai, lau ega'ina gefa alaaui alogaina. Iifa ko'a lau ifou ganinagai lapinauga felo, o lapinauga apala ma auga, fougua alaifania. ⁴ Gome Lopia ifo lau felo, o apala lakapa auga fougua eifania. Ega puo lau alou auga felo ipauma.

Kai lau e'u alo felo ega'ina auga, lau laomai apala aga'o alakapaisa aeoma. ⁵Ega puo papiaui e'i laomai felo, o apala auga afa isafina kina aemai koa kai, oi Iesu ega pinauga au'i pinauga felo, o apala kekapa folooma. Kai foagu Lopia ega mai pugu kina fo'ima. Isa age-mai aisama, kapa'ina uminagai kemia alaisa'i au'i, eaeai agepafoki'i. Ke papiaui pinauga kekapa au'i, gua'i alogai kapa'ina keopolaga kainai kekapa auga isafa agepafokia. Ke ega kinagai aisama, Deo kaisau epinauga felo auga ageau afagaina.

⁶Aau akiu Kristiano papiaumi, lau Apolos aunimai faagamaisai kapa'ina pau laafi'opo auga, oi kapa'ina alogo auga, fologo laoma puo, ega laifa oma. Ke maamiai ega laifa oma, gome lau anina laani oi lai faagamaisai fomalele, ega koa aufalao aga'o ikifa iifaga iina epapua oma auga kapa'ina eifania auga fologo laoma. "Kapa'ina ipapua emia auga mo fokapa kai, laagai kapa i'oina aga'o folokapa," eoma. Ke iifa ega'ina kapa'ina eifania auga oko agologo aisama, Deo ega pinauga auga aga'o afoloau afagaina, ke aga'o auga afolopaake alogaina, ke afoloifa apala penia. ⁷Lau ega'ina laifania, gome oi ega koa alokapa kai, Deo ega pinauga au'i isa'i oau afagaini'i, ke isa'i auga opaake alogaini'i, ke oifa apala peni'i. Kaisau oi isapu epenimi ega koa okapa? Deo oi kapa ma'oai aepenimi ma? Ke Deo oi kapa ma'oai epeniimi koa aisama, kapa puo oaina'au, oi Deo eegai kapa ega'ina aloafi'i koa i'opoga laoga maina okapa?

⁸Oi auga papiaui fo'ama ma'o keania keanipugu koa i'opo'i omia, Deo fougaa, ke ega ikifa ma'oai fologo auga oopolaga ologo efua ooma. Ke oi oopolaga Deo ega Spiritu ipeni ma'oai epipeni au'i ofai'i efua ooma puo, pa'amumu au'i amu ma'o ee'iai kekae au'i koa okagakaga. Ke oopolaga Kristo emue emai

efua aagoai papiaui e'ima'i, ke oi isa fou omia aagoa papiaui o'ima'i ooma, ke lai opua'afunimai animai aloani. Kai lau alou ko'agai anina laani auga, ala mo gaoma oi Kristo Kin emia papiaui e'ima'i koa amomia, ega koa oi lai fou kai'alao kin famia papiaui fa'ima'i laoma! ⁹Lau ega'ina laifania, gome laopolaga papiaui aumauni epo'iai, Deo lai apostolo aumai auga, kapa aga'o laa'i koa i'opoga, papiaui ma'oai papa'iai epamiimai. Deo lai faagamaisai ega ekaapa oma puo, lai auga papiaui la'afouai fekemae keoma au'i koa i'opo'i amia. Ega kainai agofa'a fofougaa alogai, papiaui aumauni ke agelo ganinagai, lai faagamaisai kapa'ina emia auga keisa kelogo. ¹⁰Ke Iesu Kristo faugai papiaui lai kafo'o aumai keoma. Kai oi auga Iesu Kristo faugai oikifa alogaina. Ke papiaui lai apoke aumai keoma kai oi auga kapula aumi. Ke papiaui oi au akaiki'ami kepamiimi ainami keafia kai, lai auga au akaiki'amai akepamiimai ke ainamai isafa akeafia. ¹¹Ke lai auga aulalu mo emai i'ina kina. Lai inaemai ekimu, aisomai ekupu, tiapu ke'i'i au'i ai'iukai'i, papiaui lai keafi apalanimai, keauniimai faagamai kepalifua, ke afu aga'omogai alaagu kai, alao mo amai. ¹²Ke lai ifomai imamaisai apinauga kapula, ifomai faumaisai aagu. Ke papiaui lai keifa apala penimai, Deo lai afa apala gapenimai keoma aisama, lai Deo agoina isa felo mo ee'iai gakapa aoma. Ke papiaui lai keafi apalanimai aisama, gamuga mo aopo.

¹³Ke papiaui lai keifa apala penimai, aka apala'i kepenimai aisama, lai isa aifa gafegafe peni'i. Ke ega kinagai emai pau kina auga, lai agofa'a ega ama'ama amia, ke papiaui keumakalainimai. ¹⁴Lau i'ina iifa'i lapapua'i auga, oi mapameagainimi puogai alapapua'i. Kai oi auga lau gau ko'ami koa omia kainai, i'ina iifa'i lapapua'i eemiai laulaisa ainami lapalogo. ¹⁵Lau oi ainami lapalogo, gome papiaui ma'opa'i au'i 10,000

koa i'opoga, oi maamiai Iesu Kristo fouga keifania mo ganinagai, oi amami ma'o laa'i. Kai lau laufai iifa faunina Iesu Kristo fouga oi eemi lafaiseina, ke oi Iesu opako'ania kainai, lau oi amami ko'a ipauma koa lamia. ¹⁶Ega puo lagoinimi kapa'ina lakapa auga i'opoga mo fokapa laoma. ¹⁷Ke kapa'ina lakapa auga i'opoga mo fokapa laoma kainai, Timoti lau gau koa lapamia, ke anina laani alogaina auga laulaisa eemi efai. Isa auga alo ko'agai Lopia Iesu faugai epinauga. Ke isa lau Iesu Kristo lapako'ania kainai ala laagu oma auga, oi agepaopolaniami. Ke isa lau afu ma'oai lalao, iifi e'a'i ma'oai lapeai'i alogai kapa'ina papiiau lapamaleleni'i au'i i'opo'i mo oi agepamalelenimi.

¹⁸Kai oi isami oopolaga lau oi eemi afalafai ooma puo, oaina'au ifomi akaiki'ami opamiaimi. ¹⁹Kai Lopia lau agelogoainiau aisama, epo afaemaefa eemi alafai. Ke alafai aisama, papiiau kapa'i keaina'au ifo'i akaiki'a'i kepamia'i au'i ala kenini'ani oma auga alaisa alalogo. Ke isa Deo ega Spiritu isapugai ma kepinauga auga isafa alaisa alalogo. ²⁰Gome papiiau nini'aniai mo Deo ega agofa'ai akekoko afaekaina kai, Deo ega Spiritu isapugai e'i laomai felo emia afegai kai, Deo ega agofa'ai kekoko. ²¹Oi kapa'ina anina oani? Oi anina oani lau papiiau e'i laomai apala afa keafia koa i'opoga, papiiau keauni'i faokina faafia faafai, o lau oi animi laani alogaina auga laoga maina fakapa faafai, o guaniai gafegafeai faafai?

Apala Ikapa Au'i Fou'i

5 Kai ainou amologo. Iifa ko'a oi epomia papiiau aufalao aga'o fou akeamage kai, fou kefeu auga fouga emai lalogo. Ke ega'ina lao'i mai'i isa okapa'i au'i, Iesu Kristo akelogonia papiiau'i ganinagai epo'iai aemiamia auga okapa'i. Ega'ina laoga maina auga, au aga'o ifo

ama akafa eke auga eakafania auni'i keagu. ²Ke ega'ina emia aisama, oi oaina'au ega'ina alogama opa'aua. Kai oi ega'ina folokapa kai, papiiau ega'ina ega ekapa oma auga alomafuga fopa'aua, ke emi la'afou alogai fopapealaisa. ³Lau ifou imaaug auga egae oi fou laa'i mo ganinagai, opouai auga egae oi fou aague. Ega kainai papiiau ega'ina laoga maina ekapa auga, lau egae oi fou aaguea koa i'opoga, isa ega apala afa lapeniia efua. ⁴Ke oi kina aga'o Iesu Kristo akagai agokaigugu aisama, lau lalauai oi epomia alaagu, ke Iesu Kristo ega isapu isafa oi epomia ageka. ⁵Ega aisama oi au ega'ina apala ekapa auga emi la'afou alogai fopapealaisa Satani imagai fopaaug. Ega koa Satani isa faagagai kapa apala aga'o agekapa aisama, inae agoai eague alogai, agekiekie ageulalu alogaina. Ke ega koa faagagai agemia aisama, agepo pagai ifo ega laomai apala'i ageumakalaini'i. Ke muni Lopia agemai aisama kania ageagamauga.

⁶Oi kapa aga'o felo alokapa puo, aina'auga folopa'au aagenia mo. Papiiau palafa keuma aisama, palafa iuma mula-mula afa'agamo palafai keoge ganinagai, palafa epaufua auga alologo ma? ⁷Ke palafa iuma mulamula afa'agamo mo ganinagai, palafa epaufua koa i'opoga, oi epomia papiiau apala aga'omo ageagu aisama, isa oi ma'oai agepalifuimi. Ega puo emi laomai apala'i, palafa iuma mulamula ufaina koa i'opoga au'i amoafi'i amopuake'i. Kai mulamula mamaga amoafia palafai amooge, ega koa mula-mula mamaga koa i'opoga, oi isafa papiiau mamami fomia. Ke oi auga papiiau mamami paisa. Gome Iesu Kristo Pasover sipina emia, i'a fau'aisai ifo imaauga Deo epa'a penia, a'a laomai apala'i ma'oai ea'i afe'aini'i, ke pau i'a papiiau mama'a amia efua. ⁸Kai laomai apala auga, palafa iuma mula-mula ufaina koa i'opoga. Ke laomai

felo auga palafa maini koa i'opoga. Ega puo i'a laomai apala'i, ke papiau aafi apalani'i laoga mainai Pasover miami-aga falakapa kai, laomai felogai, ke laomai ko'agai Pasover miamiaga ega'ina fakapa.

⁹Lau e'u maleleai oi papiau kapa'i aulalao aga'o fou akeamage kai, fou kefeu amage koa laoga maina apala kekapa au'i fou fololao folomai laoma. ¹⁰Kai lau ega'ina lapapua auga, oi agofa'a papiau'i Deo akelogonia au'i ega koa kekapa au'i fou fololao folomai alaoma. Isa aulalao aga'o fou akeamage kai fou kefeu amage koa laoga maina apala kekapa, isa kepiopio, ke papiau kefoge'i e'i kapa ma'oai kepainaoni'i, ke isa deo pifoge'i keau afagaini'i. Ega mo ganinagai lau oi isa fou fololao folomai alaoma, gome oi isa fou afololao afolomai aisama, oi i'ina agofa'agai afoloagu. ¹¹Kai paukai oi lapainimi. Oi epomia'i aulalao aga'o ifo eifaga pako'a auga eoma kai, papiau aga'o fou akeamage kai fou kefeu amage koa laoga maina apala kekapa, o epio-pio, o deo pifoge'i eau afagaini'i, o pifogei papiau aka'i apala epamia, o einuinu alogaina, o papiau efoge'i e'i amu ma'oai epainaoni'i koa aisama, oi papiau iina koa auga fou fololao folomai. Ke fou foloaniani isafa.

¹²⁻¹³Lau kai puo, aulalao aga'o iifi e'a alogai laa'i auga, ega laomai felo, o apala auga afa alapenia? Lau isa ega laomai felo, o apala auga afa afalapenia kai, Deo isa ega laomai afa agepenia. Ega mo ganinagai Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma; "Au laomai apala'i ekapa'i auga oi epomia'i fopapealaisa,"^s keoma. Ega puo oi epomia'i kaisau laomai apala ekapa auga afolopapealaisa ma?

Kristiano Papiau'i Laomai Apala Akekapa Aisama Oi Ifomi Oko'i Fopakai'i

6 Ke pau oi epomia'i aami akimi Kristiano auga aga'o fou kapa aga'o puogai oakekua aisama, kapa puo isa Deo ega papiau ee'i alolaoaina oko akekakaisa kai, oafia iifa ipakaina au'i, Deo oko akelogo au'i ee'i olaoaina ago'iai iifa epakaisa? ²Oi kina fuagai Deo agofa'a papiau'i ma'oai e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, Deo ega papiau au'i isafa ega'ina afugai Deo fou akemia ega'ina pinauga akekapa auga oko alologo ma? Ke agofa'a papiau'i e'i laomai felo, o apala afa akeafia afugai Deo oi fou agoagu koa aisama, kapa iina koa'i e'ele'i au'i oi ifomi oko'i agopakai'i afaekaina ma? ³Ke ega'ina mo laa'i kai, i'a Kristiano papiau'a, agelo isafa e'i laomai felo, o apala auga afa akeafia afugai Deo fou agamia ega'ina pinauga agakapa auga, alologo ma? Ke oi Deo fou agomia agelo e'i laomai felo, o apala afa akeafia pinaugaga agokapa koa aisama, i'ina agofa'agai kelele e'ele'i kegama au'i isafa oko'i agopakai'i agekaina! ⁴Ega puo kapa aga'o puogai akekua emia aisama, oi Kristiano papiau'i laa'i, ke iifi e'a papiau'i isa akepako'ani'i au'i okinani'i, oi emi laomai ega'ina oko kegapakaisa ooma ma? Afaekaina! ⁵Lau i'ina kapa'i laifani'i auga oi mapameagainimi laoma puo laifani'i. Oi Kristiano papiaumi epomia'i ikifa auga aga'o laa'i ma puo, Kristiano papiau'i auni'i epo'iai akekua emia aisama, oko aepakaisa? Iifa gome oi epomia'i aulalao aga'o ikifa auga eague akekua ega'ina oko agepakaisa agekaina. ⁶Kai oi aami akimi Kristiano papiau'i fou epomia'i akekua emia aisama ega'ina alokapa kai emi

akekua oafia iifa ipakaina papiau'i, Deo akepako'ania au'i ee'i olaoaina.

⁷Ke ega'ina okapa aisama, Deo maagai apala okapa puo iifa ipakaina ega'ina alogai fouini, o foluti ma kai, Deo maagai auga oi oluti ipauma mo. Ega puo Kristiano papiau'i aga'o oi eemiai kapa aga'o apala ekapaisa koa aisama, oi isa iifa ipakainai folopaapauka kai, ega apala eemiai ekapaisa auga foafiapia mo. Ke Kristiano papiau'i oi kefogeimi aisama, laomai felo auga, oi isa fopua'afuni'i fekefogeimi. Kai oi ega alokapa oma kai, oi isa iifa ipakaina olaoaini'i. ⁸Ega okapa oma auga, oi ifomi isafa aami akimi Kristiano papiau'i ee'iai opifoge, ke apala ee'iai okapa.

⁹Oi papiau laomai apala'i kekapa'i au'i, Deo ega agofa'ai afakekoko auga alologo ma? Iifa gome isa Deo ega agofa'ai afakekoko auga ologo. Ega puo ifomi folofogeimi laomai apala'i okapakapa'i kai, Deo ega agofa'ai agokoko folooma. Ega'ina lao'i mai'i apala'i au'i inamo'e'i: papiau aufalao aga'o fou akeamage kai fou kefeu amage koa laoga maina apala kekapa au'i, deo pifoge'i keau afagaini'i au'i, papiau keamage kai aufalao aga'o i'oina fou kefeu au'i, au ifo'i faaga'i moniai ke'afa'afalaina kai, au fou kefeu au'i, ke au au mo fou kefeu ke papie papie mo fou kefeu, au papie koa laoga maina kekapa au'i. ¹⁰Ke painao au'i, piopio au'i, inuinu au'i, papiau aka'i apala kepamia au'i, ke papiau kefoge'i e'i amu ma'oai kepainaoni'i au'i ma'oai isafa, Deo ega agofa'ai afakekoko. Ega puo ifomi folofogeimi laomai apala'i okapakapa'i kai, Deo ega agofa'ai agokoko folooma. ¹¹Ufainagai oi isami isafa ega koa i'opomi omia. Kai Lopia Iesu Kristo akagai, ke Deo ega Spiritu ega isapuai oi emi laomai apala'i iiku'i emia, ke Deo maagai alo

lolofa aumi omia. Ke Deo oi Isa ega papiau ipaumami epamiaimi, ega agofa'a oi apumi epamia. Ega puo emi laomai apala'i ma'oai fopua'afuni'i.

Imaumi Fofouga Deo Fopalao Penia

¹²Ke oi epomia aufalao aga'o afeifa afeinaka, "Lau kapa ma'oai alakapa'i agekaina," afeoma. Kai lapainimi. Ko'a kapa ma'oai agokapa'i agekaina kai ega'ina kapa'i auga ma'oai afakepalagainimi. Ega puo lau alaifa, "Lau kapa ma'oai alakapa'i agekaina," alaoma. Kai lau ega'ina kapa'i ma'oai alakapa'i agekaina auga ega kala'afi afalamia. ¹³Ke aufalao i'oina aga'o afeifa afeinaka, "Ta inae'a puogai fo'ama egama, ke fo'ama ekae kainai, inae'a isafa ekae," afeoma. Kai lau oi lapainimi. Ko'a i'a inae'a puogai fo'ama egama, ke fo'ama ekae kainai inae'a isafa ekae. Ega mo ganinagai, Deo ega'ina kapa'i auni'i kai'ialao agepalifu'i. Ke Deo i'a imaa'u'a epenii'a auga, i'a papiau aga'o fou alaamage auga fou fafeu amage koa lao'i mai'i apala'i fakapa'i puo aepeni'a. Gome i'a imaa'u'a auga Lopia ega pinauga fekapa puogai ekae, ke Lopia auga i'a imaa'u'a feagamauga puogai eague. ¹⁴Deo ifo ega isapuai Lopia Iesu maeai epamau-nimue. Ega koa i'opoga i'a isafa agepamaunimue'i'a. ¹⁵Ke oi imaumi auga Iesu ifo imauga aga'o auga alologo ma? Iifa gome oi ologo. Ke lau Iesu imauga aga'o faafia, peage lapau papiau'i fou fapaagufou'i auga agekaina pagu? Afaekaina! ¹⁶Ke aufalao aga'o peage lapau papiuga fou kefeu auga, ega'ina auga peage lapau papiauga ega'ina fou imaa'u'i aga'omo emia auga alologo ma? Iifa gome oi ologo, gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Papiau auni'i auga imaa'u'iai aga'omo akemia,"^t eoma. ¹⁷Ega koa i'opoga kaisau Lopia fou

kemia au'i, lalau'iai Lopia fou aga'omo kemia.

¹⁸ Au aga'o laomai apala'i i'oi'i ma'oai ekapa'i au'i, imaauga afegai ekapa'i. Kai au kapa papiu aga'o fou afakeamage kai fou akefeu auga ifo imaauga alogai laomai apala agekapa. Ega puo oi papiu laomai apala'i kekapa'i, papiu aga'o fou akeamage kai fou kefeu au'i lao'i mai'i ma'oai ee'iai fopiauokoko. ¹⁹⁻²⁰ Ke oi auga Deo ifo Gauga Iesu Kristo imaauga'i e'afaimi, ke Deo ega Spiritu epenimi auga alomiai eague. Ega kainai pau oi imaaumi auga Deo ega Spiritu ega e'a emia auga alologo ma? Iifa gome oi ologo oi imaaumi auga oi ifomi apumi laa'i kai, Deo ega Spiritu ega e'a. Ega puo oi imaaumi, ke lalaumi fofouga Deo apuga emia auga amopapinauga Deo au akaiki'a amopamia, amopalopiania.

Amage Fouga

7 Ke pau oi malele oulaisa amage pa'anina opa'ani auga, afa alaoge. Oi emi agu kainai, au aga'o afaeamage auga felo. ² Kai papiu ma'o alogaina au'i, papiu aga'o fou akeamage kai fou kefeu amage koa laoga maina kekapa kainai, papiu keamage koa aisama, au aga'o akafa fepagome paisa, ke papie isafa akafa fepagome. ³ Ke au auga, isa akafa auni'i keamage auga laoga maina eegai fekapa auni'i fekefeu. Ke papie isafa, akafa au eegai i'opoga mo fekapa. ⁴ Papie imaauga auga, isa ifo mo apuga laa'i kai, akafa au isafa apuga. Ega koa i'opoga, au imaauga isafa, isa ifo mo apuga laa'i kai, papie isafa apuga. ⁵ Ke oi akafami fou feu foloumaka aage mo kai ifomi alomi ko'agai fomegamega agooma koa aisama, fou kaimialao iifa fopaapa, kina pika koa mo alogai auniimi folofeu. Kai ega'ina agokapa afegai aisama, fomai akafami fou fofeu pugu, ega koa oi alomi apokega kainai Satani fae'opoi. ⁶ Lau i'ina laifania auga oi

fokapa alaoma kai, opola koa lapenimi, ega koa kapa'ina felo auga mo fokapa laoma. ⁷ Lau auga alafai gaoma, papiu ma'oai pau lau alaamage koa i'opoga isa fakeamage fai laoma. Kai Deo papiu aga'o aga'o aua e'i ipeni epenii'i, aga'o auga feamage eoma, ke aga'o auga faeamage eoma.

⁸ Ke pau auga, akeamage au'i, ke afuafu, oa'oe fou fou'i alaifania. Isa auga pau lau alaamage koa i'opoga, isa isafa afakeamage auga felo. ⁹ Kai isa ifo'i alo'i afakepakapulanania koa aisama, fekeamage. Gome akeamage auga felo kai, afakeamage kai amage lao'i mai'i alo'iai mo ageka, lo koa i'opoga imaaui ageuma auga apala ipauma.

¹⁰ Ke pau keamage au'i e'i iifa kapula i'ina lapeni'i. Iifa ina'ina auga lau ifou ainau fouga alaifania kai, Lopia ega iifa oi maamiai laifania. Papie aga'o isa akafa faepua'afuga. ¹¹ Kai isa akafa agepua'afuga koa aisama, isa faeamage pugu kai feagu mo. O ageagu mo afaekaina koa aisama, isa femue felo akafa auni'i fekegagao fekeagufou pugu. Ke au isafa isa akafa faepaake.

¹² Ke epomia papiu isa'i au'i, i'ina iifaga lapeni'i. I'ina iifaga auga Lopia ega iifa laa'i kai, lau ifou e'u opola oi maamiai laifania. Oi epomia aami akimi Kristiano auga aga'o akafa Kristiano papiega laa'i kai, papie ega'ina elogo isa auni'i kegaagu eoma koa aisama, akafa ega'ina faepaake. ¹³ Ega koa i'opoga, Kristiano papiega aga'o akafa Kristiano auga laa'i kai au ega'ina elogo isa auni'i kegaagu eoma koa aisama, papie isa akafa ega'ina faepaake. ¹⁴ Gome au ega'ina Kristiano auga laa'i mo ganinagai, akafa papie Iesu epako'ania kainai, ega laomaisai isa Deo maagai alo lolofa auga agemia, ke fuagai Deo isa isafa kania ageagamauga agekaina. Ke ega koa i'opoga, Kristiano papiega laa'i auga, isa akafa au Iesu epako'ania kainai, isa Deo

maagai alo lolofa papiega agemia, ke fuagai Deo isa isafa kania ageagamauga agekaina. Kai lau kapa'ina laifania auga afolokapa koa aisama, oi gaumi Deo akelogonia au'i gau'i koa i'opo'i akemia. Kai lau kapa'ina laifania auga agokapa koa aisama, oi ina ama aumi Deo maagai alomi opaina emia puo, oi gaumi isafa Deo maagai alo'i opaina agemia.

¹⁵ Ke Deo auga i'a eifani'a gagaoai faagu eoma. Ega puo Kristiano auga laa'i, o Kristiano papiega laa'i auga akafa Kristiano auga, o papiega gapua'afuga galao ageoma aisama, Kristiano auga o papiega isa akafa ega'ina fepua'afuga felao. Gome Kristiano auga, o Kristiano papiega akafa agepua'afuga agelao auga laoga maina isa aegopeisa. ¹⁶ Lau ega laifa oma, gome oi papie aumi, ala ologo oma oi akafami fou agoagu aisama, kania'i agoagamauga ooma? Ke oi au aumi isafa, ala ologo oma oi akafami fou agoagu aisama, kania'i agoagamauga ooma?

Deo Oi Eifanimi Ala Foagu Oma Eoma Agugai Foagu

¹⁷ Ke Kristiano auga, o papiega akafa agepua'afuga agelao auga, laoga maina isa aegopeisa. Kai ega mo ganinagai, Deo oi aga'o aga'o ala foagu oma aguga epeniimi, ke eifanimi ega foagu oma eoma auga, agugai foagu. Lau ina'ina iifaga, iifi e'a ma'oi maa'iai laifani'i fekekapa laoma. ¹⁸ Ega kainai oi epomi'ai Iudea auga aga'o maguaega faaga iifalaina emia efua kai, Deo isa eifaga koa aisama, isa maguaega faaga iifalaina afu'i faeogefake'i. Ke ega koa i'opoga, Iudea auga laa'i auga aga'o maguaega faaga iifalaina aemia koa kai, Deo isa eifaga koa aisama, isa maguaega faaga iifalaina faemia. ¹⁹ Gome Deo eegai auga, au maguae'i faaga'i iifalaina femia ma, faemia ma ganinagai, kapa aga'o laa'i. Kai Deo ega iifa foafi'i kai'iai fopea

auga kapa akaiki'a. ²⁰ Ke lapainimi pugu, oi ma'oi ala oagu oma emai Deo eifanimi kinagai auga, ega mo foagu oma, ke faagamiai kapa aga'o folokapa. ²¹ Ke oi kala'afi omia alogai Deo eifanimi koa aisama, oi ega'ina opopo folopa'aua. Kai kala'afi pinaugaga ega'ina oi egopeimi koa auga eegai agopealai agekaina koa aisama, fopealai. ²² Gome aufalao aga'o kala'afi pinaugaga ekapa mo ganinagai, Lopia isa eifaga aisama, Lopia agogai auga, isa kala'afi laa'i. Ega koa i'opoga aufalao aga'o kala'afi pinaugaga aekapa eagu aage mo auga Lopia isa eifaga aisama, ega'ina auga Kristo ega kala'afi emia. ²³ Ke oi auga, Iesu ifagai i'afami emia kainai, oi papiau aumauni e'i kala'afi folomia. ²⁴ Ega puo aau akiu Kristiano aumi, oi faagamiai kapa aga'o aemia alogai Lopia eifanimi aisama, faagamiai kapa aga'o folokapa kai, Lopia ega logoai ega mo foagu oma felao.

Akeamage Au'i Fou'i

²⁵ Ke pau auga, papiau akeamage au'i fou'i alaifania. Kai i'ina iifaga auga Lopia eegai iifa kapula alaafia kai Lopia ega gafegafe kainai, epako'aniau i'ina opolaga faifania eoma puo, laifania. ²⁶ Lau laopolaga auga, pau i'ina kina auga kina apala'iai aaguega puo, pau ala oagu oma auga, ega'ina agugai mo foagu. ²⁷ Oi oamage ma? Ke oamage koa aisama, akafami ipaake'i auga keagaga folokapuga. Ke oi aloamage ma? Ke aloamage koa aisama, akafami aga'o folokapuga foloamage. ²⁸ Kai oi afoamage koa aisama, laomai apala aga'o afolokapa. Ke kaisau au aga'o, o papie aga'o fou akefeufeu auga fou afekeamage koa aisama, isa isafa apala aga'o afaekapa. Kai kaisau keamage au'i e'i agu alogai kiekie ma'o akeafi'i. Kai lau anina laani oi ega'ina kiekie'i foloafi'i laoma puo, i'ina kapa'i maamiai laifani'i.

²⁹ Aau akiu Kristiano aumi, lau kapa'ina maifania laoma auga, i'a i'ina kina'i alo'iai aague au'a, a'a agu epo afaemaefa. Ega puo au kapa'i keamage au'i, akeamage koa i'opoga fekekagakaga akafa'i fakepakaukau'i kai, Deo fekepaukauau. ³⁰ Ke kaisau keapepe au'i, akeapepe koa fekekagakaga. Kaisau alo'i egama au'i, alo'i aegama koa fekekagakaga. Kaisau kapa aga'o moniai ke'afa au'i, ega'ina kapa isa apu'i laa'i koa fekekagakaga. ³¹ Ke kaisau i'ina agofa'a amu'i kepapinaugani'i au'i, ega'ina kapa'i mino'i faepogu maa'i faela'a me'e. Gome i'ina agofa'a kapa'i auga, pau laa'i kemia kelaoaina.

³² Ke lau anina laani oi kapa aga'o opopo folopa'aua laoma. Au aga'o aeamage auga, Lopia alo ala agepagama oma auga mo opopo epa'aua, ke isa mo ega pinauga ekapa. ³³ Kai au kapa eamage auga, i'ina agofa'a kapa'i mo, ke akafa alo ala agepagama oma auga mo opopo epa'aua. ³⁴ Ega koa ekapa, isa opo aga'omo aemia kai, opogai kapa ma'o mo eopolani'i. Ke papie aeamage auga, o papie au aga'o fou akefeufeu auga Deo mo ega pinauga eopolaga puo, imauga fofougai ke alo lolofagai Lopia mo ega pinauga opopo epa'aua. Kai amage papiega auga i'ina agofa'a kapa'i mo, ke akafa alo ala fepagama oma auga mo opopo epa'aua. ³⁵ Lau i'ina laifania auga oi foamage, o foloamage alaoma. Kai i'ina iifaga auga oi fepalagainimi Deo maagai foagu felo, opomi ke alomi fofouga Lopia mo eegai fooge, ke isa mo ega pinauga fokapa laoma puo laifania.

³⁶ Kai o'oe aga'o ke ifiao aga'o au fou akefeufeu auga auni'i kepako'ania fekeamage keoma. Ke ifiao ega'ina ega amage kina ekainia kai, o'oe ega'ina ifiaoga aeakafania puo, afeopolaga eegai apala ekapa afeoma. Ke o'oe ega'ina ifo faaga gamuga ageopo, anina ageani gaamage

afeoma koa aisama, isa ifiao auni'i fekeamage. Gome ega'ina ekapa auga Deo maagai laomai apala aga'o aekapa. ³⁷ Kai o'oe aga'o auga, kai aga'o isa aepaafia gaamage aeoma kai, ifo opo epaapa aga'onia mo afeamage eoma. Ke faaga gamuga eopo ifo age'ima agekaina, ke ifo mino epaapa aga'onia mo, ifiao au fou akefeufeu auga auni'i afekeamage ageoma koa aisama, isa isafa apala aga'o afaekapa. ³⁸ Ega puo o'oe kapa ifiao au aga'o fou akefeufeu auga ageakafania auga laomai felo ekapa. Kai o'oe kapa ifiao aga'o au fou akefeufeu auga auni'i fekeamage keoma kai aeakafania auga, laomai felo ipauma ekapa, o'oe eamage auga ega felo eka'egaina.

³⁹ Kristiano papiau'i epo'iai auga, papie aga'o akafa auni'i kegopei'i koa i'opoga. Isa akafa eaguega kai, ifo afae'ue au i'oina aga'o afaekafania. Kai akafa agemae koa aisama, isa ifo kaisau gaakafania ageoma agekaina. Kai au ega'ina auga Lopia Iesu ega papiau aga'o femia. ⁴⁰ Isa ageamage koa aisama, alo agegama. Kai lau laopolaga isa afeamage kai ala eagu oma koa mo ageagu koa aisama, alo agegama alogaina. I'ina auga lau opolau laifania. Kai lau laopolaga kapa'ina laifania auga, Deo ega Spiritu epalagainiau laifania.

Kristiano Papiau'i E'i Laomai Ipauma Auga

8 Ke pau auga, oi emi maleleai papiau fo'ama deo pifoge'i kepa'a peni'i au'i fou'i opa'aniaina auga fouga maamia alaifania. I'a alogo i'a ma'oai ee'aisai logo ekae. Kai logo ega'ina papiau efoge'i keaina'au alogaina. Kai i'a alo'a ko'agai papiau ani'i agaani koa aisama, ifo'a agapauki'a. ² Ke aufalao aga'o eopolaga kapa ma'oai elogo afe'ai eoma auga, isa Deo ega iifa ko'a ipauma felogo auga aelogo. ³ Kai kaisau alo ko'agai Deo anina

eani auga, Deo ega iifa, ikifa ko'a auga elogo. Ke Deo isafa isa elogo.

⁴Ke pau alamue alalao fo'ama deo pifoge'i kepa'a peni'i auga fouga alaifania. I'a alogo agofa'ai deo pifoge'i au'i kapa aga'o laa'i, ke alogo deo i'oina isafa aga'o laa'i kai, Deo ko'a auga aga'omo paisa eague. ⁵⁻⁶Kai papiau isa'i auga opola apala keafia, keopolaga ufai ke aagoai deo ma'o keaguea keoma. Ke keopolaga deo ega'ina au'i isa e'i deo, ke e'i lopia koa i'opo'i keoma. Isa ega keoma mo ganinagai, ega'ina deo'i kepako'a aageni'i mo kai, i'a alogo auga, i'a Ama'a Deo aga'omo paisa. Isa eegai kapa ma'oai kemai, ke i'a auga Isa faugai aague. Ke alogo Lopia isafa aga'omo paisa eague. Ke ega'ina Lopiaga auga Iesu Kristo ifogamo. Kapa ma'oai isa faagagai kemai, ke isa i'a fau'aisai kapa'ina ekapaisa auga kainai aague.

⁷Kai papiau isa'i auga, i'ina iifaga ko'a auga akelogo. Isa deo pifoge'i kema-gakalaini'i efua puo, fo'ama ega'ina keania aisama, keopolaga ega'ina fo'amaga auga, deo pifoge'i fo'ama kepa'a penia au'i e'i fo'ama keoma. Ega keopola oma aisama, ifo'i alo'i kepaapokenia puo ega'ina fo'amaga Deo maagai felo eoma auga eofu. ⁸Kai fo'ama i'a Deo eega aelaoaini'a. Ke i'a fo'ama agaa-nia mo ganinagai, Deo maagai papiau felo'a afalamia. Ke afalaania mo ganinagai, Deo maagai papiau apala'a isafa afalamia.

⁹Ega koa i'opoga, fo'ama deo pifoge'i kepa'a peni'i au'i agoani'i, o afoloani'i auga, oi eemiai kapa aga'o laa'i. Kai oi ega'ina puogai, afu kapagai o kina kapagai agoaniani mo ganinagai, oi papiau kapa'i e'i pako'ai akekapula au'i folopaapokeni'i fake'ualai. ¹⁰Gome oi ega'ina logo ologo efua. Ke oi ega'ina logo ologo efua kainai, oi olao deo pifoge'i keau afagaini'i au'i e'a'i alo'iai okoko, fo'ama deo pifoge'i kepa'a peni'i

au'i fo'ama'i oani'i. Ke ega'ina okapakapa kai aufalao aga'o ega pako'a aekapula auga ageisami aisama, isa oi okapa eisami puo, alo afaepakapulanian ega'ina fo'ama'i afaeani'i ma? Ke isa fo'ama deo pifoge'i kepa'a peni'i au'i ageani'i auga, kapa aga'o laa'i afaeoma ma? E, isa ega ageoma paisa! ¹¹Kai Kristo au ega'ina ega pako'a aekapula auga isafa faugai emae. Kai oi emi logoai ega koa okapa eisami aisama, isa e'ualai laomai apala ekapa egea umamo. ¹²Oi aami akimi Kristiano papiau'i ee'iai laomai apala iina okapa oma, ke e'i pako'a aekapula auga opalifua aisama, oi laomai apala Iesu Kristo eegai okapa. ¹³Ega puo lau kapa'ina laania aau akiu Kristiano auga aga'o lapa'ualaisa laomai apala ekapa koa aisama, lau fo'ama ega'ina deo pifoge'i kepa'a peni'i au'i afalaani'i pugu, ega koa lau isa ega pako'ai afalapa'ualaisa.

Apostolo Ifo'i Ii'i Keogeisa

9 Ko'a ipauma! Lau ifou kapa'ina makapa laoma auga alakapa afaekaina ma? E, alakapa agekaina! Ke lau apostolo au laa'i ma? E, lau apostolo au. Ke lau i'a a'a Lopia Iesu Kristo alaisa ma? E, laisa. Ke oi auga lau Lopia ega pinauga lakapaisa auga puaga laa'i ma? E, oi ega'ina pinauga puaga. ²Ega puo papiau isa'i ee'iai lau auga apostolo laa'i fekeoma mo ganinagai, iifa gome oi eemiai auga, lau apostolo paisa. Gome lau e'u pinaugai oi Lopia Iesu opako'ania auga ipakina koa i'opoga omia.

³Kai papiau isa'i lau kepakefeisau aisama, lau ina'ina mo laifania iuu laoge. ⁴Ke lai Lopia ega pinauga akapa alogai, oi lai emai pinauga afa kapa aga'o fopenimai faania, o fainu auga afaekaina ma? E, agekaina! ⁵Ke apostolo Peto, ke apostolo isa'i fou Lopia aaga akina fou pako'a papie'i keakafani'i koa i'opo'i, lai isafa

pako'a papie'i faakafani'i ala alao fou falao auga afaekaina ma? E, agekaina! ⁶O Banabas lau aunimai mo ma kapa'ina anina aani auga pinauga fapa'aaua?

⁷Ke kaisau ifani auga emia kai, ifo ega moni epapinauga ega'ina pinauga ekapa? Kai aga'o laa'i. Ke kaisau ega umai fino efauga kai, anina aga'o aeafia aeania? Kai aga'o ega aekapakapa oma. Ke sipi i'ima auga kapa, ega sipi e'ima'i kai, u'u'i milikaga aeafia aeinu? Iifa gome kai aga'o ega aekapakapa oma. ⁸Lau i'ina laifania auga papiauaumauni keifani'i puo, laifani'i ma? Laa'i, Deo ega iifa Moses epeniia auga alogai, lau kapa'ina laifania auga i'opoga mo egae ekae. ⁹Gome Deo ega iifa Moses epeniia auga alogai Moses iina epapua oma; "Polomakau, laiti faaga egafa ikia aisama, ake fologope, gome isa epinauga afa feafia laiti afa feania,"^u eoma. Kai Deo polomakau opopo epa'aaua puo, ega eifa oma ma? Laa'i. ¹⁰Deo ega'ina iifaga eifania auga, i'a fau'aisai aeifania ma? Ko'a ipauma ega'ina iifaga auga i'a fau'aisai ipapua emia. Gome fani auga efani, ke au laiti faaga eau'ikia auga auni'i, ega'ina laitina afa akeania auga afia'amaga kepa'aaua puo, e'i pinauga kekapa. ¹¹Ega koa i'opoga, lai auga oi faumiai apinauga, ke Iesu opako'ania puo, lai oi epomiai lalaumi fo'amaga afaunia ko'a i'opoga. Ega koa aisama, lai emai pinauga afa oi eemiai faafia auga, apaalogaina ma? ¹²Papiau isa'i Deo ega iifa oi maamiai keifafoua au'i, oi eemiai pipalagai ega koa keafii'i. Ke ega koa aisama, lai oi eemiai pipalagai ega koa akaiki'a faafia auga afaekaina ma? E, lai oi eemiai afa akaiki'a faafia paisa kai, alaafia.

Gome lai ega'ina afa alaafia mo puogai Iesu fougaa iifafougaa pinaugaga feapakipo auga anina alaani. Ega puo lai

ega'ina meauga oi alapenimi kai, lai kapa'ina faagamaisai emia auga, aafiapia, gamuga mo aoponia. ¹³Ke papiaua Deo ega e'a alogai kepinauga au'i, e'i fo'ama Deo ega e'a alogai keafia auga alologo ma? Ke papiaua Deo amu kepa'a penia afugai kepinauga au'i, e'i fo'ama Deo amu kepa'a penia afugai keafia auga, alologo ma? Oi ologo isa e'i fo'ama auga, e'i pinauga afugai emai keania. ¹⁴Ega koa i'opoga, Lopia eifa kapula peni'a einaka, kaisau iifa faunina isa fougaa papiaua maa'iai keifafoua au'i, isa papiaua ega'ina ee'iai fo'ama fekeafia eoma.

¹⁵Ke lau auga Lopia Iesu fougaa laifafoua kainai, oi eemiai fo'ama faafia auga ekainia. Kai lau ega'ina iifagaa alapapinaugania oi alapaafimi fo'ama oopeniaua alaoma. Ke i'ina kapa'i lapapua'i auga, oi lau fo'ama oopeniaua puo alapapua'i. Kai lau iifa faunina Iesu fougaa oi maamiai laifafoua ganinagai, lau oi eemiai e'u pinauga afa aga'o alaafia auga, aina'auga lapa'aaua. Ke aufalao aga'o lau e'u pinauga afa kapa aga'o fepeeniaua, ega koa e'u aina'au ega'ina laa'i femia auga anina alaani. Lau alamae kai ega koa i'opoga agemia. ¹⁶Lau iifa faunina Iesu fougaa lainogonia mo ganinagai aina'auga afalapa'aaua, gome Deo lau eifa kapula peniaua fainogo eoma puo lainogo. Ko'a ipauma! Lau iifa faunina Iesu fougaa afalainogonia aisama, Deo lau afa apala ipauma fepeeniaua laoma! ¹⁷Ke lau ifou logouai lainogo koa aisama, afa felo faafia laoma. Kai lau ifou logouai alainogo kai, Lopia Iesu lau epako'aniaua pinauga ega'ina epeniiaua lapinauga koa aisama, afau laa'i lapinauga mo. ¹⁸Ega koa aisama, lau e'u pinauga afa kapa'ina alaafia? Lau e'u pinauga afa auga, iina koa i'opoga: Lau iifa faunina Iesu fougaa lainogonia aisama, lau e'u pinauga afa

^u9:9 Deuteronomy 25:4

kapa aga'o afalaafia, ega koa ega'ina iifaga faifafoua isapuga laafiia auga fala-papinauga apalania laoma.

¹⁹ Lau ega lakapa oma puo, lau papiau aumauni aga'o papagai laa'i. Lau kai aga'o papagai alapinauga mo ganinagai, lau ifou auga papiau ma'oai e'i kala'afi lapamiaisau, ega koa papiau ma'o paisa fala'a pagaini'i Iesu fekepako'ania laoma.

²⁰ Ke lau Iudea papiau'i fala'a pagaini'i Iesu fekepako'ania laoma puo, ee'i lalao aisama, Iudea papiau'i koa lakagakaga. Ke isa mo laa'i kai, papiau Moses ega iifa kai'iai kepea au'i isafa fala'a pagaini'i Iesu fekepako'ania laoma. Ega puo lalao ega'ina papiau'i ee'iai aisama, Moses ega iifa ega'ina papagai alaagu mo ganinagai, lau isa koa i'opo'i lamia, Moses ega iifa kai'iai mo lapea. ²¹ Ke papiau Moses ega iifa papagai akeagu au'i isafa fala'a pagaini'i Iesu fekepako'ania laoma puo, lalao ee'iai aisama, isa koa lakagakaga. Lau ega koa lakapaisa auga, lau Deo ega iifa kai'iai alapea folooma. Gome lau auga Kristo Deo Gauga auga ega iifa kai'iai mo lapea. ²² Ke lau papiau e'i pako'ai keapoke au'i ee'i lalao aisama, isa fala'a pagaini'i laoma puo isa koa lakagakaga, ifou apoke au koa lapami-aisau. Ke kapa ma'oai la'opo afe'aini'i, ega koa afekaina koa aisama, papiau isa'i fala'a pagaini'i Iesu fekepako'ania, ke kania'i feisagamau laoma. ²³ Lau i'ina kapa'i ma'oai lakapai'i auga, iifa faunina Iesu fougaga fekepako'ania laoma puo lakapai'i, ega koa ega'ina papiau'i fuagai Deo maagai e'i laomai felo afa akeafia aisama, lau isafa ega'ina papiau'i epo'iai faapauka laoma.

²⁴ Ke pipalau emia aisama, papiau ma'o kepiau kai, kapa eufai auga mo afa eafia auga alologo ma? Oi ologo kaisau eufai auga afa eafia. Ega koa i'opoga oi isafa afa agoafia koa pipalau-gai fopipalau, ega koa fuagai afa agoafia. ²⁵ Ke papiau ma'oai pipalau opuaga alo-

gai kega'opua keoma au'i, alo'i ke opo'i fofougai ega'ina amekuga keafia. Ke e'i opua kepafua aisama, afa auga kaikai kraon koa kekapa auga isa kania'iai keogeaua. Kai isa e'i pipalau afa keafia auga afaeka pagainia agelifu. Kai i'a Kristiano papiau'a auga, a'a pipalau afa agaafia auga afaelifu, ageka pagainia. ²⁶ Ega puo lau auga, au aga'o kapa aga'o afaeafia kai, epipalau aage mo koa alakapa kai, e'u pipalau ega'ina fua laisa. Ega koa i'opoga mo, lau au aga'o epipaini aisama, ima e'afo aagenia mo koa alakapa kai, pipaini okogai mo lapakaisa. ²⁷ Ke lau imaaui ae'imaiausau kai, lau imaaui la'ima e'u kala'afi lapamia, ega koa papiau ma'oai maa'iai iifa faunina Iesu fougaga alainogonia afegai, Deo lau afa fepeniau eoma auga fepeniau laoma.

Pifoge Deo'i Foisa Felo'i

10 Aau akiu Kristiano aumi, lau kapa puo oi alomi fekapula pifoge deo'i foloau afagaini'i laoma auga alaifania. Lau anina laani ufainagai i'a ufu'a apa'a Israel papiau'i Moses muni-nai kepea au'i faaga'iai kapa'ina emia auga fougaga fologo laoma. Isa ma'oai Isiptoai kepealai aisama, Deo apuapuai emai ma'oai laa'iai epea e'imai'i. Ke kelao A'u Pitogai aisama, a'u efolapea, ma'oai afu fugagai kepea pagai. ² Ke isa ma'oai e'i pako'a Deo eegai keogeisa. Ega kainai apuapu ala elao auga, kainai mo kepakaisa kelao a'uai kepea pagai. Ega koa emia auga, Deo isa bap-tismo koa i'opoga epenii'i, Moses ega papiau kemia. ³ Ke isa ago maininai kepea aisama, Deo mirakulo akaiki'a eka-paisa, palafa ufai eake ma'oai keaniia. ⁴ Ke fei laa'i aiso'i ekupu aisama, Deo mirakulo ekapaisa, kepo alogai fei epealai ma'oai keinu. Ke kepo ega'ina auga Deo eegai emai isa fou kelao kemai koa i'opoga. Ke ega'ina kepo auga Iesu Kristo. Ke kepo ega'ina auga Iesu pau

agu pagai maunina feina epipeni koa i'opoga emia, ago maininai fei kepo ega'ina alogai epealai Israel papiau'i keinu. ⁵ Kai Deo ega koa ekapaisa epalagai felo'i mo ganinagai, papiau ma'o Isa akepako'ania. Ega aisama Deo isa ee'iai alo aegama kainai, ma'o egae epamaei'i, ago maininai imau'u keka aage mo kefai kelaoaina.

⁶ Ega'ina kapa'i kemia auga, pau kapa aga'o koa epakinai'a, aina'a epalogo, ega koa i'a isa ufainagai kapa apala'i ke-maani'i kekapai'i au'i falakapa'i eoma.

⁷ Ke oi ega'ina papiau'i isa'i deo pifoge'i keau afagaini'i koa folokapa, deo pifoge'i foloau afagaini'i. Isa fou'i Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma ekae: "Isa kemiamia deo pifoge agogai fo'ama keaniia, ke keinuinu, ke ke'ue Deo ega papiau laa'i koa i'opo'i kekagakaga."^v ⁸ Ke Deo ega iifa pukagai ega eifa oma koa i'opoga, isa epo'iai papiau isa'i aufalao aga'o fou akeamage auga fou kefeu aage mo aisama, Deo isa ee'iai gua ekupu, kina aga'omo alogai au'i ma'oai 23,000 kema. Ega puo i'a isa koa falamia, aufalao aga'o fou alaamage auga fou falafeu. ⁹ Ke isa epo'iai papiau isa'i Deo ke'opoisa aisama, Deo gua ekupu, kaapa epaula keagai'i kema. Ega puo i'a isa koa falamia Deo fala'opo. ¹⁰ Ke isa epo'iai papiau isa'i Deo eegai keifa mugumugu aisama, Deo gua ekupu, ega agelo eulai'i keaupugui'i. Ega puo i'a isa koa falamia, Deo eegai falaifa mugumugu.

¹¹ I'ina kapa'i isa faaga'iai kemia auga i'a kapa aga'o koa kepakinai'a. Ke Deo ega iifa pukagai kepapua ekae auga, i'a aina'a kepalogo, ega koa isa kekapa koa falakapa keoma. Gome ufainagai kapa ma'oai keifani'i au'i, pau i'ina kina i'a Iesu apako'ania au'a aague alogai, Iesu faugai ko'a'i mo akemia. ¹² Ega puo oi

kaisau oopolaga, oapa inoka emi pako'a kapula ooma aumi, foisa felo folo'ualai! ¹³ Gome i'opo ma'oai auga, papiau aumauni ma'oai i'opo keafi'i au'i mo oi eemi kefai. Ke Deo kapa'ina eifania auga agekapa paisa. Ke oi ifomi kapulamiai i'opo aga'o laagai agopagai afaekaina auga i'opoga afaelogoaina eemi afaefai. Kai i'opo oi eemi akefai aisama, Isa keaga aga'o agepakinaimi, ega koa i'opo ega'ina papagai agoagu mo ganinagai, agokapula laomai apala aga'o afolokapa.

Deo Pifoge'i E'i Miamia Ke Lopia Ega Aniani Fua Auga Fouga

¹⁴ Ega puo ekefa'au Kristiano papi-aumi, papiau deo pifoge'i keau afagaini'i au'i lao'i mai'i ee'iai fopiaukoko.

¹⁵ Ke lau auga oi papiau felomi mo maamiai lanini'ani. Ega puo kapa'ina laifania auga felo o apala ma auga, oi ifomi amoisa amoifania. ¹⁶ Ke i'a fino kaputina aafiakae amainu aoma aisama, Iesu Deo tenkiu epeniia koa i'opoga, i'a isafa Deo tenkiu apenia afegai kai fino ega'ina ainu. Ega koa akapa Iesu i'a a'a laomai apala'i fau'iai emae, ifa efaka auga alaopolaga, ke i'a ma'oai Iesu fou aga'omo alamia ma? Ke i'a palafa aafia amaania aoma aisama, Iesu Deo tenkiu epeniia koa i'opoga, i'a isafa Deo tenkiu apenia kai, palafa ega'ina afai-poga aania. Ega koa akapa, Lopia i'a fau'aisai kolotiai emae auga alaopolaga ma? E, ega'ina aopolaga puo akapa. ¹⁷ Ke Iesu ifogamo i'a fau'aisai ega koa ekapaisa koa i'opoga palafa isafa aga'omo mo. Ke i'a ma'oai papiau i'oi'a i'oi'a mo ganinagai, palafa ega'ina aga'omo auga fou kai'alao aania puo, ma'oai imau'u aga'omo koa i'opoga emia.

¹⁸ Amoopolaga galao Israel papiau'i amaafi'opo'i. Isa a'o keumai'i Deo kepalao penia aisama, a'o ega'ina afa

keafiia keaniia. Ega koa kekapaisa aga'omo kemia Deo keau afagaina. ¹⁹Lau fo'ama deo pifoge ipa'a penia emia fo'amaga auga, kapa aga'o ma puo ega laifa oma, o deo pifoge ega'ina auga kapa aga'o ma puo ega laifa oma? ²⁰Laa'i! Lau ega'ina alaifania kai, papiau Deo akelogonia au'i fo'ama, o kapa aga'o isa e'i deo pifoge kepa'a penia auga, Deo akepa'a penia kai, tiapolo kepa'a penia. Ega puo oi tiapolo fou fomia auga anina alaani. ²¹Ke oi auga Lopia ifa oi faumiai efaka auga gougua kaputinai agoinu, ke agolao tiapolo e'i kaputiai agoinu afaekaina. Ke oi Lopia ega teipoloai agoaniani, ke agolao tiapolo e'i teipoloai agoaniani afaekaina. ²²Kai Lopia i'a ee'aisai gapiapu ma aoma puo, kapa auni'i akapafou'i? Laa'i! Ke i'a Lopia ega kapula aka'egaina ma puo, iina akapa oma?

Kristiano Papiau'i Deo Maagai Kapa Aga'o Akekapa Agekaina

²³Ke oi epomiai aufalao aga'o afeifa afeinaka, "Lau kapa ma'oai alakapa'i agekaina," afeoma. Kai lau oi lapainimi. Ko'a kapa ma'oai agokapa'i agekaina kai, ega'ina kapa'i au'i isa'i mo pipalagai kapa'i kai, isa'i au'i felo'i laa'i. Ega puo lau alaifa, "Lau kapa ma'oai alakapa'i agekaina," alaoma kai, ega'ina kapa'i isa'i au'i mo pipalagai kapa'i kai, isa'i au'i lau ke aau akiu Kristiano papiau'i isafa afakepalagai felo'i alaoma. ²⁴Ke oi ifomi mo emi agu felo foloopolaga kapa aga'o folokapa kai, aami akimi Kristiano papiau'i isafa e'i agu felo foopolaga kai, kapa aga'o fokapa.

²⁵Ke titi kapa afa'afa afugai ke'afa auga foania mo kai, alomiai foloifa

deo pifoge'i kepa'a peni'i kai oania folooma. ²⁶Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Aagoa auga Lopia apuga, ke kapa ma'oai aagoai kekae au'i isafa, Lopia apuga."^w

²⁷Ega kainai Kristiano papiauga laa'i auga iifa afeulaisa ega e'ai fou foaniani afeoma, ke oi anina afoani molao afooma koa aisama, fo'ama kapa agomuai akeoge auga foania mo. Ke aloaniani alogai ifomu alomuai foloifa, i'ina fo'ama'i deo pifoge'i kepa'a peni'i ma kai, laani'i folooma. ²⁸Kai aufalao agepainio ageinaka, "I'ina fo'amaga auga deo pifoge'i kepa'a peni'i," ageoma aisama, ega'ina auga oi epainio auga faugai, ke isa alo afeofu kainai, fo'ama ega'ina foloania.^{‡‡} ²⁹Ega'ina laifania auga, oi alomu ageofu auga fougua alaifania kai, au ega'ina alo ageofu auga fougua laifania. Kai lau kapa ma'oai mo alakapa'i agekaina kai, kapa puo au ega'ina alo ageofu mo puogai, lau epaapakipoisau kapa isa'i mo alakapa'i? ³⁰Ke lau Deo tenkiu lapenia kai fo'ama laania koa aisama, kapa puo papiau lau Deo tenkiu lapenia auga fo'amaga laagai iifa kepalifua.

³¹Ega puo oi agoaniani, o kapa aga'o agoinu, o kapa aga'o agokapa aisama, papiau Deo au akaiki'a fekepamia, ke fekeau afagaina auga laoga mainai fokapa. ³²Ke oi emi agu alogai kapa ma'oai agokapa'i aisama, Grik papiau'i, o ludea papiau'i, o Deo ega iifi e'a papiau'i oi kapa'ina okapa akeisa auga, isa e'i pako'ai afolopa'ulai'i au'i mo lao'i mai'i fokapa'i fekeisa'i. ³³Ke ega'ina agokapa alogai, lau lakapa koa fokapa. Lau keaga i'oi'i i'oi'i la'opo'i papiau ma'oai alo'i mapagama laoma. Gome lau kapa aga'o makapa laoma aisama, ifou e'u agu

^{‡‡}10:28 Papiau isa'i 28 fuagai i'ina iifaga kepapua: "Gome aagoa Deo apuga, ke kapa ma'oai aagoai kekae au'i isafa Deo apuga."

^w10:26 Sam 24:1

felo mo alaopolaga alakapa kai, papiaua ma'oai e'i agu felo isafa laopolaga kai, ega'ina kapa lakapa. Ke ega koa lakapa auga, isa kania'i feisagamau laoma puo, lakapa.

11 Lau Kristo ega laomai muninai lapea koa i'opoga, oi isafa lau e'u laomai muninai foepa.

Deo Oau Afagaina Alogai Kapa'ina Fokapa

²Oi kapa ma'oai okapa'i alogai, lau oopolaniau, ke e'u pamalele lapeniimi au'i kai'iai mo opea puo laau afagainimi. ³Kai lau anina laani i'ina iifaga oi mapalagonimi laoma: Papie kania'i laagai auga au, ke au kania laagai auga Iesu Kristo. Ke Iesu Kristo kania laagai auga Deo. ⁴Kristiano auga kapa kania tiapuai emoka kai emegamega, o profeta koa i'opoga enini'ani auga, isa kania laagai eagu auga, Iesu Kristo epameagaina. ⁵Ke Kristiano papiega kapa kania tiapuai aemoka kai, la'afouai emegamega, o la'afouai profeta koa enini'ani auga, isa kaniagai auga, ifo akafa fou i'opo'i mo epamia. Ega puo isa akafa epameagaina. Gome isa ega koa ekapa auga papie aga'o kania kekagolaisa emegai koa i'opoga emia. ⁶Ega puo papie aga'o kania tiapuai afaemoka koa aisama, isa fufuga fekepaepe. Kai isa fufuga akepaepe, o akekagolaisa auga meagaina agepa'aua aisama, isa kania femoka. ⁷Kai au auga kania faemoka, gome Deo au auga isa iisagai mo epagama, ke Deo ega isapu, ke ega akaiki'a fou, au faagagai efoki. Kai papie faagagai auga, au ega isapu ala koa auga efoki. ⁸Gome au papie faagagai aemai kai, papie au faagagai emai. ⁹Lau ega laifa oma, gome Deo au epagama auga, papie faugai aepagama kai, papie au faugai epagama. ¹⁰Ega'ina kainai, ke agelo fou kai'iai, papie kania femoka, ega koa papiaua fekelogo isa au papagai eague, ke au isa kania laa-

gai fekeoma. ¹¹Kai ega mo ganinagai, i'a Iesu Kristo apako'ania aisama, papiaua aga'omo'a koa i'opoga amia. Ega kainai papie auga, au faagagai e'afeau, ke au papie faagagai e'afeau. ¹²Gome Deo papie epagama aisama, au faagagai papie epagama. Ega koa i'opoga, au isafa papie faagagai emai. Kai kapa ma'oai auga, Deo eegai kemai. ¹³Ke papie kania faemoka kai, la'afouai feapa Deo femegamega penia auga felo, o apala ma auga, oi ifomi amoisamoifania. ¹⁴Ke oi Deo ega pagama kapa'i ma'oai oisa'i aisama, ega'ina kapa'i oi kepamalenimi, ega koa ologo au aga'o fufuga epamaefania auga, isa ifo epameagaina. ¹⁵Kai papie fufuga epamaefania aisama, fufuga maefa ega'ina isa iisa epafelo, ke papiaua isa keifagaina. Gome Deo fufu maefa ega'ina isa epeniia kania femoka eoma. ¹⁶Lau i'ina iifa'i laifani'i kai, kaisau ega'ina akekua'i gapa'aua ageoma koa aisama, lau, ke fou apinauga au'i, ke Deo ega iifi e'a papiaua'i isafa fou laomai i'oina aga'o alakapa.

Lopia Ega Fo'ama

¹⁷Ke pau i'ina iifa'i alaifani'i alogai, oi afalaau afagainimi. Gome oi okaigugu Lopia Iesu faumiai kapa'ina ekapaisa auga oopolaga fo'ama oania alogai, kapa felo aga'o alokapa papiaua alopalagani'i kai, apala mo okapa papiaua opa'ualai'i. ¹⁸Lau kapa'ina maifa kakaua laoma auga, oi ma'oai okaigugu alogai, ifomi epomiai o'eaimi keoma. Ke papiaua oi fomi ega keifa oma auga afa'agamo lapako'ani'i. ¹⁹Kai ko'a oi epomiai ago'eaimi paisa, ega koa Deo kaisau afegai eaulao auga agoisa agologo. ²⁰Oi okaigugu Lopia oi faumiai kapa'ina ekapaisa auga oopolaga fo'amaga oania aisama, oi Lopia aloopolaga kai ega'ina fo'amaga aloania. ²¹Gome oi oaniani aisama, kai aga'o kaina alokai kai ifomi mo oopolanimi. Ega koa okapa

aisama, papiau isa'i fo'ama ma'o akeania puo, inae'i ekimu kai, isami auga fo'ama ma'o oania, ke oinuinu alogaina. ²²Ega'ina laomai apala ipauma kai okapa. Oi ega koa okapa auga, oi e'a eemi laa'i ma egae aloaniani aloinuinu? Oi ega okapa oma auga, Deo ega iifi e'a papiau'i amopakafo'oni'i, ke Deo ega iifi e'a papiau'i kapa aga'o ee'i laa'i au'i, amopameagaini'i ma ooma? Mo lau kapa'ina oi maamiai alaifania? Lau oi faau afagainimi ma? Laa'i afalaau afagainimi!

²³⁻²⁴Gome Lopia lau epainiau kapa'ina fakapa eoma epeniau auga, oi isafa lapenimi. Judas Lopia Iesu age'afa'afalaina gapinai, Iesu ega imoi fou keaniani alogai, Iesu palafa eafiia, ke Deo tenkiu epeniia afegai efaipoga kai eifa einaka, "Tina palafaga auga lau imaaui oi faumiai alapipeni auga. Ke muni iina koa agokapa aisama, foopolaniau kai fokapa. Pau amoafia amoania," eoma. ²⁵Ega koa i'opoga keaniani efua aisama, fino kaputina eafiakae kai, eifa einaka, "Tina fino kaputina auga, oi faumiai lau ifau agefaka auga. Ke ega'ina ifagai Deo oi fou epomia pako'a kapula mamaga gouga alakapa. Ke muni i'ina fino agoinu aisama, foopolaniau kai fokapa," eoma. ²⁶Gome kina kapagai i'ina palafaga agoania, ke fino kaputina i'ina agoinu aisama, Lopia ega mae agoifafoua mo agelao ega mai pugu kinagai kai.

²⁷Ega puo aufalao aga'o Lopia laomai anina aeani auga laoga mainai, Lopia ega palafa ageania, ke ega fino kaputina fou ageinu aisama, isa Lopia imaauga, ke ifa fou ee'iai laomai apala ekapa. ²⁸Ega puo au aga'o ifo alo fegagai felo kai, palafa feania, ke fino kaputina feinu. ²⁹Gome aufalao aga'o Lopia imaauga ifa fou kapa'ina auga aelogo felo kai, palafa eania ke fino kaputina einu auga, Lopia

isa faagagai kapa'ina ekapaisa auga aelogo felo kai, palafa eania fino einu. Ega kainai isa ifo afa apala epenia. ³⁰Ega kainai papiau ma'o oi epomia keapoke keisafa, ke papiau ma'o isa'i isafa ke-mae. ³¹Kai i'a ifo'a alo'a fagagai felo, ke kapa'ina apala Deo eegai, ke papiau fou ee'iai akapaisa auga agaisa, ke agaopo pagai laomai felo agakapa aisama, Deo i'a afa apala afaepenia. ³²Ke Lopia i'a a'a laomai felo, o apala afa epeni'a aisama, ega'ina ekapa auga epaikifani'a, ega koa Deo i'a, ke agofa'a papiau'i fou kai'alao a'a laomai apala afa afaepeni'a.

³³Ega puo aau akiu Kristiano aumi, oi agokaigugu Lopia ega fo'ama amoania agooma aisama, aga'o aga'o kaimi fokai ma'oai fomai afe'ai kai fo'ina foani-ani. ³⁴Kai aufalao aga'o inaega afekimu aisama, isa ega e'ai feaniani, ega koa agomai agokaigugu aisama, isa afaeufai afaeaniani, ega koa Deo isa ega apala afa afaepenia. Lopia ega fo'ama fougaga egamo'e laifani'i kai, iifa isa'i auga alafai kai maamiai alaifania.

Deo Ega Spiritu Ega Ipeni

12 Aau akiu Kristiano papiaumi, pau auga oi emi maleleai Deo ega Spiritu ega ipeni fougaga opa'aniaina auga fougaga maamiai alaifania. Deo ega Spiritu ega ipeni kapa'ina auga afolologo auga lapamafua puo, fougaga maamiai alaifania. ²Oi ologo, oi Kristiano alomia alogai, deo pifoge'i akenini'ani, ke aina'i efua au'i oi maami kela'a me'e keaga i'oi'i i'oi'iai opea. ³Ega kainai oi lapainimi, aufalao aga'o Deo ega Spiritu alogai eagu auga, iina afaeifa oma afaeinaka, "Deo Iesu afa apala gapenia," afaeoma. Ke kai aga'o iina afaeifa oma afaeinaka, "Iesu Lopia," afaeoma kai, Deo ega Spiritu isa alogai ageagu aisama kai, "Iesu Lopia," ageoma.

⁴Kai Deo ega Spiritu ega ipeni auga i'oina i'oina kai, Spiritu aga'omo mo

ipeni ega'ina ma'oai epipeni. ⁵Ke Lopia ega pinauga i'oina i'oina akapa kai, Lopia aga'omo mo ega pinauga akapa. ⁶Ke papiau pinauga i'oi'i ma'o kekapa'i kai, Deo aga'omo mo, isa ega'ina pin-uga fekekapa fekaina auga logo epeni'i kekapa'i.

⁷Ke Deo ega Spiritu papiau aga'o aga'o alo'iai eague au'i, e'i pinaugai papiau aga'o aga'o kepalagani'i. Ega koa kekapa aisama, Deo ega Spiritu isa alo'iai eague auga efoki. ⁸Ega'ina auga pau inamo'e alaifani'i. Deo ega Spiritu papiau isa'i auga, ipeni aga'o epeni'i Deo ega ik-ifa nini'ani'i keifani'i. Ke Deo ega Spir-itu ega'ina mo papiau isa'i ipeni epeni'i, Deo ega logo fougā keifafoua. ⁹Ke Deo ega Spiritu ega'ina mo, papiau e'i pako'a akaiki'a femia auga ipenina epeni'i, ega koa isa Deo kepako'ania. Ke Deo ega Spiritu ega'ina mo, papiau isa'i, isafa papiau'i fekepafelo'i auga ipenina epeni'i papiau kepafelo'i. ¹⁰Ke Deo ega Spiritu ega'ina mo papiau isa'i mirakulo isapu'i fekekapa'i auga ipenina epeni'i mirakulo kekapa'i. Ke Deo ega Spiritu ega'ina mo papiau isa'i profeta koa fekemia Deo ega iifa fekeifafoua auga ipenina epeni'i. Ke Deo ega Spiritu ega'ina mo papiau isa'i spiritū kapa felo o apala auga fekelogo ipenina epeni'i kelogo. Ke Spiritu ega'ina mo papiau'i isa'i mala i'oina kai aga'o ael-ogo auga malagai fekemegamega ipenina epeni'i. Ke Spiritu ega'ina mo, mala ega'ina kapa'ina eifania auga fekeau pa-gainia ipenina papiau isa'i epeni'i. ¹¹Deo ega Spiritu aga'omo ega'ina auga, i'ina pinauga'i ma'oai ekapa'i. Ke Spiritu an-ina eani papiau kapa ipeni kapa gapenia eoma auga mo epenia.

¹²Ke Deo ega Spiritu ega koa ekapa, gome i'a papiau aumauni imaa'u'a auga aga'omo kai, imaa'u'aisai kapa ma'o mo kekae. Ke imaa'u'aisai kapa ma'o kekae mo ganinagai, ega'ina kapa'i ma'oai kemai imaa'u'a aga'omo kepamia. Ega koa

i'opoga Kristo imaauga isafa ega koa. ¹³Gome i'a Iudea au'a ma, Grik au'a ma, kala'afi, o aagu aage mo ifo'a a'a pinauga akapa ma ganinagai, Spiritu aga'omogai i'a ma'oai baptismo aafia. Ke imaa'u'a aga'omo koa i'opoga, i'a ma'oai Iesu fou aga'omo amia. Ega'ina auga Deo ega Spiritu aga'omo mo i'a ma'oai ega ipeni epeni'a ainu koa i'opoga, alo'aisai eague.

¹⁴Ko'a ipauma imaa'u'a auga aga'omo ekae kai, kapa aga'omo imaa'u'a aepagama kai, kapa ma'o kemai imaa'u'a kepagama. ¹⁵Ega kainai ife'a afeifa, "Lau papiau ima laa'i puo, lau papiau imaauga faagagai laa'i," ageoma mo ganinagai, isa ega'ina eifania puo, isa papiau imaauga faagagai laa'i afaemia kai, ega mo ageka. ¹⁶Ke aina'a afeifa, "Lau papiau maaga laa'i puo, lau papiau imaauga faagagai laa'i," ageoma mo ganinagai, isa ega'ina eifania puo, isa papiau imaauga faagagai laa'i afaemia kai, ega mo ageka. ¹⁷Kai i'a imaa'u'a fofouga maa'a mo gamia koa aisama, papiau aina'i ala falogo oma? Ke imaa'u'a fofouga aina'a mo gamia koa aisama, kapa foga'i ala falogo oma'i? ¹⁸Kai iifa gome, Deo i'a imaa'u'aisai kapa'a ma'oai isa anina eani koa i'opoga, aua aua afu'iai eoge'i. ¹⁹Kai kapa'a ma'oai i'oi'i fakemia kai, kapa aga'omo kegamia koa aisama, imaa'u'a auga kapai feka? ²⁰Kai pau auga, kapa'a ma'oai i'oina i'oina mo ganinagai, ma'oai kemai imaa'u'a aga'omogai ke'afai imaa'u'a aga'omo emia.

²¹Ega puo i'a maa'a ima'a afaepaina afaeinaka, "Lau ifou mo laague ekainia puo, oi animu alaani," afaeoma. Ke kania'a ife'a afaepaina afaeinaka, "Lau ifou mo laague ekainia puo, oi animu alaani," afaeoma. ²²Kai imaa'u'aisai faaga'a kapa'i e'ele'i keapoke au'i mo ganinagai, imaa'u'aisai afakeka koa aisama, kapa aga'o agakapa felo afaekaina. ²³Ke imaa'u'aisai faaga'a isa'i,

iisa'i aefelo alogaina mo ganinagai, i'a faaga'a ega'ina au'i kapa akaiki'a'i koa i'opo'i apamia'i a'ima lopiani'i. Ke aopolaga imaa'u'aisai faaga'a isa'i, kai aga'o faeisa aoma au'i, tiapu felo'i ai'iukai'i apakaisapu felo alogaini'i. ²⁴ Kai imaa'u'aisai faaga'a iisa'i felo'i ipauma'i auga ega ala'ima oma'i. Kai faaga'a isa'i kapa e'ele'i koa apamia'i au'i mo ganinagai, Deo faaga'a ega'ina au'i kapa akaiki'a'i epamia'i, imaa'u'aisai eoge felo alogaini'i kainai, faaga'a ega'ina au'i a'ima felo'i, apalopiani'i. ²⁵ Deo ega koa ekapaisa, ega koa imaa'u'aisai faaga'a ifo'i mo epo'iai fake'ea'i kai, ma'oai aga'o aga'o fekepalagaini'i eoma. ²⁶ Ega koa emia, faaga'a aga'o ekiekie aisama, faaga'a fofouga isafa isa fou kekiekie. Ke aufalao aga'o faaga aga'o kapa akaiki'a koa epamia e'ima felo epalopiania aisama, imauga fofouga faaga ega'ina fou kai'ialao alo'i ega ma.

²⁷ Ke oi auga Kristo imauga, ke oi aga'o aga'o auga Kristo ima ife, ke faaga fofouga omia. ²⁸ Ke iifi e'a alogai auga, Deo apostolo au'i ekinia kakau'i. Isa muni'iai auga profeta au'i ekinani'i. Profeta au'i muni'iai auga, pamalele au'i ekinani'i. Pamalele au'i muni'iai auga mirakulo fekekapa au'i, ke isafa papiau'i fekepafelo'i ipenina keafia au'i, ke papiau fekepalagaini'i au'i, ke Deo ega iifi e'a pinauga fekepapea ipenina keafia au'i ekinani'i. Ke fuagai auga, mala i'oina papiau akelogo auga malagai Deo kemegamega penia auga ipenina keafia au'i ekinani'i. ²⁹ Kai Deo i'ina papiau'i ekinani'i au'i ma'oai apostolo ma? Ke isa ma'oai profeta ma? Ke isa ma'oai pamalele au'i ma? Ke isa ma'oai mirakulo kekapa ma? ³⁰ Ke isa ma'oai isafa papiau'i fekepafelo'i auga ipenina keafia ma? Ke isa ma'oai mala i'oina papiau akelogo auga malagai Deo kemegamega penia ma? Ke isa ma'oai papiau mala

i'oinagai kemegamega auga, keau pagainia ma? Laa'i! Isa ma'oai iifi e'a alogai, aua aua e'i ipeni keafia kepinauga. ³¹ Kai oi auga guami fofouga ipeni kapa akaiki'a auga eegai fooge.

Alomi Ko'agai Deo Ke Papiau Fou Ani'i Foani

Ke pau Deo ega Spiritu ega ipeni ala fopapinauga oma auga keagaga felo ipauma inamo'e alapakinaimi.

13 Lau papiau mala'i i'oina i'oinagai fanini'ani, ke agelo ganinagai mala'iai fanini'ani ma kai, alou ko'agai papiau ani'i afalaani koa aisama, e'u nini'ani auga, talamu maini keauga a'o emia, o meleki kepaleke'i a'o'i ealoga'i alogaina koa i'opoga alamia. ² Ke lau profeta koa famia, Deo ega iifa faifafouga auga ipenina faafia, ke logo ma'oai, ke ogefaka kapa'i ma'oai falogo, ke e'u pako'a Deo eegai fekapula alogaina iku fapaini'i fekepea auga pipeni'i faafi'i mo ganinagai, alou ko'agai papiau ani'i afalaani koa aisama, lau auga kapa aga'o laa'i. ³ Ke lau e'u kapa ma'oai eeuai kekae au'i ulalu papiau'i fapeni'i, ke Deo ega iifa lainogonia kainai, papiau isa'i Deo ega iifa anina akeani au'i, lau loai fekeumaisau mo ganinagai, alou ko'agai papiau ani'i afalaani koa aisama, Deo lau afa felo afaepeniau.

⁴ Ke alomi ko'agai Deo, ke papiau fou ani'i agoani aisama, kina apala'i, o laomai apala'i eemiai akemia mo ganinagai, emi alomafu agoafiapia mo. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiau fou ani'i agoani aisama, papiau ma'oai ee'iai agogafegafe. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiau fou ani'i agoani aisama, papiau ma'oai ee'iai afolopikupa. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiau fou ani'i agoani aisama, olagami afolo'anina. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiau fou ani'i agoani aisama, afoloain'au. ⁵ Ke alomi ko'agai Deo ke papiau fou ani'i agoani aisama,

kapa'ina apala'i au'i afolokapa'i papiiau alo'i afolopamafua. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiiau fou ani'i agoani aisama, ifomi mo afoolopolaniami. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiiau fou ani'i agoani aisama, papiiau ee'iai guami afaekupu afaefiakoa. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiiau fou ani'i agoani aisama, papiiau oi eemiai apala kekapaisa auga, afoolopolani'i. ⁶Ke alomi ko'agai Deo, ke papiiau fou ani'i agoani aisama, laomai apala eegai alomi afaegama kai, Deo ega iifa ko'a auga mo eegai alomi aegama. ⁷Ke alomi ko'agai Deo, ke papiiau fou ani'i agoani aisama, aufa kina papiiau agopakaisogoni'i, ke emi pako'a Deo paisa eegai agooge. Ke kapa felo aga'o isa eegai agoafia auga afia'amaga agopa'aua. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiiau fou ani'i agoani aisama, kina apala foafia fokiekie mo ganinagai, aufa kina ega'ina kapa'i gamu'i mo agoopo.

⁸Oi Deo, ke papiiau fou ani'i oani auga laoga maina afaefua, ageka aoniamo. Kai papiiau profeta koa kemia Deo ega iifa keifafoua auga ipenina afaeka aoniamo kai laa'i agemia. Ke papiiau mala i'oinagai Deo fekemegamega penia ipenina keafia auga isafa laa'i agemia. Ke papiiau Deo ega logo ma'oai fekelogo auga ipenina keafia auga isafa laa'i agemia. ⁹Gome pau i'ina kina alogai, i'a Deo ega logo afa'agamo mo alogo, ke profeta koa amia Deo ega iifa afa'agamo mo alogo auga, pau aifafoua. ¹⁰Kai muni Iesu agemai pugu kapa ma'oai agepafoki'i aisama, pau i'ina kina alogai kapa'ina afa'agamo alogo au'i laa'i akemia. ¹¹Ke lau e'eleuai aisama, imoi koa lanini'ani, imoi kapa'ina keopolani'i au'i laopolani'i, ke imoi koa lakagakaga. Kai laapao au lamia aisama, imoi e'ele'i e'i laomai muniu kelao. ¹²Ke pau kapa'ina aisa auga oleoleai kapa aga'o alaisa felo koa i'opoga kai, muni aisama, kapa'ina lalaua aisa auga ifo'a maa'a

ko'agai agaisa felo. Ke pau kapa'ina lalogo auga afa'agamo mo lalogo kai, ega kinagai aisama Deo lau elogoniau koa i'opoga, lau isafa kapa ma'oai alalogo afe'ai.

¹³Kai pau auga i'ina kapa'i au'i oiso au'i mo akeka aoniamo: Deo fapako'ania, ke Deo eegai faafia'ama. Ke alo'a ko'agai Deo, papiiau fou ani'i faani. Kai ega'ina kapa'i oiso epo'iai auga, alo'a ko'agai Deo, ke papiiau fou ani'i faani auga, kapa akaiki'a ipauma.

Deo Ega Spiritu Ega Ipeni Au'i Oko'i Fologo Felo

14 Oi alomi ko'agai Deo, ke papiiau fou ani'i foani auga laoga maina muninai fopea. Ke alomi ko'agai Deo ega Spiritu ega ipeni foafia auga guakaega fopa'aua kai, profeta koa i'opoga Deo ega iifa foifafoua ipenina auga, guakaega fopa'au alogaina. ²Gome aufalao aga'o mala i'oinagai emegamega auga, papiiau aga'o fou akenini'ani, gome isa kapa'ina eifania auga kai aga'o oko aelogo. Kai isa Deo mo fou kenini'ani. Ke kapa'ina eifania auga Deo ega Spiritu ega isapuai, Deo ega ogefaka kapa'i eifani'i. ³Kai papiiau kapa'i profeta koa kemia Deo ega iifa papiiau maa'iai keifafou'i aisama, ega koa kekapa papiiau kepalagaini'i kepakapulani'i, magogo kapula kepeni'i. Ke kapa aga'o apala ee'iai emia alo'i emafu aisama, kepaame'i. ⁴Kai kaisau mala i'oinagai Deo emegamega penia auga, kai aga'o isa kapa'ina eifania auga aelogo puo, isa ifo mo epalagaina. Kai kaisau profeta koa emia, Deo ega iifa eifafou'i auga, iifi e'a epalagaina. ⁵Lau anina laani oi ma'oai mala i'oinagai Deo fomegamega penia laoma. Kai kaisau mala i'oinagai Deo emegamega penia kai, kapa'ina eifania auga, afaeafi pagainia papiiau afakelogo koa aisama, ega'ina ipenina auga ega pipalagai aga'o iifi e'a eegai laa'i. Ega puo oi profeta koa

fomia Deo ega iifa foifafou'i auga, anina laani alogaina. Gome kaisau profeta koa emia Deo ega iifa eifafoua auga, iifi e'a epalagai felo puo, ega'ina pinaugaga auga kapa akaiki'a.

⁶Kai pau aau akiu Kristiano papiaumi, lau oi eemi alafai, ke Deo ega Spiritu mala kai aga'o aelogo auga malagai alanini'ani koa aisama, kapa'ina felo oi eemiai alakapa? Kai lau Deo kapa aga'o epalagoniau auga, o Deo ega logo, o Deo kapa'ina agekapa auga fougā, o Deo ega iifa pamalelega aga'o oi maamiai alaifafoua koa aisama, eemiai kapa felo aga'o alakapa. ⁷Ke pau kapa maa'i mauni'i laa'i ineine, o harp,[¶] au'i fou'i maamiai maifania laoma. Kaisau ineine keipina au'i ineine afakeipi felo, o harp afakepa'opua felo papiau a'o afakelogo koa aisama, isa iifi kapa kepa'opuania auga papiau ala koa akelogo? Kai isa ineine akeipi felo, o harp akepa'opua felo aisama kai, papiau isa iifi kapa kepa'opuania auga akelogo. ⁸Ega koa i'opoga mo ifani fi'ina afakeipi felo koa aisama, ala koa akelogo akefua akeagu ifani fekelaog auga ake'ima? ⁹Ke oi isafa eemiai ega koa i'opoga. Oi mala kai aga'o aelogo auga malagai agonini'ani koa aisama, oi kapa'ina oifania auga ala koa papiau akelogo? Oi emi nini'ani ega'ina auga ameku maini. ¹⁰Iifa ko'a agofa'a alogai mala i'oi'i i'oi'i kekae. Ega mo ganinagai papiau mala ega'ina aga'o aga'ogai kenini'ani au'i, ifo'i mala'iai kapa'ina keifania auga kelogo. ¹¹Kai lau papiau aga'o mala aga'ogai enini'ani auga kapa'ina eifania auga afalalogo koa aisama, lau isa eegai au a'iu koa i'opoga lamia, ke isa isafa lau eeuai au a'ina koa i'opoga emia. ¹²Ke oi eemiai isafa ega koa i'opoga. Oi anina oani Deo ega Spiritu ega ipeni foafi'i ooma, afipugu'i opa'au'i. Kai ega'ina okapa alogai Spiritu

ega ipeni kapa'i, ifomi faumiai mo laa'i kai, iifi e'a akepalagaina, akepakapulania, ke akepaukia auga mo ipeni'i ani'ifoani alogaina.

¹³Ega kainai aufalao aga'o papiau mala akelogo auga malagai Deo emegamega penia koa aisama, isa Deo femegamega penia, ega koa Deo isa mala i'oina ega'inagai kapa'ina eifania auga papiau maa'iai feifafoua auga ipenina fepenia. ¹⁴Gome lau papiau mala akelogo auga malagai Deo alamegamega penia koa aisama, lau e'u spiritu Deo emegamega penia kai, lau minouai kapa'ina laifania auga, kapa felo aga'o afalapagama. ¹⁵Ega puo kapa'ina fakapa? Lau e'u spirituai Deo alamegamega penia, ke minouai isafa Deo alamegamega penia. Ega koa i'opoga mo, lau e'u spirituai Deo alaifi penia, ke minouai isafa Deo alaifi penia. ¹⁶Ke oi emi spirituai mo Deo oau afagaina koa aisama, aufalao aga'o oi fou oague auga, oi emi spirituai kapa'ina oifania Deo oau afagaina, ke tenkiu openia auga aelogo kainai, isa ala koa i'opoga agelogo oi akemiai ageafiau 'Amen' ageoma? ¹⁷Oi emi megamegai Deo tenkiu fopeni alogaina mo ganinagai, papiau ega'ina afolopalagaina.

¹⁸Deo oi mala i'oinagai isa fomegamega penia auga ipenina epeniimi omegamega kai, lau alouai auga ega'ina ipenina akaiki'a ipauma epeniiau oi laka'egainimi puo, lau Deo tenkiu lapenia. ¹⁹Kai iifi e'a alogai lau nini'ani e'ele papiau kelogo auga mo faifania, papiau fapamaleleni'i kai, Deo ega Spiritu mala kai aga'o aelogo auga malagai nini'ani ma'o falaifani'i falapamalele laoma.

²⁰Aau akiu Kristiano aumi, oi papiau mala i'oinai kemegamega kapa'ina keifa-

[¶]14:7 I'ina kapa auga kita koa i'opoga mai'ufe kepa'opuania.

nia auga oko amologo agooma aisama, oi imoi e'ele'i mino'iai kapa'ina keopolaga, ke kekapa auga laoga maina ikapa foapakipo. Kai laomai apala ega kaisai auga, oi imoi e'ele'i kapa aga'o akelogo koa kekagakaga, koa i'opo'i fomia. Kai ega'ina agokapa alogai, papiau apao'i mino'i foafia. ²¹ Ke Deo ega iifa pukagai papiau mala i'oinai kemegamega auga fougua iina kepapua oma:

“Lopia eifa,

“Papiau mala i'oinagai kenini'ani au'i, ke ago i'oina papiau'i ake'iai,

Lau i'ina papiau'i alapaini'i.

Kai ega mo ganinagai, isa Lau ainau afakelogo,”

eoma. *Aisaea 28:11-12*

²² Deo ega eifa oma koa i'opoga, papiau Deo ega Spiritu mala kai aga'o aelogo auga malagai Deo kemegamega penia aisama, Kristiano papiau'i laa'i au'i ee'iai, ega'ina auga Deo eague auga gouga emia. Kai gou ega'ina auga Kristiano papiau'i apu'i laa'i. Kai papiau profeta koa kemia, Deo ega iifa keifafoua aisama, Kristiano papiau'i au'i kepako'ania, gou ega'ina auga, Deo eegai emai keoma. Kai gou ega'ina auga Kristiano papiau'i laa'i au'i apu'i laa'i.

²³ Ega puo iifi e'a papiau'i fofougua ake-mai akekaigugu, ke ma'oai mo mala i'oinagai Deo akemegamega penia alogai, papiau isa'i kapa'ina emia auga akelogo au'i, o Kristiano papiau'i laa'i au'i afekemai aisama, oi okafo'o alogaina afakeoma ma? ²⁴ Kai iifi e'a papiau'i ma'oai profeta koa akemia Deo ega iifa keifafoua kai, Kristiano laa'i auga, o aufalao aga'o kapa'ina emia aelogo auga afemai afekoko koa aisama, isa e'i nini'aniai ega'ina papiauga agelogo, isa auga laomai apala ikapa auga. Ke e'i nini'aniai isa ega laomai apala'i ekapai'i au'i akefoki. ²⁵ Ke alogai ogefake kapa'i eopolani'i au'i akefoki kainai, Deo agogai ageloukipo ageau afagaina

ageinaka, “iifa gome Deo oi epomia i eaguega,” ageoma.

Iifi E'agai Deo Ala Fouu Afagai Oma Auga Fougua

²⁶ Ega puo aau akiu Kristiano papi-aumi, kapa'ina maifania laoma auga ina'ina. Oi ma'oai omai ola'afou aisama, epomia aufalao aga'o iifi aga'o gaifinia eoma, ke aga'o nini'ani aga'o gaifania papiau gapamaleleni'i eoma. Ke aga'o auga, Deo isa kapa aga'o epalogo auga gaifania eoma, ke aga'o auga Deo ega Spiritu mala kai aga'o aelogo auga malagai ganini'ani eoma. Ke aga'o auga Deo ega Spiritu mala gaau pagainia eoma. I'ina kapa'i ma'oai fokapa'i, ega koa iifi e'a fopalagaina fekapula. ²⁷ Ke aufalao aga'o Deo ega Spiritu mala kai aga'o aelogo auga malagai afenini'ani koa aisama, papiau auni'i, o oiso koa ega fekemegamega oma. Kai ega'ina akekapa alogai, ma'oai fakemegamega aga'omo kai, aga'o emegamega efua kai, aga'o femegamega. Ke aufalao aga'o isa kapa'ina keifania auga, feau pagainia papiau ma'oai fekelogo. ²⁸ Kai isa epo'iai kai aga'o isa ega kemegamega oma auga afaeau pagainia koa aisama, isa iifi e'a alogai komo mo fekeoma kai, ifo'i mo alo'iai Deo fekemegamega penia.

²⁹ Ke aufalao aga'o profeta koa i'opoga agemia Deo ega iifa ageifafoua aisama, papiau auni'i, o oiso koa isa fou ega'ina iifaga fekeifafoua. Ke papiau i'oi'i au'i isa kapa'ina keifania auga Deo maagai felo, o apala ma auga a'o fekelogo felo. ³⁰ Ke Deo aufalao aga'o eagukipo auga kapa aga'o agepalogo gaifania ageoma koa aisama, kaisau eufai enini'ani auga feapakipo. Kai eagukipo auga fe'ue fenini'ani. ³¹ Gome oi ma'oai aua mo emi kina maaga foafia profeta koa Deo ega iifa foifafoua, ega koa papiau ma'oai fekemalele, ke alo'i fekapula. ³² Ke papiau kapa'i Deo ega Spirituai profeta

koa kemia Deo ega iifa keifafoua au'i, isa ega'ina Spirituga feke'ima auga isapuga isafa keafia. ³³⁻³⁴ Gome Deo auga kapa aga'o aekapa aagenia mo kai, kapa ma'oai okogai mo ekapa'i.

Ke iifi e'ai ma'oai alo'iai Deo ega papiau epo'iai papie auga, fekeagu komo mo fekeoma. Gome isa kai aga'o aelogoaini'i fekenini'ani aeoma. Kai Deo ega iifa Moses epeniia auga alogai eifa koa i'opoga, isa au akaiki'a'i au'i kapa'ina akeifania auga, aina'i kainai mo fekepakaisa. ³⁵ Ke isa kapa aga'o kegalogo akeoma koa aisama, isa ifo'i akafa'i e'ai fekepa'ani peni'i maa'iai fekeifania. Gome papie iifi e'a alogai akenini'ani auga, meagaina akaiki'a ipauma. ³⁶ Deo ega iifa oi faagamiai e'ina ma? O Deo ega iifa oi mo ma eemi efai?

³⁷ Ke epomiai aupalao aga'o afeopologa isa profeta afeoma, o Deo ega Spiritu ega ipeni eafia eoma koa aisama, isa lau kapa'ina lapapua oi eemiai laulaisa auga, Lopia ega iifa kapula'i feoma. ³⁸ Kai isa lau kapa'ina lapapua auga, epamafua koa aisama, Lopia isafa isa agepamafua.

³⁹ Ega puo aau akiu Kristiano papiami, profeta koa fomia Deo ega iifa foifafou'i auga guakaega fopa'aua, ke mala i'oinagai Deo fomegamega penia auga isafa folopaapakipo. ⁴⁰ Kai kapa ma'oai auga fokapa felo'i, ke oko'iai mo fokapa'i.

Iesu Emaunimue Fouga

15 Aau akiu Kristiano papiami, pau iifa faunina Iesu fouga maamiai laifania auga mapaopolaniami laoma. Oi iifa faunina Iesu fouga ega'ina oafiia opako'ania, ke ega'ina iifaga laagai emi pako'a eapa inoka. ² Ke lau iifa faunina Iesu fouga maamiai lainogonia auga agoafi inokania aisama, iifa ega'ina oi kaniami ageagamauga. Kai

afoloafi inokania koa aisama, kapa'ina opako'ania auga, opako'a aagenia mo.

³ Gome lau kapa'ina Lopia eegai laafiia auga oi lapenimi. Ke ega'ina kapa auga akaiki'a ipauma. Ega'ina auga Deo ega iifa pukagai kepapua ekae koa i'opoga, Kristo i'a a'a laomai apala'i fau'iai emae. ⁴ Ke laai keogeisa, ke Deo ega iifa pukagai kepapua koa i'opoga, kina oiso aisama, emaunimue. ⁵ Ke isa Peto eapakina peni kakaua afegai kai Apostolo 12 isafa eapakina peni'i. ⁶ Egae kai isa i'a aa'a aki'a Kristiano papiau'i au'i 500 apiegai, kina aga'omogai eapakina peni'i. Ke ega'ina papiau'i ma'o auga keague paisa kai isa'i auga kemae efua. ⁷ Ke papiau 500 apiegai eapakina peni'i afegai, ifo akina James eapakina penia, ke ega'ina afegai aisama, apostolo ma'oai eapakina peni'i pugu. ⁸ Ke fuagai auga, lau e'u kina ko'agai alamauni au auga, eapakina peniau.

⁹ Gome apostolo epo'iai lau auga e'eleu ipaumau. Ke papiau lau apostolo fekeomaisau auga afaekaina, gome lau Deo ega iifi e'a papiau'i laafi apalani'i. ¹⁰ Kai Deo ega gafegafe akaiki'a kainai, lau pau iina lamia oma oisau, ke Isa egafegafe peniau auga aegafegafe peni aageniau mo. Gome apostolo ma'oai epo'iai lau auga lapinauga kapula alogaina. Ega mo ganinagai lau ega'ina pinauga ifou e'u kapulai alakapaisa kai, Deo ega gafegafe akaiki'a epeniiau auga epalagainiau pinauga ega'ina lakapaisa ekainia. ¹¹ Kai ega mo ganinagai, lau ma lainogo, o isa ma keinogo ganinagai, kapa aga'omo fouga ainogonia, ke oi ega'ina kapa aga'omo opako'ania.

Papiau Maeai

Kemaunimue Auga Fouga

¹² Kai lai ainogo ainaka, Iesu Kristo maeai emaunimue aoma koa aisama, ala koa i'opoga oi isami oifa papiau maeai afakemaunimue ooma? ¹³ Papiau

maeai afakemaunimue koa aisama, Iesu Kristo ganinagai, maeai aemaunimue. ¹⁴Ke Kristo maeai aemaunimue koa aisama, lai emai inogo auga kapa aga'o aepagama, ke oi emi pako'a isafa kapa aga'o aepagama. ¹⁵Ega'ina mo laa'i kai, lai Deo aina fougā aifafoua aumai pi-foge aumai amia. Gome lai aifa Deo Kristo maeai epamaunimue auga papiau maa'iai iifa ko'a aoma. Kai oi oifa papiau maeai afakemaunimue ooma auga iifa ko'a koa aisama, Deo Kristo maeai aepamaunimue. ¹⁶Gome mae papiau'i afakemaunimue koa aisama, Deo Kristo isafa maeai aepamaunimue. ¹⁷Ke Deo Kristo maeai aepamaunimue koa aisama, oi kapa'ina opako'ania auga, opako'a aagenia mo, ke emi laomai apala'i au'i akeka paisa. ¹⁸Ke papiau isa'i Kristo kepako'ania, ke faugai kemae au'i isafa, Deo isa kania'i afaeagamauga puo akegea. ¹⁹Ke i'a pau a'a aagu mo alogai kapa felo'i faafi'i aoma puo, a'a afia'ama Kristo eegai aoge, ke muni kapa aga'o faafia auga afia'amaga afalafia'ama koa aisama, agofa'a papiau'i ma'oai epo'iai i'a auga gua'a fekeani alogaina.

²⁰Kai iifa ko'a auga, Deo Kristo maeai epamaunimue paisa, ke isa eufai maeai emaunimue kainai, papiau kemae au'i isafa, akemaunimue. ²¹Gome au eufai auga aka Adamo faagagai mae emai kainai, maeai maunimue auga, Iesu maeai eufai emauni auga eegai emai. ²²Gome Adamo laomai apala ekapaisa faagagai papiau ma'oai kemae kai, Iesu Kristo emaunimue faagagai papiau ma'oai akemaunimue. ²³Kai ma'oai aua mo a'a kina maagai agamaunimue. Kai Iesu Kristo auga eufai emaunimue efua. Ke agemue agetamai pugu aisama, kaisau isa kepako'ania kainai, apuga kemia au'i isafa akemaunimue. ²⁴Egae kai kina fua auga age-

mai. Ke ega'ina kinagai, kapa ma'oai akefua laa'i akemia, ke isa Satani ega isapu ma'oai ageauoka afe'aini'i, ke isapu kapa alaisa kai, papiau e'ima'i isapuga auga isafa ageauoka. Ega'ina agekapa'i afegai aisama, agu pagai afuga Deo Ama auga imagai agepaaua. ²⁵Gome Deo feagu agofa'a fe'ima mo felao, Deo ou au'i ma'oai Iesu ife papagai agepamia'i afegai kai, Deo Ama auga ageafi pagai. ²⁶Ke isa ega ou auga muniā ipauma ageauoka auga mae. ²⁷Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Isa kapa ma'oai isa ife papagai maini epamia'i,"^x keoma. Ke Deo ega iifa pukagai eifa kapa ma'oai isa ife papagai epamia'i eoma kai, Deo Ama ifo auga, isa ife papagai laa'i. ²⁸Ke Deo kapa ma'oai Isa Gauga Iesu Kristo ife papagai agepamia'i afegai aisama, Gauga isafa Ama isa ifo kapa ma'oai isa ife papagai epamia auga papagai agemia, ega koa Deo Ama auga kapa ma'oai age'ima afe'aini'i.

²⁹Ke papiau maeai afakemaunimue koa aisama, papiau mae au'i fau'iai baptismo keafia au'i ala akeoma? Ke mae papiau'i afakemaunimue koa aisama, kapa puo papiau isa fau'iai baptismo keafia?

³⁰Ke papiau maeai afakemaunimue koa aisama, lau ke fou apinauga aumai kapa puo iifa faunina Iesu fougā aifafoua, ega koa aufa kina mae mauni epogai alao amai? ³¹Aau akiu Kristiano papiaumi, lau auga aufa kina mae mauni epogai e'u pinauga lakapa. Kai lau iifa faunina i'a a'a Lopia Iesu Kristo fougā lainogonia auga, oi opako'ania kainai lau laina'au lanini'ani, ke ega'ina laifania auga alou ko'agai lapako'ania laifania. ³²Ke lau Efesus taoninai laague alogai, papiau isa'i ago alogai a'o a'i'i e'efa'i koa i'opo'i kemia keafi apalaniau. Ega koa faagauai emia mo ganinagai, papiau lau kegaau afagainiau laoma puo lakapa koa

^x15:27 Sam 8:6

aisama, afa felo alaafia ma? Laa'i, afa felo afalaafia. Kai maeai papiiau afake-maunimue koa aisama, Deo ega iifa pukagai kepapua iina keoma koa i'opoga fakapa:

“Ta amainuinu amaaniniani aage mo, gome fafoko agamae.” *Aisaea 22:13*

³³ Kai aufalao aga'o faefai oi fafo-geimi. Gome ekefa'a apala auga, papiiau aga'o ega laomai felo epalifua. ³⁴ Oi opolami gaapai'ai'a omue omai, ke laomai apala'i ikapa'i opaapakipo. Gome epomia papiiau isa'i Deo ega iifa ko'a auga oko akelogo felo. Lau ina'ina laifania auga, oi mapameagainimi laoma puo laifania.

Maeai Agamaunimue Afegai Imaa'u'a Iisa Ala Koa Agemia

³⁵ Kai oi epomia aufalao aga'o afepa'ani afeinaka, “Papiiau kema au'i, ala kemaunimue oma? Ke akemaunimue afegai, imaa'u'i iisa ala koa i'opogai akemai?” afeoma.

³⁶ Kai kaisau ega epa'ani oma auga kafo'o auga! Au aga'o oga ofauga auga, afaemae koa aisama, ikina mamaga afaeuki. ³⁷ Ke palafa o kapa aage aga'o ofauga aisama, ega'ina kapa fofouga mo alofauga kai, oga mo oafia ofauga.

³⁸ Kai Deo anina eani, ega'ina kapa iisa ala koa femia eoma auga, iisa ega epeni oma. Ke au oga'i ma'oai i'opo'i mo laa'i kai, aua mo iisa'i epenii'i. ³⁹ Ega koa i'opoga kapa ma'oai maa'i maunina au'i isafa, imaa'u'i i'opo'i mo laa'i. Papiiau aumauni imaa'u'i i'oina. A'o imaa'u'i i'oina, inei imaa'u'i i'oina, ke ma'a isafa imaa'u'i i'oina. ⁴⁰ Ke ufa guagai kapa ma'oai kekae au'i aua mo iisa'i, ke aagoai kapa kekae au'i isafa, aua mo iisa'i. Ega koa i'opoga ufa guagai kapa ma'oai kekae au'i e'i felo iisa i'oina, ke aagoai kapa ma'oai kekae au'i isafa, e'i

eaea iisa i'oina. ⁴¹ Kina eaea ega felo iisa i'oina, gafa eaea ega felo iisa i'oina, ke mi'imi'i eaeai e'i felo iisa'i i'oina. Ke mi'imi'i ifo'i mo epo'iai isafa, eaeai e'i felo i'oina i'oina.

⁴² Ke papiiau kema au'i akemaunimue aisama, isa isafa faaga'iai ega koa agemia. Papiiau kema imaa'u'i kefufuga auga, i'a au oga afauga emae koa i'opoga, isa isafa imaa'u'i ega'ina laa'i emia. Kai akemaunimue pugu aisama, imaa'u'i ega'ina laa'i afaemia kai, ageka aoniamo. ⁴³ Ke mae papiiau'i imaa'u'i kefufuga auga aekapula kainai, efoka iisa apala ipauma emia elao laa'i emia. Kai maeai kemaunimue pugu aisama, imaa'u'i mamaga iisa felo ipaumagai kemaunimue, ke imaa'u'i ega'ina auga eka-pula kainai, afakemaemae. ⁴⁴ Isa imaa'u'i ega'ina kefufuga aisama, imaa'u'i ipauma mo kefufuga kai, maeai kemaunimue aisama, lalau'iai kemaunimue.

Ke imaa'u'a ipauma ekaega koa aisama, lalau'a imaauga isafa ekae. ⁴⁵ Ega koa i'opoga Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma ekae: “Adamo eufai emai auga, papiiau aumauni emia.”^y Kai Adamo muniai emai auga, aka Iesu Kristo. Isa Spiritu mauni epipeni auga gome auga. ⁴⁶ Kai papiiau lalau'i aemai kaukau kai, imaa'u'i emai kaukau. Ke imaa'u'i emai afegai kai, lalau'i emai. ⁴⁷ Deo Adamo eufai emai auga, aagoa aeapugai epagama. Kai Adamo muniai emai auga, Iesu Kristo ufai Deo eegai emai. ⁴⁸ Ke Adamo koa i'opoga, kaisau aagoai keague au'i, isa koa i'opoga kemia. Ke Iesu ufai emai auga Spirituai emai koa i'opoga, kaisau ufai keague au'i isafa, isa koa i'opoga kemia. ⁴⁹ Ke i'a au aagoa aeapugai egama auga koa i'opoga amia. Ega koa i'opoga i'a au ufai emai auga koa i'opoga agamia.

⁵⁰ Aau akiu Kristiano papiaumi, lau kapa'ina maifa kapulania laoma auga, kapa'ina pitioai o ifai egago auga, Deo ega agofa'a apuga agemia afaekaina. Ke kapa'ina agemae laa'i agemia auga, kapa aga'o afaemae laa'i afaemia auga, afuga ageafia afaekaina. ⁵¹⁻⁵² Ainami opaaua, lau ogefake nini'anina aga'o maamiai laifania a'o amologo. I'a ma'oai afalamae kai kimage eafi, o ma'a apake'e koa kina maaga alogai, ke fi'i fua ipauma ageagaga a'o agologo aisama, i'a ma'oai agaponi i'oi'a agamia. Gome fi'i ageagaga aisama, mae papiau'i ake-maunimue ke afakemaemae pugu. Ke ma'oai isafa agaponi. ⁵³ Gome imaa'u'a pau ee'aisai ekaega auga, laa'i agemia, ke Deo imaa'u'a mamaga agepeni'a. Ke imaa'u'a pau ee'aisai ekae auga isafa agemae kai, Deo imaa'u'a mamaga agepeni'a. Ke imaa'u'a ega'ina auga ageka aoniamo. ⁵⁴ Ke imaa'u'a pau ee'aisai ekaega auga, agemae laa'i agemia, ke imaa'u'a afaemaemae auga agepeni'a afegai aisama, kapa'ina Deo ega iifa pukagai keifania auga agemai ageko'a. Ega'ina iifaga auga iina koa.

Papiau fekemae umamo isapuga auga, Deo eauoka efua. *Aisaea 25:8*

Ke i'ina iifaga isafa Deo ega iifa pukagai kepapua:

⁵⁵ "Ke mae, oi lai fopakiekieimai auga kapulaga kapai?

Ke mae, oi lai fopamaeimai auga isapuga kapai?" *Hosea 13:14*

Pau oi lai fo'imaimai auga isapuga efua.

⁵⁶ Papiau laomai apala kekapa aisama, mae isapu eafia ega'ina papiau'i e'ima'i epalifu'i. Ke papiau Deo ega iifa Moses epeniia auga laagai keopagai aisama, laomai apala isa e'ima'i. ⁵⁷ Kai Deo i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai ega'ina isapuga eauoka afe'aina kainai, Deo tenkiu akaiki'a ipauma amapenia.

⁵⁸ Ega kainai aau akiu Kristiano papiaumi animi laani alogaina aumi, oi

emi pako'ai foapa inoka, ke kapa aga'o faepakaagainimi. Ke ifomi imaaumi Deo fopa'a penia, ke aufa kina Isa mo ega pinauga fokapa, gome oi ologo Lopia ega pinauga okapa auga, alokapa aage-nia mo kai, pinauga ega'ina mai'afa.

Kristiano Au'i E'i Ipeni Fouga

16 Ke pau Deo ega papiau fau'iai ipeni fopagago fopalgaini'i auga fouga maamiai alaifania. Oi Kalatia taoninai Kristiano papiau'i lapaini'i kekapa koa fokapa. ² Iifi aga'o alogai aufa iifiai emi pinaugai kapa'ina oafia auga afa fooge me'e feka. Ega koa alafai kinagai kai, amu ega'ina folopagago'i. ³ Ke alafai egae aisama, papiau oafilai'i au'i fau'iai isa kaisau auga malelega alapapua akeafia kai, ipeni ega'ina fou akeafi'i Ierusalem taonina akelaoaina. ⁴ Ke lau alaopolaga lau isafa eega falao auga ekainia alaoma koa aisama, isa lau akeisaoniau fou agalao.

Paulo Kapa'ina Agekapa Auga Fouga Eifania

⁵ Ke lau Masedonia ago mo alapea oma puo, Masedonia ago pagua'i ma'oai alaisa'i afegai kai, oi eemi alafai. ⁶ Lau laopolaga oi fou afa agaagu koa kai, o fou agaagu agelao inipo aupu agepagai ganinagai, agekaina ega koa oi lau agopalagainiau ala malao alaoma auga, alalao. ⁷ Gome lau pau oi faisami mo kai, fafiakoa fakailai afu aga'o falao auga anina alaani. Kai Lopia agelogoainiau koa aisama, lau oi fou afa faagu koa kai, fakailai afu aga'o falao laoma. ⁸ Kai pau auga, lau inae Efesus taoninai mo alaagu agelao Pentikost kina. ⁹ Gome inae pin-auga akaiki'a fekekapa felo auga pa'afina eagalai efua kai, papiau ma'o lau e'u pinauga lakapa auga anina akeani puo kekaisapuisau.

¹⁰ Ke Timoti oi eemi afefai koa aisama, foifa koko, ke fo'ima felo, ega koa isa

kapa aga'o mani'ina faepa'aua. Gome isa lau koa i'opou Lopia ega pinauga ekapa efai elaoaina. ¹¹ Ke kai aga'o isa faeumakalaina kai, feifa koko. Ke oi isa gagaoai foulaisa ala galao eoma auga felao, ega koa femue femai lau eeuai. Gome lau laague isa, ke Kristiano papiaui isa'i fou iina akemai au'i la'ima'i.

¹² Ke pau i'a aki'a Apolos fouga alaifania. Lau isa la'augaina Kristiano papiaui isa'i fou oi eemi kegafai laoma. Kai pau oi eemi fai auga afa'agamo eumaka kai, ega kina felo aga'o ageafia aisama, agefai.

¹³ Oi aufa kina mo fofua foagu. Ke emi pako'ai foapa inoka alo kapula aumi fomia, ke ega'ina kapulagai foagu. ¹⁴ Ke kapa ma'oai agokapa'i auga, alomi ko'agai Deo, ke papiaui fou ani'i oani auga laoga mainai fokapa.

¹⁵ Ke oi ologo Akaia agogai Stefanas ega famili fou keufai keponi Kristiano papiaui kemia. Ke isa ifo'i imaaui Deo kepa'a penia, Deo ega papiaui kepalagaini'i. ¹⁶ Aau akiu Kristiano papiaumi, lau oi lagoinimi papiaui ega koa'i au'i papa'iai fopinauga, ke kapa'ina akeifania auga aina'i foafia. Ke kaisau mo isa fou ega'ina pinaugagai kepalagaini'i au'i isafa ee'iai ega koa fokapa. ¹⁷ Lau Stefanas, Fotunatus, ke Akaiikus fou eeu ke-

mai aisama alou egama alogaina. Gome oi kapa'ina lau alopeniau auga isa ke-mai kepeniiu. ¹⁸ Lau isa fou'i ega laifa oma, gome isa lau kepalagainiau e'u pinauga kepa'ilikaea kainai alou kepagama koa i'opoga, oi isafa eemai ega koa keka-paisa alomi kepagama. Ega puo papiaui ega koa'i au'i fopalopiani'i.

Nini'ani Fua Auga

¹⁹ Inae Asia ago iifi e'a papiaui e'i pamego iifa'i eemai keulai'i. Ke isa mo laa'i kai, Akuila, ke Prisila auni'i, ke iifi e'a papiaui isa e'i e'ai kekaigugu au'i isafa, Lopia akagai kepamegonimi. ²⁰ Ke aami akimi Kristiano papiaui inae keagu au'i ma'oai isafa, oi eemai pamego iifa'i keulai'i. Ke oi alomi lolofagai aami akimi aga'o aga'o fou fopamegonimi.

²¹ Ke lau Paulo e'u pamego iifa'i ifou imauai lapapua'i eemai laulaisa.

²² Ke aufalao aga'o Lopia anina afaeani koa aisama, Deo isa afa apala fepenia laoma.

Emai Lopia mai!^{§§}

²³ Ke lau Lopia Iesu Kristo lamegamega penia, ega koa ega gafegafe oi eemai gaka laoma.

²⁴ Ke Iesu Kristo akagai, oi animi laani alogaina auga, iifaga eemai laulaisa.

^{§§}16:22 Aramik malagai, "Marana tha."

2 Korinto

*Paulo Malele Muniai Epapua
Korinto Taonina Kristiano
Papiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1 Lau Paulo. Lau auga Deo ega logoai Iesu Kristo ega apostolo lamia. Lau i'ina malelega lapapua, ke aki'a Timoti aunimai akamaisai laulaisa, oi Deo ega iifi e'a papiiumi Korinto taonina oague aumi, ke Deo ega papiau ma'oai Akaia agogai oaguega aumi fou eemi efai.

²Lai amegamega, ega koa Ama'a Deo, ke a'a Lopia Iesu Kristo fou e'i gafegafe akaiki'a, ke gagao fou fekepenimi foagu felo aoma.

Deo Auga Papiau Ipaame'i Gome Auga

³I'a a'a Lopia Iesu Kristo Ama Deo, guani gome auga, ke papiau ma'oai ipaame'i gome auga amaaufagaina.

⁴Isa i'a kina apala'i ma'oai aafii'i au'i kina'iai epaamei'a. Ega koa Deo i'a epaamei'a auga laoga mainai i'a ifo'a isafa kaisau mo kina apala'i keafi'i au'i fapaame'i eoma. ⁵Gome Iesu Kristo ala ekiekie oma auga kiekie'i alo'aisai epogu koa i'opoga, Deo Iesu Kristo faagagai i'a kina apala'i aafi'i au'i isafa ee'iai agepaamei'a afaefuafua. ⁶Ke lai faagamai ekiekie koa aisama, ega'ina auga oi fepaameimi, ke kaniami feisagamau kainai ega emia oma. Ke Deo lai emai kiekieai epaameimai koa aisama, ega'ina auga oi lai foisamai emi kiekieai foameame eoma kainai ega emia oma. Ke ega koa emia aisama, ega'ina laoga mainai kiekie lai aafi'i koa i'opo'i foafi'i mo ganinagai, alomia ega'ina kiekie'i gamu'i mo agooponi'i, agoafiapi'i mo auga laoga maina agepagama. ⁷Ke lai emai afia'ama oi eemiai auga ekapula, gome alogo oi lai emai kiekieai okiekie

koa i'opoga, Deo lai epaameimai auga, oi isafa epaameimi.

⁸Aau akiu Kristiano papiiumi, lai anina aani oi lai Asia agogai kelele akaiki'a'i faagamaisai kemia akiekie auga fougafologo aoma. Ega'ina alogai lai faagu auga aekainimai, ke ega'ina kapa'i faagamaisai kemia auga faafiapi'i, gamu'i mo faoponi'i auga aekainimai kainai, lai i'ina agofa'agai faagu felao auga afia'amaga aga'o laa'i koa i'opoga. ⁹Iifa gome papiau lai famaefauga iifaga kepaapa efua auga, lai guamai alogai gamuga aoponia. Kai ega'ina emia, ega koa lai maamai faelao ifomai mo kapa aga'o agakapa agekaina auga falaisa kai, maamai felao Deo papiau maeai epamaunimue'i auga Deoga faisaeoma. ¹⁰Isa lai mae mauni epogai alao amai auga eegai kaniamai eagamauga, ke Isa muni lai kiekie ee'iai agepapealaimai paisa. Ke lai emai afia'ama auga, Isa aufa kina mo lai ega'ina kiekie'i ee'iai agepapealaimai afaefuafua aoma. ¹¹Ke oi isafa emi megamegai lai opalagainimai. Ega'ina auga, Deo papiau ma'o lai faumaisai kemegamega auga, aina'i agelogo afa agepeni'i. Ke Deo lai pipeni felo'i agepenimai faagagai, papiau ma'o lai faumaisai Deo tenkiu akaiki'a akepenia.

Paulo Opo I'oina Epamia

¹²Pau lai emai aina'au auga i'ina: Lai alomai eifa, lai i'ina agofa'agai ifomai a'imaimai emai laomai ma'oai felo'i mo akapai'i auga ko'a eoma. Ega'ina auga lai Deo eegai laomai kemai au'i, alo lolofa lao'i mai'i, ke alomai ko'agai ega'ina lao'i mai'i oi ipaumami aumi eemiai akapai'i. Ke ega koa akapaisa auga i'ina agofa'a ikifagai alakapaisa kai, Deo ega gafegafe akaiki'a kainai akapaisa. ¹³Gome kapa'ina oi agokuapina agekaina, ke oko agologo auga mo apapua eemi efai. Ke lau e'u afia'ama auga i'ina: ¹⁴Oi pau lai foumai afa'agamo ologo

auga fofouga fologo afe'ai, ega koa Lopia Iesu agemai kinagai aisama, lai oi aina'aumi agapa'aua koa i'opoga, oi isafa lai aina'aumai fopa'aua laoma.

¹⁵Ke ega'ina agemia auga lau alou lapakapulania kainai, opou lapaapa oi eemi faafai kaukau, ega koa Deo ega gafegafe isafina aumi'i fopamia laoma.

¹⁶Lau opou lapaapa auga, lau Masedonia alalao alogai, ega'ina peagai oi faisami laoma. Ke alalao Masedoniai alamue alamai pugu aisama, famai fakoko faisami pugu, ega koa oi lau fopalgainiau foulaisau Iudea ago falao laoma.

¹⁷Kai opou ega lapaapa oma alogai, oopologa lau ega'ina kapa e'ele lapamia ooma ma? O lau papiu aumauni opo'i kepaapa kapa aga'o kegakapa keoma, ake'i ega'inagai mo keifa, "E, e," keoma, ke "Laa'i, laa'i," keoma koa lakapaisa ma ooma?

¹⁸Kai iifa gome Deo auga, kapa'ina eifania agekapa eoma auga agekapa paisa. Ega koa i'opoga, ega'ina kainai lai emai iifa oi eemi efai auga, "E," auga "E," ke "Laa'i," afalaoma. ¹⁹Gome lau Silas, ke Timoti fou Deo Gauga, Iesu Kristo fougua oi epomia ainogonia aisama, lai "E," ke "Laa'i," alaoma. Kai Iesu Kristo faagagai auga, "E," moa'ina aoma. ²⁰Gome Deo pako'a iifa'i pika eka-pai'i mo ganinagai, Iesu Kristo faagagai pako'a iifa'i ega'ina au'i ma'oai, "E," moa'ina. Ega kainai Iesu Kristo faagagai i'a ma'oai "Amen" iifaga aifania. Ke ega koa akapa Deo au akaiki'a apamia. ²¹Ke pau Deo oi lai fou kai'alao Iesu Kristo faagagai a'a pako'ai faapa inoka auga ekapaisa. Isa i'a i'ina agofa'a papiu'i epo'iai ekinani'a* Deo ega Spiritu eake peni'a. ²²Ke i'a Isa apuga ipauma'a auga gouga faaga'aisai ekapaisa, ke ega'ina mo kapa faugai ega Spiritu epenii'a alo'aisai eague.

²³Lau Deo laifaga, ega koa Isa lau kapa'ina laifania auga ko'a mo laifania feoma laoma. Lau oi eemi Korinto alamue alafai, gome anina laani oi falafinai alomi falapamafua laoma. ²⁴Lau ega'ina laifania auga, lai oi emi pako'a alopi'alaina alaoma kai, lau ke fou apin-auga au'i fou oi apalagainimi oalogama. Gome oi emi

2 pako'ai oapa kapula efua. ¹Ega puo opou lapaapa aga'onia mo, eemi falafai alo kiekie falapenimi pugu laoma. ²Gome alomi alapakiekie koa aisama, kaisau eague lau alou agepagama? Kai aga'o laa'i kai, oi alomi lapakiekie aumi mo lau alou agopagama. ³Lau malele ega lapapua oma, ega koa oi eemi alafai aisama, lau alou fopagama papiuimi aumi eemiai alou faemafu laoma. Ke lau ega koa lakapaisa, gome oi ma'oai lau e'u alogamai fou agaalogama auga, alou ko'agai lapako'ania. ⁴Gome lau alo kiekie ma'o laafii'i, opopo alouai ekae, ke maau mai'iu'iuga mo malele ega'ina lapapua eemi efai. Ega'ina lakapaisa auga, oi alomi mapamafua kainai laa'i kai, alou ko'agai oi animi ala laani oma auga fologo laoma.

Laomai Apala Ikapa Auga Ega Apala Fo'ageaina

⁵Kai aufalao aga'o papiu aga'o alo epamafua koa aisama, isa oi ma'oai alomi epamafua koa i'opoga, lau alou ega aemafu oma. Kai alou afa'agamo emafu, ega koa lau isa meu akaiki'a ipauma falapenia laoma. ⁶Papiu ma'o isa ega laomai apala afa kiekie kepeniia auga ekainia. ⁷Kai pau auga oi isa ega apala fo'ageaina ke fopaame, ega koa isa ega alomafu akaiki'a faemia, ega'ina alomafuga akaiki'a papagai faeagu laoma. ⁸Ega puo lagoinimi, alomi ko'agai isa anina oani auga

*1:21 Grik malagai auga, 'oili kania'a e'efaisa. Pilitani malagai 'anoit'

laoga maina fopakina. ⁹Ke lau malele ega'ina lapapua auga, oi i'opo ega'ina alogai agoapa agekaina ma auga, ke e'u pamalele ma'oai kai'iai agopea ma auga maisa laoma. ¹⁰Oi aufalao aga'o ega apala o'agegeaina koa aisama, lau isafa isa ega apala la'agegeaina. Gome lau aufalao aga'o kapa apala aga'o ekapaisa auga, ega apala la'agegeaina koa aisama, o isa kapa apala aga'o ekapaisa auga ekae fa'agegeaina, ke la'agegeaina koa aisama, lau oi faumiai isa Iesu Kristo agogai ega apala la'agegeaina efua. ¹¹Ega koa Satani ega'ina laoga maina faepapinauga, i'a fae'imai'a. Gome i'a isa kapa'ina ekapakapa auga alogo efua.

Deo Ega Nini'ani Kapula Mamaga Ekapa Pinaugaga Kekapa Au'i Fou'i

¹²Ke pau lau iifa faunina Iesu Kristo fougua mainogonia laoma lalao Troas taoninai aisama, Lopia egae lau iifa faunina fainogoina auga keagaga aga'o epaagalaisa auga laisa. ¹³Kai lau alou aekakipo paisa, gome lau akiu Taitus egae alaisa. Ega puo ega'ina papiau'i lapamegoni'i, ke lakailai Masedonia ago lalao.

¹⁴Kai Deo, Iesu Kristo faagagai i'a aufa kina epapeai'a, kapa ma'oai apalutini'i, ke Iesu ega logo fougua, mulamula foga felo, Isa kepa'a penia koa i'opoga auga, Isa i'a faaga'aisai epapea afu ma'oai elao. Deo tenkiu akaiki'a amapenia. ¹⁵Gome Deo papiau kania'i eagamauga au'i, ke papiau isa'i lalau'iai kemae kelaoaina au'i epo'iai i'a auga, Iesu Kristo mulamula foga felo eafia Deo epa'a penia auga koa i'opoga au'a. ¹⁶Ke papiau lalau'iai kemae kelaoaina au'i ee'iai auga, i'a papiau kemae foga'i apala emia au'i koa i'opo'i kepamiai'a. Kai Deo papiau kania'i eagamauga au'i ee'iai auga,

i'a mulamula foga felo mauni epipeni auga mulamula koa kepamiai'a. Ke papiau kapa auga ega'ina pinauga agekapa agekaina? ¹⁷Kai i'a auga papiau ma'o isa'i, moni fekeafia keoma, Deo ega iifa, iifa i'oina aga'o fou keafi lapuinia au'i koa laa'i. Kai Iesu Kristo fou amia kainai, i'a papiau Deo eegai kemai au'i koa i'opo'i amia, i'a isafa alo'a ko'agai Deo agogai ega iifa aifafoua.

3 Lai ega'ina aifania auga, lai ifomai felo akapa aoma ma? O lai papiau isa'i koa famia oi felo okapa auga malelega fapapua eemai faulaisa, o oi lai felo akapa auga malelega fopapua eemaisi foulaisa ma? Laa'i ipauma! ²Oi ifomi auga lai malele apapua fumi aifa felo auga, ke guamai alogai malele apapua eemi efai auga koa i'opoga. Ke papiau ma'oai oi auga malele koa kekuapinimi ke kelogo. ³Oi auga lai Iesu Kristo ega pinauga akapaisa puaga aumi. Ke ega'ina malelega auga, papiau aumauni ima'iai peniai akepapua kai, Deo eague aoniamo auga ega Spirituai kepo falapa'iai aepapua'i kai, papiau gua'i alogai epapua'i auga.

⁴Ke Iesu Kristo faagagai, lai emai pako'a kapula Deo eegai aoge. ⁵Lai ega'ina aifania auga, kapa'ina akapa auga alomai ekainia auga kainai akapa afalaoma kai, alomai ekainia auga, Deo eegai emai akapa. ⁶Isa lai iifa kapula mamaga pinaugaga fakapa fekaina auga keagaga ekapaisa. Ke ega koa emia auga, Deo Moses ega iifa alogai[†] lai ega koa fakapa auga aepapua aepenimai kai, Deo ega Spiritu isapugai epalognimai ega'ina pinaugaga fakapa eoma. Gome Moses ega iifa kainai auga, papiau kapa laomai apala ekapa auga femae eoma. Kai Deo ega Spiritu auga papiau kapa laomai apala'i ekapai'i auga, gua eafi opogaina aisama, papiau ega'ina

[†]3:6 Grik malagai auga, 'malele.'

eponi ega laomai apala'i eumakalaini'i, ke mauni mamaga Deo eegai emai auga eafia.

**Deo Ega Nini'ani Kapula
Mamaga Auga Isapuga Ke
Eaea Akaiki'a Ipauma**

⁷ Pau Moses ega iifa kepo falapa'iai Deo epapua'i auga ega pinaugai mae emaiseina auga, isapuai ke eaea akaiki'agai emai. Ega koa Israel papiau'i Moses kua maaga eeaea kainai, maa'i elao kua maaga keisa kai, maa'i egae mo feka auga aekainia. Kai ega'ina eaea auga laa'i emia. ⁸ Ega koa aisama, Deo ega Spiritu ega pinauga auga isapuga ke eaea akaiki'a ipauma afaemia, Moses ega iifa pinauga ekapa auga isapuga, ke eaea afaeka'egaina ma? Iifa gome ageka'egaina paisa. ⁹ Gome pinauga, papiau laomai apala kekapa au'i fekemae eoma auga, isapuga akaiki'a ke eaea akaiki'a auga papiau keisa. Ega koa aisama, pinauga papiau alo'i opaina epamia auga, isapuga ke eaea akaiki'a ipauma, pinauga ega'ina papiau laomai apala'i kekapa'i fekemae eoma auga isapuga ke eaea fou eka'egaini'!
¹⁰ Gome kapa'ina isapuga, ke eaea akaiki'a emia auga, pau kapa'ina ega'ina isapuga ke eaea akaiki'a eka'egaina auga fou aoge opo'i aisama, ega'ina isapuga ke eaea fou auga isapu ke eaea ko'a laa'i. ¹¹ Ke kapa'ina laa'i emia elaoaina auga isapuai, ke eaea akaiki'agai emai koa aisama, kapa'ina ageka aoniamo auga, isapuga ke eaea akaiki'a ipauma agemia, kapa'ina laa'i emia elaoaina auga isapuga ke eaea ageka'egaina.

¹² Ega puo lai emai afia'ama ega koa kainai aaiapa anini'ani. ¹³ Ke lai auga isa koa i'opomai laa'i. Moses kua maaga tiapuai emokaisa, ega koa kua maaga eeaea ke isapuga laa'i emia auga, Israel papiau'i fakeisa eoma. ¹⁴ Kai papiau ega'ina au'i Moses kua maaga emokaisa koa

i'opoga, alo'i e'inoka. Gome ega'ina kina-gai emai pau kina, Deo ega iifa kapula ufaina auga kekuapina aisama, tiapu ega'ina Moses kua maaga emoka auga, isa maa'i emoka paisa. Ke ega'ina tiapuga kai aga'o aeafi'aua, gome Iesu Kristo mo faagagai ega'ina tiapuga akeafi'aua agekaina. ¹⁵ Ke ega'ina papiau'i pau ganinagai, Moses ega iifa kekuapina aisama, tiapu aga'o isa alo'i ekupuga alo'i aegalai. ¹⁶ Kai aufalao aga'o kina kapagai Lopia eaipenia aisama, Lopia tiapuga ega'ina isa alo ekupuga auga eafi'aua. ¹⁷ Pau Lopia auga Deo ega Spiritu. Ke Lopia ega Spiritu kaisau alo'iai eague au'i, kapa'ina papa'iai kala'afi koa kemia auga papagai epapealai'i. ¹⁸ Ke Deo i'a kua'a maa'aisai tiapuga eafilaisa au'a auga, eaea elao oleole egefa aisama, oleole ekimage koa i'opoga, Lopia ega isapu ke eaea akaiki'a auga, egefa emai i'a faaga'a oleole koa i'opoga emia, ekimage epealai elao papiau keisa aefuafua. Ke Lopia, Spiritu auga, i'a alo'aisai epinauga elao-lao i'a Isa koa i'opo'a agamia, ke a'a isapu ke eaea agepagai alogaina agelaoaina.

**Oga Alo'iai Amu Afa'i
Akaiki'a'i Kekae Au'i Fou'i**

4 Ega puo Deo ega guaniai lai i'ina pinaugaga aafia kainai, alomai alapaapokenia. ² Kai lai ogefaka kapa'i, ke meagai lao'i mai'i fou aumakalaini'i. Ke lai pifogeai kapa aga'o alakapa, ke Deo ega iifa isafa alapaefo pagainia i'oina alapamia. Kai lai Deo ega iifa ko'a auga mo papiau maa'iai apafokia. Ke Deo agogai ifomai felo akapa auga papiau ma'oai alo'iai felo mo fekeoma aoma. ³ Kai lai iifa faunina Iesu Kristo fougaa aifafoua auga ekafake koa aisama, ega'ina auga papiau kapa'i lalau'iai ke-mae kelaoaina au'i mo ee'iai ekafake. ⁴ Ke pau i'ina agofa'a deoga, ega'ina papiau'i Iesu akepako'ania au'i alo'i ekupunia maa'i epakimi'inia, ega koa iifa

faunina Iesu Kristo, Deo iisagai emai auga, ega isapu ke eaea akaiki'a fougā eaea afakeisa. ⁵Gome lai aumai, ifomai foumai alainogonia kai, Iesu Kristo Lopia auga fougā ainogonia. Ke Iesu Kristo faugai lai auga oi emi pinauga aumai auga fougā ainogonia. ⁶Gome Deo iina eifa oma, “uminagai eaea gagefalai,”^z eoma auga ega eaea lai alomaisai epagefauka. Ega koa Isa ega isapu ke eaea akaiki'a logo Iesu Kristo kua maagai eaea auga, lai fepenimai eoma.

⁷Kai pau Deo ega isapu ke eaea akaiki'a, kapa aga'o afa akaiki'a koa i'opoga auga, oga mi'iuai kekapa kai, agelifu auga alogai keukaisa ee'aisai ekae. Ega koa emia auga, isapu akaiki'a ipauma isapu ma'oai eka'egaini'i auga, lai eemaisai aemai kai, Deo eegai emai auga, i'a ma'oai epakinai'a. ⁸Ke apiemaisai apiemaisai kekoninimai kai, akekoni mu'aimai. Ke kapa'ina fakapa auga alalogo mo ganinagai, emai pako'ai alaapakipo ipauma mo. ⁹Ke papiu lai keafi apalanimai kai, Deo lai aepua'afunimai. Ke papiu lai keauniimai a'ualai kai, akeaupuguimai. ¹⁰Ke Iesu Kristo emae kiekie auga, lai aufa kina imaaumaisai aafii'i alao amai, ega koa isa eague aoniamo auga maunina isafa lai imaaumaisai fefoki aoma. ¹¹Gome lai pau aaguega aumai, Iesu Kristo puogai aufa kina papiu ima'iai kepaauimai fekeaupuguimai, ega koa Iesu Kristo eague aoniamo auga maunina, lai imaaumai agemae auga faagagai fefoki aoma. ¹²Ega puo lai imaaumaisai auga, mae ekae epinauga kai, oi alomia auga mauni umamo ekae epinauga.

¹³Ke Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: “Lau Deo lapako'ania. Ega puo lau lanini'ani,”^a keoma. Ke pau lai isafa alomaisai ega'ina mo pako'agai

Deo apako'ania, ke ega'ina kainai lai anini'ani. ¹⁴Gome Deo Lopia Iesu Kristo maeai epamaunimue auga, lai isafa Iesu fou maeai agepamauni mueimai, oi fou kai'alao Isa ifo agogai agepaapai'a auga alogo. ¹⁵Ke ega'ina kapa'i ma'oai faagamaisai kemia auga, oi faumiai felo mo femia puogai kemia. Ega koa Deo ega gafegafe akaiki'a papiu ma'o ma'o mo eafi'i au'i, tenkiu akaiki'a ipauma Deo ega isapu, ke eaea akaiki'a auga fekepenia faefuafua aoma.

¹⁶Ega kainai lai alomai alapaapoke-nia. Ke papiu maa'iai auga lai apao alaoaina mo ganinagai, kina aga'o aga'o alogai auga alomaisai mamamai amia alaoaina. ¹⁷Gome lai kiekie ke'ilikae, afakeka aoniamo, pau aafi'i au'i kepa-peaimai isapu ke eaea akaiki'a ageka aoniamo, kiekie ega'ina ma'oai meu'i eka'egai afe'aini'i auga eega elaoainimai. ¹⁸Ega puo maamai kapa'ina aisa auga eegai alaoge kai, kapa'ina alaisa auga eegai aoge. Gome kapa'ina aisa auga, afaeka aoniamo kai, kapa'ina alaisa auga ageka aoniamo.

Imaa'u'a Mamaga Agaafia Auga Fougā

5 Lau ega laifa oma, gome pau inae aagoai imaa'u'a, e'a koa i'opoga alogai aaguega auga ageisauoka laa'i agemia aisama, ufai Deo eegai imaa'u'a, e'a koa i'opoga ageka aoniamo auga agepeni'a auga alogo. Ke ega'ina e'a auga papiu aumauni ima'iai akekapa-paisa. ²Kai ega'ina aemia koa kai, aagoai aapoki alafai amaoma, ufai imaa'u'a ageka aoniamo auga amaafia tiapu koa amai'iuka aoma. ³Ke imaa'u'a ega'ina tiapu koa agai'iuka kainai, papiu i'a faaga'a maini agaagu afakeisa'a. ⁴Gome pau aagoai imaa'u'a i'ina e'a koa i'opoga alogai aague alogai, i'a apoki ke meu ma'o aafi'i. Gome i'a faaga'a maini

faagu auga anina alaani kai, anina aani imaa'u'a ufai ekae auga amaafia tiapu koa amai'iuka aoma. Ega koa ufai imaa'u'a ekae afaemaemae auga, imaa'u'a pau aagoai ekae agemae auga fekogopa aoma. ⁵Ke Deo ega'ina mo puogai i'a epagamai'a. Ke ega Spiritu epenii'a, ega koa ega Spiritu i'a kapa'ina muni agaafia auga ko'a paisa auga gouga emia.

⁶Ega puo lai alomai apakapulanania aefuafua, ke pau imaaumai i'inagai aague alogai, ifomai emai paguai koa aague, ke Lopia eegai alaagu auga alogo. ⁷Ke lai auga emai pako'a kainai aaguega kai, kapa'ina aisa'i au'i kai'iai alaagu. ⁸Lau laifa lai alomai apakapulania laoma, ke lau anina laani auga, lai imaaumai i'ina pau aagoai ekae auga fapua'afuga falao, emai pagua ko'agai Lopia fou faagu laoma. ⁹Ega puo lai pau aagoai imaaumaisai faagu, o falaagu mo ganinagai, anina aani Lopia mo alo fapagama aoma. ¹⁰Gome i'a ma'oai Iesu Kristo afugai eagu papiu e'i laomai felo, o apala afa epeni'i auga afuga agogai agaapa. Ega koa i'a aga'o aga'o imaa'u'aisai aagu alogai, kapa'ina felo o apala akapaisa auga afa kapa faafia eoma auga agepeni'a.

Iesu Kristo Faagagai Deo Papiu Fou Kegagao Auga Fouga

¹¹Ke lai Lopia ala famani'iai oma auga alogo kainai, lai papiu alo'i amaafia aoma maa'iai anini'ani. Ke lai kaisau auga Deo elogo feloimai, ke lau e'u afia'ama auga oi isafa alomiai lai kaisau auga fologo feloimai laoma. ¹²Lau ega'ina laifania, gome lai ifomai felo akapa auga, oi maamiai amaifania pugu alaoma. Kai oi lai kaimaisai foaina'au auga keagaga koa aga'o apakinai. Ega koa kaisau kapa'ina gua'i alogai eka auga aina'auga afakepa'aua kai, kapa'ina keisa auga aina'auga kepa'aua au'i, e'i aina'au afa fopenimue'i aoma. ¹³Gome lai akafo'o koa aisama, ega'ina

auga lai Deo faugai akafo'o. Ke lai alomai felogai kapa aga'o akapa koa aisama, ega'ina auga oi faumiai akapa. ¹⁴Gome Iesu Kristo alo ko'agai lai animai eani auga laoga maina lai epaafimai. Ega koa faagamaisai emia, gome lai apako'ania auga, au aga'omo papiu ma'oai e'i laomai apala'i fau'iai emae, ke ega'ina kainai papiu ma'oai i'ina agofa'a ega laomai apala'i ee'iai kemae. ¹⁵Ke isa papiu ma'oai fau'iai emae, ega koa kaisau keague au'i ifo'i mo fau'iai fakeagu kai, Iesu isa fau'iai emae, ke Deo isa maeai epamaunimue auga faugai fekeagu eoma.

¹⁶Ega puo lai pau papiu aumauni aufalao aga'o ala eisa oma auga laoga mainai kai aga'o ega alaisa oma. Kai ufainagai lai i'ina agofa'a Iesu Kristo ala eisa oma auga laoga mainai Iesu Kristo aisa mo ganinagai, pau auga lai Iesu Kristo ega alaisa oma. ¹⁷Ega puo aufalao aga'o Iesu Kristo fou kemia koa aisama, Deo isa epagamamue koa i'opoga, kapa mamaga aga'o koa i'opoga emia. Ke isa ega agu ufaina auga epua'afuga kai, agu mamaga auga kainai eagu. ¹⁸Ke ega'ina kapa'i ma'oai Deo eegai kemai. Ke Isa Iesu Kristo faagagai i'a fou agagao, ke Isa i'a papiu falaoaini'i Isa fou fekegagao auga pinaugaga epenii'a. ¹⁹Ke Deo ega koa ekapaisa Iesu Kristo faagagai agofa'a fofuga papiu'i fou kegagao. Ega koa Isa papiu e'i laomai apala'i kekapa'i au'i afa aepeni'i. Kai Isa papiu fou kegagao auga fouga faifafoua auga pinaugaga lai epeniimai. ²⁰Ega puo lai auga Iesu Kristo ekinanimai isa faugai apinauga aumai. Ke lai faagamaisai Deo ifo oi egoynimi koa i'opoga. Ke lai Iesu Kristo akagai oi agoynimi, oi Deo fou epomiai amogagao aoma. ²¹Gome Deo Iesu Kristo laomai apala aga'o aekapaisa auga eafia, laomai apala ikapa auga koa epamia i'a a'a laomai apala'i fau'iai

emae. Ega koa i'a isa faagagai, Deo maagagai alo opai au'a famia eoma.

6 Ke lai Deo fou apinauga aga'omo kainai, agoinimi oi Deo ega gafe-gafe akaiki'a foloafi aagenia mo aoma. ²Gome Deo ega iifa pukagai ifo iina eifa oma:

“Lau kina maaga anina laani auga kina maagagai, oi ainami lalagonia, ke kaniami isagamauga kinagagai lapalaganimi,”

eoma. *Aisaea 49:8*

Iifa gome maamiai laifania, Deo kina maaga anina eani auga kina inamo'e, ke kaniami gaagamauga eoma auga isafa kina inamo'e.

Paulo Kina Apala'i Eafii'i Au'i Fou'i

³Ke lai afulao aga'o ife fe'anina fe'ualai auga kapa aga'o keagai alaoge, ega koa kai aga'o lai emai pinauga akapa apalania faeoma aoma. ⁴Kai kapa ma'oai akapa'i alogai, lai ifomai Deo ega pinauga aumai auga papiiau apakina'i. Ega'ina alogai lai kiekie akaiki'a'i, kina apala'i aafii'i, ke kapa aga'o eegai aafi'afu mo ganinagai, gamu'i mo aoponi'i aafi'api'i mo. ⁵Ke lai keauniimai, ke kepatipulanimai, ke faagamaisai kelele akaiki'a'i kemia, ke a'oa'o akaiki'a'i kemia, ke apinauga aafipugu, ke feu felo alaisa, ke inaemai ekimu. ⁶Ke kapa ma'oai akapai'i alogai, alomai lolofagai Deo fougaga kapa'ina alogo auga, ke alomai aafiapia mo, ke papiiau agafei'i, ke Deo ega Spiritu kapa'ina epalagonimaimai au'i mo kapa'i akapai'i. Ke kapa ma'oai akapai'i au'i, alomai ko'agai papiiau ma'oai ani'i aani auga laoga mainai akapai'i. ⁷Ke emai nini'aniamai iifa ko'a'i mo aifani'i, ke Deo ega isapu'ai kapa ma'oai akapai'i. Ke papiiau alo'i opaina femia auga lao'i mai'i ifani amu'i koa i'opo'i au'i, isa'i imaimai kainai aafii'i, ke isa'i imaimai lafan-

inai aafii'i. ⁸Ega'ina akapai'i alogai, papiiau isa'i lai au akaiki'amai kepamiaimai kai, isa'i auga lai au e'elemai kepamiaimai. Ke papiiau lai keau afagainimaimai kai, isa'i au'i keifa apala penimaimai. Ke lai iifa ko'a mo aifania mo ganinagai, papiiau lai pifogemai keifania. ⁹Ke papiiau lai kelogonimaimai ganinagai, akelogonimaimai koa kekagakaga. Ke lai famae koa i'opoga kai, aagu paisa. Ke keauniimaimai kai akeaupuguimaimai. ¹⁰Ke alomai emafu ganinagai aufa kina alogamaimai alao amai. Ke ulalu aumaimai ganinagai, papiiau ma'o apa'amu'amu'i. Ke kapa aga'o eemaisaimai laa'i mo ganinagai, kapa ma'oai apumaimai akemia.

¹¹Korinto papiaumaimai, lai emaimai nini'aniamai kapa aga'o alaogefake kai, aifa ofakaeni'i mo, ke guamaimai alogai kapa'ina kekae au'i oi maamiamai aifafou'i. ¹²Ke lai guamaimai alogai kapa'ina mo kekae au'i oi eemiamai alaafiapi'i. Kai oi auga guamaimai alogai kapa'ina kekae au'i lai eemaisaimai oafiapi'i mo. ¹³Ke pau oi auga lau gau koa i'opomaimai lapamiaimaimai maamiamai lanini'ani. Oi isafa guamaimai fopaagalaisa. Ke lai oi eemiamai akapa koa i'opoga, oi isafa lai eemaisaimai ega koa fokapa. Ega koa oi lai fou epo'aisaimai i'opoga aga'omo fakapa laoma.

Pako'a Laa'i Au'i Fou Folomia

¹⁴Oi pako'a laa'i au'i fou folokaifou. Gome alo opai laoga maina, ke alo opai laoga maina laa'i auga fou aga'omo akemia ma? Ke eaea umina fou aga'omo akemia agekainama? Laa'i. ¹⁵Ke Iesu Kristo, Satani[‡] auni'i ainai aga'omo agemiamai ma? Ke pako'a auga, ke pako'a laa'i auga fou ainai aga'omo emiamai ma? ¹⁶Ke Deo ega e'a, ke deo pifoge'i fou epo'iai kapa aga'omo fougaga keifania ma? Laa'i. Gome i'a imaa'u'a auga, Deo eague aoniamai auga ega aguagu afuga. Ega'ina

[‡]6:15 Grik malagaimai auga, 'Beliar'

fouga Deo ega iifa pukagai iina eifa oma: “Lau isa fou agaagu, epo'iai alapea lao alapea mai. Ke Lau isa e'i Deo alamia, ke isa Lau e'u papiiau akemia,”^b eoma.

¹⁷ “Ke Lopia eifa pugu einaka, “Ega puo oi ega'ina papiiau'i epo'iai amo-pealai ifomi mo amoagu.

Ke kapa'ina papiiau alo'i kepaofua kapa'i au'i aga'o foloafi opogaini'i.

Ke Lau oi alaafimi e'u papiiau agomia,” eoma. *Aisaea 52:11; Esekiel 20:34, 41*

¹⁸ “Ke Lopia Isapu Gome auga eifa pugu einaka,

“Lau oi Amami alamia, ke oi auga Lau gau maguaemi,

ke gau papiemi agomia,” eoma. *2 Samuel 7:8, 14*

7 Ekefa'auagai, i'a Deo pako'a iifa'i ega'ina epenii'a kainai, kapa'ina imaa'u'a ke lalau'a fou kepalifu'i kepaofua au'i ma'oai amaikulai'i. Ke Deo amamani'iaina, ke amaunia imoimo alo'a galolofa ipauma mo.

Paulo Ega Alogama

² Oi alomi amopaagalaisa, alomia'i lai afumai aga'o amoafia gaka. Lai kai aga'o eegai laomai apala aga'o alakapaisa, ke kai aga'o alapalifua, ke kai aga'o alapapinaugania ega amu alaafi'i. ³ Lau ega'ina laifania auga, oi apala okapa alaoma. Gome oma'e laifa kakaua, lai oi aafimi alomaisai oague, ke fou kai'alao agaagu, ke fou kai'alao agamae laoma. ⁴ Ke oi eemiai alou lapakapulania, ke oi faagamiai e'u aina'au akaiki'a ipauma. Ke lai kina apala'i ma'oai aafii'i mo ganinagai, oi lau alou opakapula alogaina, ke alou opagama alogaina.

⁵ Gome lai afai Masedonia agogai akoko aisama, alalaagai kai, ala alao auga kina apala'i mo akaifaini'i. Lai afe- maisai auga akekua akaiki'a'i kemia, ke alomaisai auga amani'i alogaina. ⁶ Kai

Deo papiiau alo'i emafu epaame'i auga, Taitus eulaisa eemai emai, epaameimai. ⁷ Ke isa ega maisai mo lai aepaameimai kai, oi isa opaame auga faagagai lai isafa epaameimai. Ke isa oi lau aniu ala oani oma auga, ke puouai alomi emafu auga, ke opopou ala opa'au oma auga isafa fouga maamaisai eifania. Ega koa eka- paisa e'u alogama auga alogama ma'oai eka'egaini'i, laalogama alogaina.

⁸ Gome lau e'u maleleai oi alomi lapamafua mo ganinagai alapikaisai. Kai lau lapikaisai mo ganinagai, lau e'u maleleai alomi lapamafua auga, emi alo- mafu ega'ina epo aemaefa auga laisa.

⁹ Ke pau auga lau laalogama. Kai lau laalogama auga oi alomi emafu kainai laa'i kai, emi alomafu ega'ina oi epa- peaimi emi laomai apala'i oumakalaini'i kainai laalogama. Gome oi emi alo- mafu ega'ina auga, Deo anina eani kainai emai, ega koa lai kai aga'o ala- palifua. ¹⁰ Gome Deo alomafu ega'ina epapinauga, papiiau emaiseini'i e'i lao- mai apala'i keumakalaini'i, ke epapea'i kelao kania'i eagamauga. Ke ega koa ekapa, kai aga'o aepikaisai. Kai pa- piau i'ina agofa'a laoga mainai alo'i emafu auga, ega'ina laoga maina isa epapea'i kelao kema'e. ¹¹ Pau alomafu Deo eegai emai auga kapa'ina ekapaisa auga amoisa. Alomafu ega'ina oi kapa aga'o alomi ko'agai fokapa auga alo- miai epa'uegenia. Ke oi kapa'ina apala okapaisa auga ofuga laa'i gamia ooma, alomi ko'agai ega'ina okapa. Ke papiiau aga'o kapa'ina apala ekapa auga ee- gai guami ekupu. Ke oi maami eki- akae oague. Ke alomi eagalai umamo ekae. Ke oi papiiau ma'oai ee'iai kapa'ina emia auga opopo opa'aua. Ke ofua oague kaisau apala ekapa auga iifa ipakaina olaoaina, ega koa faagagai kapa aga'o feikapa foisa ooma. Ega kainai kapa

^b6:16 Lefitikus 26:12; Jeremaia 32:38; Esekiel 37:27

ma'oai okapai'i alogai, kapa apala aga'o alokapaisa, ke kai aga'o oi puo afaepeni'i auga papiau opakina'i. ¹²Ega puo lau malele eemiai laulaisa mo ganinagai, malele ega'ina lapapua auga papiau laomai apala ekapa auga kainai laa'i, o kaisau faagagai kelele emia auga kainai laa'i. Kai Deo maagai lai alomai ko'agai imaaumi oi apalao penimi auga fapakinai laoma kainai, malele ega'ina lapapua eemi efai. ¹³Ega puo ega'ina laoga mainai lai alomai apakapulania.

Ke lai alomai ekapula auga laagai, lai Taitus alo ala egama oma aisa aisama, lai isafa alomai egama alogaina. Gome oi ma'oai isa opalagaina alo opakakipo. ¹⁴Ke lau oi foumi isa maagai laifania laaina'au auga, oi lau alopameagainiau. Kai lai oi maamia kapa'ina aifani'i au'i ko'a'i koa i'opoga, lai Taitus maagai foumi aifa aina'au auga isafa ko'a mo emia. ¹⁵Ke isa oi kapa ma'oai okapai'i alogai lai ainamai oafiia, ke maimani'imi mo ke maipigugumi mo isa oifa koko auga eopolaga aisama, oi guami eani alogaina. ¹⁶Ke alou egama alogaina, gome lau alou ko'agai lapako'ania oi kapa ma'oai agokapa'i agekaina laoma.

Gafegafeai Pipeni Auga Fouga

8 Ke aau akiu Kristiano aumi, pau Deo ega gafegafe akaiki'a Masedonia ago iifi e'a'i epenii'i auga fouga maamia amaifania aoma. ²Isa kina apala'i keafii'i, ke i'opo apala'i ipauma'i ee'i kemai. Ke isa keulalu alogaina mo ganinagai, e'i alogama akaiki'a ipauma, ke alo'iai gafegafe akaiki'a ipauma kainai pipeni monina kepipeni. ³Gome lau isa fou'i ko'a mo auga laifania. Isa moni pika kepipeni auga, isa akepipeni agekaina auga faagagai kepipeni. Ke epogai auga moni fekepipeni faekaina koa kai, kekapula kepipeni paisa. Ke ifo'i kelogo kapa isa'i kegakapa'i keoma. ⁴Ega'ina auga isa Deo ega papiau fau'iai

pipalagai aga'o fekekapa auga keagaga kekapunia, lai kegoinimai akeaponimai. ⁵Ke lai kapa'ina ala femia oma aoma koa akekapaisa kai, ifo'i imaaui Lopia kepalao peni kakaua, ke egae kai Deo ega logoai imaaui lai kepalao penimai. ⁶Ke Taitus oi eemi efai pinauga ega'ina e'inaisa kainai, lai isa agoi peni kapulania fefai eemiai gafegafe akaiki'a pinaugaga ega'ina fepafua aoma. ⁷Kai oi emi pako'a kapula, emi nini'ani felo, emi logo akaiki'a, ke imaaumi fofougai pinauga okapa, ke alomi ko'agai lai animai oani auga laoga mainai ekainimi. Oi i'ina lao'i mai'iai ekainimi koa i'opoga, foisa oi gafegafeai pipeni fopipeni auga isafa eegai fekainimi.

⁸Lau alaifa kapula penimi ega'ina okapa alaoma kai, anina laani oi alomi ko'agai papiau ani'i oani auga laoga maina, papiau isa'i e'i laomai fou maoge'opo ma'opoimi maisa laoma. ⁹Gome oi i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a auga ologo. Ega'ina auga isa gafegafe eegai epa'amu'amu alogaina mo ganinagai, oi faumiai ulalu auga emia. Ega koa isa ega ulaluai oi pa'amu'amu aumi fomia eoma.

¹⁰Ke pau pipeni faagagai lau magogo i'ina lapenimi, ke magogo i'ina auga oi eemiai felo mo femia laoma puo lapenimi. Muni'a inipogai oi oufai pipeni opipeni. Ke ega'ina mo alokapaisa kai, alomia ega'ina emai fokapa paisa ooma kainai okapaisa. ¹¹Pau oi kapa'ina faagamiai ekainia auga faagagai ega'ina pinaugaga amopafua, ega koa oi alomi ko'agai ologo ega'ina fokapa ooma auga, pau pinauga agopafua auga fou i'opo'i mo fekemia laoma. ¹²Gome oi ifomi ologo pipeni fopipeni ooma koa aisama, Deo kapa'ina oi eemiai ekae opipeni auga anina eani eafia. Kai kapa'ina eemiai laa'i auga fopipeni aeoma.

¹³Lai ega'ina aifania fokapa aoma auga, oi meu aapenimi, papiau isa'i

kegaagu felo alaoma kai, ma'oai epomia i pipalagai i'opoga aga'omo fokapa aoma. ¹⁴Pau auga oi eemiai kapa'ina ma'o kekae au'i isa kapa'ina eegai keafi'afu auga agopeni'i. Ega koa agepopo isa ee'iai kapa'ina ma'o akeka aisama, oi kapa'ina eegai agoafi'afu auga akepenimi. Ega koa agemia aisama, oi isa ee'iai okapa koa i'opoga, isa oi eemiai akekapu. ¹⁵Ke ega'ina fougua Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma koa i'opoga mo agemia:

“Kaisau kapa ma'o eafii'i auga, ma'o alogaina aeafi'i. Ke kaisau kapa oiso mo eafii'i auga, oiso mo alogaina aeafi'i.” *Exodus 16:18*

Taitus Keulaisa Korinto Taonina Elao

¹⁶Ke lau oi eemiai ala laopopo oma koa i'opoga, Deo Taitus oi ega feopopolai omaimi auga laoga maina alogai eogeisa auga Deoga tenkiu lapenia. ¹⁷Gome Taitus lai emai magogo mo a'o aelogonia kai, ifo logogai, ke alo ko'agai anina eani oi eemi fefai paisa eoma kainai efai. ¹⁸Ke isa lai akimai Kristiano auga aga'o, iifa faunina Iesu Kristo fougua faugai epinauga auga kainai, iifi e'a papiaui ma'oai isa keifagaina auga fou aulai'i eemi kefai. ¹⁹Ke ega'ina mo laa'i kai, papiaui pipeni kepipeni au'i pipeni'i agaafi'i agalao alogai, iifi e'a papiaui isa kekinaga, lai feisaonimai fou falao keoma. Ke ega'ina pinauga lai akapa auga, Lopia ifo au akaiki'a amapamia aoma, ke alomai ko'agai papiaui fapalagani'i aoma auga fefoki aoma puo akapa. ²⁰Ke lai kaimaisalao fafai, ega koa iifi e'a papiaui e'i gafegafe akaiki'agai pipeni kepipeni auga faaga'iai, kai aga'o lai pipeni ega'ina alapapea felo faeoma, ke eemaisai faeifa apala aoma. ²¹Gome lai kapa'ina felo mo amakapa aoma alogai, Lopia mo agogai kiekie alaafi'i kai, papiaui isafa ago'iai kiekie aafii'i auga keisa'i.

²²Ke lai akimai Kristiano auga aga'o, isa auni'i fou aulai'i eemi kefai. Lai isa keaga i'oi'i i'oi'iai a'opoisa aisa, ke kapa'ina mo ekapai'i alogai, alo ko'agai ega'ina kapa'i ekapai'i aisa. Ke isa auga oi eemiai alo epakapulania kainai, pinauga ekapa kakaua koa i'opoga ekapa kai, pau auga alo ko'a ipaumagai ekapa. ²³Ke Taitus auga, lau fou apinauga auga, ke isa lau aunimai amia oi epomia apinauga auga. Ke lai akimai auni'i auga, inae iifi e'a papiaui aka'iai kefai, ke isa Lopia au akaiki'a kepamia au'i. ²⁴Ega puo oi alomi ko'agai papiaui ani'i oani auga i'ina au'i faaga'iai fokapa, ega koa iifi e'a papiaui ma'oai ago'iai oi aau afagaimi auga, alaau afagai aagenimi mo auga fekelogo aoma.

9 Lau oi Deo ega papiaui fopalagani'i auga fougua fapapua eemi fefai apuga laa'i. ²Gome oi alomi ko'agai fopipalagai ooma auga lalogo. Ke lau Masedonia iifi e'a papiaui ago'iai oi foumi laifa laaina'au, laifa oi Akaia agogai oague aumi muni'a inipogai o'ina ofua oagu pipeni fopipeni ooma. Ke alomi ko'agai kapa'ina fokapa ooma auga, isa epo'iai papiaui ma'o isa'i epa'uegeni'i ke'ue kapa aga'o kekapa. ³Kai lau akiu Kristiano au'i i'ina laulai'i oi eemi kefai, ega koa lai oi i'ina kapa okapa aina'auga apa'aua auga laa'i faemia kai, laifania koa i'opoga oi fofua foagu laoma. ⁴Gome inae Masedonia ago auga aga'o fou afafai, ke isa oi alofua aloagu afeisami koa aisama, ega'ina auga oi agomeagai auga fougua alaifania kai, lai alomai oi eemiai apakapulania kainai, lai meagai e'ele laa'i agaafia. ⁵Ega puo lau laopolaga kapa aga'o femia laoma auga, lai akimai Kristiano au'i i'ina fagoi peni'i, ega'ina kina aemai koa kai, isa oi eemi fekefai. Ke oi oifa ko'ania gafegafeai pipeni agopipeni ooma auga laoga maina fekepapua umania mo laoma. Ega koa agemia aisama, pipeni ega'ina auga

kepaafimi kainai afolopipeni kai, anina oani kainai emi gafegafeai opipeni auga pipenina agemia.

⁶Pau i'ina iifaga foopola felo: Kaisau au oga'i oisomo mo efauga auga anina isafa oisomo mo ageafi'i. Kai kaisau au oga'i ma'opa'i efauni'i auga anina isafa ma'opa'i ageafi'i. ⁷Oi aga'o aga'o ifomi alomia kapa'ina fooge ooma auga folopapuaa fooge paisa. Kai aufalao aga'o oi epaafimi kainai folooge. Gome kaisau alogamai epipeni auga, Deo alo ko'agai isa anina eani. ⁸Ke Deo oi kapa ma'oai ani'i oani au'i agepenimi, ke laagai isa'i agepeni aagenimi mo agekaina. Ega koa kapa ma'oai alo'iai, ke aufa kina kapa ma'oai agokapa'i alogai, kapa ma'oai ani'i oani au'i agoafi'i, ke laagai fou agoafi'i, pinauga felo'i ma'oai agokapa'i. ⁹Ke ega koa agemia auga fouga Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma kai emai emia:

“Isa ega pipeni amu'i efakeoka ulalu papiau'i epenii'i,
ke Isa alo opaina auga ageka aoniamo.”

Sam 112:9

¹⁰Ke pau Deo au oga'i aufalao aga'o epenia efauga auga, palafa isafa epenia eania. Isa oi au oga'i ani'i oani au'i agepenimi, agofauni'i akeuki. Ke oi alo opai laoga maina okapa auga faagagai, Isa oi au oga'i ofauni'i au'i ani'i ma'opa'i agepamia'i agoafi'i. ¹¹Ke Deo oi kapa ma'oai agepenimi eemiai akeka pa'amu'amu aumi agomia, ega koa aufa kina oi fogafegafe eoma. Ke lai faagamaiai oi emi gafegafe ega'ina felaoainimi Deo tenkiu akaiki'a fopenia laoma.

¹²Oi pau i'ina pinaugaga okapa auga, Deo ega papiau kapa'ina anina keani auga mo aepalagaini'i kai, epafakaua elao papiau ma'o epalagaini'i elaoaini'i Deo tenkiu akaiki'a kepenia. ¹³Ke i'ina pinaugaga faagagai, oi iifa faunina Iesu Kristo fouga ko'a auga papiau maa'iai oifafoua. Ke iifa faunina Iesu fouga ko'a

auga oifafoua auga kainai mo opea. Ke oi emi gafegafeai kapa'ina eemiai eka auga, isa ke papiau ma'oai fou epo'iai o'eaisa auga faagagai, isa Deo akeau afagaina. ¹⁴Ke Deo ega gafegafe akaiki'a ipauma, gafegafe ma'oai eka'egaini'i auga oi epeniimi kainai, isa oi faumiai ake-megamega alogai, alo'i auga oi eemiai akepua'afuga ageka. ¹⁵Deo ega pipeni agaifa opo afaekaina auga Deoga tenkiu amapenia.

Paulo Ega Pinauga Iina Eogeisa

10 Lau Paulo, oi epomia papiau isa'i keifa, lau lafai oi eemiai aisama, lamani'i, ke e'u maleleai auga, lau alamani'i keoma: lau Iesu Kristo ifo e'ele epamia, ke papiau gagafe'i mo eafia auga laoga mainai oi lagoi penimi. ²Lau oi lagoinimi ega koa alafai aisama, papiau isa'i keopolaga lai papiau aumauni laoga maina apala agugai aague keoma au'i ee'iai, lau aimani'iu mo isa maa'iai falanini'ani laoma. ³Gome lai i'ina agofa'agai aaguega mo ganinagai, lai agofa'a papiau'i Deo akelogonia au'i kepipaini koa alapipaini. ⁴Ke lai pipaini amu'iai apipaini au'i, i'ina agofa'a pipaini amu'i laa'i kai, Deo eegai pipaini amu'i kemai au'i aafi'i apipaini. Ke Deo eegai pipaini amu'i kemai au'i isapu'i akaiki'a ipauma, ke tiapolo isapu eafia kapa'ina mo e'ima'i auga isapu'i auoka'i. ⁵Ke opola i'oi'i i'oi'i, ke kapa aga'o ifo eau afagaina, ega koa papiau Deo oko fekelogo auga keagaga ekupuga auga, lai pipaini amu'i ega'inagai ega'ina opola'i auoka'i. Ke opola ma'oai aafi'i tipula au'i koa apamia'i, ke alaoaini'i Iesu Kristo mo aina kainai kepea. ⁶Ke lai kapa'ina aifani'i au'i ma'oai agokapa'i afegai aisama, lai agafua agaagu kaisau lai ainamai akeafia au'i e'i laomai apala afa agapeni'i.

⁷Oi auga amu afe'i mo oisa'i. Aufalao aga'o alogai epakapulania isa Iesu Kristo

apuga eoma koa aisama, feopola felo lai isafa isa koa i'opoga Iesu Kristo apuga. ⁸Gome Lopia lai isapu epeniimai auga oi emi pako'ai fala'aokaimi aeoma kai, emi pako'ai fapaukimi eoma auga, epogai laaina'auai alogaina koa aisama, ega'ina meagaina alapa'aua. ⁹Lau e'u maleleai oi mapamani'inimi koa i'opoga alaoma. ¹⁰Gome papiau isa'i keifa, "Isa ega maleleai auga kapa isa'i meau'i ipauma'i, ke nini'ani kapula'i ipauma'i epapua'i. Kai ifo imaaugai auga ega nini'ani gamuga laa'i ke anina aga'o aepegama," keoma. ¹¹Ke lai egae laa'i alogai, kapa'ina maleleai apapua auga, imaaumaisai egae oi epomiaia agaagu aisama, ega'ina kapa'i maleleai apapua'i au'i agakapa'i auga, papiau ega koa'i au'i fekelogo laoma.

¹²Gome lai papiau isa'i ifo'i keau afa-gaini'i au'i koa fambia, ifomai akaiki'amai fapamiimai, o lai isa fou faafi opoimai auga anina alaani. Isa ifo'i mo epo'iai kaisau akaiki'a, o e'ele auga kegakapula-laisa keoma, o ifo'i mo epo'iai keafi opo'i aisama, isa ikifa au'i laa'i. ¹³Kai lai auga emai aina'au afaepagai alogaina kai, Deo lai pinauga kapa epeniimai auga kainai mo agaaina'au. Ke lai emai pinauga auga, oi ganinagai aafimi auga aina'auga apa'aua. ¹⁴Gome lai oi isafa eemi afai iifa faunina Iesu Kristo fougua maamiaia ainogonia. Ega puo lai aina'au auga, emai aina'au alalaoai alogaina. ¹⁵Ke lai emai aina'au auga afuga ekae kai, alalao papiau isa'i pinauga kekapaisa auga aina'auga alapa'aua. Lai emai afia'ama auga, oi emi pako'a Iesu Kristo eegai ooge auga euki alogai, lai oi epomiaia pinauga akaiki'a ipauma fakapa aoma. ¹⁶Ega koa lai ago oi laamiaia au'i isafa papiau'i maa'iai iifa faunina Iesu Kristo fougua fainogonia aoma. Gome lai afu aga'ogai aufalao i'oina aga'o pinauga ekapaisa efua auga

aina'auga fapa'aua auga anina alaani. ¹⁷Kai Deo ega iifa pukagai kepapua koa i'opoga, "Kaisau eaina'au auga, Lopia isa faugai kapa'ina ekapaisa auga aina'auga gapa'aua."^c ¹⁸Gome kaisau ifo felo ekapa eoma auga, kapa aga'o felo eegai afaegama. Kai Lopia au aga'o felo ekapa eoma auga, kapa aga'o felo eegai apegama.

Paulo Ke Apostolo Fogefoge'i Au'i Fou

11 Lau e'u afia'ama auga oi lau kafo'o au koa lanini'ani auga, alomiaia afa'agamo foafiapia, gamuga mo foopo laoma kai, oi pau ega'ina okapa. ²Gome Deo oi eemiaia epiapu auga laoga mainai lau oi eemiaia ega lapiapu oma. Lau oi maamiaia iifa faunina Iesu Kristo fougua laifafoua, ke oi isa opako'ania aisama, oi auga papie koa i'opomi omia, ke Iesu Kristo auga oi akafami aga'omo auga koa emia auga maamiaia laifa ko'ania. Ega koa lau oi ifiao aga'o faaga fofougua alo opaina ipauma koa i'opoga isa agogai fapaa-palaimi laoma. ³Kai ufainagai kaapa ega pifoge ikifagai Efa efogeisa koa i'opoga, kapa aga'o afemia alomi ko'agai ke alomi opainai Iesu Kristo muninai opea auga keagagai afepapea me'eimi i'oina afolao auga mani'ina lapa'aua. ⁴Gome aufalao aga'o efai lai Iesu fougua ainogonia auga fougua aeinogonia kai, Iesu i'oina aga'o fougua maamiaia einogonia, o oi Spiritu oafiaia auga Spirituga aloafia kai, spirititu i'oinaga mo aga'o oafia, o iifa faunina Iesu fougua lai eemaisai oafiaia auga aloafia kai, i'oinaga mo aga'o isa eegai oafia koa aisama, oi fiakoa mo isa fou omia. ⁵Lau ega laifa oma, gome oi papiau opafaala'i "apostolo akaiki'ai" ooma'i au'i epo'iai, laopolaga lau auga imoi e'ele'i koa i'opo'i laa'i. ⁶Ke lau nini'ani ikifaga au laa'i mo ganinagai,

^c10:17 Jeremaia 9:24

logo eeuai ekae. Ke lai keaga i'oi'i i'oi'iai ega koa akapai'i auga oi apakina felo alogainimi.

⁷Ke lau ifou e'eleu lapamiaisau iifa faunina Iesu fouga maamiai laifafoua, ega koa faafiakaemi laoma. Ega'ina alogai lau e'u pinauga afa oi eemiai aga'o alaafia auga apala ma lakapaisa? ⁸Iifi e'a isa'i papiau'i lau kepalagainiau oi faumiai lapinauga. Ega koa lakapaisa auga, lau isa ee'iai lapainao koa i'opoga, oi faumiai lapinauga. ⁹Ke lau oi fou aagu alogai kapa aga'o eegai laafi'afu aisama, lau kai aga'o meu alapenia. Gome i'a aa'a aki'a Kristiano au'i Masedonia agogai kemai au'i, lau kapa'ina eegai laafi'afu au'i kepeniiu. Lau alou laafiapia, kapa aga'o alakapaisa meu alapenimi. Ke lau ega koa mo alakapa paisa. ¹⁰Ke iifa gome Iesu Kristo ega iifa ko'a lau alouai ekae kainai, Akaia agogai kai aga'o lau e'u aina'au i'ina agepaapakipo afaekaina. ¹¹Kapa puo lau ega laifa oma? Lau oi animi alaani ma puo ega laifa oma ma? Laa'i. Lau alou ko'agai oi animi laani auga Deo elogo! ¹²Ke lau kapa'ina lakapa auga alakapa paisa. Ega koa kai mo keaga aga'o kekapuga kapa'ina kekapa auga lai fou i'opoga aga'omo akapa keoma au'i, e'i keaga fakupuga kapa aga'o aina'auga fakepa'aua laoma.

¹³Gome papiau ega koa'i au'i apostolo fofefoge'i, ke pinauga pifoge au'i. Ke isa apostolo ko'a'i laa'i kai, keafi kagakaga Iesu Kristo ega apostolo koa kemia. ¹⁴Isa ega kekapa oma auga folokauai, gome Satani ifo isafa eafi kagakaga Deo ega eaea agelo aga'o koa emia! ¹⁵Ega puo isa ega pinauga au'i isafa akeafi kagakaga alo opai pinaugaga au'i koa akemia auga kapa akaiki'a laa'i. Ke fuagai aisama, isa kapa'ina kekapa auga afa akeafia.

Paulo Ega Kiekie Aina'au'i Epa'aua

¹⁶Lau oma'e laifania koa i'opoga, pau laifania pugu. Kai aga'o lau kafo'o au faeoma. Kai oi kapami lau kafo'o au ooma koa aisama, oi kafo'o auga ala oifa koko oma koa i'opoga, lau ega foifa koko omaisau. Ega koa lau ega'ina aina'auga afa'agamo fapa'aua laoma. ¹⁷Lau ifou alou lapakapulania, iina laaina'au oma auga, Lopia ala eaina'au oma koa alaaina'au kai, kafo'o auga ala eaina'au oma koa i'opoga mo lakapa. ¹⁸Ke papiau ma'o papiau aumauni ala keaina'au oma koa keaina'au kainai, lau isafa alaaina'au. ¹⁹Ke oi ifomi oopolaga oikifa ooma aumi, kafo'o papiau'i kapa'ina keifania auga alogamai aina'i ologo! ²⁰Kai iifa gome auga, kaisau oi kala'afi aumi koa epamiaiimi, o emi kapa ma'oai eafi'i, o pifogeai emi amu ma'oai eafi'i, o eisa papaimi, o epoaimi mo ganinagai, oi isa aina mo ologo. ²¹Lau e'u meagaisai oi lapainimi, lai aapoke alogaina ega'ina kapa'i oi faagamiai alakapai'i.

Ke pau auga lau kafo'o au'i koa lanini'ani. Aufalao aga'o afaemani'i kapa aga'o aina'auga gapa'aua eoma koa aisama, lau isafa afalaman'i kapa aga'o aina'auga alapa'aua. ²²Ke isa Hibru au'i ma? Lau isafa Hibru au. Ke isa Israel papiau'i ma? Lau isafa Israel au. Ke isa Abraham ufuga apa ma? Lau isafa Abraham ufuga apa. ²³Ke isa Iesu Kristo ega pinauga au'i ma? (Lau ega lanini'ani oma auga, aufalao aga'o ekafo'o enini'ani koa lanini'ani.) Lau auga isa laka'egaini'i, lau Iesu Kristo ega pinauga au ko'au. Lau isa pinauga kekapa koa alakapaisa kai, lau lapinauga alogaina. Ke tipula ma'o lapamia. Ke uipiai kegapu kapula alogainiau. Ke lau mae kua maaga laisa, ke laisaisa pugu. ²⁴Ke Iudea papiau'i lau kina ima alogai kegapukiau. Ke kina ega'ina aga'o aga'ogai kegapukiau ma'oai mo 39 kepamia. ²⁵Ke kina oiso alo-

gai auliai keauniau. Ke kepoai ifouniau aga'omo kepamia. Ke lonti oiso alo'iai laaguka au'i a'u eauoka'i. Ke kina aga'o, ke gapi aga'o fou a'u inaegai lakipo lao lakipo mai. ²⁶ Ke afu aga'omogai alaagu kai, aufa kina lalao mo lamai. Lau agapugeai mae mauni epogai lalao lamai. Ke painao au'i epo'iai mae mauni epogai lalao lamai. Ke ifou e'u ago papiu'i ganinagai, epo'iai mae mauni epogai lalao lamai. Ke Iudea papiu'i laa'i au'i isafa epo'iai mae mauni epogai lalao lamai. Ke taoni alo'iai, ke ago maininai isafa, mae mauni epogai lalao lamai. Ke a'uai mae mauni epogai lalao lamai. Ke Kristiano fofefoge'i au'i isafa epo'iai mae mauni epogai lalao lamai. ²⁷ Ke lau lapinauga mamaogeu eake, ke laafipugu, ke kina ma'o alafeu. Ke lau inaekimu kapa'ina auga, ke aisokupu kapa'ina auga isafa oko lalogo. Ke lau aifo'amau mo laagu. Ke aau eama ke epogai tiapu euuai laa'i emia. ²⁸ Ega'ina kapa'i ma'oai faagauai kemia mo ganinagai, e'u opopo akaiki'a iifi e'a ma'oai papiu'i ee'iai laogeisa. Ega'ina auga aufa kina meu akaiki'a epeniau. ²⁹ Ke kaisau eapoke kai lau ega'ina apokega gamuga alaopo? Ke kaisau laomai apala ekapa kai, lau ega'ina guakupuga guau alogai lo koa gamuga alaopo? Iifa gome lau ega'ina gamu'i ma'oai laoponi'i.

³⁰ Ke lau alaaina'au koa aisama, lau kapa'ina faaga'iai laapoke au'i aina'au'i alapa'au'i. ³¹ Deo i'a a'a Lopia Iesu Kristo Ama, papiu Isa fekeau afagaina aoniamo auga, lau alapifoge auga elogo. ³² Ke Damaskus taoninai kafana, Kin Aretas papagai epinauga auga, Damaskus papiu'i epaini'i taoni keapa lofe, ega koa fekeafiau eoma. ³³ Kai papiu isa'i lau ale'a alogai kepaagukaisau

kai, pou inegai kepaakeisau, isa eegai lapiaukoko.

Paulo Kapa'ina Agekapa auga Fougā Eifania

12 Lau auga faaina'au mo felao paisa. Ke e'u aina'auai kapa aga'o alapagama mo ganinagai, maau elaulau alogai Lopia kapa'ina epakinisau, ke epalogoniau auga alaifania. ² Inipo 14 elao alogai, lau au aga'o Iesu epako'ania auga¹ lalogonia auga, Deo isa eafia ufa au'oni ipauma elaoaina. Ke Deo ega'ina auga mai'imauga mo eafia elaoaina, o lalauga mo ma eafia elaoaina auga alalogo. Kai Deo mo elogo. ³⁻⁴ Kai lau lalogo auga Deo au ega'ina eafia elaoaina Isa ifo afugai.⁸ Kai Deo isa mai'imauga mo ma, o lalauga mo ma elaoaina auga oko alalogo kai, Isa ifo mo elogo. Ke au ega'ina Deo kapa isa'i papiu au-mauni aelogoaini'i akeifaifani'i au'i, ke agaifa opo'i afaekaina au'i a'o'i elogoni'i. ⁵ Lau au ega koa i'opoga auga fougā alaaina'auaina, ke e'u apoke fougā auga mo alaaina'auaina kai, ifou auga fou afalaaina'auaina. ⁶ Gome lau faaina'au faoma mo ganinagai, lau kafo'o au afalamia. Gome lau iifa ko'a mo alaifania. Kai lau afalaaina'au, ega koa aulfalao aga'o lau kapa'ina lakapaisa eisa, ke kapa'ina laifania a'o elogo auga, lau ala koa i'opou auga ega koa i'opoga mo fepamiaisau kai, au akaiki'au ipaumau fepamiaisau alaoma.

⁷ Ke Lopia lau kapa akaiki'a'i, logo ma'oai keka'egaini'i auga kapa'i epalogoniau au'i kai'iai faaina'au. Kai Lopia Satani elogoina, ega iifa ipapea auga aga'o emai faagau epakiekie, ke ega'ina auga lau faagau ini koa eonia lalao lamai. Ega koa lau faaina'au auga eegai epaapa kipoisau. ⁸ Ke ega'ina kapa

¹12:2 I'ina auga, Paulo ifo fougā eifania kai palapoleai enini'ani.

⁸12:3-4 Grik malagai, "Paradise"

puogai, lau Lopia ipainina oiso lapamia ega'ina kiekie faagauai gaafilaisa laoma. ⁹Kai isa lau epainiau einaka, “Lau e'u gafegafe anina loani auga ma'oai loafii'i efua. Gome oi emu apokeai lau e'u isapu ko'a ipauma emia, epinauga felo,” eoma. Ega puo alou gamagai mo, e'u apoke fou'i alaaina'auai alogaini'i afalapo, ega koa Iesu Kristo ega isapu lau faagauai fepinauga laoma. ¹⁰Ke ega kainai lau Iesu Kristo faugai e'u apokeai, ke papiu lau keifa apala peniau, ke kapa ma'o mo ee'iai laafi'afu, ke papiu lau keafi apalaniau, ke e'u alo kiekie kina'iai alou egama. Gome lau laapoke aisama, Lopia ega isapuai lakapula pugu.

Paulo Korinto Papiu'i Ee'iai Eopopo

¹¹Lau ifou kafo'o au lapamiaisau. Kai oi lau opaafiau ega koa lakapaisa. Oi lau kapa'ina lakapa auga felo fooma. Gome lau kapa aga'o laa'i koa i'opou ganinagai, oi papiu isa'i oifani'i “apostolo akaiki'a'i,” ooma'i au'i epo'iai, lau imoi e'eleu koa i'opou laa'i. ¹²Lau alou oi eemiai laafiapia mo, ke oi epomia kapa isa'i kegama. Ega'ina auga gou, kapa felo'i ke mirakulo lakapai'i. Ega'ina kemia auga lau apostolo ko'a auga oi epakinaimi. ¹³Ke iifi e'a ma'oai epo'iai, oi alaisa papaimi, ke kapa ma'oai eemiai lakapai'i kai, meu mo oi alapenimi. Lau ega'ina mo apala lakapaisa. Ke pau lagoinimi e'u apala ega'ina fo'agegeina laoma.

¹⁴Pau lafua alafai isami oiso alapamia. Ke lau oi meu aga'o afalapenimi, gome kapa'ina oi eemiai kekae au'i ani'i alaani kai, oi ifomi imaaumi animi laani. Gome imoi ina'i ama'i fau'iai kapa aga'o afake'oame. Kai ina ama gau'i fau'iai kapa aga'o feke'oame feka. ¹⁵Ega puo oi faumiai, lau alogamai mo kapa ma'oai eeuai kekae au'i ala'afa'afalaini'i alapapinaugani'i. Ke lau ifou isafa oi faumiai

ala'afa'afalainiau. Ke lau alou ko'agai oi animi laani alogaina koa aisama, oi alomi ko'agai lau aniu afoloani ma? ¹⁶Oi isami oifa lau oi meu aga'o alapenimi laoma auga ko'a ooma. Kai isa'i auga keifa lau ikifai lakagakaga, pifogeai oi lapapinauganimi emi moni laafia keoma! ¹⁷Kai lau e'u iifa ipapea au'i laulai'i eemi kefa aisama, pifogeai isa faaga'iai oi lapapinauganimi emi moni laafia ma? ¹⁸Lau Taitus lagoi penia laulaisa eemi efai, ke akimai Kristiano auga aga'o isafa isa fou laulai'i kefa. Taitus efai oi eemiai aisama, pifogeai oi epapinauganimi emi moni eafia ma? Ke isa lau aunimai Deo ega Spiritu aga'omo auga ega isapuai kapa aga'omo alakapaisa, ke kapa'ina akapa kakaua auga kainai mo alakapaisa ma? E! Lai ega koa akapaisa.

¹⁹Oi afoopolaga lai i'ina kapa'i aifani'i auga, ifomai iimai aoge afooma. Ke lai auga papiu Iesu Kristo kepako'ania au'i ala kenini'ani oma koa i'opo'i, lai Deo agogai oi maamiai ega anini'ani oma. Ekefa'auagai, lai kapa ma'oai akapa'i alogai, oi emi pako'ai fapakapulanimi auga mo kapa'i akapa'i. ²⁰Gome lau oi eemi alafai aisama, anina laani oi ala fomia oma faisami laoma auga koa afolomia, ke oi anina oani lau ala famia oma foisau ooma auga koa afalamia afoloisau auga mani'ina lapa'aua. Ke lau e'u mani'i auga, lau oi epomia, akeku, pikupa, guakupu, lo'u, pikafa, nini i'ani, kai aga'o gefa aloauga, ke kapa aga'o okogai mo alopakaisa afaisami laoma. ²¹Ke lau oi eemi alafai pugu aisama, agomia lau e'u Deo au e'eleu agepamiaisau, papiu isa'i amage koa lao'i mai'i apala'i ipauma'i kekapa'i au'i, ke o'oe ifiao fou akeamage kai fou kefeu aage mo au'i, ke laomai apala'i i'oi'i i'oi'i kemaani'i kekapai'i kai, e'i apala ega'ina akeumakalaini'i au'i fau'iai alou agekiekie alogaina.

Paulo Ega Magogo Fua

13 I'ina auga lau pau oi eemi fai oiso alapamia auga. Ke Deo ega iifa pukagai eifania koa i'opoga, "Aufalao aga'o kapa aga'o afekapa, ke papiau aga'o isa puo afepenia koa aisama, papiau gua, o oiso koa fou fekemai kapa'ina emia auga fekeisa fekepa'opaina."^d ²Lau oi eemi fai gua lapamia aisama, ainami lapalogo efua. Ke pau lau egae oi eemiai laa'i alogai, fougua maamiai laifamue pugu. Ega koa alamue eemi alafai pugu aisama, kaisau mo ufainagai laomai apala'i kekapai'i au'i, o pau isa'i laomai apala'i kekapai'i au'i, afalaafi gogopu'i, e'i laomai apala kekapai'i auga afa akeafia paisa. ³Gome oi anina oani Iesu Kristo lau akeuai enini'ani ma auga amoisa amopako'ania ooma. Ke isa oi faagamiai kapa'ina ekapa auga, apokeai aekapa kai, epomiai ega isapu epin-auga. ⁴Gome iifa ko'a papiau aumauni e'i apoke kainai, isa kolotiai keau'u'ua emae. Kai Deo ega isapuai isa maeai epa-maunimue pau eague aoniamo. Ega koa i'opoga mo, lai isafa isa faagagai aapoke kai, Deo ega isapuai agepakapulanimai, Iesu fou agaagu faumiai agapinauga.

⁵Oi ifomi alomi amogagaina, Iesu Kristo opako'ania paisa ma auga amoisa. Oi ifomi amo'opoi amoisa. Ke Iesu Kristo oi alomiai eaguega auga afofoisa afofoifania koa aisama, ega'ina auga oi i'opo ega'inagai aekainimi o'ualai auga fougua eifania. ⁶Ke oi lai i'opo ega'inagai ekainimai ala'ualai auga lau lapako'ania agoisa. ⁷Pau lai Deo amegamega penia, ega koa oi kapa apala aga'o folokapa

aoma. Ke lai ega'ina akapa auga, lai kapa ma'oai akapa'i ekaina auga papiau fekeisa alaoma kai, lai emai pinaugai a'ualai koa iisa ganinagai, oi laomai felo mo fokapa aoma. ⁸Gome lai Deo ega iifa ko'a auga eegai kapa apala aga'o afalakapa kai, Deo ega iifa ko'a auga mo faugai agapinauga. ⁹Gome lai emai apokeai oi okapula koa aisama alomai egama. Ke emai megamega auga, oi alo opai ipaumami fomia aoma. ¹⁰Ega puo lau egae oi fou laa'i alogai, i'ina kapa'i lapapua'i eemi efai, ega koa lau oi eemi alafai aisama, eemiai falafa'i'i, ke Lopia lau isapu epeniiu auga falapapinauga fa'i'ioakaimi kai, isapu ega'ina fapapinauga emi pako'ai fapaukimi laoma.

Pamego Fua

¹¹Aau akiu Kristiano papiaumi, e'u nini'ani fuagai oi ma'oai foagu felo laoma. Ke alomi opaina gamia auga uniaimoimoga fopa'ua. Ke ainau foafia kapa'ina lagoinimi fokapa laoma auga fokapa. Ke alomi aga'omo femia, ke ma'oai gagaoai foagu. Ega koa aisama, Deo alo ko'agai papiau ani'i eani, ke gagao gome auga, oi fou agoagu.

¹²Ke alomi lolofagai aga'o aga'o imami foafia fopamegonimi. ¹³Deo ega papiau ma'oai oi eemiai e'i pamego iifa'i keulai'i.

¹⁴Lai amegamega, ega koa Lopia Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a, ke Deo alo ko'agai papiau ani'i eani auga laoga maina, ke Deo ega Spiritu papiau alo'i aga'omo epamia auga laoga maina oi ma'oai eemiai feka aoma.

^d13:1 Deuteronomy 19:15

Kalatia

*Paulo Malele Epapua Kalatia Ago
Kristiano Papiiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1 Lau apostolo Paulo. Lau auga papiau aumauni akeulaisau alamai, o kai aga'o aekinaniau aeulaisau alamai kai, Iesu Kristo ke Ama'a Deo Iesu maeai epamaunimue auga auni'i lau kekinaniau keulaisau lamai. ²Lau i'ina malelega lapapua, ke Kristiano papiiau'i inae fou aagu au'i fou akamaisai laulaisa, oi Kalatia ago iifi e'a papiiumi eemi efai.

³Lau i'a Ama'a Deo ke a'a Lopia Iesu Kristo fou lamegamega peni'i, ega koa e'i gafegafe akaiki'a ke e'i gagao fou fekepenimi foagu felo laoma. ⁴Ke i'a a'a Lopia Iesu Kristo papiiau pau laomai apala'i muni'iai kepea au'i lao'i mai'i ee'iai gapapealai'a eoma puo, ifo imauga elogoaina Deo epa'a penia i'a a'a laomai apala'i fau'iai emae. Ke isa ega'ina ekapaisa auga Ama'a Deo ega logoai anina eani auga kainai mo ekapaisa. ⁵Deo ega koa ekapaisa auga, Au Akaiki'a fapamia faau afagaina faefuafua. Amen.

Iifa Faunina Aga'omo I'oina Aga'o Laa'i

⁶Iesu Kristo ega gafegafe kainai Deo oi eifanimi ega papiiau omia kai, oi ofiaisakoa mo Deo eifanimi auga opua'afuga iifa faunina i'oina aga'o muninai opea auga laisa lakauai alogaina. ⁷Kai iifa gome auga, iifa faunina i'oina aga'o laa'i. Kai papiiau isa'i oi alomi kepama'o, ke isa iifa faunina Iesu Kristo fougaga kegapaefo pagainia i'oina kegapamia keoma. ⁸Kai lai o ufai agelo mo ganinagai, lai iifa faunina aifafou kakaua auga i'opoga mo afalainogonia koa aisama, lau Deo lagoi peni kapulania, ega koa lai o kaisau epifoge auga afa apala fepenia aoniamo

laoma! ⁹Ke maamiai aifa kakaua koa i'opoga, pau laifamue pugu. Aufalao aga'o lai iifa faunina Iesu fougaga oi maamiai ainogonia, ke oi opako'ania auga i'opoga mo afaeinogonia koa aisama, lau Deo lagoi peni kapulania, ega koa isa afa apala fepenia aoniamo laoma!

¹⁰Ke pau papiiau lau aniu kegaani laoma puo, ega'ina lakapa, o Deo aniu gaani laoma puo ega'ina lakapa ma? Ke lau papiiau alo'i mapagama laoma puo, ega'ina lakapa ma? Laa'i. Lau papiiau mo alo'i mapagama paisa koa aisama, lau Iesu Kristo ega pinauga au falamia.

Deo Paulo Eifaga Apostolo Emia Auga Fougaga

¹¹Aau akiu Kristiano papiiumi, lau iifa faunina Iesu fougaga lainogonia auga papiiau ifo'i opo'iai keopolaga kekapa auga laa'i. Ega'ina auga oi amologo felo laoma. ¹²Ke iifa faunina ega'ina aufalao aga'o eegai alaafia, ke kai aga'o isafa ega'ina iifaga aepamaleleniau kai, Iesu Kristo ifo ega'ina iifaga epalogoniau.

¹³Gome lau Iudea papiiau'i e'i kagakaga kainai lapea aisama, ala laoma auga a'o ologonia. Ke ega'ina alogai, lau Deo ega iifi e'a papiiau'i ala laafi apala oma'i, ke mapalifu afe'aina laoma auga fougaga ologo. ¹⁴Ke Iudea au'i agu'a'i lau fou inipomai aga'omo au'i epo'iai, lau auga isa ma'oai laka'egai afe'aini'i, ke alou imau fofougai lai ufumai apamai e'i kagakaga ma'oai mo kai'iai lapea. ¹⁵Kai lau alamauni koa kai, Deo ega gafegafe akaiki'a kainai ekinaniau ega iifa ipapea au famia eoma. ¹⁶Ke Deo alo ko'agai anina eani, Gauga lau epakinaisau, ega koa lau Iudea papiiau'i laa'i au'i maa'iai iifa faunina Iesu fougaga faifafoua eoma. Ega kainai lau kap'ina faifania auga fougaga kai aga'o maauai aeifania alaifafoua. ¹⁷Ke lau Ierusalem taonina alalao, papiiau lau agouai keufai apostolo kemia

au'i isafa maa'iai lau kapa'ina alaifafoua auga fougā alaifania. Kai lau fiakoa mo Arabia ago lalao, ke muniai kai lamue lamai Damaskus taonina.

¹⁸Egae kai inipo oiso afegai, lau Peto maisa aunimai amanini'ani laoma puo, lalao Ierusalemē taonina, ke egae kina 15 fou aagu. ¹⁹Ke egae laagu alogai, apostolo i'oi'i aga'o alaisa'i kai, Lopia akina James auga mo laisa. ²⁰Ke lau kapa'ina lapapua eemi efai auga pifoge iifaga laa'i kai, Deo agogai iifa gome mo maamiai laifania. ²¹Ke lau Ierusalemē meai laagu afegai, lalao Siria ago, ke ega'ina afegai lalao Silisia ago. ²²Ega kinagai Iudea agogai iifi e'a papiāu'i Iesu Kristo kepako'ania au'i lau akelogniau. ²³Kai isa lau fou papiāu'i iina keifa oma auga mo kelogo: "Ufainagai au i'a eafi apalani'a a'a pako'a gapalifua eoma auga, pau eapae ega'ina pako'aga fougā einogonia," keoma. ²⁴Ke Deo lau epaoniau auga fougā kelogo aisama, isa Deo keau afagaina.

Apostolo Paulo Kelogaina Isa Fou Kemia

2 Egae kai inipo 14 elao afegai, la'agau Ierusalemē taonina lalao pugu kai, ega'ina kinagai auga Banabas fou alao, ke Taitus isafa laafiia fou alao. ²Ke lau ega lalao auga kai aga'o aepainiau malao aeoma kai, Deo ifo lau epalogniau ega falao eoma puo lalao. Ke lalao egae alogai, papiāu' keopolaga iifi e'a au akaiki'a'i keoma au'i mo maa'iai lau Iudea papiāu'i laa'i au'i maa'iai iifa faunina Iesu fougā lainogonia auga, ogefakei isa mo maa'iai laifafoua. Gome afulao aga'o i'ina fougā afelogo aisama, e'u pinauga lakapa kakaua auga, ke pau lakapa auga fou ani'i afaeani puo afekaisapua, ke e'u pinauga ega'ina auga kapa aga'o laa'i koa afemia auga mani'ina lapa'aua. Ega kainai ega lakapa oma. ³Kai Taitus lau fou Ierusalemē alao auga Grik

auga. Ke isa maguaeaga faaga iifalaina aemia mo ganinagai, Ierusalemē iifi e'a au akaiki'a'i au'i isa akepaafia maguaeaga faaga iifalaina gamia akeoma. ⁴Kai au isa'i lai keifa kapula penimai Taitus maguaeaga faaga iifalaina gamia keoma. Ega'ina papiāu'i auga pako'a papiāu'i ko'a'i laa'i kai, kepifoge pako'a papiāu'i koa kekagakaga. Isa kemai auga lai Iudea papiāu'i e'i kagakaga muninai apea ma auga kegaisa keoma. Ke kala'afi auga ega au akaiki'a aina eafia koa i'opoga isa anina keani lai isa e'i kagakaga kainai amapea keoma. Ega puo isa ogefakei kemai lai pako'a papiāu' mai ko'amai aumai emai la'afou alogai kekoko. Kai lai Iesu Kristo apako'ania kainai kagakaga ega'ina kainai afalapea auga kapa aga'o laa'i. ⁵Kai lai isa kapa'ina keifania auga, kina maaga aga'omo mo ganinagai alapeni'i alaa-pakipo aina'i alafia, ega koa oi Iudea papiāu'i e'i kagakaga ufaina ega'ina muninai folopea kai, Iesu fougā ko'a auga mo fopako'ania faefuafua aoma.

⁶Kai oi oopolaga au akaiki'a'i ooma au'i, lau kapa'ina lainogonia auga laagai kapa aga'o akeogeaua fainogonia akeoma. Papiāu' keopolaga au aga'o au akaiki'a keoma auga, Deo isa ega keopola oma puo, isa au akaiki'a afaepamia. Gome Deo afe'a aeisa kai alo'a eisa. Ega kainai isa au akaiki'a, o au e'ele ma ganinagai, lau eeuai auga isa i'oi'i aga'o laa'i. ⁷Kai isa lau keisau auga, Peto iifa faunina Iesu fougā Iudea papiāu'i maa'iai feifafoua pinauga Deo epeniia koa i'opoga, lau e'u pinauga auga iifa faunina Iesu fougā Iudea papiāu'i laa'i au'i maa'iai faifafoua. ⁸Gome Deo Peto eifaga apostolo emia, ega koa iifa faunina Iesu fougā Iudea papiāu'i maa'iai eifafoua. Ega koa i'opoga mo Deo lau isafa eifaniau apostolo lamia, ega koa iifa faunina Iesu fougā Iudea papiāu'i laa'i au'i maa'iai

laifafoua. ⁹Ke apostolo epo'iai James, Peto, Ioane au'i oiso, oi oopolaga iifi e'a ipalao'i koa i'opo'i ooma au'i isafa, Deo ega gafegafe akaiki'a lau epeniiu auga keisa kelogo. Ega puo isa lau ke Banabas aunimai imamai keafia. Ega koa kekapaia auga isa Deo ega pinauga kekapa koa i'opoga, lai isafa isa koa i'opo'i Deo ega pinauga akapa auga gouga eemaisai kekapaia. Egae kai ma'oai apako'ania isa felkelao Iudea papiau'i maa'iai iifa faunina Iesu foug fekeifafoua aoma, ke lai auga falao Iudea papiau'i laa'i au'i maa'iai iifa faunina Iesu foug faifafoua aoma. ¹⁰Kai isa kapa aga'omo kepainimai fakapa keoma auga, lai ulalu papiau'i faopolani'i keoma. Kai lau ega'ina kapa keifania auga, aufa kina alouai laopolaga makapa laoma.

Paulo Peto Efinaisa

¹¹Kai ega'ina afegai, Peto emai Antiok taoninai aisama, maagai mo laifa lakaisapua, gome kapa aga'o ekapa lili-fua laisa. ¹²Au isa'i James eegai akemai koa kai, isa elao Iudea papiau'i laa'i au'i fou keaniani. Kai au ega'ina James eegai kemai au'i kemai aisama, eapakipo Iudea papiau'i laa'i au'i ee'i aelao. Gome isa papiau isa'i maguae'i faaga iifalaina iifaga muninai kepea au'i emani'iaini'i. ¹³Ke ega'ina ekapaia alogai, Iudea papiau'i isa'i isafa isa ega pifoge alogai keapauka, ke Banabas ganinagai kepagaga isa kekapa koa i'opoga ekapaia.

¹⁴Kai lau isa ega kekapa oma laisa'i auga iifa faunina Iesu foug ko'a auga alogai kapa'ina eifania auga akekapaia laisa. Ega aisama lau isa ma'oai ago'iai Peto lapainia lainaka, "Oi auga Iudea aumu. Ega mo ganinagai oi ifomu auga Iudea papiau'i e'i kagakaga ma'oai mo kai'iai alopea kai Iudea papiau'i laa'i au'i koa lokagakaga. Oi ega lokapa oma kai ala koa i'opoga Iudea papiau'i laa'i

au'i opaafi'i, Iudea e'i kagakaga muni'iai kegapea ooma?

¹⁵"Iifa gome i'a auga Iudea gua'iai amauni kai, Iudea papiau'i laa'i laomai apala'i kekapa'i au'i gua'iai alamauni. ¹⁶Ke i'a Iudea papiau'a alogo i'a Moses ega iifa muninai apea kainai, Deo maagai alo opai au'a afalamia kai, Iesu Kristo agapako'ania aisama, alo opai au'a agamia. Ega puo i'a Iudea papiau'a isafa Iesu Kristo apako'ania, ega koa i'a Iesu Kristo apako'ania kainai alo opai au'a famia aoma. Kai Moses ega iifa kainai apea puogai alo opai au'a afalamia. Gome kai aga'o Moses ega iifa muninai epea mo kainai, alo opai auga afaemia.

¹⁷"Kai i'a Deo maagai alo opai au'a amamia aoma puo, Iesu Kristo apako'ania alogai, i'a Moses ega iifa muninai alapea. Ke i'a Moses ega iifa muninai alapea kainai, Iudea papiau'i keopolaga i'a auga Iudea papiau'i laa'i au'i, Moses ega iifa muninai akepea koa i'opo'i laomai apala ikapa au'a keoma. Ke isa akeifa Iesu i'a efogei'a laomai apala ikapa au'a amia akeoma. Kai ega'ina ko'a ma? Laa'i, ega'ina auga pifoge iifaga. ¹⁸Kai lau Moses ega iifa kainai lapea alogai, kapa aga'o lakapulaisa auga, lau ega'ina iifa'i ma'oai muni'iai fapea auga aekainia, ega koa lau Deo maagai alo opai au famia auga isafa aekainia. Kai lau kapa'ina laauoka auga, alapaapamue pugu aisama, lau Moses ega iifa alaaupea. ¹⁹Gome lau Iesu lapako'ania aisama, Moses ega iifa kai'iai pea laapakipo. Ega koa lakapaia Moses ega iifa kainai alapea puo, Moses ega iifa eegai auga, lamae efua koa i'opoga. Ke pau Moses ega iifa kainai lamae, ega koa lau Deo faugai faagu laoma. ²⁰Kai lau Iesu Kristo kolotiai emae auga muninai lapea. Ega'ina auga isa kolotiai emae koa i'opoga, lau isafa kolotiai lamae. Ke pau auga lau ifou

kapa'ina makapa laoma auga alakapa kai, Iesu Kristo alouai eague auga, lau kapa'ina fakapa eoma auga mo lakapa. Isa lau aniu eani alogaina kainai aeumaka ifo imaauga Deo epa'a penia kolotiai emae, kaniau eagamauga. Ega puo pau agofa'ai laague alogai, isa Deo Gauga lau epalagainiau auga alo ko'agai lapako'ania. ²¹ Kai aufalao aga'o Moses ega iifa mo muninai gapea, ke Deo maagai alo opai auga gamia koa aisama, Iesu Kristo kolotiai emae auga kapa aga'o laa'i koa i'opoga femia. Kai Deo lau egafegafe peniau kainai Iesu lau fauai emae. Ega puo lau Deo ega gafegafe akaiki'a ega'ina afalaumakalaina.

Iesu Kristo Fopako'ania O Moses Ega Iifa Muninai Fopea

3 Kristiano papiaumi Kalatia agogai oague aumi, oi kafo'o aumi! Lau oi lapamalelenimi aisama, Iesu Kristo kapa puo i'a ma'oai fau'aisai kolotiai emae auga, maamiai laifa ofakae felo alogaina. Kai oi Iesu Kristo muninai fopea auga, kaisau opola apala'iai alomi keaniia opomi kepama'o, Iesu muninai pea oapakipo? ² Lau anina laani kapa aga'omo oi eemiai malogo laoma. Oi Moses ega iifa muninai opea kainai, Deo ega Spiritu oafiia, o iifa faunina Iesu fougā a'o ologonia auga opako'ania kainai, Deo ega Spiritu oafiia? ³ Oi o'ina mo aisama, Deo ega Spiritu epalagainimi Iesu opako'ania. Kai pau auga papiau aumauni ma kapulagai Deo maagai alo opai aumi omia ooma? Oi ega koa okapa, okafo'o alogaina! ⁴ Oi Iesu mo opako'ania puogai keafi apalanimi okiekie auga pau kapa aga'o laa'i ma amopamia ooma? Ke iifa gome oi okiekie aage mo ma? ⁵ Ke oi Moses ega iifa

kainai opea puo, Deo ega Spiritu epeni-imi, ke mirakulo epomia ekapai'i, o oi kapa'ina a'o ologonia auga opako'ania puo Deo ega koa ekapaisa?

⁶ Deo ega iifa pukagai Abraham fougā iina kepapua oma auga amoopolaga: "Abraham Deo epako'ania kainai, Deo isa epako'ania ega papiau epamia. Ke ega'ina pako'agai Abraham Deo maagai alo opai auga emia."^e ⁷ Ega kainai oi fologo kaisau Abraham koa i'opoga kemia Deo kepako'ania au'i, Abraham ufuga apa ko'a'i kemia. ⁸ Gome ufainagai Deo ega iifa pukagai eifa kakaua koa i'opoga, muni Iudea papiau'i laa'i au'i isa akepako'ania aisama, Deo isa e'i pako'a ega'ina anina ageani. Ke ega'ina pako'agai Deo maagai isa alo opai au'i agepamia'i eoma. Egae kai Deo iifa faunina ega'ina Abraham maagai eifa kakaua einaka, "Agofa'a fofougā papiau'i oi munimuai akemai au'i oi faumuai kapa felo'i ma'o akeafi'i,"^f eoma. ⁹ Ke Deo ega eifa oma puo, Abraham Deo epako'ania aisama, kapa felo'i ma'o Deo eegai eafi'i. Ega koa i'opoga kaisau Deo kepako'ania au'i, Deo Abraham eegai ekapa koa i'opoga, isa isafa faaga'iai ega koa agekapa.

¹⁰ Ke papiau ma'oai Moses ega iifa muninai kepea au'i, ega'ina iifa'i ma'oai kai'iai fekepea auga afaekaina puo, Deo isa afa apala agepeni'i aoniamo. Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Kaisau Moses ega iifa ma'oai mo muni'iai afaepea mo afaelao koa aisama, Deo isa afa apala agepenia aoniamo,"^g keoma. ¹¹ Iifa gome kai aga'o Moses ega iifa kainai epea puo Deo maagai alo opai auga aemia, gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Papiau Deo kepako'ania au'i Deo maagai alo'i opaina agemia, ke agu pagai maunina akeafia."^h

^e3:6 Genesis 15:6   ^f3:8 Genesis 12:3; 18:18; 22:18

^g3:10 Deuteronomy 27:26   ^h3:11 Habakuk 2:4

¹²Deo ega iifa Moses epeniia, ke Moses iifa ega'ina eafia papiau epenii'i alogai, epaini'i aufa kina mo ega'ina iifa'i ma'oai kai'iai fekepea eoma. Kai ega'ina iifa'i alogai aeifa isa Deo mo fekepako'ania aeoma. Kai Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma ekae: "Kaisau Moses ega iifa ma'oai kai'iai agepea auga, Deo eegai agu pagai maunina ageafia,"¹¹ keoma. ¹³Kai i'a Moses ega iifa ma'oai kai'iai agepea afaekaina, ke ma'oai kai'iai afalapea. Ega mo ganinagai Isa i'a aoniamamo afa apala aepeni'a kai, a'a laomai apala afa Iesu epeniia, isa kolotiai emae afa'a eogeisa. Gome kolotiai kemae au'i fou'i Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: "Kaisau kolotiai emae auga, Deo isa ega laomai apala afa epenia aoniamamo."¹⁴ ¹⁴Iesu i'a fau'aisai ega koa ekapaisa, ega koa Abraham maagai pako'a iifaga ekapaisa eifa Deo ega gafegafe agepenia eoma auga, Iudea papiau'i laa'i au'i isafa Iesu akepako'ania aisama, gafegafe ega'ina fekeafia eoma. Ke i'a isafa Iesu agapako'ania aisama, Deo pako'a iifaga i'a ee'aisai ekapaisa eifa, ega Spiritu agepeni'a eoma auga agepeni'a.

Deo Ega Pako'a Iifaga Ke Moses Ega Iifa Fou Fou'i

¹⁵Aau akiu Kristiano papiaumi, pau kapa aga'o i'a a'a agu alogai emia auga alaafi opo fouga alaifania. Papiau auni'i pako'a kapula nini'anina kekapaisa, ke auni'i kepako'ania pako'a kapula nini'anina ega'ina afaekapea keoma. Ke isa auni'i papiau aumauni mo ganinagai, pako'a kapula nini'anina ega'ina kekapaisa auga, kai aga'o aage isa auni'i e'i pako'a kapula nini'anina ega'ina afaekapea. Ke kai aga'o pako'a kapula nini'anina ega'ina laagai nini'ani mamaga aga'o afaekapea. ¹⁶Ega koa i'opoga Deo Abraham maagai pako'a

iifaga kapula ekapaisa, ke Abraham ufuga apa auga isafa maagai pako'a iifaga kapula ega'ina ekapaisa. Ke pako'a iifaga ega'ina auga, Deo ega iifa pukagai aeifa, Abraham oi ufumu apamu ma'oai maa'iai pako'a iifaga kapula laka-paisa aeoma kai, Deo Abraham epainia einaka, "Oi ufumu apamu eegai pako'a iifaga lakapa," eoma. Ega'ina auga isa Abraham ufuga apa fofouga maa'iai pako'a iifaga kapula aekapaisa kai, Abraham ufuga apa aga'omo mo maagai pako'a iifaga kapula ekapaisa. Ke ega'ina papiauga aga'omo auga, Iesu Kristo. ¹⁷Lau kapa'ina maifania laoma auga, Deo Abraham maagai pako'a iifaga kapula ekapaisa, ke isa epako'ania pako'a iifaga ega'ina laa'i afaepamia eoma. Kai inipo 430 elao afegai, Deo ega iifa Moses epeniia Iudea papiau'i ega'ina iifaga kainai fekepea eoma. Deo ega'ina iifaga Iudea papiau'i epenii'i mo ganinagai, pako'a iifaga kapula ekapa kakaua auga aea'inia i'oina aekapaisa. ¹⁸I'ina iifaga ko'a ipauma. Papiau Moses ega iifa kainai kepea puo, Deo epako'ania kapa felo'i agepeni'i eoma koa aisama, kapa'ina isa epenii'i apu'i emia auga, isa ega pako'a iifaga ekapa auga eegai aemai. Gome Deo Abraham Moses ega iifa kainai epea puo kapa felo'i aepenia kai, Deo pako'a iifaga kapula ekapaisa auga kainai, Abraham kapa felo'i epeniia.

¹⁹Ega koa aisama, kapa puo Deo ega iifa Moses epeniia, Iudea papiau'i fepeni'i kai'iai fekepea eoma? Gome Deo anina eani papiau laomai apala'i, ke felo'i Isa agogai kekapa'i auga fepakina'i, ega koa Isa maagai laomai felo'i mo fekekapa'i eoma. Ke papiau Deo ega iifa ega'ina kai'iai fekepea mo felao, Deo Abraham maagai pako'a iifaga ekapaisa eifa Iesu Kristo Abraham okogai agemai auga femai kai eoma. Kai Deo ega iifa

Iudea papiaui epenii'alogai, Isa ifo aemai aeipeni kai ega agelo eulai'i kemai ega iifa Moses kepeniia. Egae kai Moses ega'ina iifaga eafii elao papiaui epenii'. Moses ega koa ekapaisa auga isa Deo papiaui fou epo'iai eapa apie apie e'i iifa ipapea auga emia. ²⁰ Kai Deo Abraham maagai pako'a iifaga kapula ekapaisa, ke eifa kapa felo'i Abraham agepenia eoma aisama, Isa ifo emai Abraham maagai enini'ani. Iifa gome kai aga'o Deo Abraham fou epo'iai feapa apie apie e'i iifa ipapea auga femia apuga laa'i. Kai ufalao aga'o ipuainagai eapa apie apie e'i iifa ipapea auga emia auga, apie apie elao kapa'ina keifania auga kekapa ma auga eisa.

²¹ Ega koa aisama Moses ega iifa auga Deo pako'a iifaga kapula ekapaisa auga auni'i epo'iai kepipaini koa ma? Laa'i. Isa auni'i epo'iai ega aemia oma. Gome Deo ega iifa epipeni auga alogai gaifa papiaui kegaagu aoniamo gaoma koa aisama, iifa gome kaisau iifa ega'ina muninai kepea au'i Deo maagai alo opai au'i fekemia. ²² Kai Deo ega iifa puka alogai kepapua keifa agofa'a fofouga papiaui laomai apala'i mo keguakaeaini'i kai'iai kepea. Ega puo kai aga'o Moses ega iifa muninai epea mo puogai Deo maagai alo opai auga agemia afaekaina. Kai ega pako'a kapula Iesu Kristo mo eegai ageoge aisama, Iesu isa laomai apala'i eegai agepapealaisa. Ke ega'ina papiaui mo Deo Abraham, ke ufuga apa maa'iai pako'a iifaga kapula ekapaisa eifa kapa felo'i agepeni'i eoma auga isa isafa ageafia.

²³ I'a Iesu Kristo alapako'ania koa kai, Moses ega iifa i'a egopei'a kai'iai apea. Ega koa emia auga tipula e'a ke'ima au'i tipula papiaui ke'ima'i koa i'opoga, Moses ega iifa ega e'ima oma'i'a. Ega koa mo emia emai Deo i'a afa apala ega'ina fepeni'a auga eegai ala fapealai oma auga keagaga epalogoni'a. ²⁴ Ega puo

Moses ega iifa auga pamalele auga koa emia epamaleleni'a kapa'ina fakapa, ke kapa'ina falakapa Deo maagai alo opai au'a famia auga keagagai epapeai'a. Ega koa mo emia emai Iesu Kristo emai, i'a apako'ania kainai, Deo maagai kapa'ina fakapa alo opai au'a famia auga keagaga epakinai'a. ²⁵ Ke pau i'a a'a pako'a Iesu Kristo mo eegai faoge auga kina emai efua. Ke i'a Iesu Kristo apako'ania puo Moses ega iifa i'a fepaini'a kapa'ina fakapa o falakapa, ega koa Deo maagai alo opai au'a famia auga kina pau efua.

I'a Iesu Apako'ania Puo Deo Gauga Amia

²⁶ Ke pau oi ma'oai Iesu Kristo opako'ania kainai oi Deo gauga omia.

²⁷ Gome oi ma'oai Iesu akagai baptismo oafii aisama, Iesu tiapu koa i'opoga oi'iuka. Ega koa emia oi Iesu fou aga'omo omia. ²⁸ Ke oi Iesu fou aga'omo omia aisama, oi papiaui kapami auga kapa aga'o laa'i. Oi Iudea aumi, o Iudea aumi laa'i ma, o oi papie o au ma, o oi kala'afi o papiaui aagemu ma ganinagai, oi ma'oai Iesu apuga. ²⁹ Ke oi Iesu Kristo opako'ania kainai, oi auga Abraham ufuga apa ko'ami. Ega puo Deo Abraham maagai pako'a iifaga kapula ekapaisa alogai kapa'ina agepenia eoma auga, oi isafa agoafi'i.

4 Lau kapa'ina maifania laoma auga ina'ina. Maami galao au aga'o gauga fou amoisa'i. Ama ageoge ega kapa ma'oai gauga agepenia. Kai isa gauga aeapao aeminifa'a koa puo, ama ega kapa ma'oai feafi'i auga afaekaina. Ke gauga kina aga'ogai ageapao aisama, ama ega kapa ma'oai ageafi'i apuga akemia mo ganinagai, pau auga isa apuga laa'i kai, isa kala'afi koa i'opoga emia. ² Ke isa aeminifa'a puo, papiaui isa ke'ima au'i papa'iai emia, ke papiaui isa ama ega amu ma'oai ke'ima'i au'i isafa papa'iai emia elao ama kina epaapa

auga kina ekaina kai, isa ifo ega amu ma'oai e'ima'i. ³Ega koa i'opoga Iesu Kristo alapako'ania koa kai, i'a ma'oai auga, kala'afi koa i'opo'a amia, ifo'a a'a kagakaga ke logo ufai'i fou papa'iai aagu kala'afi koa i'ina agofa'agai alao amai. ⁴Kai Deo kina epaapa auga kina ekainia aisama, Gauga eulaisa emai i'ina agofa'agai. Ke papiau ma'oai ina'i gua'iai kemauni koa i'opoga, isa isafa ina gua-gai emauni. Ke isa Iudea papiau'i koa, Moses ega iifa papagai emauni. ⁵Kai Deo isa eulaisa auga, Moses ega iifa kainai fepea puo aeulaisa aemai kai, papiau kapa'i Moses ega iifa papagai kala'afi koa kemia au'i afa'i feoge fepapealai'i eoma puo emai. Ega koa fekapa i'a isa gauga ko'a'a famia kapa'ina i'a apu'a eoma auga faafia eoma. ⁶Ke oi Deo gauga kainai Deo ega Spiritu Iesu Kristo eegai eka auga, pau oi epeniimi alomiai ekae. Ke Deo ega Spiritu i'a Deo gauga auga epalogoni'a kainai, i'a alogamai Deo aifaga, "Abba, oi lai Amamai" aoma. ⁷Ega puo oi ma'oai Moses ega iifa papagai kala'afi fomia kainai fopea auga kina efua. Oi auga Deo gauga. Ke oi ma'oai Deo gauga kainai, Deo Gauga kapa ma'oai agepenia aisama, oi isafa ega'ina kapa'i agepenimi.

Paulo Ega Opopo Akaiki'a Kalatia Papiau'i Ee'iai

⁸Kai ufainagai oi Iesu Kristo alopako'ania alogai Deo ko'a auga alogonia. Ega'ina kinagai oi kala'afi koa omia papiau aumauni deo ko'a'i laa'i au'i oau afagaini'i. ⁹Kai pau auga oi Deo ko'a auga ologonia efua, o Deo oi elogonimi efua maoma. Ke oi elogonimi efua koa aisama, kapa puo oi Deo ko'a auga omunia kai, emi kagakaga ufai'i afakepalagainimi kaniami afakeagamauga au'i kai'iai opea pugu? Oi anina oani kagakaga ega'ina papa'iai amoagu kala'afi koa

amomia pugu ma ooma? ¹⁰Oi Deo maagai alo opai aumi amomia ooma puo, Iudea papiau'i e'i kagakaga oafi'i kai'iai opea. Ke kagakaga ega'ina kai'iai opea alogai, Iudea papiau'i Deo keau afagaina kinagai mo Deo oau afagaina. Ke isa kekapa koa i'opoga okapa aufa gafai omiamia, ke e'i miamia kina'i akaiki'a'i isafa kina'iai omiamia, ke inipoai isafa omiamia. ¹¹Lau oi kapa ma'oai maamiai laifa ofakae felo alogaina. Kai pau oi kapa'ina okapa auga laisa lamani'i, gome e'u pinauga egae lakapaisa auga lakapa aagenia mo koa laisa.

¹²Aau akiu Kristiano papiaumi, oi Iudea papiau'i e'i kagakaga ufai'i au'i kai'iai alopea koa i'opoga, lau isafa kagakaga ufai'i ega'ina kai'iai alapea. Ega puo lagoi peni kapulanimi, lau oi koa i'opomi lamia kainai, oi isafa lau koa i'opou fomia, kagakaga ega'ina kai'iai folopea laoma. Ke lau oi eemi lafai kakaua aisama, oi lau aloumakalainiau, ke eeuai kapa apala aga'o alokapaisa. ¹³Ke oi ologo lau e'u isafa kainai oi emi taoni lafai kaukau. Ke ega'ina kinagai lau oi maamiai iifa faunina Iesu fougau laifafoua. ¹⁴Ke ega'ina kinagai lau laisafa kainai, oi lau aniu amoani auga afa'agamo e'inoka. Ke emia foumakalainiau koa i'opoga. Kai oi lau aloisa papaisau, ke aloumakalainiau isafa. Kai oi lau Deo ega agelo aga'o koa opamiaisau oifa kokoisau. Ke lau oifa koko felo alogainiau puo, ega koa okapaisa auga Iesu Kristo koa oifa koko. ¹⁵Ke lau oi eemi lafai kaukau mo kinagai iifa faunina Iesu fougau laifafoua aisama, Deo ega gafegafe akaiki'a eemi efai auga alogama akaiki'a opa'aua. Ke alomi egama alogaina puo maami gainagai fo'iulaisa lau fopeniau fekaina. Iifa gome ega'ina auga aufalao aga'o maagai faifania fekaina. Kai pau oi emi alogama lau eeuai auga ala elao? ¹⁶Ke pau auga

lau iifa faunina Iesu fougā ko'a mo auga maamiai laifafoua puo, oi emi ou lamia ma? Laa'i, lau oi emi ou alamia.

¹⁷ Kai oi fologo papiau ega'ina oi maamiai iifa i'oina keifafoua au'i, oi kegala'a pagainimi isa fou amomia keoma puo, ega'ina kekapa. Ke isa kapa aga'omo anina keani auga, oi lau kapa'ina lapamalelenimi auga kai'iai folopea kai, alomi ko'agai isa mo mun'iai amopea keoma. ¹⁸ Kai lau oi fou faagu, o fou falaagu mo ganinagai, aufa kina aufalao aga'o alo felogai gapalagainimi ageoma koa aisama, oi alomi ko'agai isa muninai amopea ageoma auga felo. ¹⁹ Gauagai, lau oi laopolanimi aisama, papie aga'o mauniai ekiekie koa i'opoga kiekieki ega lapa'au oma. Ke kiekieki alapa'aua afaefua age-lao, oi Iesu Kristo koa i'opoga agomia kai alaapakipo. ²⁰ Kai pau auga lau ala mo maoma mafai oi fou amaagu, ega koa kapa'ina epapopoiimi auga, nini'ani felogai maamiai faifania laoma. Gome oi eemiai laopopo alogaina.

Haga Ke Sara Auni'i Fou'i

²¹ Amoifa! Oi kaisau mo anina oani Moses ega iifa papagai amoagu ooma aumi, Moses ega iifa kapa'ina eifania auga alologo ma? ²² Gome Moses ega iifa Deo ega iifa puka alogai iina kepapua oma: Abraham gauga maguae'i auni'i. Imoi aga'o auga Abraham akafa ega kala'afi ifiaoga epamauga. Ke aga'o auga isa akafa ipauma kala'afi laa'i auga epamauga. ²³ Imoi ega'ina auni'i kai'ialao Abraham gauga. Kai isa auni'i e'i mauni i'opoga mo laa'i. Kala'afi ifiaoga gauga auga, pau papie'i imoi kepamauni'i koa epamauga kai, Abraham akafa imoi epamauga auga, Deo ega pako'a iifaga kapula Abraham eegai ekapaisa auga kainai emauni.

²⁴ Imoi ega'ina auni'i faaga'iai Deo pako'a iifa'i kapula'i auni'i papiau ee'iai

ekapa auga kepakinai'a. Gome papie auni'i auga, pako'a iifaga kapula'i auni'i Deo papiau ee'iai ekapa auga koa i'opo'i. Kala'afi papiega auga aka Haga. Isa auga Deo Sinai ikugai pako'a iifaga kapula Moses maagai ekapa auga koa i'opoga. Ke kala'afi papie'i imoi kepamauni'i au'i kala'afi kemia. ²⁵ Ke Haga auga, Moses Deo auni'i epo'iai pako'a iifaga Arabia agogai Sinai ikugai kekapa auga eifania. Ke papiau ma'oi Ierusalem taonina keagu au'i, Haga kala'afi papiega auga gauga koa i'opo'i keoma. Ke isa Moses ega iifa ma'oi kai'iai fekepea. ²⁶ Kai Abraham akafa kala'afi laa'i auga, Ierusalem taonina ufai ekae auga koa i'opoga. Isa aka Sara. Isa auga i'a ina'a. ²⁷ Gome ega'ina fougā ufainagai profeta Aisaea Deo ega iifa pukagai iina epapua oma:

“Oi papie kapamu loogeoge aumu alomu gamaga!

Oi alomu gamagai mo moagaga pea!
Gome oi imoi alopapamauga, ke kiekie gamuga alopopo mo ganinagai,
oi gaumu akealogai papie eamage auga gauga aloka'egaini'i.” *Aisaea 54:1*

²⁸ Ke aau akiu Kristiano papiaumi, Deo Abraham maagai pako'a iifaga kapula ekapaisa Aisak emauni koa i'opoga, pau oi auga pako'a kapula ega'ina imoimi. ²⁹ Kai ega kinagai papie imoi kepamauni'i koa mauninai emauni auga eoge, imoi Deo ega pako'a iifagai Deo ega Spiritu isapugai emauni auga eafi apalania. Ke kapa'ina ega kinagai egama auga, pau i'opoga mo egama. Papiau kapa'i Moses ega iifa muninai kepea au'i keoge, Iesu kepako'ania papiau'i keafi apalani'i. ³⁰ Kai Deo ega iifa puka alogai i'ina kapa'i fou'i ala kepapua oma'i auga fologo. Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: “Kala'afi papiega gauga fou mopapealai'i. Gome kala'afi papiega gauga auga, Abraham ega amu aga'o afaefia mo laa'i. Kai Abraham

akafa ipauma kala'afi laa'i auga gauga ama Abraham ega amu ma'oai ageafi'i,^k eoma. ³¹Deo ega iifa pukagai ega eifa oma kainai, aau akiu Kristiano papi-aumi, i'a au'a kala'afi papiega gauga laa'i kai, kala'afi papiega laa'i auga gauga.

Iesu Opako'ania Aisama Oi Kala'afi Laa'i

5 Ke Iesu Kristo i'a Moses ega iifa kai'iai fapea auga eegai epapealai'a kainai, i'a kala'afi koa Moses ega iifa papagai faagu alo opai au'a famia auga afaekaina. Ega puo oi ifomi alomi fopakapulania emi pako'ai foapa kapula, ega koa kai aga'o Moses ega iifai faegopeimi, ke kala'afi koa kai'iai foepa auga meauga faepenimi pugu.

²Lau kapa'ina laifani'i au'i foopolani'i. Lau Paulo oi lapainimi. Oi Iudea papiau'i isa'i e'i kagakaga kainai kepea maguae'i faaga iifalaina emia au'i koa agomia, maguaemi faaga iifalaina agemia koa aisama, Iesu Kristo oi faumiai kapa'ina ekapaisa auga, oi eemiai ega'ina ekapa aagenia mo koa i'opoga. ³Kai kaisau maguae'i faaga iifalaina emia efua au'i, lau isa lapaini kapulania Moses ega iifa ma'oai kapa'ina eifania fekekapa eoma au'i fekekapa'i. ⁴Ke oi kaisau Moses ega iifa muninai opea kainai, Deo maagai alo opai aumi omia ooma aumi, oi ifomi Iesu Kristo omunia. Ke Deo ega gafegafeai oi alo opai aumi fomia auga oumakalaina. ⁵Kai i'a auga alogo Deo i'a alo opai au'a agepamiai'a auga fougua Deo ega Spiritu i'a epalogoni'a. Ega puo i'a a'a pako'ai, alo'a ko'agai kina kapagai Deo i'a alo opai au'a agepamiai'a auga, kina afia'amaga aafia'ama. ⁶Gome Iesu Kristo apako'ania aisama, au kapa maguaega faaga iifalaina emia, o aemia mo ganinagai, Deo maagai auga kapa aga'o laa'i. Kai kapa akaiki'a auga, oi emi pako'a

fofougua Iesu Kristo mo eegai fooge. Ke alomi ko'agai papiau isafa ani'i foani.

⁷Mamagai mo aisama, oi iifa faunina Iesu fougua ko'a auga alomi ko'agai opako'ania. Ega koa okapaisa auga, oi pipalau felogai opiau koa i'opoga. Kai kaisau oi alomi eaniia iifa faunina Iesu fougua ko'a auga eegai ekaisapuimi kainai alopea? ⁸Oi fologo aloani ega koa i'opoga auga, Deo oi eifanimi apuga epamiami auga eegai aemai. ⁹Gome papiau ega'ina ega pamalele auga, palafa iuma mulamula afa'agamo palafai keoge ganinagai, palafa epaufua koa i'opoga, isa ega pamalele kapa e'ele koa ganinagai, oi iifa faunina Iesu fougua opako'ania auga iifaga epaefo pagainia efiakoa. ¹⁰Kai lau i'a a'a Lopia lapako'ania isa oi agepalagainimi pamalele i'oina aga'o afolopako'ania. Ke papiau kapa pamalele pifogegai oi alomi epama'o auga, isa papiau kapa femia ma ganinagai, Deo isa afa apala agepenia.

¹¹Aau akiu Kristiano papiaumi, papiau isa'i keifa lau papiau ma'oai maguae'i faaga iifalaina gougua pamalelega lapamalelenia keoma. Kai lau ega mapamalele oma koa aisama, kapa puo Iudea papiau'i lau fekeafi apalaniau? Kai lau lapamalele laifa, Iesu Kristo i'a fau'aisai kolotiai emae, ega koa Deo maagai alo opai au'a amia laoma puo, Iudea papiau'i gua'i lapakupua koa i'opoga, ke isa lau keafi apalaniau. ¹²Ke papiau kapa'i e'i pamalelei oi alomi kepama'o au'i, lau anina laani isa ifo'i maguae'i fofougua fekeafilaisa, ega koa isa Deo ega papiau fakemia laoma.

¹³Aau akiu Kristiano papiaumi, Deo eifalaimi Moses ega iifa papagai epapealaimi ega papiau epamiami. Kai oi alomiai foloopolaga papiau aumauni e'i laomai apala auga agokapa agekaina

folooma. Kai pau auga oi alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani. Ke animi agoani alogai, alomi ko'agai aga'o aga'o fopala-gainimi. ¹⁴Gome Deo ega iifa ma'oai ekapai'i alogai, iifa aga'omo laagai ega iifa ma'oai ekapai'i. Ega'ina iifaga auga, "Oi alomi ko'agai ifomi animi oani koa i'opoga, papiau ma'oai isafa ani'i ega foani oma," eoma. ¹⁵Kai a'o a'i'i ifo'i mo kepiaga aisama, faaga'i kea kanini'i, ke ifo'i ke'ini'i koa i'opoga agokapa aisama, foisa felo, o laa'i koa aisama, ifomi mo agoauoka afe'ainimi.

Deo Ega Spiritu Auga

¹⁶Pau lau oi lapaini kapulanimi. Oi Deo ega Spiritu kapa'ina eifania fokapa eoma auga mo fokapa, ke agugai foagu. Ke ega agokapa oma koa aisama, papiau aumauni laoga maina apala oi afaefogeimi kapa'ina anina eani auga afolokapa. ¹⁷Gome kapa'ina Deo ega Spiritu anina eani auga, papiau aumauni laoga maina apala anina aeani. Ke papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina anina eani auga, Deo ega Spiritu anina aeani. Ega koa kekapa auni'i epo'iai kepipaini. Ega puo Deo ega Spiritu oi agepapeaimi aisama, papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina eifania auga afolokapa. Ke papiau aumauni laoga maina apala oi agepapeaimi koa aisama, Deo ega Spiritu kapa'ina eifania auga afolokapa. ¹⁸Kai Deo ega Spiritu oi agepapeaimi koa aisama, oi Moses ega iifa papagai afoleagu.

¹⁹Ke papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina eifania kekapa auga ago-isa ofakaenia mo agologo agofiakoa. Ega'ina kapa'i auga: Amage papiau'i kai papiau i'oina aga'o fou akeamage auga fou kefeu aage mo au'i. Ifiao o'oe fou kefeu aage mo au'i. Ke papiau amage koa lao'i mai'i apala'i ipauma'i kekapa'i au'i. ²⁰Ke deo pifoge'i keau afa-gaini'i, ke ugauga kekapa au'i. Ke pa-

piau ma'o ani'i akeani, ke aga'o aga'o fou keakekua kepikupa au'i. Ke papiau isa'i ee'iai gua'i ekupu au'i. Ke kapa ma'oai ifo'i mo fau'iai kekapa au'i. Ke ifo'i mo epo'iai ke'ea'i papiau isa'i fou keakekua au'i. Ke papiau isa'i e'i la'afou alogai ifo'i mo kepapealai'i au'i. ²¹Ke papiau aga'o eegai kapa aga'o eka keisa aisama, kepikupa ke alafai kegaoma kegaafia keoma au'i. Ke keinuinu alogaina au'i. Ke kemiamia keinuinu, ke kegefa a'oa'o akaiki'a'i ipauma'i kekapa'i au'i. Ke kapa isa'i isafa ega koa'i au'i mo kekapakapa'i au'i. Kai lau oi ainami lapalogo kakaua koa i'opoga, pau ainami lapalogo pugu. Papiau kapa'i ina'ina lao'i mai'i kekapa'i au'i, Deo ega agofa'a afafeafia.

²²Kai papiau Deo ega Spiritu alo'iai eagu au'i iina kekapa oma: Isa alo'i ko'agai aga'o aga'o ani'i keani. Ke isa alogamai mo kelao kemai. Isa papiau fou gagaoai keagu. Ke papiau isa alo'i kepakiekie aisama, e'i alo kiekie keafi-apia mo. Ke isa papiau kegafegafe peni'i. Ke isa papiau ee'iai laomai felo mo kekapa. Ke isa iifa ko'a mo keifania, ega koa papiau isa kepako'ani'i. ²³Ke isa papiau gagafe'i mo keafia. Ke isa ifo'i keisa'i, ke ke'ima felo'i. Papiau i'ina lao'i mai'i fekekapa'i auga, agofa'a alogai kai aga'o aeifa apu'i. ²⁴Ke kaisau Iesu Kristo ega papiau kemia au'i, papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina eifania auga akekapa. Kai Iesu Kristo isa fau'iai kolotiai emae koa i'opoga, isa papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina anina eani, ke emaanii au'i ma'oai Iesu Kristo fou kolotiai keau'u'u'i. Ega koa kekapa puo, isa kelogo papiau aumauni laoga maina apala ega'ina auga emae efua, ke papiau aumauni laoga maina apala kapa'ina eopolaga auga muninai akepea. ²⁵Ke i'a Deo ega Spiritu kapa'ina eifania auga mo agugai aagu kainai, Deo ega Spiritu fou kai'alao falao famai. ²⁶Ke ifo'a falaaui afagaini'a, ke papiau

isafa gua'i falapakupua. Ke papiau ee'iai falapikupa.

Papiau Ma'oai Ee'iai Felo Mo Fokapa

6 Aau akiu Kristiano papiaumi, laomai apala oi epomiaiaufalao aga'o afepaoa apala afekapa aisama, oi Deo ega Spiritu agugai oagu aumi, isa gagafe mo foafia, fopalgaina fopaapakipo laomai apala ega'ina faekapa pugu. Kai femue femai laomai felo mo fekapa pugu. Kai ega'ina agokapa alogai, oi ifomi isafa foisa feloimi, o laa'i koa aisama, oi ifomi isafa isa koa agomia laomai apala agokapa. ²Ke epomiaiaufalao aga'o meuu aga'o ageafia koa aisama, fopalgaina. Ega koa fokapa aga'o aga'o fopalgainimi, ke ega'ina agokapa aisama, Iesu Kristo kapa'ina eifania fokapa eoma auga, ma'oai agokapa afe'aini'i. ³Gome aufalao aga'o au akaiki'a laa'i kai, ifo eopolaga isa au akaiki'a eoma koa aisama ifo efoge. ⁴Aufalao aga'o kapa aga'o felo agekapa koa aisama, isa kapa'ina ekapa auga aufalao aga'o kapa aga'o ekapa auga fou faeoge opo'i. Kai isa ifo kapa'ina ekapa auga feisa. Egae kai isa ifo kapa'ina felo ekapaisa auga aina'auga fepa'aua. ⁵Gome papiau ifo kapa'ina gakapa eoma auga, ifo ega'ina meuuga fepua.

⁶Ke aufalao aga'o Deo ega iifa a'o elogonia aisama, ega amu felo'i ma'oai, isa ega pamalele auga fou fekepapinaugani'i.

⁷⁻⁸Ke papiau aumauni laoga maina apala aufalao aga'o epaina kapa'ina gakapa eoma auga mo ekapa koa aisama, Deo isa afa apala agepenia oniamo, ke papiau Isa gauga kemia au'i ee'iai agepapealaisa. Kai kai mo Deo ega Spiritu kapa'ina eifania auga akekapa aisama, Deo isa agu pagai maunina agepeni'i. Ega'ina auga aufalao aga'o ega uma alogai au oga efauni'i koa i'opoga. Ke isa kapa'ina oga efauga auga mo

anina ageafia. Ega puo oi ifomi folofogeimi foloopolaga kapa felo'i okapa'i folooma. Gome kai aga'o Deo afaefoge. ⁹Ke i'a laomai felo ikapa fala'apoloaina falaapakipo, gome Deo kina epaapa auga kina agemai aisama, au oga felo afaunia kainai, puaga isafa felo ageafia. ¹⁰Ega puo i'a kina felo aga'o ageafia kapa aga'o agakapa aisama, Deo maagai kapa felo'i mo papiau ma'oai ee'iai fakapa. Kai ega'ina kapa'i agakapa'i aisama, pako'a papiau'i i'a fou famili aga'omo amia au'i ee'iai, kapa felo'i fakapa kakaua.

Nini'ani Fua

¹¹I'ina malelega alogai lau ifou imauai malele akaiki'a'iai kapa'ina lapapua'i au'i foisa felo alogaini'i. ¹²Papiau isa'i Iesu kolotiai emae auga fougaa keinogonia aisama, Iudea papiau'i isa akeafi apalani'i auga anina akeani. Ega puo isa kefaegai kepaafimi maguaemi faaga iifalaina gamia keoma. Ke isa ega'ina kekapa auga, Iudea papiau'i alo'i kegapagama keoma puo kekapa. ¹³Kai papiau ega'ina maguae'i faaga iifalaina emia ganinagai, Moses ega iifa ma'oai kai'iai akepea. Kai isa anina keani Iudea papiau'i ago'iai fekeaina'au fekeifa, oi isa e'i pamalele muninai opea maguaemi faaga iifalaina emia fekeoma keoma puo ega kekapa oma. ¹⁴Kai lau auga kapa ega koa auga aina'auga afalapa'aua! Kai lau Iesu Kristo lau e'u laomai apala'i fau'iai kolotiai emae auga, aina'auga alapa'aua afaefuafua. Gome Iesu kolotiai emae aisama, lau agofa'ai kapa'ina mo ani'i laani au'i isa fou kemae. Ega puo papiau inae agofa'ai keopolaga kapa'ina akaiki'a'i keoma au'i lau euai auga kapa e'ele'i. ¹⁵Deo maagai auga au aga'o maguaeega faaga iifalaina emia ma, aemia ma ganinagai kapa aga'o laa'i. Kai kapa akaiki'a auga aufalao aga'o Iesu Kristo epako'ania mauni mamaga eafia auga, Deo eegai kapa akaiki'a

ipauma. ¹⁶Ke papiaua mauni mamaga ega'ina keafia au'i fau'iai alou ko'agai Deo lamegamega penia, ega koa Deo ega gagao fepeni'i, ke gua'i feania laoma. Ke lamegamega ega koa papiaua ma'oai Isa ega papiaua kemia au'i isafa ega gagao fepeni'i, ke gua'i feania laoma.

¹⁷Ke e'u nini'ani fuagai auga, kaisau lau keleleai opaapaukaisau aumi ainami lapalogo folokapa pugu laoma. Gome

Iesu Kristo puogai Iudea papiaua'i lau keafi apalaniaua auga maka'i faagauai kekae. Ke maka ega'ina lau faagauai kekae auga, lau Iesu Kristo ega kala'afi auga fougua eifania.

¹⁸Aua akiu Kristiano papiaumi, lau alou ko'agai lamegamega, ega koa i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega gafegafe oi fepeni'i, ke ega gafegafe ega'ina oi alomiaua feka fepinauga laoma. Amen.

Efesus

*Paulo Malele Epapua Efesus Taonina
Kristiano Papiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1 Lau Paulo. Lau auga Deo ega logoai Iesu Kristo ega apostolo lamia. Lau i'ina malelega lapapua oi Efesus taoninai Deo ega papiau, alomi ko'agai Iesu Kristo muninai opea aumi eemiai laulaisa.

²Lau i'a Ama'a Deo, ke a'a Lopia Iesu Kristo fou lamegamega peni'i, ega koa e'i gafegafe akaiki'a, ke gagao fou fekepenimi foagu felo laoma.

Iesu Kristo Faugai Deo Eegai Kapa Felo'i Ma'o Aafi'i

³Deo, i'a a'a Lopia Iesu Kristo Ama auga, i'a Iesu Kristo apako'ania kainai, Isa ufai kapa felo'i i'a lalau'a fepaukia kapa'i ma'oai epenii'a auga amaaufagaina. ⁴Ke Deo agofa'a aepagama koa kai, i'a ani'a eani alogaina, ke ifo ega logoai Iesu Kristo faagagai i'a ekinani'a. Ega koa i'a Isa maagai alo'a felolofa, ke faaga'aisai laomai apala aga'o faekapulaisa eoma. ⁵Ega kainai Iesu Kristo faagagai Isa i'a feafi'a fepafa'ai'a gauga famia eoma. Ega koa ekapaisa auga, Isa ifo anina eani kainai, ke ifo ega logoai ekapaisa. ⁶Ke Deo Gauga anina eani alogaina auga faagagai ega gafegafe akaiki'a ipauma i'a epeni aageni'a mo. Ega koa i'a Isa faau afagaina eoma. ⁷Ke Deo ega gafegafe akaiki'a ipauma kainai, Iesu Kristo ifagai i'a e'afai'a laomai apala'i ee'iai epapealai'a, ega koa Deo i'a a'a laomai apala'i ma'oai e'agegeaini'i. ⁸Ke Deo ega ikifa ma'oai ke ega logo ma'oai faaga'iai ega gafegafe akaiki'a epenii'a alo'a epapogua. ⁹Ke Deo ifo anina eani alogaina kainai, ifo ega ogefaka logo kapa'i ma'oai epalogni'a. Ke ega'ina auga, Isa Iesu Kristo faagagai fekapa eoma auga pau emia.

¹⁰Deo ega koa ekapaisa, ega koa Isa kina epaapa auga kina agekaina aisama, kapa ma'oai ufai kekae au'i, ke agoai kekae au'i fou femaiseini'i kania aga'omo, Iesu Kristo papagai fekemia eoma.

¹¹Ke Deo i'a isafa Iesu fou aga'omo famia eoma kainai, ekinani'a ega papiau epamiai'a. Deo ega koa ekapaisa auga, Isa ifo logogai, ke ala fekapa oma ega'ina kapa'i ko'a'i fekemia eoma auga i'opoga mo kemia. ¹²Ega koa lai aufai emai afia'ama Iesu Kristo eegai aoge aumai, Deo ega eaea akaiki'a, ke ega isapu akaiki'a auga faau afagaina eoma. ¹³Ke Deo ega iifa ko'a, iifa faunina Iesu Kristo fougai oi kaniami eagamauga auga a'o ologonia aisama, oi isafa Iesu Kristo opako'ania. Ega aisama Deo eifa ko'ania ega Spiritu agepenimi eoma auga epeniimi, ke oi Isa ega papiau epamiami. ¹⁴Ke Deo ega Spiritu oi epeniimi auga, Isa eifa ko'ania kapa'ina Isa ega papiau apu'i eoma auga akeafia paisa auga gouga epakinai'a. Ke ega koa mo agemia agelao papiau kapa'i Deo apuga kemia au'i ma'oai e'i laomai apala'i afa ageoge. Ega koa ega eaea ke ega isapu akaiki'a faau afagaina eoma.

Paulo Efesus Taonina Kristiano Papiau'i Fau'iai Emegamega Ke Deo Tenkiu Epeniia

¹⁵⁻¹⁶Ega kainai lau isafa oi Iesu Kristo opako'ania, ke alomi ko'agai Deo ega papiau ma'oai ani'i oani auga fougai lalogo mo aisama, e'u megamegai laopolanini, ke faumiai Deo tenkiu lapenia aefuafua. ¹⁷Ke e'u megamegai Deo, i'a a'a Lopia Iesu Kristo Ama, isapu ke eaea akaiki'a auga, lagoina ega Spiritu, ikifa ke kapa ma'oai ipafokina gome auga fepenimi, ega koa Isa kaisau auga fologo felo laoma. ¹⁸Ke lau lamegamega ega koa oi alomi isafa feeaea, ega koa Deo oi eifanimi muni kapa'ina agoafia afia'amaga opa'aua auga, ke Isa ega is-

apu ke ega eaea akaiki'agai ega papiu kapa felo'i ma'o akeafi'i eoma auga fologo laoma. ¹⁹⁻²⁰ Ke lamegamega ega koa Isa ega isapu akaiki'a ipauma i'a Isa apako'ania au'a alo'aisai epinauga auga isafa fologo laoma. Ega'ina isapuga auga, Isa ega kapula akaiki'a ipauma, Iesu Kristo faagagai epapinauga, maeai epamaunimue ke ufai Isa eague afugai kaina kainai epaauga auga isapuga koa i'opoga. ²¹ Ega koa ekapaisa Iesu Kristo aka, isapu keafia papiu ke agelo fou ifo'i ala feke'ima oma'i kagakaga'i ke'ima'i au'i, ke isapu ma'oai ufai ke aagoai kekae au'i, ke isapu afu ma'oai alo'iai kepinuga au'i, ke aka ma'oai pau kekae au'i, ke muni akeka au'i isafa ma'oai laa'iai ipauma epamia. ²² Ke Deo kapa ma'oai isa ife papagai epamia'i, ke isapu eniia ega koa iifi e'a faugai kapa ma'oai kaniagai femia eoma. ²³ Ke iifi e'a ega'ina auga isa imauga. Ke iifi e'a ega'ina alogai Iesu Kristo, kapa ma'oai epagama auga, afu ma'oai alo'iai kapa ma'oai kekae au'i alo'iai eague.

Iesu Kristo Faagagai Mauni Mamaga Oafia

2 Ke oi auga ufainagai Deo ega iifa laa'iai oaopagai, ke laomai apala'i okapai'i kainai, Deo maagai auga oi omae koa i'opoga. ² Ke ega kina'iai oi i'ina agofa'a lao'i mai'i muni'iai opea, ke tiapolo e'i lopia ega isapuai ufa gua e'ima auga, ke pau eague papiu Deo aina laagai keaopagai au'i alo'iai epinauga auga laoga maina muninai opea. ³ Ke kina isa'i kelao efua alogai, i'a ma'oai isafa papiu ega'ina Deo aina laagai keaopagai au'i koa i'opo'i amia, i'a a'a papiu aumauni laoga maina apala kapa'ina anina eani auga mo akapai'i, ke imau'u ke opola'a fou kapa'ina kemaani'i au'i mo muni'iai apea. Ke i'a papiu aumauni a'a laomai apala'i kainai, i'a papiu ega'ina koa i'opo'i amia, Deo ega

guakupu papagai aagu. ⁴⁻⁵ Kai Deo alo ko'agai i'a ani'a eani alogaina kainai, ke guani alo epogu kainai, i'a laomai apala'i akapai'i lalau'aisai amae mo ganinagai, Iesu Kristo fou kai'alo epamaunimue'i'a. Ke Isa ega gafegafe akaiki'a kainai, oi kaniami eagamauga. ⁶ Ke Deo ega gafegafe akaiki'agai i'a Isa maagai amae koa i'opoga au'a Iesu Kristo fou epamaunimue'i'a. Ke Deo i'a eafii'a Isa Iesu Kristo fou ufai keague auga afugai epaagui'a. ⁷ Deo ega koa ekapaisa, ega koa i'a Iesu Kristo apako'ania au'a ee'aisai egafegafe auga muni Iesu Kristo agemai aisama, Isa ega gafegafe ega'ina kapa aga'o fou agaoge opo afaekaina auga papiu ma'oai fepakina'i eoma. ⁸⁻⁹ Gome Deo ega gafegafe akaiki'a kainai, oi Iesu opako'ania aisama, kaniami eagamauga. Kai Deo oi kaniami eagamauga auga, oi emi pinauga faugai aekapaisa kai, ega pipeni eniimi, ega koa kai aga'o faeaina'au eoma. ¹⁰ Lau ega laifa oma, gome Deo i'a epagamai'a. Ke i'a Iesu Kristo apako'ania aisama, Deo i'a papiu mama'a epamiai'a, ega koa pinauga felo fakapa eoma. Ke ega'ina pinaugaga auga Deo ufainagai epafua eka fakapa eoma.

Iesu Apako'ania Aisama Papiu Aga'omo Amia

¹¹ Ega puo i'ina folo'agege: oi aumi mauniai Iudea papiumi laa'i. Ufainagai papiu ima'iai au maguae'i faagai keifalaise au'i, ke ifo'i keifani'i faagai iifalaina emia keoma au'i, oi keifaniami maguaemi faaga iifalaina aemia aumi keoma. ¹² Ke ega kinagai oi Iesu Kristo fou laa'i. Ke oi auga, Israel papiu'i Deo ega papiu au'i epo'iai laa'i, ke Deo ega iifa ko'a kapula ekapaisa auga eegai au a'imi omia. Ke i'ina agofa'agai oagu alogai, emi afia'ama aga'o laa'i, ke Deo isafa emi agu alogai laa'i. ¹³ Kai pau auga oi Iesu Kristo opako'ania kainai, isa ifagai

oi ufainagai aakai ipauma oagu aumi emaiseinimi kainagai, Deo eegai oague.

¹⁴⁻¹⁵ Iesu emae kainai, isa imaaugai Moses ega iifa alogai iifa kapula'i isa'i, ke Iudea papiau'i e'i kagakaga ma'oai kai'iai fapea, Deo maagai alo opai au'a famia au'i iifa'i isafa eauoka'i. Ega koa ekapaisa i'a Iudea au'a, ke Iudea au'i laa'i au'i fou Moses ega iifa kainai epo'aisai pou koa eka, ke alo'a ko'agai ani'a alaani auga laoga maina epo'aisai pou koa i'opoga eka, e'ei'a auga pouga eauoka. Ke epo'aisai ou koa amia, pou epo'aisai eka auga pouga isafa eauoka, ke ma'oai epo'aisai gagao ekokoaina, aga'omo epamiai'a. Isa ega koa ekapaisa auga, isa ifo faagagai papiau auni'i auga femaiseini'i papiau aga'omo mamaga fepamia, ega koa auni'i epo'iai gagao fekokoaina eoma.

¹⁶ Ke Iesu imaauga ega'ina aga'omogai kolotiai emae, ega koa papiau auni'i ega'ina au'i epo'iai ou gamuga auga eauoka, Deo fou epo'iai gagao ekokoaina. ¹⁷ Isa emai gagao iifaga Iudea papiau'i ifo'i keifani'i Deo eegai keagu keoma au'i maa'iai einogonia, ke egae kai oi Iudea papiami laa'i aumi, Deo eegai aloagu kai, aakai oagu aumi isafa gagao iifaga ega'ina a'o ologonia. ¹⁸ Gome isa faagagai i'a Iudea au'a, ke Iudea au'a laa'i au'a fou kai'alao Deo ega Spiritu aga'omogai Deo eega falao auga keagaga epaagalaisa.

¹⁹ Ega puo pau oi auga au a'imi, ke ago i'oina aumi koa laa'i kai, oi isafa Deo ega papiau ipaumami omia efua, ke Deo ega papiau fou Deo ega famili alogai okoko ega e'ai oague. ²⁰ Ke ega koa emia oi apostolo ke profeta au'i fou uu'u kefauga auga uu'uga laagai emi e'a opaapa, ke Iesu Kristo ifo auga kiuga uu'uga kapula ipauma auga. ²¹ Ke isa faagagai e'a ega'ina fofouga kapa ma'oai kepa'anifou'i kekae ke kepaapa elaolao, Lopia Iesu fou akemia, ke ega'ina e'a

Lopia ega e'a lolofaga ipauma emia. ²² Ke oi isafa Lopia faagagai e'a koa kepaapa aga'onimi mo, ega koa oi e'a koa i'opoga omia, ke Deo ega Spirituai ega'ina e'a alogai eagu.

Paulo Ega Pinauga Auga Iudea Papiau'i Laa'i Au'i Feinogoni'i

3 Ega kainai lau Paulo oi Iudea papiami laa'i aumi faumiai Iesu Kristo puogai tipula au lamia. ² Iifa gome oi faumiai Deo ega gafegafe akaiki'a lau epeniiu auga ala epinauga oma auga fouga ologo efua. ³ Ega'ina auga lau i'ina malelegai oma'e fouga afa'agamo lapapua koa i'opoga, Deo ega ogefake kapa'i ifo epafokia epalagoniau. ⁴ Oi i'ina fouga agokuapina aisama, lau Iesu Kristo fouga ogefake kapa emia auga fouga lalogo auga, oko agologo felo. ⁵ Ke pau auga Deo ega apostolo, ke ega profeta kelolofa au'i Deo ega Spirituai Iesu Kristo fouga ogefake kapa emia auga Deo isa epalogoni'i. Kai ufainagai auga ega koa aemia kainai, Deo papiau aumauni aepalogoni'i. ⁶ Ke ega'ina ogefake auga, iifa faunina Iesu Kristo fouga faagagai Iudea papiau'i laa'i au'i isafa Iudea papiau'i fou Deo kapa'ina isa apu'i eoma auga fekeafia eoma. Ke isa Deo ega papiau fou aga'omo fekemia, ke Deo Iesu Kristo faagagai pako'a iifaga kapula ekapaisa, kapa'ina isa agepeni'i eoma auga, fou kai'alao fekeafia eoma.

⁷ Lau auga Deo ega gafegafe akaiki'a pipenina, Isa ega isapuai epinauga auga lau epeniiu, iifa faunina Iesu Kristo fouga faifafoua pinaugaga au lamia. ⁸ Ke Deo ega papiau epo'iai lau auga kapa aga'o laa'i mo ganinagai, Deo ega gafegafe akaiki'a ega'ina lau epeniiu, ega koa Iesu Kristo epa'amu'amu alogai, oi pika agoopolaga afaekaina auga fouga, Iudea papiau'i laa'i au'i maa'iai fainogonia eoma. ⁹ Kai ufainagai ogefake kapa ega'ina auga, Deo kapa ma'oai epagama'i

auga eegai ekafake eka. Kai pau auga lau ogefake kapa ega'ina ala agepin-auga oma auga papiu ma'oai maa'iai faifa ofakaea fekelogo eoma. ¹⁰ Isa ega koa ekapaisa auga, ufai isapu keafia au'i, ke isapu keafia kapa ma'oai ufai kekae au'i ke'ima'i au'i, iifi e'a faagagai, Deo ega ikifa akaiki'a ipauma'i ma'o auga, pau papiu epalogni'a auga fekelogo eoma. ¹¹ Ke Deo ega koa ekapaisa auga, Isa kapa'ina fekapa aoniamamo eoma auga, i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai ekapaisa efua. ¹² Ke i'a Iesu Kristo apako'ania kainai isa faagagai i'a kina maaga kapagai ma ganinagai, afalamani'i alo'a agapakapulanian Deo eega agalao aage mo agekaina. ¹³ Ega puo lagoinimi, lau oi faumiai lakiekie auga kainai alomi folopaapokenia, gome ega'ina kapa'i lau faagauai kemia auga, lau oi au akaiki'ami koa i'opomi lapami-aimi faumiai lakiekie auga aina'auga fopa'aua.

Paulo Deo Ega Ikifa Akaiki'a Auga Megamega Epa'aua

¹⁴⁻¹⁵ Ega kainai lau aagoai, ke ufai keagu au'i ma'oai aka'i Ama'a Deo epeni'i auga Deoga agogai laanife'u lamegamega. ¹⁶ Lau lamegamega, ega koa Isa ega isapu ke ega eaea akaiki'a ipauma auga kainai oi isapu fepenimi, ega koa Isa ega Spirituai oi alomi fekapula laoma. ¹⁷ Deo ega koa fekapa, ega koa oi emi pako'ai Iesu Kristo oi alomiai feagu laoma. Ke lau lamegamega ega koa oi papiu ma'oai ani'i foani auga laoga maina alomiai gagamuga koa feoge, ke ega'ina laoga maina alomiai feuki akaiki'a femia laoma. ¹⁸ Ega koa Deo ega papiu ma'oai fou kaimialao isapu foafia, Iesu Kristo papiu ma'oai ani'i eani auga laoga maina, uufa ala koa, ega maefa ala koa, ega paomaefa ala koa, ke ega moai ala koa auga fologo felo laoma. ¹⁹ Ke lau lamegamega,

ega koa Iesu papiu ma'oai ani'i eani alogaina auga laoga maina, logo ma'oai eka'egaini'i auga fouga fologo, ega koa Deo ega laomai ma'oai oi alomi fepapogua laoma.

²⁰ Ke Deo ega isapu i'a alo'aisai epinauga auga faagagai, i'a kapa isa'i aopolani'i ke agoina aisama, kapa ma'oai epeni'a, ke ega'ina kapa'i isa'i alogoina ke alaopolani'i au'i isafa ma'o alogaina agepeni'a agekaina. ²¹ Iesu Kristo faagagai iifi e'a papiu'i, pau Deo eegai keague au'i, ke muni akemai au'i isafa Deo Au Akaiki'a fekepamia fekeau afagaina aoniamamo. Amen.

Iesu Kristo Imaugai Papiu Aga'omo Amia

4 Ega puo lau Lopia faugai tipulai laague au, oi lagoi peni kapulanimi, ega koa Deo eifanimi ala foagu oma eoma auga, ega'ina mo agugai foagu laoma. ² Ke ega'ina agugai agoagu aloagai, ifomi e'elemi ipaumami fopami-aimi, ke papiu ma'oai gagafe'i mo foafia. Ke kapa'ina eemiai fekemia fokiekie alogaina mo ganinagai, gamuga mo foopo foafiapia mo. Ke alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani, ke ega'ina laoga mainai aga'o aga'o emi meu fopua. ³ Ke gagao ega'ina oi gagopefoumi aga'omo amomia, ke ega'ina laoga mainai founiaimoimo Deo ega Spirituai aga'omo fomia. ⁴ Ke Deo oi eifanimi aisama, oi ma'oai emi afia'ama aga'omo emia. Ega koa i'opoga, Lopia kainai oi ma'oai imaaumi aga'omo emia, ke Deo ega Spiritu isafa aga'omo oafiia ma'oai alomiai eague. ⁵ Ke Lopia isafa aga'omo, ke emi pako'a isafa aga'omo, ke Lopia aga'omo mo akagai baptismo i'opoga mo oafiia. ⁶ Ke Deo isafa aga'omo, ke Isa auga kapa ma'oai Ama'i emia, ke Isa kapa ma'oai eka'egaini'i, ke Isa kapa ma'oai epagamai'i, ke kapa ma'oai Isa faugai kekae.

⁷ Kai i'a ma'oai auga Iesu Kristo pipeni kapa epipeni auga kainai mo, Deo gafe-gafe akaiki'a i'a aga'o aga'o epenii'a. ⁸ Ega kainai Deo ega iifa pukagai Deo iina eifa oma einaka:

“Isa e'agaukae au'oniai aisama, papiau ma'o tipula au'i koa kemia au'i eafii'i fou kelao,

ke pipeni ma'o papiau epenii'i.” *Sam 68:18* Ke Deo ega iifa pukagai ega eifa oma koa i'opoga, Iesu ega ou au'i epalutini'i, ke papiau e'i laomai apala'i au'i ee'iai epapealai'i, ke ega pipeni isa epenii'i.

⁹ Kai pau “e'agaukae au'oniai,” aoma auga kapa'ina eifania? Ega'ina auga isa eake emai aagoai papagai eagu kaukau kai, e'agaukae auga eifania. ¹⁰ Ke ega'ina papiauga eake emai aagoai auga mo e'agaukae ufai, ke ufai kapa ma'oai kekae au'i eka'egai afe'aini'i, ega koa imaaugai agofa'a fofouga, ke ufa isafa fekamapua eoma. ¹¹ Ke isa papiau isa'i apostolo fekemia auga pipenina epenii'i apostolo kemia. Ke isa'i profeta fekemia auga pipenina epenii'i. Ke isa'i isa ega iifa fekeifafoua auga pipenina epenii'i. Ke isa'i au'i iifi e'a papiau'i feke'ima'i auga pipenina epenii'i. Ke isa'i au'i papiau fekepamaleleni'i pipenina epenii'i.

¹² Ega koa isa Deo ega papiau fekepafua'i fekeagu, Deo ega pinauga fekekapa, ega koa iifi e'a Iesu Kristo imaauga auga feuki feapa kapula eoma. ¹³ Ke iifi e'a ega'ina feuki mo felao, i'a ma'oai a'a pako'ai aga'omo famia, ke ma'oai aga'omo famia Deo Gauga oko falogo felo, ke a'a pako'ai faapao, ke Iesu Kristo alo opaina alakoa auga i'opoga mo faafia alo'a opaina ipauma femia eoma.

¹⁴ Ke ega koa imoi e'ele'a koa falamia, ega koa kaisau papiau aumauni e'i pifoge ikifa'iai kepamalele, e'i nini'ani ikifagai papiau kefoge'i alo'i keania auga pamalele'iai i'a afakepakaagaini'a. Ke i'a ameku inae epua efai o egae epua emai auga koa afalamia, ke goiso e'agau eake

auga koa afalamia. ¹⁵ Kai i'a Deo ega papiau ma'oai ani'i aani auga laoga mainai, Deo ega iifa ko'a mo papiau ma'oai maa'iai faifafoua, ega koa kapa ma'oai faaga'iai fauki falao kania'aisai auga Iesu Kristo koa i'opoga famia. ¹⁶ Ke iifi e'a auga Iesu Kristo. Isa imaaugai iifi e'a kapa ma'oai kepa'anifou'i keafiau kekae. Ke imaauga ega'ina alogai, kapa ma'oai kekae, ke isa ifo'i aga'o aga'o kepalagaini'i ke e'i pinaugai ifo'i kepakapulani'i. Ke imaaugai kapa ma'oai ifo'i kepalagaini'i keuki koa i'opoga, alo'i ko'agai aga'o aga'o ani'i keani, ke imaaugai kapa ma'oai aga'o aga'o keuki kekapula.

Mauni Mamaga Aguga

¹⁷ Ega puo lapainimi, ke Lopia akagai iifa ko'a mo maamiai laifania, ega koa oi papiau Deo akelogonia au'i isa'i ifo'i opola'i kapa aga'o aepagama auga muninai kepea au'i koa omia auga, laoga maina fopaapakipo. ¹⁸ Isa opola'i auga uminagai ekaega puo, kapa aga'o oko akelogo. Ke alo'iai Deo kapa'ina eifania auga gefa akeauga, ke gua'i e'inoka alogaina kainai, Deo mauni epipeni auga maunina eegai kepealai. ¹⁹ Ke isa laomai felo o apala auga gamuga akeopo kainai, ifo'i imaaui kelogoina, amage koa lao'i mai'i apala'i ipauma'i au'i kekapai. Ke afa kina ega'ina lao'i mai'i ma'oai Deo maagai laomai apala'i ofu'i au'i mo kegakapa'i faefuafua keoma.

²⁰ Kai oi aumi, oi Iesu Kristo eegai ega alomalele oma. ²¹ Iifa gome oi isa fouga a'o ologonia, ke papiau iifa ko'a isa eegai a'o kelogo auga oi kepamalelenimi. ²² Oi kepamalelenimi ega koa emi agu alogai laomai ufaina, pifoge kapa'i oisa'i omaani'i kainai, kepalifuimi au'i kapa'i fopua'afuni'i. ²³ Ke foponi opomia'i laomai mama'i fekeka. ²⁴ Ke imaaumi mamaga femia, Deo ifo alo opaina ke alo

elolofa auga laoga mainai imaaumiai epagama auga koa i'opoga femia.

²⁵Ega puo oi aga'o aga'o pifoge iifa'i au'i fopua'afuni'i kai, iifa ko'a auga mo aami akimi Kristiano papiaui maa'iai foifania. Gome i'a aga'o aga'o au'a, i'a ma'oai imaauga aga'omogai amai. Ke imaauga ega'ina auga Iesu Kristo. ²⁶Ke oi guami agekupu aisama, emi guakupu ega'ina faepalifuimi laomai apala aga'o folokapa. Ke guami faekupu mo faelao kina faeake. ²⁷Ke keaga aga'o foloa'amala, ega koa Satani faemai faekoko faepalifuimi. ²⁸Ke kaisau epaipainao auga pau faepainao pugu kai, fepinauga ke imagai kapa felo aga'o fekapa, ega koa eegai kapa aga'o feka, papiau ee'iai kapa aga'o laa'i au'i fou feke'ea. ²⁹Ke agonini'ani alogai nini'ani apala'i aga'o akemiai faepealai. Kai nini'ani kapa papiau agepalagaini'i kapa'ina eegai keafi'afu auga eegai agepauki'i auga mo foifani'i, ega koa kaisau aina'i kepaaua au'i fepalagaini'i. ³⁰Ke Deo ega Spiritu muni oi afami ageisoge auga gouga ko'a mo ekapaisa auga alo folopamafua. ³¹Ke laomai apala'i papiau alo'i kepakimua koa i'opoga lao'i mai'i au'i ma'oai: e'efa, guakupu, agaga aage a'oa'o ikapa, ke papiau ee'iai iifa apala, ke laomai apala'i ipauma'i ma'oai fou foafi'i fopuake'i. ³²Ke aga'o aga'o gagafemi mo foafia, ke guami foania. Ke Iesu Kristo kainai Deo oi emi laomai apala'i ma'oai e'agegeaini'i koa i'opoga, oi aga'o aga'o isafa emi apala fo'agegeaini'i.

Kapa Ma'oai Agokapa'i Aisama Deo Ega Papiau Koa Fokapa

5 Ega puo Deo oi animi eani alogaina gauga epamiaimi koa i'opoga, oi isafa Deo papiau ani'i eani koa i'opoga mo fokapa. ²Ke Iesu Kristo i'a ani'a eani alogaina, ke ifo imaauga elogoaina mulamula foga felo ipauma koa epamia, ke

a'o Deo kepa'a penia auga koa i'opoga emia Deo epa'a penia. Ega koa i'opoga oi isafa emi agu alogai alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani, ke agugai foagu.

³Kai oi epomia aufalao aga'o fou aloamage auga fou feu auga laoga maina, ke laomai apala'i ma'oai, Deo maa'gai laomai ofu'i, ke mogemoge lao'i mai'i aga'omo ganinagai foloifa opo'i. Gome Deo ega papiau alo'i elolofa au'i ee'iai ega'ina lao'i mai'i au'i akekapa afaekaina. ⁴Ke laomai apala'i papiau alo'i kepaofua au'i, ke kafo'o nini'ani'i, ke pa'au apala'i au'i isafa oi eemiai akekapa afaekaina. Ega'ina folokapa'i kai, Deo tenkiu fopenia auga felo ipauma. ⁵Gome oi i'ina auga ologo felo. Papiau aga'o aufalao aga'o fou akeamage kai, fou kefeu au'i ke Deo maagai alo'i feofu au'i lao'i mai'i kekapa'i au'i, ke kemogemoge au'i, ega'ina lao'i mai'i kekapa au'i ma'oai isa e'i deo koa kepamia'i puo, Iesu Kristo ke Deo fou e'i agofa'ai kapa aga'o afakeafia. ⁶Ke aufalao aga'o folologoaina nini'ani kapa aga'o afakepagama auga nini'ani'iai faefogeimi. Gome i'ina kapa'i kai'iai Deo ega guakupu papiau kapa'i Isa aina laagai keaopagai au'i ee'i emai. ⁷Ega puo papiau kapa'i ega'ina lao'i mai'i apala'i kekapa'i au'i fou folomia ega'ina lao'i mai'i folokapa'i.

⁸Gome ufainagai oi isafa uminagai oagu kai, pau auga Lopia faugai oi eaeai oague. Ega puo oi eaea auga gauga aumi koa foagu. ⁹Gome eaea puaga auga, laomai felo'i, ke alo opai lao'i mai'i mo kekapa'i, ke iifa ko'a mo keifani'i. ¹⁰Ke kapa'ina Lopia alo epagama kapa'i au'i mo fokapulai'i fokapa'i. ¹¹Ke oi papiau uminagai keagu au'i laomai ani'i laa'i kekapa'i au'i fou folomia ega'ina lao'i mai'i folokapa'i. Kai ega'ina lao'i mai'i au'i apala'i auga foifafou'i fopafoki'i. ¹²Gome kapa'ina mo ogefakeai kemia au'i iifafouga mo ganinagai, meagaina e'ele laa'i. ¹³Kai kapa ma'oai eaeai keka

au'i kefoki papiau keisa'i. Kai eaeai laomai felo'i ma'oai kekapa'i au'i ma'oai akefoki afe'ai. ¹⁴ Gome eaea kapa ma'oai epafoki'i papiau keisa. Ega kainai au-falao aga'o iina epapua oma ekae:

“Oi lofeu aumu, mokauai mo'ue, ke emu maeai momaunimue, ke Iesu Kristo ega eaeai agepagefaiso.”

¹⁵ Ega puo oi emi agu foisa felo, ega koa kafo'o agugai foloagu kai ikifa agugai foagu. ¹⁶ Ke aufa kina ega koa fokapa faefuafua, gome pau auga kina apala'iai aague. ¹⁷ Ega puo folokafo'o kai, Lopia kapa'ina anina eani fokapa eoma auga oko fologo felo. ¹⁸ Ke oi fino foloinu. Fino papiau elaoaini'i a'oa'o akaiki'a'i ke laomai apala'i kekapa'i. Kai Deo ega Spiritu oi alomi fepapogua. ¹⁹ Ke oi aga'o aga'o maamiai Deo foau afagaina iifa'i, ke Deo foau afagaina iifi'i, ke Deo ega Spiritu iifi epalogonimi iifi'i foifani'i. Ke foifi ke guami alogai iifa felo'i ipauma'i Deo foau afagaina iifa'i ifiai fokapa'i Lopia eega felao. ²⁰ Ke aufa kina Lopia Iesu Kristo akagai, kapa ma'oai fau'iai Ama'a Deo tenkiu fopenia faefuafua. ²¹ Ke oi Iesu Kristo omani'iana, au akaiki'a opamia koa i'opoga, aga'o aga'o kapa'ina agoifanua auga ainami foafia.

Au Ke Papie Fou E'i Laomai

²² Ke oi papie aumi, Lopia aina ofafia koa i'opoga, ifomi akafami isafa kapa'ina akeifania auga aina'i kainai mo fopakaisa. ²³ Gome Iesu Kristo iifi e'a, isa imaauga auga, kania eagamauga auga kaniagai koa i'opoga, oi akafamu auga oi kaniamuai. ²⁴ Ega puo iifi e'a papiau'i Iesu Kristo aina keafia koa i'opoga, papie au'i kapa ma'oai akekapa'i alogai ifo'i akafa'i aina'i fekeafia faefuafua.

²⁵ Ke oi au aumi, Iesu Kristo iifi e'a papiau'i ani'i eani koa i'opoga, oi akafami

isafa ani'i ega foani oma. Iesu iifi e'a papiau'i ani'i eani auga, isa iifi e'a faugai ifo imaauga elogaina, Deo epa'a penia. ²⁶ Ke isa ega iifa iifi e'a papiau'i epenii'i ke baptismo epenii'i e'i laomai apala'i eikui'i, ega koa iifi e'a papiau'i alo'i felolofa eoma. ²⁷ Ke ega koa iifi e'a ega'ina ofu aga'o faagagai faeka, ke papiau faaga'i ekafeke koa i'opoga auga iifi e'a ega'ina faagagai faeka, ke kua afuga aga'o faagagai faeka kai, isa ifo agogai iifi e'a ega'ina feka fekimage, ke felolofa mo feka, ke kapa apala aga'o iifi e'a ega'ina faagagai faekapula'isa eoma. ²⁸ Ke Iesu Kristo iifi e'a anina eani alogaina, ke faagagai ega koa eka'paisa koa i'opoga, oi au aumi isafa ifomi imaaumi anina oani koa i'opoga, alomi ko'agai akafami isafa ani'i ega foani oma. Kaisau alo ko'agai akafa anina eani auga, alo ko'agai ifo isafa anina eani. ²⁹ Gome papiau ma'oai alo'i ko'agai ifo'i imaaui anina keani, gome kai aga'o ifo imaauga anina afaeani afaekaina kai, imaaui kepa'ania, ke ke'ima felo. Ega koa i'opoga, Iesu Kristo isafa iifi e'a epa'ania ke e'ima felo alogaina. ³⁰ Iesu ega eka'pua oma, gome i'a auga isa imaauga, ke pitioga, ke uniaga aga'o. ³¹ Ega puo au alo ko'agai akafa anina feani. Gome Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma: “Ega'ina kainai au age'ue ina ama agepua'afuni'i agelao akafa papie fou akeagu, ke auni'i akemai imaaui'iai aga'omo akemia.”³¹ ³² Ega'ina iifaga auga ogefaka akaiki'a. Kai lau auga Iesu Kristo, ke iifi e'a isafa fou fou'i laifania. ³³ Ega mo ganinagai, oi au aumi, oi aga'o aga'o ifomi animi oani koa i'opoga, akafami isafa ani'i ega foani oma. Ke oi papie aumi isafa oi akafami, au akaiki'a'i fopamia'i aina'i foafia.

Ina Ama Ke Gau'i Fou Fou'i

6 Ke oi imoi aumi Lopia fou omia kainai, oi inami amami aina'i foafia, gome ega'ina laomai felo. ²Ke "Inami amami fopalopiani'i." Ke iifa ega'ina eu-fai auga iifa kapula ke kapa akaiki'a. Ke ega'ina iifaga alogai, Deo ega pako'a iifaga ekapa kakaua. ³Ega'ina auga oi inami amami agopalopiani'i aisama, "Kapa ma'oai felo'i mo faagamiai akemia, ke inae aagoai oague alogai, emi agu maunina epo agemaefa agoalogama,"^m eoma.

⁴Ke oi ina ama aumi, gaumi gual'i folopakupua. Kai Lopia ega pamaleleai fopaikifani'i ke keaga felogai fopapeai'i.

Kala'afi Ke E'i Lopia Fou Fou'i

⁵Ke oi kala'afi aumi, oi Iesu Kristo aina oafia koa i'opoga, emi aagoa lopia'i fomanii'aini'i, au akaiki'a'i fopamia'i. Ke ega'ina laoga mainai isa aina'i foafia. ⁶Ke isa oi animi kegaani mo puogai, ago'iai mo aina'i foloafia folopinauga kapula kai, Iesu Kristo ega kala'afi aumi koa i'opomi, alomi ko'agai Deo kapa'ina anina eani auga mo fokapa. ⁷Ke emi pinauga agokapa alogai, ega'ina pinauga papiiau apu'i folopamia kai, Lopia ega pinauga koa fopamia alomi ko'agai fokapa. ⁸Gome oi ologo Lopia papiiau ma'oai, kala'afi o kala'afi laa'i au'i mo ganinagai, ma'oai kapa'ina felo kekapa'isa auga faugai afa felo agepeni'i.

⁹Ke oi lopia aumi, oi emi kala'afi au'i oi emi pinauga kekapa auga Lopia koa ega pinauga kekapa koa i'opoga, oi isafa emi kala'afi ee'iai i'opoga mo fokapa. Oi isa folopamani'ini'i, gome ologo oi ke emi kala'afi fou emi Au Akaiki'a ufai eague, ke Isa kai aga'o afegai aeaulao.

Deo ega ifani Amu'i

¹⁰Ke aau akiu Kristiano papiiumi, pau nini'ani fuagai auga, oi Lopia fou omia faagagai ega isapu akaiki'agai foka-pula. ¹¹Ke Deo ega ifani amu'i ma'oai faagamiai fooge, ega koa tiapolo ega pifoge apala'i eemi akefai mo gani-nagai, emi pako'ai agoapa agekaina. ¹²Gome i'a a'a pipaini auga, papiiau aumauni ifai kegago au'i fou alapi-paini kai, isapu keafia papiiau ke agelo fou ifo'i ala feke'ima oma'i kagakaga'i ke'ima'i au'i, ke isapu ma'oai ufai ke aagoai kekae au'i, ke isapu afu ma'oai alo'iai kepinauga au'i, ke isapu keafia i'ina agofa'a uminaga ke'ima au'i, ke tiapolo apala'i e'i isapuai ufa gua ke'ima au'i fou apipaini. ¹³Ega puo Deo ega ifani amu'i ma'oai faagamiai fooge'i, ega koa tiapolo ega i'opo kina apala eemi agemai aisama, oi isa fou agopipaini agekaina. Ke kapa ma'oai agokapa'i afegai aisama, ifomi ifemiai agoapa. ¹⁴Ega puo foapa kapula, Deo ega iifa ko'a auga peleta koa fopamia uufamiai fopaaga. Ke alo opai laoga maina auga olagami aulina koa fopamia olagamiai fooge fopakaisapuimi. ¹⁵Ke kamata ogafauka ofua oagu ala olao ooma auga olao koa i'opoga, iifa faunina Deo ega gagao fougua auga, kamata koa i'opoga fopamia fogafauka, fofua foagu. ¹⁶Ke ega'ina kapa'i ma'oai laa'iai auga, emi pako'a Iesu Kristo eegai ooge auga keki koa fopamia, ke ega'ina kekinai tiapolo ega gugu mailo'i egefalai'i eemi ke-fai au'i ma'oai agopakaisapu'i agoafialo'i agekaina. ¹⁷Ke Deo kaniami eagamauga auga ifani au'i kania'iai auli keoge auga koa fopamia kaniamiai fooge kaniami fopakaisapua. Ke Deo ega iifa, Deo ega Spiritu ega ifani a'ifaga auga isafa foafia fofua foagu. ¹⁸Ke emi megamegai kapa

i'oi'i i'oi'i megamega'i fopa'aua ke fogoi kapulania. Ke agomegamega alogai, Deo ega Spiritu kapa'ina epalagonimi faugai amomegamega eoma auga mo faugai fomegamega faefuafua. Ke ega'ina minomiaia ekaega kai, afa kina fofua foagu, ke Deo ega papiau ma'oai isafa fau'iai fomegamega faefuafua.

¹⁹ Ke lau isafa fauai fomegamega, ega koa akeu alapaagalaisa aisama, Deo lau akeuai nini'ani feoge'i, ega koa aimani'iu mo iifa faunina Iesu fouga ogefaka auga papiau fapalagoni'i laoma. ²⁰ Ke lau auga Iesu Kristo ekinaniau inae aagoai isa faugai lapinauga puogai tipula au lamia. Ke fauai fomegamega, ega koa aimani'iu mo, Deo lau ega'ina iifaga ala faifafou oma eoma auga, i'opoga mo fakapa laoma.

Pamego Fua

²¹ Ke lai akimaiagai, Kristiano auga Tikikus alo ko'agai Lopia ega pin-

auga ekapa auga, kapa ma'oai maamiaia ageifania, ega koa lau ala laagu oma auga, ke kapa'ina lakapa auga isafa agologo. ²² Ke lau isa ega'ina mo fekapa laoma puogai laulaisa eemi efai, ega koa lai ala aagu oma auga fologo, ke magogo kapula fepenimi laoma.

²³ Lau lamegamega ega koa Deo ke Lopia Iesu Kristo fou e'i gagao, ke pako'a Isa ee'iai emai auga ke Isa papiau ani'i keani auga laoga maina, oi aau akiu Kristiano papiaumi fekepenimi laoma. ²⁴ Ke lamegamega ega koa kaisau mo alo'i ko'agai i'a a'a Lopia Iesu Kristo ana keani au'i, Deo ega gafegafe akaiki'a ipauma isa fepeni'i fekeagu felo laoma.

Filipi

*Paulo Malele Epapua Filipi Taonina
Kristiano Papiiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1 Lau Paulo i'ina malelega lapapua. Ke lau Timoti aunimai auga Iesu Kristo ega pinauga ikapa aumai. Isa lau aunimai akamaisai i'ina malelega laulaisa oi Filipi taonina papiiumi Iesu Kristo fou omia kainai Deo ega papiiau omia aumi, ke iifi e'a o'ima aumi** ke opipalagai aumi†† fou eemi efai.

²Lau lamegamega ega koa i'a Ama'a Deo, ke a'a Lopia Iesu Kristo fou e'i gafegafe ke e'i gagao fou fekepenimi foagu felo laoma.

Paulo Filipi Taonina Kristiano Papiiau'i Fau'iai Emegamega Deo Tenkiu Epeniia

³Lau aufa kina oi laopolanimi aisama, Deo tenkiu lapenia aefuafua.

⁴Ke lau e'u megamegai oi ma'oai faumiai lamegamega aisama, aufa kina alogamai lamegamega. ⁵Gome iifa faunina Iesu fougā opako'ania mo kinagai, oi lau opalagainiau iifa faunina Iesu Kristo fougā aifafoua mo emai pau kina. ⁶Ke Deo oi eemiai pinauga felo e'inaisa auga, eemiai pinauga ega'ina agekapa mo agelao Iesu Kristo agemai pugu kinagai aisama, pinauga ega'ina agefua auga lau alou ko'agai lapako'ania.

⁷Lau alou ko'agai oi animi laani kainai, oi eemiai ega laopola oma auga ekainia. Gome lau pau tipulai laague, o iifa faunina Iesu Kristo fougā iina laogeisa ke fougā ko'a mo auga laifafoua, ega koa Deo ega gafegafe oi ma'oai fou kai'alao aafiia. ⁸Lau ega laifa oma, gome

Iesu Kristo oi guakaemi ala epa'au oma koa i'opoga, lau oi ma'oai guakaemi ega lapa'au oma auga ko'a mo Deo eifafoua.

⁹Ke lau e'u megamega auga, oi alomi ko'agai Deo ke oi aga'o aga'o animi oani auga laoga maina alomiai feuki faefuafua, ega koa ega'ina laoga maina alomi fepogu laoma. Ke ega'ina laoga mainai oi Deo ologo auga logo akaiki'a femia, ke Deo maagai kapa'ina felo o apala auga fologo ikifaga ma'oai isafa feuki akaiki'a femia, alomiai ikifa fepogu laoma. ¹⁰Ega koa kapa'ina felo auga foisa fologo, ke alomi felolofa, ke kapa apala aga'o folokapa, puo foloafia mo felao Iesu Kristo femai pugu kinagai kai laoma. ¹¹Ke Iesu Kristo ifogamo alo opai lao'i mai'i epipeni. Ega puo oi emi agu alogai isa fepalagainimi alo opai lao'i mai'i alomi fepapogua, anina alomiai feoge laoma. Ke ega koa agokapa aisama, papiiau Deo au akaiki'a akepamia, ke akeau afagaina.

Paulo Tipulai Eagu Aisama Iifa Faunina Iesu Fougā Isafa Epea Efoufa'a

¹²Aau akiu Kristiano aumi, kapa'ina lau faagauai emia auga epipalagai, iifa faunina Iesu fougā epapea efoufa'a papiiau ma'o kelogo auga, pau anina laani oi ega'ina fougā fologo laoma. ¹³Ega koa emia puo, lau Iesu Kristo puogai latipula auga kin ega e'a ke'ima au'i, ke papiiau ma'oai isafa kelogo afe'ai. ¹⁴Ke lau tipulai laague kainai, aa'a aki'a ma'o Lopia kepako'ania au'i alo'i ekapula alogaina, ke aimani'i'i mo Deo ega iifa keifafoua.

¹⁵Iifa ko'a papiiau isa'i auga alo'i pikupagai, ke alo'i lo'ugai Iesu Kristo fougā keinogonia. Kai isa'i auga alo'i felogai Iesu Kristo fougā keinogonia. ¹⁶Ke alo'i felogai Iesu fougā keinogonia au'i, alo'i

** 1:1 Pilitani malagai 'bishops'

†† 1:1 Pilitani malagai 'deacons'

ko'agai lau aniu keani kainai kekapa. Ke isa lau tipulai laague auga iifa faunina Iesu fougā iina faoge puo Deo lau inae tipulai epaaguisau auga kelogo. ¹⁷ Kai alo'i pikupagai, ke alo'i lo'ugai iifa faunina Iesu fougā keinogonia au'i, ifo'i mo keopolani'i keinogo kai, alo'i ko'agai akekapa. Isa ega koa kekapa auga, anina keani kelele ma'o kegakapa'i lau tipulai laague kai, opopo ma'o maafi'i keoma. ¹⁸ Kai ega'ina kekapa auga kapa akaiki'a ma? Laa'i. Kapa akaiki'a auga, isa alo'i ko'agai ma, pifogeai ma kekapa ma ganinagai, isa Iesu Kristo mo fougā keinogonia. Ke ega'ina kainai lau alou egama alogaina. Iifa ko'a alou agegama afaefuafua. ¹⁹ Gome lau lalogo oi emi megamegai, ke Iesu Kristo ega Spiritu epipeni auga ega pipalagaisai, pau kapa'ina apala'i faagauai kemia au'i ee'iai alapealai. ²⁰ Ke lau alou ko'agai la'ima ke afia'amaga lapa'aua auga, kapa'ina mo faagauai fekemia mo ganinagai, lau afalameagai. Kai aufa kina lakapa koa i'opoga, lau afalamani'i alou alapaipania alapinauga paisa, ega koa lau faagu o famae ma ganinagai, Iesu Kristo lau faagauai aka akaiki'a femia laoma. ²¹ Gome lau laague auga Iesu Kristo puogai laague. Ke alamae aisama, lau isa fou agaagu aoniamo. ²² Kai lau alaagu mo agelao koa aisama, ega'ina auga lau Kristo faugai fapinauga paisa, ega koa e'u pinauga anina auga papiu Iesu Kristo eega famaiseini'i laoma. Kai lau kapa'ina fakina? Lau faagu o famae auga alalogo! ²³ Gome i'ina kapa'i auni'i epo'iai lau kapa'ina fakapa auga alalogo. Lau anina laani famae falao Kristo fou faagu laoma. Ega'ina auga felo ipauma. ²⁴ Kai oi kaimiai puo lau afalamae imaaui faagu paisa auga felo ipauma. ²⁵ Ke lau alouai lapako'ania, ke lalogo lau oi ma'oai fou aague, ke agaagu ega koa oi emi pako'a Iesu Kristo eegai ooge

auga ageuki, ke ega'ina pako'agai alomi agegama. ²⁶ Ke ega koa lau oi eemi alafai fou agaagu pugu, ega koa lau puouai oi emi alogama Iesu Kristo eegai auga, fepagai alogaina laoma.

²⁷ Ke kapa'ina fegama mo ganinagai, emi laomai auga iifa faunina Iesu Kristo fougā kapa'ina eifania auga mo fokapa. Ega aisama lau faafai faisami, o lau egae laa'i, foumi mo falogo mo ganinagai kai, lau alalogo oi alomi aga'omogai agoapa kapula, ke papiu aga'omo koa agomia kaimialao iifa faunina Iesu Kristo fougā puogai agoakekua kapula. ²⁸ Ke kaisau oi kapa'ina oifania auga anina akeani puo fou oakekua au'i, eemiai kapa'ina akekapa auga mani'ina folopa'aua. Ega'ina agokapa auga, Deo isa ageauoka afe'aini'i auga gouga koa i'opoga agokapa kai, oi auga kaniami ageagamauga. Ke ega'ina kapa'i au'i Deo agekapa'i. ²⁹ Gome Deo Iesu Kristo faugai oi elogainimi isa fopako'ania mo aeoma kai, isa kiekie isafa fopa'aua eoma. ³⁰ Gome lau kapa'ina apala'i faagauai kemia oisa'i au'i, ke pau faagauai kemia a'o'i ologoni'i au'i isafa i'opo'i mo oi faagamiai kemia.

Iesu Kristo Ifo E'ele Epamia Auga Laoga Maina Muninai Fopea

2¹⁻² Ke oi Iesu Kristo fou omia auga alomi epakapulanina, ke isa oi animi eani auga laoga mainai oi epameimi, ke Deo ega Spiritu fou aga'omo omia, ke aga'o aga'o eemiai ogafegafe ke guami oania. Ega koa aisama, Iesu Kristo kapa'ina oi faagamiai ekapaisa auga i'opoga mo fokapa. Ke Iesu oi animi eani koa i'opoga papiu ma'oai ani'i ega foani oma, ke alomi aga'omo femia kapa'ina amoafia ooma auga pinaugauga aga'omo fokapa. Ega koa agokapa aisama, lau e'u alogama agopafua. ³ Ke oi ifomi mo foloopolanini kapa aga'o folokapa, o ifomi foloau afagai aagen-

imi mo kai kapa aga'o folokapa. Kai ifomi e'elemi fopamiaimi kai, papiu isa'i oi keka'egainimi auga foopolaga. ⁴Ke aga'o aga'o ifomi mo kapa'ina anina oani auga foloisa folokapa kai, papiu isa'i isafa kapa'ina anina keani auga foisa kai fokapa.

⁵Ke oi emi laomai auga Iesu ega laomai koa i'opoga femia. Ega'ina laoga maina auga iina koa:

⁶Isa auga Ama Deo ala koa auga i'opoga mo.

Ega mo ganinagai isa ifo fepa'agaua Deo auni'i i'opo'i mo fekemia auga opolaga aeafia,

ke isa ifo ega isapuui kapa ma'oai feafi afe'aini'i auga isafa opolaga aeafia.

⁷Kai ifo kapa aga'o laa'i koa epamia, papiu aumauni imau'i eafia, ke ifo pinauga au'i aga'o koa epamia.

⁸Ke isa papiu aumauni iisa'iai egama eapakina peni'a.

Isa ifo e'ele epamia, ke Deo aina eafia mo elao ega maeai.

Ke kolotiai femae eoma mo ganinagai, aina eafia kolotiai emae.

⁹Ega kainai Deo isa eafia afu au'oni ipaumagai epaagua.

Ke aka isafa aka ma'oai laa'iai auga aka epeniia.

¹⁰Deo ega koa ekapaisa, ega koa Deo ega pagama kapa'i ma'oai ufai, aagoai, a'isa papagai au'i ma'oai

Iesu aka a'o akelogo aisama, fekeanife'u, ke fekeloukipo fekeau afagaina eoma.

¹¹Ega koa ega'ina kapa'i ma'oai Iesu Kristo Lopia auga fekeifafoua eoma.

Ke ega koa agemia aisama, Ama Deo au akaiki'a akepamia, akeau afagaina.

Agofa'ai Eaea Fomia

¹²Ega puo ekefa'auagai, lau egae oi fou aagu alogai kapa'ina lapamalenimi auga aufa kina ainu oafia kai, pau lau egae laa'i ganinagai ainu oafi alogaina

aefua koa i'opoga, oi maimani'imi mo, ke maipigugumi mo Deo kaniami ageagamauga auga pinaugaga fokapa faefua. ¹³Gome Deo auga oi alomia epinauga, ega koa Isa ega felo logo faugai kapa'ina ani'i eani au'i, ke alo epagama kapa'i mo okapa'i.

¹⁴Ke kapa ma'oai agokapa'i aisama, iifa folopalifua ke foloakekua. ¹⁵Ega koa laomai apala, ke Deo ega iifa kepaefo pagainia i'oina kepamia auga agofa'agai oague alogai, oi kapa aga'o apala okapaisa auga puo foloafia, ke alomi felolofa Deo gauga fomia, ke faagamiai kapa aga'o apala faeisa. Ega koa mi'im'i ufa guagai keeaea koa i'opoga, oi i'ina agofa'agai eaea fomia foaeae. ¹⁶Ke Deo ega iifa agu pagai maunina epipeni auga foafi inokania, ega koa Iesu Kristo agemai pugu kinagai aisama, lau alapiu aisoge aage mo, ke alaafipugu aage mo auga aina'auga fapa'aua laoma. ¹⁷Kai sakedote lopia'i ifa keafia papiu fau'iai Deo kepa'a penia koa i'opoga, lau oi emi pako'a faugai fekeaupuguisau ifau fefaka mo ganinagai, alou egama, ke oi ma'oai fou aalogama. ¹⁸Ke ega koa i'opoga, oi isafa alomi ko'agai ifomi imaaumi Deo opa'a penia auga alogama lau fou faalogama laoma.

Timoti Ke Epafroditus Auni'i Fou'i

¹⁹Kai lau e'u afia'ama auga Lopia Iesu lau agelogoainiau Timoti alaulaisa agefiakoa oi eemi agefai. Ega koa isa agemue agemai pugu oi foumi lau maauai ageifania aisama, lau isafa alou fepapula laoma. ²⁰Gome isa auga oi ala oagu oma auga guakaega epa'au alogaina. Ke inae kai aga'o isa koa i'opoga laa'i. ²¹Gome papiu ma'oai auga isa ifo'i mo kapa'ina anina keani auga mo kainai kepea kai, Iesu Kristo kapa'ina anina eani auga kainai akepea. ²²Kai Timoti auga Iesu Kristo ega pinauga

agekapa agekaina auga oi ologo, gome isa auga au aga'o gauga fou kepinauga koa i'opoga isa lau aunimai iifa faunina Iesu Kristo fougua pinaugaga akapaisa. ²³Ega puo lau eeuai ala agemia oma alaisa aisama, lau lapako'ania isa faulaisa fefiakoa oi eemi fefai laoma. ²⁴Kai lau lapako'ania Lopia lau agelogoainiau alafiakoa oi eemi alafai.

²⁵Kai lau akiu Kristiano auga Epafroditus aunimai apinauga auga ke fou Iesu Kristo ega ifani aumai amia apinauga auga, ke isa isafa oi emi iifa isafina imoina auga, ke oulaisa lau kapa'ina ani'i laani au'i ekapai'i epeniiu auga, faulaimue oi eemi fefai pugu auga laopolaga ekainia. ²⁶Gome isa alafai gaoma oi ma'oai gaisami pugu eoma, ke isa eopopo alogaina, gome oi isa eisafa auga fougua ologo. ²⁷Lau ega'ina laifania, gome iifa ko'a auga isa eisafa emia femae. Kai Deo isa gua eania epafelo. Ke Deo isa mo gua aenia kai, lau isafa guau eania e'u alomafu akaiki'a ipauma femia auga laa'i epamia. ²⁸Ega puo lau fafiakoa isa faulaisa fefai paisa, ega koa oi isa foisa pugu alomi fegama laoma. Ke ega koa lau isafa opopo ma'o falaafia laoma. ²⁹Ega puo alomi fegama alogaina, alogamai isa Lopia akagai foifa koko. Ke papiau isa koa i'opo'i au'i au akaiki'a'i fopamia'i. ³⁰Gome isa Iesu Kristo ega pinauga faugai emia femae, ifo imauga elogaina mae mauni epogai elao emai, oi pipalagai lau fopeniau kai alopeniau auga isa epeniiu.

Keaga Ko'aga Kania'a Ageagamauga Auga

3 Aau akiu Kristiano papiaumi, e'u nini'aniai kapa isa'i fou'i alaifani'i pugu. Oi Lopia fou omia kainai eegai alomi fegama. Ke lau kapa'ina laifa kakau'i au'i i'opo'i mo fapapua'i eemi fefai pugu auga, lau eeuai opopo

aga'o laa'i. Ke i'ina iifa'i oi emi pako'ai agepakaisapuimi.

²Ke maami foga kaisau amu'e koa kekagakaga, laomai apala'i kekapa'i, au maguae'i faaga iifalaina gamia paisa keoma au'i foisa felo'i. ³Gome i'a auga papiau maguae'i faaga iifalaina emia auga gougua ko'a ipauma auga aafia. Ega'ina auga i'a Deo ega Spirituai Deo aau afagaina, ke Iesu Kristo fou amia kainai aaina'au kai, faaga'aisai kapa'ina kekapaisa auga alapako'ania. ⁴Kai lau ifou auga maguae'i faaga iifalaina gougua emia auga fapako'ania, gome lau faagauai ega'ina kekapaisa.

Ke aufalao aga'o imaugai kapa'ina kekapaisa auga eopolaga ega kapa aga'o ekae fepako'ania eoma koa aisama, lau auga ega'ina fapako'a kapulania. ⁵Lau lamauni kina imagea oiso aisama, ega'ina gougua faagauai kekapaisa. Ke lau auga Israel papiau aga'o, ke Israel ikupu'i aga'o aka Benjamin ikupuga au. Ke lau Hibu au ko'a ipaumau, ke Moses ega iifa kainai auga, lau Faliseo au aga'o. ⁶Ke lau alou ko'agai Moses ega iifa muninai lapea, ke anina laani Deo ega iifi e'a papiau'i isafa ega'ina iifa'i muni'iai fekepea laoma puo, la'uegekae laafi apalani'i. Ke papiau Moses ega iifa ma'oai kai'iai fekepea alo'i opaina femia keoma au'i iifa'i ma'oai kai'iai lapea. Ke ega'ina iifaga kainai kapa apala aga'o alakapaisa kai aga'o puo aepeniau.

⁷Kai lau ufainagai kapa'ina laopolaga felo'i laoma kai'iai lapea au'i, pau Iesu Kristo faugai ega'ina kapa'i auga kapa aga'o laa'i lapamia'i. ⁸⁻⁹Ke ega'ina kapa'i mo laa'i kai, lau e'u Lopia Iesu Kristo kapa ma'oai eka'egaini'i auga lalogo aisama, kapa ma'oai isafa kapa aga'o laa'i lapamia'i. Ke ega'ina kapa'i ama'ama lapamia'i, ega koa lau Iesu Kristo faafia alouai feagu, ke Iesu alouai eague auga papiau fekeisa. Ke lau Moses ega iifa muninai lapea kainai, alou

opaina aemia kai, Iesu Kristo lapako'ania kainai, alo opai au lamia. Ke alo opai ega'ina auga Deo eegai emai, ke pako'ai isafa emai. ¹⁰Lau anina laani Kristo falogo, ke maeai emaimue auga isapuga isafa falogo, ke ega kiekie gamuga faopo, ke isa lau fauai emae koa i'opoga, lau isafa isa faugai fama laoma. ¹¹Ke ega koa fakapa afekaina koa aisama, Iesu emae emaimue koa i'opoga, lau isafa maeai famaunimue laoma.

Kapa'ina Amoafia Ooma Auga Faugai Fopinauga Kapula

¹²Kai lau ega'ina kapa'i ma'oai faagauai akemia koa, o lau alou opaina aemia koa. Kai lau launiaimoimo lalao paisa, ega koa Iesu Kristo lau eafiiu kinagai, isa lau kapa'ina faafia eoma auga faafia laoma. ¹³Aau akiu Kristiano papiami, lau ifou Iesu Kristo lau kapa'ina faafia eoma auga laafia efua alaoma. Kai kapa aga'omo i'ina auga mo lakapa. Kapa'ina kemia efua au'i la'agegeaini'i efua kai, kapa'ina agouai ekae auga laai penia eega lalao. ¹⁴Ke Iesu Kristo kainai Deo lau eifaniau, ke lau opou fofougai Deo kapa'ina ufai alaafia eoma auga eega lalao, ega koa ega'ina afa faafia laoma.

¹⁵Ega puo i'a ma'oai a'a pako'a eapao au'a, opo'a ega fapaapa oma. Kai lau kapa isa'i laifani'i au'i ee'iai opomi i'oina afopamia koa aisama, ega'ina kapa'i isafa Deo oi maamiai agepaofakaea agologo. ¹⁶Ega mo ganinagai kapa'ina mo ega omagai akapaisa emai auga, ega'ina mo agugai amaagu ke opo'a isafa aga'omo gamia.

¹⁷Aau akiu Kristiano papiami, papiu lau kapa'ina lakapa auga kainai mo kepea au'i fou fomia, lau kapa'ina lakapai'i au'i kai'iai fopea. Ke papiu kapa'i lai ala aagu oma auga agugai keagu

au'i foisa'i fomalele. ¹⁸Lau ega'ina laifania, gome lau kina ma'o lapaini kakaumi koa i'opoga, pau isafa maau mai'iu'iuga mo lapainimi pugu. Papiu ma'o auga, e'i aguai isa Iesu Kristo kolotiai emae fougai iifafougai emia auga iifaga e'i ou kepamia. ¹⁹Ega'ina papiu'i e'i agu fuaugai auga, kapa ma'oai kelifu afe'ai afugai akeagu aoniamo. Ke isa gua'i alogai kapa'ina anina keani auga isa e'i deo kepamia muninai kepea. Ke isa kapa isa'i meagai'i fekepa'au'i au'i aina'au'i kepa'au'i. Ke isa opo'iai auga aagoo kapa'i mo keopolani'i. ²⁰Lau ega laifa oma, gome i'a a'a agu afuga ko'a ipauma auga ufai. Ke i'a Kania'a Isagamauga auga, Lopia Iesu Kristo egae ufai agegai auga alo'a ko'agai aague a'ima. ²¹Ke isa ega isapuai kapa ma'oai isa papagai agepamia'i auga isapugai, i'a imaa'u'a agemae agelifu auga i'oina agepamia, ega koa i'a imaa'u'a isa imauga afaemae auga koa i'opoga agemia.

4 Ega puo aau akiu Kristiano papiami, alou ko'agai animi laani aumi ke alafai maoma maisami laoma aumi ke ekefa'auagai, oi auga lau e'u alogama ke puomia Deo lau afa felo agepeniau puo, oi Lopia fou oagu alogai, oi emi pako'ai foapa kapula laoma.

Fuagai Magogo Kapula'i Isa'i

²Ke oi papie aumi Euodia, ke Sintik aunimi lagoinimi Lopia Iesu fou omia kainai, ainami aga'omo femia laoma. ³Ke oi alomu ko'agai lau fou Iesu Kristo ega pinauga akapa aumu^{‡‡} lagoinio, oi ega'ina papie'i lau fou apinauga kapula iifa faunina Iesu Kristo fougai apapea au'i fopalagaini'i. Ke Klement ke lau fou apinauga au'i isa'i agu pagai maunina akeafia pukagai aka'i Deo epapua au'i isafa fopalagaini'i laoma.

‡‡4:3 Sisigus

⁴Ke oi auga Lopia fou omia kainai, aufa kina alomi gagama. Ke lapainimi pugu, alomi gagama! ⁵Ke oi alomi gagafe auga papiau ma'oai fopakina'i fekelogo. Gome Lopia ega mai kina emai kainagai. ⁶Ke kapa aga'o opopo folopa'aau. Kai aufa kina kapa ma'oai agokapa'i alogai, emi megamegai ke emi pinosai Deo tenkiu openipenia kai, emi pinoi Deo maagai foifania felogo. ⁷Ega aisama Deo ega gagao papiau aumauni e'i logo eka'egaina auga, oi Iesu Kristo fou omia kainai, oi alomi ke opomi fou age'ima.

⁸Aau akiu Kristiano papiaumi, nini'ani ega'ina laifani'i au'i fuagai, ina'ina mo alaifania. Kapa'ina ko'a, kapa'ina akaiki'a, kapa'ina opaina, kapa'ina ofu faagagai laa'i kai felo ipauma auga, kapa'ina papiau keisa anina keani auga, kapa'ina papiau keisa felo ipauma keoma auga, ke kapa'ina papiau keifagaina auga, oi opomi i'ina kapa'i mo ee'iai fooge. ⁹Ke kapa'ina lau eeuai omaleleaina, o oafiia, o a'o ologonia, o faagauai oisa auga ma'oai fokapa'i. Ke Deo gagao inagome auga oi eemiai feagu laoma.

**Paulo Filipi Taonina
Kristiano Papiau'i E'i Pipeni
Faugai Tenkiu Epenii'i**

¹⁰Ke lau Lopia fou amia kainai alou egama alogaina, ke Deo tenkiu lape-
nia, gome oi lau oopolaniau auga opak-
inaisau efua. Ke pau oi lau oopola-
niau pugu. Iifa gome oi lau oopolaniau
kai, oi kina felo aga'o aloafia, ega koa
oi lau oopolaniau auga alopakinaisau.
¹¹Lau i'ina laifania auga kapa aga'o ee-
gai laafi'afu puo alaifania. Gome lau
lamalele efua kapa'ina mo eeuai kekaega
au'i alou ekainia. ¹²Ega'ina auga lau
kapa'ina aka afi'afu, ke kapa'ina aka ma'o
auga isafa lalogo. Ke lau faanipugu, o in-
aeu fekimu, o kapa ma'o eeuai fekeka, o

kapa ma'o ee'iai faafi'afu, ega koa kapa
ma'oai faagauai fekemia mo ganinagai,
lau alou ekainia, gome lau ega'ina oge-
fake'i ma'oai lamaleleaini'i lalogo efua.
¹³Ke lau Iesu Kristo lapako'ania auga ka-
pula epeniiu puo, kapa ma'oai alakapa'i
agekaina.

¹⁴Ega mo ganinagai oi lau e'u kiekieai
opalagainiau auga, felo ipauma oka-
paisa. ¹⁵Ke oi Filipi papiaumi, oi ol-
ogo mamagai mo lau iifa faunina Iesu
Kristo fougua mainogonia laoma, Mase-
donia ago lapua'afuga aisama, iifi e'a
aga'o lau fou alamia pipeni alapipeni
ke alaafia papiau alapalagaini'i. Kai oi
mo ega koa okapaisa. ¹⁶Gome lau Tesa-
lonika taoninai laagu mo ganinagai,
kapa'ina eegai laafi'afu auga nininai nin-
inai oulaisa opalagainiau. ¹⁷Lau pipeni
aga'o lakapunia puo ega koa aemia kai,
lau anina laani oi lau opalagainiau an-
ina auga, Deo oi kapa felo'i ma'o fepen-
imi laoma puo ega koa emia. ¹⁸Kai lau
afa faafia laoma auga fofougua laafiia, ke
ega'ina mo alaafia kai, laagai ma'o laafii'i
efua. Ke oi pipeni Epafroditus openiia
eafia emai auga epeniiu efua. Ke
ega'ina pipeni'i auga mulamula foga felo
Deo kepalao penia koa i'opoga, ke Deo
pipeni ega'ina eegai alo egama anina
eani eafia auga koa i'opoga emia. ¹⁹Kai
Iesu Kristo oi faumiai kapa'ina ekapaisa
auga kainai, Deo auga oi eemiai kapa
akaiki'a'i ipauma ipenina gome auga
emia. Ke lau Deo faugai lapinauga auga
oi kapa ma'oai ani'i oani au'i Iesu Kristo
faagagai agepeni afe'ainimi.

²⁰Ega puo i'a Ama'a Deo au akaiki'a
amapamia amaa afagaina aoniamo.
Amen.

Pamego Fua

²¹⁻²²Lai emai pamego Deo ega papiau
ma'oai Iesu kepako'ania au'i fopeni'i. Ke
aami akimi Kristiano papiau'i inae fou
aague au'i isafa, ke Deo ega papiau i'oi'i

ma'oai isafa e'i pamego oi eemiai keulaisa. Kai Kristiano papiau'i Sisa ega e'ai kepinauga au'i auga alo'i ko'agai e'i pamego oi eemiai keulaisa.

²³Lau lamegamega ega koa Lopia Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a oi alomia feka laoma.

Kolose

*Paulo Malele Epapua Kolose Taonina
Kristiano Papiiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1¹⁻²Lau Paulo. Lau auga Deo ifo ega logoai ekinaniau Iesu Kristo ega apostolo epamiaisau. Lau i'ina malelega lapapua, ke i'a aki'a Kristiano auga Timoti aunimai akamaisai laulaisa oi aamai akimai Kristiano papiiumi, Kolose taoninai alomi ko'agai Iesu Kristo fou omia kainai Deo ega papiiau omia, ke Deo maagai alo lolofa aumi omia aumi eemi efai.

Lau lamegamega ega koa i'a Ama'a Deo ega gafegafe akaiki'a, ke ega gagao fou fepenimi foagu felo laoma.

Paulo Kolose Papiiau'i Fau'iai Emegamega Ke Deo Tenkiu Epenia

³Lai oi faumiai amegamega aisama, aufa kina i'a a'a Lopia Iesu Kristo Ama Deo tenkiu apenia aefuafua. ⁴Gome lai oi alomi ko'agai Iesu Kristo opako'ania, ke alomi ko'agai Deo ega papiiau ma'oai ani'i oani auga isafa fougalo. ⁵⁻⁶Oi ega okapa oma, gome oi muni ufai Deo kapa'ina oi apumi eoma auga afia'amaga opa'aua. Ega'ina afia'amaga auga ufainagai iifa faunina Iesu Kristo fougalo oi eemi efai a'o ologonia aisama, ega'ina fougalo ologo. Oi iifa faunina Iesu Kristo fougalo a'o ologonia mo kinagai, ke Deo ega gafegafe akaiki'a Deo ega iifa ko'a alogai ekae auga oko ologo aisama, oi emi laomai felo emia. Ke pau ega'ina iifaga oi epomia euki anina eoge elaoaina. Ke oi epomia emia koa i'opoga, agofa'a fougalo alogai isafa, papiiau e'i laomai felo emia kainai, ega'ina iifaga isafa euki anina eoge elaoaina.

⁷Ke oi ega'ina laoga maina Epafra lai fou Deo ega pinauga akapa auga eegai omaleleaina. Isa i'a fau'aisai alo

ko'agai Iesu Kristo ega pinauga ekae, ke lai alomai ko'agai isa anina aani auga. ⁸Isa emai oi Deo ega Spiritu ega isapu ai alomi ko'agai papiiau ani'i oani auga isafa fougalo maamaisai eifania.

⁹Ega kainai lai isafa oi foumi alogo mo kinagai oi faumiai amegamega aefua. Ke emai megamega alogai Deo agoina ega koa ega Spirituai Isa kapa'ina anina eani auga logo ma'oai, ke ikifaga ma'oai fou oi alomi fepapogua aoma. ¹⁰Ke lai amegamega ega koa oi Lopia agu kapagai foagu eoma auga mo agugai foagu, ke Lopia alo agopagama mo lao'i mai'i fokapa'i Lopia alo fopagama aoma. Ke lai amegamega ega koa oi pinauga felo okapa auga anina feoge, ke Deo fologo auga logo feuki akaiki'a femia aoma. ¹¹Ke lai amegamega, ega koa Deo ega isapu akaiki'a ipaumagai oi kapula ma'oai fepenimi, ega koa kapa'ina eemiai fekemia fokiekie alogaina mo ganinagai, ega'ina kiekie gamuga mo foopo foafiapia mo, ke Deo muni kapa felo aga'o agepenimi auga fo'ima. ¹²Ke lai amegamega ega koa i'a Ama'a ega eaea agofa'a ega papiiau agepeni'i eoma auga afuga oi isafa agoafia agekaina auga laoga maina faagamiai ekapaisa Auga, eegai alogamai Isa tenkiu fopenia aoma.

¹³Oi Isa tenkiu fopenia aoma, gome Isa i'a Satani umina auga papagai aagu au'a epapealai'a, ke emaiseni'a Gauga anina eani alogaina auga ega agofa'ai epakokoi'a. ¹⁴Ke i'a Deo Gauga ega'ina apako'ania kainai, Deo isa faagagai i'a a'a laomai apala'i afa'i eoge'i. Ega'ina auga Isa i'a a'a laomai apala'i e'agegeaini'i.

Iesu Aka Kapa Ma'oai Eka'egaini'i

¹⁵Deo Gauga ega'ina auga Deo koa i'opoga. I'ina agofa'a alogai kai aga'o Deo aeisaisa, ke Deo agaisa afaekaina. Kai i'a Isa Gauga agaisa aisama, Deo ala koa auga isa faagagai agaisa. Ke

Isa Gauga auga pagama kapa'i ma'oai eka'egai afe'aini'i. ¹⁶ Gome Deo kapa ma'oai ufai, ke agoai aisa'i, ke alaisa'i au'i fou epagama'i au'i Iesu faagagai epagama'i. Ega'ina kapa'i ma'oai epo'iai lopia kaniagai au'i. Ke isapu keafia lopia papa'iai kepinauga au'i. Ke papiau ke agelo fou ifo'i ala feke'ima oma'i kakagaga'i ke'ima'i au'i. Ega'ina isapu'i ma'oai isafa isa faagagai kegama. Ega kainai agoai kapa ma'oai aisa'i ke alaisa'i au'i fou ma'oai Deo Gauga epagama'i, ke isa faugai ega'ina kapa'i ma'oai kegama. ¹⁷ Isa kapa ma'oai akegama koa kai eagu. Ke isa kapa ma'oai eafi kaigugu'i aga'omo kemia. ¹⁸ Ke iifi e'a auga isa imaauga, ke isa auga iifi e'a ega'ina kaniagai. Ke kapa ma'oai auga isa faagagai ke'ina, ke eufai maeai emaunimue, ega koa isa kapa ma'oai feka'egaini'i ufaimaaga femia eoma. ¹⁹ Gome Deo kapa ma'oai eegai kekae, ke kapa aga'o eegai aeafi'afu auga, Isa Gauga faagagai fepafokia eoma. Ega'ina auga Isa alo epagama alogaina. ²⁰ Ke Deo Gauga faugai kapa ma'oai ufai o agoai ma gani-nagai, ma'oai femueaini'i femaiseini'i Isa ifo eegai eoma. Ega kainai Isa Gauga elo-goaina kolotiai emae ifa efaka, ke ifagai Deo, papiau ke kapa ma'oai fou epo'iai gagao ekokoaina.

²¹ Ke oi Deo alogonia aisama, aakai ipauma oagu, ke emi laomai apala ipauma kainai, minomiali Deo ega ou omia. ²² Kai pau auga Isa Gauga imaaugai emae faagagai, Deo oi fou ogagao. Ega koa oi Isa agogai alomi felolofa, ke alomiali apala aga'o faeka, ke kai aga'o oi puo faepenimi eoma. ²³ Ke iifa gome oi emi pako'a Isa Gauga eegai ooge auga pako'agai agoagu mo agelao koa aisama, emi pako'a ega'ina ageuki ageapa inoka, ke emi afia'ama iifa faunina Iesu fougaa a'o ologonia auga eegai ooge auga afolopua'afuga koa aisama, ega'ina kapa'i faagamiai akemia. Oi iifa

faunina i'ina a'o ologonia, ke iifa faunina ega'ina auga mo papiau ma'oai ufa papagai keagu au'i maa'iai keifafoua. Ke lau Paulo auga iifa faunina ega'ina auga mo pinauga au lamia.

Paulo Kolose Iifi E'a Papiau'i Fau'iai Epinauga

²⁴ Ke lau Deo Gauga puogai lakiekie kai, pau oi faumiai lakiekie auga alogama lapa'aua. Ke lau kiekie ega'ina laafi'i kai, lau isa imaauga, iifi e'a faugai lakiekie auga, isa ifo kiekie epa'aua kai kiekie ega'ina aefua koa auga, lau ifou faagauai ega'ina kiekie'i lapa'au'i. ²⁵ Ke Deo lau iifi e'a pinaugaga fakapa eoma kainai, ega'ina pinauga epeniiau, ke lau iifi e'a pinaugaga au lamia, ega koa Isa ega iifa fofougaa oi fapalagonimi eoma. ²⁶ Deo ega iifa ega'ina auga ufainagai, ke ufu apa keagu mia'iai ega ogefake kapa epamia, ega'ina papiau'i ma'oai ee'iai eogefake kai, pau auga papiau Isa ega papiau kemia au'i maa'iai epafokia. ²⁷ Ke Iudea papiau'i laa'i au'i epo'iai, papiau kapa'i Deo ega papiau kemia au'i maa'iai ogefake kapa'i akaiki'a'i ipauma'i, kapa aga'o eegai aeafi'afu auga, i'ina papiau'i fepalagoni'i eoma. Ega'ina auga Iesu Kristo oi alomiali eague auga, ke oi Deo maaga eaea ke ega isapu fou agoisa'i auga afia'amaga opa'aua auga.

²⁸ Ke lai Iesu Kristo fougaa papiau ma'oai maa'iai ainogonia. Ke ega'ina akapa alogai papiau aina'i apalogo kapa'ina fekekapa, ke fakekapa auga fougaa maa'iai aifania. Ke ikifa fofougai papiau ma'oai apamaleleni'i, ega koa isa ma'oai Iesu Kristo fekepako'ania felao alo'i opaina femia Deo agogai fapaapalai'i aoma. ²⁹ Ke ega'ina pinaugaga puogai launiamoimo laafipugu alogaina. Ke ega koa lakapa alogai, isa ega kapula akaiki'a ipauma lau epeni-

iau alouai ekae auga lapapinauga ega'ina pinauga lakapa.

2 Gome lau anina laani oi, Laodisia iifi e'a papi'au'i, ke papi'au ma'o lau akeisau akelogoniau au'i isafa fou kaimialao faumiai launiamoimo, ifou la-paafi pugu'isau auga fologo laoma. ²Lau ega'ina lakapa auga, lau anina laani isa mapaame'i, ke alo'i aga'omo femia, alo'i ko'agai aga'o aga'o ani'i fekeani laoma. Ke isa ega koa fekekapa, Deo ega ogefake kapa akaiki'a Iesu Kristo auga fekelogo felo laoma. Ke ega koa fekekapa, ega koa alo'i kapulaga ipaumagai kapa ma'oai oko'i fekelogo laoma. ³Ke Iesu Kristo faagagai ikifa, ke logo kapa'i akaiki'a'i au'i ma'oai kekafake kekae. ⁴Lau ega'ina oi maamiai laifania, ega koa kai aga'o aloani nini'ani'iai faefo-geimi laoma. ⁵Gome lau ifou imau auga ega oi fou laa'i mo ganinagai, lau opouai auga oi fou ega aague. Ke oi kapa ma'oai oko'iai mo okapa'i auga fougala logo, ke emi pako'a Iesu Kristo eegai ooge kapulania auga isafa fougala logo kainai, alou egama alogaina.

Iesu Opako'ania Auga Agugai Foagu

⁶Ega puo oi Iesu Kristo oafiia emi Lopia opamia koa i'opoga, oi isa ega aguai foagu faefuafua. ⁷Ke au gagamuga a'isa alogai ekaaga euki koa i'opoga, oi isafa gagamumi Iesu faagagai fokaaga, faagagai fouki. Ke lai apamalelenimi koa i'opoga, emi pako'ai fokapula alogaina, ke aufa kina Deo tenkiu fopenia auga laoga maina alomi fepogu.

⁸Ke foisa felo ega koa kai aga'o i'ina agofa'a ikifaga au'i e'i pamaleleai, ke pifoge nini'ani'i kapa aga'o afakepagama au'i nini'ani'iai oi fakepaoaimi fakeafimi. Ega'ina pamalele'i ke nini'ani'i au'i papi'au aumauni e'i kagakagai, ke agofa'ai pamalele e'ele'i, papi'au aumauni fekepalagaini'i i'ina agofa'agai fekeagu fekaina auga mo

pamalele'i kai, Iesu Kristo fougakepamalelenia.

⁹Ke oi foisa felo laoma, gome Deo Ama ega akaiki'a, ke ega isapu ala koa auga Iesu Kristo imaugai ekae. ¹⁰Ke Iesu Kristo auga ufa, ke agofa'a ma'oai e'i isapu, ke isapu keafia papi'au ke'ima'i lopia'i ma'oai isafa kania'iai auga. Ke oi auga Iesu Kristo fou omia kainai, isa ega akaiki'a ke ega isapu ala koa auga isafa epalagonimi alomi epogu efua. ¹¹Ke oi ologo koa i'opoga, kaisau maguae'i faaga iifalaina emia au'i Deo ega papi'au kemia. Ke oi Iesu opako'ania kainai, maguaemi iifalaina laoga maina faagamiai emia efua. Kai oi auga papi'au ima'iai au aga'o maguaega faaga iifalaina emia auga koa i'opoga faagamiai aemia kai, oi Iesu opako'ania aisama, ega'ina laoga maina ko'a ipauma auga faagamiai ekapaisa. Ega koa ekapaisa, oi papi'au aumauni laoga maina apala ega kagakaga kai'iai fopea auga kagakaga'i ee'iai epapealaimi. ¹²Ke oi baptismoai emi laomai apala'i ma'oai fou Iesu Kristo fou omae koa i'opoga. Kai Deo ega isapuai Iesu maeai epamaunimue auga opako'ania aisama, ega'ina pako'agai Deo oi isafa Iesu fou epamauni mueimi koa i'opoga, mauni mamauga oafiia.

¹³Ke oi Iudea aumi laa'i kainai, maguaemi faaga iifalaina aemia, ke laomai apala'i okapai'i. Ke oi ega koa okapai'i auga, oi Deo maagai omae efua koa i'opoga. Kai oi Iesu Kristo opako'ania aisama, Deo oi isafa Iesu fou kaimialao epamauni mueimi koa i'opoga. Ke Isa i'a a'a laomai apala'i ma'oai e'agegeaini'i. ¹⁴Ke Deo ega koa ekapaisa, i'a a'a laomai apala'i akapai'i fou'i kepapua'i, keifa apui'a au'i laa'i epamia'i, ke eafii'i Iesu Kristo fou kolotiai eau'u'uini'i, ega koa i'a a'a laomai apala'i ega'ina ma'oai ea'ini'i. ¹⁵Ke Deo Iesu Kristo maeai epamaunimue aisama, ufai ke agofa'ai kai mo

isapu keafia au'i, ke isapu keafia kepapinauga lopia'i ma'oai isafa e'i isapu eafani'i. Ke Deo ega koa ekapaisa, kolotiai isa ma'oai epalutini'i auga la'afouai i'a ma'oai epakinai'a.

¹⁶ Iesu ega koa ekapaisa puo oi titi oania, o kapa'ina oinu, o Deo fekeau afagaina miamiaga muninai fopea o afolopea, o gafa mamaga miamia^{¶¶} keoma auga kinagai miamia fokapa o afolokapa, o aufa iifiai Deo isau afagaina kina keoma auga kinagai Deo foau afagaina o foloau afagaina ganinagai, aufalao aga'o oi ega'ina okapa auga laomai felo, o apala faeoma. ¹⁷ Ega'ina kapa'i auga oi Deo maagai alo opai aumi afakepamiimi kai, muni kapa'ina ko'a'i akemai au'i ogo'i. Kai kapa ko'a ipauma auga oi Iesu mo muninai fopea.^{§§} ¹⁸ Ke aufalao aga'o pifogeai ifo e'ele koa epamia, ke agelo eau afagaini'i auga alogama epa'aua auga folologoaina oi faefogeimi, ega koa Deo oi emi laomai felo afa kapa'ina foafia eoma auga foafia paisa. Papiiau ega koa auga, kapa'ina eisa auga fougua eifania epamaefania. Ke kapa felo aga'o aekapaisa mo ganinagai, papiiau aumauni laoga maina apala auga isa e'ima puo, nini'ani ko'a ekae kai ifo apuga laagai eogeaua eifania. ¹⁹ Ke isa ega koa ekapa puo, isa iifi e'a kaniagai auga Iesu Kristo faagagai laa'i. Ke papiiau aumauni imaaugai gumi pitio unia fou eafiapi'i, imaauga fofougua keafiapia euki koa i'opoga, Iesu Kristo iifi e'a ega eafiapi oma, ke Deo iifi e'a ega'ina papiiau aumauni imaauga koa auga epaukia.

²⁰ Ega puo oi Iesu Kristo fou i'ina agofa'a lao'i mai'i ee'iai omae koa aisama, kapa puo oi i'ina agofa'a apuga paisa koa i'opoga omia, ke i'ina agofa'a iifa'i kai'iai opea? ²¹ Oi i'ina agofa'a iifa'i

iina keifa oma'i au'i kai'iai opea: 'Ega'ina kapa folokapa,' keoma ke 'Ega'ina kapa foloani opogaina,' keoma, ke 'Ega'ina kapa foloafi opogaina,' keoma. ²² Kai ega'ina iifa'i au'i ma'oai agopapinaugani'i akelao laa'i akemia, gome ega'ina auga papiiau aumauni e'i pamalele, ke e'i iifa kapula. ²³ Ke iifa gome ega'ina iifa'i au'i, ikifa iifa'i koa i'opo'i, isa ifo'i au afagai ala fekekapa oma auga mo iifa'i, ke pifogeai ifo'i e'ele'i fekepamia'i, ke ifo'i imaaui fekepakiemie auga mo iifa'i. Kai ega'ina iifa'i kai'iai fekepea, fepalagaini'i papiiau aumauni laoga maina apala kapa'ina emaaga auga eegai fekaisapu'i auga afaekaina.

Imaumi Mamaga Fooge

3 Ufainagai oi Iesu Kristo alopako'ania alogai, Deo agogai auga oi omae koa i'opoga. Kai pau oi Iesu Kristo opako'ania aisama, oi isa fou kaimialao maeai omaunimue koa i'opoga. Ke ega koa oi faagamiai emia koa aisama, oi ufai Iesu Kristo Ama'a Deo kaina kainai epaagua afugai amu kapa'i mo kekae au'i fokapuni'i. ² Ke oi alomi fofougua ufai kapa'ina kekae au'i ee'iai amooge kai aagoa kapa'i ee'iai folooge. ³ Gome oi auga i'ina agofa'a lao'i mai'i ee'iai omae efua. Ke pau oi agu mamagai oague mo ganinagai, pau auga Deo oi emi agu maunina ko'a ipauma auga Iesu Kristo eegai eogefake ekae. ⁴ Ke Iesu Kristo i'a a'a agu maunina ko'a ipauma auga, ega eaea ke isapu akaiki'agai agemai pugu aisama, oi isafa isa fou ega'ina eaea, ke isapuga alogai agoapafoki.

⁵ Ega puo oi alomiai i'ina agofa'a lao'i mai'i apala'i kekae au'i fopamae'i. Ega'ina lao'i mai'i au'i inamo'e'i: aufalao aga'o fou aloamage kai fou ofeu age

^{¶¶}2:16 Iudea papiiau'i e'i kagakaga kainai aufa kina gafa mamaga eogelai aisama, kemiamia kealogama.

^{§§}2:17 Grik malagai auga, 'Kai kapa ko'a auga Iesu Kristo eegai.'

mo auga laoga maina. Ke amage koa lao'i mai'i apala'i ipauma'i au'i. Ke papiaiu i'oina aga'o fou fofeu aage mo auga mo laoga maina anina oani. Ke laomai apala'i mo oisa'i omaani'i. Ke omogemoge alogaina, ke oi omogemoge alogaina kapa ma'o eemiai keka aisama, ega'ina kapa'i oi emi deo koa kemia maami kela'a me'e. ⁶Ke i'ina lao'i mai'i kai'iai Deo ega guakupu, papiaiu kapa'i isa aina laagai keapagai au'i ee'i emai. ⁷Ufainagai oi emi agu alogai i'ina lao'i mai'i okapai'i olao omai. ⁸Kai pau auga oi ifomi emi laomai iina koa'i au'i ma'oai fopuake'i: guakupu, e'efa, alomi ko'agai papiaiu ani'i aga'o aloani auga laoga maina, papiaiu ma'oai ee'iai oifa apala, papiaiu okafa'i. ⁹⁻¹⁰Ke oi aga'o aga'o ifomi mo folofogeimi, gome oi emi agu ufaina, ke laomai apala'i okapai'i au'i lao'i mai'i fou oafii'i opuake'i, ke pau agu mamaga oafiiia efua. Ke agu mamaga ega'ina auga, mamaga emia elaoaina aefua koa agelao Deo agologo felo, ke Deo oi epagamaimi auga iisa mo ago'opo muninai agopea. ¹¹Ega'ina aguga alogai, oi Grik, o Iudea aumu ma, o oi maguaemu faaga iifalaina emia, o aemia ma, o oi ago i'oina aumu ma, o oi ago alo au'i apala'i ipauma'i koa lokagakaga* ma, o oi kala'afi, o loagu aage mo ifomu emu pinauga lokapa ma ganinagai, kapa akaiki'a auga oi Iesu Kristo apuga, ke isa oi ma'oai alomiai eague, ke ufai ke agofa'a fofouga isafa alogai eague.

¹²Ega puo oi auga Deo oi animi eani alogaina, ke ekinanimi ega papiaiu epamiamimi aumi, ke Isa maagai alo lolofa aumi omia koa i'opoga, oi guani ke gafegafe laoga maina, ke ifomi e'elemi fopamiamimi auga laoga maina, ke papiaiu gagafe'i mo foafia auga laoga maina, ke kapa'ina eemiai fekemia fokiekie alogaina mo ganinagai,

gamuga mo foopo, foafiapia mo auga lao'i mai'i ma'oai tiapu koa fopamia'i foi'iuka'i. ¹³Ke aga'o aga'o eemiai laomai apala aga'o okapaisa koa aisama, aga'o aga'o eemiai kapa'ina okapaisa auga fo'agegeaina. Lopia Iesu oi emi laomai apala e'agegeaini'i koa i'opoga, oi aga'o aga'o emi apala fo'agegeaini'i. ¹⁴Ke oi alomi ko'agai papiaiu ma'oai ani'i foani auga laoga maina, ega'ina lao'i mai'i ma'oai laa'iai foogea. Ega'ina auga oi alomi ko'agai papiaiu ma'oai ani'i agoani auga laoga maina papiaiu ma'oai eafi kougaini'i, ke emaiseini'i aga'omo epamia'i.

¹⁵Ke Iesu Kristo ega gagao oi alomiamiai feka fe'imaimi, gome oi ma'oai famili aga'omogai omai koa i'opoga, Deo oi eifanimi gagaoi foagu eoma. Ke Deo tenkiu fopenia faefuafua. ¹⁶Oi ikifa ma'oai agopapinauga aga'o aga'o agopamalelenimi, ke magogomi agoauga alogai, guami alogai tenkiu iifi'i foifini'i Deo eega felao. Ega'ina agokapa alogai, Deo ega iifa iifi'i foifini'i, ke Deo isau afa-gaina iifi'i foifini'i, ke Deo ega Spiritu iifi kapa epalagonimi auga foifini'i. Ega koa fokapa, Iesu Kristo ega iifa oi alomi fepapogua. ¹⁷Ke kapa'ina agoifania o agokapa alogai, ega'ina kapa'i ma'oai Lopia Iesu Kristo akagai fokapa'i. Ke ega'ina agokapa alogai, Iesu Kristo akagai Ama'a Deo tenkiu fopenia.

Kristiano Familina Ala Fekeagu Oma Auga Fouga

¹⁸Ke oi papie aumi, oi akafami kapa'ina akeifania auga aina'i fologo, gome Lopia eegai ega'ina laoga maina auga felo.

¹⁹Ke oi au aumi alomi ko'agai akafami ani'i foani, ke ee'iai lolofa'i'i.

²⁰Ke imoi aumi, kapa ma'oai agokapa'i alogai, inami amami aina'i

---

*3:11 Grik malagai auga, 'Scythian ago aumu.'

foafia. Gome ega'ina laoga maina Lopia alo epagama.

²¹Ke oi ina ama aumi, gaumi ee'iai kapa aga'o agokapa gua'i agopakupua auga laoga maina folokapa gua'i folopakupua, o laa'i koa aisama, alo'i agopaapokenia.

²²Ke kala'afi aumi, oi kapa ma'oai agokapa'i alogai, oi emi lopia agofa'ai keagu au'i aina'i foafia. Ke isa oi animi kegaani mo puogai, ago'iai mo folopinauga kapula kai, maa'i oapugai isafa fopinauga kapula. Ke ega koa agokapa alogai, Lopia fomani'iaina, ke alomi ko'agai emi pinauga fokapa. ²³Ke kapa'ina agokapa alogai, papiauaumauni e'i pinauga folopamia folokapa kai, ega'ina pinaugaga Lopia ega pinauga koa fopamia, alomi ko'agai guami fofougai fokapa. ²⁴Gome oi ologo oi emi pinauga afa Lopia eegai kapa'ina oi apumi eoma auga agoafia. Ke kapa'ina okapa auga papiauaumauni e'i pinauga alokapa kai, Lopia Iesu Kristo ega pinauga okapa. ²⁵Lau ega laifa oma, gome kaisau laomai apala ekapa auga, kapa'ina apala ekapa auga afa ageafia. Gome Deo kai aga'o afegai aeaulao.

4 Ke oi lopia aumi, oi emi kala'afi kapa'ina fekeafia auga fopeni'i, ke ma'oai i'opoga mo fopeni'i. Gome oi ologo oi isafa emi Lopia aga'o ufai eague.

Fua Pamalele'i Isa'i

²Ke oi ma'oai fomegamega faefua-fua, ke emi megamega alogai maami fekiakae foagu, ke Deo tenkiu fopenia faefua-fua. ³Ke lai isafa faumaisai fomegamega, ega koa lai emai iifa faifafoua auga keagaga aga'o Deo fepaagalaisa, ega koa lau Iesu Kristo ega ogefaka iifaga fougai faifafoua. Lau ega'ina iifaga laifafoua puogai tipula au lamia. ⁴Ke fomegamega ega koa lau ega'ina iifaga papiauaumauni e'i iifa maenia, gome lau ega'ina fakapa paisa

puo alakapa. ⁵Ke oi papiauaumauni e'i alo-gai laa'i au'i ee'iai auga, oi ikifai fokagakaga, emi laomai foisa felo. Ke ega'ina agokapa alogai, kina maaga folopafua aagenia mo. ⁶Ke papiauaumauni e'i agonini'ani alogai, aufa kina gafegafeai fonini'ani. Ke kapa'ina agoifania auga, fo'amai kiki-malu aoge fo'ama gamuga felo epamia koa i'opoga, oi emi nini'aniai isafa ega fonini'ani oma, ega koa papiauaumauni e'i pa'ani afa ala foooge oma auga agologo.

Pamego Fua

⁷Tikikus, lau fou oi maamiai ageifania. Isa auga lau akiu, Kristiano auga anina laani alogaina, ke isa alo ko'agai Iesu Kristo fougai eifafoua, ke isa isafa lau fou Lopia ega pinauga akapa. ⁸Lau isa ega'ina mo fekapa laoma puogai laulaisa, ega koa oi lai ala aagu oma auga fougai maamiai feifania, ega koa alomi fekakipo laoma. ⁹Ke isa lai aki-maiagai Kristiano auga Onesimus auni'i aulai'i oi eemi kefai. Onesimus auga oi emi papiauaumauni e'i, ke isa alo ko'agai Iesu Kristo ega pinauga ekapa. Ke isa auni'i kapa'ina mo inae kemia au'i ma'oai oi maamiai akefani'i.

¹⁰Ke Aristakus lau fou atipula auga, ega pamego iifa'i eemiai eulaisa, ke Mako Banabas akina auga isafa ega pamego iifa'i eemiai eulaisa. Ke oi isa faagagai kapa'ina fokapa auga fougai ologo efua. Ega puo agefai aisama foifa koko. ¹¹Ke au aga'o aka Iesu, keifaga Justus keoma auga isafa ega pamego iifa'i eemiai eulaisa. Iudea au'i i'ina au'i mo lau fou Deo ega agofa'a pinaugaga akapa. Ke isa lau e'u alomafuai kepaameisau. ¹²Ke Epafra, oi emi papiauaumauni e'i, ke Iesu Kristo ega pinauga ekapa auga, ega pamego iifa'i oi eemiai eulaisa. Isa aufa kina mo oi faumiai megamegai eafipugu, ega koa oi foapa kapula, alomi fekapula, Deo kapa'ina anina eani fokapa eoma auga

fologo felo eoma. ¹³Gome isa oi faumiai, Laodisia taonina papiau'i, ke Hierapolis taonina papiau'i isafa fau'iai epinauga kapula alogaina auga lau ifou isa fouga ko'a auga laifafoua. ¹⁴Ke i'a ekefa'a'a anina aani alogaina auga aka Luka toketa auga, ke Demas isafa oi eemiai e'i pamego iifa'i keulai'i. ¹⁵Lau e'u pamego iifa'i i'a aa'a aki'a Kristiano papiau'i Laodisia taoninai keague au'i, ke Kristiano papiega aka Nimfa, ke iifi e'a papiau'i isa ega e'ai kela'afou au'i isafa fopeni'i.

¹⁶Ke i'ina malelega oi agomiai ikuapina agemia afegai aisama, foisa Laodisia iifi e'a papiau'i isafa ago'iai feikuapi. Ke oi isafa Laodisia iifi e'a papiau'i e'i malele fokuapina.

¹⁷Ke Akripus fopaina foinaka, "Lopia faugai pinauga loafia auga fokapa fopafua," fooma.

¹⁸Lau Paulo ifou imauai i'ina pamego'i lapapua'i. Ke lau latipula auga fopoolaga faefuafua. Lau lamegamega ega koa Deo ega gafegafe fepenimi laoma. Amen.

1 Tesalonika

*Paulo Malele Epapua Kakaua
Tesalonika Taonina Kristiano
Papiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1 Lau Paulo, i'ina malelega lapapua, Silas, ke Timoti aumai oiso akamai-sai laulaisa oi Deo ega iifi e'a papi-aumi Tesalonika taoninai oague aumi eemi efai. Oi auga Iesu Kristo opako'ania kainai, Deo Ama auga, ke Lopia Iesu Kristo fou e'i papiau omia.

Lai i'a Ama'a Deo amegamega penia, ega koa Lopia Iesu Kristo fou e'i gafefafe akaiki'a, ke e'i gagao fou fekepenimi foagu felo aoma.

Tesalonika Taonina Papiau'i E'i Pako'a Faugai Paulo Deo Tenkiu Epeniia

²Lai amegamega aisama, oi aopolanimi faumiai Deo tenkiu apenia aefua-fua. ³Ke oi Iesu Kristo opako'ania, ke emi pako'ai pinauga okapai'i auga fougaa alogo. Ke oi alomi ko'agai Deo papiau fou ani'i oani alogaina kainai, ala opin-auga oma auga isafa fougaa alogo. Ke oi emi afia'ama Lopia Iesu Kristo eegai oogeisa kainai, kina apala'i oafii'i ganinagai, gamu'i mo ooponia oafiapia mo, emi pinauga okapaisa paisa. Ega'ina kapa'i ma'oai okapai'i au'i, aupa kina emai megamegai, Ama'a Deo agogai aopolanimi aefua-fua.

⁴Aau akiu Kristiano papiaumi, lai Deo tenkiu apenia, gome alogo Isa alo ko'agai oi animi eani alogaina kainai ekinanimi ega papiau omia. ⁵Gome lai iifa faunina Iesu fougaa auga, nini'anina mo oi eemi alafaiseina kai, Deo ega isapuai isafa mirakulo kemia oisa'i, ke Deo ega Spiritu oi guami eafi opogaina kainai, iifa faunina Iesu fougaa auga iifa ko'a ipauma paisa auga ologo. Ke lai oi epo-

miai aagu aisama, oi kaimiai emai agu ala akapa oma auga isafa oisa ologo. ⁶Ke oi lai oisamai iisamai mo o'opoisa, ke ega koa okapaisa Lopia Iesu Kristo isafa iisa mo o'opoisa. Kai ega'ina okapaisa alogai, papiau oi keafi apalanimi okiekie alogaina mo ganinagai, Deo ega Spiritu alogama epipeni auga alogamagai, iifa faunina Iesu fougaa oafii'a opako'ania.

⁷Ke ega koa okapaisa kainai, oi auga Masedonia ke Akaia ago'iai pako'a papiau'i ma'oai kapa'ina fekekapa auga opakina'i kekapaisa. ⁸Ke iifa faunina Iesu fougaa oi faagamiai epealai auga, Masedonia ke Akaia ago'i mo aelao kai, oi Deo opako'ania auga fougaa afu ma'oai elao kelogo. Ega kainai lai ega'ina faagagai nini'ani aga'o afalaifania. ⁹Gome lai oi eemi afai aisama, ega'ina papiau'i ifo'i oi lai ala oifa koko omaimai auga, fougaa maamaisai keifania. Ke ega'ina mo laa'i kai, oi deo pifoge'i omunii'i kai Deo ko'a eaguega, afaemaemae auga oaipenia, ega pinauga okapa auga isafa, fougaa maamaisai keifania. ¹⁰Ke Deo eoge Iesu Kristo maeai epamaunimue auga, isa Deo ega guakupuu agemai auga eegai kania'a eagamauga. Oi Deo Gauga ega'ina auga ega mai pugu o'ima auga isafa fougaa maamaisai keifania.

Paulo Ega Pinauga Tesalonika Taoninai Auga Fougaa

2 Aau akiu Kristiano papiaumi, oi ologo lai oi eemi afai auga, alafai aage mo kai anina eogeisa. ²Oi lai Filipi taoninai keafi apalanimai akiekie, ke keifa apala penimai auga isafa fougaa ologo. Ega'ina alogai papiau ma'o lai kapa'ina akapa auga anina akeani puo, kegapaapa kipoimai keoma mo ganinagai, i'a a'a Deo ega pipalagaisai, lai aaiapa, akapula, Isa ega iifa faunina Iesu fougaa oi maamiai aifafoua. ³Gome lai magogo kapula oi apeniimi auga, lai pifoge iifa'i amaifani'i maami amala'a

me'e aoma puo alaifani'i, o lai opola-
maisai apala aopolaga puo alaifani'i, o
oi afogeimi aoma puo alaifani'i. ⁴Kai lai
Deo elogoainimai iifa faunina Iesu fougā
faifafoua eoma aumai koa anini'ani. Ke
lai papiau alo'i apagama aoma puo alap-
inauga kai, Deo i'a alo'aisai kapa'ina
aopolani'i e'opo'i auga, alo apagama
aoma puo apinauga. ⁵Oi ologo lai emai
inogoi, emai nini'ani felogai papiau
fafoge'i alaoma, o lai pifogeai nini'ani
ma'o alaifani'i ega koa emai mogemoge
alaogefake. Deo elogo lai kapa'ina aifa-
nia auga ko'a'i moa'ina. ⁶Ke lai papiau
ee'iai au afagai amaafia auga keagaga
alakapunia. Ke oi o kai aga'o isafa eegai
ega koa alakapaisa.

⁷Ke lai Kristo ega apostolo kainai oi
epomia aagu aisama, meu fapenimi
koa kai, lai papie aga'o gauga e'ele'i
e'ima felo'i koa i'opoga amia, gagafemi
mo aafia. ⁸Ke lai alomai ko'agai oi
animi aani kainai, alomai gamagai mo
iifa faunina Iesu Kristo fougā maamiai
aifafoua. Ke ega'ina mo alakapaisa kai,
ifomai imaaumai isafa alogaina oi
apalagaimi, gome oi lai gaumai ipau-
mami koa omia. ⁹Aau akiu Kristiano
papiaumi, iifa ko'a lai ainogo alogaina,
ke meu aafii'i, ke aafipugu auga oi
oopolani'i. Ega'ina alogai lai ifomai fau-
maisai gapi gani apinauga, ega koa lai
Deo ega iifa faunina oi maamiai aifafoua
alogai, kai aga'o meu falapenia aoma.

¹⁰Ke lai oi Iesu Kristo opako'ania aumi
fou aagu aisama, oi ifomi lai kapa'ina
akapaisa auga oisa, ke Deo isafa eisa.
Ega'ina alogai lai Deo agogai alo opai
aumai amia, ke oi ma'oai eemiai lao-
mai felo'i mo akapai'i, ke kapa apala
aga'o alakapaisa kainai, papiau lai puo
aga'o akepenimai. ¹¹Gome oi ologo, lai
au aga'o ifo gauga ala e'ima oma'i koa
i'opoga mo, oi aga'o aga'o ega a'ima
omaimi. ¹²Ke ega'ina akapaisa alogai,
magogo kapula apeniimi emi pako'ai

foapa inoka aoma, ke alomafu oafii'i
aisama apaameimi. Ke a'augainimi ala-
fua, ega koa Deo oi eifanimi ega agofa'ai
fokoko, ke ega eaea isapu akaiki'a fou
alogai foagu eoma auga, oi ala foagu
oma eoma auga mo agugai foagu aoma.

¹³Ke lai aufa kina isafa Deo tenkiu
apenia aefuafua, gome oi Deo ega iifa
lai eemaisai a'o ologonia auga oafia
aisama, oi ega'ina iifaga papiau au-
mauni e'i iifa alopamia aloafia kai, Deo
ega iifa ko'a ipauma opamia oafia. Ke
pau ega'ina iifaga oi Iesu opako'ania
aumi emi agu alogai ekae epinauga.
¹⁴Gome aau akiu Kristiano papiaumi,
oi auga Iudea agogai Deo ega iifi e'a
papiau'i Iesu kepako'ania au'i kapa'ina
kekapa auga iisa'i mo o'opoisa. Gome
Deo ega iifi e'a papiau'i Iudea agogai
au'i, Iudea papiau'i isa keafi apalani'i
kekiekie koa i'opoga, oi ifomi emi ago
papiau'i isafa keafi apalanimi okiekie.
¹⁵⁻¹⁶Ke Iudea papiau'i ega'ina au'i mo
Lopia Iesu keaupugua, ke profeta au'i
isafa keaupugui'i. Ke ega'ina mo papiau'i
keoge lai keulaimai ega apealai. Ke
isa keuniaimoimo ega koa kekapaisa, lai
kegapaapa kipoimai Iudea papiau'i laa'i
au'i maa'iai falanini'ani ega koa kania'i
faeagamau keoma. Ega kekapa oma puo,
Deo alo kepamafua, ke papiau ma'oai
isafa e'i ou kemia. Ega koa emia isa
ifo'i e'i laomai apala'i laagai kegoaisa ke-
maimaiseina pau ealogai alogaina. Ega
kainai pau Deo ega guakupu isa ee'i emai
efua.

Paulo Alafai Gaoma Tesalonika Papiau'i Gaisa'i Pugu Eoma

¹⁷Kai aau akiu Kristiano papiaumi,
lai oi eemiai kepapealimai auga epo
aemaefa. Kai ega'ina kekapaisa aisama,
lai imaaumaisai auga kepapealimai
kai, opomaisai auga oi eemiai
akepapealimai. Ega'ina alogai lai
auniaimoimo alafai amaoma amafai

amaisami pugu aoma. ¹⁸Gome lai anina aani oi eemi afai aoma. Ko'a lau Paulo auga mafai paisa laoma la'opoisa, ke la'opo'opo pugu kai, Satani lai epaapa kipoimai puo aekainimai. ¹⁹Gome lai emai afia'ama kapa'ina, ke emai alogama kapa'ina, ke kapa'ina felo akapaisa, ega koa muni Deo eegai afa felo agaafia, ke i'a a'a Lopia Iesu Kristo agemai aisama againa'au? Ega'ina auga oi laa'i ma? E, ega'ina auga oi paisa. ²⁰Iifa gome oi auga lai emai aina'au, ke emai alogama.

3 Ke lai oi eemi alafai alaisami epo emaefa mo ganinagai, ifomai mo aopolaga, lai Atens taoninai agaagu auga felo aoma puo, egae mo aagu. ²Kai lai akimai Timoti Kristiano auga, lai koa i'opomai Deo ega pinauga ekapa auga, ke iifa faunina Iesu Kristo fougā ipapea auga mo aulaisa efai, oi fepakapulaniami, ke emi pako'ai kapula fepenimi aoma. ³Isa ega fekapa oma, ega koa papiu oi keafi apalanimi ganinagai, oi epomia kai aga'o fae'ualai, ma'oai fokapula Iesu Kristo fopako'ania paisa aoma. Gome oi ologo i'a auga fekeafi apalani'a paisa keafi apalani'a. ⁴Ke iifa ko'a lai oi fou aagu aisama, apaini kakaumi i'a akeafi apalani'a aoma. Ke oi ologo felo, lai aifania koa i'opoga mo pau faaga'aisai emia. ⁵Ega kainai lau oi ala oagu oma auga fougā alalogo epo emaefa aisama, faagu auga aekainia. Ega puo Timoti laulaisa efai ega koa oi Iesu opako'ania paisa ma auga malogo laoma. Lau ega koa lakapaisa auga, i'opo papiuga afe-fai keaga aga'ogai afe'opoimi, ke lai egae emai pinauga akapaisa auga, kapa aga'o laa'i afemia auga mani'ina lapa'auga puo ega lakapa oma.

Timoti Oi Foumi Felo Emā Eifania

⁶Kai Timoti pau mo oi eemiai emai lai eemaisai, ke oi foumi felo Iesu opako'ania paisa, ke alomi ko'agai Deo,

ke papiu ma'oai ani'i oani auga fougā eifania. Isa lai epainimai eifa oi lai kapa'ina felo akapaisa auga oopolani'i aefuafua eoma. Ke lai alafai amaoma amaisami aoma koa i'opoga, oi isafa alafai amooma lai amoisamai ooma auga isafa fougā maamaisai eifania. ⁷Ega puo aau akiu Kristiano papiuami, lai akiekie ke papiu lai keafi apalanimai mo ganinagai, lai oi foumi ega koa alogo, ke emi pako'a alopua'afuga auga isafa fougā alogo aisama, emai kiekieai faapoke koa auga, kapula epeniimai. ⁸Gome oi pau Lopia Iesu opako'a kapulania, ke emi pako'ai oapa kapula puo lai pau alogamai aague. ⁹Ke oi Iesu Kristo opako'ania paisa, ke emi pako'ai oapa inoka kainai, lai Deo agogai alomai egama alogaina. Ke emai alogamai oi faumiai Deo tenkiu agapeni afe'aina afaekaina. ¹⁰Ke lai gapi gani alomai ko'agai amegamega, ega koa lai oi eemi fafai faisami pugu, ke emi pako'ai kapa'ina eegai oafi'afu auga fapenimi aoma.

¹¹Ke pau auga lai amegamega, ega koa i'a Ama'a Deo ifo, ke a'a Lopia Iesu Kristo lai emai keaga oko fekepakaisa oi eemi fafai aoma. ¹²Ke lai amegamega ega koa Lopia oi alomi ko'agai papiu ani'i foani alogaina auga laoga maina alomia fepaukia, fepapogua felao fepafakaua, ega koa aga'o aga'o animi foani, ke lai oi animi aani koa i'opoga, papiu aage'i ganinagai ani'i ega foani oma aoma. ¹³Ke Isa alomi kapulaga gapenimi, ega koa muni i'a a'a Lopia Iesu, ke papiu alo'i opaina au'i fou ake-mai aisama, oi i'a Ama'a Deo maagai laomai apala aga'o okapaisa auga puo faepenimi, ke alo opai aumi mo fomia aoma.

Ala Faagu Oma Deo Alo Fapagama

4 Aau akiu Kristiano papiuami, emai nini'ani fuagai auga, lai oi ala foagu oma, ega koa Deo alo fopagama auga

maamiai aifania, ke iifa ko'a oi ega'ina agugai oague. Ke pau auga, lai Lopia Iesu akagai agoi penimi, ke apaini kapulanimi Deo alo fopagama kapa'i au'i ma'o ma'o mo fokapa'i aoma. ²Gome lai Lopia Iesu ega isapuai oi kapa'ina fokapa auga nini'ani'i kapula'i maamiai aifani'i ologo efua.

³Ke Deo anina eani auga, oi Isa maagai alo lolofa aumi fomia, ke papiaiu aga'o fou aloamage auga fou folofeu aage mo eoma. ⁴Ke oi aga'o aga'o fomalele ifomi imaaumi fo'ima felo, ega koa Deo maagai alo opai lao'i mai'i fokapa'i, ke papiaiu isafa ago'iai kagakaga felo'i mo fokapa'i. ⁵Ke oi papiaiu Deo akelogonia au'i, papiaiu i'oina aga'o fou fekefeu aage mo auga mo laoga maina anina keani au'i koa folomia. ⁶Ke ega'ina agokapa alogai, kai aga'o ifo aaga akina Kristiano auga eegai laomai apala aga'o faekapa, ke papiaiu ega'ina faepapinauga ega amu faefi'i. Gome lai oi maamiai aifa kakaua, ke ainami apalogo koa i'opoga, Lopia papiaiu kapa'i laomai apala'i ega koa'i kekapa'i au'i afa apala agepeni'i aoma. ⁷Gome Deo i'a eifani'a auga, i'a laomai apala'i fakapa'i alo'a feofu eoma puo aeifani'a kai, i'a Isa maagai alo lolofa agugai faagu eoma kainai eifani'a. ⁸Ega kainai kaisau nini'ani kapula'i i'ina eumakalaini'i auga, papiaiu aumauni eumakalaina kai, Deo ega Spiritu oi epenimi auga Deoga eumakalaina.

⁹Ke pau alomi ko'agai aami akimi aga'o aga'o ani'i foani auga fougua afalapapua eemi afaefai, gome Deo ifo ega Spirituai oi epamalelenimi aga'o aga'o animi foani eoma. ¹⁰Ke iifa ko'a, oi Masedonia agogai aami akimi Kristiano au'i ma'oai alomi ko'agai ani'i oani. Ega mo ganinagai lai oi apaini kapulanimi, ega koa alomi ko'agai aami akimi ani'i foani pagainia aoma.

¹¹Ke oi gagao aguga auga anina foani alogaina, ke ifomi emi pinauga mo fokapa kai, aufalao aga'o kapa'ina ekapa auga folo'augaina. Ke lai apainimi koa i'opoga, ifomi imamiai kapa'ina anina oani auga fokapa foafia. ¹²Ega agokapa oma aisama, kina ma'o emi agu alogai kapa'ina anina oani auga aufalao aga'o gakapa gapenimi afooloma kai, ifomi imamiai agokapa agoafia. Ke ega koa agokapa aisama, afe papiaiu'i pako'a papiaiu'i laa'i au'i oi au akaiki'ami akepamiai.

Lopia Ega Mai Pugu Kina

¹³Aamai akimai Kristiano aumi, lai anina aani oi papiaiu kemae au'i fou'i fologo aoma. Ke papiaiu isa'i muni kapa'ina agemia afia'amaga akepa'aua puo, alo'i emafu au'i koa i'opo'i folomia aoma. ¹⁴Lai apako'ania Iesu emae ke emaunimue pugu aoma. Ega puo lai apako'ania kaisau Iesu kepako'ania kai kemae au'i, Deo Iesu agemaiseina pugu aisama, ega'ina papiaiu'i isafa isa fou agemaiseini'i. ¹⁵Ke i'ina auga Lopia ifo ega iifa oi maamiai aifania. I'a pau aague au'a, aaguega kai Lopia Iesu agemai pugu koa aisama, papiaiu kemae au'i afalaka'egaini'i afalufai afalalao. ¹⁶Gome Lopia ifo ufai ageake agemai ageifa kapula, ke Deo ega lopia agelo ainagai, ke Deo ega fi'i iipina agemia aisama, papiaiu kapa'i Iesu kepako'ania kai, kemae au'i akeu'e kaukau. ¹⁷Ke ega'ina afegai, i'a maa'a maunina kepua'afuni'a aaguega au'a, mae au'i keu'e au'i fou agaapafou agalao au'oniai apuapuai Lopia fou agapiaogai. Ke ega koa agemia, i'a Lopia fou agaagu aoniamo. ¹⁸Ega puo i'ina iifa'iai aga'o aga'o magogomi foauga kapula fopenimi.

Fofua Foagu Lopia Ega Mai Pugu Fo'ima

5 Aau akiu Kristiano papiaumi, Lopia kina maaga kapagai agemai o gaika agemai auga fougā afaalapua eemi afaefai. ² Gome oi ologo felo, Lopia agemai pugu aisama, gapiai painao auga koa agemai. ³ Ke ega'ina alogai papiaui akeifa akeinaka, "Lai aagu felo alogaina, ke gagaoai aague," akeoma. Kai isa ega'ina keifaifania kai, fiakoa mo auokaoka agemia, papie gamauni eoma ekiekie koa i'opoga kiekiegai akekieke, ke akepiaukoko afaekaina.

⁴ Kai aau akiu Kristiano papiaumi, oi auga uminagai aloagu puo, i'ina kina agemai aisama, painao auga papiaui e'i e'ai ekoko epakauaini'i koa i'opoga afaepakauainimi. ⁵ Oi auga eaea ke kina gauga aumi. Ke i'a ma'oai auga gapi, ke umina gauga au'a laa'i. ⁶ Papiaui isa'i kefeu. Kai i'a auga ega koa falakapa kai, opo'a ke alo'a fofougai maa'a fekiakae ifo'a faisa felo'i'a. ⁷ Gome kaisau kefeu au'i gapiai kefeu ke kaisau keinuinu au'i gapiai keinuinu. ⁸ Kai i'a auga kina gauga au'a kainai ifo'a fa'imai'a. Ke ega'ina agakapa alogai, ifani au'i olaga'iai auli keoge'i ifo'i faaga'i kepakaisapua koa i'opoga, a'a pako'a Iesu eegai aoge auga, ke papiaui Deo fou ani'i aani auga laoga maina ifani au'i e'i auli koa fapamia, olaga'aisai faoge fapakaisapui'a. Ke ifani au'i ifani kelao alogai kania'i ipakaisapua aulina kania'iai keoge koa i'opoga, Iesu Kristo i'a kania'a eagamauga auga afia'amaga, kania'a ipakaisapua aulina fapamia kania'aisai faoge. ⁹ Gome Deo i'a ekinani'a auga, Isa ega guakupu kiekie fapa'aua aeoma kai, i'a a'a Lopia Iesu Kristo fapako'ania, ke kania'a feagamauga eoma puo ekinani'a. ¹⁰ Ke Lopia Iesu Kristo i'a fau'aisai emae, ega koa i'a famae ma, faagu ma ganinagai, isa agemai

pugu aisama, i'a isa fou aga'omo famia faagu eoma. ¹¹ Ega puo oi okapa aefua koa i'opoga, aga'o aga'o magogo kapula fopenimi, ifomi emi pako'ai fopaukimi.

Fua Nini'anina

¹² Ke pau aamai akimai Kristiano aumi, lai oi agoinimi kaisau oi epomia kepinaga kapula au'i, ke au akaiki'a'i Lopia fougai oi ke'imaimi magogo kapula kepenimi au'i au akaiki'a'i fopamia'i. ¹³ Ke papiaui ma'oai au akaiki'a'i opamia'i koa i'opoga kai, isa auga e'i pinauga kainai alomi ko'agai isa ani'i foani, ke au akaiki'a'i ipauma'i fopamia'i. Ke ma'oai aga'o aga'o gagaoai foagu. ¹⁴ Ke aamai akimai Kristiano aumi, lai oi agoinimi papiaui kapa'i ke'apolo kapa aga'o akekapa kai, kelao kemai aage mo au'i aina'i fopalogo ega koa fakekapa. Ke papiaui kapa'i alo'i emani'i au'i magogo'i foauga kapula fopeni'i. Ke papiaui kapa'i e'i pako'ai keapoke au'i fopalagaini'i e'i pako'ai fekeapa inoka. Ke papiaui ma'oai ee'iai emi alomafu emi guakupu foafiapia mo. ¹⁵ Ke foisa felo, ega koa aufalao aga'o apala ekapaisa puo, isa ima afa folooge. Kai oi aga'o aga'o eemiai fogafegafe, ke papiaui ma'oai isafa ee'iai fogafegafe.

¹⁶ Ke oi aufa kina alomi gamagai mo folao fomai. ¹⁷ Ke fomegamega faefua-fua. ¹⁸ Ke kina felo ma apala ma foafia ganinagai Deo tenkiu fopenia paisa. Gome oi Iesu Kristo opako'ania kainai, Deo kapa'ina anina eani auga ega fokapa oma eoma.

¹⁹ Ke Deo ega Spiritu oi alomia'i koa eaga auga, foloafialo. ²⁰ Ke papiaui isa'i profeta koa akemia Deo ega iifa maamia'i afekeifania koa aisama, oi ega'ina iifaga ama'ama iifaga folopamia. ²¹ Ke kapa ma'oai fo'opo'i, ke felo'i au'i mo foafiapi'i. ²² Ke laomai apala'i ma'oai fomuni'i.

²³Lai amegamega ega koa Deo ifo gagao inagome auga, oi kapa ma'oai okapa'i au'i faaga'iai alo lolofa aumi fepamiaimi aoma. Ke i'a a'a Lopia Iesu Kristo agetai pugu aisama, lalaumiai, alomia, ke imaaumiai laomai apala aga'o okapaisa faeoma puo faepenimi aoma. ²⁴Iifa gome Deo oi eifaniami auga kapa'ina epako'ania eifania auga agekapa. Ega puo lai apako'ania kapa'ina amegamega penia auga agekapa paisa.

²⁵Aamai akimai Kristiano papiaumi, lai faumaisai fomegamega aoma. ²⁶Ke oi alomi ko'agai aami akimi Kristiano papiau'i aga'o aga'o fopamegonimi. ²⁷Ke lau Lopia akagai oi laifa kapula penimi ega koa i'ina malelega Kristiano papiau'i ma'oai ago'iai ikuapina femia laoma.

²⁸Ke lau lamegamega ega koa i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a oi eemiai feka laoma.

2 Tesalonika

*Paulo Malele Muniāi Epapua
Tesalonika Taonina Kristiano
Papiau'i Ee'iai Eulaisa Auga*

1 Lau Paulo i'ina malelega lapapua, ke Silas, Timoti aumai oiso, akamaisai laulaisa oi Tesalonika taonina Deo ega iifi e'a papiaumi oague aumi eemi efai. Oi auga Iesu Kristo opako'ania kainai, Deo Ama auga, ke Lopia Iesu Kristo fou e'i papiau omia.

²Lai i'a Ama'a Deo amegamega penia, ega koa Gauga Iesu Kristo fou e'i gafegafe akaiki'a, ke gagao fou fekepenimi foagu felo aoma.

Paulo Emegamega Deo Tenkiu Epeniia

³Aamai akimai Kristiano aumi, lai oi faumiai aufa kina mo Deo tenkiu fapenia auga ekainia. Gome oi emi pako'a euki akaiki'a emia elaoaina, ke oi ma'oai aga'o aga'o alomi ko'agai animi oani auga laoga maina isafa alomia euki akaiki'a emia elaoaina. ⁴Oi ega okapa oma kainai, emi pako'ai papiau oi keafi apalanimi, ke i'opo ma'o eemi kefai mo ganinagai, gamu'i mo oponi'i Iesu opako'ania paisa. Ega puo lai Deo ega iifi e'a papiau'i ma'oai epo'iai, oi emi laomai ega okapa oma auga aina'auga apa'aua.

⁵Ke pau oi faagamiai kapa'ina kemia auga, Deo papiau laomai felo kekapa aisama, afa felo epeni'i, ke apala kekapa aisama afa apala epeni'i auga, i'a epakinai'a. Deo ega ekapa oma kainai, oi Deo ega agofa'ai agokoko agekaina. Gome oi Deo ega agofa'a ega'ina puogai okiekie. ⁶Deo auga afa felo mo epipeni. Kaisau oi eemiai kelele kekapa'i au'i Deo isafa isa afa agepenimue'i, kelele ee'iai agekapa. ⁷Deo ega koa agekapa aisama, isa kelele oi eemiai kekapa auga meauga

eemiai ageafilaisa ilikae agepenimi, ke lai isafa ilikae agepenimai. Ke Lopia Iesu ega agelo isapu akaiki'a keafia au'i fou ufai lo eufa emoge auga alogai akeapakina aisama, ega'ina kapa'i ma'oai akemia. ⁸Ke ega'ina kinagai Deo akelogonia, ke iifa faunina i'a a'a Lopia Iesu Kristo fougā kainai akepea au'i, afa apala ipauma agepeni'i. ⁹Ke isa ega'ina papiau'i afa apala agepeni'i aoniamo, ke Deo agogai agepapealai'i, ega koa Deo kua maaga afakeisaisa. Ke ega isapu, ega eaea akaiki'a isafa afakeisaisa. ¹⁰Kai ega'ina kinagai agemai aisama, papiau isa kepako'ania ega papiau kemia au'i ma'oai, isa fekeau afagaina, ke au akaiki'a fekepamia eoma. Ke akeisa akeopofua akekauai alogaina. Ke oi lai iifa faunina Iesu fougā aifafoua auga opako'ania kainai, oi isafa ega'ina papiau'i epo'iai agoapauka.

¹¹Lai ega'ina opomaisai ekaega kai, aufa kina oi faumiai amegamega, ega koa i'a a'a Deo oi eifanimi auga felo mo feoma aoma. Ke ega isapuai kapa'ina felo anina oani auga emi agu alogai fekapa, ke emi pako'ai opinauga auga pinau-gaga isafa fopafua aoma. ¹²Ke lai ega amegamega oma, ega koa Ama'a Deo ke a'a Lopia Iesu Kristo fou e'i gafegafeai Lopia Iesu Kristo aka oi eemiai akaiki'a femia aoma. Ke oi Iesu fou oagu kainai, Iesu ega akaiki'a oi fou kaimialao foafia aoma.

Lopia Ega Mai Pugu Kina Ke Apala Ikapa Auga

2¹⁻²Aamai akimai Kristiano aumi, ke pau i'a a'a Lopia Iesu agemai pugu, ke Deo i'a Iesu apako'ania au'a agepakai guguaini'a auga fougā maamiai agaifania. Lai oi agoinimi aufalao aga'o profeta koa agemia Deo kapa'ina agekapa auga fougā maamiai afeifania, o iifa aga'o, o malele aga'o aufalao aga'o afepapua kai, pifogeai lai akamaisai afeulaisa afe-

fai afeifa, Lopia ega mai pugu kina emai efua afeoma aisama, oi folokauai, ke alomi isafa folopama'o. ³Ke oi aufalao aga'o kapa'ina feifania, o ala fenini'ani oma mo ganinagai faefogeimi. Gome ega'ina kina auga afaemai agelao papiau ma'o Deo anina afakeani akeumakalaina, ke laomai apala gome auga, Deo ega logoai isa ageauoka agepalifu afe'aina auga, ifo ageapafoki afeagai kai, ega'ina kina agemai. ⁴Ega'ina kina aemai koa kai, laomai apala gome auga, Deo agekaisapua ageifa papiau kapa ma'oai Deo keoma, ke keau afagaini' au'i ma'oai eka'egaini'i ageoma. Ega koa agekapa agelao papiau Deo keau afagaina e'agai agekoko, Deo afugai ageagu kai, papiau maa'iai ifo deo auga ageifafoua.

⁵Lau oi eemiai laagu aisama, i'ina kapa'i maamia laifani'i au'i aloopolani'i ma? ⁶Ke pau kapa'ina isa epaapakipo aemai auga ologo, ega koa isa Deo kina eifania auga kina agekaina kai age-mai. ⁷Ke laomai apala gome auga pau eague ogefakai isapuai epinauga. Kai kaisau ega'ina kina eafiapia auga, ageafiapia mo agelao Deo isa ageafi'aua kinagai kai. ⁸Ke ega'ina agemia afegai aisama, Deo laomai apala gome auga agepafokia. Ke Lopia Iesu ake mapugai isa ageaupugua, ke ega isapuai, ke ega eaea akaiki'agai isa ageauoka agepalifu afe'aina. ⁹Kai ega'ina aemia koa kai, laomai apala gome auga agemai aisama, Satani ega isapu koa i'opogai agemai, ke mirakulo i'oi'i i'oi'i agekapa'i, ke pifogai isapu gou'i ma'o agekapa'i. ¹⁰Ke pifogai laomai apala'i i'oi'i i'oi'i agekapa'i papiau lalau'iai kemae kelaoaina au'i agefoge'i. Ke ega'ina papiau'i kemae umamo, gome iifa ko'a isa kania'i feagamauga auga iifaga alo'i ko'agai anina fekeani auga keumakalaina. ¹¹Ega kainai Deo pifoge isapuga akaiki'a isa ee'iai ageulaisa, ega koa isa pifoge iifa'i akepako'ani'i. ¹²Ke

Deo ega agekapa oma, ega koa ega'ina papiau'i Deo ega iifa ko'a akepako'ania kai, laomai apala eegai alo'i egama au'i ma'oai afa apala ipauma agepeni'i.

Emi Pako'ai Foapa Inoka

¹³Kai lai auga, oi aamai akimai Lopia animi eani alogaina aumi faumiai Deo tenkiu fapenia faefua. Gome Deo agofa'a aepagama koa kai, Isa oi ekinanimi, ega koa ega iifa ko'a auga fopako'ania, ke ega Spiritu ega pinaugai oi alo lolofa aumi fomia, ke kaniami feagamauga eoma. ¹⁴Ke lai iifa faunina Iesu fougua aifafoua aisama, Isa oi eifanimi, ega koa i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega agu afugai fou kaimialao foagu ega isapu, ke ega eaea fou foisa'i eoma. ¹⁵Ega puo aamai akimai Kristiano aumi, emi pako'ai foapa inoka, ke pamalele apeniimi au'i ake-maisai, o maleleai ma aifani'i au'i isafa ma'oai foafi inokani'i.

¹⁶⁻¹⁷Iifa ko'a i'a a'a Lopia Iesu Kristo ifo, ke Ama'a Deo alo ko'agai ani'a eani, ke ee'aisai egafegafe kainai alo'a fekapula aoniamo auga laoga maina alo'aisai eogeisa. Ega koa ekapaisa i'a muni afa felo agaafia auga, afia'amaga apa'aua. Lai amegamega ega koa oi pinauga felo'i agokapa'i, ke iifa felo'i agoifafoua alogai, isa oi magogo kapula fepenimi, ke fepakulanimi aoma.

Paulo Tesalonika Papiau'i Egoini'i Isa Fau'iai Fekemegamega Eoma

3 Aamai akimai Kristiano papiaumi, lai oi agoinimi faumaisai fomegamega, ega koa Lopia fougua fepea feafiakoa, ke oi faagamiai emia koa i'opoga, papiau ma'oai ega'ina iifaga fekepalopiania aoma. ²Ke faumaisai fomegamega, ega koa Deo lai papiau apala'i, laomai apala'i kekapa'i au'i ee'iai fepapealimai, gome papiau ma'oai mo pako'a papiau'i laa'i. ³Kai Lopia auga kapa'ina eifania agekapa

eoma auga agekapa paisa. Ke isa oi kapula agepenimi, ke laomai apala ikapa auga eegai agepakaisapuimi. ⁴Ke lai Lopia eegai kapula aafia kainai alogo, oi maamiai kapa'ina aifani'i au'i okapa'i, ke agokapa'i afaefuafua. ⁵Lai Lopia amegamega penia, ega koa isa Deo oi animi eani alogaina auga fepaopolanimi, ke Kristo ekiekie ganinagai ega kiekie ma'oai eafiapi'i mo auga isafa fepaopolanimi aoma.

Papiau Ke'apolo Au'i Fou'i

⁶Aamai akimai Kristiano aumi, lai Lopia Iesu Kristo akagai aifa kapula penimi. Oi epomia papiaiu kapa'i ke'apolo, ke pamalele lai apeniimi auga kainai akeagu koa aisama, oi ega'ina papiaiu'i ma'oai fomuni'i. ⁷Gome lai afai oi eemiai aagu aisama, ala'apolo, ke oi ifomi lai munimaisai ala fopea oma auga ologo. ⁸Ke lai aufalao aga'o ega fo'ama aaniia aisama, alaani aagenia mo kai, afa aogeisa kai aaniia. Ke lai gapi gani apinauga, meu aafii'i aafipugu alogaina, ke ega'ina mo akapaisa aefuafua, ega koa lai oi meu falapenimi aoma. ⁹Lai ega'ina akapaisa auga, oi eemiai pipalagai falaafia alaoma puo alakapaisa kai, oi lai ifomai kapa'ina akapa auga foisa fokapa aoma puo, ega akapa oma. ¹⁰Gome lai oi eemiai aagu aisama, i'ina iifaga isafa apeniimi: "Au kapa afaepinauga koa aisama, afaeaniani," aoma. ¹¹Lai ega aifa oma, gome papiaiu isa'i oi epomia ke'apolo auga fou'i alogo.

Isa pinauga aga'o akekapa kai, papiaiu isa'i e'i laomai auga kelao kekaisapua. ¹²Lai Lopia Iesu Kristo akagai ega'ina papiaiu'i aifa kapula peni'i, ke aina'i apalogo, ega koa isa fakelao fakemai aage mo kai, fekeagukipo fekepinauga, ega koa kapa'ina anina keani auga e'i pin-augai fekeafia aoma. ¹³Ke aamai akimai Kristiano papiaumi, oi auga kapa'ina felo okapa auga eegai foloafipugu foloapakipo kai, fokapa faefua.

¹⁴Ke oi epomia aufalao aga'o kapa'ina i'ina malelegai apapua efai auga kai'iai afaepea koa aisama, oi isa foagouka felo alogaina. Ke fou fololao folomai ega koa femeagai. ¹⁵Kai oi isa emi ou auga folopamia kai, aami akimi koa i'opoga kapa'ina apala ekapa auga eegai aina fopalogo.

Pamego Fua

¹⁶Ke pau auga, lau lamegamega ega koa Lopia gagao inagome auga, ifo afa kina mo gagao fepenimi laoma. Ke kapa'ina agokapa alogai ganinagai, ega gagao fepenimi foagu felo laoma. Ke lamegamega Lopia oi ma'omia mo eemiai gaagu laoma.

¹⁷Lau Paulo i'ina pamegoga ifou imauai lapapua. Ke lau e'u malele ma'oai ega lapapua oma'i, ke e'u malele ipapua ega koa.

¹⁸Lau lamegamega ega koa i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a eemiai feka laoma.

1 Timoti

*Paulo Malele Epapua Kakaua
Timoti Eegai Eulaisa Auga*

1¹⁻²Lau Paulo. Deo i'a kania'a eaga-mauga auga, ke Iesu Kristo ega mai pugu a'ima auga fou kepaini kapulaniau Iesu Kristo ega apostolo kepamiaisau. Pau i'ina malelega lapapua laulaisa Timoti oi eemu efai. Iifa faunina Iesu fougamaamuai laifania efua auga lopako'ania kainai, oi lau gau ko'a ipaumamu koa i'opoga lomia. Lau alou ko'agai ke guau fofougai oi faumuai i'a Ama'a Deo ke a'a Lopia Iesu Kristo fou lamegamega peni'i, ega koa guamu fekeania e'i gafe-gafe akaiki'a ke e'i gagao fou fekepenio foagu felo laoma.

Pifoge Pamalelega Au'i Fopaini Kapulani'i Fakepamalele

³⁻⁴Papiau isa'i lau oi maamuai Deo ega iifa lapamalele koa akepamalele kai, pamalele i'oinagai kepamalele auga fougala logo. Isa e'i pamaleleai afa kina ufu'i apa'i e'i mauni ninina aeapakipo auga fou'i opo'i fofougai keopolani'i keifani'i, ke isonioni pifoge'i isafa keifani'i aefuafua. Ega'ina papiau'i ega koa kekapa puo, isa Deo kapa'ina anina eani fekekapa eoma auga alo'i ko'agai akekapa. Ke isa kapa'ina kekapa auga kapa aga'o aepegama kai akekua aage'i mo kepa'uegeni'i. Ke e'i pamaleleai papiau Deo akepako'ania kai alo'i mo kepama'o. Lau anina laani oi ega'ina papiau'i ee'i folao fopaini kapulani'i ega'ina kapa'i fakepamaleleni'i pugu laoma. Ega puo Masedonia ago malao laoma alogai, oi lapaini kapulania Efesus taoninai foagu ega'ina papiau'i fokaisapu'i fakepamalele laoma. ⁵Kai papiau alo'i ko'agai Deo ega iifa fekepako'ania ke

pifogeai fakekapa. Isa ifo'i fekepa'ani peni'i, ke Deo maagai kapa'ina apala auga fakekapa kai felo mo fekekapa. I'ina iifa'i Deo eifa kapulani'i i'a Iesu apako'ania papiau'a kai'iai fapakai'i eoma. Ke alo'a ko'agai papiau ani'i agaani aisama, ega'ina kapa'i faaga'aisai akemia. ⁶Kai papiau isa'i ke'ualai i'ina iifa'i kai'iai akekai, keaga i'oinagai kepea. Isa e'i pamaleleai kapa aga'o aegama kai kenini'ani aage mo.

⁷I'ina papiau'i Moses ega iifa oko akelogo felo kai anina keani papiau kegama-maleleni'i keoma. Ke kapa'ina isa keifania auga isafa akelogo felo kai, papiau maa'iai keifa fai'i aage mo.

Kapa Puo Deo Ega Iifa Epenii'a

⁸I'a alogo felo, papiau kapa aga'o kegakapa keoma kai Moses ega iifa muninai akepea koa aisama, kapa'ina felo ke apala auga akelogo ke felo mo akekapa. ⁹Ke papiau Deo aina kainai akepea au'i kapa'ina apala'i kekapa'i au'i fekelogo eoma puo, ega iifa ekapai'i Moses epeniia auga isafa alogo felo. Kai Moses ega iifa auga Deo maagai alo opai au'i apu'i aeoma kai, Deo kemunia ega iifa laagai keapagai au'i apu'i eoma. Ega'ina papiau'i auga, Deo keumakalaina kai ifo'i kapa'ina anina keani au'i mo kekapa'i au'i. Deo akeau afa-gaina au'i. Alo'iai laomai apala epogu au'i. Deo ke papiau fou keifa apala peni'i au'i. Ina'i ama'i keaupugu'i au'i. Papiau keaupugu'i au'i: ¹⁰⁻¹¹Papiau aga'o fou akeamage kai fou kefeu aage mo au'i. Maguae maguae mo fou, ke papie papie mo fou amage koa laoga maina kekapa au'i. Papiau keafi'i ke'afa'afalaini'i au'i. Pifoge au'i. Papiau maa'iai nini'ani kapula kekapaia kai muninai akepea au'i. Ke kaisau iifa faunina Iesu fougala pamalele auga kepamafua au'i fau'iai, Deo ega iifa Moses epeniia kainai fekepea eoma. Deo papiau kapa felo'i epeni'i

auga lau epako'aniau kainai, iifa faunina Iesu fougā ega'ina papiāu maa'iai faifafoua auga pinaugaga epeniāu. Ke iifa faunina Iesu fougā ega'ina alogai, Deo ega isapu ke ega kapula epakinai'a.

Paulo Iesu Ega Gafegafe Akaiki'a Epeniia Auga Fougā Eifania

¹²Lau i'a a'a Lopia Iesu Kristo tenkiu akaiki'a ipauma lapenia. Isa lau kapula epeniāu ke epako'aniau ega pinauga alakapa agekaina eoma. Ega puo ekinaniau ega pinauga fakapa eoma. ¹³⁻¹⁴Ufainagai lau Iesu eegai laifa apala, ke Iesu kepako'ania papiāu'i laafi apalani'i, ke lalalifu alogaini'i kai felo mo lapamia. Ega'ina lakapai'i mo ganinagai isa ega guani lau epakinaisau, gome ega'ina alogai lau iifa faunina Iesu fougā alalogo ke Iesu Kristo alapako'ania.

¹⁵⁻¹⁶Laomai apala'i kekapa'i papiāu'i epo'iai lau auga apalau ipaumau. Kai Iesu Kristo guau eaniia e'u apala ma'oai eafiapi'i mo kai, ega gafegafeai kaniau eagamauga. Ega puo Iesu Kristo laomai apala'i kekapa'i au'i kania'i gaagamauga eoma kainai emai agofa'ai auga iifaga ko'a ipauma. Papiāu ma'oai i'ina iifaga fekepako'ania auga ekainia. Iesu Kristo papiāu muni isa akepako'ania aisama, Deo isa agu pagai maunina afuga agepeni'i auga elogo. Ega aisama papiāu e'i laomai apala'i ageafiapi'i mo, lau faagauai ekapaisa koa i'opoga isa isafa faaga'iai agekapa auga gapakina'i eoma. ¹⁷Deo Iesu eulaisa iina koa ekapaisa puo, iifa gome Isa Kin ipauma. Ke Isa mauni gome auga kainai afaemaemae. Isa papiāu aumauni maa'aisai afalaisa kai Isa ifogamo Deo ipauma. Lau alou ko'agai ke guau fofougai lamegamega ega koa i'a Deo akaiki'a fapamia ke faau afagaina faefuafua laoma. Amen.

Paulo Timoti Kapa'ina Fekapa Auga Epainimue Pugu

¹⁸Timoti gau ko'a koa lapamiaiso aumu, lapaini kapulano pugu. Papiāu fou'i maamuai laifa kakaua au'i oi imamuai laogeuka'i. Ega'ina papiāu'i fopaini kapulani'i pamalele pifoge'i fakepamalele pugu. Kai oma'e pagu papiāu isa'i Deo ega Spirituai profeta koa oi foumu keifa kakaua keifa oi Deo ega pinauga alokapa afoloapakipo keoma. Pau ega'ina iifaga la-paopolanio folo'agege. Ega koa oi pifoge pamalele'i au'i fokaisapu'i fakepamalele pugu laoma. ¹⁹I'ina alokapa aisama, Deo ega iifa alomu ko'agai fopako'ania, ke Deo maagai kapa'ina apala auga folokapa kai felo mo fokapa. Kai papiāu isa'i Deo maagai kapa'ina felo mo fekekapa auga keumakalaina, Deo akepako'ania kai pifoge pamalele'i mo kepako'ani'i. Ega koa kekapa puo, kapa aga'o ee'iai laa'i kai pifoge pamalele'i mo ee'iai kekae. Ega'ina auga a'uai lonti fopai e'animu'a, amu ma'oai kekogo afe'ai kapa aga'o aeka koa i'opoga, isa e'i pako'a auga ekani okaoka. ²⁰Ke papiāu isa'i ke au aka Hemonius, ke aga'o aka Aleksanda auni'i fou keapafou ega koa kekapa, Deo keifa apala peni aagenia mo. Lau i'ina au'i auni'i Satani imagai lapua'afuni'i kapa'ina akekapa koa fekekapa. Iina koa lakapaisa auga isa kapa'ina kekapa auga, Deo maagai apala ipauma auga fekelogo, ke muni Deo fakeifa apala peni aagenia mo pugu laoma.

Paulo Deo Ala Fekeau Afagai Oma Auga Fougā Epamalele

2¹⁻²Lau anina laani pako'a papiāu'a agofa'ai aague alogai, ma'oai alo'a ko'agai Deo faau afagaina. Ke Deo ega iifa ko'a'i mo kai'iai fapea. Ega koa i'a a'a laomai felo mo agakapa, ke papiāu

i'a a'a laomai felo mo akeisa aisama, isa isafa e'i laomai felo agemia. Ke agofa'ai aague alogai isafa gagaoai faagu. Ke Deo ega pinauga akapa alogai, kaisau kelele agekapa pinauga agepalifua auga anina falaani laoma. Ega puo i'a a'a pin-auga akaiki'a ipauma auga, kin fau'iai ke ago aga'o aga'o papiau'i ke'ima'i lopia'i ma'oai fau'iai famegamega. Ke papiau ma'oai isafa fau'iai famegamega. I'a a'a megamegai Deo fagoina fe'imai'a, ke famegamega kapula kapa ma'oai ani'aani au'i fepeni'a. Ke papiau aga'o aga'o isafa fau'iai Deo famegamega penia, e'i opopo akaiki'a emeau auga eegai fepalagani'i fepa'ilikaea. Ke Deo papiau fau'iai, kapa ma'oai isafa ekapai'i kainai tenkiu akaiki'a fapenia. ³Papiau fau'iai iina agamegamega oma aisama, felo ipauma, ke Deo i'a kania'a eagamauga auga isafa alo agapagama. ⁴Ke Isa anina eani papiau ma'oai kania'i feisagamau eoma, ke iifa faunina Iesu fougakoa'a auga fofougai fekelogo fekeaguaina eoma. ⁵Gome kai aga'o laa'i Deo ifogamo i'a kania'a eagamauga. Deo aga'omo koa i'opoga au aga'omo Deo ke papiau aumauni fou epo'aisai gagao ekokoaina. Ega'ina auga, papiau aumauni ipauma emia, aka Iesu Kristo. ⁶Deo kina eifania auga ekainia aisama, Iesu eulaisa. Ke isa ifo imauga, Deo epa'a penia kolotiai emae, i'a a'a laomai apala'i afa'i eogeti'i. Ega kainai Iesu fau'aisai kolotiai emae auga afalapakoa'ania koa aisama, Deo i'a a'a laomai apala afa agepa'aniaina. Ke i'ina iifaga agapako'ania koa aisama, Deo i'a a'a laomai apala age'agegeaina. Ega puo Deo papiau kania'i eagamauga iifaga auga, papiau maa'iai ko'a ipauma emia. ⁷Ke Deo anina eani alogaina auga, i'ina iifaga Iudea papiau'i laa'i au'i isafa a'o fekelogo eoma. Ega puo Isa lau ekinianiau apostolo, ke inogo au epami-

aisau, ega koa i'ina iifaga faifafoua eoma. Lau alapifoge, ko'a ipauma mo laifania. Ke pau i'ina iifaga ega'ina papiau'i lapamaleleni'i, ega koa isa Deo fekepako'ania, ke iifa faunina Iesu fougakoa'a auga fekelogo laoma.

⁸Kai pau lau pako'a au'i e'i laomai ala fekekapa oma auga fougalaifania. Pako'a au'i kapai kapai kemegamega aisama, Deo maagai alo'i felo fekepamia keoma puo, ima'i keafiakae kemegamega. Kai lau anina laani alogaina auga, isa akemegamega koa kai, papiau ee'iai gua'i faekupu, ke kai aga'o eegai fakeakekua kai alo'i felogai Deo fekemegamega penia.

⁹Pako'a au'i lapaini'i koa i'opoga, pako'a papie'i isafa e'i laomai ala fekekapa oma auga fougalaifania. Lau anina laani alogaina auga, pako'a papie'i fakepaakai alogaina. Isa fufu ipaino i'oi'i i'oi'i fakekapa'i. Ke tepole kimage'i, ou'ou kimage'i, ke kaikai afa'i akaiki'a'iai,[†] fakepaakai alogaina. Ke tiapu afa'i akaiki'a'iai isafa fakepaakai alogaina. ¹⁰Kai papie laoga mainai koa fekepaakai. Ke kapa'ina akekapa auga, papiau i'oi'i isa ee'iai ala akeopola oma auga fekelogo kai, Deo maagai felo mo fekekapa. Ke papiau isafa fekepalagani'i laoma. Ega koa akekapa Deo akepako'ania, ke akeau afagaina aisama, pako'a papie'i ko'a'i ipauma'i akemia.

¹¹⁻¹²Lau pako'a papiami epomia, pako'a papie'i a'oa'o ma'o kekapa auga fougalaigo. Ega puo lau papie ifo ega isapuai pako'a auga fe'ima ke fepamalelenia auga lapamafua. Kai isa alo ko'agai kaisau akaiki'a auga aina feafia. Pako'a papie'i ma'oai iina koa fekekapa, ega koa a'oa'o fakekapa kai fekemalelaoma. ¹³Gome Deo Adamo epagama kakaua, kai Efa muniai epagama. ¹⁴Ke

[†]2:9 Pilitani malagai 'gold and pearls'

Satani Efa efogeisa Deo maagai laomai apala ekapaisa. Ke Adamo auga muniai kai ekapaisa. ¹⁵Efa laomai apala ekapaisa ganinagai, papie ega pinauga aga'o auga kania'a isagamauga auga fepamauga eoma.[‡] Ega puo papie agofa'ai keague alogai, Deo fekepako'ania faefuafua ke papiau ani'i fekeani alogaina, ke Deo maagai alo lolofa laoga maina fekekapa, ke kapa'ina papie fekekapa eoma auga mo fekekapa. Ega akekapa oma koa aisama, Deo isa e'i laomai apala age'agegaina.

Deo Ega Pinauga Kekapa Kaniagai Au'i

3 Kaisau alo ko'agai pako'a papiau'i i'ima'i lopiaga[¶] gamia eoma aisama, ega'ina pinauga felo puo, opogai laomai felo mo feopolaga fekapa. I'ina iifaga auga ko'a ipauma. ²Ega kainai iifi e'a e'ima auga ega laomai fepafelo alogaina, ega koa papiau isa fakepakefe. Ke eamage koa aisama, akafa aga'omo femia. Isa alo ke opo fou fepa'opaina. Ke aufa kina kapa'ina ekapa auga feisa, ke feopola felo kai fekapa ke papiau maa'iai au akaiki'a femia. Isa pinauga okogai fepapea. Ke papiau fegafe'i feifa koko'i ke pamalele felogai fepamalele. ³Ke isa inuinu auga faemia, papiau ee'iai faeakekua aage mo, ke moni anina faeani alogaina. Ke papiau faeau aageni'i mo, ee'iai gua faekupu kai gagafe'i mo feafia. ⁴⁻⁵Kaisau ifo ega famili afae'ima felo aisama pako'a papiau'i age'ima'i agekaina ma? Laa'i ipauma! Ega puo isa ifo ega famili fe'ima felo kakaua. Ke kapa'ina ageifania auga, gauga alo'i ko'agai isa aina fekeafia ega iifa kainai fekepea ke fekekapa. Egae kai isa Deo ega pinauga agekapa, pako'a

papiu'i age'ima'i agekaina. ⁶Kai pau mo alo eponi auga Deo ega pinauga agekapa, ke pako'a papiau'i age'ima'i koa aisama, isa ifo afeau afagai alogaina. Ega koa agemia koa aisama, Deo, Satani ega aina'au afa epeniia epapealaise koa i'opoga, isa isafa afa ega agepeni oma. Ega puo pau mo alo eponi auga i'ina pinauga faekapa. ⁷Ke papiau isa ega laomai keisa auga felo mo fekeoma. Laa'i koa aisama, pako'a laa'i au'i isa ninina ake'anina. Ke papiau ega'ina akekapa aisama, ageapoke Deo ega pinauga agepua'afuga, Satani muni'ina agepea.

Iifi E'agai Kepipalagai Au'i Fou'i

⁸Iifi e'a papiau'i e'ima'i lopiaga koa i'opoga, iifi e'agai epipalagai auga[§] isafa, ega laomai fepafelo alogaina, ega koa papiau isa fakepakefe. Ke isa kapa'ina ageifania auga papiau aina fekeafia, ke kainai fekepea, ke au akaiki'a fekepamia. Ke isa mala aniani auga faemia, ke inuinu isafa auga faemia. Ke isa moni faugai Deo ega pinauga faekapa. ⁹Ke isa Deo maagai kapa'ina apala auga faeopolaga kai, felo mo feopolaga. Ke isa iifa faunina Iesu fougai Deo epalogoni'a auga fepako'ania kainai fepea. ¹⁰Ega puo pako'a papiau'i au kegakinaga iifi e'agai pipalagai auga gamia akeoma koa aisama, ega'ina auga ega laomai fekeisa felo kakaua. Pako'a papiau'i isa ega'ina pinauga agekapa agekaina, o afaekaina auga isafa fekeisa. Ke isa ega laomaisai papiau isa afakepakefe, afakeifa apala penia aisama, isa fekekinaga pinauga ega'ina fekapa.

¹¹Ega koa i'opoga, isa akafa isafa kapa'ina ageifania auga, papiau isa aina fekeafia kainai fekepea. Isa papiau ee'iai

[‡]2:15 Grik malagai, 'papie imoi agepamauga alogai, kania ageisagamau.'

[¶]3:1 Pilitani malagai 'bishop'

[§]3:8 Pilitani malagai 'deacon'

faeifa apala ke alo, opo fou fepa'opaina. Ke kapa'ina eifania auga kainai fepea. ¹²Iifi e'agai epipalagai auga fougā alaifamue pugu. Isa akafa aga'omo femia, ke ifo ega famili fe'ima felo. ¹³Gome isa ega pinauga agekapa felo aisama, papiāu isa aina akeafia, au akaiki'a akepamia. Ega'ina auga isa ifo eegai felo. Ke Iesu Kristo epako'ania ke ega pinauga ekapa auga, papiāu maa'iai ageifa fai'i agepaini'i agekaina.

¹⁴⁻¹⁵Lau anina laani oi loagu afuga, Efesus taonina mafai mafiakoa laoma. Kai kapa aga'o afegama afepaapa kipoisau koa aisama, afalafai afalafiakoa. Ega'ina kainai alou ko'agai anina laani oi kapa'ina fologo laoma auga alaifania. E'a aga'o uu'u ke ipalao fou, e'a keafiapi kapulania. Deo kepako'ania ega famili ikupugai kekoko au'i isafa e'a aga'o koa i'opoga. Ega'ina e'agai Deo agu pagai auga ega famili fou keague. Ke e'a aga'ogai uu'u, ke ipalao fou e'a keafiapi kapulania koa i'opoga, pako'a papiāu'i isafa, uu'u ke ipalao koa fekemia Deo ega iifa fekeafiapi kapulania. Ega'ina kainai pako'a papiāu'i, kapa'ina fekekapa auga oi fologo felo laoma puo, i'ina malelega lapapua eemu efai. ¹⁶Ke i'ina iifaga kapula ipauma:

Deo papiāu aumauni ipauma emia, aagoai eake papiāu epo'iai elao emai, Isa Deo ipauma auga epakinai'i.

Ega'ina auga Iesu Kristo.

Isa isafa Deo Gauga auga agelo papiāu epakina'i.

Isa Deo maagai alo opai auga, Deo ega Spiritu papiāu epakina'i.

Pau Deo isa ufai e'agauaina, Deo ega isapu akaiki'a afugai ekoko, kaina kainai fou keague.

Papiāu i'ina iifaga Iesu fougā keifafoua. Ke agofa'ai papiāu isa kepako'ania.

Ufainagai i'ina iifaga papiāu akelogo felo kai, pau Deo papiāu epakina'i. Ke

Deo maagai i'a ala faau afagai oma, ke ala faagu oma a'a laomai felo femia auga epakinai'a. Papiāu ma'oai i'ina iifaga kapula ipauma puo, alo'i ko'agai fekepako'ania, ke kai aga'o agepuniai afaekaina.

Pifoge Pamalelega Au'i Fou'i

4¹⁻²I'ina iifaga ko'a ipauma. Ke Deo ega Spiritu kapa'ina agemia auga maa'aisai iina eifa oma: Muni papiāu isa'i Satani papagai keagu kepinauga au'i akemai. Isa Deo maagai felo o apala auga akelogo. Kai akemai aisama, papiāu akefoge'i maa'iai kapa'ina fekekapa auga akeifania kai isa ifo'i auga afakekapa. Ega mo ganinagai, papiāu isa'i tiapolo pifoge'i papa'iai kepinauga au'i, tiapolo pifoge'i aina'i akeafia, ke e'i pamalele kai'iai akepea. Ega puo i'a Deo ega iifa ko'a apako'ania auga akepua'afuga. ³Pifoge pamalelega au'i ega'ina isa'i pau papiāu kepaini'i fakeamage ke fo'ama isa'i fakeani'i keoma. Kai Deo kapa ma'oai epagama'i au'i fau'iai i'a i'ina iifaga ko'a alogo ke apako'ania au'a, Isa famegamega penia ke tenkiu fapenia kai faani'i eoma. ⁴Gome Deo kapa ma'oai epagama'i au'i felo'i, ke Deo tenkiu apenia kai aani'i koa aisama, kapa aga'o agaumakalaina apala agapamia afaekaina. ⁵Gome ega'ina fo'amaga Deo ega iifai ke megamegai elolofa efua.

Deo Ega Iifa Ko'a Fopamalelenia Ke Ifomu Isafa Fomalele

⁶Deo ega iifa i'a apako'ania ke kainai apea auga, oi ifomu aloafi'inia koa aisama, ega'ina iifaga agepakapulania. Ega koa i'opoga, oi pako'a papiāu'i maa'iai ega'ina iifa'i laifa kakau'i au'i fopamaleleni'i ke fopalogo felo'i. Ega aisama oi Iesu Kristo ega pinauga ikapa aumu felomu alomia. ⁷Pinauga felo papiāuga, pamalele pifoge'i feumakalaini'i. Ega koa i'opoga, oi papie

apao'i kenini'ani aage mo, pifoge isonioni'i keifani'i au'i foumakalaini'i. Ke oi imaaumu fekapula kapa lokapa aisama, imaaumu ekapula. Ega koa i'opoga, oi alomu fekapula kapa fokapa Deo foau afagaina, ke ega iifa kainai fopea, fomalele faefuafua. ⁸Au aga'o ifo imauga gapakapulania eoma puo kapa aga'o ekapa aisama, ega'ina kapa isa imauga mo epalagaina. Kai isa Deo ageau afagaina ke ega iifa kainai agepea koa aisama, Deo eifania epako'ania auga kainai agepalagai felo alogaina. Ke pau aagoai eague alogai agepalagaina ageagu felo. Ke muni agemae aisama, agu pagai maunina afugai afa felo agepenia. ⁹I'ina iifaga ko'a ipauma. Papiau ma'oai i'ina iifaga fekepako'ania auga ekainia. ¹⁰Ke ega'ina kainai i'a auni-aimoimo apinauga aafipugu. Gome i'a a'a afia'ama Deo eague aoniamo auga eegai aoge. Isa auga papiau ma'oai kania'i isagamauga auga, ke kaisau alo'i ko'agai Isa kepako'ania au'i kania'i eagamauga paisa.

**Laomai Felo Pako'a Papiau'i
Fopakina'i Ke Deo Ega Iifa
Ko'a Mo Fopamaleleni'i**

¹¹Lau kapa'ina laifa kakaua auga, pako'a papiau'i fopaini kapulani'i fopamaleleni'i. ¹²Ke oi agu'amu puo ega'ina alokapa alogai, papiau e'elemu mo fakeoma fakepaakeiso. Kai oi nini'ani faunina mo foifania. Laomai felo mo fokapa. Alomu ko'agai papiau ani'i foani. Alomu ko'agai Iesu fopako'ania. Ke alomu fefelo, laomai apala'i foumakalaini'i. Ega koa fokapa, pako'a papiau'i oi fou oague au'i laomai felo mo fopakina'i. ¹³Lau oi eemu alafai koa kai, pako'a papiau'i maa'iai la'afouai Deo ega iifa puka fokuapina faefuafua. Ke Deo ega iifa kainai fekeagu auga magogoga kapula papiau fopeni'i ke fopamaleleni'i. ¹⁴Oi Deo ega

pinauga i'ina mokapa alooma alogai, pako'a papiau'i ke'ima'i au akaiki'a'i au'i ima'i oi kaniamuai keogeaua, emu pinauga faugai kemegamega. Ega'ina alogai papiau isa'i profeta koa i'opo'i kemia Deo ega Spirituai muni oi kapa'ina alokapa auga keifania. Ega koa kekapaia oi pinauga fokapa felo auga ipenina Deo epeniio. Oi ega'ina ipenina Deo epeniio auga folo'agege fopapinauga faefuafua.

¹⁵Oi Deo ega pinauga lokapa felo puo, pinauga efelo elaoaina auga papiau fekeisa. Lau ega'ina auga alou ko'agai anina laani. Ega puo alomu opomu fofougai lau kapa'ina laifania fokapa laoma auga fokapa faefuafua. ¹⁶Ke oi emu laomai fo'ima felo, ke emu pamalele isafa foisa felo kai fopamalele. Oi ega alokapa oma aisama, afoloapoke afo'ualai. Ke Deo kaniamu eagamauga lopako'ania auga pako'aga eemuai feka aoniamo. Ega koa oi kaniamu ageagamauga ke emu pamalele a'o kelogo papiau'i isafa kania'i ageagamauga.

**Pako'a Papiau'i Magogo
Kapula Fopeni'i**

5¹⁻²Pako'a papiau'i laomai apala kekapa. Ke oi isa e'i laomai apala mopa'opaina alooma aisama, folofina'i ke folopaumani'i. Kai magogo'i foau kapulania e'i laomai apala fekepa'opaina. Au apao'i au'i, oi amamu eegai ala lokapa oma koa i'opoga mo, isa ee'iai ega fokapa oma. Ega koa i'opoga, papie apao'i au'i oi inamu eegai ala lokapa oma koa i'opoga mo, isa isafa ee'iai ega fokapa oma. Au agu'a'i isafa, oi aamu akimu ee'iai ala lokapa oma koa i'opoga mo, isa ee'iai ega fokapa oma. Ke papie agu'a'i, ifiao fou isafa, oi afakuamu ee'iai ala lokapa oma koa i'opoga mo, isa ee'iai ega fokapa oma. Kai papie ifiao fou ee'iai alomu faema'o, alomu felogai emu pinauga fokapa.

Afuafu Isa'i Pipalagai Fekeafia

³Iifa gome afuafu kai aga'o aepalagaini'i au'i fopalagaini'i fopalopiani'i. ⁴Kai afuafu kapa gauga o ufuga aga'o keague koa aisama, isa ifo'i e'i famili alo-gai afuafu fekepalagai kakaua. Isa iina koa fekekapa fekemalele, Deo keau afa-gaina, ke ega iifa kainai kepea auga afuafu faagagai fekekapa. Ke fekemalele isa ina'i ama'i ke ufu'i fou e'ele'iai ke'imai'i auga, afa fekeoge isa feke'ima'i. Isa iina akekapa oma aisama, Deo maag-gai felo ke alo agegama. Ega puo isa ega koa fekekapa laoma. ⁵Kai afuafu kapa'i gau'i o ufu'i aga'o laa'i afakepalagaini'i au'i, Deo isa agepalagaini'i auga fekepako'ania feke'ima. Ke aufa kina fekemegamega kapula fakeapakipo, ke Deo fekegoina kapa ma'oi ani'i keani au'i fepeni'i. ⁶Kai afuafu kapa elapau elao emai aage mo auga, imauga eague kai lalauga auga emae efua koa i'opoga. ⁷⁻⁸Kai pako'a papiaui' epoi'iai kaisau ifo aaga akina, ke ifo ega famili ipauma afae'ima felo'i koa aisama, pako'a papiaui' kapa'ina kepako'ania auga eumakalaina. Ega'ina papiauga ega apala auga Iesu akepako'ania au'i e'i apala eka'egaina. Lau alou ko'agai anina laani afuafu gau'i ke ufu'i isa fekepalagaini'i laoma. Isa ega akekapa oma koa aisama, papiaui' isa afuafu ke'ima'i pin-auga kekapa kainai, puo afakepeni'i. Ega puo pako'a papiaui' maa'iai foifa kapula afuafu fekepalagaini'i.

⁹⁻¹⁰Papie laomai felo mo kainai epea gauga e'ima felo'i. Ke papiaui' isa ega e'a peagege kemai au'i ee'iai egafegafe, ke pako'a papiaui' ee'iai ifo e'ele epamia epipalagai. Isa papiaui' kina apala kekai'aina au'i egafegafe peni'i. Ke papie laoga maina kekapa koa i'opoga akafa eegai ekapa. Ke papiaui' ma'oi isa papie felo ke laomai felo'i mo ekapai'i auga keisa keifafoua. I'ina papiega akafa

agemae kai afaeamage ageagu agelao inipoga ou'aga imagea agepagai koa aisama, pako'a papiaui' ega'ina afuafuga pipalagai keafia au'i epoi'iai aka fekeoge fekeifafoua, ke fekepalagaina.

¹¹⁻¹²Kai afuafu agu'a'i au'i pipalagai keafia au'i epoi'iai aka'i fakeoge fakepalagaini'i. Gome pako'a papiaui' afuafu agu'a'i pipalagai keafia au'i epoi'iai aka'i akeoge aisama, isa afakeamage pugu kai Iesu Kristo ega pinauga mo alo'i ko'agai akekapa auga akepako'ania akeifa kapulania. Kai isa anina akeani kegaamage pugu akeoma koa aisama, iifa kepako'ania keifa kakaua auga laag-gai akeaopagai akeamage akefiakoa. Iina koa akekapa aisama, papiaui' isa akepakefe'i. Ke Deo maag-gai isa ifo'i e'i laomai apala afa akeafia. ¹³Kapa puo afuafu agu'a'i aka'i fakeoge laoma auga alaifania pugu. Pako'a papiaui' isa akepalagaini'i aisama, afakepinauga puo ake'apolo e'a akepao apu'i. Ega'ina mo laa'i kai, nini ake'anina, e'a aga'o nini'anina auga akelao, e'a aga'ogai fakeifania koa kai akeifania. ¹⁴⁻¹⁵Ke iifa aga'o auga, afuafu agu'a'i isa'i ke'ualai Deo ega iifa kai'iai akekai, keaga i'oina keafia Satani muninai kepea. Afuafu agu'a'i isa'i ega koa akekapa pugu koa aisama, Satani kina felo akepenia agefoge'i muninai akepea, ke papiaui' isa akeifa apala peni'i. Ega puo lau alou ko'agai anina laani alogaina auga, afuafu agu'a'i au'i pipalagai keafia papiaui' epoi'iai aka'i fakeoge laoma. Kai isa auga fekeamage, ifo'i gau'i fekepafa'a'i, ke ifo'i e'i e'a feke'ima felo laoma.

¹⁶Ke egae pako'a papiaui' ee'iai afuafu aga'o keaguega koa aisama, isa afuafu ega'ina feke'ima felo'i. Ke pako'a papiaui' fofouga meu fakepeni'i. Isa ega koa akekapa aisama, pako'a papiaui' auga afuafu kapa'i kai aga'o aepalagaini'i au'i mo akepalagaini'i.

Au Akaiki'ai Pako'a Papiiau'i Ke'ima'i Au'i Fo'ima'i

17–18 Pako'a papiiau'i Deo ega pinauga au'i keopolani'i aisama, Deo ega iifa iina eifa oma auga fekeopolani'i: “Polomakau epinauga efua aisama, epinauga afa feafia eoma. Ega puo ifegai laiti ogogoga faaga egafa ikia alogai ake akegope.”** Ke Deo ega iifa iina eifa oma pugu: “Pinauga au'i e'i pinauga afa fekeafia,”†† eoma. Deo ega iifa iina eifa oma koa i'opoga, au akaiki'ai pako'a papiiau'i ke'ima'i au'i kepinauga felo koa aisama, pako'a papiiau'i alo'i ko'agai isa au akaiki'ai fekepamia'i. Ke pinauga au'i e'i moni akaiki'a keafia koa i'opoga, isa isafa afa ega koa fekeafia. Kai iifa gome au akaiki'ai pako'a papiiau'i ke'ima'i au'i kapa'i keinogo, ke kepamalele au'i auga au akaiki'ai ipauma'i fekepamia'i. ¹⁹Ke pako'a papiauga aga'o afemai au akaiki'a pako'a papiiau'i e'ima'i auga aga'o Deo maagai laomai apala ekapaisa auga eisa oi maamuai ageifania aisama, oi isa ega iifa folopako'a kakaua, ke au ega'ina folopaagu fofou aagenia mo. Kai papiiau gua oiso, o ma'o akemai i'ina iifaga maamuai akeifania koa aisama fopako'ania, ke fo'opo fopa'opaina. ²⁰Ke papiiau e'i iifa ega'ina ko'a koa aisama, lau anina laani isa ega laomai apala pako'a papiiau'i ma'oai maa'iai la'afouai foifania. Ega koa isa ke pako'a papiiau'i isafa fekemani'i, laomai apala'i fakekapa'i pugu laoma. Ke Timoti, oi pako'a papiiau'i fofouga ago'iai laomai apala ekapa auga fopaini kapulania, ke magogoga foauga, ega koa ega laomai fepa'opaina.

²¹Lau Deo, Iesu Kristo ke Deo ega agelo ekinani'i au'i ago'iai oi laifa kapula penio. Oi lau kapa'ina maamuai

laifa kakau'i au'i kai'iai foepa. Ke kapa ma'oai alokapa'i alogai, ifomu minomuai kapa'ina emai auga mo folokapa. Kai au-falao aga'o kapa'ina eifania auga, ko'a o pifoge auga fologo felo kakaua kai kapa'ina alokapa auga fokapa. Ke papiiau aga'o lologonia mo looma afegai foloaulao.

²²Ke kaisau Deo ega pinauga gakapa ageoma eemu agefai aisama, fiakoa mo imamu isa kania laagai folooge Deo ega pinauga ikapa auga folopamia. Kai isa ega laomai foisa felo kakaua kai, imamu kania laagai foageau Deo ega pinauga ikapa auga fopamia. Iina koa alokapa aisama, Deo maagai oi alo opai aumu alomia.

²³Ke lau lalogo oi alomu fe'opai mo felao looma puo, fei maini mo loinu. Ega kainai kina ma'o oi gua kiekie isafaga loafia. Kai lau anina laani ega'ina isafaga feapakipo laoma puo, fei maini mo foloinu. Kai fino afa'agamo mula-mula koa fopamia fei fou foinu. Ega koa guamu felo mo agemia.

²⁴Ke papiiau isa'i laomai apala'i la'afouai kekapa'i puo, papiiau ma'oai kelogo felo. Ega kainai papiiau isa e'i laomai apala afa kepeni'i kefiakoa. Kai papiiau isa'i auga ogefakaei laomai apala kekapa. ²⁵Ega koa i'opoga, papiiau isa'i la'afouai pinauga felo kekapa puo, papiiau ma'oai kelogo felo. Kai papiiau isa'i auga ogefakaei e'i pinauga kekapa. Ega puo kai aga'o aelogo muniai kai, isa e'i pinauga efoki efoufa'a.

Kala'afi Papiiau'i Fekepinauga Felo

6 Pako'a papiiau'i kapa'i kekala'afi au'i, isa ke'ima'i lopia'i aina'i afakeafia koa aisama, papiiau isa'i akeopolaga Deo kepako'ania, iifa faunina Iesu fouga, lai

**5:17-18 Testamento ufaina alogai i'ina iifaga aeka kai Luka 10:7 alogai iina koa i'opoga ekae.

††5:17-18 I'ina iifaga Deuteronomy 25:4 alogai ekae.

apamalelenia auga muninai kepea au'i papiaua apala'i ipauma'i akeoma. Iina koa akekapa aisama, papiaua Deo aka ke iifa faunina Iesu fouga eegai akeifa apala. Lau ega'ina auga anina alaani. Ega puo papiaua kapa'i kala'afi pinauga kekapa au'i, alo'i ko'agai e'i lopia fau'iai fekepin- auga felo ke au akaiki'a'i fekepamia'i mo opolaga fekeafia. ²Kai kala'afi kapa'i e'i lopia pako'a auga aisama, akeopolaga isa e'i lopia pako'a auga puo, afakepinauga kapula auga kapa aga'o laa'i fakeoma. Isa ega koa fakekapa kai, kala'afi koa pinaugagai mo fekepinauga. Gome isa e'i lopia faugai kepinauga felo auga, afa felo kai aga'o aage afaeafia kai isa e'i lopia ageafia. Ega'ina mo laa'i kai, isa pako'a papiaui ke e'i lopia isafa pako'a auga. Ke isa ma'oai Kristiano au'i kainai, aa'i aki'i koa i'opoga. Ega kainai Deo isa ma'oai ani'i eani alogaina auga fekelogo. Pako'a papiaui maa'iai i'ina iifa'i fopamaleleni'i, ke magogo'i foau kapulania ega koa e'i pinauga fekekapa felo'i.

Pifoge Pamalelega Au'i Fou'i

³Kaisau Deo ega iifa ko'a ipauma, Iesu Kristo fouga kai'iai aepea, ke i'a Deo ala aau afagai oma, ke ega iifa kainai aepea, ke apamalele auga kai'iai aepea kai epamalele auga pifoge pamalelegai epamalele. ⁴T'ina auga kapa aga'o aelogo kai ifo eau afagaina elogo eoma. Isa ega pa'ani auga ko'a laa'i kai, aufa kina mo epa'ani aefuafua. Isa iifa ko'a auga aelogo kai papiaua epaakekua aageni'i mo. Ega kainai papiaua isa aina kelogo aisama, ifo'i mo epo'iai kepikupa, ifo'i keifa apala peni'i, ke opola apala'i keafi'i, ke kapa aga'o akekapa'ania. ⁵Ke aufa kina keakekua aage mo aefuafua. Pifoge pamalelega i'ina au'i, agofa'ai deo pifoge'i isa alo'i, ke opola'i fofouga kepalifua, kepifoge Deo ega iifa ko'a'i au'i kekaisapu'i. Ke isa e'i opola auga, Deo keau afagaina, ke ega iifa kainai ke-

pea auga, moni ikapa pinauga aga'o kepamia.

⁶Kai pau aague alogai, i'a Deo aau afagaina au'a kapa'ina ee'aisai kekae au'i alo'a agekaina au'a, muni afa felo mo Deo eegai agaafia. ⁷Gome i'a agofa'ai amauni aisama, ima'aamo amauni. Ke agamae aisama, ima'aamo agofa'a agapua'afuga. ⁸Ega puo i'a fo'ama ekae aania, ke tiapu kekae ai'iuka'i koa aisama, alo'a fegama ke falogo ega'ina mo ekainia. Ke opola ega'ina mo faafia Deo faau afagaina, ke ega iifa kainai fapea. ⁹⁻¹⁰Kai agofa'ai papiaua isa'i moni ma'o ee'iai feka auga anina keani alogaina. Ega'ina papiaui moni mo keguakeaina aisama, tiapolo isa efoge'i laomai apala'i kekapa'i kefiakoa. Ke isa kemogemoge alogaina kegapa'amu'amu keoma puo, papiaua kepakafo'oni'i e'i agu kepalifua. Ke fuagai isa ifo'i isafa e'i agu agelifu, lalau'i aoniamo agamae ke afaemaunimue pugu. Ega koa i'opoga, moni ma'o anina keani au'i ee'iai moni auga kapa apala'i ma'o gome auga emia. Iifa gome papiaua isa'i moni ma'o anina keani alogaina puo, Iesu kepako'ania kai keapakipo Deo kemunia. Ke kapa ma'o apala'i keafi'i alo'i ke opola'i kepalifua ke alo kiekieai keagu.

Paulo Nini'ani Fua Timoti Epaini Kapulania Auga

¹¹Papiaua isa'i ega koa kekapa kai, Timoti, oi Deo ekinanio, ega pinauga auga lomina. Ega puo i'ina kapa'i fomuni'i. Kai Deo maagai kapa'ina opaina, ke felo auga mo fokapa, ke alomu ko'agai Deo fopako'ania, foau afagaina, ke papiaua ma'oai ani'i foani alogaina. Ke kina apala'i ageafio aisama, alomuai mo fepiaua, gamuga mo foopo ke guamu faekupu. ¹²Deo oi ekinanio ke Iesu lopako'ania kinagai, agu pagai maunina afuga epeniio. Ega kainai oi iifa faunina Iesu fouga lopako'ania

auga papiau maa'iai loifafoua. Oi Deo agu pagai maunina afuga epeniio kainai folo'agege, ke founiainoimo ega pinauga fokapa faefuafua. ¹³⁻¹⁴Deo amu ma'oai epagama'i maa'i mauni'i fekemia eoma. Ke Iesu Kristo Pontio Pilato agogai eapa iifa epakaisa aisama, kapa'ina epako'ania auga eifa ofakae felo alogaina. Pau lau Deo ke Iesu Kristo ega'ina auni'i ago'iai lapaini kapulanio, kapa'ina maamuai laifa kakau'i au'i minomuai fekeka ke kai'iai fopea. Ke ega'ina alokapa alogai kai aga'o faepakefeiso. Ke alopinauga aisama, fopinauga mo felao i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega mai pugu kinagai. ¹⁵Deo ega logoai kina epaapa kinagai, Iesu Kristo i'a ageapakina peni'a. Deo ifogamo kapa felo'i ipeni'i gome auga. Isa ifogamo isapu akaiki'a ipauma auga. Iifa gome isa ifogamo Kin ke Lopia akaiki'a ipauma, aagoa ke ufa fou ega isapuai e'ima'i auga. ¹⁶Deo ifogamo mauni gome auga puo afaemaemae. Ke eaea gome auga puo, eaea akaiki'a ipauma alogai eague. Ke i'a papiau aumauni au'a umina au'a puo, kai aga'o Isa eega agalao afaekaina. Ke kai aga'o maagai Deo aeisa ke pau isafa i'a Isa agaisa afaekaina. Iifa gome lau alou ko'agai lamegamega ega koa papiau Isa Lopia Akaiki'a fekepamia, ke ega isapu akaiki'a agofa'ai feka aoniamo laoma. E, i'ina iifaga ko'a ipauma!

Pa'amu'amu Au'i Fou'i

¹⁷Deo amu ma'oai inagome auga anina eani i'a alo'a fegama eoma puo, amu

ma'o mo epeni'a. Ega kainai pa'amu'amu au'i ifo'i fakeau afagaini'i ke fakeaina'au alogaina. Ke isa amu ega'ina gaika akefua auga akelogo puo, fakegua kaeaini'i kai Deo mo fekegua kaeaina. ¹⁸⁻¹⁹Ke agu pagai maunina afuga aoniamo ekaega auga fekelogo. Pa'amu'amu au'i ega'ina afugai kegakoko keoma koa aisama, isa papiau fekepalagaini'i ke laomai felo'i ma'o mo fekekapa'i. Iina akekapa oma koa aisama, isa muni ufai akepa'amu'amu, ke ifo'i e'i laomai felo afa akeafia. Ke iifa gome isa muni agu pagai maunina afugai akekoko isafa auga fekepakinai'a. Oi pau pa'amu'amu au'i keague au'i fopaini kapulani'i ega koa fekekapa.

²⁰⁻²¹Papiau isa'i keifa isa kapa ma'oai kelogo afe'ai keoma. Kai e'i nini'ani auga kapa aga'o aepagama kai, pifoge mo kepaalogaina, kenini'ani ke keakekua aage mo. Ke papiau isa'i isa e'i pamaelele a'o kelogo au'i, iifa faunina Iesu fouga keumakalaina ke'ualai keaga i'oinagai kepea. Timoti, oi ega'ina pamaelele'i fomuni'i ani'i foloani. Kai iifa faunina Iesu fouga mo kainai fopea. Ke Deo ega pinauga lapainio fokapa laoma auga, folo'agege alomu ko'agai fokapa felo. Lau alou ko'agai ke guau fougai oi ke pako'a papiau'i fou faumiai lamegamega, ega koa Deo ega gafegafe akaiki'a fepenimi laoma.

2 Timoti

*Paulo Malele Muni ai Epapua
Timoti Eegai Eulaisa Auga*

1 Lau Paulo. Ufainagai Deo epako'ania eifa kaisau Iesu Kristo agepako'ania auga agu pagai maunina agepenia eoma. Ega kainai Deo ifo ega logoai lau ekinaniau apostolo, ke Iesu Kristo fougau iifafougau au epamiaisau.

² Pau i'ina malelega lapapua laulaisa Timoti oi eemu efai pugu. Iifa faunina Iesu fougau maamuai laifania efua auga lopako'ania kainai, oi auga lau gau ko'a koa i'opomu lomina. Lau alou ko'agai ke guau fofougai oi faumuai i'a Ama'a Deo ke a'a Lopia Iesu Kristo fou lamegamega peni'i. Ega koa Isa oi guamu fekeania, e'i gafegafe akaiki'a ke e'i gagao fou fekepenio foagu felo laoma.

Paulo Timoti Magogo Kapula Epeniia

³ Lau aufa kina gapi gani papiaui fau'iai Deo lagoi kapula penia aisama, oi laopolanio faumuai lamegamega aefuafua. Ke oi alomu ko'agai Iesu Kristo lopako'ania kainai Deo tenkiu lapenia. Ke Deo lau ufu apau keau afagaina auga, lau isafa alou ko'agai Isa maagai laomai felo mo laopolaga ke laau afagaina. ⁴Ega'ina alogai lau oi lapua'afunio aisama, alomu ekiekie maamu iuga eake auga laopolaga. Ega puo anina laani oi faisao pugu, ega koa Deo alou fepagama alogaina laoma. ⁵Lau lalogo oi ufumu Lois ke inamu Eunise fou alo'i ko'agai Iesu kepako'a kakaua. Isa Iesu kepako'ania koa i'opoga mo, lau lapako'ania oi isafa ega'ina pako'aga eemuai ekae, alomu ko'agai Iesu Kristo lopako'ania. Lau oi laopolanio aisama, ega'ina pako'aga laopolaga. ⁶Ega kainai lau imau oi kaniamuai laogeaua ke lamegamega aisama, Deo ega pipeni

loafiia eemuai ekaega auga lapaopolanio fopapinauga felo laoma. Ke pau ameku lo epuaufa koa i'opoga, lo koa lapuaufaiso fopinauga felo. ⁷Gome Deo ega pipeni Spirituga epeni'i'a auga, pinauga e'inoka puogai pinauga famani'iaina aeoma. Kai Deo ega Spiritu isapugai alo'a ko'agai papiaui ani'i faani, ifo'a fa'ima felo'i'a, ke Isa maagai kapa felo'i mo fakapa'i eoma.

⁸Ega puo i'a a'a Lopia Iesu fougau ko'a ipauma papiaui maa'iai loifafougau auga meagaina folopa'aua. Ke lau kelele aga'o alakapaisa kai Lopia Iesu puogai latipula auga isafa meagaina folopa'aua. Kai lau iifa faunina Iesu fougau kainai lakiekie koa i'opoga, oi isafa Iesu puogai fou fakiekie aga'omo. Ke Deo ega Spiritu isapugai Iesu fougau iifafougau folopakipo. ⁹Deo i'a kania'a eagamauga ke eifani'a ega koa aague alogai, Isa maagai alo opai agugai faagu eoma. Deo i'a fau'aisai iina ekapa oma auga, i'a kapa felo'i akapai'i puogai laa'i. Kai Isa agofa'a aepagama koa kai ifo ega logoai ke ega gafegafeai muni kaisau Iesu Kristo agepako'ania auga kania ageagamauga eoma kainai, fau'aisai ega koa ekapaisa. ¹⁰Ke pau Deo, Iesu Kristo i'a kania'a isagamauga auga eulaisa emai i'ina agofa'agai aisama, iifa faunina Iesu fougau alogai, ega'ina gafegafe epakinai'a, umina alogai aagu au'a alo'a epaeaea. Ke Iesu Kristo emae emau-nimue puogai, i'a falogo agamae aisama, amu ma'oai egae afakefua. Kai iifa faunina Iesu fougau apako'ania au'a isa koa i'opoga agamaunimue, agu pagai maunina agepeni'a fou isa afugai agaagu aoniamo. ¹¹Deo lau falao iifa faunina Iesu fougau, faifafougau eoma kainai ekinaniau inogo au, apostolo, ke pamalele au epamiaisau. ¹²Lau iifa faunina Iesu fougau lainogonia kai, papiaui anina akeani. Ega kainai lau lakiekie ke tipula au lamia. Kai lau Deo lalogo felo

alogaina auga lapako'ania. Ke Isa iifa faunina Iesu fougau laupapau eogeaua fakapa eoma auga afaeagea agelao muni Deo papiaua aga'o aga'o e'i laomai felo o apala auga afa agepeni'i auga alou ko'agai lapako'ania. Ega puo lau Isa faugai lakiekie auga meagaina alapa'aua.

¹³Oi maamuai Deo ega iifa ko'a'i laifani'i fokapa'i laoma au'i kai'iai foepa. Ke papiaua alopamaleleni'i alogai, alomu ko'agai Iesu Kristo fopako'ania, anina foani, ke papiaua isafa ani'i foani. ¹⁴Ke Deo ega Spiritu i'a alo'aisai eague auga ega isapuai lau Deo ega iifa ko'a ipauma oi imamuai laogeaua auga fo'ima felo ke fopinauga felo.

Meagai Auga Ke Aemeagai Auga

¹⁵Pako'a papiaua'i ma'o Asia agogai keumakalainiau, kepua'afuniau auga fougau lologo. Ega'ina papiaua'i epo'iai Fikelus ke Hemokenes auni'i isafa lau kepua'afuniau. ¹⁶Lau Onesiforus faugai Lopia Deo lamegamega penia ega koa Deo isa ke ega famili fou gua'i feania laoma. Gome isa kina isa'iai emai eeuai eagu magogo kapula epeniiu epakapulaniau. Ke lau tipula au lamia tieniai kepaagaisau mo ganinagai eisau aemeagai. ¹⁷Kai isa emai Roma taoninai aisama, ekapuniaua elaulao ekapulaisau kai eapakipo. ¹⁸Lau lamegamega ega koa muni kina fua'iai Lopia papiaua e'i laomai felo o apala afa agepeni'i aisama, isa Lopia ega guani feafia laoma, ke ega laomai felo kainai afa isafa felo fepenia laoma. Ke Efesus taoninai isa lau keaga i'oi'i i'oi'iai ala epalagai omaisau auga isafa lologo.

Ifani Au'i Koa Fomia Fokapula Iesu Faugai Fopinauga

2 Ega puo Timoti gauagai, oi aupa kina Iesu Kristo fou oagu aisama, ega gafegafe epakinai epalagainio. Ke isa ega gafegafeai, aupa kina alogai foka-

pula faefuafua. ²Ke lau papiaua ma'o ago'iai laupa iifa faunina Iesu fougau laifafoua aisama, oi isafa ega'ina iifa'i a'oi lologonia. Ega kainai oi papiaua kapa'i alo'i ko'agai Iesu kepako'ania au'i, ega'ina iifa'i isa ima'iai foogeaua. Ke ega'ina au'i isafa, papiaua i'oi'i fekepa-maleleni'i fekaina. ³Ke oi auga Iesu Kristo ega ifani auga felo fomia, lau fou isa faugai fapinauga. Ke agapinauga alogai isa puogai agakiekie mo ganinagai, kiekie gamuga mo faopo faafiapia mo. ⁴Ifani au'i isa e'ima'i lopiaga alo kegapagama keoma puo, eifani'i aisama kekaigugu kepipaini. Ke kai aga'o afe pinauga'iai aeofa isa ifo ega pinauga ke e'ima lopiaga ega pinauga isafa aepalifua. Ega koa i'opoga, oi isafa Iesu Kristo eifa kapula penio kapa'ina fokapa eoma auga mo fokapa. ⁵Ke ifani auga koa i'opoga, oi pipalau opuaga alogai piau auga aga'o koa i'opomu. Ega puo piau auga kapa felo aga'o gaafia eoma puo, opua laoga maina kai'iai mo epakai'i koa i'opoga, oi Iesu Kristo kapa'ina maamuai eifania auga mo, alokapa aisama, muni afa felo aloafia. ⁶Ke oi auga fo'ama ifauga auga aga'o koa i'opomu. Ke fo'ama ifauga auga kapa epinauga kapula auga, ega fo'ama ageani kakaua. Kai isa'i akepinauga kapula au'i, muniai kai e'i fo'ama akeania. Ega koa i'opoga, oi Iesu Kristo faugai alopinauga kapula alogaina aisama, muni afa felo aloafia. ⁷Ke iifa gome Lopia Deo oi kapa ma'oai mologo looma auga agepalagainio alologo. Ega puo kapa'ina maamuai laifa kakau'i au'i foopola felo alogaini'i.

⁸Oi aupa kina alomuai Iesu Kristo foopolaga. Deo epako'ania eifa koa i'opoga mo, isa papiaua aumauni ipauma emia, Davide okogai eake emai i'ina agofa'agai. Ke emae kai maeai emau-nimue. Lau iifa faunina Iesu fougau i'ina auga mo papiaua maa'iai laifafoua. ⁹Kai papiaua isa'i iifa faunina Iesu

fouga keumakalaina. Ega kainai isa lau kelele akaiki'a'i kekapa'i au'i koa i'opou kepamiaisau, tieiniai kepaagaisau ke tipula au lamia lakiekie alogaina. Kai lau tipulai kepaaguisau mo ganinagai, papiu i'oi'i isa'i Deo ega iifa papiu maa'iai keifania aefuafua. Ega puo lau tieiniai kepaagaisau mo ganinagai, Deo ega iifa auga tieiniai akepaaga afaekaina. ¹⁰Kai Deo anina eani Isa ega iifa auga feka felao, fuagai Isa ifo ega logoai papiu ekinani'i au'i Iesu Kristo fekepako'ania, ega koa kania'i feagamauga eoma. Egae kai isa lau fou Lopia Deo ifo ega agofa'ai faagu aoniamo eoma. Ega kainai Deo ekinani'i au'i fau'iai tieiniai kepaagaisau mo ganinagai, gamuga mo laoponia laafiapia mo. ¹¹Lau i'ina iifaga ko'a ipauma auga alaifania: Iesu Kristo i'a a'a laomai apala'i fau'iai emae.

Ke isa i'a fau'aisai emae auga agapako'ania koa aisama, i'a ufainagai laomai apala'i akapai'i puogai kepamae'a koa i'opoga au'i agapua'afuni'i afalakapa'i pugu.

¹²Ke i'a Iesu puogai agakiekie ganinagai, gamuga mo agaopo agaafiapi'i mo koa aisama, muni i'a isa fou agofa'a fofouga aoniamo aga'ima.

Ke i'a papiu maa'iai isa agapuniaiaina koa aisama, muni isa isafa i'a agepuniaiaini'a.

¹³Ke Isa ega iifa auga ko'a'i mo, ifo agepuniaiaini'i afaekaina.

Ega kainai i'a Iesu Kristo afalapako'ania mo ganinagai

Isa kapa'ina agepeni'a eoma auga agepeni'a paisa.

Deo Maagai Pinauga Felo Ikapa Auga

¹⁴Oi pamalele au'i kapa'i mo lopamaleleni'i au'i, kapa'ina maamuai laifa kakau'i au'i isa maa'iai foifania, fopaopolani'i. Ke pamalele au'i, papiu

isa'i fou akeakekua aisama, kapa felo aga'o afaemia. Kai isa e'i akekuai papiu Iesu Kristo kepako'ania au'i e'i pako'a akepalifu afe'aina. Ega kainai oi isa foifa kapula peni'i, Deo agogai nini'ani mo puogai papiu fou fakeakekua aage mo. ¹⁵Ke oi Deo ega pinauga lokapa alogai, imaaumu fofouga Deo fopalao penia, ega koa Deo ke papiu ma'oai ago'iai iifa gome oi Deo ega pinauga ikapa aumu fekeoma. Ega'ina auga oi Deo ega iifa ko'a'i mo fopapinaugani'i papiu kai'iai fekepea. Ke laomai felo'i mo fokapa'i, ega koa kapa aga'o meagaina folopa'aua. ¹⁶Oi papiu kapa'i Deo ega iifa eegai keifa apala, ke keakekua aage mo au'i fo'ege'i, ke ee'i isafa fololao. Gome pifoge pamalelega au'i Deo ega iifa akeumakalaina, eegai akeifa apala aage mo afakefuafua agelao Deo ega iifa akeumakalai ipaumania mo. ¹⁷Isa e'i pamalele auga, kua akaiki'a ife'aisai eaguau faaga'a epalifua koa i'opoga. Isa epo'iai Hemenius ke Filetus auni'i isafa Deo ega iifa ko'a'i au'i kepua'afuni'i iina koa kekapa. ¹⁸Isa auni'i iifa pifoge'i keifani'i keifa, Deo mae au'i epamaunimue'i efua keoma. Ega keifa oma kainai, pako'a papiu'i isa'i kepalifu'i, kapa'ina kepako'a kakaua auga kainai akepea. Ke iifa faunina Iesu fouga keumakalaina, ke ke'ualai keaga i'oinagai kepea. ¹⁹Kai pifoge pamalelega au'i ega koa kekapa mo ganinagai, Deo iina eifa oma, 'Lopia papiu kapa'i, Isa ega papiu ko'a'i au'i elogo.' Ke Deo iina eifa oma pugu, 'Kaisau Lopia Iesu Kristo epako'ania, ega laomai apala'i ageumakalaini'i eoma, papiu maa'iai eifafoua auga, laomai apala'i ma'oai feumakalai afe'aini'i.' Deo ega iifa i'ina auga, uu'u kapula ipauma eapa aelao aemai auga koa i'opoga. Ega puo Deo ega iifa auga iifa gome ko'a ipauma paisa.

²⁰ Lau kapa aga'o maamuai alaafi'opo. Lopia ega e'a akaiki'a alogai gaku-gaku amu'i ma'o kekae. Gakugaku amu'i ega'ina au'i isa'i gold ke silifai kekapai'i. Ke isa'i auga auai ke kaki'aa'i fou kekapai'i. Papiiau gakugaku amu'i gold, ke silifai fou kekapai'i au'i, miamia kina'iai mo kepapinaugani'i. Kai gakugaku amu'i, auai ke kaki'aa'i fou kekapai'i au'i kina aage'iai kepapinaugani'i. ²¹ Ega koa i'opoga, kaisau pifoge pamalele'i au'i e'i laomai apala'i ipauma'i ma'oai ageumakalaini'i, ke ifo laomai felo'i mo agekapa'i aisama, isa auga amu gold ke silifai kekapai'i auga koa agemia. Ke isa miamia akaiki'a'i kina'iai mo akepapinauga. Ke isa ega pinauga felo ipauma kainai, Deo isa agepafua ageagu, Isa koa i'opoga alo opai auga agepamia. Ke Deo isa agepalagaina pinauga kapa felo Isa faugai gakapa eoma auga mo agekapa.

²² Ke Timoti, oi papiiau agu'a'i laomai apala'i kemaaga ani'i keani au'i lao'i mai'i ee'iai fopiaukoko. Kai oi papiiau isa'i alo'i lolofagai Iesu Lopia kepako'ania, ke keifaga au'i fou Deo maagai laomai felo'i mo fokapulai'i fokapa'i. Ke ega'ina au'i fou Iesu fopako'ania, ke alomu ko'agai isa ani'i foani fou gagaoi foagu. ²³ Ke oi fologo papiiau isa'i kenini'ani aage mo, kafo'o nini'ani'i keifani'i. Isa kapa'ina keifania auga isafa oko akelogo felo kai papiiau maa'iai keifa fa'i'i aage mo. Ega koa kekapa akekua aage'i mo kepa'uegeni'i. Ega kainai oi ega'ina lao'i mai'i apala'i foomakalaini'i ani'i foloani. ²⁴ Lopia ega pinauga auga akekua faepa'uegenia. Kai isa papiiau ma'oai fegafe'i, ke fepamalele fekaina. Ke papiiau isa akeifa apala penia mo ganinagai, gamuga mo feopo feafi-apia mo. ²⁵ Isa papiiau kapa'i Deo ega iifa kekaisapua au'i, Deo ega gafegafe agepeni'i auga afia'amaga fekeafia'ama fougafegafeai fepamaleleni'i. Ega'ina alogai Deo ega iifa ko'a ipauma auga

mino'i fepaeaea fepalagoni'i, e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i, muni fakekapa pugu auga feifafoua laoma. ²⁶ Ke fua-gai Satani isa eafii'i papagai keagu, ke isa anina eani auga mo kekapaia kai, Deo ega iifa akelogo felo aisama opo'i age'opai. Ke Satani ega pifoge nio koa fepakopa'i auga akelogo felo puo ake'ege.

Kapa'ina Mo Kina Fua'iai Akemia Auga Fou'i

3 Timoti oi i'ina iifa'i fologo felo: Kina fua'iai papiiau kapa apala'i ipauma'i ma'o akekapa'i puo, kina apala'i ipauma'i akemia. ² Ega'ina kina'iai papiiau alo'i ko'agai ifo'i mo ani'i akeani. Isa alo'i ko'agai moni mo anina akeani, ke kapa'ina akekapa'i au'i aina'au'i akepa'au'i. Isa akeopolaga papiiau isa'i isa fou i'opo laa'i kai, isa ifo'i mo auga kelogo alogai akeoma. Isa Deo ke papiiau fou ee'iai akeifa apala aage mo. Isa ina'i ama'i aina'i afakeafia. Ke Deo papiiau fou tenkiu afakepeni'i. Ke mino'iai kapa apala'i mo akeopolani'i puo, alo'i ageofu alogaina. ³ Isa alo'i ko'agai kai aga'o anina afakeani, ke gua'i afakeania e'i apala afake'agegeaina. Ke papiiau pifogai akepaagu fofou'i. Isa ifo'i kegapaapakipo'i akeoma afaekaini'i. Ke isa a'o a'i'i koa i'opo'i, papiiau ee'iai ake'e'efa alogaina, ke kapa felo'i au'i ani'i afakeani. ⁴ Isa papiiau akeafi'i ake'afa'afalaini'i, ke kapa'ina akekapa auga, laafuai akekapa. Isa papiiau ago'iai ifo'i au akaiki'a'i akepamia'i. Ke Deo anina afakeani kai kapa'ina alo'i kepagama au'i mo kapa'i ani'i akeani akekapa'i. ⁵ Isa Deo keau afagaina akeoma kai Deo agepalagaini'i, e'i laomai felo agemia auga afakepako'ania. Kai pau ganinagai iina koa kekapa'i papiiau'i isafa epomia keague. Ega puo oi ega'ina papiiau'i ani'i foloani, ke fomuni'i foomakalaini'i.

⁶Ega'ina papiiau'i epo'iai isa'i au'i ima'ima koa i'opo'i aifafa'i mo papiiau e'i e'ai kekoko. Ke papie alo'i apokega, laomai apala'i alo'iai epogu, ke kapa apala'i ma'oai kemaani'i kainai, pifogeai alo'i keania, isa mo aina'i keafia. ⁷Ega'ina papie'i auga aufa kina kemalele aefua-fua mo ganinagai, Deo ega iifa oko ko'a ipauma auga akelogo felo paisa. ⁸Pifoge pamalele'i ega'ina au'i ufainagai au auni'i aka'i, Ianes ke Iambres fou Moses keumakalaina koa i'opoga, pau isa Deo ega iifa kekaisapua. Isa tiapolo alo'i ke opo'i fou epalifu afe'aina. Ke isa Deo ega iifa akepako'ania kainai, Deo isa eumakalaini'i epua'afuni'i. ⁹Kai papiiau Ianes ke Iambres auni'i kafo'o lao'i mai'i kekapai'i au'i fiakoa mo keisa'i kelogo. Ega koa i'opoga mo, pifoge pamalele-ega au'i kafo'o lao'i mai'i kekapai'i au'i afa'agamo agelao koa kai, papiiau ma'oai isa e'i laomai ega'ina akeisa felo akelogo.

Kapa'ina Lomaleleaina Auga Fopako'ania Faefuafua

¹⁰Kai Timoti, oi lau e'u laomai ma'oai ala lakapa oma'i au'i lologo afe'ai: Lau kapa'ina mo lapamalele au'i ma'oai lologo. Ke kapa puo i'ina agofa'agai laagu, ke kapa'ina mo lakapai'i ke ala laagu oma auga isafa lologo. Ke Deo ala lapako'a oma auga ke pinauga laafi'inia mo elao auga lologo. Ke papiiau ani'i ala laani oma ke kina apala eafiiu lakiekie mo ganinagai, e'u kiekie gamuga mo laoponia laafiapia mo auga isafa foug lologo. ¹¹Ke Antiok, Ikonium, ke Lистра taoni'iai kapa'ina mo faagauai kemia, ke papiiau keafi apalaniau mo ganinagai, gamu'i mo laoponia laafiapia mo auga isafa foug lologo. Ega'ina kapa'i ma'oai faagauai kemia mo ganinagai, aufa kina Lopia epalagainiau ee'iai epapealaisau. ¹²Iifa gome maamuai laifania. Papiiau ma'oai anina keani Iesu Kristo kegapako'ania ke alo'i ko'agai

Deo kegaau afagaina keoma au'i, papiiau isa ega koa fekekapa auga anina afakeani puo akeafi apalani'i. ¹³Ega'ina alogai papiiau apala'i kepifoge au'i papiiau isa'i akefoge'i, ke e'i pifogeai papiiau akefoge'i akepalifu alogaini'i ake-lao apala'i ipauma'i akemia. Ke tiapolo apala ipauma auga isa agefoge'i puo, ifo'i mo e'i iifa akepako'ania akekapa, ke ifo'i mo isafa akefoge'i. ¹⁴⁻¹⁵Kai Timoti, oi kaisau mo kepamalelenio auga lologo felo'i. Ke oi e'elemuai Deo ega iifa pukagai ega iifa kekae au'i lokuapini'i lologo felo. Ega'ina iifa'i oi Iesu Kristo alopako'ania aisama, kaniamu isagamauga ikifaga agepalogonio keagagai agepapeaiso. Ega puo oi Deo ega iifa ega'ina ko'a ipauma lomaleleaina, ke lopako'ania auga kai'iai mo fopea faefua-fua. ¹⁶⁻¹⁷Deo ega iifa puka ma'oai papiiau kepapua'i aisama, Deo ega Spiritu isa epenii'i, ke Spiritu ega'ina isa epalagaini'i e'imai'i puka ega'ina kepapua'i. Ke Deo anina eani papiiau kapa'i Isa ega papiiau epamia'i au'i, ega iifa puka akepapinauga aisama, isa e'i laomai felo'i, Deo epaini'i fekekapa eoma auga mo akekapa. Ke Deo ega iifa pukagai ega'ina pamalele'i papiiau fau'iai agepinauga felo. Ke papiiau puka ega'ina akekuapina aisama, laomai apala'i akekapa'i aisama agefina'i, ke agepalagaini'i ifo'i e'i laomai apala'i akeumakalaini'i. Ke ega'ina puka i'a isafa epamaleleni'a, epafuai'a aagu, ega koa Deo maagai laomai felo'i mo akapa'i.

Founiaimoimo Deo Ega Pinauga Fokapa

4 Deo ke Iesu Kristo muni agemai pugu, mauni au'i ke mae au'i fou e'i laomai felo o apala auga afa agepeni'i. I'a isa ega mai pugu a'ima, ke ega agofa'a apako'ania faafia aoma. Ega puo Deo ke Iesu Kristo ago'iai laifa kapula penio: ²Oi Deo ega iifa foinogonia. Ke ega'ina alo-

gai, papiau aina'i fekepaaua o fakepaaua mo ganinagai, fofua foagu Deo ega iifa foifafoua faefuafua. Ke papiau laomai apala'i kekapa aisama, ma'oai mo gamu'i mo foopo foafiapi'i mo, ke pamalele felogai magogo kapula fopeni'i ke fofina'i e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i, ke keaga felogai fopapea'i. ³Kina aga'o age-mai. Ega'ina kinagai papiau pamalele ko'a'i ipauma'i au'i fiakoa mo a'o'i ilogo akeumaka. Kai isa kapa'ina ani'i keani kemaani'i kegakapa'i keoma au'i mo kai'iai akepea. Ke aina'i eagaga kapa'ina a'o galogo eoma auga mo anina akeani. Ega kainai isa pifoge pamalele'i au'i ma'o akela'afouaini'i, ke kapa'ina anina keani auga mo akeifani'i a'o'i akelogo. ⁴Isa ega koa akekapa Deo ega iifa ko'a'i au'i a'o'i akelogo aisama, akeai me'e kai, pifoge isonioni'i mo a'o'i akelogoni'i. ⁵Kai oi kapa'ina mo faagamuai akemia mo ganinagai, alomu fopakapulanian ke fo'ima feloiso. Ke kapa'ina eemuai ake'inoka ganinagai, gamu'i mo foopo foafiapi'i mo. Ke iifa faunina Iesu fougua iifafougua auga emu pinauga fopamia. Ega alokapa oma koa aisama, Lopia Iesu Kristo ega pinauga oi apumu lopamia auga alopafua afe'aina agekaina.

⁶Kai lau e'u pinauga auga lapafua efua. Iifa gome lau auga a'o keaupugu'i Deo kepa'a penia koa lamia puo, akeaupuguisau alamae. Kai lau gaika alamae auga alalogo kai, lau lalogo auga, e'u mae kina emai efua. ⁷Lau lakapula, launiaimoimo, Deo ega pinauga lakapaisa, papiau maa'iai iifa faunina Iesu Fougua faifafoua pinauga auga lapafua. Ega koa lakapaisa, pipalau auga epiau kapula piau epafua koa i'opoga, lau isafa lapinauga kapula e'u pinauga lapafua. Ke Deo ega iifa i'a apako'ania auga lau alou ko'agai kainai lapea. ⁸Ke lau e'u pinauga lakapa felo auga afa felo Deo lau apu eoma auga agepeniau. Ke Lopia Iesu Kristo papiau e'i laomai afa

epeni felo'i auga agegai papiau e'i laomai felo o apala afa agepeni'i aisama, isa lau e'u pinauga afa, ega'ina kinagai agepeniau. Ega'ina kinagai isa lau mo afa felo afaepeniau kai, papiau kapa'i alo'i ko'agai isa ega mai pugu ke'ima au'i isafa afa felo agepeni'i.

Paulo Nini'ani Fuagai Timoti Epaini Kapulanian

⁹Oi fokapula fofiakoa keaga aga'o foisa eeu fomai. ¹⁰Gome lau fou aepa auga aga'o aka Demas alo ko'agai agofa'a amu'i mo ani'i eani kainai, epua'afuniau Tesalonika taonina elao. Ke au aka Kresens auga epua'afuniau Kalatia ago elao, ke Taitus isafa epua'afuniau Dalmatia ago elao efua. Papiau ma'oai lau kepalagainiau au'i kepua'afu afe'ainiau. ¹¹Kai Luka mo lau fou inae aague. Oi alo-mai aisama Mako isafa foafia fou fomai, gome isa lau e'u pinauga ikapagai agepalagai feloisau. ¹²Lau Tikikus fou inae apinauga auga laulaisa Efesus taonina elao. ¹³Ke oi agomai aisama au aka Karpus, Troas taoninai eagu auga ega e'ai lau e'u ama tiapuga ekae foafia fomaiseina. Ke e'u puka afe'i a'o faaga'iai kekapa'i au'i isafa foafi'i fomaiseini'i.

¹⁴Au aga'o aka Aleksanda kopa eafia amu ekapa'i auga kapa apala'i ipauma'i lau eeuai ekapa'i. Kai Lopia Iesu Kristo isa kapa'ina ekapa'i auga afa agepenimue. ¹⁵Ke oi ifomu fo'ima feloiso, au ega'ina eemuai kapa apala aga'o faekapa, gome isa alo ko'agai i'a Deo ega iifa ko'a'i apamaleleni'i auga ani'i aeani puo ekaisapu'i.

¹⁶Lau la'ina mo iifa lapakaisa aisama, papiau ma'oai kepua'afuniau, ke kai aga'o aepalagainiau iuu aeogeisa. Kai isa ega koa kekapaisa mo ganinagai, lau anina laani Deo isa e'i apala fe'agegeaina laoma. ¹⁷Kai ega kina'iai lau iifa ipakainai laapa alogai Lopia epapinauganiau Iudea papiau'i laa'i

au'i maa'iai iifa faunina isa ifo fougā faifafoua a'o fekelogo eoma. Ega puo Lopia lau fou amia epalagainiau epakapulaniau. Ke lau iifa ipakaina afugai lakoko aisama, papiāu laion koa i'opo'i fekeagaisau famae koa i'opoga kai Lopia epalagainiau kaniau eagamauga.¹⁸ Ega koa i'opoga, papiāu laomai apala'i ipauma'i ma'oai kekapa'i au'i, lau akeafi apalaniau mo ganinagai, Lopia lau isa ee'iai kaniau ageagamauga. Ke fuagai age'ima feloisau, agelaoainiau ufai ega agofa'ai agepaaguisau. Ega kainai i'a a'a Lopia faau afagaina, ke au akaiki'a fapamia aoniamo. Amen.

Pamego Nini'ani'i Fua Au'i

¹⁹ Lau e'u pamego nini'ani'i papie aka Prisila akafa Akuila auni'i, ke Onesi-

forus ega famili fofougai fou fopeni'i laoma.²⁰ Ke Erastus auga Korinto taoninai eague. Kai Tropimus auga eisafa puo Miletus taoninai lapua'afuga eague.²¹ Oi fokapula fopaafiafi imu ega au kina aemai koa kai keaga aga'o foisa eeu fomai. Lau inae fou aague au'i Eubulus, Pudens, Linus, Klaudia, ke pako'a papiāu'i ma'oai fou e'i pamego nini'ani'i eemuai keulaisa.²² Lau alou ko'agai Lopia Iesu lamegamega penia, ega koa isa oi eemuai feagu laoma. Ke ega gafegafe akaiki'a, oi, ke fou egae oague aumi ma'oai fepenimi laoma.

Taitus

*Paulo Malele Epapua
Taitus Eegai Eulaisa Auga*

1¹⁻²Lau Paulo. Deo anina eani lau Isa ekinani'i papiiau'i fapapea'i Isa fekepako'ania, ke ega papiiau fekemia eoma. Ke ega papiiau fapapea'i Isa ega iifa ko'a'i mo fekelogo, fekeau afagaina ke ega iifa isafa kai'iai fekepea eoma. Ke lau e'u pinaugai ega'ina papiiau'i agu pagai maunina akeafia auga fekepako'ania, ke afia'amaga fekepa'aua fekeagu feke'ima eoma. Agu pagai maunina ega'ina auga Deo aepipifoge auga agofa'a aepagama koa kai ifo ega logoai eifa ko'ania, muni ega papiiau fekeagu pagainia eoma. Deo lau ega'ina kapa'i ma'oai fakapa'i eoma puo ekinaniau ega pinauga ikapa auga lamia, ke Iesu Kristo ega apostolo epamiaisau. ³Ke Deo ega logoai kina ekinaga auga emai ekainia aisama, ega iifa epako'ania auga epafokia ke ega pinauga au'i papiiau maa'iai fekeifafoua eoma. Ke Isa lau papiiau maa'iai ega iifa ega'ina isafa faifafoua eoma. Ega kainai Deo, kania'a eagamauga auga epako'aniau, ega'ina pinauga lau imauai eogeaua.

⁴Taitus, i'ina malelega lapapua oi eemu efai. Lau iifa faunina Iesu fougua lapako'ania koa i'opoga oi isafa lopako'ania kainai, oi auga lau gau ko'a koa i'opomu lomia. Lau alou ko'agai ke guau fofougai oi faumuai Ama'a Deo, ke Iesu Kristo kania'a eagamauga auga fou lamegamega peni'i, ega koa e'i gafegafe akaiki'a ke e'i gagao fou fekepenio fougua felo laoma.

Oi Emu Pinauga Krete Keleipuagai Auga

⁵Lau Krete keleipuagai pinauga kapa alapafua auga, oi ega'ina pinauga fopafua oko fopakaisa fopa'opaina laoma. Ke ala fokapa oma laoma koa i'opoga mo, taoni aga'o aga'o alo'iai fokoko pako'a au'i akaiki'a'i fokinani'i laoma. Ega kainai oi Krete keleipuagai lapua'afunio. ⁶Kai oi pako'a auga akaiki'a alokinaga aisama, i'ina kapa'i fologo felo: Isa auga ega pinaugai papiiau isa kapa aga'o ekapa lilifua auga puo fakepenia. Ke akafa aga'omo femia. Isa gauga fe'ima felo'i pako'a imoi'i fekemia. Ke imoi alo'i ko'agai isa ama'i aina fekeafia. Ega koa papiiau isa gauga kapa'ina kemaaga au'i mo kekapuni'i ke ina'i ama'i aina'i akeafia fakeoma ee'iai fakeifa apala. ⁷Gome pako'a papiiau'i e'ima'i lopiaga[‡] ega pinauga auga Deo ega pinauga kainai, feagu felo ega laomai felo'i mo fekapa'i, ega koa ega pinaugai papiiau isa kapa aga'o ekapa lilifua fakeoma puo fakepenia. Isa ifo faeau afagai alogaina, ke ifo logogai faepea. Isa gua faekupu faefiakoa, inuina auga faemia, papiiau faeau aageni'i mo ke pifogeai moni faefafia. ⁸Kai isa papiiau ee'iai fegafegafe alogaina, feifa koko'i, ke Deo maagai laomai felo'i mo alo ko'agai ani'i feani fekapa'i. Ke isa kapa'ina agekapa auga, feisa felo ke feopola felo kai fekapa. Ke isa Deo maagai alo opai auga femia, ke alo felolofa. Ke isa ifo fepaapakipo fekaina. ⁹Isa Deo ega iifa ko'a'i ipauma'i kemaleleaini'i au'i koa i'opo'i mo, alo ko'agai feafi inokani'i. Ega koa Deo ega iifa ko'a'iai papiiau magogo kapula fepeni'i. Ke kaisau Deo ega iifa kekaisapua, laomai apala'i kekapa'i au'i fepalogoni'i fekeapakipo.

[‡]1:7 'bishop'

¹⁰Gome papiau ma'o Deo ega iifa ko'a'i keumakalaini'i, ke Deo isafa kemunia. Isa kenini'ani aage mo, ke papiau kefoge'i. Ega'ina papiau'i ipauma'i au'i, Iudea pako'a papiau'i maguae'i faaga iifalaina gouga keafia au'i ma'o ega koa kekapa. ¹¹Oi isa ake'i foafuga fakenini'ani. Gome isa pifogeai moni kegaafia keoma kainai, pamalele pifoge'i papiau fakepamaleleni'i koa kai kepamalele. Ega koa kekapa, e'a fofouga pako'a papiau'i kepalifu'i, ke Deo ega iifa ko'a'i kemunia. ¹²Krete keleipuaga papiau'i ifo'i e'i profeta aga'o ganinagai iina eifa oma, "Krete papiau'i aufa kina kepifoge alogaina aefuafua. Isa amu'e a'i koa i'opo'i papiau ee'iai ke'e'efa alogaina. Isa ke'apolo mo efua, ke kemogemoge aefuafua," eoma. ¹³Krete profetaga ega'ina eifania auga ko'a. Ega kainai Krete papiau'i fofina kapulani'i, ega koa Deo ega iifa ko'a'i au'i alo'i ko'agai fekepako'ani'i. ¹⁴Ke aina'i fakepaaua Iudea papiau'i e'i isonioni pifoge'i keifani'i au'i a'o'i fakelogoni'i. Ke aina'i fakepaaua Deo ega iifa keumakalaini'i kai, ifo'i e'i kagakagai laomai kekapa'i au'i kapa'ina keifa kapulani'i au'i isafa a'o'i fakelogoni'i. ¹⁵Deo, i'a pako'a papiau'a a'a laomai apala'i e'agegeaini'i auga apako'ania. Ega kainai Deo maagai kapa ma'o'ai apala'i laa'i kai felo'i maini. Kai Iesu akepako'ania ke alo'i eofu au'i ee'iai kapa aga'o felo laa'i kai apala'i maini. Iifa gome maamuai laifania. Isa auga alo'i ke opo'i fou elifu afe'ai puo, Deo maagai kapa'ina apala o felo auga akelogo kai kekapa aagenia mo. ¹⁶Isa keifa Deo kelogonia keoma kai e'i laomaisai auga Deo kepuniaiaina. Ega koa kekapa puo, e'i laomaisai Deo gua kepakupua, ke Deo aina akeafia. Ega kainai isa Deo maagai kapa felo aga'o akekapa afaekaina.

Deo Ega Iifa Ko'a'i Papiau Ioi'i Ioi'i Fopamaleleni'i

2 Kai Taitus, oi Deo ega iifa ko'a'i lomaleleaini'i au'i papiau maa'iai foifafoua. ²Oi au apao'i fopamaleleni'i e'i laomai, ke opola'i fou fekepa'opaini'i. Ega koa isa kapa'ina akeifania auga, papiau isa au akaiki'a'i fekepamia'i, ke aina'i fekeafia. Ke isa kapa'ina akekapa auga fekeisa, ke fekeopola felo kai fekekapa. Isa Deo ega iifa ko'a'i mo fekepako'ani'i. Ke isa alo'i ko'agai Deo, ke papiau isafa ani'i fekeani. Ke kina apala akeafia mo ganinagai, e'i kiekie fekeafiapia gamuga mo fekeopo.

³Ega koa i'opoga, pako'a papie'i apao'i isafa fopamaleleni'i alo opai lao'i mai'i fekekapa'i fekeagu felo. Ke isa papiau ee'iai fakeifa apala. Ke inuinu papie'i isafa fakemia kai kapa'ina felo auga mo fekepamalelenia. ⁴Egae kai isa pako'a papie'i agu'a'i fekepamaleleni'i alo'i ko'agai akafa'i ke gau'i fou ani'i fekeani. ⁵Ke kapa'ina akekapa auga fekeisa, ke fekeopola felo kai fekekapa. Ke Deo maagai alo opai papie'i fekemia. Ke e'i e'ai pinauga ma'o fekekapa'i pinauga felo papie'i fekemia. Ke papiau ee'iai fekegafegafe, ke akafa'i isafa aina'i fekeafia. Ega koa e'i laomaisai kai aga'o Deo ega iifa eegai fakeifa apala.

⁶Papie apao'i lopamaleleni'i koa i'opoga, au agu'a'i magogo kapula fopeni'i ega koa isa kapa'ina akekapa auga fekeisa, ke fekeopola felo kai fekekapa. ⁷Ke kapa ma'o'ai alokapa'i alogai, oi isa kapa'ina felo fekekapa auga fopakina'i fekekapa. Ke alopamalele alogai, alomu ke opomu fofougai fopamalele. ⁸Ke alopamalele alogai, nini'ani ko'a'i ke felo'i ee'iai afakeifa apala au'i mo foifani'i. Ega koa oi fou oaipagai au'i fekemeagai, gome isa i'a fou'a apala aga'o fekeifania auga laa'i.

⁹Ke pako'a kala'afi'i fopamaleleni'i ega koa kapa ma'oai akekapa'i alogai, alo'i ko'agai e'i lopia aina'i fekeafia. Ke e'i lopia kapa'ina akeifania auga fakeumaka fekekapa, ke e'i iifa afa fakepamue, ega koa e'i lopia fau'iai kepinauga auga alo'i fekepagama. ¹⁰Ke isa e'i lopia ee'iai kapa aga'o fakepainaoga. Ke isa fakepifoge alo'i ko'agai mo kapa ma'oai fekekapa'i. Ega koa e'i lopia isa fekepako'ani'i, ke lopia fekelogo i'a a'a pamalele Deo papiau kania'i eagamauga, ke alo'i epa-ponia auga felo ipauma fekeoma anina fekeani. Ke papiau pamalele ega'ina eegai fekeifa felo.

¹¹Gome Deo anina eani papiau kania'i feagamauga eoma. Ega kainai Gauga Iesu i'a ee'aisai eulaisa. Ega'ina auga Isa ega gafegafe i'a epakinai'a. ¹²⁻¹³Ke i'a a'a Deo Akaiki'a Auga, ke Iesu Kristo kania'a eagamauga auga, isapu akaiki'agai akemai pugu akeapafoki aisama, kapa felo'i akepeni'a. I'a ega'ina afia'amaga apa'aua a'ima au'a, Isa ega gafegafe akaiki'a aafia. Ega koa akapa alogai, Deo epamaleleni'a, papiau Isa afakeau afagaina, ega iifa kainai afakepea auga laoga maina faumakalaina. Ke papiau ifo'i, ke papiau i'oi'i kapa'ina anina keani auga felo, o apala afalalogo felo kai muni'iai agapea agakapa aage mo auga isafa laoga maina faumakalaina. Kai Deo maagai alo opai au'a fambia, faau afagaina ke Isa maagai kapa'ina felo auga faisa felo kai ega iifa kainai fapea eoma. ¹⁴Ke Iesu Kristo, i'a a'ima auga anina eani i'a alo'a ofuga feiku'i, i'a isa ifo ega papiau ipauma'a fambia, ke alo'a ko'agai laomai felo'i mo Deo maagai fakapa'i eoma. Ega kainai isa ifo imauga elogoaina fau'aisai emae, a'a laomai apala'i ma'oai afa'i eoge'i'i.

¹⁵Lau pau kapa'ina laifani'i au'i papiau fopamaleleni'i. Isa magogo kapula fopeni'i Deo ega iifa kainai fekepea. Ke papiau laomai apala akekapa aisama, fo-

fina'i e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i kai laomai felo'i mo fekekapa'i. Ega'ina alokapa alogai, Deo ega isapu epeniio ega pinauga fokapa eoma auga fopapinauga. Ke kai aga'o folologoaina faeisa papaiso.

Pako'a Papiiau'i Laomai Felo Fekekapa

3Lau Krete papiau'i kapa'ina lapa-maleleni'i au'i fopaopolani'i. Ega'ina auga papiau ke'ima'i lopia'i, ke au akaiki'a'i isapu keafia au'i isa kapa'ina fekekapa akeoma auga aina'i fekeafia fekekapa. Ke aufa kina fekefua fekeagu, kapa'ina felo'i au'i mo fekekapa'i. ²Isa kai aga'o fakeifa apala penia kai, papiau fou gagaoai fekeagu. Ke kapa'ina akeifani'i au'i fakepaafiafi kai'iai mo fekepaka'i. Ke isa alo'i ko'agai ifo'i e'ele'i fekepamia'i, papiau ma'oai gagafe'i mo fekeafia.

³Gome ufainagai i'a isafa Iesu alapako'ania alogai, kafo'o lao'i mai'i akapai'i. I'a kai aga'o aina alaafia. Ke kapa i'oi'i i'oi'i amaani'i ke alo'a fekepagama kapa'i muni'iai apea au'i i'a kefoge'i'a e'i kala'afi amia. Ke kina ma'oai aagu alogai papiau ee'iai laomai apala'i ipauma'i akapai'i, ke apikupa alogaina. Ke a'a laomaisai papiau i'a ani'a akeani, ke i'a isafa aga'o aga'o alo'a ko'agai isa ani'i alaani. ⁴⁻⁵Kai i'a a'a Deo kania'a eagamauga auga ega gafegafe, ke alo ko'agai ani'a eani auga epafokia aisama, i'a kania'a eagamauga. Deo ega koa ekapaisa auga, i'a alo opai kapa'i akapai'i puogai laa'i kai, Isa ega guani kainai ekapaisa. Ke Isa i'a a'a apala eikuisa mauni mamaga aafia ke ega Spiritu i'a alo'a mamaga epamia. ⁶Ke ega Spiritu ega'ina auga Iesu Kristo i'a kania'a eagamauga auga faagagai epafakaopu aagenia mo eake aafia. ⁷Ega koa Deo ega gafegafeai i'a Isa maagai alo opai au'a fambia, ke ega agofa'a i'a apu'a femia eoma. Ke agofa'ai aague alogai, agu pagai

maunina agaafia auga isafa afia'amaga fapa'aua fa'ima eoma. ⁸I'ina iifaga ko'a ipauma. Lau anina laani oi i'ina kapa'i papiaua maa'iai foifa kapulania laoma. Ega koa kaisau Deo kepako'ania au'i, Deo maagai kapa'ina felo auga fekeisa felo, ke alo'i imaaui fofougai laomai felo'i mo fekekapa'i laoma. I'ina auga isa fau'iai felo ipauma, ke papiaua ma'oai isafa fau'iai akepapinauga felo.

⁹Kai papiaua isa'i kafo'o pifoge isonioni'i, ke ufu'i apa'i e'i mauni ninina kai aga'o aelogo auga keopolani'i fou'i keifani'i papiaua fou keakekua. Ke isa Iudea papiaua'i e'i kagakagai akepea auga isafa akekua kepa'aua. I'ina kapa'i kapa aga'o afakepagama, ke kai aga'o eegai felo laa'i. Ega puo oi i'ina kapa'i ma'oai fo'ege'i. ¹⁰Papiaua kapa papiaua e'ea'i auga aina fopalogo faekapa pugu. Kai ainamu afaefia koa aisama, aina fopalogo pugu. Ke aina ipalogo auni'i alopamia kai ainamu afaefia paisa koa aisama, fopua'afuga gefa foloauga. ¹¹Oi fologo ega'ina papiauga auga ifo Deo ega iifa ko'a auga emunia, ke Deo maagai laomai apala'i ipauma'i mo ekapa'i. Isa ega koa ekapa puo, Deo isa ega laomai apala afa fepenina auga isa ifo afa epenia.

**Paulo Nini'ani Fuagai
Taitus Epaini Kapulania**

¹²Lau alouai lapako'ania Nikopolis taonina falao, imu kina alogai egae

faagu laoma. Ega puo i'ina au'i aga'o Artemas, o Tikikus alaulaisa eemu agefai aisama, fokapula fopaafiafi Nikopolis taonina folao. ¹³Roma kamanina iifa ipakaina auga aka Senas ke au aga'o aka Apolos auni'i akefua Krete keleipuaga akepua'afuga alogai, lau anina laani oi kapa ma'oai fokapa'i isa fopalagani'i laoma. Ke foisa kapa'ina mo ani'i akeani au'i fopeni'i. ¹⁴Ke lau anina laani a'a papiaua fakeagu aage mo laoma. Ega puo alo'i, imaaui fofougai isafa fekemalele, Deo maagai kapa'ina felo'i au'i fekekapa'i, ega koa aufa kina kapa'ina mo ani'i keani au'i, e'i pinaugai fekekapa'i fekeafi'i laoma.

¹⁵Papiaua lau fou inae aague au'i ma'oai oi kepamegonio. Ke papiaua kapa'i lai fou Deo ega iifa ko'a'i apako'ania, ke animai keani au'i fopamegoni'i. Lau alou ko'agai lamegamega, ega koa i'a Ama'a Deo, ke Iesu Kristo kania'a eaga-mauga auga fou e'i gafegafe akaiki'a oi ke fou egae oague aumi ma'oai fekepenimi laoma.

Filemon

Paulo Malele Epapua Filemon Eegai Eulaisa Auga

1 Lau Paulo. Lau Iesu Kristo faugai latipula au malele lapapua, ke aki'a Kristiano auga aka Timoti aunimai akamaisai, oi ekefa'amaigai fou pinauga aga'omo akapa aumu Filemon eemuai aulaisa. ²Ke i'ina malelega oi mo eemu aefai kai i'a afakua'a Kristiano papięga Afia, ke lai fou i'a a'a pako'a faugai ifani auga emia epipaini auga Akipus, ke Kristiano papięu'i oi emu e'ai kela'afou au'i isafa ee'iai aulaisa. ³Lai amegamega ega koa Ama'a Deo, ke a'a Lopia Iesu Kristo fou e'i gafegafe akaiki'a ke gagao fou fekepenimi foagu felo aoma.

Filemon Alo Ko'agai Iesu Epako'ania Ke Papięu Ma'oai Isafa Ani'i Eani

⁴Lau aufa kina lamegamega aisama, oi laopolanio ke aufa kina Deo tenkiu lapenia aefuafua. ⁵Gome oi alomu ko'agai Lopia Iesu Kristo anina loani ke lopako'ania, ke alomu ko'agai Deo ega papięu isafa ani'i loani auga fouga lalogo. ⁶Lau lamegamega ega koa oi emu pako'a Iesu Kristo eegai looge auga pako'aga papięu isa'i isafa maa'iai foifania laoma. Ega koa ega'ina pinaugaga oi agepapeaiso alolao Iesu Kristo faugai i'a alo'aisai laomai felo'i ma'oai kekae au'i oko'i alologo felo. ⁷Gome oi alomu ko'agai Deo papięu fou ani'i loani auga laoga maina epaameisau ke alou epagama. Akiuagai, lau ega laifa oma gome oi ega koa lokapaisa Deo ega papięu ma'oai alo'i lopakakipo.

Paulo Onesimus Faugai Filemon Egoinia

⁸⁻⁹Ega puo pau oi alomu ko'agai papięu ma'oai ani'i loani kainai, lau oi lagoinio. Lau Paulo, pau lameisani ke Iesu Kristo faugai tipula au lamia puo, kapa'ina anina laani auga alou aipagai oi fapainio fokapa. Ega mo ganinagai lau oi alapaini kapulanio mokapa alaoma kai, lau oi lagoinio fokapa laoma. ¹⁰Ke pau auga Onesimus[¶] oi emu kala'afi, lau gau emia auga faugai lagoinio pugu. Isa auga lau tipula afugai laaguega kai, lau faugauai Iesu epako'ania kainai, isa lau gau ko'a ipauma koa i'opoga emia. ¹¹Ufainagai isa oi eemuai kapa felo aga'o aekapaisa. Kai pau kapa'ina ekapa auga oi eemuai felo, ke lau isafa eeuai felo. Ega puo lau isa faugai oi lagoinio.

¹²Ke lau isa laulaisa emue oi eemu efaai pugu. Lau alou ko'agai isa anina laani alogaina puo, isa lau guau fou akefai koa i'opoga. ¹³Lau anina laani lau iifa faunina Iesu Kristo fouga puogai inae tipulai laague alogai, isa lau eeuai mo feagu, ega koa oi afumu feafia fepalagainiau laoma. ¹⁴Kai lau oi alologo koa kai, kapa aga'o fakapa auga anina alaani. Ega koa oi kapa'ina fokapa looma auga falapaafio folokapa kai ifomu logomuai mo fokapa laoma. ¹⁵Gome lau laopolago Onesimus oi epua'afunio epo afa emafia auga, isa agemue eemu agefai pugu aisama, oi isa foafi umania mo puo ega emia oma. ¹⁶Ke isa agefai eemuai aisama, isa oi emu kala'afi afaemia pugu kai, kala'afi ageka'egaini'i, aamu akimu Kristiano auga anina loani alogaina auga aga'o koa i'opoga agefai. Ke lau alou ko'agai isa anina laani alogaina kai, oi auga isa anina aloani pagainia. Ega'ina auga, isa oi emu kala'afi mo puogai anina afoalani kai, Lopia Iesu lopako'ania

[¶]1:10 Grik malagai aka ega'ina auga, 'pipalagai felo auga' fouga eifania.

kainai, aamu akimu Kristiano auga aga'o koa anina aloani alogaina.

¹⁷Ega puo oi loopolaga lau oi fou pin-auga aga'omo akapa looma koa aisama, lau ala foifa koko omaisau looma koa i'opoga, isa ega foifa koko oma. ¹⁸Ke isa oi eemuai kapa apala aga'o eka-paisa o kapa aga'o eemuai eafiia kai, afa aeogeisa koa aisama, ega'ina afa'i lau akauai fooge lau afa'i alaoge. ¹⁹Lau Paulo i'ina iifaga ifou imauai lapapua. Lau afa alaoge laoma auga afa alaoge paisa. Kai lau kapa'ina oi faagamuai lakapaisa auga afa fooge auga eegai iifa aga'o afalaifania. ²⁰Akiuagai, Lopia faugai kapa'ina lagoinio auga fokapa, ega koa faagamuai kapa felo aga'o faafia laoma. Iesu Kristo faagagai i'a fou aa'a aki'a amia kainai, ega koa alokapa aisama alou agekakipo. ²¹Ke oi lau

ainau aloafia auga alouai lapako'a kapulania. Ke lau kapa'ina laifani'i au'i mo afolokapa'i kai, laagai kapa ma'o akaiki'a'i isafa alokapa'i auga lalogo. Ega puo i'ina malelega lapapua eemuai laulaisa.

²²Ke kapa aga'o fokapa pugu laoma auga, lau e'u feufeu afuga aga'o fokapa, gome Deo oi emu megamega a'o agelogo, lau oi emu alafai pugu auga afia'amaga laafia'ama.

²³Epafras lau aunimai Iesu Kristo faugai tipulai aague auga ega pamego iifa'i oi eemuai eulaisa. ²⁴Ke lau fou apinauga au'i Mako, Aristakus, Demas, ke Luka isafa e'i pamego iifa'i eemuai keulaisa.

²⁵Lau lamegamega ega koa Lopia Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a oi fepenio alomuai feka laoma.

Hibru

Hibru Pako'a Papiau'i E'i Malele

Deo Gauga Agelo Eka'egaini'i

1 Ufainagai kina i'oi'i i'oi'iai ke keaga i'oi'i i'oi'iai Deo ega iifa profeta ake'iai i'a ufu'a apa'a maa'iai eifafoua. ²Kai i'ina kina'i fua'i alogai, Deo Gauga kapa'ina eifani'i, ke faagagai kapa'ina kemia auga Deo i'a epaini'a. Deo, isa Gauga faagagai agofa'a epagama. Kai Deo agofa'a aepagama koa kai, Isa Gauga ekinaga, eifa ko'ania kapa ma'oai agepenia eoma auga isafa isa apuga epamia efua. ³Deo Gauga auga Deo iisa i'opoga mo, ke Deo ega Akaiki'a ala koa auga Gauga faagagai aisa. Ke Deo eifa mo aagoa ufa fou kegama. Iesu pau ega'ina isapugai kapa ma'oai eafiapi'i e'ima'i. Isa emai fau'aisai emae, a'a laomai apala'i eikui'i kai ufai e'agaukae, au'oniai Au Akaiki'a eagu afuga kaina kainai eague.

⁴Iesu ega koa ekapaisa, agelo kekapa auga eka'egaina. Ega kainai isa aka Deo maagai akaiki'a ipauma, agelo aka'i eka'egaina. ⁵Gome Deo ega iifa pukagai agelo aga'o iina aepaini oma'i:

“Lau oi Amamu alamia; Pau oi Lau Gau alomia,”

aeoma. *2 Samuel 7:14; 1 Kronikel 17:13*

O iina isafa aeoma:

“Lau isa Ama alamia; ke isa Lau Gau agemia,”

aeoma. *Sam 2:7*

⁶Kai Deo Gauga fa'aniauga gamaiseina agofa'ai eoma aisama, isa faagagai kapa'ina agemia auga fougaga ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Lau Deo e'u agelo ma'oai isa kegaau afagaina,”

eoma. *Deuteronomy 32:43*

⁷Ke Deo ega iifa pukagai agelo auga fou'i iina eifa oma:

“Lau e'u agelo auga e'u pinauga papiau'i, ameku ke lo mala lapamia'i,”

eoma. *Sam 104:4*

Ega koa i'opoga, Deo agelo eulai'i aisama, ameku epua mo aelaolao koa i'opoga, kemai e'i pinauga kepafua ke kelao. Ke lo mala isafa eufa mo aelaolao koa i'opoga, kemai e'i pinauga kepafua afegai kelao pugu.

⁸Kai Deo Isa Gauga auga fougaga ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Deo, Oi emu isapu'ai afu lo'ima'i au'i ma'oai afafeufuafua akeka aoniamo, Oi Alomu opaina ipaumagai emu agofa'a lo'ima.

⁹Oi laomai apala'i ani'i aloani kai alo opai lao'i mai'i mo

alomu ko'agai ani'i loani alogaina.

Ega kainai Lau Oi emu Deo, oi kin fomia laoma, oiliai kaniamu la'efaisa puo, alomu egama alogaina,

ke agelo au'i epo'iai oi auga au akaiki'a ipaumamu lapamiais,”

eoma. *Sam 45:6-7*

¹⁰Ke Deo ega iifa pukagai Gauga fougaga isafa iina eifa oma:

“Lopia, kapa aga'o aegama koa kai

Oi aagoa lopagama ke ufa isafa oi imamu kapa.

¹¹Kai ega'ina kapa'i ma'oai papiau afe'i tiapu'i keufai ke'i'i laa'i kemia koa i'opoga,

isa akefua laa'i akemia.

Kai Oi auga aloagu aoniamo.

¹²Ke papiau tiapu kei'iulai'i keofe'i keoge me'e'i afegai mama'i kei'iuka'i koa i'opoga,

ega'ina kapa'i ma'oai keufai kelifu au'i mama'i alomaiseini'i afu'i alokaina.

Kai Oi auga afolomaemae, i'opomu mo aloagu aoniamo,”

eoma. *Sam 102:25-27*

¹³⁻¹⁴Agelo ma'oai auga auni, Deo ega pinauga ikapa au'i. Isa Deo papiau kania'i isagamauga akeafia au'i fau'iai fekepinauga eoma puo, eulai'i kemai ega

pinauga kekapa. Kai Deo Gauga auga fougā ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Kaiuai foagu felaolao

Lau oi emu ou au'i ifemu guagai alaoge'i alogafapi'i,” eoma. *Sam 110:1*

Kai agelo fou'i ega aeifa oma. Ega kainai Deo ega iifa pukagai eifania koa i'opoga, Deo Gauga auga agelo eka'egaini'i paisa.

Deo Gauga Kapa'ina Epalogoni'a Auga A'o Falogo Felo

2 Deo ega iifa pukagai Gauga fougā ega eifa oma puo, Deo ega iifa a'o'i alogoni'i efua au'i alo'a ko'agai faisa felo'i kai'iai fapakai'i. Ega koa epo'aisai kai aga'o Deo Gauga faemunia ke faepeagea.

²Gome ufainagai Deo ega iifa agelo ake'iai eifafoua, ke Moses eafiia papiau maa'iai eifafoua. Ega'ina iifa'i ko'a'i ipauma'i kekapula kekae akelao akemai. Ega kainai kaisau ega'ina iifa'i laa'iai eaopagai ke kai'iai aepea auga, ega laomai apala afa feafia auga mo eafiia efua.

³⁻⁴Ke ega'ina afegai, Lopia Iesu papiau kania'i ageagamauga auga fougā eifania. Ke a'o kelogo papiau'i ega'ina iifaga ko'a ipauma auga kepako'ania i'a maa'aisai keifafoua. Ega'ina mo laa'i kai, Deo ifo isafa kania'a ageagamauga auga gou'i ekapai'i, ke isapu akaiki'agai mirakulo i'oi'i i'oi'i ekapai'i ke ifo logogai ega ipeni Spirituga efakeopua epenii'a. Deo ega koa ekapaisa puo, kania'a isagamauga auga kapa akaiki'a ipauma epamia. Kai i'a ega'ina iifaga kapula auga kainai afalapea koa aisama, Iesu amunia auga afa apala faafia auga eegai ala agapiuau koko oma? Afaekaina. Ega kainai Deo ega iifa a'o'i alogoni'i efua au'i faisa felo'i kai'iai mo fapakai'i.

Iesu Au Akaiki'a Paisa

⁵Deo ega iifa pukagai ega agofa'a agemai fougā pau aifania auga agelo aepa'ima'i. ⁶Kai Deo au i'oina aga'o

fepa'ima eoma. Ega'ina iifaga ko'a ipauma auga Deo ega iifa puka alogai, afu aga'ogai aufalao aga'o iina eifa oma: “Kapa puo Oi papiau aumauni auga kapa akaiki'a lopamia loopolaga,

ke gauga isafa lo'ima felo.

⁷Ufainagai Oi papiau aumauni gauga, afa'agamo lopaake agelo papa'iai lopamia epo aemaefa.

Ega mo ganinagai, isa auga Oi iisamu i'opoga mo lopagama puo

Oi koa i'opomu au akaiki'a lopamia lopalopiania, emu isapu akaiki'a lopeniia.

⁸Ke kapa ma'oi isa lopa'ima ife papagai lopamia'i.” *Sam 8:4-6*

Deo ega eifa oma koa i'opoga, kapa ma'oi papiau aumauni ife papagai eoge'i, ke kapa aga'o aepua'afuga isa aina faeafia aeoma. Ega mo ganinagai, pau Deo kapa ma'oi papiau aumauni papagai fepamia'i fe'imai'i auga emia alaisa koa. ⁹Kai Deo ega gafe-gafe akaiki'agai Iesu i'a ma'oi fau'aisai fekiekie femae, ega koa mae gamuga ala koa auga feopo eoma. Ega puo epaake agelo papa'iai epamia kai isa egaē mo aeagu epo aemaefa. Iesu i'a fau'aisai emae afegai, e'agaukae Deo kaina kainai eague Isa koa i'opoga epalopiania, ke ega isapu akaiki'a epeniia auga aisa.

¹⁰Deo kapa ma'oi epagama'i, ke faugai kapa ma'oi kegama auga i'a ma'oi Isa maagai au akaiki'a famia eoma. Ega puo Iesu epakiekie. Ega'ina kiekiegai, Deo i'a kania'a feagamauga auga eifania koa i'opoga mo ekapaisa, Iesu papiau kania'i Isagamauga Lopiaga epamia. Deo i'a fau'aisai ega ekapa oma Iesu epakiekie auga Deo eegai ekai felo alogaina. ¹¹Gome Iesu papiau Deo maagai alo'i epalolofania au'i, ke Deo maagai kaisau alo'i lolofaga emia au'i, Ama'i Deo fou famili aga'omogai kemai. Ega kainai Iesu aemeagai ega'ina papiau'i eifani'i aaga akina eoma'i. ¹²Iesu ega'ina pa-

piau'i aaga akina eoma'i auga fougā, Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma ekae: "Amau, lau Oi Akamu aau akiu maa'iai alaifafoua.

Ke Oi keau afagainio au'i e'i la'afou alogai au afagai iifi'iai alaau afagainio."

Sam 22:22

¹³Ke Deo ega iifa pukagai Iesu Deo epainia kapa eoma auga fougā iina kepapua oma:

"Lau e'u pako'a akaiki'a Oi eemuai alaoge,"

eoma. *Aisaea 8:17*

Ke Iesu eifa pugu einaka,

"Amoisa, lau Deo ega papiau epeniaau au'i fou inamo'e,"

eoma. *Aisaea 8:18*

Deo ega iifa pukagai Iesu iina eifa oma kainai, i'a ma'oi Iesu aaga akina.

¹⁴⁻¹⁵I'a papiau aumauni ifai agago puo agamae. Agamae aisama, apako'ania kapa ma'oi egaē akefua aoma. Ega kainai aagoai aague alogai papiau mae kemani'iai alogaina. Satani papiau mae kemani'iaina auga isapuga epapinauga papiau epamae'i. Ega koa papiau ma'oi kala'afi koa i'opoga, Satani papagai keagu. Kai Iesu Satani ega pinauga gaauoka, ke Satani papagai kekala'afi au'i gapapealai'i eoma. Ega puo isa ifo isafa papiau aumauni emia ifai egago, ke papiau fau'iai emae ke emaunimue. Ega kainai mae papiau e'i agu age'ima afaekaina auga Iesu i'a epakinai'a. ¹⁶Isa ega koa ekapaisa auga, iifa gome agelo fepalagaini'i kainai aekapaisa. Kai isa Abraham ufuga apa ko'a'i isa kepako'ania au'i fepalagaini'i eoma. ¹⁷Ega kainai Iesu papiau aumauni emia aagoai eagu alogai, papiau aumauni kapa'ina kekapa auga i'opoga mo ekapai'i. Ega koa Deo faugai alo ko'agai sakedote lopia fa'a pinaugaga fekapa, papiau laomai apala'i kekapa'i au'i gua'i feania, e'i laomai apala'i fea'ini'i ke Deo fou epo'iai

gagao femia eoma. ¹⁸Ke tiapolo Iesu e'opoisa aisama ekiekie alogaina. Ega puo papiau kapa'i tiapolo e'opo'i au'i, Iesu isa agepalagaini'i agekaina.

Iesu Moses Eka'egaina

3Ega kainai aau akiu pako'a papiaumi, Deo ega famili aga'omogai omai, ke Deo eifanimi, lau fou Isa ega agofa'a fou agaagu aumi, Iesu Apostolo ke Sakedote Lopia Fa'a, i'a apako'ania ke fougā aifafoua auga eegai opomi fofougā amooge. ²Ufainagai Deo ega papiau ma'oi fau'iai Moses Deo isa kapa'ina fekapa eoma auga mo ekapaisa. Ega koa i'opoga, Iesu isafa Deo isa ekinaga auga kapa'ina fekapa eoma auga mo ekapaisa. ³⁻⁴Kai i'a alogo, e'a aga'o felo kepaapa aisa aisama, e'a felo ipauma aoma aifagaina. Kai ko'a ipauma e'a aga'o aga'o auga aufalao aga'o e'a ega'ina epaapa'i. Ega kainai i'a e'a ega'ina alaau afagai alogaini'i kai, e'a epaapa auga aau afagai alogaina aka akaiki'a apamia. Ega koa i'opoga, Moses Deo ega papiau fau'iai ega pin-auga ekapaisa puo, Moses aka akaiki'a apamia. Kai Deo auga Iesu faugai kapa ma'oi epagama'i puo, Deo maagai Iesu aka auga akaiki'a emia Moses aka eka'egaina. ⁵Ko'a ipauma Deo ega pin-auga auga Moses, Deo ega papiau, e'a aga'omogai keagu papiau'i koa i'opo'i au'i fau'iai Deo kapa'ina fekapa eoma auga mo ekapaisa. Ega'ina ekapaisa alogai, muni Deo kapa'ina maa'aisai agepafokia auga, Deo ega papiau maa'iai eifafoua. ⁶Moses auga Deo ega pinauga ikapa mo auga. Kai Iesu auga Deo Gauga kainai, ifo ega e'ai ega papiau keagu au'i e'imai'i, ke fau'iai Deo Isa kapa'ina fekapa eoma auga mo ekapaisa. Ke i'a Iesu epalagaini'a auga apako'ania kainai, falamani'i alo'a fapakapulania, ke a'a afia'ama Deo ega agofa'ai agaafia auga aina'auga fapa'aua. Ega aisama i'a Deo

ega papiau, e'a aga'omogai keagu au'i fou famili aga'omo agamia.

Foisa Felo Iesu Folomunia

⁷⁻⁹ Kai i'a auga pau Deo ega famili amia puo, aina'a fapaau felo Deo ega iifa pukagai ega Spiritu iina eifa oma auga a'o falogo:

“Ufainagai ago maininai inipo ou'aga pani alogai

ufumi apami ee'iai kapa ma'o lakapai'i keisa'i mo ganinagai,

ke'opoisa kapa aga'o makapa kegaisa paisa keoma.

Ega koa kekapaisa, gua'i e'inoka alogaina ainau akeafia puo

guau kepakupua. Oi isa foisa'i fomalele.

Ega koa pau kina Deo aina agologo aisama,

guami folopa'inokania ainau foafia.

¹⁰ Oi ufumi apami ega koa kekapaisa puo, Lau isa ee'iai guau ekupu alogaina.

Ke laifa lainaka, 'Tina papiau'i aufa kina pifoge kapa'i maa'i ela'a me'e, keaga i'oinagai kepea.

Ega kainai Lau e'u keaga opainai fekepea auga akelogo.'

¹¹ Ega puo guau kupugai lapako'ania laifa lainaka,

Isa Lau e'u laagai afuga Kanaan agogai afalapakoko'i,'

laoma.” *Sam 95:7-11*

¹² Aau akiu pako'a papiaumi, epomia'i papiau isa'i laomai apala ipauma, Deo fakepako'ania auga opolaga keafia. Ega'ina opolaga apala papiau epapea'i Deo agu pagai auga kemunia. Ega kainai foisa felo oi epomia'i kai aga'o ega koa faekapa. ¹³ Kai kina apafala 'Pau Kina' aoma auga kina felo kapa aga'o agakapa agekaina paisa. Ega'ina kina alogai aufa kina oi aga'o aga'o magogomi foauga ifomi fopakapulanimi. Ega koa epomia'i papiau aga'o kapa aga'o elogo kai pifogei faepuniai laomai apala isa

gua faepa'inokania laoma. ¹⁴ Iifa gome, i'a Iesu apako'ania mo aisama, pako'a ega'ina ko'a ipauma auga aafia, Iesu fou kai'alao aagu. I'a ega'ina pako'aga agaafi-api kapulania mo agelao fuagai aisama, Deo ega agofa'aiafugai, Iesu fou kai'alao agaagu. ¹⁵ Ega kainai Deo ega iifa pukagai ega iifa pau mo laifa kakaua koa i'opoga,

“Pau kina Deo aina agologo aisama, ufumi apami Deo ke'opoisa kina'iai gua'i e'inoka Deo aina akeafia au'i koa folomia,”

laoma. *Sam 95:7-8*

¹⁶ Ufainagai kaisau Deo aina kelogonia kai kainai akepea? Ega'ina papiau'i auga Moses Isiptoai epapealai'i au'i laa'i ma? Laa'i, ega'ina papiau'i! ¹⁷ Ke inipo ou'aga pani 40 alogai Deo kaisau ee'iai gua ekupu alogaina? Isa auga laomai apala'i kekapai'i puo Deo gua ekupu afa epenii'i kainai ago maininai kemae au'i laa'i ma? Laa'i, ega'ina papiau'i! ¹⁸ Ke Deo ega guakupuai kaisau ee'iai eifa kapula Kanaan ago, Isa ega laagai afugai afakekoko eoma? Isa au'i Deo aina akeafia aina kainai akepea au'i laa'i ma? Laa'i, ega'ina papiau'i! ¹⁹ Ke i'a alogo isa Deo akepako'ania kainai, ega laagai afugai fekekoko auga aekainia.

Deo Ega Laagai Afuga Aoniamo Ekae Auga Alogai Amakoko

4 Ega puo i'a ega'ina iifaga a'o alogonia efua pau ee'aisai ekae mo ganinagai, epo'aisai papiau aga'o ega'ina iifaga alo ko'agai afaepako'ania auga mani'ina fapa'aua. Ega koa i'a ma'oai ega'ina laagaina afugai fakoko laoma. ² Gome ufainagai Deo ega iifa ega'ina papiau'i maa'iai eifania koa i'opoga, pau i'a isafa maa'aisai, iifa faunina Iesu fougaa alogai, i'a Isa ega laagai afugai agakoko auga fougaa eifania. Kai Deo ega iifai isa Kanaan ago, Isa ega laagai gougaa afugai fekekoko eoma auga iifaga a'o kelogonia

kai, ee'iai pipalagai aga'o aemia, Kanaan agogai akekoko. Gome isa ega'ina iifaga akepako'ania. ³Pau i'a ega'ina iifaga apako'ania au'a, i'a ega'ina laagaina afugai akoko efua. Kai kaisau isa ega iifa ega'ina akepako'ania au'i fou'i iina eifa oma:

“Lau e'u guakupuai pako'a iifaga lakapaisa, 'Isa lau e'u laagai afugai afakekokoko,'

laoma.” *Sam 95:11*

Deo ega'ina eifania mo ganinagai, agofa'a epagama mo kinagai Isa ega pinauga ma'oai egae epafua'i. ⁴Gome Isa kina imagea gua aisama, kapa'ina ekapaisa auga fougua ega iifa pukagai afu aga'ogai iina eifa oma: “Deo ega pinauga epafua, kina imagea gua aisama elaagai.”ⁿ ⁵Kai kaisau Isa ega iifa keumakalaina au'i fou'i ega iifa pukagai iina eifa oma pugu: “Isa Lau e'u laagai afugai afakekokoko,” eoma. Deo agofa'a epagama aisama, ega laagai afuga ega koa ekapaisa mo ganinagai, Israel papiu'i Isa keumakalaina puo, ega gua kupuai ega iifa pukagai iina eifa oma: Lau guau kupugai lapako'ania laifa lainaka, “Isa Lau e'u laagai afugai afalapakoko'i laoma.” Ufainagai Deo ega eifa oma mo ganinagai, pau i'a Isa apako'ania au'a, ega'ina laagaina afugai agakoko.

⁶Ega koa i'opoga, i'a isa'a laagai afuga ega'ina ekae paisa alogai agakoko agekaina. Kai ufainagai Kanaan ago, ega'ina laagaina afuga gougua, Deo Israel papiu'i agepeni'i eoma iifaga a'o kelogo kakaua kai aina kepamafua. Ega kainai isa laagai afuga ega'inagai akekoko. ⁷Ega puo ega'ina afegai inipo ma'o kelao kai, Deo kina aga'o epaapa pugu, Davide akegai ega'ina kina eifaga 'Pau kina' eoma. Ega'ina iifaga Deo ega iifa pukagai ekae auga laifa kakaua koa i'opoga:

“Pau kina Deo aina agologo koa aisama, guami folopa'inokania,”

eoma. *Sam 95:7-8*

⁸Ega'ina laagaina afuga fougua laifania auga, ufainagai Josua Israel papiu'i epapea'i Kanaan agogai epapealai'i auga afuga aeifania. Josua isa Kanaan agogai laagai ega'ina gapeni'i koa aisama, Deo nuniai laagai kina aga'o fougua faeifania pugu. ⁹Ega koa aisama, Deo ega laagai kina auga, ega papiu epamia'i au'i fau'iai epagome ekapaisa ekae. ¹⁰Ega kainai papiu kapa Deo ega laagai afugai agekoko auga, Deo ega pinauga epafua elaagai koa i'opoga, isa isafa ifo ega pinauga agepafua agelaagai. ¹¹Ega puo i'a ma'oai imaau'a fofougai faunimoimo ega'ina laagaina afugai fakoko. Ega koa i'a epo'aisai kai aga'o ufu'a apa'a Deo ega iifa a'o kelogonia kai, aina akeafia ke'ualai au'i koa fakemia fake'ualai laoma.

¹²Gome Deo ega iifa auga papiu aumauni e'i iifa koa laa'i. Deo ega iifa auga maaga maunina ekae epinauga. Ega'ina iifaga auga ifani a'ifaga maaga apie apie eako auga eka'egaina. Ega puo isa papiu aumauni imaau'i, unia'i, ke gua'i alo fofougua, ke lalau'i isafa alo'iai ekoko. Egae e'i laomai ala koa, ke gua'i alogai kapa'ina keopolaga auga felo, o apala auga epafokia. ¹³Ke Deo epagama kapa'i ma'oai papiu faaga maini koa i'opoga, Isa maagai afakekaifake akefoki afe'ai. Ke i'a kapa'ina akapai'i au'i ma'oai Deo maagai kapa puo akapai'i au'i agaifafou afe'aini'i.

Iesu Sakedote Lopia Fa'a Akaiki'a Auga

¹⁴Ega puo i'a a'a Sakedote Lopia Fa'a akaiki'a e'agaukae elao ufai auga, Iesu Kristo Deo Gauga auga fau'aisai eague epinauga kainai, i'a a'a pako'a aifafoua

ⁿ4:4 Genesis 2:2

auga faafi inokania. ¹⁵ Gome Iesu aagoai eagu alogai, isa i'a koa i'opo'a papiau aumauni emia. Ke i'opo ma'oai i'a aafii' au'i i'opo'i mo eafii'i. Ega mo ganinagai, isa laomai apala aga'o aekapaisa. ¹⁶ Ega kainai i'a falamani'i, alo'a fapakapulania, megamegai Deo eagu ega gafegafe akaiki'a epeni'a auga afuga falao. Ega koa agamegamega penia aisama, gua'a ageania ke ega gafegafe akaiki'agai, kapa'ina anina aani auga kinagai mo agepeni'a.

5 Papiau sakedote lopia fa'a'i kegamia keoma aisama, Deo faugai ega'ina pinaugaga fekapa keoma puo, Deo papiu epapinaugani'i, isa kekinani'i. Ega koa Deo anina eani isa e'i pinaugai papiu laomai apala'i kekapai'i au'i fau'iai pipeni amu'i ke a'o fekeaupugui Isa fekepa'a penia eoma. ² Ega'ina sakedote'i papiu aumauni puo, apoke eailofe'i ke apoke laoga maina kelogo felo. Ega kainai papiu laomai felo o apala akelogo kai pifoge kapa'i maa'i ela'a me'e muni'iai kepea laomai apala'i kekapa'i au'i gagafe'i mo akeafia agekaina. ³ Ke isa e'i apoke kainai papiu e'i laomai apala'i fau'iai a'o Deo akepa'a penia alogai, isa ifo'i isafa e'i laomai apala'i fau'iai, akekapa aga'oniamo.

⁴ Ega'ina pinauga auga Deo maagai kapa akaiki'a ipauma. Ke aufalao aga'o ifo anina eani puo ega'ina pinauga gakapa ageoma afaekaina. Kai ufainagai Deo Aaron eifaga, sakedote lopia fa'a pinaugaga ekapaisa koa i'opoga, Deo isa isafa feifaga ega'ina pinaugaga fekapa. ⁵ Ega koa i'opoga, Lopia Iesu isafa sakedote lopia fa'a emia auga ifo anina eani puogai ega'ina pinaugaga aekapaisa aka akaiki'a epamia. Kai Deo isa ekinaga ega'ina pinaugaga ekapaisa, aka akaiki'a epamia. Deo ega iifa pukagai isa fougai iina eifa oma:

“Oi Lau Gau, pau kina Lau oi Amamulamia,”

eoma. *Sam 2:7*

⁶ Ke Deo Iesu ekinaga sakedote lopia fa'a pinaugaga fekapa eoma auga isafa fougai ega iifa puka alogai afu aga'ogai iina eifa oma:

“Oi auga Melkisedek koa i'opoga puo, Sakedote Lopia Fa'a alomia aoniamo,”

eoma. *Sam 110:4*

⁷ Deo Iesu fougai iina eifa oma mo ganinagai, Iesu aagoai eagu alogai papiu aumauni puogai, ega mae kina emai kainagai aisama, ekiekie alogaina. Ega kainai maaga mai'iu'iuga mo Deo maeai kania ageagamauga auga egoi penia eagaga ke emegamega. Ke Iesu Deo Au Akaiki'a epamia emani'iaina, ke alo ko'agai aina eaia kainai, Deo Iesu ega megamega a'o elogonia, mae mani'ina faagagai eafilaisa. ⁸ Isa Deo Gauga mo ganinagai, papiu aumauni puo femalele Deo aina feafia. Ke femae mo ganinagai ega kiekieai emalele Deo aina eafii paisa. ⁹⁻¹⁰ Ega koa ekapaisa, isa Deo maagai alo opaina ipauma emia. Deo Iesu eifaga, Melkisedek koa i'opoga eoma auga, Sakedote Lopia Fa'a epamia, papiu fau'iai ega pinauga ekapaisa. Ega kainai isa i'a kania'a isagamauga inagome auga emia. Ke kaisau isa aina keafia au'i kania'i ageagamauga, agu pagai maunina agepeni'i.

Fakapula Deo Ega Keaga Falogo Felo

¹¹ Lau ke inae fou aagu aumai, Iesu Melkisedek koa i'opoga, Sakedote Lopia Fa'aga auga fougai ma'o kekae faifania kai, oi alomi aeagalai fologo fofiakoa auga aekaina puo, agaifania auga age'inoka alogaina. ¹² Iifa gome oi ufainagai Deo ega iifa a'o ologonia Iesu opako'ania efua puo, pau auga pamalele aumi fomia fefua. Kai anina oani aufalao aga'o oi maamiai Deo ega iifa gome ipauma, pako'a papiami fomia auga fougai gapamalele mueimi

pugu ooma! Ega'ina auga, oi imoi e'elemi koa i'opomi, u'u mo anina oani kai fo'ama ipauma auga anina aloani. ¹³Kai kaisau u'u mo eania auga, imoi e'ele koa i'opoga kapa'ina fekapa auga aelogo. Ega koa i'opoga, isa Deo maagai alo opai laoga maina fougā aelogo ke aekapa. ¹⁴Kai kaisau aufa kina ifo'i mino'i kepapinauga Deo maagai kapa'ina felo o apala auga kelogo, ke felo mo kekapa au'i, papiāu apao'i mo e'i fo'ama keania koa i'opoga.

6¹⁻²Ega puo i'a imoi e'ele'i koa i'opo'i falamia kai, papiāu apao'i e'i fo'ama keania au'i koa famia. Imoi e'ele'i e'i pamalele auga iina koa'i: isa Deo eegai e'i pako'a keoge. Laomai apala'i mae kepagama au'i keumakalaini'i. Baptismo oko'i i'oi'i i'oi'i Deo maagai alo'a opaina emia auga pamalelega kekapa'i. Papiāu Deo ega gafegafe akaiki'a fekeafia keoma kainai kania'iai ima'i keogeaua. Maeai kemaunimue au'i pamalelega, ke kina fuagai laomai felo, o apala afa agaafia auga pamalelega. I'ina pamalele'i Iesu Kristo fougā pamalele'i e'ele'i au'i. I'a ega'ina pamalele'i falapamue'i pugu kai, pamalele akaiki'a'i au'i isafa famaleleaini'i fou'i falogo felo ega koa fauki. ³Ke Deo ega iifa pamalele akaiki'a auga i'a ifo'a agalogo afaekaina kai Deo i'a agelogoaini'a koa aisama, ega'ina kapa'i akaiki'a'i agakapa'i agekaina.

⁴Kai Deo papiāu isa'i aelogoaini'i. Ega'ina papiāu'i auga iina koa'i: Papiāu kapa'i Deo alo'i epaeaea alo'i eponi, ke e'i aguagu alogai Deo ufai eaguagu auga ega pipeniai Isa kaisau auga gamuga keoponia. Ke Deo ega ipeni Spirituga keafiia. ⁵Ke Deo ega iifa felo auga gamuga keoponia efua. Ke muni agu pagai maunina afuga isapuga ala koa auga gamuga keoponia efua au'i. ⁶Kai ega'ina papiāu'i e'i pako'a akemunia ake'ualai koa aisama, isa Deo Gauga keumakalaina kolotiai emae auga kapa

aga'o laa'i koa kepamia. Ega koa kekapa puo, Iesu kolotiai keau'u'umue pugu koa i'opoga. Ke isa Iesu la'afouai kepa'aua kea'alaina ke kepameagaina. Ega kainai ega'ina papiāu'i e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i papiāu mama'i fekemia auga afaekaina.

⁷Gome ega'ina papiāu'i auga ago koa i'opo'i. Deo imu epaake aagoa epafeisa, ago inagome eegai fo'ama felo'i keuki aisama, Deo ega gafegafe akaiki'a aagoai eafiia. ⁸Kai ago ini mogogo kapa aga'o aepagama auga epaukia aisama, Deo ega'ina ago afa apala fepenina auga kina emai kainagai. Ke fuagai Deo loai ega'ina ago ageuma ageaga afe'ai.

⁹⁻¹⁰Ekefa'au pako'a papiāumi, iina laifa oma mo ganinagai, oi pako'a papiāu'i opalagaini'i alogai, Deo aka kainai emi pinauga okapaisa, ke alomi ko'agai papiāu ani'i oani auga Deo opakina. Oi ega koa okapai'i, ke pau isafa okapa aefua au'i Deo alo opai ipauma auga puo afae'agegeaini'i. Ega kainai Deo oi afa apala afaepenimi kai kaniami ageagamauga. ¹¹Ega puo oi pau aga'o aga'o alomi ko'agai okapakapa koa i'opoga mo fokapa felao kina fuagai, ega koa Deo oi kaniami ageagamauga afia'amaga auga ko'a ipauma mo femia laoma. ¹²Ufainagai papiāu isa'i Deo kepako'ania, ke kina apala eafil'i mo ganinagai alo'iai keafiapia, gamuga mo keoponia. Ke e'i pako'a keafi'inia mo emai fuagai kapa'ina Deo eifa ko'ania auga isa apu'i kepamia. Lai anina aani folo'apolo kai ega'ina papiāu'i isa'i ala kekapa oma au'i iisa'i mo fo'opo aoma.

¹³Ufainagai Deo Abraham maagai pako'a nini'anina ekapaisa aisama, kai aga'o Deo aeka'egaina puo Isa ifo mo akagai pako'a nini'anina ega'ina ekapaisa. ¹⁴Ke ega'ina alogai Deo Abraham iina epaini oma einaka, "Iifa gome Lau e'u gafegafeai kapa felo'i ma'o alapenio, ke okomuai akemai papiāu'i akema'o,

akealogai alogaina,”^o eoma. ¹⁵Ega'ina afegai Abraham Deo ega iifa kai'i ekai, eafiapia e'imaisa mo emai, kapa'ina maagai eifania agepenia eoma auga eafii.

¹⁶Kai papiu pako'a iifaga kekapa aisama, papiu i'oina aga'o, isa eka'egaini'i auga aka kepapinauga. Isa au akaiki'a aga'o aka kepapinauga kainai, papiu ma'oi kelogo ega'ina iifaga ko'a ipauma puo, akekua ma'oi laa'i kemia. ¹⁷Kai Deo Abraham maagai pako'a nini'anina ega koa ekapaisa aisama, ega logoai kapa'ina fekapa eoma auga ekapaisa, i'oina aga'o aepamia. Ega'ina auga Isa ega pako'a iifaga kaisau apu'i agemia papiu'i fekelogo felo eoma puo epaofakaea. ¹⁸Deo ega pako'a nini'anina, ke ifo akagai ega pako'a iifaga ekapaisa. I'ina iifa'i auni'i i'oi'i afaepamia'i, ke Deo aepipifoge puo ega iifa laa'iai afaeopagai. I'a alogo Deo i'a ago'aisai afia'ama eogeisa fepalagaini'a eoma. Ega kainai i'a kiekie aafia aisama, Isa fepalagaini'a afia'amaga aafia'ama puo, Isa eega alao magogo kapula fepeni'a aoma.

¹⁹I'ina afia'amaga auga, lalau'a ankaga koa i'opoga eafiapi'a, afaelao afaemaiseini'a agepakapulani'a. Ufainagai sakedote lopia fa'a'i mo Deo ega e'a alo ipaumagai, tiapu ke'e'epua, Deo mo eaguagu afugai kekoko. ²⁰Kai Iesu aoniamo Sakedote Lopia Fa'a emia, Melkisedek koa i'opoga emai i'a fau'aisai eufai Deo ega aguagu afugai ekoko efua. Ega kainai pau i'ina afia'amagai aufa kina i'a isafa ega'ina afugai akoko.

Iesu Auga Sakedote Lopia Fa'a Melkisedek Koa I'opoga

7 ¹⁻²I'a Melkisedek aoma auga Salem kinina, ke Deo au'oniai au akaiki'a auga ega sakedote. Isa aka Melkisedek

auga i'a mala'aisai, 'Alo opai kinina' eifania. Ke aka aga'o 'Salem kinina' keoma auga, i'a mala'aisai 'Gagao kinina' eifania. Ufainagai Abraham ifaniai kin eapugu'i emai isa fou kepiao-gai aisama, isa ega gafegafe akaiki'a Abraham epeniia. Ke Abraham kapa ma'oi eegai keka au'i, au'i ou'aga aisama, epo'iai aga'omo aga'omo eafilai'i Melkisedek epeniia. ³Melkisedek ina ama laa'i ke ufuga apa isafa laa'i. Ke isa ega mauni ke ega mae kina kai aga'o aelogo. Isa auga Deo Gauga koa i'opoga sakedote agemia aoniamo.

⁴Oi isa ala eakaiki'a oma auga amoopolaga: I'a ufu'a apa'a Abraham au akaiki'a ipauma auga ifaniai amu eafii'i au'i, au'i ou'aga epo'iai aga'omo aga'omo eafilai'i isa epeniia. ⁵Kai i'ina kagakaga auga inipo ma'o kelao afegai, Moses ega iifa kainai Lefi ikupugai sakedote kemia au'i ega koa kekapaisa. Isa Israel papiu'i ma'oi ee'iai kapa ma'oi kekae au'i, au'i ou'aga epo'iai aga'omo aga'omo keafii'i. Israel papiu'i isa aa'i aki'i Abraham okogai kemai au'i mo ganinagai, ee'iai ega koa kekapaisa. ⁶Kai Melkisedek auga Lefi ikupugai aemai. Ke isa auga Moses ega iifa aeapa koa kai emai. Ega mo ganinagai, isa Abraham eegai amu ou'aga epo'iai aga'omo aga'omo eafii'i. Ke isa Abraham Deo eegai pako'a nini'anina eafii'a auga, Deo ega gafegafeai kapa felo agepenia auga eifa felo penia. ⁷Iifa gome oi ologo felo, au akaiki'a auga eoge isa papagai auga eifa felo penia. ⁸I'a a'a sakedote papiu aumauni puo akemae mo ganinagai, papiu e'i amu ma'oi au'i ou'aga epo'iai, aga'omo aga'omo keafii'i. Kai sakedote Melkisedek auga, Deo ega iifa kainai eague aoniamo kai, Abraham ega amu ma'oi au'i ou'aga epo'iai aga'omo aga'omo eafii'i.

9-10 Ufainagai Lefi ikupuga papiaui Abraham okogai akemai koa kai, Melkisedek Abraham auni'i kepiaogai. Ega aisama Abraham amu eafii'i Melkisedek epeniia. Abraham ega koa ekapaisa kainai, pau i'a agaifa Lefi ikupuga isafa Melkisedek amu kepeniia agaoma. Ega kainai Melkisedek auga au akaiki'a ipauma paisa.

11 Lau laifa kakaua koa i'opoga, ufainagai Deo Aaron okogai akemai au'i sakedote e'i pinauga fekekapa eoma. Ega'ina pinauga kainai Moses Israel papiaui ega'ina iifaga muninai fekepea auga epagama. Sakedote pinauga ega'ina papiaui Deo maagai alo'i opaina gapamia koa aisama, Deo sakedote aga'o Aaron okogai laa'i kai, Melkisedek koa i'opoga auga faekinaga faemai.

12 Kai Deo ega koa ekapaisa gome Lefi ikupuga sakedote'i e'i pinauga akekapa felo puo, ikupu i'oina auga aga'o ekinaga sakedote epamia. Ega koa aisama, Moses ega iifai kagakaga kekapa'i au'i isafa fekeau pagaini'i i'oi'i fekemia. 13 Ke Juda ikupuga papiaui epo'iai kai aga'o sakedote pinauga aekapaisa Deo amu kepa'a penia afugai isafa aeapa aepinauga. Ega kainai Iesu sakedote emia aoniamo auga, ikupu i'oinai emai. 14 Gome i'a alogo i'a a'a Lopia Iesu Melkisedek koa i'opoga auga Juda ikupugai emai. Kai Moses ega'ina ikupuga papiaui sakedote fekemia auga fougaga aga'o aeifania. 15 Ke lai kapa'ina aifania auga sakedote aga'o Melkisedek koa agemai aisama, ega'ina kapa'i ma'oai agepafoki felo alogaini'i. 16 Isa auga papiaui aumauni e'i iifa kainai sakedote aemia kai Melkisedek koa i'opoga, afaemaemae ageagu aoniamo auga isapuga kainai sakedote emia. 17 Gome Deo ega iifa pukagai Iesu fougaga iina kepapua oma:

“Oi Melkisedek koa i'opoga aumu, aoniamo sakedote lomia,”

eoma. *Sam 110:4*

18 Deo Lefi ikupuga sakedote'i e'i pinauga eoge me'e. Gome Moses ega iifa aekapula ke kapa aga'o aepagama. 19 Lau ega laifa oma gome Lefi ikupuga sakedote'i e'i pinaugai papiaui fekepalagaini'i, Deo maagai alo opai au'i fekemia auga aekainia. Kai pau auga Deo Iesu faagagai afia'ama felo aga'o emaiseina epeni'a.

20 Deo ifo akegai eifa ko'ania Iesu sakedote emia. Kai Lefi ikupugai sakedote kemia au'i Deo ifo akegai aeifa ko'ania sakedote akemia. 21 Deo ifo akegai eifa ko'ania Iesu sakedote emia auga fougaga ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Lau Lopia laifa ko'ania ke opou i'oina afalapamia:

‘Oi sakedote lomia aoniamo,’”

eoma. *Sam 110:4*

22 Deo ega pako'a iifaga ega'ina kainai, Iesu i'a fau'aisai sakedote pinaugaga aoniamo agekapa. Ega kainai ufainagai Deo ega nini'ani papiaui fou kekapaisa, Isa papiaui fou gagao fekekapa auga iifaga epafelo alogaina. Ke Iesu akagai ega'ina nini'anina auga ko'a ipauma mo agemia.

23 Ke Lefi ikupuga sakedote'i keagu e'i pinauga kekapa'i. Kai isa papiaui aumauni puo kemae, fekepinauga mo felao auga aekainia. Ega puo papiaui ma'o isa afu'i keafiia kepinauga. 24 Kai Iesu auga aoniamo eague puo, ega sakedote pinaugaga agekapa afaefuafua, papiaui aga'o isa afuga afaefafia. 25 Ke Iesu aoniamo eague papiaui fau'iai Deo egoina. Ega kainai papiaui kapa'i isa akagai Deo eega kelao au'i, Iesu aoniamo isa kania'i ageagamau ko'ania agekaina.

26 Iifa gome Iesu sakedote lopia fa'a ega'ina auga, i'a fau'aisai sakedote emia auga ekai felo alogaina. Isa auga alo opaina ipauma. Isa papiaui ee'iai ega apala aga'o laa'i. Isa alo elolofa ke laomai apala'i kekapa'i au'i epo'iai eagu kai laomai apala aga'o aekapaisa. Isa ufai

eague auga, ke aka aagoa ufa fou Deo epagama'i au'i amu'i ma'oai eka'egaini'i. ²⁷⁻²⁸ Kai aagoai Moses ega iifa kainai, papiau aumauni epo'iai papiau kekinani'i sakedote lopia fa'a'i kemia, e'i pin-auga kekapaia. Kai isa papiau aumauni puo keapoke. Ega kainai isa ifo'i e'i laomai apala'i fau'iai a'o Deo kepa'a penia, ke muniat kai papiau isafa e'i laomai apala'i fau'iai a'o Deo kepa'a penia aefuafua. Agofa'ai sakedote lopia fa'a'i Moses ega iifa kainai ega koa kekapaia. Kai ega'ina afegai Deo Isa Gauga Iesu, aoniamo alo opaina ipauma auga ek-inaga. Ke Deo ifo ega pako'a iifagai, isa sakedote lopia fa'a epamia. Iesu sakedote lopia fa'a pinaugagai i'a fau'aisai ifo imaauga Deo epa'a penia kolotiai emae. Ega ekapa oma kainai papiau ma'oai e'i laomai apala'i ea'i aga'oni'i mo. Ega puo isa auga papiau aumauni sakedote lopia fa'a'i a'o Deo kepa'a penia akefuafua au'i koa i'opo'i laa'i.

Iesu Auga Sakedote Lopia Fa'aga Mamaga

8 Lai kapa'ina amaifania aoma auga i'ina: I'a ee'aisai sakedote lopia fa'a aga'o ega koa eague. Isa auga ufai Au Akaiki'a au'oniai eaguagu afuga kaina kainai eague. ² Ke ufai Deo ega e'a ekae. Ega'ina e'a auga ko'a ipauma ke aagoai ekae auga i'oina. Ega'ina auga papiau aumauni akepaapa kai Lopia Deo ifo epaapa. Iesu ega'ina e'a alogai eague sakedote lopia fa'a pinaugaga ekapa.

³ I'a alogo aagoa sakedote lopia fa'a'i ma'oai Deo eegai pipeni amu'i ke a'o fekepa'a penia keoma puo kekinani'i kepinauga. Ega koa i'opoga, Lopia Iesu auga i'a a'a sakedote lopia fa'a puo, ega pinaugai kapa aga'o Deo fepa'a penia

auga ekainia. ⁴ Moses ega iifa kainai Lefi ikupuga aagoa sakedote lopia fa'a'i Deo ega e'a aagoai ekaega auga alogai kekoko ega'ina pinauga kekapa, pipeni amu'i Deo kepa'a penia. Ega kainai Iesu aagoai mo gaagu koa aisama, sakedote lopia fa'a pinaugaga faekapa. ⁵ Aagoai Deo ega e'a ekaega alogai kepinauga auga, ufai Deo ega e'a ko'a ipauma auga ogo ke iisa i'opoga mo. Ega kainai ufainagai Moses Deo ega e'a kepua aisoge auga gapaapa eoma alogai, Deo Moses aina epalogo iina eifa oma: “Foisia felo, ikuai Lau e'u e'a ufai ekaega auga iisa ala koa lapakinaiso auga i'opoga mo fokapa,” eoma. ⁶ Kai Iesu ufai sakedote lopia fa'a pinauga eafia auga aagoai sakedote lopia fa'a'i e'i pinauga eka'egaina. Ke isa auga Deo papiau fou epo'iai gagao ekokoaina. Ega'ina auga Deo ega nini'ani kapula ekapaia, ke ega pako'a iifaga felo ipauma epamia puo, Deo ega nini'ani kapula ufainagai ekapa kakaua auga nini'anina eka'egaina.

⁷ Papiau Deo ega nini'ani kapula ekapa kakaua auga kainai mo kegapea, ke Deo maagai alo'i opaina gamia koa aisama, Deo keaga i'oina faekapuga ega nini'ani kapula mamaga faekapa pugu. ⁸ Kai papiau kapula nini'anina eufai auga kainai akepea puo, Deo isa e'i apala ekapulaisa aisama, ega iifa pukagai iina kepapua oma:

“Lopia eifa, “Amoisa, kina aga'o agemai, ega'ina kina alogai Lau Israel papiau'i ke Juda papiau'i fou, ^{§§} ee'iai e'u nini'ani kapula mamaga fua auga alakapa.

⁹ Ufainagai Lau isa ufu'i apa'i ima'iai laafi Isiptoai lapapealai'i, ke ega'ina afegai isa Lau fou nini'ani kapula akapaia.

§§ 8:8 Ufainagai Iudea e'i ago efafa auni'i emia. I'ina iifaga alogai Israel papiau'i ke Juda papiau'i auga Israel papiau'i fofouga eifani'i.

Kai isa aufa kina ega'ina nini'anina kainai fekepea auga alo'i ko'agai anina akeani puo,

Lau isa lamunii'i gefa'i alaaunia.

Ega kainai nini'ani kapula mamaga alakapa auga,

ufainagai isa ufu'i apa'i fou akapaisa koa i'opoga afalakapa,"
eoma.

¹⁰ "Ke Lopia eifa pugu einaka, "Nini'ani akapa kakaua auga afegai,

Israel ke Juda papiiau'i fofouga fou nini'ani kapula mamaga iina agakapa oma.

Lau e'u iifa isa mino'iai alaoge'i ke gua'iai alapapua'i.

Lau isa e'i Deo alamia, ke isa Lau e'u papiiau akemia.

¹¹ Ke papiiau ma'oi, agu'a'i, apao'i, e'ele'i, ke akaiki'a'i fofougai Lau akelogo afe'ainiau.

Ega puo kai aga'o ega e'a ipafe auga afaepamalelenia,

o aaga akina afaepaina, 'Lopia mologo' afaeoma.

¹² Ke Lau isa gua'i alaania, e'i laomai apala'i ma'oi ala'agegeaini'i, ke e'i apala afalaopolani'i pugu,"

eoma. *Jeremaia 31:31-34*

¹³ Deo nini'ani kapula i'ina auga 'mamaga' eoma kainai, ufainagai nini'ani kapula ekapa kakaua auga ufaina emia elaolao kai aga'o afaepapinauga puo agega.

Deo Ega E'a Aagoai Kepua Aisoge Auga

9 Deo ega nini'ani kapula ekapa kakaua alogai, Deo ega e'a kepua aisoge auga aagoai kepaapa eka, ke papiiau Deo ala fekeau afagai oma auga iifa'i isafa egae keka. ² Ke ega'ina e'a agakoko mo alogai, lanepa ekaaka afuga, amu keogeoge'i afuga, ke palafa Deo kepa'a penia auga egae keka. I'ina afuga kepafala, Deo maagai aeofuofu,

afu felo ipauma keoma. ³ Ega'ina afuga muninai tiapu ke'e'e pagainia. Ega'ina tiapuga afegai afuga kepafala, Deo ifogamo eaguagu afuga keoma.

⁴ Ega'ina afugai amu foga'i felo'i keuma'i Deo kepa'a penia auga afuga goldai kekapaia eka. Ke sikuna Deo ega nini'ani kapula auga gouga isafa egae eka. Sikuna ega'ina afe fofouga goldai kekapaia. Ke sikuna ega'ina alogai oga goldai kekapaia auga keogeisa eka. Ke oga ega'ina alogai manna keukai'i keka. Ke Aaron ega i'ini eikina auga, ke Deo ega nini'ani kapula kepoi Deo ifo epapua'i au'i isafa egae keka.

⁵ Sikuna ega'ina laagai, agelo auni'i keifani'i 'Cherubim' keoma auga egae keagu. Ega'ina auga Deo eague auga gouga kepakinai'a. Ega'ina ago'iai sakedote lopia fa'a, papiiau fau'iai a'o ifa'i ke'efaisa aisama, Deo papiiau gua'i eaniia, e'i laomai apala'i e'agegeaini'i. Kai kapa'ina maamiaia amaifania aoma auga, i'ina faagagai laa'i puo, pau amu ma'oi aga'o aga'o oko'iai afalapakai felo'i.

⁶ Deo ega e'a ega'ina alogai amu ma'oi ega keoge oma'i keka, ke sakedote kekoko mo afugai, aufa kina kekoko e'i pinauga kekapaia. ⁷ Kai inipo aga'omo alogai kina aga'omogai, sakedote lopia fa'a mo, tiapu ke'e'e pagainia, Deo ifogamo eaguagu auga afugai ekoko. Isa ima maini ega'ina afugai aekoko kai, ifo faugai ke papiiau laomai apala'i kekapa'i kai akelogo au'i fau'iai a'o keaupugu'i au'i ifa'i eafiia Deo epa'a penia. ⁸ Sakedote lopia fa'a ifogamo Deo ega e'a ega'ina alogai kekoko mo afugai ekokoko ega koa ekapaisa alogai, Deo ega Spiritu i'a kapa'ina falogo auga iina epafoki oma: Papiiau ifo'i Deo ifogamo eaguagu afugai fekekoko auga keagaga aepagalaisa. ⁹ Deo ega e'a ega'ina auga pau kina alogai malele koa i'opoga epalogoni'a. Ega'ina pipenina ke a'o Deo ipa'a

penia auga papiau Deo keau afagaina au'i Deo maagai alo'i opaina, ke opo'i felo'i mo femia auga aekainia. ¹⁰Ega'ina kina'i alo'iai, Deo papiau laomai isa'i fakekapa'i eoma auga, lao'i mai'i i'oi'i i'oi'i ekapa'i fekeafiapi'i eoma. Ega'ina auga kapa'ina mo fekeania ke kapa'ina mo fekeinu, ke papiau alo'i ala fekeiku oma auga lao'i mai'i i'oi'i i'oi'i iifa'i ekapa'i epenii'i. Kai i'ina lao'i mai'i ma'oai fekeka fekela mo Deo ega laomai magaga femaiseina kinagai kai eoma.

¹¹⁻¹²Iesu emai agofa'ai sakedote lopia fa'a emia ega pinauga ekapaisa. Ega aisama laomai mamaga ega'ina Deo eifa ko'ania i'a kapa felo'i agepeni'a eoma au'i emaiseini'i. Ke isa sakedote lopia fa'a pinaugaga ekapa aefua-fua. Kai Iesu nani ke polomakau gau'i ifa'iai i'a a'a laomai apala'i afa'i aeoge'i. Kai isa ifo ifagai afa'a eogeisa, aoni-amo laomai apala'i ee'iai epapealai'a. Ega koa ekapaisa, i'a fau'aisai Deo ega e'a ko'a ipauma ufai ekaega auga alogai ekoko aga'oniamo. Deo ega e'a ega'ina auga, papiau aumauni ima'iai akekapa'isa, ke aagoa ipagama kapa'i isafa epo'iai laa'i. Ke ega'ina auga kapa akaiki'a ipauma ke Deo maagai felo ipauma puo, aagoai Deo ega e'a kepua aisoge auga eka'egaina. ¹³Aagoai Deo ega papiau laomai apala'aga'o kekapa'isa aisama, sakedote lopia fa'a nani ke polomakau ifa'i, ke polomakau papiega agu'a keuma auga agafaga fou eafii'i laomai apala'i kekapa'i au'i laa'iai e'afaisa. Ega koa ekapaisa, papiau e'i kagakaga kainai Deo laomai apala'i ea'ini'i, faaga'i afeagai auga epalolofania kai alo'iai ofu auga aea'inia. ¹⁴Sakedote lopia fa'a ega ekapa oma koa aisama, Iesu Kristo auga ala koa i'opoga? Iesu alogai laomai apala'aga'o laa'iai auga i'a Deo eague auga ega pinauga fakapa eoma. Ega puo Deo ega Spiritu eagu pagainia auga Iesu epaka-

pulania, ifo imauga Deo epa'a penia. Iesu ega ekapa oma koa aisama, iifa gome isa ifagai i'a a'a laomai apala'i eikulai afe'aini'i!

¹⁵Iesu ifagai ega ekapa oma auga, Deo papiau eifani'i au'i ega pako'a iifaga ega agofa'ai ekae aoniamo isa apu'i eoma auga fekeafia eoma. Ke pau Iesu papiau pako'a nini'anina kapula eufai auga pagagai laomai apala'i kekapa'i au'i isafa afa'i feoge ke fepapealai'i eoma. Ega kainai Iesu i'a fau'aisai emae, Deo ke papiau epo'iai gagao ekokoaina. Ega koa ekapaisa pako'a nini'anina mamaga ekapaisa.

¹⁶⁻¹⁷I'a alogo felo amu inagome kaisau amu agepenia eoma auga pako'a nini'aninai ekapa. Ke isa agemae aisama, aufalao aga'o isa emae auga ko'a ma auga feisa feifafoua. Egae kai kaisau amu gaafia eoma auga ega'ina amuga ageafia. Kai amu inagome auga maaga maunina eaguega kai pako'a nini'anina ega'ina ekapaisa auga afaepinauga. ¹⁸Deo papiau ee'iai pako'a nini'anina ekapa kakaua auga papiau aga'o femae koa i'opoga auga afugai a'o keaupugua. Ega'ina a'o ifagai pako'a nini'anina ega'ina epinauga. Kai ifa laa'i koa aisama faepinauga felo. ¹⁹Ega kainai Moses Deo ega iifa ma'oai papiau ma'oai maa'iai eifafoua, ifa amu ma'oai laa'iai feke'afo eoma. Ega puo isa ifo polomakau gau'i ifa'i fei fou eoge lapuinia. Ke sipi faaga puina pitoga kepamia auga, ke au maifoga aka 'hisop' auga aga fou eafii'i ifai eka fufuinia. Egae kai Deo ega iifa puka isa ifo epapua auga laagai e'afoisa, ke papiau isafa e'i laomai apala'i fau'iai laa'iai e'afoisa. ²⁰Ega'ina ekapaisa alogai eifa einaka, "Tina ifa auga Deo papiau ee'iai pako'a nini'anina kapula ekapaisa auga gouga. Oi Deo ega nini'ani kapula ega'ina epeniimi auga kai'iai mo fopea

eoma.”^p ²¹ Moses puka ke papiau mo fou laa'iai ega koa aekapaisa kai, Deo ega e'a kepua aisoge auga afe pouga a'o faaga'iai kekapa auga isafa laagai ifa aupu gagaugai e'iupia eafiia e'afoisa. Ke ifa eafiia ega'ina e'a alogai amu kepapinaugani'i Deo keau afagaina amu'i ma'oai isafa laa'iai e'afoisa. ²² Ega koa i'opoga, Deo ega iifa Moses epenia auga kainai a'o ifa'iai ega koa ekapaisa Deo maagai amu ma'oai eikui'i. Kai papiau e'i laomai apala'i fau'iai ifai ega faekapa oma koa aisama, Deo papiau e'i laomai apala'i fae'agegeaini'i. Iifa gome ifa laa'i koa aisama, Deo papiau e'i laomai apala'i fae'agegeaini'i.

²³ Deo ega e'a aagoai kepua aisoge auga alogai sakedote lopia fa'a Deo a'o epa'a penia aisama, kapa ma'oai ofu'i au'i eikulai'i. Deo ega e'a ega'ina auga, ufai Deo ega e'a ko'a ipauma auga iisa mo ke'opoisa. Kai ufai Deo ega e'a ekae auga alogai amu ma'oai ofu'i kekae au'i isafa feikulai'i eoma. Ega koa aisama, amu felo'i ipauma'i Deo fekepa'a penia ofu ega'ina fekeikulai'i. Kai ega'ina amu'i auga aagoai a'o Deo kepa'a penia auga fekeka'egaini'i. ²⁴ Aagoai Deo ega e'a ekaega auga ufainagai Moses Deo ega e'a ufai ko'a ipauma ekaega auga iisa mo ke'opoisa kepaapa. Iesu auga papiau aumauni Deo ega e'a kepaapa auga alogai sakedote lopia fa'a e'i pinauga kainai egae aekoko. Kai isa ufai e'agaukae, Deo agogai eapafoki, i'a fau'aisai Deo fegoina fepalagaini'a eoma. Ega kainai isa ufai Deo ega e'a ekae auga alogai ekoko. ²⁵ Ega'ina mo laa'i kai, Iesu auga aagoa sakedote lopia fa'aga koa i'opoga laa'i. Aagoa sakedote lopia fa'aga auga afa inipoai Deo ega e'a aagoai ekaega auga alogai Deo ifogamo eaguagu afugai ekoko. Ke egae isa ifo ifa aeafiai kai, a'o ifa'i eafii'i Deo epa'a penia.

Kai Iesu auga ifo imaauga Deo fepa'a peni aga'oniamo eoma puo, epa'a peni aga'oniamo ke ufai ekoko. ²⁶ Kai Iesu ifo imaauga Deo gapa'a penia faefuafua koa aisama, Deo agofa'a epagama mo alogai, isa papiau fau'iai ifo imaauga Deo fepa'a penia faefuafua. Ke afa inipoai ega koa fekapa felao femai faefuafua puo, kiekie ma'o fepamia. Kai pau kina fua'iai Iesu i'a a'a laomai apala'i fea'ini'i eoma puo, emai fau'aisai ifo imaauga Deo epa'a peni aga'oniamo. ²⁷ Iesu emae aga'oniamo koa i'opoga, i'a papiau aumauni isafa Deo ega logoai mae aga'omo agapamia. Ke ega'ina afegai laomai felo o apala afa Deo agepeni'a auga agaisa. ²⁸ Ega koa i'opoga, Iesu isafa papiau ma'o e'i laomai apala'i fea'ini'i eoma puo, ifo imaauga Deo epa'a penia, emae aga'oniamo. Ke isa muni agemai pugu aisama, i'a a'a laomai apala'i fau'iai afaemai. Kai kaisau isa ke'ima au'i fuagai kania'i feagamauga ageoma puo agemai.

I'a Fau'aisai Iesu Imaauga Deo Ep'a Peni Aga'onia Mo

10¹⁻² Ufainagai Moses ega iifa kainai, papiau afa inipoai Deo a'o kepa'a penia alogai Deo keau afagaina isafa. Ega koa kekapaisa mo ganinagai alo'i opaina aemia. Isa alo'i opaina gamia gafua koa aisama, e'i laomai apala'i ma'oai fea'i aga'onia mo. Ke isa laomai apala'i kekapai'i au'i gamuga apala alo'iai fakeoponi'i pugu. Ke fuagai Deo a'o fakepa'a penia pugu. Kai afa inipoai papiau Deo eega kelao a'o kepa'a penia, i'opoga mo kekapaisa aefuafua. Ega koa Deo a'o kepa'a penia auga papiau Deo maagai alo'i opaina ipauma aepamia. Ega kainai Moses ega iifai ega fekekapa oma eoma auga muni Iesu agemai i'a fau'aisai kapa felo'i agekapa'i au'i lalauga mo koa

i'opoga epakinai'a. Kai ko'a'i ipauma'i laa'i. ³⁻⁴Kai papiau e'i laomai apala'i fekea'ini'i keoma puo, polomakau papie'i ke nani fou ifa'i keafii'i Deo kepa'a penia. Kai ega'ina ifa laomai apala'i laa'i fekepamia'i auga aekainia. Ega puo aufa inipoai a'o Deo kepa'a penia alogai e'i laomai apala'i kekapa'i au'i epaopolani'i.

⁵⁻⁶A'o ifa'iai laomai apala'i fekea'i auga aekainia puo Iesu emai. Isa emai agofa'ai aisama, Deo ega iifa pukagai ekaega koa i'opoga, Iesu Deo epainia iina eifa oma:

“Papiau e'i laomai apala'i afa'i fekeoge a'o, ke amu fou fekepa'a penio keoma puo,

a'o keumai'i ke amu fou kepa'a penio.

Kai ega'ina au'i Oi eemuai aekainia puo ee'iai alomu aegama.

Papiau a'o keumai'i, ke amu fou kepa'a penio au'i alo'i ko'agai akekapaisa puo ani'i aloani.

Kai Oi auga papiau fau'iai lau loifalaisau imauu Oi fapa'a penio looma.

⁷Oi ega lokapa oma kainai lau laifa, 'O, Deo! Oi emu iifa puka alogai lau fou loifania koa i'opoga, kapa'ina fakapa looma auga fakapa laoma puo lamai inamo'e,”

eoma. *Sam 40:6-8*

⁸Papiau Moses ega iifa kainai a'o ke amu fou Deo kepa'a penia. Kai Iesu eifa kakaua iina eifa oma. 'Papiau e'i laomai apala'i fau'iai a'o keaupugu'i keumai'i, ke amu ma'oai fou Deo Oi kepa'a penio. Kai papiau ega kekapa oma mo ganinagai alo'i ko'agai akekapaisa puo, kapa'ina kekapa'ia au'i ani'i aloani ke ee'iai alomu aegama,' eoma. ⁹Ke Iesu iina eifa oma pugu, 'Kapa'ina fakapa looma auga fakapa laoma puo lamai inamo'eu,' eoma. Iesu ega eifa oma gua epamia auga, Deo amu kepa'a penia auga laoga maina mamaga gakapa

eoma. Ega puo Moses ega iifa kainai kepea Deo a'o ke amu fou kepa'a penia laoga maina ufaina auga eoge me'e. ¹⁰Ke Deo Iesu kapa'ina fekapa eoma auga eka'ia, ifo imaauga Isa epa'a peni aga'oniamo puo, i'a Deo maagai alo'a epalolofania.

¹¹Moses ega iifa kainai sakedote ma'oai Deo ega e'a alogai kepa e'i pin-auga kekapa'ia aefuafua. Ega'ina alogai papiau e'i laomai apala'i fau'iai aufa kina i'opoga mo kekapa'ia, a'o Deo kepa'a penia. Kai ega'ina auga papiau e'i laomai apala'i aea'ini'i. ¹²Kai sakedote Iesu auga, papiau e'i laomai apala'i fau'iai ifo imaauga Deo epa'a peni aga'oniamo. Iesu ega'ina eka'ia efua afegai, ufa'i e'agaukae Deo kaina kainai eagukipo.

¹³Isa ega'e ageagu mo agelao Deo isa ega ou au'i ma'oai ife guagai ageoge'i agegafapi'i auga kina age'ima. ¹⁴Gome isa ifo imaauga Deo epa'a peni aga'oniamo alogai kaisau kepako'ania au'i, alo lolofa ipauma au'i epamia'i aoniamo.

¹⁵Deo ega iifa pukagai i'ina iifaga ko'a ipauma auga ega Spiritu isafa i'a maa'aisai eifa kakaua iina eifa oma:

¹⁶“Lopia eifa, 'Lau muni ega'ina kina'iai papiau ee'iai nini'ani kapula ipauma alakapa.

Egae Lau e'u iifa isa gua'iai alaoge, ke mino'iai isafa alapapua'i,”

eoma. *Jeremaia 31:33*

¹⁷Ke Deo ega Spiritu eifa pugu einaka, “Isa Lau e'u iifa kai'iai akepea, laomai apala'i ma'oai kekapa'i au'i ala'agegeaini'i,

ke e'i apala afalaopolani'i pugu,”

eoma. *Jeremaia 31:34*

¹⁸Deo ega Spiritu eifania koa i'opoga, Deo papiau e'i laomai apala'i e'agegeaini'i kainai, i'a a'a laomai apala'i fau'iai Deo a'o fapa'a penia pugu auga laoga maina efua.

Iesu Falamunia

¹⁹ Ega puo aau akiu pako'a papiaumi, Iesu ifa i'a fau'aisai Deo epa'a penia auga kainai, i'a alo'a apakapulania Deo ifogamo eaguagu afugai akoko. ²⁰ Ke ega'ina auga Iesu ifo imaauga Deo epa'a penia kolotiai emae faagagai, tiapu ega'ina ke'e'e auga eafiaua. Ega aisama Iesu i'a Deo eega falao auga keagaga mamaga ageka aoniamo auga epaagalaisa. ²¹ Ke i'a Deo ega papiau au'a fau'aisai, Iesu Sakedote Lopia Fa'a akaiki'a eague epinauga. ²² Ega puo i'a opo'a gua falapamia kai, alo'a ko'a ipaumagai i'ina kapa'i ma'oi amapako'ani'i Deo eega amalao. Ke i'a auga sakedote a'o ifa'i eafii'i papiau e'i laomai apala'i laa'iai e'afoisia koa i'opoga, Iesu isafa i'a a' laomai apala'i fau'iai ifa efaka. Ke i'a Iesu apako'ania kainai feisai baptismo aafiiia koa i'opoga, isa fei ko'a ipaumagai imaa'u'a fofouga eikuisa. Ke alo'aisai laomai apala'i kekae au'i isafa eikulai'i. ²³ Ke Deo kapa'ina maa'aisai eifa ko'ania auga, ko'a ipauma agekapa paisa. Ega puo i'a kina apala'i agaafi'i alogai, isa i'a agepalagaini'a afia'amaga apako'ania aifafoua auga faafiapi kapulania. ²⁴ Ke i'a ma'oi fapakapulani'a, ega koa aga'o aga'o alo'a ko'agai ani'a faani, ke pin-auga felo'i mo fakapa'i laoma. ²⁵ Ke oi epomia papiau isa'i pako'a papiau'i e'i la'afou anina akeani ee'i akelao au'i koa i'opo'i folomia. Kai oi ifomi aga'o aga'o magogomi amoau kapulania. Ke Iesu ega mai kina emai oisa kainai, ega mo foagu oma felaolao ega'ina kinagai kai.

²⁶ Kapa puo ega laifa oma auga alaifania. I'a Deo ega iifa ko'a auga alogo efua. Kai agapagome Iesu agamunia laomai apala'i agakapa'i afaefua koa aisama, kapa aga'o Deo fapa'a penia ega koa a'a laomai apala'i fe'agegeaini'i agaoma

auga afaekaina. ²⁷ Papiau kapa'i ega kekapa oma au'i Deo ega ou au'i kemia. Ega kainai Deo isa lo akaiki'a emoge auga alogai age'afo koko'i akeaga. Ega puo Deo i'a a'a laomai apala'i afa'i agepeni'a auga mani'ina fapa'aua Iesu falamunia. ²⁸ Oi ologo felo, ufainagai kaisau Moses ega iifa eumakalaina kainai aepea auga, papiau gua o oiso mo ega'ina papiauga keifafoua aisama, gua akeania kai keaupugua. ²⁹ Ega koa aisama, afulao aga'o iina agekapa oma auga fopolaga: Isa Deo Gauga aka epalifua ke epameagaina. Ke Deo pako'a nini'anina Iesu ifagai epako'ania isa alo epalolofania auga iifa aage, ama'ama epamia. Ke Deo ega gafegafeai ega Spiritu epenia auga eifa apala penia. I'ina auga ega laomai ega ekapa oma kainai, Deo isa afa ala agepeni oma ooma? Iifa gome, Deo isa afa apala ipauma agepenia. ³⁰ Gome Deo ega iifa pukagai iina eifa oma auga alogo felo: "Pako'a papiau'i laa'i au'i Lau e'u papiau ee'iai kapa'ina kekapaia auga ima'i afa alaoge. Lau isa e'i laomai afa alapeni'i,"^q eoma. Ke iina eifa oma pugu: "Lau Lopia e'u papiau e'i laomai felo, o apala auga afa alapeni'i,"^r eoma. ³¹ Deo ega eifa oma kainai, i'a a'a laomai apala'i agakapa'i, aga'ualai Deo imagai agakaauau auga famani'iai alogaina.

³² Mamagai mo Deo ega iifa oi alomi epaeaea pako'a papiaumi omia. Ega kainai papiau isa'i oi keafi apalanimi kiekie akaiki'a oafiia mo ganinagai, ouniainoimo aloapo, ke Iesu alomunia auga folo'agege. ³³ Ega'ina au'i kina isa'i oi la'afouai kea'alainimi, kepa'aumi, keifa apala penimi, ke keafi apalanimi. Ke papiau isa'i ega keomai'i aisama, oi ee'iai oapa fou kaimialao okiekie. ³⁴ Gome oi epomia papiau isa'i Iesu puogai kepatipulani'i aisama, oi isa gua'i

oania olao tipula afugai oisa'i opalagaini'i. Ega okapa oma puo, ega'ina papiu'i fou kaimialao okiekie. Ke papiu'isa'i pamani'iai emi amu kegaafi'i keoma eemi kefai aisama, ega'ina amu'i kiekie'i alopa'aua alogamai ologoini'i mo keafii'i. Gome oi emi amu felo'i ipauma'i, aoniamo ufai kekaega auga ologo. ³⁵Ega puo oi alomi opakapulaniana auga laoga maina folopua'afuga. Ega'ina auga afa akaiki'a felo ipauma agoafia. ³⁶Ke kapa'ina mo faagamiai fekemia mo ganinagai, gamu'i mo fopo foafiapia mo, ega koa Deo kapa'ina anina eani auga agokapa afegai aisama, kapa'ina Isa eifa ko'ania foafia eoma auga foafia laoma. ³⁷Gome Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Lau alamai eoma auga, epo afaemaefa alamai paisa. Ke kina afaeogu.

³⁸Ke Lau kepako'aniau papiu'i, maauai alo'i opaina au'i, e'i pako'ai akeagu aoniamo.

Kai kaisau Lau agemuniau auga eegai alou afaegama,”

eoma. *Habakuk 2:3-4*

³⁹Deo ega iifa ega'ina auga ko'a ipauma. Kai i'a auga papiu' Deo kemunia kainai eauoka'i au'i koa i'opo'i laa'i. I'a Iesu apako'ania auga, a'a pako'a kainai Deo kania'a eagamauga au'a.

Pako'a Epakapulani'i Au'i Fou'i

11 Iifa gome Deo kapa'ina eifa ko'ania auga apako'ania afia'amai a'ima auga agaafia paisa. Ke Deo kapa'ina eifa ko'ania auga, pau alaisa mo ganinagai agaisa paisa. ²⁻³Ufainagai Deo agofa'a fofouga gapagama eoma aisama, kapa aga'o aeafia agofa'a aepagama. Kai Isa eifa mo agofa'a fofouga egama auga apako'ania. Ega'ina pako'agai i'a alogo pau amu ma'oai aisa'i au'i, alaisa'i au'i ee'iai kemai. Ke i'a ufu'a apa'a Deo kapa'ina eifania auga kepako'ania puogai, isa e'i

laomai felo mo auga ega iifa pukagai eifafoua.

⁴Apele Deo kapa'ina eifania auga epako'ania puogai, Kaino Deo amu epa'a penia koa i'opoga aekapaisa. Kai Apele Deo amu epa'a penia auga, alo ko'agai ekapaisa. Ega'ina pako'agai, Deo Abel amu isa epa'a penia au'i ee'iai eifa felo, ke maagai alo opaina epamia, ega laomai felo auga ega iifa pukagai eifafoua. Ke Apele emae efua mo ganinagai, ega laomaisai pau i'a epamaleleni'a paisa.

⁵Enok Deo kapa'ina eifania auga epako'ania puogai, ega'ina pako'agai aemae kai Deo isa eafiia ufa elaoaina. Ega kainai isa mae gamuga ala koa auga aeoponia, ke kai aga'o isa imauga aekapula. Isa inae aagoai eagu alogai aufa kina Deo alo epagama. Ega puo Deo isa ega laomai felo auga fouga ega iifa pukagai eifafoua. ⁶Iifa gome isa ega ekapa oma kainai, kaisau Deo kapa'ina eifania auga afaepako'ania aisama, Deo alo agepagama afaekaina. Ega puo kaisau Deo eega gamai eoma auga, Deo eague auga fepako'ania. Ke alo ko'agai Deo ekapuga auga, ega laomai felo afa Deo agepenia auga isafa fepako'ania.

⁷Ufainagai Deo Noa aina epalogo, imu akaiki'a agepa'aua papiu' laomai apala'i kekapa'i au'i e'i apala afa'i ageoge eoma. Noa Deo kapa'ina eifania auga epako'ania puogai, imu kina aemai aeisa koa kai, Deo Au Akaiki'a epamia aina eafiia. Ke ega famili kania'i gaagamauga eoma puo sikuna ekapaisa. Ke ega pako'ai sikuna ekapaisa kainai, agofa'a papiu' Deo akepako'ania au'i e'i laomai apala afa Deo epenii'i auga epakinai'a. Ke Deo eifa kaisau Isa agepako'ania auga Isa maagai alo opaina agemia eoma. Noa ega'ina pako'agai Deo maagai alo opaina emia.

⁸Ke Deo Abraham epainia afu aga'o muniiai isa apuga agemia auga afuga galao eoma. Ega aisama Abraham Deo

kapa'ina eifania auga epako'ania puogai, afu aelogo aelaolao mo ganinagai, Deo aina eafiiia Kanaan ago elao. ⁹⁻¹⁰Ke Abraham ufa taonina, Deo ifo epaapa, ekae aoniamo auga, muni alogai fekoko eoma puo eagu e'imaia. Ega kainai Abraham Kanaan ago, Deo isa agepenia eoma auga afugai eagu alogai, au a'ina koa i'opoga palai e'a ekapaisa egae eagu. Ke isa gauga Aisak, ke ufuga Iakobo, isa muninai kemai au'i isafa Deo Abraham ago agepenia eoma auga, isa isafa apu'i agemia auga kepako'ania. Ega'ina pako'agai isa isafa Abraham koa i'opoga, ega'ina afugai au a'i'i koa i'opo'i, palai e'a'iai keagu.

¹¹Ke Abraham akafa Sara eogeoge ke eapao alogaina puo, Deo eifa ko'ania gauga ma'o agemia auga iisa aekainia koa i'opoga. Kai isa Deo kapa'ina eifania auga epako'ania puogai, Deo ega isapu'ai isa einae gauga emau'i. ¹²Ke Abraham isafa eapao alogaina femae koa i'opoga kai, ufuga apa isa okogai kemai au'i, ufai mi'imi'i kealogai alogaina, ke foeai figu agapaauga afaekaina auga koa i'opo'i kemia.

¹³Abraham gauga Aisak ke ufuga Iakobo fou ma'oai Deo eifa ko'ania, Kanaan ago agepeni'i akeafia eoma auga epo emae'fa alogaina. Ega mo ganinagai, opo'iai maa'i elao ago ega'ina akeafia auga keisa puo, alogamai mo keagu ke'imaia elao kemae. Kai isa au a'i'i ke peagege au'i koa i'opo'i aagoai akeagu epo afaemaefa auga keifafoua. ¹⁴Papiau ega keifa oma au'i, ufai Deo ega aguagu afuga ke'imaia mo ganinagai, opo'iai e'i ago ko'a ipauma ufai ekaega auga kekapuga auga kepakinai'a. ¹⁵Ke isa ifo'i e'i ago kepua'afuga auga kegaopolaga koa aisama, keaga aga'o fekekapuga fekemue pugu. ¹⁶Kai isa ega koa akekapaisa kai, ufai ago felo ko'a ipauma ekae auga maega kepa'auga kegaafia keoma. Ke Deo isa fau'iai ufa taonina epafua ekaega

puo, keifaga e'i Deo keoma auga meagaina aepe'auga auga i'a alogo.

¹⁷⁻¹⁸Abraham ega pako'a kainai Deo isa e'opoisa aisama, isa gauga Aisak elogoina a'o koa i'opoga gapamia Deo gapa'a penia eoma. Ke Abraham pako'a iifa'i Deo eegai eafii'i alogai, Deo isa epainia einaka, "Oi gaumu Aisak faagagai ufumu apamu ma'o akemauni," eoma. Ega mo ganinagai, isa gauga ega mo aga'omo auga emia Deo fepa'a penia. ¹⁹Gome Abraham epako'ania Deo Aisak maeai agepamaunimue eoma puo ega koa ekapaisa. Ega aisama Deo Abraham alo ko'agai Isa epako'ania auga elogo kainai, Abraham epaapakipo Aisak aeapugua. Ega'ina iisa auga, Abraham Aisak emae koa i'opoga kai, maeai eafimue koa i'opoga.

²⁰Aisak Deo kapa'ina eifania auga epako'ania. Ega puo gauga Iakobo ke Esau auni'i muni ala fekeagu oma auga faaga'iai Deo ega gafegafe fekeafia eoma, eifa felo peni'i.

²¹Ke Iakobo Deo kapa'ina eifania auga epako'ania. Ega puo eapao alogaina ega mae kuagai mo ganinagai, Deo au akaiki'a epamia, e'ue i'ini eafiiia e'aniaoga ke Deo eau afagaina. Ke Iosepa gauga auni'i aga'o aga'o Deo ega gafegafe fekeafia eoma puo, eifa felo peni'i.

²²Ke Iakobo gauga Iosepa isafa Deo kapa'ina eifania auga epako'ania. Ega puo eapao alogaina ega mae kuagai, Israel papiau'i Isiptoai akepealai auga fougua maa'iai eifania. Ke agemae afegai, isa Isipto akepu'a'afuga aisama, uniaga fekeafia fekelaoaina eoma.

²³Ega'ina afegai Moses emau'i aisama, ina ama isa imoi aage laa'i, ke Deo isa faagagai kapa aga'o agekapa auga gamuga keoponia, ke Deo kepako'ania. Ega kainai Isipto kinina imoi feaupuguli auga iifaga akemani'iana. Ke gafa oiso alogai imoi kepai'ofake.

²⁴Ega'ina afegai Faro gauga ifiaoga Moses eafiaa ega e'ai epafa'a. Kai Deo Israel papiau'i Isipto agogai fepapealai'i eoma auga Moses epako'ania. Ega kainai Moses fekeifaga Faro gauga ifiaoga gauga fekeoma auga epamafua. ²⁵⁻²⁶Kai isa faepamafua Isiptoai mo gaagu koa aisama, au akaiki'a femia. Ke egae kapa ma'oai kekae au'i isafa isa apuga fekemia. Kai Moses eagu alogai, aagoa lao'i mai'i apala'i, alogama kapa'i, akeka epo'i afaemaefa au'i eumakalaini'i. Ke ifo anina eani Deo ega papiau fou fekemia eoma puo, Isipto papiau'i fofouga isa keafi apalania. Ke isa muni Deo eegai afa felo ageafia auga eafia'amalaina puo, Mesaia faugai ekiekie auga kapa akaiki'a epamia. Kai Isiptoai kapa ma'oai felo'i kekae au'i kapa e'ele'i epamia'i. ²⁷Ke Moses ega ekapa oma aisama, kin Faro gua ekupu. Kai Moses isa aemani'iaina, Deo epako'ania paisa. Ega kainai Isipto epua'afuga. Isa ega ekapa oma auga, Deo kapa'ina eifania auga aeisa koa kai opogai mo eisa epako'ania. ²⁸Ega'ina afegai Moses emue Isipto elao pugu. Egae kai Deo agelo eulaisa, Isipto papiau'i gau'i maguae'i fa'aniau'i feaupugu'i eoma. Ega aisama Moses Deo epako'ania kainai miamia aka 'Pasover' epagama. Ke Deo ega iifa kainai, Moses Israel papiau'i epaini'i a'o ifa'i pa'affiai kelakaisa, ega koa Deo ega agelo imoi fa'aniau'i Isiptoai eaupugu'i aisama, Israel papiau'i gau'i faaga'i aeafi opogaina.

²⁹Ega'ina afegai Israel papiau'i Isiptoai kepealai kelao A'u Pitoga keoma afugai kepealai. Kai egae Moses Deo ega iifa epapinauga, a'u efolapea aisama, isa Deo kepako'ania kainai, aagoa fugagai koa i'opogai kepea pagai. Kai Isipto papiau'i ke'opoisa kegapea pagai keoma aisama, kea'akogo afe'ai.

³⁰⁻³¹Ega'ina afegai Israel papiau'i kelao Kanaan agogai kekoko. Egae peage lapau papiega aka Rahab, Deo kapa'ina

agekapa auga fouga elogo epako'ania. Ega kainai isa Israel au'i auni'i Jeriko taonina kegaisa painaoga keoma kelao au'i eega kemai aisama, gagaoai eifa koko'i epai'ofake'i. Egae kai Israel papiau'i Deo kapa'ina eifania auga kepako'ania kainai, Jeriko taonina kelao kina imagea aga'omo alogai kepea lofe. Ke egani kina imagea gua auga kinagai kelao kepea lofe aisama, Jeriko pouga elulu afe'ai. Egae kai Israel papiau'i Jeriko taoninai kekoko, Deo akepako'ania papiau'i keaupugu'i aisama, Rahab Deo epako'ania kainai aemae.

³²Ke pau kapa'ina mo alaifania pugu! Lau Kidion, Barak, Samson, Jefta, Davide, Samuel, ke profeta ma'oai fou'i alaifa afe'aina koa aisama, epo agemaefa alogaina puo, fou'i ma'o afalaifania kai pau afa'agamo mo alaifania. ³³Ega'ina papiau'i Deo kepako'ania kainai, epo'iai isa'i kin keaupugu'i e'i amu keafii'i. Isa'i Deo maagai laomai felo'i mo kekapai'i. Isa'i Deo eifa ko'ania kapa'ina agepeni'i eoma auga keafia. Isa'i laion ake'i keafunia. ³⁴Ke e'i pako'a kainai isa'i fekeumapugu'i keoma puo, lo eufa emoge alogai kepiu koko'i kai, lo isapugai isa aeamapugu'i. Isa'i ifani a'ifa'iai fekemae koa i'opoga kai ke'ege'i. Isa'i keapoke kai Deo epakapulani'i. Isa'i ifaniai isapu akaiki'agai kekapula alogaina, e'i ou fou kepipaini au'i ma'oai keauoka'i. ³⁵Ke papie isa'i isafa gau'i kemae kai, Deo kepako'ania kainai, gau'i kemau-nimue kemue ee'i kemai pugu. Papiau isa'i ega koa faaga'iai kemia. Kai papiau, pako'a papiau'i isa'i Deo fekepuniaiaina fakepako'ania keoma kai, isa fou fekepea fekeagu aage mo auga keumakalaina. Ega puo faaga'i kepakiekie alogaina fekemae koa i'opoga. Kai isa muni feke-maunimue agu felo fekeafia keoma puo, kepamafua Deo akemunia. ³⁶Ke papiau isa'i auga Deo kepako'ania kainai,

kepa'au'i kea'alaini'i, ke kegapuki'i. Ke isa'i au'i tieiniai kepaaga'i kai tipulai kepaagu'i. ³⁷ Ke papiau isa'i auga kepoai kefouni'i, ke isa'i iiliai ipuainagai keilipea'i gua kepamia'i. Ke isa'i ifani a'ifagai keaupugu'i. Ke isa'i Deo kepako'ania kainai, papiau isa kepakiekie'i, ke keafi apalani'i puo keulalu alogaina. Ega puo sipi ke nani fou faaga'i kepaopuki'i au'i kei'iuka'i kelao kemai. ³⁸ Ega'ina papiau'i kiekieai kepiaukoko kelao ago maininai ikuai kealao keamai. Ke kelao iku ine'iai ke kaki'a isafa ine'iai keagu. Ega kainai agofa'a fofouga papiau'i laomai apala'i kekapa'i au'i, ega'ina papiau'e'i pako'ai laomai felo'i mo kekapa'i au'i fou fekeagu auga aekainia.

³⁹ Ega'ina papiau'i ma'oai fou'i laifania au'i e'i pako'a kainai Deo maagai aka'i felo emia, ke Deo isa ee'iai egafegafe alogaina. Kai ufainagai isa agofa'ai keagu alogai, Deo eifa ko'ania Mesaia ageulaisa papiau kania'i ageagamauga eoma auga akeisa. ⁴⁰ Kai i'a auga ufainagai Deo kapa felo ipauma eifa ko'ania auga pau Mesaia emai aisa. Kapa puo Deo ega ekapa oma? Deo anina eani, isa i'a fou kai'alao falao kania'a feagamauga, ke maagai alo opai au'a famia eoma puo ega ekapa oma.

Deo Kapa'ina Fakapa Eoma Auga Mo Fakapa Faefuafua

12 Ega puo i'a ifo'a mo alaagu kai, ega'ina papiau'i kemae mo ganinagai, apuapu akaiki'a koa i'opoga kemia keailofei'a keisa'a. Ke pau ega'ina papiau'i fou'i Deo ega iifa pukagai akuapina aisama, kapa'ina akapa auga kepapoki'a keifafou'i. Ega kainai laomai apala'i faaga'aisai kekae au'i meau'i ma'oai apaelai'i. Ke laomai apala'i fikoa mo maa'a kela'a me'e au'i isafa apua'afuni'i. Ke kapa'ina akemia mo ganinagai, a'a pako'a Iesu eegai faafiapia mo, Deo i'a fau'aisai pipalauai kapa'ina

faafia eoma auga faula. ² Iesu auga i'a a'a pako'a inagome, ke Deo maagai alo'a opaina ipauma fepamiai'a auga. Kai Deo ega logoai muni alogama feafia eoma puogai, kolotiai emae kiekiega auga eafiapia mo, ke meagaina aepa'aua. Ke isa Deo eaguagu afuga kaina kainai eague. Ega kainai i'a a'a pako'a Iesu mo eegai faoge. ³ Ke laomai apala'i kekapa au'i isa keumakalaina kainai, ega kiekie oma kai eafiapia auga foopologa. Ega koa oi Iesu muninai opea auga foloafipugua, foloapoke foloapakipo.

⁴ Kai papiau laomai apala'i kekapa au'i oi Iesu fomunia, isa fou laomai apala'i fokapa'i keoma. Kai oi isa aina'i aloafia kainai keafi apalanimi. Kai oi founiaimoimo laomai apala'i ega'ina founimaimoimo laomai apala'i ega'ina founimaimoimo laomai apala'i ifa aga'o feake fomae auga aekainia. ⁵⁻⁶ Ke Deo ega iifa pukagai oi eifanimi gauga epamiamimi, magogo kapula epenimi auga o'agege efua. Deo iina eifa oma: "Lau Lopia kaisau ani'i laani alogaina au'i, lapaikifani'i keaga felogai lapapea'i.

Ke Lau kaisau gau lapamia'i au'i e'i laomai apala' afa lapeni'i.

Ega puo gauagai, Lau lapaikifanio keaga felogai lapapeaiso auga, kapa e'ele folopamia.

Ke Lau oi alafinaiso aisama, Lau muniuai pea auga foloapokeaina foloapakipo,"

eoma. *Proverbs 3:11-12*

⁷ Au kapa auga gauga aepaikifania keaga felogai aepapea? Au ma'oai mo gau'i kepaikifani'i. Ega koa i'opoga, Deo oi auga Isa gauga epamiamimi. Ega kainai Deo epaikifanimi keaga felogai epapeaimi auga alomafuga folopa'aua foafiapia mo. ⁸ I'a alogo papiau ma'oai ega kepaikifa oma'i, keaga felogai kepapea'i. Ega kainai oi afakepaikifanimi keaga felogai afakepapeaimi koa aisama, oi inami amami aga'o akegome, piakele kalufa

imoimi koa i'opomi. ⁹⁻¹⁰Ke i'a alogo, ina'a ama'a kepamauni'a au'i, kepaikifani'a keaga felogai kepapeai'a. Ega'ina kekapaisa alogai, kapa'ina keopolaga felo keoma auga mo, i'a faaga'aisai kekapaisa kai epo aemaefa. Ega mo ganinagai, i'a isa apalopiani'i aina'i aafiia. Kai Deo auga i'a Isa koa i'opoga, alo'a opaina femia eoma puo, i'a epaikifani'a keaga felogai epapeai'a. Ke Ama'a Deo auga, papiu ma'oi lalau'i i'ima inagome, i'a ama'a kepamauni'a au'i eka'egaini'i. Ega kainai i'a auga Ama'a Deo aina faafi kapulania, ega koa agaagu aoniamo. ¹¹Kai papiu ma'oi kepaikifani'i keaga felogai kepapeai'a alogai, papiu alo'i aegama kai kiekie mo kepa'aua. Kai muni kemaleleaina efua aisama, ega'ina ikifagai isa alo'iai Deo ega gagao euki, ke anina eoge auga Deo maagai alo opaina emia.

¹²Kai papiu isa'i keafi apalani'i alogai, faaga'i keapoke alogaina, ima'i kemua, ke kiu'i kea'afu koa i'opoga puo, keapakipo Iesu muninai akepea. Kai oi auga ega'ina papiu'i fopakapulani'i Iesu muninai fekepea. ¹³Ke oi emi laomaisai, Iesu muninai opea auga fopa'opaina foloapakipo. Ega koa keapoke melo au'i koa kemia au'i, keaga i'o'inagai fakepea kai, fekekapula pugu keaga felogai mo fekepea.

¹⁴Ke oi Deo maagai alomi afaelolofa koa aisama, Lopia Deo agoisa afaekaina. Ega kainai Deo maagai alo lolofa agugai foagu, ke alomi ko'agai papiu ma'oi isafa fou gagaoi foagu. ¹⁵Ega'ina alogai foisa felo kai aga'o ega laomaisai, Deo ega gafegafe eegai faeafi'afu. Ke au euki anina eoge kai epi'igu aisama, papiu ee'iai apala emia. Ega koa i'opoga, papiu aga'o alogai apala ageka aisama, laomai ega'ina ageuki papiu age'augaini'i agepalifu'i. Ega puo foisa felo oi epomia kai aga'o

ega koa faekapa. ¹⁶⁻¹⁷Ufainagai Aisak gauga fa'aniauga Esau, ama au fa'aniau kapa'ina agepenia eoma auga feafia koa i'opoga kai, inaega ekimu aniani mo puogai Deo gefa aeaunia aina aeafia, Deo isa kapa'ina fepenia eoma auga akina imagai e'afa'afalaina. Kai Esau muniai eopopagai, Deo kapa'ina au fa'aniau'i apu'i eoma auga feafimue pugu eoma. Ega puo maisapepega mo keaga aga'o ekapunia, ama opo gaafimue, kapa'ina isa apuga eoma auga gapenimue eoma. Kai ama eumaka. Ega'ina auga fougaa ologo felo. Ega kainai foisa felo, aagoai kapa aga'o anina oani puo Deo kapa'ina agepenimi eoma auga, Esau koa i'opoga folomia folo'afa'afalaina. Ke Deo folomunia, aagoa kapa'i apala'i ipauma'i au'i muni'iai foloepa.

¹⁸⁻²¹Ufainagai Deo eake Sinai ikugai eagu. Ega'ina alogai oi ufumi apami Israel papiu'i kelao iku eegai keagu. Egae lo eaga, umina akaiki'a ipauma iku ega'ina eumiapua, ke lanina akaiki'a isafa epua auga keisa. Ega aisama kemani'i alogaina, ke isa Deo eagu ikuga eega ipauma akelao, ke akeafi opogaina. Ke fi'i keipinia a'o akaiki'a ipauma, ke iifa a'o'i isafa kemai a'o'i kelogonia. Ega aisama Deo isa eifa kapula penia einaka, "Papiu aga'o, ke a'o mo ganinagai, iku Lau laagu afuga ageafi opogaina auga kepoi fofoupugua,"^s eoma. Ega puo Deo ega iifa a'o'i kelogonia au'i ma'oi, Deo kegoinia faenini'ani pugu keoma. Gome isa Deo kapa'ina eifania auga fekeafia fekeaguaina auga aekaini'i. Ke papiu ega koa emia auga keisa kemani'i alogaina puo, Moses eifa einaka, "Lau lamani'i lapigugu alogaina,"^t eoma. Kai pau oi auga, Deo eega agolao aisama, ega koa faagamiai afaemia.

^s12:18-21 Exodus 19:12-13   ^t12:18-21 Deuteronomy 9:19

²²Oi auga Iesu opako'ania puogai, Sion ikuga eega olao. Sion ikugai Ierusalem taonina ufai ekaega auga eapae, ke Deo egae eague aoniamo. Ke agelo isafa ealogai alogaina ega'ina taoninai kekaigugu kealogama. ²³Ke Deo kepako'a kakaua au'i, Deo gauga fa'aniau'i kemia, ke aka'i ufai kepapua ekaega. Isa ega'ina taoninai kekaigugu keague. Ke Deo papiau ma'oai e'i laomai felo o apala afa agepeni'i auga, ufai Isa kepako'ania au'i alo'i opaina epamia. Ke pau oi isa ee'i olao. ²⁴Ke ufainagai Kaino Apele eaupugua ifa elolo auga Deo afa eogemue. Kai Iesu auga, Deo papiau e'i laomai apala'i fe'agegeaini'i eoma puogai emae. Ega kainai Iesu auga, Deo i'a fou epo'aisai gagao ekokoaina, pako'a nini'anina mamaga ekapaisa. Ega puo isa ifa elolo auga kapa akaiki'a ipauma, Apele ifa eka'egaina. Oi auga Iesu ega'ina eega olao.

²⁵Ufainagai Moses aagoai eagu aisama, Deo ega iifa papiau maa'iai eifania. Ke papiau isa aina keumakalaina au'i, Deo isa e'i laomai apala afa agepeni'i auga eegai akepiu koko, ma'oai keafi afe'aina. Ke pau Deo ufai eague auga, Iesu eulaisa aina'a epalogo. Kai i'a Deo agaumakalaina agamunia aisama, Deo i'a a'a laomai apala afa agepeni'a auga eegai fapiu koko koa auga keagaga aga'o laa'i. Ega puo foisa felo, Deo oi epainimi auga aina folopamafua. ²⁶Ufainagai Deo eake Sinai ikugai aisama, enini'ani ainagai aagoa epigugu. Kai pau ega iifa pukagai eifa ko'ania iina eoma: "Lau alapamue pugu, aagoa mo afalapapigugunia kai ufa isafa alapapigugunia,"^u eoma. ²⁷Ega'ina iifaga alogai, 'Alapamue pugu' iifaga auga, kapa'ina akepigugu au'i ma'oai ageafi'au'i auga fougua eifania. Ega'ina

amu'i auga, Deo aagoai ke ufai epagama amu'i ma'oai eifani'i. Kai Deo ega agofa'ai kapa'ina afakepigugu au'i akeka aoniamo. ²⁸⁻²⁹I'a auga, Deo ega agofa'a ega'ina, afaepigugu auga agaafia kainai Deo tenkiu akaiki'a amapenia. Ke i'a a'a Deo auga, lo akaiki'a kapa ma'oai euma afe'aini'i auga koa i'opoga. Isa papiau e'i laomai apala'i kainai afa apala epeni'i euma'i. Ega puo i'a Deo famani'aina, Au Akaiki'a fapamia, alo'a ko'agai faau afagaina, ke anina eani auga mo fakapa.

Magogo Fua

13 Afa kina pako'a papiau'i, aami akimi koa ani'i foani faefuafua.

²Ke ufainagai papiau isa'i agelo peagege au'i koa i'opo'i kemai auga akelogo kai gafegafeai keifa koko'i. Ega kainai oi isafa folo'agege peagege au'i gafegafeai foifa koko'i. ³Ke pako'a papiau'i tipulai keague au'i, oi isafa egae isa fou oaguega okiekie koa i'opoga auga foopolaga. Ke pako'a papiau'i keafi apalan'i au'i, oi ifomi isafa isa fou keafi apalanimi koa i'opoga auga foopolaga.

⁴Deo amage papiau'i kai aufalao aga'o i'oina fou kefeu aage mo au'i, ke amagelofe laa'i kai papiau aga'o fou kefeu aage mo au'i ma'oai fou e'i laomai apala'i afa agepeni'i paisa. Ega puo papiau ma'oai amage auga kapa akaiki'a fekepamia, ke au papie fou akafa'i mo fou fekefeu kai, papiau i'oina aga'o fou fakefeu aage mo. ⁵Deo ega iifa pukagai iina eifa eoma:

"Lau oi afalapuapua'afunimi ke afalau-maumaka lainimi,"

eoma. *Deuteronomy 31:6*

Deo ega eifa oma kainai, moni anina foloani alogaina kai, alomi ko'agai Isa mo anina foani. Ke pau kapa'ina eemiai kekae au'i ee'iai alomi fekaina.

^u12:26 Hakai 2:6

⁶Deo afaepuapua'afuni'a eoma kainai alo'a apakapulanina iina aifa oma:

“Lopia i'a a'a pipalagai auga puo, papiau i'a ee'aisai kapa'ina akekapa a'a pako'a akepalifu agekaina?”

Isa i'a ee'aisai kapa aga'o fekekapa auga afaekaina puo afalamani'i.”

Sam 118:6-7

⁷Ufainagai au akaiki'a'i oi ke'imaimi Deo ega iifa maamiai keifafoua au'i foopolani'i. Ke isa ala keagu oma elao kemae auga fopaagouka fologo felo. Ke isa Iesu kepako'ania mo elao kemae auga iisa'i mo fo'opo. ⁸Iifa gome Iesu ega'ina isa kepako'ania auga i'opoga mo, faai pau, ke aoniamo eague.

⁹Ega kainai Iesu mo fopako'ania, ke pifoge pamalele'i i'oi'i i'oi'i maami fakela'a me'e. Gome papiau fo'amai alo'i ofuga fekeikulaisa keoma auga iifa'i muni'iai kepea au'i ee'iai kapa aga'o aegama aepalagaini'i. Ega puo ega'ina iifa'i muni'iai folopea kai Deo ega gafe-gafe oafiia Iesu opako'ania kainai, alomi fopakapulanina, Isa mo ega iifa kai'iai fopea auga Deo maagai felo ipauma.

¹⁰Ufainagai Deo ega e'a aagoai kepua aisoge auga alogai sakedote kepinauga. Ega'ina alogai papiau ma'oi e'i laomai apala'i fau'iai a'o ke fo'ama fou Deo kepa'a penia aisama, ega'ina amu'i keifa'apu'i akeani'i. Kai Iesu auga i'a a'a laomai apala'i fau'iai ifo imauga Deo epa'a penia. I'a Iesu apako'ania kainai, isa Deo amu kepa'a penia afuga, i'a apu'a ekapaisa alo'aisai ekae.

¹¹Kapa puo iina laifa oma auga alaifania. Sakedote lopia fa'a papiau a'o keaupugu'i au'i ifa'i eafiia elao Deo ifogamo eaguagu afugai ekoko papiau e'i laomai apala'i fau'iai, Deo epa'a penia. Kai a'o imau'i auga, Israel papiau'i keagu afuga afegai keumai'i. ¹²Ega koa i'opoga, Iesu isafa ifo ifagai papiau fe'afa'i Deo maagai alo'i felolofa eoma puo, Israel papiau'i keagu afuga,

Ierusalem taonina afegai ekiekie emae.

¹³Kai Iesu kolotiai e'afa alogai, papiau isa kepa'a kea'alaina. Ega koa i'opoga, i'a Iesu apako'ania kainai, papiau i'a kepa'auia kea'alaini'a. Kai i'a papiau kepa'auia kea'alainia au'i amamuni'i kai, Iesu amapako'ania faefuafua. ¹⁴Gome i'a alogo i'a aagu taonina auga afaeka aoniamo kai, taoni aga'o ufai ekae, ageka aoniamo auga a'ima.

¹⁵Ke Iesu kainai i'a a'o Deo fapa'a penia auga mo pau efua. Ke i'a Iesu apako'ania kainai, i'a a'a au afagai Deo fapenia faefuafua. Ega'ina auga, i'a ake'aisai Iesu kapa'ina ekapaisa auga papiau maa'iai faifafoua faefuafua. ¹⁶Ke emi pinaugai papiau ee'iai fogafegafe, ke emi amu fo'ea ulalu au'i fopeni'i. Ega'ina agokapa auga, Deo koa agopa'a penia puo, alo agegama alogaina. Ega kainai folo'agege fokapa paisa.

¹⁷Oi eemiai au akaiki'a'i ke'imaimi papiau'i keague. Isa au'i oi lalaumi ke'ima koa i'opoga, kapa'ina oi okapa auga Deo maagai fekeifafoua keoma. Ega puo pau keague oi kapa'ina okapa auga kepaagouka felo alogainimi. Ega kainai oi isapu keafia oi ke'imaimi lopia'i aina'i foafia, ke kapa'ina fokapa keoma auga mo fokapa. Ega koa e'i pinauga fopa'ilikaea, alo'i fopagama. Ega afolokapa oma koa aisama, meau agopeni'i, ke oi isafa eemiai kapa felo aga'o afaemia.

¹⁸Lau ke fou apinauga au'i fou alomai ko'agai apako'ania, Deo maagai kapa'ina felo o apala auga alogo puo, anina aani laomai ma'oi felo'i mo fakapa'i aoma. Ega kainai faumaisai fomegamega faefuafua. ¹⁹Ke lau oi eemi fafai auga aekaina puo, lagoi kapulanimi fauai fomegamega, ega koa Deo fepalagainiau eemi fafai fafiakoa laoma.

²⁰I'a a'a Lopia Iesu emai agofa'ai, sipi ke'ima'i au'i kaniagai koa i'opoga emia, Deo ega papiau e'ima'i. Ke isa

papiau fau'iai emae, ifagai Deo papiau fou epo'iai gagao emia, pako'a nini'anina kapula ageka aoniamo auga ekapaisa. Egae kai Deo gagao inagome auga, i'a a'a Lopia Iesu maeai epamaunimue. ²¹Deo Iesu faagagai ega ekapa oma auga, fepalagainimi fofua foagu, kapa felo'i ma'oai ega logoai fokapa laoma. Ke Iesu Deo alo fepagama mo pinauga ekapaisa koa i'opoga, Iesu ega pipalagaisai, i'a Deo alo fapagama mo pinauga fakapa. Ke Iesu ega'ina auga aoniamo, Au Akaiki'a amapamia, ke amau afa-gaina faefuafua. Amen.

²²Aau akiu pako'a papiaumi, kapa ma'oai maifani'i laoma au'i, alaifa

afe'aini'i puo malele ofola'o mo lapapua efai. Ega kainai lagoinimi, i'ina malelegai e'u magogo lapenimi au'i foafi'i, kai'iai mo fopea faefuafua.

²³Ke i'a aki'a Timoti tipulai kepa-pealaisa auga fouga oi lapalagonimi. Isa lau eeu agemai agefiakoa aisama, lau isa fou agafai agaisami.

²⁴Oi pako'a papiaumi ke'imaimi lopia'i, ke Deo ega papiau ma'oai lapamegonimi foagu felo laoma. Ke Itali ago pako'a papiau'i isafa eemiai kepamego foagu felo keoma.

²⁵Lau lamegamega ega koa Deo ega gafegafe akaiki'a oi ma'oai fepenimi laoma.

James

James Malele Epapua Auga

1 Lau James. Deo ke Lopia Iesu Kristo e'i pinauga au. Lau Israel pako'a papiaumi* okani okaoka, agofa'ai afu i'oi'i i'oi'iai oague aumi eemiai i'ina malelega lapapua laulaisa. Oi ma'oai oagu felo ma pa'anina lapa'ani.

Topo Ikifa Ke Pa'amumu Auga

² Aau akiu pako'a papiaumi, i'opo i'oi'i i'oi'i eemi akefai aisama, emi pako'a ageuki pugu auga foopolaga, alomi fegama alogaina. ³ Gome ologo oi emi pako'ai i'opo i'oi'i i'oi'i eemi akefai aisama, oi emi pako'a foafiapia, gamuga mo foopo auga laoga maina epa'uegenia. ⁴ Ke Deo anina eani emi pako'a fekapula mo felao maeai, ke emi aguagu alogai laomai felo'i mo fokapa'i ega koa Isa maagai alo opai aumi fomia eoma. Ega'ina mo laa'i kai, emi aguagu alogai alomi ko'agai mo Isa fopako'ania. Ke Isa aina kainai kapa ma'oai fokapa afe'aini'i, ke muninai isafa foepa eoma. Ke fuagai aisama, emi keaga age'opai, kapa aga'o kainai afolokai. Ega puo i'opo i'oi'i i'oi'i eemi akefai aisama, gamu'i mo foopo emi pako'a foafiapia, alomia mo fekeka felao ega'ina i'opo'i ma'oai fekepagai afe'ai laa'i fekemia. Egae kai Deo maagai alo opai aumi agomia.

⁵ Kai oi epomia kaisau ega'ina i'opo'i alo'iai fepeauka auga ikifaga, eegai laa'i koa aisama, Deo fegoina fepalagaina. Deo gafegafe akaiki'a auga agogoina aisama, afaepapua, kapa'ina ogoina auga, kapa e'ele ipauma pinoina agopinoi mo ganinagai, emi apala afaeisa kai agepenimi mo. Ega puo kaisau eegai ega'ina ikifaga laa'i koa

aisama, Deo fegoina ega'ina ikifaga fepenia. ⁶ Kai isa Deo agegoina aisama, Deo eegai kapa'ina egoina agepenia auga alo ko'agai fepako'a kapulania. Ke isa opo gua faemia kapa'ina Deo eegai egoina aisama, agepenia ma, afaepenia ma auga opopo faepa'aua. Kai kaisau ega'ina opopo agepa'aua opo gua agemia aisama, isa auga ameku emai a'uai goiso epua elao emai auga koa i'opoga mo. ⁷⁻⁸ Iifa gome maamia laifania. Kaisau Deo ke agofa'a fou ep'iai opo gua epamia auga, kapa ma'oai ekapa'i kai mino elao emai puo, kapa aga'o gakapa felo auga afaekaina. Ega ekapa oma puo, Lopia eegai kapa ma'oai egoina mo ganinagai, eegai kapa aga'o ageafia auga opolaga faeafia.

⁹ Ke oi pako'a papiaumi epomia, au aage ulalu auga aga'o eaguega koa aisama, Deo isa ekinaga, ega papiau epamia auga felogo. Ke isa au aage ulalu auga mo ganinagai, Deo maagai auga isa au akaiki'a ipauma. Ega puo isa ulalu auga mo faeoma ifo faepaake kai, Deo isa faagagai kapa'ina ekapaisa auga alogama akaiki'a fepa'aua. ¹⁰⁻¹¹ Ega koa i'opoga, oi epomia pa'amumu auga aga'o eaguega koa aisama, Deo isa isafa ekinaga ega papiau epamia auga felogo. Ke ega'ina auga kapa akaiki'a puo afaeagea. Kai ega amu auga au kaikaina koa i'opoga agegea puo faeaina'au. Maami galao au kaikaina amoisa. Kina e'agau aisama, egefaopu au egaga. Ke kina isapuga egaga aisama, fiakoa mo eogogo kaikaina kemae kelulu. Ega koa emia, au iisa felo auga fiakoa mo eega laa'i emia. Ega koa i'opoga, pa'amumu auga ega moni mo pinauga epapea alogai, ega mae kina agemai aisama, ega amu ma'oai akegea afe'ai. Ega puo pa'amumu auga ega amu aina'auga

*1:1 Israel ikupu'i 12 papiaumi

faepa'aua kai, Deo isa ekinaga ega papiu emia auga alogama fepa'aua.

I'opo Deo Eegai Aemai

¹² Ke oi epomia i au aga'o i'opo aga'o eega agemai. Kai isa ifo gamuga mo agepo ageafiapia mo, ega pako'a afaepua'afuga koa aisama, Deo isa ega laomai felo afa agepenia. Ega'ina auga, papiu alo'i ko'agai Deo anina keani au'i ee'iai eifa epako'ania koa i'opoga, mauni umamo afugai fou akeagu. Ega puo i'opo agemai kai kaisau agekapula afae'ualai auga, Deo eegai kapa felo'i ageafi'i. ¹³ Ke Deo kai aga'o ae'opo'opo, ke kai aga'o Deo age'opo apala gakapa ageoma isafa afaekaina. Ega puo au aga'o i'opo aga'o eega afemai aisama faeinaka, 'Deo e'opoisau' faeoma. ¹⁴ Kai au ega'ina ifo laomai apala'i emaanii kainai i'opo isa eega kemai. Ega aisama kapa'ina emaaga auga, isa agepaafia agelao agepaoa, ke fuagai kapa apala aga'o agekapa paisa. ¹⁵ Ega koa kapa apala agekapa aisama, isa ega agu alogai kapa apala agekapa afaefuafua. Ke ega'ina mo agekapa afaefuafua aisama, gamue laomai felogai gapea pugu ageoma afaekaina. Ke fuagai Deo isa ega laomai apala'i afa agepenia. Kapa'ina amaaga auga papie inaegai koa i'opoga. Papie imoi gua alogai euki elao epamauga. Ega koa i'opoga, alo'aisai kapa'ina amaaga auga euki akaiki'a emia elaolao laomai apala epagama, ke fuagai epalifu ipaumani'a mo, eauoka afe'aini'a.

¹⁶ Ega puo auu akiu pako'a papiumi, epomia kai aga'o folologoaina faefogeimi faeifa i'opo Deo eegai emai faeoma. ¹⁷ Kai fologo felo, Deo Ama'a eaea ma'oai, kina, gafa ke mi'imi'i ufa guagai aisa'i au'i epagama'i. Ke kina, gafa, ke mi'imi'i eaea'i i'oi'i akemia kai, Deo auga eaea ma'oai gome auga puo, egama mo egama, i'oina agemia

afaekaina. Ke kapa felo'i, ke pipeni felo'i ipauma'i au'i ma'oai Deo au'oniai eague auga eegai kemai. ¹⁸ Ke ufainagai Deo kapa ma'oai gapagama'i eoma aisama, ega'ina kapa'i ma'oai epo'iai papiu aumauni auga kapa akaiki'a ipauma fepamia eoma. Ega kainai ega logoai eifa mo ifo iisagai i'a papiu aumauni epagamai'a. Ke pau auga, iifa faunina Iesu fougua kainai, i'a Deo iisa ipaumagai alao. Ega puo Deo ega pagama amu'i ma'oai Isa apuga kai, epo'iai i'a auga aufai i'a mo Isa apuga ipauma'a agamia agekaina.

Ainami Fopaauga Ke Fopinauga Felo

¹⁹ Auu akiu, pako'a papiumi, i'ina iifaga fologo felo: Oi ma'oai fofiakoa ainami fopaauga kai laafuai folonini'ani. Ke papiu ee'iai guami faekupu faefiakoa. ²⁰ Gome Deo anina eani alo opai agugai faagu eoma. Kai guakupuai Deo maagai alo opai agugai agaagu afaekaina. ²¹ Ke agofa'a fofougua alogai, papiu meagai lao'i mai'i ofu'i, ke laomai apala'i ipauma'i kekapa'i au'i fopua'afuni'i. Kai Deo ega iifa alomia ekoko, au oga koa i'opoga, alomia ekae euki auga guami fepamame'ania, alomi fepaagalaisa kainai fopea. Ega agokapa oma koa aisama, oi laomai apala'i fokapa'i koa i'opoga kai, Deo ega iifa agekaisapuimi, ke fuagai kaniami ageagamauga.

²² Ke Deo ega iifa a'o agologo aisama, kapa'ina a'o ologo auga fokapa. Oi ifomi folofogeimi foloopolaga, Deo ega iifa a'o mo ologo auga kaniami ageagamauga folooma. ²³⁻²⁴ Gome aufalao aga'o Deo ega iifa a'o mo elogo kai aekapa auga, au aga'o oleoleai iisa eisa kai ekailai elao aisama, fiakoa mo iisa ala koa oleoleai eisa auga e'agegeaina auga koa i'opoga. ²⁵ Kai Deo ega iifa Iesu fougua felo ipauma, laomai apala'iai agepa-pealai'a auga fiakoa mo fa'agege auga afaekaina. Ega kainai kaisau ageopolaga

alo ko'agai ega'ina iifaga agepakonia auga, Deo ega iifa a'o agelogo aisama, afae'agege kai kapa'ina a'o elogonia auga agekapa. Ega koa agekapa aisama, ega pinaugai Deo eegai kapa felo'i ageafi'i.

²⁶ Kai epomiaia aufalao aga'o eopolaga, isa Deo epakonia muninai epea eoma kai, ifo ega nini'ani ae'ima felo auga ifo efoge. Ke Deo epakonia muninai epea eoma auga, Deo eegai kapa aga'o laa'i. ²⁷ Iifa gome kaisau alo ko'agai Deo muninai gapea eoma koa aisama, iina fekapa oma: Isa isagepa, ke afuafu keulalu kina apala'iai keague au'i fe'ima'i. Ke isa agofa'a fofouga alogai laomai apala'i epogu, ke Deo keumakalaina au'i ma'oi keague kai ega'ina papiiau'i epo'iai faekoko. Kaisau ega koa ekapa auga Ama'a Deo anina eani, ke Isa maagagai alo ko'agai ke alo opainai Isa eau afagaina auga.

Papiiau Iisagai Mo Folomaaga

2 Aau akiu pako'a papiuami, oi i'a a'a Lopia Iesu Kristo, au akaiki'a ipauma, Deo kaina kainai eague auga opakonia. Ega kainai oi papiiau iisagai mo oisa anina foloani folomaaga. ² Pau afa alapaofakaea. Amoopolaga, au auni'i alologo felo'i au'i Deo oau afagaina afuga kemai. Ega'ina au'i epo'iai aga'o auga tiapu felo'i ei'iuka'i, ke pa'amumu auga kainai, ima keke'egai ring felo'i eogeti. Kai aga'o auga, tiapu ke'i'i ke keofu au'i ei'iuka'i emai. ³ Ega aisama oi au tiapu felo'i ei'iuka'i auga mo omaaga gafegafe akaiki'a opakina opaina oinaka, 'Aguagu afuga felo inamo'e moagu' ooma. Kai ulalu auga tiapu ofu'i ei'iuka'i auga opaina oinaka, 'Oi auga molao egamogae moapa', o 'Anina loani koa aisama, inae ifeu fo'inai afuai moagu' ooma. ⁴ Iina okapa oma auga, oopolaga laomai felo ma okapa ooma? Laa'i! Oi papiiau iis-

agai mo oisa omaaga kainai ifomi epomiaia o'eaimi, ke laomai apala okapa. Ke oi opola apala oafia, kapa aga'o papiiau omaaga auga eegai foafia ooma puo, iisagai mo oisa omaaga ega koa okapa.

⁵ Aau akiu, ainami amopaaua kapa'ina alaifania auga a'o fologo. Iifa gome agofa'a alogai Deo alo ko'agai ulalu papiiau'i ani'i eani au'i ekinani'i Iesu Kristo kepakonia. Ke Deo epakonia kaisau alo'i ko'agai Isa anina keani au'i ega agofa'a agepeni'i eoma. Ega kainai ulalu au'i kapa aga'o ee'iai laa'i mo ganinagai, Deo ega agofa'a isa apu'i agemia auga kepakonia. Ega puo Deo maagagai isa au'i kelopia alogaina. ⁶ Ulalu au'i Deo maagagai au akaiki'a'i kai, oi isa iisa'iai mo oisa'i au e'ele'i opamia'i oisa papa'i. Kai oi pa'amumu au'i iisa'iai mo oisa'i omaani'i au'i amopolani'i. Oi ologo felo, isa e'i pa'amumu isapugai, ulalu au'i e'i amu ke'a'aoaini'i, ke kepamani'ini'i kepaafi'i iifa ipakaina kelaoaini'i. ⁷ Ke oopolaga isa Iesu kepakonia au'i ee'iai keifa felo ma ooma? Laa'i! Isa Iesu aka oi eemiai akaiki'a ipauma auga eegai keifa palago.

⁸ Ega kainai papiiau iisagai mo oisa folomaaga. Kai Deo ega iifa pukagai iina kepapua oma auga foopolaga: Kaisau oi fou oagu au'i, oi ifomu animu loani koa i'opoga, isa isafa alomu ko'agai ani'i foani.^v Deo ega iifa epo'iai i'ina iifaga auga akaiki'a ipauma, Deo ifo epeni'a fakapa eoma. Ega puo oi i'ina iifaga kainai agopea koa aisama, laomai felo ipauma agokapa. ⁹ Kai papiiau iisagai mo oisa omaaga aisama, Deo ega iifa ega'ina kainai alopea kai ouupea, ke maagagai laomai apala ipauma okapa. ¹⁰⁻¹¹ Gome Deo ega iifa pukagai iina eifa oma: Akeamage au'i kai aga'o fou amage koa laoga maina fakekapa fakefeu aage mo. Ke iina isafa eifa oma: Kai aga'o foloaupugua

^v2:8 Lefitikus 19:28

eoma. Ega kainai oi fou oloamage au'i fou afofofeu aage mo mo ganinagai, aulfalao aga'o agoaupugua koa aisama, oi Deo ega iifa laagai agoaupagai agoaupea. Ega koa i'opoga, kaisau Deo ega iifa ma'oai kai'iai gapea ageoma kai epogai aga'omo mo ageaupea koa aisama, Deo maagai laomai apala agekapa, ega iifa ma'oai mo ageaupea'i.

¹²Ega puo oi kapa'ina okapa ke oifania aisama, i'ina iifaga fologo felo: Deo Iesu Kristo puogai i'a a'a laomai apala'i e'agegeaini'i, laomai apala'i alo'iai epapealai'a. Ega'ina mo laa'i kai, papiiau ma'oai mo isafa alo'a ko'agai ani'i faani eoma. Ega kainai muni Deo oi aina ala oafi oma auga kainai mo afa ega agepeni omaimi. ¹³Gome aulfalao aga'o papiiau i'oi'i gua'i afaeania koa aisama, muni Deo papiiau e'i laomai felo o apala afa agepeni'i aisama, Deo isa isafa gua afaeania. Ke aulfalao aga'o papiiau gua'i eania koa aisama, muni Deo isafa isa gua ageania. Ega koa i'opoga, papiiau gua'i eania auga, muni Deo papiiau e'i laomai felo o apala afa agepeni'a auga opopo faepa'aua. Ega'ina iifaga kainai, oi kapa'ina okapa ke oifania aisama, papiiau gua'i foania, ke papiiau iisa'iai mo oisa'i folomaani'i.

Pako'a Ke Laomai

¹⁴Aau akiu pako'a papiiumi, aulfalao aga'o Iesu epako'ania eoma kai, pako'a papiiau'i kapa'ina kekapa auga aekapa koa aisama, isa Iesu epako'ania eoma puo, kapa aga'o felo agemia ma? Laa'i! Ke isa akegai mo Iesu epako'ania eoma kainai, Deo isa kania ageagamauga ma? Laa'i! Lau pau afa'agamo alaifa ofakaea. ¹⁵Oi amoopolaga epomia pako'a auga aga'o, au o papie tiapu i'iuka aga'o eegai laa'i, o aufa kina fo'ama feania auga eegai laa'i. ¹⁶Kai oi epomia aulfalao aga'o ega'ina auga kapa'ina ani'i eani

au'i aepenia kai epaina einaka, "Deo ega gagaoai molao, tiapu moi'iuka faagamu mopakaisapua, ke fo'ama ma'o foania," eoma. Isa ega koa ekapa aisama, Iesu epako'ania auga papiiau ee'iai kapa felo aga'o epagama ma? Laa'i! ¹⁷Ega koa i'opoga, isa pako'a papiiau'i fekekapa auga laoga mainai afaekapa koa aisama, ega pako'a auga papiiau ee'iai kapa aga'o laa'i, emae koa i'opoga.

¹⁸Kai aulfalao aga'o kapa'ina lau laifania auga afaepako'ania kai, iina afeifa oma afeinaka, "Deo papiiau isa'i auga elogoini'i Isa kepako'ania mo. Ke isa'i auga elogoini'i, papiiau isa'i ee'iai kapa felo'i kekapa'i," afeoma. Oi epomia aulfalao aga'o iina afeifa oma koa aisama, lau isa iina alapa'ani peni oma: "Papiiau ee'iai kapa felo'i alokapa'i koa kai emu pako'a mopakinaisau. Ke lau auga Deo lapako'ania kainai papiiau ee'iai kapa felo'i lakapai'i au'i alapakinaiso," alaoma. ¹⁹Oi Deo aga'omo auga opako'ania ma? Ega koa opako'ania auga felo ipauma! Kai ega'ina pako'agai mo Deo maagai alomi opaina agemia afaekaina. Tiapolo isafa Deo aga'omo auga kepako'ania. Ke isa Deo i'a a'a laomai ke isa e'i laomai apala'i afa agepeni'i auga kelogo puo kemani'i kepigugu.

²⁰Oi Deo opako'ania kai kapa felo'i alokapa'i puo, kafo'o ipauma aumi! Aulfalao aga'o Deo epako'ania kai papiiau ee'iai kapa felo'i aekapa'i koa aisama, ega pako'a Deo maagai kapa aga'o laa'i auga alologo felo ma? Lau pau kapa aga'o alaafi'opo amoisa. ²¹Ufainagai i'a ufu'a apa'a Abraham akegai mo Deo aepako'ania kai, Deo isa kapa'ina mo gakapa'i eoma au'i ekapai'i. Ega'ina epo'iai aga'o auga, Deo Abraham epainia ifo gauga Isa gapa'a penia eoma aisama, gauga ipa'a penia afugai epa'a penia. Abraham ega koa ekapaisa aisama, Deo Abraham Isa maagai alo opai auga epamia epako'ania. ²²Ega kainai Abra-

ham akegai mo Deo aepako'ania kai, kapa'ina Deo eifania auga isafa ekapaisa auga alogo felo. Ega koa ekapaisa alogai, fuagai isa alo ko'agai Deo epako'ania. ²³Ke Deo ega iifa pukagai Abraham ekapai'i koa i'opoga mo keifania: "Abraham Deo epako'ania puo, Deo maagai isa alo opai auga epamia."^w Ke fouga isafa iina eifa oma, "Abraham auga Deo ekefa'a." ²⁴Ke pau amoisa pugu. Aufalao aga'o akegai mo Deo epako'ania puogai alo opaina afaemia. Kai eifania ke agekapa aisama, isa Deo maagai alo opai auga agemia.

²⁵Ega koa i'opoga mo, ufainagai peage lapau papiega aga'o aka Rahab isafa ega koa ekapaisa. Ega'ina kina'iai Josua au auni'i eulai'i Jeriko taonina fekeisa painaoga eoma puo auni'i kelao. Kai ou au'i isa fou'i kelogo muni'iai kemai aisama, Rahab ega'ina au'i auni'i Deo ega papiau ee'iai kemai auga epako'ania puo, eifa koko'i epai'ofake'i. Egae kai epalagaini'i epapealai'i keaga i'oina epakina'i kelao. Isa ega koa ekapaisa aisama, Deo isa isafa alo opai papiega epamia. ²⁶Ega'ina ma'oai pau amoisa ke amologo. Papiau imauga ekae kai lalauga laa'i koa aisama imauga emae. Ega koa i'opoga, pako'a papiau'i kapa felo'i afakekapa'i koa aisama, e'i pako'a agemae.

Pako'a Papiau'i Mala'i Feke'ima

3 Aau akiu pako'a papiaumi, oi fologo felo, Deo papiau e'i laomai apala'i afa agepeni'i aisama, pamalele au'i e'i laomai apala'i afa akaiki'a agepeni'i. Kai papiau aage'i au'i e'i laomai apala afa e'ele mo agepeni'i. Ega puo oi ma'oai pamalele aumi fomia auga opolaga foloafia. ²Oi ologo felo koa i'opoga, i'a ma'oai aague alogai, keaga i'oi'i i'oi'iai agagapai a'ualai, papiau puo kepeni'a.

Kai gagapai ma'o alogaina auga, i'a a'a nini'aniai papiau puo apeni'i aisama, gagapai a'a nini'aniai kemai. Kai aufalao aga'o epo'aisai nini'aniai gagapai aga'o aekapakapa auga, isa eague alogai, imauga fofouga age'ima agekaina. Ke Deo maagai alo opai ipauma auga agemia.

³Mala'a i'ima auga kapa akaiki'a ipauma auga, pau alaifa ofakaea. Maami galao oti amoisa. Oti amapapea agaoma aisama, akegai auli agoage pagainia agala'apia. Auli ega'ina e'elegai mo ganinagai oti agala'a apia, ke imauga fofouga agapapea agekaina. ⁴Ke lonti alaafi'opo amoisa. Lonti akaiki'a ameku kapulagai mo epapea, agoma ipauma elaoaina auga amoisa. Isa akaiki'a mo ganinagai, lonti ipapea kaniagai auga lonti ala felao eoma, tali kapa e'ele ipauma epapinauga, ke lonti tali kainai mo epakaisa. ⁵Ega koa i'opoga, mala'a kapa e'ele ipauma mo ganinagai, ega isapu akaiki'a ipauma alogaina. Papiau mala'i kapa e'ele ipauma kai, kapa akaiki'a'i ekapa'i, ke isa'i akekapa'i au'i fou aina'au'i akepa'au'i. Ke aufa'i alogai lo eaga koa i'opoga isafa amoisa. Lo minina e'ele ipauma mo ganinagai, aufa'i fofouga ageumaoka afe'aina. ⁶I'a mala'a auga lo koa i'opoga, e'ele mo ganinagai, imau'a fofouga epo'iai laomai apala'i ipauma'i ipa'uegenia gome auga. Aufalao aga'o mala afae'ima felo koa aisama, ifo agepalifua kapa apala'i agekapa'i agelao agemaeaina. Ke fuagai mala ega'ina ifo isafa, ipeli logai ageaga. Mala ega'ina auga ipeliai Satani eegai emai.

⁷Iifa gome maamiai laifania. I'a papiau aumauni, a'o Deo epagama'i au'i i'oi'i i'oi'i gual'iai keku au'i, inei, ke a'uai keapae au'i ma'oai agapamagakani'i aga'ima'i agekaina. ⁸Kai mala'a auga

agapamagakania aga'ima afaekaina. Aufa kina isa efua eague kapa apala'i ma'o gaifani'i eoma. Mala'a auga kaapa, papiau eaga'i kemae koa i'opoga, isa isafa aufa kina nini'aniai papiau epalifu'i kemae koa i'opoga.

⁹Mala'a ina'inagai Ama'a Deo ke a'a Lopia aau afagina. Ke mala'a ina'inagai mo papiau Isa iisa koa i'opoga epagama'i au'i, Deo akagai aifa apala peni'i. ¹⁰Ega koa i'opoga, ake'a ega'inagai mo Deo aau afagina, ke ake'a ega'inagai mo papiau aifa apala peni'i. Aau akiu pako'a papi-aumi, iina koa faagamiai faemia laoma. ¹¹⁻¹²Kapa aga'o alaafi'opo amoisa. Inuinu feina ke a'u feina fou kai'ialao ake aga'omogai akepealai agekaina ma? Ke au aka fik keoma auga, olive puaga ageoge agekaina ma? Ke fino oofuga faagagai fik puaga ageoge agekaina ma? Afaekaina! Ega koa i'opoga, a'u feina, inuinu feina agapamia afaekaina.

Ikifa Ko'a Ke Ikifa Pifoge

¹³Oi epomiaia aufalao aga'o eikifa, ke kapa ma'oai felo, o apala elogo afe'ai eoma auga eague ma? Isa eague koa aisama, gua femame'a, papiau ee'iai gafegafeai laomai felo'i, ikifa ko'agai kemai au'i mo fekapa'i fepakinaimi. ¹⁴Oi ega'ina auga ekapa koa i'opoga okapa kai, alomiaia papiau ee'iai agopikupa alogaina, ke ifomi mo agoopolaniami agoaekua koa aisama, oi ikifa aumi laa'i. Ega'ina mo laa'i kai, Deo ega iifa auga ega'ina ikifaga koa laa'i puo, oi Deo ega iifa agopuniaiaina. Oi ega koa agokapa aisama, emi ikifai foloaina'au kapa ma'oai ologo afe'ai folooma. ¹⁵⁻¹⁶Oi agopikupa, ke ifomi mo agoopolaniami agoaekua koa aisama, fuagai papiau alo'i aga'omo afaemia ake'ea'i, laomai apala'i i'oi'i i'oi'i, ke a'oa'o akaiki'a'i mo akekapa'i. Oi ega koa agokapa aisama, oi oikifa ooma mo ganinagai, emi ikifa ega'ina

ufai Deo eegai aemai. Kai ikifa ega'ina agofa'a papiau'i laomai apala'i kekapa'i au'i ee'iai emai. Ke oi auga Deo ega Spiritu aepapeaimi kai, ifomi kapa'ina anina oani auga mo kainai opea. Ke ega koa okapa puo, Satani anina eani auga mo okapa.

¹⁷Kai ikifa ufai Deo eegai emai ikifaga auga, papiau epalagaini'i Deo ega aguai keagu. Laomai ma'oai epo'iai papiau kapa Deo ega aguai eagu auga laoga maina kapa akaiki'a ipauma. Ke ega'ina ikifaga eafia papiauga auga, papiau fou gagaoui keagu, ke ifo elogaina papiau kapa'ina keifania auga, aepaafiai kai'iai mo epakaisa. Ke isa aina aefua, papiau keifania auga ekapa, ke papiau gua'i eani alogaina. Ke isa papiau fau'iai kapa felo'i ma'o ekapa'i, ke kapa'ina ekapa auga opo aga'omogai ekapa. Ke kapa ma'oai alo ko'agai mo ekapa'i. ¹⁸Kaisau gagao kekapa au'i, e'i gagao laoga mainai papiau ma'o gagaoui fekeagu auga kekapa. Ke fuagai papiau ma'o Deo maagai alo opai agugai keagu.

Imaauimi Deo Fopalao Penia

4 Kai oi epomiaia isami gagaoai papiau fou aloagu. Kapa'ina oi epalifuimi ou aumi koa i'opomi omia, papiau fou opipaini ke oakekua alogaina? Ega'ina lao'i mai'i kapai kemai? Oi alomiaia kapa'ina omaani'i au'i, ologo apala'i mo ganinagai amokapa'i paisa ooma puo okapa'i. Ega koa opomiaia akekua koa i'opoga emai puogai papiau fou oakekua. ²Ke oi papiau isa'i amu ee'iai kekaega au'i omaani'i amoafi'i ooma. Kai aloafi'i aisama, pipaini'i ke akekua'i opa'aua amoafi'i ooma. Kai ega'ina amu'i aloafi'i paisa aisama, papiau ega'ina eegai opikupa elaolao oaupugua, ega amu oafi'i. Kai oi kapa'ina anina oani auga, Deo alogoina puo aepenimi. ³Ke ogoina aisama, ifomi emi alogama kapa'i mo femia ooma puo, Deo eegai afoloafia.

⁴Oi alomi ko'agai Deo alopako'ania papiaumi. Ega puo oi auga pako'a papiaumi laa'i! Ke oi agofa'a amu'i ekefa'ami opamia'i, uguakaeaini'i muni'iai opea auga Deo anina aeani auga alologo felo ma? E! Oi ologo felo! Kaisau pako'a papiau'i laa'i au'i e'i laomai ekinaga muni'iai epea auga, Deo ega ou emia. ⁵Ke Deo ega iifa pukagai iina eifa oma: Deo ega Spiritu i'a alo'aisai epaagua auga, i'a imaaui fofouga Deo fapalao penia auga alo ko'agai anina eani alogaina. Ega puo Isa i'a ee'aisai epiapu. Oi ega'ina iifaga Deo eifa aagenia mo ma ooma? Laa'i ipauma! ⁶Deo epiapu mo ganinagai, Isa gafegafe akaiki'a auga puo, papiau egafegafe peni'i. Kai kaisau Deo maagai ifo e'ele epamia auga, Deo ega gafegafe akaiki'a ipauma isa epenia. Ega kainai Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

“Kaisau ifo eau afagaina auga, Deo isa emunia kai, ifo e'ele epamia auga, Deo isa egafegafe penia.”^x

⁷Ega puo oi imaaumi fofouga Deo fopalao penia, ke Isa mo aina foafia. Ke Satani kapa'ina anina eani amokapa eoma auga foumakalaina. Ega aisama Satani oi agepua'afunimi eemiai agepi-aukoko. ⁸Oi Deo eega ipauma fomai. Ega aisama Deo isafa oi eemi ipauma agefai. Kai oi laomai apala'i okapa'i aumi imami foiku'i. Ke oi Deo eegai opomi gua opamia, pako'a papiau'i laa'i au'i e'i laomai muni'iai opea aumi, alomia apala ega'ina foumakalaini'i kai, Deo mo muninai foepa. ⁹Ke oi laomai apala'i alomia kemai au'i, a'a ke alogama foapakipo, fokiekie foalomafu, foapepe akaiki'a, fopinapina. Ke emi a'a, apepe akaiki'agai fopakoko, ke emi alogama alomafuai fopakoko. ¹⁰Ke Deo agogai oi ifomi e'elemi fopamiaimi. Ega

aisama Isa oi ageafiakaemi akaiki'ami agepamiaimi.

¹¹Aau akiu pako'a papiaumi, Deo ega iifa epaini'a, alo'a ko'agai aga'o aga'o ani'a faani eoma. Ega puo aga'o aga'o eemiai foloifa apala. Kai epomia kaisau aaga akina pako'a papiau'i ee'iai ageifa apala, o Deo ega iifa kainai akepea auga alogai ageopolaga apala ageoma aisama, Deo ega iifa ega'ina ageaupea. Ega kainai isa papiau ee'iai ageifa apala, o apala kekapaia eoma auga, papiau aepaini'i kai Deo ega iifa eegai eifa apala. Ke Deo isafa eegai apala ekapa. Ega koa ekapa aisama, isa Deo ega iifa kainai aepea kai, iifa ipakaina afugai eagu koa i'opoga eifa, Deo ega iifa auga felo, o apala eoma. ¹²Kai kai aga'o laa'i, Deo ifogamo ega iifa epagama epenii'a puo, Isa ifogamo i'a apala o felo akapa auga feifania. Ke Isa ifogamo i'a kania'a ageagamauga, ke agepamae afe'aini'a agekaina. Kai oi auga kaisau puo, minomia aami akimi pako'a papiau'i e'i laomai apala, o felo auga oifania? Kai aga'o ega'ina isapuga oi aepenimi!

Ifomi Foloaina'au

¹³Papiau isa'i keaina'au alogaina keifa, 'Pau o fafoko agalao i'ina taoninai, o ega'ina taoninai agakoko, egae inipo aga'omo agaagu, amu aga'afa'afalaini'i ifo'a a'a moni agakapa' keoma auga fouga lalogo. Lau pau oi ega'ina papiaumi foumi alaifania, ainami fopau felo ainu fologo. ¹⁴Oi pau kapa aga'o okapa kai, fafoko kapa'ina agemia auga alologo. Ke oi afoloagu pagainia, amagai ama eake afa'agamo eka, ke laa'i emia efiakoa koa i'opoga, oi isafa ega agomia oma. ¹⁵Ega kainai oi ifomi opolamia i'ina, o ega'ina agokapa auga aina'auga folopa'aua. Kai oi iina foifa oma: “Deo

^x4:6 Proverbs 3:34

ega logoai anina ageani koa aisama, afalamae agaagu i'ina o ega'ina agakapa agekaina," fooma. ¹⁶Kai oi olagami o'anina oaina'au, kapa ma'oai agokapa'i agekaina ooma. Deo maagai aina'au ega'ina ma'oai auga apala ipauma. ¹⁷Ega puo kaisau kapa felo'i elogo fekapai kai aekapa'i auga, Deo maagai apala ipauma ekapa.

Pa'amu'amu Au'i Fou'i

5 Lau pau pa'amu'amu aumi foumi alaifania, ainami fopaaui felo ainau fologo. Muni aisama, oi eemiai amu laa'i akemia agoulalu agokiekie alomi agemafu alogaina puo, pau amoapepe amoagaga alogaina. ²Iifa gome emi amu ma'oai kefeka, afemi tiapui ma'oai mapimapi keani'i. ³Ke oi emi gold, ke silifa fou kekae kemokemoke. Ega puo muni Deo papiau e'i laomai afa agepeni'i aisama, mokemoke ega'ina oi ulalu papiau'i alopalagaini'i auga Deo maagai akeifafoua. Ega'ina kinagai gold ke silifa kemokemoke laa'i kemia koa i'opoga, mokemoke ega'ina ipeli loga koa i'opoga, oi imaaumi ageania. ⁴Oi pa'amu'amu aumi, papiau emi agoai kepinauga, afu kegapuka au'i afa'i aloogeisa puo, eemiai ega'ina agagaga kepa'aua. Amoisa, oi emi agoai emi fo'ama ke'afe au'i, e'i agaga a'o Deo Isapu Gome Lopiaga, papiau e'i laomai ma'oai elogo auga ainagai eake. ⁵Oi agofa'ai oague alogai, afa kina oagu felo alogaina, ifomi anina oani alomi fegama kapa'i mo okapa'i. Ke papiau a'o kepafa'a'i kefua kai, keaupugui koa i'opoga, oi ifomi opafa'aimi ofua kai, Deo papiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i auga kina gefa aloauga. ⁶Ke au oi akemunimi, kelele aga'o eemiai akekapaisa mo ganinagai, iifa ipakaina auga agogai opaapa'i. Ke iifa ipakaina auga ega'ina, isa kelele kekapaisa auga afa epeni'i. Ega'ina mo laa'i kai, kina isa'i

isa kelele aga'o akekapaisa mo ganinagai, afa openi'i, oaupugui.

Kina Apala'i Alogai Foloapoke

⁷Ega puo aau akiu pako'a papiaumi, kina apala'i agoafi'i aisama, gamuga mo foopo foafiapia mo felao Lopia Iesu age-mai pugu kinagai kai. Maami galao uma alogai laiti ifauga auga amoisa. Isa laiti efauga afegai, imu age'au kakaua, ke muniai age'au pugu auga kina age'ima agelao ega agoai laiti ageuki felo anina ageoge felo kinagai kai. ⁸Ega koa i'opoga, Lopia Iesu agemai pugu kina emai kainagai puo, fokapula emi pako'a foafiapia mo, foagu isa fo'ima. ⁹Aau akiu pako'a papiaumi, kai aga'o eegai foloifa kipuga. Oi agoifa kipuga koa aisama, Lopia papiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i auga, oi isafa afa apala ega koa agepenimi. Amoisa, ega'ina Lopiaga i'a a'a laomai felo, o apala afa agepeni'a auga, pa'afi akegai eapae i'a a'a laomai afa gapeni'a eoma.

¹⁰Aau akiu pako'a papiaumi, kina apala'i alogai, gamuga mo foopo foafiapia mo agooma koa aisama, ufainagai profeta kapa'ina kekapaisa auga foopolaga. Profeta ega'ina au'i, Deo akagai ega iifa keifania aisama, papiau isa aina'i akelogonia kai, faaga'i kepakiekie alogaina. Ega mo ganinagai, profeta ega'ina au'i kiekie gamuga mo keoponia keafiapia mo. Oi isa kapa'ina kekapaisa auga okogai mo fopakaisa, ke kainai fopea. ¹¹Amoisa, i'a alogo papiau kina apala'i keafi'i mo ganinagai, gamuga mo keopo keafiapia mo, e'i pako'a akepua'afuga au'i, Deo eegai kapa felo'i keafii'i auga apako'ania. Ke Job fouga ologo felo. Isa kina apala ipauma alogai ekoko mo ganinagai, ega kiekie gamuga mo eoponia eafiapia mo. Ke fuagai Deo isa kapa'ina epeniia auga isafa fouga ologo felo. Iifa gome Deo gafegafe akaiki'a ipauma

auga, ke papiau gua'i eani alogaina puo, kina apala'i keafia au'i ae'agegeaini'i.

¹²Aau akiu pako'a papiiumi, nini'ani laifa kakau'i epo'iai kapa aga'o akaiki'a ipauma auga alaifania. Oi onini'ani alogai, nini'ani ko'a'i mo foifania. Oi nini'ani oifani'i au'i isa'i akaiki'a'i folopamia'i kai, onini'ani alogai, nini'ani ko'a'i mo foifania. Ke oi kapa'ina anina oani koa aisama, 'E' mo fooma, ke anina aloani koa aisama, 'Laa'i' mo fooma. Ega koa i'opoga, papiau ee'iai pako'a iifaga okapa aisama, aagoa ufa fou, ke kapa ma'oai aka'iai pako'a iifaga ega'ina alomi ko'agai foloifa kapulania folokapa. Kai oi ega afolokapa oma koa aisama, nini'ani isa'i auga ko'a'i kai pifoge'i opamia'i puo, ega'ina afa i'opoga mo Deo agepenimi.

Megamegai Papiau Fopalagaini'i

¹³Oi epomia'i aufalao aga'o kina apala'i eafia ekiekie ma? Isa femegamega. Aufalao aga'o alo egama ma? Isa Deo isau afagaina iifinai Deo feau afagaina. ¹⁴Ke aufalao aga'o eisafa ma? Isa pako'a au'i akaiki'a'i au'i feifani'i fekemai faugai fekemegamega, ke Lopia Iesu aka isapugai oili faagagai fekeoge. ¹⁵Ke isa, isafa auga faugai akemegamega aisama, alo'i ko'agai Deo isa agepafelo auga fekepako'ania megamega fekepaua. Ega koa aisama,

isa felo agemia. Ke isafa auga ega'ina Deo maagai kapa apala'i ekapai'i puo eisafa mo ganinagai, Deo isa ega apala isafa age'agegeaina.

¹⁶Ega puo Deo oi emi isafai gapafeloimi ooma koa aisama, aga'o aga'o maamiai emi laomai apala'i foifafou'i kai faumiai fomegamega. Iifa gome pako'a papiauga, Deo maagai alo opai auga emegamega aisama, Deo isa ega megamega a'o elogo, ke isapu akaiki'agai epinauga felo.

¹⁷Ufainagai Elaija ala emegamega oma auga amopolaga. Isa papiau aumauni i'a koa i'opo'a. Kai isa alo ko'agai emegamega imu fae'au eoma. Ega puo emegamega aisama, ega'ina agogai inipo oiso, gafa imagea alogai imu ae'au. ¹⁸Ega'ina afegai emegamega pugu imu ga'au eoma aisama, Deo imu epa'aua agoai fo'ama keuki pugu.

¹⁹⁻²⁰Aau akiu pako'a papiiumi, oi epomia'i aufalao aga'o Deo ega iifa eegai epealai kai, pako'a auga i'oina aga'o isa emueaina emaiseina Deo ega iifa muni-nai epea pugu koa aisama, isa i'ina iifaga feopolaga: Kaisau laomai apala ikapa auga ega keagai epapealaisa aisama, isa ega'ina auga femae umamo auga eegai epapealaisa. Ke isa ega koa ekapa puo, Deo ega'ina auga ega laomai apala'i ma'oai age'agegeaini'i.

1 Peto

Peto Malele Epapua Kakaua Auga

1 Lau Peto, Iesu Kristo ega apostolo au aga'o. Lau malele i'ina lapapua oi Deo ekinanimi papiaumi, agofa'ai ago a'ina aumi koa i'opomi, okani okaoka, olao Pontus, Kalatia, Kapadosia, Asia, ke Bitinia ago'iai oague aumi eemiai laulaisa. ²Ke oi aumi Deo Ama muni kapa'ina agemia elogo auga ega logoai, ke Deo ega Spiritu papiau alo'i epalolofania auga ega pinaugai oi ekinanimi. Ega koa oi Iesu Kristo aina foafia, ke Iesu Kristo ifagai oi emi apala feikulai'i eoma.

Lau lamegamega ega koa Deo ega gafegafe akaiki'a, ke gagao fou alomi fepapogua, fepafakaua laoma.

Afia'ama Ageka Aoniamo Auga

³Deo, i'a a'a Lopia Iesu Kristo Ama auga, tenkiu akaiki'a amapenia, ke amaaufagaina! Isa ega guani akaiki'a ipaumagai i'a mauni mamaga epenii'a. Ega koa i'a Iesu Kristo maeai emainimue auga faagagai, afia'ama ageka aoniamo auga faafia eoma. ⁴Ke ega koa Deo oi kapa'ina foafia eoma ufai eoge eka auga foafia eoma. Ke ega'ina kapa auga, afaelifu, afaeofu, ke laa'i afaemia. ⁵Oi emi pako'a faagagai Deo ega isapuai oi age'imaimi mo agelao, Isa papiau ma'oai kania'i ageagamauga auga kinagai kai. Ke Isa papiau ma'oai kania'i feagamauga auga epafua ekae, kina fuagai kai agepafokia. ⁶Ega'ina kainai pau oi kina oisomo mo alogai i'opo i'oi'i i'oi'iai alomi fekiekie mo ganinagai, oi alomi egama alogaina. ⁷Ke oi emi pako'a auga gold afa eka'egaina. Papiau gold fekapula keoma puo, loai iuma emia mo ganinagai, afaeka aoniamo laa'i agemia. Kai i'opo i'oi'i i'oi'i oi eemi kefai ega koa oi emi pako'a ka-

pula ipauma femia. Ke Iesu Kristo ageapafoki pugu aisama, oi emi pako'ai feau afagainimi, au akaiki'ami fepamiamimi, ke isapu eaea akaiki'a fepenimi laoma. ⁸Ke oi Iesu Kristo aloisa mo ganinagai, oi alomi ko'agai isa anina oani. Ke pau isafa isa aloisa mo ganinagai, oi isa opako'ania, ke emi alogama epagai alogaina, agaifa'opo afaekaina. ⁹Gome oi emi pako'a fuagai kapa'ina foafia auga, oi lalaumi feisagamau auga pau oafia.

¹⁰Ufainagai profeta papiau kania'i isagamauga ega'ina auga fougalo'i ko'agai oko kekapunia, ke oko kegalogo felo keoma. Ke isa Deo ega gafegafe akaiki'a ega'ina oi eemi agemai auga fougalo'i keifafoua. ¹¹Ke isa Iesu Kristo kina kapagai agekiekie, ke ala agekiekie oma, ke agekiekie afegai Deo ala ageoma isa au akaiki'a agepamia auga ke'opoisakegakapulaisa keoma. Ega'ina auga, ega'ina kapa'i ma'oai akemia koa kai, Iesu Kristo ega Spiritu isa alo'iai eagu auga kapa ma'oai isa maa'iai epafokia efua. ¹²Kai profeta ega'ina kapa'i keifafou'i auga, isa ifo'i fau'iai akeifafou'i kai, oi faumiai keifafou'i auga Deo epalogoni'i. Ke ega'ina kapa'i ufainagai profeta keifafou'i auga, pau oi maamiai keifafou'i. Ega'ina auga Deo ega Spiritu ufai eulaisa emai auga ega isapuai papiau pau oi maamiai iifa faunina Iesu fougalo'i keinogonia. Agelo isafa alafai kegaoma ega'ina kapa'i kegaisa'i, oko'i kegalogo keoma.

Deo Eifani'i Alo'i Felolofa Eoma

¹³Ega puo oi ifomi fopafuaimi foagu, laomai felo'i fokapa'i. Ke ifomi fo'ima feloimi. Ke Iesu Kristo ageapafoki pugu aisama, gafegafe akaiki'a oi agoafia auga eegai emi afia'ama fofougalo'i fooge. ¹⁴Ke imoi ina'i ama'i aina'i keafia koa i'opoga, Deo aina foafia, ke Iesu Kristo alogonia alogai, alomiai laomai apala'i mo omaani'i au'i lao'i mai'i kai'iai folopea.

¹⁵Kai oi eifanimi auga alo elolofa koa i'opoga, kapa ma'oai agokapa'i alogai, alomi lolofagai fokapa'i. ¹⁶Gome Deo ega iifa pukagai iina eifa oma: "Oi alomi felolofa, gome lau alou elolofa,"^y eoma.

¹⁷Ke oi Deo kai aga'o afegai aeaulao kai, papiau aga'o aga'o kapa'ina kekapa auga kainai mo afa epeni'i auga oifaga Amami ooma. Ega kainai oi inae agofa'ai au a'imi koa i'opomi omia oague alogai, Deo foman'iaina. ¹⁸Gome kapa aga'o afakepagama auga aguga, oi ufumi apami ee'iai oafiia oagu. Oi ega'ina agugai oaguega kai, Deo oi afami eogeisa ega'ina agugai epapealaimi auga ol-ogo. Kai Isa oi kapa laa'i akemia au'i kapa'iai, sillifai, o goldai afami aeogeisa.

¹⁹Kai Iesu Kristo, sipi gauga faagagai isafa, ke kua afuga aga'o laa'i auga ifa kapa akaiki'a ipauma auga faagagai e'afaimi auga ologo felo. ²⁰Deo agofa'a aepagama koa kai isa ekinaga. Kai Deo ifo ega logoai oi faumiai i'ina kina fua'i alogai isa epaapa fokia. ²¹Oi isa faagagai Deo opako'ania. Deo auga isa maeai epa-maunimue, ke au akaiki'a epamia. Ega puo oi emi pako'a ke emi afia'ama Deo eegai ooge.

²²Ke oi pau Deo ega iifa muninai opea kainai, oi alomi elolofa. Ega koa oi alomi ko'agai aami akimi Kristiano papiau'i ani'i oani. Ega koa i'opoga mo, foisa felo oi aga'o aga'o alomi ko'a ipaumagai ke alomi fofougai animi foani. ²³Gome oi mauni mamaga oafiia auga, au oga emae auga faagagai aloafia. Kai Deo ega iifa, au oga maaga mauni ekae afaemaemae, ageka aoniamo auga faagagai mauni ma-maga oafiia. ²⁴Gome Deo ega iifa puka-gai iina eifa oma:

"Papiau aumauni imaaui auga mukimuki koa i'opoga,
ke papiau aumauni iisa'i felo'i ma'oai auga ago alo kaikai'i koa i'opo'i.

Mukimuki eogogo, ke kaikai ke'ualai.

²⁵Kai Lopia ega iifa auga ekae aoni-amo." *Aisaea 40:6-8*

2 Ke Deo ega iifa ega'ina auga fougai oi maamiai keinogonia. ¹Ega puo kapa ma'oai apala'i ipauma'i au'i, pifoge ma'oai, ke pifogeai papiau felomi koa ok-agakaga auga laoga maina, ke pikupa, ke pikafa i'oi'i i'oi'i ma'oai fooge me'e'i. ²Kai imoi mama'i kemauni au'i u'ua ina keani alogaina koa i'opo'i fomia, Deo ega iifa u'u ko'a ipauma auga koa i'opoga alomi ko'agai anina foani. Ega koa u'u ega'ina faagagai fouki felao Deo kaniami ageagamauga kinagai kai. ³Ke oi Lopia Iesu Kristo ega felo gamuga ooponia koa aisama, oi ega'ina fokapa.

Kepe Ekae Aoniamo Auga Ke Deo Ekinani'i Papiau'i

⁴Ke oi Lopia ega'ina kepe ekae aoni-amo, papiau keumakalaina kai Deo ekinaga maagai kapa akaiki'a ipauma auga eega fomai. ⁵Ke oi isafa kepe ega'ina ekae aoniamo koa i'opoga fomia, Deo oi fepapinauganimi, Isa ega e'a fepaapa. Ega oi Deo ega sakedote au'i koa fomia, Iesu Kristo faagagai Deo pipeni anina eani koa i'opomi fomia, ifomi imaaumi Deo fopalao penia. ⁶Gome Deo ega iifa pukagai iina eifa oma:

"Amoisa, Lau kepe aga'o lakinaga, ke uu'u kapula ipauma kiugai eapa, kapa akaiki'a auga Sion ikugai laogeisa.

Ke kaisau isa epako'ania auga, afakepapameagaina,"

eoma. *Aisaea 28:16*

⁷⁻⁸Ega puo oi kepe ega'ina opako'ania aumi, kepe ega'ina oi eemai auga kapa akaiki'a. Ega'ina auga Deo ega iifa puka-gai iina eifa oma koa i'opoga mo emia:

"E'a ipaapa au'i kepe keumakalaina auga,

kepo ega'ina pau e'a ega'inagai kiuga uu'uga kapula ipauma emia,"

eoma. *Sam 118:22*

Kai kaisau kepo ega'ina akepako'ania au'i fou'i Deo ega iifa pukagai iina eifa oma. Ega'ina kepo auga:

"Kepo aga'o papiau e'i keaga ekaisapua ife'i ke'anina auga,

ke fopa aga'o papiau epa'ualai'i auga,"

eoma. *Aisaea 8:14*

Deo ega iifa pukagai eifania koa i'opoga, isa ega'ina kepogai ife'i ke'anina, gome isa Deo ega iifa muninai akepea. Ega'ina auga Deo isa fau'iai kapa'ina ekapaisa ekae auga, isa faaga'iai emia.

⁹Kai oi auga, Deo ekinaniami papiami. Ke oi sakedote, Deo, Kin ega pin-auga okapa aumi. Ke oi Deo ega ago papiaumi, ke Deo apuga omia. Ega koa Deo oi uminagai eifalaimi elaoainimi Isa ega eaea felo ipaumagai epakokoimi auga isau afagaina foifafoua eoma. ¹⁰Ufainagai oi auga Deo ega papiau alomia. Kai pau auga oi Deo ega papiau omia. Ufainagai oi Deo ega guani aloafia. Kai pau auga oi Isa ega guani oafiia efua.

¹¹Ekefa'auagai, lau oi i'ina agofa'agai, ago i'oina aumi, ke au a'imi koa i'opomi oague aumi magogo kapula lapenimi. Ega koa papiau aumauni imauga kapa'ina apala emaaga, oi lalaumi fou kepipaini auga fomunia. ¹²Oi Deo akepako'ania papiau'i epo'iai oague alogai, agu felogai foagu. Ega koa isa oi laomai apala okapa keoma keifa apala penimi mo ganinagai, isa oi felo okapa auga fekeisa, ke Iesu Kristo age-mai i'a ageisa'a kinagai aisama, isa Deo au akaiki'a fekepamia laoma.

Isapu Keafia Au'i Aina'i Foafia

¹³Papiau epo'iai isapu keafia papiau ke'ima'i au'i aga'o aga'o auga Lopia faugai oi ifomi ega'ina au'i aina'i foafia. Ega'ina au'i auga, kin au akaiki'a'i ma'oai kania'iai auga. ¹⁴Ke kin kafana eu-

laisa papiau laomai apala'i kekapa'i au'i afa apala kepeni'i, ke papiau laomai felo'i kekapa'i au'i afa felo kepeni'i au'i.

¹⁵Gome Deo ega logo auga, oi laomai felo fokapa, ega koa kafo'o papiau'i oi akelognomi kai keifa apala peni aagenimi mo au'i ake'i foafuga eoma. ¹⁶Deo agogai auga oi kapa ma'oai agokapa'i agekaina. Kai oi Deo agogai kapa ma'oai agokapa'i agekaina auga laoga maina folopapinaugania, laomai apala'i folomoka'i. Kai oi Deo ega pin-auga aumi koa foagu. ¹⁷Ke papiau ma'oai au akaiki'a'i fopamia'i. Ke alomi ko'agai aami akimi pako'a au'i ani'i foani. Deo fomani'iaina, ke kin auga au akaiki'a fopamia.

¹⁸Ke oi kala'afi aumi, oi kapa ma'oai agokapa'i alogai, ke'imaimi au'i fomani'iaini'i ke aina'i foafia. Ke ega'ina agokapa alogai, keopolaniami ke ke'ima feloimi au'i mo faaga'iai ega'ina folokapa. Kai eemiai kefa'i'i akekapa feloimi au'i isafa faaga'iai ega koa fokapa. ¹⁹Gome au aga'o Deo eopolaga kainai, aufalao aga'o isa eegai laomai felo aekapa puogai ekiekie mo ganinagai, gamuga mo ageopo ageafiapia mo auga, Deo isa felo ikapa auga ageoma. ²⁰Kai oi laomai apala lokapaisa kainai, keaunio kai oi kiekie ega'ina gamuga mo loopo loafiapia mo koa aisama, kapa aga'o felo oi faagamuai afaemia. Kai oi laomai felo lokapa kainai faagamu kepakiekie, ke oi ega'ina kiekie gamuga mo aloopo aloafiapia mo koa aisama, Deo maagai ega'ina auga felo ageoma. ²¹Ega'ina puogai Deo eifaniami, gome Iesu Kristo oi faumiai ekiekie. Ke isa ega koa ekapaisa, oi isa iisa mo fo'opo auga keagaga epakiniami. Ega koa oi isa ife afugai mo fopea eoma. ²²Isa laomai apala aga'o aekapaisa. Ke isa akegai pifoge aga'o akekapulaisa. ²³Ke papiau isa eegai keifa apala aisama, isa e'i

iifa afa aeogeisa aeifa apala peni'i. Ke papiiau isa faaga kepakiekie aisama, isa iifa aga'o aeifania aepamani'ini'i. Kai isa ifo elogoaina, Deo afa felogai epipeni auga eega elao. ²⁴Isa ifo imaaugai kolotiai i'a a'a laomai apala'i epuai'i. Ega koa i'a laomai apala'i ee'iai famae kai, alo opai agugai faagu eoma. Ke isa faaga keau kanini'i auga kainai oi Deo maagai felomi omia. ²⁵Gome ufainagai oi auga sipi keaga i'oina keafia au'i koa omia. Kai pau auga omue omai Deo Sipi I'ima auga, ke lalaumi e'ima auga eegai.

Au Papie Fou

3¹⁻²Ke kala'afi isa ke'ima'i au'i aina'i keafia koa i'opoga, oi papie aumi, akafami aina'i foafia. Ega koa oi papie kapami akafami Deo ega iifa akepako'ania au'i isafa oi emi laomaisai iifa aga'o aloifania komo mo ooma, ke oi Deo omani'iaina, ke alomi elolofa auga fekeisa. Ke oi emi laomaisai isa fola'a pagaini'i laoma. ³Ke oi iisami felo amopamia agooma koa aisama, oi faagami afe folopakaikaisa. Ega'ina auga oi fufumi opakaikaisa kapa'i ke tepole, o ou'ou goldai kekapa'i au'i, ke afemi tiapu'i felo'i ipaumagai folokaikai. ⁴Kai oi alomi fopakaikaisa. Ke oi alomi iisa felo ega'ina auga, Deo maagai papiiau gagafe'i mo eafia, ke komo mo eoma auga, ke alomi kaikaina ega'ina auga laa'i afaemiamia. Ke ega'ina auga Deo maagai kapa akaiki'a ipauma. ⁵Gome ufainagai keagu papie'i alo'i elolofa au'i, ke Deo eegai e'i afia'ama keoge au'i auga, ega koa kekapa'isa alo'i kepakaikaisa. Ke isa ifo'i akafa'i aina'i keafiia. ⁶Ke ega koa kekapa'isa auga, Sara akafa Abraham aina eafiia, ke eifaga ega lopia eoma auga koa i'opoga mo kekapa'isa. Oi kapa'ina felo auga mo agokapa, ke kapa'ina mo fekemia mo ganinagai, afolomani'i akafami aina'i

agoafia paisa koa aisama, oi Sara gauga papiemi, Deo gauga ipaumami.

⁷Ke oi au aumi, papie oi eemiai kekapa koa i'opoga, oi akafami fou oague alogai, oi isafa kapa'ina isa ee'iai okapa auga foopola felo kai fokapa. Ke oi isa fopalopiani'i. Ke ega'ina okapa alogai, oi akafami keapoke akekapula au'i koa ee'iai fokapa, ke Deo ega gafegafeai agu pagai maunina pipenina epipeni auga, isa oi fou kaimialao agoafia auga koa i'opoga laoga maina ee'iai fokapa. Ega koa kapa aga'o oi emi megamega keagaga faekaisapua.

Laomai Felo Okapa Kainai Okiekie Auga Fouga

⁸Ke nini'ani ega'ina laifani'i fuagai auga, oi ma'oai aga'o aga'o alomi aga'omo femia. Ke aga'o aga'o emi kiekie fopua'i. Ke aami akimi koa alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani. Ke aga'o aga'o guami foania, ke ifomi e'elemi fopami-aimi. ⁹Ke aufalao aga'o oi eemiai apala ekapaisa koa aisama, oi isa afa folopenimue eegai apala folokapa. Ke aufalao aga'o oi eifa apala penimi koa aisama, oi isa ega iifa afa folopamue, foloifa apala penia. Kai Deo kapa felo'i isa agepenia auga maagai foifania, foifa felo penia. Gome oi ologo Deo oi eifanimi auga i'ina puogai eifanimi, ega koa Deo kapa felo'i oi fepenimi eoma auga foafi'i eoma.

¹⁰Gome,
“Kaisau alo ko'agai ifo ega agu maunina anina eani auga,
ke anina eani kina felo'i feisa'i eoma auga,
mala fe'ima malagai iifa apala'i aga'o faepealai.
Ke fifina isafa fe'ima, fifinagai pifoge iifa'i aga'o fakepealai.

¹¹Isa laomai apala femunia ke laomai felo fekapa.

Ke isa gagao fekapuga muninai fepiau.

¹²Gome Lopia maaga auga,

papiau Isa maagai alo'i opaina au'i ee'iai ekae.

Ke Isa aina auga, isa e'i megamega eegai ekae.

Kai Lopia kaisau laomai apala'i kekapa'i au'i emuni'i." *Sam 34:12-16*

¹³Ke oi alomi ko'agai laomai felo muninai amopea ooma koa aisama, kai aga'o oi afaepalifuimi. ¹⁴Kai oi felo okapa auga puogai papiau oi fekepakiemieimi mo ganinagai, Deo oi kapa felo'i epeniimi efua. Ke oi isa e'i pamani'i folomani'iaina ke foloopopo isafa. ¹⁵Kai alomia Iesu Kristo auga Lopia alo elolofa auga fopamia. Ke aufa kina fofua foagu, papiau aga'o aga'o oi emi afia'ama oafiia auga gome afekepa'aniaina koa aisama, e'i pa'ani afa fopenimue'i. ¹⁶Kai ega'ina agokapa alogai, Deo maagai kapa'ina felo auga mo foopolaga fokapa, papiau gagafe'i mo foafia, ke au akaiki'ai fopamia'i. Ega koa papiau kapa'i oi Iesu Kristo faugai laomai felo'i okapa'i au'i ee'iai keifa apala, ke kepaagu fofou aagenimi mo au'i, ega'ina meagaina fekepa'aua laoma.

¹⁷Gome oi felo okapa kainai Deo ega logoai okiekie koa aisama, ega'ina auga Deo agogai felo ipauma. Kai oi apala okapa kainai Deo ega logoai okiekie koa aisama, ega'ina auga Deo agogai apala ipauma. ¹⁸Gome Iesu Kristo alo opaina auga, oi alomi opaina laa'i aumi emi laomai apala'i fau'iai emae aga'onia mo, ega koa isa oi Deo eega feloainimi eoma. Isa imaauga auga keaupugua kai, Deo ega Spiritu ega isapuai isa emaunimue pugu.

¹⁹Ke Spiritu ega'ina ega isapuai isa elao papiau e'i spiritu ketipula au'i maa'iai einogo. ²⁰Ega'ina au'i auga ufainagai Noa eagu kina'iai sikuna ekapaisa alogai, papiau Deo aina akeafia au'i. Kai Deo alo isa ee'iai eafiapia mo. Ke Deo sikuna ega'inagai papiau oisomo mo, au'i imagea gua mo fei eegai kania'i ega-mauga. ²¹Ke fei ega'ina auga, pau oi

feisai baptismo oafia, ke Deo oi isafa kaniami eagamauga auga feina gouga. Ke ega'ina auga, fei ega'ina oi emi laomai apala'i, ofu koa i'opo'i faagamiai kekae au'i aeikulai'i. Kai oi pako'a iifaga koa okapa, alomi felogai Deo eega olao. Ke baptismo ega'ina auga, Iesu Kristo ega maunimueai, Deo oi kaniami eagamauga auga gouga. ²²Ke Iesu Kristo auga, e'agaukae elao ufai Deo kaina kainai eaguega. Ke agelo ke ufai isapu keafia au'i, ke ufai isapu ma'oai fou isa papagai kemia.

Deo Faugai Foagu

4 Ega puo Iesu Kristo imaaugai ekiekie kainai, oi isafa isa ekapaisa koa i'opoga mo opolaga foafia fofua foagu. Gome aupalao aga'o imaaugai ekiekie aisama, laomai apala ikapa eapakipo. ²Ega'ina afegai isa eagu alogai, papiau aumauni kapa'ina apala'i emaanii au'i fau'iai afaeagu. Kai Deo ega logoai kapa'ina anina eani auga faugai ageagu. ³Gome oi ufainagai Deo akelogonia au'i kapa'ina anina keani au'i mo kapa'i okapai'i emai pau emi kina ekainia. Ega'ina auga oi amage koa lao'i mai'i apala'i ipauma'i au'i, ke kapa apala'i omaani'i, ke oinuinu alogaina, ke omiamia oinuinu, ke ogefa a'oa'o akaiki'a ipauma okapaisa, ke pifoge deo'i oau afagaini'i, Deo alo ko'agai anina aeani au'i lao'i mai'i okapai'i. ⁴Ke pau laomai apala'i ega'ina kekapa'i au'i auga, oi fiakoa mo isa fou alomia, ega koa kapa'i apala'i ipauma'i ma'o alokapa'i auga eegai kekauai alogaina. Ke isa oi keifa apala peni alogainimi. ⁵Kai ega'ina papiau'i auga, Deo efua eague papiau keague au'i ke mae au'i fou e'i laomai apala afa agepeni'i auga maagai isa kapa'ina kekapa auga akeifafoua. ⁶Gome ega'ina kainai papiau isa'i ke-mae efua au'i isafa maa'iai lifa Faunina Iesu fougua keinogonia. Ega koa Deo pa-

piau aumauni imaaui'ai kapa'ina keka-paisa auga i'opoga mo afa fepeni'i kai lalau'i auga, Deo maagai Deo ega aguai fekeagu eoma.

⁷Kai pau kapa ma'oai fekefua laa'i fekemia auga kina emai kainagai. Ega puo oi alomi fo'ima felo, ke opolami felogai foagu. Ega koa oi fomegamega fekaina. ⁸Ke ega'ina laagai auga, oi alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani alogaina. Gome oi alomi ko'agai animi agoani koa aisama, ega'ina laoga mainai papiu oi eemai laomai apala'i ma'o kekapa'i au'i agemoka'i ago'ageaini'i. ⁹Ke aga'o aga'o foifa kokoimi kai ega'ina agokapa alogai foloifa mugu-mugu. ¹⁰Ke aga'o aga'o Deo eegai pipeni i'oi'i i'oi'i oafii'i au'i pinauga felo auga koa i'opomi fomia, Deo ega gafegafe akaiki'a pipeni'i ega'ina fopapinaugani'i aga'o aga'o fopalagainimi. ¹¹Ke aufalao aga'o enini'ani koa aisama, isa Deo ega iifa eifafoua auga koa i'opoga fenini'ani. Ke aufalao aga'o papiu epalagaini'i koa aisama, isa Deo kapula epipeni auga kapulagai papiu fepalagaini'i. Ega koa kapa ma'oai agekapa'i alogai, Iesu Kristo faagagai papiu ma'oai Deo mo fekeau afagaina. Ke papiu Deo ega'ina auga au akaiki'a fekepamia ke isapu gome auga fekepamia aoniamo. Amen.

Kristiano Papiumi Omia Kainai Okiekie

¹²Ekefa'auagai, oi i'opo kiekie'i akaiki'a'i oafi'i aisama, ega'ina auga kapa mama'i koa i'opo'i folopamia'i folokauai alogaina. ¹³Kai Iesu Kristo ekiekie auga kiekiegai oi isafa okiekie auga alogama fopa'aua. Ega koa isa ega isapu ke eaea akaiki'a agepafokia aisama, oi alomi alogama fepogu laoma. ¹⁴Ke Iesu Kristo aka puogai papiu oi akeifa apala penimi koa aisama, oi auga Deo eegai kapa felo'i oafi'i aumi. Gome Deo ega Spiritu, isapu ke eaea

akaiki'a gome auga oi alomiai eague.

¹⁵Kai oi okiekie koa aisama, oi auau aumi, o painao aumi, o kelele akaiki'a'i i'oi'i i'oi'i ma'oai, o aufalao aga'o ago okaina puogai folokiekie. ¹⁶Kai oi Kristiano omia kainai okiekie koa aisama folomeagai. Kai oi Iesu Kristo aka oafii'a kainai, Deo foau afagaina. ¹⁷Gome Deo papiu e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i auga, kina e'ina efua. Ke ega'ina auga Deo ega papiu au'i faaga'iai age'ina. Ke Deo i'a faaga'isai age'ina a'a laomai felo, o apala afa agepeni'a koa aisama, papiu Deo ega lifa Faunina kainai akepea au'i auga faaga'iai kapa'ina agemia? ¹⁸Ega'ina auga Deo ega iifa pukagai eifania koa i'opoga:

“Deo papiu alo'i opaina au'i kania'i feagamauga auga e'inoka koa aisama,

papiu Deo maagai alo'i opaina laa'i au'i, ke laomai apala'i kekapa'i au'i auga faaga'iai kapa'ina agemia?” *Proverbs 11:31*

¹⁹Ega puo kai mo Deo ega logoai kekiekie au'i auga laomai felo mo fekekapa faefuafua. Ke ega'ina akekapa alogai, isa e'i agu maunina isa Epagama'i Auga, ke e'i pako'a eegai akeoge agekaina auga imagai fekeogeaau.

Iifi E'a Au'i Akaiki'a'i Ke Au Agu'a'i Fou Fou'i

5 Ke lau oi epomia iifi e'a au akaiki'a'i au'i koa i'opo'i iifi e'a au akaiki'au aga'o, ke Iesu Kristo i'a fau'aisai ekiekie auga fougai ko'a mo laifafoua au. Ke lau isafa isa agemai ega isapu, ke eaea akaiki'a fou agepafokia aisama, lau isa fou kai'alao ega'ina isapuga agaafia. Lau oi iifi e'a au akaiki'ami aumi lagoinimi: ²Oi sipi i'ima au'i koa fomia, Deo ega papiu sipi koa i'opo'i fou oague au'i fo'ima felo'i. Kai ega'ina agokapa

alogai, oi fokapa puogai folokapa kai, Deo anina eani oi alomia anina oani puogai fokapa eoma koa i'opoga mo fokapa. Ke ega'ina alogai moni folomogemoge laina kai, alomi ko'agai papiu fopalgaini'i. ³Ke Deo oi papiu kapa'i epeniimi fo'ima'i eoma auga pin-augaga fokapa felo kai, oi ifomi mo emi isapuai ega'ina papiu'i fololopialaini'i. Ke oi isa kapa'ina fekekapa auga fopakinai'i fekekapa. ⁴Ke Sipi I'ima'i Lopiaga auga ageapafoki aisama, isa oi kin kania'iai kraon keoge auga koa i'opoga iisa felo ipauma, isapuga ke eaea akaiki'a laa'i afaemia auga agepenimi.

⁵Ke oi au agu'ami aumi isafa, oi iifi e'a au akaiki'a'i au'i aina'i foafia. Ke oi ma'oai auga ifomi e'elemi fopamiaini laoga maina auga foafi inokania, papiu aga'o aga'o ee'iai fokapa. Gome "Deo kaisau ifo'i au akaiki'a'i kepamia'i au'i ee'iai eapa emuni.

Kai kaisau ifo'i e'ele'i kepamia'i au'i ega gafegafe akaiki'a epeni'i." *Proverbs 3:34*

⁶Ega puo Deo ima isapuga akaiki'a papagai auga oi ifomi e'elemi amopamiaini. Ega koa kina agekaina aisama, Isa oi ageafiakaemi au akaiki'ami agepamiaini. ⁷Ke Deo oi eopopolainimi puo, oi emi opopo ma'oai amopiuni'i Isa eega kegalao.

⁸Ke oi ifomi fo'ima feloimi, ke maami fekiakae foagu. Gome oi emi ou auga tiapolo laion koa eagaga epea aisoge papiu aga'o ekapuga gakogopa eoma.

⁹Kai oi emi pako'ai foapa kapula kai isa foumakalaina. Gome agofa'ai oi aami akimi Kristiano au'i oi kiekie alo'iai okoko au'i i'opo'i mo isa alo'iai kekoko auga ologo.

¹⁰Ke Deo gafegafe ma'oai inagome auga, Iesu Kristo faagagai oi eifanimi, Isa ega isapu, ke eaea akaiki'a fou akeka aoniamo auga foafia eoma. Ke oi kina pika koa mo agokiekie afegai, Isa ifo oi emi kiekie eegai agepapealaimi. Ke Isa oi emi pako'ai agepakapulanimi afololao afolomai, ke emi pako'a agoafiapia. ¹¹Deo ega'ina auga, isapu akaiki'a inagome auga fopamia aoniamo. Amen.

Pamego Fua

¹²Ke malele i'ina ofola'oga mo auga, Silas lau lapako'ania ke akiu koa lapamia auga epalagainiau lapapua eemi efai. Ega koa lau oi magogo kapula fapenimi, ke i'ina iifaga auga Deo ega gafegafe akaiki'a ko'a ipauma auga faifafoua laoma. Deo ega gafegafe ega'ina alogai foapa inoka.

¹³Ke Babilon agogai iifi e'a aga'o, Deo oi fou kaimialao ekinanimi auga ega pamego iifa'i oi eemiai eulaisa. Ke Mako lau gau koa i'opoga lapamia auga isafa ega pamego iifa'i oi eemiai eulaisa. ¹⁴Ke alomi ko'agai aga'o aga'o animi oani auga laoga mainai, aga'o aga'o fopamegonimi.

Lau lamegamega ega koa Deo ega gagao, oi Iesu Kristo fou omia aumi ma'oai fepenimi laoma.

2 Peto

Peto Malele Gua Epapua Auga

1 Lau Saimon Peto, Iesu Kristo ega pin-auga, ke ega apostolo au, i'ina malele-ega lapapua oi eemi efai. Oi auga, i'a a'a Deo ke i'a kania'a eagamauga auga Iesu Kristo fou papiu alo'i opaina kepamia auga faagagai, oi pako'a kapa akaiki'a lai aafia auga koa i'opoga oafia.

²Lau lamegamega ega koa oi Deo, ke i'a a'a Lopia Iesu Kristo fou ologo felo'i auga faagagai, Deo ega gafegafe akaiki'a ke gagao fou fepenimi akaiki'a femia feloaina laoma.

Deo Oi Ekinanimiti Ke Eifanimiti

³Ke Deo ifo ega isapu akaiki'a ipaumagai i'a a'a agu alogai, i'a Isa alogo felo auga kainai, kapa ma'oai ani'i aani au'i epenii'a, ega koa Isa anina eani auga agugai faagu eoma. Ke Deo auga Isa ifo ega isapu, eaea akaiki'a, ke ega felo fou i'a faafia eoma puo eifani'a. ⁴Ke isa ega isapu eaea akaiki'a, ke ega felo ega'ina faaga'iai, kapa akaiki'a ipauma pako'a iifaga epenii'a. Ega koa pipeni ega'ina faagagai, oi Deo ega laomai foafi'i, ke oi agofa'a papiu'i laomai apala'i kemaani'i kainai, agofa'a elifu afe'ai auga eegai fopiaukoko eoma.

⁵Ega'ina kainai oi kapa ma'oai agokapa'i alogai founiaimoimo Deo ega felo auga foafia emi pako'a laagai foogeauga. Ke Deo ega logo auga, Deo ega felo ega'ina laagai foogeauga. ⁶Ke ifomi fo'ima feloimi auga laoga maina foafia, Deo ega logo ega'ina laagai foogeauga. Ke alomi foafiapia gamuga mo foopo auga laoga maina foafia, ifomi fo'ima feloimi auga laoga maina laagai foogeauga. Ke Deo anina eani auga aguga foafia, oi alomi foafiapia, gamuga mo foopo auga laoga maina

laagai foogeauga. ⁷Ke aami akimi Kristiano au'i ee'iai fogafegafe auga laoga maina foafia, Deo anina eani auga aguga laagai foogeauga. Ke alomi ko'agai Deo, ke papiu ma'oai fou ani'i oani auga laoga maina foafia, aami akimi Kristiano au'i ee'iai fogafegafe auga laoga maina laagai foogeauga. ⁸Gome oi i'ina lao'i mai'i alomia agepogu koa aisama, ega'ina lao'i mai'i akepalagai feloimi, ke faagamiai kapa felo'i mo akepagama'i, oi i'a a'a Lopia Iesu Kristo agologo felo. ⁹Kai ega'ina lao'i mai'i aufalao aga'o eegai laa'i koa aisama, Deo maagai isa auga maaga ekimi, ke isa maaga aaka aelao kai, kapa'ina agogai ekae auga mo eisa. Ke Deo isa ufainagai laomai apala'i ekapai'i au'i eikui'i auga e'agege efua.

¹⁰Ega puo auu akiu Kristiano papiuami, oi founiaimoimo, Deo oi ekinanimiti ke eifanimiti auga foafiapia kapulania. Gome oi i'ina kapa'i agokapa'i koa aisama, oi emi pako'ai afolo'ua'ualai. ¹¹Ke oi i'a a'a Lopia, ke Kania'a Eagamauga Auga Iesu Kristo, ega agofa'a ageka aoniamo auga afugai, feifa kokoimi auga isapuga fofouga agoafi afe'aina.

Deo Ega Iifa Kapa'ina Eifania Auga Fologo Felo

¹²Ega puo oi ega'ina lao'i mai'i ologo felo, ke Deo ega iifa pau oafia efua auga alogai oapa inoka mo ganinagai, lau ega'ina lao'i mai'i alapaopolanimiti afaefuafua. ¹³Lau i'ina agofa'agai imau i'inagai e'a koa alogai laague alogai, lau oi kapa'ina alomia ekae auga fapa'uegenia auga laopolaga felo laoma. ¹⁴Gome i'a a'a Lopia Iesu Kristo lau maauai epaofakaea koa i'opoga, lau afa'agamo alamae, imau i'ina alaoge me'e. ¹⁵Ke lau alaauniamoimo, ega koa lau alamae afegai mo ganinagai, oi

ega'ina kapa'i ma'oai foopolani'i fekaina faisami laoma.

¹⁶Lai i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega isapu, ke ega mai pugu fou fou'i oi maamiai aifani'i aisama, lai papiau aumauni e'i ikifai isonioni kepagama'i au'i muni'iai alapea. Kai lai isa ega akaiki'a ipauma, maamaisai aisa auga aifafoua. ¹⁷Gome Deo isapu, ke eaea akaiki'a ipauma Auga afugai, ufai aufalao aga'o aina eake emai Iesu epainia einaka, "Tina auga lau Gau, alou ko'agai anina laani, ke isa eegai Lau alou egama alogaina,"^z eoma. Ega aisama Iesu i'a Ama'a Deo eegai au akaiki'a isapuga, ke isapu akaiki'a ke eaea fou eafii'i. ¹⁸Ke lai isa fou alao Deo eapakina ikugai aisama, lai ifomai ufai aufalao aga'o ega'ina iifaga eifania aina alogonia.

¹⁹Ke Deo ega iifa ko'a ipauma, profeta keifania auga lai aafii'a. Ke Deo ega iifa ega'ina, eaea koa i'opoga, ke uminagai eaea auga age'imaimi agepapeaimi. Oi ainami agopaaua ega'ina iifa'i a'o'i agologo ke kai'iai agopea koa aisama, felo agokapa. Ega koa agokapa auga, egani afa emage mo alogai amagai mi'imi'ina eaea koa i'opoga mo agomia agelao Iesu Kristo agemue agemai pugu. Ke isa oi alomi agepaeaea ke kapa ma'oai agepa'ofakaea. ²⁰Kai ega'ina kapa'i ma'oai laifani'i laa'iai auga, oi i'ina auga fologo. Profeta Deo ega iifa pukagai Deo ega iifa keifania auga, isa ifo'i mino'iai akepagama akeifania. ²¹Gome Deo ega iifa ega'ina profeta keifafoua auga, papiau aumauni e'i logoai aegama aemai. Kai papiau Deo ega Spiritu faagagai Deo kapa'ina isa epalogni'i auga fougaa keifania.

Pamalele Pifoge Au'i

2 Kai ufainagai papiau epo'iai pifoge profeta'i isafa keagu koa i'opoga,

oi epomia pamalele pifoge au'i isafa akeagu. Isa ogefakaei papiau fekepalifu afe'aini'i auga opola'i akemaiseini'i oi epomia. Ke kapa ma'oai e'ima'i Lopiaga, ifagai isa e'afai'i auga mo ganinagai akepuniaiaina. Ega koa akekapa isa fiko mo fekelifu afe'ai auga laoga maina ifo'i ee'i akemaiseina. ²Papiau ma'o isa e'i meagai lao'i mai'i muni'iai akepea. Ega kainai papiau Deo ega iifa keagaga eegai akeifa apala. ³Pamalele au'i ega'ina e'i mogemoge kainai, isonioni isa ifo'i kepagama'i au'i faaga'iai akefogeimi emi amu akeafi'i. Ke isa e'i laomai apala afa fekeafia auga, Deo epafua kania'i laagai mo ekae. Ke isa fekelifu afe'ai auga ee'i agemai agefiakoa.

⁴Gome Deo agelo laomai apala kekapa au'i aeafi gogopu'i kai, eulai'i ipeli kelao, egae afu uminagai akeagu mo agelao Deo papiau ma'oai e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i kinagai kai. ⁵Ke Deo ufainagai ipauma alo opai au'i laa'i au'i ee'iai kou eulaisa aisama, ega'ina kinagai keagu papiau'i ma'oai mo kania'i aeagamauga kai, Noa alo opai laoga maina einogonia auga, ke ega famili papiau'i au'i imagea gua mo kania'i eagamauga. ⁶Ke Deo Sodom ke Komora taoni'i e'i laomai apala afa epenii'i, lo eulaisa eumai'i agafa kemia. Ega koa ekapaisa, papiau kapa'i Isa afakeau afagaina au'i faaga'iai kapa'ina agemia auga iisa koa epakina'i. ⁷Ke Deo Lot alo opaina auga, papiau Isa maagai laomai apala'i ipauma'i kekapai'i au'i ee'iai alo emafu alogaina auga, ega'ina papiau'i ee'iai epapealaisa. ⁸Gome alo opai auga ega'ina aufa kina ega'ina papiau'i fou keagu alogai, isa e'i laomai apala'i ipauma'i kekapai'i eisa'i, ke a'o'i elogonia auga kainai alo felo auga ekiekie alogaina. ⁹Ke Lopia Deo papiau kapa'i Isa keau afagaina au'i i'opo ee'iai ala fepapealai oma'i auga elogo. Ke

^z1:17 Mateo 17:5; Mako 9:7; Luka 9:35

Isa papiiau kapa'i alo'i opaina laa'i au'i e'i laomai apala afa epeni'i alogai, ala feafiapi oma'i mo felao papiiau ma'oai e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i auga kinagai kai auga isafa elogo. ¹⁰ Papiiau kapa'i papiiau aumauni laoga maina apala kapa'ina emaaga auga muninai kepea, ke Deo isa e'ima'i auga ega isapu keisa papa au'i ee'iai auga ega'ina iifaga ko'a ipauma.

Ke isa alo'i kepakapulania ke ifo'i keaina'au, ke akemani'i ufai kapa'ina akeisaisa'i au'i keifa apala peni'i. ¹¹ Kai agelo e'i isapu ke e'i kapula auga, pamalele pifoge au'i e'i isapu ke e'i kapula fou keka'egaini'i mo ganinagai, Lopia agogai tiapolo apala'i au'i ee'iai afaifeifa apala. ¹² Kai i'ina au'i auga kapa aga'o oko'i akelogo au'i auga keifa apala peni'i. Isa auga, ago alo a'o a'i'i apala'i koa i'opo'i, ke pagama kapa'i kapa'ina gamuga keopo auga mo muninai kepea au'i koa i'opo'i. Ke a'o ega'ina kemauni auga, papiiau isa fekeafi'i ke fekeaupugu'i auga mo puogai kemauni. Ke pamalele pifoge au'i ega'ina isafa, a'o koa i'opo'i laa'i akemia.

¹³ Ke Deo isa kapa'ina apala'i kekapa'i au'i afa i'opoga mo agepeni'i. Isa kinaisai kapa'ina alo'i fepagama keoma auga mo kekapa. Ke isa ofu, ke kelele i'oi'i i'oi'i kekapa'i papiiau isa puo kepeni'i au'i. Ke isa pifogeai oi fou omiamia alogai, ifo'i mo alo'i fekepagama au'i mo kapa'i kekapa'i. ¹⁴ Ke isa maa'i auga amage koa lao'i mai'i epogu, ke isa laomai apala'i kekapa'i aefuafua. Ke isa papiiau e'i pako'ai akeapa kapula au'i alo'i keania apala kekapa. Ke isa auga Deo papiiau eifa apala peni'i afa apala fekeafia eoma au'i gau'i. Ke isa mogemoge lao'i mai'i kekapa'i au'i. ¹⁵ Ke isa keaga opaina auga kepua'afuga, kekailai Beor gauga Balaam muninai kepea. Balaam auga papiiau laomai apala'i kekapa'i afa'i keafia au'i lao'i mai'i alo ko'agai ani'i eani.

¹⁶ Kai donki aenini'ani laolao auga isa laomai apala ekapaisa puogai efinaisa. Ke donki ega'ina auga papiiau aumauni aina'iai enini'ani, profeta auga ega'ina ega kafo'o epaapakipo.

¹⁷ Ke profeta pifoge'i au'i auga, ipu alogai fei laa'i au'i koa i'opo'i. Ke apuapu lanina epua'i au'i koa i'opo'i. Ke isa fau'iai auga afu umina umuga ipauma auga kepafua ekae. ¹⁸ Gome isa ake'iai aina'au iifa'i kapa aga'o afakepagama au'i kepealai. Ke isa papiiau aumauni laoga maina apala kapa'ina emaaga auga laoga mainai papiiau alo'i keania. Ke isa papiiau isa'i, papiiau kapa'i laomai apala'i kekapa'i au'i ee'iai pau mo kepiaukoko au'i kepaafi'i, laomai apala'i fekekapa'i keoma. ¹⁹ Ke isa ifo'i auga, laomai apala'i isa agepalifu'i auga ega kala'afi kai, isa papiiau maa'iai keifa ko'ania kapa ma'oai papa'iai akepealai keoma. Kai pamalele pifoge au'i auga kala'afi, gome papiiau auga kapa'ina isa ke'ima'i au'i e'i kala'afi kemia. ²⁰ Kai pamalele pifoge ega'ina au'i, i'a a'a Lopia, ke kania'a eagamauga auga, Iesu Kristo kelogonia faagagai agofa'a agelifu afe'ai auga eegai kepiukoko. Kai isa kemue kemai agofa'a elifu afe'ai auga laoga maina isa einoi'i pugu, ke isa ega'ina laoga maina akepalutinia afaekaina koa aisama, isa fua-gai auga akelifu afe'ai. Ega'ina auga isa ufainagai Iesu akelogonia alogai laomai apala'i kekapa'i alogai kelifu kai, pau auga akelifu alogaina. ²¹ Gome isa alo opai keagaga oko fakelogo koa aisama, afa felo koa i'opoga femia. Kai isa alo opai keagaga oko kelogo efua kai, Deo ega iifa kapula isa kepeni'i auga kemunia koa aisama, isa afa apala ipauma akeafia. Ke ega'ina auga isa alo opai keagaga akelogo alogai afa keafia auga afa eka'egaina. ²² Ke isa fou'i paikifa iifaga alogai iina keifa oma auga ko'a: "Amu'e emue elao, kapa'ina eugalaisa auga ea-

nia,”^a ke “Uma kepauepia efua auga, emue elao ougoai e'ougo pugu,” keoma

Lopia Ega Mai Pugu Kina

3 Ekefa'auagai, i'ina auga lau malele gua lapapua eemi efai auga. Lau malele aga'o lapapua kakaua auga, ke i'ina fou lapapua'i auga, oi fekepaopolanimi, alomiai laomai felo'i mo fekepa'uegeni'i foopolani'i laoma. ²Lau oi Deo ega iifa ufainagai keifafoua auga foopolani'i laoma. Ega'ina auga Deo ega profeta, ke i'a a'a Lopia, ke kania'a eagamauga auga ega iifa kapula epipeni, oi emi apostolo keifafoua auga.

³Oi i'ina auga oko fologo kakaua. Kina fua'iai papiau keifa palago au'i akemai. Ke isa akeifa palago, ke ifo'i kapa'ina apala'i kemaani'i au'i mo muni'iai akepea. ⁴Ke akeifa akeinaka, “Isa eifa ko'ania agemai pugu eoma auga, kapai? I'a ufu'a apa'a kemaefua, ke Deo kapa ma'oai epagama'i mo kinagai emai pau auga, kapa ma'oai i'opo'i mo kemia,” akeoma. ⁵Kai ufainagai Deo eifa mo ufa egama, ke aagoa feisai epealai egama, ke fei faagagai aagoa egama auga, isa kepagome ke'agege. ⁶Ke feisai isafa kou akaiki'a emai, ega kinagai agofa'ai keagu papiau'i epaoka afe'aini'i. ⁷Ke Deo ega iifa ega'inagai mo, pau aagoa ufa fou kekae au'i akeka mo agelao loi ageuma afe'aini'i kinagai. Ke akeka mo agelao, Deo isa afakeau afagaina papiau'i e'i laomai apala afa agepeni'i, ageauoka afe'aini'i kinagai kai.

⁸Ekefa'auagai, i'ina kapa aga'omo auga folo'agege: Lopia eegai kina aga'omo auga, inipo 1000 koa i'opoga. Ke inipo 1000 auga isa eegai kina aga'omo mo koa i'opoga. ⁹Ke papiau isa'i keopolaga, isa paakai paakai ala keopola oma koa i'opoga, Lopia pako'a iifaga ekapaisa auga paakai paakai ko'a

agepamia keoma. Kai Lopia auga, isa pako'a iifaga ekapaisa auga, paakai paakai mo afaekapa kai, fiakoa mo ko'a agepamia. Kai isa alo oi eemiai eafiapia, ega koa papiau ma'oai e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i kania'i feagamauga eoma. Kai kai aga'o faemae eoma.

¹⁰Kai Lopia ega mai pugu kina auga painao auga gapiai emai auga koa i'opoga agemai. Ke ega'ina kinagai ufa maisagaga mo laa'i agemia. Ke ufa guagai kapa ma'oai kekae au'i loi akeuma'i laa'i akemia. Ke aagoa ke aagoai kapa ma'oai kekae au'i ma'oai isafa loi akeuma'i laa'i akemia.

¹¹⁻¹²Ke ega koa agemia kapa ma'oai laa'i akemia kainai, oi papiau kapami formia ooma? Oi auga alomi ko'agai Deo agemai pugu kina o'ima alogai, oi Deo maagai alo lolofa agugai foagu, ke Deo foau afagaina. Ega'ina kina lo agemaiseina ufa ageuma agepalifu afe'aina, ke kapa ma'oai ufa guagai kekae au'i lo isapugai akefeifei laa'i akemia. ¹³Kai i'a isa ega pako'a iifaga aafiapia auga faagagai, i'a ufa ke aagoa fou mama'i, Deo maagai alo opai au'i e'i pagua agaafia auga kina a'ima.

¹⁴Ega puo ekefa'auagai, oi Deo maagai alo opai au'i e'i pagua foafia ooma o'ima kainai, oi oague alogai, oi Deo maagai laomai apala aga'o folokapa alomi folopaofua, ke kai aga'o puo faepenimi, ke Deo fou gagaoai foagu. ¹⁵Ke i'a a'a Lopia alo oi eemiai eafiapia auga, oi kina koa epenimi oi kaniami feisagamau eoma. Ega'ina fougua auga i'a aa'a aki'a Kristiano auga, Paulo Deo isa ikifa peniia auga ikifagai isafa oi faumiai epapua koa i'opoga. ¹⁶Isa kina fuaagai ala agemia oma auga ega malele ma'oai epapua'i alogai, lau kapa'ina lapapua'i au'i i'opo'i mo epapua'i. Ke isa ega malele alogai auga, kapa isa'i oko'i

^a2:22 Proverbs 26:11

agalogo afaekaina au'i epapua'i kekae. Ke papiaua kapa aga'o akelogo au'i, ke e'i pako'ai akeapa kapula au'i auga, Deo ega iifa isa'i faaga'iai kekapa koa i'opoga, ega'ina iifa'i isafa kepaefo pagaini'i, ke isa ifo'i kepalifu afe'aini'i.

¹⁷Ega puo ekefa'auagai, oi ega'ina ologo efua kainai, oi ifomi fo'ima feloimi. Ega koa papiaua Deo aina akeafia

au'i e'i keleleai fakepapea me'eimi. Ke oi afumi oafi inokania auga afuga folopua'afuga. ¹⁸Kai oi i'a a'a Lopia, ke kania'a eagamauga Auga Iesu Kristo ega gafegafe akaiki'a ke logoai fouki. Lau lamegamega ega koa oi isa isapu akaiki'a, ke eaea akaiki'a auga pau fopamia ke aoniamo ega koa fokapa laoma. Amen.

1 Ioane

Ioane Malele Epapua Kakaua Auga

Agu Pagai Maunina Iifaga

1 Ufainagai aagoa ufa fou akegama koa kai, aupalao aga'o agu pagai maunina iifaga epipeni auga eagu. Isa eake emai agofa'ai aisama, lai i'ina iifaga isa eegai a'o alogonia, ke ifomai ma- maisai aisa. Ke ifomai imamaisai isafa isa aafi opogaina. Pau lai ega'ina auga fougua aifafoua. ²Isa agu pagai maunina epipeni auga, Deo Ama auga fou keague. Isa lai epakina penimai, ifomai ma- maisai aisa. Ega puo lai isa kaisau auga ko'a mo aifafoua. Ke pau auga isa lai agu pagai iifaga epeniimai auga aifafoua. ³Ke lai kapa'ina aisa, ke a'o alogonia auga pau oi maamiai aifafoua. Ega koa oi isafa lai fou aga'omo famia aoma. Ke lai auga Ama'a Deo, ke Gauga Iesu Kristo fou aga'omo amia. ⁴Lau i'ina kapa'i fou'i lapapua'i oi eemiai laulaisa, ega koa lai kapa'ina maamiai aifafou'i au'i agokapa'i aisama, alomai agegama alogaina, emai alogama agepagai.

Deo Ega Eaeai Fopea

⁵Lai isa eegai i'ina iifaga a'o alogonia, ke pau oi maamiai aifafoua. Ega'ina iifaga auga, Deo eaea, ke kapa ma'oai ko'a'i mo i'a epakinai'a. Ke Isa alogai umina aga'o laa'i. ⁶Ega puo i'a agaifa, i'a Deo fou aga'omo amia agaoma kai, uminagai mo agaagu laomai apala'i agakapa'i paisa koa aisama, i'a pifoge au'a. Ke i'a Deo ega iifa ko'a'i au'i kai'iai alapea. ⁷Kai Deo eaea puo, i'a Deo ega iifa ko'a'i au'i kai'iai mo agapea, ke laomai felo'i mo agakapa'i aisama, i'a ma'oai opo'a aga'omo, ke fou kai'alao apea. Ke Deo Gauga Iesu i'a fau'aisai kolotiai ifa

efaka auga, i'a a'a laomai apala'i ma'oai eikulai'i.

⁸Ke i'a agaifa, i'a a'a agu alogai laomai apala'i aga'o alakapa'i agaoma aisama, ifo'a afogei'a. Ke ega koa akapa aisama, Deo ega iifa ko'a'i alo'aisai akeka. ⁹Ke i'a laomai apala'i akapai'i au'i Deo maagai agaifafou'i koa aisama, Deo i'a a'a apala'i ega'ina au'i age'agegaini'i, ke laomai apala'i ma'oai alo'aisai ageikulai'i. Gome Deo auga kapa'ina eifania agekapa eoma auga agekapa paisa, ke Isa auga afa felo mo epipeni. ¹⁰Ke i'a agaifa laomai apala'i alakapa'i agaoma aisama, Deo eifa i'a laomai apala'i akapai'i eoma puo, i'a Deo pifoge auga apamia. Ega koa akapa aisama, i'a Deo ega iifa alaafia alo'aisai aeka.

2 Gauagai, Kristiano papiaumi, oi laomai apala'i folokapa'i laoma puo, malele i'ina laulaisa eemi efai. Kai oi epomiaiai aupalao aga'o laomai apala' afekapa koa aisama, aupalao aga'o eague i'a ii'a eoge fau'aisai Ama'a Deo egoina. Ega'ina papiauga auga Iesu Kristo, Deo maagai Alo Opaina Auga. ²Isa ifo imauga Deo epa'a penia, i'a a'a laomai apala'i ma'oai fau'iai emae, ega koa Deo i'a a'a laomai apala'i fea'ini'i eoma. I'ina ekapaisa auga, i'a mo fau'aisai laa'i kai, agofa'a papiau'i ma'oai isafa fau'iai ekapaisa.

³Ke i'a Deo ega iifa kainai agapea koa aisama, agalogo i'a Deo alogonia. ⁴Kai aupalao aga'o ageifa isa Deo elogonia ageoma kai, Deo ega iifa kai'iai afaepea auga, pifoge auga. Ke isa Deo ega iifa ko'a auga aeafia alogai aeka. ⁵Kai aupalao aga'o Deo ega iifa kai'iai epea aisama, Deo papiau ani'i eani auga laoga maina isa alo epogu. Ega puo i'a ega koa agakapa aisama, agalogo i'a auga Deo fou aague. ⁶Ke aupalao aga'o Deo fou keagu eoma koa aisama, isa ifo Iesu Kristo agofa'ai epea kapa'ina ekapaisa auga i'opoga mo fekapa.

⁷Ekefa'auagai, Kristiano papiaumi, lau Deo ega iifa kapula mamaga alapapua alapenimi kai, Deo ega iifa ufaina auga lapapua lapenimi. Oi Kristiano papiaumi omia mo aisama, ega'ina kinagai emai pau alogai, Deo oi kapa'ina fokapa eoma auga ologo efua. Ke ega'ina kinagai emai pau alogai isafa, Deo ega iifa ufaina ega'ina auga a'o ologonia efua. ⁸Ke Deo ega iifa ufaina ega'ina auga Iesu ega laomaisai, ke oi Kristiano papiaumi emi laomaisai eko'a mamaga emia. Kai lau Deo ega iifa kapula mamaga ega'ina auga lapapua oi eemi efai. Gome Iesu puogai papiau uminagai laomai apala'i kekapa'i au'i pau laa'i kemia. Ke Deo ega ikifa ko'a auga eaea i'a egefai'a.

⁹Ega kainai aufalao aga'o afeifa eaeai eague afeoma kai, alo ko'agai aaga akina Kristiano papiau'i ani'i afaeani koa aisama, isa laomai apala ekapa puo, uminagai mo eague. ¹⁰Kai aufalao aga'o alo ko'agai aaga akina Kristiano papiau'i ani'i eani aisama, isa eaeai eague puo Deo ega iifa ko'a'i au'i kai'iai epea, ke laomai felo'i mo ekapa'i. Ega koa ekapa kainai, kapa apala aga'o isa fefoge laomai apala fekapa auga afaekaina. ¹¹Kai aufalao aga'o aaga akina Kristiano papiau'i ani'i aeani auga, laomai apala ekapa puo uminagai eague. Ke isa Deo aina elogo kai, aelogo koa i'opoga umina laoga maina ekapa. Ega puo isa kapa'ina ko'a, ke felo auga aelogo felo, gome ega'ina laoga maina isa maaga epakimi'inia.

¹²*Gauagai, lau i'ina malelega oi eemiai laulaisa, gome oi Iesu aka opako'ania aisama, Deo oi emi laomai apala'i e'agegeaini'i.*

¹³*Amiau aumi, lau i'ina malelega oi eemiai laulaisa, gome aagoa ufa fou akegama koa kai, Iesu eagu auga ologonia.*

Aau akiu au agu'ami aumi, lau i'ina malelega oi eemiai laulaisa, gome oi Iesu opako'ania aisama, Satani opalutinia.

Gauagai, lau i'ina malelega oi eemiai laulaisa, gome Iesu puogai oi Deo Ama auga ologonia efua.

¹⁴*Amiau aumi, lau i'ina malelega oi eemiai laulaisa, gome aagoa ufa fou akegama koa kai, Iesu eagu auga ologonia.*

Ke aau akiu au agu'ami aumi, lau i'ina malelega oi eemiai laulaisa, gome Iesu puogai oi okapula alogai, Deo ega iifa alomia ekae, ke Satani opamafua efua.

Aagoa Amu'i Ani'i Foloani

¹⁵Ke papiau agofa'ai keagu laomai apala'i kekapa'i au'i lao'i mai'i ani'i foloani. Ke agofa'a kapa'i ma'oai alomi ko'agai ani'i foloani. Ke kaisau alo ko'agai agofa'a kapa'i ani'i eani auga, Deo alo ko'agai papiau ma'oai ani'i eani auga laoga maina isa alogai laa'i.

¹⁶Gome agofa'ai laomai apala'i ma'oai Ama'a Deo eegai akemai kai, agofa'ai papiau aumauni laoga maina apala auga eegai kemai. Ega'ina lao'i mai'i auga, i'a anina aani laomai apala'i amakapa'i ifo'a alo'a amapagama aoma. Ke kapa ma'o aisa'i amaani'i amaafi'i aoma. Ke i'a a'a agu felo auga aina'auga apa'au alogaina. ¹⁷Kai agofa'a, ke agofa'ai kapa'ina aisa'i ani'i aani, ke alo'a kepagama, ke aisa'i amaani'i au'i ma'oai laa'i akemia. Kai kaisau Deo laomai anina eani au'i mo lao'i mai'i ekapa'i auga, ageagu pagainia.

Maami Fogoa Iesu Ega Ou Au'i Foisai

¹⁸Gauagai, agofa'a ega fua auga kina emai kainagai. Ke Iesu ega ou auga age-mai auga a'o ologonia efua. Ke oi a'o ologonia koa i'opoga, pau ganinagai Iesu ega ou au'i ma'o kemai efua. Iina koa

emia auga, i'a epalogoni'a agofa'a ega fua kina emai kainagai aoma. ¹⁹ Ke Iesu ega ou au'i ega'ina au'i, i'a ee'aisai kepealai kelao mo ganinagai, isa auga i'a fou laa'i. Gome i'a isa fou amamia koa aisama, isa i'a fou faagu mo. Kai isa kelao auga, isa i'a fou laa'i auga epakinai'a.

²⁰ Kai oi auga Iesu puogai Deo ega Spiritu oafiia fou oague. Ke Deo ega iifa ko'a'i ma'oai ologo afe'ai. ²¹ Lau oi Deo ega iifa ko'a auga alogo puo eemiai i'ina malelega alaulaisa aefai. Kai oi Deo ega iifa ko'a auga ologo felo, ke pifoge auga Deo ega iifa ko'a eegai aemai auga ologo puo, i'ina malelega laulaisa eemi efai.

²² Kai kaisau auga pifoge auga? Ega'ina papiauga auga, Iesu Mesaia auga epuniaiaina auga. Ke isa auga, Iesu Kristo ega ou auga. Ke isa Deo Ama auga, ke Deo Gauga auga fou epuniaiaini'i. ²³ Ke kaisau Gauga eumakalaina auga Ama isafa eumakalaina. Kai kaisau Iesu Deo Gauga eoma auga, Ama isafa isa fou kemia.

²⁴ Ega puo foisa felo mamagai mo Iesu fougaa a'o ologonia auga fopako'ania alomia feka. Ke ega'ina iifaga alomia mo ageka aisama, Deo Gauga aufa kina mo oi fou agoagu, ke Deo Ama auga isafa, aufa kina oi fou agoagu. ²⁵ Ke Iesu ifo i'ina iifaga epako'ania eifania. Ega'ina auga isa agu pagai maunina agepeni'a eoma.

²⁶ Ke papiau isa'i oi kefogeimi keaga i'oinagai opea keoma. Lau ega'ina papiau'i ega kekapa oma kainai, i'ina malelega oi eemiai laulaisa. ²⁷ Oi Iesu opako'ania kainai Deo ega Spiritu oafiia auga fou oague. Ega puo aufalao aga'o oi fepamalelenimi apuga laa'i. Kai Iesu opako'ania kainai Deo ega Spiritu oi fou oague auga, oi kapa ma'oai epamalelenimi ologo. Ke isa kapa'ina epamalelenimi auga, pifoge laa'i, ko'a'i mo oi epamale-

lenimi. Ega puo Deo ega Spiritu kapa'ina epamalelenimi auga i'opoga mo fokapa, ega koa Iesu fou foagu.

Deo Gauga Au'i

²⁸ Ke pau gauagai, oi Iesu fopako'ania fou foagu, ega koa isa agemai aisama, alomi fopakapulania folomeagai agogai foapa.

²⁹ Ke Deo kapa ma'oai felo'i ekapa'i auga ologo koa aisama, papiau ma'oai laomai felo'i kekapa'i au'i, Deo gauga auga isafa ologo.

3 Amoisa! Deo Ama'a alo ko'agai i'ani'a eani alogaina auga gouga ekapaisa kainai, i'a Deo gauga au'a keomai'a! Ke i'a Deo gauga paisa. Ke agofa'a papiau'i Deo akelogonia kainai, isa i'a isafa akelogoni'a. Gome Deo i'a eifani'a gauga eomai'a kainai, Deo alo ko'agai i'ani'a eani auga i'a alogo. ² Ekefa'auagai, pau i'a au'a Deo gauga kai, kapa'ina i'a faaga'aisai agemia auga aepalogoni'a koa. Kai i'a alogo Iesu agemai pugu aisama, i'a auga isa i'opoga mo agamia, gome isa iisa ala koa i'opoga auga i'opoga mo agaisa. ³ Ke kaisau Iesu agemai pugu afia'amaga eafia'ama auga, Iesu Deo maagai alo opaina ipauma koa i'opoga, isa ifo alo e'ima laomai apala aga'o aekapa.

⁴ Ke kaisau laomai apala ekapa auga Deo ega iifa eaupea. Gome laomai apala auga, Deo ega iifa kainai aepea. ⁵ Kai oi ologo Iesu i'a a'a laomai apala'i gaa'ini'i eoma puo, emai i'ina agofa'agai. Ke isa alogai apala aga'o laa'i. ⁶ Ke aufalao aga'o isa fou keagu auga laomai apala afaekapa mo afaelao. Kai kaisau laomai apala agekapa mo agelao auga, isa afaeisa, ke afaelogo.

⁷ Gauagai, oi kai aga'o faefogeimi keaga i'oinagai folopea. Kaisau laomai felo mo ekapa auga Iesu Deo maagai alo opaina auga koa i'opoga, isa isafa alo opai auga emia. ⁸ Kai aufalao

aga'o laomai apala'i ekapai'i aefuafua auga, Satani apuga. Gome aagoa ufa fou kegama aisama, Satani isafa ega'ina kinagai e'ina laomai apala'i ekapai'i mo emai pau. Kai Deo Gauga auga, Satani ega pinauga gaauoka eoma puo, emai i'ina agofa'agai. ⁹Kai kaisau Deo gauga emia auga, isa alogai Deo ega mauni mamaga ekae euki puo, laomai apala afaekapa afaelaolaoaina paisa. Ke isa Deo gauga ipauma kainai, laomai apala afaekapa afaelaoaina paisa. ¹⁰Ke kaisau laomai felo afaekapa aisama, isa auga Deo gauga laa'i. Ke kaisau aaga akina Kristiano auga alo ko'agai anina afaeani aisama, isa isafa Deo gauga laa'i. Iina koa emia aisama, i'a fiakoa mo kaisau auga Deo gauga, ke kaisau auga Satani gauga auga alogo.

Alomi Ko'agai Aga'o Aga'o Animi Foani

¹¹Oi Kristiano omia mo kinagai, i'ina iifaga a'o ologonia; I'a aga'o aga'o alo'a ko'agai ani'a faani. ¹²Ega puo oi Kaino koa folomia. Isa auga Satani gauga emia kainai, ifo akina eapugua. Kapa puo Kaino ifo akina eapugua? Gome isa kapa'ina ekapai'i au'i Deo maagai apala'i kai, isa akina kapa'ina ekapai'i au'i Deo maagai felo'i. ¹³Aau akiu Kristiano papiaumi, papiau agofa'ai laomai apala'i kekapa'i au'i oi animi afaekani aisama folokauai. ¹⁴Ke i'a alogo i'a aa'a aki'a ani'i aani kainai, a'a agu ufaina auga emae efua, ke pau mauni mamaga agu pagai maunina aafia. Ke kaisau aaga akina ani'i aeani aisama, isa ega agu ufaina auga aemae, ke mauni mamaga, agu pagai maunina isafa aeafia. ¹⁵Ke kaisau aaga akina ani'i aeani auga, Deo maagai isa auga auau auga koa i'opoga. Ke oi ologo auau auga, agu pagai maunina afaefafia.

¹⁶Iesu i'a fau'aisai emae. Ega koa ekapaisa i'a alo'a ko'agai papiau ani'i

ala faani oma auga pau alogo. Ke i'a Iesu koa i'opoga famia, alo'a ko'agai aa'a aki'a ani'i faani, ke fau'iai famae mo ganinagai ekainia. ¹⁷Oi amoopolaga. Aufalao aga'o kapa aga'o eegai ekae kai, papiau aga'o kapa ega'ina anina eani auga eisa ganinagai, gua aeania aepenia koa aisama, ala koa i'opoga Deo papiau ani'i eani alogaina auga laoga maina isa alogai ageka? ¹⁸Gauagai, i'a ake'aisai mo falaifa papiau ani'i aani falaoma kai, alo'a ko'agai isa ani'i aani auga laoga maina fakapa, ke alo'a ko'agai fapinauga fapalagani'i. ¹⁹⁻²⁰Iina koa agakapa aisama, alogo i'a Deo ega iifa ko'a'i au'i kai'iai mo apea. Ke epogai alo'a agepaini'a i'a papiau apala'a ageoma mo ganinagai, Deo agogai auga, alo'aisai gagao mo ageka. Gome Deo auga alo'aisai kapa'ina ekaega, ke aopolani'i au'i eka'egaini'i, ke kapa ma'oai mo elogo afe'ai.

²¹Ekefa'auagai, i'a alo'aisai alogo apala aga'o alakapaisa koa aisama, i'a Deo agogai afalamani'i. ²²Ke kapa'ina Isa agagoina auga isafa eegai agaafia paisa. Gome Isa i'a kapa'ina epaini'a fakapa eoma auga akapa, ke alo fapagama kapa'i mo akapa'i. ²³Ke Deo ega iifai i'a kapa'ina fakapa eoma auga i'ina: I'a Isa Gauga Iesu Kristo aka fapako'ania. Ke Iesu epaini'a koa i'opoga alo'a ko'agai aga'o aga'o ani'a faani. ²⁴Kaisau Deo eifania koa kekapa au'i, Deo fou keagu, ke Deo isafa isa fou keagu. Ke Deo ega Spiritu i'a epenii'a i'a Deo fou aague auga epalogoni'a.

Deo Ega Spiritu Ke Spiritu Pifoge Auga Fou Fou'i

4 Ekefa'auagai, papiau spirituu ega isapuai kenini'ani keoma au'i folopako'a afe'aini'i. Kai oi isa kapa'ina keifania auga Deo ega Spiritu ma eegai emai keifania auga fo'opo foisa. Gome profeta pifoge'i ma'o kepealai agofa'a

fofouga kepea. ²Aufalao aga'o eifa, Iesu Kristo papiu aumauni imaugai emai agofa'ai eoma auga, kapa'ina isa eifania auga Deo ega Spiritu eegai emai eifania. Oi isa Deo ega Spiritu isapugai ma kenini'ani auga, iina agokapulai oma'i. ³Kai kaisau afaeifa, Iesu Kristo papiu aumauni imaugai emai afaeoma auga, Deo eegai aemai. Kai isa auga Iesu ega ou auga ega isapuai emai enini'ani. Oi Iesu ega ou auga agemai eoma auga fougua a'o ologonia. Ke ou auga ega'ina, pau ganinagai emai efua i'ina agofa'agai eague.

⁴Kai gauagai, oi auga Deo eegai omai, ke oi Iesu ega ou au'i opalutini'i efua. Gome Iesu oi alomia eague auga, ou auga agofa'ai papiu epo'iai epinauga auga eka'egaina. ⁵Kai papiu kapa'i ou auga ega'ina papagai kepinauga au'i agofa'a papiu'i. Ega puo isa agofa'a papiu'i e'i nini'aniai kenini'ani. Ke agofa'a papiu'i isa kapa'ina keifani'i au'i aina'i kelogo. ⁶Kai i'a auga Deo ega papiu. Ke kaisau Deo elogonia auga, i'a kapa'ina aifania auga aina'a elogo. Kai kaisau Deo ega papiu laa'i auga, i'a kapa'ina aifania auga aina'a aelogo. Iina koa emia aisama kaisau Deo ega Spiritu ko'a auga ega nini'ani eifania, ke kaisau spiritu pifoge ega nini'ani eifania auga alogo.

Deo Papiu Ani'i Eani Alogaina

⁷Ekefa'auagai, i'a alo'a ko'agai aga'o ani'a faani, gome ega'ina laoga maina auga Deo eegai emai. Ke kaisau alo ko'agai papiu ani'i eani auga Deo gauga emia, ke isa Deo kaisau auga elogo. ⁸Kai kaisau alo ko'agai papiu ani'i aeani auga Deo aelogonia, gome Deo auga afa kina mo alo ko'agai papiu ani'i eani. ⁹Ke Deo alo ko'agai anina eani Gauga faagagai i'a agu pagai maunina faafia eoma. Ega puo Gauga ega mo aga'omo auga eulaisa emai agofa'ai. Deo iina ekapa oma, i'a ani'a ala eani oma

auga epakinai'a. ¹⁰Ke i'a Deo anina aani puo laa'i kai, Deo ifo alo ko'agai i'a ani'a eani. Ega puo ifo Gauga elogoaina eulaisa emai i'a a'a laomai apala'i fau'iai ifo imauga Deo epa'a penia emae. Deo papiu fou ani'i agaani auga laoga maina iina koa. ¹¹Ekefa'auagai, Deo alo ko'agai i'a ani'a ega eani oma kainai, i'a isafa alo'a ko'agai aga'o aga'o ani'a ega faani oma. ¹²Kai aga'o Deo aeisaisa. Kai i'a alo'a ko'agai aga'o aga'o ani'a agaani aisama, Deo i'a alo'aisai ageagu. Ke Deo papiu ani'i eani koa i'opoga, i'a isafa papiu ani'i ega faani oma auga laoga maina alo'a agepapogua.

¹³Ke i'a alogo i'a Deo alogai aague, ke isa i'a alo'aisai eague, gome Deo ega Spiritu i'a epenii'a. ¹⁴Ke Deo Ama auga Gauga agofa'a papiu'i ma'oai kania'i feagamauga eoma puo, eulaisa emai. Ega koa emia auga lai ifomai maamaisai aisa, ke pau papiu ma'oai maa'iai ko'a auga aifafoua. ¹⁵Ke aufalao aga'o alo ko'agai ageifa Iesu Deo Gauga ageoma auga, Deo isa alogai eague, ke isa Deo alogai eague. ¹⁶Ke ega koa emia puo alogo, ke apako'ania Deo alo ko'agai i'a ani'a eani auga laoga maina faugai aague.

Ke Deo auga alo ko'agai i'a ani'a eani. Ega puo kaisau ega agu alogai alo ko'agai papiu ani'i eani auga, Deo isa fou keagu, ke isa Deo fou keagu. ¹⁷Iina koa agakapa aisama, i'a epo'aisai Deo alo ko'agai i'a ani'a eani auga laoga maina alo'a agepogu. Ega koa Deo muni papiu e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i aisama, i'a alo'a agekapula Deo agogai agaapa. Gome agofa'ai aagu alogai, Iesu papiu ani'i eani alogaina koa i'opoga, i'a isafa papiu ani'i aani alogaina. ¹⁸Kaisau alo ko'agai Deo ke papiu fou ani'i eani koa aisama, afaemani'i. Ke isa alo ko'agai Deo, ke papiu fou ani'i feani auga laoga maina alo agepogu aisama, alogai mani'i age-

pealai. Gome kaisau emani'i auga, Deo isa afa apala agepenia auga mani'ina epa'aua. Kaisau emani'i auga alogai Deo alo ko'agai papiu an'i eani auga laoga maina alo afaepogu.

¹⁹Ke i'a alo'a ko'agai Deo anina aani, gome Isa alo ko'agai i'a ani'a eani kaukau. ²⁰Kai aufalao aga'o ageifa, alo ko'agai Deo anina eani eoma kai, papiu an'i afaeani koa aisama, isa pifoge auga. Gome isa papiu maagai eisa'i kai, alo ko'agai an'i aeani auga, Deo aeisa auga alo ko'agai anina ageani afaekaina. ²¹Kai Deo i'a iifa kapula i'ina epenii'a: Kaisau alo ko'agai Deo anina eani auga, papiu i'oi'i isafa an'i feani eoma.

Iesu Deo Gauga Fapako'ania

5Ke papiu kapa Iesu Mesaia auga epako'ania aisama, isa Deo gauga. Ke kaisau alo ko'agai au aga'o anina eani aisama, au ega'ina gauga isafa anina eani. ²I'a alo'a ko'agai Deo anina aani, ke Isa kapa'ina eifani'i au'i akapa'i. I'a iina agakapa oma aisama, agalogo i'a alo'a ko'agai Deo gauga au'i isafa an'i aani. ³I'a Isa kapa'ina eifania auga fakapa. Ke kapa'ina eifania fakapa eoma auga i'a ee'aisai afaemeau. I'a alo'a ko'agai Deo anina aani auga laoga maina iina koa. ⁴Gome kaisau Deo gauga kemia au'i, agofa'a lao'i mai'i apala'i keumakalaini'i. Ke i'a a'a pako'a Iesu eegai aoge aisama, agofa'a ega apala apalutini'i. ⁵Kaisau auga agofa'a lao'i mai'i apala'i agepalutini'i? Kaisau epako'ania Iesu Deo Gauga eoma auga mo, ega koa agekapa agekaina.

⁶Iesu Kristo ega'ina emai i'ina agofa'agai. Ke isa feisai baptismo eafia, ke kolotiai emae ifa efaka. Ke ega koa emia isa kaisau auga i'a epakinai'a. Ke Deo ega Spiritu auga iifa ko'a ipauma mo eifania puo, Iesu faagagai ega koa emia auga, ko'a auga eifafoua. ⁷Gome kapa oiso i'ina kapa aga'omo foug

keifafoua: ⁸Ega'ina kapa'i oiso epo'iai aga'o auga, Deo ega Spiritu. Ke aga'o auga Iesu feisai baptismo eafia aisama, kapa'ina egama auga, ke kapa oiso auga, Iesu kolotiai ifa efaka aisama, kapa'ina egama auga. I'ina kapa'i oiso kegama auga, Iesu Kristo Deo Gauga ko'a auga foug keifafoua. ⁹Papiu kapa aga'o emia auga keisa, ke ko'a mo keifafoua aisama apako'ania. Kai Deo kapa'ina eifania auga kapa akaiki'a ipauma, gome ega'ina auga Deo ifo ko'a mo eifafoua. Ke Deo kapa'ina eifania auga, Isa Gauga foug eifafoua. ¹⁰Kaisau Iesu Deo Gauga epako'ania auga, ega'ina iifaga ko'a auga isa gua alogai eka. Kai kaisau Iesu Deo Gauga auga aepako'ania auga, Deo pifoge auga epamia. Gome isa Deo ifo Gauga foug ko'a mo eifafoua auga aepako'ania. ¹¹Deo i'a agu pagai maunina epenii'a. Ke agu pagai maunina ega'ina auga Iesu Kristo eegai ekae. I'ina iifaga auga Deo eifa ko'ania. ¹²Ke kaisau Deo Gauga epako'ania auga agu pagai maunina eafia. Ke kaisau Deo Gauga aepako'ania auga, agu pagai maunina aeafia.

Nini'ani Fua

¹³Lau oi Deo Gauga aka opako'ania aumi eemiai i'ina malelega laulaisa. Ega koa oi agu pagai maunina oafia auga fologo laoma. ¹⁴I'a Isa ega logoi kapa'ina anina eani auga kainai mo agagoina aisama, aina'a agelogo. Ke i'a i'ina kapulagai Deo eega alao apinoi. ¹⁵Ke kapa'ina Isa agoina auga aina'a elogo auga agalogo aisama, kapa'ina Isa agoina auga, alogo aafia efua.

¹⁶Ke aufalao aga'o aaga akina Kristiano papiuga, laomai apala aga'o agekapa kai, laomai apala ega'ina isa afaepamae umania mo koa aisama, isa papiu ega'ina faugai femegamega. Ega koa Deo isa ega apala fe'agegeaina, ke agu pagai maunina fepenia. Kai laomai

apala'i isa'i au'i papiiau kepamae umani'i mo. Lau isa ega'ina lao'i mai'i fau'iai femegamega alaoma. ¹⁷ Ke laomai apala'i ma'oai auga Deo maagai apala'i moa'ina. Ega mo ganinagai laomai apala'i isa'i au'i mae umamo afakepagama.

¹⁸ Ke i'a alogo aufalao aga'o Deo gauga emia auga, laomai apala afaekapa mo afaelaolao. Ke Iesu Deo Gauga auga, isa e'ima kania egagaoga puo, Satani isa faagagai kapa aga'o aekapa. ¹⁹ Ke i'a alogo

i'a auga Deo ega papiiau kai, agofa'ai Deo oko akelogo au'i, Satani ega isapuai isa e'ima'i. ²⁰ Ke Deo Gauga emai agofa'ai ikifa epenii'a, ega koa Deo ko'a auga isafa alogo. Ke pau i'a auga Deo ko'a auga, ke Gauga Iesu Kristo fou e'i papiiau. Ke Iesu Kristo ega'ina auga, Deo ko'a, ke agu pagai maunina gome auga.

²¹ Ega puo gauagai, oi deo pifoge'i au'i fomuni'i laoma.

2 Ioane

Ioane Ega Malele Gua Auga

1 Lau iifi e'a au akaiki'au aga'o malele i'ina lapapua, oi iifi e'a, ke iifi e'a papiiumi[†] Deo ekinaniami aumi eemiai laulaisa. Oi Deo ega iifa ko'a auga opako'ania kainai, lau alou ko'agai animi laani alogaina. Ke lau ifou mo laa'i kai, papiiau Deo ega iifa ko'a kelogo au'i ma'oai alo'i ko'agai animi keani alogaina. ²Gome lai alomaisai Deo ega iifa ko'a auga ekaega, ke ega'ina iifaga eemaisai ageka aoniamo.

³Deo ega iifa ko'a auga i'a apako'ania, ke isa i'a ani'a eani alogaina. Ega puo lau Deo Ama, ke Deo Gauga Iesu Kristo fou lamegamega peni'i, ega koa e'i gafegafe akaiki'a, e'i guani, ke e'i gagao fou i'a a'a aagu alogai fekepeni'a, faagu felo laoma.

⁴Lau alou egama alogaina. Gome oi iifi e'a papiiumi isami aumi, Deo ega iifa ko'a auga kainai oague auga laisa. Ke oi ega koa okapa auga, Deo Ama kapa'ina eifania fakapa eoma auga i'opoga mo okapa. ⁵Kai pau oi iifi e'a papiiumi animi laani alogaina aumi[‡] eemiai Deo ega iifa kapula mamaga alaulaisa kai, Kristiano amia mo mamagai Deo ega iifa kapula aafia auga eemiai laulaisa. Ke Deo ega iifa kapula ega'ina auga, i'a alo'a ko'agai aga'o aga'o ani'a faani eoma. ⁶Ke alo'a ko'agai Deo, papiiau fou ani'i faani auga laoga maina iina koa: Deo kapa'ina

eifania fakapa eoma auga i'opoga mo fakapa. Ke oi Kristiano omia mo mamagai Deo oi epainimi alomi ko'agai aga'o aga'o animi foani eoma auga, ega'ina mo agugai foagu.

⁷Lau ega'ina laifania, gome pau agofa'ai pamalele pifoge au'i ma'o kepealai kepinauga. Ke ega'ina papiiau Iesu papiiau aumauni imaaugai emai agofa'ai auga akepako'ania. Papiiau iina koa i'opo'i au'i pifoge ipauma'i, ke Iesu ega ou au'i. ⁸Maami fogafoa fo'imaimi ega koa kapa'ina afipuguga opa'ua auga folopagea kai, afa fofouga foafia. ⁹Kaisau Iesu Kristo epamalele koa aepamalele kai, laagai ifo ega pamalele eogeaua epamalele auga, Deo fou laa'i. Kai kaisau Iesu epamalele koa i'opoga mo epamalele auga, Deo Ama'a ke Gauga Iesu fou keagu. ¹⁰Ke kaisau Iesu koa akepamalele au'i oi eemi akefai aisama, isa oi emi e'a fololaoaini'i, ke emi e'ai isafa foloifa koko'i. ¹¹Kai kaisau isa keifa koko'i au'i, isa isafa ega'ina papiiau'i fou kai'ialao pamalele apala'i kekapa'i.

¹²Lau nini'ani ma'o kekae faifani'i kai, anina alaani maleleai fapapua. Kai lau anina laani auga, kina aga'o faafai eemiai kua'a maa'a faisa kai fou fanini'ani, ega koa i'a ma'oaisai mo alo'a fegama alogaina laoma.

¹³Deo oi aami akimi iifi e'a papiiau'i ekinani'i inae lau fou aagu au'i[¶] eemiai kepamego.

[†]1:1 Grik malagai, 'Oi papie ke gaumu fou'

[‡]1:5 Grik malagai, 'papie animu laani alogaina aumu'

[¶]1:13 Grik malagai, 'afakuami gauga au'i'

3 Ioane

Ioane Ega Malele Oiso Auga

1 Lau iifi e'a au akaiki'au aga'o malele i'ina, ekefa'auagai Kaius eemuai laulaisa. Ke oi auga Deo ega iifa ko'a auga lopako'ania kainai, lau alou ko'agai oi animu laani.

²Ekefa'auagai, lau Deo lamegamega penia ega koa oi foloisafa alogamai foagu laoma. Ke Deo maagai oi alomu felo ipauma koa i'opoga, oi emu agu isafa felo femia laoma. ³Lau alou egama alogaina, gome aa'a aki'a Kristiano papiaui isa'i kemai, oi alomu ko'agai Deo ega iifa kainai lopea auga fougua maauai keifania. Ke oi aufa kina Deo ega iifa ko'a auga agugai ala loagu oma auga isafa fougua maauai keifania. ⁴Lau kapa aga'o alou aepagama alogaina kai, lau gau iifi e'a papiaui Deo ega iifa ko'a agugai keagu auga a'o lalogo alou epagama alogaina.

⁵Ekefa'auagai, oi alomu ko'agai emu pinauga lokapa, aa'a aki'a Kristiano papiaui alogoni'i mo ganinagai, eemu kefai aisama, felo mo ee'iai lokapa lopalagani'i. ⁶Ke oi alomu ko'agai isa ani'i loani lopalagani'i auga, kemai inae iifi e'a papiaui maa'iai keifafoua. Oi Deo anina eani Isa ega pinauga au'i ala fopalagai oma'i eoma auga, laoga mainai fopalagani'i kai foulai'i fekelao. Ega'ina alokapa aisama, laomai felo alokapa. ⁷Gome isa Iesu aka kainai kepealai kepinauga mo ganinagai, Iesu akepako'ania papiaui ee'iai pipalagai

aga'o akeafia. ⁸Ega puo i'a papiau ega koa'i au'i gafegafe akaiki'a fapakina'i fapalagani'i, ega koa fou kai'alo Deo ega iifa ko'a faifafoua, ke pinauga fakapa.

⁹Lau Kristiano papiaui fau'iai malele aga'o lapapua, iifi e'a ega'ina papiaui ee'iai laulaisa. Kai Diotrefes anina eani ifo akaiki'a gamia eoma auga, lai au akaiki'amai ainamai aeafia. ¹⁰Ega puo lau oi eemi alafai aisama, isa kapa'ina ekapa iifa apala'i eifani'i ninimai e'anina au'i ma'oi alaifafou'i. Ke isa ega'ina ekapa alo aekaina koa, Kristiano papiaui eega kefai au'i aegafegafe peni'i aeifa koko'i. Ke isa iifi e'a papiaui isa'i Kristiano papiaui ega'ina kegaifa koko'i keoma au'i isafa epapakipo'i, ke iifi e'a alogai epapealai'i.

¹¹Kai ekefa'auagai, oi auga papiau kapa'ina apala kekapa auga folokapa kai, felo kekapa auga mo fokapa. Gome kaisau laomai felo ekapa auga Deo gauga kai, kaisau laomai apala ekapa auga Deo aelogonia. ¹²Papiaui ma'o Demetrius auga au felo keoma. Ke isa Deo ega iifa ko'a auga isafa kainai epea. Ke lai isafa isa au felo auga aifafoua. Ke oi lologo lai Demetrius faagagai kapa'ina aifania auga ko'a paisa.

¹³Lau nini'ani ma'o kekae faifani'i kai, anina alaani maleleai fapapua'i.

¹⁴Kai lau anina laani auga, fafiakoa faafai eemai kua'a maa'a faisa kai fou fanini'ani laoma. ¹⁵Ke lau lamegamega ega koa Deo ega gagao eemuai feka laoma. Ke oi ekefa'amu inae au'i oi kepamegonimi. Ke lau e'u pamego i'a ekefa'a'a aga'o aga'o egae fou oague au'i fopeni'i laoma.

Jude

Jude Malele Epapua Auga

1 Lau Jude Iesu Kristo ega pinauga au, ke James akina au i'ina malelega lapapua oi i'a Ama'a Deo eifaniami, animi eani alogaina papiaumi aumi, ke Iesu Kristo faugai Deo oi i'ina agofa'a lao'i mai'i ee'iai epakaisapuimi aumi eemiai laulaisa.

²Lau lamegamega ega koa Deo ega guani, ega gagao, ke Isa alo ko'agai papiau ani'i eani auga laoga maina fou alomi fepapogua, fepafakaua laoma.

Jude Papiau Deo Aina Kainai Akepea Au'i Aina'i Epalogo

³Ekefa'auagai, lau alou ipaumagai anina laani Iesu Kristo i'a kania'a ega-mauga auga fougua i'a fou kai'alao apako'ania auga fougua fapapua eemi fefai laoma. Ega'ina alogai kapa aga'o felo laisa auga, lau maleleai fapapua oi eemi fefai magogomi faauga, ega koa Deo pako'a ega papiau epeni aga'oni'i mo auga pipainina fopa'aua laoma. ⁴Gome au isa'i ufainagai Deo ega iifa pukagai fou'i kepapua, Deo isa afa apala agepeni'i keoma au'i, pau ogefakai kefai oi epomia kekoko. Isa auga Deo aina kainai akepea, ke i'a a'a Deo ega gafegafe keafi aipopo, ega'ina gafegafegai amage koa lao'i mai'i apala'i kekapa'i, ke i'a a'a Lopia aga'omo Isapu Akaiki'a Gome Auga, Iesu Kristo kepuniaiaina.

⁵Kai papiau Deo aina laagai keapagai au'i Deo isa afa apala epeni'i auga oi ma'oai ologo efua. Ega mo ganinagai, lau oi mapaopolaniami pugu laoma. Ufainagai Lopia⁸ ega papiau Isipto agogai epapealai'i kai muniai aisama, kaisau isa akepako'ania au'i eauoka'i. ⁶Ke Deo

agelo afu'i epeni'i e'i isapuai afu ega'ina ke'imaia auga afuga kepua'afuga au'i, eafii'i tieini afaemoumou auga tieini-nai egopei'i uminagai epaagu'i keague. Ke isa egae keague paisa Iesu agemai pugu, papiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i auga kina akaiki'a ke'ima. ⁷Ke ega koa i'opoga, Sodom, Komora taoni'i papiau'i, ke taoni isa keka lofe'i au'i papiau'i fou ifo'i imaaui kelogoina, au-falao aga'o fou akeamage auga fou kefeu, ke au au fou, ke papie papie fou ifo'i mo amage koa lao'i mai'i kekapa'i au'i, Deo lo eulaisa e'i taoni ke papiau isafa keaga. Ega'ina emia auga muni Deo lo aealoalo auga logai papiau e'i laomai apala afa agepeni'i, ke isa ega'ina logai akekieke aoniamo auga i'a epakinai'a.

⁸Ke Deo isa e'i laomai apala afa epeni'i koa i'opoga mo, pau au isa'i isa koa i'opo'i au'i kefai oi epomia kekoko, keagu opola apala'i kenipi'i, ke ifo'i imaaui kepalifu'i, ke isapu keafia au'i papa'iai fekeagu fekepinauga auga keumakalaina, ke agelo isafa ee'iai keifa apala. ⁹Kai Deo ega lopia agelo Michael, tiapolo auni'i Moses emae auga imaauga puogai keakekua aisama, isa tiapolo mo ganinagai, Michael isa aeifa apala penia Deo isa afa apala fepenia aeoma kai, epainia eifa, "Lopia efinaiso!" mo eoma. ¹⁰Kai ega mo ganinagai, i'ina au'i auga kapa'ina oko'i akelogo au'i ee'iai keifa apala. Ke kapa'ina oko'i kelogo auga akeopola felo kai, uma amu'e mino'i laa'i koa i'opo'i e'i laomaisai kekagakaga. Isa ega'ina kapa'i kekapa'i au'i isa ifo'i mo kepalifu'i.

¹¹Deo isa afa apala ipauma fepeni'i laoma! Gome isa ufainagai Kaino keaga eafia auga keagaga keafia. Ke ufainagai Balaam moni mo puogai egagapai koa i'opoga, isa isafa kegagapai moni mo kegaafia keoma muninai kepiu. Ke isa

⁸1:5 Papiau isa'i 'Iesu' kepapua.

ufainagai Kora Deo ega iifa eumakalaina koa i'opoga mo kekapaisa puo, Deo Kora eauoka koa i'opoga, isa isafa eauoka'i efua.

¹² Ke oi alomi ko'agai animi oani auga laoga maina okapa ola'afou oani-ani aisama, i'ina au'i isafa kefai oi fou ola'afou oaniani. Kai isa kefai keani-ani aisama, aimani'i'i mo kefai oi epomia ke ifo'i mo keopolani'i puo, oi emi la'afou ega'ina kepalifua. Ke isa auga apuapu amekuai emai kai imuga laa'i koa i'opo'i. Ke isa au'i au puai i'afe'i kina ekaina kai, puai aga'o aeoge koa i'opoga, ke gome'iai kefuau'i kemae efua au'i koa i'opo'i. Ega kainai isa au'i mae auni'i kepamia koa i'opoga. ¹³ Ke isa e'i meagai auga, a'u emoge goiso fukofuko ofuga emai foeai e'afoua aisa auga koa i'opoga. Ke isa au'i mi'imi'i ufa guagai kelao kemai aage mo au'i koa i'opo'i, ke Deo isa afu'i umina ipauma ageka aoni-amo auga afuga epafua ekae.

¹⁴⁻¹⁵ Ke ufainagai Adamo faagagai mauni ninina imagea gua emia alogai, au aka Enok eagu. Ke isa auga profeta koa emia ega'ina au'i fou'i iina eifa oma: "Maami galao Lopia, ke ega agelo alo'i elolofa au'i, au'i ealogai alogaina fou kemai amoisa'i. Ke isa kemai auga, papiau ma'oai e'i laomai felo o apala afa fepeni'i puogai emai. Ke papiau e'i laomai apala'i kainai, laomai apala'i kekapai'i au'i afa akeafia auga fougaa maa'iai ageifafoua. Ke papiau e'i nini'aniai iifa apala'i Lopia eegai keifani'i au'i fou afa'i agepeni'i," eoma. ¹⁶ I'ina au'i iifa mugumugu au'i, ke aufa kina papiau e'i apala mo kekapuga keifani'i, ke ifo'i alo'iai apala keopolaga auga mo muninai kepea. Ke isa ifo'i mo olaga'i ke'anina. Ke isa auga isa ifo'i mo fau'iai kapa aga'o kegaafia keoma puo, pifogeai nini'ani felogai koa i'opogai papiau maa'iai kenini'ani.

Magogo Kapula Ke Alomi Ko'agai Deo Ke Papiau Fou Ani'i Foani Auga Aguga

¹⁷ Kai ekefa'auagai, i'a a'a Lopia Iesu Kristo ega apostolo kapa'ina akemia fou'i keifa kakau'i au'i foopolani'i. ¹⁸ Isa oi kepainimi keinaka, "Kina fua'iai aisama, papiau akeifa palago, ke ifo'i alo'iai kapa'ina ani'i keani au'i mo muni'iai akepea," keoma. ¹⁹ I'ina au'i oi epomia kekoko keaueaimi, opomi i'oina i'oina emia. Ke isa auga isa ifo'i mo alo'iai aagoa kapa'i ani'i keani au'i mo muni'iai kepea, ke Deo ega Spiritu isa alo'iai aeagu.

²⁰ Kai ekefa'auagai, oi emi pako'a kapa akaiki'a ipauma Deo anina eani koa i'opoga, alomi ko'agai ega'ina pako'aga foafiapia, ke ega'ina pako'agai fouki, ke emi megamegai Deo ega Spiritu kapa'ina epalagonimi auga mo megamega fopa'aua. ²¹ Ke oi Lopia Iesu Kristo ega guanai agu pagai maunina agepenimi auga alomi ko'agai kaina okai alogai, Deo alo ko'agai papiau ani'i eani auga laoga mainai foagu. ²² Ke kaisau Deo eegai opo'i gua emia au'i foisa'i gua'i foania. ²³ Ke kaisau laomai apala'i kekapai'i, lo aealoalo loga alogai akeaga au'i fola'alai'i kania'i foagamauga. Ke papiau isa'i auga foisa'i gua'i foania kai, ee'iai afa foman'i. Ke papiau ifo'i imau'i alo kegapagama keoma, laomai apala'i kekapai'i au'i e'i tiapu mo ganinagai kepaofua. Oi alomi ko'agai isa e'i tiapu mo ganinagai, anina foloani.

Deo Isau Afagaina Fougaa

²⁴⁻²⁵ Ke pau Deo oi fepakaisapuumi folo'ualai fekaina auga, ke ega isapu eaea akaiki'a fou alogai agoapa aisama, alomia laomai apala aga'o faeisa. Ke alogamai Isa agogai agoapa auga, ke Deo ifogamo i'a kania'a eagamauga Auga, i'a a'a Lopia Iesu Kristo faagagai Isa amaa

afagaina, au akaiki'a amapamia, isapu
gome auga amapamia. Ke Isa ega isa-
puai kapa ma'oai e'ima'i auga amapamia.
Ke kapa ma'oai akegama koa kai, Deo

eagu auga, pau eague auga, ke ageagu
aoniamo auga amaaugafagaina aoniamo!
Amen.

Revelation

Deo Ioane Maagai Kapa'ina Epafokia Auga Fouga

1 I'ina puka auga Iesu Kristo kapa'ina epafokia auga fouga. Ega'ina kapa'i auga Deo Iesu Kristo epeniia, ega koa isa kapa'ina emai efua afa'agamo agemia auga, Deo ega pinauga au'i fepakina'i eoma. Ke Iesu Kristo ega agelo eulaisa, ke agelo faagagai isa ega pinauga auga Ioane i'ina kapa'i epalogo. ²Ke Ioane Deo ega iifa ke Iesu Kristo kapa'ina ko'a eifafoua eisa'i au'i ma'oai papiau maa'iai ko'a auga eifafoua. ³Kaisau Ioane profeta koa emia i'ina iifa'i epapua'i au'i ekuapini'i auga, Deo maagai kapa felo'i eafi'i auga emia. Ke kaisau mo i'ina iifa'i a'o'i kelogoni'i, ke alo'i ko'agai kai'iai kepea au'i, Deo eegai kapa felo'i akeafi'i. Gome i'ina kapa'i fekemia auga kina emai kainagai.

⁴Lau Ioane i'ina malelega lapapua oi Asia agogai iifi e'a imagea gua aumi eemiai laulaisa. Lau lamegamega ega koa Deo ufainagai eagu auga, pau eague, ke muni agemai auga, ega gafegafe akaiki'a ke gagao fou fepenimi foagu felo laoma. Ke isa mo laa'i kai, Deo ega Spiritu au'i imagea gua Deo isapu akaiki'a eafia afugai eagu auga agogai keagu au'i isafa gafegafe akaiki'a, ke gagao fou fekepenimi foagu felo laoma. ⁵Ke Iesu Kristo alo ko'agai Deo faugai ko'a mo eifafoua, ke eufai maeai emau-nimue auga, ke i'ina agofa'a kini'i elopialaini'i auga isafa gafegafe akaiki'a, ke gagao fou fepenimi foagu felo laoma.

Isa auga alo ko'agai i'a ani'a eani, ke ifagai i'a a'a laomai apala'i ee'iai epa-

pealai'a. ⁶Ke i'a isa ega agofa'a papiau'a, ke ega sakedote epamiai'a, ega koa i'a isa Ama Deo ega pinauga fakapa eoma. I'a Iesu Kristo au akaiki'a, ke isapu inagome auga amapamia aoniamo! Amen.

⁷“Amoisa, Iesu Kristo apuapuai emai, ke papiau ma'oai maa'iai isa akeisa. Ke papiau isa imaauga keoga au'i isafa maa'iai isa akeisa. Ke agofa'a papiau'i ma'oai isa puogai akeapepe.

Iifa gome ega'ina agemia paisa! Amen.

⁸“Lopia Deo kapa ma'oai agekapa'i agekaina auga, ufainagai eagu, pau eaguega, ke muni agemai auga eifa, “Lau auga Alfa, ke Omeka,”** eoma.

Ioane Maaga Elaulau Iesu Kristo Eisa

⁹Lau Ioane, oi Asia agogai iifi e'a imagea gua aumi aami lamia. Oi lau Iesu Kristo fou amia kainai, fou kai'alao isa ega agofa'ai agaagu. Ke i'a kai'alao akiekie, ke gamuga mo aopo. Lau Deo ega iifa, ke Iesu Kristo ko'a eifafoua auga laifafoua puogai, keulaisau ifou mo lalao Patmos keleipuagai. ¹⁰Ke Lopia Iesu keau afagaina kina aga'ogai, Deo ega Spiritu lau alou epogu. Ke lau muniuai aufalao aga'o aina akaiki'a, fi'i a'o koa i'opoga a'o lalogonia. ¹¹Ke isa eifa einaka, “Kapa'ina loisa auga pukai mopapua kai, foulaisa felao Asia agogai iifi e'a imagea gua au'i ee'i. Ega'ina iifi e'a'i au'i auga, Efesus, Smina, Perkamum, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ke Laodisia,” eoma.

¹²Ke lau la'afoaipini kaisau enini'ani auga maisa laoma. La'afoaipini aisama, lanepa kepa'afa'i afu'i goldai kekapa'i au'i, au'i imagea gua laisa'i. ¹³Ke ega'ina lanepa'i kepa'afa'i afu'i epo'iai aufalao aga'o, “papiu aumauni gauga,”^b koa

**1:8 Grik malagai malele eufai auga Alfa, ke malele muniai ipauma auga Omeka. Ega'ina auga isa kapa ma'oai e'inaisa auga, ke kapa ma'oai isa faagagai akefua.

^b1:13 Daniel 7:13

i'opoga eapa. Ke isa tiapu e'i'uuka auga eake elao ifegai. Ke tiapu goldai kekapa auga olagagai epagai. ¹⁴Ke isa kania, ke fufuga auga sipi faaga puina keloga koa i'opoga, snou koa i'opoga ekelo alogaina. Ke isa maaga alo auga lo eufa emoge eaea akaiki'a ipauma koa i'opoga emia. ¹⁵Ke isa ife auga, auli lo e'isapu alogaina auga logai keuma epo emaeafa kai, kepakuma ekimage alogaina auga koa i'opoga emia. Ke isa enini'ani aina auga, fei epiau fa'i'i fopai eauga a'o koa i'opoga emia. ¹⁶Ke isa ima kainai mi'imii' imagea gua eafii'i. Ke pipaini a'ifaga apie apie kepaaka eako alogaina auga isa akegai epealai. Ke isa kua maaga auga, kina ea felo alogaina eaea akaiki'a ipauma emia koa i'opoga emia.

¹⁷Ke lau isa laisa aisama, lau lamae koa i'opoga la'ualai ife fo'inai. Ega aisama isa ima kaina lau faagauai eogeaua kai eifa einaka, "Folomani'i. Lau auga ufaimaaga au, ke muniai ipauma au. ¹⁸Lau auga Mauni Inagome au. Lau lamae kai lamaunimue laague aoniamo moisa. Ke papiau akemae, ke ipeli^{††} akelao auga isapuga lau eeuai ekae.

¹⁹"Ega puo pau kapa'ina emia auga, ke muni kapa'ina agemia auga loisa'i au'i fopapua'i. ²⁰Mi'imii' imagea gua imau kainai laafi'i au'i, ke lanepa ipafa'a'i afu'i imagea gua goldai kekapa'i loisa'i au'i e'i ogefaka iina koa: Mi'imii' imagea gua au'i auga, iifi e'a au'i imagea gua au'i, e'i iifa ipapea au'i.^{‡‡} Ke lanepa ipafa'a'i au'i imagea gua au'i auga, iifi e'a'i au'i imagea gua au'i.

Efesus Iifi E'a Papiau'i E'i Iifa

2 Isa lau epainiau pugu einaka, "Efesus iifi e'a papiau'i e'i iifa ipapea auga^{¶¶} ega iifa i'ina fopapua:

"I'ina auga, mi'imii' imagea gua ima kaina kainai eafii'i auga, ke lanepa ipafa'a'i afu'i goldai kekapa'i, au'i imagea gua epo'iai epealao epeamai auga kapa'ina eifania auga fouga. ²Lau oi kapa'ina lokapa'i auga, ke lopinauga kapula, ke kapa'ina faagamuai kemia ganinagai, gamu'i mo looponi'i auga lalogo. Ke oi au apala'i au'i aloafi'i fou aloagu, ke kaisau apostolo laa'i kai ifo'i apostolo keomai'i au'i lo'opoi'i, ke isa pifoge au'i auga lokapulaisa auga isafa lalogo. ³Oi ega'ina mo alokapaisa kai, oi lau akau faugai kina apala'i lokaifaini'i mo ganinagai, oi aloafipugu kai, alomu loafiapia mo gamu'i mo loponi'i auga isafa lalogo.

⁴Kai lau oi i'ina auga mo alokapa felo auga anina alaani. Oi alomu ko'agai lau aniu loani kakaua auga, pau lopua'afuga. ⁵Ega puo oi kapai lo'ualai loake auga moopolaga! Oi emu laomai apala'i founakalaini'i kai, kapa'ina lokapa kakau'i au'i fokapa'i pugu. Kai oi emu laomai apala'i afoulumakalaini'i koa aisama, lau alafai oi emu lanepa ipafa'a afuga alaafi'aua. ⁶Kai oi laomai felo aga'o eemuai ekae lokapa. Ega'ina auga oi Nikolaitan^{§§} papiau'i kapa'ina kekapa'i au'i alomi ko'agai ani'i aloani. Ega koa i'opoga mo, lau isafa alou ko'agai ega'ina lao'i mai'i ani'i alaani.

^{††}1:18 Grik malagai, 'Hades'

^{‡‡}1:20 Grik malagai isafa agelo keoma.

^{¶¶}2:1 Grik malagai isafa agelo keoma. Ke verse 8, 12, ke 18 alagai isafa ekae.

^{§§}2:6 I'ina auga papiau laomai apala'i i'oi'i i'oi'i kekapa'i au'i e'i la'afou aga'o.

⁷ Kaisau aina ekae auga, Deo ega Spiritu iifi e'a ee'iai kapa'ina eifania auga aina felogo. Ke kaisau ega pako'ai laomai apala'i epalutini'i auga, lau isa alalogoaina, Deo ega agofa'ai au puaga mauni epipeni auga anina ageania.

Smina Iifi E'a Papiiau'i E'i Iifa

⁸ Isa lau epainiau pugu einaka, "Smina iifi e'a papiiau'i e'i iifa ipapea auga ega iifa i'ina fopapua:

"Tina iifaga auga, isa ufaimaaga emia auga, ke muniai ipauma emia auga, ke emae kai emaanime auga ega iifa. ⁹ Lau oi emu kiekie ke ulalu fou lalogo. Kai lau laopolaga oi pa'amu'amu aumu laoma. Papiiau isa'i ifo'i Iudea papiiau'i keoma'i au'i, oi eemuai keifa apala auga lalogo. Isa auga Iudea papiiau'i laa'i kai, Satani ega la'afou papiiau'i. ¹⁰ Oi faagamiai kapa'ina akemia agokiekie auga mani'i'i folopa'aua. Lau lapainio, oi epomia isami Satani ga'opoimi ageoma, tipulai agepaaguimi. Ke kina ou'aga alogai oi agokiekie alogaina. Kai oi emi mae kuagai ganinagai, emi pako'a lau eeuai fooge paisa. Ega koa agokapa aisama, lau oi afa felo ipauma alapenimi, agu pagai maunina agoafia.

¹¹ Kaisau aina ekae auga, Deo ega Spiritu iifi e'a ee'iai kapa'ina eifania auga aina felogo. Ke kaisau ega pako'ai laomai apala'i epalutini'i auga, laomai apala'i kekapa'i au'i muni mae gua akepamia aisama, isa faaga ala aga'o afaeoma.

Perkamum Iifi E'a Papiiau'i E'i Iifa

¹² Isa lau epainiau pugu einaka, "Perkamum iifi e'a papiiau'i e'i iifa ipapea auga ega iifa i'ina fopapua:

"Tina iifaga auga, isa pipaini a'ifaga apie apie kepaaka eako alogaina auga eafia auga ega iifa. ¹³ Oi kapai loague auga lau lalogo. Oi auga Satani eaguagu afugai loague. Kai oi alomu ko'agai lau akau loafiapia. Ke oi emu taoni, Satani eagu afugai papiiau Antipas alo ko'agai lau fou ko'a mo eifafoua auga keaupugua kinagai mo ganinagai, oi lau lopako'aniau auga alopuniaiaina. ¹⁴ Kai lau oi i'ina auga mo alokapa felo auga anina alaani. Papiiau isa'i oi epomia Balaam ega pamalele keafia muninai kepea au'i keague. Balaam auga Balak epamalelenia, Israel papiiau'i epaafi'i fo'ama deo pifoge'i kepa'a peni'i au'i keanii'i, ke amage lao'i mai'i apala'i kekapai'i. Ke ega'ina laoga maina auga isa ife'i feke'anina feke'ualai auga kapa emia. ¹⁵ Isa ega koa kekapa koa i'opoga, oi epomia papiiau isa'i Nikolaitan papiiau'i e'i pamalele muninai kepea au'i keague. ¹⁶ Ega puo oi emi laomai apala'i amoumakalaini'i. Kai oi ega koa afolokapa koa aisama, lau fiakoa mo oi eemi alafai, ke lau akeuai pipaini a'ifaga epealai auga a'ifagai isa fou agapipaini.

¹⁷ Kaisau aina ekae auga, Deo ega Spiritu iifi e'a ee'iai kapa'ina eifania auga aina felogo. Ke kaisau ega pako'ai laomai apala'i epalutini'i auga, lau mana laogefake'i au'i alapenia ageania. Ke lau isa kepo keloga isafa alapenia. Ke kepo laagai aka mamaga ipapua emia auga kai aga'o i'oina afaelogo kai, kaisau ega'ina kepo eafia auga mo agelogo.

Tiatira Iifi E'a Papiiau'i E'i Iifa

¹⁸ Isa lau epainiau pugu einaka, "Tiatira iifi e'a papiiau'i e'i iifa ipapea auga ega iifa i'ina fopapua:

“Tina iifaga auga, isa Deo Gauga maaga alo lo eufa emoge eaea akaiki'a ipauma emia koa i'opoga auga, ke isa ife auli lo e'isapu alogaina auga logai keuma epo emaeafa kai, kepakuma ekimage alogaina auga koa i'opoga emia auga ega iifa. ¹⁹ Lau oi kapa'ina lokapa'i auga, ke oi alomu ko'agai Deo ke papiu'ani'i loani auga, ke e'i pinauga lokapa'i au'i, ke emu pako'a Deo eegai looge auga, ke kapa'ina mo faagamuai kemia ganinagai, alomu loafiapia mo, gamu'i mo loponi'i auga lalogo. Ke pau kapa'ina lokapa auga, kapa'ina lokapa kakaua auga eka'egaina auga isafa lalogo.

²⁰ Kai lau oi i'ina auga mo alokapa felo auga anina alaani. Oi Jessebel ifo eifaga profeta papiiega eoma auga loafia fou oagu. Isa ega pamaleleai lau e'u pinauga au'i, epapea me'e'i kelao amage koa lao'i mai'i apala'i kekapai'i, ke fo'ama deo pifoge'i kepa'a peni'i au'i fo'ama'i keanii'i. ²¹ Lau isa kina lapeniia, amage koa lao'i mai'i apala'i ma'oai ekapai'i au'i feumakalaini'i laoma. Kai isa ega koa fekapa auga anina aeani. ²² Moisa! Lau isa kiekie petinai alapiuaua. Ke kaisau isa fou amage koa lao'i mai'i apala'i ma'oai kekapai'i au'i, e'i laomai apala'i afakeumakalaini'i koa aisama, kiekie akaiki'a ipauma alapeni'i. ²³ Lau kai mo isa ega laomai muninai kepea gauga kemia au'i alaaupugui'i. Ega aisama iifi e'a ma'oai lau auga papiu'alo'i ke opola'i laisa lakapulaisa auga akelogo. Ke lau oi aga'o aga'o kapa'ina okapa'i au'i faaga'iai afa alapenimi. ²⁴ Kai oi Tiatira papiu'ami epomia isami, papiu'ega'ina

ega pamalele aloafia kainai alopea aumi, ke Satani ega ogefake kapa'i keoma au'i alomaleleaini'i aumi kapa aga'o meauga afalapenimi. ²⁵ Kai pau auga kapa'ina oafi'i auga foafi'i mo felao lau alafai kina-gai kai.

²⁶ Ke kaisau ega pako'ai laomai apala'i agepalutini'i auga, ke isa lau kapa'ina anina laani auga agekapa'i mo agelao kina fuagai aisama, lau isa agofa'a fofouga papiu'i fe'ima'i auga isapuga alapenia. ²⁷ Ke isa isapu ageafia auga gouga aulina ageafia agofa'a papiu'i age'ima'i ke oga koa i'opo'i ageaupea'i. Ega'ina agemia auga, lau Amau eegai isapu laafia koa i'opoga, isa isafa isapu ageafia ega koa agekapa. ²⁸ Ke lau isa amagai mi'imi'ina eaea akaiki'a auga alapeni'i. ²⁹ Kaisau aina ekae auga, Deo ega Spiritu iifi e'a ee'iai kapa'ina eifania auga aina felogo.”

Sardis Iifi E'a Papiu'i E'i Iifa

3 Isa lau epainiau pugu einaka, “Sardis iifi e'a papiu'i e'i iifa ipapea auga* ega iifa i'ina fopapua:

“Tina iifaga auga, isa Deo ega spiritu au'i imagea gua, ke mi'imi'i imagea gua eafi'i auga ega iifa. Lau oi kapa'ina lokapa auga lalogo. Papiu' ma'oai kelogo felo oi auga loagu felo keoma kai, oi lomae efua koa i'opoga. ² Ega puo mo'ue pugu! Ke oi eemuai kapa'ina ekae afa'agamo agemae auga mopakapulania. Gome lau e'u Deo maagai oi emu pinauga opaina auga alaisa. ³ Ega kainai kapa'ina loafia, ke a'o lologonia auga foopolani'i faefua-fua. Ke ega'ina muni'iai mopea, ke emu laomai apala'i foomakalaini'i. Kai oi afolo'ue pugu koa aisama, lau

*3:1 Grik malagai auga agelo isafa keoma. Verse 7 ke 14 isafa alogai ekae.

painao au koa alafai, ke lau kina maaga kapagai eemu alafai auga afolologo.

⁴Kai Sardis taoninai oague aumi epomia papiau isa'i mo afe'i tiapuga aeofu koa i'opoga, e'i laomai apala aemia. Ega'ina au'i laomai felo'i tiapu keloga koa i'opoga au'i akei'iuka'i lau fou agapea. Gome isa auga Deo eisa'i ekainia au'i. ⁵Kaisau ega pako'ai laomai apala'i agepalutini'i auga, ega'ina au'i koa i'opoga, ega laomai felo auga, afe tiapuga keloga koa i'opoga agei'iuka. Ke lau isa aka agu pagai maunina feafia auga pukagai kepapua auga afala'ina. Kai lau Amau, ke ega agelo fou ago'iai isa aka alaifafoua. ⁶Kaisau aina ekae auga, Deo ega Spiritu iifi e'a ee'iai kapa'ina eifania auga aina felogo.”

Filadelfia Iifi E'a Papiau'i E'i Iifa

⁷Isa lau epainiau pugu einaka, “Filadelfia iifi e'a papiau'i e'i iifa ipapea auga ega iifa i'ina fopapua:

“Tina iifaga auga, isa alo elolofa auga, ke iifa ko'a inagome auga, ke Davide ega isapu akaiki'a pa'afina fepaagalaisa isapuga eafiia auga, ega iifa. Isa kapa'ina epaagalaisa auga kai aga'o agekupuga afaekaina. Ke kapa'ina ekupuga auga kai aga'o agepaagalaisa afaekaina. ⁸Lau oi kapa'ina lokapa auga lalogo. Moisa, lau e'u pinauga fokapa auga pa'afina eagalai umamo kai aga'o agekupuga afaekaina auga oi agomia laogeisa. Oi emu pako'a kapulaga afa'agamo eemuai ekae auga mo ganinagai, oi lau e'u iifa muninai lopea paisa, ke lau akau alopuniaiaina auga lalogo. ⁹Satani ega la'afou papiau'i isa'i, Iudea papiau'i laa'i kai kepi-

foge ifo'i Iudea papiau'i keoma'i au'i oi alapenio. Moisa, lau isa alapea'i ega koa akefai oi ifemu fo'inai fekeomukipo, ke lau alou ko'agai oi animu laani auga isa fekelogo laoma. ¹⁰Oi lau e'u iifa kapula'i, papiau gamuga mo fekeopo laoma au'i iifa'i muni'iai lopea. Ega kainai i'opo kina maaga agemai agofa'ai keague au'i ma'oi fe'opo'i ageoma agemai agofa'a fofouga alogai aisama, lau oi i'opo ega'ina eegai alapapealaiso.

¹¹Lau afa'agamo alafai. Oi eemuai kapa'ina kekae au'i foafiapi'i mo. Ega koa kai aga'o oi afa akaiki'a kraon koa i'opoga foafia auga faeafanio. ¹²Kaisau ega pako'ai laomai apala'i agepalutini'i auga, lau e'u Deo ega e'ai ipalao kapula ipauma alapamia. Ke isa Deo ega e'a afaepuapua'afuga. Ke lau isa faagagai e'u Deo aka alapapua. Ke lau e'u Deo ega taoni, Ierusalem mamaga, ufai lau e'u Deo eegai ageake agemai auga aka isafa isa faagagai alapapua. Ke lau akau mamaga isafa, isa faagagai alapapua. ¹³Kaisau aina ekae auga, Deo ega Spiritu iifi e'a ee'iai kapa'ina eifania auga aina felogo.”

Laodisia Iifi E'a Papiau'i E'i Iifa

¹⁴Isa lau epainiau pugu einaka, “Laodisia iifi e'a papiau'i e'i iifa ipapea auga ega iifa i'ina fopapua:

“Tina iifaga auga, isa Iifa Ko'a Inagome Auga,[†] ke papiau fekepako'ania, ke alo ko'agai iifa ko'a mo eifafoua auga, ke Deo ega pagama kapa'i ma'oi e'ima'i Lopiaga auga ega iifa. ¹⁵Lau oi kapa'ina lokapa auga lalogo. Oi alo'isapu ke alokeke'a. Lau anina laani auga, oi ipuainagai

[†]3:14 Grik malagai, “Amen.”

folomia kai kapa aga'omo fomia laoma. ¹⁶Ega puo oi alo'isapu alogaina, ke alokeke'a alogaina kai, ipuainagai mo kainai, lau akeuai afa'agamo oi ala'upelaiso. ¹⁷Oi ifomu foumu loifania loinaka, 'Lau lapa'amu'amu lalaoaina, ke pau lapa'amu'amu efua, ke lau kapa aga'o eegai alaafi'afu,' looma. Kai oi lolifu afe'ai, papiau oi keisao guamu keania, maamu ekimi'i, ke faagamu maini koa i'opoga loulalu alogaina auga oko alogo. ¹⁸Lau oi magogomu laauga, lau eeuai gold lo e'isapu alogaina auga logai keuma epo emae'fa kai, gold ko'a ipauma mo eka auga fo'afa, ega koa oi fopa'amu'amu laoma. Ke afemi tiapu'i kelo'i fo'afa'i foi'iuka'i, ega koa oi faagamu maini meagaina lopa'aua auga fokaisapua. Ke maamu mulamula fo'afa maamuui fooge, ega koa afu foisa laoma. ¹⁹Lau auga kaisau alou ko'agai anina laani auga lafina, ke lapaikifania keaga felogai lapapea. Ega puo oi kapa'ina lokapa auga alomu ko'agai fokapa, ke emu laomai apala founakalaini'i. ²⁰Moisa! Lau pa'afi akegai laapae pa'afi la'inipa. Aufalao aga'o lau ainu agelogo, ke pa'afi agepaagalaisa koa aisama, lau alakoko alalao isa fou agaaniani. Ke isa isafa lau fou agaaniani.

²¹Kaisau ega pako'ai laomai apala'i agepalutini'i auga, lau isa isapu alapenia fou kaimaisalao e'u aguagu afugai agaagu. Ega'ina auga lau laomai apala'i lapalutini'i, Amau ega aguagu afugai laaguega koa i'opoga mo agemia. ²²Kaisau aina ekae auga, Deo ega Spiritu iifi e'a ee'iai kapa'ina eifania auga aina felogo."

Ufai Deo Ega Aguagu Afuga

4 Isa ega'ina eifani'i efua afegai, lau maau elao pugu. Moisa! Ega aisama lau ufai pa'afi aga'o eagalai eka laisa. Ke aufalao aga'o aina fi'i koa i'opoga enini'ani kaukau aina lalogo auga eifa einaka, "Mo'agaukae mai inae. Ke lau i'ina kapa'i akemia afegai, kapa'ina muni fekemia auga alapakinaiso," eoma. ²Ega aisama fiakoa mo lau alou Deo ega Spiritu epogu. Moisa! Ega aisama ufai aguagu afuga eka, ke aufalao aga'o ega'ina afugai eagu laisa. ³Ke ega'ina papiauga egae eagu auga, iisa kepo pitoga, afa akaiki'a ipauma, ke kepo i'oina aga'o faaga egegefa auga koa i'opoga. Ke ananati auga isa eagu afuga eailofe, ke iisa auga kepo afa akaiki'a ageage auga koa i'opoga.

⁴Ke isa eagu afugai auga, aguagu afu'i ma'oai mo 24 Deo ega aguagu afuga kekalofe. Ke au akaiki'a'i au'i 24 ufai keague au'i ma'oai afe'i tiapu'i kelo'i kei'iuka'i ega'ina afu'iai keagu. Ke kin kania'iai kraon keogeoge koa i'opoga, goldai kekapa auga isa kania'iai eka. ⁵Ke Deo eaguagu afuga faagagai kimage eafi epealai, ke ufa eauniia a'o, ke a'oa'o akaiki'a emia emai. Deo ega aguagu afuga agogai, lanepa imagea gua keaga keka. I'ina au'i auga, Deo ega spiritu imagea gua au'i. ⁶Ke Deo ega aguagu afuga agogai auga, a'u kai kalati koa i'opoga, agaisa pagainia agekaina auga isafa eka.

Ke Deo ega pagama kapa'i maa'i maunina au'i pani, ago'iai ke muni'iai maa'i mo efai elaoaina au'i, ipuainagai Deo eaguagu afuga keagu lofe. ⁷Pagama kapa'i ega'ina epo'iai eufai auga, laion koa iisa. Ke isa muninai auga, polomakau koa iisa. Ke pagama kapa oiso auga kua maaga papiau aumauni koa i'opoga. Ke pani auga, paili egopo auga koa iisa. ⁸Pagama kapa'i ega'ina aga'o aga'o pani'i ma'oai mo imagea. Ke faaga'i

fofouga auga maa'i maini efai elaoaina, ke pani'i papagai ganinagai, maa'i maini efai elaoaina. Ke isa gapi gani Deo keifagaina aefuafua:

“Lopia, Deo kapa ma'oai
agekapa'i agekaina auga,
ufainagai eagu auga, pau eague
auga, ke muni agemai auga,
Alo Elolofa, ke Alo Elolofa, ke
Alo Elolofa,” keoma.

⁹Ke pagama kapa'i au'i pani, Deo ega aguagu afugai eagu auga ke eague aoniamo auga kepalopiania, au akaiki'a kepamia ke tenkiu kepenia. ¹⁰Isa ega koa kekapakapa kai, au akaiki'a'i au'i 24 ufai keague au'i, Deo ega aguagu afugai eagu auga agogai keomukipo ke eague aoniamo auga keau afagaina. Ke isa kania'iai kraon eka auga keafia ago'iai kepiugalao kai, iina keifa oma keinaka:

¹¹“Emai Lopia, ke emai
Deo kepalopianio, au
akaiki'amu kepamiaisio,
ke isapu akaiki'a aumu
kepamiaisio auga ekainia,
gome oi kapa ma'oai lopagama'i.

Ke oi emu logoai kapa ma'oai kegama,
ke keague, ke kekae,” keoma.

Puka Ke Sipi Gauga Fou

5 Egae kai Deo ega aguagu afugai eague auga ima kaina kainai puka apie apie malele kepapua, ke ipaafiapina kapa'i ma'oai imagea gua kepaafiapia laisa. ²Ke agelo isapu akaiki'a auga aina akaiki'agai iina eifa oma auga lau laisa: “Kaisau puka kepaafiapia kapa'i ageafilai'i, ke ega'ina puka agepaagalaisa agekaina?” ³Kai ufai, o aagoai, o aagoa papagai keague au'i aufalao aga'o ega'ina puka fepaagalaisa, o alo feisa auga laa'i. ⁴Ke kai aga'o ega'ina puka fepaagalaisa, o alo feisa fekaina auga akekapulaisa puo, lau laapepe alogaina. ⁵Ega aisama

au akaiki'a'i au'i 24 ufai keague au'i aga'o lau epainiau einaka, “Foloapepe! Moisa. Laion Juda ikupugai, Davide okogai emai, au akaiki'a auga ega ou au'i ma'oai epalutini'i efua. Ega puo isa puka, ke puka ipaafiapina kapa'i imagea gua au'i agepaagalai'i agekaina,” eoma.

⁶Ke isa eaguagu afugai, pagama kapa'i maa'i maunina au'i pani, ke au akaiki'a'i ufai keague au'i fou keague lofe auga, ipuainagai Sipi Gauga eapa laisa. Isa iisa auga keaupugua koa i'opoga. Ke isa pa'o imagea gua, ke maaga isafa imagea gua. Ke maaga imagea gua auga Deo ega spirititu au'i imagea gua eulai'i agofa'a fofouga kelao au'i. ⁷Sipi Gauga ega'ina emai Deo ega aguagu afugai eague auga, ima kainai puka ega'ina eafiiia. ⁸Ke eafiiia aisama, pagama kapa'i maa'i maunina au'i pani au'i, ke au akaiki'a'i ufai keague au'i 24 au'i fou Sipi Gauga agogai keomukipo. Ke au akaiki'a'i ufai keague au'i aga'o aga'o harp[‡] keafii'i, ke liti goldai kekapai alo'iai mulamula foga felo kepogu au'i keafii'i. Mulamula foga felo ega'ina auga, Deo ega papiau e'i megamega. ⁹Ke iifi mamaga keifinia keinaka:

“Oi auga, puka ipaafiapina kapa'i,
ke puka ega'ina aloafia
alopaagalaisa agekaina aumu.

Gome oi keaupuguiso,
ke ifamuai ago aga'o aga'o papiau'i,
ke ikupu aga'o aga'o,
ke mala i'oi'i i'oi'i ma'oai alo'iai papiau
lo'afai'i Deo eega lolaoaini'i.

¹⁰Ke oi isa emu agofa'a papiau'i,
ke emu sakedote lopamia'i,
i'a a'a Deo ega pinauga fekekapa looma.
Ke isa ma'oai agofa'a fofouga ake'ima.”

¹¹Egae kai lau maau elao, ke agelo ealogai alogaina agapaauni'i afaekaina au'i aina'i lalogonia. Ke agelo ega'ina au'i, Deo ega aguagu afugai eagu afu-

[‡]5:8 I'ina kapa auga kita koa i'opoga mai'ufe kepa'opuania.

gai pagama kapa'i, ke au akaiki'a'i ufai keague au'i fou keapa lofe'i. ¹²Ke agelo ega'ina au'i keagaga keinaka:

“Sipi Gauga keaupugua auga, isapu, pa'amua'amu, ikifa ke kapula feafia auga ekainia. Ke papiau isa kepalopiana, ke au akaiki'a' kepamia, ke keifagaina auga ekainia!”

¹³Egae kai lau pagama kapa'i ma'oai, ufai, aagoai, a'isa papagai, a'uai, ke kapa ma'oai egae kekae au'i iina keifa oma aina'i lalagonia:

“Kapa ma'oai Deo ega aguagu afugai eague auga ke Sipi Gauga auga fou, fekeifagaini'i, fekepalopiani'i, au akaiki'a'i fekepamia'i, ke isapu inagome au'i fekepamia'i aoniamo!”

¹⁴Ega aisama pagama kapa'i maa'i maunina au'i pani au'i keifa keinaka, “Amen,” keoma. Ke au akaiki'a'i ufai keague au'i keomukipo isa keau afagaini'i.

Puka Ipaafiapina Kapa'i Imagea Gua Au'i

6 Egae kai lau Sipi Gauga ega'ina puka ipaafiapina kapa'i imagea gua au'i aga'o epaagalaisa auga laisa. Ega aisama pagama kapa'i maa'i maunina au'i pani epo'iai aga'o aina ufa eauga koa i'opoga auga eifa, “Mai,” eoma a'o lalagonia. ²Ke maau elao aisama, moisa oti keloga laisa! Ke oti laagai eaguka auga, imagai afeau ke kin kania'iai kraon keoge auga kepeniia. Ke isa otiai eaguka, epealai elao ega koa ega ou au'i ma'oai fepalutini'i eoma.

³Ke Sipi Gauga puka ipaafiapina kapa gua auga epaagalaisa aisama, pagama kapa gua auga eifa einaka, “Mai,”

eoma aina lalagonia. ⁴Ega aisama oti i'oina aga'o pitoga emai. Ke oti laa-gai eaguka auga, isapu kepeniia, aagoai gagao feafani'i, isa ifo'i mo fekeaupugu'i eoma. Ke isa ifani a'ifaga akaiki'a' auga kepeniia.

⁵Ke Sipi Gauga puka ipaafiapina kapa oiso auga epaagalaisa aisama, pagama kapa oiso auga eifa einaka, “Mai,” eoma aina lalagonia. Ke maau elao aisama, moisa, oti umuga laisa! Ke oti ega'ina laagai eaguka auga, kapa aga'o auni'i e'i meau i'opoga mo kegaisa keoma auga sikele'i eafii'i laisa. ⁶Ega aisama lau pagama kapa'i epo'iai aufalao aga'o koa aina iina eifa oma auga aina lalagonia: “Palafa pute e'ele aga'omo^f auga, kina aga'omo pinauga afa.^g Ke barley pute'i e'ele'i oiso auga, kina aga'o pinauga afa. Ke gakugaku oilina, fino fou folopalifu'i!” eoma.

⁷Ke Sipi Gauga puka ipaafiapina kapa pani auga epaagalaisa aisama, pagama kapa maaga maunina pani auga eifa, “Mai,” eoma aina lalagonia. ⁸Ke maau ekiakae aisama, moisa oti iisa eogogo auga laisa! Ke oti ega'ina laagai eaguka auga, aka Mae, ke Ipeli^{**} isa muninai mo elao. Isa agofa'a fofouga alogai ago pani koa i'opoga auga, isa ago ega'ina pani epo'iai aga'omo feke'ima auga isapuga keafiia. Ega koa ago ega'ina papiau'i pipaini a'ifagai, mageai, isafa akaiki'a'iai, ke ago alo a'o a'i'iai isa fekeaupugu'i keoma.

⁹Ke isa puka ipaafiapina kapa ima auga epaagalaisa aisama, lau a'o Deo kepa'a penia afuga papagai papiau lalau'i keagu laisa'i. Isa auga Deo ega iifa kainai keagu, ke alo'i ko'agai Deo ega iifa ko'a kepamia kainai papiau isa keaupugu'i. ¹⁰Isa aina'i akaiki'agai kea-

^f6:6 Grik malagai, koiniks. I'ina auga kilo aga'omo koa i'opoga.

^g6:6 Grik malagai, denari aga'omo.

^{**}6:8 Grik malagai, Hades.

gaga keinaka, “Lopia, Isapu akaiki'a, alo lolofa, ke iifa ko'a inagome aumu, kina epo pika agelao kai, oi agofa'ai keague au'i e'i laomai felo, o apala afa alopeni'i, ega koa lai ifamai afa alooge?” keoma. ¹¹ Ke ega'ina papiau'i lalau'i aga'o aga'o tiapu keloga kepenii'i keafii'i. Ke kepaini'i afa'agamo feke'ima, felao papiau isa koa i'opo'i, Deo ega pinauga kekapa au'i, ke aa'i aki'i Kristiano papiau'i isa koa i'opo'i akeaupugu'i au'i, Deo ega logoai papiau pika koa i'opo'i akemae eoma auga akemae afegai kai keoma a'o kelogonia.

¹² Ke Sipi Gauga puka ipaafiapina kapa imagea auga epaagalaisa laisa. Ega aisama kafokau akaiki'a ipauma emai. Ke kina umuga ipauma emia, iisa ofuofu tiapuga a'o faaga umuga puinai kekapa auga koa i'opoga emia. Ke gafa fofouga iisa i'oina emia, ifa pitoga koa i'opoga emia. ¹³ Ke ameku akaiki'a emai aisama, au aka fik anina maisa epua'i ke'ualai koa i'opoga, ufai mi'imi'i ke'ualai keake aagoai. ¹⁴ Ke puka kepaofe koa i'opoga, ufa isafa ega koa emia elao laa'i emia. Ke aagoai iku ma'oai, ke keleipua ma'oai ifo'i afu'iai keka auga keafilai'i.

¹⁵ Ega'ina alogai aagoai kin au'i, lopia au'i, ifani au'i e'i au akaiki'a'i au'i, pa'amumu au'i, kapula maa'i au'i, ke kala'afi ma'oai, ke papiau aage'i ma'oai kelao iku ine'iai, ke ikuai fopa epo'iai kei'ofake. ¹⁶ Ke isa iku fopa fou kepaini'i keinaka, “Lai laamaisai amou'alai, ke Deo ega aguagu afugai eague auga, ke Sipi Gauga ega guakupu eegai amopakaisapumai! ¹⁷ Gome isa e'i guakupu kina akaiki'a auga emai efua, ke kaisau isa e'i guakupu alogai ageaguka agekaina?” keoma.

Deo Papiau Faaga'iai Maka Eoge Au'i

7 Ega'ina afegai lau agelo pani, aagoa kiuga paniai keapa laisa'i. Isa ameku pani aagoa kiuga paniai kepua kemai

au'i keafiapi'i, ega koa ameku aga'o faelao aagoa, a'u, ke au aga'o faepua keoma. ² Egae kai lau agelo aga'o kina e'agau afugai emai auga, Deo eague aoniamo auga, ega maka eafiia emai laisa. Ke isa eagaga agelo pani aagoa, ke a'u fou fekepalifua isapuga keafiia au'i epaini'i einaka: ³ “Oi aagoa, o a'u, o au folopalifu'i felao lai, i'a a'a Deo ega pinauga au'i paku'iai maka faoge kai,” eoma. ⁴ Egae kai lau papiau pika paku'iai maka isoge emia auga a'o lalogonia. Ega'ina papiau'i auga Israel ikupuga alogai papiau ma'oai 144,000 auga inamo'e'i:

⁵ Juda ikupugai 12,000,

Ruben ikupugai 12,000,

Gad ikupugai 12,000,

⁶ Asher ikupugai 12,000,

Naftali ikupugai 12,000,

Manaseh ikupugai 12,000,

⁷ Simion ikupugai 12,000,

Lefi ikupugai 12,000,

Isaka ikupugai 12,000,

⁸ Sebulun ikupugai 12,000,

Iosepa ikupugai 12,000,

Benjamin ikupugai 12,000, paku'iai maka keogeisa.

Agofa'a Fofouga Kemai Au'i Kela'afou

⁹ Ega'ina afegai maau elao aisama, moisa, lau la'afou akaiki'a ipauma kai aga'o agepauga afaekaina auga laisa. Ega'ina la'afouga alogai, agofa'a alogai, ago ma'oai papiau'i, ikupu ma'oai papiau'i, ke papiau faaga'i i'oina i'oina ma'oai, ke mala ma'oai papiau'i kemai, Deo ega aguagu afuga, ke Sipi Gauga fou ago'iai keapa. Ke isa tiapu kelo'i kei'iuka'i, ke ima'iai pa'ogo keafii'i. ¹⁰ Ke aina'i akaiki'agai keagaga keinaka:

“Papiau kania'i isagamauga
auga i'a a'a Deo,

ega aguagu afugai eague auga,
ke Sipi Gauga fou apu'i,” keoma.

¹¹ Ke agelo ma'oai Deo ega aguagu afuga, au akaiki'a'i ufai keagu au'i, ke

pagama kapa'i maa'i maunina au'i pani au'i fou keapa lofe'i. Ke isa Deo ega aguagu afuga agogai keomukipo, ke Deo keau afagaina. ¹²Ke keifa keinaka:

“Amen!

I'a a'a Deo,
fekeifagaina, fekepalopiana,
au akaiki'a fekepamia,
ikifa inagome auga, isapu inagome,
kapula inagome auga fekepamia,
ke tenkiu fekepenia aoniamo.

Amen!”

¹³Ke au akaiki'a'i ufai keague au'i aga'o lau epa'ani peniau einaka, “Tina au'i tiapu kelo'i kei'iuka'i au'i kaisau ke kapai kemai?” eoma.

¹⁴Ke lau iifa lapamue lainaka, “Au akaiki'a aumu, oi lologo,” laoma.

Ke isa einaka, “Tina papiu'u au'i, kiekie akaiki'a'i alo'iai kepealai au'i. Ke isa Sipi Gauga ifagai e'i tiapu keikuisa keloga kepamia au'i. ¹⁵Ega puo,

“isa Deo ega aguagu
afuga agogai keague,
ke gapi gani Isa ega
e'ai keau afagaina aefuafua.

Ke Deo ega aguagu afugai eague auga,
isa e'ima'i auga gouga
palai kania'i laagai agela'a pagainia.

¹⁶Ke isa inae'i afaekimu,
ke aiso'i afaekupu pugu.

Ke kina isapugai isa afaegaga kalani'i.

Ke isapu apala aga'omo
ganinagai, isa afaegaga'i.

¹⁷Gome Deo ega aguagu afuga
ipuainagai ipauma auga,

Sipi Gauga eagu,
isa e'i sipi i'ima auga koa i'opoga
agemia age'ima'i,

ke agepapea'i agelaoaini'i
fei e'uki mauni mamaga epipeni auga
feinai agepapealai'i.

Ke Deo isa maa'iai maa'i iuga
ma'oi agefaini'i,” eoma.

Puka Ipaafiapina Imagea Gua Auga Ke Liti Goldai Kekapa Auga

8Ega'ina afegai Sipi Gauga puka ipaafiapina kapa imagea gua auga epaagalaisa aisama, ufai 30 minutes koa i'opoga a'oa'o aga'o aemia. ²Ke agelo au'i imagea gua Deo agogai keapa au'i, fi'i ma'oi mo imagea gua kepenii'i keafii'i laisa'i.

³Ke agelo i'oina aga'o, mulamula foga felo keuma'i kapa goldai kekapa eafia auga, emai Deo amu kepalao penia afugai eapa. Isa mulamula foga'i felo'i ma'o kepeniia eafii'i, ega koa Deo ega papiu'u ma'oi e'i megamega fou feafi'i Deo fepa'a penia eoma, elao Deo agogai amu Deo kepa'a penia afuga goldai kekapa auga afugai eapa. ⁴Ega aisama mulamula foga felo auga akuga, ke Deo ega papiu'u e'i megamega fou agelo imagai ega'ina mulamula euma kapagai auga, kepealai ke'agaukae kelao Deo agogai. ⁵Ke agelo amu Deo kepa'a penia afugai lo eafiiia mulamula foga felo keuma'i kapa goldai kekapa auga alogai eukaisa epapogua. Ke eafiiia epiulaisa eake agofa'a elao. Ega aisama ufa eauniia a'o, ke a'oa'o akaiki'a emia, ke kimage eafi, ke kafokau akaiki'a emai.

Fi'i A'o'i

⁶Egae kai agelo imagea gua fi'i imagea gua keafi'i au'i, kefua fi'i kegaipini'i keoma.

⁷Ke agelo eufai auga ega fi'i eipinia. Ega aisama aisi o'opi'i imu akaiki'a koa ufai keake, ke lo ifa fou ekaifou auga ufai kepiulai'i keake kemai agoai. Ke agofa'a fofouga alogai, ago oiso koa i'opoga auga epogai aga'omo eaga. Ke au fofouga oiso koa i'opo'i au'i epo'iai aga'omo eaga. Ke ega'ina ago alogai mukimuki fofouga keaga.

⁸Ke agelo gua auga ega fi'i eipinia. Ega aisama kapa aga'o iku akaiki'a koa

i'opoga eufa auga, keafiia a'uai kepiulaisa. Ke a'u fofouga alogai oiso koa i'opoga auga epo'iai aga'omo auga ifa emia. ⁹Ke a'u alogai kapa ma'oai maa'i mauni'i gopu oiso koa i'opo'i epo'iai gopu aga'o auga kema. Ke lonti fofouga gopu oiso koa i'opo'i au'i, epo'iai gopu aga'o auga keauoka afe'aini'i.

¹⁰Ke agelo oiso auga ega fi'i eipinia. Ega aisama mi'imi'i akaiki'a ikui koa i'opoga eaga auga, ufai e'ualai eake. Ke eake emai agapuge fofouga alogai oiso koa i'opoga auga, epo'iai aga'omo auga alogai e'ualai. Ke fei ifo e'uki auga isafa laagai e'ualai. ¹¹Ke mi'imi'i ega'ina aka 'Kimu,' keoma. Ke fei fofouga alogai oiso koa i'opoga auga epo'iai aga'omo auga ekimu. Ke papiau fei ega'ina ekimu auga keinu puogai ma'o kema.

¹²Ke agelo pani auga ega fi'i eipinia. Ega aisama kina, gafa, ke mi'imi'i fofouga alogai oiso koa i'opoga auga, aga'omo auga keauniai. Ega puo keauga afuga auga epa'uminania. Ke kina aga'omo fofouga alogai, kina maaga oiso koa i'opoga auga, aga'omo auga alogai eaea laa'i emia. Ke gapi isafa faagagai ega koa i'opoga emia.

¹³Ke maau elao aisama, paili ufa gua ipuainagai egopo, aina akaiki'agai iina eifa oma aina lalagonia:

“Agelo oiso e'i fi'i kekae paukai akeipini'i kainai, agofa'ai keague au'i afa apala akeafia! Afa apala akeafia! Afa apala akeafia paisa!” eoma.

9 Ke agelo ima auga ega fi'i eipinia. Ega aisama lau mi'imi'i aga'o ufai e'ualai eake agofa'ai laisa. Ke mi'imi'i ega'ina, Abis^{††} pa'afina fepaalaisa auga isapuga eafiia. ²Ke isa Abis pa'afina epaagalaisa aisama, aku,

lo akaiki'a ipaumagai e'agaukae emai auga koa i'opoga. Ke aku Abis alogai e'agaukae emai auga kina, ke ufa gua fou epa'uminani'i. ³Ke ega'ina akuga alogai, apela'opu keake kemai agofa'ai. Ke isa auga agofa'ai aoao ega isapu koa i'opoga keafiia kemai. ⁴Ke isa kepaini'i agofa'ai mukimuki, o au, o aupu gagau'i aga'o fakepalifu'i keoma. Kai isa kepaini'i papiau kapa'i paku'iai Deo ega maka akeoge au'i mo fekepalifu'i keoma. ⁵Kai isa ega'ina papiau'i fekeaupugu'i auga isapuga akeafia kai, isa gafa ima alogai, isa kiekie akaiki'a fekepeni'i auga mo isapuga keafiia. Ke isa kiekie akaiki'a keafiia auga, aoao aufalao aga'o eaga faaga ekiekie auga koa i'opoga kiekie keafiia. ⁶Ega'ina kina'i alo'iai, papiau mae akekapuga kai, afakekapulaisa. Ke alo'i ko'agai fekema akeoma kai, mae isa age'ege'i.

⁷Ke apela'opu ega'ina au'i auga, oti kepafua'i ifani kegalao keoma au'i koa iisa'i. Isa kania'iai auga kin kania'iai kraon keoge, goldai kekapa auga koa i'opoga auga kania'iai keogeisa. Ke kua'i maa'i auga, papiau aumauni kua'i maa'i koa i'opoga. ⁸Ke fufu'i auga papie fufu'i maefa koa i'opoga. Ke nie'i auga laion nie'i koa i'opoga. ⁹Ke olaga'i ipakaisapuga kapa auga auliai koa i'opoga kekapa olaga'iai keogeisa. Ke pani'i a'o auga, oti ma'o pulieta kela'a kepiau ifani kelao ife'i a'o ufa koa eauga auga koa i'opoga emia. ¹⁰Ke isa iu'i auga aoao koa i'opoga iu'i emia, ke e'i piaga isafa ega koa i'opoga emia. Ke gafa ima alogai iu'iai papiau kiekie akaiki'a fekepeni'i auga isapuga keafiia. ¹¹Ke isa fe'ima'i kinina eagu. Ke ega'ina kinina auga Abis agelo. Ke isa aka Hibru mala-

^{††}9:1 Ega'ina auga a'isa papagai ipauma, ipu aga'o eake alogaina, maa'a ageake papa afalaisa auga fouga eifania.

gai keifaga Abaddon,^{‡‡} ke Grik malagai auga, keifaga Apollion^{¶¶} keoma.

¹² Afa apala ipauma eufai auga epagai efua. Ke afa apala gua mo kekae akemai koa.

¹³ Ke agelo imagea auga ega fi'i eipinia. Ega aisama Deo agogai amu Deo kepa'a penia afuga goldai kekapa auga afugai afiau afuga pa'oai kekapa auga afugai afulalao aga'o aina emai lalagonia. ¹⁴ Ke afulalao aga'o ega'ina agelo imagea auga epainia einaka, "Agelo pani agapuge akaiki'a aka Eufrates kegopei'i au'i fogupuki'i fopapealai'i," eoma. ¹⁵ Ke agelo pani ega'ina au'i, agofa'a fofouga papiaui ma'oai oiso koa i'opo'i auga epo'iai aga'omo koa i'opoga auga fekeapugu'i keoma puo, kegopei'i kepa-fua'i keagu i'ina inipoga, i'ina gafa, i'ina kina, ke i'ina kina maaga ke'imaisa. ¹⁶ Ke agelo au'i pani ega'ina au'i, ifani au'i otiai keaguka au'i 200 million kepapea'i. Ke lau isa au'i pika auga keifania a'o lalagonia.

¹⁷ Ke lalau alogai oti ke oti laagai keaguka au'i iisa'i iina koa laisa'i: Isa olaga'i ipakaisapuga aulina auga, lo ei'a pitoga koa i'opoga, aku umuga ipauma koa emia, ke mulamula isapuga ipauma laofaga koa i'opoga emia. Ke oti kania'i iisa auga, laion kania'i koa i'opoga kemia. Ke oti ake'iai lo, aku, ke mulamula isapuga ipauma laofaga auga fou kepealai. ¹⁸ Ke i'ina kapa'i apala'i oiso lo, aku, ke mulamula isapuga ipauma laofaga oti ake'iai kepealai au'i, agofa'ai papiaui fofouga auga gopu oiso koa i'opo'i au'i epo'iai gopu aga'o auga kepamaei'i. ¹⁹ Gome oti e'i isapu auga ake'iai, ke iu'iai fou keka. Ke isa iu'i ega'ina auga, kaapa kania'i koa i'opoga. Ke iu'i ega'inagai kania'i kekae papiaui kepalifu'i.

²⁰ Kai papiaui kapa apala'i oiso i'inagai akemae koa au'i auga, ifo'i ima'iai kapa apala'i kekapai'i au'i akeumakalaini'i. Ke isa tiapolo ke deo pifoge'i goldai, sili-fai, kopai, kepoi ke auai kekapa'i, kapa aga'o afakeisa ke kapa aga'o a'o afakelogo ke afakepea au'i keau afagaini'i auga akeapakipo. ²¹ Ke isa isafa papiaui keaupugu'i, ugauga laoga maina, amage koa lao'i mai'i apala'i kekapa'i au'i, ke painao lao'i mai'i akeumakalaini'i.

Agelo Ke Puka E'ele Auga Fou Fou'i

10 Egae kai lau agelo ekapula alo-gaina auga aga'o ufai eake emai laisa. Ke apuapu auga tiapu koa kepai'iuka. Ke ananati isa kania laagai efai elao. Ke kua maaga auga kina koa i'opoga emia. Ke ife auga ipalao loa eaga epito auga koa i'opoga emia. ² Ke imagai puka e'ele eega umamo auga eafia. Isa ife kaina auga a'uai epaapa, ke lafanina auga aagoai epaapa. ³ Ke isa laion eagama koa i'opoga, aina akaiki'agai eagama. Ke eagama aisama, ufa eauga a'o akaiki'a emia auga au'i imagea gua au'i iifa kepamue. ⁴ Ke ufa eauga auga au'i imagea gua kenini'ani aisama, lau kapa aga'o mapapua laomaoma kai, ufai afulalao aga'o iina eifa oma aina lalagonia, "Puka ipaafiapina kapa moafia puka mopaafiapia, ke ufa eauga au'i imagea gua au'i kapa'ina keifania auga ogefaka kapa gamia, folopapua," eoma.

⁵ Ke agelo ife apie a'uai epaapa, ke apie aagoai epaapa auga ima kaina eafia-akae ufa Deo eagu afuga epa'a penia laisa. ⁶ Deo auga eague aoniamo, ke Isa ufa epagama, ke kapa ma'oai ufai kekae au'i isafa epagama'i. Ke Isa aagoa epagama, ke kapa ma'oai aagoai kekae au'i isafa epagama'i. Ke Isa a'u epagama, ke kapa ma'oai a'uai kekae au'i isafa

^{‡‡}9:11 Kapa ma'oai isauoka auga.

^{¶¶}9:11 Kapa ma'oai isauoka auga.

epagama'i. Agelo lau laisa auga, Deo ega'ina faagagai pako'a iifaga ekapaisa, ke eifa einaka, "Deo kina eifania auga kina afaefiapia! ⁷Kai Isa agelo im-agea gua auga ega fi'i ageipina kina'iai aisama, Deo ega ogefaka kapa'i fekemia eoma auga agepafua'i. Ega'ina auga Isa ega pinauga au'i profeta maa'iai eifania koa i'opoga mo agemia," eoma.

⁸Egae kai ufai aupalao aga'o aina lalogo auga, lau maauai eifa pugu einaka, "Molao agelo ife apie a'uai epaapa, ke apie aagoai epaapa auga imagai puka e'ele eega umamo ekae auga moafia," eoma.

⁹Ke lau lalao agelo eegai ke lapainia puka e'ele ega'ina gapeniau laoma. Ke isa lau epainiau einaka, "Moafia moania! Ke aloania aisama, akemuai auga meme'uge feina emeki'a alogaina auga koa i'opoga agemia. Kai ageake agelao guamu alogai aisama agekimu," eoma. ¹⁰Ke lau isa imagai puka e'ele ega'ina laafiia laaniia. Ega aisama akeuai auga meme'uge feina emeki'a alogaina auga koa i'opoga emia. Kai lakogopia eake elao aisama, guau alogai ekimu. ¹¹Ke isa lau epainiau einaka, "Oi ago ma'o, papiu ma'o, mala ma'o papiu'i, ke kin ma'o isafa maa'iai ega'ina kapa'i fou'i profeta koa fomia foifafou'i pugu," eoma.

Papiu Auni'i Deo Ega Iifa Ega'ina Ko'a Keoma Au'i

11 Ke isa lau inipo auga, i'opo koa i'opoga auga epenia, ke epainiau einaka, "Molao Deo ega e'a ke a'o Deo kepa'a penia afuga mo'opo, ke egae papiu Deo keau afagina au'i mopauni'i. ²Kai Deo ega e'a afe kaina auga fopua'afuga folo'opo. Gome Deo ega'ina afuga auga Iudea papiu'i laa'i au'i epenii'i. Isa gafa ma'oai 42 alogai Deo ega Taoni laagai akepa

akegafamu'a. ³Ke lau e'u pinauga au'i auni'i, iifa ko'a mo keifafoua au'i isapu alapeni'i. Ke isa ofuofu tiapu'i koa akei'iuka'i, profeta koa i'opo'i akemia, kina ma'oai 1,260 alogai, Deo ega iifa akeifafoua," eoma. ⁴I'ina au'i auga, au aka olive au'i auni'i, ke lanepa ipa'afa'i afu'i auni'i, agofa'a i'ina Lopiaga agogai keapa au'i. ⁵Ke aupalao aga'o age'opo isa gapalifu'i ageoma koa aisama, isa ake'iai lo agepealai e'i ou au'i ageuma'i, ke isa ou au'i ega'ina akekogopi'i. Aupalao aga'o isa gapalifu'i eoma auga ega agemae oma. ⁶Ega'ina au'i auni'i auga ufa gua fekekupuga auga isapuga keafiia, ega koa isa profeta koa kemia kenini'ani alogai imu aga'o afaeau. Ke isa fei ifa fekepamia auga isapuga keafiia. Ke isa anina akeani kina kapagai kapa apala'i i'oi'i i'oi'i fekeulai'i aagoa fekemai akeoma auga isafa isapuga keafiia.

⁷Ke isa Deo ega iifa ko'a auga akeifafoua afegai aisama, Abis^{ss} alogai ifeni koa i'opoga e'agaukae emai auga isa fou akepipaini, ke ifeni koa i'opoga ega'ina auga isa auni'i agepalutini'i ageaupugu'i. ⁸Ke isa auni'i imaaui taoni akaiki'a alogai keafa'ai akeka. Ega'ina taonina auga Deo ega Spiritu ega isapuai aganini'ani aisama, isa Sodom taonina, ke Isipto ago, ke egae isa e'i Lopia isafa kolotiai keau'uua agaoma. ⁹Ke kina fofou'i oiso, ke kina aga'o agelao atiafa ageafia alogai, papiu ma'oai, ikupu ma'oai, mala ma'oai, ke ago ma'oai alo'iai kemai au'i isa imaaui akeisa'i. Ke afakelogoaini'i papiu kemae keoge'i laagai afakefufuni'i. ¹⁰Ke agofa'ai keague au'i isa akealogama laini'i, ke alo'i agegama alogaina. Ke isa aga'o aga'o ee'iai pipeni amu'i akeulai'i. Gome profeta i'ina au'i isa agofa'ai keague au'i faaga'i kepakiekie alogaina.

^{ss}11:7 9:1 foisa.

¹¹ Kai kina oiso fofou'i, ke kina aga'o elao atiafa eafiia afegai aisama, Deo eegai spiritu emai mauni epipeni auga spirituga emai isa imaau'i alogai ekoko. Ke isa ke'ue keapa. Ega aisama isa keisa'i papiau'i mani'i akaiki'a alo'iai e'uegekae. ¹² Egae kai ufai aufalao aga'o aina akaiki'a isa epaini'i, "Amo'agaukae iina omai," eoma aina kelogonia. Ega aisama isa e'i ou au'i maa'i elao keisaisa'i kai, isa apuapu'ai ke'agaukae kelao ufai.

¹³ Ke ega'ina kina maagai mo, kafokau akaiki'a ipauma emai, ke taoni fofouga alogai kapa ma'oai ou'aga koa i'opo'i auga, aga'omo koa i'opoga auga e'ualai. Ke papiau ma'oai 7,000 kafokau ega'ina alogai kema. Ke papiau akema au'i kemani'i alogaina, ke Deo ufa i'ima auga au akaiki'a kepamia.

¹⁴ Ega'ina auga afa apala gua emai auga. Ke amoisia afa apala oiso auga emai efua, afa'agamo agemai.

Fi'i Imagea Gua Auga

¹⁵ Egae kai agelo imagea gua auga ega fi'i eipinia. Ega aisama ufai papiau ma'o koa aina'i akaiki'a eake emai eifa einaka:

"Kapa'ina i'ina agofa'a apuga auga,
i'a a'a Lopia ke ega
Kristo fou apu'i emia.
Ke Lopia ega'ina afuga
age'ima aoniamo," eoma.

¹⁶ Ega aisama au akaiki'a'i ufai keague au'i 24, Deo agogai e'i aguagu afugai keagu au'i, Deo agogai keomukipo, keau afagaina. ¹⁷ Ke keifa keinaka:

"Lopia Deo,
kapa ma'oai alokapa'i agekaina Aumu,
ufainagai loagu ke pau loague aumu,
tenkiu akaiki'a apenio.

Gome oi emu isapu
akaiki'a ipauma loafiia,
ke lo'ina kapa ma'oai lo'ima'i.

¹⁸ Ke agofa'a papiau'i oi
eemuai gua'i ekupu,
ke oi emu guakupu isa ee'i emai.

Ke pau papiau kema
au'i e'i laomai felo,
o apala afa fopeni'i auga
kina emai ekainia.

Ke profeta oi emu pinauga au'i, oi emu papiau, ke papiau akaiki'a'i, o e'ele'i fou kai'ialao oi akamu kemani'aina au'i e'i laomai felo afa alopeni'i auga isafa kina ekainia.

Kai kaisau agofa'a keauoka au'i afa apala alopeni'i, aloauoka'i auga isafa kina emai ekainia," keoma.

¹⁹ Ega'ina afegai Deo ega e'a ufai eake auga kepaagalaisa. Ke Isa ega e'a ega'ina alogai, Deo pako'a iifaga ega papiau maa'iai ekapa auga gouga sikunaga egae eka laisa. Ke ufa eauniia a'o, ke a'oa'o akaiki'a emia, ke kimage eafi, ke kafokau akaiki'a emai, ke aisi o'opi'i imu akaiki'a koa i'opoga auga eake.

Papie Ke Kaapa Akaiki'a Ipauma Mai'ife Maipanina Auga

12 Ega'ina afegai ufai gou akaiki'a ipauma epealai. Gou ega'ina alogai papie aga'o, kina auga isa ega tiapu epamia ei'iuka ke ife papagai gafa eka ke kaniagai mi'imi'i 12, kin kania'iai kraon keoge auga koa i'opoga kemia kaniagai eoge'i laisa. ² Isa einae ke ega mauni kina ekainia aisama, ega kiekieai eagaga. ³ Ke ufai gou i'oina aga'o epealai pugu. Gou ega'ina alogai, kaapa akaiki'a ipauma mai'ife maipanina faaga pitoga auga laisa. Isa kania imagea gua, ke pa'o ou'aga, ke kania imagea gua laagai kin kaniagai kraon keoge auga eoge'i. ⁴ Isa iugai ufai mi'imi'i fofouga epo'iai oiso koa i'opoga auga, aga'omo koa i'opoga auga ela'alai'i, ke epiulai'i keake aagoai. Ke kaapa papie ega'ina gamauni eoma auga agogai eapa, ega koa isa afemauni koa aisama, fiakoa mo gauga fekogopa eoma. ⁵ Ke papie ega'ina imoi maguaega epamauga. Ke ega'ina imoina isapu eafia auga gouga aulina ageafia agofa'a fo-

fouga papiaui ma'oai age'ima'i. Deo papie ega'ina gauga eafiia elaoaina Isa ega aguagu afugai. ⁶Kai papie auga epiau ago maini elao. Ega'ina afuga auga Deo isa faugai epafua eka, ega koa kina ma'oai mo 1,260 alogai isa feke'ima eoma.

⁷Egae kai ufai ifani emia. Lopia agelo aka Michael, ega agelo fou, kaapa mai'ife ke maipanina auga fou kepipaini. Ke kaapa ega'ina isafa, ega agelo apala'i fou Michael ega agelo fou kepipaini. ⁸Kai kaapa ega'ina ega kapula, Michael ega kapula aeka'egaina, ke isa ega agelo apala'i fou ufai afu'i eka auga kepagea. ⁹Kaapa akaiki'a ipauma ega'ina auga keafiia kepiulaisa eake. Isa auga kaapa ufaina, kepafaala tiapolo, o tiapolo e'i lopia aka Satani keoma. Ke isa agofa'a fofouga papiaui efoge'i. Ke isa kepiulaisa eake agofa'ai aisama, isa ega agelo apala'i au'i fou kai'ialao kepiulai'i.

¹⁰Ega aisama lau ufai aupalao aga'o aina akaiki'a emai iina eifa oma aina lal-ogonia pugu:

Pau papiau kania'i isagamauga,
isapuga, ke i'a a'a Deo ega agofa'a,
ke isa ega Mesaia papiau fe'ima'i
isapuga eafiia auga fou kemai efua.
Gome i'a aa'a aki'a pako'a papiaui
epaagu fofou'i auga,

ke aufa kina kinai ke gapiai Deo agogai
isa epaagu fofou'i aefuafua auga,
kepiulaisa eake.

¹¹Kai pako'a au'i,

Sipi Gauga ifagai, ke Deo ega iifa ko'a
mo keifafoua auga faagagai
isa kepalutinia.

Ega'ina papiaui au'i,
alo'i ko'agai ifo'i e'i agu
maunina anina akeani,
ega mo keagu oma elao kemae.

¹²Ega puo oi ufai oague aumi,

ke oi isa fou oague aumi alomi gagama.

Kai oi pako'a aumi laa'i,
aagoai ke a'uai oague aumi,
Deo oi afa apala ipauma fepenimi
laoma. Gome tiapolo eake oi eemi efai.
Isa auga gua ekupu alogaina,
gome isa elogo ega kina
maaga ofola'o," eoma.

¹³Ke kaapa mai'ife, maipanina ega'ina kepiulaisa eake agofa'ai elogo aisama, isa papie imoi maguaega ega'ina epa-mauga auga papiega muninai elao eafi apalania. ¹⁴Ega aisama paili akaiki'a ipauma panina aun'i papie kepeniia, ega koa isa fegopo felao ago main-inai isa faugai afuga kepapua ekae auga afugai feagu. Ke isa felao ega'ina afuga, kaapa ageafia afaekaina auga afu-gai, inipo oiso, ke gafa imagea* alo-gai egae feke'ima eoma. ¹⁵Ega aisama kaapa ega'ina akegai fei akaiki'a agapuge koa i'opoga eakilaisa papie muni-nai elao, ega koa fei ega'ina felao papie feka'egaina pugepugegai fepakipo eoma. ¹⁶Kai aagoa ake epagalaisa, kaapa ega'ina akegai agapuge eakilaisa auga ekogopia faagagai papie epalagaina. ¹⁷⁻¹⁸Ega aisama kaapa ega'ina papie eegai gua ekupu alogaina. Ke ekailai elao papie ega'ina gauga kapai mo keague au'i fou fekeifani eoma. Ega'ina papiaui auga, Deo ega iifa kapula'i kainai kepea, ke Iesu Kristo iifa ko'a eifafoua keafiapia mo au'i. Ke isa papiau ega'ina au'i fou fekeifani eoma puo, elao foeai eapa.

Ifeni Koa I'opoga A'uai Emal Auga

13 Ega aisama lau a'uai ifeni koa i'opoga aga'o e'agaukae emalaisa. Ke ifeni koa i'opoga ega'ina pa'ou'aga, ke kania imagea gua, ke kin kania'iai kraon keogeoge au'i, ou'aga

*12:14 Grik malagai kepapua pagainia emal Pilitani malagai auga, 'time, times and half a time.'

isa pa'ogai eogeaui. Ke aka Deo keifa apala penia auga aka'i isa kania aga'o aga'ogai keka. ²Ke ifeni koa i'opoga ega'ina lau laisa auga, iisa miini akaiki'a aka leopard koa i'opoga. Kai ife auga a'o akaiki'a aka bear ife koa i'opoga. Ke ake auga laion ake koa i'opoga. Ke kaapa mai'ife maipanina auga, ega kapula, ega aguagu afuga, ke kapa isa'i fe'ima'i isapu akaiki'a a'o ega'ina apala epeniia. ³Ke a'o ega'ina kania aga'ogai auga, kua akaiki'a isa fepamaea auga kua eka kai, kua akaiki'a ega'ina fepamaea koa i'opoga auga egama. Ega aisama agofa'a fofouga papiu'i keopofua, ifeni koa i'opoga ega'ina muninai kepea. ⁴Ke papiu kaapa ega'ina keau afagaina, gome isa isapu ifeni koa i'opoga ega'ina epeniia. Ke isa ifeni koa i'opoga ega'ina isafa keau afagaina ke keifa keinaka, "Kaisau auga, ifeni koa i'opoga i'ina auga fou i'opo'i mo? Ke kaisau isa fou akeifani agekaina? Kai aga'o laa'i," keoma.

⁵Ke a'o ega'ina ake auga aina'au iifa'i, ke Deo eegai feifa apala auga ake kaapa eegai eafiia. Ega koa gafa 42 alogai isa ega'ina isapuga fepapinauga eoma. ⁶Isa ake epaagalaisa Deo eegai gaifa apala, ke Deo aka, ke ega aguagu afuga, ke kaisau ufai keague au'i aka'i gapalifua eoma. ⁷Ke isa isapu kepeniia, Deo ega papiu fou fekeifani, ke fepalutini'i eoma. Ke isa isapu kepeniia, ikupu ma'oai, papiu ma'oai, mala ma'oai, ke ago ma'oai papiu'i fe'ima'i eoma. ⁸Ke agofa'ai keague au'i ma'oai a'o ega'ina akeau afagaina. Ega'ina papiu'i ma'oai aka'i auga, ufainagai Deo agofa'a aepagama koa kai, papiu agu pagai maunina fekeafia eoma pukagai aka'i aepapua'i au'i. Ke puka ega'ina auga papiu Sipi Gauga keaupugua auga apuga. ⁹Kaisau aina ekae auga, lau kapa'ina laifania auga ainu felogo!

¹⁰Ke aufalao aga'o fekeafia fekegope keoma auga, akeafia akegope.

Ke aufalao aga'o ifani a'ifagai fekeaupugua keoma auga, ifani a'ifagai akeaupugua.

Ega'ina puogai Deo ega papiu au'i auga, e'i pako'a Deo eegai fekeoge, ke kapa'ina faaga'iai fekemia mo ganinagai, gamuga mo fekeopo fekeafiapia mo.

Ifeni Koa I'opoga Aagoai Emai Auga

¹¹Ega'ina afegai ifeni koa i'opoga i'oina aga'o aagoai e'agaukae emai auga laisa. Isa sipi gauga koa i'opoga pa'o auni'i e'ele'i kai, kaapa mai'ife maipanina enini'ani koa i'opoga enini'ani. ¹²Isa ifeni koa i'opoga emai kaukau auga, agogai ega isapu ma'oai epapinauga. Ke agofa'ai keague au'i ma'oai elaoaini'i ifeni koa i'opoga emai kaukau, kaniagai kua isa fepamaea koa kua egama afuga laisa auga ifenina keau afagaina. ¹³Ke isa gou akaiki'a'i ekapai'i. Ega koa isa lo ufai epaake emai aagoai papiu ago'iai keisa. ¹⁴Isa a'o emai kakaua auga faugai fepinauga isapuga eafiia kainai, ega'ina isapugai gou ekapai'i agofa'ai keagu au'i efoge'i. Isa ega'ina papiu'i epaini'i, a'o ifani a'ifagai keagaisa kai, eague auga faugai, isa iisa i'opoga mo kapa aga'ogai fekekapa fekepaapa eoma. ¹⁵Ke isa isapu kepeniia, ifeni koa i'opoga emai kakaua, iisa i'opoga mo papiu kekapa auga alogai feipiuka mauni fepe-nia eoma. Ega koa ifeni koa i'opoga emai kaukau iisa i'opoga mo ega'ina auga, fenini'ani ke ifeni koa i'opoga iisa i'opoga isau afagaina keumaka au'i ma'oai fepamae'i eoma. ¹⁶Ke isa papiu ma'oai, e'ele'i, o akaiki'a'i, ke ulalu au'i, o pa'amu'amu au'i, ke kala'afi au'i, o papiu aage'i ma'oai epaafi'i aga'o aga'o ima'i kaina kainai, o paku'iai maka fekeoge eoma. ¹⁷Ega koa kaisau maka ega'ina afaefia koa aisama, kapa aga'o age'afa'afalaina, ke age'afa afaekaina. Ke maka ega'ina auga ifeni koa i'opoga ega'ina aka, o isa aka nambaga.

¹⁸Ega'ina puogai i'a ikifa anina faani. Aufalao aga'o opola felo eafia auga, ifeni koa i'opoga ega'ina ega namba fepaauga fekapulaisa. Gome namba ega'ina auga papiau aumauni ega namba. Ke isa ega namba auga 666.

Sipi Gauga Ke Papiau Au'i 144,000 Au'i Fou

14 Moisa! Egae kai maau elao aisama, Sipi Gauga Sion ikugai eapa laisa. Ke papiau ma'oi 144,000 pakulai isa aka, ke isa Ama aka fou kepapua'i au'i isafa fou egae keapa laisa'i. ²Ke lau ufai a'oa'o, fei epiau fai'i fopai eauga a'o koa i'opoga, ke ufa eauga a'o akaiki'a emia auga koa i'opoga a'o lalagonia. Kai a'oa'o ega'ina a'o lalagonia auga, papiau ma'o e'i harp[†] kepa'opuani'i auga koa i'opoga a'o emia. ³Ke Deo ega aguagu afuga, ke pagama kapa'i maa'i maunina pani, ke au akaiki'a'i ufai keague au'i ago'iai iifi mamaga keifinia. Kai ega'ina iifina auga kai aga'o aage aemaleleaina kai, Iesu ifagai agofa'ai papiau au'i 144,000 e'afa'i au'i mo, ega'ina iifina kemaleleaina. ⁴Isa auga papie fou amage koa laoga maina akekapaisa, alo'i aeofu. Ke isa Sipi Gauga ala elao auga muninai kepea. Isa auga Deo isa papiau epo'iai e'afai'i, ke uma alogai fo'ama ani'i keoge kakau'i au'i keafii Deo kepa'a penia koa i'opoga, isa fo'ama ani'i keoge kakau'i koa kepamia'i keafii Deo ke Sipi Gauga fou kepalao peni'i. ⁵Ke isa ake'iai pifoge aga'o akekapulaisa. Ke kai aga'o isa e'i apala aga'o aeisa.

Agelo Oiso

⁶Egae kai lau agelo i'oina aga'o ufa guagai egopo laisa. Isa papiau agofa'ai keague au'i, ago i'oi'i i'oi'i au'i, ikupu

i'oi'i i'oi'i au'i, ke mala i'oi'i i'oi'i papiau'i ma'oi maa'iai iifa faunina Iesu fougaga ageka aoniamo auga feifafoua eoma. ⁷Ke agelo ega'ina aina akaiki'agai eifa einaka, "Deo fomani'iaina, ke Isa au akaiki'a fopamia. Gome Isa papiau e'i laomai felo, o apala afa agepeni'i auga kina maaga emai efua. Ke Isa ufa, aagoa, a'u, ke fei gome kapai emai auga epagama'i auga amoau afagaina," eoma.

⁸Ke agelo gua auga isa muninai mo eifa einaka, "Babilon, ago akaiki'a, ago ma'oi papiau'i fino kapula ipauma epenii' keinu, amage koa lao'i mai'i apala'i ipauma'i kekapai'i auga, e'ualai efua, e'ualai efua," eoma.

⁹Ke agelo oiso auga, aina akaiki'agai isa muni'iai eifa einaka, "Aufalao aga'o ifeni koa i'opoga auga, ke papiau isa iisa i'opoga mo kekapa auga, ageau afagaina, ke ega maka pakugai, o imagai akeoge koa aisama, ¹⁰Deo ega guakupu auga fino koa i'opoga isa isafa ageinu. Deo ega guakupu ega'ina, fino koa i'opoga auga, kapulaga ipauma eafia ega guakupu kaputinai epa'efauka auga. Ke au ega'ina fino ega'ina ageinu aisama, Deo ega agelo, ke Sipi Gauga fou ago'iai isa loai ke mulamula laofaga isapuga ipaumagai ageaga agekiekie alogaina. ¹¹Ke isa ageaga agekiekie auga akuga age'agau afaefuafua. Ke kaisau ifeni koa i'opoga auga, ke papiau isa iisa i'opoga mo kekapa auga, ageau afagaina, ke ega maka ageafia auga, gapi gani afaelaa-gai laa'i ipauma," eoma. ¹²Ega'ina puogai Deo ega papiau au'i Deo ega iifa kapula'i kai'iai kepea au'i, ke e'i pako'a Iesu eegai keoge paisa au'i, kapa'ina mo faaga'iai fekemia mo ganinagai, gamuga mo fekeopo fekeafiapia mo.

¹³Egae kai lau ufai aufalao aga'o iina eifa oma aina lalagonia, "Pau papiau Lopia puogai kemae au'i Deo eegai kapa

[†]14:2 5:8 foisa.

felo'i akeafi'i auga fougā mopapua," eoma.

Ega aisama Deo ega Spiritu eifa einaka, "E, ko'a ipauma! Isa e'i afipuguai akelaagai, gome isa e'i pinauga felo' afa akeafia," eoma.

Kina Fuagai Papiāu Akepakai Guguaini'i

¹⁴ Moisa! Ke maau elao pugu aisama, agouai apuapu keloga laisa. Ke apuapu ega'inagai afulao aga'o, 'papiāu au-mauni gauga' koa i'opoga kaniagai kin kania'iai kraon keoge auga koa i'opoga goldai kekapa auga eogeisa. Ke fo'ama isafina a'ifaga eako alogaina auga imagai eafiia eagu. ¹⁵ Ke agelo i'oina aga'o Deo ega e'a alogai epealai emai aina akaiki'agai, isa apuapu eagu auga epainia einaka, "Oi emu fo'ama isafina a'ifaga moafia fo'ama moafia. Gome agofa'ai fo'ama ani'i keoge'i efua, ke fo'ama i'afe kina maaga emai efua," eoma. ¹⁶ Ega puo apuapu eagu auga, ega fo'ama isafina a'ifaga aagoa laagai e'afosa, ke aagoa fo'ama'i ma'oai eafi'i.

¹⁷ Ke ufai agelo i'oina aga'o Deo ega e'a alogai epealai emai, ke isa isafa imagai fo'ama i'afe a'ifaga maaga eako alogaina auga eafiia emai. ¹⁸ Ke agelo i'oina aga'o lo e'ima auga Deo a'o kepa'a penia afugai epealai emai. Isa aina akaiki'agai agelo fo'ama i'afe a'ifaga maaga eako alogaina imagai eafiia auga epainia einaka, "Oi emu a'ifa maaga aakoga auga moafia aagoai fino anina mofou'i mopakai guguaini'i, gome ani'i keaifa efua," eoma. ¹⁹ Ke agelo ega'ina ega a'ifa aagoa laagai e'afosa, ke fino anina ma'oai epakai guguaini'i emai-seini'i, Deo ega guakupu afuga, fino ikapa afuga akaiki'a alogai epiu koko'i. ²⁰ Ke Deo ega taoni afegai, fino ikapa afuga akaiki'a ega'ina auga afugai fino ani'i ega'ina kegafamu'a'i. Ke ega'ina afugai ifa epealai, ega moai auga oti akegai

auli keoge auga faagagai eake a'isaai koa i'opoga. Ke ega maefa auga 320 kilomita.

Agelo Au'i Imagea Gua Kapa Apala'i Keafi'i Kemai Au'i

15 Egae kai lau ufai gou akaiki'a i'oina aga'o papiāu fekeisa fekeopofua auga gouga laisa. Ega'ina auga agelo au'i imagea gua kapa apala'i imagea gua muniai ipauma keafi'i kemai au'i. Lau kapa apala'i ega'ina au'i muniai ipauma au'i laoma, gome isa faaga'iai Deo ega guakupu agepafua. ² Ke lau kalati a'u koa i'opoga, lo fou kegefoua auga laisa. Ke papiāu kapa'i ifeni koa i'opoga, ke papiāu isa iisa i'opoga mo kekapa auga, ke isa aka nambaga fou kepalutini'i au'i a'u ega'ina niegai keapa laisa'i. Ke Deo isa harp epenii'i auga ima'iai keafi'i. ³ Ke isa Deo ega pinauga auga Moses ega iifi, ke Sipi Gauga fou e'i iifi keifinia keinaka:

"Lopia Deo kapa ma'oai

alokapa'i agekaina Aumu,

oi kapa'ina lokapa'i au'i, akaiki'a'i ipauma'i, ke papiāu keisa'i keopofua.

Oi agofa'a fofouga e'i Kin Aumu,

Oi emu keaga auga

opaina ke ko'a ipauma.

⁴ O Lopia, kaisau Oi afaemani'iainio, ke akamu akaiki'a afaepamia?

Gome oi ifomu mo alo lolofa Aumu.

Ago ma'oai papiāu'i akemai

Oi agomuai akeau afagainio,

gome Oi emu pinauga opaina auga papiāu maa'iai lopafokia," keoma.

⁵ Ega'ina afegai lau maau elao aisama, ufai Deo ega e'a, Deo iifa ko'a eifania auga gouga e'a e'ele epagalaisa auga laisa. ⁶ Ke Deo ega e'a alogai agelo imagea gua, kapa apala'i imagea gua keafi'i au'i kepealai kemai. Ke isa tiapu felo ipauma linen keoma au'i, ai'ofu'i ke kekimage au'i kei'iuka'i, ke olaga'iai tiapu goldai kekapa'i au'i kegope pagaini'i. ⁷ Ke pagama kapa'i maa'i maun-

ina au'i pani epo'iai aga'o auga agelo au'i imagea gua au'i liti goldai kekapa'i au'i ma'oi imagea gua epenii'i keafii'i. Ke ega'ina liti'i alo'iai auga Deo eague aoniamo Auga ega guakupu kepapogu'i keka. ⁸Ke Deo ega isapu, ke eaea akaiki'a ipauma faagagai aku akaiki'a emai Deo ega e'a ega'ina epapogua. Ke kai aga'o Deo ega e'a ega'ina alogai afaekoko age-lao agelo imagea gua e'i kapa apala'i imagea gua au'i akepafua'i afegai kai.

Liti Imagea Gua Alogai Deo Ega Guakupu Keuka'i Au'i

16 Egae kai Deo ega e'a alogai au-falao aga'o aina akaiki'a emai agelo au'i imagea gua epaini'i iina eifa oma aina lalagonia, "Amolao liti imagea gua alo'iai Deo ega guakupu keka au'i, aagoa laagai amofopulai'i," eoma.

²Ke agelo eufai auga elao ega liti aagoa laagai efopulaisa. Ega aisama papiau ifeni koa i'opoga ega maka keafii'a au'i, ke papiau ifeni koa i'opoga ega'ina iisa kekapa auga keau afagaina au'i faaga'iai kua iisa'i apala'i ipauma'i keaguau.

³Ke agelo gua auga ega liti a'u laagai efopulaisa. Ega aisama a'u iisa i'oina emia, au aga'o emae auga ifa koa i'opoga emia. Ke kapa ma'oi a'u'ai keapa au'i kemae.

⁴Ke agelo oiso auga ega liti agapuge, ke fei gome'i kapai kemai au'i laa'iai efopulai'i. Ega aisama ega'ina fei'i ifa kemia. ⁵Ke agelo fei e'ima'i auga iina eifa oma aina lalagonia:

"O'i alo lolofa Aumu, ufainagai loagu, ke pau loague Aumu,
O'i papiau e'i laomai apala afa ega lopipeni oma puo,
O'i kapa'ina lokapaisa
auga opaina ipauma.

⁶Gome isa O'i emu papiau,
ke profeta fou ifa'i kepapaka.

Ke O'i isa kapa'ina fekeafia auga mo lopeni'i, ifa lopeni'i keinu," eoma.

⁷Ke aufalao aga'o aina Deo a'o kepa'ania afugai epealai emai iina eifa oma aina lalagonia:

"E, Lopia Deo kapa ma'oi
alokapa'i agekaina Aumu,

O'i afa lopipeni auga,
opaina ke ko'agai mo lopipeni," eoma.

⁸Ke agelo pani auga ega liti kina laagai efopulaisa. Ega aisama kina isapu eafii'a, ega'ina isapugai loai papiau eumai'i. ⁹Ke kina isapuga ipauma isa eumai'i. Kai isa e'i laomai apala'i fekeumakalaini'i auga anina akeani, ke Deo i'ina kapa'i apala'i e'ima'i Auga mo ganinagai au akaiki'a akepamia.

¹⁰Ke agelo ima auga, ega liti ifeni koa i'opoga ega aguagu afuga laagai efopulaisa. Ega aisama ifeni koa i'opoga auga ega ago e'umina afe'ai. Ke kiekie akaiki'a kainai, papiau mala'i keagaisa. ¹¹Ke isa kiekie, ke faaga'iai kua keaguau puogai, ufai Deo eague auga keifa apalania. Kai isa kapa'ina kekapa'i au'i akeumakalaini'i.

¹²Ke agelo imagea aga'omo auga ega liti agapuge akaiki'a aka Eufrates keoma auga laagai efopulaisa. Ega aisama ega'ina agapuge efuga, ega koa kin kina e'agaukae afugai kemai au'i e'i keaga fekekapa eoma. ¹³Ke lau spiritu apala'i[‡] oiso kulua koa iisa'i au'i laisa'i. Aga'o auga kaapa mai'ife, maipanina auga akegai epealai, ke aga'o auga ifeni koa i'opoga auga akegai epealai, ke aga'o profeta pifoge auga akegai epealai. ¹⁴Isa auga tiapolo e'i spiritu, isapu akaiki'a'i gou'i kekapa'i au'i. Ke isa kepealai kelao agofa'a fofouga kini'i fekepapai guguaini'i, Deo kapa ma'oi agekapa'i

[‡]16:13 Grik malagai auga spiritu ofu'i 'unclean spirit'

agekaina auga ega kina akaiki'agai fou fekepipaini keoma.

¹⁵ Ega aisama Sipi Gauga eifa einaka, “Amoisa, lau painao au'i koa i'opoga lafai! Kaisau maaga ekiakae eague, ke afe tiapuga eegai kekae auga faaga maini afaemia, ke papiu ago'iai afaemeagai auga Deo eegai kapa felo'i ageafi'i,” eoma.

¹⁶ Ke spiritu apala'i oiso au'i, kin ma'oai afu aka Hibru malagai, Armageddon keoma auga afugai kepakai guguaini'i.

¹⁷ Ke agelo imagea gua auga ega liti, ufa guagai efulaisa. Ega aisama Deo ega e'ai, ega aguagu afugai aufalao aga'o aina akaiki'a iina eifa oma aina lalagonia, “Kapa ma'oai kemia efua!” eoma.

¹⁸ Ega aisama kimage eafi, a'oa'o akaiki'a emia, ufa eauniia, ke kafokau akaiki'a emai. Kafokau ega'ina auga akaiki'a ipauma, papiu aagoai keagu alogai kafokau ega koa i'opoga aga'o aemiamia mo emai ega'ina kinagai kai. ¹⁹ Ke taoni akaiki'a ipauma auga keauepa oiso emia. Ke agofa'a taoni'i ma'oai ke'ualai. Kai Deo Babilon ago akaiki'a auga eopolaga, ke isa ega guakupu fino kaputiai epapogua epeniia. ²⁰ Ke keleipua ma'oai kepiau koko, ke iku aga'o alaisa. ²¹ Ke ufa guagai kepo aga'o aga'o e'i meu 45 kilo koa i'opoga au'i imu akaiki'a koa i'opoga ke'ualai keake papiu laa'iai. Ke kapa apala ega'ina aisi o'opi'i imu akaiki'a koa i'opoga eake ke apala ipauma kainai, papiu Deo keifa apala penia.

Papie Ifeni Koa I'opoga Laagai Eaguka Auga Fouga

17 Egae kai agelo imagea gua liti keafia au'i epo'iai aga'o emai epainiau einaka, “Mai ke lau peage lapau papiega apala ipauma, agofa'a fei'i

ma'oai laa'iai eague auga, Deo eegai ega laomai apala ipauma afa ageafia auga alapakainaiso. ² Agofa'a kini'i isa fou amage koa lao'i mai'i apala'i kekapai'i, ke agofa'ai keague papiu'i isa fou amage koa lao'i mai'i apala'i fekekapa'i auga fino keinu,” eoma.

³ Ke agelo ega'ina Deo ega Spirituai lau eafiau elaoainiau ago maininai. Egae lau papie aga'o ifeni koa i'opoga faaga pitoga auga laagai eaguka laisa. Ke ifeni koa i'opoga ega'ina faaga fofouga auga aka Deo keifa apala penia auga aka'i faagagai epogu. Ke isa kania ma'oai mo imagea gua, ke pa'o ma'oai ou'aga. ⁴ Ke papie ega'ina auga, tiapu felo ipauma umuga eaea,[¶] ke pitoga koa i'opoga[§] auga ei'iuka, ke gold, ke kepo afa'i akaiki'a au'i, ke pearl keoma auga kepo'iai ekaikai. Ke isa imagai kaputi goldai kekapa auga eafia. Ke kaputi ega'ina alogai auga Deo gua kepakupua kapa'i, ke papie ega'ina amage koa lao'i mai'i ofu'i ekapai'i au'i, ke laomai apala'i ipauma'i ekapai'i au'i fou ake epogu. ⁵ Ke isa pakugai aka iina kepapua oma:

OGFAKE BABILON,
AGO AKAIKI'A AUGA
PEAGE LAPAU PAPIE'I
KE AGOFA'A EE'IAI GUA
EKUPU AU'I INAI

⁶ Ke lau papie ega'ina, Deo ega papiu ifa'iai, ke Iesu fouga ko'a mo keifafoua au'i fou ifa'iai einuinu laisa.

Ke lau isa laisa aisama laopofua. ⁷ Ega aisama agelo lau epainiau einaka, “Kapa puo oi loopofua? Lau papie ega'ina, ke ifeni koa i'opoga, kania imagea gua, ke pa'o ou'aga auga laagai eaguka auga ogefake kapa'ina eifania auga fouga maa-muai alaifania. ⁸ Ifeni koa i'opoga loisa auga ufainagai eagu kai, pau auga aeagu kai, muniai Abis alogai age'agaukae

[¶]17:4 Pilitani malagai 'scarlet'.

[§]17:4 Luka 16:19 foisa.

agemai, agelao isa fekeauoka afe'aina auga afugai agekoko. Ke agofa'a papiau'i ifeni koa i'opoga ega'ina akeisa aisama, akeopofua. Gome isa ufainagai eagu, ke pau auga aeagu kai, muni agemai pugu. Papiau akeopofua au'i auga, aka'i Deo agofa'a epagama mo alogai, agu pagai maunina fekeafia eoma pukagai aka'i akepapua au'i.

⁹Ke agelo eifa einaka, "Tina auga ikifai fopola felo alogaina. Ifeni koa i'opoga kania imagea gua au'i auga, papie iku e'ele'i laa'iai eagu au'i. Ke kania imagea gua au'i auga, kin au'i imagea gua au'i isafa eifani'i. ¹⁰Ega'ina epo'iai kin ima au'i auga, ke'ualai efua. Aga'o auga pau eague, ke i'oina aga'o auga aemai koa. Kai isa agemai aisama, ageagu epo afaemaefa. ¹¹Ke ifeni koa i'opoga ufainagai eagu kai, pau aeagu auga, kin imagea oiso auga. Isa isafa kin imagea gua au'i epo'iai aga'o. Ke agelao isa fekeauoka afe'aina auga afugai agekoko.

¹²"Ke ifeni koa i'opoga pa'o ou'aga loisa'i au'i auga, kin au'i ou'aga e'i ago aga'o akeafia koa au'i. Kai isa kina maaga aga'omo alogai, ifeni koa i'opoga auga fou kin koa i'opo'i papiau feke'ima'i isapuga akeafia. ¹³Ke isa opola aga'omo fekekapa keoma, ke isa e'i kapula ke papiau feke'ima'i auga isapuga ifeni koa i'opoga auga akepenia. ¹⁴Ke isa Sipi Gauga fou akeifani kai, Sipi Gauga ke isa eifani'i au'i, ke ekinani'i, ke alo'i ko'agai isa muninai kepea au'i isafa fou isa akepalutini'i. Gome Sipi Gauga auga lopia ma'oai e'i Lopia, ke kin ma'oai e'i Kin," eoma.

¹⁵Ke agelo lau epainiau pugu einaka, "Peage lapau papiega fei laa'iai eagu loisa auga, agofa'a ma'oai papiau'i, ago ma'oai papiau'i, la'afou i'oi'i i'oi'i papiau'i, mala i'oina i'oina papiau'i fou'i eifani'i. ¹⁶Ke ifeni koa i'opoga auga, ke pa'o ou'aga fou peage la-

pau papiega ega'ina alo'i ko'agai anina afakeani. Isa papie ega'ina eegai kapa ma'oai kekae au'i akeafania, ke faaga maini akepua'afuga ageagu. Ke isa papie ega'ina pitioga akeania, ke loai akeuma. ¹⁷Gome Deo kapa'ina fekapa eoma auga isa alo'iai eogeisa, ke isa alo'i aga'omo emia, e'i isapu aagoai ifeni koa i'opoga ega'ina kepeniia. Ke ifeni koa i'opoga ega'ina, isapu ega'ina ageafia mo agelao Deo ega iifa ma'oai ko'a'i akemia kinagai kai. ¹⁸Ke papie oi loisa auga, taoni akaiki'a aagoa kini'i e'ima'i auga.

Babilon Ago Akaiki'a E'ualai Auga Fouga

18 Ega'ina afegai lau agelo i'oina aga'o ufai eake emai laisa. Isa isapu akaiki'a eafia, ke ega'ina isapugai ega eaea akaiki'a ipauma aagoa fofouga epaeaea. ²Ke isa aina akaiki'agai eagaga einaka:

"Babilon,

ago akaiki'a auga e'ualai efua, e'ualai efua!

Isa auga tiapolo e'i pagua, ke spiritu apala'i ma'oai e'i aguagu afuga emia.

Ke inei ofu'i, ke Deo maagai apala'i ipauma'i au'i afu'i emia.

³Gome ago ma'oai papiau'i isa fou amage koa lao'i mai'i apala'i fekekapa'i auga fino keinu.

Ke aagoa kini'i isa fou amage koa lao'i mai'i kekapa'i.

Ke isa kapa felo'i ipauma'i ma'oai eegai fekeka isapuga eafia auga faagagai, aagoai afa'afa au'i kepa'amu'amu," eoma.

⁴Egae kai lau aufalao i'oina aga'o aina ufai emai iina eifa oma aina lalagonia:

"E'u papiau, isa eegai amopealai, ega koa oi isa fou laomai apala'i folokapa'i.

Ke isa kapa apala'i feafi'i auga oi fou kaimialao foloafi'i.

⁵ Gome isa ega laomai apala'i au'i
kegoai'i e'agaukae elao ufa.

Ke Deo isa ega laomai apala'i eopolani'i.

⁶ Isa kapa'ina epipeni
auga amopenimue.

Ke kapa'ina isa oi eemiai ekapai'i auga,
afa ipeninai ekapaisa auga aga'omo
laagai foogeaua fopenimue.

Ke isa ega kaputi alogai
kapa'ina eoge lapuinia auga,
laagai gua mopamia mooge lapuinia.

⁷ Ke isa ifo epa'amu'amu alogaina, ke
ifo au akaiki'a epamia koa i'opoga,
oi isa ega mopakiekie oma,
ke alo isafa ega mopamafu oma.

Gome isa gua alogai ifo eifa einaka,
'Lau kuini koa laague, ke lau alaafuafu,
ke lau afalaapeapepe,' eoma.

⁸ Ega puo kapa apala'i, mae, apepe ke
magea isa feafi'i au'i ma'oi,
kina aga'omo alogai akemai ageafi'i.

Ke isa loi ageaga, gome Lopia
Deo kapula gome auga,
isa ega laomai apala auga afa agepenia.

⁹ "Ke aagoa kini'i isa fou amage koa
lao'i mai'i kekapa'i au'i, ke isa kapa felo'i
ipauma'i eegai epa'amu'amu alogaina
auga kapa'i fou kai'ialao keafi'i au'i, isa
loi eaga auga akuga akeisa. Ega aisama
isa puogai akepinapina, akeapepe alo-
gaina. ¹⁰ Ke kin ega'ina au'i isa ega
kiekie akaiki'a ipauma akeisa akemani'i
puogai, aakai mo akeapa kai, akeapepe
akeinaka:

"O Babilon ago akaiki'a aumu,
Deo eegai afa apala ipauma loafia! Deo
eegai afa apala ipauma loafia!
O isapu akaiki'a ago aumu,
Kina maaga aga'omo alogai oi
emu laomai apala afa Deo
epenio auga loafia efua!" keoma.

¹¹ Ke agoai afa'afa au'i isa puo-
gai akepinapina, ke akeapepe alogaina,
gome kai aga'o isa e'i amu afae'afa'i
pugu. ¹² Amu ega'ina au'i auga gold, sil-
ifa, ke kepo kimage'i felo'i afa'i akaiki'a'i

i'oi'i i'oi'i au'i, ke pearl, ke linen tia-
puga felo ipauma, ke tiapu umuga eaea,
ke tiapu silikaga, ke tiapu pitoga koa
i'opoga auga, ke au felo'i ipauma'i i'oi'i
i'oi'i au'i. Ke a'o akaiki'a'i pa'o'iai kapa
i'oi'i i'oi'i kekapa'i au'i, au afa'i akaiki'a'i
au'i. Ke kopa, auli, ke kepo kimagega
auga. ¹³ Ke au aka cinnamon faaga,
ke aupu gagau'i ke'isapu au'i. Ke mu-
lamula foga'i felo'i i'oi'i i'oi'i au'i. Ke
oili papiau faaga'i kepakuma au'i. Ke
fino, au aka olive oilina. Ke palafa ke-
paikumu'a auga, ke palafa anina ake-
paikumu'a auga. Ke polomakau, sipi, oti,
ke pulieta, ke papiau imaau'i, ke papiau
lalau'i.

¹⁴ "Ke afa'afa au'i Babilon ago ake-
paina akeinaka, 'Oi au anina loisa lo-
maaga auga oi epua'afunio elao. Ke oi
emu pa'amu'amu amu'i, ke emu eaea
akaiki'a auga fou eemuai laa'i kemia.
Ke ega'ina kapa'i auga papiau afakeisa'i
pugu,' keoma. ¹⁵ Ke afa'afa au'i ega'ina
amu'i ke'afa'afalaini'i, ke isa faagagai
kepa'amu'amu au'i aakai akeapa, isa
ekiekie alogaina auga akeisa akemani'i
alogaina. Ke akepinapina, ke akeapepe.

¹⁶ Ke akeifa akeinaka:

"O ago akaiki'a,
linen tiapuga felo ipauma pitoga,
ke pitoga koa i'opoga loi'iuka,
ke gold, silifa, ke kepo afa'i
akaiki'a'i i'oi'i i'oi'iai
lokaikai aumu!

Deo oi afa apala epeniio efua!
Deo oi afa apala epeniio efua!

¹⁷ Gome emu pa'amu'amu
akaiki'a ega'ina auga,
kina maaga aga'omo alogai
keauoka afe'aini'i!" keoma.

Ke ufai aufalao aga'o aina lalogo
auga eifa pugu einaka, "Lonti ke'ima'i
lopia'i ma'oi, ke lontiai kelao kemai
au'i ma'oi, ke lontiai kepinauga au'i, ke
papiau i'oi'i isa'i a'uai e'i fo'ama keafia
keania au'i ma'oi aakai akeapa. ¹⁸ Ke

maa'i agelao taoni akaiki'a ega'ina eaga akuga akeisa aisama akeifa akeinaka, "Taoni aga'o ega akaiki'a i'ina taonina koa i'opoga laa'i," akeoma. ¹⁹ Ke isa alo'i agemafu alogaina, aeapu akeafia kania'iai akeoge, ke akepinapina akeapepe akeinaka:

"O taoni akaiki'a,

papiau ma'oai e'i lonti a'uai ekae au'i, isa eegai pa'amu'amu akaiki'a ekae auga eegai keafiia kepa'amu'amu!

Deo isa afa apala epeniia efua!

Deo isa afa apala epeniia efua!

Gome pa'amu'amu akaiki'a ega'ina auga, kina maaga aga'omo alogai keauoka afe'aini'!

²⁰ Kai ufa, Deo ega

papiau aumi, apostolo,

ke profeta aumi isa amoalogamalaina.

Gome isa oi faagamiai kapa'ina ekapai'i koa i'opoga mo, Deo isa ega laomai apala afa epeniia," akeoma.

²¹ Ke agelo aga'o ekapula alogaina auga, kepo aga'o fo'ama kepaikumu'a kepo akaiki'a koa i'opoga auga eafiakae a'uai epiulaisa, ke eifa einaka:

"Ega koa i'opoga mo,

Babilon taonina akaiki'a auga fiakoa mo akeafia akepiulaisa, ke afakeisa pugu.

²² Ke harp kepa'opunia a'o,

iifi kepagama au'i a'o'i,

ineine keipina a'o'i,

ke fi'i keipina au'i a'o'i

oi alomuai afakelogoni'i pugu.

Ke oi alomuai papiau ima'iai pinauga i'oi'i i'oi'i kekapa'i au'i, aga'omo ganinagai, afakeisa'i pugu.

Ke papiau kepo akaiki'agai

fo'ama kepaikumu'a auga

a'o afakelogo pugu.

²³ Ke lanepa eaea auga

oi alomuai afaeaeae pugu.

Ke amage mamaga auga, ke

ifiao ageakafania auga fou e'i

miamia kekapa au'i,

aina'i oi alomuai afakelogoni'i pugu.

Ke oi emu afa'afa au'i, agofa'ai au akaiki'a'i.

Kai oi emu ugauga isapugai ago ma'oai lofoge'i.

²⁴ Ke profeta, ke Deo ega papiau,

ke aagoai papiau i'oi'i ma'oai

oi loaupugu'i au'i ifa'i oi alomuai kekapulaisa," eoma.

Deo Amau Afagaina!

19 Ega'ina afegai lau ufai a'oa'o akaiki'a ipauma, papiau ealogai alogaina keifi koa i'opoga aina'i lalagonia. Isa keifi keinaka:

"Deo amau afagaina!

Papiau kania'i isagamauga auga, ke eaea akaiki'a,

ke isapu akaiki'a auga i'a a'a Deo apuga.

² Ke Isa papiau e'i laomai felo, o

apala afa epipeni auga,

ko'a ke opaina auga mo ekapa.

Gome Isa peage lapau

papiega apala ipauma,

amage koa lao'i mai'iai

aagoa epalifua auga

afa apala epeniia.

Isa ega pinauga au'i ifa'i efaka afa

isa epeniia," keoma.

³ Ke keifi pugu keinaka:

"Deo amau afagaina!

Isa eaga akuga e'agaukae

aefuafua," keoma.

⁴ Ke au akaiki'a'i au'i 24 ufai keague au'i, ke pagama kapa'i maa'i maunina au'i pani fou Deo ega aguagu afugai eague auga agogai keomukipo keau afagaina. Ke keifi keinaka:

"Amen! Deo amau afagaina!" keoma.

⁵ Ke Deo eaguagu afugai aupalao aga'o aina epealai emai eifa einaka:

"Oi Deo ega pinauga aumi ma'oai,

isa omani'iana aumi, e'elemi,

ke akaiki'ami aumi ma'oai

i'a a'a Deo amoifagaina!" eoma.

⁶ Ke lau a'oa'o akaiki'a ipauma, papiiau ealogai alogaina koa keifi aina'i lalagonia. Ke fei epiau fa'i'i fopai eauga a'o akaiki'a emia auga a'o lalagonia. Ke ufa eauga a'o akaiki'a emia auga koa i'opoga a'o lalagonia. Isa keifi keinaka:

“Deo gaisau afagai!

Gome i'a a'a Lopia Deo, kapa ma'oai agekapa'i agekaina Auga, kapa ma'oai e'ima'i.

⁷ Ta amaalogama, alo'a gagama alogaina, Isa au akaiki'a amapamia!

Gome Sipi Gauga ega amage kina emai efua, ke ifiao isa feakafania eoma auga ifo efua eague.

⁸ Ke isa linen tiapu'i felo'i ipauma'i, kekimage ke aiofu'i au'i kepeniia ei'iuka'i,” keoma.

(Linen tiapu'i ega'ina au'i auga, Deo ega papiiau alo opai lao'i mai'i kekapa'i au'i fougua eifania.)

⁹ Egae kai agelo lau epainiau einaka, “Papiiau kapa'i Sipi Gauga ega amagelefe miamia gapigapi fo'amaga fekeania eoma eifa koko'i au'i, Deo eegai kapa felo'i keafia auga fougua mopapua,” eoma. Ke eifa pugu einaka, “Tina auga Deo ega iifa ko'a'i au'i,” eoma.

¹⁰ Ega aisama lau isa ife fo'inai laomukipo maau afagaina laoma. Kai isa lau epainiau einaka, “Moisa! Ega'ina folokapa! Lau auga pinauga au aga'o, oi ke aamu akimu Iesu fougua ko'a mo oifafoua aumi koa i'opou. Oi Deo moau afagaina! Gome Iesu fougua ko'a mo auga Deo ega Spirituai profeta eifania auga.

Oti Keloga Laagai Eaguka Auga

¹¹ Egae kai lau ufa eagalai laisa. Ke moisa egae oti keloga, ke oti laagai eaguka auga kepafaala 'Alo ko'agai, ke iifa ko'agai Deo muninai epea keoma auga' laisa. Isa alo opainai kapa'ina felo, o kapa'ina apala auga fougua eifania, ke eifani. ¹² Ke isa maaga alo auga

lo eufa koa i'opoga emia. Ke isa kania laagai auga kin kaniagai kraon eoge auga ma'o eoge'i. Ke isa faagagai aka aga'o kepapua, ke aka ega'ina auga kai aga'o aelogo kai isa ifogamo mo elogo.

¹³ Ke isa afe tiapuga ifai kei'iupia auga ei'iuka, ke isa aka auga Deo ega iifa.

¹⁴ Ke ufa ifani au'i linen tiapu'i felo'i ipauma'i kelo'i, ke aiofu'i kei'iuka'i au'i oti kelo'i laa'iai keaguka, isa muninai kepea. ¹⁵ Isa akegai ifani a'ifaga eako alogaina auga epealai. Ke isa ega'ina aifagai aagoa papiiau'i feaga'i eoma. Ke isa isapu aulinai ega'ina papiiau'i age'ima'i. Isa Deo kapa ma'oai agekapa'i agekaina Auga, ega guakupu akaiki'a ipauma, fino koa i'opoga auga, fino ikapa afugai agegafamu'a, agefakalai. ¹⁶ Ke afe tiapugai, ke a'agagai isa aka iina kepapua oma:

KIN MA'OAI E'I KIN,

KE LOPIA MA'OAI E'I LOPIA.

¹⁷ Egae kai maau elao aisama, agelo kina alogai eapa laisa. Isa aina akaiki'agai ufa guagai inei kegopo au'i ma'oai eagaga peni'i einaka, “Amomai, Deo ega gapigapi fo'amaga akaiki'a auga puogai amokaigugu. ¹⁸ Ega koa oi kin, ifani lopia'i, kapula au'i, oti, ke oti laagai keaguka au'i, ke papiiau i'oi'i ma'oai, keagu aage mo au'i, ke kala'afi au'i, ke au e'ele'i ke akaiki'a'i au'i ma'oai pitio'i foani'i,” eoma.

¹⁹ Ke lau ifeni koa i'opoga, ke aagoa kini'i, ke e'i ifani au'i fou kekaigugu, oti laagai eaguka auga ega ifani au'i fou kegaifani keoma laisa'i. ²⁰ Kai ifeni koa i'opoga auga keafia, ke profeta pifoge gou akaiki'a'i ekapa'i auga isafa isa fou keafii'i. Isa gou akaiki'a'i ekapai'i papiiau ifeni koa i'opoga ega maka keafia, ke papiiau ifeni koa i'opoga auga iisa kekapa auga keau afagaina au'i efoge'i. Ifeni koa i'opoga ke profeta pifoge auga auni'i keafii'i maa'i maunina mo, mulamula isapuga ipauma laofaga auga ofugaga akaiki'a alogai kepiulai'i. ²¹ Ke

isa muni'iai kepea au'i ma'oai oti laagai eaguka auga akegai ifani a'ifaga epealai auga a'ifagai eaupugui'i. Keinei ma'oai kemai isa pitio'iai keanipugu.

Inipo 1000

20 Egae kai lau agelo aga'o, Abis pa'afina fepaagalaisa isapuga eafia, ke imagai tieini akaiki'a ipauma eafia auga ufai eake emai laisa. ²Eake aisama tiapolo, o Satani kaapa mai'ife maipanina, ufainagai eagu auga kaapaga eafia egopeisa inipo 1000 feagu eoma. ³Ke eafia Abis alogai e'afolaisa, ke pa'afina efau apua, ega koa agofa'a papiau'i faefoge'i mo felao inipo 1000 feafia kinagai kai eoma. Ega'ina afegai isa fekepapealaisa afa'agamo mo feagu.

⁴Ke lau Deo eaguagu afuga laisa aisama, egae papiau isapu keafia papiau e'i laomai felo, o apala afa fekepeni'i keoma au'i laisa'i. Ke papiau Iesu fougako'a keifafouga auga puogai, ke Deo ega iifa puogai aiso'i kefouga au'i lalau'i laisa. Ega'ina papiau'i auga ifeni koa i'opoga auga, o isa iisa i'opoga mo kekapa auga akeau afagaina, ke ega maka paku'iai o ima'iai akeoge au'i. Isa kemaunimue ke Iesu Kristo fou inipo 1000 kapa ma'oai ke'imai'i. ⁵Ega'ina auga maeai maunimue eufai auga. (Kai papiau isa'i kemae au'i auga, akemaunimue mo elao inipo 1000 efua afegai kai.) ⁶Kai papiau kapa'i maeai maunimue eufai auga alogai kemaunimue au'i, Deo eegai kapa felo'i keafi'i ke alo'i elolofa au'i. Ke mae gua auga isapuga isa ae'ima'i. Kai isa Deo, ke Iesu Kristo fou e'i sakedote au'i akemia, ke isa fou inipo 1000 kapa ma'oai ake'ima'i.

Satani Ega Kina Fua

⁷Ke inipo 1000 agepagai afegai aisama, Satani ega tipula afugai

akepapealaisa. ⁸Ke isa agepealai agelao aagoa kiuga paniai, ago ma'oai kepafaala'i Kok, ke Makok keoma au'i papiau'i agefoge'i, ega koa agepakai guguaini'i ifani kegalao ageoma. Ke ega'ina papiau'i auga, au'i ma'oai mo a'uai figu kekae au'i koa i'opoga. ⁹Isa aagoa fofouga alogai kepea pagai Deo ega papiau keagu afuga, Deo taoni alo ko'agai anina eani auga taonina keapa lofe. Kai ufai lo eake emai eumai'i ekogopi'i. ¹⁰Ke Satani papiau efoge'i auga keafia ifeni koa i'opoga, ke profeta pifoge fou, mulamula laofaga isapuga ipauma ofugaga alogai kepiulai'i afugai kepiulaisa. Egae gapi gani faaga'i agekiekie aoniamo.

Papiau E'i Laomai Felo O Apala Afa Akeafia Kina Fua Auga

¹¹Egae kai lau Deo ega aguagu afuga akaiki'a ipauma kelogai Isa egae eagu laisa. Ke aagoa ufa fou Isa agogai kepealai, ke isa afu'i laa'i emia. ¹²Ke lau papiau ma'oai, au akaiki'a'i ke e'ele'i au'i kemae au'i Isa ega aguagu afuga agogai keapa, ke Isa agogai puka keega keka laisa'i. Ke puka i'oina aga'o isafa kepaega eka. Ega'ina puka auga papiau agu pagai maunina fepeni'i auga puka. Ke kemae au'i auga isa kapa'ina kekapai'i au'i fou'i pukai kepapua'i koa i'opoga mo, afa ega koa keafia. ¹³Ke a'u, papiau kemae egae alogai keagu au'i epapealai'i. Ke mae au'i Ipeliai keagu au'i epapealai'i. Ke papiau aga'o aga'o kapa'ina kekapaisa auga kainai mo afa akeafia. ¹⁴Ke mae Hades fou auga keafii'i lo ofugaga akaiki'a alogai kepiulai'i. Ke lo ofugaga akaiki'a ega'ina auga, mae gua auga fougaeifania. ¹⁵Ke aufalao aga'o aka Deo papiau agu pagai maunina fekeafia eoma pukagai laa'i auga, keafia lo ofugaga akaiki'a alogai kepiulaisa.

Ufai Ierusalememe Taonina Mamaga

21 Egae kai lau maau elao aisama, ufa mamaga, ke aagoa isafa mamaga auga laisa. Gome ufa eufai auga, ke aagoa eufai auga fou laa'i kemia, ke a'u isafa egae laa'i. ²Ke lau, Ierusalememe taonina mamaga, Deo ega Taoni ufai Deo eegai eake emai auga laisa. Isa auga, ifiao isa akafa ageakafania auga faugai ekaikai felo alogaina auga koa i'opoga ekaikai eake emai laisa. ³Ke lau Deo ega aguagu afugai aufalao aga'o aina akaiki'agai iina eifa oma aina lalagonia, "Moisa, Deo ega pagua auga pau eake papiu e'i pagua emia. Ke Isa papiu fou akeagu. Papiu ega'ina Isa ega papiu akemia, ke Deo ifo auga isa fou akemia, ke Isa e'i Deo agemia. ⁴Deo isa maa'i iuga ma'oai agefaina. Ke mae, pinapina, apepe, ke kiekie fou laa'i akemia. Gome kapa ufai'i ma'oai kepagai efua," eoma.

⁵Ke Deo ega aguagu afugai eagu auga eifa einaka, "Lau kapa ma'oai mama'i lakapa'i!" eoma. Ke eifa pugu einaka, "Ke i'ina iifa'i mopapua'i, gome i'ina iifa'i ko'a'i ipauma'i, ke fopako'ani'i auga ekainia," eoma.

⁶Ke Isa lau epainiau pugu einaka, "Kapa ma'oai lakapai'i efua. Lau Alfa, ke Omeka. La'ina, ke Fua au. Kaisau aiso ekupu auga, lau isa fei gome mauni mamaga epipeni auga feina, afa laa'i, alapeni aagenia mo ageinu. ⁷Kaisau ega pako'ai laomai apala'i agepalutini'i auga, i'ina kapa'i ma'oai alapenia. Lau isa ega Deo alamia, ke isa Lau gau agemia. ⁸Kai kemani'i au'i, pako'a laa'i au'i, Deo gua kepakupua au'i, auau au'i, amage koa lao'i mai'i kekapa'i au'i, ugauga au'i, deo pifoge'i keau afagaini'i au'i, ke pifoge au'i ma'oai auga afu'i, mulamula laofaga isapuga ipauma ofugaga akaiki'a auga," eoma.

⁹Egae kai agelo imagea gua liti imagea gua alo'iai kapa apala'i imagea gua

fuagai kefopulaisa au'i aga'o emai lau epainiau einaka, "Mai, lau oi Sipi Gauga ifiao ageakafania, akafa agemia auga alapakinaiso," eoma. ¹⁰Ke isa lau Deo ega Spiritu isapugai eafiiu elaoainiau iku akaiki'agai, au'oniai ke Ierusalememe taonina, Deo ega taoni, ufai Deo eegai eake emai auga epakinaisau. ¹¹Ke taoni ega'ina auga Deo ega eaea akaiki'a ipauma eafiiu, ke ega kimage auga, kepo aga'o afa akaiki'a ipauma aka jasper koa i'opoga ekimage alogaina, ke faagagai ofu aga'o laa'i, kepo aga'o kalati koa i'opoga, agaisa pagainia auga aka crystal koa i'opoga. ¹²Ke ega'ina taonina pou akaiki'a e'agau alogaina auga eapa lofe. Ke pouai pa'afi ma'oai 12 keka. Ke agelo 12 pa'afi ega'inagai keapa. Ke pa'afi ega'ina laa'iai Israel ikupu'i 12 aka'i kepapua. ¹³Ke kina e'agaukae afuga, East kaina pa'afi oiso keka. Ke North kaina pa'afi oiso keka. Ke South kaina pa'afi oiso keka. Ke kina eake afuga, West kaina isafa pa'afi oiso keka. ¹⁴Ke pou papagai auga uu'u koa i'opoga, kepo 12 faaga'iai pou kekapaia. Ke kepo ega'ina faaga'iai, Sipi Gauga ega apostolo 12 aka'i kepapua'i.

¹⁵Ke agelo lau maauai enini'ani auga amu i'opo'i kapa goldai kekapa auga eafiiu, Ierusalememe taoni ega'ina, ke pa'afina, ke pouga fou ga'opo'i eoma. ¹⁶Ke taoni ega'ina ega maefa, ke uufa fou auga i'opo'i mo. Ke apie apie fou i'opo'i koa i'opoga, ega maefa isafa fou i'opo'i mo. Agelo ega'ina i'opo augai taoni e'opoisa, ke ega maefa auga 2200 kilomita, uufa isafa ega koa i'opoga, ke ega maefa au'oni elao auga isafa ega koa i'opoga. ¹⁷Ke agelo i'opo epapin-auga auga i'opogai pou e'opoisa, ke papiu aumauni e'i i'opoai e'opoisa aisama, pou ega maefa au'oni elao auga 65 mita. ¹⁸Ke pou ega'ina auga kepo afa akaiki'a aka jasper keafiiu kekapaia. Ke taoni ifo auga gold ipaumagai keka-

paisa, ke iisa auga kalati aeofu auga koa i'opoga. ¹⁹Ke taoni pouga papagai uu'u koa i'opoga kepo'i auga, kepo afa'i akaiki'a'i i'oi'i i'oi'iai kepakaikai'i. Ke kepo uu'u'i afa'i akaiki'a ega'ina au'i auga aka'i inamo'e; kepo eufai auga aka jasper, ke gua auga aka sapphire. Ke oiso auga aka chalcedony; ke pani auga aka emerald. ²⁰Ke ima auga aka sardonyx; ke imagea aga'omo auga aka sardus; ke imagea gua auga aka chrysolite; ke imagea oiso auga aka beryl; ke imagea pani auga aka topaz; ke ou'aga auga aka chrysoprase; ke ou'aga kuagai aga'omo auga aka jacinth; ke ou'aga kuagai gua auga aka amethyst. ²¹Ke taoni pa'afi'i au'i isafa kepo afa akaiki'a aka pearl keafii'i kekapai'i. Ke pa'afi aga'o aga'o auga pearl aga'omogai kekapaisa. Ke taoni keagaga auga gold ipaumagai kekapaisa kai, iisa auga kalati aisa pa'gainia koa i'opoga.

²²Kai taoni alogai Deo ega e'a alaisa, gome Lopia Deo kapa ma'oai agekapa'i agekaina, ke Sipi Gauga fou auga Deo ega e'a. ²³Ke kina taoni ega'ina laagai afaeaga, ke gafa isafa taoni ega'ina laagai afaepoa. Gome Deo ega eaea akaiki'a auga taoni ega'ina epaeaea. Ke Sipi Gauga auga taoni ega'ina lanepaga emia. ²⁴Ago ma'oai taoni ega'ina eaeagai akepea. Ke aagoa kini'i ma'oai kapa felo'i ee'iai kekae au'i akemaiseini'i ega'ina taonina. ²⁵Ke kina aga'omo alogai ganinagai, taoni pa'afi'i ega'ina afakekupukupuni'i. Gome egae afaegapigapi. ²⁶Ke ago ma'oai e'i kapa felo'i, ke e'i akaiki'a ma'oai akemaiseini'i egae. ²⁷Kai ofu kapa'i aga'omo ganinagai, ega'ina taonina alogai afaekoko. Ke kaisau Deo gua kepakupua kapa'i ekapa'i auga, ke epifoge auga isafa ega'ina taonina afaekoko. Kai kaisau aka'i Sipi Gauga mauni epipeni auga pukagai kepapua au'i mo egae akekoko.

Mauni Agapuge

22 Ke agelo ega'ina lau agapuge mauni epipeni auga feina epakinisau. Ke fei ega'ina auga kepo afa akaiki'a aka crystal koa i'opoga emalolo alogaina, ke Deo ke Sipi Gauga fou e'i aguagu afugai ekipolai elao. ²Ke eake emai taoni keagaga ipuaina ipaumagai epiau. Ke agapuge ega'ina apie apie auga au mauni kepipeni au'i keapa. Ke au ega'ina au'i auga an'i ou'aga kuagai gua keoge'i. Ke aua gafai auga an'i aga'o aga'o keoge'i. Ke au ega'ina gagau'i auga ago fekepafelo'i au'i. ³Ke kapa aga'o keifa apala penia auga ega'ina taonina alogai afaeka. Ke Deo ke Sipi Gauga fou e'i aguagu afu'i auga taoni alogai akeka. Ke Isa ega pinauga au'i isa ega pinauga akekapa. ⁴Ke pinauga au'i ega'ina Deo kua maaga akeisa, ke aka isa paku'iai ageka. ⁵Ke egae afaegapigapi pugu. Ke isa lanepa eaea, o kina eaea fekeafia auga afaekaina. Gome Lopia Deo isa eaea agepeni'i. Ke isa kapa ma'oai ake'ima'i aoniamo. ⁶Ke agelo ega'ina lau epainiau pugu einaka, "Lopia Deo ega Spiritu profeta epeni'i auga, ega agelo eulaisa kapa'ina afa'agamo fekemia auga, isa ega pin-auga au'i epakina'i. Ega kainai i'ina iifa'i au'i ko'a'i ipauma'i, ke oi i'ina iifa'i fopako'ani'i auga ekainia," eoma.

Iesu Emai Pugu

⁷Ke Iesu lau epainiau einaka, "Moisa, lau afa'agamo alafai! Kaisau i'ina pukagai Deo ega iifa profeta koa i'opoga iifafouga emia, kepapua'i au'i muni'iai epea auga, Deo eegai kapa felo'i eafi'i," eoma.

⁸Lau Ioane, ega'ina kapa'i a'o'i lalagonia, ke laisa'i. Ke lau ega'ina kapa'i au'oniai au'i ma'oai a'o'i lalagonia aisama, agelo ega'ina kapa ega'ina ma'oai lau epakinisau auga ife fo'inai

laomukipo maau afagaina laoma. ⁹Kai isa lau epainiau einaka, “Ega'ina folokapa! Lau isafa oi, ke oi aamu akimu profeta au'i, ke i'ina pukagai iifa ma'oai kekae au'i muni'iai kepea au'i ma'oai koa i'opo'i, Deo ega pinauga ikapa au. Ega kainai Deo moau afagaina!” eoma.

¹⁰Ke epainiau pugu einaka, “I'ina pukagai Deo ega iifa profeta koa iifafouga emia auga, puka ipaafiapina kapagai folopaafiapia, gome kina emai kainagai. ¹¹Kaisau laomai apala ekapa auga pua'afuga gakapa. Ke kaisau alo fefofu kapa'i ekapa'i auga, mopua'afuga gakapa'i. Ke kaisau Deo maagai alo opai lao'i mai'i ekapa'i auga, mopua'afuga gakapa'i. Ke kaisau alo elolofa auga, mopua'afuga alo galolofa,” eoma.

¹²Ke Iesu eifa pugu einaka, “Moisa, lau afa'agamo alafai! Ke afa fapipeni auga kapa'i lau eeuai kekae. Ke lau papiu aga'o aga'o kapa'ina kekapaisa auga kainai mo afa alapeni'i. ¹³Lau Alfa, ke Omeka. Ufaimaaga, ke La'ina au, ke Muni'ai Ipauma, ke Fua au.

¹⁴Ke kaisau e'i tiapu keikua koa i'opoga e'i laomai felo au'i, Deo eega kapa felo'i akeafi'i. Ega koa isa au mauni epipeni auga anina fekeania isapuga akeafia. Ke isa Ierusalem taonina mamaga auga pa'afinai fekekoko auga isapuga fekeafia laoma. ¹⁵Kai papiu ugauga kekapa au'i, amage koa lao'i mai'i kekapa'i au'i, auau au'i, deo pifoge'i keau afagaini'i au'i, ke pifoge anina keani ke kekapa'i au'i ma'oai auga taoni ega'ina afegai keague. Ega'ina pa-

piau'i auga amu'e koa i'opo'i. ¹⁶Lau, Iesu e'u agelo laulaisa, iifi e'a fau'iai ega'ina iifaga ko'a ipauma auga feifafoua laoma. Ke lau auga Mesaia, Davide okogai lamai au akaiki'au au, ke Davide akagai lamai au. Ke lau auga amagai mi'imi'ina eeaea alogaina au,” eoma.

¹⁷Ke Deo ega Spiritu, ke ifiao Sipi Gauga ageakafania auga fou keifa keinaka, “Mai,” keoma. Ke kaisau aina epaaua isa aina'i elogo auga feifa, “Mai,” feoma. Ke kaisau aiso ekupu auga femai. Ke kaisau anina eani auga, femai fei mauni epipeni auga afa laa'i, feafi aagenia mo.

¹⁸Lau papiu ma'oai Deo ega iifa i'ina pukagai profeta koa i'opoga iifafouga emia a'o kelogo au'i ma'oai aina'i iina lapalogo oma: Aufalao aga'o i'ina iifa'i laagai iifa i'oina aga'o ageogeauga koa aisama, i'ina pukagai kapa apala'i fou'i kepapua'i au'i, Deo ega'ina kapa'i apala'i laagai ageogeauga. ¹⁹Ke aufalao aga'o i'ina pukagai Deo ega iifa profeta koa i'opoga iifafouga emia auga aga'o ageafilaisa koa aisama, i'ina pukagai kapa'ina kepapua'i au'i, Deo ega taoniai au mauni epipeni auga faagagai kapa'ina isa apuga feafia eoma auga ageafania.

²⁰Ke ega'ina kapa'i ma'oai ko'a'i mo auga eifafoua auga eifa einaka, “E, lau afa'agamo alafai,” eoma.

Amen. Lopia Iesu, mai.

²¹Lau lamegamega ega koa Lopia Iesu ega gafegafe Deo ega papiu ee'iai feka laoma. Amen.